ବଳରାମ ଦାସଙ୍କ
ଶ୍ରେଷ୍ଠ କାବ୍ୟକୃତି

ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ ଏ ଅଟଇ ପୁଣ୍ୟ ନାମ

ସଂପାଦନା
ପ୍ରଦୀପ୍ତ କୁମାର ପଣ୍ଡା

ବଳରାମ ଦାସଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କାବ୍ୟକୃତି

ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ ଏ ଅଟଇ ପୁଣ୍ୟ ନାମ

ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟନିଧି

ବଳରାମ ଦାସଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କାବ୍ୟକୃତି

ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ ଏ ଅଟଇ ପୁଣ୍ୟ ନାମ

ସଂପାଦନା

ପ୍ରଦୀପ୍ତ କୁମାର ପଣ୍ଡା

ନ୍ୟାସନାଲ ବୁକ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟ, ଇଣ୍ଡିଆ

ISBN 978-81-237-8768-8
ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ 2019 (ଶକାବ୍ଦ 1940)

Balaram Dasanka Shrestha Kabyakruti (*Odia Original*)
₹ 415.00
ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ନ୍ୟାସନାଲ ବୁକ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟ, ଇଣ୍ଡିଆ
ନେହେରୁ ଭବନ, 5, ଇନ୍‌ଷ୍ଟିଚ୍ୟୁସନାଲ ଏରିଆ, ଫେଜ୍ - II
ବସନ୍ତକୁଞ୍ଜ, ନୂଆ ଦିଲ୍ଲୀ - 110070 କର୍ତ୍ତୃକ ପ୍ରକାଶିତ
Website : www.nbtindia.gov.in

ସୂଚୀ

ଆରଣ୍ୟକ କାଣ୍ଡ

କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟା କାଣ୍ଡ

ସୁନ୍ଦରା କାଣ୍ଡ

<u>ଲଙ୍କା କାଣ୍ଡ</u>

ଉତ୍ତରା କାଣ୍ଡ

ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରବେଶ

ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀର ବଙ୍ଗୀୟ ପଦକାର ଦେବକୀନନ୍ଦନ ଦାସ ତାଙ୍କ ସମୟର ବିଶିଷ୍ଟ ବୈଷ୍ଣବ ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନଙ୍କର ଏକ ବନ୍ଦନା ଲେଖିଥିଲେ । ସେଥିରେ ଓଡ଼ିଆ ବଳରାମ ଦାସଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଲେଖିଥିଲେ –

"ବନ୍ଦେ ଉଡ଼ିଆ ବଳରାମ ଦାସ ମହାଶୟ
ଜଗନ୍ନାଥ ବଳରାମ ଯା'ର ବଶ ହୟ ।"

ଓଡ଼ିଶାର ପରିସୀମା ଅତିକ୍ରମ କରି ବଙ୍ଗୀୟ ବୈଷ୍ଣବମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିବା ଏହି ଉଡ଼ିଆ 'ବଳରାମ ଦାସ' ହେଉଛନ୍ତି ଓଡ଼ିଶାର ଘରେ ଘରେ ସୁପରିଚିତ ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ/ଦାଣ୍ଡୀ ରାମାୟଣର ରଚୟିତା ବଳରାମ । ଯଦିଓ ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଅନ୍ୟ ଅନେକ କବିଙ୍କ ପରି ବଳରାମ ମଧ୍ୟ ଜଣେ/ଦୁଇଜଣ/ତିନିଜଣ ଥିବା ସନ୍ଦେହରୁ ମୁକ୍ତ ନୁହନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଦାଣ୍ଡୀ ରାମାୟଣକାର ବଳରାମଙ୍କୁ ନେଇ ହିଁ ଓଡ଼ିଶାର ଭକ୍ତସମାଜ ଓ ଜଗନ୍ନାଥ ଉପାସନାଧାରାର ଯେତେ ସବୁ କାହାଣୀ/କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଗଢ଼ି ଉଠିଛି ; ବଙ୍ଗୀୟ ପଦକର୍ତ୍ତା ବୈଷ୍ଣବ ମତ୍ତ ବଳରାମ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଛତିଶ ଗୁପ୍ତ ଗୀତା, ବିରାଟ ଗୀତା, ଗୁପ୍ତ ଗୀତା (ଟୀକା), ଅମରକୋଷ ଗୀତା ପ୍ରଭୃତି ତତ୍ତ୍ୱ ଗ୍ରନ୍ଥ ଲେଖିଥିବା ଦୈବଜ୍ଞ ବଳରାମଙ୍କୁ ଆଜି କବି ବଳରାମ (ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣର ରଚୟିତା)ଙ୍କ ଠାରୁ ଭିନ୍ନ ଦର୍ଶାଇବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆୟାସସାଧ୍ୟ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ଓଡ଼ିଆ ଲୋକଙ୍କର ସରଳ ବିଶ୍ୱାସରେ ସବୁ ବଳରାମ ନାମଧାରୀ କବି-ଭକ୍ତ-ସନ୍ଥ ଯେମିତି ଜଣେରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଆଲୋଚକଗଣ ତାଙ୍କୁ ପଞ୍ଚଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଅପରାର୍ଦ୍ଧ (୧୪୭୩ ରୁ ୧୪୭୮ ମଧ୍ୟରେ)ରେ ପୁରୀଜିଲା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଏବରଙ୍ଗ ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମ ନେଇଥିବା ସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଶାରେ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀ ଗଜପତିମାନେ ଶାସନ କରୁଥିଲେ । ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ତିନିଜଣ ପ୍ରମୁଖ ରାଜା ଶାସନ କରିଥିବାର ଇତିହାସରୁ ସୂଚନା ମିଳେ । ସେମାନେ ହେଲେ ୧. କପିଳେନ୍ଦ୍ର ଦେବ (୧୪୩୫-୧୪୬୮), ୨. ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ (୧୪୬୮-୧୪୯୭), ୩. ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ଦେବ (୧୪୯୭-୧୫୩୮) । ଓଡ଼ିଶାର ରାଜନୀତି, ଅର୍ଥନୀତି, ଶାସନନୀତି, ସାହିତ୍ୟ, ସଂସ୍କୃତି ଓ ସମାଜଜୀବନର ଏହା ଥିଲା ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଯୁଗ । ଏହି ବଂଶର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ସମ୍ରାଟ କପିଳେନ୍ଦ୍ର

ଦେବ ଯୁଦ୍ଧରେ ଯେପରି ପାରଙ୍ଗମ ଥିଲେ ; କଳା, ସାହିତ୍ୟ, ସ୍ଥାପତ୍ୟ ଆଦିର ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ପ୍ରଦାନରେ ସେପରି ଉଦାରହୃଦୟ ଥିଲେ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଆଦିକବି ଶୂଦ୍ରମୁନି ସାରଳା ଦାସ ଥିଲେ ଏହି ଦିଗ୍‌ବିଜୟୀ ସମ୍ରାଟଙ୍କ ସମସାମୟିକ । ଲୋକମୁଖର କଥିତ ଭାଷାକୁ ଅମାପ ଶକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରି ମହାକବି ସାରଳା ସାହିତ୍ୟର ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିଥିଲେ । ରଚିତ ହେଲା 'ବିଚିତ୍ର ରାମାୟଣ', 'ମହାଭାରତ' ଓ 'ଚଣ୍ଡୀପୁରାଣ' ପରି ମହାଗ୍ରନ୍ଥ । ସେଇ ଲୋକକଥିତ ଭାଷାରେ କଳ୍ପନାଜଳ୍ପନା, ଅଳଙ୍କାର ସୃଷ୍ଟି, ଚରିତ୍ରାୟନ, ନାଟକୀୟ ବାକ୍‌ଭଙ୍ଗୀର ବିକାଶ ସାରଳାଙ୍କ ସୃଷ୍ଟିକୁ କ୍ଲାସିକ୍‌ର ମାନ୍ୟତା ପ୍ରଦାନ କରିଛି । ମହାକବି ବଳରାମ ଦାସ ଥିଲେ ଯଥାର୍ଥରେ ଆଦିକବି ସାରଳାଙ୍କର ଉତ୍ତରସାଧକ । ସାରଳାଙ୍କ ଲୋକଭାଷାକୁ ବଳରାମ ଅଧିକ ସ୍ୱଚ୍ଛ, ସ୍ନିଗଧ ଓ ଗତିଶୀଳ କରାଇ ପୁରାଣ ରଚନା କରିବା ସହିତ ରଚନା କଲେ ଭଗବତ୍ ଗୀତା, ବେଦାନ୍ତ ସାର ଆଦି ଅନେକ ଜ୍ଞାନଗ୍ରନ୍ଥ ଏବଂ 'କମଳ ଲୋଚନ ଶ୍ରୀହରି' ପରି କେତେ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୀତିକା ଯାହା ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ସେକାଳର କିଶୋରମାନଙ୍କ ଲାଗି ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିଲା ।

ଓଡ଼ିଆ ମାଟିରେ ସନ୍ଥ ପରମ୍ପରାର ଆଦ୍ୟ ଓଁକାର ଥିଲେ ମହାକବି ବଳରାମ ଦାସ । ତାଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ସକଳ ଜଡ଼ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସେ ଜୀବନବ୍ୟାପୀ ସଂଗ୍ରାମ କରିଥିଲେ । ଏଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଅବକ୍ଷୟମୁଖୀ ସ୍ୱାର୍ଥସର୍ବସ୍ୱ ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କର କଠୋର ବିରୋଧର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ସାମାଜିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ଜୀବନରେ ଜନ୍ମଗତ କାରଣରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠତା ଦାବି କରିଆସୁଥିବା ବ୍ରାହ୍ମଣ ସମାଜ କଦାପି ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ କୌଣସି ବ୍ରାହ୍ମଣେତର ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁ ନଥିଲେ । ଏହି ସମୟର ରାଜାଗଣ ମଧ୍ୟ ସୁବିଧାବାଦୀ, ସ୍ୱାର୍ଥସର୍ବସ୍ୱ ଓ ବିଳାସପ୍ରିୟ ଥିବାରୁ ସାଧାରଣ ଜୀବନ ଉପରେ ଏହାର ବିଶେଷ ପ୍ରଭାବ ପଡୁଥିଲା । ଅବହେଳିତ ଶୂଦ୍ର ଜାତି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ନିଷ୍ପେସିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ । କୌଣସିମତେ ଜୀବନଧାରଣ ପୂର୍ବକ ଉଚ୍ଚଜାତିର ଲୋକଙ୍କ ସେବାକରି ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିବା ଏମାନଙ୍କ ଭବିତବ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଧର୍ମ ଓ ସଂସ୍କୃତି ନାମରେ ଚାରିଆଡ଼େ ଦେଖାଗଲା ଠକାମି ଓ ଭଣ୍ଡାମି । ଠିକ୍ ଏହି ସମୟରେ ସାଧାରଣ ସମାଜକୁ ଅବକ୍ଷୟରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ 'କବୀର' ଭଳି ସନ୍ଥ ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ ହେଲା । ଜାତି, ଧର୍ମ, ବର୍ଣ୍ଣ, ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଯାଇ ସେମାନେ ମାନବତାବାଦର ପ୍ରଚାର କଲେ । ସାଧାରଣ ମଣିଷଟିଏ କିପରି ଆପଣା ଜୀବନକୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାରେ ଦୀକ୍ଷିତ କରିପାରିବ ଓ ଚରମ ଆନନ୍ଦ ଲାଭ କରିପାରିବ ସେମାନେ ତାହାର ମାର୍ଗ ଆବିଷ୍କାର କଲେ । ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟବାଦର ମଧ୍ୟସ୍ଥତାକୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରି ମଣିଷ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସାଧନା ବଳରେ କିପରି ଈଶ୍ୱରୋପଲବ୍ଧି କରିପାରିବ ତାହା ପ୍ରଚାର

କଲେ । ଫଳସ୍ୱରୂପ ସାଧାରଣ ମଣିଷର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ତୃଷ୍ଣାର ପରିତୃପ୍ତି ଲାଗି ପ୍ରାଦେଶିକ ଭାଷାରେ ରଚିତ ହେଲା ରାମାୟଣ, ମହାଭାରତ, ଭାଗବତ ଆଦି ଗ୍ରନ୍ଥ । ଓଡ଼ିଶାରେ ସାରଳାଙ୍କ ପରେ କବି ବଳରାମ ଥିଲେ ଏଇ ସନ୍ଥ ପରମ୍ପରାର ଜଣେ ଯଥାର୍ଥ ଦିଶାରି ।

ସ୍ୱୟଂ ବଳରାମ ସମାଜର ତଥାକଥିତ ସେଇ ଅଭିଜାତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପିତା ସୋମନାଥ ମହାପାତ୍ର ଥିଲେ ଗଜପତି ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ଦେବଙ୍କର ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ । ବଳରାମ ବାଲ୍ୟବୟସରୁ ଏଇ ପିତୃପ୍ରଦତ୍ତ ସାମନ୍ତୀୟତାକୁ ପରିହାର କରି ଜଣେ ସାଧାରଣ ମଣିଷର ବୃତ୍ତିକୁ ଆପଣେଇ ନେଇଥିଲେ । ବଳରାମଙ୍କ ଜୀବନୀକାର ରାମଦାସ କବିଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ତାଙ୍କ 'ଦାର୍ଢ୍ୟତା ଭକ୍ତି' ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଲେଖିଛନ୍ତି –

''ପୁରୁଷୋତ୍ତମେ ତା'ର ଘର
କୁଟୁମ୍ବ ଘେନି ସଙ୍ଗତର ।
ଉତ୍ତମ ଜନେ ଆଶ୍ରା କରି
ନିତି ବୁଲଇ ଭିକ୍ଷା କରି ।''

ବଳରାମ ପିତାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ପରିତ୍ୟାଗ କରି ଭିକ୍ଷାବୃତ୍ତିରେ ପୁରୀ ସହରରେ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରୁଥିଲେ । ତେବେ କବି ଆପଣାର 'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ' ଗ୍ରନ୍ଥର 'ଉତ୍ତରା କାଣ୍ଡ'ରେ ନିଜ ବିଷୟରେ କେତେକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସୂଚନା ଦେଇଛନ୍ତି । ତାହା ଏହିପରି –

''ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ଦିବ୍ୟରସ, ପଣ୍ଡିତ ଲୋକମାନେ ନଧରିବା ଦୋଷ ।
ଅଜ୍ଞାନପଣେ ଅବା ବଖାଣ କଲି ଯାହା, ଶୁଣିଣ ସୁଗ୍ୟଂଜନେ ଉପେକ୍ଷା କର ତାହା ।
ଜପ ତପ ଦାନ ନାମ ସୁମରଣ, ଏକଥାମାନ ଯହୁଁ ନୁହଇଂ ପୂରଣ ।
ଚଣ୍ଡାଳ ଜୀବନ ଏ ଚଞ୍ଚଳ ପ୍ରକୃତି, ପାପପୂଣ୍ୟ ବୋଲିଣ ନ ବିଚାରଇ ମତି ।
ଅନ୍ୟାଏ କଥାମାନ ମଣଇ ପରମ ହିତ, ବାସୁଦେବ ସୁମରଣା ନକରଇ କଦାଞ୍ଚିତ ।
ତେଣୁକରି ଆତ୍ମା ତାରିବା ନିମନ୍ତେ, ଶ୍ରୀରାମ ଚରିତ ମୁଂ କହିଲି ତୋ ଅଗ୍ରତେ ।
ମହାମନ୍ତ୍ରୀ ସୋମନାଥ ମହାପାତ୍ର, ବଳରାମ ଦାସ ମୁଂ ଅଟଇ ତାର ସୁତ ।
ଜନ୍ମେ ଜନ୍ମେ ମୁଂ ଶ୍ରୀହରିର ସେବକ, ଇଚ୍ଛା କଲି ଆସି ଜନ୍ମିଲି ମୃତ୍ୟୁଲୋକ ।
ମନମାୟା ନାମେ ଜନନୀର ଗର୍ଭୁଂ, ଜନ୍ମ ହୋଇ ମୁଂ ଚିନ୍ତିଲି ମହାପ୍ରଭୁ ।
ନୀଳଗିରିରେ ଶ୍ରୀପୁରୁଷୋତ୍ତମ ବିଜୟେ, ନୀଳ ବଦନ ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ନିଜ କାଏ ।

x x x

ତାହାଙ୍କ ପ୍ରସନ୍ନେ ଶାରଦା ଦୟାକଲେ, ରାମାୟଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ମୋର ମୁଖରୁ ଉଚ୍ଚାରିଲେ ।

x x x

ସେ ପ୍ରଭୁ କବିତ୍ୱ ଅଟଇ ଏଥିର, ଲୋଭେ ମୋହୋର ନାମ ଭଣାଇଲି ଗ୍ରନ୍ଥର ।

ପଣ୍ଡିତ ଜନ ଶୁଣି ନଧର ମୋର ଦୋଷ, ସମୁଦ୍ର ପହଂରିବାକୁ କଲଇଂ ସାହସ ।

x x x

ଜନ୍ମେଣ ଶୂଦ୍ର ମୁଂ ଅଳପ ବଏସ, ଗ୍ରନ୍ଥ କରିବା କାଳେ ବୟସ ବତିଶ ।
ଦାରା ସୁତ ଧନ ସୁଖଭୋଗ ଶିରୀ, ଅରୋଗୀ ଦାତାପଣ ଦେଇଛନ୍ତି ହରି ।
ଏ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଲୋକେ ମୁଂ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ସେବିବି, ଇଚ୍ଛା ହୋଇଲେ ପୁଣ ବୈକୁଣ୍ଠକୁ ଯିବି ।
ସ୍ୱାମୀର ସେବକ ମୁଂ ସନ୍ନିଧେଣ ଖଟି, ଏ ଭବ ସାଗରେ ମୋତେ ନୁହଇଂ ନା ଲଟି ।
ନୀଳଗିରି ନାଥଙ୍କୁ ସର୍ବଦା ମୋର ଆଶ, ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥେ ଶରଣ ମୁଂ ବଳରାମ ଦାସ ।"

କବି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଜଣେ ସାଧାରଣ ସେବକ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ନାମ ସୋମନାଥ ମହାପାତ୍ର ଓ ମାତା ମନମାୟା ଦେବୀ । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦୟାରୁ ସେବକତ୍ୱର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଜପ, ତପ, ଦାନ, ନାମ ସ୍ମରଣ ଆଦି କିଛି ପୁଣ୍ୟ କର୍ମ ନଥିଲା । ଜଣେ ଚଣ୍ଡାଳ ପରି ଚଞ୍ଚଳ ପ୍ରକୃତିର ମନୁଷ୍ୟ ହୋଇ ସେ ବଞ୍ଚୁଥିଲେ । ପାପପୁଣ୍ୟର କିଛି ବିଚାର ତାଙ୍କଠାରେ ନଥିଲା । କେବଳ ସେଇ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଅଯାଚିତ କରୁଣାରୁ ସେ କବିତ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ । ରାମାୟଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ତାଙ୍କ ମୁଖରୁ ସ୍ଫୁରିଲା । ମହାକବି ବାଲ୍ମୀକି ୨୪ହଜାର ଶ୍ଳୋକରେ ଲେଖିଥିବା ମହାଗ୍ରନ୍ଥକୁ ବଳରାମ ଲକ୍ଷେ ପଦରେ ରଚନା କଲେ । ସବୁ କବିତ୍ୱ ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରଭୁଙ୍କର । ଖାଲି ଲୋଭବଶ ହୋଇ ସେ ନିଜ ନାମ ଭଣିତା କରିଅଛନ୍ତି । କବିଙ୍କୁ ୩୨ବର୍ଷ ବୟସ ହୋଇଥିବାବେଳେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚିତ ହୋଇଥିଲା । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ କୃପାରୁ ତାଙ୍କୁ ସବୁ ସୁଖ ମିଳିଛି । ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁତ୍ର, ଧନ ଓ ସୁନ୍ଦର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସବୁ ତାଙ୍କୁ ମିଳିସାରିଛି । ଜୀବନ ଥିବାଯାଏଁ ସେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସେବା କରିବେ ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ 'ବୈକୁଣ୍ଠ'କୁ ଯିବେ ।

ବଳରାମ ଦାସଙ୍କ ନାମରେ ମିଳୁଥିବା ଅନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ 'ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭଗବଦ୍ ଗୀତା', 'ବେଦାନ୍ତର ସାର ଗୁପ୍ତଗୀତା', 'ବଟ ଅବକାଶ', 'ପଣସ ଚୋରି', 'ଭାବ ସମୁଦ୍ର' ଆଦି ଏବଂ ବଳରାମଙ୍କ ଜୀବନୀ ସମ୍ପର୍କରେ ରାମଦାସଙ୍କ 'ଦାର୍ଢ୍ୟତା ଭକ୍ତି' ଗ୍ରନ୍ଥରେ ରାମାୟଣ ବର୍ଣ୍ଣିତ ସୁଖମୟ ଜୀବନର କେତେକ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ହୁଏତ ଏହା ହୋଇପାରେ ଯେ ରାମାୟଣ ରଚନା କରିବା ପରେ ବଳରାମଙ୍କ ଖ୍ୟାତି ବିଶେଷ ଭାବେ ବଢ଼ିଯାଇଥିଲା । ସେତେବେଳକୁ ତାଙ୍କ ପିତା ସୋମନାଥ ମହାପାତ୍ର ପରପାରିକୁ ଚାଲିଯାଇଥିଲେ । ବଳରାମଙ୍କ କବିମନସ୍କତା ତାଙ୍କୁ ରାଜ କର୍ମଚାରୀ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତି ବିମୁଖ କରାଇଥିଲା । ଫଳତଃ ସେ ପୁରୀ ସହରରେ ଜଣେ ସାଧାରଣ ନାଗରିକ ଭାବେ ଜୀବନ ଯାପନ କରୁଥିଲେ । ଅଥଚ ତାଙ୍କର କବିକୀର୍ତ୍ତି ପୁରୀର ସାମନ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅସହ୍ୟ ବୋଧ ହେଉଥିଲା । ସେମାନେ ପ୍ରତି ପଦକ୍ଷେପରେ ବଳରାମଙ୍କୁ ବିରୋଧ କରୁଥିଲେ । ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତ, ସନ୍ଥ, ବହୁପାଠୀ ବଳରାମଙ୍କ ଜ୍ଞାନଗର୍ଭକ ସହଜ ଉପସ୍ଥିତି

ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ଲାଗି ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା ଅସହ୍ୟ । ସେଥିପାଇଁ ସେମାନେ ରସିକ ଭକ୍ତ ବଳରାମଙ୍କୁ ଅପମାନିତ କରିବା ପାଇଁ ନିରନ୍ତର ଉଦ୍ୟମ କରୁଥିଲେ । ପୁଣି ବଳରାମ ଯେପରି ଓଡ଼ିଆରେ ଗ୍ରନ୍ଥସବୁ ରଚନା କରି ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିଲେ ତାହା ମଧ୍ୟ ଦିନକୁ ଦିନ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ତେଜିତ କରୁଥିଲା । ଫଳସ୍ୱରୂପ ଯେ ଅବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ତାଙ୍କୁ ଆଉ ମାନିବେ ନାହିଁ ଏ ଆଶଙ୍କାରେ ସେମାନେ ଜଡ଼ିତ ହେଉଥିଲେ । ଯାହାର ପରିଣତିସ୍ୱରୂପ କବିଙ୍କ ରଚନାରେ 'ବ୍ରାହ୍ମଣ-ବଳରାମ' ବିବାଦର ଅନେକ ଚିତ୍ର ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

- 'ଭଗବଦ୍ ଗୀତା'ରେ ବାଉରୀ ମୁଖରେ ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ବର୍ଣ୍ଣନା
- 'ବେଦାନ୍ତସାର ଗୁପ୍ତଗୀତା'ରେ ବେଦାନ୍ତତତ୍ତ୍ୱକୁ ମୂକ ହରିଦାସ ମୁହଁରେ ପ୍ରକାଶ
- 'ଭାବ ସମୁଦ୍ର'ରେ ବାଲିରଥ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଓ ରାଜାଙ୍କର କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା
- 'ବଟ ଅବକାଶ'ରେ ସୁନାଝରି ପ୍ରସଙ୍ଗ ... ଇତ୍ୟାଦି ।

ତେବେ କବି ବଳରାମଙ୍କ ପରିଚୟ ପର୍ବରେ ଏତିକି କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଅୟମାରମ୍ଭରେ ଉତ୍କଳୀୟ ସାମାଜିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ଜୀବନରେ ଯେଉଁ ବିରାଟ ଅଭ୍ୟୁଦୟ ଦେଖାଦେଇଥିଲା, ସେ ଥିଲେ ତା'ର ଅନ୍ୟତମ ପଥିକୃତ୍ । ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ଆଦି ଅନ୍ୟ ସନ୍ଥକବିଗଣ ସେହି ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଆଗେଇ ନେଇ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ, ସାହିତ୍ୟ ଓ ସଂସ୍କୃତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ସୁଦୃଢ଼ ଭିତ୍ତି ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ବଳରାମଙ୍କ ଖ୍ୟାତି ଓ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ପ୍ରସାର ପୁରୀକ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆସୁଥିବା ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରଚାରିତ ହେଉଥିଲା । ତାଙ୍କ ରଚିତ ଭକ୍ତିଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଆଦର କ୍ରମେ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ତେଣୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ପରମ୍ପରାର କେହି କେହି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁଗତ ନିଜକୁ ବଳରାମ ଦାସ ନାମରେ ନାମିତ କରି ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରିବା କିଛି ବିଚିତ୍ର ନୁହେଁ । ତେବେ ଉପଯୁକ୍ତ ଗବେଷଣା, ଭାଷାତାତ୍ତ୍ୱିକ ଓ ଦାର୍ଶନିକ ଅନୁଶୀଳନରେ ନିଷ୍ଠାର ଅଭାବ ସେ ସମୟର ଅନେକ କବିଙ୍କ ପରି ବଳରାମଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସନ୍ଦେହଯୁକ୍ତ କରି ରଖିଛି । ବଳରାମଙ୍କ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ନେଇ ଭିନ୍ନମତ ସତ୍ତ୍ୱେ ମୋର ପୂର୍ବ ଆଲୋଚକଗଣ ବଳରାମ ଦାସଙ୍କ ନାମରେ ଯେଉଁସବୁ ଗ୍ରନ୍ଥର ତାଲିକା ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା – 'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ', 'ବେଦାନ୍ତସାର ଗୁପ୍ତଗୀତା', 'ବଟ ଅବକାଶ', 'ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭୂଗୋଳ', 'ବେଢ଼ା ପରିକ୍ରମା', 'ଭାବ ସମୁଦ୍ର', 'ଶ୍ରୀମଦ୍‌ଭଗବଦ୍ ଗୀତା', 'ଲକ୍ଷ୍ମୀପୁରାଣ', 'ମୃଗୁଣୀ ସ୍ତୁତି', 'ବଉଳା ଅଧ୍ୟାୟ' ତଥା ଅନେକ ଚଉପଦୀ, ଚଉତିଶା, ସ୍ତୁତି, ମାଳାଶ୍ରୀ, ଭଜନ, ଜଣାଣ, ପୋଇ, କୋଇଲି ଆଦି କ୍ଷୁଦ୍ର ରଚନା । ଏ ସକଳ ସୃଷ୍ଟି ମଧ୍ୟରୁ ଦାଣ୍ଡୀ ବା ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ ବଳରାମ ଦାସଙ୍କ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ସୃଷ୍ଟି ରୂପେ ସ୍ୱୀକୃତ । ଏହା କବିଙ୍କ ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କ ଯୁବକ ବୟସର ରଚନା । କବିଙ୍କୁ

୩୨ବର୍ଷ ହେବାବେଳକୁ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା ହୋଇଥିଲା । ଆନୁମାନିକ ଭାବେ ଏହା ୧୫୧୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣା । କାରଣ ୧୫୧୦ରେ ଚୈତନ୍ୟଙ୍କର ଉତ୍କଳାଗମନ ବେଳକୁ ବଳରାମ ଦାସ ଓ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ପୁରୀରେ ବିଖ୍ୟାତ ହୋଇ ସାରିଥିଲେ । ରାମାୟଣ ଲେଖା ସରି ବଳରାମଙ୍କ ଖ୍ୟାତି ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇସାରିଥିଲା ଓ ଜଗନ୍ନାଥ ଭାଗବତ ଲେଖା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ଭାଗବତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରୁଥିବା ସମୟରେ ହିଁ ବଟଗଣେଶ ନିକଟରେ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରିଥିଲେ । ଚୈତନ୍ୟଙ୍କ ଆଗମନ ଓ ନାମଭକ୍ତିର ପ୍ରଚାର ଉତ୍କଳୀୟ ଜ୍ଞାନବାଦୀ ସାଧନାର ପରିପନ୍ଥୀ ନଥିଲା କି ସହଯୋଗୀ ମଧ୍ୟ ନଥିଲା । ତେଣୁ ରାମାୟଣୋତ୍ତର ବଳରାମଙ୍କ ରଚନାଗୁଡ଼ିକ ଅନେକ ଜ୍ଞାନବାଦୀ ଦର୍ଶନ ସମ୍ବଳିତ । 'ବ୍ରହ୍ମଗୀତା', 'ବେଦାନ୍ତସାର ଗୀତା', 'ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭୂଗୋଳ' ଆଦି ଏହି ସମୟର ରଚନା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଗଜପତି ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ଦେବ ଚୈତନ୍ୟଙ୍କୁ ସ୍ୱୀକାର କରିଗଲେ, ଭକ୍ତିମାର୍ଗ ରାଜାନୁଗ୍ରହ ଲାଭ କରି ରାଜଧର୍ମରେ ପରିଣତ ହେଲା, ଜଗନ୍ନାଥ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ପୂର୍ବ ପରିଚୟକୁ ପରିହାର କରି କୃଷ୍ଣତ୍ୱର ପରିଚ୍ଛଦ ଧାରଣ କଲେ । ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟବାଦର ଅସପନ୍ ପ୍ରଭାବ ବିରୁଦ୍ଧରେ 'ଲକ୍ଷ୍ମୀପୁରାଣ' ସ୍ପଷ୍ଟବାଦୀ କବି ବଳରାମଙ୍କ ଏକ ଯୁଗାନ୍ତକାରୀ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା । ଜାତିଭେଦ ଓ ଲିଙ୍ଗଭେଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଜଣେ ଅବ୍ରାହ୍ମଣ ସନ୍ଥକବିଙ୍କ ଏଇ ଦୃଢ଼ ବିଦ୍ରୋହ, ସମ୍ଭବତଃ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜରେ ଧର୍ମବର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ବିଶେଷରେ ଜଗନ୍ନାଥ ସଂସ୍କୃତିକୁ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ କରିବା ସହିତ ବର୍ଣ୍ଣବିଦ୍ୱେଷ ଓ ଲିଙ୍ଗ ନିଗ୍ରହର ମାତ୍ରାକୁ ସର୍ବଭାରତୀୟ ସମାଜର ଆନୁପାତିକତାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଊଣା କରିଦେଇଛି ।

ଏସବୁ ସତ୍ତ୍ୱେ ସନ୍ଥକବି ବଳରାମ ଦାସ ଥିଲେ ନିର୍ଗୁଣ ଭକ୍ତିଧାରାର ଜଣେ ନିଷ୍ଠାପର ଉପାସକ । ମାଳା-ତିଳକ ଧାରଣ କରିବା, ନାମାବଳୀ ପକାଇବା, ମୁଖରେ ଲୋକଦେଖାଣିଆ ଭାବରେ କୃଷ୍ଣନାମ ଜପ କରିବା, ଜଟା କୌପୀନ ଧାରଣ କରିବା, ଭସ୍ମକମଣ୍ଡଳୁ ଧରି ପରିବ୍ରାଜକ ସାଜିବା ଆଦି ସମସ୍ତ ବାହ୍ୟାଚାରକୁ କବୀରଙ୍କ ପରି ବଳରାମ ଦୃଢ଼ ବିରୋଧ କରୁଥିଲେ । ପରିଣାମସ୍ୱରୂପ ଉପସ୍ଥିତ ସକଳ ଦୁଃଖ, ଯନ୍ତ୍ରଣା, ଲାଞ୍ଛନା, ଅପମାନ ଓ ବିପଦ ନିର୍ଗୁଣ ବ୍ରହ୍ମ ସେହି ଅପାଣିପାଦ ଦେବତା ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଅପାର କୃପାରୁ ଟଳି ଯାଉଥିଲା । ଭକ୍ତ ଓ ସନ୍ଥମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ମହିମା ପ୍ରଚାରିତ ହେଉଥିଲା । ଈଶ୍ୱର ଦାସ ତାଙ୍କ 'ଚୈତନ୍ୟ ଭାଗବତ'ରେ ବଳରାମଙ୍କ ଏବଂବିଧ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ବିଷୟ ଶ୍ରବଣ କରି ଲେଖିଥିଲେ – "ମାଳା ତିଳକ ଯାର ନାହିଁ । ସେ ପୁଣି ବୈଷ୍ଣବ ବୋଲାଇ ।"

ଅବକ୍ଷୟଧର୍ମୀ ସନ୍ୟାସୀଗଣଙ୍କୁ ସହଜ ନିର୍ଗୁଣ ଭକ୍ତିର ଭଲପାଇବା ମଧ୍ୟରେ ବାନ୍ଧିହୋଇ ରହିବାକୁ କବି ବଳରାମ ବାରମ୍ବାର ଅନୁରୋଧ କରୁଥିଲେ । ଜୀବନବ୍ୟାପୀ

ସାଧନା ଓ ସଂଘର୍ଷ କରି କବି ବଳରାମ ଆନୁମାନିକ ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷାର୍ଦ୍ଧରେ ଆରପାରିକୁ ଗମନ କରିଥିଲେ । ଗବେଷକମାନଙ୍କ ମତରେ ଓଡ଼ିଶାର ରାଜନୀତିକ, ସାମାଜିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ଜୀବନର ଅବକ୍ଷୟକୁ ଦେଖି ଏବଂ ଗଜପତି ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର, ଗୁରୁ ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ଓ ସଖା ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ମହାପ୍ରୟାଣ ଦୁଃଖରେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ି ବଳରାମ ପୁରୀ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିଲେ । ଆପଣାର ଜନ୍ମଭୂମି ଏବରଙ୍ଗ ଓ ବେଗୁନିଆ ଗ୍ରାମରେ ଶେଷ ଜୀବନ ଅତିବାହିତ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ମହାପ୍ରୟାଣ ଦିବସ ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟାକୁ ସ୍ମରଣ କରି ସେଇ କାଳରୁ ଆଜିଯାଏ ବେଗୁନିଆ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ସମାଧିପୀଠ ଠାରେ ଏକ ସାଧୁମେଳା ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଆସୁଛି ।* ଓଡ଼ିଶାର ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ଜିଲ୍ଲାମାନଙ୍କରୁ ଏବେ ମଧ ବହୁ ସାଧୁ, ସନ୍ଥ, ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟାରେ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇ ବଳରାମଙ୍କ ସ୍ମୃତି କୀର୍ତ୍ତନ କରିବା ସହିତ ତାଙ୍କ ରଚିତ ଗ୍ରନ୍ଥ ଓ ଭଜନ/ଜଣାଣ ପାଠ କରି ଆନନ୍ଦିତ ହୁଅନ୍ତି ।

। ଦୁଇ ।

'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ' ବଳରାମ ଦାସଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କୃତି । ପ୍ରେରଣା ପର୍ବରେ ଅଛନ୍ତି ସ୍ୱୟଂ ଜଗତମୋହନ ଜଗନ୍ନାଥ । ସେ ସ୍ମୃତିପଟରେ ରହି ପଦ ବତାଇଛନ୍ତି । ବଳରାମ ଯେସବୁକୁ କେବଳ ଯନ୍ତ୍ରଚାଳିତ ପରି ଲେଖିଚାଲିଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ କାଣ୍ଡର ସମାପ୍ତି ପରେ ଅନ୍ୟ କାଣ୍ଡ ଆରମ୍ଭ କଲାବେଳେ ଯେଉଁଠି ପଦବିସ୍ମୃତିର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆସିଛି, ସେଠି ପୁଣି କବି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ବା ତାଙ୍କ ଅଂଶବିଶେଷ ରୂପେ ଚତୁର୍ଦ୍ଧାମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କୁ ସ୍ତୁତି କରିଛନ୍ତି । ସ୍ତୁତି ପରେ ପରେ ପୁଣି ପଦ ସ୍ଫୁରିତ ହୋଇଛି ଏବଂ କବି ଅନର୍ଗଳ ଲେଖିଯାଇଛନ୍ତି ରାମକଥାର କଥାବସ୍ତୁ । 'ଉତ୍ତରା କାଣ୍ଡ'ର ଆରମ୍ଭରେ କବି ଏହା ସୂଚାଇ ଦେଇଛନ୍ତି –

"ଶ୍ରୀ ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ ଗ୍ରନ୍ଥ
ଏଥିର କବି ସେ ନୀଳଗିରି ଜଗନ୍ନାଥ ।
ସେହି ମୋର ହୃଦେ ବିଜେ କରିଥା'ନ୍ତି
ଆପଣାର ଚରିତ ଆପଣେ ବଖାଣନ୍ତି ।
ମୂଷାର ବିମ୍ବରୁ ଯେହ୍ନେ ବାହାର ଶେଷ ନାଗ
ମୋହୋର ମୁଖରୁ ଗ୍ରନ୍ଥ ତେସନେକ ବାଗ ।"

ଜଗନ୍ନାଥ ଖାଲି ବଳରାମଙ୍କ ରାମାୟଣ ଗ୍ରନ୍ଥର ପ୍ରବକ୍ତା ନୁହନ୍ତି, ସେ ନିଜେ ଏହାର ନାୟକ । ଯେ ରାମ, ସେ ବାସୁଦେବ, ସେ କୃଷ୍ଣ – ପୁଣି ସେ ହିଁ ନୀଳଗିରି

* କବି ବଳରାମ ଦାସ, କୃଷ୍ଣଚରଣ ସାହୁ, ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ, ୧୯୮୮, ପୃ.୧୮–୧୯

ଶିଖରବାସୀ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ । ଗ୍ରନ୍ଥ ଆରମ୍ଭରୁ ଗ୍ରନ୍ଥ ଶେଷଯାଏ କବି ଜଗନ୍ନାଥ ଓ ରାମଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକତ୍ୱ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଅଛନ୍ତି । 'ଉତ୍ତରା କାଣ୍ଡ'ର ଆରମ୍ଭରେ ରାମାଭିଷେକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । ରାମ ଅଯୋଧ୍ୟାର ରାଜସିଂହାସନରେ ଅଭିଷିକ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି । ସୁଗ୍ରୀବ, ବିଭୀଷଣ, ହନୁମାନ, ଅଙ୍ଗଦ ପୁଣି ବଶିଷ୍ଠ, ଅଙ୍ଗିରା, ବାମଦେବ ଆଦି ସିଂହାସନ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ଅଛନ୍ତି । ଦେବଋଷି, ରାଜଋଷି ଓ ବ୍ରହ୍ମଋଷିମାନେ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି । ହେଲେ ଏହାଙ୍କ ସହିତ ଆଉ କେଉଁମାନେ ଅଛନ୍ତି ଦେଖନ୍ତୁ –

"ବଶିଷ୍ଠ ବାମଦେବ ଜାବାଳି କାଶ୍ୟପ
ଏହାଙ୍କୁ ସମସ୍ୟା କରନ୍ତି ରାମ ନୃପ ।
ସୁମନ୍ତ ସହିତେ ଆମନାତ୍ୟ ଗଣମାନେ
ଗହଗହ ଶବଦ ଶ୍ରୀରାମ ଆସ୍ଥାନେ ।
ଦେବଋଷି ବ୍ରହ୍ମଋଷି ରାଜଋଷି ଅଛନ୍ତି
ଭଟମିଶ୍ର ପଣ୍ଡାଏ ନ୍ୟାୟେ ବିଚାରନ୍ତି ।
ସଇନି ପଟୋଆରି ହୋଇ ଅଛନ୍ତି ସଭାତଳେ
ଆସି ନପାରନ୍ତି ଘୋଡ଼ାଙ୍କ ଗହଳେ ।
ଖୁଣ୍ଟିଆ ପଡ଼ିଆରି ଅଛନ୍ତି ଦୁଆରେ
ଗାୟେଣୀମାନେ ଗୀତ ଗାବନ୍ତି ସୁସ୍ୱରେ ।
ରତ୍ନସିଂଘାସନେ ବିଜେ ରାମରାହୁ
ନୀଳଗିରି ଶିଖରେ ଯେହ୍ନେ ବିଜେ ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରଭୁ ।"

ପୁଣି ରାମ–ଲକ୍ଷ୍ମଣ–ସୀତା ତୀର୍ଥ ଭ୍ରମଣ କାଳରେ ଯେତେବେଳେ ମହୋଦଧିରେ ସ୍ନାନ କରି ନୀଳଗିରିନାଥଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିଛନ୍ତି ସେତେବେଳେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସହ ରାମ, ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ସହ ସୀତା ଓ ବଳଭଦ୍ରଙ୍କ ସହ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଏକୀଭୂତ ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି । ଜୟଦେବଙ୍କ ସମୟରୁ ଜଗନ୍ନାଥ ଅବତାରୀ ଓ ଅନ୍ୟସବୁ ଅବତାର ଭାବରେ ଉତ୍କଳୀୟ ସମାଜରେ ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇ ସାରିଥିଲେ । ପୁଣି ବିବିଧ ରାମ ଉପାସକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପୁରୀ ଆସି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ରାମଙ୍କ ସହ ତୁଳନା କରି ଉପାସନା କରିଯାଇଥିଲେ । କବି ବଳରାମ ଏହି ପରମ୍ପରାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ଆପଣାର ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ରାମରୂପ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ, ତାଙ୍କରି ଇଚ୍ଛାରୁ ସେ ରାମାୟଣ ପରି ମହାଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥର ନାମ ସେ ରଖିଛନ୍ତି 'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ' । ସମଗ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥରେ ତିନିଥର ସେ ଏହାକୁ 'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ' ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି । 'ସୁନ୍ଦରା କାଣ୍ଡ'ରେ ଦୁଇଥର ଓ 'ଉତ୍ତରା କାଣ୍ଡ'ରେ ଥରେ କବିଙ୍କର ଏଇ ନାମକରଣ ଦେଖିଲେ ମନେହୁଏ ଏକାନ୍ତ ଭକ୍ତିପୂତ ଚିତ୍ତରେ ଆପଣାର ଇଷ୍ଟଦେବଙ୍କୁ ଗ୍ରନ୍ଥର କବିତ୍ୱ ଓ କୃତିତ୍ୱ

ସମର୍ପି ଦେବାପରେ ଯେପରି ଆଉ କବିଙ୍କର ଅନ୍ତରରେ କୌଣସି ଅବସୋସ ରହିନାହିଁ । 'ସୁନ୍ଦରା କାଣ୍ଡ'ର ଆରମ୍ଭରେ ସେ କହନ୍ତି –

"ନୀଳଗିରି ବିଜୟେ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ
ତାହାଙ୍କର ଶରଣ ମୁଂ ଅଟଇ ଯଥାର୍ଥ ।
ତେଣୁ ସେ ଭରସା କରଇ ଗ୍ରନ୍ଥ ଭଣି
ହୃଦେ ଭଜେ ମୋହୋର ସେ ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ପାଣି ।
ସେ ପ୍ରଭୁ ପ୍ରସନ୍ନେ ମୁଂ କହିବି ରାମକଥା
ଶୁଣିଲେ ଛାଡ଼ିବ ମୋର ଭବଭୟ ବ୍ୟଥା ।
ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ ଏ ଅଟଇ ପୁଣ୍ୟନାମ
ତତ୍ତ୍ୱ କରି ଭାବିଲେ ବସନ୍ତି ବିଷ୍ଣୁଗ୍ରାମ ।"

ପୁଣି ଏଇ କାଣ୍ଡର ଶେଷରେ କବି ଲେଖିଛନ୍ତି –

"ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରସନ୍ନେ ଯେ ବଳରାମ ଦାସ
ଶ୍ରୀ ଜଗମୋହନ ରାମାୟେଣ କଲଇଂ ପ୍ରକାଶ ।
ଶ୍ରୀ ରାମାୟେଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ଯେ ପବିତ୍ର ଆଛାନ
ୟେକମନ ହୋଇଣ ଶୁଣିମ ଯେଉଂ ଜନ ।
ଜୀବନ୍ତେଣ ଭକ୍ତି ଯେ ମରନ୍ତେଣ ମୁକ୍ତି
ନିର୍ମଳ ହୋଅନ୍ତି ଯେ ଯେ ଗ୍ରନ୍ଥ ଶୁଣନ୍ତି ।"

ଓଡ଼ିଶାରେ ଅବଶ୍ୟ ବଳରାମଙ୍କ ରାମାୟଣର ଅନ୍ୟ ଏକ ପରିଚିତ ନାମ ହେଉଛି 'ଦାଣ୍ଡୀ ରାମାୟଣ' । ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଦାଣ୍ଡୀ ବୃତ୍ତରେ ଏହା ଲିଖିତ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାର ଏପରି ନାମକରଣ କରାଯାଇଥାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ କବି ସମଗ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ନିଜ ରଚନାକୁ 'ଦାଣ୍ଡୀ ରାମାୟଣ' କହି ନାହାନ୍ତି । ପୁଣି କେତେକ ପ୍ରକାଶକ ଏହାକୁ 'ଦାଣ୍ଡୀ ରାମାୟଣ' ବା 'ଦକ୍ଷିଣୀ ରାମାୟଣ' ନାମରେ ନାମିତ କରିଅଛନ୍ତି । ଏସବୁ ଗ୍ରନ୍ଥର ଶୁଦ୍ଧ ସଂସ୍କରଣ ହେବାର ପୂର୍ବାବସ୍ଥା । ପ୍ରଫେସର କୃଷ୍ଣଚରଣ ସାହୁ ଏହାର ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରାମାଣିକ ସଂସ୍କରଣ ପ୍ରକାଶ କରିବା ପରେ ଗ୍ରନ୍ଥନାମ ନେଇ ଗବେଷକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ସନ୍ଦେହ ଦୂର ହୋଇଯାଇଛି । ଯଦିଓ 'ଦାଣ୍ଡୀ ରାମାୟଣ' ନାମଟି ତଥାପି ଓଡ଼ିଶାର ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ଏବେ ସୁଦ୍ଧା ବହୁଳ ଭାବରେ ପ୍ରଚାରିତ ହୋଇଛି ।

'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ' ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଚତୁର୍ଥ ପୁରାଣ ଓ ପ୍ରଥମ ରାମାୟଣ ଗ୍ରନ୍ଥ । ଯଦିଓ ସାରଳାଙ୍କ ମହାଭାରତ ବନପର୍ବରେ ରାମକଥାର ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି ଏବଂ ତାଙ୍କ 'ବିଚିତ୍ର ରାମାୟଣ'ରେ ରାମକଥାର 'ଉତ୍ତରାକାଣ୍ଡ' ଅଂଶଟି ଉପଲବ୍ଧ, ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ରାମକଥାର ପ୍ରଥମ ଗ୍ରନ୍ଥ 'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ' ।

ଏଥିରେ ବାଲ୍ମୀକି ରଚିତ ରାମକଥାର କ୍ରମ ସୁରକ୍ଷିତ ହୋଇଛି । ଯଦିଓ 'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ' ବାଲ୍ମୀକି ରାମାୟଣର ନିଷ୍ଠାପର ଅନୁବାଦ ନୁହେଁ, ହେଲେ ମୂଳକଥାର ସଂରଚନାରେ କବି ବିଶେଷ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କଙ୍କାଳକୁ ମାଟିଦେଇ ଡଉଲ ଡାଉଲ ପ୍ରତିମାଟିଏ ତିଆରି କରିବା ଓ ଏଥିରେ ନାନା ରଂଗ ଦେଇ ନୟନାଭିରାମ ରାମଙ୍କ ନିଟୋଳ ମୂର୍ତ୍ତିଟିଏ ନିର୍ମାଣ କରିବାରେ କବି ବଳରାମଙ୍କ ଯେଉଁ ସଫଳ କବି ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ରହିଛି, ତାହା ଆଜି ମଧ୍ୟ ଆମ ସାହିତ୍ୟର ଅଗଣିତ ଶବ୍ଦଶିଳ୍ପୀଙ୍କ ପ୍ରେରଣାର ଉତ୍ସ ହୋଇ ରହିଛି । ମୂଳ କାହାଣୀ ସହିତ ବଳରାମ ଯେଉଁସବୁ ଉପକଥାକୁ ସଂଯୋଜିତ କରି ରଚନାଟିକୁ ପାଠକୀୟ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ଅଧିକାରୀ କରାଇଛନ୍ତି ତାହାହେଲା – ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗ ଉପାଖ୍ୟାନ, ଶନି ଓ ଦଶରଥ କଳି, ଦେବୀଗଙ୍ଗାଙ୍କର ଧରାବତରଣ, ଅହଲ୍ୟା ଉପାଖ୍ୟାନ, ଶ୍ରୀରାମ ଗୁହକ ଭେଟ ଓ ମିତ୍ରତା, ପର୍ଶୁରାମ ଜନ୍ମ ବିବରଣ, ମନ୍ଥରା ଜନ୍ମ ବିବରଣ, ଦିତି ଅଦିତି ବିବାଦ, ଦଣ୍ଡକାରଣ୍ୟରେ ଋଷିଙ୍କ ବରଦାନ, ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରା, ସୀତାଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କର ଅଭିଶାପ, ମାୟା ଓ ଛାୟା ସୀତା, ଲୀଳାବତୀ କଥା, ସାରସ କଥା, ଗୁଣ୍ଡୁଚି ମୂଷା କଥା, ସନ୍ଥପଣ୍ଡା କଥା, ବେଦବତୀ କନ୍ୟା କଥା, ରାବଣ ମନ୍ଦୋଦରୀ କଥୋପକଥନ, ବିରଜାକ୍ଷେତ୍ର ବିବରଣ ଆଦି ପ୍ରସଙ୍ଗ । ଓଡ଼ିଶାର ସମକାଳୀନ ସମାଜ, ସଂସ୍କୃତି ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ସମାଜରେ ପ୍ରଚଳିତ ବିଭିନ୍ନ କାହାଣୀକୁ ଅତି ଚତୁରତାର ସହିତ କବି ରାମାୟଣ ମଧ୍ୟରେ ସନ୍ନିବେଶିତ କରିଅଛନ୍ତି । ଗଜପତି ଶାସନର ଶାସନନୀତି, ଯୁଦ୍ଧନୀତି, ସୈନ୍ୟସଜ୍ଜା, ଆକ୍ରମଣ ଓ ପ୍ରତିଆକ୍ରମଣ, ସାଧାରଣ ନାଗରିକଙ୍କ ଅଧିକାର, ନାରୀ-ପୁରୁଷ, ପୁତ୍ରକନ୍ୟା, ପିତା-ପୁତ୍ର ଆଦିଙ୍କ ସାମାଜିକ ଦାୟିତ୍ୱ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଆଦି ବିଷୟରେ ବ୍ୟାପକ ବର୍ଣ୍ଣନା ବଳରାମ ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣରେ କରିଅଛନ୍ତି । ବଳରାମଙ୍କ ରାମାୟଣର ସବୁଠୁ ବଡ଼ ବିଶେଷତ୍ୱ ହେଉଛି ଲୋକଭାଷାକୁ କାବ୍ୟଭାଷାରେ ପରିଣତ କରିବା । କବି ତତ୍କାଳୀନ ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକକଥିତ ଭାଷାକୁ କାବ୍ୟଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ପୂର୍ବକ ତା'ର ସୁନ୍ଦର କାବ୍ୟିକ ପ୍ରୟୋଗ କରିଛନ୍ତି । ମହାକବି ସାରଳା ଦାସ ଥିଲେ ଏଇ ଭାଷା ଉନ୍ନୟନର ପଥିକୃତ୍ ସ୍ରଷ୍ଟା । ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କରେ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ପ୍ରୟୋଗ ଓ ତା'ର କାବ୍ୟିକ ରୂପ ପ୍ରଦାନ କଲାବେଳେ ସାରଳା ଅନେକ ସମୟରେ ଅସ୍ୱସ୍ତିକର ପରିବେଶର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛନ୍ତି । ଫଳତଃ ତାଙ୍କର ପଦମାନଙ୍କର ଅକ୍ଷରକ୍ରମ ୧୨ରୁ ୩୨ ଅକ୍ଷର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ବଳରାମଙ୍କ ସମୟକୁ ଏହା ଅଧିକ ମାର୍ଜିତ ଓ ରୁଚିସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ସାରିଥାଏ । ପ୍ରାକୃତ କାବ୍ୟ/ପୁରାଣ ରଚନାକ୍ରମରୁ ଶବ୍ଦ ସଂଚୟନ କରି ତା'ର ସାହିତ୍ୟିକ ଉପଯୋଗ କରିବାରେ ବଳରାମଙ୍କ ପାରଦର୍ଶିତା ଅସାମାନ୍ୟ । ଯଦିଓ ସାରଳା ଓ ବଳରାମଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମୟସୀମାର ଏତେ କିଛି ପ୍ରଭେଦ ନଥିଲା, ତେବେ ସାରଳା ଗ୍ରାମ୍ୟ ପରିବେଶରେ ରହୁଥିବା ଜଣେ କୃଷିଜୀବୀ

ହୋଇଥିବାବେଳେ ବଳରାମ ସହରରେ ରହୁଥିବା ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀପୁତ୍ର ଥିଲେ । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗର ଶୈଳୀ ସାରଳାଙ୍କ ଠାରୁ ଭିନ୍ନ । ପ୍ରକୃତିର ମନୋରମ ରୂପଛଟାର ବର୍ଣ୍ଣନା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ, ନାରୀ-ପୁରୁଷଙ୍କ ରୂପଗୁଣର ବର୍ଣ୍ଣନାରେ, ପୂଜାପାର୍ବଣର ରୂପାୟଣରେ ଏହାର ପ୍ରଚୁର ଉଦାହରଣ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ମୂଳକଥା ମଧ୍ୟରେ ବଳରାମ ଯେତେବେଳେ ଉପକଥାମାନଙ୍କର ସଂଯୋଜନା କରିଅଛନ୍ତି, ତା'ର ନାଟକୀୟ ଉପସ୍ଥାପନା ଓ ସୁବିସ୍ତୃତ ସୂକ୍ଷ୍ମାତିସୂକ୍ଷ୍ମ ବର୍ଣ୍ଣନା ପ୍ରଦାନ କରି ପାଠକକୁ ଏପରି ଆକର୍ଷିତ କରି ରଖିଛନ୍ତି ଯେ ପ୍ରସଙ୍ଗଟି ସମାପ୍ତ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେ ଏହା ଜାଣିପାରେ ନାହିଁ କି ବିରକ୍ତ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ଏଥିରୁ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଟିଏ ନିଆଯାଇପାରେ ।

ଆଦିକାଣ୍ଡର ଜରତା ପ୍ରସଙ୍ଗଟିକୁ ଦେଖନ୍ତୁ । ମୂଳ ବାଲ୍ମୀକି ରାମାୟଣରେ କେବଳ ସୂଚନା ମାତ୍ର ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଅଙ୍ଗ ଦେଶରେ ଅନାବୃଷ୍ଟି ହେବାରୁ ରାଜାଜ୍ଞାରେ କେତେକ ଗଣିକା ସେମାନଙ୍କର ସୁନ୍ଦର ରୂପ ଓ ମଧୁର ବଚନରେ ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗ ମୁନିଙ୍କୁ ଭୁଲାଇ ଅଙ୍ଗଦେଶକୁ ନେଇ ଆସିଥିଲେ । ଏଥିରେ ଗଣିକାମାନଙ୍କର କୌଣସି ନାମ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଋଷିକୁମାର ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗଙ୍କ ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ବିଳାସଯାତ୍ରାର ଚିତ୍ର ନାହିଁ । ବଳରାମ ଏଇ ପ୍ରସଙ୍ଗଟିକୁ ଅଧିକ ଜୀବନ୍ତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ପ୍ରଥମତଃ ଦେଶ ଓ ଜାତିର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ସେ ଏକ ରୂପଜୀବୀର ଜୀବନୋତ୍ସର୍ଗ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଖୁବ୍ ଜୀବନ୍ତ କରି ଗଢ଼ିଛନ୍ତି । ସଫଳ ହେଲେ ଅମାପ ଧନ, ସମ୍ମାନ ଲାଭ ଓ ବିଫଳ ହେଲେ ଅଭିଶାପଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ଜନ୍ମଜନ୍ମାନ୍ତର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖଲାଭ । ଏହା ସତ୍ତ୍ୱେ ଜାତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଲାଗି ରୂପଜୀବୀ ଜରତା ତା'ର ସଖୀ ସହଚରୀଙ୍କ ସହିତ ଋଷିଙ୍କୁ ଆଣିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଛି । ରାଜାଙ୍କ ତରଫରୁ ତାଙ୍କୁ ଏକ ସୁସଜ୍ଜିତ ନୌକା ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଛି । ଯାହାର ବର୍ଣ୍ଣନା ମଧ୍ୟ ଏକାନ୍ତ ଅତୁଳନୀୟ । ଉତ୍କଳୀୟ ନୌବାଣିଜ୍ୟର ବିଶାଳ ନୌଭେଳାମାନଙ୍କର ଚିତ୍ର ଏଥିରୁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ନୌକା ମଧ୍ୟରେ ରାଜକୀୟ ବିଳାସ କକ୍ଷ, ଉପବନୋପମ କୃତ୍ରିମ ବୃକ୍ଷଲତା, ଅସାମାନ୍ୟ ସୁନ୍ଦରୀ ରୂପଜୀବୀମାନଙ୍କର କାମ ପରିଚର୍ଚ୍ଚାର ବର୍ଣ୍ଣନା ପାଠକଲେ ପାଠକ ଆତ୍ମବିସ୍ମୃତ ନହୋଇ ରହିପାରେ ନାହିଁ । ପୁଣି ନୌକାଯାତ୍ରା ସମୟରେ ନଦୀର ଦୁଇକୂଳର ପ୍ରକୃତି ବର୍ଣ୍ଣନା ଏତେ ଜୀବନ୍ତ ଯେ ପାଠକ ନିଜେ ନୌକାରେ ବସି ସାତକୋଶିଆ ଗଣ୍ଡ ବା ନର୍ମଦାର ଧୂଆଁଧାର ଜଳପ୍ରପାତ ଅତିକ୍ରମ କଲାପରି ମନେକରେ । ରୂପଜୀବୀଗଣ ବିଭାଣ୍ଡକଙ୍କ ଆଶ୍ରମ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚି ନଦୀକୂଳରେ ନାବ ଅଟକାଇଛନ୍ତି । ଋଷି ବିଭାଣ୍ଡକ ତପସ୍ୟା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆଶ୍ରମ ତ୍ୟାଗ କଲାପରେ ଏମାନେ ଆଶ୍ରମକୁ ଯାଇ ଋଷିକୁମାର ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗଙ୍କୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ନାନା ଜାତିର ସୁସ୍ୱାଦୁ ଫଳ ଓ ସୁମିଷ୍ଟ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଦେଇଛନ୍ତି । ଜୀବନସାରା କେବଳ କଷା/ପିତା ଖାଇ ଦେହରେ ପାଉଁଶ ବୋଳି ସାଧନା କରୁଥିବା ଯୋଗୀଙ୍କୁ

ନାନାଦି ପ୍ରସାଧନ ସାମଗ୍ରୀ ଯୋଗାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏଥିରେ ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗଙ୍କର ଏଇ ଦୂରଦେଶାଗତ ଅଭିନବ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ (ରୂପଜୀବୀଗଣ)ଙ୍କ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା ଜନ୍ମିଛି । ପରଦିନ ଠିକ୍ ସୁଯୋଗ ଉଣ୍ଡି ବିଭାଣ୍ଡକଙ୍କ ବିଦାୟ ପରେ ରୂପଜୀବୀଗଣ ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗଙ୍କ ଆଶ୍ରମକୁ ଯାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଆଶ୍ରମକୁ ଯିବାପାଇଁ ସାଦର ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଜଣାଇଛନ୍ତି । ପିତା ବିଭାଣ୍ଡକଙ୍କ ବାରଣ ସତ୍ତ୍ୱେ ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗ ଏ କଥା ମାନିନାହାନ୍ତି ଓ ବାରବନିତାମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ନୌକାଶ୍ରମକୁ ବାହାରି ଯାଇଛନ୍ତି । ଋଷିକୁମାର ନୌକା ଉପରେ ଚଢ଼ି ଭିତରକୁ ବିଜେ କରିଯିବା ପରେ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥିବା ନାବିକମାନେ ନୌକାକୁ ବନ୍ଧନମୁକ୍ତ କରିଛନ୍ତି ଓ ସ୍ରୋତର ଅନୁକୂଳରେ ନୌକା ତୀବ୍ର ବେଗରେ ଗତି କରିଚାଲିଛି । ଏଣେ ନୌକା ଭିତରକୁ ଯାଇଥିବା ଯୁବ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବିଶ୍ୱବିମୋହିନୀ ଜରତା ଦ୍ୱାରା କବଳିତ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଅଙ୍ଗଦେଶ ପ୍ରବେଶ ହେଉଣୁ ଋଷି ମାଗିଛନ୍ତି ମଧୁର ଜଳ । କିନ୍ତୁ ଜଳ କାହିଁ ? ଦୀର୍ଘ ବାରବର୍ଷ ହେଲା ଯେ ଏ ଦେଶ ଅନାବୃଷ୍ଟିର ଶିକାର ହୋଇଛି । ବ୍ରାହ୍ମଣର ଶାପରେ ଅଙ୍ଗଦେଶର ରାଜା ଲୋମପାଦଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ନିର୍ଜଳା ପାଲଟିଛି । ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗଙ୍କୁ ଅଙ୍ଗଦେଶରେ ପହଞ୍ଚାଇ ସାରିବା ପରେ କବି ବଳରାମ ଜରତା ମୁଖରେ ଯେଉଁ ନିଷ୍କପଟ ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି ବାଢ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି, ତାହା ଏହି ଉଗ୍ରତପା ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କ ହୃଦୟ ତରଳାଇ ଦେଇଛି –

"ମୁହିଂ ବେଶ୍ୟାନାରୀ ଅଟଇ ନଟଜାତି
ନୁହଇଂ ପୁରୁଷ ନୁହଇଂ ମୁହିଂ ଯତି ।
ବାରହ ବନିତାୟେ ପଡ଼ିଲେ ବିକଳେ
ମୁନିର ପାଦତଳେ ପଡ଼ି ବୋଲନ୍ତି ସକଳେ ।
ନକର କୋପ ମୁନି ନଦିଅ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଶାପ
ସ୍ୱାମୀର ଆଜ୍ଞାରେ ୟେ ଆମ୍ଭେ କଲୁ ୟେଡ଼େ ଧାପ ।
ଜଳ ବୃଷ୍ଟି ନୋହିଲେ ତ ଜଗତଜନ୍ତୁ ମରି
ତେଣୁ ସେ ଆଣିଲୁ ଦେବ ପ୍ରାଣକୁ ନଡରି ।"

(ଆଦି କାଣ୍ଡ)

ବାସ୍ ! ଏତିକିରେ ମୁନିଙ୍କ ହୃଦୟ ତରଳି ଯାଇଛି । ବାରବନିତାମାନଙ୍କୁ ଉଠିବାକୁ କହି ସେମାନଙ୍କ ସୁରତି ଦାନରେ ଋଷି ତୃପ୍ତ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରତିଦାନ ସ୍ୱରୂପ ଅଙ୍ଗଦେଶର ସୀମାଯାଏ ଯେତେ ଇଚ୍ଛା ବୃଷ୍ଟି ହେଉ ବୋଲି ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗ ଆଜ୍ଞା ଦେଇଛନ୍ତି । ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗଙ୍କ ଆଗମନ ସହିତ ଚାରିମେଘ ଘନଘୋର ବୃଷ୍ଟି କରି ରାଜ୍ୟକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶାନ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିଛି । ପରେ ଋଷିଙ୍କ ସୁପାରିସ କ୍ରମେ ରାଜା ଜରତାଙ୍କୁ ଅମାପ ସମ୍ପତ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି ।

କବି ବଳରାମ ଏହିପରି ଅନେକ ଉପକଥାର ସଂଯୋଗ କରି ତାଙ୍କ ରାମାୟଣକୁ ବେଶ୍ ସୁଖପାଠ୍ୟ କରିପାରିଛନ୍ତି । ମୂଳ କାହାଣୀ ସହିତ ଏହିସବୁ କାହାଣୀ ଏପରି ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି ଯେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ରାମକଥାକୁ ନେଇ ପୁରାଣ, କାବ୍ୟ, ନାଟକ ଆଦି ଯାହା ଲେଖାଯାଇଛି ସବୁରେ ବଳରାମଙ୍କ କାହାଣୀର ଛାପ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି ।

। ତିନି ।

ପୂର୍ବରୁ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଛି ବଳରାମଙ୍କ ରାମାୟଣ ବାଲ୍ମୀକିଙ୍କ ରାମାୟଣର ଏକ ଅନୁବାଦ ନୁହେଁ । ରାମକଥା ଆଧାରିତ ବାଲ୍ମୀକିଙ୍କ ରଚନାର କଙ୍କାଳ ଉପରେ ବଳରାମ ଆପଣାର କଳ୍ପନାର ପୁଟ ଦେଇ ତାକୁ ଏକ ବିଶାଳ ମହାଗ୍ରନ୍ଥରେ ପରିଣତ କରିଅଛନ୍ତି । ଏଥିରେ କବିଙ୍କ ସମକାଳର ସମାଜ, ସଂସ୍କୃତି, ଧର୍ମ, ଆଚାରବିଚାର, ପର୍ବପର୍ବାଣି ସ୍ଥାନ ପାଇବା ସହିତ ଆମୂଳାନ୍ତ ବଳରାମଙ୍କ ଦିବ୍ୟ କବିତ୍ୱର ଅମିୟ ସ୍ପର୍ଶ ଗ୍ରନ୍ଥଟିକୁ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଏକ ଅନବଦ୍ୟ ବିଶ୍ୱକୋଷରେ ପରିଣତ କରିପାରିଛି । ତେବେ ସାଧାରଣ ଭାବେ ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ ପାଠକଲେ ପାଠକର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ରଚନାର ଯେଉଁ ଦୁଇଟି ବଳିଷ୍ଠ ଦିଗ ଆପେ ଆପେ ଆସିଯାଇଥାଏ, ତାହା ହେଲା କାବ୍ୟରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ବଳରାମଙ୍କ କାବ୍ୟିକତା ଓ ଭକ୍ତିକତା । ପ୍ରସଙ୍ଗକ୍ରମେ ଆମେ ଏଇ ଦୁଇଟି ବିଭାବର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଆଲୋଚନା କରିପାରିବା ।

ବଳରାମଙ୍କ କାବ୍ୟିକତା ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଅନନ୍ୟ । କଞ୍ଚା ଲୋକକଥିତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ବଳରାମ କାବ୍ୟଭାଷାର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ଲୋକଭାଷାର ଅମାପ ଶକ୍ତିର ପରିଚୟ ପାଠକମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ କେତେକ ଆଲୋଚକ ବଳରାମଙ୍କ ରାମାୟଣକୁ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଅନ୍ୟତମ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଓ ଲୋକପ୍ରିୟ ମହାକାବ୍ୟ ଆଖ୍ୟା ପ୍ରଦାନ କରିଅଛନ୍ତି ।* ସମାଜର ସବୁଶ୍ରେଣୀର ପାଠକଙ୍କୁ ଏହା ଆନନ୍ଦ ଯୋଗାଇଛି । ଧର୍ମ, ଅର୍ଥ, କାମ, ମୋକ୍ଷ ଚତୁର୍ବର୍ଗ ଫଳର ଅଧିକାରୀ କରାଇଛି । କବି ଏହାକୁ ଭକ୍ତି ଓ ମୁକ୍ତି ପ୍ରଦାୟିନୀ ଗ୍ରନ୍ଥ ଭାବରେ ସ୍ୱୀକୃତି ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ଭକ୍ତିକତା ସହିତ କାବ୍ୟିକତାର ମଧୁର ସମନ୍ୱୟ କରାଇ 'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ'କୁ

---

* ବଳରାମ ଦାସଙ୍କ ରାମାୟଣ ଗୋଟିଏ ଲୋକପ୍ରିୟ ମହାକାବ୍ୟ । ପଲ୍ଲୀର ଘରେ ଘରେ ତା'ର ଆଦର । ଶିକ୍ଷିତ, ମୂର୍ଖ, ଧନୀ, ନିର୍ଦ୍ଧନ, ପ୍ରତି ଓଡ଼ିଆର ହୃଦୟ ସିଂହାସନରେ ତା'ର ଆସନ ।–ବଳରାମ ଦାସ ଓ ଓଡ଼ିଆ ରାମାୟଣ, ନରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ମିଶ୍ର, ପୃ-୧୨୦

ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି କବି ବଳରାମ ଦାସ । ତାଙ୍କ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଭକ୍ତି/ଜ୍ଞାନ ଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିକରୁ ଯେପରି କାବ୍ୟିକତା ପ୍ରାୟ ଅପସରିଗଲା ଓ ଶୁଷ୍କ ଦର୍ଶନ ତଥା ସାଧନାର କଥା ଲିପିବଦ୍ଧ ହେଲା ତାହା ରାମାୟଣରେ ନାହିଁ । ଚଟୁଳ କାବ୍ୟିକତାର ଚରମ ନିଦର୍ଶନ ଗ୍ରନ୍ଥ ଆରମ୍ଭରୁ ଶେଷଯାଏ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଇଷ୍ଟ ବନ୍ଦନାରେ, କଥାବସ୍ତୁର ଉପସ୍ଥାପନାରେ, ମୂଳକଥା ସହିତ ଉପକଥାମାନଙ୍କର ସଂଯୋଜନାରେ, ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କ ଅବତାରଣାରେ, ବାହ୍ୟ ଓ ଅନ୍ତଃପ୍ରକୃତିର ବର୍ଣ୍ଣନାରେ, ଶୃଙ୍ଗାର, ବୀର, ହାସ୍ୟ, ଭୟାନକ ଆଦି ନବରସର ସମାବେଶରେ ସର୍ବତ୍ର କବିଙ୍କ ଦିବ୍ୟ କବିତ୍ୱର ସଫଳ ସ୍ପର୍ଶର ପରିଚୟ ମିଳିଥାଏ ।

ବଳରାମଙ୍କ ଇଷ୍ଟଦେବ ଥିଲେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ । ତାଙ୍କ ବିଚାରରେ ସେ ଥିଲେ ପରମ ବିଷ୍ଣୁ । ଅବତାରୀ ପୁରୁଷ । ତାଙ୍କରି ପ୍ରେରଣାରେ କବି ରାମାୟଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ଲେଖିଲେ । ଏଥିରେ ଜଗନ୍ନାଥ କବି ଓ ବଳରାମ ଦାସ ଲେଖନକାର ମାତ୍ର । ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରତି କାଣ୍ଡର ଆରମ୍ଭରେ ସେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଓ ଚତୁର୍ଦ୍ଧାମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କୁ ସ୍ତୁତି କରିଅଛନ୍ତି । ଆଦିକାଣ୍ଡରେ ଜଗନ୍ନାଥ, ଅଯୋଧ୍ୟାକାଣ୍ଡରେ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଓ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ, ଆରଣ୍ୟକରେ ବଳଭଦ୍ର, କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟାରେ ଅଗ୍ନି, ସୁନ୍ଦରାରେ ଶିବ, ଲଙ୍କାକାଣ୍ଡରେ ପୁଣି ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଓ ଚତୁର୍ଦ୍ଧାମୂର୍ତ୍ତି ଏବଂ ଉତ୍ତରାକାଣ୍ଡରେ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଜଗମୋହନ ରୂପର ବିସ୍ତାରିତ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ଜଗନ୍ନାଥଧାମର ମହିମା, ସର୍ବଧର୍ମ ସମନ୍ୱୟବାଦୀ ଚିନ୍ତାଧାରା, ଚତୁର୍ଦ୍ଧାମୂର୍ତ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ହରି-ହର ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତି ଆଦି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ କବି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଅଛନ୍ତି । ଇଷ୍ଟସ୍ତୁତି ପରେ ଶିବ-ପାର୍ବତୀଙ୍କ କଥୋପକଥନ ଛଳରେ ରାମାୟଣ କଥାବସ୍ତୁ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । ବୈଷ୍ଣବ ଆନ୍ଦୋଳନ ସାରା ଭାରତକୁ ବ୍ୟାପିଯିବା ପରେ ଶୈବ ଓ ବୈଷ୍ଣବ ଉପାସକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମନ୍ୱୟ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ୱେଷ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ଏମାନେ ପରସ୍ପରର ମିତ୍ର ଓ ଅନୁଗତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ବୈଷ୍ଣବ ଆଗମ ଗ୍ରନ୍ଥମାନ ରଚିତ ହେବାରୁ ଏଥିରେ ଆ-ଗ-ମ ଏଇ ତିନିଅକ୍ଷର ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଗଲା । "ଆଗତଂ ଶିବ ବକ୍ତ୍ରେଭ୍ୟୋ ଗତଂଚ ଗିରିଜା ଶ୍ରୁତୌ, ମତଂଚ ବାସୁଦେବସ୍ୟ ତସ୍ମାତ୍ ଆଗମ ମୁଖତେ ।" – ଶିବ କହିବେ, ପାର୍ବତୀ ଶୁଣିବେ ଏବଂ ବାସୁଦେବଙ୍କ ମତ ପ୍ରଖ୍ୟାପିତ ହେବ ଏହାହିଁ ଆଗମ । ଶିବଙ୍କର ଏକ ନୂତନ ପରିଚୟ ହେଲା ସେ 'ମହାଯୋଗୀ' ଏବଂ 'ପରମ ବୈଷ୍ଣବ' । ସେହି ସାଂସ୍କୃତିକ ଚେତନାର ପ୍ରଭାବ ବଳରାମଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ିଛି ଓ ଶିବପାର୍ବତୀଙ୍କ ଉକ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟୁକ୍ତି ଛଳରେ ସେ ରାମାୟଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଅଛନ୍ତି । ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗଙ୍କ ଜନ୍ମ ପ୍ରସଙ୍ଗରୁ ରାମାୟଣର ସୂତ୍ରପାତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଉତ୍ତରାକାଣ୍ଡରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ବୈକୁଣ୍ଠ ଯାତ୍ରାରେ ଏହାର ପରିସମାପ୍ତି ଘଟିଛି । ବିଷୟକ୍ରମଗୁଡ଼ିକୁ କବି ଏପରି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ସଜେଇ ରଖିଛନ୍ତି ଯେ କୌଣସି

ସ୍ଥାନରେ ବି ପାଠକର କ୍ଲାନ୍ତି ଜାତ ହୁଏ ନାହିଁ । ମୂଳକଥା ସହିତ ଉପକଥାମାନଙ୍କର ସଂଯୋଜନା ମଧ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଅଧିକ ଚମତ୍କାର କରିପାରିଛି । ପାଠକୀୟ କୌତୂହଳକୁ ପ୍ରଶମିତ କରିବା ପାଇଁ କବି ଉତ୍ତରାକାଣ୍ଡରେ ତାଙ୍କ ପୂର୍ବଜ ସାରଳା ଦାସଙ୍କ ପଦାଙ୍କ ଅନୁସରଣ କରି କାବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କର ପୂର୍ନଜନ୍ମ ପ୍ରସଙ୍ଗର ଅବତାରଣା କରିଅଛନ୍ତି । କଥକତାର ଏହି ଚମତ୍କାରିତା ହିଁ ବଳରାମଙ୍କ ରାମାୟଣକୁ ଏଯାବତ୍ ଲୋକପ୍ରିୟ କରି ରଖିଛି ।

ବଳରାମଙ୍କ କାବ୍ୟିକତାର ଅନୁସନ୍ଧାନ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆମ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆସେ ରାମାୟଣର ଚରିତ୍ର ଚିତ୍ରଣ । ବଳରାମଙ୍କ ରାମାୟଣର ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର ରାମ । ସେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ପ୍ରତିରୂପ । ଅସୁର ରାବଣକୁ ସଂହାର କରିବା ପାଇଁ ଦେବତାମାନଙ୍କ ଇଚ୍ଛାରୁ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ । ବ୍ରହ୍ମା ରାମଙ୍କ ଜନ୍ମ ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କର ଜୀବନବ୍ୟାପୀ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ଖସଡ଼ା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛନ୍ତି ।

"ବାଳକ କାଳେ ଯଜ୍ଞ ରଖିବୁ ଦେବହରି
ଯୁବକାଳେ ବନସ୍ତ ଯିବୁ ମୁନିଙ୍କ ରକ୍ଷାକରି ।
ବିପିନେ ଭାରିଯା ତୋର ରାବଣ ହରିନେବ
ଦୁଃଖେଣ ଦିନ ତୁ ବଞ୍ଚିବୁ ରାଘବ ।
ଦେବଙ୍କର ନିମିତ୍ତେ ପାଇବୁ ଅନେକ କଷ୍ଟ
ନୋହିଲେ ଅସୁର ନୁହନ୍ତିନା ନଷ୍ଟ ।
ରିକ୍ଷ ବାନର ଯେ ସଇନି ଘେନିଯିବୁ
ମାନବ ରୂପ ଧରି ରାବଣ ମାରିବୁ ।"

(ଆଦି କାଣ୍ଡ)

କବି ବଳରାମ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଏଇ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କ୍ରମରେ ରାମ ଚରିତ୍ରର ଭୂମିକାକୁ ଦୁଇଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରିଛନ୍ତି । ବାଳକାଳେ ଋଷି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ଯଜ୍ଞରକ୍ଷା ଏବଂ ଯୁବାକାଳେ ବନବାସ ଓ ମୁନିମାନଙ୍କ ଆଶ୍ରମ ରକ୍ଷା ତଥା ରାବଣ ଦ୍ୱାରା ସୀତା ଅପହୃତ ହେବାରୁ ରାବଣ ବଧ । ଜଗନ୍ନାଥ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ ତାଙ୍କୁ ଉତ୍ତର ଦେଇଛନ୍ତି – 'ଦେବତାମାନଙ୍କ ଉପକାର ଲାଗି ସେ ମନୁଷ୍ୟ ରୂପରେ ଜନ୍ମ ନେବେ । ଅସୁରମାନଙ୍କୁ ମାରିବା ଲାଗି ସେ ଏଥର ଚକ୍ର ପରିବର୍ତ୍ତେ ଧନୁଶର ଧାରଣ କରିବେ । ଏହି ଦୈବୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ ଲାଗି ସେ ତାଙ୍କର ଇଷ୍ଟଦେବ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ରାମ ଅବତାରରେ ଜନ୍ମିତ କରାଇଛନ୍ତି । ରାମ ଚରିତ୍ରରେ ସମସ୍ତ ବୈଷ୍ଣବୀ ଗୁଣ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । ମହାବିଷ୍ଣୁ ମାନବ ରୂପରେ ଜନ୍ମ ନେଇଥିବାରୁ ଧରଣୀ ଆନନ୍ଦିତା ହୋଇଛି । ଦେବତାମାନେ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି । କବି ତାଙ୍କର କାବ୍ୟନାୟକ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ଶତମୁଖ ହୋଇଛନ୍ତି ।

"କେ ବୋଲଇ ଦେଖ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ପାଶେ
ନୂଆ ଦୁର୍ବାଦଳ ପ୍ରାୟେକ ତନୁ ଦିଶେ ।
ଶରଦ ପୂର୍ଣ୍ଣମୀ ଚନ୍ଦ୍ରମା ପ୍ରାୟେ ମୁଖ
ରାଜୀବ ପତ୍ର କି ଦୁଇ ନେତ୍ର ଦେଖ ।
ଆଜାନୁ ବାହୁ ବିସ୍ତାର ବକ୍ଷସ୍ଥଳ
ଫରହର ଉଡ଼ଇ ବସ୍ତ୍ରର ଅଞ୍ଚଳ ।
ଉପରେ ରଙ୍ଗବସ୍ତ୍ର ଅଛଇ ବେଢ଼ାଇଲା
ଧନୁବାଣ ସଖୀ ଗୋ ଯେହାକୁ ମୋହିଲା ।" ଇତ୍ୟାଦି

(ଆଦି କାଣ୍ଡ)

ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ମିଥିଳାପୁରୀକୁ ବିଜେ ହେବାବେଳେ ମିଥିଳା ନାରୀଙ୍କର ରାମରୂପ ଦର୍ଶନରେ ବ୍ୟାକୁଳତା ମଧ୍ୟଯୁଗୀୟ କାବ୍ୟକାରମାନଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣନାକୁ ମଧ୍ୟ ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଇଛି । ମିଥିଳା ରାଜମାର୍ଗରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖିବା ଲାଗି ନାରୀ–ପୁରୁଷ, ଯୁବକ–ଯୁବତୀ, ବୃଦ୍ଧ–ବୃଦ୍ଧାମାନେ ବ୍ୟସ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳ ହେବା ଲକ୍ଷଣୀୟ । ଯୌବନୋଜ୍ଜ୍ୱଳ ଅଭିରାମ ରାମ ରୂପର ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ସହିତ କବି ତାଙ୍କର ଅପୂର୍ବ ବୀରତ୍ୱ, ଅସୀମ ଧୈର୍ଯ୍ୟ, ହୃଦୟଗ୍ରାହୀ ବନ୍ଧୁବତ୍ସଳତା ତଥା ଆଦର୍ଶ ପ୍ରେମିକ, ଆଦର୍ଶ ପତି, ଆଦର୍ଶ ଭ୍ରାତା, ଆଦର୍ଶ ପୁତ୍ର ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ଆଦର୍ଶ ରାଜା ଭାବରେ ସାର୍ଥକତା ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ଆପଣାର ଚମତ୍କାର କବିତ୍ୱର ପରିଚୟ ଦେଇଛନ୍ତି ।

'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ'ରେ କବି ରାମ ଚରିତ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ସହିତ ସୀତା, ଲକ୍ଷ୍ମଣ, ଭରତ, ଦଶରଥ, କୌଶଲ୍ୟା, କୈକେୟୀ, ସୁମିତ୍ରା, ଋଷି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର, ବଶିଷ୍ଠ, ଅତ୍ରି, ଅନସୂୟା, ଶବର ରାଜା ଗୁହକ, ବାନରରାଜା ବାଳୀ, ସୁଗ୍ରୀବ, ସେନାପତି ଅଙ୍ଗଦ, ହନୁମାନ, ଜାମ୍ବବାନ, ଅସୁରରାଜା ବିଭୀଷଣ, ଖଳନାୟକ ରାବଣ ଆଦି ଚରିତ୍ରର ସୁନ୍ଦର ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଅଛନ୍ତି । କବିଙ୍କ ଲେଖନୀରେ ପ୍ରତିଟି ଚରିତ୍ର ତାଙ୍କ ନିଜ ନିଜ ସ୍ୱଭାବାନୁଯାୟୀ ନିଚୋଳ ଭାବେ ରୂପାୟିତ ହୋଇପାରିଛନ୍ତି । ପ୍ରତିଟି ଚରିତ୍ରକୁ ବଳରାମ ତା'ର ସ୍ୱଭାବ ସୁଲଭ ଗୁଣ ପ୍ରଦାନ କରି ତଦନୁସାରେ ସୁନ୍ଦର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିଲେ ଜାଣିପାରିବା କାବ୍ୟନାୟକ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପରେ ତାଙ୍କର ସବୁଠାରୁ ପ୍ରିୟ ଚରିତ୍ର ଥିଲା ଖଳନାୟକ ରାବଣ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ପ୍ରିୟ ଦ୍ୱାରପାଳ ବିଷ୍ଣୁରୂପ ଧାରଣ କରିଥିବା ଜୟ ଓ ବିଜୟ ଦୁର୍ବାସା ଋଷିଙ୍କ ଅଭିଶାପରେ ରାବଣ ଓ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଜନ୍ମ ନିଅନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଅଭିଶାପରୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ଲାଗି ବିଷ୍ଣୁ ରାମ ରୂପରେ ଏବଂ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ସୀତା ରୂପେ ଜନ୍ମ ନିଅନ୍ତି । ମହାଜ୍ଞାନୀ ରାବଣ ଏସବୁ ଭଲଭାବରେ ଜାଣିଥିଲା । ଜାଣିଜାଣି ସେ ସୀତାଙ୍କୁ ଚିତ୍ରକୁଟର ପର୍ଣ୍ଣକୁଟୀରରୁ ହରି ନେଲା । ଯଦି ରାମ ମହାବିଷ୍ଣୁ

ହୋଇଥିବେ ତେବେ ତାଙ୍କ ହାତରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କଲେ ତା'ର ସ୍ୱର୍ଗପ୍ରାପ୍ତି ହେବ ; ଆଉ ଯଦି ସେ ଜଣେ ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟ ହୋଇଥିବେ ତେବେ ତାଙ୍କୁ ମାରି ସେ ଛପନଗଣ୍ଡା ଯୁଗ ଭୋଗ କରିବ । ବିଭୀଷଣ ଯେତେବେଳେ ରାବଣକୁ ଦେବତାମାନଙ୍କ ମେଳି ଓ ରାମଜନ୍ମ ବିଷୟରେ ସୂଚନା ଦେଇଛି ସେତେବେଳେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୃପ୍ତ କଣ୍ଠରେ ରାବଣ କହୁଛି –

"ଦେବେ ମେଳି ହେଲେ ମୋହୋର କିସ ହୋଇ
ଶ୍ରୀରାମର ମୋହର ଅପ୍ରୀତି ନୁହଇ ।
ସେ ଅଯୁଧ୍ୟାର ରାଜା ମୁଂ ଲଙ୍କାର ଅଧିପତି
ତାହାର ମୋହୋର କିମ୍ପା ହୋଇବ ଅପ୍ରୀତି ।
ଯଦ୍ୟପି ଦଣ୍ଡ ସେ ବାହିବ ମୋହୋର ଉପରକଇଂ
ସମୁଦ୍ର ଯେଣେ ସେ ପାଇବ ମୋତେ କାହିଂ ।
ଯଦ୍ୟପି ପର୍ବତେ ସେ ପୋତିବ ମହାବଳ
ସେ ସେ ମନିଷ୍ୟ ମୁଂ ଅସୁର ଅଚାର୍ଗଳ ।
ମନୁଷ୍ୟ ହୋଇ ଯେବେ ଆସିବ ମୋତେ ମାରି
ଯେକଇ କନ୍ଧ ତ ନୁହଇ ମୋହରି ।
ଦଶଶିର ଛେଦିଲେ ପୁଣିହିଂ ମୁଣ୍ଡ ଲାଗଇ
କ୍ଷତ୍ରୀ ସମ ମୋତେ ନାହିଂ ଭୂମି ଭାଗଇ ।
ଯଦ୍ୟପି ସମ ମୋତେ ହୋଇବ ରଘୁନାଥ
ତାହାର ବାଣେ ଯେବେ ଦୁଟିବ ମୋର ମାଥ ।
ବିଷ୍ଣୁ ହାଥେ ମଲେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ଯିବି ସ୍ୱର୍ଗ
ତେବେ ସେ ପ୍ରାପତ ମୋତେ ହୋଇବ ପୁଣ୍ୟ ଭାଗ ।"

(ଆଦି କାଣ୍ଡ)

ବଳରାମ ରାମାୟଣର 'ଆଦି କାଣ୍ଡ'ରେ ରାବଣ ମୁଖରେ ଏହିପରି ଏକ ଭାବବିହ୍ୱଳ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ରାବଣ ମହାବୀର । ତପସ୍ୱୀ, ସିଦ୍ଧ–ସାଧକ । ତା'ର ବାହୁବଳ ଓ ସାଧନାବଳ ଉପରେ ତା'ର ଅଖଣ୍ଡ ବିଶ୍ୱାସ । ଏହା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ତାକୁ କିଏ ପରାଭୂତ କରେ ତେବେ ସେ ନିଃସନ୍ଦେହ ଭଗବାନ ବିଷ୍ଣୁ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ସହ ଯୁଦ୍ଧ କରି ମୃତ୍ୟୁବରଣ କଲେ ସେ ବିଷ୍ଣୁ ରୂପ ଧାରଣ କରି ବୈକୁଣ୍ଠକୁ ଫେରିଯିବ । 'ଲଙ୍କା କାଣ୍ଡ'ରେ ମନ୍ଦୋଦରୀଙ୍କ ସନ୍ଦେହମୋଚନ କରିବାକୁ ଯାଇ ରାବଣ ଠିକ୍ ସେଇ ଏକା ଉତ୍ତର ପ୍ରଦାନ କରିଛି ।

"ସବୁ ଦେବତାଙ୍କର ସଙ୍ଗତେ ଯୁଦ୍ଧ କଲି
କାହାରିହିଂ ହାଥେ ଅପଚୟେ ନପାଇଲି ।

ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଯେବେ ଅଟଇ ନାରାୟେଣ
ସେ ସେ ନାରାଚ୍ଛେ ମୋର ଘେନିବ ପରାଣ ।
ବିଷ୍ଣୁ ନୋହିବେ ଯେବେ ଦଶରଥଙ୍କର ସୁତ
ମୋହୋର ବାଣେ ସେ ହାରିବ ଜୀବତ ।''

ଭକ୍ତିଧର୍ମର ପ୍ରସାର ପରେ କବିଙ୍କ ଚେତନାକୁ ଏହା ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲା । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ରାବଣ ଜଣେ ଦୁଷ୍ଟ, ପାପିଷ୍ଠ, ପରନାରୀ ହରଣକାରୀ, ଦୁରାଚାରୀ ରାକ୍ଷସ ହେବା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଜଣେ ନିବୃତ୍ତିକାମୀ ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । କେବଳ ରାମ-ରାବଣ ପରି ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର ନୁହେଁ, ବଳରାମ ରାମାୟଣର ଗୌଣ ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କୁ ମଧ ଏତେ ସୁନ୍ଦର କରି ଗଢ଼ିଛନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ପାଠକମାନଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଲାଭ କରିପାରିଛନ୍ତି । ଜରତା, ତ୍ରିଜଟା, ତାରା, ମନ୍ଦୋଦରୀ, ଅନସୂୟା, ଅହଲ୍ୟା ଆଦି ଚରିତ୍ରର ରୂପାୟନକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଆମେ ଏହା ଜାଣିପାରିବା । ମନ୍ଦୋଦରୀ ରାବଣର ଅତି ପ୍ରିୟ ପାଟରାଣୀ । ରାବଣକୁ ସୀତା ହରଣ ନକରିବାକୁ ସେ ବାରମ୍ବାର ଉପଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ପୁଣି ରାମ-ରାବଣ ଯୁଦ୍ଧ ଅବସରରେ ସେ ସୀତାଙ୍କୁ ସସମ୍ମାନ ଫେରାଇ ଦେଇ ନିଜେ ଶାନ୍ତିରେ ଲଙ୍କାରେ ବସବାସ କରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ରାବଣ ତାହା ଶୁଣିନାହିଁ । ପରିଣତିରେ ରାମଙ୍କ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତ୍ରରେ ରାବଣର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଛି । ମନ୍ଦୋଦରୀଙ୍କ ଲାଗି ଏହା ଥିଲା ଅସହ୍ୟ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ସହ ଲଙ୍କାର ରାଜରାଜେଶ୍ୱରୀ ପଦ ଚାଲିଯାଇଛି । କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଭୂମିରେ ଲୋଟି ପଡୁଥିବା ଲଙ୍କେଶ୍ୱରୀଙ୍କୁ ବିଭୀଷଣ ପ୍ରବୋଧନା ଦେଇଛନ୍ତି ଓ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ପରାମର୍ଶ କ୍ରମେ ପାଟରାଣୀ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ଲଙ୍କାପୁରର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ମହାରାଣୀ ମନ୍ଦୋଦରୀ ଶୋକ ପରିହାର କରିଛନ୍ତି ଓ ପ୍ରତିଭର୍ତ୍ତା ବିଭୀଷଣଙ୍କୁ ସ୍ୱାମୀ ଭାବେ ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି ।

''ଯାହା ସେ ବିଧାତା ପୂର୍ବରେ କହିଅଛି
ନିଜ ପ୍ରତିଭର୍ତ୍ତା ବିଭୀଷେଣ ଅଛି ।''

ବଳରାମଙ୍କ କବିତ୍ୱ ଅନୁସନ୍ଧାନର ଅନ୍ୟ ଏକ ଦିଗ 'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ'ର ପ୍ରକୃତି ଚିତ୍ରଣ । ପ୍ରକୃତିର ନିଚୋଳ ବର୍ଣ୍ଣନା ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣର କାବ୍ୟ ସଂଗଠନର ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଦିଗ । ମାନବିକ ଆବେଗର ଧାରା ସହିତ ଏହା ଏକାନ୍ତ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭାବରେ ଜଡ଼ିତ । ମୂଳ ବାଲ୍ମୀକି ରାମାୟଣରେ ଏପରି ବର୍ଣ୍ଣନା ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ନାହିଁ । କବି ବଳରାମଙ୍କର ଏହା ଥିଲା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ଅଭିନବ ଶୈଳୀ । ତାଙ୍କ ସମୟର ଉତ୍କଳୀୟ ନିସର୍ଗ ଚିତ୍ରର ସାର୍ଥକ ରୂପାୟଣ ମାତ୍ର । ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗଙ୍କୁ ଆଣିବାକୁ ଯିବାବେଳେ ବାରାଙ୍ଗନାମାନଙ୍କର ଜଳଯାତ୍ରାକାଳୀନ ଅନୁଭବ ହେଉ, ବର୍ଷାବାସ ସମୟରେ ରାମ-ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ପର୍ବତର ଦୃଶ୍ୟ ହେଉ କିମ୍ବା ଅଶୋକବନର ବର୍ଣ୍ଣନା ହେଉ

ସର୍ବତ୍ର କବିଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀ ଅନୁଭୂତିର ବାସ୍ତବ ଅବତାରଣା ପାଠକମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଏହି ଆନନ୍ଦଦାୟକ ଆୟତନ ଆଣିଦେଇଛି । ପ୍ରକୃତି ବର୍ଣ୍ଣନା ଏଠାରେ ଶୁଷ୍କ କାବ୍ୟିକ ବିଳାସରେ ପରିଣତ ନହୋଇ କଥାବସ୍ତୁ ବର୍ଣ୍ଣିତ ମାନବିକ ଆବେଗ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି । ଋଷିକୁମାର ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗଙ୍କୁ ଆଣିବାକୁ ଯାଉଥିବାବେଳେ ବାରନାରୀମାନଙ୍କ ମନରେ ଅନେକ ଆବେଗ ଓ ଆଶଙ୍କା । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପରିଚିତ ସ୍ଥାନ ପୁଣି ଋଷି ଅଭିଶାପର ଭୟ । ତଥାପି ସାହସିନୀ ବାରାଙ୍ଗନାମାନେ ଦେଶ ଓ ମାନବଜାତିର କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ ରାଜାଦେଶକ୍ରମେ ଅଗମ୍ୟ ନୌଯାତ୍ରାରେ ବାହାରିଛନ୍ତି । ଯାତ୍ରୀଗଣଙ୍କର ଶଙ୍କାକୁଳ ଚିତ୍ତକୁ ନିର୍ଜନ ଅରଣ୍ୟ ପ୍ରକୃତି ପରିବେଶ କିପରି ଗମ୍ଭୀରତର କରିଦେଇଛି ଦେଖନ୍ତୁ । ସୁସଜ୍ଜିତ ନୌକାରେ ଲୋମପାଦ ରାଜା ବାରବନିତାଗଣଙ୍କୁ ବିଦାୟ ଦେଉଛନ୍ତି –

"ପଥେଣ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ରଖନ୍ତୁ ଦେବୀ ଦୁର୍ଗା
ଯାନ୍ତେ ଅନୁଗ୍ରହ କରନ୍ତୁ ଦେବୀ ଗଙ୍ଗା ।
ବିନାୟେକ ତୁମ୍ଭର ହରନ୍ତୁ ବିଘ୍ନଦୋଷ
ଶ୍ରୀ ମାଧବ ତୁମ୍ଭର ହରନ୍ତୁ କଳ୍ମଷ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନରସିଂହ କରନ୍ତୁ ସଦୟା
ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ରଖନ୍ତୁ ତୁମ୍ଭର କାୟା ।"

(ଆଦି କାଣ୍ଡ)

ଏତେ ମଙ୍ଗଳ ମନାସିଲା ପରେ ନାବିକମାନେ ନାବ ମେଲି ଦେଇଛନ୍ତି । ଭୟ, ଆଶଙ୍କା, ଅଜ୍ଞତା ବିଜଡ଼ିତ ରାଜନବରବାସୀ ନଗର ବିଳାସିନୀ ବାରବଧୂଗଣଙ୍କ ମାନସିକ ଅବସ୍ଥା ସହ କବି ବଳରାମ କିପରି ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶକୁ ସାମିଲ କରିଛନ୍ତି ଦେଖନ୍ତୁ –

"ଦୁସହ ଦୁର୍ଗମ ଗହନ ବନେ ଯାନ୍ତି
ଅପୂର୍ବ ପଦାର୍ଥ କୂଳରେ ଦେଖନ୍ତି ।
କାହିଂ ଗଜେ ଗଜେ ହୁଅନ୍ତି ଚଉଦନ୍ତ
କେବଣ ଶାର୍ଦ୍ଦୁଳ ଖେଦଇ ମୃଗନ୍ତ ।
କାହିଂ ଭୃକ୍ଷ ପୋଏ ଖେଳନ୍ତି ଖେଡ଼ରସ
କାହିଂ ହସ୍ତୀ ଦେଖି ବାନରେ ହରଷ ।
କାହିଂ ସୁରତି ଯେ କରନ୍ତି ଗଜବେନି
ନାବକୁ ଚାହିଂ କେ ହୁଅନ୍ତି ଅନ୍ୟୋଅନ୍ୟି ।
କାହିଂ ମତ୍ତହସ୍ତୀକି ବିଦାରଇ ସିଂହ
ସର୍ବାଙ୍ଗ ଶ୍ରୋଣିତ ଦିଶଇ ଦେହରଙ୍ଗ ।"

(ଆଦି କାଣ୍ଡ)

ଦୁର୍ଗମ ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ନୌଯାତ୍ରା କାଳରେ ପ୍ରକୃତିର ସନ୍ତାନ ବନ୍ୟଜୀବମାନଙ୍କର ବିବିଧ କ୍ରୀଡ଼ାର ବିସ୍ତୃତ ବର୍ଣ୍ଣନା ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାଏ । ପ୍ରକୃତି ବର୍ଣ୍ଣନାର ଅନ୍ୟ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ରୂପ ଆମେ ଦେଖୁ ମାଲ୍ୟବନ୍ତରେ ବର୍ଷାକାଳର ବର୍ଣ୍ଣନା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ । ରାମ ଏହି ସମୟରେ ସୀତା ବିଚ୍ଛେଦରେ ବିରହୀ । ଭାଇ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସହ ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟା ବ୍ରତରେ ବ୍ରତୀ । ଆସିଛି ମାଲ୍ୟଗିରି ପର୍ବତକୁ ଋତୁମାନଙ୍କର ରାଣୀ ବର୍ଷା । କବି ବର୍ଷା ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ଶତମୁଖ ହୋଇ ଉଠିଛନ୍ତି –

"ଗ୍ରୀଷମ ଋତୁ ଶେଷ ହୋଇଲା ଦିନୁଦିନ
ପ୍ରଥମ ଆଷାଢ଼େ ହୋଇଲା ବରଷଣ ।
ଘଡ଼ଘଡ଼ି କରିଣ ମାରଇ ବିଜୁଳି
ସଦାକାଳେ ଉଦୟେ ଆଦ୍ରାବଳି ।
ହାଥୀମୁଣ୍ଡା ମେଘମାନେ ଗର୍ଜନ୍ତି
ନିର୍ଘାତ ଶବଦେଣ ପର୍ବତେ ଚମକନ୍ତି ।
ଶୀତଳ ପବନ ବହଇ ଚଉକତି
ପୂର୍ବ ଦିଗରୁ ମେଘେ ପଶ୍ଚିମକୁ ଚଳନ୍ତି ।
ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗର ମେଘେ ପାଣି ଘେନି ଚଳି
ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ନେଇ ବରଷନ୍ତି ତୋଳି ।
ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ପୁଣ ଉଦୟେ ଘନ ଘନ
ଅସ୍ତକାଳେ ଆଦିତ୍ୟ ଦିଶଇ ରଙ୍ଗବର୍ଣ୍ଣ ।
ଦିବସେ ମଣ୍ଡଳ ଯେ ରାତ୍ରେଣ କୁହୁକ
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ପବନ ବହଇ ଝାଙ୍କ ଝାଙ୍କ ।
କ୍ଷଣକେ ଗୁଳଗୁଳି କ୍ଷଣକେ ଶୀତ କରଇ
କ୍ଷଣକେ ଆକାଶରେ ସୂର୍ଯ୍ୟହିଂ ନ ଦିଶଇ ।"

(କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟା କାଣ୍ଡ)

ନାନା ପୁଷ୍ପଫଳ ଶୋଭିତ ପଞ୍ଚବଟୀ ଅରଣ୍ୟର ବର୍ଣ୍ଣନା, ପମ୍ପା ସରୋବରର ବର୍ଣ୍ଣନା, ସମୁଦ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣନା, ଋଷ୍ୟମୁଖ ପର୍ବତର ବର୍ଣ୍ଣନା ଆଦିରୁ ଅନେକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦିଆଯାଇପାରେ ।

ବଳରାମଙ୍କ କାବ୍ୟିକତାର ଅନ୍ୟ ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହେଉଛି ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣନା । କାବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲାବେଳେ କବି ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ବିକାଶ ନିମିତ୍ତ ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣନା ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ପୁରୁଷ ରୂପ, ନାରୀ ରୂପ, ଯୋଦ୍ଧୃରୂପ, ବନଚର ଶବରମାନଙ୍କ ରୂପ, ବାନର ଓ ଭଲ୍ଲୁକ ଆଦିଙ୍କ ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାରେ ବଳରାମ

ଶତମୁଖ ହୋଇଛନ୍ତି । ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପରି ସୁନ୍ଦର ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଦେଖି ମିଥିଳାପୁର ନାରୀମାନଙ୍କର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାର ବର୍ଣ୍ଣନା ଯେପରି ଜୀବନ୍ତ ସୂର୍ପଣଖାର ରାବଣ ନିକଟରେ ରାମରୂପର ବର୍ଣ୍ଣନା ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ । ପୁରୁଷର ବଳିଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ତା'ର ଶାରୀରିକ ଗଠନରୁ ହିଁ ଫୁଟି ବାହାରୁଥାଏ । ନାରୀ ପୁରୁଷର ଏଇ ପୁରୁଷକାର ପ୍ରତି ଲୋଲୁପୀ ହୋଇଉଠେ । କବି ବଳରାମ ପୁରୁଷ ରୂପର ବର୍ଣ୍ଣନା ଜଣେ ରୂପପିଆସୀ ନାରୀ ମୁଖରେ ଯେପରି କରିଛନ୍ତି ତାହା ଯୁଗଯୁଗ ଧରି ନାରୀମନର ଆକର୍ଷଣର କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ହୋଇଥାଏ । ସୂର୍ପଣଖା ରାବଣକୁ କହୁଛି -

"ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ଦୀର୍ଘ ତାର ବାହା
ବୃଷାଳ ବକ୍ଷ ଆନେ ତୁଲାଇବା କାହା ।
କୃଷ୍ଣାଜିନ ଛାଲ ଗଛର ବକଳ
ବିଭୂତି ବିଲୋପନ କଷା ଯେ ଦୁକୁଳ ।
କନ୍ଦର୍ପହୁଂ ଉଗୁଳି ଅଟଇ ତାର ଗୁଣ
ସୁନ୍ଦର ଦେହ ଗୋଟି ମର୍କତ ରସାଣ ।
ଯୁବା ବୟସ ବିକ୍ରମ ସିଂଘ ମୂର୍ତ୍ତି
ଚାଲିବାର ଛଟକ ମତ୍ତଗଜ ଗତି ।"

(ଆରଣ୍ୟକ କାଣ୍ଡ)

ରାମରୂପ ଦର୍ଶନାର୍ଥୀ ନାରୀମାନଙ୍କର ଏହିଭଳି ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଚିତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରି କବି ବଳରାମ ପୁରୁଷ ରୂପର ଯେଉଁ ପ୍ରଶଂସା କରିଛନ୍ତି ତାହା ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଅନନ୍ୟ । ବଳରାମ ଯେ ଖାଲି ପୁରୁଷର ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ତାହା ନୁହେଁ ; ରସିକ କବି ମନ ନାରୀ ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ସ୍ଥଳରେ ଆପଣାର ପାରଦର୍ଶିତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଛି । ଅହଲ୍ୟା ରୂପ, ବେଦମତୀ କନ୍ୟାର ରୂପ, ସୀତା ରୂପ, ମନ୍ଦୋଦରୀ ରୂପ, ମାୟାକନ୍ୟାର ରୂପ, କାମମୋହିନୀ ଓ ଜରତାର ରୂପ, ଉର୍ବଶୀ, ମେନକା ଓ ରମ୍ଭା ଆଦି ଅପ୍ସରୀମାନଙ୍କର ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ବଳରାମଙ୍କ ଚମତ୍କାର କଳ୍ପନାଶକ୍ତି ଓ ରସିକତାର ପରିଚୟ ମିଳିଥାଏ । ନଖଶିଖ ବର୍ଣ୍ଣନାର ଯେଉଁ ଚମତ୍କାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଆମେ ଓଡ଼ିଆ ରୀତିକାବ୍ୟରେ ଦେଖିଥାଉ, ତା'ର ଅୟମାରମ୍ଭ ବଳରାମଙ୍କ ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣରେ ହୋଇ ସାରିଥିଲା । ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଓଡ଼ିଶାରେ ଅଳଂକାର ବ୍ୟବହାରରେ ଏତେ ପ୍ରାବଲ୍ୟ ନଥିଲେ ହେଁ କବି ତାଙ୍କ କାବ୍ୟନାୟିକାମାନଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣନା ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଉପଲବ୍ଧ ସବୁପ୍ରକାର ଅଳଙ୍କାରର ବ୍ୟବହାର କରାଇବାକୁ ଭୁଲିନାହାନ୍ତି । ସୀତାଙ୍କୁ ରାଜରାଣୀ ବେଶରେ ସଜାଇବାବେଳେ କବି ବଳରାମ ତାଙ୍କ ସମୟର ପାଟରାଣୀମାନଙ୍କର ଅଳଙ୍କାରଗୁଡ଼ିକୁ ଯେପରି ତାଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ଅଙ୍ଗରେ ସଂଯୋଜିତ କରିଛନ୍ତି ତାହା ପାଠକଙ୍କୁ

ମୁଗ୍ଧ କରେ । ଅଳଙ୍କାର ପାଇଁ ଜଳଦେବତା ବରୁଣ ସୁନା ଓ ରତ୍ନମାନ ପ୍ରଦାନ କଲେ । ସେଥିରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଜାନକୀଙ୍କ ଅଙ୍ଗକୁ ଶୋଭାପାଇବା ଭଳି ଅଳଂକାର ଗଢ଼ାଇଲେ । କାନରେ ତଡ଼କୀ, ମଥାରେ ବେଣ୍ଡଲ, ପୁଣି ଚଉପାଖରେ ପଦ୍ମକଡ଼ି, ଶିରରେ ମୋତିଜାଲି ଓ ମଥାମଣି, କାର୍ତ୍ତିକ ପୁଞ୍ଜା ପରି ବସଣି, କଣ୍ଠରେ ସାତ ସରି ମୁକୁତାର ହାର, ମଝିରେ ମଝିରେ ନୀଳମଣି ଏବଂ ମାଣିକ୍ୟ ଗୁନ୍ଥା ହୋଇଥାଏ, ହୀରାପୀଢ଼ ମିଶା ପ୍ରବାଳର ମାଳା, ଖାଣ୍ଟି ସୁନାର ଧାନଶିଂସା ମାଳ, ଚଉସରିରେ ବ୍ରହ୍ମଜାତି ହୀରାମାଳ – ସେଥିରେ ମାଣିକ୍ୟର ପଦକ ଲାଗିଥାଏ, ହାରଗୁଡ଼ିକ ଦେବୀଙ୍କ ନାଭି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବିଥାଏ, ବାହୁରେ ବାହୁଟି, ତାଡ଼, ବିଦ ଶୋଭା ପାଉଥାଏ । ହାତରେ କଙ୍କଣ ଓ ସୁନାଚୁଡ଼ି ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଥାଏ । କର କଟଟିରେ ମୁଦ୍ଧାର ଜାଲି, ହୃଦୟରେ ଗଜମୋତିର କାଞ୍ଚଲା, କାନ୍ଧରେ ରଂଗପାଟଫୁଲି, କଟିରେ ମେଖଳା, ପାଦରେ ତୋଡ଼ର ଓ ନୂପୁର, ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ନବରତ୍ନର ଝୁଣ୍ଟିଆ, ଏମିତି କେତେ ଯେ ଅଳଂକାର ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରେୟସୀ ରାଜରାଣୀ ସୀତାଙ୍କ ଲାଗି ଗଢ଼ିଦେଇଛନ୍ତି, ତା'ର ତୁଳନା ନାହିଁ ।

କବି ଦେବୀ ସୀତାଙ୍କୁ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ, ପରମ ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ମହିଷା ମର୍ଦ୍ଦିନୀ, ନାରାୟଣୀ ଆଦି ନାମରେ ସ୍ତୁତି କରିଥିଲେ ହେଁ ତାଙ୍କର ନାରୀପଣର ସାର୍ଥକତାକୁ କେବେ ଅବହେଳା କରିନାହାନ୍ତି । ଦଗ୍ଧ ହେମଜ୍ୟୋତି ଭଳି ଶରୀର, ନିଷ୍କଳଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ର ପରି ମୁହଁ, ନୀଳୋତ୍ପଳ ଭଳି ନୟନ, ରକ୍ତପଦ୍ମ ବର୍ଣ୍ଣର ହାତ ଓ ପାଦ, ଡାଳିମ୍ବ ଫୁଲ ପରି ଅଧର, କମ୍ବୁ ପରି କଣ୍ଠ, ତିଳକୁସୁମ ନାସା, ପଦ୍ମପତ୍ର ପ୍ରାୟ ଉଦର, ମୃଣାଳ ସ୍ୱରୂପ ବାହୁଲତା, ସିଂହକଟି ଓ ସର୍ବୋପରି ସାରାଶରୀରର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦିବ୍ୟ ଦୀପ୍ତି ଦେବୀ ସୀତାଙ୍କୁ ଜନକ ରାଜସଭାରେ ଏକମାତ୍ର ଆକର୍ଷଣ କରି ଗଢ଼ିତୋଳିଛି । ସୀତା କେବଳ ଜଣେ ସାଧାରଣ କାବ୍ୟନାୟିକା ନୁହନ୍ତି, ସାମବେଦ ସମ୍ଭୂତା ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟମୋହିନୀ ଦେବୀ ମଧ୍ୟ । ସୀତା ସ୍ୱୟମ୍ବର କାଳରେ ତାଂକର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ରୂପବର୍ଣ୍ଣନା ଲକ୍ଷ୍ୟକରାଯାଇପାରେ :

"ତହିଂ ବିଜୟେ କରିଅଛନ୍ତି ଦେବୀ ସୀତା, ଲଲାଟେ ସିନ୍ଦୂର କପାଳେ ଗନ୍ଧଚିତା ।
ନାନା କୁସୁମେଣ ଖୋଷିଅଛି ଖୋଷା, ପୀତ ପଟନୀ ଯେ ଉପରେଣ ଶୋଭା ।
ନୟନେ କଜ୍ଜୋଳ କର୍ଣ୍ଣେ ରତ୍ନକାପ, କଳାରେ ଶୋହୋଇ ଯେ ମୁକୁତା ସରିଚାଷ ।
ନାସାର ଅଗ୍ରରେ ଯେ ଶୋହୋଇ ଗଜମୋତି, ଦେହ ପଟାନ୍ତର ଦଗ୍ଧ ହେମ ଜ୍ୟୋତି ।
ନିକଳଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ରମା ପ୍ରାୟେକ ବଦନ, ରୂପ ଦେଖି କର ଯୋଡ଼ଇ ମଦନ ।
ହୃଦରେ ମଧ୍ୟେ ସପତ ପଦ୍ମ ବସଇ, ଶ୍ରୀମୁଖ ଶତଦଳ କମଳ ବିଘସଂଇ ।
ବେନିକର ସ୍ଥଳେ କମଳ ଦୁଇ ଅଛି, ଚରଣେ ବେନି ପଦ୍ମ ବହଇ ମୃଗାକ୍ଷି ।
ନୀଳ ଉତ୍ପଳ ଜାଣି ନୟନ ଯୁଗଳ, ଯେମନ୍ତେ ବସଇ ସପତ କମଳ ।
ସାମବେଦରୁ ସେ ହୋଇଲା ସମ୍ଭୂତ, ମେଦିନୀ ଦେବୀ ଅଟଇ ତାର ମାତ ।

ସ୍ୱୟେଂ ଚଞ୍ଚଳା ଯେ ଅଛି ବିଜେକର, ତ୍ରୈଲୋକେ ପଟାନ୍ତର ନାହିଁ ସମସରି ।"

(ଆଦି କାଣ୍ଡ)

କବି ବଳରାମ ଜଣେ ରସିକ ଭକ୍ତ ଥିଲେ । ନାରୀ ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଥିଲା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ଆନନ୍ଦ, ସେବା, ତ୍ୟାଗ ଓ ପ୍ରଶାନ୍ତିର ଏକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳନ୍ତ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି । ନାରୀ ବିନା ପୁରୁଷ ଜୀବନ ଅସାର୍ଥକ । ନାରୀପୁରୁଷର ସହଯୋଗରେ ଜୀବନ ସଫଳ ହୁଏ । ସଂସାର ସୁଖ ସମୃଦ୍ଧିରେ ଭରିଯାଏ । କବି ବଳରାମ ସେଇ ମହିମାମୟୀ ନାରୀର ପ୍ରଶଂସା କରି ବଳି ମୁଖରେ କହିଛନ୍ତି –

"ସ୍ତିରୀ ବଶ୍ୟ କେ ନୋହିବ ସଂସାରେ
ସ୍ତିରୀ ସେ ସୁଖଦାନୀ ଅଟନ୍ତି ବେଭାରେ ।
ସ୍ତିରୀ ସେ କୁଟୁମ୍ବ ସ୍ତିରୀ ସେ ସାଧେବୀ
ସ୍ତିରୀ ସେ ପୁରୁଷଙ୍କର ଅଟନ୍ତି ବଲ୍ଲଭୀ ।
ସ୍ତିରୀ ନ ଥିଲେ ସେ ପୁରୁଷେ ନଶୋଭାନ୍ତି
ସ୍ତିରୀ ସେ ସଂସାରେ କରନ୍ତି ଉତପତି ।
ସ୍ତିରୀ ହିଂ ସେ ଧର୍ମ ସ୍ତିରୀ ହିଂ ସେ କର୍ମ
ସ୍ତିରୀ ହିଂ ସଂସାରେ ଆଦି ବୀଜ ବ୍ରହ୍ମ ।
ସ୍ତିରୀ ନ ଥିଲେଣ ନୋହଇଟି ସୃଷ୍ଟି
ସ୍ତିରୀକି ଆଗ ଜନ୍ମ କଲେକ ପରମେଷ୍ଠୀ ।
ସ୍ତିରୀ ବଶ ସେ ସକଳ ସୁରଗଣ
ସ୍ତିରୀ ସେ ଅଟନ୍ତି ପୁରୁଷଙ୍କ ବଡ଼ପଣ ।
ସାବେତ୍ରୀକି ହୃଦେ ବହିଛି ପିତାମହ
ତେଣେ ସେ ତାହାର ପବିତ୍ର ଅଟେ ଦେହ ।
ବିଷ୍ଣୁ ହିଁ ଲକ୍ଷ୍ମୀକି ଗଳାରେ ଲମ୍ୱାଇ
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟେଣ ବୋଲାନ୍ତି ଜଗତର ସାଇଂ ।
ଈଶ୍ୱର ଅର୍ଦ୍ଧଅଙ୍ଗ ଅଟନ୍ତି ପାର୍ବତୀ
ଅର୍ଦ୍ଧନାରୀଶ୍ୱର ବୋଲାଇ ପଶୁପତି ।"

କବି କହନ୍ତି ଏଇ 'ସ୍ତିରୀ' ବୋଲି ପଦାର୍ଥଟି ଜଗତର ସବୁ ସାରବସ୍ତୁର ଏକତ୍ରୀକରଣରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ସେ ସୁଖଦାୟିନୀ, ସେ ହିଁ ଆଦିବୀଜ ; ଋଷି, ଦେବତା, ଅସୁର ସାରା ସଂସାର ତାଙ୍କରି ବଶୀଭୂତ । ବ୍ରହ୍ମା, ଶିବଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବଶିଷ୍ଠ, ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଆଦି ଋଷି, ଇନ୍ଦ୍ର, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅଗ୍ନି ଆଦି ଦେବତା, ମହିଷାସୁର, ଶୁମ୍ଭ, ନିଶୁମ୍ଭ ଆଦି ଅସୁର କେହି ବି ସ୍ତ୍ରୀ ମୋହରୁ ରକ୍ଷା ପାଇନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ପାତାଳପୁରୀର

ପୁରୁଷ ଋଷି ଅନନ୍ତ ଦେବତା ବିଶ୍ୱବିଜୟୀ ରାବଣଙ୍କୁ ସତର୍କ କରାଇ ଦେଇଛନ୍ତି ନାରୀ ପ୍ରତି ଅସମ୍ମାନବୋଧରୁ ଦୂରରେ ରହିବା ପାଇଁ, ଅନ୍ୟଥା ଦୁର୍ଗତି ଓ ବିନାଶ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ । ନାରୀପୁରୁଷର ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣନା ଓ ଅଳଙ୍କାର ଆଦିର ବର୍ଣ୍ଣନା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କବି ସମାଜରେ ନାରୀ ଜାତିର ଅନିବାର୍ଯ୍ୟତା ଓ ଗୌରବ ସମ୍ପର୍କରେ ଏହିପରି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରସଂଗ ଉଠାଇ ପାଠକଙ୍କୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରିଛନ୍ତି ।

ବଳରାମଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକତା ପାଠକମନକୁ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ କରି ଦେଇଥାଏ ବୋଲି କେତେକ ଆଲୋଚକ ମତ ଦେଇଥାନ୍ତି । 'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ'ର କଳେବର ବିଶାଳ ହେବା ପାଇଁ ଏବଂବିଧ ବର୍ଣ୍ଣନା ହିଁ ଅନେକାଂଶରେ ଦାୟୀ । କିନ୍ତୁ କବି ବଳରାମ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଏପରି ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି ଯେ କୌଣସି ଦୃଶ୍ୟ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଅନାବଶ୍ୟକ ମନେହେଉ ନଥିଲା । ଉର୍ବଶୀ, ମେନକା ବା ରମ୍ଭା ହୁଅନ୍ତୁ କିମ୍ବା ସୀତା, ଅହଲ୍ୟା ବା ମନ୍ଦୋଦରୀ ହୁଅନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଏକପ୍ରକାର ଉପମା ଓ ଏକପ୍ରକାର ଅଳଙ୍କାର ସେ ପ୍ରୟୋଗ କରୁଥିଲେ । ଯେଉଁ ନାଟକୀୟ ପରିବେଶରେ କବି ଏମାନଙ୍କୁ କଥାବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟକୁ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ କରାଉଥିଲେ, ସେଠାରେ ତାଙ୍କର ରୂପବର୍ଣ୍ଣନା ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପଡୁଥିଲା । ଖାଲି ଯେ ନାରୀ/ପୁରୁଷର ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣନା ଏବଂ ପ୍ରକୃତି ବର୍ଣ୍ଣନାରେ କବି ଏବଂବିଧ ସଫଳତା ଲାଭ କରିଛନ୍ତି ତାହା ନୁହେଁ, ଯୁଦ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣନା, ସୈନ୍ୟସଜ୍ଜା, ସେନା ପ୍ରସ୍ତୁତି, ସୈନ୍ୟ ଗଣନା, ଯୁଦ୍ଧ ଉପକ୍ରମ ଆଦିର ଏକାନ୍ତ ବିସ୍ତାରିତ ବର୍ଣ୍ଣନା ଏଥିରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ରାମରାବଣ ଯୁଦ୍ଧ ସମୟର ବର୍ଣ୍ଣନାରୁ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଉଦାହରଣ ଦିଆଯାଇପାରେ । ଗୋଟିଏ ପଟେ ଅଗଣିତ ବିଶାଳ ଅସୁରସେନା, ଏପଟେ ପୁଣି ବାନର ଓ ଭଲ୍ଲୁକମାନଙ୍କର ବିପୁଳ ସେନା । ଦୁଇଦଳ ମୁହାଁମୁହିଁ ହୋଇ ଠିଆହୋଇଛନ୍ତି । ଉତ୍ସାହବର୍ଦ୍ଧକ ବୀରବାଦ୍ୟ ବାଜୁଛି । ସମରକ୍ଷେତ୍ର ଏକ ପୁଣ୍ୟଭୂମି । ଏଠି ମୃତ୍ୟୁରେ ସ୍ୱର୍ଗପ୍ରାପ୍ତି, ବିଜୟରେ ଗୌରବ ବୃଦ୍ଧି । କବି ବଳରାମ ଭାରତୀୟ ସାମରିକ ଚେତନାର ଏଇ ଅର୍ଥକୁ ଭଲଭାବରେ ବୁଝିଥିଲେ । ଗଜପତିବାହିନୀର ବିଶାଳ ସେନାକୁ ସେ ହୁଏତ ଦେଖିଥିବେ । ତେଣୁ ପ୍ରସଙ୍ଗକ୍ରମେ ଯେତେବେଳେ ଯୁଦ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣନା ଆସିଯାଉଛି, ସେତେବେଳେ କବି ନିଜ ଅନୁଭୂତିର ଏକ ନିଖୁଣ ଚିତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । 'ଲଙ୍କା କାଣ୍ଡ'ର ଏକ ବର୍ଣ୍ଣନା ଦେଖନ୍ତୁ –

"ରଣଗୋଳ ଧନ୍ଦୋଳ ଆରେଣି ଭିତର
ମାର ମାର ଶବଦ ଯେ ଶୁଭଇ ତିନିପୁର ।
ଦୁଇକଡି ନିଶାଣ ଘନଘନ ବାଜେ
ଋକ୍ଷ କପି ରାକ୍ଷସ ସମର ଦେବ କାର୍ଯେ ।
ଉଦଣ୍ଡ ଉଲାଖ ଚାମର ବୀରନେତ

ଝଲଝଲ ବିଲମ୍ବ ପ୍ରଲମ୍ବ ବହୁତ ।
ବିବିଧ ବସ୍ତ୍ର ଶୋହଇ ଶୋଭାବନ
ବିଚିତ୍ର ଗତି ଯୁଦ୍ଧ କରନ୍ତି ଦୁଇ ସନ୍ୟ ।
ଧରାଧରି ମରାମରି ସହସ୍ରେ ପିଟାପିଟି
ମାଲ ବିନ୍ଧାଣେ ପହୁଡ଼ନ୍ତି ମୁଷ୍ଟି ।
ନଖ ଦନ୍ତ ଘାୟେ ବାହାର ରକତ
ସାଂଗ୍ରାମେ ଦୁଇବଳ ହୋଇଛନ୍ତି ମତ୍ତ ।

x x x

ଲକ୍ଷେକ ବୀରଛତ୍ର ଉଡ଼ଇ ଫରହର
ଆଗେ ବାଜୁଅଛି ରଣଜୟେ ମର୍ଦ୍ଦଳ ।
ମୁକୁଟବନ୍ଧା ଯୋଦ୍ଧା ଅଛନ୍ତି ପଚାଶ କୋଟି
ସହସ୍ରେ କୋଟି ଅସୁର ଅଛନ୍ତି ବଳ୍କ ଘୋଟି ।
ଚାଳିଶ ପରାଉଧ ଅଛନ୍ତି ଅଂଗବଳ
ସାଂଗ୍ରାମକୁ ଶରଧା ସଭିୟେ ମହାବଳ ।'' ଇତ୍ୟାଦି

ପ୍ରେମ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ସମ୍ଭୋଗ ଓ ବିପ୍ରଲମ୍ଭ ଦୁଇଟିଯାକ ଦିଗର ଚିତ୍ର 'ଦାଣ୍ଡୀ ରାମାୟଣ'ର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି କରିଥାଏ । ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ବିରହୀ ଅବସ୍ଥାର ଚିତ୍ର ବିପ୍ରଲମ୍ଭ ବର୍ଣ୍ଣନାର ଯେଉଁ ସୁନ୍ଦର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି, ତାହା ସମଗ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଅନନ୍ୟ ।

''ଆକାଶକୁ ଚାହିଂଣ ବୋଲନ୍ତି ସୀତ୍ୟାସାଇଂ
ଭୋ ମେଘମାନେ ତୁମ୍ଭର ମୋତେ ଦୟା ନାହିଂ ।
ମୁହିଂ ପରବାସୀ ନିରେଖ ଦେଶାନ୍ତରୀ
ମହାଘୋର ଅରଣ୍ୟେ ମୁଂ ଅଛଇ ବସାକରି ।

x x x

ସର୍ବାଙ୍ଗ ସୁନ୍ଦେରୀ ସେ ମୁଂ ବାଉନିବି କିସ
ଜାଣିଥିଲେ ମେଘମାଳ କହିବ ସନ୍ଦେଶ ।''

(କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟା କାଣ୍ଡ)

କିଂବା 'ଲଙ୍କା କାଣ୍ଡ'ରେ ମାୟାସୀତାର ମୃତ୍ୟୁରେ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ କାରୁଣ୍ୟଭରା ବିଷାଦ ଲକ୍ଷ୍ୟକରିହୁଏ –

''ସଖୀ ସଖୀ ବୋଲି ରୋଦନ୍ତି ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରେ
ନିଜ ଭୁଜ ନେଇ କୋଡ଼ନ୍ତି ହୃଦୟରେ ।
ଆହା ଭାବିନୀରେ ଗୁଣର ଗୁଣନିଧି

ରାଜ୍ୟତପ କାୟା ନୋହିଲା ତ ସିଦ୍ଧି ।
ମରିବି ମରିବି ମୁଂ ଜୀବନେ ନାହିଂ ଆଶ
କେହ୍ନୁଂ ଛିନାଇଲା ଯେତେକ ମୁହାଂସ ।"

କାରୁଣ୍ୟ ରସର ଅବତାରଣାରେ ବଳରାମଙ୍କ କବିତ୍ୱ ସିଦ୍ଧି ଅତୁଳନୀୟ । କୁହାଯାଏ ରାମାୟଣର ଆରମ୍ଭ କାରୁଣ୍ୟରୁ । କ୍ରୌଞ୍ଚ ଦମ୍ପତିର ଦାରୁଣ କ୍ରନ୍ଦନ ହିଁ ବାଲ୍ମୀକିଙ୍କ ହୃଦୟକୁ କରିଥିଲା କରୁଣାର୍ଦ୍ର । ସେହି ଶୋକାଭିଭୂତ ପ୍ରାଣାବେଗରୁ ହିଁ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ରାମାୟଣ । ବଳରାମ ଦାସ ତାଙ୍କ ରାମାୟଣରେ ମଧ୍ୟ ଶୋକ ବର୍ଣ୍ଣନାକୁ କିଛି କମ୍ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇନାହାନ୍ତି । ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଅରଣ୍ୟଗମନରୁ ଦଶରଥଙ୍କ ଶୋକ, ପିତୃ ବିୟୋଗ ଶ୍ରବଣରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଶୋକ, ସୀତା ହରଣ ପରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଶୋକ, ବାଳୀ ବଧରୁ ତାରା ଓ ରାବଣବଧରୁ ମନ୍ଦୋଦରୀଙ୍କ ଶୋକ, ବନବାସିନୀ ଦେବୀ ସୀତାଙ୍କ ଶୋକ, ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବିସର୍ଜନରେ ରାମଙ୍କ ଶୋକ ଆଦିର ବର୍ଣ୍ଣନା ପାଠକ ପ୍ରାଣକୁ ଶୋକାର୍ଦ୍ର କରି ଦେଇଥାଏ । ସୀତା ବନବାସ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ କବିଙ୍କ ଲେଖନୀର ସଫଳତା ଶୀର୍ଷସ୍ଥାନକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିଛି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ରାମସୀତାଙ୍କ ଚରିତକୁ ନେଇ ଯେତେ କାବ୍ୟ-କବିତା ରଚନା କରାଯାଇଛି, ସେହିସବୁ ସୃଷ୍ଟିର ସ୍ରଷ୍ଟାଗଣ ବଳରାମଙ୍କ ପାଖରେ ଊଣା ଅଧିକେ ଋଣୀ । ମଧୁସୂଦନଙ୍କ 'ସୀତା ବନବାସ', ଗଙ୍ଗାଧରଙ୍କ 'ତପସ୍ୱିନୀ'ରେ ସୀତାଙ୍କ ଶୋକର ଯେଉଁ ଚମତ୍କାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ତା'ର ମୂଳ ଉତ୍ସ ମଧ୍ୟ ବଳରାମଙ୍କ ରାମାୟଣରେ ସୀତାଙ୍କ ଶୋକ ବର୍ଣ୍ଣନା । ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କଠାରୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କୁ ତ୍ୟାଗ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ଶୁଣି ସୀତା ଦୁଃଖରେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଛନ୍ତି । ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସୁଗୁଣ ବାହୁନି ବାହୁନି କାନ୍ଦିଛନ୍ତି । ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ଭାଇଙ୍କ ସେବା ସବୁବେଳେ କରୁଥିବ ବୋଲି ଉପଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ବିନା ଦୋଷରେ ସ୍ୱାମୀ ତାଙ୍କୁ ତ୍ୟାଗ କରିଥିବାରୁ ଯେପରି ନିନ୍ଦିତ ନହୁଅନ୍ତୁ, ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଛନ୍ତି । ରାମଚନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ପୁତ୍ର ପରି ପାଳନ୍ତୁ । ତାଙ୍କରି ସୁଖରେ ସୀତା ଅରଣ୍ୟରେ ସୁଖ ପାଇବେ । ପୁଣି ତାଙ୍କର ମନେପଡ଼ିଛି ତିନିଭଉଣୀ, ସଖୀ ମନମାୟା ଓ ଶାଶୂମାନଙ୍କ କଥା । ସମସ୍ତଙ୍କ ବିଷୟ ମନେପକାଇ ସୀତା କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସୀତାଙ୍କର ଏ ବିମର୍ଷ ରୂପ ବେଶି ସମୟ ଦେଖିପାରି ନାହାନ୍ତି । ଗଙ୍ଗା ତୀରରୁ କ୍ରମେ ପଛଘୁଞ୍ଚା ଦେଇ ସେ ନୌକା ପାରହୋଇ ଅଯୋଧ୍ୟା ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି । ରଥ ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବାରୁ ସୀତାଙ୍କ ଶୋକ ବଢ଼ିଯାଇଛି । କବି ବଳରାମ ଏଇ ପ୍ରସଙ୍ଗର ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ଲେଖିଛନ୍ତି –

"ସେ କୂଳେ ସୀତ୍ୟା ଅନାଇଣ ଥିଲା
ରଥ ବାହୁଡ଼ିବା ଦେଖି ରୋଦନ ସେ କଲା ।
ସ୍ୱାମୀ ସ୍ୱାମୀ ବୋଲି କାନ୍ଦିଲା ଉଚ୍ଚସ୍ୱରେ
ଯେକା ନାରୀ ଶୋକ କଲା ବନଘୋରେ ।

ବନଜନ୍ତୁମାନେ ହୋଇଲେ ଆକୁଳ
ବୃକ୍ଷରୁ ଝଡ଼ିଣ ପଡ଼ିଲେ ଫୁଲଫଳ ।"

(ଉତ୍ତରା କାଣ୍ଡ)

କବି ବଳରାମ ସୀତାଙ୍କୁ ଯେପରି ଜଣେ ଆଦର୍ଶ ପତ୍ନୀ, ଆଦର୍ଶ ଗୃହିଣୀ, ଆଦର୍ଶ ମାତା ଭାବେ 'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ'ରେ ରୂପାୟିତ କରିଛନ୍ତି ତାହା ତାଙ୍କ ଚରିତ୍ରର ମହନୀୟତାକୁ ପ୍ରତିପାଦିତ କରିପାରିଛି । ଗୋଟିଏ କଥାରେ କହିଲେ ଠିକ୍ ହେବ ପତିପରିତ୍ୟକ୍ତା ଏକାକିନୀ ଅରଣ୍ୟବାସିନୀ ଦେବୀଙ୍କର ଶୋକାଗ୍ନି ମଧ୍ୟରେ ଭାରତୀୟ ନାରୀର ଆଦର୍ଶ ଶୁଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳି ଉଠିଛି । ଶୋକାର୍ତ୍ତ ସୀତାଙ୍କର ଏବଂବିଧ ରୂପକୁ ଦେଖିଲେ, କରୁଣରସର ଉପସ୍ଥାପନାରେ କବି ବଳରାମଙ୍କ ନିପୁଣତା ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିହୁଏ ।

। ଚାରି ।

ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ ସଂଗଠନରେ କବି ବଳରାମଙ୍କ ଅନ୍ୟ ଏକ ବିଶେଷତ୍ୱ ହେଉଛି କବିଙ୍କ ଭକ୍ତିକତା । ଓଡ଼ିଶାରେ ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀ ଭକ୍ତିଯୁଗର ପ୍ରଚଣ୍ଡ ମଧ୍ୟାହ୍ନ । ଜୟଦେବଙ୍କ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ରଚନା କାଳରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଭକ୍ତିବାଦ କ୍ରମେ ସ୍ୱାଧୀନ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀ ଗଜପତି ରାଜାମାନଙ୍କର ଶ୍ରଦ୍ଧାରୁ ସମଗ୍ର ସମାଜଜୀବନକୁ ଭକ୍ତିଧାରାରେ ଆର୍ଦ୍ର କରି ଦେଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଶାରେ ଭକ୍ତିଧାରାର ଆଦି ଉତ୍ସ ଥିଲେ ରାଜ୍ୟର ରାଷ୍ଟ୍ରଦେବତା ଜଗନ୍ନାଥ । ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମ ଓ ବିଚାରଧାରାରେ ସିଦ୍ଧ ଏହି ମହାଦେବତା ଆଦିବାସୀ, ଜୈନ, ବୌଦ୍ଧ, ଶୈବ, ଶାକ୍ତ, ତାନ୍ତ୍ରିକ ଭାବନା ଦେଇ ଶେଷରେ ବୈଷ୍ଣବ ଭକ୍ତିଭାବନା ସହିତ ସଂଯୋଜିତ ହୋଇଯାଇଥିଲେ । ଗଙ୍ଗବଂଶର ନରପତିଗଣ ବହିରାଗତ ହୋଇଥିବାରୁ ଓଡ଼ିଶାମାଟିକୁ ଶାସନ କରିବା ପାଇଁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଜାତୀୟ ଦେବତା ଭାବରେ ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ । ଗଙ୍ଗରାଜାଙ୍କର କୁଳଗୁରୁ ରାମାନୁଜାଚାର୍ଯ୍ୟ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ମହାବିଷ୍ଣୁରେ ପରିଣତ କଲେ ଏବଂ ଭଗବତୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ/ଶ୍ରୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ମହାଶକ୍ତି ରୂପେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କଲେ । କେଉଁ ଆବହମାନ କାଳରୁ ପ୍ରଚଳିତ ହୋଇଆସିଥିବା 'ବିମଳା' ଭୈରବୀ ଏବଂ 'ଜଗନ୍ନାଥ' ଭୈରବ ଭାବନା ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଗଲା । ପୂଜା, ଉପାସନା, ଉତ୍ସର୍ଗ, ସମର୍ପଣ, ସାଧନା ଓ ନୀତି ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବସିତ ଜଗନ୍ନାଥ ଧର୍ମ କ୍ରମେ ବିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ଏକ ସହଜ, ସରଳ ଭକ୍ତିଧର୍ମରେ ପରିଣତ ହେଲା ।

ଆଲୋଚକମାନଙ୍କ ମତରେ ଏହି ଭକ୍ତିଧର୍ମର ଧାରା ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତର ଦ୍ରାବିଡ଼ ପ୍ରଦେଶରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ କ୍ରମେ କର୍ଣ୍ଣାଟ, କଳିଙ୍ଗ, ବଙ୍ଗ ଆଦି ଦେଇ ସାରା ଭାରତକୁ

ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଭାରତୀୟ ସମାଜରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟ ଧର୍ମର ଅବକ୍ଷୟ ହିଁ ଥିଲା ଏହାର ଅନ୍ୟତମ କାରଣ । ତତ୍‌ସହିତ ବୈଦେଶିକ ଆକ୍ରମଣ, ବାଣିଜ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟର ଅବନତି, ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଯୋଗୁଁ କୃଷିରେ କ୍ଷତି, ଉତ୍ପାଦନର ଦୁଃସ୍ଥିତି ଯୋଗୁଁ ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥାର ଦୁର୍ଗତି ସମାଜ ଜୀବନର ମେରୁଦଣ୍ଡକୁ ଦୋହଲାଇ ଦେଇଥିଲା । ଫଳତଃ ସମାଜକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରୁଥିବା ରାଜା ଓ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ରକ୍ଷାକବଚ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ସ୍ୱାର୍ଥପର, ସୁବିଧାବାଦୀ, ବିଳାସପ୍ରିୟ ଓ ହୀନମନ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ସମାଜର ସୁପରିଚାଳନା ଲାଗି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଜାତିପ୍ରଥା କ୍ରମେ ସମାଜକୁ ଭାଗଭାଗ କରିଦେଲା । ଉଚ୍ଚଜାତି ଓ ନୀଚଜାତି ପରି ଦୁଇଟି ମନ୍ଦ ଭାବନା ସମାଜରେ ବ୍ୟାପିଲା । ବହୁ ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ବିକଶିତ ହୋଇ ଆସିଥିବା ଏକ ସମତୁଲ ସମାଜ ଏହାର ପ୍ରଭାବରେ ଭୟଙ୍କର ଅସମତୁଲ ଭାବନାର ଶିକାର ହୋଇପଡ଼ିଲା । ଅଳ୍ପ କେତେକ ଚତୁର ତଥାକଥିତ ଉଚ୍ଚବଂଶଜ ଲୋକେ ସମାଜର ଏକ ବୃହତ୍ତର ଅଂଶକୁ ଆପଣାର ସେବାକାରୀ କରି ରଖିବାର ଏକ ସାମନ୍ତୀୟ ମନୋବୃତ୍ତିର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହେଲେ । ସମାଜର ସବୁ ସୁଖ/ସୁବିଧାର ପ୍ରଥମ ହକ୍ ଏଇ ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକଙ୍କ ହାତରେ ରହିଲା । ଏଇମାନେ ଶାସ୍ତ୍ର (ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର) ତିଆରି କଲେ ଓ ସେଥିରେ ନାନାଦି ନୂଆ ନୀତି ବିଧାନମାନ ଖଞ୍ଜିଦେଲେ । ସାଧାରଣ ବୃହତ୍ତର ସଂପ୍ରଦାୟକୁ ନାନା ଭାବରେ ଭୟଭୀତ କରି ଏମାନେ ଅର୍ଥହୀନ ପୂଜା, ପାର୍ବଣ, ତାନ୍ତ୍ରିକତା, ବଳି ଉତ୍ସବ ଆଦିରେ ନିୟୋଜିତ କରି ରଖିଲେ । ସାମାଜିକ ଜୀବନର ସବୁ ଉଚ୍ଚ ଆଦର୍ଶ ଧୂଳିସାତ୍ ହୋଇଗଲା । ଏହିପରି ଏକ ଦୟନୀୟ ଦ୍ୱିଧାଗ୍ରସ୍ତ ସମୟରେ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତରୁ ଆବିର୍ଭୂତ ହେଲା ଭକ୍ତିଧର୍ମ । ଭକ୍ତିର ମୂଳ ଆଧାର ହେଲା ପ୍ରେମ, ସଖ୍ୟ, ସହୃଦୟତା, ଭଲପାଇବା । ସମାଜର ସବୁଶ୍ରେଣୀର ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପାରସ୍ପରିକ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ବିକାଶ ଘଟାଇ ଜାତିଗତ ବିଦ୍ୱେଷର ବିଲୋପ ସାଧନ କରିବା ଥିଲା ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । କୁହାଯାଏ ଭାରତୀୟ ଭକ୍ତି ଧର୍ମ ଏଇ ସମୟରେ ମୁସଲମାନ ସୁଫିମାନଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରେମ ଓ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ୍ ପାଦ୍ରି ପ୍ରଚାରକମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା, ସମର୍ପଣ ଓ ତ୍ୟାଗ ପରି ଗୁଣ ଆହରଣ କରିଥିଲା ।

ସମାଜଜୀବନରେ ଭକ୍ତିଧାରାର ପ୍ରଚାର ଫଳରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ନବଜାଗରଣକୁ କେହି କେହି ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟବାଦର ବିରୋଧୀ ବୋଲି କହିଥାନ୍ତି । ସାଧାରଣ ଅବହେଳିତ ସଂପ୍ରଦାୟର ଉତ୍‌ଥାନ ଯୋଗୁଁ ଏପରି ହେଲା ବୋଲି ସେମାନେ ଯୁକ୍ତି କରିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ଏହି ଭକ୍ତମାନେ ହିଁ ଥିଲେ ସେ ସମୟର ଯଥାର୍ଥ ଚିନ୍ତାନାୟକ । ସମୟ ଓ ପରିବେଶର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଭଲରୂପେ ବୁଝି ଏମାନେ ସାଂସ୍କୃତିକ ସମନ୍ୱୟ ଲାଗି ଜୀବନବ୍ୟାପୀ ସାଧନା କରିଥିଲେ । ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ବୋଧଗମ୍ୟ ଲୋକଭାଷାରେ ଏମାନେ ପୁରାଣ, ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ଓ ନୀତିଶାସ୍ତ୍ର ଆଦି ରଚନା

କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସାଂସ୍କୃତିକ ଜୀବନ ଉପରେ ସବୁ ଜାତିର ଅଧିକାର ରହିଲା । ପଙ୍‌କ୍ତିଭୋଜନରେ ସବୁ ଜାତିର ଲୋକେ ବସି ଭୋଜନ କଲେ । ଜାତିଭେଦ ଦୂର ହୋଇଗଲା । ଭକ୍ତର ଜାତି ବା କ'ଣ, ତା'ର ପରିଚୟ ଭକ୍ତ ମାତ୍ର । ଦାସୀପୁତ୍ର ବିଦୁର, ଶବର ଗୁହକ, ଆଦିବାସୀ ଶବରୀ, ଅନୁନ୍ନତ ଭଲ୍ଲୁକ ଓ ବାନର ସମ୍ପ୍ରଦାୟ, ଯବନ ହରିଦାସ, ମୂର୍ଖମୂକ ହରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ସୂତ୍ରରେ ବାନ୍ଧି ପ୍ରଭୁଙ୍କର ପରମ ଆତ୍ମୀୟରେ ପରିଣତ କରିଦେଲେ ଭକ୍ତ ସାଧକ କବିମାନେ । ଖାଲି ଓଡ଼ିଶା ନୁହେଁ ସମଗ୍ର ଭାରତବର୍ଷରେ ସେତେବେଳେ ଏହି ପ୍ରବାହ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା । ଦକ୍ଷିଣରେ ଅଲୱାର ସନ୍ଥମାନେ ଏହାର ମୂଳଭିତ୍ତି ସ୍ଥାପନ କଲେ । ପରେ ପରେ ଉତ୍ତର ଭାରତରେ କବୀର, ନାନକ, ଦାଦୁ, ରଜ୍ଜବ, ବଙ୍ଗଦେଶରେ ଚୈତନ୍ୟ, ଆସାମରେ ଶଙ୍କରଦେବ, ମାଧବଦେବ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଏକନାଥ, ତୁକାରାମ ଓ ଜ୍ଞାନଦେବ, କର୍ଣ୍ଣାଟକରେ ପୁରନ୍ଦର ଦାସ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାରେ ବଳରାମ, ଜଗନ୍ନାଥ, ଅଚ୍ୟୁତ ଆଦି ପଞ୍ଚମହାପୁରୁଷ ତଥା ତାଙ୍କର ଅନୁଗାମୀଗଣ ଭକ୍ତିଧାରାର ବ୍ୟାପକ ପ୍ରଚାର କରାଇଥିଲେ ।

ଭକ୍ତକବିମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଥିଲା ଧର୍ମର ଦୃଷ୍ଟି । ଏହା ଭାରତବର୍ଷର ଚିରନ୍ତନ ଆଦର୍ଶ ସେବିତ ଧର୍ମ । ଏହାକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଭକ୍ତି ସାହିତ୍ୟର ବିକାଶ ଘଟିଥିଲା । ଫଳରେ ସାଧାରଣ ଜନତାଙ୍କ ମାନସିକ ବିକାଶ ସାଧିତ ହେଲା । ହୀନମନ୍ୟତା ଓ ସଂସ୍କୃତିହୀନତାର ଦାରୁଣ ଅବକ୍ଷୟ ଭିତରୁ ସେମାନେ ରକ୍ଷା ପାଇଗଲେ । ଖିଆଲୀ ଶାସକ ଓ ସୁବିଧାବାଦୀ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଉତ୍ପୀଡ଼ନରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ରକ୍ଷା ମିଳିଗଲା । ରାମ, କୃଷ୍ଣ, ଜଗନ୍ନାଥ ଆଦି କୌଣସି ଜଣେ ଦେବତାଙ୍କୁ ଆଶ୍ରୟ କରି ଏକ ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ଭକ୍ତିମାର୍ଗର ଛାୟାରେ ସମାଜର ସବୁଶ୍ରେଣୀର ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଐକ୍ୟ ଓ ସଂହତି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲା । ଉଚ୍ଚ ବଂଶଜମାନଙ୍କ ବିରୋଧ ସତ୍ତ୍ୱେ ସମାଜର ଏଇ ଅବହେଳିତମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଭକ୍ତ କବିମାନେ ବିପ୍ଳବୀ ବନ୍ଧୁରୂପ ଧରି ଠିଆହେଲେ । ଅବହେଳିତ ବୃହତ୍ତର ସଂପ୍ରଦାୟଙ୍କର ଅବରୁଦ୍ଧ ମୁକ୍ତିର ମାର୍ଗ ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇଗଲା । ଅନ୍ତର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା କୁଣ୍ଠିତ ହୀନମନ୍ୟତା ତଥା ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା ଦୂର ହୋଇଗଲା । ସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତିଟି ଅସାଧାରଣ ଆତ୍ମଜ୍ଞାନୀ ଭକ୍ତରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଆତ୍ମଜ୍ଞାନର ଆଲୋକରେ ସେ ନିଜ ଭିତରେ ତା'ର ପରମ ପ୍ରିୟତମ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦେଖିପାରିଲା । ତାହାହିଁ ହେଲା ତା'ର ଚରମସିଦ୍ଧି । ପରମ ଉପଲବ୍ଧି ।

କବି ବଳରାମଙ୍କ ଆବିର୍ଭାବ ଓ ରାମାୟଣ ରଚନା ଏହି ସାଂସ୍କୃତିକ ପ୍ରେକ୍ଷାପଟରେ ହୋଇଥିଲା । ସେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଦେଖିପାରୁଥିଲେ । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ନିକଟରେ ଆପଣାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ସମର୍ପିତ କରି ଦେଇଥିଲେ । ଭକ୍ତ ଓ ଭଗବାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭେଦ ନଥାଏ । ଭକ୍ତ ଭଗବାନଙ୍କୁ ତା'ର ପିତା, ମାତା, ବନ୍ଧୁ, ସଖା, ସୁହୃଦ୍ ଓ ପ୍ରେମିକ ସବୁକିଛି ମନେକରିଥାଏ । ଅଭାବ, ଦୁଃଖ ପଡ଼ିଲେ ତାଙ୍କୁ କହେ । ମନରେ କ୍ରୋଧ

ଆସିଲେ ତାଙ୍କୁ ଗାଳିଦିଏ । ପୁଣି ପ୍ରିୟତମଙ୍କୁ ଏତେ ଗାଳିଦେଲି ବୋଲି ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କରି କାନ୍ଦେ । କାନ୍ଦୁ କାନ୍ଦୁ ପୁଣି ହସେ । ହସୁ ହସୁ ପୁଣି ଭଗବାନଙ୍କୁ ନିଜର ସଖା ମନେକରି ମନକଥା ସବୁ ଖୋଲି କହିଦିଏ । ବଳରାମଙ୍କ 'ଭାବ ସମୁଦ୍ର' ଏହିପରି ଏକ ରଚନା । ରାମାୟଣରେ ସେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ହୃଦୟ ସିଂହାସନରେ ବସାଇ ଲେଖି ଚାଲିଛନ୍ତି । ପଦ ପ୍ରଭୁ ସ୍ମରଣ କରାଇ ଦେଉଛନ୍ତି । ସେ ଲେଖିଚାଲିଛନ୍ତି । ଯେଉଁଠି ପ୍ରସଙ୍ଗ ସରୁଛି, ନୂଆ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଆସୁଛି ସେଠାରେ ସନ୍ଧି ଉପୁଜିଛି । ସନ୍ଧିରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ କବି ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ପୁଣି ସ୍ତୁତି କରିଛନ୍ତି । ଏହି କହିବା-ଲେଖିବା କ୍ରମରେ କବି ଓ ପ୍ରଭୁ ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି ଏକ ଏବଂ ଅଭିନ୍ନ । ଏବେ ଆଉତ କବି ନାହାନ୍ତି, ଅଛନ୍ତି ସ୍ୱୟଂ ପ୍ରଭୁ । ଶୟନ, ସ୍ୱପନ, ଜାଗରଣ, ଚିନ୍ତା, ବାକ୍ୟ, ଅଧଃଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ, ଅଗ୍ର, ପଶ୍ଚାତ୍ ସର୍ବତ୍ର ସେହି ସର୍ବବିଦ୍ୟମାନ ପ୍ରଭୁ । କବି ଲେଖୁଛନ୍ତି -

"ଜଗନ୍ନାଥ ଦେଖିବି ଚାହିଂବି ଜଗନ୍ନାଥ, ଜଗନ୍ନାଥ ଛାମୁରେ ଯୋଡ଼ିବି ଦୁଇହାତ ।
ଜଗନ୍ନାଥ ବୋଲି ମୁଂ ବଞ୍ଚଇ ହାଦେ ଦିନ, ଜଗନ୍ନାଥ ବିନୁ ଆନେ ନବଳଇ ମନ ।
ଜଗନ୍ନାଥ ଶରଣ ମୁଂ ଜଗନ୍ନାଥ ଶାଖା, ଜଗନ୍ନାଥ ବିନୁ ମୋର ଆନେ ନାହିଂ ଲେଖା ।
ଜଗନ୍ନାଥ ମୋହର ପ୍ରାଣର ଆଦିପତି, ଜଗନ୍ନାଥ ବିନୁ ମୁଂ ଆନେ ନପାଇବି ମୁଗତି ।
ଜଗନ୍ନାଥ ବିତର୍କେ ନାହିଂ ଆନ ସୁଖ, ଜଗନ୍ନାଥ ମୋହର ଅଟନ୍ତି ପଞ୍ଚଭୂତ ।
ଜଗନ୍ନାଥ ସୁନ୍ଦର ମୁଖ ଚାହିଂଚାହିଂ, ହୋଇଲି ବଶ ମୁଂ ଆନେ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଂ ।"

(ଲଙ୍କା କାଣ୍ଡ)

କବି ବଳରାମଙ୍କ ରାମାୟଣର ରାମଚନ୍ଦ୍ର ନିଜେ ଜଗନ୍ନାଥ । ଦୁଷ୍ଟ ଅସୁରମାନଙ୍କୁ ନିପାତ କରିବା ପାଇଁ ସେ ରାମ ରୂପ ଧାରଣ କରିଥିଲେ । ବଳଭଦ୍ର ହେଲେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଆଉ ଦେବୀ ସୁଭଦ୍ରା ହେଲେ ସୀତା । ବନବାସ କାଳରେ ଯେତେବେଳେ ପୂର୍ବ ସମୁଦ୍ରରେ ସ୍ନାନ କରି ରାମ, ଲକ୍ଷ୍ମଣ, ସୀତା ନୀଳାଚଳକୁ ଯାଇ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିଛନ୍ତି ସେତେବେଳେ ଏହି କ୍ରମରେ ରାମ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଆଗରେ ସୀତା ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଏବଂ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବଳଭଦ୍ରଙ୍କ ଆଗରେ ଠିଆହୋଇ ଏକୀଭୂତ ହେବାର ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ନିଜେ କବି ସେଇ ରାମରୂପୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଠାରେ ସମର୍ପିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ତା'ଛଡ଼ା ତାଙ୍କର ରାମାୟଣ ବର୍ଣ୍ଣିତ ସକଳ ଚରିତ୍ର ଭଗବାନ ରାମଙ୍କ ନିକଟରେ ଶରଣାପନ୍ନ ହୋଇଛନ୍ତି । କବିଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ସ୍ୱୀକୃତ ତତ୍ତ୍ୱ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିଟି ଚରିତ୍ର ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରିଛି । ରାମଙ୍କୁ ପୁତ୍ରେଷ୍ଟି ଯଜ୍ଞ କରି ଧରାଧାମକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ଆମନ୍ତ୍ରିତ କରିଥିବା ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବଶିଷ୍ଠ, ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର, ଜନକ, ପର୍ଶୁରାମ, ଅତ୍ରି-ଅନସୂୟା, ଅରଣ୍ୟର ଋଷିଗଣ, ଶବର, ଶବରୀ, ହନୁମାନ, ଅଙ୍ଗଦ, ସୁଗ୍ରୀବ, ବିଭୀଷଣ ତଥା ସକଳ ବାନରସେନା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ ଚରିତ୍ର ତାଙ୍କୁ ପରମପୁରୁଷ ଭଗବାନ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଅବତାର

ଭାବରେ ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି । ସେହି ଅନୁସାରେ ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କର ଅନ୍ତରର ଭକ୍ତି ନୈବେଦ୍ୟ ରାମଚନ୍ଦ୍ରରୂପୀ ଭଗବାନ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅର୍ପିତ ହୋଇଛି ।

ଭକ୍ତି ସାଧନାର ସାଧାରଣତଃ ଦୁଇଟି ଦିଗ । ଗୋଟିଏ ହେଲା ଉପାସନା ଓ ଅନ୍ୟଟି ବିପାସନା (ବିରୋଧ) । ବୈଷ୍ଣବ ସାଧକଗଣଙ୍କ ମତରେ ବିପାସନା ପଥରେ ମଧ୍ୟ ମୁକ୍ତିଲାଭ ହୁଏ । ଏହା ଏକ ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ବ୍ୟାପାର । ମଣିଷ ଯାହାକୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରେ ତା' ଅପେକ୍ଷା ଯାହାକୁ ବିରୋଧ କରେ ତା' ବିଷୟରେ ବେଶୀ ଭାବେ । ବୈଷ୍ଣବ ସାଧକମାନେ ପୁରାଣର ଦୁଷ୍ଟ ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କଠାରେ ଭଗବତ୍ ସତ୍ତାର ସଂଯୋଗ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଭକ୍ତରେ ପରିଣତ କରିଛନ୍ତି । ଏହି କ୍ରମରେ ରାବଣ-କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛନ୍ତି ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ବିଶିଷ୍ଟ ଭକ୍ତ । ସେମାନେ ପୂର୍ବେ ବୈକୁଣ୍ଠପୁରର ଦ୍ୱାରପାଳ ଥିଲେ । ଦେବୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ କୋପରୁ ସେମାନେ ରାକ୍ଷସ ଜନ୍ମ ପାଇଛନ୍ତି । ଶୀଘ୍ର ମୁକ୍ତି ଲାଭ ପାଇଁ ଭଗବାନ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ବିରୋଧ କରିଛନ୍ତି । ଭଗବାନଙ୍କୁ ଶତ୍ରୁ ରୂପରେ ଜ୍ଞାନ କରିବାରୁ ଦିବା-ନିଶି କେବଳ ତାଙ୍କରି କଥା, ତାଙ୍କରି ଚିନ୍ତା ହିଁ କରିବାକୁ ହୋଇଛି । ଫଳତଃ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ଠାରୁ ହିଁ ଏମାନେ ବେଶୀ ସମୟ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ଚିନ୍ତା କରିବାର ସ୍ଥିତି ପହଞ୍ଚିଛି । ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣର ରାବଣ ଚରିତ୍ର ଠିକ୍ ଏହିପରି । ଦୁଷ୍ଟ, ପାପିଷ୍ଠ ହେଲେ ବି ସେ ଜାଣିଛି ସେ କିଏ ? ଆଉ ରାମ କିଏ ? ଯଦି ରାମ ପରମ ବିଷ୍ଣୁ ହୋଇଥାନ୍ତି ତେବେ ତ ସେ ତାକୁ ବଧ କରିବେ ଏବଂ ସେ ମୁକ୍ତ ହୋଇଯିବ । ଚତୁର୍ଭୁଜ ଧାରଣ କରି ପୁଣି ବୈକୁଣ୍ଠପୁର ଦ୍ୱାରପାଳ ହେବ । ଆଉ ଯଦି ରାମ ସାଧାରଣ ରାଜକୁମାରଟିଏ ହୋଇଥିବେ ତେବେ ତାଂକୁ ମାରିବା ପାଇଁ ରାବଣକୁ କେତେ ବା ସମୟ ଲାଗିବ ? ମନ୍ଦୋଦରୀର ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ ରାବଣର ଉତ୍ତର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା -

''ଦିନେକ ଦଣ୍ଡକା ଅରଣ୍ୟକୁ ଯାଇଥିଲି, ଶ୍ରୀରାମର ମୃଗୟା ବିନୋଦ ଦେଖିଲି ।
ଯେବଣ ଜୀବକଇ ବାଣେ କରଇ ନାଶ, ପାର୍ଥିବ ଦେହ ଛାଡ଼ି ହୁଅଇ ଦିବ୍ୟବେଶ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବିବାନେ ବସି ଦେବପୁରେ ଯାଇଂ, ସୁରପୁରେ ଯାଇଂ ସକଳ ପାପ ଦହଇଂ ।
ଦେଖି ଜାଣିଲି ମୁଂ ଯେ ସେ ନାରାୟେଣ, କଇବଲ ମୁକତି ଅଟଇ ଯେହାର ବାଣ ।
ସେହିଦିନୁ ତାହାର ହାଥରେ ନୋଡ଼ଇ ମରି, ତେଣୁ ସେ ସୀତ୍ୟାକୁ ଆଣିଲି ଚୋରିକରି ।
ବାଞ୍ଛା ମୋହୋର ଗୋ ସିଦ୍ଧ ହେଲା ଏବେ, ଶ୍ରୀରାମ ନାରାଜେ ପ୍ରାଣ ହରାଇବଇଂ ଯେବେ ।
ନପୁଣ ରଘୁନାଥ ନପାରନ୍ତି ମୋତେ ମାରି, କେତେକାଳ ଥିବି ମୁଂ ଅସୁର ରୂପ ଧରି ।
ବଇକୁଣ୍ଠପୁରରେ ମୋର ନିଜ ଘର, ବନ୍ଧୁ କୁଟୁମ୍ବ ଅଛନ୍ତି ମୋର ସେହିଠାର ।
ଅନେକ କାଳ ବିଚ୍ଛେଦ କଲାକ ଧାତା, ଶ୍ରୀହରି ଘରଣୀ ଯେ ଅଟଇ ଦେବୀ ସୀତ୍ୟା ।
ତାହାକୁ ଦ୍ରୋହ କଲି ମରିବାର ପାଇଂ, ଯେ ମହୀମଣ୍ଡଳେ ସଖୀ ମୋହୋର କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଂ ।''

(ଲଙ୍କା କାଣ୍ଡ)

ରାବଣର ଏହି ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତିକୁ ଶୁଣି ମନ୍ଦୋଦରୀ ହାତଯୋଡ଼ି ପଚାରିଛନ୍ତି, ହେ ସ୍ୱାମୀ ! ଆପଣ ଯଦି ଏତେ କଥା ଜାଣିଛନ୍ତି ତେବେ ଦେବୀ ସୀତାଙ୍କୁ ଏତେ କଟୁକଥା କହୁଛନ୍ତି କାହିଁକି ? ରାବଣ କହିଛି – ସଖି ! ମୋର ଅନେକ ସମୟରେ ଅବିଶ୍ୱାସ ହେଉଛି । ଯଦି ସୀତା ପ୍ରକୃତରେ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ନହୋଇ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ସାଧାରଣ ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇଥିବ, ତେବେ ମୋ ପ୍ରତି ଆସକ୍ତ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ତାଂକୁ ଅନେକ କୁମାର୍ଗ କଥା କହୁଛି । ବାହାରେ ସିନା ଡରାଉଛି କିନ୍ତୁ ଭିତରେ ମୋର ଭୟ । କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣର ମୃତ୍ୟୁପରେ ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇଛି ଯେ ରାମ ସ୍ୱୟଂ ନାରାୟଣ । ଏହା ଅବଶ୍ୟ ମୁଂ ପୂର୍ବରୁ ଅବଗତ ହୋଇଥିଲି । ଯେଉଁ ଶିବଧନୁକୁ ଇନ୍ଦ୍ର ଛୁଇଁ ପାରେନା, ବାରବର୍ଷର ତରୁଣ ରାମ ତାକୁ ଅବଲୀଳା କ୍ରମେ ଉଠାଇ ଆମଞ୍ଚନ କଲେ ଓ ସେଥିରେ ତାହା ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ପର୍ଶୁରାମଙ୍କୁ ଜିଣିବା କଥା ମଧ ଶୁଣିଲି । ବନବାସରେ ଆସିବା ପରେ ବଣ ଫଳମୂଳ ଖାଇ ପତ୍ରକୁଡ଼ିଆରେ ଶୋଉଥିବାର ଦେଖିଲି । ପ୍ରଭୁ ମୋ ପାଇଁ ସତେ କେତେ କଷ୍ଟ ପାଉନାହାନ୍ତି ? ଭକ୍ତକବି ବଳରାମ ରାବଣ ମୁଖରେ କହୁଛନ୍ତି –

"ବୋଇଲି ବ୍ରହ୍ମରାଶି ଅଇଲେ ମୋହୋର ନିମନ୍ତେ
ଯେତେ କଷ୍ଟ ପାଉଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଅନିମିତେ ।" *(ଲଙ୍କା କାଣ୍ଡ)*

ହନୁମାନ ବା ସୁଗ୍ରୀବ ଠାରୁ ବଳରାମଙ୍କ ରାବଣ କିଛି କମ୍ ଭକ୍ତ ନୁହେଁ । ମନ୍ଦୋଦରୀଙ୍କ ମୋହଭଙ୍ଗ କରିବାକୁ ସେ ପୁଣି ବୁଝାଇଦେଇଛି ତା'ର ପିଲାଦିନ କଥା । ଯୁବକ ବୟସରେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ପାଇବା ପାଇଁ ରାବଣ କଠୋର ତପସ୍ୟା କରୁଥିଲା । ସେହି ସମୟରେ ବ୍ରହ୍ମା ନଆସିବାରୁ ସେ ଯଜ୍ଞକୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ତା'ର ନଅଗୋଟି ମୁଣ୍ଡ ମୋଡ଼ି ଆହୁତି ପ୍ରଦାନ କଲା । ସେଇ ସମୟରେ ମୁଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକ ଉପର ଚମଡ଼ା ଛାଡ଼ିଯିବାରୁ ସେ ବିଧିର ଲଲାଟଲିଖନ "ଅଢ଼ାଇ ପନ୍ତି ଅକ୍ଷର" ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁଣ୍ଡରେ ଲେଖାଯାଇଥିଲା – "ଜାନକୀ ହରଣ, ରାବଣ ମରଣ ।" ପରେ ବ୍ରହ୍ମା ତା'ର ତପସ୍ୟାରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ତାକୁ ଛପନଗଣ୍ଡା ଯୁଗର ଅମର ବର ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ମୃତ୍ୟୁଭେଦ ପଚାରିବାରୁ କହିଛନ୍ତି – "ଶ୍ରୀରାମର ବାଦୀ ନୋହିବୁ କଦାଚିତେ । ନହରିବୁ ସୀତା ଜନକ ଦୋହିତେ ।"

ଏଇ ହେଉଛି ବଳରାମ ଦାସଙ୍କ ରାବଣ, ଯେ କି ଭଗବାନଙ୍କୁ ନିଜର ଶତ୍ରୁ ରୂପରେ ଚିନ୍ତାକରି ମୁକ୍ତିକାମୀ ହୋଇଥିଲା । ଭକ୍ତିଧର୍ମର ଅଭ୍ୟୁଦୟ ହେବା ପରେ ବୈଷ୍ଣବ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଏବଂ ଭକ୍ତଗଣ ଅନେକ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କଲେ । ୧୦୮ ବୈଷ୍ଣବ ଉପନିଷଦ ଲେଖାଗଲା । ସେଥିରେ ସାଧନାର ପଦ୍ଧତି, ସିଦ୍ଧିର ମାଧମ ଭାବରେ ବେଦ/ପୁରାଣ ବର୍ଣ୍ଣିତ ସମାଜ ବିରୋଧୀ ଦୁଷ୍ଟ ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଧାନ ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତ ରୂପେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଗଲା । ଗୋପାଳ ତାପିନୀ, ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ତାପିନୀ, ଗର୍ଗ ସଂହିତା, ରାଧା ତାପିନୀ

ଆଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ଏହି ଶ୍ରେଣୀର । ଗର୍ଗ ସଂହିତାରେ ପୂତନା, କଂସ, ଯାମଳାର୍ଜ୍ଜୁନ, କୁବ୍‌ଜା ଆଦିଙ୍କ ପୂର୍ବଜନ୍ମ ପ୍ରସଙ୍ଗ ବର୍ଣ୍ଣିତ । ଏଥିରୁ କେତେକର ସୂଚନା ଭାଗବତ ପୁରାଣରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଛି ।

କବି ବଳରାମଙ୍କ ଭକ୍ତିକତାର ଅନେକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣରେ ଦେଖାଯାଏ । ବୈଷ୍ଣବ ଭକ୍ତଗଣ ସଂସାରରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଅଂଶ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିଲେ । ତେଣୁ ସଂସାରରେ କେହି ନୀଚ ନୁହନ୍ତି । ସବୁ ଲୋକର କିଛି ନା କିଛି ମହତ୍ତ୍ୱ ଅଛି । ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ଫେରି ସେଠାରେ ନୂଆ ରାଜନବର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଛନ୍ତି । ହୋମଯଜ୍ଞାଦି କରି ତାକୁ ଶୁଦ୍ଧ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭକ୍ତ ସୁଗ୍ରୀବ, ହନୁମାନ ଓ ବିଭୀଷଣଙ୍କୁ ପୁନରୁଦ୍ଧାର ହୋଇଥିବା ରାଜନବର ଦେଖିଆସିବାକୁ କହିଛନ୍ତି । ବଶିଷ୍ଠ ଓ ଭରତ ପାରଂପରିକ ପ୍ରଥାନୁଯାୟୀ ଏଥିରେ ବିରୋଧ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଏମାନେ ସେଠାକୁ ଯିବା ଅନୁଚିତ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ହେଲେ ଭକ୍ତିଧର୍ମର ପ୍ରତିନିଧି ଭାବେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଏ ତିନି ପରୋପକାରୀ ମହାତ୍ମାଙ୍କୁ ପରମ ପବିତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି । ଭକ୍ତର ଜାତି ନାହିଁ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଅସୁର ଏବଂ ଦୁଇଜଣ ବାନର । ହେଲେ ସମସ୍ତେ ଏକାନ୍ତ ପରୋପକାରୀ । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କବି କହିଛନ୍ତି –

"ପରଉପକାରୀ ଏ ଅଟନ୍ତି ତିନିଜଣ, ଏମାନଙ୍କୁ ସମ ନୁହନ୍ତି ସୁରଗଣ ।
ଏ ପୁଣ୍ୟ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ପାଦରେଣୁ ଲାଗି, ଦୁଷ୍କୃତମାନେ ପକାଇଲେ ଭାଙ୍ଗି ।
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ଯେବଣ ଠାରେ କରି, ଏହାଙ୍କ ଚରଣ ପଡ଼ିବା ଠାବରୁ ନୋହେ ସରି ।"

(ଲଙ୍କା କାଣ୍ଡ)

ରାମ-ରାବଣ ଯୁଦ୍ଧର ପରିଣତିରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସୀତାଙ୍କୁ ଫେରିପାଇଛନ୍ତି । ଆପଣାର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାକୁ ବିଭୀଷଣଙ୍କୁ ଲଙ୍କାର ରାଜା କରାଇଛନ୍ତି । ସିଂହାସନାସୀନ ହେବା ପରେ ବିଭୀଷଣ ସୁବର୍ଣ୍ଣମୟୀ ଲଙ୍କାର ଶୂନ୍ୟ ରୂପ ଦେଖି ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବିଭୀଷଣଙ୍କ ମନକଥା ବୁଝିପାରି ସମସ୍ତ ମୃତବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ବଂଚାଇ ଦେବାକୁ କହିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବିଭୀଷଣ ଏଥିରେ ସମ୍ମତ ହୋଇନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ଅନୁସାରେ ଏହି ମହାଯୁଦ୍ଧରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିଥିବା ସମସ୍ତ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ ସନ୍ଥମାନେ ପୁନର୍ଜୀବନ ଲାଭ କରନ୍ତୁ । ଦୁଷ୍ଟମାନେ ମୃତ୍ୟୁଲୋକକୁ ଯାଆନ୍ତୁ । (ସନ୍ଥ ଜନ ଜିଅନ୍ତୁ ଦୁଷ୍ଟ ନାଶ ଯା'ନ୍ତୁ) ସଂସାରର ସର୍ବଦା ମଙ୍ଗଳ କାମନା କରୁଥିବା ଜଣେ ମହାକବି ତଥା ଭକ୍ତ ହିଁ କେବଳ ଏତିକି ଚିନ୍ତା କରିପାରେ । ଜଗତବାସୀଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ ଲାଗି ଏହାହିଁ ଥିଲା ଇଷ୍ଟଦେବ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ନିକଟରେ କବି ବଳରାମଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନା । ସମଗ୍ର ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ ରଚନାର ତାହାହିଁ ଥିଲା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

। ପାଞ୍ଚ ।

କବି ବଳରାମ ଓଡ଼ିଆ ଜନତାଙ୍କ ତୁଣ୍ଡର ଭାଷାରେ ବିରାଟ ରାମାୟଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରିବାକୁ ସାହସ ବାନ୍ଧିଥିଲେ । କବିଙ୍କ ନିକଟରେ ଆଦର୍ଶ ଥିଲା ସାରଳାଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥତ୍ରୟ – 'ମହାଭାରତ', 'ବିଚିତ୍ର ରାମାୟଣ' ଓ 'ଚଣ୍ଡୀପୁରାଣ' । ସାରଳାଙ୍କ ରାମାୟଣ ଥିଲା ଖୁବ୍ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ – ରାମାୟଣର କେବଳ 'ଉତ୍ତରାକାଣ୍ଡ' କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । ବଳରାମଙ୍କ ରାମାୟଣ କିନ୍ତୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବାଲ୍ମୀକି ରାମାୟଣର ବିସ୍ତାରିତ ରୂପ । ଭାଷା ଥିଲା ଲୋକଭାଷା । ସେସମୟର ଲୋକକଥିତ ଭାଷାକୁ ନେଇ କବି ସୁନ୍ଦର କାବ୍ୟଭାଷାରେ ପରିଣତ କରିଥିଲେ । ଗାଁରେ, ସହରରେ, ସେନାବାହିନୀରେ ସାଧାରଣ କୃଷକ, ବ୍ୟବସାୟୀ, ବୃତ୍ତିଜୀବୀମାନେ କଥା ହେଉଥିବା କଞ୍ଚାଭାଷାକୁ ସଂଯୋଜିତ କରି ବଳରାମ ଆପଣାର ଦିବ୍ୟ ପ୍ରତିଭା ବଳରେ ମହାଗ୍ରନ୍ଥ ରାମାୟଣ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଅନ୍ଧୁଆଁ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଭାଷାର ଯେ ଏତେ ସାମର୍ଥ୍ୟ ତାହା ବଳରାମଙ୍କ କାବ୍ୟକୁ ଆମୂଳାନ୍ତ ପାଠ ନକଲେ ବୁଝିହେବ ନାହିଁ । ସାଧାରଣତଃ ଦେଖାଯାଏ କଥିତ ଭାଷା ଓ ଲିଖିତ ଭାଷା ଭିନ୍ନ । କିନ୍ତୁ ବଳରାମଙ୍କର ବିଶେଷତ୍ୱ ହେଲା ସେ କଥିତ ଭାଷାକୁ ହିଁ ଲିଖିତ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିଅଛନ୍ତି । ଗ୍ରାମ୍ୟଭାଷାର ଏଇ କାବ୍ୟିକ ବ୍ୟବହାର ଦେଖିଲେ ବଳରାମଙ୍କ ପ୍ରତିଭା ନିକଟରେ ସ୍ୱତଃ ମୁଣ୍ଡ ନଇଁଯାଏ । ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦିଆଯାଇପାରେ । ରାମରାବଣ ଯୁଦ୍ଧ ସମୟର ଦୃଶ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି କବି ଲେଖିଛନ୍ତି –

"ଘୋଡ଼ା କାମୋଡ଼ିଲା କେବଣ ବାପୁଡ଼ାକୁ, ହାବୋଡ଼ାର ଘାଏ ଭାଜିଲା କାହାର ବୁକୁ ।
କେ ଲେଡ଼ା ଖାଇଣ ନ ପାରନ୍ତି ଉଠି, ଗୋଇଠାର ଘାଏ କାହାର ଭାଜିଗଲା ପାଟି ।
କାହାକୁ ଅଖଡ଼ରେ ରଥୀ ମାଉଂସ ଚିରିଲା, ରକତ ଉଦ୍‌ଗାରି ମୋହେ କେ ପଡ଼ିଲା ।
ଗହଳେ କାହାକୁ କାଟିଗଲା ପର୍ଶୁ, କେ ଝୁଣ୍ଟିପଡ଼ିଲା ଗୋଡ଼ରେ ରକତ ଦିଶୁ ।
କେବଣ କପିକି ଧରିଣ ନିଅନ୍ତି, କେ ହେତୁ ପାଇ ବହନ ପଳାନ୍ତି ।
କେହୁ ରହ ରହ ବୋଲନ୍ତି ଉଠିକରି, କେ ଚିରାମାରିଣ ଉଠି ଝଲକାନ୍ତି ଫରୀ ।
କେ କାଣ୍ଡ ପୂରାଇ ଭଡ଼ା ମାରିଯାନ୍ତି, ବାଜିଲାରେ ବୋଲି ନାରାଚ ଛାଡ଼ନ୍ତି ।
କେ ଧରନ୍ତି କେ ଛାଳନ୍ତି ବକଘଜ, ଉପରେ ଥିଲା ଲୋକର କେ ଧରି ଝୁଙ୍କଇ ବାଳ ।
କେ କାହାକୁ ଆଣ୍ଠୁଆ ମାରନ୍ତି ପେଲିଦେଇଂ, କେ ଡାକେ ସମ୍ଭାଳ ବୋଲି ରଡ଼ି ଦେଇଂ ।"

ଯୁଦ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ଗ୍ରାମ୍ୟଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ପରି ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ମଧ କବି ସୁନ୍ଦର ଗାଉଁଲି ଲୋକଭାଷାର ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି । ଏହାକୁ ପାଠ କଲେ ମନେହୁଏ ଯେପରି ଦକ୍ଷ ମାଳାକାରର କରସ୍ପର୍ଶ ଲାଗି ବନ୍ୟ ପୋକଶୁଙ୍ଘା ଫୁଲରେ ବି ଅତି ସୁନ୍ଦର ମାଳା ତିଆରି ହୋଇପାରିଛି । ବିରହୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ହନୁମାନ ଠାରୁ ସୀତା ଠାବ ବିଷୟରେ

ସବୁକଥା ଶୁଣି ହନୁକୁ ବିଦାୟ ଦେଇଛନ୍ତି । ସୀତାଙ୍କର ସୁନ୍ଦର ରୂପରାଶି ତାଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ଭାସିଉଠିଛି । ସୀତାଙ୍କ ରୂପଚିନ୍ତା ରାମଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ଦେଖନ୍ତୁ –

"ମୁଖ ଦଧିଭାଣ୍ଡ ଯେ ନୟନ ଦୁଇମାଛ, ବୃତପତ୍ର କେଶ ଅଟଇ ପ୍ରତକ୍ଷ ।
ନାସା ନଟିକାଳ ତଣ୍ଡୁଳ ଦନ୍ତମାନ, କୁଚ ଦୁଇ ପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭର ବିଧାନ ।
କର ଚରଣ କଦଳୀ ଗଛ ଚାରି, ରାଜହଂସ ପକ୍ଷୀ ଚାଲି ସମ ସରି ।
କର୍ଣ୍ଣର ତଡ଼କୀ ପାରୁଆ ଦୁଇ ଶ୍ୱେତ, ପିନ୍ଧିଲାର ବାସ ଅଟଇ ନାଲି ନେତ ।
ଶ୍ୟରୀର କାନ୍ତି ମଙ୍ଗଳ ଦୀପ ଜଳେ, ଅଳକା ପଟାନ୍ତର ଦ୍ରୋଣା ମାଳେ ମାଳେ ।
ମଙ୍ଗଳା ଅଷ୍ଟକ ଅଟଇ ତାର ବାଣୀ, ଉଠିଲେ ରାମ ଶୁଭ ଅନକୂଳ ଜାଣି ।"

(ସୁନ୍ଦରା କାଣ୍ଡ)

ଲୋକଭାଷା ବ୍ୟବହାରର ଆଉ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ଲଙ୍କାରେ ହନୁମାନକୁ ବାନ୍ଧିକରି ନେବା ସମୟରେ । ଅସୁର, ଅସୁରୁଣୀଗଣ ଏଇ ପୋଡ଼ାମୁହାଁ ମାଙ୍କଡ଼କୁ ଖୁବ୍ ଗାଳି ଦେଇଛନ୍ତି । ମାଡ଼ ମାରିଛନ୍ତି । ଗାଁଗଣ୍ଡାରେ କେହି ଚୋରି କରି ଧରାପଡ଼ିଲେ ତାକୁ ଗାଁର ସ୍ତ୍ରୀ-ପୁରୁଷମାନେ ଯେପରି ଘେରି ଗାଳିମାଡ଼ ଦିଅନ୍ତି ଠିକ୍ ସେଇପରି ବର୍ଣ୍ଣନା ବଳରାମ ପ୍ରଦାନ କରି ଲେଖିଛନ୍ତି –

"ବିଧା ଗୁରୁଦା କେ ମାରନ୍ତି ନେଇ ନାତ, କେହୁ ମାରନ୍ତି ନେଇ ତୀକ୍ଷ ଖଡ଼ଗ ଘାତ ।
ସପତପୁର ଲଙ୍କ ବେଢ଼ାଇ ବୁଲାନ୍ତି, କୋନ୍ଦି ବିକୋନ୍ଦିରେ ବୁଲାଇ ଦେଖାନ୍ତି ।
ମାଇପେ ପିଟନ୍ତି ଘେନିଣ ପାହୁରାଣି, ପାଉଂଶ ପକାବନ୍ତି କେବଣ ତରୁଣୀ ।
କେହୁ ନେଇ ପାଣି ପକାଇ ଗାଳିଦ୍ୟନ୍ତି, କେବଣ ଯୁବତୀ ନେଇ ଖୁନ୍ଦାଏ ମାରନ୍ତି ।
କେହୁ ଫୋପଡ଼ାଇ ମାରନ୍ତି ଗୋଇଠା, କେ ପଥର ଫିଙ୍ଗନ୍ତି କେ ମାରୁଛନ୍ତି ଇଟା ।"

(ସୁନ୍ଦରା କାଣ୍ଡ)

ସାଧାରଣ ଲୋକଭାଷାକୁ ବଳରାମ କାବ୍ୟଭାଷାରେ ପରିଣତ କରିବାର ଏହିଭଳି ଶତାଧିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ପୁରାଣ ପ୍ରସଙ୍ଗର ପୁନର୍ଲିଖନ, ଉପମା ପ୍ରୟୋଗ, ଲୋକ କଥିତ ଦେଶଜ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କୁ ତତ୍ସମ ଓ ତଦ୍ଭବ ଶବ୍ଦ ସହିତ ତିଳ ତଣ୍ଡୁଳିତ କରି ପ୍ରୟୋଗ କରିବା, ସର୍ବୋପରି ନାଟକୀୟ ଉପସ୍ଥାପନା ମାଧ୍ୟମରେ ପାଠକକୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରିବାର ଯେଉଁ କଳା ବଳରାମଙ୍କ ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣରେ ଦେଖାଯାଏ, ତାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ରୀତି ଓ ଗୀତି ଯୁଗର ସାହିତ୍ୟ ସ୍ରଷ୍ଟାମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ବିଶେଷ ପ୍ରଭାବିତ କରିପାରିଥିବା ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ।

। ଛଅ ।

ରାମାୟଣ ସମଗ୍ର ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିର ଆଧାରଶିଳା । ଏହାର ସାମାଜିକ ଆଦର୍ଶ କେଉଁ ସୁପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ଆଜିସୁଦ୍ଧା ଭାରତୀୟ ସମାଜ ଓ ଜୀବନକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରିଆସୁଛି । ଭାରତୀୟ ଆର୍ଯ୍ୟସଂସ୍କୃତିର ବୈଦିକ ବିଚାରଧାରା ଯେତେବେଳେ ନାନା କୁସଂସ୍କାର ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସି କଳୁଷିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା, ସେତେବେଳେ ମହର୍ଷି ବାଲ୍ମୀକି ବୈଦିକ ଆଦର୍ଶକୁ ସହଜ/ସରଳ କଥାବସ୍ତୁ ଆଧାରରେ 'ରାମାୟଣ'ର ରୂପ ପ୍ରଦାନ କଲେ । ଭାରତୀୟ ଜୀବନବୋଧ ଏକ ନୂତନ ମହିମା ମଣ୍ଡିତ ଆଦର୍ଶ ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲା । ବୈଦିକ ଆର୍ଷଭାବନାର ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମସାଧନା ସାକାର ରୂପ ଧାରଣ କରି ଆଦର୍ଶ ରାଜା, ପୁତ୍ର, ପତି, ଭ୍ରାତା ଭାବରେ ଭାରତୀୟ ଜୀବନକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ରାମାୟଣର ପାରିବାରିକ ସଂପ୍ରୀତି, ସତ୍ୟ ପାଳନ ନିଷ୍ଠା, ପତ୍ନୀ ଓ ଭ୍ରାତୃପ୍ରେମ, ପ୍ରଜାପ୍ରେମର ଆଦର୍ଶ ଆଜି ମଧ ଆମ ସମାଜରେ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ରହିପାରିଛି । ବୈଜ୍ଞାନିକ ଆବିଷ୍କାର ଉଦ୍ଭାବନ ଓ ଆଧୁନିକ ମଣିଷର ସର୍ବଗ୍ରାସୀ ଲୋଭ ଯେପରି ଆମ ପ୍ରକୃତିକୁ ନଷ୍ଟ କରି ଚାଲିଛି, ସେତେବେଳେ ରାମାୟଣରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଦେବୀ ସୀତାଙ୍କର ପ୍ରକୃତି ପ୍ରତି ଅନାବିଳ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଏବେବି ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଚେତନ ଭାରତୀୟ ମଣିଷକୁ ପ୍ରକୃତି ପ୍ରତି ଆଗ୍ରହୀ କରାଇଥାଏ । ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ, ମଣିଷ ଯେତେ ଶାନ୍ତିକାମୀ ହେଲେ ବି କେହି ଦୁଷ୍ଟ ପ୍ରକୃତିର ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେବେଳେ ସାମାଜିକ ସନ୍ତୁଳନକୁ ବିରୋଧ କରେ ସେତେବେଳେ ସେହି ଅପଶକ୍ତିର ବିନାଶ କରି ଆଦର୍ଶର ପୁନଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଗି ଶାନ୍ତ ଅଥଚ ଶୂର-ବୀର ବ୍ୟକ୍ତିଟିକୁ ଅସ୍ତ୍ର ଧାରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ରାମାୟଣରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବାଳୀ ବଧ, ରାବଣ/କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ଆଦି ଅସୁରଙ୍କ ବଧ ଏହାର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ । ସାମାଜିକ ଆଦର୍ଶ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଗି ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଘରବାହୁଡ଼ା ମଧ ଅନ୍ୟ ଏକ ଉଦାହରଣ । କେଉଁ ପ୍ରାଚୀନକାଳରୁ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କୁ ରାମଙ୍କ ଅଯୋଧ୍ୟା ପ୍ରତ୍ୟାଗମନ ଜନ୍ମଭୂମି ଓ ଜନନୀ ପ୍ରତି ଅହେତୁକ ଶ୍ରଦ୍ଧା ସୃଷ୍ଟି କରିଆସିଛି । ଲଙ୍କା ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୟୀ ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଜନ୍ମଭୂମି ଠାରୁ ତାହା କୌଣସି ଗୁଣରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନୁହେଁ । ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାମାୟଣରେ ଦେବତା ହେଲେ ବି ମନୁଷ୍ୟ ରୂପରେ ଚିତ୍ରିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଉତ୍ତରାକାଣ୍ଡରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଓ ସୀତା ବିସର୍ଜନଜନିତ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଏହାର ପ୍ରମାଣ ଦେଇଥାଏ । ଭଗବାନ ହେଲେ ବି ମର୍ତ୍ତ୍ୟମଣ୍ଡଳେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିବା ମନୁଷ୍ୟ ନିୟତି ହାତର କ୍ରୀଡ଼ନକଟିଏ । ପ୍ରତିଟି ମଣିଷକୁ ତାହା ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସୀତା ଶେଷରେ ରାମଙ୍କ ଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇଛନ୍ତି । ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ମଧ ତାଙ୍କୁ ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଛି । ଏହାତ ଜୀବନର ଅନ୍ତିମ ସତ୍ୟ । ତା'ପରେ ଯାଇ ଶେଷଯାତ୍ରା । ଏହାହିଁ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିକୁ ରାମାୟଣର

ଦାନ । ସେଥିପାଇଁ ଅନେକ ବିଦେଶୀ ସଂସ୍କୃତିର ପ୍ରଭାବ ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ଭାରତୀୟ ସମାଜ ଓ ଜୀବନରେ ଆଦର୍ଶ ପ୍ରତି ନିଷ୍ଠା ଓ ପାରିବାରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ତିଷ୍ଠି ରହିଛି ।

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ପରଂପରାରେ 'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ' ଏକ ସଫଳ ସୃଷ୍ଟି । ମହର୍ଷି ବାଲ୍ମୀକିଙ୍କ କଥାବସ୍ତୁକୁ ଆଧାର କରି ମହାକବି ବଳରାମ ଓଡ଼ିଆ ପାଠକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ ତାଙ୍କ ରାମାୟଣ । ଏଥିରେ ପ୍ରତିଟି ଚରିତ୍ର ଓ ଘଟଣାକୁ ସେ ଓଡ଼ିଶାର ନିଜସ୍ୱ ବିଚାରରୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଅଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାର ନଦ-ନଦୀ, ବନ-ପର୍ବତ-ସମୁଦ୍ର ଏଥିରେ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଚିତ୍ରିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ବଳରାମଙ୍କ ଦିବ୍ୟ କବିତ୍ୱ ଏପରି ସୁନ୍ଦର ରୂପେ ଗ୍ରାମ୍ୟ/ଲୋକକଥିତ ଭାଷାକୁ କାବ୍ୟଭାଷାର ରୂପ ପ୍ରଦାନ କରିଅଛି ଯେ ଏହାକୁ ପାଠକଲାବେଳେ ପାଠକ କବିଙ୍କ ସ୍ରଷ୍ଟାପଣର ନୈସର୍ଗିକ ସୁଷମାରେ ଉଦ୍‌ବେଳିତ ହେବାକୁ ବାଧ ହୋଇଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ କବି ବଳରାମଙ୍କ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯୁଗର କବିମାନଙ୍କ ଉପରେ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ଅସାମାନ୍ୟ । ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଦାସଙ୍କ 'ରାମବିଭା' ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଧନଞ୍ଜୟଙ୍କ 'ରଘୁନାଥବିଳାସ', ଉପେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ 'ବୈଦେହୀଶବିଳାସ', ବିଶ୍ୱନାଥ ଖୁଣ୍ଟିଆଙ୍କ 'ବିଚିତ୍ର ରାମାୟଣ', କେଶବ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ନୃତ୍ୟ ରାମାୟଣ' ତଥା କେଶବ ତ୍ରିପାଠୀଙ୍କ 'ପୂର୍ଣ୍ଣ ରାମାୟଣ' ଆଦିରେ ବଳରାମଙ୍କ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ । ବିଶିଷ୍ଟ କଥାଶିଳ୍ପୀ ସାରଳାଙ୍କ ପରେ ପରେ ରାମକଥାକୁ ନିଗୁଢ଼ା କବିତ୍ୱରେ ରସାଣିତ କରି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାର ଯେଉଁ ପରଂପରା ବଳରାମ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ, ତାହାହିଁ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟକୁ ସମଗ୍ର ପୂର୍ବ ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କରି ଗଢ଼ିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଆଣିଦେଇଥିଲା । ଏହିସବୁ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାରକରି ଦେଖିଲେ ଜଣାଯାଏ 'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ' ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଏକ କ୍ଲାସିକ୍ ସୃଷ୍ଟି ।

ଏହିଭଳି ଏକ ମହାଗ୍ରନ୍ଥରୁ କେତେକାଂଶକୁ ସଂକଳିତ କରି କବି ବଳରାମଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠକୃତି ଭାବରେ ଏକ ସଂକଳନ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ମୋତେ ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଇଥିବାରୁ ମୁଁ ଏନ୍‌ବିଟି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଓ ତା'ର ଓଡ଼ିଆ ବିଭାଗର ସଂପାଦକ ଡ. ପ୍ରମୋଦ ସରଙ୍କୁ ଏ ଅବସରରେ ସାଧୁବାଦ ଜଣାଉଛି । ଖାଲି ସଂପାଦକ ଭାବରେ ନୁହେଁ ବହିଟିକୁ ଟିକିନିଖି ଦେଖି ତାକୁ ସର୍ବାଙ୍ଗ ସୁନ୍ଦର କରିବାରେ ପ୍ରମୋଦବାବୁ ଯେ ପରିଶ୍ରମ କରିଛନ୍ତି ତାହା ମୋ ପାଇଁ ଚିରସ୍ମରଣୀୟ ହୋଇ ରହିବ । ଏଥିପାଇଁ ମୁଁ ଡ. ସରଙ୍କ ନିକଟରେ ବିଶେଷ କୃତଜ୍ଞ । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ଏହି ପୁସ୍ତକର ସଂପାଦନା ଲାଗି ମୁଁ ମୋର ପୂଜ୍ୟଗୁରୁ ପ୍ରଫେସର କୃଷ୍ଣଚରଣ ସାହୁଙ୍କ ସଂପାଦିତ ତଥା ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ଯତୀନ୍ଦ୍ର ମୋହନ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ପୁନଃସଂପାଦିତ ପୁସ୍ତକଦ୍ୱୟର ବିଶେଷ ସହାୟତା ନେଇଛି । ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରକାଶନ ଅବକାଶରେ ଏଇ ଦୁଇ ସ୍ୱର୍ଗତ ପୁଣ୍ୟାତ୍ମାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମୋର ଭକ୍ତିପୂତ ପ୍ରଣାମ ଜଣାଉଛି । ସଂପାଦନା କାର୍ଯ୍ୟରେ ମୋତେ ଉତ୍ସାହିତ କରିଥିବାରୁ ବନ୍ଧୁ ଡ. ବିଜୟାନନ୍ଦ

ସିଂହ ଓ ଅଗ୍ରଜ ପ୍ରଫେସର ଦେବେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ଦାଶଙ୍କ ନିକଟରେ ମୁଁ ବିଶେଷ କୃତଜ୍ଞ । ସର୍ବୋପରି ପାଠକଗଣ ପୁସ୍ତକଟିକୁ ପାଠକରି ବଳରାମଙ୍କ ମହାପ୍ରତିଭାର ପରିଚୟ ପାଇଲେ ଓ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରାମାୟଣଟିକୁ ପଢ଼ିବାର ଶ୍ରଦ୍ଧା କରିପାରିଲେ ଆମର ଶ୍ରମ ସାର୍ଥକ ହେବ ।

– ପ୍ରଦୀପ୍ତ କୁମାର ପଣ୍ଡା

ଆଦି କାଣ୍ଡ

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ବନ୍ଦନା

ବନ୍ଦଇ ଜଗନ୍ନାଥ କମଳାଦେବୀ ପତି
ନୀଳଗିରି ଶିଖରେ ଅପୂର୍ବ ମୂରତି ।
ସୁନ୍ଦର ଶ୍ରୀମୁଖ ନୀଳମଣି ଆଭା
କି ଜାଣି ପଟାନ୍ତର କଳାମେଘ ପ୍ରଭା ।
ନୟନ ଯୁଗଳ କି ଶରଦର ଶଶୀ
ଜଗତଜନ ହୃଦେ ଅଛୁ ପ୍ରଭୁ ବସି ।
ସର୍ବଦେବ ନିସ୍ତାରଣ ସୁରଗଣ ସାହା
ସୁବର୍ଣ୍ଣର ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ଶୋଭେ ବେନି ବାହା ।
ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦନ ଲେପନ ମୁରାରି
ବିଚିତ୍ର ଝିନବାସ ପରିହରଣ କରି ।
ଅତିଅନ୍ତ ଶୋଭିତ ପବିତ୍ର ନେତ୍ର ଗୋଟା
ଶ୍ରୀହରି ଅଙ୍ଗେଣ କାଛେଣି ଚାରୁଛଟା ।
ଶିରରେ ମୁକୁଟ କୁଣ୍ଡଳ ଶୋଭାବନ
ବିରାଜନ୍ତି ମଣି କିରଣ ଛନଛନ ।
ଲଲାଟେ ଶୋହଇ ନବରତ୍ନ ଚିତା
ଗଗନ ମଣ୍ଡଳେ କି ଶୋହଇ ସବିତା ।
ଅକାଳ ଲମ୍ବିତ ଯେ ମୁକୁତାର ଝରା
ଚନ୍ଦ୍ର ସନ୍ନିଧେ ଯେହ୍ନେ ଉଦୟେ ଲକ୍ଷେ
ତାରା ।
ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳେ ମଣ୍ଡିତ ସୁସଞ୍ଚ ଚାରୁଚିତା
ହୃଦରେ ପଦେକ ଉରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପଇତା ।
ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର ସୁଦୀର୍ଘ ସଞ୍ଚ ରେଖା
ଜଳଧର କୋଳେ କି ବିଜୁଳିର ଶିଖା ।
ସୁସଞ୍ଚ ନାସିକାକୁ ପଟାନ୍ତର ନାହିଁ କିଛି
ଆପଣେ ଆପଣାକୁ ଘଟଇ ଶ୍ରୀବସି ।
ତଇଲୋକ ବଶ ହୁଅଇ ଯାହାକୁ ଚାହିଁ
ଯେ ସେ ଜଗନ୍ନାଥ ଯେ ଜଗମୋହନ
ଗୋସାଇଁ ।
କଟିରେ କଟିମେଖଳା ଶୋଭିତ ଦିବ୍ୟ କାନ୍ତି
ବାମେ ଯମଦାଢ଼ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଜ୍ୟୋତି ।
ରତ୍ନ ଚକାଯେଣ ନେତର ଦୁଳି ପାଡ଼ି
ବିଜୟେ ଜଗନ୍ନାଥ ବଡ଼ିମା ପଣ ଛାଡ଼ି ।
ବ୍ରହ୍ମା ରୁଦ୍ର ଇନ୍ଦ୍ର ଚିନ୍ତନ୍ତି ଯାକୁ ଧ୍ୟାନେ
ସେ ପ୍ରଭୁ ଅବତାର ମଞ୍ଚେଣ ଆପଣେ ।
ଦେଖିତେ ସୁଲଭ ନୟନେ ଅଗୋଚର
ପରଂବ୍ରହ୍ମ ରୂପ ଦିଶନ୍ତି ଶୋଭାକର ।
ଅବୟେ ଅଶେଷ ଅରୂପ ରୂପକାୟା
ଅବର୍ଣ୍ଣ ଅଜାତ ଅବିବେକ ମାୟା ।
ଅନନ୍ତ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ଯେକଇ ଈଶ୍ୱର
ସାକ୍ଷାତେ ବିଜୟେ ଦକ୍ଷିଣ ସିନ୍ଧୁ ତୀର ।
ଦଣ୍ଡ ସିଂହାସନ ଚାମର ଶ୍ୱେତଛତ୍ର
ରାଜ ରାଜେଶ୍ୱର ନୃପତି ପବିତ୍ର ।
ପାଟ ମହାଦେଈ ରୁକ୍ମିଣୀ ସତ୍ୟଭାମା
ମନ୍ତ୍ରୀଗଣ ସହିତରେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ବଳରାମା ।
ଭଗ୍ନୀ ସୋଭଦ୍ରା ସେ ସମ୍ଭାଳଇ ଅର୍ଥ
ଭଣ୍ଡାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବିଧ ପଦାର୍ଥ ।
ବଜ୍ର ସମ ପ୍ରାସାଦ ପାଷାଣ ନବର
ଧ୍ୱଜେ ଚକ୍ର ଚିହ୍ନ ଚିରାଳ ଫରହର ।
ଆଗେ ଦ୍ୱାରପାଳ ବିନତାର ବଚ୍ଛ
ଦକ୍ଷିଣ ପାରୁଶେଣ କଳ୍ପବଟ ବୃକ୍ଷ ।

ଲବଣ ମାହାଜଳ ଗଡ଼କଇ ଖଣା
ଲାଭକେଶ୍ୱର ଲିଙ୍ଗ ପଶ୍ଚିମ କଣେ ଠଣା ।
ପାଟଣାର ନାମ ଶ୍ରୀପୁରୁଷୋତ୍ତମ ପୁରୀ
ବ୍ରହ୍ମା ସ୍ରିଜିଲା ତାହା ଶଙ୍ଖ ମତି କରି ।
ମାରକଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଲିଙ୍ଗ ନଗ୍ରକୁ ଦଣ୍ଡପାଟ
ଚାରିଦ୍ୱାରେ ବସଇ ମୁକତି ଚାରିହାଟ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣମୟେ ପୁର ଦିଶଇ ଅତି ଶୋଭା
ଯହିଁ ନଭେଦଇ କଳିକାଳ ପ୍ରଭା ।
ଦଶ ସହସ୍ର ଘର ଅଷ୍ଟାଦଶ ଜାତି
ସବିହେଁ ଚତୁର୍ଭୁଜ ସ୍ୱର୍ଗକଇ ଦିଶନ୍ତି ।
ଭାଳିଣ ଦେବତା ଏ ପୁଛନ୍ତି ପିତାମହ
ଏଥିରେ ସଂଶୟ ଦେବ ବିଚାରିଣ କହ ।
ମର୍ତ୍ତ୍ୟଲୋକେ ଭ୍ରଥ ଖଣ୍ଡେ ପୂର୍ବଦିଗ ଶେଷ
ଦକ୍ଷିଣ ମଉଦଧି ଉତ୍ତର ତଟ ଦେଶ ।
ନୀଳଗିରି ପର୍ବତେ ବିଜୟେ ଚକ୍ରଧାରୀ
ଚର୍ମ ନୟନରେ ଦେଖିଣ ଲୋକେ ତରି ।
ନଗ୍ରହିଁ ସୁସଞ୍ଚ ବହୁତ ଲୋକ ଅଛି
ସଭିଏଁ ଦିଶନ୍ତି ପ୍ରତକ୍ଷେ ଶ୍ରୀବଛି ।
ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦା ସାରଙ୍ଗ ଚତୁର୍ଭୁଜ
କିରୀଟ କୁଣ୍ଡଳ ପୀତବାସ ଦିବ୍ୟ ତେଜ ।
ଏଥିରେ ମଧ କେ ଅଟଇ ଜଗନ୍ନାଥ
କେମନ୍ତେ ଜାଣିବା ଏହା କହସି ଜଗତର
ତାତ ।
ହସିଣ ବ୍ରହ୍ମା ବୋଲନ୍ତି ସମସ୍ତ ଦେବ ଶୁଣ
ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଲୋକେ ସମସ୍ତେ
ନାରାୟେଣ ।
ଏ ସେ ନିଦାବିଷ୍ଣୁ ପରମ ବ୍ରହ୍ମ ହରି
ଚର୍ମ ଲୋଚନେ ଦେଖିଲେ ଯାହା ତରି ।
ସର୍ବଲୋକେ ଯହୁଁ ହୋଇଲେ ଚତୁର୍ଭୁଜ
ଆପଣାର କର ଛାଡ଼ିଲେ ଦେବରାଜ ।
ଚରଣ ନଘେନିଲେ ଦେବଗଣ ହିତେ
ଗୁପତ କଲେ ହରି ଶ୍ରବଣ ସହିତେ ।
ଆଜ୍ଞୁଂ ହେତୁ କରିଥିବ ଯେହା ଚିହ୍ନି
ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ଶୁଣି ସୁରସିଦ୍ଧ ମୁନି ।
ବ୍ରହ୍ମା ସହିତେଣ ଅଇଲେ ଦେବେ ଦେଖି
ସୁଫଳ ହୋଇଲେ ସେ ଗୋବିନ୍ଦଙ୍କୁ
ନିରେଖି ।
ଦୁଇବାହୁ ଟେକିଣ ଯାଚନ୍ତି ଶରଣ
ଯେବଣ ନାମ ଗୋଟି ଜଗତ ଉଦ୍ଧାରଣ ।
ଦାସଜନକଇ ଦେଖିଲେ ହସନ୍ତି
ତେଣୁ ସେ ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର ବିଘଂସନ୍ତି ।
ଚକ୍ଷୁ ନିଚଳ କରିଣ ଦେବ ଚାହେଁ
ନପୁଣ ମୋହର ଭଗତ ଦୁଃଖ ପାୟେ ।
କଟି ପୀତବାସ ପିନ୍ଧନ୍ତି କାଛି କରି
ସେବକ ନିମିତ୍ତେଣ ଧାମନ୍ତି ଚକ୍ରଧାରୀ ।
ଚାରିକଟି ବହଇ ଚତୁଧାମ ନଦୀ
ଆରତ ଭଞ୍ଜନ ବାନା ଯାହାର ପ୍ରସିଦ୍ଧି ।
କୁସୁମ ଚନ୍ଦନ ସୁଗନ୍ଧ ଝୀନ ବାସ
ରତ୍ନ ଆଭରଣ ଭୋଗ ଯେ ବିଳାସ ।
ଦେଖିଣ ଦେବତାଏ ହୋଇଲେ ତ୍ରିପ୍ତୁତି
ଜାଣିଲେ ବାସୁଦେବ ବାସନା ପ୍ରକୃତି ।
ଦେବେଣ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ମାନବେ ଅଗୋଚର
ଜୟ ଜୟ ମାଧବେ ତୁ ପରମ ନିରାକାର ।
ଅନନ୍ତ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ତୁ ସହସ୍ର ମୂରତି
ସହସ୍ରେ କର ସହସ୍ରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଜ୍ୟୋତି ।
ସହସ୍ରେକ ଶିର ସହସ୍ରେ ଲୋଚନ
ସହସ୍ରେ କୋଟି ଯୁଗ କଳାକ ବିମୋଚନ ।

x x x

ଭାଇ ଭାରିଯା ଭୟେଣୀ ସହିତେ
ନୀଳଗିରି ବିଜୟେ ଜଗତ ଜନ ହିତେ ।
ବିବିଧ ବିନୋଦେ ତୁ କରୁ କ୍ରୀଡ଼ାରସ
ତୀର୍ଥଯାତ୍ରା ନାନା ବିଧାନ ସରସ ।

ପାଟଛତ୍ର ଚାମର ଦାସ ଦାସୀ ଜନ
ଅବିକାର ପାତନା ତୋ ନ ଜାଣନ୍ତି ଆନ ।
ଯାହାଙ୍କର ହୃଦୟା କରୁ ବ୍ରହ୍ମରାଶି
ସେ ତୋହୋର ଚରଣେ ଶରଣ ପଶଇ
ଆସି ।
ଇହ ଲୋକେଣ ଭକ୍ତି ଅନ୍ତେଣ ସ୍ୱର୍ଗଯାଇ
ଦେବଙ୍କର ତୁଲେ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଥାଇ ।
ତୁ ସେ ନାରାୟେଣ ଶରଣ ରଖନ୍ତା
କୀଟୁଂ ବ୍ରହ୍ମ ସବୁହିଂ ଯେକଇ ଦେଖନ୍ତା ।
ଧନୀ ନିର୍ଦ୍ଧନ ଅବଳ ବଳ ନାହିଂ
ତୋହୋର ଆଗେ ସ୍ୱାମୀ ଜପ ମନ୍ତ୍ର କାହିଂ ।
ବେଦ ପୁରାଣେ ତୁ ଅଟୁ ଆଦିପତି
ତୋହର ଆଗେ କିସ ମୋ ମୁକତି ।
ବ୍ରହ୍ମା ତରସ୍ତ ହୁଅଇ ଯାର ଆଗେ
ରୁଦ୍ର ସାମାନ୍ୟ ନୋହଇ ଯାକୁ ଯୋଗେ ।
ସର୍ବଦେବ ନିସ୍ତାରଣ ସର୍ବଜୀବ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ
ବନ୍ଦଇ ଜଗନ୍ନାଥ ପରମବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱାମୀ ।
ମୁହିଂ ତୋହୋରେ ଶରଣ ପଶିଲି ଜଗନ୍ନାଥ
ଉଦ୍ଧରି ଧର ମୋତେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ହସ୍ତ ।

x x x

ମୁହିଂ ବଳରାମ ଦାସ ଅଟଇ ତୋହର
ତୁ ଦେବ ହୃଦରେ ବସସି ମୋହୋର ।

ଶ୍ରୀରାମ ରୂପ ଜାନକୀପତି ମୂର୍ତ୍ତି
ସପ୍ତମ ଅବତାର ହୋଇଲେ ଶ୍ରୀପତି ।
ରାବଣର ଦର୍ପ ଧ୍ୱଂସିଲେ ଯେବଣ କୃତ୍ୟେ
ତାହା ମୁଁ ବିଚାରି ରଚିବଇ ଗୀତେ ।
ଯେ ଜନ୍ମ ମୋହର ସାର୍ଥକ କରିବି ତୋତେ
ସେବି
ଯାହା ସେ ବଖାଣ କଲା ବାଲ୍ମିକ
ମହାକବି ।
ତାହା ମୁଂ ସୁମରିଣ ଧ୍ୱଂସିବି ପାପରାଶି
କରସି କରୁଣା ମୋତେ ନୀଳଗିରିବାସୀ ।
ଶୁଣିଣ ପ୍ରସନ୍ନ ମୋତେ ହୋଇଲେ
ଜଗନ୍ନାଥ
ହୃଦେ ପ୍ରକାଶ ମୋର ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ହସ୍ତ ।
ସ୍ୱାମୀର ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଶିରେ ଧରି
ଗ୍ରନ୍ଥ ବଖାଣିମି ବୋଲି ମନରେ ବାଞ୍ଛା
କରି ।
ଶୁଣିମା ସୁଜ୍ଞ ଜନେ ଶ୍ରୀରାମ ମହିମା
ସଦାଶିବ ଆଗେ ଯାହା ପଚାରିଲେ ଉମା ।
ପ୍ରସନ୍ନ ଚିତ୍ତ ହୋଇଣ କହନ୍ତି ଶୂଳପାଣି
ମୁହିଂ ତାହା ପଣ୍ଡିତ ମୁଖୁଂ ଅଛି ଶୁଣି ।
ନୀଳସୁନ୍ଦର ଗିରି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପ୍ରସନେ
କହିବି ରାମାୟେଣ ଅମୃତ ବଚନେ ।

ଈଶ୍ୱରପାର୍ବତୀଙ୍କ ଉକ୍ତି-ପ୍ରତ୍ୟୁକ୍ତି

କଇଳାସ କନ୍ଦରେ ଅଛନ୍ତି ବିଶ୍ୱନାଥ
ଯେସନ ସମୟେ ଯାଇ ମିଳିଲେ ଚଉମାଥ ।
ଦେଖିଣ କୃତକୃତ ହୋଇଲେ ତ୍ରିପୁରାରି
ଉଠିଣ ବିଧାତାଙ୍କୁ କୋଳାଗ୍ରତ କରି ।
ପୀରତି କରିଣ ବସାଇଲେ ନେଇ
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦ ଉମାସାଇଂ ।
ଏକ ଆରକେଣ ପୁଛନ୍ତି କୁଶଳ
ସୃଷ୍ଟିର କଥା ବ୍ରହ୍ମା କହିଲେ ସକଳ ।
ସଦାଶିବ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣିମା ପିତାମହ
ବଳ ଖିନ୍ନ ଭଗ୍ନ ବୋଇଲା ମୋର ଦେହ ।
ପାର୍ବତୀ ବିକଳ ବହୁତ ମୋତେ ଦେଖି
କେବଣ କାରଣଯେ ବୁଝ ଅଷ୍ଟ ଆଖି ।
ବ୍ରହ୍ମା ବୋଇଲେ ଦେବ ଅଛଇ ମୁହିଂ ଜାଣି
ଯେଣେ ସେ ମୁଂ ଅଇଲି ତାହା ଶୁଣ
ଶୂଳପାଣି ।
ଧର୍ମ ନଥାପିଣ ମହାଯାଗ ଭାଙ୍ଗିଲୁ
ଦକ୍ଷ ପ୍ରଜାପତିଙ୍କୁ ଅନେକ ଗଞ୍ଜିଲୁ ।
ସେ ଦୋଷେ ତୋହୋର ଶରୀର ସୁଖେ ନାହିଁ
ତୁହି ସିନା ଭିଆଇ ଅଛୁ ଉମାସାଇଂ ।
ପାପ ପୁଣ୍ୟ ବୋଲିଣ ଦୁଇ ପଛ କଲୁ
ପୁନ୍ୟେଣ ପାପେ ଦଗଧି ହୋଇଲୁ ।
ଯାଗଯଜ୍ଞ ଜପ ତପ ଦାନ ଧର୍ମ
ଯେହା ଝିଙ୍ଗାସନ୍ତେ ପାଇ ପାପ କର୍ମ ।
ଅହନ୍ତା ଘେନିଣ ଯେ ବିଚାର ନକଲୁ
ତେଡ଼େ ମହାଧର୍ମ ହେଲେ ଝିଙ୍ଗାସିଲୁ ।
ତହିଂର ପାପେଣ ବଢ଼ିଲା ତୋତେ ରୋଗ
ଶରୀର ଅସୁଖେଣ ଅସାଧନ ଯୋଗ ।
ଯେବେ ସଦାଶିବ ମୋହୋର ବୋଲକର
ତାରେକ ବ୍ରହ୍ମରାମ ନାମ ତୁ ଉଚ୍ଚାର ।
ଯେ ସେ ପ୍ରମବ୍ରହ୍ମ ସଂସାର ଏଣେ ତରି
ରାମ ନାମ ସୁମରଣା କରି ତ୍ରିପୁରାରି ।
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ମୁନି ଅନୁଷ୍ଟୁପ ଛନ୍ଦ
ଯେ ସେ ରାମ ନାମ ହୃଦରେଣ ବନ୍ଦ ।
ହେଉ ପରାପତ ତୋତେ କଳପ ପଦାର୍ଥ
କଳୁଷ ବିସର୍ଜିଣ ହୁଅ ତୁ ସୁଆର୍ଥ ।
ଯେତେ ବୋଲି ବ୍ରହ୍ମା ଚତୁର୍ବେଦ ଘୋଷି
ରୁଦ୍ରକଇ ଆଶିଷ କହିଲେ କମଳ କୋଷୀ ।
କୃତଆଞ୍ଜୋଳି ହୋଇଣ ସଦାଶିବ
ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ହୋ ଦେବଙ୍କର
ଦେବ ।
ଅନେକ ସ୍ତୁତି ଯେ କଲା ଶୂଳପାଣି
ତୁ ସେ ପିତାମହ ମୋହୋର ମନ ଜାଣି ।
ଆଜ୍ଜୁଂ ରାମ ନାମ ଜପିବି ଅନୁବ୍ରତେ
ତୋହୋର ପ୍ରସନ୍ନ ମୋତେ ହଉ
ପରାପତେ ।
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଗଲାକ ଶୂଳପାଣି
ସଦାଶିବ ହରଷେ ଭଣଇ ରାମବାଣୀ ।
ନିତି ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରିଣ ଶଙ୍କର

ଜପଇ ରାମ ନାମ ବେନି ଯେ ଅକ୍ଷର ।
ଦିନୁ ଦିନୁ ଶରୀର ହୋଇଲାକ ସୁସ୍ଥ
ପରମ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ ଶୂଳହସ୍ତ ।
କ୍ଷଣହେଂ ନଛାଡ଼ନ୍ତି ଶ୍ରୀରାମର ନାମ
ହୃଦ ପଦ୍ମ ମଧ୍ୟେ କଲାକ ବିଶ୍ରାମ ।
ଯେସନେକ କେତେକାଳ ଯହୁଂ ଗଲା
ହେମବନ୍ତର ନନ୍ଦିନୀ ତାହା ସେ ଜାଣିଲା ।
ଦିନେକ ସଦାଶିବ ଜପିବାର ବେଳେ
ପାର୍ବତୀ ନମଇଂ ଈଶ୍ୱର ପାଦତଳେ ।
ଭୋ ଦେବ ଈଶ୍ୱର କେବଣ ଜପ ଜପୁ
ମୋତେ ହେଂ ମାୟା ଯେ ଅଛି ତୋର
ବପୁ ।
ମୁହିଂ ତୋର ଚରଣେ ସର୍ବଦା ଅଟଇ ଦାସୀ
କର ଅନୁଗ୍ରହ ମୋତେ କପିଳାସବାସୀ ।
ଯେତେ ବୋଲି ଦେବୀ ନମଇଂ ପୁଣ ପୁଣି
ହସନ୍ତି ସଦାଶିବ ବଦନ୍ତି ପ୍ରିୟବାଣୀ ।
ଉଠ ଉଠ ସଖି ଗୋ ମମ ପ୍ରାଣ ସରି
ତୋତେ କି ଗୁପତ ଯେ ଅଛଇ ମୋହରି ।
ଆପଣେ ଶ୍ରୀଭୁଜେ ତୋଳିଲେ ଦେବଶୂଳୀ
ଜାନୁରେ ବସାଇଣ କହନ୍ତି ରାମକେଳି ।
ଶୁଣ ଶଶିମୁଖୀ ଗୋ କହଇ ମୁହିଂ ତୋତେ
ପିତାମହ ଗୁପତେ ଯାହା କହିଗଲେ
ମୋତେ ।
ବିଷ୍ଣୁର ଏକ ନାମ ସର୍ବ ବେଦ ସରି
ସହସ୍ରେକ ନାମ ଯେ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ।
ଯେ ଯେତେକ ଫଳ ହୋଯେ ସୁମରନ୍ତେ
ଯେଥୁ ଅଧିକ ହୋଇବ ରାମନାମ ଜପନ୍ତେ ।
ଯେ ସେ ସକଳ ବେଦର ଅଟଇ ସାର
ଯେହା ସୁମରନ୍ତେ ଖଣ୍ଡଇ କ୍ଳେଶ ଭାର ।
ରାମନାମ ବୋଲିଣ ସୁମରନ୍ତି ମୁନି
ରାମନାମ ଜପିଲେ ସେ
ବୋଲନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନୀ ।
ରାମନାମ ସୁମରି ବ୍ରହ୍ମା ଜଗତର ପିତା
ରାମନାମ ସୁମରିଲେ ହୁଅଇ ଜଗତ
ଜିତା ।
ଶ୍ରୀରାମ ସୁମରଣା କରଇ ଦେବୀ ଶ୍ରୀଆ
ତେଣୁ ସେ କମଳା ବିଷ୍ଣୁନାଥ ପ୍ରିୟା ।
ତାରେକ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ଯାହା ହାଦେ ଭଣି
ଯେ ସେ ମହାମନ୍ତ୍ର ସମରିକ୍ଷ ବାଣୀ ।
ମୁହିଂ ତାହା ଜପଇ ପରମ ଯୋଗ ତତ୍ତ୍ୱଂ
ତେଣୁ ସେ ଶରୀରକଇ ନ ବାଧଇ ମୃତ୍ୟୁ ।
ଉମା ବୋଇଲେ ଦେବ କହିଲନି ଯାହା
ନାରାୟଣ ସ୍ୱାମୀ ସେ ସର୍ବଦେବ ନାହା ।
କେବଣ ଅବତାର ରାମ ନାମ କହି
କିମର୍ଥେ ଅବତାର ହୋଇଲେ ସେ ମହୀ ।
ଅବର୍ଣ୍ଣ ଅରୂପ ଅଶ୍ରୁତି ନାମ ଯାର
ମୃତ୍ୟୁ ଲୋକେ କିପାଇଂ ସେ ହୋଇଲେ
ଅବତାର ।
ଯେହା ସଞ୍ଚେପି ମୋତେ କହ ପ୍ରାଣନାଥ
ଶୁଣିମି ଶ୍ରୀରାମର ଚରିତଳେ ଜାତ ।
ବୋଲନ୍ତି ଦିଗବାସ ଶିବା ମୁଖ ଚାହିଂ
ବିଷ୍ଣୁର ପୁରାଣ ତୁ ଶୁଣ ପ୍ରାଣସହି ।

ଦଶରଥଙ୍କ ପୁତ୍ରଚିନ୍ତା

ଶୁଣ ଶଶିମୁଖୀ ଗୋ କହନ୍ତି ତ୍ରିପୁରାରି
ରବିତଳେ ଦଶରଥଙ୍କୁ ନାହିଁ ସମସରି ।
ପ୍ରତିଜ୍ଞାବନ୍ତ ରାଜା ବୋଲନ୍ତି ତ୍ରିପୁର
ସ୍ୱର୍ଗେଣ ପ୍ରଶଂସା କରଇ ବଜ୍ରଧର ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଅଯୋଧ୍ୟାର ପତି
ସଭାକରି ବିଜୟେ ଯେ ବୀର ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ଅମାନାତ୍ୟ ଘେନିଣ ନୃପମଣି
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କୁ ଚାହିଂ କହଇ ମୃଦୁବାଣୀ ।
ଭୋ ମହାମୁନି ମୁଂ ପଚାରଇ ତୋତେ
ଅନୁଗ୍ରହ ବଚନେ କହିବାକ ମୋତେ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀ ମୋହୋର ଧାର୍ମିକ ସତ୍ୟବାଦୀ
ତିନିଲୋକରେ ସେ ମହିମା ପ୍ରସିଦ୍ଧି ।
ଇକ୍ଷ୍ୱାକୁଭୃ ମାନଧାତା ହରିଚନ୍ଦନ ନୃପତି
ଦିଲୀପ ଭାଗ୍ୟରଥୀ ରଘୁ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।
ଯେହାଙ୍କର କଥା ମୁନି ପୁରାଣେ ବଖାଣି
ଧର୍ମ ଶାହାସ୍ତ୍ର ବେଦ ଆଗମନ୍ତ ଜାଣି ।
ପୁତ୍ର ସମ କରି ସେ ପାଳିଲେ ଜନପ୍ରଜା
ଅନେକ ଯାଗଯଜ୍ଞ କଲେକ ମହାରାଜା ।
ଯେହାଙ୍କର କାଳେ ନୋହିଲା ଅନାବୃଷ୍ଟି
ଦିଗପାଳେ ପାଳନ୍ତି ସୁଲଭେ ନବସୃଷ୍ଟି ।
ତାହାଙ୍କର କୁଳେ ହୋଇଲି ମୁହିଂ ଜାତ
ମୋହୋର ଅନୀତି ନାହିଁ କଦାଶ୍ଚିତ ।
ନଉଶତ ବରଷ ହୋଇଲା ମୋତେ ଆସି
କିମ୍ପାଇ କୁଳ ମୋର ହୋଇଲାକ ଧ୍ୱଂସି ।
ପୁତ୍ରର ବିହୁନେ ଜୀବନେ କିସ କାର୍ଯ୍ୟ
ପୁତ୍ରର ବିହୁନେ ପରକୁ କରଇ ଲାଜ ।
ଅପୁତ୍ରିକ ହୋଇଲେ ନରକେ ବସେ ଯାଇ
ପୁତ୍ର ନଥିଲେଣ ଘରେ ସୁଖ ନାହିଂ ।
ପୁତ୍ର ନୋହିଲେଣ ସୁଖ ନାହିଂ ଜାଣ
ପୁତ୍ର ଅଟଇ ଯେ ପିଣ୍ଡକୁ କାରଣ ।
ଅପୁତ୍ରିକ ମୁଖ ଚାହିଂ ନ ଯୋଗାଇ
ଅପୁତ୍ରିକ ଲୋକର ଅନ୍ନ ହିଁ ନ ଖାଇ ।
ଅପୁତ୍ରିକ ସଙ୍ଗେ ନୋହିବ ସଦଗୋଷ୍ଠୀ
ଅପୁତ୍ରିକ ବାପୁଡ଼ା ଅଟଇ ପରମକଷ୍ଟୀ ।
ପୁତ୍ର ନଥିଲେଣ ଧନେ କିସ କାର୍ଯ୍ୟ
ପରକଇ ଯେବେ ହୋଇବ ଗ୍ରାହିଯ ।
ଅନେକ ଛନ୍ଦେଣ ଅର୍ଜନ୍ତି ଜନେ ବିତ୍ତ
ପୁତ୍ର ନଥିଲେ ତା ନୁହଇ ଜାଣ ହିତ ।
ପରବିତ୍ତ ଧ୍ୱଂସିଲେ କିସ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଛି
ପୁତ୍ର ବିହୁନେ ଦେହ ନଯୋଗାଇ କିଛି ।
ସକଳ ଧର୍ମର ହାଦେ ପୁତ୍ର ହିଁ ସେ ମୂଳ
ପୁତ୍ର ନଥିଲେ ହେଁ ନରହଇ କୁଳ ।
ମୁହିଂ ମହାରାଜା ପୁତ୍ର ମୋର ନାହିଂ
କାହାକୁ ହିଂ ରାଜ୍ୟ ଅନ୍ତେ ଦେବି ମୁହିଂ ।
କରିବି ବନବାସ ପିନ୍ଧିଣ କଷାବାସ
ପୁତ୍ର ବିହୁନେ ମୋର ରାଜ୍ୟକୁ କିସ ଆଶ ।
କହିଣ ଗଦ ଗଦ ନୃପତି ଶିରୋମଣି
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ମୁଖଚାହିଂ ରୋଦଇ ପୁଣ ପୁଣି ।

ରାଜାର ବୈକୁଲ୍ୟ ଦେଖିଣ ମନ୍ତ୍ରୀଗଣ ।
ପୁରାତନ କଥା କହି କରନ୍ତି ତିଆରଣ ।
କିମ୍ପା ତୁ ଆରତ ହୋଉ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ
ନକର ଶୋଚନା ତୁ ଅଯୋଧ୍ୟାର ପତି ।
ଯେତେବେଳେ ଯାହାକୁ ପ୍ରାପତ ଯେହ୍ନେ ଯୋଗ
ସେ କଥା ବିଚାରିଣ ଅଛଇ ଭୋଗାଭୋଗ ।
ଉଚ୍ଛୁକ ହୋଇଲେ କି ତହିଁର ଫଳ ପାଇ
ଯେ ଯାହାର ଅର୍ଜିଲା ମେଣ୍ଟଣା ନଯାଇ ।
ପୂର୍ବେ ଯାହା କରି ଏବେ ତାହା ଭୁଞ୍ଜି
ଶୁଭାଶୁଭ ଲେଖନ ସେ ଧାତାର ପୂର୍ବପାଞ୍ଜି ।
ତୁମ୍ଭେ ଯେବେ ତପ କରିଅଛ ରାୟେ ।
ଅଳପ ସମୟେ ତୋର ହୋଇବ ତନୟେ ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ତହୁଂ ଯେସନେକ ଶୁଣିଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତ
କର ଯୋଡ଼ିଣ କହଇ ସୁମନ୍ତ ।
କଥାଏ କହିବି ମୁଁ ନୁହଇ ନା ଆନ
ସାବଧାନ ହୋଇ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ସଭାଜନ ।
ଭୋ ଦେବ ଦଶରଥ ଶୁଣ ପୂର୍ବ ବାଣୀ
ସନନ୍ତ କୁମାରଙ୍କ ତହୁଁ ଅଇଲି ମୁହିଁ ଶୁଣି ।
ଗଙ୍ଗା କୂଳେଣ ଯେ ଅନେକ ଋଷି ଥିଲେ
କଥା ପଟାନ୍ତରେ ଏହା ବଖାଣିଲେ ।
ଦଶରଥ ରାଜା ଯେ ଅତି ପୁଣ୍ୟବାନ
କିମ୍ପାଇ କୋଳେ ତାର ନୋହିଲା ନନ୍ଦନ ।
ଶୁଣିଣ କହନ୍ତି ଦେବେ ସନନ୍ତ କୁମାର
ସ୍ୱର୍ଗରେ ଆଜି ହୋଇଥିଲାକ ବିଚାର ।
ମୃତ୍ୟୁଲୋକେଣ ଯେ ଦଶରଥ ରାଜା
ବାସୁଦେବେ ହୋଇବେ ତାହାର ତନୁଜା ।
ରାବଣ ମାରିବେ ଦେବଙ୍କର ହିତେ
ତେବେ ସେ ସ୍ୱର୍ଗେଣ ଦେବେ ବସିବାକୁ ସୁସ୍ତେ ।
ଯେସନେକ ବିଚାର ବସି କରନ୍ତେ ଦେବଗଣ
ଦଶରଥ ରାଜାକୁ କଲେଣ କଲ୍ୟାଣ ।
ସ୍ୱର୍ଗର ବାରତା ନୋହଇ ପୁଣି ଆନ
ସୁରଗଣ ସଭାରେ ବିଚାର ଏସନ ।
ସନନ୍ତକୁମାରଙ୍କ ଯେସନେକ ବାଣୀ
ମୁନିଜନେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ତାହା ଶୁଣି ।
ପୁଣ ପୁଣ ତପଶୀଳେ ପଚାରନ୍ତି ରହି
କଥାଯେକ ପଚାରିବୁ ଯିବ ତୁମ୍ଭେ କହି ।
କେତେକାଳେ ପୁତ୍ର ହୋଇବ ଦଶରଥ
ଯେହା ସଞ୍ଚପିଣ କହସି ଯଥାର୍ଥ ।
ସନନ୍ତକୁମାର ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଋଷି
ଋଷିଶିଂଘ ମୁନି ଯେ ବିଭାଣ୍ଡେକ ଶିଷି ।
ସେ ଯଦି ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ଆସିବେ ଯେହିକ୍ଷଣି ।
ପୁତ୍ର ପ୍ରାପତ ହୋଇବ ଦଶରଥ ନୃପମଣି ।
ଯେତେ କହିଗଲେ ସନନ୍ତକୁମାର
ମୁହିଁ ତାହା ଶୁଣିଲି କଥା ତତ୍ତ୍ୱ ସାର ।
ସେ ସେ ମହାତପୀ ଅଟନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମବେତ୍ତା
ତାହାଙ୍କର ବୋଲ କି ହୋଇବ ଅନ୍ୟଥା ।

ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗ ଜନ୍ମ

ଭାଳି ଦଶରଥ ବିଚାରଇ ମନେ
ବିଭାଣ୍ଡେକର ପୁତ୍ର ହୋଇଲା କେସନେ ।
ସେ ସେ ମହାଋଷି ଅଟଇ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେତା
କହ ସୁମନ୍ତ ହୋ କେବଣ ଏ କଥା ।
ରାଜାର ଅଗ୍ରତେ ଯେ ବୋଲନ୍ତି
ମନ୍ତ୍ରୀବର ।
ଶୁଣ ଦେବ ଦଶରଥ ଅଯୋଧ୍ୟା ଈଶ୍ୱର ।
ବ୍ରହ୍ମାର ମନୁ ଯେ ମରଚୀ ମୁନି ଜାତ
ମରଚୀର ସୁତ ଯେ କାଶ୍ୟପ ତପୋବନ୍ତ ।
କାଶ୍ୟପର ସୁତ ଯେ ବିଭାଣ୍ଡେକ ମୁନି
ବ୍ରହ୍ମାର ସମାନ୍ୟେ ଯେ ଉଠଇ ତାର ଧ୍ୱନି ।
ତପ ଜପ ମନ୍ତ୍ର ବ୍ରହ୍ମ ବିଦ୍ୟା ଜାଣଇ
ପୁରାତନ କଥାନ୍ତ ନିତ୍ୟେ ବଖାଣଇ ।
ଶୁଦ୍ଧ ଶରୀର ଯେ କଳଙ୍କ ନାହିଁ କିଛି
ସାଧୁ ମହିମା ସେ କଶ୍ୟପର ବଛି ।
ଅନେକ ତୀର୍ଥକଇ ଗମିଣ ତପକଲା ।
ବ୍ରହ୍ମଋଷିପଣେ ଗଣିତା ହୋଇଲା ।
କେତେହେଁକ ସମୟେ କଉସିକ ନଦୀ ତୀରେ
ପର୍ଣ୍ଣକୁଟୀ କରି ରହିଲେ ବନ ଘୋରେ ।
କାଳେଣ ଉର୍ଭାସି (ଉର୍ବଶୀ) ଯେ
ଦାସୀଗଣ ଘେନି
ଜଳକ୍ରୀଡ଼ା କରିଣ ଅଇଲା କାମେନୀ ।
ବିପିନ ଭିତରେ ଅଛଇ ସରୋବର
କମଳ ପୁଷ୍ପ ତହିଁ ଅଛଇ ଅପାର ।
ସ୍ଫଟିକର ପାବଛ୍ଛ ଅଛଇ ଚଉକତି
ନାନା ଜୀବ ଜଳରେ ଅଛନ୍ତି ଅପ୍ରମିତି ।
ହିୟାଯେକ ପାଣିରେ ନିଜ ରୂପ ଦେଖି ।
ଶଉଚ ନିର୍ମଳ ଅମୃତମଏ ରାଶି ।
କୂଳେଣ ଅପଛରା ଯେ ଆସି ହେଲା ଉଭା
ପରିଜନ ସଙ୍ଗେ ଦିଶଇ ମହାଶୋଭା ।
ଜଳେ ପଶି ବାଳୀ ପଖାଳଇ ଅଙ୍ଗ
ଝିନବାସ ତିନ୍ତି ଦିଶଇ ଥନ ଜଙ୍ଘ ।
ସ୍ୱଭାବେ ଯୁବତୀ ଯେ ସ୍ୱର୍ଗର ଅପଛରୀ
ନାହିଁ ପଟାନ୍ତର ଉପମା ଦେବା ସରି ।
ତପୀଙ୍କର ତପ କି ସେ ଦେଖିଲେଣ ଥିବ
ଯାହାର ଆଗ ତରନ୍ତ ହୋଇବ କାମଦେବ ।
ମୁଖ ଦେଖି ଚନ୍ଦ୍ର ଗଲାକ ପଳାଇ ।
ଦୁଇଲକ୍ଷ ଯୋଜନେ ସେ ରହିଲାକ ଯାଇ ।
ନୟନ ଯୁଗଳ ଦେଖି ନୀଳ-ଉତ୍ପଳ
ବୁଡ଼ି ମରିବ ବୋଲି ପଶିଲାକ ଜଳ ।
ନାସା ତିଳଫୁଲି ପଟାନ୍ତର କରି
ପଛେ ଲୁଚିଲା ସେ ମରିତ ମନ କରି ।
ଚାମର କେଶ ତାର ଦେଖିଣ ଚାମେରୀ
ବନରେ ରହିଲା ସେ ଗୋଛୁ ରୂପ ଧରି ।
କର୍ଣ୍ଣ ଦୁଇ ଯମ ବରୁଣର ପାଶୀ
ନୁହନ୍ତି ସମ ବୋଲି ଗଲେ ତହୁଁ ଖସି ।
ଡାହାଣବର୍ତ୍ତ ଶଙ୍ଖ ଜାଣି କର୍ଣ୍ଣ ଶୋଭା ।
ସମୁଦ୍ରେ ପଶିଲାକ ନୋହିଲାକ ଉଭା ।

ପଦ୍ମନାଡ ଜାଣି ଶୋହଇ ହସ୍ତ ବେନି
ନୋହଇ ସମ ସେ କଣ୍ଟକ ଭାବ ଘେନି ।
ରତ୍ନର କଳସେ ଅମୃତ ପୂରୋଇ
ତେସନ ସଂଯାତ ସେ ଦିଶଇ କୁଚଦୁଇ ।
ମାତୁଳଙ୍ଗ ଫଳ ସେ ଯେ ପଟାନ୍ତର କରି
ପକ୍କଂ ହୋଇଲେ ସେ ଦିଶଇ ସୁସରି ।
ମଝା ଦେଖି ସିଂଘ ବନକଇ ଗଲା
ଉଦରକଇ ପଦ୍ମ ପତ୍ର ସରି ସମ ନୋହିଲା ।
ନାଭି ଗଭୀରକି ନଦୀର ଭଉଁରୀ ।
କଟିଭାଗ ଶୋଭା ନୁହଇ ପଟାନ୍ତରି ।
ମଦନ ମହୀପତି ସିଂହାସନ କି ସେ
ଜାନୁ ଉଲଟ କଦଳୀ ଜାଣି ଦିଶେ ।
ଚରଣ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠି ଓଶେକ କଡ଼ି ଆଭା
ପାଦପଦ୍ମ ତଳି ଅଳତା ରଙ୍ଗ ପ୍ରଭା ।
କରତଳ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠି କନେକ ଚମ୍ପାକଢ଼ି
ନଖ ସେବତୀ କୁସୁମ ପାଖୁଡ଼ି ।
ଜାଇ-ପୁଷ୍ପ ଜାଣି ଦିଶଇ ସର୍ବ ନଖ
କି ଅବା ଅଧର ଡାଳିମ୍ବ ପୁଷ୍ପରେଖ ।
ଦନ୍ତ ଗଜମୋତି ସିନ୍ଦୂରେଣ ମଣ୍ଡି
କଟାକ୍ଷ ଚାହାଣିରେ ତପୀଯେ ହୋନ୍ତି ଭଣ୍ଡି ।
ପୁଞ୍ଜି ପୁଞ୍ଜି ହୋଇ ବସନ୍ତି ରୋମପନ୍ତି
ହସି କହିଲେଣ ମୃତ୍ୟୁଜୀବ ଜୀବନ୍ତି ।
ସ୍ୱଭାବେ ସୁନ୍ଦରୀ ଯେ ରୂପେ ଗୁଣେ ସାର
ସର୍ବଦା ଯୁବା ଶରୀର ଅଟଇ ତାଙ୍କର ।
ସ୍ୱର୍ଗର ସୁନ୍ଦରୀ ସେ ଅପଛରୀ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ରତ୍ନ ଅଳଙ୍କାର ଭୂଷଣ ଗରିଷ୍ଠ ।
ଜଳେ ପଶିଣ ସେ କରଇ ଜଳକେଳି
ଚାରୁ ଗନ୍ଧ କୁଙ୍କୁମ ଘେନିଣ ଅଙ୍ଗେ ବୋଳି ।
ନିଗମ ସ୍ଥାନ ଦେଖି ଲଜ୍ଜା ଭୟ ନାହିଁ
କାଖ ପଖା ଯେ ଜାନୁ ଜଘନ ଦେଖାଇ ।
ବସ୍ତ୍ର ଖସିଣ ଦିଶଇ ଯଉବନ
ଅପାଙ୍ଗ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ଡାକଇ ନୟନ ।
ଅଳପ ହସିଣ ଚାହାନ୍ତି କାମେନୀ
ନାସିକା ଫୁଲାଇଣ ଚକୋର ଚାହାଣି ।
ସୁନ୍ଦରୀ ମଦନ ଚେରଷ୍ଟା ବିକାର
କିଛି ଦୂରେ ଥାଇ ଦେଖିଲେ ମୁନିବର ।
ସରୋବର କୂଳରେ ଯେ ତପ କରୁଥିଲା
କେତେହେଂକ ବେଳେ ତାର ଧ୍ୟାନ ସେ
ଭାଙ୍ଗିଲା ।
ଦେଖିଲାକ ଉର୍ଭାସୀ କରଇ ସ୍ନାହାନ
ଦିଶୁଅଛି ତାହାର ମଦନ ମରମ ସ୍ଥାନ ।
ବିଭାଣ୍ଡେକ ନୟନ ପଡ଼ିଲାକ ତହିଁ
ଆସି ନପାରଇ କାମେ ବଶ ହୋଇ ।
ନୟନ ପଡ଼ିଲାରୁ ମନ ହିଁ ରହିଲା
ଦେହ ଛାଡ଼ି ପ୍ରାଣ ପ୍ରକୃତି ଘେନିଗଲା ।
ନଖ ମୁଖ ଆଖି ବୁଲିଣ ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ
ସ୍ତନ ଜଘନ ସେ ଭ୍ରମିଲା ପୁଣ ପୁଣ ।
ଅଧର ପୟୋଧର ମଧରେଣ ଗଲା
ନାଭି ଜିଣି ଯାଇ କାମ ମଣ୍ଡଳେ ମିଶିଲା ।
ଆସି ନପାରଇ ସଙ୍ଗ ମର୍ମ ସନ୍ଧି
ମୋହେ ଋଷି ମନ ହୋଇଲା ତହିଁ ବନ୍ଦୀ ।
ଘନ ଘନ ନିଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ଇ ବିଭାଣ୍ଡେକ
କନ୍ଦର୍ପ ଧ୍ୱଂସିଲା ତାର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବିବେକ ।
ହାଇ ଘନ ଘନ ଅଳସ କରି ଚାହିଁ
ବିରହ ବିଭଳେଣ ହୋଇଲା କାମବାଇ ।
ଧଉର୍ଯ୍ୟ ହତେ ଅଧାରଣ କାୟେ
ଅପଛରୀଙ୍କ ମୁଖ ଦେଖିଣ ମୋହ
ଯାୟେ ।
ସେ ସେ ସୁନ୍ଦୋରୀ ଯୁବତୀ ରତ୍ନରାଶି
ଇନ୍ଦ୍ର ଯାହାକଇ କଥା କହଇ ହସି ।

ବ୍ରହ୍ମାକଇ ମୋହି ପାରଇ ଯେବଣ ନାରୀ
ମୁଖ ଦେଖି ଯାହାକୁ ପ୍ରସନ୍ନ ତ୍ରିପୁରାରି ।
ନୃତ୍ୟରଙ୍ଗେ ମୋହଇ ସ୍ୱର୍ଗର ସୁରଗଣ
ମୁନିଜନ ଦେଖିଲେ ହୁଅନ୍ତି ରଣଭଣ ।
ବିଭାଣ୍ଡେକ ମୁନି ଅଟଇ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେତା
ତାହାକୁହିଁ ହେଲେ ମୋହିଲା ବନିତା ।
ସେ ଋଷି ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇଲେ କାମବାଣେ
ବଶ୍ୟ ହୋଇଲା ସେ ଯୁବତୀ ରନ୍ ଗୁଣେ ।
ଅନେକ କାଳର ସେ ଥିଲା ବପୁ ରଖି
ଖଳିତ ହୋଇଲା ଯେ ଅପଛରୀ କି ଦେଖି ।
ଗ୍ୟାନ ଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇପଡ଼ିଲା ମୁନିବର
ପୁଣି ପ୍ରାଣ ଆସି ପଶିଲା ଶରୀର ।
କ୍ଷଣକେ ଚେତନା ସେ ପାଇଣ ଉଠିବସି
ଅନେକ ଚିନ୍ତାର୍ଥ ସେ ହୋଇଲାକ ଋଷି ।
ବୋଇଲା ତପ ମୋର ହୋଇଲାକ ଖଣ୍ଡି
ୟେ ସେ ସୁନ୍ଦେରୀ ମୋର ପ୍ରାଣ ନେଲା
ଭଣ୍ଡି ।
ଆମ୍ଭା ସଙ୍କୋଚ କରି କରଇ ସନ୍ତାପ
ବୋଇଲା ତପୀ ମୋତେ ଆକର୍ଷିଲା
ପାପ ।
ୟେଥି ଅନନ୍ତରେ ସେ ଉର୍ବାସୀ ଅପଛରୀ
ଦାସୀଗଣେ ସହିତ ଗଲା ସ୍ୱର୍ଗପୁରୀ ।
ଦିବ୍ୟ ବିମାନେଣ ବସିଲା ଯୁବତୀ
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ସେ ଅମର ବାରସ୍ୱତୀ ।
ଯହୁଁ ବିଦ୍ୟାଧରୀ ସ୍ୱର୍ଗକଇ ଗଲା
ତପସ୍ଥାନ ଉପେଖି ବିଭାଣ୍ଡେକ ଉଠିଲା ।
ସଂକୋଚ ଭରେ ସେ ଲଜ୍ଜାଭର ହୋଇ
ସରୋବର ଭିତରେ ପଶିଲା ମୁନି ଯାଇ ।
ସ୍ନାହାନ ସାରିଣ ଜଉପୁନି ପଖାଳି
ଜଳରେ ପଡ଼ି ରେତ ସ୍ଫଟିକ ମତ ଢଳି ।
ନିର୍ଜୀବ ହୋଇ ମୁନି ମଢ଼ିଆକୁ ଗଲା
ନିଜ ଆସନେ ବସିଣ ଚିନ୍ତା କଲା ।
ଯେବଣ ବୀର୍ଯ୍ୟ ମୁନି ଜଳରେ ଗଲା ଛାଡ଼ି
ସେ ଅମୋଘ ବୀର୍ଯ୍ୟ ଜଳରେ ନବୁଡ଼ି ।
ମଦନିକା ଅପଛରୀ ପୂର୍ବର ଶାପ ପାଇ
ସେ ବିପିନେ ଥିଲା ସେ ମୃଗୁଣୀ ରୂପ
ହୋଇ ।
ତୃଷାର ଆରତେ ସେ ଧାଇଂଣ ଅଇଲା
ସେହି ସରୋବରେ ଜଳ ସେ ଭକ୍ଷିଲା ।
ପାଣିର ସଙ୍ଗେ ସେ ଭକ୍ଷିଲା ଋଷିବୀର୍ଯ୍ୟ
କୁରଙ୍ଗୀର ଗର୍ଭେ ରହିଲା ମହାତେଜ ।
ଅମୋଘ ରେତ ସେ ଯେ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଯେ
ନୋହିଲା
ମୃଗୁଣୀର ନାଭି ପଦ୍ମ ଆବୋରି ରହିଲା ।
ଗର୍ଭବାସ ଯହୁଂ ହୋଇଲା କୁରଙ୍ଗୀ
ଏକାୟେ ରହିଲା ସେ ନୋହିଲା ଯୂଥସଙ୍ଗୀ ।
ସେହି ସରୋବର ତଟରେ ବିପିନ
ତହିଁ ରହି କୁରଙ୍ଗୀ ହରିଲାକ ଦିନ ।
ଯଥାକାଳେ ତାହାର ହୋଇଲାକ ପୁତ୍ର ଜାତ
ସୁସଞ୍ଚ ସୁନ୍ଦର ସେ ହୋଇଲା ତାର ଗାତ୍ର ।
ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀର ଶିରରେ ବେନି ଶିଙ୍ଗ
ଜାଣି ପଟାନ୍ତର ନାହିଁ ନା ଅନଙ୍ଗ ।
ପୁତ୍ରଜାତ କରି କୁରଙ୍ଗୀ ସ୍ୱର୍ଗଗଲା ।
ପୂର୍ବର ଅଭିଶାପେ ହେଲେଣ ନାଶଗଲା ।
ସ୍ୱର୍ଗରେ ଗଉରୋବ କଲାକ ବଜ୍ରପାଣି
ପୂର୍ବକୁ ବିସ୍ରୋତି ତାର ଯୋଡ଼ିଲାକ ଆଣି ।
ଯହୁଁ ସେ ମୃଗୁଣୀ ସ୍ୱର୍ଗକଇ ଗଲା
ଜନନୀ କି ନଦେଖି ପୁତ୍ର ଶୋକ କଲା ।
ରାତିକ ରୋବିଲା ସେ ପୋଖରୀର କୂଳେ
ଆହାର ବିହୁନେ ସେ କ୍ଷୁଧାର ବିକଳେ ।

ବିଭାଣ୍ଡେକ ମଢ଼ିଆକୁ ଶୁଭିଲା ଶବଦ
ଶୁଣିଣ ମହାଯତି ହୋଇଲା ତବଦ ।
ପ୍ରଭାତ କାଳେଣ ସେ ଗଲା ତପୀସ୍ୱାଇଁ ।
ବାଳୁତ ଦେଖି ପଞ୍ଚୁ ମନେଣ ଭାଳଇ ।
କିସ ଅପୂର୍ବ ଏ କାହୁଂଣ ଅଇଲା
ଅରଷ୍ଟି ଜୀବ ବୋଲି ବିଭାଣ୍ଡେକ ବୋଇଲା ।
ମନୁଷ୍ୟେ ଶରୀର ଶିରରେ ଶୃଙ୍ଗ ଦୁଇ
ଉଧକଇ ଚାହିଁ ବିସ୍ମୟେ ମୁଖ ହୋଇ ।
ଆକାଶୁ ଶବଦ ଶୁଭିଲା ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ
ଭୋ ମୁନି ବିଭାଣ୍ଡେକ ତୋହର ଯେ ବଛ ।
ଉର୍ବାସୀକି ଦେଖିଣ ତୁ ଛାଡ଼ିଲୁ ଯେବଣ ରେତ
ଜଳର ମଧରେ ତୁ ଯାହା ଯେ କଲୁ ଗୁପତ ।
ମଦନିକା ଅପକ୍ଷରୀ ଶାପ୍ୟେ ମୃଗୁଣୀ
ହୋଇଥିଲା ।
ତୃଷାର କାଳେ ସେ ନୀର ଭକ୍ଷି ଗଲା ।
ପୁତ୍ରେ ଜାତ କରି ଅଇଲା ଅପକ୍ଷରୀ
ସଂଭାଳ ବିଭାଣ୍ଡେକ ଯେ ତନୟେ
ତୋହରି ।
ଯେଣେ ଦେବକାର୍ଯ୍ୟ ଅଛଇ ବହୁତ
ଯେହାର ପ୍ରସାଦେ ସକଳ ଦେବେ ସୁସ୍ଥ ।
ବାସୁଦେବ ଉପୁଜିବେ ଯେହାର ଯାଗ କଲେ
ଶାପ୍ୟ ପାଇବୁଟି ସଂଗ୍ରହଣ ନକଲେ ।
ଯେ ପୁତ୍ରର ନାମ ହାଦେ ଅଟଇ ରଷିଶୃଙ୍ଗ
ସ୍ୱର୍ଗେ ବସିବ ଯେ ବ୍ରହ୍ମମୁନି ସଙ୍ଗ ।

ସ୍ୱର୍ଗର ବାଣୀ ହାଦେ ବିଭାଣ୍ଡେକ ଶୁଣି
ତଲୟେ କରିଣ ଯେ ଯୋଗ ବଳେ ଜାଣି ।
ଯେହାର ଆହୁତି ଦେଲେ ବିଷ୍ଣୁ ହେବେ
ଜାତ
ତେବେ ସେ ନାଶିବେ ରାବଣ ଦଇତ ।
ସମୟ ଜାଣିଣ ଯେ ପୁତ୍ରକୁ ଘେନିଗଲା
ପ୍ରାଣହୁଁ ଅଧିକ କରି ପୁତ୍ରକୁ ପାଳିଲା ।
ଦୋହୋରା ଅଗ୍ନିର ପ୍ରସାଦେ ପୁତ୍ର ବଳୀ
ସୁରଭିର କ୍ଷୀରେଣ ଯେ ପୁତ୍ର ତା ଅଗୁଳି ।
ବିଭାଣ୍ଡେକ ରଷିର ସେ ଦେଖିଣ ତପକଲା
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଣ ଯେ ଇନ୍ଦ୍ର ତାକୁ ବର
ଦେଲା ।
ହୋଅତୁ ଆରୋଗ୍ୟ ଅମର ତନୁ ବହ ।
ତୋହର ମନବାଞ୍ଛା ମୋହର ଆଗ କହ ।
ରଷିଶୃଙ୍ଗ ବୋଇଲା ଶୁଣ ଆଖଣ୍ଡଳ
ଯେତେବେଳେ ଲୋଡ଼ିବି ବରଷିବ ଜଳ ।
ଶରୀର ଦୀକ୍ଷ ମୋର ଅଟଇ ସୁରପତି
ଲୋଡ଼ିଲେ ବୃଷ୍ଟି ତୁ କରିବୁ ତଡ଼ତି ।
ଅସ୍ତୁ ହୋଉ ବୋଲି ଗଲାକ ବଜ୍ରଧର
ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲାକ ଶୁଣି ରଷିଶୃଙ୍ଗ
କୁମର ।
ଦଶରଥ ଆଗେ ଯେହା ସୁମନ୍ତ କହିଲା
ଶୁଣ ଗୋ ଭବାନୀ ଯେହା ଶଙ୍କର
ବୋଇଲା ।

ଜରତା ଉପାଖ୍ୟାନ

ଆଗରେ ଦାଉଣ୍ଡି ବାଜଇ ବୀର ତୂର
ଦୋସାଧୁ ଡାକଇ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣିମା ନଗ୍ରନର ।
ଋଷିଶୃଙ୍ଗ ମୁନି ଯେ ବିଭାଣ୍ଡେକ ଶିଷ
କଉଶିକ ନଦୀତୀରେ ଅଟଇ ତାର ବାସ ।
ସେ ମୁନିକି ଆଣିଲେ ଯେ କରିବ ଜଳବୃଷ୍ଟି
କେ ପାରିଲେ ଆଣ ଯେ ରକ୍ଷାକର ସୃଷ୍ଟି ।
ଏସନେକ ବୋଲି ଯେ ଡାକଇ ଶବଦାଇ
ହାଟ ବାଟ ରାଜ୍ୟ ଦାଣ୍ଡରେ ବୁଲୋଇ ।
ନଗ୍ର ନରନାରୀ ଗୋଡ଼ାଇ ଦେଖନ୍ତି ।
ଯେକ ଆରକେଣ ଯେ ବିଚାରି ସାହସନ୍ତି ।
ଜରତାକୋଷୀ ନାମେଣ ଯେ ଏକଇ
ନଟନାରୀ
ବିଧାତା ଉପାୟେଣ ଅଛଉ ଅବତରି ।
ସେ ଆସି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଚାଙ୍ଗୁଡ଼ି ଧଇଲା
ମୁହିଁ ଋଷିଶୃଙ୍ଗଙ୍କୁ ଆଣିମି ବୋଇଲା ।
ଶୁଣିଣ ଦୋସାଧୁ ହରଷ ମନ ହୋଇ
ରାଜାର ଛାମୁକୁ ତାକୁ ଗଲାକ ଘେନାଇ ।
ଦେଖିଣ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲା ମହୀପାଳ
ଜରତାକୁ ଦେଲା ସେ କନେକ ପଦ୍ମମାଳ ।
ଅନେକ ପ୍ରବୋଧ ସେ କଲାକ ନୃପମଣି ।
ଯେ ମୋହର ରାଜ୍ୟ ଉଧର ତରୁଣୀ ।
ସୁନ୍ଦେରୀ ବୋଇଲା ଯୋଡ଼ିଣ ବେନିକର
ଶୁଣ ଲମ୍ଭ ପାଦ ଯେ ଠାକୁର ମୋହୋର ।
ଯେ ତୋହୋର ଆଜ୍ଞା ଶିରେ ଦେବ ଧରି
ସେ ମହାଋଷିଙ୍କି ମୁଂ ଆଣିମି ହେଳୁ କରି ।
ଯେ ତୋହୋର କଟକେ ସର୍ବଜନେ ସୁଖୀ
ବିଶେଷେଣ ବେଶ୍ୟା ନୋହୁ ଆମ୍ଭେ ଦୁଃଖୀ ।
ବନ ପର୍ବତ ଯେ ଶାଳ ଶିଳ ବାଟ
ପାଦେଣ ଗମନ୍ତେ ଯେ ପାଇବୁ ଆମ୍ଭେ
କଷ୍ଟ ।
ନାବ ସଜ କରିଦିଅ ନୃପବର ।
ଅପ୍ରମାଦେ ଆଣିମି ମୁଂ ଋଷିର କୁମର ।
ନୃପତି ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲା ତାହା ଶୁଣି
ନାବ ଭିଆଣ ସେ କଲାକ ନୃପମଣି ।
ନଉକା ଉପରେ ବିବିଧ ଗଛ ରୁପି
ଫଳିଲା ଫୁଟିଲା ବୃକ୍ଷନ୍ତ ନେଇ ଥାପି ।
ଆମ୍ବ ପଣସ ଯେ କଦଳୀ ନଟୀକାଳ
ଟଭା ନାରଙ୍ଗ ଯେ ମାତଙ୍ଗ ଫଳଫୁଲ ।
ବେଲ କଇଥ ଯେ ଅଏଂଳା ଖଜୁର
ଚମ୍ପା ନାଗେଶ୍ୱର ବକୁଳ ଡଗର ।
ତରାଟ ମନ୍ଦାର ଅଶୋକ ମଲ୍ଲୀ ଜାଇ ।
କଚଣ କଣିଆର ଯେ କେତକୀ ଅଛଇ ।
ଲବଙ୍ଗ ଗୁଳୁଚି ପିପ୍‌ଳି ପାନଲତା
ପ୍ରତକ୍ଷେ ବନ କି ସେ ରଞ୍ଚିଲା ବିଧାତା ।
ଋଷିର ମଢ଼ିଆ ପ୍ରାୟେକ ପର୍ଣ୍ଣକୁଟୀ
ନାବ ମଧ୍ୟେ ରଞ୍ଚିଲେ ଅପୂର୍ବ ପୁର ଗୋଟି ।
ବାହିବାକୁ ପାଞ୍ଚନାବ ହାବେଳି ଯେକ ଗାର
କଇବ୍ରତ ଅସଭାବ ଅଛି ପାଞ୍ଚ ଡଙ୍ଗାର ।

ଯେସନେକ କୋଡ଼ିଯେ ନାବ ସଜ କଲେ
ଲତାଙ୍କ ଭିତରେ ସେ ପଲଙ୍କ ପାରିଲେ ।
ଉପରେ ଚନ୍ଦ୍ରାତପ ଟାଣିଲେ ଗୋପ୍ୟ
କରି ।
ବାହାରକୁ ନଦିଶଇ ଭିତରକୁ ଉହାଡ଼ି ।
ଶେତ ଚାମର ମୁକୁତା ମଣିଝରା
ଚଉପାଶେ ଟାଣିଲେ ଅପୂର୍ବ ପାଟଟେରା ।
ପଲଙ୍କ ଉପରେ ଅଛଇ ପାଟ ଶେଯ
ତଥିରେ ଶେଜାଇଲା ଅଛି ବସ୍ତ୍ରରାଜ ।
କୁସୁମ ପାଖୁଡ଼ା ଯେ କର୍ପୂରର ଧୂଳି
ସୁବର୍ଣ୍ଣରେ ଜଡ଼ିତ ସିନ୍ଧୁଆ ମୁରୁଳି ।
ଅଗର ଧୂପ ବାସ କରଇ ଚଉକତି
ନାବ ଚଉପାଶେ ମାଣିକର ବତୀ ।
ସୁବାସ ଫଳମାନ ଥୋଇଲା ତହିଁ ନେଇ ।
ଦୁଧ ଘୃତ ଶାକର ଯେ ଅମୃତ ଭିଆଇ ।
ଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନ ଯେ କର୍ପୂର କସ୍ତୁରୀ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଗଡୁ ଅଛଇ ଖୋରା ଖୋରି ।
ଆଲଟ ଚାମର ଯେ ମୁକୁତା ଦର୍ପଣ
କନେକ ପଦାର୍ଥ ଯେ କାଚର ଘଟଣ ।
ଶୁଭ ଅନୁକୂଳ ଘେନିଣ ଜରତା
କାମମୋହିନୀ ମୂଳେ ବାରହ ବନିତା ।
ସଙ୍ଗତେ ଅଛନ୍ତି ଯେ ଅନେକ ପରିବାରୀ
ନଉକାରେ ବସିଲେ ଯେ ହରଷ ମନ ଧରି ।
ଆଯେ ଅଳଙ୍କାର ଦିବ୍ୟ ବାସ ପିନ୍ଧି ।
କର୍ଣ୍ଣେଣ ତଡ଼କି ବାହେ ବିଦ ମୁଦି ।
କର୍ଣ୍ଣେଣ ପଦେକ ଯେ ମୁକୁତାର ହାର
ଯଉବନ ଉପରେ ଲୁଚଇ ମୋତି ମାଳ ।
ପାଦରେ ନୂପୁର ଯେ ହସ୍ତରେ ରତ୍ନ ବାହି
ଲଲାଟରେ କସ୍ତୁରୀ ଚିତା ତାମ୍ବୋଳ ରସ
ଖାଇ ।

ସ୍ତନ ଜାନୁ ଜଘନ ବଳିଣ କାଖପାଖା
କେ ଜାଣି ପଟାନ୍ତର ସ୍ୱର୍ଗର ନାଯେକା ।
କରେ ତାଳ ମର୍ଦ୍ଦଳ ବଂଇଶୀ ବେଣୁ ଘେନି
ନୃତ୍ୟ ରସ ସଜ ଘେନନ୍ତି କାମେନୀ ।
କନ୍ୟାର ଆସନ୍ତେ ନୃପତି ଗୋଡ଼ାଇ ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ଅମାନାତ୍ୟ ଘେନିଣ ପ୍ରବୋଧଇ ।
ତୁ ମୋହୋର ଜରତା ଗୋ ଅଟୁସି ବିଶ୍ୱାସ
ଯେମନ୍ତ ପାରୁ ତୁ ମୁନିକି ଘେନି ଆସ ।
କାମମୋହେନୀ ଘେନି ଜରତାକୋଷା ନାରୀ
ବାରହ ବନିତାଯେ ନୃପତି ପାଦେ ପଡ଼ି ।
ତୁ ଦେବ ବାହୁଡ଼ିଣ ଯାସି ନୃପମଣି
ଆଣିମୁଂ ଋଷିଶୃଙ୍ଗ ବନଗଜ ଠାଣି ।
ଯେଥେ ବିଚାର ତୁ ନକର ଦେବ କିଛି
କାଲି ଆଣି ତୋତେ ଦେବି ଋଷି ବଛି ।
ରାଜା ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ଫୁଲ ପାନ ଦେଲା
ଶୁଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଯେ ବୃଷ୍ଟି କରାଇଲା ।
ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲା ଶୁଭ ଅନୁକୂଳେ ଯାଅ
ମୁନିର କୁମରକୁ ବେଗେ ଭେଟ ପାଅ ।
ପଥେଣ ତୁମ୍ଭକୁ ରଖନ୍ତୁ ଦେବୀ ଦୁର୍ଗା
ଯାନ୍ତେ ଅନୁଗ୍ରହ କରନ୍ତୁ ଦେବୀ ଗଙ୍ଗା ।
ବିନାଯେକ ତୁମ୍ଭର ହରନ୍ତୁ ବିଘ୍ନଦୋଷ
ଶ୍ରୀମାଧବ ତୁମ୍ଭର ହରନ୍ତୁ କଲ୍ମଷ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନରସିଂହ କରନ୍ତୁ ସଦୟା
ଶ୍ରୀପୁରୁଷୋତ୍ତମ ରଖନ୍ତୁ ତୁମ୍ଭର କାୟା ।
ମଙ୍ଗଳ ଅଷ୍ଟକ ଯେ ପଢ଼ନ୍ତି ଜଉତିଷ
ବ୍ରାହ୍ମଣେ ବେଦ କରନ୍ତି ଆଗେ ଘୋଷ ।
ଲୋକେ ଧନି ଧନି ବୋଲନ୍ତି ବେଗେ ଯାଅ
ମାହିନ୍ଦ୍ର ବେଳେ ଯେ ନାବ ପେଲି ଦିଅ ।
ନୃପତିଙ୍କି ଓଳଗି ବୋଲଇ ଜରତା
ବାହୁଡ଼ା ବିଜଯେ ଦେବ କର ଶତ୍ରୁଜିତା ।

ବୋଲଇ ମହୀପାଳ ଆମ୍ଭରେ କିସ କାର୍ଯ୍ୟ
ତୋହୋରେ ଗଲେ ରକ୍ଷା ହୋଇବ ସିନା
ରାଜ୍ୟ ।
ନାବ ଚଳିଯାନ୍ତେ କୂଳେ ବଜାଇଲେ ବାଜା
ଉଛବ ରାଜ୍ୟରେ କଲେ ଲମ୍ବପାଦ ରାଜା ।
ଚଳିଲାକ ନାବ ଯେ ଯେକ ଲୟେ ହୋଇ
ପ୍ରସାଦ ପାଇ କଇବର୍ତ୍ତେ ନାବ ନେଲେ
ବାହି ।
ବନ ପର୍ବତ କି ଚଳଇ ନଦୀ ମଧ୍ୟେ
ଆକାଶେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ସୁର ସିଦ୍ଧେ ।
ରାତ୍ର ଦିବସରେ ନ ବିଶ୍ରାମି ଗଲେ
ଅନେକ ଘୋର ଗିରି ବନସ୍ତ ଜିଣିଲେ ।
ଦୁସହ ଦୁର୍ଗମ ଗହନ ବନେ ଯାନ୍ତି
ଅପୂର୍ବ ପଦାର୍ଥ କୂଳରେ ଦେଖନ୍ତି ।
କାହିଁ ଗଜେ ଗଜେ ହୁଅନ୍ତି ଚଉଦନ୍ତ
କେବଣ ଶାର୍ଦ୍ଦୁଳ ଖେଦଇ ମୃଗନ୍ତ ।
କାହିଁ ଋକ୍ଷ ପୋଏ ଖେଳନ୍ତି ଖେଡ଼ରସ
କାହିଁ ହସ୍ତୀ ଦେଖି ବାନରେ ହରଷ ।
କାହିଁ ସୁରତି ଯେ କରନ୍ତି ଗଜବେନି
ନାବକୁ ଚାହିଁକେ ହୁଅନ୍ତି ଅନ୍ୟୋଅନ୍ୟି ।
କାହିଁ ମତ୍ତହସ୍ତୀକି ବିଦାରଇ ସିଂହ
ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଶ୍ରୋଣିତ ଦିଶଇ ଦେହ ରଙ୍ଗ ।
କାହିଁ ସର୍ପକଇ ମାରଇ ବଣ ଗୋଚ୍ଛୁ
କାହିଁ ବାଘ ଡରେ ପଳାବନ୍ତି ଗୋରୁ ଦୂରୁ ।
କେବଣ ଜୀବଜନ୍ତୁ ନଦୀକୁ ଚାହାଂନ୍ତି
ନାବ ଚଳି ଯାନ୍ତେ ଦିଶନ୍ତି ପନ୍ତି ପନ୍ତି ।
ପରାକ୍ରମ କରି ହୁଅନ୍ତି ଆଗୁସାର
କେହୁ ଭୟକରି ପଶନ୍ତି ଲତାର ।
କେହୁ ପଛକଇ ଚାହିଁ ଆଡ଼େ ହୋଇଯାନ୍ତି
ଥୋକାଯେକ ଦୂର ଯାଇ ଲେଉଟି ଆସନ୍ତି ।

ଚାମରୀ ଯୂଥ କାହିଁ ପାଣି ପିଇ ଆସଇ
ନାବ ଦେଖିଣ ଯେ ଥୋକାଏ ଦୂରେ ରହି ।
କେବଣ ଠାବେ ତାଙ୍କୁ ଝାମ୍ପଇ ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳ
ବଣ ମାର୍ଜାର କାହିଁ କରନ୍ତି ମୁଖଗୋଳ ।
କାହିଁ ଶେତ ନେଉଳ ଖେଦାଖେଦା ହୋଇ
ନେପାଳି ମୂଷାକୁ ଯେ ଅଛନ୍ତି ଗୋଡ଼ାଇ ।
ଚିତ୍ର ମୟୂର ଯେ କରନ୍ତି ନୃତ୍ୟ ରସ
କାହିଁ ବଣ ପାରୁଆ ଉଡ଼ନ୍ତି ଚଉପାଶ ।
ଗହନ ବନସ୍ତରେ ବୋବାଇ ଏକ ଜୀବ
ହୁଳହୁଳି ପ୍ରାୟେକ ଶୁଭଇ ଶବଦ ।
ପର୍ବତ ଉପରେ ଥାଇ ଦେଖଇ ଗୟଳ
ନାବ ଦେଖି ଧାଇଁ ଅଇଲା ନଦୀକୂଳ ।
ବଳିଆ ଗୋଡ଼ାଇ ଅଛନ୍ତି ଗଣ୍ଡାକୁ
ନାବ ଦେଖି ଦୁହେଁ ହୋଇଲେ ତେକୁ
ତେକୁ ।
ନଦୀର ଭିତରେ ଚରନ୍ତି ଜଳଚର
ହଂସ କାରଣ୍ଡକ ଚକୁଆ ଅପାର ।
କଣ୍ଠା ପାଣିକୁଆ ହଂସରାଳି ପକ୍ଷୀ
ବସା ଛାଡ଼ିଣ ଯେ ପଳାନ୍ତି ନାବ ଦେଖି ।
କେହୁ ତହିଁ ବୁଡ଼ି ରହନ୍ତି ବସା ଆଶେ
କେବଣ ଚଢ଼ାଇ ଯେ ରହିଲେ ଡିମ୍ଭ ଆଶେ ।
କେହୁ ତହିଁ ପରେ ଉଡ଼ନ୍ତି ରଡ଼ିଦେଇ
ନାବ ଗଲେଣ କେ ଦେଖନ୍ତି ବସା ଯାଇ ।
କେବଣ ଠାବରେ ଯେ ଅଛନ୍ତି ପଦ୍ମଲତା
ନଉକା ମାଡ଼ିଗଲା ନୋହିଲା ଦେଖନ୍ତା ।
ନାନା ପକ୍ୱଫଳ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ଶାଳୀଅନ୍ନ
ନୃତ୍ୟ ଗୀତେ ହରଷେ ଦିନ ନିଅନ୍ତି
ଅନୁକ୍ଷଣ ।
ଗଭୀର ଜଳ ଦେଖି ନିଶାରେ ନାବ ଖାଞ୍ଜୁ
ପ୍ରଭାତେ ଚଳିଯାନ୍ତେ ନିଦ୍ରାରସ ବଞ୍ଚୁ ।

ଯେମନ୍ତେ କୋଡ଼ିଏ ଦିବସ ବହିଗଲା
କଉଶିକ ନଦୀ ତୀରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ।
ପଶ୍ଚିମକଇ ଉଭାରି ନାବ ବାହିଯାନ୍ତି
କେତେହେଂକ ଦୂରେ ଚାରିପର୍ବତ ଦେଖନ୍ତି ।
ତହୁଂ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ବିଭାଣ୍ଡେକର ସୀମା
ଯେବଣ ଥାନ ପୂର୍ବେ ଭିଆଇଲା ବ୍ରହ୍ମା ।
ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ପଞ୍ଚକୋଶ ଗଲେ
ତେଇଶ ଦିନେ ମୁନି ସନ୍ନିଧେ ମିଳିଲେ ।
ପରିମଳ ଠାବ ଦେଖିଲେ ରହନ୍ତି
ନାବ ଖଟାଇଣ ସୁନ୍ଦେରୀ ଓହ୍ଲାବନ୍ତି ।
ଖୋଜିଣ ଜାଣିଲେ ଯେ ବିଭାଣ୍ଡେକ ଘର
ଅର୍ଦ୍ଧ କୋଶକ ସେ ଅଟଇ ନଦୀ ତୀର ।
ତହିଂ ରହିଲେ ଯେ ଉତ୍ତମ ସ୍ଥାନ ଦେଖି
ବିଚାର କରନ୍ତି ଯେ ଶରଦଚନ୍ଦ୍ର ମୁଖୀ ।
ବିଭାଣ୍ଡେକ ନଥିବା ଜାଣିଣ ଯେ ଯିବା
ସେ ମୁନି ଜାଣିଲେ ଶାପ୍ୟ ସେ ପାଇବା ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଗଲାକ ଦିନ ଚାରି
ବିଭାଣ୍ଡେକ ନଥିବାରେ ଜାଣିଲେ ଚତୁରୀ ।
କାମମୋହେନୀ କି ରାଇଣ ଜରତା
ସାଙ୍ଗରେ ପେଶିଲେ ସେ ବାରହ ବନିତା ।
ଅନେକ ମତେ ତାଙ୍କୁ ତିଆରି କହିଲା
ପ୍ରେମ ରସ ଗୁଣ ଅନେକ ଶିଖାଇଲା ।
ଯାଆଯା ସୁନ୍ଦେରୀ ଲୋ ରାଜକାର୍ଯ୍ୟ କର
ଯେମନ୍ତେ ଭଣ୍ଡି ହୁଅଇ ଋଷିର କୁମର ।
ଶୁଣିଣ ସୁନ୍ଦେରୀ ଯେ ଦିବ୍ୟ ବେଶ ହୋଇ
ଅଲେଖ ତିଲେଖ ଯେ ହୋଇଲେ
ଚାନ୍ଦମୁହୀଂ ।
ମୁକୁତା ସିଉସ୍ଥାନ ସେ ଉପରେ ପକାଇ ।
ଖୋଷା ଖୋଷିଲେ ସେ ଅନେକ
ଫୁଲଲାଇ ।
କେରି କେରି କରି ମଣ୍ଡିଲେ ଅଳକା
କସ୍ତୁରୀ ଚିତା ଘେନିଲେ ସୁନ୍ଦେରୀ
ନାୟେକା ।
କର୍ଣ୍ଣେଣ କାପ ଯେ ମୁକୁତା ଫେରି କମ
କାହାର କର୍ଣ୍ଣରେ ପଦ୍ମ ତଡ଼କି ଅନୁପାମ ।
ଯେକଗୋଟିଆ ଗଜମୁକୁତା ବେଣ୍ଟୋଲା
କେବଣ ବାମା ଶ୍ରବଣ ଶିଖରେ ଖଞ୍ଜିଲା ।
କାହାର ନାସାରେ ମାଣିକ୍ୟର ବସଣି
କାହାର ନାସାରେ ଲୁଳଇ ନୀଳମଣି ।
ପାଞ୍ଚ ଗଜମୋତି କାହାର ନାସାଫୁଲ ।
ତାମ୍ବୁଳ ରଙ୍ଗେ କାହାର ଅଧର ଅମୂଲ୍ୟ ।
କାହାର ଗଳାରେ ଲମ୍ବାନ୍ତି ଚାପସରି
ମୁକୁତା କଣ୍ଠିମାଳ ହୃଦରେ କେହୁ ଭରି ।
କେହୁ ଖଞ୍ଜନ୍ତି ଗଳେ ଯାଉଂଳି ସୁନା ସୂତା
କାହାର ହୃଦରେ ପଦେକ ମୁକୁତା ।
କାହାର ରତ୍ନିଆଳି ଲୁଳଇ ଉର ଯାଯେ
ମର୍କତ ତୋଡ଼ର କେ ଖଞ୍ଜି ନିଜ ପାୟେ ।
କେ ନେତ ପିନ୍ଧିଣ ଉପୁରାଣ ଦେଇ
କେ ରଙ୍ଗ ପତନୀ ଯେ ଆଭରଣ କରି ।
କେହି ଚତୁସମ କେହୁ କୁଂକୁମ ଘଷନ୍ତି ।
ଗଣ୍ଠିଅନା ଚନ୍ଦନ କେ ମିଶାଇ ଘେନନ୍ତି ।
କେ କରେଣ ଯନ୍ତ୍ର କେ ଧରିଲେ କରତାଳ
କେହୁ ସଜ ହୋଇଲା ଘେନିଣ ମର୍ଦ୍ଦଳ ।
କେହୁ ଚାମର କେହୁ ମୁଖ ଦରପଣ
କେହୁ ଭୁଜେ କରନ୍ତି ବିବିଧ ଆଭରଣ ।
କାହାର ହସ୍ତରେ ଦାରାକ୍ଷର ଫଳ
କେହୁ ପଣା କେହୁ ଘେନିଲେ ବାସ ଜଳ ।
କେହି ଦିବ୍ୟବସ୍ତ୍ର କେ ଘେନିଲେ ପୁଷ୍ପମାଳି
କେହି ଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନ କେ କର୍ପୂରର ଧୂଳି ।
କେ ସୁବର୍ଣ୍ଣର କଠାଉ କେ ସୁବର୍ଣ କମଣ୍ଡୁଳ

କେହୁ ଧୂପକାଠି କେ ଘେନିଲେ ତାମ୍ବୋଳ ।
କେ କରେଣ ପାଟଛତି କେ କରେଣ ଖଟୁଳି
କେ ରତ୍ନଝରି କେ ପାଟଇ ମୁଚୁଳି ।
ଅନେକ ସମ୍ଭାର ଯେ ଘେନିଣ ଯୁବତୀ
ଜରତାର ଆଜ୍ଞା ଘେନିଣ ଚଳିଯାନ୍ତି ।
ବେଳ ତିନି ଘଡ଼ିମାନେ ସେ ତହୁଁ ଚଳିଗଲେ
ପ୍ରହରକ ପ୍ରବେଶେ ଯାଇ ମୁନିଙ୍କି
ଦେଖିଲେ ।
ମଢ଼ିଆ ଦୁଆରେ ଯେ ଅଛଇ ବେଲଗଛି
ତହିଁର ତଳେ ବସି ଅଛଇ ମୁନି ବଛି ।
କୃଷ୍ଣାଜିନ ଛାଲ ସେ ପାଡ଼ିଣ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ।
ବାମ ପାଖେ ଥୋଇ ଅଛଇ ଆଧାରି ।
ଛାମୁରେ ଅଛଇ ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା
ଗୋମଳ ପାଉଂଶ ଭୂଷଣ ମୁନିବଳା ।
କର୍ଣ୍ଣରେ ଅଛି ବେନି ତମ୍ବାର କୁଣ୍ଡଳ
କଣ୍ଠରେ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ତୁଳସୀ କାଠମାଳ ।
ପଦ୍ମ ପୁଷ୍ପର ମାଳେକ କଣ୍ଠେ ଲୁଚି
ନବ ଯୁବା ପୁରୁଷ ଅପୂର୍ବ ତପଶାଳୀ ।
ଶୁଦ୍ଧ ସ୍ଫଟିକ ଯେ ଅଠାଇଶ ଗୋଟି
ଅକ୍ଷୟେ ମାଳା ଘେନି ଜପଇ ତପନିଷ୍ଠି ।
ଅଜପା ସୁମରଇ ଅନାମିକା ପଡ଼ି ।
ଛତିଶ କୋଟି ଯେ ଜପଇ ଏକ ଘଡ଼ି ।
ଶିରରେ ସୁନ୍ଦର ଦିଶଇ ଚାରୁ ଜଟ
ଶିଙ୍ଗ ଦୁଇଗୋଟି କି ଦିଶଇ ମୁକୁଟ ।
ତଲୟେ କରିଣ ଯେ ଅଛଇ ମହାମୁନି
ଯେସନେକ ସମୟେଣ ମିଳିଲେ କାମେନୀ ।
କାମମୋହେନୀ ଯାଇ ଓଳଗଇ ମୁନିପାଦ
ତାହାକଇ ମୁନି କରଇ ଆଶୀର୍ବାଦ ।
କନ୍ୟାଙ୍କର ରୂପ ମନୋହର ଦେଖି
ଉଠିଲେ ଋଷିପୁତ୍ର ଆସନ ଉପେଖି ।
କୃତାଞ୍ଜଳି ହୋଇ ବୋଲଇ ବିନୋଇ ।
ଜନ୍ମହୁଁ ଯୁବତୀ ଯେ ଦେଖିଲା ତାର ନାହିଁ ।
ପୁଚ୍ଛଇ ଋଷିଶୃଙ୍ଗ ଯୁବତୀଙ୍କି ଚାହିଁ
ଭୋ ତପୀଜନେ ଅଇଲ ତୁମ୍ଭେ କାହିଁ ।
କେବଣ ଦେଶୀ ତୁମ୍ଭେ କେବଣ ପ୍ରକାର
କେବଣ ବେଦବିଦ୍ୟା ଅଭ୍ୟାସ ତୁମ୍ଭର ।
କେବଣ ନଦୀ ତୀରେ ମଢ଼ିଆ କରିଥିଲ
କେବଣ କାରଣେ ତପୀ ଯେଥକୁ
ଯେବେ ଅଇଲ ।
କିସ ନାମ ତୁମ୍ଭର କେବଣ କୁଳେ ଜାତ
ଯେକ ଥାନେ ଥାଅ କି ସକଳ ତପୋବନ୍ତ ।
କାମମୋହେନୀ ବୋଇଲା ଋଷିର
କଥାଶୁଣି ।
ଆମ୍ଭର ଦେଶ ସ୍ୱାମୀ ଅଟଇ ଉଜାଣି ।
ନଖଦନ୍ତ ଆହୁତି ଦେଇତ ସର୍ବ ଜାଣୁ
ମଦନ ଅନଳେ ଯେ ରତିଶାସ୍ତ୍ର ଭଣୁ ।
କାମ କ୍ରୀଡ଼ା ରସ ଜାଣୁ ଯେ ଅପାର
ଚୁମ୍ବନ ଚାହାଣି ଯେ ପୀରତି ଆମ୍ଭର ।
ଧନ ଅର୍ଥେ ପରପୁରୁଷଙ୍କୁ ଖଟୁ
ମହା ମହତପୀଙ୍କି ହରି ତପ ବାଣ୍ଟୁ ।
ଇଚ୍ଛା ସୁଖେ ଆମ୍ଭ ସର୍ବପୁର ଯାଉ
ଦିବ୍ୟ ପୁରୁଷେକ ତହିଁ ପୂଜା ପାଉ ।
ପ୍ରୟାଗ ତୀର୍ଥେ ଆମେ ମକର ମାସେ
ଝାସିଲୁ
କୁମ୍ଭେ ଶିବରାତ୍ରୀ ବାଣରାଶିରେ କଲୁ ।
ଚଇତେ ଗଙ୍ଗା ଜଗନ୍ନାଥ ଘାଟେ
ବୈଶାଖେ ଅଇଲୁ ଯେ ହର ତପ ବାଟେ ।
ପ୍ରଥମ ଜ୍ୟେଷ୍ଠେ ଭେଟିଲୁ ଆସି ତୋତେ
ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ଯିବାର ଅଛଇ ଦିନା କେତେ ।
ଶୁଣି ଋଷିଶୃଙ୍ଗ ହରଷ ହୋଇଲା

ପାଦ ପଖାଳ ବୋଲି କମଣ୍ଡଳୁ ଦେଲା ।
ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳଛାଲ ମୁନି ଦେଲା ଯେ ବସିତ
ଗୋମଳ ପାଉଂଶ ଗାତ୍ର ଭୂଷିତ ।
ହରିଡ଼ା ବାହାଡ଼ା ଅୟେଂଳା ଫଳ ଦେଲା
କନ୍ଦମୂଳ କିଛୁ ଉପଗତ କଲା ।
ହସିଣ ଚତୁରୀ ଯେ ବୋଲନ୍ତି ନାକମଳି
କିସ କିସ ପଦାର୍ଥ ଦେଲ ତପଶାଳୀ ।
ମୁନି ବୋଇଲେ ଯେ ଅଟଇ କନ୍ଦଫଳ
ପାଦେ ପଖାଳିତ ଦେଇଅଛୁ ଜଳ ।
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ଅତିଥି ଅଇଲ ଆମ୍ଭ ଘର
ତପସ୍ଥାନେ ଯାଇ ଯେ ଅଛି ଆମ୍ଭ ପିଅର ।
ମୁହିଂ ବାଳୁତ ତନୁ ନଜାଣଇ କିଛି
ଭଗତି ହୋଇତ କି ମୋହର ବୁଦ୍ଧି ଅଛି ।
ତୁମ୍ଭେ ମହାତପୀ ପରମ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନୀ
ମୁଂକି ସମ୍ଭାଳି ପାରିବି ଭୋ ମୁନି ।
ତୁମ୍ଭେ ସଦୟା ଯେ ଘେନିବା ମୋର ସେବା
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଣ ଯେହା ପରିଗ୍ରହ କରିବା ।
କାମମୋହେନୀ ବୋଲଇ ଶୁଣସି ହେ ଋଷି
ଯେ ସେ ଉପହାର ମୋହୋର ଆଖିକି ନ ଦିଶି ।
ହରତକୀ ଅୟେଂଳା ଆମ୍ଭେ କି ଯେହା ଖାଇ
ଯେକି କନ୍ଦମୂଳ ଖାଇଲେ କ୍ଷୁଧା ଯାଇ ।
ଯେହି ପାଣି ଖାଇଲେ କି ହରଇ ହାଦେ ତୃଷା
ବାହାଡ଼ା ଫଳ ଏତ ଲାଗଇ ବଡ଼ କଷା ।
ଯେହୁ ବନେ ଯେହି ଫଳ ଉପୁଜଇ
ଅଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ଋଷି ଯେ ସେ ଯେ ଫଳ ଭୁଂଜଇ ।
ଆମ୍ଭର ବନ ଫଳ ଭୁଞ୍ଜ ମହାଯତି
ଦେଖ ହୋ ଆମ୍ଭର ତପର ଶକତି ।
ଆମ୍ଭର ବିପୁନ୍ୟର ଗଛର ବକଳ
ଆମ୍ଭ ପର୍ବତର ନିର୍ଝର ଯେହୁ ଜଳ ।
ଯେତେ ବୋଲି ନାରୀ ସୁବାସିଲା ପାଣି
ରତ୍ନ ଝରେ ଭରି ବେଗେ ଦେଲେ ଆଣି ।
ସନ୍ତୋଷେ ଋଷିପୁତ୍ର ପଖାଳିଲା ପାଦ
ଆଚମନ କରନ୍ତେ ମଣିଲା ସୁସ୍ୱାଦ ।
କାମମୋହେନୀ ଯେ ଘେନିଣ ଝିନବାସ
ଯେ ତରୁ ବକଳଟି ହୋ ବିଭାଣ୍ଡେକର ଶିଷ ।
ରଙ୍ଗରାଜ ନେତ ପୁଣ ହିଂ ବାଛିଲା
ଯେତେ ବୋଲି ମୁନି ଯେ ଶ୍ୟରୀର ପୋଛିଲା ।
କୁଙ୍କେ ଉଚ୍ଛିଣ ସେ ବୋଲଇ ମୁନି ପିନ୍ଧ
ଶ୍ୟରୀରେ ଆପଣେ ଯେ ଲେପିଲେ ଚାରୁଗନ୍ଧ ।
ରତ୍ନ କମ୍ବଳେକ ପାଡ଼ିଣ ତହିଂ ଦେଲା
ଯେ ସେ ପଶୁଚର୍ମ ବୋଲିଣ ବୋଇଲା ।
କର୍ପୂର ଗୁଣ୍ଡି ଅଙ୍ଗେ ଘଷାଇଲା ନେଇ
ଯେ ସେ ବିଭୂତି ମୁନି ଆମ୍ଭର ଦେଶେ ପାଇ ।
କର୍ଣ୍ଣରେ ଖଞ୍ଜିଲେ ହାଦେ ମକରକୁଣ୍ଡଳ
ଗଳାରେ ଲମ୍ବାଇଲେ ମୁକୁତାର ମାଳ ।
ବାହାରେ ତାଡ଼ ଯେ ବିଚିତ୍ର ବାହୁଟି
ପୟରେ ନୂପୁର ଯେ ଖଞ୍ଜିଲେ ପ୍ରପଟି ।
ଦୁଧ ଶାକର ବିବିଧ ପରକାର
ଆମ୍ବ ପନସ ସେ କଦଳୀ ଦିବ୍ୟସାର ।
ଯେ ସେ ବନଫଳ ବୋଲିଣ ଭୁଜାଇଂଲେ
ପୁଣିହିଂ ଗଙ୍ଗବାଣ ପାଣି ପିଆଇଲେ ।
ଶାକର ସାଚି ଚିଣି ଆବର ଖଣ୍ଡଖଜା
ହରଷେ ଭୁଞ୍ଜାଇ ଏହା ଋଷିର ତନୁଜା ।

ଦୁଧ ଲଡ୍ଡୁ ଖାଇ ପଚାରଇ ମୁନି
ବାବୁ ତପନିଷ୍ଠେ ମହିମା ତୁମ୍ଭ ଧ୍ୱନି ।
ଯେଡ଼େ ସ୍ୱାଦଫଳ ତୁମ୍ଭର ବନେ ଥାଇ
ଜାଣିଲି ତୁମ୍ଭର ସେ ତପସିଦ୍ଧ ହୋଇ ।
କେବଣ ବନ ତୁମ୍ଭର କେମନ୍ତ ଦେଖିବା
ଯେ ମୋହର ମନ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଯିବା ।

x x x

କର୍ପୂର ବାସ ଗୁଆ ଉତ୍ତମ ତାମ୍ବୋଳ
ଭୁଞ୍ଜିଣ ତପସ୍ୱୀ ଯେ ହୋଇଲାକ ଭୋଳ ।
ଶିରେ କୁସୁମ କଣ୍ଠେ ଉତ୍ତମ ତାମ୍ବୋଳି
ପୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରସମ ଲେପିଲେକ ବାଳୀ ।
କେବଳ ବିଳାସୁଣୀ ବିଞ୍ଚନ୍ତି ବିଞ୍ଚଣୀ
ଚାମର ଢାଳନ୍ତି କେବଣ ତରୁଣୀ ।
କେହୁ ପାଟଛତ୍ର ଉଭାରିଲା ଶିରେ
ପୁଣି ବସାଇଲେ ରତ୍ନ ଖଟୁଲି ଉପରେ ।
ଓଂକାର ଆଳାପ କରିଣ ଗୀତ ଗାଇ
ଅତି କୋମଳ ରାଗେ କେଦାର ଉଚ୍ଚାରଇ ।
ବୀଣା ଯନ୍ତ୍ର ଘେନି ବଜାଇଲେ ମର୍ଦ୍ଦଳ
କେହୁ କରତାଳ ବାଇ କେ ବଜାନ୍ତି କଂସାଳ ।
ମଧୁକେରୀ ରାଗେ କେ ପ୍ରବନ୍ଧେ ଗୀତ ଗାଇ
ମୁନିଙ୍କ ମୁଖ ଚାହିଁ ନୃତ୍ୟ କେ କରଇ ।
କେ ଧୂପକାଠି ଘେନିଣ ଉଭା ହୋଇଛନ୍ତି
କେହି ରତ୍ନ ପାଦୁକା ନେଇ ପାଦେ ଦ୍ୟନ୍ତି ।
କେବଣ ସୁନ୍ଦରୀ ଯେ ଦର୍ପଣ ଦେଖାଇଲେ
ଯେଥି ମୁନି ମୁଖ ଚାହାଂସି ବୋଇଲେ ।
କାମମୋହେନୀର କୋଳ ବସି ଯତି
ପରମ ହରଷେଣ ଦର୍ପଣ ନିରୋପନ୍ତି ।
ଦେଖିଲାକ ମୁଖ କସ୍ତୁରୀ ଚାରୁ ଚିତା
କର୍ଣ୍ଣର କୁଣ୍ଡଳ ଯେ ସୁନ୍ଦର ଭ୍ରୂଲତା ।
କଣ୍ଠେଣ ହାର ଯେ ଶିରରେ ଫୁଲ ଗଭା
ମଦନ ପ୍ରତିମା ଠାଣି ଦିଶଇ ମୁନି ଶୋଭା ।
ଆପଣାର ମୁଖ ଦେଖି ମୁନି ମୋହମାନ
କାମମୋହେନୀ କି ବୋଲଇ ବଚନ ।
ଯେଡ଼େ ଅପୂର୍ବତ ଦେଖିଲା ମୋର ନାହିଁ
ଆପଣା ଶରୀର ରୂପ ସମସ୍ତ ଦିଶଇ ।
ସାଧୁ ସାଧୁ ତୁମ୍ଭେ ସାଧୁ ତୁମ୍ଭର ପୁଣ୍ୟ
ଯୁବତୀଙ୍କ ମୁଖ ଚାହିଁ ବୋଲନ୍ତି ମହାମୁନ୍ୟ ।

x x x

କାମମୋହେନୀକି ବୋଇଲାକ ହସି
ତୁମ୍ଭର ଆଶ୍ରମେ ଆସିବୁ ଆମ୍ଭେ ପଶି ।
ଚାଲଯିବା ଆମ୍ଭେ ଦେଖିବା ମନ୍ଦିର
ଯେତେକ ବୋଲିଣ ଯେ ଉଠିଲେ ମୁନିବର ।
ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ରୁହାଇ ବୋଲଇ କାମମୋହେନୀ
ଆଜ ନଯିବା ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ତପୋଧନୀ ।
ଯେବେ ଆମ୍ଭେ ଯିବୁ ଦେବତା ପୂଜାକରି
ଆହାର୍ଣ୍ଣିକ ବେଳ ଯେ ହୋଇଲା ତପଚାରୀ ।
କାଲି ଆସି ତୋହୋର ଗଲେ ଘେନିଯିବୁ
ଯେ କଥା ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ କରିବୁ ।

x x x

ଦୂରୁହୁଁ ଦେଖିଣ କାମମୋହେନୀ ବୋଇଲା ।
ଦେଖ ଦେଖ ଜରତା ଗୋ ଋଷିଶୃଙ୍ଗ ଅଇଲା ।
ଅନେକ ରସ ତହିଁ ଉପୁଜିଲା କାଲି
ମୁରୁଛି ନପାରିଲା ଅଇଲା ମୁନି ଭୁଲି ।
ନିକଟ ହୁଅନ୍ତେଣ ବୋଲଇ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ
ବାରହ ବନିତାୟେ ଚରଣେ ଯାଇ ପଡ଼ି ।
ଋଷିଶୃଙ୍ଗ ବୋଇଲେ ଶୁଣ ତପସ୍ୱିନୀ
ଯେ ମୋତେ ଅକଲ୍ୟାଣ ଅଟଇ ମହାମୁନି ।

ତୁମ୍ଭେ ପୁଣ୍ୟଦେହୀ ରୂପେଣ ଗରୁହଂସୀ
ମୁହିଂ ବାଳୁତ ଯେ ଅଟଇ ତୁମ୍ଭର ଶିଷି ।
ମହତଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ପୀରତି ଥିବା ଅର୍ଥେ
ଆରତ ହୋଇଲି ଅଇଲଇଂ ଯେଥେ ।
ପିତା ମୋହୋର ବହୁତ ତିଆରିଲେ ଆସି
ବୋଇଲେ ବାବୁରେ ସେ ଅଟନ୍ତି ରାକ୍ଷାସୀ ।
ତାହାକୁଇଂ ପରତେ ନଯିବୁ ବାଳପୋଇ
ତାହାଙ୍କର ପରସାଦେ ତପନାଶ ଯାଇ ।
ଅନେକ ତିଆରିଣ ଗଲେ ମୋର ତାତ
ମୁହିଂ ତାହାଙ୍କର ବୋଲ ନକଲି ଗ୍ରାହିତ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କ ନଦେଖି ମୋର ଚିତ୍ତ ଥଏ ନାହିଂ
ସପନେ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗତେ ଥିଲି ଆଜ ମୁହିଂ ।
ବାବୁ ମହାତମା ତପ ତୁମ୍ଭର ସାର
ବଶ୍ୟ ହୋଇଲି ଦେଖି ତୁମ୍ଭର ଆଚାର ।
କାମମୋହେନୀ ବୋଲଇ ଶୁଣ ମହାମୁନି
ତୋହୋର ଆଗେ ଉଭା ଯେବଣ
କାମେନୀ ।
ଯେ ଆମ୍ଭର ମୋକ୍ଷ ଜରତାକୋଷା ନାମ
ତପେଣ ମନାଇଲା ପଞ୍ଚଶର କାମ ।
ଯେହାକଇ ପ୍ରୀତି ହୁଅ ମହାମୁନି
ସାକ୍ଷାତ ରୂପବନ୍ତୀ ଯେ ମଦନ ରସଦାନୀ ।
ଶୁଣିଣ ଋଷିଶୃଙ୍ଗ ଜରତାକଇ ଚାହିଂ
ଅଳସ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ଅଛଇ ଉଭା ହୋଇ ।
ମୁନି ମୁଖ ଚାହିଂ ସେ ଅଳପ ହସିଲା ।
ଚରଣ ଜ୍ୟେଷ ଅଙ୍ଗୁଳି ଭୂମିରେ ଘଷିଲା ।
କର ପ୍ରସାରିଣ ଧଇଲା ମୁନି ହସ୍ତ
ବୋଇଲା ସୁଦୟା ମୋତେ କରିବ
ତପୋବନ୍ତ ।
କାମମୋହେନୀ ଯେ ବିଞ୍ଚଇ ବିଞ୍ଚଣୀ
ଚାମର ଢାଳନ୍ତି ଯେ କେବଣ ତରୁଣୀ ।

କରେ ପାଟଛତ୍ର କେ ତୋଳିଣ ଧରନ୍ତି
କେ ପାଦେ ପାଦୁକା ନେଇଣ ଯୋଚାନ୍ତି ।
ମୁନି ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭର ଦେବ ପୂଜା
ରଖିଅଛି ତୁମ୍ଭକୁ ଧନ୍ୟ ସେହୁ ରାଜା ।
କେବଣ ପୁନ୍ୟ କୁଟୀରେ ଥାଅ ତୁମ୍ଭେ
ରହି
କାମମୋହେନୀ କହିଲା ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠି ଦେଖାଇ ।
ଯଦି ଦୟା ତୋର ଅଛି ତପଶାଳୀ
ଆଜ ଆମ୍ଭର ପାପ ହୋଇଲା ପଖାଳି ।
ଯେ ତୋହୋର ପବିତ୍ର ଚରଣ ଯୁଗଳ
ଯେଣେ ସେ ମଡ଼ିଆ ଆମ୍ଭର ହୋଇବ
ସୁଫଳ ।
ବିଚାରେ ଯୋଗାଇଲେ ଦେଖିବା ଦେବ ପଣି
ଚାଲଯିବା ବୋଲି ବୋଇଲେ ମହାଋଷି ।

X X X

କାମମୋହେନୀ କି ଜରତା ଦେଲା ଠାରି
ଆଡ଼ ହୋଇଲେ ସେ ନିକ୍ଷଳ ଟେରାପାଡ଼ି ।
ଚାପେଣୀ କାଟି ତକ୍ଷଣେ ନାବ ମେଲି
କୂଳେ ଥିଲା ଲୋକେ ବେଗେ ଦେଲେ
ପେଲି ।
ଧାତିକାରେ କଇବ୍ରତ ବାହିଦେଲା ନାବ
କେହି ନଜାଣଇ ଚଳିବାର ଠାବ ।
ଜରତା କନ୍ୟା କୋଳେ ଅଛଇ ମୁନି ବସି
ସୁନ୍ଦେରୀ ମୁନିଙ୍କି କଥା କହଇ ହସି ।

X X X

ଯେକ ଆରେକ ସେ ପାଲଟିଆ ହୋଇ
ମୁନି କୁମାରଙ୍କୁ ଅଛନ୍ତି ନାରୀ ମୋହି ।
ରାତ୍ରେଣ ଦୀପ ଦିହୁଡ଼ି ହୁଳା ଧରି
ରଜନୀ ଦିବସ ଏକତ୍ୱ ପ୍ରାୟେ କରି ।
କ୍ଷଣକେ କାମମୋହେନୀ କ୍ଷଣକେ ଜରତା

କ୍ଷଣକେ ଖଟିଥାନ୍ତି ବାରହ ବନିତା ।
ହେଠ ସ୍ରୋତେ ନାବ ଚଳାଇ ଅତିବେଗେ
ଚମ୍ପାବତୀ ନଗ୍ରେ ଯାଇଣ ସେ ଲାଗେ ।
ଯିବାର ବେଳେଣ ଯେ ତେଇଶି ଦିନେ ଗଲେ
ବାର ଦିବସେଣ ବାହୁଡ଼ି ଅଇଲେ ।
ତହିଂ ପାଞ୍ଚଦିନ ରହିଲେ ସୁନ୍ଦେରୀ
ଚାଳିଶି ଦିନେ ହେଲା ଚମ୍ପାବତୀ ପୁରୀ ।
ନଦୀର ଘାଟେ ସେ ଲାଗିଲା ନାବ ଯାଇ
ଜରତା କୋଳରେ ଅଛଇ ମୁନି ଶୋଇ ।
ଏକେଣ ଯତି ସେ ଶୃଙ୍ଗାରେ ଶ୍ରମ ପାଇ
ନାବ ଚଳିବାରେ ଉଷୁମ ଭାବ ବହିଂ ।
ନାବର ଭିତରେ ଯେ ଅଛଇ ଚେରା ପଡ଼ି
ରତ୍ନପଲଙ୍କେ ମୁନି ଅଛନ୍ତି ପହୁଡ଼ି ।
ମୁନି ବିଚାରଇ ଶରୀରେ ମୋର ତାପ
ପାଇବା କି ଜରତା ଗୋ ନିର୍ଝରର ଆପ ।
କର ଦୁଇ ଯୋଡ଼ିଣ ବୋଲଇ ଯୁବତୀ
ଯେସେ ନଗ୍ର ଦେବ ଅଟଇ ଚମ୍ପାବତୀ ।
ଲୋମପାଦ ରାଜା ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଦ୍ରୋହ କଲା
ସେ ଦୋଷେ ଯେ ନଗ୍ରେ ଇନ୍ଦ୍ର ନପାଳିଲା ।
ନିର୍ଝର ଆପ ପାଇବା ଯେଥି କାହିଂ
ନଦୀ ସେ ନବହି ଯେ ପୋଖରୀରେ ପାଣି ନାହିଂ ।
ଦ୍ୱାଦଶ ବର୍ଷ ଯେ ଇନ୍ଦ୍ର ନକଲାକ ବୃଷ୍ଟି
ଜଳ ବିହୁନେଣ ବିକଳ ହୋଏ ସୃଷ୍ଟି ।
ରାଜା ଆରତେଣ ଅନେକ ଧର୍ମ କଲା
ଜଳ ତପ କରାଇ ଅତିଥିନ୍ତ ବରିଲା ।
ବାରୁଣୀରେ ହୋମ କରନ୍ତି ସୁଗ୍ୟଂ ଦ୍ୱିଜ
ପାଣି ପଣା ଦାନ ଦେଲାକ ମହାରାଜ ।
କେବେହେଂ ବୃଷ୍ଟି ନକରିଲା ସୁରପତି
ଅପାର ଚିନ୍ତା ଯେଥେ ପାଇଲା ନୃପତି ।
ରାଜାର ଭାଳନ୍ତେଣ ପୁଣ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବରଦେଲେ
ଋଷିଶୃଙ୍ଗ ଅଇଲେ ଯେଥି ବରଷିବ ବୋଇଲେ ।
ଶୁଣିଣ ହରଷ ଯେ ହୋଇଲେ ମହୀପାଳ
କେମନ୍ତେ ଆଣିବି ମୁଁ ବିଭାଣ୍ଡେକର ବାଳ ।
ମନ୍ତ୍ରୀର ବଚନେ ସେ ପେଷିଲାକ ମୋତେ
ଶୁଭ ଯୋଗେ ଯାଇଂ ଯେ ଭେଟ ମୁହିଂ ତୋତେ ।
ପ୍ରସନ ହୋଇଲୁ ତୁ ମୋହର ଭାବ ଘେନି
ନାବରେ ବସାଇ ତୋତେ ଆଣିଲୁ ତପୋଧନି ।
ମୁହିଂ ବେଶ୍ୟା ନାରୀ ଅଟଇ ନଟ ଜାତି
ନୁହଇ ପୁରୁଷ ନୁହଇଂ ମୁହିଂ ଯତି ।
ବାରହ ବନିତାଯେ ପଡ଼ିଲେ ବିକଳେ
ମୁନିର ପାଦତଳେ ପଡ଼ି ବୋଲନ୍ତି ସକଳେ ।
ନକର କୋପ ମୁନି ନଦିଅ ଆମ୍ଭକୁ ଶାପ
ସ୍ୱାମୀର ଆଜ୍ଞାରେ ଯେ ଆମ୍ଭେ କଲୁ ଯେତେ ଧାପ ।
ଜଳ ବୃଷ୍ଟି ନୋହିଲେ ତ ଜଗତ ଜନ୍ତୁ ମରି
ତେଣୁ ସେ ଆଣିଲୁ ଦେବ ପ୍ରାଣକୁ ନଡରି ।
ଯେଣେ ସେ ଦେବ ଶୀତଳ ପାଣି ନାହିଂ
ଯେ ଆମ୍ଭର ଦୁଃଖ ଘେନ ତପସାଇଂ ।
ଶୁଣିଣ ମହାମୁନି ଯେ ତ୍ରିପୁତି ହୋଇଲେ
ଉଠ ଉଠ ଯୁବତୀ ଗୋ ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ ।
ସକଳ ଦୋଷ ତୁମ୍ଭର କଲୁ ଆମ୍ଭେ କ୍ଷମା
ଆମ୍ଭନ୍ତ ସୁରତି ଦେଇ ତୋଷିଲରେ ବାମା ।

ହୋଇଲୁ ପ୍ରସନ୍ନ ଆମ୍ଭେ ଉଠ ଉଭା ହୋଅ
ହରଷ ମନେ ସଖି ହସିଣ କଥା କହ ।
ଶୁଣିଣ ସୁନ୍ଦରୀ ଯେ ଭୟ ତେଜି ଉଠି
କରପତ୍ର ଯୋଡ଼ି ଉଭା ହୋଇଲେ
ବିମ୍ବୋଷ୍ଠୀ ।
ମୁନି ବୋଇଲେ ଯେଥେ ନାହିଁ ଯେବେ
ଜଳ
ବୃଷ୍ଟି କର ବୋଲି ବୋଇଲେ ତପଶୀଳ ।
ତୁମ୍ଭର ସୀମା ହାଦେ ଅଟଇ ଯେତେ ଦୂର
ଯେତେବେଳେ ଇଚ୍ଛା ବରଷିବ ଜଳ ।
ଋଷିର ମୁଖୁ ହାଦେ ଏସନ ବାକ୍ୟ ଶୁଣି
ମେଘକୁ ହକାରି ବୋଇଲା ବଜ୍ରପାଣି ।
ଲୋମପାଦ ରାଜ୍ୟେ ଯେତେକଟି ଦେଶ
ବୃଷ୍ଟି କର ବୋଲି ଦେଲାକ ଆଦେଶ ।
ତତକ୍ଷଣେ ଆବର୍ତ୍ତକ ସାମ୍ବର୍ତ୍ତକ ଦ୍ରୋଣ
ପୁଷ୍କର ସହିତେ ଆଚ୍ଛାଦିଲା ଯେ ପୟାଣ ।
ବିଜୁଳି ଘଡ଼ଘଡ଼ି ପବନ ଯୁଗତେ
ଆକାଶେ ମେଘ ଯେ ଦେଖିଲେ ସମସ୍ତେ ।
କି ଯେ ଅପୂର୍ବ କେବଣ କଥା ହୋଇ
ଯେତେ ବୋଲି ଲୋକେ ଉର୍ଦ୍ଧକଇ ଚାହିଁ ।
ଦେଖୁ ଦେଖୁ ବୃଷ୍ଟି କଲାକ ଅତି ଘୋର
ନିରନ୍ତରେ ବୃଷ୍ଟି ଯେ ଅଖଣ୍ଡିତ ନୀର ।
ରାଜ୍ୟର ଲୋକେ ଦେଖି ହରଷ ମୁଖ ହୋଇ
ଅତି ଆନନ୍ଦେଣ ହୁଅନ୍ତି କୁହାକୁହି ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଯେବେ ବୃଷ୍ଟି କଲା ହୋଇଲା ସୁଫଳ
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ଆସି ବିଭାଣ୍ଡେକ ବାଳ ।

x x x

ରାଜା କର ଯୋଡ଼ିଣ ଛାମୁରେ ଉଭା ହୋଇ
କୃତାଞ୍ଜଳି ହୋଇ ବିନୟ କରସାଇଁ ।
ଋଷିଶୃଙ୍ଗ ଯାଇଂ ବିଜୟେ ଖଟଦୋଳି
ଚାମର ଆଲଟ ତହିଁ ମନ୍ତ୍ରୀଗଣେ ଢାଳି ।
ରାଜାର ମୁଖ ଚାହିଁ ପଚାରଇ ଋଷି
ତୁ ହୋ ଲମ୍ବପାଦ ଚମ୍ପା ନଗ୍ରବାସୀ ।
କ୍ଷେମେଣ ପାଳୁନା ସକଳ ଜନପ୍ରଜା
ସୁକ୍ଷେଣ ବୃତି ଅଛୁନା ମହାରାଜା ।

x x x

ଜଳ ବୃଷ୍ଟି ହୋଇବାରେ ସକଳ ଦୁଃଖ ଗଲା
ଋଷି ପାଦେ ପଡ଼ି ନୃପତି ବୋଇଲା ।
ଉଠ ଉଠ ରାଜା ହୋ ବୋଲଇ ତପଚାରୀ
ଜରତାକୁ ଚାହିଁ ବୋଲଇ କର ଯେ
ପ୍ରସାରି ।
ଯେହାକୁ ଗଉରୋବ କର ହୋ ନୃପତି
ଯେହାଙ୍କର ସୁଷ୍ଠ ତୁ ହୋଇଲୁ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।

x x x

ନିଅବକାଶ ବେଳ ସକଳ ମହାଦେଈ
ମୁନିକି ଦର୍ଶନ କଲେ ତହିଁ ଯାଇ ।
ଜରତା ଜଣାବଇ ଶୁଣ ମହାଯତି
ଲୋମପାଦ ରାଜାର ଯେ ଅଟନ୍ତି ଯୁବତୀ ।
ଶୁଣିଣ ତପଚାରୀ କଲ୍ୟାଣ ସେ କଲା
ଶତେକ ତନୟ ତୁମ୍ଭର ହୋଉ ଯେ
ବୋଇଲା ।
ରାଜା ସନ୍ତୋଷ ମହାଦେଈଙ୍କ କହନ୍ତେ
ଚମ୍ପାବତୀ ନଗ୍ରେ ଆନନ୍ଦ ସମସ୍ତେ ।
ନିଧନେ ଧନେ କି ସେ ଅନ୍ଧ ଚକ୍ଷୁ ଦାନ
ଅପୁତ୍ରିକେ ପୁତ୍ର ଅପାବନେ ପାବନ ।
ଋଷିଶୃଙ୍ଗ ପ୍ରସାଦେଣ ରୋଗ ଶୋକ ତେଜି
ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଲେ ସେ ଲୋମପାଦ
ରାଜି ।

ପୁତ୍ରେଷ୍ଟି ଯଜ୍ଞ ଓ ଶ୍ରୀରାମ ଜନ୍ମ

ଶଙ୍କର ବୋଲନ୍ତି ଯେ ପାର୍ବତୀ ମୁଖ ଚାହିଁ
ଶ୍ରୀରାମ ଚରିତ୍ର ଗୋ କହଇ ତୋତେ ମୁହିଁ ।
ଦଶରଥ ନୃପତି ଯଜ୍ଞ ଆଚରିଲେ ବ୍ରତ
ଦୀକ୍ଷା ଘେନିଲେ ତାହାର ମହାଦେଈ
ସମସ୍ତ ।
ଋଷିଶୃଙ୍ଗ ଆପଣେ ଶୁଚିବନ୍ତ ହୋଇ
ତପ ଆଚରିଲା ଯୁବତୀ ନ ଛୁଇଁ ।
ଯଜ୍ଞେ ପ୍ରବେଶ ଯେ ବ୍ରହ୍ମଋଷି ମୁନି
ଅଜପା ଗାୟତ୍ରୀ କହଇ ମହାମୁନି ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବରଣ ସେ କଲେ ଜଣ ଚାରି
ବ୍ରହ୍ମା ବରଣ ସେ ଗଉତମ ଋଷିକି
କରି ।
ଚେବନ ମହାଋଷି ନେଲେ ସୂତ୍ର ଦୀକ୍ଷା
ଅଷ୍ଟବକ୍ର ହୋତା ଅଧର୍ଯ୍ୟୁ ପୌଲସ୍ତିର ବଛା ।
ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ସପତ ଜଣ ବରି
କୁଣ୍ଡଳ ବିଦ ମୁଦି ବିଚିତ୍ର ପରିହରଣ କରି ।
ଋଷିଶୃଙ୍ଗ ମୁନି ଯାଗରେ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ
ମାରକଣ୍ଡ ଋଷି ହୋଇଲେ ଋତ୍ୱିଜ ।
ଅଗ୍ନି ସ୍ଥାପିଣ ସେ ବେଦ ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି
କୁଶ ପଲାଶ ସମିଧ ଯୋଡ଼ି ଯୋଡ଼ି ।
ଯବଧାନ ଗୁଆ ନଡ଼ିଆ ଦୁଧ ଘୃତ
ତିଳ ସୁବର୍ଣ୍ଣ କୃଷ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣ ପାତ୍ର ।
ଯେ ବିଧି ଯଜ୍ଞ କରନ୍ତି ତପଚାରୀ
ଚନ୍ଦନ କୁସୁମ ଗନ୍ଧ ସଜ କରି ।

ଯେବଣ ଦେବତାକୁ ଯେବଣ ମନ୍ତ୍ରେ ପୂଜା
ଧୂପଦୀପ ସମିଧ ଦିଅନ୍ତି ବିପ୍ରଦ୍ୱିଜା ।
ବାଦ୍ୟ ବାଜଇ ବିବିଧ ବନେ ତୂର
ଅତିହିଁ ଗହଳ ଯେ ଉଛବ ନଗ୍ରପୁର ।
ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ପାତାଳ ଆନନ୍ଦ ତିନିପୁର ଲୋକ
ଯେଣେ ସୁରଗଣେ ତେଜିବେ ଚିର
ଶୋକ ।
ପାଞ୍ଚଦିନେ ଯାଗ ହୋଇଲା ସମାପତ
ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆହୁତି ଦିଅନ୍ତି ସକଳ
ତପୋବନ୍ତ ।
ଯହୁଁ ଋଷିଶୃଙ୍ଗ ଦେଲାକ ଆହୁତି
ସର୍ବଦେବ ଘେନି ଅଇଲା ବେଦପତି ।
ନବଗ୍ରହ ଯେକାଦଶ ରୁଦ୍ର ଆୟେ
ଅଷ୍ଟବସୁ ଦଶ ଦିଗପାଳ ଯାୟେ ।
ସର୍ବ ଦେବତାଏ ମୂର୍ତ୍ତିବନ୍ତ ହୋଇ
ହବି ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ଯେ ପରମ ସୁଖ ପାଇ ।
ବ୍ରହ୍ମା ସହିତେଣ ସକଳ ଦେବ ଦେଖି
ଋଷିଶୃଙ୍ଗ ଉଠିଲେ ଆସନ ଉପେଖି ।
ଶ୍ରୁହା ପ୍ରୋକ୍ଷଣି ଛାଡ଼ି ମହାଯତି
କର ଯୋଡ଼ିଣ କରଇ ଅନେକ ସ୍ତୁତି ।
ଧନ୍ୟ ମୋର ପୁଣ୍ୟ ଧନ୍ୟ ମୋର ତପ
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ଦେଖିଲି ମୁଁ ସୁରଗଣଙ୍କ ସ୍ୱରୂପ ।
ଦଶରଥକୁ କଲ୍ୟାଣ ସମସ୍ତେ ଯେବେ କର
ପୁତ୍ରବନ୍ତ ହଉ ଅଯୋଧ୍ୟା ନୃପବର ।

ଯେ ମୋହର ଯଶ ରହୁ ଯେହାର ତହିଂ
ଧର୍ମ ଆଶ୍ରେକେ ପୁତ୍ର ଲଭୁ ନରସାଇଂ ।
ମନ୍ତ୍ରବଳ ତପବଳ ଧର୍ମବଳ ତିନି
କଥା ବ୍ରତିଥାଉ ଯାବତ ମେଦିନୀ ।
ତୁମ୍ଭେ ସୁର ଯେବେ ହୋଇଲ ସନ୍ତୋଷ
କର ଅନୁଗ୍ରହ ହାଦେ ରହୁ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶ ।
ଯେତେ ବୋଲି ମୁନି ପ୍ରଳମ୍ଭ କରି ଶୋଇ
ଯେସନେକ ସମୟେ ବାସୁଦେବ ଯାଇ
ହୋଇ ।
ଦେଖି ସୁରଗଣେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ସ୍ତୁତି କଲେ
ଜୟ ଜୟ ପରମଈଶ୍ୱର ବୋଇଲେ ।
ଜୟ ତୁ ନାରାୟଣ ଜୟ ମଧୁହାରି
ଜଗତ ନିସ୍ତାରଣ ଜୟ ଜଗଜ୍ଜନ ବେହାରି ।
ପରମପୁରୁଷ ବ୍ରହ୍ମ ସର୍ବଜୀବ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ
ନମୋ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ପରମାନନ୍ଦ ସ୍ୱାମୀ ।
ସଂସାର ତାରଣ ଯେ ସୁରଗଣ ନାଥ
ଅପାର ମହିମା ଦେବ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର
ହସ୍ତ ।
ଶ୍ରୀବଚ୍ଛ ଲକ୍ଷଣ ଯେ କିରୀଟ କୁଣ୍ଡଳ
କଣ୍ଠେ କଉସ୍ତୁଭ ମଣି ଆଦିତ୍ୟ ମଣ୍ଡଳ ।
କଟିରେ ପୀତବାସ ବାହେଣ ବିଦ ମୁଦି
ହୃଦରେ ବନମାଳା ବିଜୁଳି ପ୍ରସିଦ୍ଧି ।
ଆରତଭଞ୍ଜନ ଦେବ ଭଗତବଛଳ
ଶରଣରକ୍ଷଣ ସ୍ୱାମୀ ଅସୁରକ୍ଷୟକାଳ ।
ଶ୍ରୀବନ୍ତ ପୁରୁଷ ତୁ ଶ୍ରୀହରି ଜଗଦ୍ରମିତ୍ର
ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ କେଶବ ମାଧବ ଅଚ୍ୟୁତ ।
କର କରୁଣା ଦେବ ଅପାର ମହିମା
ଯେସନେକ ବୋଲି ସ୍ତୁତି କଲା ବ୍ରହ୍ମା ।
ଶ୍ରୀହରି ବୋଇଲେ ହୋ କରିବି କିସ କାର୍ଯ୍ୟ
କିମ୍ପା ସ୍ତୁତି କଲ କହ ବିପ୍ରରାଜ ।

ବିଧାତା ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ଦେବସ୍ୱାମୀ
ଜଗୁଜନ ହୃଦେ ତୁ ସେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ।
ଉତପତି ସ୍ଥିତି ପ୍ରଳୟ କରନ୍ତା
ତୋ ତହୁଂ ଆନ କେ ସୃଷ୍ଟି ଉଧରନ୍ତା ।
ତୋହୋର ପ୍ରସାଦେ ଆମ୍ଭେ ସୁସ୍ଥ ଥାଉ
ତୋହୋର ଅଦୟାରେ ସୃଷ୍ଟି ରହିବ କାହୁଂ ।
ତୁହି ସେ ଠାକୁର ଆମ୍ଭେ ସବୁ ଭୃତ୍ୟ
ଭୃତ୍ୟକଇ କାରେଣୀ କର
ଶଙ୍ଖଚକ୍ରହସ୍ତ ।
ଶୁଣ ଦେବ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡନାୟେକ ମୁରାରି
ହେତି ପ୍ରହେତି ବୋଲି ପୂର୍ବେ ଦୁଇ ଦଇତ
ଅବତରି ।
ସୁକେଶା ନାମେଣ ଯେ ତାହାଙ୍କର ପୁତ୍ର
ବଡ଼ାଇ ଧାର୍ମିକ ସେ ଅଟଇ ତପୋବନ୍ତ ।
ସେ ସେ ମହାତମା ପାପପୁଣ୍ୟଜ୍ଞାନୀ
ନ୍ୟାୟବନ୍ତ ପଣେ ସାମାନ୍ୟ ମହାମୁନି ।
ତାହାର ତନୟ ସେ ବିଦ୍ୟୁତକେଶା ହୋଇ
ପ୍ରତାପୀ ପଣେ ତାଙ୍କୁ ସାମାନ୍ୟ ନାହିଁ କେହି ।
ତାହାର ତିନିପୁତ୍ର ହୋଇଲାକ ଜାତ ।
ମାଳି ସୁମାଳି ଯେ ଆବର ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ।
ଦୁଷ୍ଟପଣ କରି ଧର୍ମ ଜିଘାସିଲେ
ତପୀ ଜପୀ ମାରି ବ୍ରାହ୍ମଣ ନାଶିଲେ ।
ପରଦେଶ ପରନାରୀ ହରିଲେ ପରଧନ
ତୁ ତାହା ଚକ୍ରଧରି କଲୁ ନିଶୋଧନ ।
ମାଳି ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ମଲେ ଯେ ତୋର ହସ୍ତେ
ଡରେ ପଳାଇଲା ସୁମାଳି ନାମେ ଦତ୍ୟେ ।
ବଳ ଘେନିଣ ଯେ ପାତାଳେ ଯାଇ ଲୁଚି
ନଉକେଶୀ ନାମେ ଝିଏକ ତାର ଅଛି ।
କାଳେଣ ତାହା ବିଶର୍ବା ଋଷିଙ୍କି ବିଭାକଲା
ମୁନିର ବୀର୍ଯ୍ୟେ ତିନିପୁତ୍ର ଉପୁଜିଲା ।

ରାବଣ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ଏ ଅତି ବଳବନ୍ତ
ଦେବାସୁର ମୁନି ଡରିଗଲେ ଏହାନ୍ତ ।
ଜଗତ୍ର ସାଧିଲେ ସେ ଦୁଷ୍ଟ ବେନି ଭାଇ
ରାବଣର ତନୁଜେ ମେଘନାଦ ନାମେ
ହୋଇ ।
ଇନ୍ଦ୍ରକଇ ଜିଣି ତାର ନାମ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ
ଆବର ନରାନ୍ତକ ଦେବାନ୍ତକ ବେନି ପୁତ୍ର ।
ଅତିକାୟେ ଅମୟେ ସମଏ ତ୍ରିଶିରା
ଅକ୍ଷୟେ ଅଶୋକ ଅକମ୍ପନ ମହାବୀରା ।
କମ୍ଭୋମାଳି ଶତ୍ରୁଜିତ ସହସ୍ରାଜିତ ଘେନି
ଯେହାଙ୍କର ଚାଲନ୍ତେ କମ୍ପଇ ମେଦିନୀ ।
ଅଜୟେ ମାହାକାୟେ ଯେ ପୃଥୀକି ମହାଭାର
କୁମ୍ଭ ନିକୁମ୍ଭ ଯେ ମହୀରାବଣ ବୀର ।
କୁମ୍ଭେକ ମକରାକ୍ଷସ ବିରୂପାକ୍ଷ
ମହାପାଶ୍ବଶ ମହୋଦର କ୍ଷୁଲ୍ଲପାକ୍ଷ ।
ପ୍ରହସ୍ତ ଶୁକ ଯେ ସାରଣ ମହାବଳୀ
ଯେହାନ୍ତ ଘେନି ରାବଣ ଦେବତାନ୍ତ ଦଳି ।
କୁବେରଙ୍କୁ ଜିଣିନେଲା ପୁଷ୍ପେକ ବିମାନ
ସୁରଗଣ ବଶ କଲାକ ଦଶାନନ ।
ଯେବେ ତୁ ନାରାୟେଣ ଦଇତନ୍ତ ମାର
ତୋହୋର ସେବକଜନନ୍ତ ରକ୍ଷାକର ।
ବାଳୀକି ଚାପିଲୁ ବାମନ ରୂପ ହୋଇ
କଶ୍ୟପର କୁଳେ ଜନମିଲୁ ଗୋସାଇଂ ।
ସେ ସେ କଶ୍ୟପ ଯେବେ ଦଶରଥ
ଯେକାବେଳେକେ କଉଶୁଲା ଗର୍ଭେ ହୁଅ
ଜାତ ।
ବାଳକକାଳେ ଯଜ୍ଞ ରଖିବୁ ଦେବହରି
ଯୁବକାଳେ ବନସ୍ତ ଯିବୁ ମୁନିନ୍ତ ରକ୍ଷାକରି ।
ବିପିନେ ଭାରିଯା ତୋର ରାବଣ ହରି ନେବ
ଦୁଃଖେଣ ଦିନ ତୁ ବଞ୍ଚିବୁ ରାଘେବ ।

ଦେବଙ୍କର ନିମିତ୍ତେ ପାଇବୁ ଅନେକ କଷ୍ଟ
ନୋହିଲେ ଅସୁର ନୁହନ୍ତି ନା ନଷ୍ଟ ।
ରିକ୍ଷ ବାନର ଯେ ସଇନି ଘେନିଯିବୁ
ମାନବ ରୂପ ଧରି ରାବଣ ମାରିବୁ ।
ଶୁଣିଣ ସନମତ କଲେ ଚକ୍ରଧାରୀ
ହୋଇବି ମୁଁ ଜାତ ଅସୁରନ୍ତ ମାରି ।
ତୁମ୍ଭର ଦୁଃଖ ମୁହିଂ କି ପାରଇ ଯେ ସହି
ଦତ୍ୟବଳ ଦଳିଣ ମୁହିଂ ଉଧରିବି ମହୀ ।
ଶ୍ରୀହରି ପ୍ରସନ୍ନ ବଦନ ବେଳ ଜାଣି
ମୁହିଂ ସ୍ତୁତି କଲଇ ଗୋ ହେମବନ୍ତର
ଦୁଲଣୀ ।
ବୋଇଲି ଜଗନ୍ନାଥ ଜଗତଉଧାରଣ
ଆମ୍ଭେ ଦେବତାୟେଟି ତୋହୋରେ ଶରଣ ।

x x x

ଶୁଣିଣ ସନ୍ତୋଷ ଯେ ହୋଇଲେ ମଧୁହାରୀ
ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ହୋ ବିଧାତା ଶୂଳଧାରୀ ।
ତୁମ୍ଭର ଛଳେ ମୁଂ ମାନବ ତନୁ ଧରି
ମାରିବେ ଦାନେବ ବଳ ନିଶୋଧନ କରି ।
ଧନୁ ଶସ୍ତ୍ର ବହିବି ନୋହିବି ଚକ୍ରଧର
ନ ଚଢ଼ିବି ଗରୁଡ଼ ବିନତାକୁମର ।
ତୁମ୍ଭର ଛଳେ ମାନବେ ହୋଇବି ଅବତାର
ମାରିବି ରାବଣ ଯେ ଦ୍ରପିଷ୍ଟ ଅସୁର ।
ହୋଇଲି ତ୍ରିପୁତି ଯାଅ ସୁରଗଣ
ଯେସନେକ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେକ ନାରାୟେଣ ।
ବିଷ୍ଣୁର ବୋଲେ ଦେବେ ମହାହର୍ଷ ହୋଇ
ଯେ ଯାହାର ପୁରେ ପ୍ରବେଶ ଦେବେ
ହେଲେ ଯାଇ ।
ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁର ପୂର୍ବକଥା ହେତୁ କଲେ
ଜୟେ ବିଜୟେ ଚରିତ୍ର ମନରେ ଧଇଲେ ।
ଦଶରଥ ହୋମରେ ବିଜୟ ଚକ୍ରପାଣି

ଋଷିଶୃଙ୍ଗ ଉଠି ନମସ୍କାର କଲେକ ପୁଣି ।
ଆନନ୍ଦେ କୃତଆଞ୍ଜୋଳି ସମର୍ପିଲା
ପୂର୍ଣ୍ଣର ଆହୁତି ଯେ ମାହେନ୍ଦ୍ର ବେଳେ
ଦେଲା ।
ଦର୍ପଣେ ଯେସନେକ ଦିଶଇ ନିଜ ଛାୟା
ମୁନିକି ଦୃଶ ହୋଇଲା ବିଷ୍ଣୁର ନିଜ କାୟା ।
ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯେସନେ ଯେକ ଦେହ ବହି
ତେସନେକ ପ୍ରକାଶ ବାସୁଦେବ ଦେହୀ ।
ଋଷିଙ୍କି ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ ପଦ୍ମନେତ୍ର
ଶ୍ରୀକରେ ଧରିଛନ୍ତି ସୁବର୍ଣ୍ଣର ପାତ୍ର ।
ଚରୁ ପୂରାଇଣ ବୋଇଲେ ମହାପ୍ରଭୁ ।
ହେ ଋଷି ତୋହୋର କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧ
ହୋଉ ।
ଦଶରଥ ରାଜାର ମହାଦେଈମାନ
ବାଣ୍ଟିଣ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତୁ ଉପଜନ୍ତୁ ନନ୍ଦନ ।
ଚରୁ ସମର୍ପିଣ ଅନ୍ତରୀକ୍ଷେ ଦେବ ଗଲେ
ଚରୁ ପାତ୍ର ଘେନିଣ ଋଷିଶୃଙ୍ଗ ଅଇଲେ ।
ଦେବେ ଜୟେ ଜୟେ କଲେ ସ୍ୱର୍ଗେ ଥାଇ
ଚରୁ ଘେନି ମୁନି ଦଶରଥକଇ ଚାହିଁ ।
ବୋଲନ୍ତି ଭୋ ରାଜା କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧ ହଉ
ଆମ୍ଭର ବଚନ ଅନ୍ୟଥା ହାଦେ ନୋହୁ ।
ଅତି ଉତ୍ତମ ପୁତ୍ରେ ହୋଇବେ ତୋର ଜାତ
ସଂସାର ରକ୍ଷତେ ହୋଇବେ
ସାମରଥ ।
ଅତି ଆନନ୍ଦେଣ ଦଶରଥ ରାୟେ
ଚରୁ ଘେନିଣ ସେ ଅନ୍ତପୁରେ ଯାୟେ ।
ରାଣୀକି ହକରାଇ ଶୋଧନ କଲେ ବ୍ରତ
ତିନି ମହାଦେଈ ଆଚରିଛନ୍ତି ସତ୍ୟ ।
ଆବର ଯୁବତୀ ନପାରିଲେ ପାଳି
ବିଧାତାର ଉପାୟେ ଛାଡ଼ିଲେ ସର୍ବବାଳୀ ।

ରାଜା ବୋଇଲାକ ରାଣୀଙ୍କ ମୁଖ ଚାହିଁ
ବ୍ରତ ଛାଡ଼ିଲ ତୁମ୍ଭେ ଅଜ୍ଞାନମତ ହୋଇ ।
ଯେ ତୋହୋର କର୍ମେ ଅଛଇ ପୂର୍ବ ଦୋଷ
ସେ ଫଳ ଭୁଞ୍ଜ ତୁମ୍ଭେ ସକଳ
ରାଣୀହଂସ ।
ଏତେ ବୋଲି ରାଏ ଉଦବେଗ ଚିତ୍ତ
ଦୁଇ ଭାଗ କରି ଚରୁ ଘେନିଲା ଦୁଇ ହସ୍ତ ।
କଉଶୁଲା କକୟା ସମର୍ପିଲା ନେଇ
ଘେନିଲେ ବେନି ସପତଣୀ ହରଷମୁଖ
ହୋଇ ।
ସୁମିତ୍ରାକୁ ଚାହିଁଣ ଯେ ବୋଲଇ କଉଶୁଲା
ଭୋ ସ୍ୱାମୀ ଯେହାକୁ ଦୟାତ ନୋହିଲା ।
ଏ ସେ ବ୍ରତ ଯେ ରଖିଛି ଶଶୀମୁଖୀ
ତୋହୋର ହସ୍ତ ଧରି ହୋଇବକି ଦୁଃଖୀ ।
କର ଅନୁଗ୍ରହ ଦୟା ବେଗେ ହୋଉ
ଆମ୍ଭର ତହୁଂ ଯେ କୋଣେ ଚରୁ ଖାଉ ।
ନୃପତି ବୋଇଲେ ମୁଂ ଯେ ମଣିତ
ନପାରିଲି
ତାହାଙ୍କର ସଙ୍ଗତେ ଯେହାଙ୍କୁ ଗଣିଲି ।
ଯେହୁ ଯେବେ ପାଳି ଅଛଇ ମହାବ୍ରତ
ଯେହାକଇ ତନୟେ ହୋଇବେ ପରାପତ ।
ଦିଅ କୋଣେ ଚରୁ କଲ୍ୟାଣ କ୍ଷେମ ହୋଉ
ଯେସନେକ ବୋଇଲା ଯେ ଅଯୋଧ୍ୟାର
ପ୍ରଭୁ ।
ଶୁଣି କଉଶୁଲା କକୟା ବେନି ରାଣୀ
ସୁମିତ୍ରାର କରେ ଚରୁ କିଛୁ କିଛୁ ଦେଲେ
ଆଣି ।
ତାହାର ପୁଣ୍ୟେ ସେ ପାଇଲା ଭାଗ ଦୁଇ
ବିଷ୍ଣୁ ସୁମରିଣ ତିନିହେଁ ଚରୁ ଖାଇ ।
ଆଷାଢ଼ ଶୁକଳ ପୂର୍ଣ୍ଣମୀ ଦିବସ

ସେ ଦିନ ତିନି ରାଣୀ ହୋଇଲେ ଗର୍ଭବାସ ।
ସାଧୁ ମହିମା ସେ କଉଶୁଲା ରାଣୀ
ଗର୍ଭେ ଧଇଲା ସେ ଦେବଙ୍କ ଶିରୋମଣି ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଯାଗ ସମାପତ
ଶାଆନ୍ତା କନ୍ୟା ଘେନି ମୁନି ତପୋବନ୍ତ ।
ସମ୍ପଦ ଘେନି ପିତା ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲା
କିଛି ଦୂରେ ରାଜା ପାଛୋଟିଣ ଯାଇଣ
ଅଇଲା ।

x x x

ଅକ୍ଷତ ଘେନିଣ ଚଳିଲେ ମହୀପତି
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ଗୋ ପାର୍ବତୀ ।
ଦଶରଥ ରାଣୀ ଯହୁଁ ହୋଇଲେ ଗର୍ଭବାସ
ଦିନେ ଦିନେ ପତିର ଛାଡ଼ିଲା ମୁହାଂସ ।
ଆହାର ନରୁଚଇ ବୁଲାଇ ବଦନ
ଶଳି ମଣିଲେ ଯେ ଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପ ଚନ୍ଦନ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ମଳିଣ ଯେ ଗମ୍ଭୀରେ ପଶଇ ଥାନମାନ
ମନ ଛନଛନ ପ୍ରକୃତି ହୋଯେ ଆନ ।
ଶୀତଳ ମଳୟ ପବନ ଲୋଡ଼ିଲେ
ବେନି ମାସ ଯାଆନ୍ତେ ଅଳସ ସେ
କଲେ ।
ଯାହା ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ତାହା ତକ୍ଷଣେ ଉଦ୍‌ଗାରି
ଶୁତିଲା ଠାବରୁ ଉଠି ନପାରନ୍ତି ନାରୀ ।
ଶରଧା କରନ୍ତି ଅପୂର୍ବ ଦ୍ରବ୍ୟ ଖାଇ
ନୃପତି ଜାଣିଣ ସମସ୍ତ ନିରିତାଇ ।
ତିନିମାସ ହୁଅନ୍ତେଣ ଖସିଲା ବେନିସ୍ତନ
କୁଚର ଉପରେ ଦିଶିଲା କଳାବର୍ଣ୍ଣ ।
ଦେହ ପାଣ୍ଡୁର ଯେ ସିଠୁଆ ଓଷ୍ଠ ଦିଶି
ବସ୍ତ୍ର ଖୋଷନ୍ତେଣ ପୁଣ ପୁଣ ଯାଇ ଖସି ।
ଚତୁର୍ଥ ମାସରେ ଚଳିତ ଅଶକତ
ଉଠିଲେଣ ହାଇ ମାରନ୍ତି ତୁରିତ ।

ଦେଖି ଦଶରଥ ମନେ ମନେ ତୋଷ
ପାଞ୍ଚ ମାସେ ବନ୍ଦାପନା ହୋଇଲା
ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶ ।
ଛଡ଼ ମାସେ ଦେଈଙ୍କ ଗର୍ଭ ଗୁରୁହୋଇ
ଜୀବପାଇ ପୁତ୍ର ଯେ ଗର୍ଭରେ ବୁଲଇ ।
ଏକ ଆରକରେ କହନ୍ତି ବଚନ
ପେଟରେ ଦେଖ ଆଗୋ ସଖି ବୁଲନ୍ତି
ନନ୍ଦନ ।
କେ ଯାଇ ଉଷତେ ରାଜାଙ୍କୁ କହନ୍ତି
ମହାଦେଈଙ୍କ ଗର୍ଭେ ଦେବ କୁମର ବୁଲନ୍ତି ।
ଶୁଣିଣ ବଧାଇ ଯେ ଦେଲେ ମହୀପାଳ
ଆପଣେ ଦେଖିଲେ ପେଟେ ବୁଲୁଛି
ଦୁଲାଳ ।
ସାତମାସ ହୁଅନ୍ତେଣ ଚଡ଼ଚଡ଼ ପେଟ
କର ଆଉଂସିଣ ନାରୀ ଯେ ମଣନ୍ତି ବଡ଼
କଷ୍ଟ ।
ନାଭି ତଳରେ ଯେ ଜଳାଶିରା ଟାଣି
ଦେଖିଣ ଉଷତ ହୁଅନ୍ତି ତରୁଣୀ ।
ସ୍ତନରେଣ କ୍ଷୀର ସ୍ରବଇ ନୀର ଜାଣି
ଅଳପ ଆହାରେ ସନ୍ତୋଷ ତରୁଣୀ ।
ଅଷ୍ଟମାସ ପଶନ୍ତେ ରାଜା ଦଶରଥ
ସଭା କରାଇଣ ବିଚାରଇ ନରନାଥ ।
ବଶିଷ୍ଠ ବାମଦେବ ଜାବାଳି ମୁଖ ଚାହିଁ
କଶ୍ୟପ ସୁମନ୍ତ ମନ୍ତ୍ରୀକି ହକରାଇ ।
ବୋଲନ୍ତି ନୃପତି ଶୁଣ ହୋ ସମସ୍ତ
ଯେ ମୋହୋର ଆନନ୍ଦ ହାଦେ କହଇ
ତୁମ୍ଭନ୍ତ ।
ମହାଦେଈମାନନ୍ତ ଗର୍ଭବାସ ଗଣିତା
ଅଷ୍ଟମାସ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ବନିତା ।
ହୋଇବଇଂ ସୀମନ୍ତ ଖୋଜ ଅନୁକୂଳ

ଜଉତିଷ ରାଇଣ ଖୋଜିଲେ ଲଗ୍ନବେଳ ।
ମାଘ ଶୁକଳ ଯେ ଅଷ୍ଟମୀ ରବିବାର
ଅଶ୍ୱିନୀ ନକ୍ଷତ୍ର କନ୍ୟାକୁ ସମ୍ପଦ ତାର ।
କଉଶଲ୍ୟା ନକ୍ଷତ୍ର ରେବତୀ ମୀନରାଶି
କଯେକାର ମୂଳାଧନୁ ମୁଦୁସୁଲୀ କହେ
ଆସି ।
ମଘା ସିଂହ ଅଟଇ ସୁମେତ୍ରାର ନିଜ ବୃକ୍ଷ
ତିନିହେଂ ଯେକତ୍ୱ କର୍ମ ଅଟଇ ପ୍ରତକ୍ଷ ।
ଯେଣେ ସେ ତିନିରାଣୀଙ୍କର ତିନିରାଶି
ଅନୁକୂଳ ବିଚାରିଣ କହଇ ପାଟ ଜଉତିଷି ।
ଦଶରଥ ରାଜା ଯେ ବଶିଷ୍ଠକଇ ଚାହିଂ
ମୁନି ବୋଲନ୍ତି ରାୟେ ମାହେନ୍ଦ୍ର ଯୋଗ
ହୋଇ ।
ସକଳ ନଗ୍ରମାନ କରସି ନିମନ୍ତଣ
ହୋଅସି ସାମନ୍ତ ତୁ ଅଯୋଧ୍ୟାର ରାଣ ।
ବାରତା ପାଇଣ ଲୋମପାଦ ଅଇଲା
ଅଯୋଧ୍ୟା କଟକରେ ସେ ପ୍ରବେଶ
ହୋଇଲା ।
ସୁମନ୍ତ ପାତ୍ରକଇ ନୃପତି ଆଜ୍ଞା ଦେଲା
ଯେ ବିଧି ବିଧାନ କରସି ବୋଇଲା ।
ତକ୍ଷଣେ ମଣ୍ଡିଲେ ଦିବ୍ୟପୁରମାନ
ଘରେ ଘରେ ଚିତ୍ର ବିଚିତ୍ର ଲେଖନ ।
ଦ୍ୱାରେଣ ପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭ କଦଳୀ ଗଛ ପୋତି
ସୁବର୍ଣ୍ଣର କଳସ ଚିରାଳ ଉଡ଼ାନ୍ତି ।
ରାଜାମାନନ୍ତ ଯେ କଲେ ନିମନ୍ତଣ
ଶୁଣିଣ ଅଇଲେ ସେ ସକଳ ନୃପରାଣ ।
ଋଷି ମହଋଷି ଆସନ୍ତି ତପଚାରୀ
ଅଯୋଧ୍ୟା ଗହଳ ସକଳ ନରନାରୀ ।
ଅନ୍ନବସ୍ତ୍ର ପୁଷ୍ପ ଗନ୍ଧ ତାମ୍ବୋଳ ଯାଚି ଦ୍ୟନ୍ତି
ଯେ ଯେତେ ନେନ୍ତି ଦୁଗୁଣ କରି ଦ୍ୟନ୍ତି ।

ଘରେ ଘରେ ଉଚ୍ଛବ ମଙ୍ଗଳ ଗୀତ ଗାଇ
ନଗ୍ର ନରନାରୀ ଦିବ୍ୟବେଶ ହୋଇ ।
ଚନ୍ଦନ କାଠ ନେଇ ଛାମୁଡ଼ିଆ କଲେ
ନେତ ପାଟ ମଣ୍ଡଣି ମୁକୁତା ଲମ୍ବାଇଲେ ।
ମଧ୍ୟରେ ରଞ୍ଚିଲେ ତହିଂ ପୋହଳାର ବେଦି
ବିଜୁଳିର ତେଜକି ଗଗନେ ଆଚ୍ଛାଦି ।
ବିଚିତ୍ର ଚାନ୍ଦୁଆ ଖଞ୍ଜିଲେ ଉପରେ
ବୈଦୁର୍ଯ୍ୟର କଳସ ଚିରାଳ ଫରହରେ ।
ବିଚିତ୍ର ଚାମର ବିଚିତ୍ର ଝିନବାସ
ମୁକୁତା କେରି କେରି କେରି ଉଡ଼ଇ
ଚଉପାଶ ।
ଦିନେ ଥାଉଂଣ ଯେ ମଙ୍ଗଳ ବିଧି କଲେ
ଦେବତା ବ୍ରାହ୍ମଣ କୁଙ୍କୁମ ଲେପିଲେ ।
ଦଶରଥ ସହିତେ ସକଳ ନୃପଗଣ
ମହଋଷିମାନେ ହୋଇଲେ ମଙ୍ଗଳଣ ।
ରାଣୀ ମହାଦେଈ ମୁଦୁସୁଲୀ ଝଡ଼ା
ହଳଦୀ ବିଲୋପିଣ ନଗ୍ରରେ ଦେଲେ
ଛେରା ।
କୁଙ୍କୁମ ଖେଳ ଯେ କଲେ ସର୍ବ ଘର
ଆନନ୍ଦେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଦଶରଥ
ନୃପବର ।
ଶୁଣସି ଗୋ ଉମା ବିଚିତ୍ର ରସବାଣୀ
ହୋଇଲେ ସାମନ୍ତ ଦଶରଥ ନୃପମଣି ।
ଯେକ ଦେହ ତିନି ମୂରତି ହୋୟେ ଜାତ
ସତ ସୁକୃତ ସାତ୍ତ୍ୱିକ ଯେ ଅଟଇ ଯେକତ ।
ଯେହାଙ୍କର ଗର୍ଭରୁ ଜାତ ହୋଇବେ
ଦଇତାରି
ଯେକଇ ନାରାୟଣ ଚତୁଧା ମୂରତି ଧରି ।
ଅଦିତିର ସତ ରଜ ତମ ତିନିଗୁଣ
କଇକୟା କଉଶଲ୍ୟା ସୁମେତ୍ର ତିନିଜଣ ।

ଯେବଣ ଦିନ ସେ ହୋଇଲା ଅନକୁଳ
ନାନ୍ଦୀ ଶ୍ରାଦ୍ଧ କଲେ ପାଞ୍ଚଘଡ଼ି ବେଳ ।
ହୋମ କରିଣ ନାରୀଙ୍କି ଦେଲେ ନ୍ୟାସ
ଆପଣେ ଦେଲା ନେଇ ଅଜ ନୃପ ଶିଷ ।
ସଭାକଇ ବରକନ୍ୟା ବେଗେଣ ଥଇଲେ
ଅଷ୍ଟମାସ ବନ୍ଦାପନା ସମସ୍ତ ସାରିଲେ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟମଣ୍ଡଳ ସ୍ଥାପି ଅର୍ଘ୍ୟ ଦିଅନ୍ତି ଆଣି
ଆଶିଷ ପାଇ ଭିତରକୁ ଯାନ୍ତି ପୁଣି ।
ଇଷ୍ଟଦେବତାଙ୍କୁ କରନ୍ତି ନମସ୍କାର
ତହିଂ ବନ୍ଦାପନା ଅନେକ ବେଭାର ।
ପିଙ୍ଗଳ ଶାଢ଼ି ସେ ପିନ୍ଧିଣ ଯୁବତୀ
ଗଇଣ୍ଠାଳ ହୋଇଣ ଆସଇ ନରପତି ।
ଛାୟା ମଣ୍ଡୋପର ତଳେ ଉଭାହୋଇ
ବରୁଣ ପୂଜାକରି ଯାଆନ୍ତି ଆଶିଷ ପାଇ ।
ସଭାଜନକଇ ଅକ୍ଷତ ପୁଷ୍ପ ଦେଇ
ବସ୍ତ୍ର ଅଳଙ୍କାର ତାମ୍ବୁଳ ଫଳ ଥୋଇ ।
ଚନ୍ଦ୍ରସମ ଲେପନ ହୁଅନ୍ତି ନୃପତି
ଯେଥୁଅନନ୍ତରେ ଭୋଜନ କରନ୍ତି ।
ରବି ଅସ୍ତକାଳେ ନବଶ୍ରାହୀ ଗନ୍ଧା
ତିନିରାଣୀ ସହିତେ ସ୍ନାହାନ ମହାଯୋଧା ।
ନବତନ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧି ଉପରାଣ ଘେନି
ବେଶବେସନ ତହିଂ ହୋଇଲେ
କାମେନୀ ।
ମାଳ ମୁକୁଟ ଯେ ଭୂଷଣ ଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପ
ହୁଳହୁଳି ଧ୍ୱନି ଶୁଭଇ ଚଉପାଶ ।
ଶଙ୍ଖମହୁରୀ ଯେ ମର୍ଦ୍ଦଳ ନୃତ୍ୟଗୀତ
ବାହାରେଣ ସଭା ସମ୍ପରେ ପୂରିତ ।
ଅଛନ୍ତି ନାନା ଦେଶ ମହୀପାଳ
ନଗ୍ର ନରନାରୀ ଦେଖନ୍ତି ସକଳ ।
ତପୀଜନେ ବସିଅଛନ୍ତି ସଭାମଧେ
ସ୍ୱର୍ଗେ ଆନନ୍ଦ ଯେ ହୁଅନ୍ତି ସୁରସିଦ୍ଧେ ।
ରାଜାରାଣୀଙ୍କର ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ଶ୍ରୀଫଳ
ଆବର ଘେନିଣ ଅଛନ୍ତି ତଣ୍ଡୁଳ ।
ଆଗେ ଦ୍ୱିଜବର ଆଶିଷମାନ ଭଣି
ମଙ୍ଗଳ ଯୋଗେଣ ଆସନ୍ତି ରାଜାରାଣୀ ।
ବେଦିରେ ବିଜୟେ ତଣ୍ଡୁଳ ଫଳ ଥୋଇ
ପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭେ ସନ୍ନିଧେ ବୁଲିତେ ବସେ ଯାଇ ।
ଚଉପାଶେ ଜଳଇ ଦୀପ ଦିହୁଡ଼ି ହୁଳା
ଲୋକ ଦେଖି ଲାଜ ପାଆନ୍ତି ଅବଳା ।
ହରଷେ ସଂକୁଚେ ଗୃହତମାନ କଲେ
ଅଳପ ହସିଣ ମୁଖ ଲମ୍ବାଇଲେ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣେ ହୋମ ଅଗ୍ନି କରି ଆଚ୍ଛାଦନ
ସମିଧ ଘେନି ଚରୁ କରନ୍ତି ରନ୍ଧନ ।
ଦିଗପାଳକଇ ଘୃତ ହବି ଦେଲେ
ଝିଙ୍କ ପକ୍ଷୀ ଘେନି କେଶ ବିରୋଳିଲେ ।
ରାଣୀଙ୍କର ମଉଳି ଆପଣେ ନୃପମଣି
ମନ୍ତ୍ର ଶୁଣାଇଣ ପାରିଲେ ତିନିବେଣୀ ।
କପାଳେ ଚନ୍ଦନ ଲେପନ କଲେ ରାୟେ
ମଥାରେ ଗୁରୁଡ଼ା କାଣ୍ଡେକ ଖଞ୍ଜି ଆୟେ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣେ ବେଦ ପଢ଼ିଲେ ମନ୍ତ୍ର ଯୋଗେ
ଦଶରଥ ବଶିଷ୍ଟ ବସିଲେ ଯୁବତୀଙ୍କ
ଆଗେ ।
ତୀର୍ଥଙ୍କର ନାମ ସୁମରିଲେ ନୃପମଣି
କଲ୍ୟାଣ ଘେନି ଭିତରକୁ ଗଲେକ
ରାଜନି ।
ପୁରେ ପ୍ରବେଶନ୍ତେ ଯାଇ ଅର୍ଘ୍ୟ ଦେଲେ
ଦେବଗଣ ସ୍ୱର୍ଗରେ ବସିଣ ଭାଳିଲେ ।
ଦଶରଥ ନୃପତି ସୀମନ୍ତର କାଳେ
ଉପୁଜିବ ନାରାୟଣ ଏହାଙ୍କର କୋଳେ ।
ଆମ୍ଭକଇ ରକ୍ଷା କରିବେ ଦଇତାରି

ତେବେ ସେ ପାରିବା ନା ସ୍ୱର୍ଗ ଭୋଗକରି ।
ଦଶରଥ ଯୋଗେ ହୋଇବା ନା ସୁସ୍ଥ
ଯେଥକଇ ଅକ୍ଷତ ଦେବାର ଯୁଗତ ।
ବିଚାର କରି ଦେବ ପବନକୁ ରାଇ
ଅକ୍ଷତ ଦେବତାଯେ ଦେଲେ ପଠିଆଇ ।
ରାଜାମାନେ ଯେ ଯାହା ଅନରୂପେ
ପୂଜାକଲେ
ଯେଥୁ ବରକନ୍ୟା ଭିତରକୁ ଗଲେ ।
ଭୋଜନ ଶୟନ ସେ କରନ୍ତି ଯଥାବିଧି
ଶୁଣ ଗୋ ବରାନନେ ବୋଲନ୍ତି ଅନାଦି ।
ଦଶରଥ ଯହୁଂ ହୋଇଲେ ସୀମନ୍ତ
ଯେ ଯାହା ପୁରେ ଗଲେ ନୃପତି ସମସ୍ତ ।
ସନମାନ ପାଇଣ ଗଲେ ସର୍ବ ଯତି
ଲୋମପାଦ ଗଲେ ନଗ୍ର ଚମ୍ପାବତୀ ।
କୟେକୟା ଦୁଇ ପିତା ପୁତ୍ର ଘେନି
ଗଲେ କଉଶୁଲା ସୁମୈତ୍ରା ଭାଇ ବେନି ।
ଅଯୋଧ୍ୟାର ନୃପତି ପରମ ସାନନ୍ଦ
ମୁଖ ବିକାଶଇ ପୂର୍ଣ୍ଣମୀର ଚାନ୍ଦ ।
ଅଷ୍ଟମାସ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନବମାସ ପଶି
ଅପସର ଆଉଜି ବସନ୍ତି ରାଣୀ ଆସି ।
ବିଶେଷେ ସେବା କରୁଥାନ୍ତି ଅନୁବ୍ରତ
ଯତନକରି ନିଯୋଗୀ କରିଛି ଦଶରଥ ।
ଦଶମାସ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣେ ଚଇତ୍ର ପଖେ ଗଲା
ଦିନବଢ଼ା କୋଡ଼ିଯେ ଦିବସ ଭୋଗକଲା ।
ଯେସନେକ ଦଶମାସ ଅନ୍ତରେଣ ଦିନ
ଅଷ୍ଟମୀ ତିଥିରେ ନବମୀ ବର୍ଦ୍ଧମାନ ।
କଉଶୁଲା ଦେହ ହୋଇଲା ଅଥିର
ଚିତ୍ତ ଅନ୍ତରାଳ ପବନ ବହଇ ଖର ।
ପେଟ ବଥାଇ ଯେ ହାଇ ଘନ ଘନ
ମୃଦୁସୁଲୀ ଯାଇ ଜଣାନ୍ତି ରାଜନ ।
ଭୋ ଦେବ ଦଶରଥ ନୃପତି ଶିରୋମଣି
ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଅଙ୍କସ ତୋ କଉଶୁଲା ପାଟରାଣୀ ।
ପୁଣିହିଂ ଜଣେକ ଯେ ଯେସନ ସମୟେ
ଜଣାଇଲା ଆସି ଅଯୋଧ୍ୟାର ରାୟେ ।
ଭୋ ଦେବ କଇକୟା ସୁମିତ୍ରା ପେଟବ୍ୟଥା
ଶୁଣିଣ ଭିତରକୁ ଯେ ଗଲା ମହାରଥା ।
ସମସ୍ତ ଯୁବତୀଙ୍କି ବୋଇଲାକ ରାଇ
ଯେ ତିନିହିଂକି ଜଗ ତୁମ୍ଭେ ଅନୁବ୍ରତେ
ଥାଇ ।
ପୁଣି ବାହାରକୁ ଅଇଲେ ମହୀପତି
ବଶିଷ୍ଠ ସୁମନ୍ତକୁ ଘେନିଣ ଭାଳନ୍ତି ।
ମହାଦେଈମାନଙ୍କର ପେଟ ବଥାଇଲା
ଶୁଣିଣ ସୁମନ୍ତ କରଯୋଡ଼ି ଜଣାଇଲା ।
ଶୁଣ ଦେବ ଦଶରଥ ନୃପତି ତିଳେକ
ହୋଇଲା ମାସ କେତେ ତାହା ଯେବେ
ଲେଖ ।
ବଶିଷ୍ଠ ବୋଇଲେ ଆଷାଢ଼ ମାସ ଯାନ୍ତେ
ପୂର୍ଣ୍ଣମୀର ଦିବସ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ଅନ୍ତେ ।
ସେଦିନ ରାଣୀ ଯେ ଚରୁକଲେ ଗ୍ରାସ
ବଢ଼ାଦିନ ଗଣନ୍ତେ କୋଡ଼ିଯେ ଦିବସ ।
ଆଜହିଂ ଚଇତ୍ର ଶୁକଳ ଅଷ୍ଟମୀ
ନବମୀ ତିଥି ଯେ ଅଛଇ ଉତକର୍ମି ।
ବଢ଼ା ଲେଖିଲେ ଦଶମାସ ହୋଇ
ପୁତ୍ର ଜାତ କରିବେ ଅବଶ୍ୟ ମହାଦେଈ ।
ଦିନ ବଢ଼ିଲେ ଦୋହିତା ବୋଲି ଜାଣି
ପୂର୍ବର କଥାଯେ ଅପୂର୍ବ ରସବାଣୀ ।
ବିଶେଷେ ଆଷାଢ଼ର ଦିବସେକ ଗଲା
ଗର୍ଭଲେଖାକୁ ମାସେ ବଶିଷ୍ଠ ବୋଇଲା ।
ଦଶମାସ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣେ ପ୍ରସବ ହୋନ୍ତି ନାରୀ
ଯେକଥା ସ୍ୱରୂପ ତୁ ଜାଣ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।

ପ୍ରସବିଲା କାଳ ହୋଇଲାକ ଆସି
ଯେଥିକଇ ଭ୍ରାନ୍ତି ନକର ଅଜଶିଷି ।
ଶୁଣି ଦଶରଥ ସୁମନ୍ତକର ବୋଲି
ବହୁତ ପୁତ୍ରବନ୍ତୀ ଅଣାଅ ମୁଦୁସୁଲୀ ।
ଆଜ୍ଞାପାଇ ମନ୍ତ୍ରୀ ଆଣିଲେ ସୁଲକ୍ଷଣୀ
ଭିତରେ ନିଅ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ନୃପମଣି ।
ଯେଥୁଅନନ୍ତରେ ଯେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତ ଗଲା
ପେଟବ୍ୟଥା କରି ଶୂଳ ପେଲାଇଲା ।
ଅନେକ ଯୁବତୀ ଯେ ବେଢ଼ି ଧରିଛନ୍ତି
କଷ୍ଟରେ ରାଣୀମାନେ ମାତା ସୁମରନ୍ତି ।
ପେଟ ମୋଡ଼ିଣ ଯେ ବୋଲନ୍ତି ଆଇ ଆଇ
ସିଉଲୁଣି ଦେହେ ଅଛନ୍ତି ଲଗାଇ ।
ଥୋକାଯେକ ବେଳେ ଅଇଲା ମୁଦୁପୁଡ଼ା
ତାହାର କନ୍ଧରେ ରାଣୀ ଦେଇଛି
ହସ୍ତଯୋଡ଼ା ।
ପୁଣ ପୁଣ ଶୂଳ ଆସଇ ଘନକାଇ
ବିକଳେ କଉଶୁଲା ସୁମରଇ ଆଇ ଆଇ ।
ଧନ୍ୟ ସେ ସାଧବୀ ଧନ୍ୟ ତାର ପେଟ
ଗର୍ଭେ ଧରିଅଛି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
ସାତ ଦ୍ୱୀପ ସାତସିନ୍ଧୁ ନଦୀ ବନ
ପର୍ବତ ଜଳ ସ୍ଥଳ ଚଉଦ ଭୁବନ ।
ଦଶଦିଗପାଳେ ମେରୁ କପିଳାସ
ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟ ଯାହାର ଦେହରେ କରିଛନ୍ତି
ବାସ ।
ସେ ସେ କଉଶୁଲା ରାଣୀର ଗର୍ଭେ ଅଛି
ଦେହ ଧଇଲା କେହ୍ନେ ପ୍ରାଣ ଯେ ନ ମୁଛି ।
ବାବୁ ମହିମା ଦାସବତ୍ସଳ ମୁରାରି
ଦଶରଥ ରାଣୀ ନୋହିଲା ଯେଣେ ଭାରି ।
ପୁତ୍ରଗତି ପାଇଲେ ଯେ ନର୍କଗତି ତେଜି
ଯହୁଁ ବାସୁଦେବ ଯେ ଓଦରେ ଉପୁଜି ।

କିସ ପଟାନ୍ତର ଦେବା ଆନେ ତାହା
ଯାହାର ତନଯେ ହୋଇବେ ଚଉବାହା ।
ଅନେକ ପୁଣ୍ୟେ ସେ ପାଇବେ ଯେହୁ ଫଳ
ସେ ଘେନି ମନେ ଦୁଃଖ ନକରନ୍ତି ବିକଳ ।
ହରିହରି ନାରାୟଣ ସୁମରି କଉଶୁଲା
ଧର୍ମବଳେ ପୁତ୍ରେକ ସେ ଜନମ ହୋଇଲା ।
ସ୍ୱର୍ଗରେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ସୁରଗଣ
ଆଜ୍ଞୁଂ ପଳାଇଲା ଯେ ସର୍ବ ଆପଦ ଜାଣ ।
ଦୁନ୍ଦୁଭି ବଜାଇଣ ପୁଷ୍ପ ବୃଷ୍ଟି କଲେ
କିନ୍ନରୀ ଗୀତ ଗାଇ ଅପଛରୀ ନାଚିଲେ ।
ଦିଗମ୍ବର ବୋଲନ୍ତି ଗୋ ଶୁଣ ପ୍ରାଣସହୀ
ଜଗନ୍ନାଥ ଜନମ ହୋଇଲେ ଯହୁଁ ମହୀ ।
ଧାଇ ମୁଦୁସୁଲୀ ଦେଖିତ ଅଇଲେ
ରାଜାର ଆଗେଯାଇ ତକ୍ଷଣେ ଜଣାଇଲେ ।
ଭୋ ଦେବ ଦଶରଥ ବଧାଇ ବେଗେ ଦେବା
ପୁତ୍ରେକ ଜାତ ହୋଇଲା ସମାନ୍ୟ ମଘବା ।
ଶୁଣିଣ ନୃପତି ଯେ ହରଷ ମୁଖ ହୋଇ
ଆନନ୍ଦେ ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚାହିଁ ।
ଦେବଇ ବଧାଇ ଯେ ତଥ୍ୟ ଜାଣି ଆସ
କଇକୟା ମହାଦେଈ କରୁଅଛି କିସ ।
କଥା ହୁଅନ୍ତେ ଯେ ଶୁଭିଲାକ ଗୋଳ
ଧାଇଂ ଯାଇ ମୁଦୁସୁଲୀ କହିଲା ମହୀପାଳ ।
ଭୋ ଦେବ କଯେକୟା ଅଟଇ ତୋର ରାଣୀ
ପୁତ୍ରେକ ହୋଇଲା ଯେ ସମାନ ଦିନମଣି ।
ପରମ ସାନନ୍ଦେଣ ଅଯୋଧ୍ୟାର ରାଜା
ବିଚାରଇ ପ୍ରାପତ ମୋତେ ହୋଇଲା
ତନୁଜା ।
ପୁଣିହିଂ କ୍ଷଣକେ ବାରତା ପାଇଲା
ସୁମିତ୍ରାର ବେନିପୁତ୍ର ଜନମ ହୋଇଲା ।
କାମଦେବ କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର ପଟାନ୍ତର

ତାହା ତପେ ପ୍ରାପତ ବେନି ଯେ କୁମର ।
ଚାରି ତନୟେ ଯହୁଂ ହୋଇଲାକ ଜାତ
ଆପଣେ ଦେଖିତ ଅଇଲେ ନରନାଥ ।
ଲାଭି କମଳେ ଲାଗିଅଛି ନାଡ଼
ଶୁଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଯେ ଦେଲେ ଲକ୍ଷେ ମାଢ଼ ।
ଦେଖିଣ ନିର୍ମଳ ହୋଇଲା ମୋର ନେତ୍ର
ମନେ ବିଚାରଇ ରକ୍ଷା ହୋଇଲା ସୂର୍ଯ୍ୟ
ଗୋତ୍ର ।
ବୃଦ୍ଧାନାରୀଙ୍କି ଯେ ବୋଇଲା ନୃପବର
ଯେ ବିଧି ବିଧାନ ସକଳ ନିଭାକର ।
ଆପଣେ ବାହାର ବିଜେ କଲା ଆସି
ଧନରତ୍ନ ଅଳଙ୍କାର ବହୁତ ବିଧ୍ୱଂସି ।
ଜଣେ ଜଣେ ପ୍ରସାଦ ସନମାନ କଲେ
ଅନେକ ସଞ୍ଜା ପଦାର୍ଥ ବିଳୋହିଣ ଦେଲେ ।
ରାଣୀ ରାଣୀହଂସ ବହୁତ ଦେଲେ ଆୟେ
ବସ୍ତ୍ରଙ୍କର ତୁଲେ ହୋଇଲା ତୁଚ୍ଛାକାୟେ ।
ନବରର ଧାଇ ମୁଦୁସୁଲୀ ମାନ
ଯେ ଯାହାର ଇଚ୍ଛାଏ ବହିନେଲେ ଧନ ।
କେ ଘେନି ଆସନ୍ତି ବସ୍ତ୍ର ପେଡ଼ା ପେଡ଼ା
ଥାଳି ଝରି ଡାବରି ଆବୋରିଲେ ଝଡ଼ା ।
ନବର ତୁଚ୍ଛାକଲେ ନାନା ଦ୍ରବ୍ୟ ବହି
ଦେଖିଣ ହରଷ ଯେ ଅଯୋଧାର ସାଇଂ ।
ଦେଖିଣ ଡରିଲେ ଅସୁର ସୁର ଗଣ
ପର୍ବତ ପକାଇ ଗଲେ ପଳାଇଣ ।
ମଡ଼ିଆଳ ପେଣ୍ଟ ନେଲେ ଖଣ୍ଡେ ମାରି
ଧୋବା ତୁଠ ଜୁର କରିନେଲେ ଦୁଇଚାରି ।
ରାତ୍ର ଅର୍ଦ୍ଧମାନେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଜନମ ଯେ
ହୋଇ
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କୁ ନୃପତି ଆଣିଲା ହକରାଇ ।
ସୁମନ୍ତ ସହିତେଣ ପଣ୍ଡିତ ଜନ ଘେନି
ଜନ୍ମ କର୍ମ ବିଧି ଖୋଜନ୍ତି ମହାମୁନି ।
ଗ୍ରହପୁତ୍ର ଆସି ଥାପିଲେ ଜାତକ କୋଠି
ବୋଇଲେ ତିନିପାଦେ ବୃହସ୍ପତି ଦେଲେ
ଦୃଷ୍ଟି ।
ଧନୁଲଗ୍ନେ ହୋଇଲେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର ଜାତ
ମକରେଣ ଜାତ ଆବର ତିନିପୁତ୍ର ।
ପୁଷ୍ୟା ନକ୍ଷତ୍ର ଘେନି କକଡ଼ା ରାଶି ହୋୟେ
ଜନ୍ମିଲା ଯେହୁ ତୋର ପ୍ରଥମ ତନୟେ ।
ଆବର ତିନିଙ୍କରି ଅଶ୍ଳେଷା ନକ୍ଷତ୍ର
କକଡ଼ା ରାଶି ଯେ ହୋଇଲା ଚାରିପୁତ୍ର ।
ଶୁଭ ବେଳ ଜାତ ସର୍ବଗ୍ରହେ ବଳୀ
ଚାରିଗୋଟା ଗ୍ରହ ସମ୍ମୁଖେ ଛନ୍ତି ମିଳି ।
ଧନୁ ଲଗ୍ନେଣ ଯେ ଅଛନ୍ତି ଗ୍ରହଚାରି
ଯେକମାତ୍ର ଦେବଗୁରୁ ହୋଇଛନ୍ତି
ଅତିଚାରୀ ।
ଯେ ପୁତ୍ର ଧାର୍ମିକ ହୋଇବେ ନରସାଇଂ
ତିନିପୁରେ ଯେହାଙ୍କୁ ବଳେ ସମ ନାହିଂ ।
ଧାର୍ମିକ କୁଶଳ ହୋଇବେ ଶାନ୍ତିଶୀଳ
ସୁଜନ ସୁବୁଦ୍ଧି ହୋଇ ଉଧରିବେ କୁଳ ।
ରାଶିପତ୍ର ଲିହି ଯେ ସମର୍ପିଲେ ଆଣି
ଲକ୍ଷେକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭୋଜନ ଦେଲେ
ନୃପମଣି ।
ଶଙ୍କର ଆଳେ ଲକ୍ଷେ ଗୋଦୁହନ କରାଇ
ଚଣ୍ଡୀ ଅପରାଜିତ ଲକ୍ଷେ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ରାଇ ।
ପାତ୍ର ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ରାଏ ଦେଲେ ଶାଢ଼ି
ଯେ ଯାହା ମନ୍ଦିରଙ୍କୁ ଗଲେ ହସ୍ତୀ ଚଢ଼ି ।
ରାଜା ପରବେଶ ଅନ୍ତପୁରେ ଯାଇ
ଦେଖିଲା ଅନ୍ତୁଡ଼ିରେ ରାଣୀ ଛନ୍ତି ଶୋଇ ।
ବୁଦ୍ଧିବନ୍ତ ନାରୀ ଅଛନ୍ତି ବହୁତ
ଯେ ବିଧି ବିଧାନ କରନ୍ତି ସମସ୍ତ ।

ଲାହିକାଟି ପୁତ୍ରଙ୍କ ସ୍ନାହାନ କରାଇଲେ
ଅଗର ଚନ୍ଦନ କାଠ ଅନ୍ତୁଡ଼ି ଲଗାଇଲେ ।
ନେତପାଟ ଶେଯ ରଞ୍ଚିଲେ ଯତ୍ନକରି
ଉପରେଣ ଚାନ୍ଦୁଆ ବିଚିତ୍ର ମଶେରୀ ।
ଧାଇ ଧରାଇଣ ଗାଈ ଦୁଧ ଦେଲେ
ପ୍ରାଣୁ ଅଧିକ କରି ପୁତ୍ରଙ୍କ ପାଳିଲେ ।
କଶ୍ୟପ ଅଦିତି ଯେହ୍ନେ ଇନ୍ଦ୍ର ପୁତ୍ର ପାଇ
ଦଶରଥ ରାଣୀ ତେହ୍ନେ ଆନନ୍ଦ ଯେ ହୋଇ ।
ଦାସୀଙ୍କର ଚେଷ୍ଟା ଆନୁଆନ ରୀତି
ନବରୁ ବାହାର ହୋଇ ଦାଣ୍ଡରେ ବୁଲନ୍ତି ।
ତୁଣ୍ଡରେ ପାନ ମୁଣ୍ଡରେ ଫୁଲ ଖୋଷା
ଆଡ଼େ କରି ଚାହିଂଣ ଦିଅନ୍ତି ମୃଗିହସା ।
ଲମ୍ୱ ପଣନ୍ତ ଯେ ଫରହର ଉଡ଼ି
କ୍ଷଣେ ଚାଲି କ୍ଷଣେ ଦିଅନ୍ତି ଧାଉଡ଼ି ।
ଗାଲରେ ହଳଦୀ ଯେ ଆଖିରେ କଜ୍ଜଳ
ପୁଣ ପୁଣ ଫେଡ଼ନ୍ତି ଯେ ଖୋପାର ଫୁଲମାଳ ।
ହିଆରୁ ପଣନ୍ତ ଯେ ଆଡ଼ କରି ଦ୍ୟନ୍ତି
ଅଳପ ହସିଣ ଆଖି ଛଟା ଯେ ମାରନ୍ତି ।
ନଗ୍ର ନରନାରୀ ଆନନ୍ଦ ସମସ୍ତ
ବୃଦ୍ଧରାଜା ଆମ୍ଭର ପାଇଲା ଚାରିପୁତ୍ର ।
ଚମ୍ପାବତୀ ନଗ୍ରରେ ଯେ ଲୋମପାଦ ରାୟେ
ପୁତ୍ର ଜାତ ଶୁଣି ତତକ୍ଷଣେ ଆୟେ ।
କଉଶୁଲା ଭାଇ କଇକୟା ପିତା
ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ଅଇଲେ ପାଇଣ ବାରତା ।
ସୁମେତ୍ରାର ଭାଇ କଇକୟାର ଭାଇ
ପୁତ୍ର ଜନ୍ମ ଶୁଣିଣ ସେମାନେ ଅଇଲେ ଧାଇଂ ।
ଦେଖିଲେ ଦଶରଥର ଚାରି ତନୟ ଜାତ
ଅତି ଉଷତେଣ ଦେଖିଲେ ପରମାର୍ଥ ।
ଯେଥୁ ଅନ୍ତରେ ଗଲାଦିନ ଚାରି
ପାଞ୍ଚଦିନେ ମଉଳା ଜଗନ୍ତି ପାହାରି ।
ଯୋଗୀଜନ ଯାହାକୁ ହୃଦରେଣ ଚିନ୍ତି
ଅନେକ ଯତ୍ନ କରି ତାହାକୁ ଜଗନ୍ତି ।
ପୁଅଙ୍କ ମଉଳାକୁ ବଧାଇ ରାଜା ଦେଲା
ଧନବସ୍ତ୍ର ଦେଇ ପୁରୁଷାର୍ଥ କରାଇଲା ।
ରଜନୀ ପ୍ରଭାତେ ହୋଇଲା ଷଠୀଆରି
ଅନ୍ତୁଡ଼ି ମନ୍ଦିର ତହିଂ ଲିପନ୍ତି ନାରୀ ।
ପୁର ମଣ୍ଡାଇଣ ସେ ଜାଲ ବେଢ଼ାଇଲେ
ମୀନରୂପେ ହରିଙ୍କି ରଖିତ ମନକଲେ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ କଉଡ଼ି ଘେନି ତୋଳାଇଲେ ଷଠୀଘର
ହୁଳହୁଳି ଶବଦ ଶୁଭଇ ଅପାର ।
ଦିଉଛାଇଙ୍କି ପୂଜା କରନ୍ତି ନାରୀ ମିଳି
ଛାଗ ମହିଷୀ ଯେ ଦିଅନ୍ତି ନେଇ ବଳି ।
ଅନ୍ନ ପିଷ୍ଟକ ଯେ ବିଭିନ୍ନ ଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପ
ଧୂପ ଦୀପେ ପୂଜା କରନ୍ତି ବିଶେଷ ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଯେ ସାତଦିନେ ଉଠିଆରି
ଅଷ୍ଟମ ଦିବସେ ବୁଧ ଆଠୁଆରି ।
ମହାଦେଈ ତିନି ହୋଇଲେ ମାଜଣା
ଅନେକ ଧନ ଦେଲେ ଦଶରଥ ରଣା ।
ଦିନୁ ଦିନୁ ଦିଶନ୍ତି ପୋୟେ ଆନୁଆନ
ଅଗାଦ ଜଳେ ଯେସନେ ବଢ଼ଇ ପଦ୍ମବନ ।
ଶୁକଳ ପକ୍ଷରେ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଯେହ୍ନେ ଦିଶି
ଏକବିଂଶ ରାତ୍ର ହୋଇଲାକ ଆସି ।
ବୈଶାଖ କୃଷ୍ଣ ଯେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ଦିନ
ନଗ୍ର ମଣ୍ଡାଇଲେ ଅଯୋଧ୍ୟା ରାଜନ ।
ତୀର୍ଥଜଳେ ପୁତ୍ରଙ୍କ ସ୍ନାହାନ କରାଇଲେ
ରତ୍ନଖଟ ଦୋଳି ଉପରେ ଶୁଆଇଲେ ।

ଗ୍ରହଶାନ୍ତି କରିଣ ଦକ୍ଷିଣା ଦାନ ଦ୍ୟନ୍ତି
ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଛତ୍ର ତୈଳ ବିଜୋହନ୍ତି ।
ନଗ୍ର ନରନାରୀ ଅଇଲେ ବନ୍ଦାଇ
ଢୋଲ ଦମା ଟମକ ନିଶାଣ ବାଜଇ ।
ନୃତ୍ୟ ଠାବେ ଠାବେ କରନ୍ତି ନରନାରୀ
ସ୍ୱର୍ଗେ ସାଧୁ ସାଧୁ ଦେବତାଯେ କରି ।
ବଶିଷ୍ଠ ମହାମୁନି ଅଗ୍ନିରେ ଆହୁତି ଦେଲେ
ବେଦମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ଆଶିଷ ବାଂଛିଲେ ।
ଶତେକ ଶଙ୍ଖ ଯେ ଶତେକ ମହୁରି
ସହସ୍ରେକ କନ୍ୟା ହୁଳହୁଳି ଧ୍ୱନିକରି ।
ଦଧି ମାଛ ପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭ ଆଗରେଣ ଥାପି
ଶ୍ୱେତ ପାରୁଆ ଯେ ରାଜହଂସ ପକ୍ଷୀ ।
ମଙ୍ଗଳ ଅଷ୍ଟକ ପଢ଼ନ୍ତି ଜଉତିଷ
ସୁଙ୍ଗ ଦ୍ୱିଜବରେ କରନ୍ତି ଆଶିଷ ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ଅମନାତ୍ୟ ଘେନିଣ ଦଶରଥ
ମନରେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲା ନରନାଥ ।
ବଶିଷ୍ଠ ମହାମୁନି ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର କର୍ଣ୍ଣେ
ସାରସ୍ୱତ ମନ୍ତ୍ର କହିଲେ ମହାମୁନ୍ୟେ ।
ଋଷି ପଚାରନ୍ତି କେବଣ ନାମ ଦେବା
ଭୋ ପଣ୍ଡିତ ଜନେ ବିଚାରି କହିବା ।
ଦଶରଥ ବୋଇଲେ ତୁ ଭୂତ ଭବିଷ୍ୟ ଜ୍ଞାତା
ସବୁରି ସନମତେ ତୁମ୍ଭର ଯିସ କଥା ।
ବ୍ରହ୍ମମୁନି ବୋଇଲେ ଏ ତୁମ୍ଭର ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର
ଦେଖିଣ ରମ୍ୟ ଉପୁଜଇ ଯେ ମୋହୋର
ଯେ ନେତ୍ର ।
ଆବର ସୁନ୍ଦର ଯେ ମଧୁର ମୂରତି ଶ୍ୟାମ
ଯେହାର ନାମ ଗୋଟି ହେଉ ଯେ ଶ୍ରୀରାମ ।
ଯେହାର କନେଷ୍ଠ ଯେ ଭାରା ଅର୍ଥେ ଜାତ
ଯେହାର ନାମ ଗୋଟି ହୋଇବାକ ଭ୍ରଥ ।
ଯେହାର କନେଷ୍ଠ ଯେ ସୁମିତ୍ରାର ବଜା
ରୂପ ଗୁଣେ ସୁନ୍ଦର ଅଟଇ ଅନର୍ଗଜା ।
ଯେହାର ନାମ ଗୋଟି ହୁଅଇ ଲକ୍ଷ୍ମଣ
ସବୁହୁଂ ସାନ ଯେ ଅଟଇ ବିଚକ୍ଷଣ ।
ଶତ୍ରୁ ଦର୍ପ ହାଦେ ମର୍ଦ୍ଦିବାକ ବୀର
ଶତୃଘନ ନାମ ହୋଉ ଯେ ପୁତ୍ରର ।
ଯହୁଂ ପୁତ୍ରଙ୍କର ନାମ ବଶିଷ୍ଠ ଯେ ଦେଲେ
ଶୁଣିଣ ସମସ୍ତେ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ ।
ଯେ ଯାହାର ପୁରେ ଗଲେ ନରନାରୀ
ଦୋଳି ଶୁଆଣି ସେ ନାମ ତହିଂ ସାରି ।
ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଭ୍ରଥ ଶତୃଘନକଇ ଦେଖି
ଦଶରଥ ନିର୍ମଳ ହୋଇଲା ବେନି
ଆଖି ।

ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ସହ ରାମଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ସିଦ୍ଧବନ ଯାତ୍ରା

ହର କହନ୍ତି ଗୋ ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ମୁନି ଯେ କଉଶିକ ନଦୀ ତୀରେ ।
ଯଜ୍ଞ ଆରମ୍ଭ ସେ କଲେ ତପୋବନ୍ତ
ନିମନ୍ତ୍ରି ଆଣିଲେ ଯେ ସକଳ ମୁନିନ୍ତ ।
ଯଜ୍ଞଶାଳ କରି ତିନି ଘର ତୋଳି
ସମିଧ ଯବ ଘୃତ ସଞ୍ଚଇ ତପଶାଳୀ ।
ପ୍ରଥମ ଦିବସେ ଅଗ୍ନିରେ ହୋମ ଦେଲେ
ପୁଣି ଦଇତ ବଳ ଧାଇଂଣ ପଡ଼ିଲେ ।
ହୋମ ଘର ଭାଙ୍ଗି ମୁନିନ୍ତ କଚାଡ଼ି
କେବଣ ତପୀଙ୍କର ମୁଚ୍ଛନ୍ତ ଓପାଡ଼ି ।
ସେହି ଅଗ୍ନିରେ ପୋଡ଼ିଲେ ତିନି ଛେଳି
ଭୋଜନ କରିଲେ ତାହା ତିଳ ଘୃତ ଗୋଳି ।
ବୋଲନ୍ତି ଅସୁରେ ତୁମ୍ଭର କିସ ଯଜ୍ଞ
ଭଲା ପଳାଇଲ ଅଛଇ ତୁମ୍ଭର ଭାଗ୍ୟ ।
ତୋଟି ରକଟିଣ ପିଅନ୍ତୁ ରକତ
ବୁକୁ ବିଦାରିଣ କାଢ଼ନ୍ତୁ ତୁମ୍ଭର ଅନ୍ତ ।
ଋଷିଙ୍କର ମାୟେଂସେ ତୋଷନ୍ତୁନା ପିଣ୍ଡ
ଯେହି ଦନ୍ତେ ଚାପି ଭାଙ୍ଗନ୍ତୁ ନିନା ମୁଣ୍ଡ ।
କେମନ୍ତ ଜାଣିଲରେ ଭଲା ତରକିଲ
ଗୋଚର କଥା କିରେ ପ୍ରାଣ ଘେନି ଗଲ ।
ଯେମନ୍ତେ ବୋଲି ଦତ୍ୟେ ଚଳିଗଲେ ଯହୁଂ
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଯଜ୍ଞଶାଳ ଦେଖିଲେ ଆସି ତହୁଂ ।
ଭଗ୍ନ ମନ୍ଦିର ପଦାର୍ଥ ନାରଖାର
ସଞ୍ଚିଲା ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ନାଶ ଗଲା ଅପାର ।

ମୁନି ବିଚାରଇ ଦେବି ଯେବେ ଶାପ
ଧର୍ମ କ୍ଷୟେ ଯିବ ପାଇବଇଂ ପାପ ।
ଅସୁରେ ପ୍ରବଳ ହୋଇଲେ ମହାଦୁଷ୍ଟ
ଯାଗ ଯଜ୍ଞ ଭାଙ୍ଗିଲେ ଦେଲେ ମହା କଷ୍ଟ ।
କେମନ୍ତେ ତପ ଅବା କରିବା ବନେ ଥାଇ
ଯେତେ ବୋଲି ମୁନି ମଢ଼ିଆକୁ ଯାଇଂ ।
ଶୁଚିବନ୍ତ ହୋଇ ମୁନି ବସିଲାକ ଧ୍ୟାନେ
ଦନୁଜ ବଳ ହତ ହୋଇବ କେସନେ ।
ଯୋଗବଳେ ଦିଶିଲା ଦଶରଥ ସୁତ
ସେ ସେ ସଂହାରିବ ଅସୁର କୁଳ ଗୋତ୍ର ।
ଧ୍ୟାନମନେ ଜାଣିଲେ ସେ ମହାଋଷି
ଅଯୋଧ୍ୟା ନବରକୁ କୋପଭରେ ଆସି ।
ବାଟରେ ଆସି ସେ ବିଚାରଇ ମୁନ୍ୟ
ଯେବେ ସେ ଦତ୍ୟବଳ ହୋଇବେ ନିଧନ ।
ଶ୍ରୀରାମର କଥା ସୁମରଇ ପଥେ ଯାଉ
ପୀତବସ୍ତ୍ର ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଚତୁର୍ବାହୁ ।
ଶ୍ରୀବଛ ଲକ୍ଷଣ ସେ କଉସ୍ତୁଭ ହାର
କିରୀଟ କୁଣ୍ଡଳ ଯେ ତେଜେ ପରଖର ।
ଗରୁଡ଼ ପିଠିରେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଧରି
ମୁନିଙ୍କି ଦିଶଇ ଯେ ମେଦିନୀରେ ଅବତରି ।
ଦଶରଥ ରାଜାର ଅଟଇ ଜ୍ୟେଷ୍ଟ ବଳା
କଉଶୁଲା ଗର୍ଭରୁ ଜାତ ବିଷ୍ଣୁର ନିଜ କଳା ।
ରାବଣ ମାରିବେ ସେ ଦେବତାଙ୍କ ଛଳେ
ତେଣୁ ସେ ଅବତାର ହୋଇଲେ ରବିତଳେ ।

ଋଷିଶୃଙ୍ଗ ମୁନି ସିଦ୍ଧ ଚରୁ ଦେଲା
ଯେସନେକ ବିଧାନ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରକୁ
ଦିଶିଲା ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଅଯୋଧ୍ୟାଯେ ପ୍ରବେଶ
ଦେଖନ୍ତି ମୁନି ଚନ୍ଦ୍ର କିରଣ ଜାଣି ଦେଶ ।
ଅଷ୍ଟରତ୍ନ ମଣ୍ଡିତ କଳସ ପନ୍ତି ପନ୍ତି
ଭିନ ଭିନ ପରି ଚିରାଳ ଉଡ଼ନ୍ତି ।
ନଗ୍ର ନରନାରୀ ଯେ ଦିଶନ୍ତି ସୁନ୍ଦର
ସ୍ୱର୍ଗର ଲୋକ କି ଜାଣି ପଟାନ୍ତର ।
ଯେବଣ ଦିନୁଂ ରାମ ହୋଇଲେ ତହିଂ ଜାତ
ସେହିଦିନୁ ସୁଫଳ ଅଯୋଧ୍ୟାର ସମସ୍ତ ।
ନିଧନେ ଧନ ଅପୁତ୍ରିକ ପୁତ୍ର ଜାତ
ଆରୋଗ୍ୟ ହୋଇଲେ ସର୍ବଜନ ଗାତ୍ର ।
ସୁଖେଣ ପଣ୍ଡିତ ଯେ କାଳକୃତ୍ୟ ଘେନି
ଅଦାତ୍ରିକ ଲୋକେ ହୋଅନ୍ତି ମହାଦାନୀ ।
ନାରୀ ସଉଭାଗୀ ପୁରୁଷେ ଶାନ୍ତିଶୀଳ
ଯେ ଯାହାର ବସନ୍ତେ ବୃକ୍ଷେ ଦିଅନ୍ତି ଫଳ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ପାଳଇ ଯେ ଅନାବୃଷ୍ଟି ନୋହେ
ବହୁତ କ୍ଷୀର ଯେ ଦୁହାଇଲେ ଗାୟେ ।
ଯେ ଯାହାର କାଳେ ଭୋଗ କରଇ ରୀତି
ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଯହିଂର ଯେ ଗତି ।
ଦେଖିଣ ପ୍ରଶଂସଇ କଉଶିକ ଯତି
ସାଧୁ ଯେ ନଗ୍ର ଚଞ୍ଚଳା ଯେଥି ସ୍ଥିତି ।
ବାସୁଦେବ ଯେବେ ହୋଇଲେ ଯେଥେ ଜାତ
ତେଣୁ ଯେ କଟକ ଯେ ଯେସନେ ସଂଜାତ ।
ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ଦେଖଇ ମୁନି ଯାନ୍ତେ
ପୁର ଗହଗହ କେ କରିବ ତଦନ୍ତେ ।
ଡଗରା ଜଣାଇଲା ନୃପତିକି ଯାଇ
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ମୁନି ଆସୁଛନ୍ତି ଗୋସାଇଂ ।
ଶୁଣି ଦଶରଥ ତଡ଼ବେଗେ ଆସି
ବାଟରୁ ପାଛୋଟି ନେଲା ମହାଋଷି ।
ନବରେ ପ୍ରବେଶ ସେ ଯେ କରଇ
ପାଦପୂଜା
ଷଡ଼ ଅର୍ଘ୍ୟ ଦେଇ ପଚାରଇ
ମହାରାଜା ।
ନମସ୍କାର କରି ଯୋଡ଼ଇ ବେନିକର
ସିଂଘାସନେ ବସାଇ ପୁଛଇ ମୁନିବର ।
ଧନ୍ୟ ଆଜ ଜୀବନ ଦେଖିଲି ଗାଧି ଶିଷ
ଧନ୍ୟ ମୋହୋର ଜୀବନ ଧନ୍ୟ ମୋହୋର
ଦେଶ ।
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ମୁନି ବ୍ରହ୍ମାର ସମାନ
ସେ ମୋର ମନ୍ଦିରକୁ କଲେ ଆଗମନ ।
କଉଶିକ ବୋଲଇ ଶୁଣ ଦଶରଥ
କୁଶଳ ଅଟଇ ନା ତୋ ବାରତା ସମସ୍ତ ।
ପ୍ରଜା ତୁ ପାଳୁନା ପୁତ୍ର ସମ କରି
ଇନ୍ଦ୍ର ବୃଷ୍ଟି କରଇ ନା ତୋହୋର ନିଜ
ପୁରୀ ।

x x x

ଦଶରଥ ବୋଲଇ କରପତ୍ର ଯୋଡ଼ି
ତୋହୋର ପ୍ରସାଦେ ସର୍ବ କୁଶଳ
ମୋହୋରି ।
ପୋୟେ ସାନ ସାନ ବାରହ ବରଷ
କିସ କାର୍ଯ୍ୟେ ତୁମ୍ଭେ ଅଇଲ ଗାଧି ଶିଷ ।
ମୁନି ବୋଲନ୍ତି ମୁଂ ଯେବଣ କାର୍ଯ୍ୟେ ଆଗତ
ତାହା ତୋହୋର ଆଗେ କହଇ ସୂର୍ଯ୍ୟ
ଗୋତ୍ର ।
ଯଜ୍ଞ ଆରମ୍ଭ ଆମ୍ଭେ ବିପୁନ୍ୟେଣ କଲୁ
ଅସୁରଙ୍କର ଭୟେ ଆମ୍ଭେ ନିର୍ବାଇ
ନପାରିଲୁ ।
ଯେବେ ମହାରାଜ କହିଲୁ ତୋତେ ଆସି

ରାଜାଙ୍କର ବାହୁ ବଳେ ତପୀଙ୍କର ତପସି ।
ପାପ ପୁନ୍ୟେଣ କାରେଣୀ ଅଟଇ ଯେ ରାଜା
ରାଜା ପ୍ରସାଦେ ଦେବତାଏ ପାନ୍ତି ପୂଜା ।
ମୁହିଂ ମହାମୁନି କରିବଇଂ ଯାଗ
ତୋହୋର ନୃପତି ହୋଇବ ପୁଣ୍ୟ ଭାଗ୍ୟ ।
ଦେବେ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇବେ ହବି ପାନେ
କଲ୍ୟାଣ ପାଇବୁ ତୁ ଦଶରଥ ରାଜନେ ।
ଦେସି ନନ୍ଦନ ତୋହୋର ଶ୍ରୀରାମ ନାମ ଯେହୁ
ଅସୁର ମାରି ଯଜ୍ଞ ରଖିବାକ ସେହୁ ।
ଆନରେ ନିବାରି ହାଦେ ନୁହନ୍ତି ଦନୁଜ
ରାମ ସେ ଧଂସିବ ଦଇତଙ୍କର ବଳବୀର୍ଯ୍ୟ ।
ତୁ ହୋ ଦଶରଥ ନଧର ମନେ ଭୀତି
ଶ୍ରୀରାମ ବିଷ୍ଣୁଯେ ଜଗତ ରଖନ୍ତି ।
ବ୍ରହ୍ମାର ବୋଲେ ଯେ ଜାତ ତୋହୋର କୋଳେ
ରାବଣ ମାରିବେ ଯେ ଦେବତାଙ୍କର ଛଳେ ।
ଯେସନ ବିଧାନ ମୋତେ କହିଲାନି ଇନ୍ଦ୍ର
ନାରାୟଣ ଅବତାର ହୋଇଲେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ।
ବଶିଷ୍ଠକୁ ପଚାର ଅଟଇଟିକି ଯେହୁ
ଶ୍ରୀରାମ ସେ ନାରାୟଣ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ବାହୁ ।
ଆନରେ ଦତ୍ୟ ବଳ ନୁହଇ ନିପାତି
ଶୁଣିକରି କରପତ୍ର ଯୋଡ଼ଇ ଦଶରଥ ମହୀପତି ।
ପଞ୍ଚୁ ମନେ ଭାଳି କହଇ ଧୀର କରି
ବାରହ ବରଷ ସେ ତନୟ ମୋହରି ।
ଧାଇ ଦୁଧେ ପିଣ୍ଡ ସେ ରଖିଣ ଅଛନ୍ତି
ଅନ୍ତେସ୍ୱର ଭିତରୁ ବାହାର ନୁହନ୍ତି ।
ନାହାଲ ବେଇି ଧନୁ କାକ ପକ୍ଷୀ ଶର
ଆଜକୁ ଶ୍ରୀରାମ ମୋର ଯେମନ୍ତ ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ।
ଯେ କେହ୍ନେ ଜାଣିମ ମୁନି ଯାଗ ରକ୍ଷାକରି
ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିବ ସେ ଦଇତନ୍ତ ଦେଖି କରି ।
ଦିଗପାଳଙ୍କ ହସ୍ତେ ନମରନ୍ତି ଯେହୁ
ରାମକୁ ଆକ୍ରେଷି ମୁନି ଯିବେ କିମ୍ପା ସେହୁ ।
ଶଗଡ଼ିଆ ବଳଦ କାହିଂ ଥୋରି ବହି ଜାଣି
ମୋହୋରି ପୁତ୍ର କାହିଂ ପାରିବ ଦତ୍ୟ, ହାଣି ।
ବାବୁ ବାଳୁତ ପୁତ୍ର ସେ ଯେ ନଜାଣଇ କିଛି
ଖେଳିବା ଭୁଞ୍ଜିବାର ବୟେସ ହୋଇଅଛି ।
ଯୁବା ବୟସେ ସିନା କରିବେ ସେହୁ ଯୁଦ୍ଧ
ତୁ ହୋ ମହାମୁନି ବିଚାର କରି ବୁଝ ।
ବୃଦ୍ଧକାଳେ ମୋତେ ପ୍ରାପତ ତନୟେ
ନଦେଖି ମହାମୁନି ମୁଂ ମରିବି ନିଷ୍ଟୟେ ।
ତୁ ତ ସୁବୁଧି ଦୟା ହୋ କର ତପଶୀଳ
ମୋହୋର କର୍ମେ କିମ୍ପା ହୋ ହୋଇଲୁ ବିଫଳ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ଯେହ୍ନେ ଶୀତଳ ଲାଗଇ ସର୍ବ ତନୁ
କାମିକ ଜନକଇ ଆଛାଦଇ ଭାନୁ ।
ତୁ ମୋତେ ତେସନ ହୋଇଲୁ ଗାଧି ଶିଷ
ବାଳୁତ ପୁଅ ଯେ ରାମ କରିବଇଂ କିସ ।
ତୋହୋର ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ସନ୍ୟ ବଳ ଘେନି
ମୁହିଂ ତୋହୋର ଯାଗ ରଖିବି ମହାମୁନି ।
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ବୋଇଲେ ହୋ ତୋତେ ନାହିଂ ଯଶ
ତୋହୋରେ କି ଅସୁର ବଳ ହୋଇବେ ବିନାଶ ।
ଦ୍ରପିଷ୍ଟ ଅସୁରେ ସେ ଦେବଙ୍କୁ ନ ଡରନ୍ତି
ତୋତେ ଦେଖିଲେ କି ସେ ଆପଦେ ହେବ ଶାନ୍ତି ।
ରାଜା ପଚାରଇ ଶୁଣ ଗାଧିଶିଷ
କାହା କୁଳେ ଦନୁଜ ହୋଇଛନ୍ତି ଜାତ ।

ଋଷି ବୋଲନ୍ତି ସେ ରାବଣ ମହାବୀର
କୋଡ଼ିଏ ଭୁଜ ତାର ଅଟଇ ଦଶ ଶିର ।
ମଧୁ ଦତ୍ୟ ଲବଣ ନାମେ ପୁତ୍ର
ଅକଳିତ ସଇନି ଦାନବ କୁଳ ଗୋତ୍ର ।
ସିନ୍ଧୁଳ ଗୋସିନ୍ଧୁଳ କୁଳେ ଅବତାର
ତାଡ଼େକୀ ସୁବାହୁ ଯେ ବେନି ଯେ ଅସୁର ।
ଖର ଦୂଷଣ ଯେ ତ୍ରିଶିରା ସହିତେ
ଦେବେଣ ବଧ ଯେ ନୁହନ୍ତି ଦଇତ୍ୟେ ।
ଅଗ୍ନି ଯେହ୍ନେ କାଠରୁ ଉତପନ ହୋଇ
ପାଣି ପକାନ୍ତେ ସେ ତକ୍ଷଣେ ଲିଭଇ ।
ଶ୍ରୀରାମ ନୀର ସେ ଦଇତେ ହୁତାଶନ
ଆବର କାହାରେ ସେ ନୋହିବ ନିଧନ ।
ଯାଅ ମହାରାଜା ହୋ ନଭାଙ୍ଗ ଆମ୍ଭ ବାଣୀ
ନ କର ଅଦୟା ତୁ ନୃପତି ଶିରୋମଣି ।
ଶ୍ରୀରାମ ସେ ବଜ୍ର ଦଇତେ ପରବତ
ଆନ କେ ଭାରଜନ ତାହା କରିବାକୁ ହତ ।
ଶୁଣିଣ ନୃପତି ନଦେଲା ବଚନ
ଶିର ଲମ୍ବାଇଣ ହୋଇଲା ମଉନ ।
ଦଶରଥ ଯହୁଂ ନକଲା ସନମତ
କୋପ ଘନ ଘନ ସେ ବଢ଼ଇ ଗାଧିସୁତ ।
ବୋଇଲା କାକୁସ୍ଥ ବଂଶେ ଅନେକ ନୃପତି ଥିଲେ
ଯେତେ଼ ନ ଜାଣିମା ପଣ କେହି ତ ନ କହିଲେ ।
ରାଜାପୁତ୍ର ହୋଇ ରଖିବେ ମୁନି ଯାଗ
ଯେ ସେ ତାହାଙ୍କର ଅଟଇ ପରମ ଭାଗ୍ୟ ।
ତପୀଙ୍କର କଲ୍ୟାଣେ ରାଜା ବର୍ଦ୍ଧମାନ
ଯେହୁ ତୁ ବିଚାର ନକରୁ ମୂଢ଼ ଯେ ରାଜନ ।
ଭସ୍ମ କରିବି ମୁଂ ଅଯୋଧ୍ୟା ନଗ୍ର ପୁର
ଶୁଣିଣ ବଶିଷ୍ଠ ଯେ ବୋଲନ୍ତି ମଧୁର ।
ଭୋ ମୁନି କଉଶିକ ସମ୍ଭାଳ ତୋର କ୍ରୋଧ
ଯେ ମୋହୋର ବଚନେ ତୁ ଯେ ହୁଅସି ପ୍ରବୋଧ ।
ଯେ ସେ ବୃଦ୍ଧ ରାଜା ପୁତ୍ର ଶୋକ କରି
ରାମର ବଳ ବୀର୍ଯ୍ୟ ଗୁଣ ନ ବିଚାରି ।
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ବଚନେ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଶାନ୍ତି
ଗଉରୀ ଅଗ୍ରତେ ଯେହା ଶଙ୍କର କହନ୍ତି ।
ଶୁଣ ସିଂଘବାହେନୀ ଗୋ ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ
ବଶିଷ୍ଠେ ତିଆରନ୍ତି ଦଶରଥ ନୃପବରେ ।
ଭୋ ରାଜା ଶ୍ରୀରାମକୁ ନେଉ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର
କୁଳ ରକ୍ଷା କରିଥିବ ଯେ ତୋହୋର ପୁତ୍ର ।
ଯେ ମୁନି କୋପକୁ ଡରନ୍ତି ସୁରରାଣେ
ବିଶେଷେ କୋପ କରଇ ରାଜା ସେ କାରଣେ ।
ଅନ୍ତେସ୍ୱରେ ବିଷାଦ ସେ ସକଳ ରାଣୀମାନ
ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ହୋଇ ସେ ଅଛନ୍ତି ସର୍ବ ଜନ ।
ଯହୁଂ ସେ ନିଶବଦ ହୋଇଲାକ ପୁର
ହସିଣ ଧନୁ ଯେ ଧଇଲେ ରାମବୀର ।
ବାଘ ଘେନିଣ ସେ ପିତାର ମୁଖ ଚାହିଂ
ମାରିବି ଦତ୍ୟନ୍ତ ବୋଲି କହନ୍ତି ବଢ଼ାଇ ।
ଯଜ୍ଞ ରଖିବି ମୁଂ କରିବି ଦେବ କାର୍ଯ୍ୟ
ପିତାର ଚରଣେ ସେ ଓଳଗି ହୋଇଲେ ନିଜ ସଜ ।
ପିତାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର ବଶିଷ୍ଠଙ୍କୁ ପୂଜା କରି
ଜାବାଳି ବାମଦେବଙ୍କୁ କର ଦୁଇ ଯୋଡ଼ି ।
ଲକ୍ଷଣଙ୍କୁ ତୁଳେ ଘେନିଣ ରଘୁନାଥ
ସେ ତାହାର ଡାହାଣ ବାହାଟି ସାନ ଭ୍ରାଥ ।
ଆଦ୍ୟ କାଳହୁଂ ସେ ଅଟଇ ଯେକ ପିଣ୍ଡ
କଉଶୁଲ୍ୟା ସୁମିତ୍ରା କଲେ ବେନି ଖଣ୍ଡ ।

ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ ପଦାର୍ଥ ଭିନ ନୋହେ
କାଳର କାରଣକୁ ଭିନ୍ନ ମୂର୍ତ୍ତି ହୋୟେ ।
ଭ୍ରଥ ଶତୃଘନ ଅଟଇ ୟେକ ଚକ୍ଷୁ
ୟେକଇ ପଦାର୍ଥ ୟେ ଚାରି ମୂର୍ତ୍ତି ଧରୁ ।
ଯେ ଯାହାର ପଛେ ଆଶ୍ରେ କଲେ ଯାଇ
ଶ୍ରୀରାମର ପଛେ ଲକ୍ଷଣ ଗୋଡ଼ାଇ ।
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ମୁନିକି ନମସ୍କାର କରି
ବୋଲନ୍ତି ଆଗ ହୁଅ ତୁମ୍ଭେ ତପଚାରୀ ।
ଶୁଣିଣ ସନ୍ତୋଷ ଗାଧିର ନନ୍ଦନ
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ କଲ୍ୟାଣ କରିଣ ଆଗମନ ।
ଯାନ୍ତେଣ ମଙ୍ଗଳ ପଢ଼ନ୍ତି ବିଦୁଜନ
ହୁଳହୁଳି ଶବଦ ଶୁଭଇ ଘନ ଘନ ।
ଦୁନ୍ଦୁଭି ଶବଦ ଯେ କରନ୍ତି ଶଚୀକାନ୍ତେ
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଯାନ୍ତେ ।
ପୁଷ୍ପ ବୃଷ୍ଟି କଲେ ସକଳ ସୁରଗଣ
ୟେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ସରଯୁ ନଦୀ ତୀରେ ହୋଇଲେ ପରବେଶ
ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଶରଣ ମୁଂ ବଳରାମ ଦାସ ।
ଶୁଣ ସୁଜ୍ଞଜନେ ଶ୍ରୀରାମର କାହାଣୀ
ଶ୍ରୀଜଗମୋହନ ରାମାୟଣର ବାଣୀ ।
ଈଶ୍ୱର ବକତା ପାର୍ବତୀ ଦେବୀ ଶ୍ରୋତା
ବାଲମିକ ଆଗେ ଯାହା କହିଲେ ବିଧାତା ।
ମୁହିଂ ତାହା ବଖାଣଇ ତରିବାର ଅର୍ଥେ
ନିତ୍ୟେ ରାମ ନାମ ସୁମରିବା ନିମନ୍ତେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଜନମ ଆଦିକାଣ୍ଡ ୟେହୁ
ଉମାର ଆଗରେ କହନ୍ତି ରୁଦ୍ର ପ୍ରଭୁ ।

ତାଡ଼କା ବଧ ଓ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଅସ୍ତ୍ରପ୍ରାପ୍ତି

ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣିମା ଦାଶରଥି
ଅଗସ୍ତି ମୁନିବର ରହିଥାନ୍ତି ଯେଥି ।
ଦକ୍ଷର ଦୋହିତା ଯେ ତାଡ଼େକୀ ନାମେ ବାଳୀ
ମତ୍ତଗଜ ସହସ୍ରେକ ଅଟଇ ଅଗୁଳି ।
ଯେତକଇ ବଳ ବହଇ ଯେକ ନାରୀ
ଆନ ଯୁବତୀକି ପଟାନ୍ତର କରି ।
ଧେନୁକର ପୁତ୍ର ଦୁନ୍ଦୁଭି ଅସୁର
ସେ ସେ ଶ୍ରୀରାମ ହୋ ତାଡ଼େକୀର
ବର ।
ତାଡ଼େକୀର ଗର୍ଭୁ ମାରୀଚ ଜାତ ହୋଇ
ଅକାଳେ ଦୁନ୍ଦୁଭି ଯହୁଂ ମୃତ୍ୟୁ ଗତି ପାଇ ।
ଶ୍ରୀରାମ ପଚାରନ୍ତି ଶୁଣ ମହାମୁନି
ଯେତେ ପ୍ରାକର୍ମ କିମ୍ପା ପାଇଲା ଦକ୍ଷର
ନନ୍ଦିନୀ ।
ଯେହା ମୋତେ ସଞ୍ଚପି କହିବା ତପଚାରୀ
ହସି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର କହନ୍ତି ବିଚାରି ।
ଶୁଣ ରଘୁନାଥ ପଚାରିଲୁ ଯିସ
ସୁକେଶା ନାମେଣ ଦକ୍ଷ ଗୁରୁହଂସ ।
ସେହୁ ମହାତମା ଅନେକ ତପ କଲା
କର୍ମହୀନେ ତାହାର ତନୟେ ନୋହିଲା ।
କଷ୍ଟୋର ତପ ସେ କରନ୍ତେଣ ଜାଣି
ପ୍ରସନେ ବର ତାକୁ ଦେଲେ କୁଶପାଣି ।
ଦକ୍ଷ ବୋଇଲା ମୋତେ ପୁତ୍ର ଦାନ ଦେବା
ଯେବେ ପିତାମହ ଘେନିଲୁ ମୋର ସେବା ।

ଧାତା ବୋଇଲେ ତୋତେ ପ୍ରାପତ ନାହିଂ
ପୁତ୍ର
ଦୋହିତାଏ ବର୍ଦ୍ଧିତ ହୋଇବ ତୋର
ଗୋତ୍ର ।
ଅତିବଳ ପ୍ରାକର୍ମ ସେ ହୋଇବ ନନ୍ଦିନୀ
ବର ଦେଇଣ ଗଲେ ତାକୁ ପଦ୍ମଯୋନି ।
ଦକ୍ଷକଇ ଦୋହିତା ହୋଇଲା ପ୍ରାପତ
ଭୟାଂକର ଦେଖି କମ୍ପଇ ଜଗତ ।
ତାହାର ତନୟେ ଯେ ମାରୀଚି ହୋଇଲା
ଶୁଣ ଦାଶରଥି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର କହିଲା।
ଦୁନ୍ଦୁଭି ଦଇତ ଯହୁଂ ହୋଇଲାକ ହତ
ତାଡ଼କୀ ଦୁଷ୍ଟପଣ କଲାକ ବହୁତ ।
ପୁତ୍ର ସଙ୍ଗେ ଘେନିଣ ଯେଣେ ତେଣେ ଯାଇ
ଅନ୍ୟାୟେ ଉପଦର୍ପ ବହୁତ କରଇ ।
ଅଗସ୍ତି ମହାମୁନି ଯେଥେ ରହିଥିଲେ
ନିଶାୟେ ମୁନିଙ୍କର ଆଶ୍ରମ ଭାଙ୍ଗିଲେ ।
କୋପେଣ ଶାପ୍ୟ ତାକୁ ଦେଲେ ତପଚାରୀ
ଯେଡ଼େ ଦୁଷ୍ଟପଣ କିମ୍ପା କଲ ନ ବିଚାରି ।
ଯେ ବନେ ଥାଅ ତୁମ୍ଭେ ରାକ୍ଷସୀ ଦେହ ଘେନି
ରାକ୍ଷସୀ ପ୍ରକୃତି ଧରି ତୁମ୍ଭେ ବେନି ।
ମୁନିର କୋପେ ସେ ଯେ ବନବାସୀ ହୋଇ
ବାଟ ପାଡ଼ନ୍ତି ସେ ବିପୁନ୍ୟେଣ ଥାଇ ।
ତେଣେ ସେଯେ ବନେ ନ ବହନ୍ତି ଜନ
ଉପଦର୍ପ ପାଇ ଯେଥୁ ଗଲେ ମୁନିଜନ ।

ଆଶ୍ରମ ତେଜି ଯେଥୁ ଅଗସ୍ତି ହିଂ ଗଲେ
ଯେଣୁ ରାକ୍ଷସୀର ଦୁଷ୍ଟପଣ ଦେଖିଲେ ।
ସୁରନର କିନ୍ନରେ ସେ ନକରଇ ଭୟେ
ଅନେକ ଅସୁର ସେ ସଂଗତେ ଘେନି
ଆୟେ ।
ଯେହିକ୍ଷଣି ଭେଟ ସେ ପାଇବା ଯେହି ବନେ
ବୋଲନ୍ତି ମୁନି ଶୁଣ ଦଶରଥ ନାନେ ।
ଅଗମ୍ୟ ବନୟେ ଅଟଇ ଯେଥିର ନାମ
ଯହୁଁ ସେ ଯେ ବନେ ନବହଇ ଜନ ।
ଆମ୍ଭେ ହେଂ ନଜାଣି ଅଇଲୁ ଯେ ବାଟେ
ଅକାରେଣ ଆସି ପଡ଼ିଲୁ ସଂକଟେ ।
ଦୁଷ୍ଟ ରାକ୍ଷାସୁଣୀ ଓପ୍ରଧ ନକରଇ
ପଥେ ଗଲା ଲୋକଙ୍କର ଜୀବନ ହରଇ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ବୁଲାଇଲେ ଧନୁ
ଋଷିର ମୁଖକୁ ଚାହିଂ ବୋଲନ୍ତି
ବଚନୁ ।
ତୁ କିମ୍ପା ମହାମୁନି ବିଚାର ନକରୁ
ଦଇତୁଣୀ ଛାରକୁ ଯେଡ଼େ ଭୟ କରୁ ।
ଯଦ୍ୟପି ଭେଟ ସେ ପଡ଼ିବାକ ଆସି
ପ୍ରାଣ ଘେନି ସେ ଯିବ କି ରାକ୍ଷସୀ ।
ଯେ ତୋହୋର ଚରଣ ପ୍ରସାଦେ ଗାଧିସୁତ
ଅସୁରନ୍ତ ଆଜ ମୁଂ କରିବି ପ୍ରାଣହତ ।
ଯେତେ ବୋଲି ଗୁଣ ଟଙ୍କାର ରାମ କରି
ଅଗମ୍ୟ ବନେଥାଇ ରାକ୍ଷାସୁଣୀ ବିଚାରି ।
ଆହାର ନିମନ୍ତେଣ ଧାଇଲା ଖରକରି
ଜିଭ ଲହ ଲହ ଅତି ଭୟଙ୍କର ଧରି ।
ଆକାଶେଣ ଶିର ଲାଗିଲାକ ଯାଇ
ବିକଟାଳ ବଦନ ବିସ୍ମୟେ ମୁଖ ହୋଇ ।
ପେଟ ଖାଂଖର ତାର ରଡ଼ି ଘନ ଘନ
ଧୂତୁହୁଂ ଧାଇଂଲା ଡରିଲେ ମହାମୁନ୍ୟ ।

ବୋଲନ୍ତି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଶୁଣ ରଘୁନାଥ
ଯେବାଟ ଛାଡ଼ି ଆମ୍ଭେ ଘେନିବା ଆନ ପଥ ।
ଦୁଷ୍ଟ ରାକ୍ଷାସୁଣୀ ଅନର୍ଥ କରିବ
ଯେ ବାଟ ଛାଡ଼ି ଯିବା ହୋ ରାଘେବ ।
ରାମ ବୋଲନ୍ତି ମୁନି ହୋଇଲକି ବାଇ
ନିଶାଚରୀ ଛାରକୁ କି ବାଟ ଛାଡ଼ିଯାଇ ।
ଆଜ ଯେବେ ଯେହାକୁ ମୁଂ ନକରିବି ହତ
ଯଜ୍ଞ କେହ୍ନେ ରଖିବି ମୁଂ ଗାଧିସୁତ ।
ଅନେକ ଅସୁରେ ଯେ ମିଳିବେ ତହିଂ ଯାଇ
ଯେଠାରୁ ମୁଇଂ ଯେବେ ଯିବଇ ପଳାଇ ।
ସେ ଦଇତକୁ କେହ୍ନେ କରିବି ଆଉ ବଧ
କିମ୍ପା ମହାମୁନି ହେ ଯେ କଥା ନବୁଝ ।
କ୍ଷତ୍ରିୟ ପୁଅ ମୁଂ ଡରିବି କିସ ପାଇଂ
ଯେଥକୁ ସେ ମୁନି ଆଣିଅଛୁ ଯାଇ ।
କୋପେଣ ରାଘେବ କମ୍ପନ୍ତି ଥରହର
ଧନୁଧରି ଆଗ ହୋଇଲେ ରଘୁବୀର ।
ଥୋକାଏ ଦୂର ଗଲେ ପଥ ବହି
ଦେଖିଲେ ତାଡ଼େକୀ ସେ ଆସୁଅଛି ଧାଇଂ ।
ମୁନି ବୋଲନ୍ତି ରାମ ଅସୁରୀକି ଚାହାଂ
କୁରାଳ ଚକ୍ର ଜାଣି ବୁଲାଉଅଛି ବାହା ।
ମାତିଅଛି ଅସୁରୀ ମୁନିଂକ ମାଂସ ଖାଇ
ଏ ବୋଲ ଶୁଣିଣ ବୋଲନ୍ତି ରଘୁସାଇଂ ।
ସ୍ତ୍ରୀରୀବଧ ଦୋଷକୁ ଅଛି ମୁଂ ଅପସରି
ନୋହିଲେ କି ଏତେବେଳ ଥାଆନ୍ତା ଅସୁରୀ ।
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ରାମଚନ୍ଦ୍ର
ପୂର୍ବେ ସ୍ତିରୀ ଏକ ମାରିଅଛି ଇନ୍ଦ୍ର ।
ବାବୁ ଦୁଷ୍ଟ ଜନକଇ ନାଶିଲେ ଧର୍ମପାଇ
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଯୁବତୀ କି ହୋଉ ବାପଭାଇ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପ୍ରତିବାଦ ଋଷିଙ୍କ ଉତ୍ତାରେ
ମାର ରାକ୍ଷସୀକି ଶୁଣ ରଘୁବୀରେ ।

ଯେ ମୁନି ସାକ୍ଷାତେ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ଜାଣଇ
ବେଦବିଦ୍ୟା ବହୁତ ଆଗମ ବଖାଣଇ ।
ଯେ ଯେବେ ବୋଇଲେ ନାହିଁ ଯେଥି ଦୋଷ
ସନ୍ଦେଶ ଫିଟିଲା ତୁ ରାକ୍ଷସୀ କି ନାଶ ।
ଶୁଣିଣ ରଘୁନାଥ ଧଇଲେ ନାରାଜ
ବୋଇଲେ ରାକ୍ଷସୀକି ମୁନି ମାରିବି
ଆଜ ।
ଶୁଣିଣ ତାଡ଼କୀ ଯେ ବୋଇଲାକ ହସି
ଆପଣେ ଆପଣେ ହୋଇ ପରଶଂସି ।
ଆଜକି ଉବୁରିବ ମୋହର ମୁଖେ ପଡ଼ି
ତୋଟି ରକଟି ଖାଇବି ଅନ୍ତ କାଢ଼ି ।
ଯେତେ ବୋଲି ଆଣି ବିଧାଯେ ମାଇଲା
ଶ୍ରୀରାମ ଅଙ୍ଗ ଡାଳିଣ ଫେରାଇଲା ।
ଯହୁଂ ଶୂନ୍ୟ ତାର ହୋଇଲାକ ମୁଷ୍ଟି
ଅଧର କାମୋଡ଼ିଣ ଦଇତୁଣୀ ଉଠି ।
ବୃକ୍ଷେପ ଉପାଡ଼ି ଅଇଲାକ ଖରେ
ଆରେ ହାଥେ ଧଇଲା ଯେ ମହତ
ପଥରେ ।
ଅନ୍ତରୀକ୍ଷେ ବୁଲାଇ ତାହାକୁ ମାଇଲା
ବିଚିତ୍ର ଗତିକରି ଶ୍ରୀରାମ ଫେରାଇଲା ।
କୋପେଣ ରାକ୍ଷାସୁଣୀ କଲାକ ଅନ୍ଧକାର
ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଲା ବିପୁନ୍ୟ ବନ ଘୋର ।
ରାମ ପଚାରନ୍ତି ଶୁଣ ମହାମୁନି
ଦିବସ ବେଳେ ତ ହୋଇଲା ରଜନୀ ।
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ବୋଇଲେ ନଡର ଦାଶରଥି
ସୂର୍ଯ୍ୟାବ୍ରତ ଅସ୍ତ୍ର ଯେ କରିବା ନା ଯେଥି ।
ଫିଟୁ ଅନ୍ଧକାର ଯେ ମୋହୋର ବୋଲକର
ଶ୍ରୀରାମ ସୁମରିଲେ ଯେ ପେଷିଲେ
ଯନ୍ତାଶର ।
ତକ୍ଷଣେ ତିମିରି ଗଲାକ ପଳାଇ
ଦିଶିଲା ସକଳ ହସନ୍ତି ରଘୁସାଇଂ ।
ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର ବାଣ ଗୁଣରେ ବସାଇ
ପେଷନ୍ତି ରଘୁନାଥ କୋପ ମୁଖ ହୋଇ ।
ପବନହୁଂ ବେଗେ ଶସ୍ତ୍ର ଚଳିଗଲା
ଅସୁରୀ କଣ୍ଠରେ ଯାଇଣ ପଡ଼ିଲା ।
ଛିଡ଼ିଲାକ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ ପଡ଼ିଲାକ ଶିର
କାଟିଲା ବୃକ୍ଷ ଜାଣି ପଡ଼ିଲା ଭୂମିର ।
ଗଲାକ ଜୀବନ ପାର୍ଥିବ ଦେହ ଛାଡ଼ି
ଅନାସ୍ତ ହୋଇଣ ରାକ୍ଷାସୁଣୀ ଭୂମିରେ
ପଡ଼ି ।
ଦେବତାଯେ ଆସି ଯୁଦ୍ଧ ଦେଖୁଥିଲେ
ଦଇତୁଣୀ ପଡ଼ିବା ଦେଖି ହରଷ
ହୋଇଲେ ।
ପୁଷ୍ପ ବୃଷ୍ଟି କଲେ ସେ ଶ୍ରୀରାମର ଶିରେ
ସାଧୁ ସାଧୁ ବଚନ ଶୁଭିଲା ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ।
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ମୁନିଙ୍କି ବୋଲନ୍ତି ସୁରଗଣ
ଭୋ କଉଶିକ ଆମ୍ଭର ବୋଲ ଶୁଣ ।
ବ୍ରହ୍ମା ତଲଯେକ ଅସ୍ତ୍ରବିଦ୍ୟା ଯେତେ
ପୂର୍ବେ ମହାତମା ସମର୍ପିଲା ତୋତେ ।
ଯେବେ ତୁ ସେ ବିଦ୍ୟା ଶ୍ରୀରାମକୁ ଦେସି
ଯେସନେକ ବୋଲି ଗଲେ ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ ।
ସେ ଦିନ ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର
ବିଶ୍ରାମ କରି ତହିଂ ବଞ୍ଚିଲେ ଏକ ରାତ୍ର ।
ରଜନୀ ପ୍ରଭାତେ ସ୍ନାହାନ ତହିଂ କଲେ
ଶ୍ରୀରାମକୁ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ବିଦ୍ୟା ସମର୍ପିଲେ ।
ଜୟା ବିଜୟା ଯେ ଦୁଇମନ୍ତ୍ର କହି
ବୋଲନ୍ତି ମହାମୁନି ଶୁଣ ରଘୁସାଇଂ ।
ଆଦି ମନ୍ତ୍ରେ ହାଦେ ଚଳନ୍ତି ଅସ୍ତ୍ରେ ଏଣେ
ବିଷ୍ଣୁର ତେଜୁଂ ଜାତ କଲାକ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ।
ଯେମନ୍ତେ ସକଳ ଶସ୍ତ୍ର ସାଧ କରିପାରି

ପଦେ ପଦେ ପ୍ରତକ୍ଷେ ଅଟନ୍ତି ମୁରାରି ।
ଯେତେ ବୋଲିଣ ଯେ ଅସ୍ତ୍ର ସମର୍ପିଲା
ବ୍ରହ୍ମ ଅସ୍ତ୍ର ବିଦ୍ୟା ପ୍ରତକ୍ଷେ କହିଲା ।
ପାଶୁପତ ଶର ନାରାୟଣ ଅସ୍ତ୍ର ବେନି
ଯଜ୍ଞ ଅସ୍ତ୍ର କାଳାନଳ ଅସ୍ତ୍ର ଦେଲେ ମୁନି ।
ବରୁଣା ଅସ୍ତ୍ର ଅଗ୍ନି ଶସ୍ତ୍ର ଇନ୍ଦ୍ର ଅସ୍ତ୍ର ଦିଅନ୍ତି
ଶଙ୍କରା ଅସ୍ତ୍ର କୁବେର ଅସ୍ତ୍ର ଗର୍ଜନ ଶସ୍ତ୍ର ସମର୍ପିନ୍ତି ।
କପାଳ ବିମୋଚନା ସମୋକର୍ଣ୍ଣା ଅସ୍ତ୍ର ଦେଲେ
ମୋହୋନା ନାମ ଅସ୍ତ୍ର ସମସ୍ତ ସମର୍ପିଲେ ।
ଜୟା ଅସ୍ତ୍ର ବ୍ରହ୍ମା ବ୍ରହ୍ମାୟେଣୀ କାଣ୍ଡ ବ୍ରହ୍ମଶିରା ତିନି
କୁବେରା ଅସ୍ତ୍ର ପନ୍ନଗା ଅସ୍ତ୍ର ଦେଲେ ମୁନି ।
ଗରୁଡ଼ା ଅସ୍ତ୍ର ଦାନବା ଅସ୍ତ୍ର ଗନ୍ଧର୍ବା ମାନବା
ସର୍ଜନା ଗର୍ଜନା ସୋମ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆଭା ।
ସାବେତ୍ରୀ କାଳ ବରୁଣା ଅଧାଚନ୍ଦ୍ର ବଜ୍ରମୁନା
ତିନିମୁଖା ଚାରିମୁଖା ନବମୁଖା ପଞ୍ଚୁକନା ।
ଜୟା ଶକ୍ତି ଯେ ବିଜୟା ଶକ୍ତି ଦ୍ୟନ୍ତି
ଅମୋହ ଶକ୍ତି ଯେ ବ୍ରହ୍ମଶକ୍ତି ସମର୍ପଣ କରନ୍ତି ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଶକ୍ତି ଯେ ସେ ଦ୍ୟନ୍ତି କୁମାର ଶକ୍ତି
ଏଥକୁ ତୁଳଣା ଯେ ନାହିଂ ଆନ ପ୍ରତି ।
କଉଶିକ କୋଦଣ୍ଡ ଯମ ମୋଟ ଫରି
ଲୋଭ ମୋହ ଗଦା କାଳ ଆଦି କରି ।
କଉମୋଦୀ ଗଦା ବଜ୍ର ମୁଦୁଗର
ବ୍ରହ୍ମପାଶ କାଳପାଶ ରୁଦ୍ର ପାଶ ଶର ।
ବରୁଣାପାଶ ମୋହୋନାପାଶ ନାଗପାଶ ଜୟ ପାଇ
ଅମୃତା ଅସ୍ତ୍ର ଯେହାକଇ ନୁଆସଇ ।
ମହାମାୟାସ୍ତ୍ର ବଜ୍ରଶୂଳ ଶିବଶୂଳ
ବ୍ରହ୍ମାଶୂଳ ସୁଦର୍ଶନ ଅସ୍ତ୍ରଙ୍କର ମୂଳ ।
ବୈଷ୍ଣବା ଅସ୍ତ୍ରକୁ ଆନ ପଟାନ୍ତର ନାହିଂ
ଜୟା ବିଜୟା ମନ୍ତ୍ରେ ଏ ଚଳନ୍ତି ରଘୁସାଇଂ ।
ଯେଥିରୁ ମେଘ ଯେ ଯେଥିରୁ ପବନ
ଏଣେ ଆତଜାତ ହୁଅନ୍ତି ରଘୁନାନ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଘେନିଲେ ସର୍ବବାଣ
ଶୂଳଶକତି ବଜ୍ର ଶକତି ଛାଡ଼ିଣ ।
ଯେ ବେନି ନଘେନିଲେ କୌଶଲ୍ୟା ସୁତ
ଯେସନେ ସ୍ଫୁରିଲା ବାବନାର ଭୂତ
ମନ୍ତ୍ର ସୁମରିଲେ ଯେ ଜପିଲେ ତକ୍ଷଣେ
ଆସିଣ ଅସ୍ତ୍ରମାନ ମିଳିଲେ ଗଗନେ ।
ବନ ପରବତ ନଦିଶଇ କିଛି
ତେଜହୀନ ହୋଇଣ ଆଦିତ୍ୟ ଉଇଂ ଅଛି ।
ଅସ୍ତ୍ରଙ୍କର ତେଜରେ ସେ କମ୍ପଇ ମେଦିନୀ
ଅରିଷ୍ଟି ହୋଇଲା ଉଲ୍‌କାପାତ ଜାଣି ।
ସିନ୍ଧୁ ଉଚ୍ଛୁଳିଣ ଲଙ୍ଘିବାକ କୂଳ
ସୂର୍ଯ୍ୟ ଶନି ହତ କି ହୋଇଲା ଅକାଳ ।
ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ଡରି କମ୍ପନ୍ତି ସୁରଗଣ
ଭୟେ କରି ବ୍ରହ୍ମାରେ ପଶିଲେ ଶରଣ ।
ଧାତା ଅନ୍ତରୀକ୍ଷେ ବୋଇଲାକ ଆସି
ଯେକାବେଳେ ଯେମାନ କିମ୍ପା ସୁମରିଲା ରଘୁଶିଷି ।
ଅସ୍ତ୍ରଙ୍କର ତେଜ କେହ୍ନୁ ସହି ଯେ ପାରିବ
ସଂସାର ଆକୁଳ ଯେ ହୋଇଲା ରାଘେବ ।
କାର୍ଯ୍ୟକାଳେ ରାମ ଏମାନ ସୁମରିବ
ସବୁ ଯେକାବେଳେ ମନେ ନଧରିବ ।
ସକଳ ଦେବତାଙ୍କର ତେଜ ଯେ ଅସ୍ତ୍ରମାନ
ଯେହାଙ୍କର ଉଦୟେ ହୋଅନ୍ତେ କି ରହଇ ଭୁବନ ।

ମୋହୋର ବୋଲ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ରଘୁବୀର
ସେ ସର୍ବ ଅସ୍ତ୍ର ତୁମ୍ଭେ ସଂହରଣ କର ।
ରାମ ପଚାରନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମାର ବୋଲ ଘେନି
କେମନ୍ତେ ସଂହରଣ କରିବି ମହାମୁନି ।
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ମୁନି ହରଷ ହୋଇ କହି
ପଞ୍ଚବିଂଶ ଶସ୍ତ୍ର ଯେ ଯେଣେ ସଂହରଣ
ହୋଇ ।
ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଶସ୍ତ୍ର ଡାକ ଦିଅନ୍ତି ଯେମାନେ
କି କି କରିବୁ ଆଜ୍ଞା ଦିଅସି ରଘୁନାନେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ହୋ ଶସ୍ତ୍ରମାନ ଶୁଣ
ତୁମ୍ଭନ୍ତ ସୁମରିଲୁ ଆମ୍ଭେ ପରୀକ୍ଷା
ନିମନ୍ତେଣ ।
ଯେ ଯେବେ ଯାହାର ଆଶ୍ରମକୁ ଯିବ
ମୋହୋର ସୁମରିଲେ ବହନ ଆସିବ ।
ଶୁଣିଣ ଅସ୍ତ୍ରମାନେ ବାହୁଡ଼ିଣ ଯାନ୍ତି
ଘଡ଼ଘଡ଼ି ପ୍ରାୟେ ଶବଦ କରୁଛନ୍ତି ।
ଅସ୍ତ୍ରଙ୍କର ଗଲେ ସେ ଅରଷ୍ଟି ଥିର ହୋଇ
ଆଦିତ୍ୟର ହାଦେ ତେଜ ବିକାଶଇ ।
ତହୁଂ ଦେବତାୟେ ଗଲେ ନିଜ ସ୍ଥାନ
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କର ହରଷ ବଦନ ।
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ମୁନି ସେ ହୋଇଲେ ଆନନ୍ଦ
ମୁଖ ବିକାଶଇ ପୌର୍ଣ୍ଣମୀର ଚାନ୍ଦ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ବହୁତ ପ୍ରଶଂସିଲା
ପ୍ରସନ ହୋଇ ମୁନି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ କହିଲା ।

ସଗରରାଜା ଉପାଖ୍ୟାନ ଓ ଗଙ୍ଗାଙ୍କର ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଆଗମନ

କେତେହେଂକ ଦୂରେ ଗଙ୍ଗା ଯାଇ
ବୋଲନ୍ତି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଶୁଣ ରଘୁସାଇଂ ।
ଯେ ସେ ପୁନ୍ୟନଦୀ ସ୍ନାହାନ ଯେଥି କର
ପାପନାଶିନୀ ଯେ ଅଟଇ ରଘୁବୀର ।
ଯେହାର ଅପାର ସେ ଅଟଇ ମହିମା
ଚତୃମୁଖେ କହି ନପାରିଲେ ବ୍ରହ୍ମା ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ଯେ କାହାର ବଂଶେ ଜାତ
ସଂଶୟ ଫେଡ଼ି ମୋତେ କହିବା ତପୋବନ୍ତ ।
ମୁନି ବୋଇଲେ ହୋ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଶୁଣ
ପୂର୍ବର କଥାଯେ ପୁରାଣେ ବଖାଣ ।
ମେରୁର ଦୋହିତା ମେନକା ନାମେ ବାଳୀ
ହେମବନ୍ତକଇ ବିଭା କଲାକ ସେ ଭାଳି ।
ତହୁଂ ଜାତ ହାଦେ ହୋଇଲେ ଝିଅ ଦୁଇ
ଗଙ୍ଗା ଜେଷ୍ଠ ହାଦେ ଗଉରା ସାନ ହୋଇ ।
ରାମ ପଚାରନ୍ତି ଗଙ୍ଗା ଯେ ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ
ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରେ ସେ କିମ୍ପା ବୋହିଲାକ ଆସି ।
ମୁନି ବୋଲନ୍ତି ତୁ ଶୁଣ ରଘୁସାଇଂ
ତୋହୋର ଉପରବଂଶେ ସଗର ରାଜାହୋଇ ।
ବଇଧବୀ ସବ୍ୟା ବୋଲି ତାହାର ବେନି ବାମା
ରବିତଳେ ନୃପତି ସେ ବଡ଼ାଇ ଗାରିମା ।

ପୁତ୍ର ନାହିଂ ବୋଲି ସବ୍ୟା ବଇଧବୀ
କଶ୍ୟପ ଋଷିକି ସେ ଥାନ୍ତି ବାଳୀ ସେବି ।
କାଳେ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ ମହାମୁନି
ଅନେକ ପୁତ୍ର ତୋର ହୋଉରେ କାମିନୀ ।
ସବ୍ୟାକୁ ବୋଇଲେ ଯେ ପୁତ୍ରେକ ତୋର ହୋଉ
ଏ ମୋହୋର ବଚନ ବିଫଳ ଯେ ନୋହୁ ।
ଦଶମାସ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣେ ସବ୍ୟା ପ୍ରସବଇ
ପୁତ୍ରେକ ସେ ଜାତ କଲା ମହାଦେଈ ।
ଅଶ୍ୱଜା ନାମ ଯେ ହୋଇଲା ତାହାର
ରୂପ ଗୁଣେ ସୁନ୍ଦର ନାହିଂ ପଟାନ୍ତର ।
ଯେଥୁଂ ବଇଧବୀର ଶୁଣିମାକ ରୀତି
ଡିମ୍ବେକ ଉପୁଜାଇଲା ସଗର ଯୁବତୀ ।
ବିମୋହ ହୋଇଣ ପକାଇତ ମନ କଲା
ଯେମନ୍ତେ ସ୍ୱର୍ଗରେ ଶବଦେକ ଶୁଭିଲା ।
ଯେହା ତୁ ବିନାଶ ନକର ଗୋ ନାରୀ
ଭିତର ଦେଖ ତୁ ବେନି ଖଣ୍ଡ କରି ।
ଲାଉ ମଞ୍ଜି ସମାନ୍ୟେ ଅଛନ୍ତି ନାନା ସୁତ
ଘୃତକୁଣ୍ଡେ ଯେହା କରସି ଗୃହୀତ ।
ଯେତେକ ମଞ୍ଜି ତେତେକ କୁମ୍ଭ ଘେନ
ଯତ୍ନ କରିଣ ଥୁଅ ଉପୁଜୁ ନନ୍ଦନ ।
ଶୁଣିଲାକ ମହାମାଇ ସ୍ୱର୍ଗର ଶୂନ୍ୟବାଣୀ
ଅନେକ ଘୃତକୁଣ୍ଡ ସମ୍ପାଦିଲା ଆଣି ।

ଡିମ୍ବ କାଟିଣ ଯେ ଭିତର ଦେଖିଲା
କୁମ୍ଭେକ ମଞ୍ଜିଯେ କରିଣ ଛୁଆଇଲା ।
ଷାଠିଯେ ସହସ୍ରେକ ହୋଇଲାକ ବୀଜ
ଘୃତକୁଣ୍ଡେ ଥୋଇଲା ସଗର ମହାରାଜ ।
ରକ୍ଷା କରିଣ ଯେ ଥୋଇଲା ଯତ୍ନମତେ
ଦଶମାସ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣେ ଡିମ୍ବେ ହୋଇଲେ
ପୁତ୍ରେ ।
ଷାଠିଯେ ସହସ୍ର କୁମର ଉପୁଜିଲେ
ତେଜ ପ୍ରତାପେ ସେ ଅଗ୍ନିକି ଗଞ୍ଜିଲେ ।
ଦିନେ ଦିନେ ବଳା ହୋଇଲେ ବର୍ଧମାନ
ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦ ସଗର ରାଜନ ।
ନୃପତି ବିଚାରଇ କରିବଇ ଯଜ୍ଞ
ଯେ ମହୀମଣ୍ଡଳେ ରହୁ ମୋର ଭାଗ୍ୟ ।
ଯେତେ ବୋଲି ସେ ଆରମ୍ଭ କଲାକ ଯଜ୍ଞଶାଳ
ଯବ ତିଳ ସମିଧ ସର୍ବ ସଞ୍ଚିଲା ମହୀପାଳ ।
ଇଷ୍ଟବନ୍ଧୁ ନିମନ୍ତ୍ରେଣ କଲାକ ନୃପତି
ଆସିଣ ପ୍ରବେଶ ସେ ହୋଇଲେ ସର୍ବେ
ଯତି ।
ଅଶ୍ୱମେଧ ବିଧି କଲାକ ବରଣ
ନାନା ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ସମ୍ପାଦିଲା ନୃପରାଣ ।
ଲକ୍ଷଣବନ୍ତ ଅଶ୍ୱ ବାନ୍ଧିଲା ପୂଜାକରି
ନଗର ପୁର ମଣ୍ଡାଇଲା ସଗର ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ରଘୁନାଥ
ଚଉର୍ଯ ରୂପ ଧରି ଅଇଲା ପୁରୁହୂତ ।
ଯାଗଶାଳକୁ ଅଶ୍ୱ ଘେନିଲା ଫେଇ
କପିଳ ମୁନି ପଛେ ବାନ୍ଧିଲାକ ନେଇ ।
ରାତ୍ର ପାହିଲାରୁ ଦେଖିଲେ ନାହିଁ ଅଶ୍ୱ
ସଗର ବିଚାରଇ କାରଣ ଯେ କିସ ।
ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ରାଇଣ ବୋଲଇ ନୃପତି
ଯେତେ ଧର୍ମ ମୋର ହୋଇଲା ଅଗତି ।

ତୁମ୍ଭର ଥାନ୍ତେ ବାବୁରେ ଅଶ୍ୱ କେ
ଘେନିଗଲା
ପୁତ୍ରଙ୍କ ମୁଖ ଚାହିଁ ନୃପତି ବୋଇଲା ।
ଶୁଣିଣ କୁମରେ ଯେ କହନ୍ତି କରଯୋଡ଼ି
ନୁହସି ବିସ୍ମୟେ ରାଜା ଆଣିମୁଂ ଅଶ୍ୱଲୋଡ଼ି ।
ପିତାକୁ ପ୍ରବୋଧିଣ ଚଳିଗଲେ ବୀରେ
ଲୋଡ଼ନ୍ତି ଘୋର ବନ ପର୍ବତ ଉପରେ ।
କେଣେହେଂ ନଦେଖି ଯେ ଖୋଜିଲେ
ବସନ୍ଧରୀ
ପାତାଳେ କେ ଅବା ଥୋଇଲା ଗୁପତ
କରି ।
ଲହେ ବିଦାରିଲେ ମେଦିନୀର ଦେହ
ଅଶ୍ୱ ନପାଇଣ କଲେ ଗୁରୁ କୋହ ।
ଜୀବଜନ୍ତୁ ଦେଖିଣ ସେ କରନ୍ତି ପ୍ରାଣେ ହତ
ଭୟେ ଥରହର ସେ ହୋଇଲା ଜଗତ ।
ବ୍ରହ୍ମାର ଅଗ୍ରତେ କହିଲେ ପୃଥ୍ୱୀ ଯାଇ
ସଗରର ପୋୟେ ଧ୍ୱଂସିଲେ ଗୋସାଇଂ ।
ବନଗିରି ଖୋଜିଣ ମେଦିନୀ ଖୋଳିଲେ
ଯାଗ ଘୋଡ଼ା ଚିହ୍ନ ନପାଇ ଭାଳିଲେ ।
ବାହୁଡ଼ିଣ କହିଲେ ପିତାର ଆଗେ ଯାଇଂ
ଅନେକ ଲୋଡ଼ିଲୁ ଦେବ ଅଶ୍ୱ କାହିଁ
ନାହିଁ ।
ପିତା ବୋଇଲେରେ ପୁତ୍ରେ ହୋଇଲଟି
ଅଜ୍ଞାନ
ଜୀଇଂ କିସ କରିବରେ ହୁଅସି ଦହନ ।
ଷାଠିଯେ ସହସ୍ର ଯାହାର ଅଛଇ ତନଯେ
ତୁମ୍ଭତ ଥାଆନ୍ତେ କେହୁ ନେଲା ଯଜ୍ଞ ହୟେ ।
ଯେତେ ଧର୍ମ ମୋର ହେଳେଣ ନାଶ ଗଲା
ନିଜ କପୋଳେ ହାଥ ମାରି ସଗରରାଜ
ବୋଇଲା ।

ପିତା ଏସନେକ ବୋଇଲେ ଯହୁଂ ବାଣୀ
ଭାଳିଣ କୁମରେ ଯେ ଲୋଡ଼ିଗଲେ ପୁଣି ।
ବନ ପର୍ବତ ସେ ନଦୀ ଲଂଘିଗଲେ
ପୂର୍ବ ଦିଗରେ ସେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ଦେଖିଲେ ହସ୍ତୀ ଯେକ ଅଛଇ ପୃଥୀ ଧରି
ବିରୂପାକ୍ଷ ନାମ ଅଟଇ ତାହାରି ।
ସେ ଯେବେ ଚଳଇ ହଲଇ ବସୁମତୀ
ଦେଖିଣ କୁମରେ ସେ ନମସ୍କାର କରନ୍ତି ।
ତହୁଂ ଚଳିଗଲେ ସଗର ରାଜସୁତ
ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗକଇ କଲେକ ଗମନ୍ତ ।
ପଦ୍ମଗଜ ବୋଲି ଅଛଇ ଯେକ ହସ୍ତୀ
ମନ୍ଦର ଗିରି ସମାନ ଦିଶଇ ଦିଗଦନ୍ତୀ ।
ତାହାକୁ ନମସ୍କାର କରିଣ ତହୁଂ ଗଲେ
ପଶ୍ଚିମେ ମଣିଭଦ୍ରା ହସ୍ତୀକି ଦେଖିଲେ ।
କପିଳାସ ପରବତ ସମାନ ଦେହ ଦିଶି
ତାହାକଇ ଓଳଗ ମେଲାଇଲେ ସଗରର ଶିଷି ।
ଉତ୍ତରେ ଦିଗେ ସେ ଦେଖିଲେ ଭଦ୍ରାଗଜ
ହେମଗିରି ଜିଣିଣ ଯେ ଦିଶଇ ଧଉର୍ଯ ।
ନମସ୍କାର କରିଣ ପୁଛିଲେ ତାହାକୁ
ସେ ମହାଗଜ ଯେ କହିଲା ଯେହାକୁ ।
ଏହିକ୍ଷଣି ପାଇବ ନୁହସି ବିମନ
ଶୁଣିଣ ସନ୍ତୋଷ ଯେ ସଗର ନନ୍ଦନ ।
ଲୋଡ଼ନ୍ତେଣ ବିମ୍ବର ଦେଖିଲେ ଭୟାଙ୍କର
ଖୋଳି ମହାବୀରେ ପଶିଲେ ଭିତର ।
ଅନେକ ଦୂର ଯେ ନେଲେ ମହୀ ଖୋଳି
ଦେଖିଲେ କୁମର ଯେ କପିଳ ତପଶାଳୀ ।
ଧ୍ୟାୟେ କରିଣ ଯେ ଅଛଇ ମୁନି ବସି
ଘୋଡ଼ା ବାନ୍ଧି ତାର ଅଛଇ ପଛକତି ।
ଦେଖିଣ କୁମାରେ ଯେ କୋପମୁଖ ହୋଇ
ଭାଳନ୍ତି ଯେ ଋଷି ଆଣିଲା ଚୋରାଇ ।
ଯେତେ଼ ଧର୍ମ ଆମ୍ଭର କଲାକ ଯେ ନାଶ
ଭଣ୍ଡ ତପସୀ କି ନଯାଇ ବିଶ୍ୱାସ ।
ଏତେ ବୋଲି କୋପ ସେ ଯେ କଲେ ରାଜପୁତ୍ରେ
ଋଷିକି ଭ୍ରଛନା ସେ କଲେକ ଅନେକ ମତେ ।
ଦାଢ଼ି ଧରି ବୀରେ ଝିଙ୍କିଲେ ରୋଷଭରେ
ଘୋଡ଼ା ଚୋରାଇଲୁରେ ମାୟା ମୁନିବରେ ।
କେହି ମୃଗଛାଲ ଉଛୁଡ଼ିଣ ନିଅନ୍ତି
ଆଧାରି ନେଇ କେ କାନ ରଗଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି ।
ଧ୍ୟାନ ଭାଙ୍ଗିଣ ଯେ କପିଳ ମୁନି ଚାହିଂ
ସଗରର ପୁତ୍ରେ ସେ ସର୍ବେ ହେଲେ ଦହି ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣିମା ରଘୁପତି
ସଗର ପୁତ୍ର ଯେ ଅସଜା ଦୁଷ୍ଟମତି ।
ତାହାକଇ ପିତା ନବରୁ ବାହାର କଲା
ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସେ ମାତ୍ର ଯେକାହିଂ ନଗଲା ।
ତାହାଙ୍କର ତନଏ ଯେ ନାମ ଅଶ୍ୱବନ୍ତ
ନାତିକି ସେନେଧ ଛାଡ଼ିଲା ନୃପତ୍ୟ ।
ଯହୁଂ ସେ କୁମରେ ହୋଇଲେ ସର୍ବେ ଦହି
ଅଶ୍ୱବନ୍ତ ଆଗେ ନାରଦ ଯାଇ କହି ।
ଖୁଡୁତାମାନେ ତୋହୋର ଅଶ୍ୱ ଲୋଡ଼ିଗଲେ
କପିଳମୁନି କୋପେ ଦହନ ହୋଇଲେ ।
ଶୁଣିଣ ଅଶ୍ୱବନ୍ତ ପିତାକୁ କହିଲା
ଶୁଣିଣ ସଗର ରାଜା ବିସ୍ମୟ ହୋଇଲା ।
ବୋଇଲା ବିପରୀତ ହୋଇଲା ମୋତେ ଆସି
ଅକାରଣେ କୁଟୁମ୍ବତ ହୋଇଲେ ମୋର ଧ୍ୱଂସି ।

ଯଜ୍ଞ ନପୂରିଲା କରନ୍ତି ବନବାସ
ଆବର ରାଜ୍ୟକୁ କି ଅଛଇ ମୋର ଆଶ ।
ଅଶ୍ୱବନ୍ତ ବୋଇଲା ତୁ ଶୁଣ ମହୀପତି
ମଲାର ପ୍ରାଣୀ ହାଦେ କେବେହେଂ ନ
ଆସନ୍ତି ।
ଯେବେ ସେ ଅଶ୍ୱକୁ ମୁଂ ଆଣିମଇଂ ଯାଇଂ
କର ତୁ ଯଜ୍ଞ ହୋ ହରଷ ମନ ହୋଇ ।
ଯେତେ ବୋଲି ଅଶ୍ୱବନ୍ତ ଅଶ୍ୱ ଲୋଡ଼ିଗଲା
ପୂର୍ବଦିଗେ ବିରୂପାକ୍ଷ ଗଜକୁ ଦେଖିଲା ।
ତାହାକୁ ପୁଛିଲା ସେ ବୋଇଲା ଏଥେ ନାହିଂ
ଯେହିବାଟେ ଗଲେ ଦେଖିଲଇଂ ମୁହିଂ ।
ଶୁଣିଣ କୁମର ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗେ ଯାଇ
ପଦ୍ମଲାଭ ଗଜକୁ ଯାଇଣ ଦେଖଇ ।
ସେହି ସେ କହିଲା ଯେ ଯେହିଦିଗେ ଗଲେ
ବାରତା ନପାଇଲୁ କାହିଂ କିସ କଲେ ।
ତହୁଂ ଅଶ୍ୱବନ୍ତ ଗମନ କରିଗଲା
ପଶ୍ଚିମ ଦିଗେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ।
ମଣିବନ୍ତ ଗଜକୁ ଦେଖିଲାକ ଯାଇ
ବାରତା ପୁଛଇ ଯେ କୃତାଞ୍ଜଳି ହୋଇ ।
ସେହି ବୋଲେ ସେ ଯେହି ଦିଗେ ଗଲେ
ଯଜ୍ଞ ତୁରଙ୍ଗମ ଲୋଡ଼ି ଆସିଥିଲେ ।
ଶୁଣିଣ ଅଶ୍ୱବନ୍ତ ମନରେ ବିରସ
ଉତ୍ତର ଦିଗେ ଯାଇ ହୋଇଲା ପରବେଶ ।
ସେ ସେ ମହାତମା ସକଳ କହିଲା
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଗଜକଇ ଦେଖିଣ ପୁଚ୍ଛାକଲା ।
ବୋଇଲା ତୁ ଯେଥୁ ଥୋକାଏ ଦୂର ଯାଅ
ପିତା ଭ୍ରାଥାମାନଙ୍କୁ ନିକଟେ ଭେଟ ପାଅ ।
ତଥ୍ୟ ବାରତା ଯେ ପାଇଲା ଅଶ୍ୱବନ୍ତ
କେତେହେଂକ ଦୂରେ ଦେଖିଲା ଅଛି
ପାତାଳକୁ ପଥ ।
ତହିଂ ପଶିଲା ସେ ଭୟେ ଭୀତି ଛାଡ଼ିକରି
ଦେଖିଲା ପିତାମହେ ଯାଉଛନ୍ତି ଜଳି ।
କୁମର ପଚାରଇ ତବଦ ମନ ହୋଇ
କାହିଂର କିମ୍ପା ତୁମ୍ଭେ ହେଉଅଛ ଦହି ।
ଜଳିବାର ଲୋକେ ବୋଇଲେ ତାହା ଶୁଣି
ଇକ୍ଷ୍ୱାକୁରୁ ବଂଶେ ସେ ଯେ ସଗର
ନୃପମଣି ।
ତାହାର ଆମ୍ଭେ ଯେ ଷାଠିଯେ ସହସ୍ର ସୁତ
କର୍ମର ବିପାକେ ଯେ ହୋଇଲୁ ବିପରୀତ ।
ପିତା ଆମ୍ଭର ଯେ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ କଲା
ଲକ୍ଷଣବନ୍ତ ଅଶ୍ୱକୁ କେ ଚୋରାଇ
ଘେନିଗଲା ।
ପିତାର ବଚନେ ଆମ୍ଭେହେଂ ଲୋଡ଼ିତ
ଅଇଲୁ
ପାତାଳ ବିମ୍ୱର ଭିତରେ ଠାବ କଲୁ ।
ଯେ ସେ ମହାମୁନି ଯେ ଅଛଇ ଯେଥେ
ତପେ
ଚିହ୍ନି ପାଇଲୁ ଅଶ୍ୱ ଯେହାଙ୍କ ସମୀପେ ।
ପଚାରିଲୁ ଯତି ଯେ ନଜାଣି କୋପକଲା
କୋପ ଅଗ୍ନି ଘେନି ଆମ୍ଭନ୍ତ ଦହିଲା ।
ଆବର କଥାଯେକ ବୋଇଲା ନବିଚାରି
ଯେତେକ ଦହନ ହୋଇବ ଦିନସରି ।
ନିଶାଭାଗେ ପୁଣ କଅଂଳୁଥିବ ଦେହୀ
ଆରେକ ଭାଗ ପୁଣ ହେଉଥିବ ଦହି ।
ଜଳ ହୀନ କର୍ମ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ମୁନି ଦେଲା
ଶୁଣି ଅଶ୍ୱବନ୍ତ ଅନେକ ଶୋକ କଲା ।
କପିଳମୁନିଙ୍କି ସେ ପଚାରିଲା ଯାଇ
ଯେ ସେ ଦହନ ହେଉଅଛନ୍ତି
ଗୋସାଇଂ ।
କେବଣ ପ୍ରକାରେ ଯେ ହୋଇବ ଶୀତଳ

ପ୍ରତିକାର ବଚନ କହିବା ତପଶୀଙ୍କ ।
ମୁନି ବୋଇଲେ ଏ ପୂର୍ବର ଭବିଷ୍ୟ
ଯେହ୍ନେ ପାପ କରିଅଛଇ ପୂର୍ବଦୋଷ ।
ସେ ଫଳ ଭୁଞ୍ଜୁଅଛନ୍ତି ସର୍ବପ୍ରାଣୀ
ଆକାଶର ଗଙ୍ଗାକୁ ଯେ ପାରଇ ମର୍ତ୍ତକୁ ଆଣି ।
ତେବେ ସେ ଶୀତଳ ହୋଇବ ଯେହାଙ୍କର ଦେହୀ
ଆନ ଭାର୍ଜନ ଯେ ନୁହନ୍ତା ଜାଣ କେହି ।
ଯେହାଙ୍କର ତନୟେ ଯେ ହୋଇବ ଭାଗ୍ୟରଥି
ଜଗତେ ବିଖ୍ୟାତ ହୋଇବ ଯେହାଙ୍କର କୀର୍ତ୍ତି ।
ସେ ସେ ଆକାଶୁଂ ପାରିବ ଗଙ୍ଗା ଆଣି
ସପତ ସମୁଦ୍ର ଯେ ପୂରୋଇବ ପାଣି ।
ପିତୃଗଣେ ସନ୍ତୋଷ ଯେ ହୋଇବ ଯେହାଙ୍କର କୃତ୍ୟେ
ଆନ କେ ଭାର୍ଜନ ହୋଇ ରଖିବ ଯେହାର ଗୋତ୍ରେ ।
ଶୁଣିଣ ଅଶ୍ୱବନ୍ତ ଆସଇ ଅଶ୍ୱ ଘେନି
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ଆସି ଆପଣା ମେଦିନୀ ।
ଅଜାର ଛାମୁରେ ସେ ତୁରଙ୍ଗ ଆଣିଦେଲା
ଯେ ବିଧି ବିଧାନ ସେ ସକଳ କହିଲା ।
ଶୁଣିଣ ସଗର ନୃପତି ମନେ ଭାଳି
ଯେତେ କୁଳ ମୋର ଅକାରଣେ ଜଳି ।
ଯେତେ ବିଚାରିଣ ଯାଗ ଆରମ୍ଭିଲା
ଅଶ୍ୱମେଧ ଧର୍ମ ସେ ପ୍ରାପତ ହୋଇଲା ।
ଯହୁଂ ସେ ଯାଗ ହୋଇଲା ସମାପତ
ଅବଭୃତ ସ୍ନାହାନ କଲା ନୃପନାଥ ।
ପୁତ୍ରଙ୍କର ପାଇଁ ଅନେକ ଦାନ ଦେଲା
ଅଶ୍ୱବନ୍ତକଇ ରାଜ୍ୟ ସମର୍ପିଲା ।
କାଳେଣ ରାଜାକଇ ଯେ ସ୍ୱର୍ଗପ୍ରାପତ
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ରଘୁନାଥ ।
ଅଶ୍ୱବନ୍ତ ରାଜା ହୋଇଲାକ ଯହୁଂ
ସମୟକେ ସୃଷ୍ଟି ପାଳିଲାକ ତହୁଂ ।
ଅନେକ ତପ ଯାଗ ଧର୍ମ କଲା
ଦିଲୀପି ନାମେ ତାର ପୁତ୍ରେକ ଜନମିଲା ।
କାଳେକ ତାହାକଇ ଯୁଗରାଜା କରି
ସ୍ୱର୍ଗକଇ ଗଲା ଅଶ୍ୱବନ୍ତ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ଦିଲୀପ ରାଜା ଯେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ବଳବନ୍ତ
ଚାରି ସମୁଦ୍ରେ ସେ ଅଟଇ ନୃପତ୍ୟ ।
ତାହାର ତନୟେ ଯେ ଭାଗୀରଥି ହୋଯେ
ପୁତ୍ରକଇ ରାଜ୍ୟ ଦେଇ ଦିଲୀପ ସ୍ୱର୍ଗ ଯାଯେ ।
ଭାଗୀରଥି ରାଜା ଅଟଇ ସତ୍ୟବାଦୀ
ପୁତ୍ରସମ କରି ଯେ ପ୍ରଜାହିଂ ସେ ଆଚ୍ଛାଦି ।
ଦାନେ ଖାଣ୍ଡେସାତା ହୋଇଲାକ ରାଯେ
ଅଇରି ନୃପତି ଯେ ପଳାନ୍ତି ପ୍ରାଣ ଭଯେ ।
ଦିନେକ ନୃପତି ମୃଗୟା ବିଜେ କଲା
ଅଶ୍ୱେକ ଚଢ଼ିଣ ସେ ବିପୁନ୍ୟେ ବୁଲିଲା ।
କୃଷ୍ଣାଜିନ ମୃଗେକ ଆଗେଣ ରାଜା ଦେଖି
ତୀର ପୂରାଇଣ ବିନ୍ଧିଲା ରାଜା ଯୋଖି ।
ବାଣ ପଡ଼ନ୍ତେଣ ମୃଗ ପଳାଇଲା
ତୁରଙ୍ଗମ ଧୁଆଂଇଣ ରାଜା ଗୋଡ଼ାଇଲା ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆରତ ହୋଇଲା ମୃଗ ଗୋଟି
ପାତାଳ ବିୟରେ ସେ ପଶିଲା ଯାଇ ଫୁଟି ।
ରାଜାଇ ଗୋଡ଼ାଇଣ ତାହାର ସଙ୍ଗେ ଗଲା
ପାତାଳ ବିୟରେ ଯାଇଣ ଦେଖିଲା ।

ତାହାର ପିତୃଗଣେ ହୋଉଛନ୍ତି ଦହି
ତରସ୍ତ ହୋଇଣ ଯେ ନୃପତି ବାହୁଡ଼ଇ ।
ନିଜପୁରେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ନୃପତି
ସ୍ନାହାନ ଭୋଜନ ସେ ସାରିଲା ତଡ଼ତି ।
ଆସ୍ଥାନେ ବିଜେ କଲା ମନ୍ତ୍ରୀଗଣ ରାଇ
କହଇ ରାଜା ସଭା ନିଶବଦ କରାଇ ।
ଅପୂର୍ବ ପଦାର୍ଥେ ହୋଇ ଦେଖିଲୁ ଆମ୍ଭେ ଆଜ
ଅନେକ ଲୋକ ହେଉଛନ୍ତି ଦହିଜ ।
ମୃଗ ପଳାନ୍ତେଣ ଗୋଡ଼ାଇ ମୁଂ ଗଲି
ପାତାଳପୁରେ ମୁଂ ଯେସନେକ ଚରିତ ଦେଖିଲି ।
ଶୁଣିଣ ଥିଲେ ମୋହୋର ଆଗେ କହ
ବିପରୀତ ଦେଖିଲୁ ମଣିଲୁ ସନ୍ଦେହ ।
ରାଜାର ବଚନ ଶୁଣିଣ ମନ୍ତ୍ରୀଗଣ
ବୋଲନ୍ତି ରାଜା ତୁମ୍ଭେ ସାବଧାନେ ଶୁଣ ।
ତୋହୋର ଉପର ବଂଶେଣ ନୃପତି
ସଗର ନାମେଣ ଅଟଇ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।
ଷାଠିଯେ ସହସ୍ର ଯେ ଅଟଇ ତାହାର ପୁତ
ଯେକେ ଯେକେ ଜିଣିପାରନ୍ତି ଜଗତ ।
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ସଗର ରାଜା କଲା
ଲକ୍ଷଣବନ୍ତ ଅଶ୍ୱ କେ ଚୋରାଇ ଘେନିଗଲା ।
ରାଜାର ବଚନେ ଲୋଡ଼ିଲେ ପୁତ୍ରମାନେ
କପିଳମୁନି କୋପେ ସେ ହୋଇଲେ ଦହନେ ।

x x x

ବାହୁଡ଼ି ଆସି ରାଜା ନିଜପୁରେ ଯାଇ
ମନ୍ତ୍ରୀ ଅମନାତ୍ୟ ରାଇଣ ପଚାରଇ ।
ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ ପୂର୍ବର ଯିସ କଥା
ଶୁଣିଣ ବିସ୍ମୟେ ହୋଇଲେ ମହାରଥା ।
ବୋଇଲା କେମନ୍ତେ ଶୀତଳ ହୋଇ ମୋହର ବଂଶ
ପ୍ରତିକାର ନକଲେ ଜୀବନେ କାର୍ଯ୍ୟ କିସ ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ବୋଇଲେ ତୁ ଶୁଣ ନୃପମଣି
ଆକାଶୁଂ ଗଙ୍ଗାକୁ ତୁ ପାରିବୁ ଯେବେ ଆଣି ।
ତେବେ ସେ ରକ୍ଷା ହୋଇବ ତୋର କୁଳ
ଶୁଣିଣ ସନ୍ତୋଷ ଯେ ହୋଇଲା ମହୀପାଳ ।
ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଗୋଚରେ ରାଜ୍ୟ ସମର୍ପିଲା
ଗୋକର୍ଣ୍ଣିକା ତୀର୍ଥକୁ ହିଂ ତପ କରିଗଲା ।
ବିରଜା ମଣ୍ଡଳେ ଦଶ ସହସ୍ର ପୁରୀ
ବାରେହା ମୂର୍ତ୍ତି ରୂପେ ଅଛନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି ।
ଆଖଣ୍ଡଳେଶ୍ୱର ମୂରତି ତ୍ରିଲୋଚନ
ବିରଜା ବିଜୟେ ପାପ ବିମୋଚନ ।
ବଇତରଣୀ ନଦୀ ଦଶାଶ୍ୱନୀ ଘାଟ
ଗଙ୍ଗା ଭେଦିଅଛି ପାତାଳକୁ ବାଟ ।
ବ୍ରହ୍ମଲାଭି ଆସ୍ଥାନ ଦୁତୀ ବାଣରାଶି
ଭାଗୀରଥି ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ତହିଂ ଆସି ।
ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ବାହୁ ହୋଇଣ ତପ କରଇ ରାଏ
ଶୀତ ଖରା ବରଷା ଷଡ଼ରତୁ ସହେ ।
ଯୋଗେଣ ବ୍ରହ୍ମା ସେ ପୁରକୁ ଆସିଥିଲେ
ଗୋକର୍ଣ୍ଣିକା ତୀର୍ଥେ ଭାଗୀରଥିକି ଦେଖିଲେ ।
ବ୍ରହ୍ମା ବୋଇଲା ରାଏ କିମ୍ପା କରୁ ତପ
ମୁହିଂ ସେ ବିଧାତା ଜଗତର ବାପ ।
ଶୁଣିଣ ନମସ୍କାର କଲାକ ନୃପତି
କର ଦୁଇ ଯୋଡ଼ିଣ ସେ ବୋଲଇ ଭାଗୀରଥି ।

ଭୋ ପିତାମହ କର ତୁ ମୋତେ ଦୟା
ଦହନ ହେଉଅଛି ପିତୃଲୋକଙ୍କର କାୟା ।
କପିଳମୁନି କୋପେ ସର୍ବେ ହୋଇଲେ ହତ
ବଂଶ ରକ୍ଷାକର ମୋର ଜଗତର ତାତ ।
ଆକାଶରୁ ଗଙ୍ଗା ମୋତେ ଆଣିତ ବୁଦ୍ଧି କହ
ରାଜା ବଚନ ଶୁଣିଣ ବୋଲନ୍ତି ପିତାମହ ।
ବିଷ୍ଣୁର ଚରଣେ ସେ ଅଛନ୍ତି ସୁରାସୁରୀ
ବାମନ ମୂରତି ଯହୁଁ ଧଇଲେ ମୁରାରି ।
ବଳିର ତହୁଁ ଯେ ଘେନିଲେ ଭୂମିଦାନ
ତ୍ରିବିକ୍ରମ ରୂପ ଧଇଲେ ନାରାୟଣ ।
ଆକାଶକଇ ପାଦ ବଢ଼ାଇଲେ ହରି
ମୁହିଂତହିଂ ଅଭିଷେକ କଲଇ ମୁରାରି ।
ବାସୁଦେବର ବିଶ୍ୱରୂପ ଲଖ କୋଣେ
ରହିଲା ଗଙ୍ଗା ଦେବୀ ଦେଖିଲେ
ସୁରଗଣେ ।
ତୁ ଏବେ ନୃପତି ବିଷ୍ଣୁକୁ ଧାୟେ କର
ଯେକ ଚିତ୍ତ ହୋଇ ନାରାୟଣକୁ ସୁମର ।
ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରାପତ ହୋଇବ ଗଙ୍ଗା ତୋତେ
ଯୋଗବଳେ ଦୃଶ ହୋଇଲାକ ମୋତେ ।
ଯେତେ ବୋଲି ଧାତା ନିଜପୁରେ ଯାଇ
ଭାଗୀରଥି ବିଷ୍ଣୁଚରଣେ ଚିତ୍ତ ଦେଇ ।
କଠୋର ତପ ସେ ଯେ କରଇ ନରସାଇଂ
ଯେକା ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠିରେ ବରଷେ ଉଭା
ହୋଇ ।
ନାରାୟଣ ନାମ ଜପଇ ଅନୁବ୍ରତେ
କାଳେଣ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ ପଦ୍ମନେତ୍ରେ ।
ନୀଳ ଜଳଧର ତନୁ ଶୋଭାବନ
ବିଜୁଳି ରେଖା ଜାଣି ପୀତବସନ
ପରିହରଣ ।
କଟିମେଖଳା ମଣି ଉଡୁପ ଗଣ କାନ୍ତି
କମଳା ବଲ୍ଲଭ କଣ୍ଠେ କଉସ୍ତୁଭ ଜ୍ୟୋତି ।
ବାତୁଳ ମୁକୁତା ଶତେ ସରି ମାଳି
ନବରତ୍ନ ପଦେକ ଶ୍ରୀହରି କଣ୍ଠେ
ଲୁଳି ।
କର୍ଣ୍ଣର କୁଣ୍ଡଳ ଶୁଦ୍ଧ ହେମ ମୟେ
ଗୁରୁ ଶୁକ୍ର ଘେନି କି ପୂର୍ଣ୍ଣମୀ ଉଦୟେ ।
ନୀଳ ପଦ୍ମଫଳ ଯେହ୍ନେ ପଦ୍ମକର ବେନି
ଗୋବିନ୍ଦର ମୁଖ ତେସନ ଶୋଭାବନି ।
ସୁଦୀର୍ଘ ନାସା କସ୍ତୁରୀ ରେଖ ନିଶ
ଦରଫୁଟି କୁସୁମ ଜାଣି ହୁଅନ୍ତି ହସହସ ।
ସିନ୍ଦୂର ଅଧର ଦନ୍ତ ମୁକୁତାର ଆଭା
ନୀଳମଣି ଦୀପିତ ଦାଢ଼ି ରୋମ ପ୍ରଭା ।
ଲଲାଟେ କସ୍ତୁରୀ ଚିତା ଶୋଭାବନ
ଶିରରେଣ ମୁକୁଟ ଯେ କିରୀଟ
ବିତପନ ।
ରତ୍ନଙ୍କର ଗହଣ କି ଗ୍ରହଙ୍କର ମେଳା
ଗଳାରେ ଲମ୍ବଇ ପଞ୍ଚପୁଷ୍ପ ମାଳା ।
ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦନ ଅଗ୍ରଗନ୍ଧ ମିଶି
ନିବିଡ଼ କସ୍ତୁରୀ ପାଣ୍ଡୁର ବର୍ଣ୍ଣଦିଶି ।
ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଂଛନ ଉରେ ବିରାଜଇ
ବିପୁଳ ଚତୁହସ୍ତେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ସାଜଇ ।
ସାରଙ୍ଗ ଧନୁ ଶୋହେ କୌମୋଦୀ ଗଦା
କରେ
ଗରୁଡ଼ ପିଠିରେ ବିଜୟେ ଚକ୍ରଧରେ ।
ଭାଗୀରଥି ଛାମୁରେ ମିଳିଲେ ସ୍ୱାମୀ ଆସି
ବର ମାଗ ବୋଲି ଯେ କହିଲେ ଅଳପ
ହସି ।
ଦେଖି ନୃପମଣି କରଇ ନମସ୍କାର
ବୋଲଇ ଭୋ ନାଥ ମୋତେ କର
ପ୍ରତିକାର ।

କପିଳମୁନି କୋପେ ବଂଶ ମୋର ଦହି
ଇହ ପରଲୋକେ ଗୋତ୍ରକୁ ଲାଜ ହୋଇ ।
ତୋହୋର ଚରଣେ ଅଛଇ ସୁରନଦୀ
ତାହା ମାଗି ତ କରଇ ଦେବ ବୁଧି ।
ତେବେ ସେ ଶୀତଳ ହୋଇବ ମୋର କୁଳ
ଦେସି ଗଙ୍ଗାଦେବୀ ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋପାଳ ।
ସ୍ୱାମୀ ବୋଇଲେ ଯେବେ ଦେବୀ ସୁରାସୁରୀ
ତାହାର ଅର୍ଦ୍ଧୋଳି କି ସହିବ ବସୁନ୍ଧରୀ ।
ରୁଦ୍ର ଅବା ବଳେ ଧରିପାରଇ ଶିରେ
ତାହା ମଣାଇ ତୁ ଆଣ ନୃପବରେ ।
ତାହାର ଅଇଲେ ସେ ଦେବଇ ଗଙ୍ଗା ମୁହିଂ
ଯେତେ ବୋଲି ଅନ୍ତରୀକ୍ଷେ ଗଲା
ଶ୍ରୀୟାସାଇଂ ।
ହରିର ଏସନ ବଚନ ଶୁଣି ରାୟେ
ଗଙ୍ଗାଧରକଇ ସୁମରି ତପକୟେ ।
ନୀର ଆହାର କରି ବାଲୁକା ଲିଙ୍ଗ ଥାପି
ହୃଦ କମଳେ ମନ ନୟନ ନିରୋପି ।
ରୋମର ମୂଳେ ତମ୍ଭାର ସୂଚୀ ଫୋଡ଼ି
ବସ୍ତ୍ର ତଇଳ ଦେଇ ଜାଳଇ ବିହୁଡ଼ି ।
ଅନେକ କଠୋର ତପ ଯହୁଂ କଲା
ସଦାଶିବ ଜାଣି ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲା ।
ବୃଷଭ ବାହାନ ଉଡ଼ଙ୍ଗ ଚର୍ମବାସ
ତ୍ରିଶୂଳ ଡମ୍ବରୁ କରେ ଅହି ଫାଶ ।
ବାସୁକି ନାଗ ଯେ କଣ୍ଠେଣ ତାହାର
ଜଟା ମୁକୁଟ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର ଶୋହଇ ଶିରର ।
ଶୁଦ୍ଧ ସ୍ଫଟିକଇ ଦିଶଇ ତନୁବର୍ଣ୍ଣ
ନୃପତିର ଆଗେ ବିଜୟେ ତ୍ରିଲୋଚନ ।
ଶଙ୍କର ବୋଲନ୍ତି ହୋ କିସ ଅର୍ଥେ ସେବା
ମାଗ ହୋ ନୃପତି ବର ତୋତେ ଦେବା ।
ଶୁଣିଣ ରାଜନ ନମସ୍କାର କରିଣ ଶୋଇ
କର ଦୁଇ ଯୋଡ଼ି କହଇ ଉଭା ହୋଇ ।
ଭୋ ଦେବ ସଦାଶିବ ଶଙ୍କର ଶୂଳଧାରୀ
କପିଳ ଋଷି ମୋର ଗୋତ୍ରକୁ ଲୋପ୍ୟ
କରି ।
ସଗର ରାଜାର ଷାଠିଯେ ସହସ୍ରେ ସୁତ
ନୟନ ତେଜେ ସେ ଦହିଲା ତପୋବନ୍ତ ।
ତେଣେ ଦୁଃଖୀ ମୁହିଂ ହୋଇଲି ଗୋସାଇଂ
ରାଜ୍ୟ ସୁଖ ଭୋଗେ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଂ ।
ଗଙ୍ଗା ଆଣିଲେ ସେ କୁଟୁମ୍ବ ହୋଇବେ ସୁଖ
ତେଣୁ ସେ ଅନେକ ପାଇଲଇଂ ଦୁଃଖ ।
ଶ୍ରୀହରି ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ ଆସି ମୋତେ
ଗଙ୍ଗ ମାଗିଲି ମୁଂ ବଂଶରକ୍ଷା ନିମତ୍ୟେ ।
ଶ୍ରୀହରି ବୋଇଲେ ମୁଂ ଦେଇବଂ ସୁରାସୁରୀ
ଶଙ୍କର ସେ ତାହା ପାରିବନି ଧରି ।
ପୃଥ୍ୱୀ ନରହଇ ତାହାର ପାଦଭରେ
ଆନକେ ଭାର୍ଜନ ହୋଇବ ତାହାରେ ।
ଯେବେ ତୁ ମଣାଇ ଆଣ ଦେବ ହର
ଦେବଇଂ ଗଙ୍ଗା ସତ୍ୟ ହୋଇଲା
ମୋହୋର ।
ତେଣୁ ସେ ସ୍ୱାମୀ କଲି ତୋତେ ପୂଜା
ତୁ ହୋ ତ୍ରିଲୋଚନ ଲିଙ୍ଗ ମହାରାଜା ।
କର ଅନୁଗ୍ରହ ସ୍ୱାମୀ ଧର ସୁରାସୁରୀ
ଗୋତ୍ର ମୋର ରକ୍ଷାକର ହେ ତ୍ରିପୁରାରି ।
ଏତେ ବୋଲି ରାଜା ସଦାଶିବ ପୟରେ
ପ୍ରଳମ୍ବ କରଇ କର ଦୁଇ ଦେଇ ଶିରେ ।
ଅନେକ ସ୍ତୁତି କରଇ କାର୍ପଣ୍ୟ ମତିହୋଇ
ରାଜା ବିକଳ ଦେଖି ସଦାଶିବ ବୋଲଇ ।
ଧରିବଇଂ ଗଙ୍ଗା ଦେଉ କମଳାର ସାଇଂ
କହୁଅଛି ସତ୍ୟ ବଚନ ମୋର ଏହି ।
ସୁମରିଲେ ଆସିବି ବୋଲି ଗଲେ ଶୂଳପାଣି

ବାସୁଦେବ ଧ୍ୟାୟେ ସେ ରହଇ ନୃପମଣି ।
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ ତାଙ୍କୁ ଦେବ ଚକ୍ରଧାରୀ
ଭାଗୀରଥି ହିତେ ହରି ଛାଡ଼ିଲେ ପବିତ୍ର
ବାରି ।
ଜାଣିଣ ସଦାଶିବ ଧରିଲେ ତାହା ଶିରେ
ରହିଲା ଗଙ୍ଗା ରୁଦ୍ର ଜଟାର ଭିତରେ ।
ବିଷ୍ଣୁ ପାଦୁକ ପାଇଣ ଶିବ ତୋଷ
ଭାଗୀରଥି ହିତେ ତାହା ଧଇଲେ ମହେଶ ।
ଜଟା ମେଲାଇଣ ଗଙ୍ଗା ଦେଲେ ଛାଡ଼ି
ମେରୁର ଭିତରେ ଯାଇ ସୁରାସୁରୀ ପଡ଼ି ।
ଆସି ନପାରିଣ ସେ ରହିଲା ଗୁପତେ
ମେରୁକୁ ସ୍ତୁତି ପୁଣ କରଇ ନୃପତ୍ୟେ ।
ଭୋ ମହାମେରୁ ମୁହିଂ ଅଟଇ ମହାଦୁଃଖୀ
ତୁ ଯେବେ ଛାଡ଼ିଦିଅ ଧବଳମୁଖୀ ।
ପିତୃଲୋକେ ମୋହୋର ହେଉଛନ୍ତି ଦହି
ତାହାଙ୍କର କଷ୍ଟେ ମୁଂ ନାରାୟଣକୁ ଧ୍ୟାଇ ।
ସେ ମୋତେ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଣ ଗଙ୍ଗା
ଦେଲେ
ସଦାଶିବ ତାହା ଶିରରେ ଧଇଲେ ।
ମୋହୋର ଭଗତି ଘେନିଣ ପୁଣ ଛାଡ଼ି
ତୋହୋର ଉପରେ ଆସି ଜଳ ପଡ଼ି ।
ତୁ ସେ ମହାଗିରି ନକର ଗୁପତ
ଦେସି ଗଙ୍ଗା ମୋହୋର ଶୀତଳ ହୋଇ
ଗୋତ୍ର ।
ମେରୁ ବୋଇଲା ହୋ ଯାଇତ ବାଟ ନାହିଂ
ତେଣୁ ସେ ଗଙ୍ଗା ଦେବୀ ଅଛଇ ଯେଥେ
ରହି ।
ତୁହୋ ନୃପତି ପ୍ରବୋଧନା ତାଙ୍କୁ କର
ମେରୁର ଉତ୍ତର ଶୁଣିଣ ନୃପବର ।
ହେମବନ୍ତ ନନ୍ଦିନୀକି ସେ ବହୁତ ସ୍ତୁତି କଲା
କାର୍ପୂନ୍ୟ ମତ ହୋଇ ଭାଗୀରଥି କହିଲା ।
ଅନେକ ଦୁଃଖ ମାଗୋ ଆଣିଲି ତୋତେ
ମାଗି
ତୁ କିମ୍ପା ରହୁ ମାଗୋ ଯେଣେ ତେଣେ
ଲାଗି ।
ଯେ ମୋର ଆକୁଳ ନ ଦେଖୁ କିମ୍ପା ମାୟେ
କର ଅନୁଗ୍ରହ ଯିବା ତହିଂ ଯାୟେ ।
ଗଙ୍ଗା ବୋଇଲା ମୁଂ ଅଟଇ ଯୁବତୀ
ବାଟ ନପାଇଣ ଯିବି କେଉଂ କତି ।
ତୁ ଯେବେ ପାରୁ ରାଜା ଅଇରାବତ ଆଣି
ସେ ଯେବେ ଦାନ୍ତେଣ ପାରଇ ମେରୁ
ହାଣି ।
ତେବେ ସେ ବାହାର ହୋଇ ମୁହିଂ ଯିବି
ତୋହୋର ବଚନ ନିଶ୍ଚୟେ ପାଳିବି ।
ଶୁଣି ଭାଗୀରଥି ବିସ୍ମୟ ବନ ହୋଇ
ଅଇରାବତ ହସ୍ତୀକି ଭେଟିଲେ ସ୍ୱର୍ଗେ
ଯାଇ ।
ବୋଇଲା ମହାତମା ହୋ ମୋତେ ଦୟାକର
ଗଙ୍ଗା ପଶିଅଛି ମେରୁର ଭିତର ।
ବାଟ ନପାଇଣ ନୂଆରଇ ଆସି
ତୁହୋ ମହାଗଜ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ପଥ ଦେସି ।
ଗଙ୍ଗା ନେଲେ ମୋହୋର ବଂଶ ରକ୍ଷାହୋଇ
କର ଦୁଇ ଯୋଡ଼ି ନୃପତି ସ୍ତୁତି କରଇ ।
ଶୁଣିଣ ଅଇରାବତ ସନମତ କଲା
ନୃପତିକି ରାଇ ଯେକାନ୍ତେ ବୋଇଲା ।
ଇନ୍ଦ୍ର ସେ ସ୍ୱାମୀ ମୋର ଅଟଇ ବିଶ୍ୱାସ ମିତ୍ର
ତାହାକୁହିଂ କଥାୟେ କହହୋ ନୃପତ୍ୟ ।
ନକହିଣ ଗଲେ ବୋଲିବ ମତେ ମନ୍ଦ
ଯାଅ ନୃପବର କହ ଯାଇ ଇନ୍ଦ୍ର ।
ଶୁଣିଣ ମହାରଥୀ ଗଲା ଖର କରି

ବାସେବ ଆଗେ ସେ କହଇ କରଯୋଡ଼ି ।
ଭୋଦେବ ସୁରପତି କଥାୟେ ମୋତେ ଦେବା
ତିନିପୁରେ ସ୍ୱାମୀ ଅଟୁ ତୁ ମଘବା ।
ପିତୃଲୋକମାନେ ଦହ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି
ଗଙ୍ଗା ଦେଲେ ସେ ଯେ ମୁକ୍ତିକୁ ଲଭନ୍ତି ।
ବାସୁଦେବ ପ୍ରସନେ ମୋତେ ଦେଲେ
ସୁରାସୁରୀ
ମହେଶ୍ୱର ମଉଳିରେ ଧଇଲେ ପବିତ୍ର
ବାରି ।
ମୋହୋ ହିତେ ରୁଦ୍ର ବେଗେ ଛାଡ଼ିଦେଲେ
ମେରୁର ଶିଖରେ ସେ ଆସିଣ
ପଡ଼ିଲେ ।
ବାଟ ନପାଇଣ ସେ ନପାରନ୍ତି ଆସି
ତୁ ଯେବେ ସ୍ୱାମୀ ଅଇରାବତ ଦେସି ।
ତାହା ଦନ୍ତେଣ ଫୁଟିବ ମେରୁ ଶୃଙ୍ଗ
ତେଣୁ ପ୍ରାପତ ମୋତେ ହୋଇବ
ଦେବୀଗଙ୍ଗ ।
ଶୁଣିଣ ପ୍ରସନ ଯେ ହୋଇଲେ ସୁରପତି
ଅଇରାବତ ରାଇ ବୋଇଲେ ତଡ଼ତି ।
ଯାଅ ତୁ ମହାଗଜ ଭାଗୀରଥି ସଙ୍ଗେ
ମେରୁ ଫୁଟାଇଣ ତୁ ବାହାର କର ଗଙ୍ଗେ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଆଦେଶ ପାଇଣ ମହାଗଜ
ଗର୍ଜନ କରିଣ ସେ ଧାଇଂଲା ମହାତେଜ ।
ଥୋକାୟେକ ଦୂରେ ସେ ରାଜାକଇ ରାଇ
ୟେକାନ୍ତେ କରିଣ ସେ ଗୁପତେ କହଇ ।
ତୁ ହୋ ନୃପବର ଶୁଣ ମୋହୋର ବାଣୀ
ମେରୁକୁ ମୁହିଂ ଯେ ପକାଇବି ହାଣି ।
ଗଙ୍ଗା ରମଣୀ କରାଇବୁ ହାଦେ ମୋତେ
ନୋହିଲେ ୟେଡ଼େ କର୍ମ ମୁଂ କରିବି
କେମନ୍ତେ ।

ସେ ଯେ ଗିରିବର ପୃଥୀକି ଧାରଣା
ଅଦୋଷେ ପାଇବା କିମ୍ପା ୟେଡ଼େକ
ବୋଲଣା ।
ରଜା ବୋଇଲେ ଯେ ଗଉରୋବ ସ୍ତିରୀ
ମୁହିଂ କେମନ୍ତେ ଜାଣିମି ହୋ ଚରିତ
ତାହାରି ।
ଭୋ ମତଗଜ ତୁ ନଧର ଆନ ମନ
ମୁହିଂ ସେ ନିରେଖ ଅଟଇ ଆରତ ଜନ ।
ଚାଲ ୟେବେ ଯିବା ହୋ ଦୁଷ୍ଟପଣ ଛାଡ଼
ତଇଲୋକେ ତୋତେ ବୋଲନ୍ତି ମହାଗାଢ଼ ।
ଧଉର୍ଯ ନୋହି ତୁ ଅସାଷ୍ଟମ କଥା କହିଲୁ
ନଜାଣି କିମ୍ପା ତୁ ଦେଉଳ ମୁଣ୍ଡେ ପେଲୁ ।
ହସ୍ତୀ ବୋଇଲା ତୁ ପଚାରି ଆସ ଯାଇ
ୟେକେ କଥା ନୋହିଲେ ମୁଂ କେବେହେଂ
ନଯାଇ ।
ଶୁଣିଣ ନୃପତି ଭାଳଇ ପଞ୍ଚଭୂତ
କେମନ୍ତେ ପୁଛିବି ସେ ଅଟଇ ଦେବମାତ ।
ପୋତୁ ମୋହୋର କର୍ମ କିମ୍ପା ମୁଂ ଜୀଇଂଅଛି
ୟେକଥା କେହ୍ନେ ଗଙ୍ଗାକଇ ପୁଛି ।
ବିସ୍ମୟେ ଚିତ୍ତେ ସେ ଗଲା ରାୟେ ଚଳି
କରଦୁଇ ଯୋଡ଼ି ସୁରାସୁରୀ ଆଗେ ମିଳି ।
ଦେବୀ ପଚାରନ୍ତି ହୋଇ ଅଇଲାକି ହସ୍ତୀ
ଲାଜେଣ ଶିର ଲୁଚାଇଲାକ ଭାଗୀରଥି ।
ଯୋଗବଳେ ଗଙ୍ଗା ଜାଣିଲେକ ତାହା
ଭାଗୀରଥି ଆଗେ ଗଜ କହିଲାକ ଯାହା ।
କୋପେଣ ସୁରାସୁରୀ କମ୍ପଇ ଥରହର
ତରଙ୍ଗ ରଙ୍ଗେ ଯେ ତେଜ ପରଖର ।
ଦେବୀ ବୋଇଲା ତୁ ଆଣ ତାକୁ ରାଇ
ଧରିପାରିବ ଯେବେ ହୋଉ ମୋହର
ସାଇଂ ।

ଆମ୍ଭେ ସ୍ତିରୀ ଜନେ ଅବଳା ନାମ ବହୁ
ବଳେଣ ଯେ ନିଅଇ ତାହାର ତହିଁ ରହୁ ।
ନିର୍ବଳ ଲୋକଙ୍କଙ୍କ ଆମ୍ଭେ ନଯାଉଁ ବିଶ୍ୱାସ
ଯେହି କଥା କହି ଯେ ତୁହି ଘେନି ଆସ ।
ରାଜା ପଚାରଇ ଶୁଣିମା ମହାମାୟେ
ମୁହିଁ ଯେହା କହିବାକୁ କରଇ ମହାଭୟେ ।
ସେ ଯେ ଗଜଇନ୍ଦ୍ର ତୁ ଯେ ସୁରାସୁରୀ
ମୁହିଁ ପାମର ଯେ ଅଟଇ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
କାହାକୁହିଁ ସାନ ବୋଲିତ ନପାରଇ
ଯେକଥାକୁ ସଂକୋଚ ମାଗୋ ବହୁତ କରଇ ।
ଲୋକପାବେନୀ ବୋଲଲେ ତାୟେ ଶୁଣ
ଗଜମୂର୍ଖ ବୋଲି ପୁରାଣେ ବଖାଣ ।
ତୋହୋର ନିମିତ୍ତେ ତାକୁ ବଚନେ ବୋଲିବା
କେତେକ ବଳ ବହଇ ତାହା ବିଚାରିବା ।
ଯାଅତୁ ଅକସ ନଗର ନୃପତି
ଯେହି କଥା କହି ଘେନି ଆସ ହସ୍ତୀ ।
ଗଙ୍ଗାର ଚରଣେ ରାଜା ନମସ୍କାର କରି
ଅଇରାବତ ସନ୍ନିଧିକୁ ଗଲା ଖର କରି ।
ଦେଖି ଗଜଇନ୍ଦ୍ର ବୋଇଲାକ ହସି
କିସ ବୋଇଲା ସେ ତାକୁ ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ।
କଲାଟିକି ସନମତ ତୋହୋର ଭକ୍ତି ଘେନି
ନାସ୍ତି ବୋଇଲା ଅବା ଚତୁର କାମେନୀ ।
କହସି ନୃପବର ଶୁଣିମା ତାର କଥା
କର ଦୁଇଯୋଡ଼ି ସେ ବୋଇଲା ମହାରଥା ।
ଯାହା ତୁ ପ୍ରକାଶିଲୁ କହିଲି ତାହା ମୁହିଁ
ଶୁଣିଣ ହସିଲା ସେ ଶରଦ ଚନ୍ଦ୍ରମୁହିଁ ।
ବୋଇଲା ବରୁଣ ଯେ ଅଟଇ ମୋହୋର ନାହା
ତାହା ଛାଡ଼ି କେମନ୍ତେ ବରିବଇ ଯେହା ।
କିସ ବୋଲି ମୋତେ ବୋଲିବେ ଜଗତ
ମୋହୋର ଯିବାର ନମିଳଇ ଯୁଗତ ।
ତାହାର କାର୍ଯ୍ୟ ଥିଲେ ଧରି ମୋତେ ନେଉ
ଲୋକାଚାରକୁ ସେ ମୋହୋ ଦୋଷ ନୋହୁ ।
ଶୁଣିଣ ହରଷ ଯେ ଗଜରାଜ ହୋଇ
ବୋଇଲାକ ତୋର କାର୍ଯ ସୁଫଳ ନରସାଇଁ ।
ଚାଲ ଦେଖା ମୋତେ ଗଙ୍ଗା ଅଛି କାହିଁ
ମେରୁ ଫୋଡ଼ି ତାକୁ ଆଣିମି ବୁହାଇ ।
ବଳେ ଧରି ତାକୁ କରିବି ଯୁବତୀ
ଆଗ ହୋଇ ବାଟ କଢ଼ାଅ ମହୀପତି ।
ଶୁଣିଣ ସନ୍ତୋଷ ଯେ ହୋଇଲା ନରସାଇଁ
ଗଜରାଜକୁ ଘେନି ସେ ହରଷେ ଚଳଇ ।
ଯାନ୍ତେଣ ମାତଙ୍ଗ ଯେ ଫୁକାରଇ ରାବ
ଥୋର ହସ୍ତ ଟେକି ଧାମଇଁ ବେଗ ବେଗ ।
ଲାଞ୍ଜ ଟିଂଚିଣ ଯେ ରୋଷ ଗୁରୁତର
ଯାନ୍ତେଣ ବୀରଘଣ୍ଟ ବାଜଇ ପର ଖର ।
ଚଉଦ ଘାତ ଯେ କୋପେ ମାଇଲାକ ନେଇ
ମେରୁ ଫୁଟିଣ ଯେ କମ୍ପିଲାକ ମହୀ ।
ଲବଣ ପର୍ବତେ ଯେହ୍ନେ ତୀକ୍ଷଭାଲ ବସେ
ତେସନ ପଟାନ୍ତର ଚଉଦନ୍ତ ଦିଶେ ।
ଯହୁଁ ଗିରିବର ଶ୍ୱରୀର ଫୁଟିଲା
ଚତୁର୍ଦନ୍ତ ମୁନି ଗିରି ଶ୍ୟରୀରେ କଣ୍ଟିଲା ।
ଦ୍ୱାର ପାଇ ଗଙ୍ଗା ହୋଇଲା ବାହାର
ଦଶନ କାଢ଼ି ନପାରିଲା କରୀବର ।
ଗର୍ଜନ କରି ଗଙ୍ଗା ଝଲକି ଅଇଲା

ଗଜଇନ୍ଦ୍ରକଇ ସେ ବଳେ ପେଲାଇଲା ।
ଆରତେ ଅଇରାବତ ଗଜ ନପାରିଲା ସମ୍ଭାଳି
ତିନିଦାନ୍ତ ବଳେ ଉପାଡ଼ିଲା ମହାବଳୀ ।
ନଦୀର କର୍ଦ୍ଦନ ନପାରିଲା ସହି
ଦାନ୍ତେକ ଭାଙ୍ଗିଣ ମେରୁରେଣ ରହି ।
ହେଠକୁ ଧାଇଂଣ ପଡ଼ିଲାକ ପାଣି
ସୋହୋତିର ଘାତେ କମ୍ପିଲା ଧରଣୀ ।
କୋପଭର ହୋଇ ଗଙ୍ଗା ଯହୁଂ ବହି
ଅଇରାବତ ଗଜ ନପାରିଲା ସହି ।
ଅସମ୍ଭାଳ ହୋଇ ଭାସିଲା ମାତଙ୍ଗ
ଅତି ପ୍ରବଳ ହୋଇ ବହିଲା ଦେବୀ ବେଗ ।
କ୍ଷଣେ ବୁଡ଼ି କ୍ଷଣେ ଦିଶଇ କିଛି ଦୂରେ
ମନ୍ଦର ପରବତ କି ସିନ୍ଧୁର ଭିତରେ ।
ତେଡ଼େ ମହାଗଜ ହୋଇଲା ନିସତ
ଗୌରବ ସ୍ତିରୀ ଯହୁଂ ଲୋଡ଼ିଲା ରମିତ ।
ତେଡ଼େ ମହାଗଜ ନିଜ ତେଜ ଛାଡ଼ି
ଗଙ୍ଗା ବିଶ୍ୱରୂପେ ଗଜଇନ୍ଦ୍ର ବୁଡ଼ି ।
ଚଉଷଠି କାଠି ଅଟଇ ସୁରାସୁରୀ
ଭାସଇ ଗଜଇନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥଳ ନପାଇ କରି ।
ଦନ୍ତେକ ଭାଜିଅଛି ତେଣେ ଶିରୀ ହତ
ବିଶେଷେଣ ଲୋଭ ଧରିଥିଲା ଚିତ୍ତ ।
ମେରୁ ତାହାକଇ ଅଟଇ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷୀ
ପର ବୋଲେ ଗଲା ସେ ତାହାକଇ ଧ୍ୱଂସି ।
ତିନିଗୁଣେ ଯହୁଂ ହୋଇଲାକ ଛନ୍ଦ
ତେଣୁକରି ଲାଜ ପାଇଲା ଗଜଇନ୍ଦ୍ର ।
କେତେହେଂକ ଦୂରେ ସୋହୋତିରେ ଗଲା
ଧର୍ମ ବଳେ ହାତୀ ଚେତନା ପାଇଲା ।
ସମ୍ଭାଳି ହୋଇ ହାତୀ ଲାଗିଲା କେତେ ଦୂର
ତାହାର ନାମ ହୋଇଲା ହସ୍ତିନା ନଗର ।

ଶୁଣିମା ଶ୍ରୀରାମ କହନ୍ତି ଗାଧିସୁତ
ଅଇରାବତ ମେରୁରେ ଯେ ମାଇଲା ଚଉଦନ୍ତ ।
ଦନ୍ତେକ ବଳେ ଧଇଲା ଗିରିବର
ସେ ଦନ୍ତେକ ରହିଲା ମେରୁର ଭିତର ।
ଆବର ତିନିଦାନ୍ତେ ସେ ତିନିବାଟେ ଫୁଟି
ତିନିଧାର ହୋଇ ବାହାର ବିମ୍ବରୁଚି ।
ସ୍ୱର୍ଗେ ସାଧୁ ସାଧୁ କରନ୍ତି ସୁରମୁନି
ଚତୁବେଦ ଓଂକାର କରନ୍ତି ପଦ୍ମଯୋନି ।
ଅପକ୍ଷରାମାନେ ହୁଳହୁଳି ଦିଅନ୍ତି
ଗନ୍ଧର୍ବ କିନ୍ନର କୁସୁମ ବରଷନ୍ତି ।
ଦୁନ୍ଦୁଭି ବଜାଇଣ ଇନ୍ଦ୍ର ତୋଷ ଚିତ୍ତ
ଯେବେ ସେ ନୀରହାଦେ ପୂରିବ ସିନ୍ଧୁସାତ ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ସୁରାସୁରୀ ଦେବୀ
ତିନି ମୂରତି ଧରି ବହିଲା ଭଇରୋବୀ ।
ଆକାଶେ ଗଙ୍ଗା ଯେ ବହିଲା ସୁରାସୁରୀ
ମନ୍ଦାକିନୀ ନାମ ଯେ ହୋଇଲା ତାହାରି ।
ଆରେକ ଧାର ଯେ ପାତାଳକଇ ଗଲା
ଭୋଗବତୀ ନାମ ତହିଂ ଯେ ପାଇଲା ।
ଭଗୀରଥ ଘେନି ଅଇଲା ଯେବଣ ଧାର
ଭାଗୀରଥି ଗଙ୍ଗା ନାମ ହୋଇଲା ତାହାର ।
ମୃତ୍ୟୁ ଲୋକେଣ ଯେ ବହିଲା ଯେକ ମୂର୍ତ୍ତି
ଆଗେଣ ବାଟ ଯେ କଢ଼ାଇଅଛନ୍ତି ଭାଗୀରଥି ।
ହେମଗିରି ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରିଣ ବାଳୀ ଆସି
ହୁଂକାର ଶବଦେ କରିଣ ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ।
ମଣ୍ଡେଣ ବିକ୍ରମି ସେ ଆସଇ ସୁରାସୁରୀ
ତରଙ୍ଗର ଘାତେ କମ୍ପଇ ବସୁନ୍ଧରୀ ।

ଅଶ୍ୱେକ ଆରୋହି ନୃପତି ହୋୟେ ଆଗ
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ପବିତ୍ର ଥାନ ପ୍ରୟାଗ ।

x x x

ଗଙ୍ଗାକୁ ବୋଇଲା ମାଗୋ ଅଗ୍ନିକି ଶାନ୍ତି କର
ଶୁଣିଣ ସୁରେଶ୍ୱରୀ ବୋଲଇ ଉତ୍ତର ।
ତୁ ଯେଣିକି ଯିବୁ ମୁଁ ତେଣିକି ସିନା ଯାଇ
ଆଣିଅଛୁ ତୁ ଯେ ମୋତେ ସତ୍ୟ କରାଇ ।
ତୁ ଯେବେ ଅଗ୍ନିରେ ଝାସିବୁ ରାୟେ ଆଗ
ତେବେ ସେ ପଶିବି ମୁହିଂ ତୋର ସଙ୍ଗ ।
ସ୍ୱର୍ଗେ ସୁରଗଣ ସେ କରନ୍ତି ବିଚାର
ଘୋଡ଼ା ଧୂଆଂଇଣ ସେ କେବଣ ଅଶ୍ୱଆର ।
ବ୍ରହ୍ମା ବୋଇଲେ ଯାହାର ପୋଡ଼ଇ ମଣୋଜ
ସେ ସେ ଘୋଡ଼ା ଧୂଆଇଂଟି ଭାଗୀରଥି ମହୀପାଳ ।
ଶୁଣିଣ ଦେବତାୟେ ସାଧୁ ସାଧୁ କଲେ
ଧନ୍ୟ ତୁ ନୃପତି ହୋ ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଦିଲୀପିର ସୁତ
ଅଗ୍ନିରେ ପଶିଲା ସେ ଧରିଣ ଶୁଦ୍ଧ ଚିତ୍ତ ।
ଯହୁଂ ନୃପତିବର ପଶିଲାକ ଯାଇ
ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଗଙ୍ଗା ପଶିଲାକ ଧସାଇ ।
ହୋଇଲେ ଶୀତଳ ଯେ ସଗର ରାଜା ପୋୟେ
ଦେବାସୁର ମୁନି ସାଧୁ ସାଧୁ କୟେ ।
ରାଜା ଭଗୀରଥି ହୋଇଲା ବାହାର
କୂଳେଣ ବିଜୟେ କଲାକ ନୃପବର ।
ସାନେନ୍ଦେଣ ଉତସଲ୍ୟ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶ ନୃପତି
ସ୍ୱର୍ଗେ ଦେବତାୟେ କୁସୁମ ବରଷନ୍ତି ।
ଦକ୍ଷିଣାବର୍ତ୍ତ ହୋଇ ଯେ ବହିଲା ସୁରେଶ୍ୱରୀ
ଦହନ ଲୋକଙ୍କୁ ଶୀତଳ ଯେ କରି ।
ହୋଇଲେ ମୁକତ ସଗର ରାଜା ସୁତ
ଯୋଗ ମୃତ୍ତିରେ ବସିଲେ ଦେବଙ୍କ ସଙ୍ଗତ ।
ଚକ୍ର ଆକାର ହୋଇ ବୁଲିଲେ ସୁରେଶ୍ୱରୀ
ଚକ୍ରଘାଟ ନାମ ହୋଇଲା ତାହାରି ।
ଭାଗୀରଥି କାର୍ଯ୍ୟ ଦେବୀ ନିର୍ଭାକଲା
ଦେବଙ୍କର ଅର୍ଥେ ପୂର୍ବକୁ ବହିଲା ।
ସାତକୋଶ ତହିଂକି ଅଟଇ ସିନ୍ଧୁକୂଳ
ଯାଇଣ ଗଙ୍ଗା ଯେ ଭେଟିଲେ ମହାଜଳ ।
ପତିର ସଙ୍ଗେ ଯହୁଂ ଭେଟ ସେ ହୋଇଲା
ସାଗର ସଙ୍ଗମ ବୋଲି ନାମ ବୋଲାଇଲା ।

ଅହଲ୍ୟା ଚରିତ

ଦେଖ ତୁ ଶ୍ରୀରାମ ଆଗେ ପଥରେକ ଅଛି
ଏହୁ ଅହଲ୍ୟା ବୋଇଲେ ଗାଧିବଛି ।
ଗୌତମ ନାରୀ ଏ ଯେ ଅହିଲା ଏହା ନାମ
ପୁରାଣର କଥା ତୁ ଶୁଣ ହୋ ଶ୍ରୀରାମ ।
ପୂର୍ବେ ବିଧାତା ଯେ ମନରେ ବିଚାରି
ସକଳ ରୂପଗୁଣ ଏକ ଠାବ କରି ।
ଲାବଣ୍ୟମୟେ କରି କନ୍ୟାୟେକ କଲା
ଅହଲ୍ୟା ରୂପ ତାର ଅହିଲା ନାମ ଦେଲା ।
ଦେଖିଣ ମୋହ ଗଲେ ସକଳ ସୁରମୁନି
ଦେବତାଙ୍କୁ ଚାହିଁ ବୋଲଇ ପଦ୍ମଯୋନି ।
ଯେ ଅବା ପୃଥିବୀ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରି ଆସଇ
ତାହାର ଯେ ନାରୀ ବୋଲି ପିତାମହ
ଭାଷଇ ।
ଶୁଣିଣ ସୁର ଅସୁର ମୁନିଗଣ
ପୃଥୀ ବୁଲିବାକୁ ଗଲେ ତତକ୍ଷଣ ।
ବ୍ରହ୍ମା ବୋଇଲେ ଯେ ଗଉତମ ଚାହିଁ
କିମ୍ପା ଯେଥି ଅବା ଅଛ ଉଭା ହୋଇ ।
ତୁହି ଯେବେ ମହୀ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରି ଆସ
ଆଗ ହୋଇ ଅଇଲେ କନ୍ୟା ତୋହୋର
ଅବଶ୍ୟ ।
ଶୁଣିଣ ଗଉତମ ହରଷ ମନ ହୋଇ
ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କଲା ତିନିବେଳ ସୁରଭିକି ଯାଇଂ ।
ବ୍ରହ୍ମାର ଆଗରେ ଯେ ମିଳିଲେ ମହାଋଷି
ଦେଖି ପିତାମହ ଯେ ମନେ ମନେ ହସି ।

ହୋଇଲା ପ୍ରାପତ ତୋତେ ଅହିଲା ଯୁବତୀ
ଯେତେ ବୋଲି କନ୍ୟା ଯେ ସମର୍ପିଲେ
ବେଦପତି ।
ବିଭା କରାଇଲେ କୁଳଗୋତ୍ର ସୁମରି
ଦେବ ଅଇଲେ ପୃଥୀ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରି ।
ଦେଖିଲେ ଗଉତମ ହୋଇଲେନି ବିହା
ମନେ ମନେ କୋପ କଲେ ସୁରନାହା ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଯେ ବିଧାତା ଆଜ୍ଞାପାଇ
ଅହିଲାକୁ ଘେନି ସେ ଅଇଲେ ଗଉତମ
ଗୋସାଇଂ ।
ଯେ ବନେ ଆସି ଅନେକ କାଳ ଥିଲା
ରମଣୀ ଘେନି ସେହୁ ଅନେକ ଭୋଗ
କଲା ।
ସତ୍ୟାନନ୍ଦ ବୋଲି ଯେ ହୋଇଲା ୟେକ
ପୁତ୍ର
ସାକ୍ଷାତେ ଧାର୍ମିକ ଅଟଇ ନ୍ୟାୟେବନ୍ତ ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣସି ଶ୍ରୀରାମ
ଅହିଲା ବିଭାଦିନୁ ଇନ୍ଦ୍ର ଭାଳଇ ମନେ
ମନ ।
ନିତି ସହସ୍ରାକ୍ଷ ଯେ ଭାଳଇ ପଞ୍ଚମନ
ଅହିଲା ରମିଲେ ଯେ ସୁଫଳ ଜୀବନ ।
ଯେତେ ବିଚାରି ସେ ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲା
ଯେସନେକ ସମୟେ ଋଷି ସ୍ନାହାନକୁ
ଗଲା ।

ନିର୍ଜନବେଳ ଜାଣିଣ ବଜ୍ରଧର
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ଯାଇଂ ଗଉତମ
ଘର ।
ଅହିଲାକୁ ଦେଖି ସେ ବୋଲଇ ଶୁଣ ସଖି
କାମ ପଞ୍ଚଶରେ ହୋଇଲାଇଂ ମୁଂ ଦୁଖି ।
ଯେ ତୋହୋର ଅଧର ଯେ ଚୁମ୍ବିତ ମୋର
ମନ
କର ଦୁଇ ଛନ୍ଦି କରସି ବନ୍ଧନ ।
ଯେ ମୋହୋର ହୃଦରେ କୁଚ ତୋର ଲାଗୁ
ପ୍ରସନ ହୁଅ ସହୀ ବିରହ ଜ୍ୱର ଭାଙ୍ଗୁ ।
କନ୍ୟା ବୋଇଲା ତୁ ସୁରପତି ହୋଇ
ଯେତେ ଅବିଚାର କଥା କହୁ କାହିଂପାଇଂ ।
ମୁହିଂ ଋଷିଆଣୀ ତୁହି ଦେବରାଜ
କେମନ୍ତେ ସୁରପତି ନ ପାଇଲୁ ଲାଜ ।୧୦
ଯତିର ଭାରିଯା ମୁଂ ପତିବ୍ରତା ସତୀ
ମତେ ହରିବୁ ତୁ ଯେହ୍ନେଂ ତୋର ମତି ।
ଯାଅ ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ନଥାଅ ତୁ ଯେଥ
ଯେହିକ୍ଷଣି ଆସିବେ ଯେ ମୋହୋର
ପ୍ରାଣନାଥ ।
ଈଶ୍ୱର ଯୋଗେଣ କାମ ଧ୍ୱଂସ ଗଲା
ତୁହି ଆଜ ନାଶଯିବୁ ଅହିଲା ବୋଇଲା ।
ଅହିଲାର ନିରାଶେ ଯେ ଗଲା ସୁରପତି
ଅହିଲାର ରୂପଗୁଣ ବିଚାରଇ ମତି ।
କେତେହେଂକ ଦିନେ ପୁଣ ଇନ୍ଦ୍ର ଯେ
ଆସଇ
ଗଉତମ ବନ ନିକଟେ ମିଳଇ ।
ଯେସନ ସମଯେ ଆହାନିକ ବେଳ ହୋଇ
ଗଉତମ ସ୍ନାହାନ କରିଗଲେ ନଈ ।
ତକ୍ଷେଣ ବାସେବ ମାୟା ରୂପ ଧରି
ଅହିଲା ଛାମୁରେ ମିଳିଲେ ବଜ୍ରଧାରୀ ।

କନ୍ୟା ବୋଇଲା ଋଷି ସ୍ନାହାନ କରି ତ ଗଲ
କରମ ନସାରିଣ ଲେଉଟି ଅଇଲ ।
ମାୟା ରୂପ ଧରି ବୋଲଇ ବଜ୍ରପାଣି
ଶୁଣ ଶଶିମୁଖୀ ଗୋ ଗୁପତ ରସବାଣୀ ।
ଜଳଘାଟେ ଦେଖିଲି ଅଛଇ ଉର୍ବଶୀ
ସ୍ନାହାନ କରଇ ସେ ପବିତ୍ର ଜଳେ ପଶି ।
ଜାନୁ ଯଉବନ ମର୍ମଥାନ ଦେଖି
ବାହୁଡ଼ି ଅଇଲି ମୁଂ କାମଭରେ ଦୁଖୀ ।
ଦେସି ଆଲିଙ୍ଗନ କରାଅ ସୁରତି
ଯେ ମୋହୋର ଅଧୀର ପଞ୍ଚ ଯେ ପ୍ରକୃତି ।
ଯେତେ ବୋଲି ଯାଇ ଅହିଲାକୁ ଧରି
ବିବିଧ ରତି କରି ରମଣୀ ଭୋଗକରି ।
ଯେମନ୍ତ ସମଯେ ଗଉତମ ଋଷି
ସ୍ନାହାନ ସାରି ମୁନି ମିଳିଲେ ଦ୍ୱାରେ ଆସି ।
ଦେଖିଣ ବେନି ଜନେ ହୋଇଲେ ତରସ୍ତ
ମାର୍ଜାରୀ ରୂପେକ ଯେ ଧଇଲେ
ପୁରୁହୂତ ।
ଜଳାକବାଟି ବାଟେ ଗଳି ପଳାଇଲା
ମାୟା ଚରିତ ଯେ ଅହିଲା ବୋଇଲା ।
ତତକ୍ଷଣେ ସତୀ ଯେ ସମ୍ଭାଳିଲେ କେଶବାସ
ମୁନିଯାଇ ଭିତର ପୁରେଣ ପରବେଶ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଯେ ମାର୍ଜାରୀ ରୂପ ଧରି ଗଲା
ଅହିଲାକୁ ସେ କଥା ଗଉତମ ପଚାରିଲା ।
ଜଳାର ବାଟେ କେ ହୋଇଲା ବାହାର
ଅହିଲା ବୋଇଲା ସେ ଅଟଇ ମାର୍ଜାର ।
ଶୁଣି ଗଉତମ ଯେ ସମ୍ମତେ ନଗଲା
ଧ୍ୟାଯେ କରି ଋଷି ଯୋଗେଣ ଜାଣିଲା ।
ବୋଇଲା ଇନ୍ଦ୍ର ଆରେ ଭୋଗିଲୁ ମୋର
ନାରୀ
ଯେତେଡ଼େ ଅକର୍ମ କଥା କଲୁ ନ ବିଚାରି ।

ଯତିର ଭାରିଯା ତୁ ଏଥିକି ଦ୍ରୋହ କଲୁ
ଦେବରାୟେ ହୋଇ ଯେ ଅନ୍ୟାୟେ
ଆଚରିଲୁ ।
ଅନେକ ଅପକ୍ଷରୀ ବିଦ୍ୟାଧରୀମାନ
କିନ୍ନରୀ ତୋର ଆଗେ କରନ୍ତି ଗାୟନ ।
ସୁର ସୁନ୍ଦେରୀ ଯେ ତ୍ରିଭୁବନେ ନାହିଁ
ସେମାନ ଭୋଗ୍ୟ ତୁରେ କରୁ ସୁରସାଇଁ ।
ସ୍ୱର୍ଗର ସମ୍ପଦ ତୁ ହେଲେ ବିଳସିଲୁ
ଯକ ସ୍ତିରୀୟେ ମୋର ମୁରୁଛି ନ ପାରିଲୁ ।
ଜାଣିଲି ଯୋନିକି ଶରଧା ତୋର ହୋଇ
ଯେତେ କାଳ ତୋର ଶରୀରେ ପ୍ରାଣ
ଥାଇ ।
ତେତେକ ସମୟ ତୁ ଅନେକ ଯୋନି ଧର
ସହସ୍ର ଭଗ ହେଉ ତୋହୋର ଶ୍ୟରୀର ।
ଯେବଣ ଅଣ୍ଡେ ତୁ ହରିଲୁ ମୋର ନାରୀ
ସେ ଅଣ୍ଡ ଛିଡ଼ି ତୋହୋର ପଡୁରେ
ବଜ୍ରଧାରୀ ।
କୋପେ ମହାରଷି ଶାପ୍ୟ ତାକୁ ଦେଲା
ସୁରପତି ଅଣ୍ଡ ତତକ୍ଷଣେ ଛିଡ଼ିଲା ।
ସହସ୍ରେକ ଯୋନି ହୋଇଲା ତାର କାଏ
ଦେଖି ଦେବରାଏ ବହୁତ ଭୟ ପାୟେ ।
ପଳାଇ ଯାଇ ମାନସରୋବରେ ପଶି
ଶଙ୍କୁଚ ପାଇ ତହିଁ ଅଛଇ ବୀର ବସି ।
ରାଜା ନଥିବାରେ ଯେ ରାଜ୍ୟ ହୋଇ ଗୋଳ
ବୃଷାଳ ଦୁଷ୍ଟଜନେ କରନ୍ତି ତହିଁ ଗୋଳ ।
ବଣିଜାର ଧନ ଚୋର ନେଲେ ବହି
ପରଜାୟେ ସେ କଥା ଯେକେତ ନକହି ।
ଦଣ୍ଡ ଦଣ୍ଡିଲେ ସେ ସାଧୁତ ଜନ ଦେଖି
ସଵ ଜନ ପ୍ରାଣୀ ହୋଇଲେ ମାହା ଦୁଃଖୀ ।
ଦିଗପାଳେ ଯାଇ ବ୍ରହ୍ମାକୁ କହିଲେ
ଭୋ ଦେବ ଦୁର୍ଜ୍ଜନୟେ ପ୍ରବଳ ହୋଇଲେ ।
ସୁରପତି ନାହିଁ ହତ ପାଟ ରାଜ୍ୟ
କାହାକୁହିଁ କେହି ନକରନ୍ତି ପୂଜ୍ୟ ।
ବିଧାତା ବୋଇଲେ ମୁଂ ଅଇଲି ତାହା ଜାଣି
ଗଉତମ ନାରୀକି ହରିଲା ବଜ୍ରପାଣି ।
ଜାଣି ମହାରଷି କୋପେ ଶାପ୍ୟ ଦେଲା
ସହସ୍ରେକ ଯୋନି ତୁ ବହସି ବୋଇଲା ।
ତପୀର କୋପେ ଯେ ଛିଡ଼ିଲା ତାର ଅଣ୍ଡ
ତେଣେ ସେ ଗୋଳ ହୋଇଲା ସ୍ୱର୍ଗଖଣ୍ଡ ।
ମାନସରୋବରେ ଇନ୍ଦ୍ର ଅଛି ପଶି
ଦୃଭାର କୋପ ଯେ କଲାକ ମହାରଷି ।
ଚାଲ ଆମ୍ଭେ ଯିବା ହୋ ଗଉତମ କତି
ତେବେ ସେ ଇନ୍ଦ୍ର ଯେ ପାଇବ ସଦଗତି ।
ଯେତେକ ବିଚାରି ବ୍ରହ୍ମା ସୁରଗଣ ଘେନି
ଗଉତମଙ୍କ ଆଶ୍ରମେ ମିଳିଲେ ପଦ୍ମଯୋନି ।
ଦେବ ଇନ୍ଦ୍ର ପାଇଁ କହିଲେ ଅନେକ ମତେ
ପ୍ରବୋଧ ହୋଇଲେ ମହାତପୋବନ୍ତେ ।
ମୁନି ବୋଇଲେ ମୋ ବଚନ ନୁହଇଁ ଯେ
ଆନ
ସହସ୍ରେ ଯୋନି ହୋଇବ ସହସ୍ରେ
ଲୋଚନ ।
ମେଷ ଅଣ୍ଡେକ ଲଗାଅ ତାହା ତହିଁ
ଗଉତମ ବୋଇଲେ ପ୍ରସନ ମୁଖ ହୋଇ ।
ଶୁଣିଣ ସୁରଗଣ ଧାତାକୁ ଘେନିଗଲେ
ମାନସରୋବରେ ଯାଇଁ ଇନ୍ଦ୍ରକୁ ଦେଖିଲେ ।
ଗଉତମ ଆଗ୍ୟାଂ କହିଲେକ ଯହୁଂ
ସହସ୍ରେ ଲୋଚନ ହୋଇଲାକ ତହୁଂ ।
ଜଳୁ ବାହାର ହୋଇଲେ ସୁରପତି
ମେଷର ଅଣ୍ଡ ଆଣି ଲଗାଇଲେ ଧାତି ।
ସ୍ୱର୍ଗରେ ନେଇଣ ତାକୁ କଲେ ଅଭିଷେକ

ତହୁଂ ସେ ପାଳିଲା ସଂସାର ତଇଲୋକ୍ୟ ।
ଅହିଲାକୁ ଶାପ୍ୟ ଦେଲେ ମହାଋଷି
ବୋଇଲା ତୋହୋରେ ହୋଇଲି ମୁହିଂ
ଦୋଷୀ ।
ତୁହିଲୋ ଦୋଚାରୀ ନ ଛୁଅଂ ମୋର ଦେହ
ପାଷାଣ ହୋଇଂ ତୁ ବନସ୍ତେ ପଡ଼ି ରହ ।
ଶୁଣିଣ ସୁନ୍ଦେରୀ ଯୋଡ଼ଇ ବେନି କର
ମୁନି ଦୋଷ ଯେ ନାହିଂ ନା ମୋହୋର ।
ମାୟା ହୋଇ ଅଇଲା ତୁମ୍ଭ ରୂପ ଧରି
ମୁହିଂ କେହ୍ନେ ଜାଣିମି ସେ ଅଟଇ
ବଜ୍ରଧାରୀ ।
ପୂର୍ବେ କାହାର ମୁଂ ଛିନାଇଥିଲି ଆଶ
ତେଣୁ ସେ ଘର ବରେ ହୋଇଲି ନିରାଶ ।
ତାଳେ ହେଂ ନିରେଖ ସ୍ୱାମୀ କୃପା ମୋତେ
କର
ଜାଣିମାରେ ଦୋଷ କଲା ନାହିଂ ନା
ମୋହୋର ।
ପ୍ରତିକାରକୁ କାରଣ କହ ମହାମୁନି
ଭାଳିଯା ବିକଳ ଦେଖି ବିରସ ମହାଗ୍ୟାଂନି ।
ବୋଇଲେ ତୁ ଯେବେ ପାଷାଣ ହୋଇଥିବୁ
ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ମୁକତି ହୋଇବୁ ।
ଦଶରଥ ନନ୍ଦନ ସ୍ୱୟେଂ ବ୍ରହ୍ମରାଶି
ଜନମ ହୋଇବେ ସେ ରାବଣ ଦର୍ପ ଧ୍ୱଂସି ।
ଯାଗ ରଖିବାକୁ ତାକୁ ଆଣିମେ ଗାଧିସୁତେ
ମିଥିଳାକୁ ଯାଉଂ ବାଟେ ଦେଖିବେ
ତୋତେ ।
ଚରଣ ଲଗାଇବେ ପୂର୍ବର କଥା ଶୁଣି
ପାଇବୁ ନିଜ ତନୁ ଯୁବତୀ ଶିରୋମଣି ।
ଶ୍ରୀରାମ ଛୁଅନ୍ତେ ଦୋଷ ତୋର ଯିବ
ତେବେ ସେ ତୋହୋର ସଙ୍ଗେ ମୋହୋର
ଯେ ଭାବ ।
ଯେତେ ବୋଲି ମୁନି ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲେ
ନାନା ତୀର୍ଥ କରି ଅନେକ ତପ କଲେ ।
ଗଉତମର ଯାନ୍ତେ ଅହିଲା ବିକଳ
ପାଷାଣ ହୋଇଲା ସେ ଅଛଇ ଏତେକାଳ ।
ଭୋ ରାମ ଯେବେ ତୋର ଚରଣ ଯେଥେ
ଲଦ
ଭାଙ୍କୁଂ ଗଉତମ କୁମନ୍ତ କୋପ ଦ୍ୱନ୍ଦ ।
ଯେ କନ୍ୟା ମୁକତି ହୋଉ ତୋର ଫଳେ
କଥା ରହିଥାଉ ଯେ ମହୀମଣ୍ଡଳେ ।
ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରୀରାମ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ବାଣୀ
ପାଷାଣ ଉପରେ ବିଜଏ ରଘୁମଣି ।
ଶ୍ରୀରାମ ଚରଣ ଲାଗନ୍ତେ ପାଷାଣ
ଦିବ୍ୟ ସ୍ତିରୀଯେକ ହୋଇଲେ ତତକ୍ଷଣ ।
ପୂର୍ବର ତହୁଂ ଶତେ ଗୁଣ ଉଗୁଳି
ଅର୍ଘ୍ୟ ଘେନି ଉଭା ଯେ ହୋଇଅଛି ବାଳୀ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଶିରେ ଦୂବାକ୍ଷତ ଦେଲା
ସ୍ୱର୍ଗେ ସାଧୁ ସାଧୁ ଶବଦ ଶୁଭିଲା ।
ନିତ ତନୁ ପାଇଲା ଗଉତମ ନାରୀ
ତେବେ ସେ ସଂଶୟେ ଫିଟିଲା ମୋହୋରି ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଅର୍ଘ୍ୟ ଦେଇଗଲା ବାଳୀ
ଯହିଂଛନ୍ତି ଗଉତମ ତହିଂ ଯାଇ ମିଳି ।
ଦେଖିଣ ହରଷ ଯେ ହୋଇଲେ ଗଉତମ
ବୋଇଲେ ସଖି ତୁ ଭେଟିଲୁ ଶ୍ରୀରାମ ।
ଆସ ଆସ ସଖି ତୁ ହୋଇଲୁ ସଉଭାଗୀ
ବିଷ୍ଣୁର ଶ୍ରୀପୟର ତୋହୋର ଶିରେ ଲାଗି ।
ଯେତେ ବୋଲି ଅହିଲାକୁ ପୂଜାବିଧି କଲେ
ସଂଗ୍ରହଣ କରି ଦୋଷ ନଘେନିଲେ ।

ସୀତା ସ୍ୱୟମ୍ବର

ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଜନେକ ମହାଋଷି
ନଗ୍ରପୁର ମଣ୍ଡନ କଲା ଲୋକ ପେଷି ।
ସ୍ୱଭାବେଣ ଯାଗ୍ୟଂକୁ ରାଜାଏ ଆସିଛନ୍ତି
ନାନା ତୀର୍ଥର ଯେ ଯତିମାନେ ଛନ୍ତି ।
ନଗ୍ରେ ଘୋଷଣ ଯେ ଦିଆଇଲା ଋଷି
ଧନୁ ସ୍ୱୟମ୍ବର ଦେଖିବ ଲୋକ ଆସି ।
ଶୁଣି ନଗ୍ରନାରୀ ହୋଇଲେ ସନ୍ତୋଷ
ଆନନ୍ଦେଣ ସମସ୍ତେ ହୁଅନ୍ତି ହସ ହସ ।
ସଭାର ମଣ୍ଡପ ଯେ ଅତି ବିତପନ
ନେତର ଚିରାଳ ଉଡ଼ଇ ଛନଛନ ।
ବିଚିତ୍ର କଳସ ଧବଳ ଘର ପିଢ଼ା
ଚଉକତି ଲମ୍ବଇ ମୁକୁତାର ଝରା ।
ସ୍ୟଷ୍ଟିକର ପାବଛ ସୁବର୍ଣ୍ଣର ଖମ୍ବ
ଉଦଣ୍ଡ ପାଟଛତ୍ର ଚିରାଳ ଆଲମ୍ବ ।
ଢୋଲ ଟମକ ଶଙ୍ଖ ମହୁରୀ ବାଜେ
ଲୋକ ଗହ ଗହ କି ଗଗନେ ମେଘ
ଗର୍ଜେ ।
ରାଜାମାନେ ସଭାରେ ବସିଣ ଅଛନ୍ତି
ତପୀଗଣମାନେ ବେଢ଼ିଣ ଅଛନ୍ତି ।
ବେଢ଼ିଣ ଅଛନ୍ତି ନଗ୍ର ନରନାରୀ
ସ୍ୱର୍ଗୁଂ ଦେଖିତ ଅଇଲେ ଅପ୍ସରୀ ।
ବ୍ରହ୍ମା ସହିତେଣ ଦେବାଧିଦେବଗଣ
ବିମାନ ଆରୋହିଣ ରହିଛନ୍ତି
ଅନ୍ତରୀକ୍ଷେଣ ।

ସ୍ୱର୍ଗେ ଧୂଆଂ ଧୋଇ ଯେ ରୋଆରୋଇ
ହୁଅନ୍ତି
ଯେକକୁ ଆରେକ ଯେ ଆଗସରି ଯାନ୍ତି ।
ଗନ୍ଧର୍ବ କିନ୍ନରୀ ଯକ୍ଷ ବିଦ୍ୟାଧରୀ
ଯେକକୁ ଆରେକ ଯେ ହୁଅନ୍ତି ଆଗୁଂସରି ।
ଆସ ହୋ ଦେଖିବା ଶ୍ରୀରାମ ଚରିତ
ଶିବଧନୁ ଆଜ ଭାଙ୍ଗିବେ ପଦ୍ମନେତ୍ର ।
ନୟନ ସୁଫଳ କରିବାକ ଆଜ
ବୀରପଣ ଆଜ କରିବେ ରାମ ରାଜ ।
ଯେତେ ବିଚାରିଣ ଅଇଲେ ସୁରଗଣ
ଦେଖିବାକୁ ଶ୍ରୀରାମର ବୀରଶୂର ପଣ ।
ମିଥିଳା ନଗ୍ରରେ ବସିତ ଠାବ ନାହିଂ
ସକଳ ଦେଶ ରାଜା ଆସିଛନ୍ତି ବାହିଂ ।
ଋଷି ବ୍ରାହ୍ମଣ ତପୀ ଯତିମାନ
ଗହଗହ ଗହଳି ପୂରିଣ ଆସ୍ଥାନ ।
କନେକର ମଣ୍ଡୋପ ଉପରେ ରନ୍‌ଚାଳ
ମୁକୁତାର ଦ୍ରୋଣା ଲମ୍ବନ୍ତି ମାଳ ମାଳ ।
ଗଜମୋତି ଝରା ଲମ୍ବନ୍ତି ଚଉକତି
ବିବିଧ କୁସୁମରେ ମଣ୍ଡିଣ ଅଛନ୍ତି ।
ମଧ୍ୟରେ ପଲ୍ୟଙ୍କ ଯେ ଗଜଦନ୍ତ ଖୁରା
ସୁବର୍ଣ୍ଣର ପିଠୁଳି ନିର୍ବାଣର ଝଡ଼ା ।
ତଥିର ଉପରେ ଦେବାଙ୍ଗ ପାଟଦୁଳି
ନାଗେଶ୍ୱର କେଶର ଗୁଣ୍ଡିର ମୁଠୁଳି ।
ଶେଜ ସେଜାଇଲା ପତଳି ପାଛୋଡ଼ି

କର୍ପୂରର ଧୂଳି ଉପରେ ସିଞ୍ଚାଡ଼ି ।
ତହିଁ ବିଜୟେ କରିଅଛନ୍ତି ଦେବୀ ସୀତା
ଲଲାଟେ ସିନ୍ଦୂର କପାଳେ ଗନ୍ଧଚିତା ।
ନାନା କୁସୁମେଣ ଖୋଷିଅଛି ଖୋଷା
ପୀତ ପଟନୀ ଯେ ଉପରେଣ ଶୋଭା ।
ନୟନେ କଜ୍ଜୋଳ କର୍ଣ୍ଣେ ରତ୍ନକାପ
ଗଳାରେ ଶୋହୋଇ ଯେ ମୁକୁତା ସରିଚାପ ।
ନାସାର ଅଗ୍ରରେ ଯେ ଶୋହୋଇ ଗଜମୋତି
ଦେହ ପଟାନ୍ତର ଦଗ୍ଧ ହେମ ଜ୍ୟୋତି ।
ନିକଳଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ରମା ପ୍ରାୟେକ ବଦନ
ରୂପ ଦେଖି କର ଯୋଡ଼ଇ ମଦନ ।
ହୃଦର ମଧ୍ୟେ ସପତ ପଦ୍ମ ବସଇ
ଶ୍ରୀମୁଖ ଶତଦଳ କମଳ ବିଢସଂଇ ।
ବେନିକର ସ୍ଥଳେ କମଳ ଦୁଇ ଅଛି
ଚରଣେ ବେନି ପଦ୍ମ ବହଇ ମୃଗାକ୍ଷୀ ।
ନୀଳ ଉତ୍ପଳ ଜାଣି ନୟନ ଯୁଗଳ
ଯେମନ୍ତେ ବସଇ ସପତ କମଳ ।
ସାମବେଦରୁ ସେ ହୋଇଲା ସମ୍ଭୂତ
ମେଦିନୀ ଦେବୀ ଅଟଇ ତାର ମାତ ।
ସ୍ୱୟେଂ ଚଞ୍ଚଳା ଯେ ଅଛି ବିଜେକରି
ତ୍ରୈଲୋକେ ପଟାନ୍ତର ନାହିଁ ସମସରି ।
ସ୍ୱଭାବେ ହସ ହସ ପ୍ରସନ ବଦନ
ଅଧର ଡାଳିମ୍ବ କୁସୁମ ଶୋଭାବନ ।
କୋଟି ଯେ ପାର୍ବତୀର ଆଗୁଳି ରୂପଗୁଣ
ନୟନ ଦୁଇ ତାର ମଦନ ପଞ୍ଚବାଣ ।
ଚାହିଁମା ଛଟକେ ବସ୍ତ୍ର ଜରଜର
ନାଗେଶ୍ୱର ପୁଷ୍ପେକ ଧରିଅଛି କର ।
ସାଙ୍ଗେଣ ଅନେକ ଅଛନ୍ତି ପରିବାରୀ
କେହୁ ଆଲଟ କେ ଚାମର କରେ ଧରି ।
କେ କର ଯୋଡ଼ି ଯେ ବୁଝାବନ୍ତି କଥା
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ କଉଶିକ ମହାଗ୍ୟାଂତା ।
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ଆଗୁସାର କରି
ଦୁହିଁଂକର ଭୁଜ ଦୁଇ କରେ ଧରି ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇ ସଭାର ମଧ୍ୟସ୍ଥାନ
ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ସର୍ବଜନ ।
କେ ବୋଲଇ କାହାର ଗୋ ଯେ ତନୟ
ବେନି
ହରିହର ଅଇଲେ କି ମାନବେ ଦେହ
ଘେନି ।
ନୃପତିଗଣମାନେ ଦେଖି ଅଚାଭୁଆ
ମତ ଗଜ ମେଳେ କି ପ୍ରବେଶ ସିଙ୍ଘଛୁଆ ।
କଉଶିକ ପାଶେଣ ଅଛନ୍ତି ଭାଇ ବେନି
ଚନ୍ଦ୍ର ଉଇଂଅଛି କି ଗୁରୁଶୁକ୍ର ଘେନି ।
କଶ୍ୟପର ସଙ୍ଗେ ଯେହ୍ନେ କେଶବ ବାସେବ
ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମୁନି ତେସନ ଦିଶିବ ।
ଗଉରୋବ ପାଇ ବସିଲେ ସଭା ମଧ୍ୟେ
କାର୍ତ୍ତିକ ଗଣେଶ କି ଈଶ୍ୱର ସନ୍ନିଧ୍ୟେ ।
ବ୍ରହ୍ମାର ସମୀପେ କି ବିଷ୍ଣୁ ରୁଦ୍ର ଅଛି
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ସନିଧ୍ୟେ ତେସନ ରଘୁବଛି ।
ଯେସନେକ ସମୟେ ଜନେକ ମହାଋଷି
ଆସ୍ତାନର ମଧ୍ୟେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ଆସି ।
ସଭାକଇ ଚାହିଁ ବୋଲଇ ଜନେକ
ନୃପତିଗଣ ତୁମ୍ଭେ ମିଳିଲ ଅନେକ ।
କହିବି କଥାଯେ ଶୁଣିମା ଯେକମନେ
ଆବର ଅଛନ୍ତି ହାଦେ ଅନେକ
ତପୋଧନେ ।
ଯେ ମୋହୋର ସତ୍ୟ ଅଛଇ ପୂର୍ବେ କଲା
ତୁମ୍ଭର ତ ଯେହା ଅଛଇ ଶୁଣିଲା ।
ଆଜହୁଂ ଦଶ ସହସ୍ର ବରଷର ତଳେ

ପୁତ୍ର ନାହିଂ ବୋଲି ମୁଂ ଭାଳଇ ବିକଳେ ।
ଯାଗ୍ୟଂ କରିବାକୁ କଲଇ ମୁଂ ବୁଧି
ପବିତ୍ର ଭୂମି ଯେ ଲଙ୍ଗଳେଣ ଶୋଧି ।
ଯେସନ ସମୟେ ମେନକା ଅପଛରୀ
ବିମାନ ଆରୋହିଂ ସେ ଗଗନେ ଯାଇଂ ମିଳି ।
ଶଙ୍କୁନ୍ୟ ଦେଖି ମୁଂ ଯେ ମନେ ବିଚାରିଲି
ଯେସନ ଦୋହିତାୟେ ହୋଇବୁ ବୋଇଲି ।
କନ୍ୟା ଜାଣିଲା ସେ ମୋହୋର ମନ କଥା
ମୋତେ ବୋଇଲା ତୁ ଶୁଣ ମହାଗ୍ୟାଂତା ।
ବ୍ରହ୍ମାର ଶାପେ୍ୟ ମୁହିଂ ଥିଲି ଅବତରି
ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯାଉଂଅଛି ମୁଂ ପାପକ୍ଷୟେ କରି ।
ନୋହିଲେଣ ଜାତ ହୋନ୍ତି ତୋର ପୁରେ
ଯେବେ ଚିନ୍ତା ତୁ ଯେ ନକର ମହୀଧରେ ।
ଯେ ମୋହୋର ତେଜୁଂ କୋଟୀୟେ ଗୁଣ ହୋଇ
ଯେହିକ୍ଷଣି ପ୍ରାପତ ତୋତେ ହୋଇବ ତନଇ ।
ଯେସନ ସମୟେ ଯେ ଲଙ୍ଗଳେ ଭୂମି ଚଷୁ
ତଳର ମାଟି ଯେ ଉପରକୁ ଆସୁ ।
ଫାଳର ମୁନେ ଯେ ଉକୁଟିଲା ବାଳୀ
ସ୍ୱୟେଂ ଜାତ ହୋଇଲା ଦେବୀ ମହୀଆଳି ।
ଶୁକଳ ପକ୍ଷରେ ଦୁତୀଆ ଦିନ ଶଶୀ
ଶ୍ୱେତପଦ୍ମବାସେନୀ କି ସେ ପ୍ରତକ୍ଷେଣ ଆସି ।
ସ୍ୱର୍ଗର ସୁନ୍ଦେରୀ ଯେ ଗଲା ଶବଦାଇ
ସମ୍ଭାଳସି ଜନେକ ଋଷି ଦୋହିତାକୁ ନେଇ ।
ଯେ ସେ ଉଧରିବ ସେ ତୋହୋର କୁଳଗୋତ୍ର
ଯେଣେ ସେ ବଂଶ ତୋର ହୋଇବ ପବିତ୍ର ।
ଯେତେ ବୋଲିଣ ସେ ଗଲା ଅପଛରୀ
ତାହାର ବଚନ ମୁଂ ମନେ ହେତୁ କରି ।
କନ୍ୟା ପାଳିଲଇଂ ଅତି ଯତ୍ନ ମତେ
ସୀତ୍ୟା ନାମ ତାର ଦେଲଇଂ ଯୁଗତେ ।
ଲଙ୍ଗଳର ମୁନେ ହୋଇଲା ଯହୁଂ ଜାତ
ଫାଳ ଅଗ୍ରଖଣ୍ଡି ହାଦେ ଅଟଇ ଶେତ ।
ତେଣୁ ଉକୁଟିଲା ନାମ ତାର ସୀତା
ଗୁପତେ କହିଂ ମୋତେ ଗଲାକ ବିଧାତା ।
ଯେ କନ୍ୟାକୁ କାହାକୁଟି ନକରିବୁ ପ୍ରଦାନ
ଯେହାକୁ ହିଂ ବର ପଣେ ବିଷ୍ଣୁ ସେ ଭାର୍ଜନ ।
ଅଯୋନି ସମ୍ଭୂତ ଯେ ସ୍ୱୟେଂ କମଳିଣୀ
ଯେହାକୁ ବିଭାୟେ ବରିବୁଟି ଚକ୍ରପାଣି ।
ମୁହିଂ ବୋଇଲି ମୁଂ ମନିଷ୍ୟ ଶ୍ୟରୀର
ଚର୍ମଲୋଚନର କେମନ୍ତେ ଚିହ୍ନିମି ଚକ୍ରଧର ।
ବିଧାତା ବୋଇଲା ତୁ ପଣ କରିଥିବୁ
ଯେ ଧନୁ ଭାଙ୍ଗିବ ତାହାକୁ ଝିଅ ଦେବୁ ।
ଈଶ୍ୱର ଧନୁ ସେ ବିଷ୍ଣୁର ତହୁଂ ଜାତ
ହର ସେ ବହିବାକୁ ଅଟଇ ସମରଥ ।
ଯେତେ କହି ବିଧାତା ସୋର୍ଗକଇ ଗଲା
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ କନ୍ୟା ହିଂ ବଢ଼ିଲା ।
ବ୍ରହ୍ମାର ବଚନ ମୁଂ ହେତୁ କରିଥିଲି
ରାଜାମାନଙ୍କୁ ସେ ନିମନ୍ତିଂ ଅଣାଇଂଲି ।
ଧନୁ ଦେଖିଣ ସେ ସର୍ବେ ଗଲେ ଭାଜି
ବରଷେ କଟକ ବେଢ଼ି ବସିଲେ ବଳସାଜି ।
ତାହା ଦେଖି ମୁହିଂ ଯେ ସୁମରିଲି ସଦାଶିବହିଂ
ଚତୁରାଙ୍ଗ ବଳ ଘେନି ଆସିଣ ମିଳଇଂ ।

ଦେଖିଣ ପଳାଇଲେ ସକଳ ନୃପତି
ବେଳେକ ଆସିଥିଲା ପ୍ରଶୁରାମ କ୍ଷତ୍ରୀ ।
ଧନୁ ଦେଖିଣ ଯେ ପୂଜା ବିଧିକଲା
ଯେକାଳେ ମୋହୋର କର୍ଣ୍ଣେଣ କହିଲା ।
ବୋଇଲା ପ୍ରତକ୍ଷେ ଯେ ଧନୁ ବାସୁଦେବ
ହରିହୁଁ ଆନକେ ଆମଞ୍ଚି ପାରିବ ।
ସୁରେ ଅସୁରେ ଯେ ନୁହଇ ପ୍ରବୋଧ
କପିଳାସବାସୀର ଯେ ଅଟଇ ଆୟୁଧ ।
ଯେ ଧନୁ ଯତନ କରିଣ ଥୋଇଥିବୁ
ଅବଶ୍ୟ ନୟନେ ତୁ ଶ୍ରୀହରି ଦେଖିବୁ ।
ଯେତେ କହିଣ ଯେ ଗଲା ଭୃଗୁପତି
ଯତନେ କହନ୍ତି ଜନେକ ମହାଯତି ।
ଯେବେ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଅଇଲା ମୋର ପୁର ।
ସଙ୍ଗେ ଦଶରଥର ବେନି ଯେ କୁମର ।
କୋଦଣ୍ଡ ଦେଖିତ ଶରଧା ପୋୟେ କଲେ
କଉଶିକ ଅଗ୍ରତେ ଯେକାଳେ ବୋଇଲେ ।
ଈଶ୍ୱର ଧନୁ ଯେ ବିଷ୍ଣୁର ତହୁଁ ଜାତ
ଦ୍ରଶନ ପାଇଲେ ଯେ ହୋଇବେ
ମୁକତ ।
ଯେ କଥା ମୋତେ ଯେ କହିଲା ଗାଧିଶିଷ
ତେଣୁ ମୁଂ ଶାୟେକ କାଢ଼ିବି ଅବଶ୍ୟ ।
ସମସ୍ତେ ଯେକ ଠାବ ହୋଇଂ ତୁମ୍ଭେ ଥିବ
ଯେ ଧନୁ ଧରିବ ସେ କନ୍ୟା ଘେନିଯିବ ।
ଯେ ମୋହୋର ସତ୍ୟ ବିଅର୍ଥ ନକର
ଶୁଣି ବୋଇଲନ୍ତି ସକଳ ନୃପବର ।
ଆଣ ଆଣ ଧନୁ ଦେଖନ୍ତୁ ସର୍ବଲୋକ
ଯେ ଅବା ପାରୁ ସେ ଉବୁଡୁ କାର୍ମୁକ ।
ଲୋଭ ନକରିବୁ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ନିଅମ
ଯେ ଧନୁ ଭାଙ୍ଗିବ ସେ କନ୍ୟା ଯେଥୁ
ନେମ ।

ଯହୁଂ ନୃପଗଣେ ଦୃଢ଼ ବ୍ରତ କଲେ
ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ତିନିବେଳ ଉଚାରିଲେ ।
ଶୁଣିଣ ଜନକ ସତ୍ୟାନନ୍ଦକଇ ରାଇ
ଆଣ ଧନୁ ବୋଲିଣ ତକ୍ଷଣେ ଆଗ୍ୟାଂଦେଇ ।
ଯହିଂ ସେ କୋଦଣ୍ଡ ଅଛଇ ପୂଜା କଲା
ଗଉତମ ତନୟେ ତହିଂ ସେ ମିଳିଲା ।
ନଗ୍ରର ବଳି ଆରମାନ ଗୁଣ୍ଡକରି
ମହାପୁରୁଷ ଲକ୍ଷଣ ଅଛନ୍ତି ଯେତେ ଧରି ।
ତେସନେକ ଆଠଶତ ପୁରୁଷ ବଳବାନ
ଆଣ ଆଣ ବୋଲିଣ ବୋଲନ୍ତି
ଶରାସନ ।
ବଜାନ୍ତି ଟମକ ଯେ ନିଶାଣ ମର୍ଦ୍ଦଳ
ଗହ ଗହ ଶବଦ ଶୁଭଇ ମହାଗୋଳ ।
ନାଚେଣୀ ନାଚନ୍ତି ଯେ ଭାଟ କଏବାର
ଆଲମ୍ବ ପନ୍ତି ପନ୍ତି ଚିରାଳ ଅପାର ।
ଧୀର ଧୀର କରି ବହି ଘେନିଯାନ୍ତି
କୁସୁମ ବିଞ୍ଚିଣ ହୁଳହୁଳି ଦ୍ୟନ୍ତି ।
ଦେଖିଣ ଆସନ୍ତି ନଗ୍ର ନରନାରୀ
ବିଞ୍ଚିଣୀ ଚାମର ଗଣିକାମାନେ ଧରି ।
ହସ୍ତୀ ଘୋଡ଼ା ପାଇକ ରଥ ପଟୋଆର
ପଡ଼ିହାରିମାନେ ରହନ୍ତି ଓଗାଳି ଅପାର ।
ଲୋହାର ମଞ୍ଜୁଷମଣ୍ଡିଲା ଅଛି ସଞ୍ଚ
ନେତ ପାଟ ପତନୀ ଫୁଲମାଳ ଘଞ୍ଚ ।
ଶେତ ଚାମର ଯେ ମଣ୍ଡିତ ଚଉପାଶ
କିଣିକିଣି ଘଣ୍ଟି ଘାଗୁଡ଼ିର ଘୋଷ ।
ଦ୍ରପଣ ଝଟ ଝଟ ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତି ଜାଣି
କଟିର ଉପରେ ଲମ୍ବଇ ନୀଳମଣି ।
ବଜ୍ରର କିଳଣି ତ୍ରିଶୂଳର ମୁଦି
ପାଟ ଦଉଡ଼ି ବାନ୍ଧି ଅଛଇ ତ୍ରିଛନ୍ଦି ।
ଜମ୍ବୁନଦ ସୁନିଆଂ ଘଣ୍ଟିରେ ଅଛି ଢାଳି

ଚାରିତାଳ ଉଚ ଯେ ମର୍କତ ମଣି ଲୁଳି ।
ଚଳନ୍ତେ କପ କପ ବାଜଇ ମଞ୍ଜୁଷ
ଧର ଧର ଶବଦ ଯେ ଶୁଭଇ ଆକାଶ ।
ଆଗରେ ପଡ଼ଇ ଯେ ଚନ୍ଦନର ଛେରା
ଦେବାଙ୍ଗ ପାଟ ଯେ ପାଡ଼ନ୍ତି ପାୟଡ଼ା ।
ଗୋଳ ବାଜନ୍ତେଣ ବୋଲନ୍ତି ନୃପତି
କେବଣ କାରଣେ ଲୋକେ ଧୋଆଂ ଧାଇଂ ହେଉଛନ୍ତି ।
ଜନେକ ବୋଇଲା ସେ ଆସଇ କୋଦଣ୍ଡ
ଭୂମି ହଲିଣ କମ୍ପଇ ମହୀ ନବଖଣ୍ଡ ।
ଶୁଣି ନୃପଗଣେ ହୋଇଲେ ତରସ୍ତ
ମୁଖ ଚୁହାଂଚୁହିଂ ହୋଇଲେ ସମସ୍ତ ।
କେ ବୋଲଇ ଯେ ଧନୁ ଈଶ୍ୱର ବହଇ
ଆନ କେହୁ କ୍ଷମ କାହା ଦେହ ଯେ ସହଇ ।
ଯେହି ମଣ୍ଡଳରେ ଯେ ପ୍ରଶୁରାମ ବଳୀ
ସେହି ଶରାସନକୁ ନ ପାରିଲା ଟୋଳି ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଧରି ତ ଯେ ନୋହିଲା ସାମରଥ
ଅଗ୍ନି ପବନ ସେ ବରୁଣ ନଇରୁତ ।
ଦଶଦିଗପାଳେ ନୁହନ୍ତି ଭାରଜନ
ଯେକମାତ୍ର ଯେହା ଯେ ବହଇ ତ୍ରିଲୋଚନ ।
ଅକଳଣା ବଳ ଯେ ଅଟଇ ଯେହାର
ବଳେ ଯେହା ଆମଞ୍ଚିବାକୁ ଶକତି କାହାର ।
ଯେମନ୍ତେ ସମୟେ ମିଳିଲା ଧନୁ ଆସି
ବଳବନ୍ତମାନେ ଭୟ କଲେ ତ୍ରାସି ।
ସଭାର ମଧ୍ୟେ ଆସି ମିଳିଲା ମଞ୍ଜୁଷ
ନଜାଣିମା ଲୋକେ ବୋଲନ୍ତି ଯେହୁଂ କିସ ।
କେ ବୋଇଲେ ଯେଥି ଭିତରେ ଧନୁ ଅଛି
ଯେକକୁ ଆରେକ ହୁଅନ୍ତି ପୁଛାପୁଛି ।
ଅଧା ସୋର୍ଗରେ ଥାଇଂଣ ଦେଖନ୍ତି ଦେବଗଣ
ଦେଖିବାନା ଶ୍ରୀରାମର ବୀର ସୁରପଣ ।
ସଭାଜନେ ତବଦ ହୋଇଂ ଦେଖୁଛନ୍ତି
ଯେକକୁ ଆରେକ କଥା ନ କୁହନ୍ତି ।
ସଖୀଜନନ୍ତ ଚାହିଂ ସେ ବୋଲନ୍ତି ଜାନେକୀ
ଧନୁ ଦେଖିଣ ସେ ଆତ୍ମା ମୋର ଶଙ୍କି ।
ବେଳେବେଳେ ନୃପତିଗଣେ ଦେଖି ଭାଜି
ଯେବେ କିମ୍ପା ଆସିଛନ୍ତି ବଳ ସାଜି ।
ମେରୁ ସମ ଧନୁ ଯେ ତୋଳନ୍ତେ ସମ ନାହିଂ
କେବଣ କାରଣେ ରାୟେ ଅଇଲେ ଚଳାଇଂ ।
ପ୍ରଶୁରାମ ଯାହା ସେ ନପାରଇ ଧରି
ଭୂମିରୁ ଛଡ଼ାଇ ନପାରି ଭୃଗୁ ଗଲା ହାରି ।
ପିତା ମୋର ସତ୍ୟ କଲାକ ନ ଜାଣି
ତେଣୁ ମୁଂ ଦୁଃଖୀ ଗୋ ହୋଇଲି ସଗାଂଦୁଣୀ ।
କେତେ କାଳେ ଦୁଃଖ ଗୋ ଯିବଇ ମୋର ପାର
ଭୋ ଧର୍ମ ଦେବତା ମୋତେ ପ୍ରତିକାର କର ।
ଶୁଣି ସଖିଜନେ ତିଆରନ୍ତି ସୀତା
ନୁହସି ବିସ୍ମୟେ ଗୋ ଜନେକ ଦୋହିତା ।
ସର୍ବଦା କାଳରେ ସେ ନୁହଇ ନା ହାନି
ଶୁଭାଶୁଭ କର୍ମ ସେ ଜାଣଇଂ ପଦ୍ମଯୋନି ।
ଯେ ସେ ପଦ୍ମଯୋନି ସେ ସେ ପିତାମହ
ଯେ ସେ ପିତାମହ ଅର୍ଜିଲା ଯେହୁ ଦେହ ।
ଯେବଣ ଦେହ ସେ ଅରଜିଲା ଜଗତର ପିତା
ସେ ସେ ପିତାମହ ପରମ ଦେବତା ।
ସେ ଯାହା ସଂକଳ୍ପ ଅଛି ମନେ ଧରି

ଯେ ଧନୁ ଭାଙ୍ଗିବ ଦେବଇଂ କୁମାରୀ ।
ସେ ସେ ଧର୍ମଶିଷି ଅଟଇ ଧର୍ମଗ୍ୟାଂତା
ତାହାର ବୋଲକି ହୋଇବ ଅନ୍ୟଥା ।
ନଜାଣି ସତ୍ୟ କି କରିଅଛି ଋଷି
ଭୂତ ଭବିଷ କଥା ଜାଣଇ ତପୁସୀ ।
ତୁ ଅବା ବୋଇଲୁ ସଖି ଅନେକ କାଳ
ଗଲା
କେହି ଯେ ଧନୁକୁ ଧରି ନୁଆରିଲା ।
ଯେତେବେଳେ ଯାହାକୁ ଅଛଇ ଯେଉଂ
ଯୋଗ
କାଳବେଳ ଜାଣି ବିଧାତା କରଇ ଭୋଗ ।

x x x

ଅବଶ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଆଜ ଲଭିବୁ ମୃଗାକ୍ଷୀ
ସଭା ସୁନ୍ଦର ଗୋ ଆଜ ଦିଶୁଅଛି ।
ଋଷିଙ୍କର ମୁଖକମଳ ବିଘସଇ
ଶତଦଳ କମଳ ଜାଣିଣ ଦିଶଇ ।
ଯେ ତୋହୋର ବର ଗୋ ପ୍ରବେଶ ଯେଥି
ଆସି
ବିଶ୍ୱାମଇତ୍ର ସଙ୍ଗତେ ଅଛନ୍ତିଟି ବସି ।
ଯେହା ଶୁଣି ହସି ବୋଲଇ ମହିଷଳୀ
କିମ୍ପାଇ ସଖି କଲୁ ଗୋ ଡମାଳି ।
ଯେ ଅବା ଧନୁ ଆଜ ଆକ୍ରୋଷି ପାରଇ
ତାହାକୁ ପିଥର ବର ପଣେ ବରଇ ।
ତୁ କେହ୍ନେ ଆଗହୁଁ ଖୋଜି ଆଣିଲୁ ସଘାତୁଣୀ
ନିକଟେହେଂ ପତି ଦେଲୁ ମୋତେ ଆଣି ।
ଯେ ବୋଲ ଶୁଣିଣ ଯେ ବୋଲଇ ମନମାୟା
ମୁହିଂ ଯେହା ସତ ଗୋ ଜାଣଇଂ
ସୀତୟା ।
ଯେବଣ ଯେବଣ ନୃପତି ବସିଅଛନ୍ତି
ଆସ୍ଥାନେ

ଯେ ତୋତେ ବରପଣେ ଗୋ ନୁହନ୍ତି
ଭାର୍ଜନେ ।
ତପୀଗଣେ ସ୍ୱଭାବେ ଅଟନ୍ତି ପିତାମହ
ପବିତ୍ର ଅଙ୍ଗ ଯେ ନବୁଇଂତ ତୋ ଦେହ ।
ତୁ ଗୋ ପ୍ରତକ୍ଷେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅଂଶେ ଜାତ
ବିଷ୍ଣୁ ସେ ତୋହୋର ହୋଇବ ପ୍ରାଣନାଥ ।
ଅଯୋନିସମ୍ଭୂତ ଗୋ ସଂଯେ କମଳଣୀ
ତୋତେ ବରପଣେ ଗୋ ଯୋଗାଇ
ଚକ୍ରପାଣି ।
ଯେ ସେ ଚକ୍ରପାଣି ସେ ସେ ଦେବ ହରି
ଯେ ସେ ଶ୍ରୀହରି ସେ ଜଗତ
ଅଧିକାରୀ ।
ସର୍ବଜନମନ ମୋହି ପାରନ୍ତି ସେ ହରି
ସେହୁ ଯେ ଜଗନ୍ନାଥ ଅଟଇ ଅଧିକାରୀ ।
ଯାହାକଇ ଅଟଇ ସର୍ବଜନ ମନ
ତାହା ସେ ବୋଲି ସଖି ପୁରୁଷକଇ
ମୋକ୍ଷପାନ ।
ସେ ଯେ ପୁରୁଷଙ୍କର ମୋକ୍ଷପାନ ହୋଇ
ତାହାକୁ ଦେଖିଲେ ସର୍ବଜନ ମୋହିଂ
ହୋଇ ।
ଯାହାକୁ ସକଳ ଜନ ମୋହି ହୋନ୍ତି
ଜଗତମୋହନ ସେ ତାହାକୁ ବୋଲନ୍ତି ।
ଯେ ଜଗତମୋହନ ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ
ସେ ବଶ୍ୟହୋଇ
ଯାହାକଇ ବଶ୍ୟହୋଇ ତାହାକୁ ଭଲ
କହି ।
ଯାହାକୁ ଭଲପାଇ ସେହି ସେ ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ
ଯେ ସେ ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ସେ ଯେ ତୋର କାନ୍ତ ।
ଯେ ସେ ତୋହୋର କାନ୍ତ ସେ କଉଶିକ
ପାଶେ

ସଭାଲୋକେ ଦେଖି ଚାହାନ୍ତି ହରଷେ ।
ଅପୂର୍ବ ପଦାର୍ଥକଇ ସବୁରି ଶରଧା ଥାଇ
ତେଣୁ ସେ ଯେକ ଦୃଷ୍ଟିକରି ସମସ୍ତେ ଛନ୍ତି
ଚାହିଂ ।
ଯହୁଁ ସେ ଯେକ ଦୃଷ୍ଟି ଚାହାନ୍ତି ସଭାଜନ
ତହୁଁ ସେ ସଖି ଗୋ ପ୍ରସନ ହୋଇଲା
ମନ ।
ଯହୁଂ ସେ ମନ ଗୋ ପ୍ରସନ ହୋଇଲା
ତେଣୁ ଜାଣିଲି ବୋଲି ମନମାୟା
କହିଲା ।
ତୁ ସଖି ହୃଦରେ ନକର ଗୋ ଚିନ୍ତା
ନିଶ୍ଚୟେ ପ୍ରାପତ ତୋତେ ହୋଇବ ନିଜ
କାନ୍ତା ।
ମନମାୟା ମୁଖୁଂ ଯେସନ ବାଣୀ ଶୁଣି
ହସ ହସ ହୋଇ ଯୁବତୀ ଶିରୋମଣି ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଜନକ ମହାରଷି
ଧନୁପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ଯହୁଁ ଆସି ।
ରାଜାଗଣେ ଚାହିଂ ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ
ଆଜ ବୁଝିବା ନା ତୁମ୍ଭର ବଳପ୍ରାଣ ।
ଯେ ଅବା ସାମରଥ ଆଗହୋଇ ଆସ
ଯେ ଧନୁ କଷଟୀରେ ସୁନା ବଳ କଷ ।
କେ କେତେ ବିକଇ ଜାଣିମା ନା ମୂଲ
କେବଣ ରାଜା ହୋଇବ ଜମ୍ବୁନଦ ତୁଲ ।
ତାହା ଅଳଙ୍କାର କରି ଗଢ଼ାଇବା
ବ୍ରହ୍ମଜାତି ହୀରା ସୀତା ତହିଂ ଜଡ଼ାଇବା ।
ତେବେ ସେ ହୋଇବନା ଦେବ ଆଭରଣ
ଜନକର କଥା ଶୁଣିଲେ ନୃପଗଣ ।
ସୋମକେଶୀ ବୋଲି ମାଳବ ଦେଶର ରାଜା
ସୋମକେଶୀ ନୃପତିର ଅଟଇ ତନୁଜା ।
ସେହି ବୋଇଲା ଯେ ଜନେକ ମୁଖ ଚାହିଂ

ମଞ୍ଜୁଷ କବାଟ ଫେଡ଼ାଅ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଇ ।
ଦେଖିବା ଧନୁ ଯେ ଜାଣିମା କେଡ଼େ ବଳ
ଯେ ବୋଲ ବୋଇଲେ ଯେ ନୃପତି ସକଳ ।
ମଞ୍ଜୁଷ ଦ୍ୱାରେ ଧନୁକୁ ଦେଲେ ଦୃଷ୍ଟି
ଧନୁ ଦେଖିବେ ବୋଲି ନୃପତିଗଣ ଉଠି ।
ବାଘ ଯେହ୍ନେ ଜନ୍ତା ଭିତରେ ଜୀଇଂଥାଇ
ଛେଳି ଯେହ୍ନେ ତାକୁ ଦେଖିଲେ ପଳାଇ ।
ଶରାସନ ଦେଖି ତେସନ ସୋମକେଶୀ
ଆବର ରାଜାନ୍ତ ରାଇଲାକ ହସି ।
ବୋଲଇ କେ କେ ହୋ ନୃପତିମାନେ ପାର
ବଳବନ୍ତା ହୋଇଲେ ହୁଅ ଆଗୁସାର ।
ମୁହିଂ ଦେଖିଣ ଯେ ହୋଇଲି ହତବୀର୍ଯ୍ୟ
ଶୁଣି ନୃପତିଗଣେ ଯେ ହୋଇଲେ ଆଶ୍ରିଯ ।
ଉଭୁରା ଉଭୁରି ହୋଇଣ ଉଠିଗଲେ
ମଞ୍ଜୁଷ ଭିତରକୁ ସମସ୍ତେ ଦୃଷ୍ଟିଦେଲେ ।
ଶ୍ୱେତ ନାଗ ଯେହ୍ନେ ପେଡ଼ାରେ ଶୋଇଥାଇ
ଲାଂଜ ପାଶରେ ଯେହ୍ନେ ତାକୁ ମୂଷାଯେକ
ଚାହିଂ ।
ତେହ୍ନେ ଭୟେ ପାଇଲେ ନୃପତି ସକଳ
ପଛଘୁଞ୍ଚା ଦେଇ ଆସନ୍ତି ମହୀପାଳ ।
ଭାଳିଣ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ମହରଷି
ଯେ ଧନୁ ଆମ୍ଭେ ଯେ ନପାରୁ
ଆକ୍ରୋଷି ।
ଯେ ପାରୁ ଧନୁ ତୋଳିଣ କନ୍ୟା ବିଭା ହେଉ
ତାହାର କୀରତି ଯେ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଥାଉ ।
ଯେତେ ବୋଲି ସଭାୟେ ବସିଲେ ନୃପଗଣ
ଜନେକ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ସକଳ ଜନେ
ଶୁଣ ।
ଯେ ଧନୁ ଧରିଣ ଯେ ପାରିବାକ ବଳେ
ସେ ମୋର ଦୋହିତାକୁ ନେବ ସଭାତଳେ ।

ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଏ ବଚନ ମୁଂ ଯେ ନକରଇ
ଆନ
ଶୁଣିଣ ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ହୋଇଲେ ସର୍ବଜନ ।
ଉତ୍ତର ସମସ୍ୟା ଦିଅନ୍ତା କେହି ନାହିଂ
ନିଶବଦ ହୋଇଂ ଲୋକେ ଛନ୍ତି ତହିଂ ।
କ୍ଷଣେ ତୁନିହୋଇ ଜନେକ ବୋଇଲେ
ଧନୁ ଧରନ୍ତା କେହି ଭାର୍ଜନ ନୋହିଲେ ।
ବାହୁଡ଼ାଇ ନେଇଂଣ ଥୋଇବି ଧନୁଗୁଣ
ଭୋ ବିଶ୍ୱାମଇତ୍ର ବୋଇଲୁ ଯେ ଧନୁ
ଆଣ ।
ରାମ ଧନୁ ଦେଖିବ ବୋଲି କଢ଼ାଇଲୁ
ଯେବେତ ପ୍ରତକ୍ଷେ କଥାନ୍ତ ବୁଝିଲୁ ।
ଜନେକର ବଚନେ ବିଶ୍ୱାମଇତ୍ର ଭାଷି
କିମ୍ପା ବିମୁଖ ତୁମ୍ଭେ ହୁଅ ବ୍ରହ୍ମରଷି ।
ଯାହା ତୁ ସତ୍ୟ କଲୁ ପୂର୍ବର ଯେ ବାଣୀ
କାଳ ଅପସରିଥିବୁ ତୁହି ସିନା ଜାଣି ।
ଯେବଣ କାଳେ ପ୍ରାପତ ଯେବଣ ହିଂ ଯୋଗ
କର୍ମ ଅନୁସାରେ ବିହି ଦେଇ ଭୋଗ ।
ନୁହସି ଆରତ ତୁ ସମ୍ଭାଳି କାର୍ଯ୍ୟକର
ବଳବୀର୍ଯ୍ୟେ ପ୍ରତାପୀ ଯେ ଅଟେ ମୁନିବର ।
ଯେ ଯେବେ ନପାରିବେ କରିବା ଆମ୍ଭେ
କିସ
ଭୁଞ୍ଜିବ ସୀତା କର୍ମେ ଅଛି ଯିସ ।
ଯେବେ ତୁ ବାହୁଡ଼ାଇଂ ନନିଅ ଶରାସନ
ରାମ ଯେବେ ଦେଖିବାକୁ କରିଅଛି ମନ ।
ଯେହାର ଦେଖିଲେ ପଛେ ବାହୁଡ଼ାଇ ନିଅ
ଶରଧା କରିଅଛି ଯେବେ ଦଶରଥ ପୁଅ ।
ଉଠ ଉଠ ଶ୍ରୀରାମ ଧନୁ ଦେଖ ଯାଇଂ
ଜନେକ ଝଗଡ଼ ପାଇଲେଣି ତୋହୋରି
ଯେ ପାଇଂ ।

ଦେଖି ଆସ ରାମ ଶରାସନ ବେଗେ ଯାଉ
କି ଅବା ସୀତୟା ପ୍ରାପତ ତୋତେ ହେଉ ।
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ତହୁଁ ଯେସନେ ବଚନ ଶୁଣି
ଲାଜ ଲାଜ ହୋଇ ଉଠିଲେ ରଘୁମଣି ।
କଉଶିକ ପାଦେ କରନ୍ତି ନମସ୍କାର
ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ଘେନି ଶ୍ରୀରାମ ଆଗୁସାର ।
ଦେଖି ବିଚାରନ୍ତି ସକଳ ସଭାଜନ
ଯେ ଦୁଇଗୋଟି ହାଦେ କାହାର
ନନ୍ଦନ ।
କେହୁ ବୋଲନ୍ତି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଆଣିଛନ୍ତି
କେହୁ ବୋଲନ୍ତି ଯେ ଦୁଇଗୋଟି କାହାର
ବଛି ।
ଯେବେ କିମ୍ପାଇଂ ଯେ ଉଠିଲେ ଆସନୁ
କେ ବୋଲଇ ଅବା ଦେଖିବେ ଯେ ଧେନୁ ।
କେ ବୋଲଇ ଯେ ଦେଖି କରିବେଟି କିସ
କେ ବୋଲଇ ଆହୋ ନକର ଉପହାସ ।
ବିଧାତା ଭିଆଇଣ ଅଛି ଅବା ସଞ୍ଚି
ଯେ ଅବା ଧନୁକୁ ଯେ ପାରିବେ ଆମଞ୍ଚି ।
କେ ବୋଲଇ ତୁମ୍ଭେ ହୋଇଲକି ବାଇ
ଦେଉଳ କି ମୁଣ୍ଡେ ପେଲିଲେ ପଡ଼ଇ ।
ଟେଙ୍କା ମାଇଲେ କି ଟଳଇ ପରବତ
କେ ବୋଲଇ କିମ୍ପା ହୋ କହିଲ ଯେମନ୍ତ ।
ସାନ ବୋଲିଣକି ଅଭରସା କର
ସୀତ୍ୟା ଅବା ଭାରିଯା ହୋଇବ ଯେହାର ।
ଅଗସ୍ତିଟି ସାନ ଶୋଷିଲା ସିନ୍ଧୁ ସାତ
ପ୍ରହଲାଦ ସାନ ପ୍ରସନ କଲା ପଦ୍ମନେତ୍ର ।
ତିବିକ୍ରମ ରୂପ ତିନି ଭୁବନ ବ୍ୟାପିଲା
ବାମନ ଯେ ସାନ ବଳିକି ଚାପିଲା ।
ଧ୍ରୁବ ସାନ ପୁଅ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ତୋଷ କଲା
ଭଗୀରଥ ସାନ ଗଙ୍ଗାକୁ ବୁହାଇଲା ।

କିମ୍ବା ଯେହାକୁ ହୋ କର ତୁମ୍ଭେ ସାନ
ଧାତା ଜାଣଇଂ ଯେ ଯହିଂକି ଭାରଜନ ।
ନିର୍ଭା କରିଣ ଅଛଇ ଅବା ଆଣି
ପୁରୁଷର ଭାଗ୍ୟ ହୋ କେବେହେଂ ନଜାଣି ।
ଭରସା ନପାଇଲେ ଉଠିକି ଆସଇ
ଚାଲିବା ଛଟକେ ଭୂମିକି ଆକ୍ରଶଇ ।
କେ ବୋଲଇ ଦୁହେଂ ଅଟନ୍ତି ଦୁଇଭାଇ
କେ ଯେଥେ ବଡ଼ ସାନ ବାରିତ ନୁହଇ ।
କେ ବୋଲଇ ଆହା ନଜାଣ ତୁମ୍ଭେ କିଛି
ବଡ଼ ସାନ ଆକୃତି ସଭାବେ ଦିଶୁଅଛି ।
ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତର କଥା ଦେଖିଲେ ନଜାଣ
ଯାହାର ଶ୍ୟରୀର ମର୍କତ ରସାଣ ।
ନୀଳ ଉପ୍ତଳ ରାଜୀବ ଦଳ ବେନି ଆଖି
ପଦ୍ମରାଗ ମାଣିକଂ ଅଧରକଇ ସାକ୍ଷୀ ।
ସୁଦୀର୍ଘ ନାସା ଯେହ୍ନେ ମାରାଗ ମଣିଦଣ୍ଡ
କର୍ଣ୍ଣକୁଣ୍ଡଳମଣି କିରଣ ପରଚଣ୍ଡ ।
ଶିରେଣ ପୁଷ୍ପ ଜାଇଫୁଲ ଗଭା
କପୋଳେ କସ୍ତୁରୀ ଚିତା ବଡ଼ ଶୋଭା ।
ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦନ କଣ୍ଠେଣ ମୋତିମାଳ
ନବରତ୍ନ ପଦେକ ଲମ୍ବଇ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ ।
ବାହେଣ ତାଡ଼ ଯେ ଭୁଜେଣ କଙ୍କଣ
ଜାଣି ପଟାନ୍ତର ସୂର୍ଯ୍ୟର କିରଣ ।
ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠିରେ ଶୋହଇ ନବରତ୍ନ ବନ୍ଧ ମୁଦି
ବିଜୁଳି ତେଜକି କଳାମେଘ ସାଜି ।
କଟୀରେ ସିଂଘ ମଝା ପତନୀ ପାଟପିନ୍ଧି
ଉପରେ ସୁରଙ୍ଗ ପାଟ ଦୋଷଡ଼ା କରି
ବାନ୍ଧି ।
ପୟରେ ନୂପୁର ରୁଣ୍ଣୁଝୁଣ୍ଣୁ ବାଜେ
ସୁନ୍ଦର କୁମାର ବୟେସ ଯେହାକୁ ସେ
ସାଜେ ।

ଯେହ୍ନୁ ଜେଷ୍ଟ ଭାଇ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରେ ଦିଶି
ସଙ୍ଗେଣ ସାନୁଜ ଯେ ଘେନିଣ ଅଛି
ଆସି ।
ଯେ ଧନୁ ଧରିବ ସଂଶୟ ଏଥି ନାହିଂ
ବିଧାତା ନିର୍ଭାଇ ଥୋଇଥିଲା କାହିଂ ।
କେ ବୋଲଇ ଦେଖ ଗୋ ଚାଲିବାର ଗତି
ତୃଷାୟେ ନଦୀକି ଯେହ୍ନେ ଚାଲଇ
ମଉହସ୍ତୀ ।
ସୁନ୍ଦର ପଣ ତ ସରିସମ ନାହିଂ
ପାଦକୁ ପଟାନ୍ତର କୋଟୀୟେ କାମ ନୋହି ।
କେ ବୋଲଇ ଅଟଇ ଆଜାନୁ ଯେହା ବାହା
କେ ବୋଲଇ ଯେକ ଖଣ୍ଡ କପୋଳ ଶଶୀ
ଚାହାଂ ।
କେ ବୋଲଇ ଯେହାର ନିବିଡ଼ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ
କେ ବୋଲଇ ଚାମର ଅଟଇ ଯେହାର
ବାଳ ।
କେ ବୋଲଇ ମଝା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସିଂହ ଠାଣି
କେ ବୋଲଇ ଦନ୍ତ ସିନ୍ଧୁର ମୋତି ଜାଣି ।
କେ ବୋଲଇ ଧନ୍ୟ ମାତା ଗର୍ଭଧାରୀ
ଯେହାରି
କେ ବୋଲଇ ସାଧୁ ସାଧୁ ପିଅର ତୁମ୍ଭରି ।
କେ ବୋଲଇ ଧନ୍ୟ ଯେ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ମୁନି
କେବଣ ଦେଶରୁ ଅଇଲା ଯେ କାହୁଂ
ଘେନି ।
କେ ବୋଲଇ ଆମ୍ଭର ଜୀବନ ସୁଫଳ
ଯେହାକୁ ଦେଖିଲୁ ଯେ ପୂର୍ବ ପୁନ୍ୟ ଫଳ ।
କେ ବୋଲଇ ଜନେକ ଋଷି ପୁଣ୍ୟ କଲା
କେ ବୋଲଇ ସୀତ୍ୟାର ଆଜୁଂ କଷ୍ଟ
ଗଲା ।
ବାଉୁଅ ହୋଇ ଯେଥେ ସୁଥାନେ ପଡ଼ିଲା

ଜାଣି ବିଧାତା ନିର୍ମାଣ ଆସି କଲା ।
ନିଶ୍ଚୟେ ଧନୁ ଯେ ଆମଞ୍ଚିବ ଆଜ
ଆଜର ନୋହିଲେ ନୁହଇ କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ ।
କେ ବୋଲଇ ବାକ୍ଲୁତ ପ୍ରକୃତି ବଚନ
ସେ ଧନୁ ମହିମା ନଜାଣ ହୋ ଆନ ।
କେ ବୋଲଇ ପୁଣି ନପାରଇ ଧରି
କେ ବୋଲଇ ପ୍ରସନ ହୋଇବାକ ହରି ।
କେ ବୋଲଇ ପ୍ରସନେ ହୋଇବେ ସଦାଶିବ
ତାହାର କୋଦଣ୍ଡ ସେ ଅଟଇ ଯେହ୍ନୁ
ଅବ ।
ସେହି ବୋଲିଛନ୍ତି ଜନେକଂ ଆଗର
ଯେ ଧନୁ ଆମଞ୍ଚିବ ସେହି କନ୍ୟା ବର ।
ସେ କଥା ସନମତ କଲା ମହାରଷି
ଯେ ବେଳେ କାଳ ହୋଇଲାକ ଆସି ।
ତୋହୋର ବୋଲି ଅନ୍ୟଥା ଦେବ ନୋହୁ
ଯେହାକଇ ଧନୁ ପ୍ରସନ ଯେବେ ହୋଉ ।
ସୀତା ସୁଲକ୍ଷଣୀ ଯେ କୁମାର ବୟସ
ଯେହାକୁ ବର ଯେ ମିଳଇ ସାଦ୍ରିଶ ।
ଯେମନ୍ତ ବୋଲିଣ ଯେ ମଙ୍ଗଳ ବାଣୀ
ଘୋଷି
ମଞ୍ଜୁଷ ଦ୍ୱାରେ ରାମ ହୋଇଲା ଆସି ।
ସଖିଜନମାନେ ସୀତ୍ୟାଙ୍କୁ କହନ୍ତି
ଦେଖ ଦେଖ ସଖି ଯେ ପୁରୁଷ ରତ୍ନକାନ୍ତି ।
ଧନୁ ଧରିବ ବୋଲି ହୋଇଅଛି ଉଭା
ତାରାଗଣ ମଧ୍ୟେଂ ଯେହ୍ନେ ପୂର୍ଣ୍ଣମୀ
ଚନ୍ଦ୍ରଶୋଭା ।
ଦେବଙ୍କ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଶ୍ରୀହରି ଯେହ୍ନେ ଦିଶି
ବନଜୀବ ମେଳେକି ବିକ୍ରମ ସିଙ୍ଘ ଆସି ।
ଯେ ତୋହୋର ରୂପକୁ ଗୋ ମିଳଇ
ସଖିବର
ଭାଗ୍ୟ ଥିଲେ ସଖି ଧରିବୁ ଯେହାର କର ।
ସଖୀଙ୍କ ଯେସନ ବଚନ ଶୁଣି ସୀତ୍ୟା
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଚାହାଇଂ ଜନେକ ଦୁହିତା ।
କୁମୁଦ ଚନ୍ଦ୍ରକି ହୋଇଲେ ଭେଟାଭେଟି
ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଦେଖି ପଦ୍ମ ପୁଷ୍ପ ଫୁଟି ।
ଚୁମ୍ବେକ ଲୁହା ଦେଖି ଯେହ୍ନେ ପଥର ଜଡ଼ଇ
ସ୍ୱର୍ଗରୁ କି ଚନ୍ଦ୍ର ଛାଡ଼ି ତାରା ଖସିଣ
ପଡ଼ଇ ।
ପର୍ବତ ଶିଖରୁ କି ପଥର ଝଡ଼ଇ
ସମୋଦ୍ରୁ କି ଲହଡ଼ି ସୁଖରେ ପଡ଼ଇ ।
ପାରା ରସ ଯେହ୍ନେ ବିଞ୍ଚି ହୋଇଯାଇ
ମିଶାଇଲେ ଯେକତ୍ୱ ହୋଇଣ ଲାଗଇ ।
ତେସନକ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଦେଖି ସୀତ୍ୟା
କପାଳେ କର ମାରି ସୁମରଇ ବିଧାତା ।
ଭୋ ବିହି ବିଧାତା ଦଇନି କରଇଂ ତୋତେ
ଯେ ବର ନିରାଶ ପୁଣି ନକର ଗୋ
ମୋତେ ।
ଅନେକ କାଳହୁଂ ଅଛଇଂ ଦୁଃଖ ସହିଂ
ମଦନ ଅନୁକର୍ମେ ଯୁବା ତନୁ ବହିଂ ।
ତୁ ମୋତେ ଅନୁରାଗ କର ଦେବରାଜ
କରୁଅଛି ଦଇନି ମୁଂ ଛାଡ଼ିଣ ସର୍ବକାର୍ଯ୍ୟ ।
ଯେ ବର ଯେବେ ମୋତେ କରିବୁ ପରାପତ
ତେବେ ସେ ପରାଣ ମୁଂ ଧରିବି ନିଅତ ।
ନୋହିଲେ ଆଜ ମୁହିଂ କରିବି ପ୍ରାଣ ହତ୍ୟା
କିମ୍ପାଇଂ ତୋତେ ବୋଲିବେ ଜଗତର
ପିତା ।
ଯେସନେକ ସମୟେ ଶୁଭିଲା ହୁଳହୁଳି
ବାମ ଚକ୍ଷୁ ଡେଇଂଲା ଉଷତ ମହି ଛଳୀ ।
ମନମାୟାକଇ ପୁଛଇ ଉଷତ ମନ ହୋଇଂ
ବାମ ଚକ୍ଷୁ ମୋର ଡେଇଂଲା ଗୋ ସହି ।

ଶୁଣି ମନମାୟା ବୋଇଲାକ ହସି
ମୋହୋର ବୋଲ ପ୍ରତେ ଗୋ ନକଲୁ
ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ।
ଯେହି ବର ତୋତେ ଗୋ ହୋଇବ
ପରାପତ
ମୁହିଂ ଯାହା କହଇଂ ଗୋ ଅଟଇ ଦୃଢ଼ବ୍ରତ ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ଗୋ ଶାକେମ୍ବରୀ
ଶ୍ରୀରାମ ବିଜୟେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଭୁଜଧରି ।
ଶ୍ରୀମୁଖ ଲୁଆଇଂ ମଞ୍ଜୁଷକଇ ଚାହିଂ
ସିଘ ଯେହ୍ନେ ହସ୍ତୀକି କନ୍ଧରେ
ନିରୋପଇ ।
ଧନୁ ଦେଖି ଯେ ଶ୍ରୀରାମ ତୋଷ ଚିତ୍ତ
ଜନେକଙ୍କୁ ଚାହିଂ ବୋଲନ୍ତି ରଘୁନାଥ ।
ବାହାରକୁ କାଢ଼ିକି ଆଣିମି ଶରାସନ
ତୁ ଯେବେ ମହାଋଷି ହୋଇବୁ ପରସନ ।
ସଦାଶିବର ଧନୁ ଛୁଇଂଲେ ପାପ ମୋର
ଯାଉ
ତୋଷ ଚିତ୍ତେ ସ୍ୱାମୀ ଆଗ୍ୟାଂ ମୋତେ
ହୋଉ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବଚନେ ବୋଲଇ ଜନେକ
ତୁ ଯେହା କେମନ୍ତେ ବୁଝିଲୁ କଉଶିକ ।
ଅକଳଣା ଧନୁ ବାହାରକୁ ଲୋଡୁ ଆଣି
ଯେଥିର ସନ୍ଦେଶ ପାରୁଟିକି ଜାଣି ।
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ବୋଇଲେ କଲା ଯେବେ ଶଧ
ପାରିଲେ ଆଣଇଂ କିନା ନକର ବିରୋଧ ।
ଅସକ୍ଷ କଥା ଯେହ୍ନୁ ବୁଝି କି ନା ଦେଖି
ଆଣିପାରିଲେ ଯେହାକୁ ବଳବନ୍ତ ପଣେ
ଲେଖି ।
ଜନେକ ବୋଇଲା ବିଶ୍ୱାମଇତ୍ର ମୁଖ ଚାହିଂ
ମହାଦେବ ଧନୁ ଛୁଇଂବାକୁ କେହି ନାହିଂ ।

ଅନେକ ଦେଶର ରାଜା ମିଳିଣ ଅଛନ୍ତି
ଧରି ନପାରିଲେ ଲଜ୍ୟା ପାଇଲେ ବେନି
ଘାନ୍ତି ।
ଯେ ବାଳପୋୟେ ଧନୁ ଯେ କେମନ୍ତେ
ଆମଣ୍ଡିବେ
ଚିତ୍ତକୁ ନଆସଇ କେମନ୍ତେ ଆଣିବେ ।
ଜନେକର ମୁଖୁଂ ଯେସନେକ ବାଣୀ ଶୁଣି
ରାଜାମାନେ ସମସ୍ତେ ବୋଇଲେ ଏକ
ବାଣୀ ।
ଭୋ ଋଷି କିମ୍ପା ଯେ ନବୋଲୁ ଧନୁ ଆଣ
ବୁଝିବା ନା କେତେକ ଯେହାର ବଳ ପ୍ରାଣ ।
ଜଳନ୍ତ ଅଗ୍ନିରେ ଯେବେ ପଶିତ ମନ କରଇ
ସାମାନ୍ୟ ଭରସା କି ସମୋଦ୍ର ପଂହରଇ ।
ଆମ୍ଭେମାନେ ଭାଳିଂ ଅଇଲାରତ ଦେଖିଲା
କେବଣ ଦର୍ପରେ ଯେ ଭରସା ଯେଡ଼େ
କଲା ।
ବୋଲ ହୋ ଜନେକ ଯେ ଧନୁ ଘେନି ଆସୁ
ବାହାରକୁ ଆଣି କୋଦଣ୍ଡ ଆକ୍ରୋଷୁ ।
ସବୁଙ୍କରି ଯହୁଂ ହୋଇଲା ସନମତ
ହସିଣ ବୋଇଲେ ଜନେକ ତପୋବନ୍ତ ।
ତୁ ରାମ ବାଳୁତ ଅଳପ ବୟସ
ଧନୁ ଧରିବାକୁ ବଳ ତୋର କିସ ।
ବଳବନ୍ତମାନେ ଗଲେ ଯେଥୁ ଫାଟି
ତୁ କିସ କରିବୁ କୟେଂଳା ପୁଅ ଗୋଟି ।
ଧନୁର ଯେକ ଗୁଣ ଅଛି ଯେବେ ଜାଣ
ଛୁଇଂବା ମାତ୍ରକେ ଅଗ୍ୟାନ ହୋୟେ
ପ୍ରାଣ ।
ଜାଳେ ବୋଲିବୁ ମୋତେ ନ କହିଲା ବୋଲି
ମୋହୋର ଦୋଷ ନାହିଂ ତୋତେ ଯେ
କହିଲି ।

ଶ୍ରୀରାମ ହସିଣ କହନ୍ତି କର ଯୋଡ଼ି
ପାରିଲେ ସିନା ମୁଂ ଆଣିମି ଉଚ୍ଛୁଡ଼ି ।
ନୋହିଲେଣ ସିନା ନେମୁ ବାହୁଡ଼ାଇ
ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ ମୁଇଂ ଆଣିମଇଂ ଯାଇଂ ।
ରାମର ନିଷ୍ଠୁର ଯେ ବଚନ ଶୁଣି
ଜନେକ ବୋଇଲେ ଯେ ମନେ ମନେ
ଗୁଣି ।
ପାରିଲେ ଧନୁ ଆଣ କିସ ଆଗ୍ୟାଂ ମାଗୁ
ସ୍ୱଭାବେ ବାଳୁତ ଯେ ଗେଧିଆ ହୋଇ
ଲାଗୁ ।
ଜନେକ ବଚନ ଶୁଣି ରଘୁସାଇଂ
ମଞ୍ଜୁଷ ଦ୍ୱାରେ ରାମ ବିଜ୍ରମି ଯାଇ ହୋଇ ।
ସୋର୍ଗରେ ତବତ ହୋଇଲେ ଦେବତାଯେ
ଚାହିଂ
ମଞ୍ଚର ନରମାନେ ଉଷତେ କୁହାକୋହି ।
ଯେମନ୍ତ ପାର ବାବୁ ଆକର୍ଷିଣ ଧନୁ ଧର
ଯିସ ତିସ ପରକାରେ ବାରେକ ଆମଞ୍ଚନ
କର ।
ଜନେକର ବଚନ ତୋର ସେ ସିଧ ହୋଉ
ସୀତା ସୁଲକ୍ଷଣୀ ବିଭା ଯୋଗ ପାଉ ।
ଯେକ ଆରକେଣ ହୁଅନ୍ତେଣ ଗୋଳ
ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠି ଦେଖାଇଂ ଚିହ୍ନାନ୍ତି ସକଳ ।
ମଞ୍ଜୁଷ ଭିତରେ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ପଶି
ବାମ ଭୁଜେ ଧନୁ ଅଇଲେ ଆକ୍ରେଷି ।
ବାହାର କରି ଧନୁ ଘେନି ଅଇଲେ ରଘୁନାଥ
ଦେଖନ୍ତି ସର୍ବଜନ କୋଦଣ୍ଡ ଅଛି ହସ୍ତ ।
ଆନନ୍ଦେ ଉଷତ ହୁଅନ୍ତି ନରନାରୀ
ଧଇଲାରେ ଧନୁ ସମସ୍ତେ ଗୋଳକରି ।
ଦେଖି ବିଶ୍ୱାମଇତ୍ରର ପୁଲକଇ ଶରୀର
ସାଧୁ ସାଧୁ ଶବଦ ଶୁଭଇ ତିନିପୁର ।

ଧନୁ ଘେନି ରାମ ଅଛନ୍ତି ଉଭାହୋଇ
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୋଲନ୍ତି ଦଶଦିଗକଇଂ ଚାହିଂ ।
ସାବଧାନ ହୋଇ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ରଘୁବୀର
ମିଳିଅଛନ୍ତି ଯେ ସକଳ ନୃପବର ।
ହେଠ ମାଥ ହୋଇଣ ଯେ ନଧର
ଧନୁହାଥ
ନମସ୍କାର କଲା ପ୍ରାୟେ ମଣିମେ ଜଗତ ।
ଯେସନେକ ବୋଲି ଯେ ବୀର ପୃଥୀକି
ପୁଣ ଚାହିଂ
ଭୋ ପୃଥିବୀ ରହସି ଥିର ହୋଇ ।
ତୋହୋର ଇଚ୍ଛାଯେ ତୁ ଥିର ହୋଇ ଥାସି
ଅସମ୍ଭାଳ ହୋଇଲେ ହାଦେ ଯିବୁଟି ଭାସି ।
ବାସୁକି ଧଲୁ ତୋତେ ସାବଧାନ ହୋଇ
କୂର୍ମରାଜ ତୋତେ ଥାଉ ଅବଧାନ ହୋଇ ।
ଦିଗପାଳମାନେ ଶୁଣ ସାବଧାନେ
ଅଳପକରି ଗର୍ବ ନଧରିବ ମନେ ।
ମନ୍ଦବୀର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲେ ଧଇର୍ଯ୍ୟପଣ ଯିବ
ଈଶ୍ୱର ଧନୁ ଆଜ ଶ୍ରୀରାମ ଆମଞ୍ଚିବ ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣିମା ରସବାଣୀ
ନିଶବଦ ହୋଇ ଦେଖନ୍ତି ସର୍ବପ୍ରାଣୀ ।
କୋଦଣ୍ଡ ଧରିଣ ଅଛନ୍ତି ଦାଶରଥି
ପୁଣ ଦେବକଇଂ ବିଚାରନ୍ତି ମତି ।
ପୃଥୀର ଭିତରୁ ଶୁଭିଲା ବଚନ
ମୋତେ ରକ୍ଷାକର ରଘୁକୁଳ ନାନ ।
ଧନୁହୁଳ ଯେବେ ଦେବୁ ମୋହୋ ତହିଂ
ନିଶ୍ଚୟେ ରାସାତଳେ ପଡ଼ିବି ଗୋସାଇଂ ।
ମେରୁହୁଂ ଶତଗୁଣେ କୋଦଣ୍ଡ ଅଟଇ ଗୁରୁ
ମୁହିଂ ତାହା ବହିବାକୁ ନୁହଇ ବଳି ଆରୁ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ପୃଥୀକି ଦୟାକଲେ
ନିଜ ବାମପଦ ଅଗୁଂଷ୍ଠ ବଢ଼ାଇଲେ ।

ବୃଦ୍ଧା ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠିର ନଖର ଉପରେ
ତହିଂ ଧନୁହୁଳ ନଦିଲେ ରଘୁବୀରେ ।
ଶରାସନ ମଉଳିକି ବାମ କରେ ଧରି
ଗୁଣ ଦେବାକଇ ଆଣନ୍ତି ଓଟାରି ।
ମଡ଼ ମଡ଼ ଶବଦ ଶୁଭଇ କୋଦଣ୍ଡ
ଥର ଥର କମ୍ପଇ ମେଦିନୀ ନବଖଣ୍ଡ ।
ଗୁଣ ଫାସି ରାମ ଦକ୍ଷିଣ କରେ ଧରି
ଧନୁହୁଳ ଉପରେ ନେଇକରି ଭରି ।
ଯହୁଂ ସେ ଶାୟେକ ଓଟାରି ଦେଲେ ଗୁଣ
ଶିର ଲମ୍ବାଇଲେ ସକଳ ରାଜାଗଣ ।
ବାର ବରଷର ପୁଅ ଯେହା କଲା
ସବୁରି ମୁଖରେ ଯେ କାଳି ଲଗାଇଲା ।
ଗୁଣ ଦେଇ ଯହୁଂ ଧଇଲେ ସଜ କରି
ସଭାଜନ ମନ ଆନନ୍ଦ ସବୁଙ୍କରି ।
ଧନୁ ଧରି ରାମ ଗୁଣ ଟଙ୍କାରନ୍ତି
ଦେଖି ଜନେକର ଫିଟିଲା ମନ ଭ୍ରାନ୍ତି ।
ମନେ ବିଚାରଇ ଯେ ସେ ବାସୁଦେବ
ନୋହିଲେ କି ଯେ ଧନୁ ଆନ ଆମଞ୍ଚିବ ।
ରୁଦ୍ର ସେ ବହିବାକୁ ଅଟନ୍ତି ସାମରଥ
ସ୍ୱୟେଂ ନାରାୟଣ ହୋଇଛନ୍ତି ଜାତ ।
ଅବହେଳେ ଧନୁ କଲାକ ଆୟତ
ନିଶ୍ଚୟେ ସୀତୟା ଯେ ଯେହାକୁ ପରାପତ ।
ଯେଥିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଶାୟେକ କରେ ଧରି
ଦକ୍ଷିଣ କରେ ଧନୁ ଆଣିଲେ ଉଛୁଡ଼ି ।
ଧନୁ ବୋଇଲା ତୁ ଶୁଣ ରଘୁନାଥ
ହେଳେ ନାଶ ନ କର ମୋହୋର
ପୁରୁଷାର୍ଥ ।
ଅକଳବଳ ଯେ ଅଟଇ ମୋର ପାଇଂ
କ୍ଷତ୍ରୀଗଣକଇ ମୁଂ ଆକ୍ରଷଣ ନଯାଇଂ ।
ନାନା ଦେଶର ନୃପତି ଗଲେ ଭାଜି

ଈଶ୍ୱର ସେ ବଳେ ପାରଇ ମୋତେ ସାଜି ।
ତୁ ଯେବେ ଆମଞ୍ଚିଲୁ ଧନ୍ୟ ତୋହୋର ବଳ
ଯଶ ପଉରୋଷ ରହିଲା ରବି ତଳ ।
ମୁହିଂ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲଇଂ ଯହୁଂ ତୋତେ
ତେଣୁକରି ରାମ ଆକ୍ରେଷିଲୁ ମୋତେ ।
ଯେବେ ଥିରିକରି ଆକ୍ରୋଷ ରଘୁବୀର
କରୁଣାସାଗର ବାନା ଅଟଇ ତୋହୋର ।
ଧନୁର କାକୁସ୍ତ ବଚନ ରାମ ଶୁଣି
ହୃଦ କମଳ ମଧ୍ୟେ ହସନ୍ତି ରଘୁମଣି ।
ବୋଲନ୍ତି କିମ୍ପା ତରସ୍ତ ହୋଉ ଚାପ
କଥା ନବୁଝିଣ ପାଉ ଗରୁତାପ ।
ତୋତେ ଆକ୍ରଷଣ ଯେବେ ନକରିବି ମୁହିଂ
ଲଜ୍ୟା ପାଇବି ନା ରାଜାଙ୍କର ତହିଂ ।
ତୁ ଯେବେ ଧାର୍ମିକ ହୋ ଅଟୁ ଜ୍ଞାନବନ୍ତ
କାର୍ଯ୍ୟବେଳେ କିମ୍ପା ନଜାଣୁ କଥାନ୍ତ ।
ତୋତେ ଘେନି ହର ଦକ୍ଷ ଯଗ୍ୟଂ ନାଶି
ଦେବଙ୍କୁ କୋପିଲା ସେ କପିଳାସବାସୀ ।
ସେ କାଳର ପ୍ରାୟେ ମଣିଲୁକି ଆଜ
ଦେହ ଦେଇ ଆଜ କର ପରକାର୍ଯ୍ୟ ।
ଯେସନେକ ଯୋଗ ଅଛଇ ତୋତେ ପୂର୍ବେ
ପୂର୍ବେ ଯାହା ସେ ଲେଖନ
କରିଛି ଦଇବେ ।
ଯେତେକ ସମୟେ ତୋହୋର ଆଇଶ ଥିଲା
କାହାର ବୋଲେ ସେ ହୋୟେ
ଆନ କଲା ।
ଯେସନେକ ବୋଲି ଅଛି ପୂର୍ବର ଭିଆଣ
ସୀତ୍ୟା ବିଭା ଦିନ ସରିବ ତୋର ପ୍ରାଣ ।
ସେ କଥା ନିକଟ ହୋଇଲାକ ଆସି
ଯେବେ ହୋ ଶରାସନ ନାଶ ତୁ ହୁଅସି ।
ଯେସନେକ ବଚନେ ତବଦ ଶରାସନ

ଗୁଣଧରି ରାମ ଉଛୁଡ଼ ପୁଣ ।
ଦକ୍ଷିଣ କର୍ଣ୍ଣଯାଏ ଓଟାରିଣ ଆଣ୍ଣ
ଲାଠି ପରାୟେକ ହୋଇଲା ଶିବଧନୁ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବିକ୍ରମ ରୂପ ଦେଖିଣ ସେ ସୀତ୍ୟା
ମନ ପ୍ରକୃତି ଯେକକରି ଜନେକ
ଦୋହିତା ।
ନୟନର ସଙ୍ଗେ ପେଷିଲା ଯେହାନ୍ତ
ବିଚାରଇ ଏ ସେ ଅଟଇ ମୋର କାନ୍ତ ।
ଧନୁ ଗୁଣ ରାମ ଯହୁଂ ଆମଣ୍ଡିଲେ
ସୀତୟାର ମନ ତହିଂର ସଙ୍ଗେ ନେଲେ ।
ସ୍ୱର୍ଗେ ସାଧୁ ସାଧୁ କଲେ ସୁରଗଣ
ଧନ୍ୟ ଶ୍ରୀରାମ ତୋ କ୍ଷତ୍ରୀବୃତ୍ତ ପୁଣ ।
ଆସ୍ତାନରେ ଲୋକେ ଆଶ୍ରିଯ ହେଲେ ଚାହିଁ
କେ ବୋଲଇ କେବଣ ସ୍ତିରୀ ଅଟଇ
ଯେହାର ଆଇ ।
ଅସଂଖ୍ୟ କଥା ଯାହା ଶୁଣିଲା ନଥିଲା
ଯେବେ ଦେଖିଲୁ ପାତକ ଆମ୍ଭ ଗଲା ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶ୍ରୀରାମ ଧନୁ ଧରି
ପୁଣ ପୁଣ ଗୁଣ ଆଣନ୍ତି ଉଛୁଡ଼ି ।
ଆତଯାତ କରି ଉଛୁଡ଼ିଲେ ଯହୁଂ
ନିସତ ଚିତ୍ତ ଧନୁ ହୋଇଲାକ ତହୁଂ ।
ଅତିହିଂ ଆମଣ୍ଡନ୍ତେ ନିର୍ବଳ ଶରାସନ
ମଡ଼ ମଡ଼ ଶବଦ ଶୁଭଇ ଘନ ଘନ ।
ମଧରୁ ଭାଜିଲା ବେନିଖଣ୍ଡ ହୋଇ
ପୃଥୀ କମ୍ପିଲା ଯେ ଉଲ୍କାପାତ ହୋଇ ।
ଆଦିତ୍ୟ ଦେବତା ଭୟେଣ ଅଛି ରହି
ଥମ୍ଭୀଭୂତ ହେଲା ସପତ ଦୀପା ମହୀ ।
ସପତ ସମୋଦ୍ର ଲହରୀ ହୋୟେ ଥିର
ଡରେ ଧୀର ଧୀର ବହଇ ସମୀର ।
ପ୍ରଶୁରାମ ଶୁଣି ଭାଜିଲା ତାର ଗର୍ବ
ବୋଇଲା କିମ୍ଭୂତ ହୋଇଲା ଅପୂର୍ବ ।
ଧ୍ୟାନେଣ ଜାଣିଲେ ଧନୁ ଭଗ୍ନ କଲା
ଜାଣି ପ୍ରଶୁରାମ ମନେ ଶଙ୍କା କଲା ।
କପିଳାସ କନ୍ଦରେ ଶଙ୍କର ଗଉରୀ
ବିଷାଦେଣ ବସି ଅଛନ୍ତି କଳି କରି ।
ସଦାଶିବ ଉମାକୁ ସମାଦ ଦେଇ ମନ
ପୁଣି ଲାଜ ଲାଜ କରନ୍ତି ତ୍ରିଲୋଚନ ।
ପାର୍ବତୀଙ୍କି ରୁଦ୍ର ଅଛନ୍ତି ପଛ କରି
କଥା ବଇଗୁନ୍ୟ ଅଛନ୍ତି ମନେ ଧରି ।
ହସ ହସ ହୋଇ ଭାଳନ୍ତି ଶୂଳପାଣି
କେମନ୍ତେ କଥା ମୋତେ କହଇ
ହେମବନ୍ତର ଦୁଲଣୀ ।
ଯେମନ୍ତ ସମୟେ ଭାଜିଲା କୋଦଣ୍ଡ
ଥରହର ହୋଇ କମ୍ପିଲା ମେଦିନୀ
ନବଖଣ୍ଡ ।
କପିଳାସ ପୁରକୁ ଶୁଭିଲା ଶବଦ
ଶୁଣି ବନଜନ୍ତୁ ହୋଇଲେ ତବଦ ।

x x x

ପ୍ରସନ୍ନେ ଶଙ୍କର ରାମଙ୍କୁ ବର ଦେଲା
ସୀତା ପ୍ରାପତ ତୋତେ ହେଉସି
ବୋଇଲା ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ରସବାଣୀ
ଅକଳବଳ ଧନୁ ଭାଙ୍ଗିଲେ ରଘୁମଣି ।
ଆସ୍ତାନର ମଧେ ଅଛନ୍ତି ବିଜେ କରି
ମନେ ବିଚାରଇ ଜନେକ ତପଚାରୀ ।
କି ଯେ ରୁଦ୍ର ଗୋବିନ୍ଦ ଦୁଇ ରୂପ ଯେକ
ଆନର ବେଳେ କି ଭାଙ୍ଗଇ କାର୍ମୁକ ।
ତୋଳିତ ଭାର୍ଜନ ନୋହୋଇ ଆନ ଲୋକ
ଈଶ୍ୱର ସେ ତୋଳି ପାରଇ କାର୍ମୁକ ।
ଯେସନେକଂ ସମୟେ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଉଠି

ଜନେକ ସହିତେଣ ହୋଇଲେ ଯେକ
ଗୋଷ୍ଠୀ ।
ମୁନିମାନେ ତୁଣ୍ଡ ହୋଇଣ ବିଚାରି
ରାମର ବଳେ ସେ ଯେ କର୍ମ ହୋୟେ
କରି ।
ଅନେକ କାଳୁହୁଁ ଆମ୍ଭେ ଆଶ କରିଥିଲୁ
ଧନୁ ସୟେମ୍ବର ଯେବେ ସେ ଦେଖିଲୁ ।
ଦଶରଥ ରାଜାର କି ସାମାନ୍ୟ ପୁଣ୍ୟ ହୋଇ
ଯେସନେକଂ ପୁଅ ଅରଜି ଅଛି ସେହି ।
ଦେଖଣାହାରୀମାନେ ଦେଖୁଣ ଅଛନ୍ତି
ଧନି ଧନି ବୋଲି ରାମଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା
କରନ୍ତି ।
ବାଳତୁ ପୁଅ ଗୋଟି କୋମଳ ତୋର ବାହୁ
ବଜ୍ର ସମ ଧନୁ ଭାଙ୍ଗିଲୁ ବାବୁ କାହୁଁ ।
ମଧୁର ମୁଖ ଗୋଟି ଯାଉ ନିଉଛାଳି
ତୁ ସେ ଶ୍ରୀରାମ ହୋ ସବୁରି ଦୁଲାଳି ।
ଶ୍ୟାମଳ ସୁନ୍ଦର ହୋ ପବିତ୍ର ତୋହୋର
ଅଙ୍ଗ
ପାଦକୁ ପଟାନ୍ତର ନୋହେ କୋଟିୟେ
ଅନଙ୍ଗ ।
କାହିଂ ବିଧାତା ଥିଲା ତୋତେ ଥୋଇ
ସୀତାଇ ଅଛି ଯେବେ ଅବିଭାଇ ହୋଇ ।
ଯେ ଦୁଇକଥା ଯେ ଦଇବ ଆୟେତ
ଯେତେ କାଳେ ଆଣି କଲାକ ସଂଯୁତ ।
କଉଶିକ ବୋଲଇ ଜନେକ ମୁଖ ଚାହିଂ
ଯେବଣ ସତ୍ୟ କରିଅଛ ତପସାଇଂ ।
ସେ ବ୍ରତ ପୂରିଲା ସୀତ୍ୟାକୁ ବିଭାକର
ତାହାର ସାଦ୍ରିଶେ ମିଳିଲା ଯେବେ ବର ।
ଶୁଣିଣ ଜନେକ ହରଷ ମନ ହୋଇ
ସତ୍ୟାନନ୍ଦକଇ ରାଇଣ ଆଗ୍ୟା ଦେଇ ।

ନଗ୍ର ଉଚ୍ଛବ ତୁ କରାଅ ବୋଇଲା
ସୀତା ସନିଧକୁ ଆପଣେ ଚଳିଗଲା ।
ପିତାକୁ ଦେଖି ବାଳୀ ଲାଜ ଲାଜ କରି
ସଖିଙ୍କ ମଧେ ଉହାଡ଼ ହୋଇଲେ
ସୁନ୍ଦେରୀ ।
ଜନେକ ବୋଲଇ ଗୋ ଆସ ଆସ ମାୟେ
ତୋହୋର ସାଦ୍ରିଶେ ଗୋ ବର ମୁହିଂ
ପାୟେ ।
ଦଶରଥ ରାଜା ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶେ ଜାତ
ଶ୍ରୀରାମ ନାମେଣ ଯେ ତାହାର ଅଟେ ସୁତ ।
ବର୍ଣ୍ଣେଣ ସୁନ୍ଦର ଅଳପ ବୟସ
ସର୍ବ ସୁଲକ୍ଷଣ ଦେବତା ସାଦ୍ରିଶ ।
କ୍ଷତ୍ରୀପଣେ ତାକୁ ନାହିଂ ସମସରି
ଅଗମ୍ୟ ବିପୁନ୍ୟେଣ ତାଡ଼କୀ ବଧକରି ।
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଯାଗ୍ୟ ରଖିଲା ବାହୁବଳେ
ଅନେକ ଦତ୍ୟ ସେ ମାଇଲା ବାଳକାଳେ ।
ଶାପେଣ ଅହିଲା ପାଷାଣ ହୋଇଥିଲା
ଶ୍ରୀରାମ ପାଦ ଲାଗି ଶରୀର ପାଇଲା ।
ସ୍ୱର୍ଗେ ଦେବତାୟେ ବହୁ ପ୍ରଶଂସା କଲେ
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ସଙ୍ଗେ ଯେଥିକୁ ଅଇଲେ ।
ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଧନୁ ଅଟଇ ଅକଳ ବଳ
ଭୂମିରୁ ଛଡ଼ାଇ ନପାରନ୍ତି ସକଳ
ଦିଗପାଳ ।
ପ୍ରଶୁରାମ ଯାହା ଦେଖିଲେ ଅପସରଇ
କ୍ଷତ୍ରୀ ହୋଇଂ ଆନ ଧରିତ ନପାରଇ ।
ସେ ଧନୁ ରାମ ଯେ ଧଇଲେ ଭୁଜବଳେ
ଦୁହିତ ଦେଖିଲୁ ନୟନର ତୋଳେ ।
ଯେବେ ତୁ ଆସ ଶରଦ ଚାନ୍ଦମୁହିଂ
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ବର ଗୋ ପୁଷ୍ପମାଳା ଦେଇ ।
ଯେ ମୋହୋର ସତ୍ୟ ବଚନ ପୂରିଲାକ

ଶ୍ରୀରାମ ଆମଞ୍ଚନ କଲାକ କାର୍ମୁକ ।
ଆସ ଆସ ମାୟେ ଗୋ ବିଳମ୍ବ ନକର
ମାହିନ୍ଦ୍ର ଯୋଗ ବେଳ ଯେ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ
ବର ।
ପିଅର ମୁଖରୁ ଯେସନ ବାକ୍ୟ ଶୁଣି
ଉଠିଣ ଉଭା ହୋଇଲେ ଯୁବତୀ
ଶିରୋମଣି ।
ସନ୍ତୋଷ ଚିତ୍ତେଣ ଆସନ୍ତି ଧୀର ଧୀର
ସଙ୍ଗେ ପରିବାରୀ ଅଛନ୍ତି ଅପାର ।
ନବରତ୍ନମାଳା ଦେବୀ କରେ ଘେନି
ହେଳୁ ହେଳୁଂ ଚାଲଇ ଜାତି କମଳିଣୀ ।

ଶ୍ରୀରାମ ସନ୍ନିଧେ ମିଳିଲାକ ଯାଇଂ
ଅତି ଆନନ୍ଦେଣ ହରଷ ମନ ହୋଇ ।
ପିତାର ଆଗ୍ୟାଂ ଦେବୀ ସନମତ କରି
ନବରତ୍ନମାଳା ଦେବୀ କରେ ଅଛି ଧରି ।
ଶ୍ରୀରାମର କଣ୍ଠେ ଲମ୍ବାଇଲେ ନେଇ
ଚାରିଚକ୍ଷୁ ଭେଟ ହୋଇଲାକ ତହିଂ ।
ମୁଖ ମୁଖ ଯହୁଂ ନିକଟ ହୋଇଲା
ଭ୍ରମରକି ଶ୍ୱେତ ପଦ୍ମକୁ ଚୁମ୍ବିଲା ।
ଭେଟ ପଡ଼ନ୍ତେଣ ହସନ୍ତି ବେନି ଜନ
ଆନନ୍ଦେଣ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲା
ବେନି ମନ ।

ଶ୍ରୀରାମ ପର୍ଶୁରାମ ଭେଟ

ଯେତେ ବୋଲି ତହୁଁ ଯେ କରନ୍ତି ଗମନ
ଧ୍ୟାନେ ବସିଥିଲା ଯେ ରେଣୁକା
ନନ୍ଦନ ।
ଧ୍ୟାନ ଛାଡ଼ିଲା ଯେ ପ୍ରଶୁରାମ ମୁନି
ସମାଦି ଭାଜିଲା ଯେ ବୀରତୂର ଶୁଣି ।
ମନେ ବିଚାରଇ ସେ କିସ ଯେ ଶବଦ
ଶର୍ବଣକୁ ଶୁଭଇ ସେ ବୀରତୂର ବାଦ୍ୟ ।
ଆବର କି ବୀରେ ଅଛନ୍ତି ଦେହ ଘେନି
ବୀରନ୍ତ ମାରି ଶୂନ୍ୟ କଲଇ ମେଦିନୀ ।
ପୁଣି ବୀରତୂର ଶୁଭିଲାକ ମୋତେ
କେବଣ ବୀର ପ୍ରତାପୀ ହୋଇଲା ଜଗତେ ।
ପୂର୍ବର କଥାମାନ ନାହିଂକି ସେ ଶୁଣି
ବୀରତୂର ବଜାଇ ଯେ କେବଣ
ଗୁଣ ଘେନି ।
ବୀରଦର୍ପ ଗଂଜନ ମୁଂ ବୀରଙ୍କର ନାଥ
ଯେ ବୀର ବୋଲିବ ଛେଦଇ ତାର ମାଥ ।
ବୀର ବୋଲି ମୁଂ ଯେ ନଥୋଇଲି ସୀମା
ଯେତେବୋଲି କୋପ କଲାକ ପ୍ରଶୁରାମ ।
ନିଃଶ୍ୱାସ ଖରତର କାଳସର୍ପ ଜାଣି
ଘନଘନ କୋପ ଯେ କରଇ ପ୍ରଶୁମଣି ।
ବନସ୍ତରୁ ବାହାର ହୋଇ ଦିଶିଲାକ ଋଷି
କଳାମେଘ ବିଦାରିକି ବାହାର ହୋଯେ
ଶଶୀ ।
ଶିରରେ ନାଗବନ୍ଧ ପିଙ୍ଗଳବର୍ଣ୍ଣ ଜଟା
ଶର୍ବଣେ କୁଣ୍ଡଳ କଟିରେ କାଛଟା ।
କଣ୍ଠେଣ ତୁଳସୀ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷମାଳ ସାଜି
ପୁଇଂ ଚାନ୍ଦିଆ ମାଳ ହୃଦରେ ବିରାଜି ।
କୃଷ୍ଣଜିନ ଛାଲ କଟିରେ ଓହାଡ଼ି
ଅଣ୍ଟାୟେଣ ତାହାର ଅଛଇ ଯେ ଭିଡ଼ି ।
କଷାବସ୍ତ୍ର ପରିହରଣ କଟିରେ କାଛଟୀ
ପବିତ୍ର ଉତୁରୀ କରିଣ କୁଶଗଣ୍ଠି ।
ଯାଗଯଗ୍ୟଂ ପାଉଂଶ ବିଲୋପନ ଅତିଦୀର୍ଘ
ଦାଢ଼ି
ଫରହର ନିଶ ଅଛଇ ହାଦେ ଉଡ଼ି ।
ପିଠିରେ ପକାଇ ଅଛଇ ବ୍ୟାଘ୍ର ଛାଲ
କପୋଳେ ତିନିଖଣ୍ଡ କରିଅଛି ଭାଲ ।
ଶ୍ରୋହା ପ୍ରୋକ୍ଷଣି ଯେ କୁଶମନ୍ତ ପୋଥି
କାଖମୂଳରେ ଯେ ଅଧାରି ଗୋଟି ଅଛି ।
ବେଦ କରାଣ୍ଡି ଉତୁବାଳେକ ବନ୍ଧା
ଖଣନ୍ତି କମଣ୍ଡଳ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ଦୀକ୍ଷା ।
ବାମକରେ ଧନୁ ଡାହାଣେ କୋଠାର
କଣ୍ଠତଟେ ଶୋହିଂ ଅଛି ଦ୍ରୋଣଭାର ।
ବୈଷ୍ଣବା ନାମେ କୋଦଣ୍ଡେ ଗୁଣ ଦେଇ
ପଇତା ଛନ୍ଦେଣ ଯେ ଅଛଇ ତା ଲାଇଂ ।
ନୟନର ତେଜକି ମିଥୁନର ବିଜୁଳି
ଯେଣେ ସେ ଚାହାଇଂ ତେଣ ଅଗ୍ନି ଜଳି ।
ନିଃଶ୍ୱାସ ବହନ୍ତେ ହଲଇ ନାସାର ବିମ୍ବର
ରୋମ ଟାଙ୍କୋରଇ ଓଷ୍ଠ ଥରହର ।

ସମୋଦ୍ରକୂଳେ କି ଅଗସ୍ତି ଆସି ହୋୟେ
ଦେଖିଣ ସନ୍ୟହିଂ ଯେ କଲେ ମହାଭୟେ ।
ପ୍ରଳୟ ଅନଳ ପ୍ରାୟେକ ଦିଶଇ
ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେବତାକି ମେଦିନୀକି ଆସଇ ।
ସଇନି ପଳାଇ ଯାଇ କହିଲେ ନୃପବର
ବଳ ଓଗାଳିଣ ଅଛଇ ଦେବ ପ୍ରଶୁଧର ।
ଶୁଣି ଦଶରଥ ଉଡ଼ଇ ସାହାସ
ଶ୍ୟରୀର କମ୍ପଇ ଖର ନିଶ୍ୱଆସ ।
ବିହି ସୁମରି କପାଳେ ହାଥ ମାରଇ
ବଶିଷ୍ଠ ମୁଖଚାହିଂ ଶୋକ ଯେ କରଇ ।
ଭୋ ମୁନି ଶୁଣିଲକି ବିପରୀତ ବାଣୀ
ଆଗେ ଓଗାଳିଣ ଅଛଇ ପ୍ରଶୁମଣି ।
କିମ୍ପା ଅଇଲେ ଯେ କାରଣ ଯେଥେ କିସ
ଯେଥକୁ ଉପାୟେ ମୋତେ କହ ବ୍ରହ୍ମଶିଷ ।
ରୋଷଭର ହୋଇ ଅଛଇ ପୁଣ ଆସି
ଯେ ମୋହୋର ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ନପୁଣ ଯାଇ
ନାଶି ।
କି ବୁଧି କରିବି କହସି ବିଚାରି
ଶୁଣିଣ ବୋଲଇ ବଶିଷ୍ଠ ତପଚାରୀ ।
ପ୍ରଶୁ ଅଇଲାକ ବୀରଦୂର ଶୁଣି
ଚାଲ ପ୍ରବୋଧ କରିବା ନୃପମଣି ।
ଯେବଣ ଉପସର୍ଗ ଦେଖିଲୁ ତୁ ଆଜ
ପ୍ରତକ୍ଷେ ଆସି ତୋତେ ଫଳିଲା ମହାରାଜ ।
ମୁହିଂ ଯେ ବୋଇଲି ପ୍ରଶୁ ଯେଥେ ଥାଇ
ତାହାକୁ ଯେଥେ ଭେଟ ନୋହିଲେ
ଭଲହୋଇ ।
ଦଇବର କଥା କେ କରିବ ଆନ
ଚାଲ ପ୍ରବୋଧିବା ରେଣୁକା ନନ୍ଦନ ।
କଥା ହୁଅନ୍ତେଣ ମିଳିଲେ ପ୍ରର୍ଶୁଧାରୀ
କାଳଦଣ୍ଡ ପ୍ରାୟେକ ଅଛଇ କୋଠାରୀ ।

କୋପ କରିଣ କାମୋଡ଼ଇ ଅଧର
ରାଗେଣ ଦେହ କମ୍ପଇ ଥରହର ।
ଦେଖି ଦଶରଥ ଯାନରୁ ଉତୁରି
ଭୃଗୁପତି ଚରଣେ ନମସ୍କାର କରି ।
ପୁଣ ଉଠଇ ପୁଣ ପାଦେ ପଡ଼ଇ
କାର୍ପୁନ ହୋଇଣ ବେନିକର ଯୋଡ଼ଇ ।
ଭୋ ମୁନି ଦିଶିଲା ଯେ ମୋହୋର ପୁନ୍ୟ
ଯହୁଂ ଦେଖିଲି ମୁଂ ଯମଦଗ୍ନିର ନନ୍ଦନ ।
ଭୃଗୁକୁଳ ମଣ୍ଡନ ତପୀଙ୍କର ଶ୍ରେଷ୍ଠ
କ୍ଷତ୍ରୀଙ୍କର ଯମ ତପେଣ ଗରିଷ୍ଠ ।
ପ୍ରାକର୍ମେଣ ସାଚା ଗରିଷ୍ଟେ ଈଶ୍ୱର
ବଳେଣ ଅକଳିତ କୋପେଣ କୃପାର ।
ଦୟାୟେଣ ଧର୍ମ ସହନ୍ତେଣ ମେଦିନୀ
ଜୟ ଜୟ ପ୍ରର୍ଶୁଧର ମହିମା ତୋର ଧନି ।
ଯେତେକ ଯେ ପାପ ଥିଲା ଯେ ମୋହୋର
ଅଙ୍ଗେ
ତୋତେ ଦେଖିଣ ଯେ କଲି ଗଙ୍ଗେ ।
ବ୍ରହ୍ମେଣ ବ୍ରହ୍ମ ତୁ ଯୋଗେଣ ଯୋଗେଶ୍ୱର
କ୍ଷତ୍ରୀବୃତ ପଣେ ଅଟୁ ତୁ ଚକ୍ରଧର ।
ମୋହୋର ଉଛବ ଯେ ପୁତ୍ରଙ୍କର ବିଭା
ଦୟାକରି ଦେଖି ଅଇଲୁ ତୁ ଅବା ।
ଶୁଣି ରୋଷଭରେ ହସଇ ପ୍ରଶୁପାଣି
ଯେଥକୁଟି ଅଇଲି ବୀରଦୂର ଶୁଣି ।
ଯେ ମହୀମଣ୍ଡଳେ ତୁ ଅଟୁ ମହାରାଜା
ମୋହୋର ଆଗେ ଆସି ବଜାଇଲୁ
ବାଜା ।
ତୋ ତହୁଂ କ୍ଷତ୍ରୀକେ ଅଛି ଆଉ ଆନ
ଅତିବଡ଼ ରାଜା ତୁ ଅଯୋଧ୍ୟା ରାଜନ ।
ଯେତେକ ରାଜା ଥିଲେ ମୃତ୍ୟୁପୁରେ
ସବୁହୁଂ ଉତ୍ତମ ତୁ ଅଟୁ ନୃପବରେ ।

ବୀରତୂର ବଜାଇ ସାଧୁଅଛ ମହୀ
ରବିତଳେ ସମ ନୋହିବେ
ତୋତେ କେହି ।
ଆଜ ପରୀକ୍ଷ କରିବା ନା ତୋହୋର ଯେ
ବଳ
ପ୍ରଶୁଘାୟେ ମୁଣ୍ଡ ହୋଇବ ବେନିଫାଳ ।
ତେବେ ସେ ବୋଲିବା ତୁ ହୋ
ବଡ଼ାଇ ନୃପତି
ଯେହାହୁଂ ସାମାନ୍ୟ ନାହିଂ କେହି କ୍ଷତ୍ରୀ ।
ସଦାଶିବର ଧନୁ ଭାଙ୍ଗିଲା ଯେବଣହିଂ ପୁତ୍ର
ସେ ତୋହୋର କାହିଂ ବୋଲି ବୋଇଲେ
ଭୃଗୁଗୋତ୍ର ।
ତାହାର ବଳେ ସେ ବଜାଉ ବୀରତୂର
କାହିଂଅଛି ପୁତ୍ର ତୋ ଦେଖିବା ନୃପବର ।
ଯେତେବୋଲି ପ୍ରଶୁ ଦଣ୍ଡେ ଯାଇ ପଶଇ
ଯେଣେ ଯିବ ତେଣେ ଦଣ୍ଡଭଗ୍ନ ଦିଶଇ ।
ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱେ ପାଇକେ ପଳାନ୍ତି
ଦୃଷ୍ଟି ପସର ଯାୟେ କେହି ନରହନ୍ତି ।
କେ ବୋଲଇ କୋଠାର ନପିଟଇ ପୁଣି
କେ ବୋଲଇ ନପୁଣ ପକାଇ ଶିର ହାଣି ।
କେ ବୋଲଇ ନପୁଣ ନୟନେ ଦହଇ ଦଣ୍ଡ
କେ ବୋଲଇ ପୁଣ ନକାଟଇ ମୁଣ୍ଡ ।
କେ ବୋଲଇ ଆହୋ ଆଜ ନେବ ପ୍ରାଣ
ଭେଟ ପଡ଼ିଲା ଯହୁଂ ଦୁତୀୟ ଯମରାଣ ।
ପଳାବନ୍ତି ସଇନି ପଛକୁ ନଚାହିଂ
ଝାଡ଼ବାଡ଼ ଓହାଡ଼େ ରହୁଛନ୍ତି ଯାଇ ।
ବଶିଷ୍ଠ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଦଶରଥ ରାୟେ
ଯେଣେ ଯାୟେ ପ୍ରଶୁ ତେଣେ ସେ
ଗୋଡ଼ାୟେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ସନିଧ୍ୟେ ମିଳିଲାକ ଯାଇଂ
ପ୍ରଶୁ ଉଭାରିଲା କୋପମୁଖ ହୋଇ ।
ଦଶରଥ ରାଜା ହୋଇଲାକ ଆଗ
ଭୋ କ୍ଷତ୍ରୀବର ତୁ ଛାଡ଼ ଛାଡ଼ ରାଗ ।
ଅପୁତ୍ରିକ ପୁତ୍ର ମାରିବ କେବଣ ସଧେ
ନିନ୍ଦା ପାଇବନା ତ୍ରୈଇଲୋକ୍ୟର ମଧ୍ୟେ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶ ତୋତେ ନୁହଇ ନା ଦୋଷୀ
କିମ୍ପାଇଂ ପୁତ୍ରକୁ ମୋର ପକାଇବୁ
ନାଶି ।
ଯେହାକୁ ମାଇଲେ ଯେଠାରୁ ବଂଶ ସରଇ
ଏତେ ବୋଲି ରାଜା ପ୍ରଶୁପାଦେ ପଡ଼ଇ ।
ଦନ୍ତେ ତିରଣ ଧରି କରଇ ଦଇନି
ବେଳେକ ରକ୍ଷାକର ମୋତେ ବ୍ରହ୍ମମୁନି ।
ପୁଅନ୍ତ ଛାଡ଼ି ମୋତେ ପକା ମାରି
ମୋର ଦୋଷ ନାହିଂ ତୋତେ ତପଚାରୀ ।
ରାଜାର ପ୍ରବୋଧ ନଘେନଇ ଋଷି
ପୁଣି ଶ୍ରୀରାମ ଛାମୁରେ ମିଳେ ଆସି ।
କୋପେଣ ବୋଲଇ ତୁ ଶୁଣ ରଘୁନାଥ
ଈଶ୍ୱର ଧନୁ କେମନ୍ତେ କଲୁ ହତ ।
ଇନ୍ଦ୍ରହିଂ ତୋଳି ନପାରଇ ତାହା
ସାମାନ୍ୟ ବଳ କି ବହେ ତୋର ବାହା ।
ମେରୁହୁଂ ଗରୁ ସେ ବଜ୍ରହୁଂ ଆଣ୍ଢ ଅଟଇ
ଯେ ତୋର ଭୁଜ ଲାଗି ସେ ଧନୁ ତୁଟଇ ।
ଯେବଣ ଧନୁରେ ତ୍ରିପୁରା ପ୍ରାଣହାରୀ
ତାହା ହାଦେ ଭାଙ୍ଗିଲୁ ତୁ ଦୁଇଖଣ୍ଡ କରି ।
ଦଶରଥ ବୋଲନ୍ତି ତୁ ଶୁଣସି ଶ୍ରୀରାମ
ପ୍ରଶୁଧରଟି କ୍ଷତ୍ରୀଙ୍କର ତମ ।
ଏହାଙ୍କ ଚରଣେ ତୁ ନମସ୍କାର କର
ଏହା କଲ୍ୟାଣେ ତୋତେ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଅପାର ।
ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରୀରାମ ପିତାଙ୍କର ଯେସନେକ
ବାଣୀ

ସୁକାସନୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସନ୍ତି ରଘୁମଣି ।
ଶ୍ରୀରାମ ସୀତ୍ୟାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ତଳେ ଉଭା ହୋନ୍ତି
ତୁମେଭ ପ୍ରଶୁରାମ ବୋଲିଣ ବୋଲନ୍ତି ।
ଅପାର କାଳର ତ ପୁରାତନ ଋଷି
ଶୁଣୁଥିଲୁ ଆମ୍ଭେ ଦେଖିଲୁନି ଆସି ।
କେବଣ କାରଣେ ଅଇଲେ ତପୋବନ୍ତ
କହସି କଥା ତୋର ଶୁଣିମାକ ତଥ୍ୟ ।
ପ୍ରଶୁରାମ ବୋଇଲେ ତୁ ଜନେକର ଘରେ
ଶିବଧନୁ ଭାଙ୍ଗିଲୁ ସୀତ୍ୟା ସ୍ୱୟମ୍ବରେ ।
ସେ ଧନୁର ମହିମା ନଜାଣୁ ତୁ କିଛି
ମୋହୋର ଠହୁଂ ତୁ ଶୁଣ ରଘୁବଛି ।
ବିଶ୍ୱକର୍ମା ଦୁଇ ଧନୁ ନିର୍ମାକଲା
ଯେକ ରୁଦ୍ର ଯେକ ବିଷ୍ଣୁକଇ ସମର୍ପିଲା ।
ଦୁଇ ଧନୁ ଦୁଇଗୁଣ ଦେଇ ଧରି
ମୋହୋର ଧନୁ ବୋଲି ବୋଇଲେ
ଦେବହରି ।
ଶଙ୍କର ବୋଇଲେ ତୋହୋର ଶରାସନୁ
ଅଗୁଳିବଳ ଯେ ବହଇ ମୋର ଧନୁ ।
ବିଷ୍ଣୁ ବୋଇଲେ ତୁ ଶୁଣ ଶୂଳପାଣି
ତୋହୋର ଶାୟେକୁଂ ବଳ ଅଟଇ
ମୋହୋର କୋଦଣ୍ଡପାଣି ।
ଶୁଣି ମହେଶ୍ୱର ବୋଲଇ କୋପକରି
ଗର୍ବକରୁ ତୁ ଯେ ନିର୍ବଳ ଧନୁ ଧରି ।
ଯେ ମୋହୋର ଶରାସନ ଅକଳିତ ବଳ
ନାରାଜ ସନ୍ଧିଲେ ଦହି ହୋଇବେ ସକଳ ।
ସଦାଶିବର ବଚନେ ହସିଲେ ମଧୁହାରୀ
ଅଗ୍ୟାଂନ ପଣେ ତୁ ଯେ କହୁ ତ୍ରିପୁରାରି ।
ଯେ ମୋହୋର ଧନୁରେ ତୀକ୍ଷବାଣ ସନ୍ଧି
ଆକର୍ଣ୍ଣ ପରିଯନ୍ତେ ପୂରାଇ ଯେବେ ବିନ୍ଧି ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ନରହଇ ସୁର ପୁରୀ ସହିତେ
ଶୁଣିଣ କୋପେ ଯେ ବୋଲନ୍ତି
ଶୂଳହସ୍ତେ ।
ଦୁଇକୁଳ ଯହୁ ଉଚବାଚ ବାଣୀ
ଦେବତାମାନେ ବୋଇଲେ ହୋ ପରୀକ୍ଷ
ଅଛି ପୁଣି ।
କଳି ନକର ହୋ ତୁମ୍ଭେ ତ ଯୁଧ କର
ଜାଣିମା କାହାର ଧନୁ ଅଟଇ ବଳିୟାର ।
ସୁରଗଣମାନଙ୍କର ଶୁଣିଣ ସମାଦ
ହରିହର ବେନି ଆରମ୍ଭିଲେ ବାଦ ।
ଧନୁ ଧରିଣ ଯେ ନାରାଜ ବିନ୍ଧନ୍ତି
ଏକକୁ ଆରେକ ଅନ୍ୟୋଅନ୍ୟେ ହୋନ୍ତି ।
ଯହୁଂ ରଣଗୋଳ ବାଜିଲା ଦୁହିଂକରି
ଥରହର ହୋଇଣ କମ୍ପିଲା ବସୁନ୍ଧରୀ ।
ସମୋଦ୍ର ଲହରୀ ହୋଇଲାକ ଥିର
ମେରୁ ଆଦିକରି ଚଳିଲା ଗିରିବର ।
ପବନ ଥମ୍ଭିଲା ନବହଇ ଖରେ
ଚନ୍ଦ୍ର ସୋରୂପ ଯେ ହୋଇଲା ଦିନକରେ ।
ଅରଷ୍ଟି ହୋଇଲା ଦେବେ ତୁଷ୍ଟି କଲେ
ଯେ ତୁମ୍ଭର ଯୁଦ୍ଧ ବିଶ୍ରାମ ବୋଇଲେ ।
ଯେଣେ ଆମ୍ଭର ନାହିଂ ପ୍ରୟୋଜନ
ଯେ ତୁମ୍ଭର ଯୁଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ନୋହିଲୁ
ଭାର୍ଜନ ।
ଗୁଣ ନାଦ ଘାୟେ କମ୍ପୁଅଛି ମହୀ
ପଡ଼ିବ ରାସାନ୍ତଳେ ନପାରିବ ସହି ।
ତୁହୋ ଶଙ୍କର ନକର ମନେ ରୋଷ
ବାସୁଦେବର ଧନୁ ବଳେ ଗରୁ ହଂସ ।
ଯେ ସେ ଉତ୍ତମ ସେ ନୋହଇ କନିଷ୍ଠ
ଯେହୁ କନିଷ୍ଠ ସେ ନୁହଇ କେଭେଂ ଜେଷ୍ଠ ।
ବିଷ୍ଣୁ ସେ ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ପତି
ତାହାର ଆୟୁଧ ଅଟଇ ବଳ ପତି ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠ କନେଷ୍ଠ ଯେ ସବୁଠାରେ ଜାଣି
କିମ୍ବା ଅବିଚାର କର ଶୂଳପାଣି ।
ଯେହି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହାବେ ଅଟଇ ଚକ୍ରପାଣି
କିମ୍ବାଇଂ ଅବିଚାର କଲୁ ଶୂଳ ପାଣି ।
ଦେବତାମାନଙ୍କର ଯେସନ ବଚନ ପାଇ
ଦୁଇ ଦେବତାଯେ ରହିଲେ ତୋଷ ହୋଇ ।
ସେ ଧନୁ ଘେନିଣ ଦେବ ଶୂଳଧାରୀ
ତ୍ରିପୁର ଦଇତ ପ୍ରାଣଘାତ କରି ।
ଦଇତ ନିବାରିଣ ଦେବରାଜ ତହିଂ
ଅତି ଯତନେ ଧନୁ ଥୋଇଲାକ ନେଇ ।
ବିଷ୍ଣୁର ଶରାସନ ରୁଚିକ ମୁନି ହାଥେ
ଥୋଇଲେ ଚକ୍ରଧର ଅତି ଯତ୍ନମତେ ।
ରୁଚିକର ତନଯେ ଯମଦଅଗ୍ନି ଋଷି
ସହସ୍ର ଅର୍ଜୁନ ମୋ ପିତାକଇ ନାଶି ।
ସେ କୋପୁଂକରି ମୁଂ ସଂସାର ନାଶକଲି
ବାଳବୃଦ୍ଧା ଛାଡ଼ି ମୁଂ ସକଳ ମାଇଲି ।
ହଇ ହଇ ବଂଶେ ସହସ୍ରାର୍ଜୁନ
ଅଦୋଷେ ପିତାଙ୍କୁ କଲାକ ନିଧନ ।
ତେଣୁକରି କ୍ଷତ୍ରୀଙ୍କର ମୁହିଂ କାଟିଲଇଂ ଶିର
ଯେକାବେଳେ ନୁହଇଂଟି ଯେକୋଇଶ ବାର ।
କ୍ଷତ୍ରୀଙ୍କ ରକତେ ମୁଂ କରଇ ତର୍ପଣ
ତେଣେ ସେ ଶାନ୍ତି ମୋର ହୋଇଲେ ପିତୃଗଣ ।
ଯେ ତୋହୋର ପିତା ଅଟଇ ଦଶରଥ
ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶ ବୋଲି ଯେହାର ନଛେଦିଲି ମାଥ ।
ଦଶରଥ ରାଜା ଅପୁତ୍ରିକ ହୋଇଥିଲା
ତେଣେ ମୋହୋର ଦୟା ଯେ ବସିଲା ।
ଯେହାର ପୁତ୍ର ହୋଇ ଈଶ୍ୱର ଧନୁ ଭାଙ୍ଗି
ବୀରଦୂର ବଜାଇ ଆଗରେ ମୋତେ ଗଂଜି ।
ଯେ ମୋହୋର ଧନୁ ଘେନସି ତୋହୋର କରେ
ତୋହୋର ବଳ ଆଜ ଜାଣିମା ଯେହିଠାରେ ।
ପଛେ ଯୁଧ୍ୟ କରିବା ଜାଣିମାନା ପରୀକ୍ଷ
ତରିଲେ କାର୍ପୁନ୍ୟ ତୁ ହୁଅ ରଘୁବଛ ।
ଜନେକ ଝିଅ ଆଣିଲୁ ବିଭାହୋଇ
ଯେ ମହୀମଣ୍ଡଳେ ମହିମା ଦେଖାଇ ।
ସେ ଭୁଜଯୁଗଳେ କରିବୁ ଆଲିଙ୍ଗନ
ତେଣେ ସେ କଣ୍ଠକଇ ହୋଇଲା ଆବରଣ ।
ମୁକୁତାମାଳ ଅଛି ହାର ହୋଇ
ତେଣୁ ସେ ଗଳାକୁ ଦିଶଇ ଶୋଭାପାଇ ।
ଆଜ ଦୁଇକଥା ରୁହାଇବାକ ଯେକ
ପରଶୁଘାଯେ ଯେବେ ନଛିଡ଼ଇ ବେକ ।
ତେଣେ ସେ ସୀତ୍ୟାକୁ ନେଇଣ ଭୋଗକର
ନବଯଉବନ ଆବର ରନ୍ହାର ।
ରାମ ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଭୃଗୁପତି
କରସି ଯେ ଅବା ତୋହୋର ମିଳଇ ଯୁଗତି ।
ଯେ ମୋହୋର ଶିର ଛେଦିବୁ କୋଠାରେ
ତୋତେ କୋପମନ ନାହିଂ ମୋର ପ୍ରଶୁଧରେ ।
ଗୋରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ମୁଂ ନକରଇ ରୋଷ
ତେଣୁ ସେ କୋପ ତୋତେ ନାହିଂ ଅମରୀଷ ।
ଯାହା ବୋଲିବୁ ତାହା ପାଳିବଇଂ ଆଗ୍ୟାଂ
ଅଳପମାତ୍ରେ ମୁଂ ନକରିବି ଅବଜ୍ଞା ।
ଶ୍ରୀରାମର ବଚନ ଯେସନ ଆର୍ଭ ଶୁଣି

ଧନୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ ଭୃଗୁମଣି ।
ଯେ କୋଦଣ୍ଡ ଯେବେ ଦେଇପାରୁ ଗୁଣ
ଜାଣିମା ତୋହୋର କେତେ ଅଛି ପ୍ରାଣ ।
ଶରାସନ ଥିଲା ପ୍ରଶୁରାମର ହସ୍ତେ
ଦକ୍ଷିଣ ଭୁଜେ ତାହା ନେଲେ ରଘୁନାଥେ ।
ବାମ ଭୁଜେ ଧରି ନଦିଲେ ବାମପାଦ
ଗୁଣ ଦିଅନ୍ତେ ପ୍ରଶୁରାମ ହୋଇଲେ ଚବଦ ।
ସୀତ୍ୟା ଚାହିଁଥିଲେ ସୁକାସନେ ବସି
ପୁଣ ତ ସପତଣୀ ହୋଇଲା ମୋତେ ଆସି ।
ମୋହୋର ପିଅର ସେ ଧନୁ ସମର୍ପିଲା
କୋଦଣ୍ଡ ଆମଞ୍ଚନ୍ତେ ମୋତେ ବିଭାକଲା ।
ଯେବେ ତ ଯେ ଗଷି ଦିଅଇ ଶରାସନ
ଚାପ ଆମଞ୍ଚିଲେ ଦେବ କନ୍ୟାଦାନ ।
ମାସେ ପାଖେ ହେ ନୋହିଲା ମୋତେ ସୁସ୍ତ
ପୁଣିତ ସପତଣୀ ବିହିଲା ବିଧାତ ।
ଶ୍ରୀରାମ ସତ୍ୟ କଲେ ଅଗ୍ନି ଛୁଇଂ
ନିଷ୍ଟେ ସପତଣୀ ମୋତେ ନକରିବାର ପାଇଂ ।
ଯେବେ ତ ଧନୁ ରାମ ଧରନ୍ତି ଆଗୁସାର
ଅସତ୍ୟ ପୁରୁଷଙ୍କର ଯେମନ୍ତ ବେଭାର ।
ଯେମନ୍ତ କଥା ସତୀ ମନେ ବିଚାରିଲେ
ବିହି ଯାହା ଲିହି ଅଛଇ ବୋଇଲେ ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶ୍ରୀରାମ ଧନୁଧରି
ଦକ୍ଷିଣ କର୍ଣ୍ଣ ପରିଯନ୍ତେ ଆଣିଲେ ଉଚ୍ଛୁଡ଼ି ।
ପ୍ରଶୁ ନାରାଚ୍ଚେ ଦେଲେକ ବଢ଼ାଇ
ତାହା ରଘୁନାଥ ଗୁଣରେ ବସାଇ ।
ହସିଣ ବୋଲନ୍ତି ପ୍ରଶୁ ବିନ୍ଧିବା କାହିଁକି
ଇହଲୋକ ପରଲୋକ ବୋଲିବ ଯହିଁକି ।
ଭୃଗୁପତି ବୋଇଲା ପରଲୋକେ ଭେଦ
ଯେ ମୋହୋର ଦୁସ୍ତର ପାପଭାର ଛେଦ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ହୋଇଣ ମୁଂ କ୍ଷତ୍ରିୟ ବଧ କଲି
ଅହନ୍ତାଯେ ଅନେକ ମନିଷ୍ୟ ମାଇଲି ।
ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଗଲେ ମୋତେ ଲାଗିବ ଅବଶ୍ୟ ପାପ
ତୁ ସେ ଶ୍ରୀରାମ ହର ମୋହୋର ତାପ ।
ପରଲୋକ ମୋ ଛେଦ ରଘୁସାଇଂ
ଯେମନ୍ତେ ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ନପଶଇ ମୁହିଂ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ପେଷିଲେକ ଶର
ବେଗେ ଛେଦି ପକାଇଲେ ପ୍ରଶୁ ପାପଭାର ।
ଉଚ୍ଛୁଡ଼ିବାର ଘାୟେ ଭାଜିଲା କୋଦଣ୍ଡ
ମଧଠାବରୁ ସେ ହୋଇଲା ବେନିଖଣ୍ଡ ।
ସୋର୍ଗେ ଦେବତାଯେ ହୋଇଲେ ଆନନ୍ଦ
ହୁଳହୁଳି ଦିଅନ୍ତି ଅପଛରୀବୃନ୍ଦ ।
ପୁଷ୍ୟ ବୃଷ୍ଟିକଲେ ଦୁହିଂଙ୍କର ଶିରେ
ଦୁନ୍ଦୁଭି ବଜାଇଲେ ବିବିଧ ପ୍ରକାରେ ।
ଯହୁଂ ତ୍ରୀଜୀବୀ ହୋଇଲା ପ୍ରଶୁଧର
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା କଲାକ ଅପାର ।
ତୁହି ସେ ନାରାୟେଣ ହୋଇଅଛୁ ଜାତ
ବିଷ୍ଣୁ ନୋହିଲେ କି ଯେଡ଼େକ ସାମରଥ ।
ତାଡ଼େକୀ ମାରିବାର ଶୁଣିଲି ଯେବଣ ଦିନ
ବୋଇଲି ଅବତାର ହୋଇଲେ ଭଗବାନ ।
ଯହୁଂ ରକ୍ଷାକଲ ଯାଗ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର
ତହୁଂ ଜାଣିଲି ମୁଂ ଶ୍ରୀରାମ ପଦ୍ମନେତ୍ର ।
ପାଦଲାଗି ଯହୁଂ ଅହିଲା ହୋଇଲା ମୋକ୍ଷ
ବିଚାରିଲି ଶ୍ରୀରାମ ପ୍ରତକ୍ଷେ ଶ୍ରୀବଛ ।
ଶିବଧନୁ ଯହୁଂ କଲୁ ଆମଞ୍ଚନ
ବୋଇଲି ଅବତାର ହୋଇଲେ ମଧୁସୋଦନ ।

ଯେବେ ଦେଖିଲି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ବେନିଡୋଳେ
ତୁ ସେ ପରମବ୍ରହ୍ମ ଦଶରଥ ବାଳେ ।
ନିଶ୍ଚୟେ ଜାଣିଲୁ ତ ବିଷ୍ଣୁ ଅବତାର
ତୋହୋର ସେ ଉଶ୍ୱାସ ହୋଇବ
ମେଦିନୀର ଭାର ।
ପ୍ରଶୁରାମର ମୁଖୁଂ ଯେସନେକ ଶୁଣି
ଆନନ୍ଦେ ଉତସଲ୍ୟ ରଘୁକୁଳମଣି ।
ଭୃଗୁପତିର ପାଦେ କରନ୍ତି ନମସ୍କାର
ପୁଣ ପୁଣ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ଶତେବାର ।
ଭୋ ପ୍ରଶୁରାମ କର ମୋତେ ଦୟା
ପୂର୍ବର ତପ ଦେଖିଲି ସୁନ୍ଦର ତୋର କାୟା ।
ତୁ ସେ ବ୍ରହ୍ମବେତ୍ତା ଯମଦଗ୍ନି ସୁତ
ପୁଣ ପୁଣ ପ୍ରଶଂସା ରାମ କରନ୍ତି ବହୁତ ।
ବୈଷ୍ଣବା ଧନୁ ବିଷ୍ଣୁ ଦେଇଥିଲା
ଋଚିକ ମୁନିମ୍ବର ଯାହା ସମର୍ପିଲା ।
ସେ ଚାପ ପ୍ରଶୁରାମ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଦେଇଂ
ଦିବ୍ୟା ଅସ୍ତ୍ର ଅକ୍ଷୟେ ଦ୍ରୋଣ ସମର୍ପଇ ।
ଯେହା ଘେନି ରାମ ତୁ ଯେ କର
ଦେବକାର୍ଯ୍ୟ
ଯେତେବୋଲି ବାହୁଡ଼ଇ ଯମଦଗ୍ନିର
ତନୁଜ ।

ଅଯୋଧ୍ୟା କାଣ୍ଡ

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବନ୍ଦନା

ବନ୍ଦଇ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ନୀଳଗିରି ବାସୀ
ନୀଳ ସୁନ୍ଦର ମୁଖ ଶରଦର ଶଶୀ ।
ଅପୂର୍ବ ନୟନ ବେନି ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଜାଣି
ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର ନଉକା ଭବ ପାଣି ।
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ହୁତାଶନ ଜାଣି ଦିଶଇ ସଂଚରେଖ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ତିଳେକ କପୋଳେ ଜଡ଼ିତ ।
ଆନନ୍ଦ ସମୋଦ୍ର ଲହରୀ ପ୍ରାୟେ ନାସା
ଭାବେଣ ଭଗତ ଜନ ପୂରାଇଲେ ଆଶା ।
ବଳରାମ ଦାସ ମୁଂ ସର୍ବଦା ତୋହୋର
ଜଗନ୍ନାଥ ପିଅର କମଳା ମାତା ମୋର ।
ବନ୍ଦଇ କମଳା ଦେବୀ ବିଷ୍ଣୁର ପାଟରାଣୀ
ଅନନ୍ତ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ତୁହି ଠାକୁରାଣୀ ।
କମଳଲୋଚନୀ କମଳ ଯୋଗ ଧାରେଣୀ
କମଳବଦନୀ ତୁମ୍ଭେ ସଂହାର କାରେଣୀ ।
କମଳ ଆସନୀ ମ୍ରକତ କମଳ ଆଖି
ଦରିଦ୍ର ବିଧ୍ୱଂସନୀ ତୁ ନାରାୟଣ ସଖୀ ।
ସିନ୍ଧୁର ଦୁଲଣୀ ତୋ ନାମ ସର୍ବଭୂତା
ମେଧା ସୁମେଧା ତୁ ଜଗତ ଜନମାତା ।
ତୁ ସେ ସରସ୍ୱତୀ ତୁ ସେ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱରୀ
ପବିତ୍ରମଏ ପୁରେ ମାଗୋ ତୁହି ସେ
ଅଧିକାରୀ ।
ତୁ ସେ ପଦ୍ମାଳୟା ପଦ୍ମିନୀ ପଦ୍ମାବତୀ
ପରଲୋକ ବନ୍ଧୁ ତୁ ପୃଥ୍ୱୀର ଦୋହିତୀ ।
ପରମ ପୁରୁଷୋତ୍ତମର ଅଟୁ ତୁ ଘରଣୀ
ପାଟ ଗଜ ବାହିନୀ ପୃଥ୍ୱୀର ଧାରେଣୀ ।

ପରମ ବ୍ରହ୍ମଂ ଜ୍ଞାନୀ ତୁହି ସିନ୍ଧୁରାଣୀ ପୁତ୍ରୀ
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟର ପାଳେଣୀ ତୁ ଚାରୁ
ଦୀର୍ଘନେତ୍ରୀ ।
ତୁ ଦେବୀ ସୁଧର୍ମା ଗୋ ମହା ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ
ତୁ ସେ ମହାବିଦ୍ୟା ପରମ ଜ୍ଞାନ ତତ୍ତ୍ୱ ।
ତୁ ଦେବୀ ଚଞ୍ଚଳା ତୁ ଚତୁର୍ଭୁଜର ବାମା
ସର୍ବ ସୁଲକ୍ଷଣୀ ତୁ ଯେ ଜନେକର
ଛେମା ।
ସର୍ବାଙ୍ଗ ସୁନ୍ଦର ତୁ ବିଷ୍ଣୁର ହୃଦବାସୀ
ଜୟ ଜୟ ରୁକ୍ମିଣୀ ତୁ ଜୟ ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ।
ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ମୋହିଲୁ ମହିମା ତୋର ଧନୀ
ଜୟ ଜୟ କମଳା ମାଗୋ ଜଗତ ଜନନୀ ।

x x x

ବଳରାମ ଦାସ ମୁଂ ଶ୍ରୀହରିର ସେବକ
ଅମୃତ ଲୋଚନେ ମୋତେ
କର ଅବଲୋକ ।
ତୋହୋର ପ୍ରସନ୍ନେ ଗୋ ଭକତି ମୁକତି
ତୋହୋର ପ୍ରସନ୍ନେ ଗୋ ସକଳ ସମ୍ପତ୍ତି ।
ତୋତେ ସେବିଲେ ଗୋ ମୋହୋର ବୁଦ୍ଧି
ପାଇ
ତୋହୋର ଦୟାଯେ ସେ ସୁର ବ୍ରହ୍ମା
ହୋଇ ।
ଯେବେ ଆଜ୍ଞାଂ ମୋତେ ଦେବୁ ଗୋ
ମହାମାୟେ
ଅଯୋଧ୍ୟା କାଣ୍ଡ ମୁଂ କହିବି ଉପାୟେ ।

ଶ୍ରୀରାମ ଅଭିଷେକ ପ୍ରସ୍ତାବ

ଭୋ ମୁନି ବଶିଷ୍ଠ ଏ ଯେ ଅନିତ୍ୟ ସଂସାର
ସାର କରିଣ ଧାତା କଲାକ ଅସାର ।
କାଳ ପୂରିଲେ ଯେ ଆୟୁଷ୍ୟ ନରହଇ
ଯମର ଶ୍ୟରୀରେତ ଓପ୍ରୋଧ ନବସଇ ।
ନଉ ସହସ୍ର ବରଷ ଭୋଗ ମୁହିଂ କଲି
ପିତା ଥାଉଂ ଥାଉଂ ଯୁବରାଜା ହୋଇଲି ।
ପରେ ପରାଭବ ଯେ ନପାଇଲି କାହିଂ
ରବି ତଳେ ମୋତେ ଯେ ସରିସମ ନାହିଂ ।
ବୃଦ୍ଧକାଳେ ମୋହୋର ହୋଇ ଚାରିପୁତ୍ର
ତେଣୁ ବୃଶାଳ ମୋର ହୋଇଲା
ରଘୁଗୋତ୍ର ।
ଶ୍ରୀରାମ ଜ୍ଯେଷ୍ଠ ବଳା ଧାର୍ମିକ ଶୂର ବୀର
ଯେହାକୁ ଅବଶ୍ୟ ମୁଂ କରିବି ନୃପବର ।
ରାଜ୍ୟର ଭାରାଭର ରଘୁନାଥ ବହୁ
ମୋହୋର ପିତା ଗୁଣ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଥାଉ ।
ଦେବି ପରଦିନ ଯେ ଶ୍ରୀରାମକୁ ପୃଥୀ
ଆବର ସଂଶୟ ଯେ ନାହିଂ ଯେଥି ।
ସୁମନ୍ତ ଚାହିଂଣ ବୋଲନ୍ତି ନୃପବର
ଅବିଷେକ ବିଧାନ ବହନ ତୁମ୍ଭେ କର ।
ନଗ୍ରେ ଉଛବ ଯେ କରନ୍ତୁ ନରନାରୀ
ଦୁନ୍ଦୁଭି ବଜାନ୍ତୁ ରାମ ହେବେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ବନ୍ଧୁଜନମାନେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରହୋ ଯୁଗତେ
ଅବିଷେକ ହୋଇବ ଯେ ପରଦିନ
ପରଭାତେ ।

ତପୀ ଯତି ଋଷିମାନେ ଯେମନ୍ତ ଆସନ୍ତି
ମଧ୍ୟରେ ଦିନେକ ଯେ ଅଛଇ ଦୁଇ ରାତି ।
ଯାଅସି ସୁମନ୍ତ ଯେ ନକର ତୁମ୍ଭେ ହେଳ
ଯେ ବିଧି ବିଧାନ କରହୋ ଅନୁକୂଳ ।
ଶୁଣିଣ ସୁମନ୍ତ ଯେ ଗଲା ତତକ୍ଷଣ
ଅଯୋଧ୍ୟା ନଗରେ ଦିଆଇଲା ଘୋଷଣ ।
ଯେ ଯାହାର ଘର ଯେ ମଣ୍ଡିଲେ ନରନାରୀ
ପରଦିନ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ହୋଇବ
ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ରାଜା ଦଶରଥ ଯେ ଛାଡ଼ିବେ ରାଜ୍ୟ ଭାର
ଭୋଗ କରିଣ ଯେ ଥିବେ ଅନ୍ତପୁର ।
ଶ୍ରୀରାମ ରାଜା ହୋଇ ପାଳିବ ମେଦିନୀ
ଏହେଣ୍ଟେ ବୋଲି ଦାଣ୍ଡେ ଦାଉଂଡ଼ି କଲେ
ଧ୍ୱନି ।
ଶୁଣି ନରନାରୀ ହୋଇଲେ ଉଷତ
ଏକକୁ ଆରେକ ଯେ ପୁଚ୍ଛନ୍ତି ବାରତ ।
କେ ବୋଲଇ ରାମ ହୋଇବେ ଗୋ ରାଜା
ଏସନେକ ବୋଲି ବାଜୁଅଛି ବାଜା ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ରଜନୀ ପରଭାତ
ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ଆମ୍ଭାନେ ଗମିତ ।
ସୁମନ୍ତକୁ ରାଇ ବୋଇଲେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ
ଶ୍ରୀରାମକୁ ମନ୍ତ୍ରୀ ଆଣ ହୋ ହକାରି ।
ଶୁଣିଣ ମନ୍ତ୍ରୀ ଯେ ଗଲାକ ରଥଚଢ଼ି
ଯାଇଣ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ରାମପୁରୀ ।

ଚାରିଦ୍ୱାର ପରିଯନ୍ତେ ଗଲାକ ରଥେ ବସି
ପଞ୍ଚମ ଦ୍ୱାରେ ସେ ଶ୍ରୀରାମ ଛନ୍ତି ବସି ।
ରଥୁବରୁ ଉଭୁରି ସୁମନ୍ତ ମହାପାତ୍ର
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ସନ୍ନିଧ୍ୟକୁ ପାଦେଣ ଗମିତ ।
ରାଘେବ ପଚାରିଲେ ସୁମନ୍ତକୁ ଚାହିଁ
ତୁହି ମନ୍ତ୍ରୀବର ଅଇଲୁ କିସ ପାଇଁ ।
ନୃପତି ଯେ କାହିଁ ଅଛନ୍ତି ବିଜେକରି
କିସ ଅବା ବିଚାର କରନ୍ତି ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
କେ କେ ଅଛନ୍ତି ଯେ ରାଜାର ସନ୍ନିଧ୍ୟାନ
ଶୁଣିଣ ସୁମନ୍ତ ଯେ କହନ୍ତି ବଚନ ।
ସନ୍ଧ୍ୟା ଅବକାଶ ନୃପତିର ଏବେ
ବଶିଷ୍ଠ ଜାବାଳି କଶ୍ୟପ ବାମଦେବେ ।
ଏମାନେ ଅଛନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣ ବହୁତ ଘେନି
ଏସନ ସମୟେ ମୋତେ ବୋଇଲେ
ନୃପମଣି ।
ଶ୍ରୀରାମକୁ ଯାଇଁ ଆଣ ଆଜ୍ଞା ଦେଇ
ଶୁଣିଣ ତକ୍ଷଣେ ଅଇଲି ରଘୁସାଇଁ ।
ବେଗେ ସଜ ହୋଅ ଯିବା ବେଗେ ଆସ
ଶ୍ରୀରାମ ଶୁଣିଣ ହୋଅନ୍ତି ହସ ହସ ।
କାଲିର ଘୋଷଣା ବାରତା ପାଇଛନ୍ତି
ତେଣୁ ରଘୁନାଥ ଅଳପ ହସନ୍ତି ।
ନୃପତିର ଆଗ୍ୟାଂ ସୁମନ୍ତ ଯହୁଁ କହି
ତକ୍ଷଣେ ଦାଶରଥି ସଜ ହୋଇଯାଇ ।
ଅଶ୍ୱ ଆରୋହି ଧରାଇ ପାଟଛତ୍ର
ସଂଗରେ ଗୋଡ଼ାଇ ଅଛନ୍ତି ପାତ୍ର
ସୁମନ୍ତଙ୍କର ପୁତ୍ର ।
ସୁମନ୍ତ ହିଁ ରଥ ଚଢ଼ିଣ ଆଗେ ଆସି
ଦଶରଥ ନୃପତି ନବରେ ଯାଇ ପଶି ।
ସାତଦ୍ୱାର ପରିଯନ୍ତେ ଅଶ୍ୱପିଠିରେ ଗଲେ
ଅଷ୍ଟମ ଦ୍ୱାରେଣ ଅଶ୍ୱନ୍ତ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ।

ଶ୍ରୀରାମର ଭୃତ୍ୟ ଜଣେ ସେ ଠାବେଣ ରହି
ରାଘବ ସୁମନ୍ତ ହସ୍ତ ଧରାଧରି ହୋଇଯାଇ ।
ଦଶଦ୍ୱାରର ଜିଣି ଦିଶିଲେ ନୃପବର
ବିଜେ କରିଛନ୍ତି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପିଢ଼ାର ।
ପୁତ୍ର ଆସନ୍ତେଣ କଲା ରାୟେ ଦୃଷ୍ଟି
ଦେଖିଣ ଶ୍ରୀରାମ ପ୍ରଳମ୍ବ କରିଉଠି ।
ଶିରେ କରଦେଇ ଭଡ଼ା ଦଣ୍ଡଗଲେ
ପୁଣି ନମସ୍କାର ରଘୁନାଥ କଲେ ।
ନୀଳଗିରି ପ୍ରାୟେକ ଦିଶଇ ଅନୁପମ
ଦଶରଥ ବୋଇଲେ ହୋ ଶୁଣିମା ଶ୍ରୀରାମ ।
ଚତୁର୍ଥ କାଳ ଯେ ହୋଇଲା ମୋର ଆସି
ରାଜ୍ୟର ଝଗଡ଼େ ବାବୁ ନୁଆରଇ ପଶି ।
ଏ ମହାଭାର ଯେ ବହିତ ଭୟେ କଲି
ଏମନ୍ତେ ସହସ୍ର ବରଷ ବହିଲି ।
ବୃଦ୍ଧ କାଳେଣ ଯେ ପାଇଲି ଚାରିପୁତ୍ର
ତୁ ରାମ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଯେ କୁଳକୁ ବିଦିତ ।
ତୋହୋର ଥାଆନ୍ତେ କି ହୋଇବ ମୁହିଁ
ଦୁଃଖୀ
ସୁପୁତ୍ର ବାବୁ ଯେ କର ମୋତେ ସୁଖୀ ।
ଏ ରାଜ୍ୟ ଭାର ଯେ ବହ ତୋର ମାଥ
ଅଭିଷେକ ହୋଅ ତୁ କାଲି ପରଭାତ ।
ପରଜାଙ୍କୁ ପାଳିବୁ ପୁତ୍ର ସମ କରି
ଶତ୍ରୁକୁ ମନେଥିବ ଭୟେ ତୁମ୍ଭରି ।
ପୁରାତନ ମହାମ୍ୟାଙ୍କୁ ପଚାରିବୁ ବୁଦ୍ଧି
ଅଗ୍ନିମୁଖେ ଦେବତାନ୍ତ ତୋଷିବୁ ଯଥାବିଧି ।
ନିତି ଗ୍ରହଶାନ୍ତି କରାଇଂଣ ଥିବୁ
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବିଷୟେ ପ୍ରୀତି ହୋଇଣ ରହିବୁ ।
ରାଉତ ମାହୁନ୍ତ ରଥୀ ପୟେକାରୀ
ଏହାନ୍ତ ଥିବୁ ବାବୁ ଗଉରୋବ କରି ।
ରଣେ ପିଠିଦେଲେ ନମାରିବୁ ତାକୁ

ମାୟା ନକରିବୁ ବାବୁ ସେବକ ଜନକୁ ।
ଯେ ଯାହା ନିଯୋଗ ନିଯୋଗୀ ବରଗିବୁ
ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ତାକୁ ଅଇଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଦେବୁ ।
ଗାରିମା ସେବକକୁ ନଥୋଇବୁ କତି
ଯେବଣ ଭୃତ୍ୟେ ବାବୁ ଆଗ୍ୟାଂଯେ
ଭାଂଗନ୍ତି ।
ଆଜ୍ଞା ଭାଙ୍ଗିଲେ ବାବୁ କାର୍ଯ୍ୟହିଁ ନାଶ ଯାଇ
ସେ ଭୃତ୍ୟ ଥିଲେ ଅନେକ ବିଘ୍ନ ଉପୁଜଇ ।
ହସ୍ତୀ ଘୋଡ଼ାରେ ଯାହାକୁ ଉଦିଷ୍ଠାଣ କରିଥିବୁ
ଯେ ଯେବେ ତହିଁର ବିଚାର ଜାଣଇ ବାବୁ ।
ତେବେ ସେ ରାଜାର ସାହାଣ ଭଲେ ଥାଇ
କାରଣ ବାରଣ ଯେବେ ଜାଣିଣ କରଇ ।
ଗଜ ଅଶ୍ୱ ବେଳ ଯାକୁ କରିଥିବୁ ଜାଣ
ନିତି ନିତି ବେଳେ ଦେଖିଲେ ସାହାଣ ।
ତହିଂ ଅଳସ ନକରିବୁ ବାବୁ
ହସ୍ତୀ ଘୋଡ଼ାକୁ ଉଦିଷ୍ଠାଣ ହୋଇଥିବୁ ।
ନରବେଦ ଥୋଇବୁ ଯେ ବୁଦ୍ଧିବନ୍ତ କରି
ମଉଷୋଧି ଦେବ ବ୍ୟାଧିର ଉପର କରି ।
ନିତି ସାଧନ ତୁମ୍ଭେ କରିବ ଗୁରୁ ସଙ୍ଗେ
ଧନୁ ନ ଛାଡ଼ିବ ସାଧନର ଯୋଗେ ।
ବିଶ୍ୱାସ ମାଲ ହାଥେ ମର୍ଦ୍ଦନ ହୋଇବୁ
ଅତି ବିଶ୍ୱାସକୁ ଶିର ମୁଣ୍ଡାଇବୁ ।
ବଂଶିକ ଗଉଡ଼ ପବିତ୍ର ଯେବେ ହୋଇ
ପାଣି ବିଶୋଇରେ କରିବୁ ମହାଭୋଇ ।
ଆପଣେ ମଣୋହିଂ କରିବୁ ବେଳ କାଳ
ଜାଣି
ବଦ୍ୟକୁ କହିବୁ ଶରୀର ପରିମାଣି ।
ଦୁଇ ବେଳ ପୁରାଣ ଶୁଣିବୁ ତୁ ବାବୁ
ବିଷ୍ଣୁ ଦେବତାଙ୍କୁ ଭଗତି ହୋଇଥିବୁ ।
ଅନ୍ତେସ୍ୱର ଲୋକଙ୍କୁ ନକରିବୁ କୋପ
ମୁଦୁସୁଲୀକି ପଚାରି ଜାଣିମୁ ପୁନ୍ୟପାପ ।
ନିଦ୍ରାରେ ଅଳସ ନୋହିବୁ ରଘୁନାଥ
ଭଣ୍ଡାର ସମର୍ପିବୁ ଅଲୋଭୀ ଲୋକହାଥ ।
ବୃଦ୍ଧ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଯେବେ ଇନ୍ଦି ନିଗ୍ରିହିବ
ତାହାକୁ ବରଣ ଯେ କରିବୁ ରାଘବ ।
ସ୍ତିରୀ ସଙ୍ଗେ ବହୁତ ନୋହିବ ଲମ୍ପଟ ।
ରୋଗ ବଢ଼ଇ ତେଣେ ଶରୀର
ହୋଏ ନଷ୍ଟ ।
ସଂଗ୍ରାମକୁ ସଜ ଯେସନେକ ମତ
ତେହେର୍ଣ୍ଣେ ହୋଇ ଆସ୍ତାନକୁ
ଯିବୁ ରଘୁନାଥ ।
ବୁଦ୍ଧିବନ୍ତ ଲୋକ ସୁନାବେତ ଘେନି
ଦ୍ୱାର ଜଗିଥିବ ଦିବସ ରଜନୀ ।
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ରନ୍ତ ପୋଷିବୁ ଅନ୍ନ ଦେଇ
ଦୃଭିକ୍ଷ କାଳେ ଥିବୁ ଅନ୍ନ ଛତ୍ର ଭିଆଇ ।
ବରଷା କାଳେ ତୁହି ନାବ ଭିଆଇବୁ ।
ଅତି ଖାଲ ଠାରେ ବନ୍ଧ ବନ୍ଧାଇବୁ ।
ଖରାକାଳେ ପାଣି ପଣା ଛତ୍ର ଦେବୁ
ଗ୍ରୀଷମ କାଳେ ଛତା ପାଣ୍ଡୋଇ ଭିଆଇବୁ ।
ଭୋଜନ ଦିଆଇବୁ ଅତି ପୁଣ୍ୟ କାଳେ
ଗୋ ଦୁହନ କରାଇବୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଆଳେ ।
ଭୃତ୍ୟଜନଙ୍କର ନଦେଖିବୁ ଦୁଃଖ
ପଛକଇ ଯେର୍ଣ୍ଣେ ପ୍ରଶଂସା କରଇ ଲୋକ ।
ଗୁରୁଜନ ଲୋକଙ୍କୁ ସେବା କରିଥିବୁ
ଶତ୍ରୁଙ୍କୁ କେବେହେଂ ପ୍ରୀତି ନକରିବୁ ।
ରାଗୀଜନ ଘେନି ନଭାଳିବୁ କିଛି
ତାହାଙ୍କ ବୁଦ୍ଧିରେ ଅନେକ ମନ୍ଦ ଅଛି ।
ଦଣ୍ଡ ସିଙ୍ଘାସନ ରଖିବୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ଦାନ ବୋଇଲେଣ ଦେବୁ ଶାସନ ।
ଶୂଦ୍ର ସାମନ୍ତ ଯେ ଗଉଡ଼ ଅଧିକାରୀ

ଏକଥା ମାନ ବାବୁ ଥିବୁଟି ବିଚାରି ।
ବଣିଜାର ଲୋକଙ୍କୁ ଯେ ବଣିଜେ
ନିଯୋଗିବୁ
ପରଦେଶ କଳିବାକୁ ଡଗର ପେଷିବୁ ।
ସେ ଯାହା କହଇ ଶୁଣିମୁ ତାହା ସତ
ଦଣ୍ଡ ସାମ ଭେଦ କହିବୁ ତାହାନ୍ତ ।

ଯାହାର ବୋଲେ ବାବୁ ବହୁତ ଜନ ମିଳି
ଦଳପତି ତାହାକୁ କରିବୁ ମନେ ଭାଳି ।
ରାଉତ ବରତନ ଦେବୁ ବେଗ କରି
ତେବେ ସେ ସାଂଗ୍ରାମେ ପଶନ୍ତି ଆଗସରି ।
ମାଗନ୍ତା ଜନମାନଙ୍କୁ ନକରିବୁ ନିରାଶ
ତେବେ ସେ କୀରତି ରହଇ ଦଶଦିଶ ।

ମନ୍ଥରା ଚରିତ

ଏସନ ସମୟେ ଯେ ଅଇଲାକ ମନ୍ଥେଡ଼ୀ
ପଡ଼ିହାସ୍ୟ ଗାଇଲା ଗୀତ ଉଚ୍ଚ କରି ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ପାଇଲେ ମନେ ଲାଜ
ରାଗେଣ ନାଟେକ ମାଇଲେ ରଘୁରାଜ ।
କୁବୁଜ ପିଠିରେ ପଡ଼ିଲା ନାଟ ଯାଇ
ଡରେଣ ମନ୍ଥେଡ଼ୀ ଗଲାକ ପଳାଇ ।
ସେହିଦିନୁ ରାମକୁ କରିଥାଇ କୋପ
ଭ୍ରଥକୁ ଅନୁଆନ କହଇ ବିରୂପ ।
ଯୋଗେଣ କେତେହେଂକ କାଳ ବହିଗଲା
ଦଶରଥ ରଜା ଯେ ରାଜ୍ୟ ଦେବାକଲା ।
ତାହାର ବାରତା ଯେ ପାଇଲା ମନ୍ଥେଡ଼ୀ
ନବରୁ ବାହାର ଯେ ହୋଇଲା ନଗ୍ରଫେରି ।
ତୁଣ୍ଡରେଣ ପାନ ମୁଣ୍ଡରେ ଫୁଲ ଖୋସା
ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଯେ ଦିଅଇ ମୁଗୀହସା ।
ଗାଲରେ ହଳଦୀ ଆଖିରେ କଜ୍ଜଳ
ନାକ ଡିଆଂଇଣ ଯେ ଚାଲଇ ଗେଲୁ
ଗେଲ ।
ଶାଢ଼ୀର ଅଞ୍ଚଳ ଯେ ଭୂମିରେ ଲୋଟଇ
ଫରହର ଉଡ଼ିଣ ଧୂଳିରେ ସାଉଂଟଇ ।
ଗେଲେ ଗେଲେ ଚାଲଇ ମାରି ବାହାନେଡ଼ା
ରଣଝଣ ବାଜଇ ଯେ ସରଜ ଦୁଇଯୋଡ଼ା ।
ଯତନେ ହାବୋଡ଼ଇ ଲୋକନ୍ତ ଯାଉ ଯାଉ
ଅସ୍ତୁକାର ବାଣୀ ବୋଲଇ କହୁଂ କୁହୁଂ ।
ଗୀତ ଗାଇଣ ସେ ହୁଳହୁଳି ଦେଇ
ଘରେହେଂ ନଛାଡ଼ଇ ସବୁ ଘରେ ପଶଇ ।
ମଣ୍ଡିବା ଦେଖି ଯେ ପଚାରଇ ପୁଣି
ଲୋକେ ବୋଲନ୍ତି ରାମ ହୋଇବେ
ନୃପମଣି ।
ତୁ କି ନଜାଣୁ ଗୋ ରାଜାର ପରିବାରୀ
ମାୟାରେ ଆସୁ ଏବେ ଆମ୍ଭନ୍ତ ପଚାରି ।
ଶୁଣିଣ ମନ୍ଥେଡ଼ୀ ଯେ ନଗ୍ର ବୁଲିଯାଇ
ଖେଳିବାର ପୁଅକୁ ଯତନେ ମାରଇ ।
ଚାଲନ୍ତା ଲୋକକୁ ଗାଳି ଦିଅଇ ରାଇ
ମିଛହେଂ କଳିଏକ ଆରମ୍ଭ କରଇ ।
ହାଟେ ବାଟେ ଦାଣ୍ଡେ ପଡ଼ିଲା ବୋବାଳି
ଠାବେ ଠାବେ ଲୋକ ପାଡ଼ନ୍ତି
ହାଳହୋଳି ।
କେ ବୋଲଇ କିମ୍ପା କରଇ ଏ ଦ୍ୱନ୍ଦ
ଏହାରେ ଅବଶ୍ୟ ଉପୁଜିବ ମନ୍ଦ ।
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ନଗ୍ର ପରିକଳି
ବୁଲିଣ ମନ୍ଥେଡ଼ୀ ଯେ ଅଇଲା
ନଗ୍ରଫେରି ।
ନବରେ ପ୍ରବେଶ ଯେ ହୋଇଲାକ ଯାଇ
ଅନ୍ତେସ୍ୱରେ ପଶିଲା ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ।
କଏକୟା ଆଗରେ ପଡ଼ିଲା ମୁହଂମାଡ଼ି
କି ଜାଣି ପ୍ରାଣତାର ଗଲା ଦେହୁଂ ଛାଡ଼ି ।
ପ୍ରତକ୍ଷେ ଦେଖିଲା ଯେ ଦଶରଥ ରାଣୀ
ଧାଇଂ ଯାଇଂ ମୁଖରେ ସିଞ୍ଚିଲାକ ପାଣି ।

ତୋଳି ବସାଇଣ ବିଞ୍ଚଣି ବିଞ୍ଚିଲା
ସଚେତ କରାଇ ସେ ବାରତା ପୁଚ୍ଛିଲା ।
କିମ୍ପା ମନ୍ଥେଡ଼ୀଲୋ ହୋଇଲୁ ଅଗିଆନ
ଦେହରେ ରୋଗ ବ୍ୟାଧି ନାହିଂ କିଛି
ଆନ ।
ମୋହେ ପଡ଼ିଲୁ ଯେ ଗତ ପ୍ରାଣ ଜାଣି
ଏଥିର କଥା ମୋତେ କହ ସଂଗାତୁଣୀ ।
ମନ୍ଥେଡ଼ୀ ବୋଇଲା ଗୋ ଶୁଣ ପ୍ରାଣସହୀ
ବିପରୀତ କଥା ଗୋ କହଣା ନଯାଇ ।
ନଗ୍ର ବୁଲିବାକୁ ମୁଂ ଯାଇଥିଲି ଆଜ
ସବୁଙ୍କରି ଘରେ ମୁଂ ଦେଖିଲି ଶୁଭକାର୍ଯ୍ୟ ।
ନେତର ପାଟାଂଗ ସୁବର୍ଣ୍ଣର କଳସ
ଚାରୁଚିତ୍ର ଲେଖନ ଗୋ ସବୁଙ୍କରି ବାସ ।
ବିବିଧ କୁସୁମେଣ ମଣ୍ଡଣି କରିଛନ୍ତି
ମୁକୁତା ମାଳ ଘେନି ଦ୍ରୋଣାନ୍ତ ଲମ୍ବାନ୍ତି ।
ଦାଣ୍ଡରେ ବୀରତୂର ବାଜଇ ବୀରବାଜା
ପଚାରନ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି କାଲି ଶ୍ରୀରାମ
ହେବେ ରାଜା ।
ଏକଥା ଶୁଣି ମୁଂ ଅଇଲି ବେଗ ହୋଇ
ବୋଇଲି ସଖୀକି କହିବି ନା ଯାଇଂ ।
ମନ୍ଥେଡ଼ୀର ମୁଖୁ ଏସନ ବାଣୀ ଶୁଣି
ଶୁଣିଣ ସନ୍ତୋଷ ଯେ କଏକୟା ରାଣୀ ।
ଆପଣା କଣ୍ଠରୁ ମୁକୁତା ମାଳ ଘେନି
ମନ୍ଥେଡ଼ୀ ଗଳାରେ ଲମ୍ବାଇଲା କାମିନୀ ।
ବୋଇଲା ଏ ତୋତେ ଅଟଇ ବଧାଇ
ସତ ହୋଇ ଯେବେ ହୋଇବାକ
ସେହି ।
ବଧାଇ ତୋତେ ଲୋ ଦେବଇ ଆହୁରି
ଧନବସ୍ତ୍ର ତୋତେ ଦେବଇ ଅପାର କରି ।
ଏ ତୋର ବଚନ ଅମୃତମଏ ହେଉ
ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ରାଜା ହୋଇ
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ରହୁ ।
ଜେଷ୍ଟ ପୁତ୍ର ମୋର ଧନୁ ମହାଭାରା
ରାଜ୍ୟକୁ ଭାର୍ଜନ ଅଟଇ ମହାବୀରା ।
ସକଳ ଗୁଣେତ ଶ୍ରୀରାମକୁ ପୂଜା
ରାମ ରାଜା ହୋଇବାର ବିଚାରନ୍ତି ପ୍ରଜା ।
ଏ ବଚନ ଶୁଣି ଯେ ମନ୍ଥେଡ଼ୀ ବୋଇଲା
ଏକଥା ସେ ତୋହୋର ମନକୁ
ଯୋଗାଇଲା ।
ଏହା ସେ ବୁଝିଲୁ ଚତୁର ଲୋକ ହୋଇ
ଶ୍ରୀରାମ ଯଦି ହୋଇବେ ଅଯୋଧ୍ୟାର
ସାଇଂ ।
କଉଶଲ୍ୟା ରାଣୀ ସେ ହୋଇବ ରାଜମାତା
ପାଟ ମହାଦେଈ ହୋଇବେ ହାଦେ ସୀତା ।
ତୁ ହୋଇବୁ କଉଶଲ୍ୟା ସପତଣୀ ଦାସୀ
ଅକାରଣେ ତୋତେ ଯେ ବୋଲୁଥିବେ
ଦୋଷୀ ।
ତୋହୋର ବୋହୂ ସୀତାର ହୋଇବ
ପରିଚାରୀ
ଏକଥା କିମ୍ପା ତୁ ମନରେ ନବିଚାରି ।
ରାମ ସେବକ ଲୋକ କରିବ ରାଜ୍ୟ ଆଏ
ରାମ ସେ ବୋଲାଇବ ଅଯୋଧ୍ୟାର
ରାଏ ।
ଧନଭଣ୍ଡାର ଯେ ଶ୍ରୀରାମ ଆଏତନ
ଶ୍ରୀରାମ ବଚନେ ଥିବ ଅମନାତ୍ୟ ସନ୍ୟ ।
ଥାଟ ବଳିଆର ଯେ ଶ୍ରୀରାମର ବୋଲେ
ଝୁରି ମରିବୁ ତୁ ଏମାନ ଦେଖିଲେ ।
ଦୋଷ ଲଗାଇ ରାମ ଭ୍ରଥକୁ ଦଣ୍ଡିବ
ଖଳଲୋକ ବୋଲେ ଅର୍ଥ ହିଂ ଖଣ୍ଡିବ ।
ଯେ ଅବା ତୋହୋର ପୁତ୍ରର ବିଶ୍ବଆସ

ତାହାନ୍ତ ଶ୍ରୀରାମ କରିବ ପ୍ରାଣ ନାଶ ।
ସାବନ୍ତ ଭାଇ ବୋଲି ମନେଣ ହିଂସା ଘେନି
ଦେଖି ନୁଆରଇ ଆରେକ ନୟନୀ ।
କଉଶୁଲା ପାଇବ ମନରେ ଯାହା ଇଚ୍ଛା
ତୋତେ କି ପ୍ରାପତ ହୋଇବ ମନ ବାଂଛା ।
ତୋହୋର ବୋହୂକି ହାନ୍ଦୋଳାଏ ଚଢ଼ିବ
ଭୁଦୁଙ୍ଗିଆ ପାଇକକି ପଟୁଆର ପଡ଼ିବ ।
ଶ୍ରୀରାମର ଶିରେ ଉଡ଼ିବ ପାଟଛତ୍ର
ସାମନ୍ତମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ହୋଇବ
ତୋର ପୁତ୍ର ।
କଉଶୁଲା ଯେମନ୍ତ କରଇ ତୋତେ ଦୟା
ସେ କଥାମାନ ଶୁଣି ଥିବୁଟି କକୟା ।
ଅଭିମାନ ପାଇଲେ ଝୁରିଣ ମରିବୁ
ଆମ୍ଭର ସଙ୍ଗେ ଏକ ଜଣେକ ହୋଇଥିବୁ ।
ଋଷିଆଣୀମାନେ ନସହନ୍ତି କଥା
ଯେ ଯାହାର ପୁତ୍ର ସେ ତାହାର ବ୍ୟଥା ।
ସୁହାଗୀ ହୋଇଂଣ ଯେ ହୋଉଥାଉ ଟାଣି
ପାଖୁ ଯେବେ ପୁତ୍ରକୁ କରାଅ ନୃପମଣି ।
ଏହି ତ ଧାର୍ମିକ ସୁନ୍ଦର ବୀରଶୂର
ଯେକା ଜଣଙ୍କର ଚାରିହେଂ କୁମର ।
ଦଶରଥ ମନକୁ କିମ୍ପା ଭ୍ରାଥ ନଯୋଗାଇ
ଏହି ସମଏକ ପାଳଇ କିନା ମହୀ ।
ହୋଇପାରୁ ପଛେ ରାମ ହୋଉ ରାଜା
ଏ ଭ୍ରଥ ଆଗେ ଯେ ପାଇକିନା ପୂଜା ।
ତୋହୋର ମାତା ଗୁଣ କର କଏକୟା
ବୋଇଲୁ ନୃପତିର ଅନେକ ମୋତେ ଦୟା ।
ଦେଖିଲା ଶୁଣିଲା ଲୋକଙ୍କୁ ନଯୋଗାଇ
କେହେର୍ଣ୍ଣେ ସହିବୁଟି ଗର୍ଭଧାରୀ ଆଈ ।

ସତ୍ୟ ମହିମା ବର୍ଣ୍ଣନ

ସତ୍ୟ ଲଂଘିଲେଣ ଯେତେକ ପାପ ପାଇ
ତହିଂର କଥା ହାଦେ କହଣା ନଯାଇ ।
ସତ୍ୟ ପାଳିଲେଣ ଯେତେକ ପୁଣ୍ୟ ଗତି
ସାବଧାନ ହୋଇ ଶୁଣ ହୋ ନୃପତି ।
ସତ୍ୟ ଯୁଗେଣ ଯେ ଶିବି ନାମେ ରାଏ
ସତ୍ୟେ ଆଶ୍ରେ କରି ଧଇଲା ସେ କାୟେ ।
ସ୍ୱର୍ଗେ ବିଚାରଣ କଲେ ଦେବଗଣ
ଜାଣିବା ଶିବି ରାଜାର ସତ୍ୟବ୍ରତ ପାଳନ ।
ଏତେ ଭାଳି କରି ଇନ୍ଦ୍ର ହୁତାଶନ
ମାୟାରୂପ ଧରି କରି ହୋଇଲେ
ବିଚକ୍ଷଣ ।
ଅଗ୍ନି କାପତା ଯେ ହୋଇ ପଳାଇଲା
ଇନ୍ଦ୍ର ଶେଣା ପକ୍ଷୀ ହୋଇ ଗୋଡ଼ାଇଲା ।
ଶିବି ନୃପତି ଯେ ଅଛଇଂ ତହିଂ ବସି
ଆରତେ କାପତା ଯେ ଶରଣ ଯାଇ ପଶି ।
ଭୋ ଶିବି ରାଜା ତୁ ଅଟୁ ସତ୍ୟବାଦୀ
ଶେଣୀ ପକ୍ଷୀ ମୋତେ ଆସୁଅଛି ଖେଦି ।
ଏହିକ୍ଷଣି ମାରି ଭୁଂଜିବ ମୋର ମାଂସ
ମୋତେ ତୁ ଦୟା ହୋ କର ଶିବି ଦାସ ।
ଏସନ ସମଏ ସେ ଶେଣା ଯାଇ ବାଜି
ପବନ ପ୍ରାଏ ଯେ ଦୁଇଡେଣା ଗାଜି ।
କ୍ଷୁଧାରେ ଆରତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲାକ ଧାଇଂ
କାପତା ରାଜାର ସନ୍ନିଧ୍ୟେ ବସଇ ।
ଭୋ ରାଜା ମୋତେ ମାରିବ ଏହିକ୍ଷଣି
ଶିବି ନୃପତି ଯେ ବୋଇଲା ଏହା ଶୁଣି ।
କିମ୍ପା ଶେଣା ପକ୍ଷୀ ହୋ କରିବୁ ଜୀବ ନାଶ
ପ୍ରାଣ ବଧ ହୋଇଲେ ପାଇବୁ ବଡ଼ ଦୋଷ ।
ଏ ଜନ୍ମେ ପକ୍ଷୀଜନ୍ମ ହୋଇ ଉପୁଜିଲୁ
ଗତ କଲା ପାପ ଯେବେ ସେ ଭୁଂଜିଲୁ ।
ପୁଣି ଅର୍ଜୁଅଛୁ ଯେ ବିଷମ ଘୋର ହତ୍ୟା
ଏ ଘାନ୍ତି କେଉଂଠାବ ଦେବଟି
ବିଧାତା ।
ଶେଣା ବୋଇଲା ହୋ ଶୁଣ ତୁ ମହୀପତି
ଜୀବ ବଧ କରିବାର ମୋହୋର ନିଜ
ଗତି ।
ମାଯେଂସ ଭକ୍ଷିଣ ଯେ ତୋଷିବି ଉଦର
ଯେ ବିହି କପାଳେ ଲିହିଛି ମୋହୋର ।
ତେଣୁ ସେ ଜୀବଜନ୍ତୁ ଅପହରଇ ମୁହିଂ
ତିନିଦିନ ହୋଇଲା ଆହାର ମୋର ନାହିଂ ।
ଆଜ ଯୋଗେଂ ଦଇବ କାପତା ଭେଟାଇଲା
ଇଷ୍ଟ ଦେବତା ମୋତେ ସୁପକ୍ୱ ଆହାର
ଦେଲା ।
ତୁ କିମ୍ପା ନିଷେଧ କରୁ ନୃପବର
ଦେସି କାପତାକୁ ମୁଂ କରିବି ଆହାର ।
କ୍ଷୁଧାରେ ଜଠର ଦହଇ ହୁତାଶନ
ପ୍ରାଣ ଯିବା ପ୍ରାଏ ହୋଉଅଛି ମନ ।
ରାଜା ବୋଇଲା ଯେବେ କ୍ଷୁଧା ଲାଗୁଅଛି
ଆନ ମାଂସ ତୋତେ ଭୁଂଜାଇବା ବାଛି ।

ଏ ପ୍ରାଣୀ ଗୋଟାର ତୁ ନ ଘେନ ଜୀବନ
ଶେଣା ବୋଇଲା ତୁ ଶୁଣସି ରାଜନ ।
ଏକ ଜୀବ ମାରି ଯେବେ ଆରେକ ଜୀବ ତାରି
ଏଥେଂ କିସ ଯଶ ଅଛି ହୋ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ଶରଣ ରଖିଲୁ ଯେବେ ସତ୍ୟବନ୍ତ ପଣେ
ଏଥକୁ ପାଲଟ ସିନା ହୋଇବୁ ଆପଣେ ।
କାପତା ସମାନେ ସିନା ଦେହରୁ ମାଂସ ଦେବୁ
ତେବେ ସେ ରାଜନ ହୋ ସତ୍ୟ ଧର୍ମ ପାଇବୁ ।
ମୋହୋରି ହିଂ ସତ୍ୟ ମୁଂ ନଭୁଂଜଇ ଉଗୁଳି
ଶ୍ୟରୀର ମାଂସ କାଟି ଦେସି ମୋତେ ତୁଳି ।
ଶୁଣି ନୃପବର ଯେ ସନମତ ହୋଇଲା
ଦେବି ଦେହରୁ ମାଂସ ବୋଲି ସତ୍ୟ କଲା ।
ଖଡ୍‌ଗ ଘେନିଣ ସେ ଦେହରୁ ମାଂସ କାଟି
କାପତା ପ୍ରମାଣେ ଯେ କେବେହେଂ ନିଅଣ୍ଟି ।
ରାଜା ଜାଣିଲାଯେ ହୋଇଲାକ ମାୟା
କେବଣ ମହାତ୍ମାଏ ହରିବ ମୋର କାୟା ।
ସତ୍ୟ ଯେବେ କଲି ଦେବି ଦେହ ଦାନ
ଶେଣା ପକ୍ଷୀ ବୋଇଲା ଚାହିଂଣ ରାଜନ ।
ମାଂଏସ କାଟିଲେ ତ ତୁଳକୁ ନ ଅଣ୍ଟି
ଏହା ଦେଖି ରାଜା ଖଡ୍‌ଗ ବସାଇଲା ତଣ୍ଟି ।
ଦେଖିଣ ଇନ୍ଦ୍ର ଅଗ୍ନି ନିଜ ରୂପ ଧରି
ଛାଡ଼ ଛାଡ଼ ଖଣ୍ଡା ନାହିଂ ତୋତେ ସରି ।
ସତଶୀଳ ଧାର୍ମିକ ହୋ ଅଟୁ ନୃପବର
ଆବର ଜଣେ ତୋତେ ନାହିଂ ପଟାନ୍ତର ।
ଏ ତୋହୋର କୀରତି ରହିବ ଯୁଗ ଯୁଗ
ଶରଣ ରଖିଣ ଦେହ ପରେଦେଲୁ ଭୋଗ ।
ଆସ ଆସ ସ୍ୱର୍ଗ ହେ ଯିବା ନୃପବର
ଏତେ ବୋଲି ଇନ୍ଦ୍ର ଧଇଲା ଶିବି କର ।
ଯେତେବେଳେ ସୁରପତି ଧଇଲା ତାର ଅଂଗ
ବାହୁଡ଼ିଣ ତନୁ ତାର ଦିଶିଲା ଅନଙ୍ଗ ।
ମାତେଳି ଆକାଶୁଂ ଅଇଲା ରଥ ଘେନି
ଯାନେ ଆରୋହିଣ ଗଲେକ ଜଣ ତିନି ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଅଗ୍ନି ସଙ୍ଗେ ଶିବି ମହୀପତି
ଦେବ ବିମାନ ସେ ଆରୋହି ଝଟତି ।
ସ୍ୱର୍ଗପୁର ପ୍ରବେଶ ଦେଖନ୍ତି ଅପକ୍ଷରୀ
ସାଧୁ ସାଧୁ ଶିବି ବୋଲି ଧ୍ୱନି କରି ।
ବ୍ରହ୍ମା ପୁରେ ଯାଇ ବସିଲାକ ରାଏ
ସତ୍ୟ ଜନଙ୍କର ସଂଗେ ପୂଜା ପାଏ ।
ଆପଣେ ତରିଲା ଉଧରିଲା ବଂଶ
ଇହ ପରଲୋକ ହୋଇଲେ ଗରୁ ହଂସ ।
ବ୍ରତିଅଛି ଆଜହିଂ ତାହାର ବ୍ରତ ଘେନି
ତେସନେକେ ରାଜାକୁ ଏ ବହଇ ମେଦିନୀ ।
ସତ୍ୟ ପ୍ରତିପାଳନ୍ତି ପୁନ୍ୟ ଲୋକମାନେ
ଅସତ୍ୟ ଲୋକଙ୍କର ନଯାଇ ସନ୍ନିଧ୍ୟାନେ ।
ସତ୍ୟେଣ ବଳିରାଜା ଗଲା ରସାନ୍ତଳ
କଥା ବୁହାଇଲା ବୈରୋଚନର ବାଳ ।
ସ୍ୱର୍ଗ ସହିତେଣ ଘେନିଲା ତିନିପୁର
ଦାନେ ଖାଣ୍ଡେ ସାଚା ବିରଧୂ ତାହାର ।
ପଶ୍ଚିମ କଟକାଇ କଲାକ ନୃପମଣି
ବନ ଗିରି ଦେଶ ବହୁତ ଗଲା ଜିଣି ।
ଶତ୍ରୁମାନେ ନଜିଣି ଭୟେ ପଳାଇଲେ
ଥୋକାଏ ରାଜାମାନେ ଶରଣ ପଶିଲେ ।
ଶରଣ ପଶିକେ ବୋଲଇ ଝିଅ ଦେବି
କେବଣ ରାଜା ସପତାଙ୍ଗେ ହୋଇଲାକ ବନ୍ଦୀ ।
ସକଳ ପର ଦେଶ ଜିଣିଣ ନୃପବର

ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ଯାଇଂ ଦକ୍ଷିଣ
ସିନ୍ଧୁତୀର ।
ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ପାଦାନ୍ତି ଗହଳ
ସ୍ନାହାନ କରନ୍ତି ସନ୍ୟ ପଶିର ସିନ୍ଧୁଜଳ ।
ରାଜା ଅଭିଷେକ ହୋଇଲା ସିନ୍ଧୁପାଣି
ଦେବ ପିତୃ ତର୍ପଣ କଲାକ ନୃପମଣି ।
ଦାନବିଧି କରି ବହୁତ ଧନ ଦେଲା
ସୁବେଶ ହୋଇ ରତ୍ନ ପିଢ଼ାରେ ବସିଲା ।
ଏସନେକ ସମଏ ଯେ ଟଳିଲା ଆସନ
ନୃପତି ବିଚାର ଯେ କରଇ ମନେ ମନ ।
ସଂଶୟେ ଲାଗିଲା ଶୁକ୍ରଙ୍କୁ ଡାକିଲା
କିମ୍ପା ମନ୍ତ୍ରୀ ମୋହୋର ହୋ ଆସନ
ଟଳିଲା ।
ଗୁରୁ ବୋଇଲେ ଯେ ଅରଷ୍ଟି ଯୋଗ ଅଛି
କପଟେ ବିଭୂତି ତୋର ଘେନିବେ ଶ୍ରୀବଚ୍ଛି ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ରୂପ ଧରି ପଢ଼ିବେ ଆସି ବେଦ
ସତ୍ୟ କରାଇ ଭୂମି ମାଗିବେ ତିନିପାଦ ।
ତୁ ଦେବ ନଜାଣି କରିବାକୁ ତାହା ହୋଇ
ଶଙ୍ଖେ ପାଣି ତୋଳି ଦେବୁ ନରସାଇଂ ।
ମାୟାଯେ ଶ୍ରୀହରି ଚରଣେ ଭିଆଇବେ
ଦୁଇପାଦେ ସ୍ୱର୍ଗ ମଞ୍ଚ ଲୁଚାଇବେ ।
ଆରକ ପାଦ ଯେ ଲାଭିରୁ ଜାତ କରି
ତୋତେ ପାତାଳକୁ ପେଷିବେ ମୁରାରି ।
ଯୋଗବଳେ ଏକଥା ହୋଇଲା ମୋତେ
ଦୃଶ୍ୟ
ଚାରିଦିନେ ଏକଥାଟି କରିବେ ପୀତବାସ ।
ଦେବଙ୍କର ଛଳେ ଘେନିମେ ଭୂମି ଦାନ
ସତ୍ୟ କଲେ ତୁ ମରିବୁ ରାଜନ ।
ଶୁକ୍ରଙ୍କର ମୁଖୁଂ ଏସନେକ ବାଣୀ
ଶୁଣି କୋପ ଯେ କଲାକ ନୃପମଣି ।

ନୟନ ତରାଟି ଚାହିଂଲା ବକ୍ରକରି
ଖଡ୍‌ଗେ ମାରନ୍ତି ଆଜ ନୋହିଲେ
ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ।
ବାସୁଦେବ ଯେବେ ଘେନିମାକ ଦାନ
ଏଥୁ ଉପରେ କି ଭୁଂଜିବି ମୁହିଂ ପୁନ୍ୟ ।
ଭଗବାନ ପ୍ରୀତି ଅର୍ଥେଣ ଯାଗ କରି
ସହାଂଥେ ଆପଣେ ଯେବେ
ଘେନିମେ ନରହରି ।
କାହିଂକି ନଦେବି ଏକଥା ମୋତେ କହ
ଜାଣିଲି ମୋତେ ଯେ ଅହନ୍ତା ଦୁମ୍ୱର ଦେହ ।
ଏ ବଚନ ଶୁଣିଣ ଯେ ଶୁକ୍ର ଘୁଞ୍ଚିଗଲେ
ଚାରି ପାବଚ୍ଛ ତଳେ ଯାଇଂଣ ରହିଲେ ।
ଯେବଣ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଦ ବଳକଳେ ପୋଛି
ପ୍ରଳମ୍ଭ କରି କରି କପାଳ ଫଳିଅଛି ।
ଯାହାର ପ୍ରସାଦେ ସାଧିଲା ତିନିପୁର
ସତର ଛଳେ ତାକୁ କୋପିଲେ ନୃପବର ।
କାଳେଣ ମାଧବ ଯେ ଘେନିଲେ ତାର ଶିରୀ
ଜାଣୁ ଜାଣୁ ବଳି ଦେଲା ସତ୍ୟ କରି ।
ଏକଥା ପୁରାଣେ ଯେ ହୋଇଲା ବଖାଣ
ସତ ବିଡ଼ି ତାକୁ ଦୟା କଲେ ନାରାୟଣ ।
ପାତାଳ ବଇକୁଣ୍ଠେ ଥୋଇଲେ ତାକୁ ନେଇ
ଶିରେ ପାଦେ ପଦ୍ମ ଚିହ୍ନ ତାକୁ ଦେଇ ।
ପୁଣି ତାହାକୁ ସ୍ୱର୍ଗେ କରିବେ ସୁରପତି
ଆମର ବର ଦେଇ ଆପଣେ ଜଗିଛନ୍ତି ।
ଆଜହିଂ ପ୍ରଭାତେ ସୁମରି ବଳିଦାତା
ସତ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ପରମ ଦେବତା ।
ସତ୍ୟେଣ ସିନ୍ଧୁ ଯେ ନଲଂଘଇ କୂଳ
ସତ୍ୟେଣ ମାଧବ ଯେ ହୁଅନ୍ତି ଅବତାର ।
ସତ୍ୟେଣ ଗରଳ ଭକ୍ଷିଲେ ଦେବ ହର
ସତ୍ୟପାଳି ପୃଥୀ ଯେ ନପଡ଼ଇ ତଳ ।

ସତ୍ୟେଣ ଇନ୍ଦ୍ର ଯେ କରଇ ଜଳ ବୃଷ୍ଟି
ସତ୍ୟେଣ ଷଡ଼ଋତୁ ଆଚ୍ଛାଦଇ ସୃଷ୍ଟି ।
ସତ୍ୟେଣ ମଉଷୋଧି କରଇ ବ୍ୟାଧିନାଶ
ସତ୍ୟେଣ ଦିନକର ଉଦୟେ ଆକାଶ ।
ସତ୍ୟେଣ ମନ୍ଦର ନୋହଇ ବର୍ଦ୍ଧମାନ
ସତ୍ୟେଣ ମେରୁ ଯେ ପୃଥିବୀ ଧାରଣ ।
ସତ୍ୟେଣ ସଂସାର ହୋଅଇ ଉତପତି
ସତ୍ୟେଣ ପୁରୁଷ ହତ୍ୟା କଲେକ ପାର୍ବତୀ ।
ସତ୍ୟେଣ ପବନ ସବୁରି ଅଙ୍ଗେ ପଶଇ
ସତ୍ୟକୁ ହୁତାଶନ ସବୁହିଂ ଭକ୍ଷଇ ।
ସତ୍ୟେଣ ହରିଚନ୍ଦନ ବିକିଲା ପୁତ୍ର ନାରୀ
ସତ୍ୟରେ ପଣ୍ଡୁ ନାଗକୁ ଗରୁଡ଼ ଶିରେ ଧରି ।

ସତ୍ୟେଣ ଜୀମୁତ ବାହନ ଦେହ ଦେଲା
ସତ୍ୟେଣ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ନବ ସୃଷ୍ଟି କଲା ।
ସତ୍ୟରଖି ବାସୁକି ନବ ସୃଷ୍ଟି ବହଇ
ସତ ରଖିଲେ କଥା ଚାରିଯୁଗେ
ରହଇ ।
ତୁ ମହାରାଜା ସତ୍ୟ ଲଙ୍ଘିତ ମନେ
ମନେ କରୁ
ବାଇକି ବାତୁଳ ତୁ ସତକୁ ନଡରୁ ।
ସତ୍ୟହିଂ ଛାଡ଼ିବୁ କେତେଦିନ ଥିବୁ
ସତ୍ୟ ପାଳିଲେ ତୁ ସ୍ୱର୍ଗରେ ବସିବୁ ।
ସତ୍ୟ ନଲଂଘ ତୁ ମୋହୋର ବୋଲକର
ସତ୍ୟ ରଖିଲେ ସେ କୀରତି ଅମର ।

ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ବନଗମନ

କଉଶ୍ଚଲାପୁରେ ଯେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଯାଇ
ନମସ୍କାର କରିଣ ଯେ ବୋଲନ୍ତି ରଘୁସାଇଂ
ଯିବି ବନ ଅମା ଗୋ ଲଇକ୍ଷଣ ସୀତ୍ୟା ଘେନି
ଶୁଦ୍ଧ ଚିତ୍ତେ ଆଗ୍ୟାଂ ଗୋ ଦିଅସି ଜନନୀ ।
ଶୋକେଣ କଉଶ୍ଚଲା ଯେ ସୀତ୍ୟାଙ୍କୁ କୋଳ
କରି
ଶ୍ୟରୀର ଆଉଂଶିଣ ଅନେକ ତିଆରି ।
ତୁ ଯେ ଜାନେକୀ ଗୋ ଶ୍ରୀରାମ
ସଂଗେ ଥିବୁ
ଅପୂର୍ବ ପଦାର୍ଥ ଗୋ ଦେଖିଲେ ନ
ମାଗିବୁ ।
ସ୍ୱାମୀକି ଛାଡ଼ିଣ ଗୋ ନଯିବୁ ସୀତ୍ୟା କାହିଁ
ଭ୍ରଥାକୁ ସେବିଥିବୁ ତୁ ବିନୟଭାବ ହୋଇ ।
କନ୍ଦମୂଳ ଫଳ ଯିସହିଂ ପାଇବୁ
ଆଗତ ଦିନକୁ ତା ଥୋକାୟେ
ଥୋଇଦେବୁ ।
ନ ପାଇଲା ଦିନ ରଖଇଟି ପ୍ରାଣ
ଏକଥା ସୀତୟା ଗୋ ତଇଥ କରି ଜାଣ ।
ପତିକି ବିମୁଖ ଗୋ ନକରିବୁ ମାଏ
ଯେମନ୍ତେ ଭଲ ହୋଇଥାଏ ତାର କାଏ ।
ସେ କଥା ଜାଣିଣ ତୁ ଥିବୁ ସେବାକରି
ସେ ତୋହୋର ପ୍ରାଣର ଅଟଇ
ଅଧିକାରୀ ।
ତୁ ତାହାର ମନ ଜାଣୁରେ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ
ଯେସନେକ ଜାଣୁ ପୁତ୍ର ଅଟଇ
ମୋର ସୁଖୀ ।
ସେକଥା ବିଚାରି ଗୋ ଥିବୁ ବଇଦେହୀ
ମନଜାଣି ସେବା କରିଥିବୁ ତୁହି ।
ତୋ ତହୁଂ ତାହାରି ବନେ କେହି ନାହିଂ
ତୁ ତାହାର ଘରଣୀ ସେ ତୋହୋର
ଅଟଇ ସାଇଂ ।
ମୁହିଂ ତ ନୋହିଲି ତା ଦୁଃଖରେ କାରେଣୀ
ମିଛରେ ହେଂ ବୋଲାଇ ଥାଇଂ
ରାଜାର ଘରେଣୀ
କାହିଂ ପଶିବି ମୁଂ କରିବଇଂ କିସ
ନିଶ୍ଚେ ଖାଇଣ ମରିବି ମୁଇଂ
କାଳକୂଟ ବିଷ ।
ବୃଦ୍ଧାକାଳେ ମୁହିଂ ଯେ ପୁତ୍ରେକ ପାଇଲି
ଦଇବର ଅବଳେ ମୁଂ ତାହାର ହରାଇଲି ।
ବାଳୁତ କାଳେ ପୁତ୍ର କତିରେ ମୋର ଥିଲା
ଏବେ ବନ ଯିବା ବିଧାତା ଏହା କଲା ।
ଯାସି ସୀତ୍ୟା ତୁ ଗୋ ଜନେକ କୁମାରୀ
ଥାସି ବନସ୍ତେ ତୁ ସ୍ୱାମୀକି ସେବାକରି ।
ପତିଭକ୍ତ ଲେଖାଏ ହୋଅସି ଅଗ୍ରଣୀ
ଏ ତୋହୋର ନାମ ପ୍ରଭାତେ ସୁମରନ୍ତୁ
ପୁଣ୍ୟପ୍ରାଣୀ ।
ସ୍ୟତୀ ସାଧେବୀ ତୁ ଅଟୁ ମହୀସ୍ଥଳୀ
ହୁଅସି କଇଲାଣ ଗୋ ଜନେକ ଦୁଲାଳୀ ।

ଏମନ୍ତେ କଉଶୁଲା ଯେ ଅନେକ ତିଆରିଲା
କଲ୍ୟାଣ ହୋଉ ତୋତେ ବୋଲିଣ
ବୋଇଲା ।
ଯାଅ ବାବୁ ତାକୁ ସେବା କରି ଥାସି
ଦୁଃଖକାଳେ ଏକା ସାଂଗେ ଦିନ ନେସି ।
ବାବୁ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ କୋପ କରଇ
କ୍ଷଣେ କ୍ଷଣେ
ସେ ଦୋଷ ନଧରିବୁ ଶୁଣହୋ ଲଇକ୍ଷଣେ ।
ଏତେ ବୋଲି ଶ୍ରୀରାମର ମଉଳି ଗୋଟି ଧରି
ତିନିଙ୍କରି ମୂଧ୍ନନୀ ଆଗ୍ରାହଣ କରି ।
ଶୁଭେଣ ଯାଅ ବାବୁ ପିତାର ସତ୍ୟ ରଖ
ବାହୁଡ଼ି ଆସି ବାବୁ ଆମ୍ଭର ଦୁଃଖ
ପେଖ ।
ଏତେ ବୋଲି କଉଶୁଲା ନୟନୁ ବହେ ଜଳ
ଆବର ମାତାମାନେ ଯେ ହୃଦରେ ବିକଳ ।
ମଛେଡ଼ୀର ମନେ ଯେ ବହୁତ ହରଷ
ମୋତେ ଯେ ମାଇଲା ସେ ଯାଉ
ବନବାସ ।
ସୁରଗଣେ ସ୍ୱର୍ଗେ ବିଚାରନ୍ତି ଥାଇ
ଆଜ୍ଞୁଂ ଚଉଦ ବରଷେ ମରିବୁ ଲଙ୍କାସାଇଂ ।
ତହୁଂ ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ ସୀତ୍ୟା ଘେନି
କଉଶୁଲାପୁରୁ ଯାନ୍ତି ଅନୁକୂଳ ଜାଣି ।
ଦଶରଥ ରାଜାକୁ କରନ୍ତି ଦରଶନ
ଦେଖି ନୃପବର ବିକଳ ପଞ୍ଚମନ ।
ଥମ୍ଭୀଭୂତ ହୋଇଣ ଯେ ଚାହାଇଂ ରାମମୁଖ
ଏଥର ପରେ ଆଉ ନାହିଂ ତାକୁ ଦୁଃଖ ।
ଶ୍ରୀରାମର ପଛେ ଲକ୍ଷଣକୁ ଦେଖି
ଆବର ଦେଖିଲା ସେ ସୀତ୍ୟା ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ ।
ମନେ ବିଚାରିଲେ ଯେ ତିନିହେଂ
ବନ ଯିବେ

ଏଡ଼େ ଅବିଚାର ପୁରେ କିମ୍ପାଇଂ
ଯେ ଥିବେ ।
ରଘୁନାଥ ବୋଲନ୍ତି ଯେ କର ଦୁଇ ଯୋଡ଼ି
ଦିଅ ମୋତେ ତପୋଧନ ଅଳଙ୍କାର
ଶାଢ଼ୀ ।
ଶୁଣିଣ ଦଶରଥ ତବଦ ହୋଇଅଛି
ଭଣ୍ଡାରୁ କଏକୟା ଆଣିଲା ବସ୍ତ୍ର ବାଛି ।
ଶ୍ରୀରାମକୁ ଦୁଇ ଯେ ଲକ୍ଷ୍ମଣକଇ ଦୁଇ
ସୀତୟାକୁ ଶାଢ଼ୀ ଦେଲା ମହାଦେଈ ।
ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ କୁଣ୍ଡଳ ତୁଳସୀ କାଠମାଳ
ଦେଖିଣ କୋପେଣ ଯେ ବୋଲଇ
ମହୀପାଳ ।
କିମ୍ପାଲୋ ପାମେରୀ ପାଷାଣ ତୋର ହିଆ
ଏତେ କାଳେ ଆଣି ସମ୍ପାଦିଲୁ ଏହା ।
ଶ୍ରୀରାମ ବନ ଯାଉ ବୋଲିଣ ବୋଇଲୁ
ସୀତ୍ୟା ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ କିମ୍ପା ବସ୍ତ୍ର ଦେଲୁ ।
ତପୀଙ୍କର ଅଳଙ୍କାର ଯେ ପୁଂଇଚାନ୍ଦିଆ
ମାଳ
ଏହା ତ ଦେବାର ତୋର ଯେ
ଅଟଇ ଅବେଭାର ।
ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ଅଟଇ ତୋହର ପୁତ୍ରର
ବଇରୀ
ସୀତ୍ୟା ଘେନି ଲୋଡ଼ଇ କି ଭ୍ରଥ
ରାଜ୍ୟଶିରୀ ।
ଲକ୍ଷଣ ଅଲିଅଳ ଓହୋ କୁଳର ସାନ
ରାଜା ହୋଇବାରେ ତ ଏହାର ନାହିଂ ମନ ।
ଏ ବନ ନଯାଆନ୍ତୁ ତ ବୋଇଲୁ ଆଗ
ଶ୍ରୀରାମକୁ ଯେବେ ତୋହୋର ଅଛି ରାଗ ।
ତପୋଧନ ଅଳଙ୍କାର ଯେବେ
ଶ୍ରୀରାମକୁ ଦେଲୁ

ସୀତ୍ୟା ଲକ୍ଷଣକୁ ଲୋ ଗୋ ଏହା
କେମନ୍ତ କଲୁ ।
ପାପ ପୁଣ୍ୟରେ ଯେ ଗ୍ୟାଂନ
ତୋହୋର ନାହିଂ
ମୋତେ ଦହିବୁ ବୋଲି ଅଛୁ ବାଟ
ଚାହିଂ ।
ଏ ମୋହୋର ପୁତ୍ର ତୋହୋରେ ନାଶଯିବ
ଜନଙ୍କୁ ମୁଖେ ମୋତେ ଅପଖ୍ୟାତି
ଉପୁଜିବ ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଚାହିଂ ଯେ ବୋଲଇ ନୃପବର
ତୁହୋ ରଘୁନାଥ ନ ଯା ବନ ଘୋର ।
ଏ ମୋହୋର ସତ୍ୟ କଲେ ତୋହୋର
କିସ ଯାଇ
ଯେ ଯାହାର ପାପ ପୁଣ୍ୟ ତାହାକୁ
ଲାଗଇ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ପିତାର ବଚନ ଶୁଣି
ଏହେର୍ଣ୍ଣେକ କଥା କିମ୍ପା କହ ନୃପମଣି ।
ସତ୍ୟ ଯେବେ ଆଚରଣ କଲୁସି ନରସାଇଂ
ପିତାର ପାପ ପୁଣ୍ୟ ଯେ ପୁତ୍ରକୁ ଲାଗଇ ।
ଋଣ ଅଥେ କାରେଣୀ ଅଟଇ ହାଦେ ପୁତ୍ର
ମୁହିଂ କିମ୍ପା ନପାଳିବି ତୁମ୍ଭର ସତ୍ୟବ୍ରତ ।
ଚଉଦ ବରଷ ମୁଂ ପଶିବି ବନ ଘୋର
କନ୍ଦମୂଳ ଫଳ ମୁଂ କରିବି ଆହାର ।
ଗିରିକନ୍ଦରେ ମୁଂ ଯେ ରହିବି ଅପ୍ରମାଦେ
ଯେ ତୋହୋର ଚରଣ ଯୁଗଳ ପରସାଦେ ।
ବାହୁଡ଼ି ଆସି ଯେ କରିବି ତୋତେ ସେବା
ଭୋ ଭାତ କୁଶଳେ ରାଜ୍ୟ କରୁଥିବା ।
ଶୁଣି ଦଶରଥ ସୁମନ୍ତକୁ ରାଇ
ରତ୍ନ ଅଳଂକାର ଆଣ ଆଜ୍ଞା ଦେଇ ।
ବିବିଧ ଦେବାଙ୍ଗ ବିଚିତ୍ର ପାଟଶାଢ଼ୀ
ଘେନିଆସ ବୋଲି ବୋଇଲେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ଆଗ୍ୟାଂ ପ୍ରମାଣେ ଯେ ଆଣିଲା ସୁମନ୍ତ
ନବରତ୍ନେ ଜଡ଼ିଲା ଅଳଂକାରମାନନ୍ତ ।
ନୃପତିର ବଚନେ ସୀତୟାକୁ ଦେଲା
ତତ୍କ୍ଷଣେ ଦେବୀ ତା ଆଭରଣେ କଲା ।
ବାହେଣ ବାହୁଟି କରେଣ କଂକଣ
ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠିରେ ମୁଦି ଯେ ସୂର୍ଯ୍ୟର କିରଣ ।
ଭୁଜେଣ ତାଡ଼ ଯେ ଶିକଳି ବିଦମାଳି
କର୍ଣ୍ଣରେ କାପ ଯେ କଟିରେ ମେଖଳି ।
କଣ୍ଠେଣ ହାର ଯେ ହୃଦରେ ପଦେକ
ଶିରେଣ ମୋତି ମାଳି ବସଣି ବସଇ ନାକ ।
ଶ୍ରବଣ ଶିଖରେ ଯେ ବେଣ୍ଟୁଲା ଚାରିଗୋଟି
ଚରଣେ ନୂପୁର ଶବଦ ପରକଟି ।
ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠିରେ ଖଞ୍ଜିଲେ ଯେ ନବରତ୍ନ ମୁଦି
କିଜାଣି ବିଜୁଳି କିରଣ ଆଚ୍ଛାଦି ।
ସ୍ୱଭାବେ ତଇଲୋକ ମୋହଇ ସୀତ୍ୟାରୂପ
ଅଳଂକାର ପରିହରଣେ ଦିଶିଲା ସ୍ୱରୂପ ।
କେ ତାହା ପଟାନ୍ତର କରିଣ କହିବ
ଦେବ ସ୍ତିରୀ ଅବା ସାମାନ୍ୟ ହୋଇବ ।
କୋଟିଏ ପାର୍ବତୀ ଅବା ରୂପ ପାଇ
ସ୍ୱୟଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅଟଇ ସେ ପଟାନ୍ତର ନାହିଂ ।
ଜାନେକୀର ରୂପ ଦେଖିଣ ଦଶରଥ
କପାଳେ ନେଇଣ ତାଡ଼ଇ ନିଜ ହସ୍ତ ।
ବାବୁ ବିଧାତାରେ ମୋତେ ଏହା କଲୁ
ମୋହୋର କୁଳବଧୂକୁ ଯେ ବନବାସ
ବିହିଲୁ ।
ସୁମନ୍ତଂକୁ ଚାହିଂ ବୋଲଇ ରାଜନ
ମାସେକକୁ ଦୁଇଶାଢ଼ୀ କରିଣ ବିଧାନ ।
ଚଉଦ ବରଷକୁ ଦେସି ଲେଖା କରି
ବାଯେଂଶ ନଳିରେଣ ସବୁ ବସ୍ତ୍ର ଭରି ।

ଦୁଇ ପୁତ୍ରେ ଅବା ପିନ୍ଧିବେ ବକଳ
ବୋହୂ ମୋର କାହିଁ ପାଇବ ଦୁକୂଳ ।
ଶୁଣିଣ ସୁମନ୍ତ ଯେ ବସ୍ତ୍ର ସମର୍ପିଲା
ଆପଣେ ଲକ୍ଷଣ ତାହା ଘେନିଣ ସାଇତିଲା ।
ଲାଉ ଲୋହିତା ଯେ ଖଣନ୍ତି ଗୋଟି ଭାର
ସବୁ ସଜ କଲା ଲକ୍ଷ୍ମଣ କୁମାର ।
ଦୁଇ ଭାଇଙ୍କର କର୍ଣ୍ଣେଣ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ
କଷା କଉପୁନୀ ପିନ୍ଧିଲେ ଦଶରଥ
ବେନିବକ୍ଷ ।
ତୁଳସୀ କାଠମାଳ ଯେ ଗଳାରେଣ ହାର
ପଦ୍ମ ପୁଷ୍ପ କରମାଳି ଗୋଟି ବାହୁ
ମୂଳ ।
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କର ବିଭୂତି କପାଳେ ଚିତା ଘେନି
ଅପୂର୍ବ ଦିଶିଲେ କି ଜାଣି ବେନି ମୁନି ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଅଳଙ୍କାର ନାହିଁ ଅଂଗେ କିଛି
କରେ ଧନୁ ଶସ୍ତ୍ର ଯେ ଧଇଲେ ରଘୁବଛି ।
ପିତାର ଚରଣେ ଯେ ନମସ୍କାର କରି
କଏକୟାକୁ ବିନୟେ କରିଣ ତିଆରି ।
ଭୋ ନାଥ ସର୍ବଶୁଭେ ରାଜ୍ୟ ରଖିଥାଅ
ମୋତେ ନଦେଖିଣ ବିମୁଖ ନପାଅ ।
ଭ୍ରଥକୁ ଅଣାଇ ଅବିଷେକ କର
ଯେସନେକେ ଶୁଭେ ଥାଇ ନୃପବର ।
ପରଜାଏ ଦୁଃଖ ନପାଆନ୍ତି ଯେମନ୍ତେ
ରାଜ୍ୟ ପାଳିବ ମାଗୋ ତେସନକ ମତେ ।
ପାତ୍ର ଅମନାତ୍ୟକୁ ମନ୍ଦ ନବୁଝିବ
ସପତଣୀଙ୍କ ସଂଗେ କଳି ନକରିବ ।
ଏତେ ବୋଲି ରାମ ଯାନ୍ତେ ପିଠି ଦେଇ
ଦଶରଥ ଢଳିପଡ଼ିଲାକ ମହୀ ।
ପୁତ୍ରେ ପୁତ୍ରେ ବୋଲି ରୋଦନ ଛାଡ଼ିଲା
ଉଂଚ ଗଛ ଛେଦନ ଯେସନେ ପଡ଼ିଲା ।

ନେଉଟି ଶ୍ରୀରାମ ପିତାଙ୍କୁ ଧଇଲେ ଟୋଳି
ଅନ୍ତେପୁର ମଧ୍ୟେ ପଡ଼ିଲା ବୋବାଳି ।
ଦଶରଥ ବୋଇଲା ଯେ ରଘୁନାଥକୁ ଚାହିଁ
ତୋହୋର ସଙ୍ଗରେ ବାବୁ ଯିବଇଂ
ଗୋଡ଼ାଇ ।
ତୋତେ ସୁମରି ମୁଂ ମରିବି ନୋହିଲେ
ପ୍ରାଣ ହାରିବି ତୋହୋର ଯେଥୁ ଗଲେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ଯେ ଯେ କଥା ନ
ଯୋଗାଇ
ଯେଡ଼େ ମହାରାଜା କି ଦେଶାନ୍ତର ଯାଇ ।
ରାଜ୍ୟ ସମ୍ଭାଳିଣ ଥିବୁ ମହୀପତି
ଲୋକେ ଶୁଣିଲେ ଯେ ବୋଲିବେ ମନ୍ଦ
ଗତି ।
ଶ୍ରୀରାମ ନିରାଶ ବଚନ ରାଏ ଶୁଣି
ସୁମନ୍ତ ମୁଖ ଚାହିଂଣ ବୋଲନ୍ତି ରାଏ
ବାଣୀ ।
ରଘୁନାଥର ସଙ୍ଗେ ଭଣ୍ଡାର ଚଳିଯାଉ
ହସ୍ତୀ ଘୋଡ଼ା କିଛି ଗୋଟାଏ ନଥାଉ ।
ଶ୍ରୀରାମର ସଂଗେ ନେଉ ସର୍ବ ଥାଟ
ଏକାଏ ଏଥେଂ ଆସି ରାଜା ହୋଉ ଭ୍ରଥ ।
ପାତ୍ର ଅମନାତ୍ୟେ ସମସ୍ତେ ତୁମ୍ଭେ ଯାଅ
ବନ ଘୋର କନ୍ଦରେ ସମସ୍ତେ ତୁମ୍ଭେ
ଥାଅ ।
ଏ ବଚନ ଶୁଣି ଯେ ବୋଇଲା କଏକୟା
ଜାଣିଲି ନୃପମଣି ସବୁ ତୋର ମାୟା ।
ଏମନ୍ତ ସତ୍ୟଟି କଲୁ ମହୀପତି
ଶ୍ରୀରାମର ସଂଗେ କିମ୍ପା ଯିବେ
ଘୋଡ଼ା ହାତୀ ।
ଧନ ଭଣ୍ଡାର ଯେ ପାତ୍ର ଅମନାତ୍ୟ
ରାଜ୍ୟ ଛାଡ଼ି କିମ୍ପାଏ ଯିବେଟି ବନସ୍ତ ।

ଭ୍ରତ ଆନେ ରାଜ୍ୟ କରିବ କାହା ଘେନି
ଏମନ୍ତ ସତ୍ୟଟି କଲୁହୋ ରାଜନି ।
ଶ୍ରୀରାମ ଏକା ଯେ ପଶିବ ବନଘୋର
ବକ୍କଳ ପରିହରଣ ଫଳମୂଳ ଆହାର ।
ଚଉଦ ବରଷ ସେ ନମାଡ଼ିବ ଦେଶ
ଅରନ୍ୟ ଭିତରେ ଯେ କରିଥିବ ବାସ ।
ଶୁଣିଣ ନୃପବର ହୋଇଲାକ ତୁନି
ଶ୍ରୀରାମ ଉଠିଲେ ଯେ ଧନୁ ଶସ୍ତ୍ର
ଘେନି ।
ନବରୁ ବାହାର ଯେ ହୋଇଲେ ତିନିଜଣ
ସୁମନ୍ତ ରଥ ଆଣି କଲା ତତକ୍ଷଣ ।
ରଥୁବରେ ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ ସୀତ୍ୟା ବସି
ସିଂଘଦ୍ୱାରୁ ଯାନ ବାହାର ହୋଇ ଆସି ।
ଦେଖିଣ ନଗ୍ରଲୋକେ କରନ୍ତି ବିଚାର
ତପସନୀ ରୂପତ ଦିଶଇ ଏହାଙ୍କର ।
ରାଜ୍ୟେ ଅବିଷେକ ନୋହିଲେ ରଘୁପତି
କେବଣ ବିପ୍ରୁରୀତ ଉପୁଜିଲା ଏଥି ।
ଏମନ୍ତେ ଅନ୍ତେପୁରେ ଯେ ପଡ଼ିଲା ବୋବାଳି
ଆକୁଳ ଶବଦେ ଯେ ସୋହେର ଉଛୁଳି ।
ପଛେ ଗୋଡ଼ାଇଣ ଯେ ରୋବନ୍ତି ଦଶରଥ
କଉଶଲ୍ୟା ଦେଈ ସହିତେ ସମସ୍ତ ।
ପାତ୍ର ଅମନାତ୍ୟେ ଯେ ମନ୍ତ୍ରିଗଣମାନ
ଲୋଚନୁ ଅଶ୍ରୁଜଳ ଗଳଇ ଘନଘନ ।
ଦେଖଣାହାରି ଲୋକ କରନ୍ତି ହାହାକାର
ରାଜା ହୋଇବା ଛାଡ଼ି ତ ବନକୁ ବାହାର ।
କେ ବୋଲଇ ଏଥି କଏକୟା ସତ୍ୟ
କରାଇଲା
ଭ୍ରତ ରାଜା ହୋଇବ ଏ ବର ମାଗିଲା ।
ଶ୍ରୀରାମ ବନ ଯିବ ଚଉଦ ବରଷ
ରାଜା ହୋଇ ସତ୍ୟ ପାଳିଲା ସ୍ତିରୀ
ବଶ୍ୟ ।
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ସେ ଶୁଣିମା ଅପରୁବ
ରଥରେ ବିଜେ କରିଅଛନ୍ତି ରାଘେବ ।
ଜାନେକୀ ମୁଖ ଯେ ପୋତି ବସିଅଛି
ଶ୍ରୀରାମର ବାମପାଶେ ସୁମୈତ୍ରାର ବଛି ।
ସୁମନ୍ତ ରଥ ଯେ ବାହାଇ ଧୀର ଧୀର
ନଗ୍ର ନରନାରୀ ଯେ ଦେଖନ୍ତି ରଘୁବୀର ।
ହାହା ରାମ ବୋଲି ଗୋଡ଼ାଇ କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି
ଶ୍ରୀରାମର ବନଯାନ୍ତେ ବିଛୋଇ ଗୋଡ଼ାନ୍ତି ।
ରଥର ଚଉକତି ବେଢ଼ିଣ ସକଳ
ଶ୍ରୀରାମର ମୁଖ ଚାହିଁ ହୋଅନ୍ତି
ବିକଳ ।
ବାବୁ ରଘୁନାଥ ମଧୁର ମୂରତି
କଣୟ ମର୍କତ ଶ୍ୟରୀର ଦିବ୍ୟଜ୍ୟୋତି ।
ଅଯୋଧ୍ୟାଏ ନୃପତି ପଣକୁ ଭାର୍ଜନ
ତୋତେ କିମ୍ପା ବିଧାତା ପେଷିଲା ଏବେ
ବନ ।
ଏହେର୍ଣ୍ଣେ ଅବିଚାର କଲା କିମ୍ପା ବିହି
ଏହା ସେ ତୋହୋର କପାଳେ ଅଛି ଲିହି ।
ବାଳ ବୃଦ୍ଧ ଯୁବା ପୁରୁଷ ଯୁବତୀ
ଶ୍ରୀରାମର ରଥ ବେଢ଼ିଣ ରୋଦନ୍ତି ।
ହାହାକାର ଧ୍ୱନି ଗଗନେ ପୂରଇ
ରାମ ବନ ଯାନ୍ତେ ସବୁରି ଦେହ
ସଲଇ ।

ଶ୍ରୀରାମ ଗୁହକ ଭେଟ

ସେ ବ୍ୟାଧ ଅଟଇ ଯେ ଶ୍ରୀରାମର ମଇତ୍ର
ଆସିଣ ମିଳିଲା ପାଇଣ ବାରତ ।
ସଙ୍ଗରେ ବଳ ତାର ଅଛଇ ଅପାର
ବିପରୀତ ବେଶ ଯେ ଅଟଇ ଭୟାଙ୍କର ।
କାନରେ ତଡ଼କୀ ଯେ ବନ୍ଦିଆ ପୁଞ୍ଜି ପୁଞ୍ଜି
ଲଲାଟରେ ଗୁଞ୍ଜରା ମାଳମାନ ଖଞ୍ଜି ।
କେ ଖୋଷା ଖୋଷିଣ ବାଙ୍କେ ଜୁଡ଼ା ପାଡ଼ି
କାହାର ବେଣୀ ଯେ ଅଛଇ ମୁଣ୍ଡେ ବେଢ଼ି ।
ପିଠି କତିକି କା'ର ଓହଳି ଅଛି ଜଟ
ମନ୍ଦାର ଫୁଲେକେ ଶୋହେ କାର ଚୁଟ ।
କେ କାଣି କଉଡ଼ି ଯେ ମାଳ ମାଳ କରି
ଶରଧା କରିକେ କଣ୍ଠେ ଅଛଇ ଭରି ।
କାହାର ବାହେ ଯେ ଟସର ରଙ୍ଗ ସୂତା
ଅଜଗର ସର୍ପ ଚର୍ମ କାହାର ପଇତା ।
ନାକମାନଙ୍କରେ ପିତଳ ମୁଦି ଲାଇ
ଲୁହାର ହାର ଶିକୁଳି କାହାର ଭୁଜେ ଶୋହି ।
କାହାର ଶିରରେ ଟୋପରର କଣ୍ଟା
ଭାଲୁଙ୍କ ଚର୍ମେକେ ମଣ୍ଡିଅଛି ଅଣ୍ଟା ।
କାହାର କଣ୍ଠରେ ଘଣ୍ଟି ଧ୍ୱନି କରି
କାହାର ଅଣ୍ଟାରେ ଯେ ବାଜଇ ଘାଘୁରି ।
ଖାଙ୍କର କେଶ କାହାର ଡିମା ଡିମା ଆଖି
ଭଲ ଭଲ ଲୋକେ ଡରିବେ ତାହା ଦେଖି ।
ଏକର ନିଶ ଆରେକ ଦେହରେ ଲାଗଇ
ପିଙ୍ଗଳ ଦାଢ଼ି ଯେ ଦେଖିଲେ ମନ ଭାଗଇ ।
ନାକ ପୁଡ଼ାରୁ ବାହାର ଯେବଣ ବାଳ
ତହିଁ ଗୁନ୍ଥି ଅଛି ଗୁଞ୍ଜ ମୁଣ୍ଡମାଳ ।
ଦେହର ରୋମ ଦେଖିଲେ ଭଏ କରି
କାହାର ଭାଖା କହିଲେ ବୁଝନ୍ତ ନୁଆରି ।
କୟେଂରା ବାଳ କେ ଜଟା କରିଅଛି
ଖଣ୍ଡି ଖଣ୍ଡି କରିକେ ପୋଡ଼ା ମାଂସ ଭକ୍ଷି ।
ବିଭୂତି ଭୂଷଣ କାହାର ଶ୍ୱରୀର
ଗବ ତେଲେ ତାହାର କେଶ ଜର ଜର ।
କାହାର କପାଳେ ଶୋହଇ ଇଟାଗୁଣ୍ଡି
ରଂଗ ମାଟି ଘେନିକେ ହୋଇଅଛି ମଣ୍ଡି ।
ଲଟି ଗୁଡ଼ିଆଇ ଅଛି କାହାର କାଏ
ହାଥୀ ଭଙ୍ଗା ଡାଳ ଘେନିଣ ଥୋକାଏ ।
ଧାମଣା ଧନୁଶର କାହାର କୋଦଣ୍ଡ
ଗୋରୁଚର୍ମ ଗୁଣ ନାହାଲବେଲି କାଣ୍ଡ ।
କେ କରେ କୋଠାର କେ କରେ ବାଡ଼ିଧରି
ଶୁଅର ଦେଖିଣ କେ ହାଙ୍କି ଗଲେ ମାରି ।
କାହାର ହାଥରେ ଅଛି ବାଆଂଶର ନଳି
କେ କୁକୁରକୁ ଶିକଳି ଲଗାଇଣ ଧରି ।
ଅଣ୍ଟାରୁ ମୋରଡ଼ି କେ କାଢ଼ି ଚଉକତି
ଚିଆର କାଣ୍ଡ କେ ସଳଖି ଦେଖନ୍ତି ।
କିଳିକିଳା ରଡ଼ି କରନ୍ତି ଯାଉଂ ଯାଉଂ
ଚିରା ମାରିଣକେ ସଂସରନ୍ତି ଧାଉଂ ଧାଉଂ ।
ଦଶଲକ୍ଷ ପାଦାନ୍ତି ଯେ ଘେନିଣ ଗୁହବୀର
ଦ୍ରଶନ କଲା ଆସି ଶ୍ରୀରାମ ପୟର ।

କରଦୁଇ ଯୋଡ଼ିଣ ଯେ ପଚାରଇ ପୁଣି
କେବଣ କାରଣେ ଦେବ ଅଇଲ
ରଘୁମଣି ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଲନ୍ତି ଯେ ଶୁଣ ମୋର ସଖା
ଯେବଣ କାରଣେ ମୁଂ ଅଇଲଇଂ ଯେକା ।
ଚଉଦ ବରଷ ହାଦେ ଥିବି ମୁହିଂ ବନେ
ଭ୍ରଥ ରାଜା ହୋଇବ ଅଯୋଧ୍ୟା ଭୁବନେ ।
ତେଣୁ ଯେ ମଇତ୍ର ମୁଇଂ ଅଇଲଇଂ ବନ
ଲଇକ୍ଷଣ ସୀତା ସହିତେ ତିନି ଜଣ ।
ସୁମନ୍ତ ବାହୁଡ଼ାଇ ନେମାକ ଏଥୁଂ ରଥ
ମୁଇଂ ଆଶ୍ରେ କରିବି ଯେ ବନ ପରବତ ।
ଶୁଣିଣ ମହାବ୍ୟଥା ପାଇଲା ଶବର
କରଯୋଡ଼ି ବୋଲଇ ଶୁଣିମା ରଘୁବୀର ।
ପିତା ଯେବେ ତୋତେ ଛାଡ଼ିଲା ଓପ୍ରୋଧ
ସ୍ତିରୀ ବୋଲକୁ ସେ ଗଲା ପ୍ରତିବୋଧ ।
ତୋହୋର ପରା ସୁତକୁ ଯେ ବନ ପେଷଇ
ୟେ ମୋହୋର ମନକୁ ହାଦେ ଯେବଣ
କଥା ଦିଶଇ ।
ତୋହୋ ଆଗେ ମୁଇଂ କହଇ ରଘୁନାଥ
ଦେସି ଆଗ୍ୟାଂ ମୁହିଂ ଛେଦିବି ତା'ର ମାଥ ।
କକୟାର ଶିର ଯେ ପକାଇବି ହାଣି
ମନ୍ତ୍ରୀ ଅମାନତ୍ୟକୁ କରିବି ଏକ ଖଣି ।
ସର୍ବେହେଂ ହୋଇ କାଲି ବାହୁଡ଼ି ଆମ୍ଭେ
ଯିବା
ଶତ୍ରୁ ସଂହାରିଣ ରାଜ୍ୟ କରୁଥିବା ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ଶୁଣ ମୋର ପ୍ରାଣ
ଧର୍ମ ଶାହାସ୍ତ୍ର ମହିମା ତୁମ୍ଭେ ଯେ ନଜାଣ ।

ପିତା ଯେ ପରମ ଗୁରୁ ପିଣ୍ଡର ଅଧିକାରୀ
ୟେହେର୍ଣ୍ଣେକ ବାଣୀ ମଇତ୍ର ମୁଖରେ ନ
ଉଚାରି ।
ଯେ ତୋହ ଆଗ୍ୟାଂ ପାଳିବଇଂ ମୁହିଂ
ଅନର୍ଥ କରିବାରେ ମୋହୋର କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ।
ଏବେ ତୁ ଘୋଡ଼ାଙ୍କୁ ଅଣାଅ ବେଗେ ଘାସ
ତିନିଦିନ ହେଲା ଅଶ୍ୱ ପାଇଲେ ଉପାସ ।
ଶବର ବୋଇଲା ମୋଇତ୍ର ଯିବା ମୋର
ପୁର
ଉଭାଳେକ ନୋହଇ ଅଳପଟି ଦୂର ।
ଅନ୍ନ ପାଣି ସଞ୍ଚା ହୋଇବ ସମସ୍ତ
ମୋହୋର ଉଆସେ ତୁମ୍ଭେ
ରହିବ ରଘୁନାଥ ।
ଚଉଦ ବରଷ ତୁ ବଞ୍ଚ ଏଥେଂ ଥାଇ
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ମୋର କାର୍ଯ୍ୟ ଏଥେ
ନାହିଂ ।
ପର ଘରକୁ ନଯିବୁ ପିତା ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲା
ଏକା ଠାବେ ନରହିବ ଜନନୀ
ବୋଇଲା ।
ସେ ସତ୍ୟବ୍ରତ ପାଳିଲେ ସେ ମୋହୋର
ବଡ଼ପଣ
ଭୋ ମୈତ୍ର ମୋତେ ତୁ ନକର କଷଣ ।
ଅନ୍ନ ଆହାରେ ଯେ ମୋହୋର କାର୍ଯ୍ୟ
ନାହିଂ
ଚଉଦ ବରଷ ଥିବି କନ୍ଦମୂଳ ଖାଇ ।
ଏବେ ତୁ ଘୋଡ଼ାଙ୍କୁ ବେଗେ ଘାସ ଆଣ
ଶୁଣିଣ ଶବର ଯେ ଗଲେ ତତକ୍ଷଣ ।

ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଗଙ୍ଗାରେ ନୌଯାତ୍ରା

ଯେତେ ବୋଲି ରାମ ନାବେ ଯାଇ ବସି
ନାଉରିଆ ରାମଙ୍କୁ ଦେଖି ମନେ ତ୍ରାସି ।
ବୋଲଇ କ୍ଷଣେ ତୁମ୍ଭେ ରହ ରଘୁମଣି
ଏ ନାବ ଖଣ୍ଡରେ ମୁଂ ବଞ୍ଚାଏ ଦଶପ୍ରାଣୀ ।
ତୋହୋର ଚରଣେ ଅଛଇ ଯେବଣ ରେଣୁ
କାଠ ପାଷାଣ ଯେ ଯୁବତୀ ହୋନ୍ତି ତେଣୁ ।
ପଞ୍ଚୁକୀମାନେ ପଥ ବହି ଯାନ୍ତି
ଏକ ଆରେକ ସେ କୋହା କେହି ହୋନ୍ତି ।
ଦଶରଥ ରାଜା ଯେ ଅଯୋଧ୍ୟା ଈଶ୍ୱର
ଶ୍ରୀରାମ ନାମେ ଯେବଣ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ କୁମର ।
ବିପୁଳ ବନେ ଯେ ପାଷାଣେ ପାଦ ଦେଲା
ତକ୍ଷଣେ ସେ ପାଷାଣ ଯୁବତୀ ହୋଇଲା ।
ଚରଣ ଧୋଇଂ ଏବେ ନାବେ ଯାଇ ବସ
ଶୁଣି ରଘୁନାଥ ଯେ ହୋଅନ୍ତ ହରଷ ।
ଏହା ଶୁଣି ରାମ ନାବର ମଂଗେ ଥାଇ
ଗଙ୍ଗାଜଳ ଘେନି ବେନି ପାଦ ଧୋଇ ।
ତେବେ ସେ ନାଉରୀ ନାବରେ ବସାଇଲା
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷ୍ୟଣ ସୀତାଙ୍କୁ ଦିବ୍ୟ
ଠାବଦେଲା ।
କରେ କାତ ଧରି ବାହିଲାକ ନାବ
ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ଚାହିଂଣ ଯେ ବୋଲନ୍ତି ରାଘେବ ।
ଭୋ ମନ୍ତ୍ରୀବର ତୁ କୁଶଳେ ଚଳିଯାଅ
ସର୍ବଶୁଭେ ଯାଇ ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ଥାଅ ।
ଶବରଙ୍କୁ ହାଥ ଠାରି ଦ୍ୟନ୍ତି
ବାହୁଡ଼ିଣ ଯାଅ ମିତ ବୋଲିଣ ବୋଲନ୍ତି ।
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ନାଉରିଆ ନାବ ବାହି
ପବନହୁଂ ବେଗେ ସେ ଡଙ୍ଗା ଚଳିଯାଇ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଆପଣାର ଶିରରେ ପାଣି ସିଞ୍ଚି
ଲକ୍ଷଣ ସୀତାର ଯେ ଶରୀରେ ନେଇ ବିଞ୍ଚି ।
ଗଙ୍ଗାଙ୍କୁ ସ୍ତୁତି ଯେ କରନ୍ତି ରଘୁନାଥ
ଜୟ ଜୟ ସୁରେଶ୍ୱରୀ ଜଗତଜନମାତ ।
ବିଷ୍ଣୁର ଚରଣେ ଗୋ ସର୍ବଥା ସେବିଥାଉ
ମ୍ଳେଚ୍ଛ ଜନମାନଙ୍କୁ ତୁ ମୁକତ କରାଉ ।
ଧବଳ ବଦନୀ ହେମବନ୍ତର ନନ୍ଦନୀ
ଜଗତ ପାଳେଣୀ ଗୋ ଅଇଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଦାନୀ ।
ଶଙ୍କର ଯାହାକଇ ଧରିଅଛି ଶିରେ
ସପତ ସାଗର ମାଗେ ପୂରିଲା
ତୋହେର ନୀରେ ।
ଅପାବନ ଲୋକେ ପାବନ ତୋରେ ହୋନ୍ତି
ତୁ ଦେବୀ ଭଗତବଚ୍ଛଳ ଭଗବତୀ ।
କର ଅନୁରାଗ ଭଗତମୟ ଦେବୀ
ଶୁଣି ଗଙ୍ଗା ଦେବୀ ପ୍ରସନ୍ନ ମନେ ଭାବି ।
ଶ୍ରୀଭୁଜେ ନେଇ ନାବ ତୋଳିଣ ଧରିଲା
ଅନ୍ତରୀକ୍ଷେ ଗଙ୍ଗାକୂଳେ ନେଇ କଲା ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବାହିର ଯେ ଦିଶିଲା କିରଣ
ଆନନ୍ଦ ଶ୍ରୀରାମ ସୀତା ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।
ନାବରୁ ଓଲ୍ୟାଇ ଶୁଭେ ଚଳିଗଲେ
ନିଗମ ବନ ଯେ ଭିତରେ ପଶିଲେ ।

ଦଶରଥ ବିୟୋଗ

ରଥୁ ଓହ୍ଲାଇଣ ଭିତରକୁ ଯାଇ
ଦଶରଥ ନୃପତିକି ଦ୍ରଶନ କରଇ ।
ଶିରେ କର ଦେଇ କହଇ ବାରତ
ଗଂଗା କୂଳେ ଛାଡ଼ି ଅଇଲି ରଘୁନାଥ ।
ବଟ କ୍ଷୀର ଘେନି ରାମ କେଶ ଜଟାକଲେ
ସନ୍ୟାସ ବ୍ରତ ବିଧିବିଧାନ ଘେନିଲେ ।
ମୋହୋର ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଗଲେ
ଗଙ୍ଗା ପାରିହୋଇ
ଶୁଣିଣ ରାଏ ଢଳି ପଡ଼ିଲାକ ଭୂଇଂ ।
ସୁମନ୍ତ ତୋଳିଯାଇ ଧଇଲା ନୃପବର
ମୁଖେ ସିଞ୍ଚିଲା ଯେ ଶୀତଳ ବାରି
ନୀର ।
ରନ୍ ବିଞ୍ଚଣୀ ଯେ ଘେନିଣ ବିଞ୍ଚନ୍ତି
ଶ୍ୱେତ ଚାମର ଯେ ଅନେକ ଢାଳନ୍ତି ।
ଅନ୍ତେସ୍ୱରେ ରାଣୀ ଯେ କରନ୍ତି ରୋଦନ
ଥୋକାଏକ ବେଳେ ରାଜା ପାଇଲା
ଚେତନ ।
ଏସନେକ ସମୟେ ଯେ ଆଦିତ ଅସ୍ତ ଗଲା
ନୃପତି ଯାଇ ବଡ଼ ଶେଯରେ ପହୁଡ଼ିଲା ।
ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଯେ ଯାହା ଘରକୁ ଯାନ୍ତି
ବଇଶାଖ ଶୁକଳ ଯେ ଦଶମୀ ଅର୍ଦ୍ଧରାତି ।
ମୁହୁସୁଲୀ କି ଚାହିଂ ବୋଲେ ନୃପବର
କଉଶୁଲା ମହାଦେଇ କି ମୋ କତିକି
ହକାର ।

ଶୁଣି ପରିବାରୀମାନେ ରାଣୀକି ରାଇ ନ୍ୟନ୍ତି
ଦଶରଥ ରାଜାର ଯେ ସନ୍ନିଧେ କରନ୍ତି ।
ନୃପତିକି ଦ୍ରଶନ କରିଣ କଉଶୁଲା
ଚରଣ ଚାପିବ ବୋଲି ପଲଙ୍କେ ବସିଲା ।
ରାଜା ବୋଇଲା ଦୁ ଶୁଣରେ ସୁନ୍ଦେରୀ
ବୋଲୁ ଯେ ରାମ କିମ୍ପା ନୋହିଲା
ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
କାଳେଣ ଏତେ ଦୂରକୁ କଥା ଗଲା
ଏତେ କାଳେ ଧାତା ଏହା ମୋତେ କଲା ।
ଶୁଣ ସଖୀ ଆରେ ପୂର୍ବର କାହାଣୀ
ପ୍ରଥୁ ବିଭା ତୋତେ ହୋଇଲିରେ ରାଣୀ ।
ସେଦିନ ପିତା ମୋତେ ଯେ ଯୁବରାଜା କଲା
ରାଜ୍ୟ ଭାର ଦେଇ ନିଚିନ୍ତ ହୋଇଲା ।
ମୃଗୟା ବିନୋଦ ଯେ କରଇ ମୁଇଂ ନିତି
ସରଯୁ କୂଳେ ଦିନେ ଗଲି ନିଶାରାତି ।
କୋମଣ୍ଡଳେ ପାଣି ଯେ ପୂରାଉଅଛି ଯତି
ଏସନ ସମୟେ ବାଣ ବିନ୍ଧିଲି ମୁହିଂ ଧାତି ।
ହସ୍ତୀ ପ୍ରାୟେ ମଣି ମୁଂ ବିନ୍ଧିଲି ନାରାଚ
ବାଣ ଘାତେ ପଡ଼ିଲା ଯେ ଋଷିର ତନୁଜ ।
ପିତାମାତା ସୁମରି ଯେ ଲୋଟିଲା ଧରଣୀ
ମୁହିଂ ଧାଇଂ ଗଲି ଯେ ମନିଷ୍ୟ ଧ୍ୱନି
ଶୁଣି ।
ବ୍ରହ୍ମ ହତ୍ୟା ବୋଲିଣ କଲଇ ମୁହିଂ ଭୟେ
ମୋତେ ବୋଇଲା ସେ ଋଷିର ତନୟେ ।

ଯାଅ ତୁ ଧନୁଧର ନକର କିଛି ଭୀତି
ବାପ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମୋର ମାତା ଶୂଦ୍ର ଜାତି ।
ଦୁଇଜଣ ଅନ୍ଧ ସେ ନଦିଶଇ ପଥ
ଏବେ ତିନି ହତ୍ୟା ବସାଇଲୁ ମାଥ ।
ଏ ତୋହର କାଣ୍ଡରେ ଜଳୁଅଛି ଦେହ
ମାତା ପିତାଙ୍କୁ ମୋ ବେଗେ ଯାଇଂ କୁହ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ଯେ କାଢ଼ିଲଇଂ ଶର
ଦେହରୁ ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଗଲା ତାହାର ।
ଦେଖିକରି ବିକଳ ଯେ ହୋଇଲଇଂ ମୁହିଂ
ପିଅର ଜନନୀ କି କହିଲଇଂ ଯାଇ ।
ଶୁଣିଣ ଶୋକ ଯେ କଲେ ବେନି ଜନ
ମୋହୋର କାନ୍ଧ ଧରି ସେ ଯେ
କରନ୍ତି ଗମନ ।
ପୁତ୍ରକୁ ଆଉଂଶି ବହୁତ ଶୋକ କଲେ
ଅଗ୍ନି କୁଡ଼ାଅ ବୋଲି ମୋତେ
ସେ ବୋଇଲେ ।
ପୁତ୍ରକୁ ସଂସକାର କରିବା ପ୍ରାୟେ ବୁଝି
ଶୁଖିଲା କାଠ ମୁଂ ଯେ ଆଣିଲଇଂ ଭାଜି ।

ଦ୍ରୋଣ ଅଗ୍ନିରେ ଦହିଲଇଂ ଯହୁଂ
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ହୁତାଶନ ଜଳିଲାକ ତହୁଂ ।
ପୁତ୍ର ଘେନି ବେନି ଜନେ ଅଗ୍ନିରେ ପଶିଲେ
ମରିବାର ବେଳେ ମୋତେ ଶାପ୍ୟ
ଦେଇଗଲେ ।
ବୋଇଲେ ପୁତ୍ର ନଦେଖି ତୁ ଯେ ମର
ଦେବଦୂତେ ତାକୁ ନେଲେ ସ୍ୱର୍ଗପୁର ।
ସେ କଥା ଗୋଟି ମୁଂ ଯେ ମନରେ
ଥାଇ ଧରି
ସେକଥା ଏତେ କାଳେ ହୋଇଲାରେ
ନାରୀ ।
ମୁଇଂ ମରିବଇ ନଧରଇ ଜୀବନ
ରାମ ନାମ ସୁମରଣା କଲାକ ରାଜନ ।
ମୋହେ ପଡ଼ିଲାକ ସେ ମୁହଂ ମାଡ଼ି ଶୋଇ
ପ୍ରାଣେ ଦେହରୁ ତାର ଗଲାକ ବାହାର
ହୋଇ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଗଲାର ଛଡ଼ ଦିବସ ରୟଣୀ
ଦେହ ଛାଡ଼ି ଗଲାକ ଦଶରଥ ନୃପମଣି ।

ଚିତ୍ରକୁଟରେ ରାମ-ସୀତାଙ୍କ ବନବିହାର

ଚିତ୍ରକୁଟ ପର୍ବତେ ଶ୍ରୀରାମ ଛନ୍ତି ରହି
ବିବିଦ ବିନୋଦ କରୁଥାନ୍ତି ତହିଁ ।
ସେ ଚାରୁ ବିପୁଣ୍ୟ ନନ୍ଦନ ବନ ଜାଣି
ପୁଷ୍ପଙ୍କର ନାମ କେ ପାରିବ ଗଣି ।
ମଲ୍ଲୀ ମାଳତୀ ମନ୍ଦାର ବଗଫୁଲ
କେତକୀ କଦମ୍ବ ଚମ୍ପା ଜାଇ ଫୁଲ ।
ନାଗେଶ୍ୱର ଜାଇ ଜୁଇ ଛୁରିଅନା
ପାଟଳୀ ପୁନାଂଗ କଲାକ ରଞ୍ଜନା ।
ସେବତୀ କାମୋଦ ଅଏଂଳା ଲତା ଲତା
କଞ୍ଚେଣ କଣେଅର ତରାଟ କତି କତା ।
କୁନ୍ଦ କାମୋଦ ଉତ୍ତମ କଞ୍ଚଣ
କଦମ୍ବ କମଳ ହିଞ୍ଚାଳର ବଣ ।
ମରୁଆ ଧାତୁକୀ କୁରୁବେଲି ଓଶେକ
ଦୟଣା ବୀରଭଦ୍ର ତୁଳସୀ ବନ୍ଧୁକ ।
ବରେହା ଦାଢ଼ ନୀଳ ବାହୁ ଭୃଙ୍ଗରାଜ
ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ରଘୁରାଜ ।
ଟାଙ୍ଗଆ କୁଟଜ ପୁଷ୍ପର କୋରୁଆ
ନଣ୍ଡାବଗୁଲି ଯେ ଗଂଗଶିଉଳିଆ ।
ଫୁଲେଣ ପର୍ବତ ହୋଇଛନ୍ତି ଗରୁ
ଫଳ ମହିମା କେ ତଦନ୍ତ କରିପାରୁ ।
ଟଭା କେଉଟ କେନ୍ଦୁ କଇଥ ଆମ୍ବ
ପଣସ ନଟୀକାଳ କରମଙ୍ଗା ଡାଳିମ୍ବ ।
ନାରଙ୍ଗ ଲେମ୍ବାଉ ଜମ୍ବିଳ କରୁଣା
ଏକର ଫଳ ଆରେକକୁ ଜିଣା ।
ଅଏଂଳା ବରକୋଳି ମୁନୁଗା ବହିଞ୍ଚ
ଆଙ୍କୁଆ କୋଚିଲା ବହୁତ ଗଛ ବୃଛ ।
କ୍ଷୀରକୋଳି ବେଲ ବାହେଡ଼ା କଷାଫଳ
ସୁନାରି ବଦରି ଫଣ ଫଣା ମହୁଲ ।
ତାଳ ଖଜ୍ଜୁରି ଯେ କଦଳୀର ବନ
ଏଣେ ସେ ଶ୍ରୀରାମ ସୀତ୍ୟାର ହରେ ମନ ।
ଲିମ୍ବ କୋରିଆ ଗମ୍ଭାରୀ ଶାଳ ଆମ୍ବ
କିସିମିସି ମଞ୍ଜାରୀ ଫିରିକି ଆରମ୍ଭ ।
କାକେଶା ଶିମ୍ବଳି ସୁନାରି ପାଳଧୁଆ
ସଜନା ମୁନାଙ୍ଗ ଅଗସ୍ତି ତେଣ୍ଟୁଆ ।
ସଲପ କେଶର ଭାଲିଆ ଧଳଗଛ
କରବା ତେନ୍ତୁଳି ପିମ୍ପିଳି ଗଛ ଗଛ ।
ଜଟ ବଡ଼ଗଚ ଉଶଥ ମାଳ ମାଳ
ବଡ଼ କୋଚିଲା ସେ ଆବର ପିଆଶାଳ ।
ଚନ୍ଦନ ଗଛ ନାରଙ୍ଗ ବହୁଳ ଟଭା
ଏଣୁକରି ବିପୁଣ୍ୟ ଦିଶଇ ମହାଶୋଭା ।
ଚନ୍ଦନ କୁଡ଼ କୁଡ଼ ଅଗର ଗଛ ଗଛ
ଜାଇଫଳ ମୂଳ ଗଣ୍ଡିଅନା ବଚ ।
ହଳଦୀ ସାବିତ୍ରୀ କୁଆଣି କଳାଜୀରା
ମହୁରା ସଉପ ଧନିଆ ବେଶରା ।
ଯବ ବଡ଼ ଜୀରା ଜଟାବାଇଂଶି
ଶାଳପନୀ କୃଷ୍ଣପନୀ ଗୋଖରା ଅତସୀ ।
ଡାଉରଂଗ ବୃଧ ତରକ ପିମ୍ପିଳି ଲତା
ଲବଙ୍ଗଲତା ଲତାକେ କରୁ ଗଣିତା ।

ଶିଝୁ ତନିଜନା କୁଆରୀ ସେ ମୋଟି
ମସ୍ତା ଗୁଞ୍ଜୁରା ଆଉ ଲତା ଅଛି ଫୁଟି ।
ରକତଚିତାମୂଳ ବେଲ ବରୁଣ
ସାରୁବଣ ଭିତରେ ଯେ ମଶାଏ ଗଣଗଣ ।
ମନ୍ଦାଅଗ୍ନି ନଦୀ ବହଇ ଝରଝର
ପଦ୍ମ କୋମଦ ଶିଉଳି ବିସ୍ତାର ।
ଉପ୍ପଳ ଶାଲୁକ କଚରଙ୍ଗା ଲତା
ଲବଙ୍ଗଲତା ତହିଁକେ କରୁ ଗଣିତା ।
କମଳ ଲତା କମଳ ଫଳ ଅଛି
ନଦୀର ଭିତରେ ହିଞ୍ଚାଳ ଗଛି ଗଛି ।
ହଂସ କାରଣ୍ଡ ବକ ଜଳପିମ୍ପି
କତି କତି ଚରନ୍ତି ଡାହୁକ ମଝାମଝି ।
ପାକାନ୍ଥର ଗଛେ ଶାରୀ ଶୁଆ ଭାଷେ
କଣ୍ଠା ତିତିରି ମୟୂର ରାଜହଂସେ ।
ବଗ କୁଆ କୋଇଲି ଚକୁଆ ସରସ
ଝାଙ୍କ ଝାଙ୍କ ହୋଇ ବୁଲନ୍ତି ଦିଶ ଦିଶ ।
ଅଏଂଳା ନେଳି ବସନ୍ତ ଶାରଙ୍ଗା ଗରୁଡ଼
ବଡ଼ ଚଢ଼ଇ ଚିଲ ଗର୍ଜନ୍ତି ମହାଗାଢ଼ ।
କୋକିଳ ଝିଂକାରୀ ଯେ ଭାରଥିଆ ପକ୍ଷୀ
ବାଦେରୀ ଚିମୁଣି ଯେ ଗଛରେ ଉକୁଚି ।
ଘରଚଟା ବାଇଆ କରନ୍ତି ମୁଖରୋଳ
କେଶର ପାଣ୍ଡିଆ ହଂସରାଳି ମେଳ ।
ଗେଣ୍ଡାଳିଆ ବଢ଼ିଆ କାଙ୍କ ସେ ପିଚୋରା
ଶଙ୍ଖିଆ ବଣି ଯେ ଚରନ୍ତି ଯୋରା ଯୋରା ।
ପାଣିକୁଆ କାପରଖାଇ କାମ
ଏହାଙ୍କର ଚରନ୍ତେ ଦିଶଇ ଅନୁପାମ ।
ହରଡ଼ କଣ୍ଠାଦଳ ପିମ୍ପିଉଡ଼େ ଉଛେ
କ୍ରୀଡ଼ା ରଙ୍ଗେ ପାଣିରେ ବିହରନ୍ତି ସଞ୍ଚେ ।
ଗଂଗାର ଡୁବାଇ ବୁଡ଼ନ୍ତି ସେ ପାଣି
କେ ଏହା ସଞ୍ଚପି କହିବ ପରିମାଣି ।

ମୃଗ ଶୂକର ଶଶା ବଣ ଗୋରୁ
ଶାଳେହା ଯୁଆଦ କେ ତଦନ୍ତ କରିପାରୁ ।
ସିଂହ ଶାର୍ଦ୍ଦୋଳ ଗୟଳ ବାଘ ଘୋଡ଼ା
ଭାଲୁକ ଶୟମ୍ବର ଚରନ୍ତି ଯୋଡ଼ା ଯୋଡ଼ା ।
ମଞ୍ଜାରୀ ନକୁଳ ମୂଷିକା କସ୍ତୁରୀ
ବାହୁଟିଆ କୃଷ୍ଣଞ୍ଜନ ଏକ ସାଂଗେ ଚରି ।
ଖୁରଙ୍ଗ ଖୁରାଣ୍ଡି ଚରନ୍ତି ଯୂଥ ଯୂଥ
ଦେଖିଣ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ରଘୁନାଥ ।
ଲକ୍ଷଣଙ୍କୁ ବସାରେ ବସାଇ ଦାଶରଥି
ସୀତ୍ୟା ସଂଗେ ଘେନି ବନରେ ବିହରନ୍ତି ।
ପରିମଳ ଥାନେ ବସନ୍ତି ଯାଇ ବେନି
ସୀତ୍ୟାର କେଶ ରାମ ଖୋଷନ୍ତି ପୁଷ୍ୟ ଘେନି ।
କାହିଁ କମଳ ପତ୍ର ପାଡ଼ିଣ ଶୁଅନ୍ତି
କାହିଁ ସୀତ୍ୟା ଜଂଘେ ସୀମନ୍ତାନ ଦ୍ୟନ୍ତି ।
କାହିଁ ପାଷାଣରେ ଘୋରନ୍ତି ଚନ୍ଦନ
ସୀତ୍ୟା ଅଂଗେ ଶ୍ରୀରାମ କରନ୍ତି ଲେପନ ।
କୃଷ୍ଣ ଅଗ୍ର ଗୋଳି କରନ୍ତି କାହିଁ କଳା
କଳା ଦିଅନ୍ତେ ସୀତ୍ୟାର ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ ଡୋଳା ।
ସେଠାରୁ ଉଠି ପୁଣ ଥୋକେ ଦୂର ଯାନ୍ତି
ନାଗେଶ୍ୱର ଗଛ ତଳରେ ବସନ୍ତି ।
ଶ୍ରୀକରେ ଶ୍ରୀରାମ ମୃଗମଦ ଗୋଳି
ଜାନେକୀର କୁଚେ ଲେଖନ୍ତି ପତ୍ରାବଳୀ ।
ତହୁଂ ହାତ ଧରାଧରି ହୋଇ ଯାନ୍ତି
ହୋଡ଼ ଥୋଇଣ ଶ୍ରୀରାମ ଲୁଚାଦ୍ୟନ୍ତି ।
ଗୁଳୁଚି ଲତା ତଳେ ପଶିଗଲେ ଯାଇ
ତେମ୍ନିରି ବୃକ୍ଷ ପରେ ଉଠିଲେ ରଘୁସାଇଂ ।
ସୀତ୍ୟା ଦେଖି ହସି ନାକେ ହାଥ ଦେଲେ
ଦେଖିଲି ଦେଖିଲି ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ ।

ଦେଖିଲେ ରଘୁନାଥ ଅଇଲେ ଓହ୍ଲାଇ
ବେଗୁନିଆ ମୁଣ୍ଡା ଓହାଡ଼େ ହନ୍ତି ଯାଇ ।
ଲବଙ୍ଗଲତାର ଭିତରେ ପଶିଲେ
ଶିମ୍ବଳୀ ଗଛ ଓହାଡ଼େ ରହିଲେ ।
ବାସଙ୍ଗ ବୁଦାର ତଳରେ ଯାଇ ବସି
ତହିଂ ଯାଇ ଠାବ କଲେ ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ।
ଦୁହେଂ ହସିଲେ ଯେ କରତାଳ ମାରି
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଆସି ସୀତ୍ୟା କୋଳକରି ।
ତହୁଂ ଥୋକାଏ ଦୂର ଚଳିଯାନ୍ତି
ଫୁଲ ତୋଳିଣ ମରାମରି ହନ୍ତି ।
ପାରେୟା ଯୂଥ ଚରନ୍ତେଣ ଦେଖି
ଧରିବେ ବୋଲିଣ ଧାଇଂଲେ ଶଶୀମୁଖୀ ।
ସୀତ୍ୟାର ଧାମନ୍ତେ ସେ ଉଡ଼ି ପଳାଇଲେ
ଏତେକ ଧରି ନ ପାରିଲ ଶ୍ରୀରାମ
ବୋଇଲେ ।
ଧରି ନ ପାରିଲ ଚଢ଼ଇ ଛାର ଗୋଟି
ହସିଣ ରାମଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ବିୟୋଷ୍ଟି ।
ଉଡ଼ି ନଗଲେ ଧରନ୍ତି ନା ମୁଇଂ
ଏ ବଚନ ଶୁଣି ହସନ୍ତି ରଘୁସାଇଂ ।
କେତକୀ ବନେ ଯାଇ ହୋଇଲେ
ପରବେଶ
ଦେଖିଲେକ ଫୁଟି ଅଛଇ ଦିବ୍ୟ ପୁଷ୍ୟ ।
ସୀତ୍ୟାର କେଶରେ ଖୋଷନ୍ତି ତାହା ନେଇ
ମୁଖ ଅବଲୋକନ କରନ୍ତି ସୁଖ ପାଇଂ ।
କାହିଂ ଚନ୍ଦନ ଘୋରି ଦେବୀ ସ୍ୟତୀ
ଶ୍ରୀରାମର ଅଂଗେ ଲେପନ୍ତି ପ୍ରିୟବତୀ ।
କଳାଦେହ ଯହୁଂ ସୁନ୍ଦର ଦିଶିଲା
ରଘୁନାଥର ମୁଖେ ଜାନେକୀ
ଚୁମ୍ବଦେଲା ।
ସ୍ୱାମୀଙ୍କି ଚାହିଂଣ ବୋଇଲେ ଦେବୀ ସ୍ୟତୀ
ଜଳର ଭିତରେ ତୁମ୍ଭେ ପଶସି ରଘୁପତି ।
ମନ୍ଦାଅଗ୍ନି ଜଳେ ମୁଂ କରିବି ସ୍ନାହାନ
ଶୁଣି ନଦୀ ଭିତରେ ପଶିଲେ ରଘୁରାଣ ।
ସୀତ୍ୟା ନାହିଣ ସେ ହୋଇଲେ ବାହାର
ଶ୍ରୀରାମ ହିଂ ଅଇଲେ ପଛେଣ ତାହାଙ୍କର ।
କୂଳେ ନାଗେଶ୍ୱର ଫୁଲ ଫୁଟିଅଛି
ଶରଧାରେ ଡାଳେ ଭାଙ୍ଗିଲେ ମୃଗାଛି ।
ଛାଡ଼ ଗୋଟି ଫୁଲ ଅଛଇ ତହିଂ ଲାଗି
ଦାଶରଥି ତାହା ସୀତ୍ୟାକଇ ମାଗି ।
ଜାନେକୀ ବୋଇଲେ କିମ୍ପା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେବି
ଏ ପୁଷ୍ୟ ଡାଳି ମୁଂ ଘେନିଣ ଖେଳୁଥିବି ।
ତୁମ୍ଭର ଶରଧା ଥେଲେଣ ଆନ ଡାଳେ ଆଣ
ପ୍ରିୟାର ବଚନେ ଗଲେକ ରାମରାଣ ।
ନାଗେଶ୍ୱର ଗଛକୁ ବଢ଼ାଇଲେ ହାଥ
ଫୁଟିଲା ଡାଳେକ ଆଣିଲେ ରଘୁନାଥ ।
ପାଞ୍ଚଗୋଟି ପୁଷ୍ୟ ନାଗିଣ ତହିଂ ଅଛି
ସୀତ୍ୟାର ଅଂଗେ ତାହା ପିଟିଲେ ରଘୁବଂଶି ।
ଜାନେକୀ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ମାଇଲେ ଫୁଲ ଡାଳି
ପ୍ରେମରସ ଘେନି କରନ୍ତି ବନ କେଳି ।
ଧରାଧରି ହୋଇଣ ଖଣ୍ଡିଏ ଧୂର ଗଲେ
ଧାତୁଶିଳା ଉପରେ ଯାଇଣ ବସିଲେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଆଗରେ ବସିଲେ ଯାଇ ସତୀ
ମନ୍ଦାଅଗ୍ନି ଜଳରେ ଶରୀର ଅଛି ତିନ୍ତି ।
ଓଦା ନାଗନ୍ତେଣ ଗେରୁ ଉକୁଟିଲା
ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଟି ଘେନିଣ ତା ଶ୍ରୀରାମ କାଟିଲା ।
ବହିଦେଣ କପାଳେ ଚିତା ଦେଲା ନେଇ
ଈଶ୍ୱର ଶିରରେ କି ଚନ୍ଦ୍ରମା ଅଛି ଉଇଂ ।
ଏସନେକ ସମୟେ ବହିଲା ପବନ
ବୃକ୍ଷରୁ ପୁଷ୍ୟମାନେ ଝଡ଼ନ୍ତି ଅବିଛିନ୍ନ ।
ଶ୍ରୀରାମ ସୀତ୍ୟା ଉପରେ ଫୁଲ ପଡ଼ଇ

ଦେଖି ମହିଷଳୀ କରଦୁଇ ଯୋଡ଼ଇ ।
ଭୋ ସ୍ୱାମୀ ପୁଷ୍ୟ ପଡ଼ିଲେ କିମ୍ପା ଆସି
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେକ ହସି ।
ଭୋ ସଖି ତୋହୋର ମୋହୋର
କେଳି କରୁ ।
ଆନନ୍ଦେ ପୁଷ୍ୟ ଆଞ୍ଜୋଳି ଦେଉଛନ୍ତି ତରୁ ।
ଏସନେକ ବୋଲିଣ ତହୁଂ ଉଠିଗଲେ
ସୀତ୍ୟାକୁ ଆଗକରି ପଛେ ରାମ ଗଲେ ।
ଗହନ ବିପୁଣ୍ୟେ ଗଲେ ପନ୍ଥ ବହି
ମର୍କଟ ଯୂଥେକ ଆଗେ ଛନ୍ତି ରହି ।
ତାହା ଦେଖି ସତୀ ବାହୁଡ଼ି ପଳାଇଲା
ରଘୁନାଥ ବଂଶକୁ ସେ ଯାଇଣ
କୋଳକଲା ।
ଗେନ୍ଦୁ ଟୋପା ଗୋଟି ଯେ କପାଳରେ ଥିଲା
ଶ୍ରୀରାମ ହୃଦୟରେ ସେ ଯାଇଣ ନାଗିଲା ।
ପ୍ରଭାତେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯେହ୍ନେ ଗଗନରେ ଦିଶି
ତାହା ଦେଖି ଶ୍ରୀରାମ ସୀତ୍ୟା ବେନି ହସି ।
ଥୋକାଏକ ଦୂର ତହୁଂ ଚଳିଗଲେ
ଫୁଟିଲା କେତକୀ ବହୁତ ଦେଖିଲେ ।
ଶରଧାରେ ସୀତ୍ୟା ଆଣିଲେ ତାହା ତୋଳି
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ଜନେକ ଦୁଲାଳୀ ।
ଏହି ଛୁରିଅନା ତଳେ ସ୍ୱାମୀ ବସ
କେତକୀ ପୁଷ୍ପେ ଖୋସଇ ତୁମ୍ଭ କେଶ ।
ଶୁଣି ରଘୁନାଥ ବସିଲେକ ଯାଇ
ଜାନେକୀର ଆଗେ ଦେଲେ କେଶ ଫେଇ ।
ଶ୍ରୀରାମର ଶିରେ ସୀତ୍ୟା ଖୋପାଏ
ଖୋଷିଲା
ଶ୍ରୀମୁଖ ଚାହିଁ ବୋଇଲା ସୁନ୍ଦର ଦିଶିଲା ।
ହାତ ଧରାଧରି ହୋଇ ତହୁଂ ଚଳିଯାନ୍ତି
ଇଚ୍ଛା ସୁଖେ ସେ ବନେ ବିହରନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀରାମ ଭରତ ଭେଟ

ଶ୍ରୀରାମ ସନ୍ନିଧେ ମିଳିଲେ ସର୍ବେ ଯାଇ
ଦେଖିଣ ଉଠିଲେ ଯେ ରଘୁକୁଳ ସାଇଂ ।
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ଚରଣେ କଲେ ନମସ୍କାର
ବାମଦେବଙ୍କ ପାଦେ ଓଳଗନ୍ତି ରଘୁବୀର ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ହିଂ ଏମାନଙ୍କୁ କଲେ ପରିଣାମ
ସୁମନ୍ତ ଭୁଜ ଧରି ଉଭା ଶ୍ରୀରାମ ।
ଲାଜ ଭୟ କରି ଭ୍ରଥ ଶତ୍ରୁଘନ
ଆତ୍ମା ସଂକୁଚ ପାଇ ପାଞ୍ଚନ୍ତି ମନେ ମନ ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଚରଣେ କରନ୍ତି ନମସ୍କାର
ଶିରେ କର ଦେଇ ଉଭା ଶତ୍ରୁଘନ ବୀର ।
ଭ୍ରଥ ନଛାଡ଼ଇ ରଘୁନାଥର ପାଦ
ଦେଖି ରଘୁନାଥ ହୋଇଲେ ବିଷାଦ ।
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କୁ ଚାହିଂ ବୋଲନ୍ତି ସୀତାପତି
କିମ୍ପା ଭ୍ରଥକୁ ତୁମ୍ଭେ ନ ତିଆର ଯତି ।
ରାଜ୍ୟ ଛାଡ଼ି କିମ୍ପା ଭ୍ରଥ ଏଥକୁ ଅଇଲା
ଦଶରଥ ରାଜା ଅବା କେବଣ ଆଜ୍ଞା
ଦେଲା ।
ସଇନି ସହିତେ ଯେ ଅଇଲେ ମନ୍ତ୍ରୀଗଣ
ବଶିଷ୍ଠ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଶୁଣ ।
ଭ୍ରଥ ଘେନି ତୁମ୍ଭେ ଚାରିଭାଇ ବସ
ଯେବଣ କଥାରେ ଅଇଲୁ ସେ କଥାରେ
ପଶ ।
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କର ବଚନ ଶୁଣିଣ ରଘୁନାଥ
ଭ୍ରଥକୁ ତୋଳନ୍ତି ଧରିଣ ତାର ହାଥ ।

ପର୍ଣ୍ଣକୁଟୀ ଦ୍ୱାରେ ଦେଖିଲେ ସର୍ବେ ଯାଇ
ଭ୍ରଥ ଶତ୍ରୁଘନ ଅଛନ୍ତି ଉଭାହୋଇ ।
କଯେକୟା ସୁତ ଚରଣେ ଓଳଗିଲା
ଶତ୍ରୁଘନ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କଲା ।
ବଶିଷ୍ଠ ସହିତେ ବସିଲେ ମନ୍ତ୍ରୀଗଣ
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ସର୍ବଜନେ ଶୁଣ ।
ଭ୍ରଥ ବନକୁ ଅଇଲା କିସ ପାଇଂ
ରାଜ୍ୟ ପାଳିବ ଏ ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ଥାଇ ।
ପିତାକୁ ମାତାକୁ ଏ ସେବା କରିଥେବ
ଭୁଜ ବଳ ଘେନି ରାଜା ରାଜ୍ୟ ରଖିବ ।
ଏହାର ଅଇଲାର ଲାଗିଲା ମୋତେ ଚିଂତା
କେବଣ ପ୍ରକାରେ ରଖିବ ରାଜ୍ୟର
ବେବସ୍ଥା ।
ଶୁଣିଣ ବୋଲନ୍ତି ଯେ ବଶିଷ୍ଠ ମହାଋଷି
ଯେବଣ କାରଣେ ଅଇଲୁ ଶୁଣସି ।
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ବନବାସୀ ହୋଇଲ କେଉଂ
ଭଲେ
ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ଲୋକେ ବହୁତ ଶୋକ
କଲେ ।
ତମସା ନଦୀରୁ ଯେ ଅଇଲୁ ଲୁଚା ଦେଇ
ତୁମ୍ଭନ୍ତ ନଦେଖି ଆକୁଳ ସର୍ବ ହୋଇ ।
କେବଳ ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ଦିନାକେତେ ଥିଲେ
ତୋ ମୁଖ ଦେଖିବେ ବୋଲି ଏଥକୁ
ଅଇଲେ ।

ଗଂଗା କୂଳେ ତୋତେ ସୁମନ୍ତ ଛାଡ଼ିଗଲା
ରାଜ୍ୟରେ କହିଲା ଯାଇ ଶ୍ରୀରାମ ନଇଲା ।
ତୁମ୍ଭେ ଏଣେ ଅଇଲ ଭ୍ରଥ ହିଂ ନ ଥେଲା
ଏସନ ସମୟେ ଯେ ପିତା ତୁମ୍ଭର ମଲା ।
ଅମନାତ୍ୟ ଗଣ ଆମ୍ଭେ ବସି ବିଚାରିଲୁ
ତଇଳେ ପୂରାଇ ଶବ ଥୋଇ ଥେଲୁ ।
ଚାର ପେଶିଣ ଯେ ଅଣାଇଲୁ ଭ୍ରଥ
ଆସିଣ ଶୁଣିଲା ଯେସନେକ ଅନର୍ଥ ।
ମଛେଡ଼ୀ କି ଦଣ୍ଡି ମାତାକୁ କୋପକଲା
ଅମନାତ୍ୟ ଗଣକୁ ବହୁତ ବିବକ୍ଷିଲା ।
ବହୁତ ଶୋକ ଯେ କଲା ତୁମ୍ଭ ପାଇଂ
ମୃତ୍ୟୁ ଶବ ପିତାର ଦେଖିଲା ପୁଣ ଯାଇ ।
ଗୁଣ ସୁମରିଣ ଭୂମିରେ ପଡ଼ି ରୋଦି
ମୋହୋର ତିଆରିବାରେ ହୋଇଲା ପ୍ରବୋଧି ।
ପିତାକୁ ଅଗ୍ନିରେ କଲାକ ସଂସ୍କାର
ବିବିଧ ମତେ ଦାନ ଦେଲାକ ଅପାର
ଅଯୋଧାରେ ଅବିଷେକ କେବେହେଂ ନୋହିଲା
ତୋତେ ନେମ ବୋଲି ଏଥକୁ ଅଇଲା ।
ମାତାଗଣ ସହିତେ ନଗ୍ର ନରନାରୀ
ତୋତେ ଦେଖିବେ ବୋଲି ଅଇଲେ ଚାପଧାରୀ ।
ପିତାର ମରଣ ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ
ଶରୀର ସହିତେ ତାଙ୍କର ହୋଇଲା ଝାମ ।
ଜ୍ଞାନ ଧ୍ୱଂସହୋଇ ଯେ ପଡ଼ିଲେକ ଢଳି
ଧାଇଂ ଯାଇ ସୁମନ୍ତ ଧଇଲାକ ଟେକି ।
ଯମଘରୁ ଅଇଲା ପ୍ରାୟେକ ଦିଶଇ
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ମୋ ଶର୍ବଣେ କି ପଶଇ ।
ବିପରୀତ ଶବଦ ଶୁଭୁଅଛି ମୋତେ
କି ଅବା ରାଉଣ ଅଛନ୍ତି ଯମଦୂତେ ।
ଯମ କି ମୋତେ ଯିବାକୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲା
ଏ କଥା ମୋତେ ଭଲ ଯୋଗାଇଲା ।
ଭୋ ଢକ୍ଷୁପତି ଏହା ମୋତେ କର
ବାପ ଯେବେ ମୋର ଗଲା ତୋର ପୁର ।
ମୁଇଂ ଥାଇ ଏଥି କରିବଇଂ କିସ
ମୋତେ ମରଣ ଦେସି ସୂର୍ଯ୍ୟଶିଷ ।
ଏତେ ବୋଲି ରାମ ଅନେକ ଶୋକ କଲେ
ପୁଣ ପୁଣ ଅନେକ ସଂତାପ ପାଇଲେ ।

x x x

ଦଶ ସହସ୍ର ବରଷ ଯେ ଯେବଣ ଲୋକ ଜୀଅଇଂ
ଆୟୁଷ ନ ପୁରୁ ସେ କେମନ୍ତ ମରଇ ।
ବେଦ ପୁରାଣେ ଅଟଇ ଏସନ ମତ
ଏବେ କିମ୍ପା ଆସି ହୋଇଲା ବିପରୀତ ।
ଶ୍ରୀରାମ ରୋଦନ୍ତେ ସୀତ୍ୟା ଶୋକ କଲେ
ଲକ୍ଷଣ ବହୁତ ବିକୋପି ହୋଇଲେ ।
ଭ୍ରଥ ଶତ୍ରୁଘନ କାନ୍ଦନ୍ତି ଭୂମି ଲୋଟି
ବହଇ ଅଶ୍ରୁଜଳ ଦିଗ ଦିଗ ଫୁଟି ।
ଶ୍ରୀରାମର ଶୋକ କହିତ ନ ପାରି
ବଶିଷ୍ଟ ବହୁତ କହନ୍ତି ତିଆରି ।
ତୁ କିମ୍ପା ରଘୁନାଥ ହୋଅସି ଆରତ
ପୁଣି କି ନେଉଟିବେ ଦେଖିବୁ ତୋର ତାତ ।
ସଂସାର ମାୟା ଯେ ଦର୍ପଣର ଛାୟା
ଯେତେକ ଦେଖୁଥାଇ ସବୁ ତାର ମାୟା ।
ଧନ ଯଉବନ ପୁତ୍ର ଦାରା ଆବର
ଏ ପୁଣ କେହି ଯେ ନୋହନ୍ତି କାହାର ।
ବିଧାତାର ଉପାୟେ ନଜାଣନ୍ତି କେହି

ମୋହୋର ବୋଲିଣ ବୋଲଇ ଏ ଦେହୀ ।
ମାୟା ସଂସାର ଯେ ଅଟଇ ଅନୀତି
ଯାହା ସେ ଉପାୟେ କଲା ପ୍ରଜାପତି ।
ଅତି ଦୁଃଖେ ମାତା ପୁତ୍ରକୁ ଉପୁଜାନ୍ତି
ଅନେକ ଯତ୍ନକରି ପ୍ରତି ପାଳୁଥାନ୍ତି ।
ପ୍ରାଣୁ ଅଧିକ କରି ପାଳନ୍ତି ନିଜ ସୁତ
ଶେଷେ ତାହାଙ୍କର ଅଟଇ ପଞ୍ଚଭୂତ ।
ପୁତ୍ର ହିଂ ମାତାକୁ ପ୍ରିୟ କରିଥାଇ
କଦାଚିତେ ମନେ ଆନ ନଧରଇ ।
ଯେତେବେଳେ ତାକୁ ପ୍ରାପତ ଯୁବତୀ
ପିଅର ଜନନୀ କି ନକରଇ କତି ।
ତାହାଙ୍କର କଥାକୁ ବୁଝଇ ଉପହାସ୍ୟ
ନିଜ ଜନନୀ କି ସେ ନ ପାଇ ମୁହାଂସ ।
ପତ୍ନୀ ଏହାକୁ ମଣଇ ପ୍ରାଣ ସମ
ଦେହ ସମର୍ପଇ ପୂରାବଇ କାମ ।
ମାତା ପିତା ଛାଡ଼ି ପତ୍ନୀକି ଭଗତି
କ୍ଷଣେ ବଲ୍ଲଭୀର ନଛାଡ଼ଇ କତି ।
ବେଳେବେଳେ ପ୍ରୀତି ବଢ଼ାଇ ଅପାର
ବାରିତ ନୁହଇ ଏକଇ ଶରୀର ।
କାଳେ ସେ ହୁଅଇ ପୁତ୍ରବନ୍ତୀ
ଦିନେ ଦିନେ ଛାଡ଼ଇ ସେ ବଲ୍ଲଭର ପ୍ରୀତି ।
ନବ ଯଉବନ ସ୍ୱାମୀକି ଦେଖାଇ ଥେଲା
କ୍ଷୀର ନିମନ୍ତେ ତାର ପୁତ୍ରକୁ ସମର୍ପିଲା ।
ନାନା ପ୍ରେମ ସେ ପୁତ୍ରକୁ ଘେନି କରଇ
ପୁତ୍ରକୁ କୋଳେ ଘେନି ଦିନ ସେ ହରଇ ।
ସ୍ୱାମୀ କି ପିଠିଦେଇ ପୁତ୍ରକୁ ଘେନି ଶୋଇ
ପୁତ୍ର ସେ ତାହାର ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ହୋଇ ।
ସେ ପୁତ୍ରକୁ କାଳେ ଯୁବତୀ ପ୍ରାପତ
ତେଣୁ ସେ ଆର୍ଦ୍ଧନା କରଇ ନିଜ ତାତ ।
ନୂଆ ପଦାର୍ଥ ସବିହେଂ ପ୍ରିୟ କରି
ପୁରାତନ ଶକ୍ତି ଦେଖିଲେ ଅପହରି ।
ସ୍ୱଭାବେ ପିତା ତୋର ବୃଦ୍ଧା ବୟସ
ଏଥିକି ଶୋକ କଲେ କାରଣ ହେବ କିସ ।
ମାତାଗଣ ଆସି ଅଛନ୍ତି ତାହାଙ୍କୁ ଯାଇ ଦେଖ
ସାଷ୍ଟାମ ହୋଇଣ ନିଜ ରାଜ୍ୟ ରଖ ।
ନଗ୍ର ନରନାରୀ ଅଇଲେ ତୋତେ ଦେଖି
ଅଯୋଧ୍ୟା ଛାଡ଼ିଣ ଅଇଲେ ଏଥିକି ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଛାଡ଼ିଲେ ସନ୍ତାପ
ଅଞ୍ଚଳେ ପୋଛିଲେ ନୟନର ଆପ ।
ବୋଇଲେ କେତେଦିନ ଆଜକୁ ପିତା ମଲା
କେ ଅବା ତାହାକୁ ମୁଖଅଗ୍ନି ଦେଲା ।
କିସ କିସ ଦାନ କେବଣ କୃତ୍ୟ କଲ
କିସ କିସ ବିଚାରି ଏଥକୁ ଅଇଲ ।
ଭ୍ରଥ ଶତ୍ରୁଘନ ବାନ୍ଧିଲେ କିମ୍ପା ଜଟ
ବକଳ ପରିଧାପନ କପୋଳେ ପାଂଶୁ ଭେଟ ।
କନ୍ଦମୂଳେ ଫଳେ ସେ ଦିନ ଅପହରି
ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଏହା କଲ କି ବିଚାରି ।
ପିତା ଆଜ୍ଞାରେ ସେ ପାଳିବ ମେଦିନୀ
କେବଣ କାରଣେ ସେ ହୋଇଲେ ତପସେନୀ ।
ରାଜ୍ୟ ରଖିବ ଯେ ନିଜ ଭୁଜ ବଳେ
ଅଇରି ଖଟାଇବ ନିଜ ପାଦତଳେ ।
ପରଜା ପାଳିବ ପୁତ୍ର ସମ କରି
ତାହା ଛାଡ଼ି କିମ୍ପା ବିପୁନ୍ୟେ ବିହରି ।
ତୁମ୍ଭେ କିମ୍ପା ନ ତିଆର ମନ୍ତ୍ରୀଗଣ ମାନ
ଏହି ନଜାଣି କି ହୋଇଅଛି ଅଜ୍ଞାନ ।
ଏତେ ବୋଲି ଶ୍ରୀରାମ ଭ୍ରଥକୁ ତିଆରନ୍ତି
ତୁ କିମ୍ପା ଏଥକୁ ଅଇଲୁ ବୋଲନ୍ତି ।

ନିଜ ରାଜ୍ୟ ରଖିଲେ ସେ ସବୁ ଧର୍ମ ପାଇ
ଏବେ ତୁ ବେଗେ ବାହୁଡ଼ି ଯାଅ ଭାଇ ।
ଧର୍ମ କରିବୁ ଶୁଣିମୁ ଗୁହାରି
ଅଚ୍ଛେସ୍ୱର କଥା ତୁ ବୁଝିବୁ ତଥ୍ୟ କରି ।
ମନ୍ତ୍ରୀଗଣଙ୍କୁ ତୁ କରିବୁ ପୀରତି
ଅଗ୍ନିମୁଖରେ କରାଇବୁ ଆହୁତି ।
ପୁରାତନ ଲୋକଙ୍କର ବୁଦ୍ଧିରେ କାର୍ଯ୍ୟ ହୁନ୍ତି
ଦେବତା ଅର୍ଚ୍ଚନା କରିବୁ ତୁ ନିତି ।
ଅନ୍ନ ପାଣିଛତ୍ର ବହୁତ ତୁ ଦେବୁ
ଧର୍ମଶାଳେ ପଶି କଥା ବିଚାରିବୁ ।
ବିଶୋଇମାନଙ୍କୁ ପୋଷିବୁ ବିଶେ ଦେଇ
ଅଗାଦ ଜଳରାଜ୍ୟରେ ନାବ ଦେବୁ ଭିଆଇ ।
ନ ବରଷିଲେ ଧାନ କୃଷି ନମରେ ଯେମନ୍ତେ
ତେସନେ ଉପାୟ କରିବୁ କୟେକୟାର ସୁତେ ।
ବୋଲ କଲା ସେବକଙ୍କୁ କତିରେ ଥୋଇଥେବୁ
ପରହିତ କାରଣେ ସମସ୍ତ ଭିଆଇବୁ ।
ଖାଲ ଖୋଲ ବାଟେ ବନ୍ଧ ବନ୍ଧାଇବ
ପଣ୍ଡିତ ଜନମାନଙ୍କୁ କରିବ ଗଉରୋବ ।
ମୁଂ କିସ କହିବି ରାଜ୍ୟର ଯିସ ରୀତି
ସବୁ କହିବେ ତୋତେ ବଶିଷ୍ଠ ଯତି ।
ସେ ତୋତେ ସକଳ ଚରିତ୍ର ବୁଝାଇବେ
ପୃଥ୍ୱୀ ପାଳିବାର ବିଧାନ କହିବେ ।
ଏହା ଶୁଣି ଭ୍ରଥ ତବଦ ହୋଇଅଛି
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କୁ ଚାହିଂଣ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ପୁଛି ।
ଭୋ ମୁନି ସ୍ରାହାନ କରିବଇଂ ଏବେ
ପିତାର ମରଣ ଶୁଣିଲଇଂ ଯେବେ ।
ଆସ ମହାମୁନି ମନ୍ଦାଅଗ୍ନି ଯିବା
ସ୍ରାହାନ ତର୍ପଣ ବିଧାନ କରିବା ।
ବଶିଷ୍ଠ ବୋଲିଲେ ଏ ମିଳଇ ଯୁଗତି
ଉଠ ଉଠ ବେଗେ ଯାଅ ରଘୁପତି ।
ବତିଶ ଦିବସ ଆଜକୁ ରାଜା ମଲା
ଭ୍ରଥ ପିତୃକାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରୟାଗେ ସାରିଲା ।
ଯଦ୍ୟପି ସେ ଦେଲା ତୋତେ ତାର ଆଶ
ତୁ ଯେ ଜ୍ୱେଷ୍ଠପୁତ୍ର ଜାନକୀବିଳାସ ।
ସ୍ରାହାନ କରିବା ବୋଲିଣ ଉଠିଯାନ୍ତି
ମନ୍ଦାଅଗ୍ନି ନଦୀ କୂଳେଣ ମିଳନ୍ତି ।
ଶ୍ରୀରାମ ସୀତ୍ୟା ଲଇକ୍ଷଣ ତିନିଜଣ
ଜଳ ଭିତରେ ପଶି କରନ୍ତି ସ୍ରାହାନ ।
ଗୋତ୍ର ଉଚାରିଣ ବଶିଷ୍ଠ ତପୋଧନୀ
କୁଶ ଯବତିଳ ଶଂଖେ ପାଣି ଘେନି ।
ଶ୍ରୀରାମର ହସ୍ତେ ବଢ଼ାଇଣ ଦ୍ୟନ୍ତି
ଦେଶ କାଳ ବାକ୍ୟ ନାମ ଗୋତ୍ର ଉଚାରନ୍ତି ।
ତର୍ପଣ ସାରିଣ କୂଳେ ଆସି ହୋଇ
ଶୁଖିଲା ବସନ ପିନ୍ଧି ଶ୍ରୀରାମ ବସଇ ।
ତିଳ ପିଣ୍ଡ ଯେ ପୁଇ ଚାନ୍ଦିଆ ଫଳ
ଗୋଳି ପିଣ୍ଡଦେଲେ କଉଶ୍ଚଲାର ବାଳ ।
ଲକ୍ଷଣ ଭ୍ରଥ ସେ ବଢ଼ାଇଣ ଦ୍ୟନ୍ତି
ପିଣ୍ଡ ତୋଳିଣ ସୀତ୍ୟା ଜଳେଣ ପକାନ୍ତି ।
ଯହୁଂ ସେ ଶ୍ରୀରାମ ଛତୁ ପିଣ୍ଡ ଦେଲେ
ଦଶରଥ ରାଜା ତା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପାଇଲେ ।
ଦେବଙ୍କର ସନିଧେ ବସିଲେ ସେ ଯାଇ
ଗଉରୋବ କରିଲା ଶଚୀଦେବୀର ସାଇଂ ।

ଆରଣ୍ୟକ କାଣ୍ଡ

ବଳଭଦ୍ର ବନ୍ଦନା

ବନ୍ଦଇ ଜଗନ୍ନାଥ ଅଗ୍ରଜ ହଳଧାରୀ
ରୋହେଣୀ ନନ୍ଦନ ପ୍ରଳୟ ଅନ୍ତକାରୀ ।
ରେବତୀରମଣ କାଳନ୍ଦୀ ଜଳ ଭେଦ
ନୀଳ ବସ୍ତ୍ର ପରିହରଣ କରେଣ ଆଉଧ ।
ତାଳଧ୍ୱଜ ଆରୋହଣ ଯେକଇ କୁଣ୍ଡଳ
ଶ୍ରୀମୁଖ ଶୋଭାବନ ଚନ୍ଦ୍ରମା ମଣ୍ଡଳ ।
ଶୁଧ୍ୟ ସ୍ଫଟିକ ପ୍ରାୟେକ ତନୁ ବର୍ଣ୍ଣ
ଶଙ୍ଖ ଆକାର କୁଣ୍ଡଳ ବେନି କର୍ଣ୍ଣ ।
ଶିରେଣ ସପତ ଅହିର ମୁକୁଟ
ମୁକୁତା କଦମ୍ବ ହାର ଶୋହେ କଣ୍ଠତଟ ।
ଶୁଧ ସ୍ଫଟିକ ପ୍ରାୟେକ ନବରତ୍ନ ଯୋଗକରି
ହୃଦରେ ପଦେକ ଭିନେ ଭିନେ ପରି ।
କଟିରେ କଟି ମେଖଳା ବାମେ ଯମଦାଢ଼
ଚରଣେ ନେପୁର ଶବଦ ଅତି ଗାଢ଼ ।
ଭୁଜେ ବୀରନେତ ବାହୁଟି କଙ୍କଣ
ବିଦ ମୁଦି ବଳୟ ଶରୀରେ ଆଭରଣ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଜିଣି ହଳ ମୂଷଳ ଦିଶି
ଶ୍ୱେତପଦ୍ମ ଜାଣି ବଦନ ବିଗସି ।
ଅମୃତ ଅଧର ବିଜୁଳି ତେଜ ଜାଣି
ଲୋଚନ ଯୁଗଳ କି ଲୋହିତ ନଳଣୀ ।
ମଧରେ କଳାତୋଳା କି ଅବା ମଧୁକର ।
ସୁସଞ୍ଚ ନାସିକା ଘଟିତ ଦିବ୍ୟସାର ।
କନ୍ଦର୍ପ ପାଳେଣ କାମପାଳ ନାମ
ଅତି ବଳ ପ୍ରାକର୍ମେ ବୋଲାଉ ବଳରାମ ।

ନୀଳ ବସ୍ତ୍ର ପରିହରଣ ନାମ ନୀଳାମ୍ବର
ଜୟ ଜୟ ରାମ ତୁ ଜଗତ ଈଶ୍ୱର ।
ତପେଣ ନିର୍ଚ୍ଚିତ ଯୋଗେଣ ଅଟୁ ଜିତା
ସଂକର୍ଷଣ ନାମ ତୋତେ ତ୍ରୈଲୋକ ବିଧାତା ।
ଜଗତ ଭାରାଭର ବହଇ ଯେବଣ ଅହି
ସେ ତୋହର ଶ୍ରବଣେ କୁଣ୍ଡଳେକ ହୋଇ ।
ଆରେକ କର୍ଣ୍ଣେ ଦେବ ନ ବହୁତୁ ହାର
ଯେକ କୁଣ୍ଡଳୀ ନାମ ଅଟଇ ତୋହର ।
ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦନ ଗଉହୁଣି ନେତ
ନାନା ବର୍ଣ୍ଣେ କୁସୁମ ଭୂଷଣ ବହୁତ ।
ଜୟ ତୁ ବଳଭଦ୍ର ଦେବଙ୍କର ଷଣ୍ଢ
ତୋହର ଭୁଜ ଆଶ୍ରେକେ ବ୍ରତନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ।
ଦେବଙ୍କର ଆଗେ ନାରେଦ ମହାମୁନି
ତୋହୋର ମହିମା କହଇ ଶୁଣଇ
ପଦ୍ମଯୋନି ।
ଦେବ ଯକ୍ଷ ବିଦ୍ୟାଧର ବ୍ରହ୍ମଋଷି
ଯେ ତୋହୋର ମହିମା ଅନୁଛଣେ ଭାଷି ।

x x x

ଦାସ ଜନ ହିତେ ଶ୍ୟରୀର ପ୍ରକାଶି
ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଦକ୍ଷିଣ ପାଶୁଶେ ଅଛୁ ବସି ।
ସେ ସେ ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରମବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱାମୀ
ଯୋଗୀଜନ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ସର୍ବଭୂତେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ।
ସର୍ବଜନ ନିସ୍ତାରିଣ କମଳାବିଳାସ
ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଶରଣ ମୁଁ ବଳରାମ ଦାସ ।

ସୀତାଙ୍କ ବାଲିପିଣ୍ଡ ଦାନ

ଋଷିକୋଇଲା ନଦୀ ପୁନ୍ୟଭଦ୍ରା କୂଳ
ପୁଲକୀ କୂଳେ ଯାଇ ରହିଲେ ରଘୁବୀର ।
ଦେଖିଲେ ଗୟା ତୀର୍ଥ ପୁନ୍ୟଥାନ ଅଟଇ
ତହିଁ ପିଣ୍ଡ ଦେଲେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ବାଟ
ଫିଟଇ ।
ଗୟାସୁର ଦତ୍ୟକୁ ମାଇଲେ ଗଦାଧର
ମାଡ଼ିଣ ବସିଲେ ତାହାର ଉପର ।
ପାଞ୍ଚ ଯୋଜନ ଯେ ତାହାର ମଉଳି
ଉଭାଳେକ ଜିଭ ମୁଖରୁ ଉଛୁଳି ।
ଶଏ ଆଠ ଯୂଣ ଅଟଇ ଶରୀର
ପାଦ ପଡ଼ିଅଛି ଗୋଦାବରୀ କୂଳ ।
ବିରଜା କ୍ଷେତ୍ରେ ଯେ ପଡ଼ିଅଛି ଲାଭି
ତହିଁକି ଶୁଭଇ ସ୍ୱର୍ଗର ଦୁନ୍ଦୁଭି ।
ପୁଲକୀ ନଦୀ ଯେ ଦକ୍ଷିଣ ବାହାନି
ଗଦାଧର ବିଜେ ସକଳ ତୀର୍ଥ ଘେନି ।
ପ୍ରେତଶିଳା ବୋଲି ତୀର୍ଥେକ ତହିଁଅଛି
ଗୟା ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ରଘୁନାଥ ପୁଛି ।
ଉତ୍ତର ଭାଗେଣ ଯେ କୋଶେକ ଅନ୍ତରେ
କେବଣ ତୀର୍ଥ ସେହୁ କହ ଦିଜବରେ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣେ ବୋଇଲେ ତହିଁ ପ୍ରେତ ଅଧିପତି
ତାହାକୁ ପୂଜିଲେ ପିତୃଦୋଷ ହୋନ୍ତି ।
ଛତୁ ଉଡ଼ାଇଣ ବାଲି ପିଣ୍ଡ ଦେଇ
ଅମୃତ ପାନ କରି ପିତୃଲୋକେ ସ୍ୱର୍ଗରେ
ବସଇ ।

ତହିଁ ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ଅଛଇ ବ୍ରହ୍ମଯୋନି
ବ୍ରହ୍ମା ଜାତ ହେଲା ଚତୁଶିର ଘେନି ।
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ନାଭିରୁ ପଦ୍ମେକ ଫୁଟିଲା
ଧାତା ବୋଲି ତହୁଁ ଫଳେକ ଉପୁଜିଲା ।
ସେ ଫଳର ନାମଟି ଅଟଇ ଦଇବ
ତାହାରେଣ ଜଗତ ଭିଆଣ ହୋଇବ ।
ଯେବଣ ଫୁଲରୁ ଧାତା ହୋଇଲାକ ଜାତ
ସେ ଫୁଲ ଗୋଟି ଯେ ଫୁଟିଅଛି ଯେଥ ।
ତେଣୁ ସେ ବ୍ରହ୍ମଯୋନି ବୋଲିଣ ନାମ ଧରି
ତହିଁ ସ୍ନାହାନ କଲେ ଯିବ ସ୍ୱର୍ଗ ପୁରୀ ।
ଯେ ପୁଲକୀ ନଦୀ ଯେ ଅମୃତମୟେ ଜଳ
ଦେବତାଗଣେ ଯେଥି ଅଛନ୍ତି ସକଳ ।
ତହିଁ ଉତ୍ତରକୂଳର ମହିମା ଅକଳିତ
ଷୋଳ କୋଟି ଦେବତା ଚରଣେ ନମିତ ।
ବିଷ୍ଣୁର ପାଦରେ ଯେବଣ ପିଣ୍ଡ ଦେଇ
ଏକ ଉତ୍ତର ଶତେ ପୁରୁଷ ସ୍ୱର୍ଗରେ ବସଇ ।
ସମୀପତ୍ର ପ୍ରମାଣେ ଛତୁ ଗୋଳି ଦେବ
ବ୍ରହ୍ମଲୋକରେ ଚଉଦ ମନୁଏ ବସିବ ।
ଯେ ସେ ନାରାୟଣର ଦକ୍ଷିଣ ପାଦ ଅଟଇ
ଏହାର ପାଖୁଶେ ଅକ୍ଷଏ ବଟ ଅଛଇ ।
ଯେଥେ ତୁ ପିଣ୍ଡଦାନ ଦିଅସି ସୀତାପତି
ପିତୃଲୋକେ ତୁମ୍ଭର ହୁଅନ୍ତୁ ସ୍ୱର୍ଗଗତି ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ ବେନି ଭାଇ
ନଦୀରେ ସ୍ନାହାନ କରି କୂଳରେ ଉଭା ହୋଇ ।

ପାକାସ୍ପର୍ଶ ଯେ ହୋଇଛନ୍ତି ସ୍ୟତୀ
ନଦୀ ନ ଛୁଇଂଲେ ଜନେକ ଦୋହିତି ।
ଦକ୍ଷିଣ କୂଳରେଣ ବସିଣ ବଇଦେହୀ
କରେ ବାଲି କାଢ଼ି ପୋଖରୀୟେ ଭିଆଇ ।
ବୋଇଲେ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଆଜ ଦେବେ
ପିଣ୍ଡ ।
ଦଶରଥ ରାଜା ବସିବେ ସ୍ୱର୍ଗ ଖଣ୍ଡ ।
ୟେସନେକ ପ୍ରକାରେ ସିନା କରିବେ
ପିତୃକାର୍ଯ୍ୟ ।
ମନେ ମନେ ଦେବୀ କରନ୍ତି ଲାଜ
ଲାଜ ।
ଗୋତ୍ର ଉଚ୍ଚାରିଣ ଜନେକ ଦୋହିତା
ଦେଶ କାଳ ବାକ୍ୟ ଉଚ୍ଚାରନ୍ତି ସୀତ୍ୟା ।
ଦଶରଥ ନୃପତିର ଧଇଲେକ ନାମ
ବାଲି ପିଣ୍ଡ ଦେଇ କଲେକ ପ୍ରଜନ୍ମ ।
ପ୍ରତକ୍ଷେଣ ଆସି ମିଳିଲେ ଦଶରଥ
ବାଲି ପିଣ୍ଡ ଦିଅନ୍ତେ ପାତିଲେକ ହାଥ ।
ଯହୁଂ ବାଲି ପିଣ୍ଡ ତୋଷ ମନେ ଦେଲେ
ତାହା ଦଶରଥ ଅମୃତ ପାନ କଲେ ।
ତତକ୍ଷଣେ ସ୍ୱର୍ଗେ ବସିଲେକ ଯାଇ
ଗଉରୋବ କଲେ ଶଚୀଦେବୀ ସାଇଂ ।
ୟେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ
ସ୍ନାହାନ ତର୍ପଣ ସାରିଲେ ତତକ୍ଷଣ ।
ଗଦାଧର ଦେବତାଙ୍କୁ କୋଠାର ପିଣ୍ଡ
ଦେଲେ ।
ସ୍ୱର୍ଗେ ଦେବତାୟେ ବଚନ ବୋଇଲେ
ଭୋ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରାଦ୍ଧ କରୁଛୁ କିସ ପାଇଂ
ଦଶରଥ ରାଜା ସ୍ୱର୍ଗେ ବସିଲାନି ଯାଇ ।
ସୀତ୍ୟା ମହାସ୍ୟତୀ ବାଲି ପିଣ୍ଡ ଦେଲା
ଶ୍ରୀରାମ ପିଅର ତୋ ଅମୃତ ପାନ କଲା ।

ତୋହୋର ପିଣ୍ଡ ଦ୍ୟନ୍ତେ ହୋଇବ
ଅକାରଣ
ଶୁଣିଣ ବିସ୍ମୟେ ହୋଇଲେ ରାମରାଣ ।
ସୀତ୍ୟାଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ସେହୁ କଲେ ନାହିଂ
ପୁଲକୀ ନଦୀକି ପୁଛିଲେ ରଘୁସାଇଂ ।
ଦୁ ଗୋ ସରିତ କହସି ତଥ୍ୟ ବାଣୀ
ବାଲି ପିଣ୍ଡ ଦେଲା କି ଜନେକ ଦୁଲଣୀ ।
ସୀତ୍ୟାର ଓପ୍ରୋଧେଣ ସେହି ନାସ୍ତି କଲା
କୋପେଣ ଶ୍ରୀରାମ ତାହାକୁ ଶାପ୍ୟ ଦେଲା ।
ଦୁହୋ ପୁଲକୀ ନଦୀ କହିଲୁ ମୋତେ ମିଛ
ନ ବହିବ ଜଳ ଦୁ ନୋହିବୁ ଶଉଚ ।
ତୀର୍ଥବାସୀମାନେ ଆସିବେ ତୀର୍ଥ କରି
ଜଳ ନ ପାଇଣ ତୋ ହୃଦୟ ବିଦାରି ।
ଶୁଣିଣ ମାହାନଦୀ ବିକଳ ହୋଇଲା
ସୀତ୍ୟା ମୁଖ ଚାହିଂ ବଚନ ବୋଇଲା ।
ଭୋ ମହାସ୍ୟତୀ ଗୋ କର ପ୍ରତିକାର
ଅଦୋଷେ ଶାପ୍ୟ ମୋତେ ଦେଲେ
ରଘୁବୀର ।
ସୀତ୍ୟା ବୋଇଲେ ଗୋ ଶୁଣସି ପୁଲକୀ
ବରଷାରେ ବହିବୁ ଦୁଇକୂଳ ଲାଗି ।
ଶୀତ ଖରା କାଳେ ଗୁପତେ ପାଣି ଥିବ
ବାଲି ଖୋଳନ୍ତେଣ ବାହାର ହୋଇବ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବଚନ ନୋହଇ ଯେ ଆନ
ଗୁପତେଣ ପାଣି ଥିବ ଅବିଛନ୍ନ ।
ଖେଡ଼ ଖେଳୁ ଖେଳୁ ମୁଂ ଯେ ବାଲିପିଣ୍ଡ
ଦେଲି ।
କଥା କଉତୁକେ ଶ୍ରାଦ୍ଧକୃତ କଲି ।
ତୀର୍ଥବାସୀମାନେ ଆସିବେ ତୀର୍ଥ କରି
ୟେହି ରୂପେ ଶ୍ରାଦ୍ଧ କରିବେ ବାଲି ପିଣ୍ଡ
ଧରି ।

ଗୋତ୍ର ଉଚ୍ଚାରିଣ କରିବେ ଯେହୁ ଶ୍ରାଦ୍ଧ
ଅବଶ୍ୟ ପିତୃଲୋକେ ବସିବେ ସ୍ୱର୍ଗ ମଧ ।
ଯେ ମୋହୋର ବଚନ ନୋହଇ ବିଫଳ
କହୁଅଛି ସତ୍ୟ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ଦିଗପାଳ ।
ଶୁଣି ଦିଗପାଳ ସାଧୁ ସାଧୁ କଲେ
ଅସ୍ତୁ ଅସ୍ତୁ ବୋଲି କୁସୁମ ବରଷିଲେ ।
ଦେଖିଣ ଶ୍ରୀରାମ ହୋଇଲେ ଚକିତ
ଧନି ଧନି ସୀତୟା ଗୋ ଜନକ ଦୋହିତ ।
ଯେ ତୋହୋର ବଚନକୁ ଦେବେ ସାବଧାନ
ଆଜହୁଂ ହୋଇଲୁ ତୁ ସତୀଙ୍କ ମୁକ୍ଷପାନ ।

ଉତ୍କଳ ଦେଶରେ ଶ୍ରୀରାମ

ତହୁଂ ଦାଶରଥି ଥୋକାଏ ଦୂର ଗଲେ
ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ସଙ୍ଗମ ସମୁଦ୍ର ଦେଖିଲେ ।
କୋଣାଖୀ ଚଣ୍ଡୀ ବୋଲି ଅଛି ଯେକ
ଦେବୀ
ତାହାଙ୍କୁ ଶ୍ରୀରାମ ଭଗତି ଭାବେ ସେବି ।
ଉତ୍ତର ମୁଖ କରି ତାହାଙ୍କୁ ବସାଇଲେ
ଶ୍ରୀରାମ ଚଣ୍ଡୀ ବୋଲି ତାହାର ନାମ
ଦେଲେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ ସୀତା ତିନିଜଣ
ତିନିହେଂ ପୂଜିଲେ ବିଶ୍ୱନାଥ ବାଣ ।
ଉତ୍ତର ମୁଖ ହୋଇ ତହୁଂ ଚଳିଗଲେ
ପ୍ରାଚୀ ପୁନ୍ୟନଦୀ ବହନ୍ତେ ଦେଖିଲେ ।
ସେ ତହିଂ ସ୍ନାହାନ କଲେ ରଘୁରାଟ
ତେଣୁ କରି ନାମ ହୋଇଲା ରାମ ଘାଟ ।
ଲକ୍ଷଣଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ରୁଦ୍ରଦେବ ଆଣ
ଯେଠାରେ ପୂଜିବା ବିଶ୍ୱନାଥ ବାଣ ।
ଶୁଣିଣ ଲକ୍ଷଣର ନସ୍ଫୁରଇ କିଛି
ଦେଖିଲେ ଆଗରେ ସେ ବେଲ
ପଡ଼ିଅଛି ।
ଶିବ ଶକ୍ତି କରି ବସାଇଲେ ତାହା
ଧୂପ ଦୀପ ଦେଇ ପୂଜିଲେ ରଘୁନାହା ।
ତହୁଂ ଥୋକାଯେ ଦୂର ପଛ ବହିଯାନ୍ତି
ଶରଧାୟେ କାଣ୍ଡ ଘେନି ଦେବୀୟେ
ଲେଖନ୍ତି ।

ଲକ୍ଷଣ ଚଣ୍ଡୀ ବୋଲି ତାହାର ନାମ ଦେଲେ
ଷୋଡ଼ଶ ପ୍ରକାରେ ପୂଜା ବିଧି କଲେ ।
ତହିଂ ରାତ୍ରେକ ରହି ରାମ ଗଲେ
ଚିତ୍ରଉପ୍ଳାରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ଦେଖିଲେ ବିଶ୍ୱନାଥ ଅଛନ୍ତି ବିଜେ କରି
ଦକ୍ଷିଣ ବାରଣାସୀ ଅଟଇ ସେହୁ ପୁରୀ ।
ସ୍ନାହାନ ବିଧି ସାରି ବାଲୁକା ପୂଜା କଲେ
ବାଲୁକେଶ୍ୱର ବୋଲି ତାହାର ନାମ
ଦେଲେ ।
ତହିଂ ଅହୋରାତ୍ର ରହି ରାମ ଗଲେ
ବିନ୍ଦୁ ସାଗରେଣ ସ୍ନାହାନ ରାମ କଲେ ।
ମଠ କରି ମାସେ ରହିଲେ ତିନି ଜଣ
ସୀତା ମଠ ବୋଲି ଦେଲେ ତହିଂ ନାମ ।
ତହୁଂ ତିନି ଜଣ ସଜ ହୋଇଗଲେ
ଦକ୍ଷିଣ ମୁଖ ହୋଇ ଗମନ କରି ଗଲେ ।
କେତେହେଂକ ଦୂରେ ଦେଖିଲେ ନୀଳଗିରି
ସ୍ୱଦେହେ ବିଜେ କରିଅଛନ୍ତି ଦେବ
ହରି ।
ଦକ୍ଷିଣ ମଉଦଧିରେ ସ୍ନାହାନ ରାମ କଲେ
ଦାରୁ ବ୍ରହ୍ମରୂପେ ଯାଇଣ ଦେଖିଲେ ।
ନୀଳଗିରି ସୁନ୍ଦର ଅନନ୍ତ ମୂରତି
ତ୍ରିବିଧ ସ୍ୱରୂପ ଯେ ଦେଖିଲେ ସୀତାପତି ।
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଆଗେ ଶ୍ରୀରାମ ଉଭା ହୋଇ
ଲକ୍ଷଣ ବଳଭଦ୍ର ଛାମୁରେଣ ରହି ।

ସୀତା ସୁଭଦ୍ରା ଯେ ହୋଇଲେ ଭେଟ ବେନି
ତିନି ଦେବତା ଜାତ ମାନବ ଦେହ ଘେନି ।
ଶ୍ରୀରାମ ବିଚାରନ୍ତି ମୁଇଂ ସେ ଜଗନ୍ନାଥ
ସୀତା ସୁଭଦ୍ରା ଯେ ଅଟଇ ଯଥାର୍ଥ ।
ଲକ୍ଷଣ ବଳଭଦ୍ର ଯେକଇ ଦେହହୋନ୍ତି
ଏସନ ବିଚାରି ତହୁଂ ଚଳିଯାନ୍ତି ।
ଦକ୍ଷିଣ ମୁଖ ହୋଇ ଥୋକାୟେ ଦୂର
ଗଲେ
ପାଷାଣ ନପାଇଲାକୁ ଲାଉ ପୂଜାକଲେ ।
ତହୁଂ ଗଷିକୋଇଲା କୂଳରେ ମିଳିଲେ
ଅମୃତାକ୍ଷ ବୋଲି ଲିଙ୍ଗେକ ପୂଜିଲେ ।
କୁଲାଇଚଣ୍ଡୀ ବୋଲି ଅଛି ଯେକ ଦେବୀ
ପର୍ବତ ଉପରେଣ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ସେବି ।
ଆପଣାର ନାମ ଦେଇଣ ତହୁଂ ଗଲେ
ଟୋଲେକଶ୍ୱର ବୋଲି ଲିଙ୍ଗେକ ପୂଜିଲେ ।
ପଶ୍ଚିମ ମୁଖ ହୋଇ ଯାନ୍ତି ପଛ ବହି
ରାତ୍ରେକ ରହିଲେ ନଦୀ କୂଳେ ଯାଇ ।
ପ୍ରଭାତେ ସ୍ନାହାନ ସାରିଣି ତିନିଜଣ
ଯେ ବିଧି ବିଧାନ ସାରିଲେ ତତକ୍ଷଣ ।

ଲକ୍ଷଣକୁ ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେକ ଚାହିଂ
ରୁଦ୍ର ଦେବତାୟେ ଆଣସି ଭିଆଇ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଆଜ୍ଞାୟେ ଗଲେ ସଉମିତ୍ରୀ
ତୁମ୍ବା ଲାଉକ ଗୋଟିଏ ଲିଙ୍ଗ କରି
ପୋତି ।
ଶ୍ରୀରାମ ପୂଜିଲେ ତା ଜୀବନ୍ୟାସ କରି
ଲିଙ୍ଗର ମୃଧ୍ୟନି ଦକ୍ଷିଣ କରେ ଧରି ।
ପ୍ରତକ୍ଷେଣ ବିଜେ କଲେ ଶୂଳପାଣି
ଶ୍ରୀରାମ ମୁଦ୍ରିକାରୁ ଲାଗି ରହିଲାକ ମଣି ।
ତୁମ୍ବେଶ୍ୱର ବୋଲି ହୋଇଲା ଦେବତା
ମୁଦି ନ ଦେଖି ଶ୍ରୀରାମକୁ ପଚାରିଲେ
ସୀତା ।
ହୀରାର ନାୟେକ ଯେ ମୁଦ୍ରିକାରେ ଥିଲା
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ଲିଙ୍ଗରେ ରହିଲା ।
ତହୁଂ ପଶ୍ଚିମ ମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇ ଚଳିଯାନ୍ତି
ଘୋର ବିପୁନ୍ୟେ କନ୍ଦରେ ମିଳନ୍ତି ।
ରୁଦ୍ର ପୂଜନ୍ତି କାହିଂ ଆରାଧନ୍ତି ଚଣ୍ଡୀ
କେବଣ ତୀର୍ଥେ ସ୍ନାହାନ କରିଣ
ପାପଖଣ୍ଡି ।

ପଞ୍ଚବଟୀରେ ଶ୍ରୀରାମ

ଶ୍ରୀରାମ ତୋଷେଣ ଘେନିଲେ ଧନୁର୍ବାଣ
ବରଷେକ ତହିଁ ରହିଲେ ରଘୁରାଣ ।
ମୁନିଙ୍କି ପଚାରନ୍ତି ଦଶରଥ ବଛ
କେବଣ ଥାନରେ ରହିବି ଜ୍ଞାନଦଛ ।
ସୁସ୍ୱାଦୁ ଜଳ ପାଇବଇଂ କାହିଁ
ଫଳ ମୂଳ ବୃକ୍ଷ ତହିଁ ଥିବ ରହିଂ ତହିଁ ।
ଯେସନେକ ରମ୍ୟ ଥାନ ବିଚାରି
ମୋତେ କହ
ତହିଂ ରହି ମୁଂ ସେ ସୁସ୍ତ କରଇ ଦେହ ।
ବହୁତ ଅରନ୍ୟ ମୁଂ ଅଇଲଇଂ ବୁଲି
ଜନେକଦୋହିତା ଯେବେ ନପାରଇ ଚାଲି ।
କଷା ପିତା ଫଳ ଯେବେ ଖାଇଲୁ ବହୁତ
ଅଯୋଧ୍ୟା ସୁମରିଲେ ଲକ୍ଷଣ ଶୋକ ଚିତ୍ତ ।
ତେଣେ ସେ ସୁଥାନ ଇଛଜା କରଇ ଋଷି
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଣ ମୋତେ ଠାବ କହି
ଦେସି ।
ମୁନି ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ରଘୁନାନ
ପଞ୍ଚୁବଟୀ ବନ ଅଟଇ ରମ୍ୟ ସ୍ଥାନ ।
ସେ ଭଲ ଥାନ ରାମ ବସା କର ତହିଂ
ସୀତ୍ୟାକୁ ଘେନି ତହିଂ ବିହର ରଘୁ ସାଇଂ ।
ମୁନିଙ୍କର ଆଗ୍ୟାଂ ପାଇଣ ରଘୁନାନ
ଯିବେ ବୋଲି ସଜ ହୋଇଲେ ତିନିଜଣ ।
ଭାର ସଜ କରିଣ ଲକ୍ଷଣ ଆଗ ହୋଇ
ତାହାର ପଛରେ ଜନେକ ତନଇ ।

ଶ୍ରୀରାମ ଅଗସ୍ତିଙ୍କି ନମସ୍କାର କରି
ଲକ୍ଷଣ ଗତ ପଛ ଗଲେ ଅନୁସରି ।
ଯାନ୍ତେଣ ଦେଖିଲେ ମାରୁଚି ଦଇତ
ବାହୁଟିଆ ରୂପ ଧରି ଓଗାଳିଲା ପଛ ।
ସଙ୍ଗତେଣ ଦୁଇ ଅସୁର ଅଛି ଘେନି
ବାଟ ଜଗିଅଛି ବାହୁଟିଆ ତିନି ।
ମାରୁଚି ବୋଇଲା ଶୁଣସି ରାକ୍ଷସ
ଯେ ମୋହର ମାତାକୁ କଲା ପ୍ରାଣ ନାଶ ।
ଯେତେ ବୋଲି ବାଟ ଜଗିଲା ନିର୍ବନ୍ଧି
ଜାଣି ରଘୁନାଥ ତିନିବାଣ ସନ୍ଧି ।
ମାରୁଚି ମନରେ କଲା ମହାଭୀତି
ଜାଣିଅଛି ରାମର ମହିମା ପ୍ରକୃତି ।
ଧନୁରେ ନାରାଚ ଯୋଚନ୍ତେ ପଳାଇଲା
ପର୍ବତ ନଦୀ ଜଳ ଜିଣି କରିଗଲା ।
ସମୋଦ୍ର ଭିତରେ ଲୁଚିଲାକ ଯାଇ
ଦାଶରଥି ବାଣକୁ ମହାଭୟେ ପାଇ ।
ଆଉ ଦୁଇ ଅସୁରଙ୍କୁ ନକହିଣ ଗଲା
ନିଜ ପ୍ରାଣ ଘେନି ବେଗେ ପଳାଇଲା ।
ଶ୍ରୀରାମ ନାରାଚ ବିନ୍ଧିଲେକ ଟାଣି
ବେନି ଅସୁରଙ୍କୁ ପକାଇଲେ ହାଣି ।
ନିଜ ତନୁ ଧରି ରାକ୍ଷସ ବେନି ମଲେ
ତହୁଂ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ପଛ ବହିଗଲେ ।
ପଞ୍ଚୁବଟୀ ବନେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଶରଣ ମୁଂ ବଳରାମ ଦାସ ।

ଦେଖ ହୋ ଲକ୍ଷଣ ବିପୁନ୍ୟ ଚଉକତି
ଫଳ ଭରେ ବୃକ୍ଷ ଭୂମିରେ ଲୋଟନ୍ତି ।
ନାନା କୁସୁମେ ଦିଶଇ ଶୋଭାବନ
ଗୋଦାବରୀ ଜଳ ବହଇ ଘନ ଘନ ।
ଶାଳ ବୃକ୍ଷ ଉପରେ ଅଛି ଜଟାଇଣ
ସମ୍ପାତିର ଭାଇ ସେ ଗରୁଡ଼ର ଶିଷ ।
ପକ୍ଷୀ ବୋଇଲା ତୁ ଶୁଣ ରଘୁମଣି
ଦଶରଥ ପୁତ୍ର ତୁ ଅଛଇ ମୁହିଂ ଜାଣି ।
ଅନେକ ଋଷିମାନେ ତୀର୍ଥ କରିଆସନ୍ତି
ଭଲେ ସେ ଋଷିମାନେ ଗ୍ୟାନ ବଖାଣନ୍ତି ।
ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ରୀରାମ ସୀତ୍ୟା ଲଇକ୍ଷଣ
ଅବଶ୍ୟ ଯେଥକୁ ଆସିବେ ତିନିଜଣ ।
ମୁଇଂ ତାହା ଜାଣି ଅଛଇ ତତ୍ତ୍ୱ କରି
ତୁ ମୋହୋର ପୁତୁରା ଶୁଣ ହୋ
ଚାପଧାରୀ ।
ଦଶରଥ ମଇତ୍ର ମୁଂ ଅଟଇ ତୋର ତାତ
ଗରୁଡ଼ର ପୁତ୍ର ମୁଂ ସମ୍ପାତି ମୋର ଭ୍ରାଥ ।
ଯେହୁ ଭଲ ସ୍ଥାନ ଯେଥେ ତୁ ରହସି
ତୋତେ ରଖିତ ମୁଂ ଅଟଇ ଦଣ୍ଡୁଆସି ।
ତୁ ଯେବେ ବନକୁ ଯିବୁ ରଘୁନାଥ
ଯେ ତୋର ଘରଣୀକି ମୁଂ ରଖିତେ
ସାମରଥ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ସାନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
ପକ୍ଷୀକି ପ୍ରଶଂସି ସେ ବହୁତ ବୋଇଲେ ।
ଭୋ ମହାତମା ତୁ ଗରୁଡ଼ର ସୁତ
ଆବର ବିଶେଷେ ମୋ ପିତାର ଅଟୁ ମିତ୍ର ।
ବାପର ସମାନ୍ୟ ତୁ ହୋଇଲୁ ମୋହର
ସାଧୁ କଥାମାନ ଶୁଣିଲି ତୋହୋର ।
ଅଗସ୍ତି ବୋଇଲେ ଯେ ପୁନ୍ୟ ଥାନ ଅଟଇ
ତେଣୁ ସେ ମୋହୋର ମନକୁ ଖଟଇ ।
ତୁ ମୋର ଦଶରଥ ସମାନ୍ୟେ ପିଅର
ତୋହୋର ଆଶ୍ରେକେ ମୁଂ ରହିବି
ପକ୍ଷୀବର ।
ଯେତବୋଲି ରାମ ଲକ୍ଷଣ ବେନି ଭାଇ
ହରିଡ଼ା ବୃକ୍ଷ ମୂଳେ ସୀତ୍ୟାକୁ ବସାଇ ।
ହାଥୀ ଭଙ୍ଗା କାଠ ଘେନିଣ ଘର ତୋଳି
ପଲାଶ ପତ୍ରେ ଛାଇଲେ ଘରର ପୀଢ଼ା
ଓଳି ।
ଲକ୍ଷଣକୁ ଭିନେ ମଢ଼ିଆଯେ ରଞ୍ଚି
ଯେବଣ କାଳେ ଧାତା ଯାହା ଅଛି ସଞ୍ଚି ।
ଘର ତୋଳି ସାରି ଲିପା ପୋଛା କଲେ
ଯେକା ହୋଇ ରାମ ମୃଗ ମାରି ଗଲେ ।
ସୀତୟା ଲକ୍ଷଣ ଅଛନ୍ତି ବେନି ଜନ
ହରିଣୀ ଘେନି ଅଇଲେ ରଘୁକୁଳ ନାନ ।
ଲକ୍ଷଣ ହାଥରେ ଦେଲେ ତାହା ନେଇ
ଫୁଟିଣ ମଢ଼ିଆରେ ବସିଲେ ରଘୁସାଇଂ ।
ଲକ୍ଷଣ ତତକ୍ଷଣେ ମୃଗ କେଳାଇଲେ
ସୀତ୍ୟାର ସନ୍ନିଧ୍ୟେ ନେଇ ସକଳ
ସମର୍ପିଲେ ।
ଖଣନ୍ତି ଘେନିଣ ଖୋଳିଲେକ ଚୁଲି
ଲକ୍ଷଣକୁ ସୀତ୍ୟା ପାଣି ଆଣ ବୋଲି ।
ଲାଉ ଘେନି ଲକ୍ଷଣ ପାଣି ଆଣି ଗଲେ
ଶୁଖିଲା କାଠ ଭାଙ୍ଗି ଶ୍ରୀରାମ ଆଣି
ଦେଲେ ।
ଝକମକ ପଥରେ ଶିମ୍ବଳି ତୁଳା ଦେଇ
କାଣ୍ଡଫାଳ ଦେଇ ଠୁକିଲେ ରଘୁସାଇଂ ।
ତତକ୍ଷଣେ ହୁତାଶନ ହୋଇଲାକ ଜାତ
ତାହା ଘେନି ଚୁଲି ଜାଳିଲେ ଜନେକ
ଦୋହିତ ।
ଲକ୍ଷଣ ପାଣି ଘେନି ମଢ଼ିଆରେ ହୋଇ

ଦୁଃଖ ପାଇଲୁ ବୋଲି ବୋଇଲେ
ବଇଦେହୀ ।
ଶ୍ରୀରାମ ହସିଲେ ଚାହିଁ ସୀତା ମୁଖ
କିପାଇଁ ସୁନ୍ଦେରୀ ଗୋ ହୋଇଲୁ ବିମୁଖ ।
ଅପୂର୍ବ ପଦାର୍ଥ ଖାଇଲା ଯେ ତୁଣ୍ଡ
ଯେବେ କନ୍ଦମୂଳେ ତୋଷିଲାଇଁ ପିଣ୍ଡ ।
ଘୋର ଅରନ୍ୟେ ଘର କରି ରହିଲାଇଁ
ଯେଥକୁ ବିଚାର ଗୋ କରୁ କାହିଁ ପାଇଁ ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ଗୋ ପାର୍ବତୀ
ମୃଗ ମାଂସ ରନ୍ଧନ କଲେ ମାହାସ୍ୟତୀ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ ସ୍ନାହାନ କରିଗଲେ
ପୁନ୍ୟ ଜଳେ ଯାଇ ସ୍ନାହାନ ସାରିଲେ ।
ମଢ଼ିଆରେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ଜନେକ ନନ୍ଦିନୀ ସ୍ନାହାନ କରିଗଲେ ।
ସ୍ନାହାନ ସାରିଣ ଅଇଲେ ଶୁଭ୍ରକେଶୀ
ପାଦ ପଖାଳିଣ ଭିତରକୁ ପଶି ।
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ ପାଣି ଘେନି ବସି
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସାତ ଘଡ଼ି ବେଳ ହୋଇଲାନି ଆସି ।
ଶାଳପତ୍ର ଦନା ଲକ୍ଷଣ ସିଂଇ ଥିଲା
ଶ୍ରୀରାମ ମୋଣୋହି ଠାବରେ ନେଇ
ଦେଲା ।
ମୃଗ ଛାଲ ମାଡ଼ି ବସିଲେ ରଘୁନାଥ
ପାଣି ତୋଳିଦେଲେ ସୁମଇତ୍ରାର ସୁତ ।
କରେ ଜଳ ଘେନି ପତ୍ରେ ଜଳ ସିଞ୍ଚି
ବିଷ୍ଣୁ ବିଷ୍ଣୁ ବୋଲି ଭୂମିରେ ଆମଞ୍ଚି ।
ଲକ୍ଷଣ ଥୋକାଯେ ଦୂରେ ଭୁଞ୍ଜି ବସି
ଜନେକର ଝିଅ ମାୟେଂସ ପରଶି ।
ଅଭ୍ୟାଗତ ବୋଲି ଦନାଏ ପୂରାଇ
ଜଟାଇଣ ଅଗ୍ରତେ ଦେଲେ ତାହା ନେଇ ।
ପୁଣି ପାଦ ପଖାଳି ଭିତରକୁ ଗଲେ
କନ୍ଦମୂଳ ଫଳ ଯିସ ଅବା ଥିଲେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣକୁ ଦେଲେ ତାହା ନେଇ
ଦେଖି ପିତୃ ଅର୍ଚ୍ଚନା କଲେ ରଘୁସାଇଁ ।
ଜଳ ଚଳୁ ଗ୍ରାସ କରିଣ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି
କନ୍ଦମୂଳ ଫଳେ ଆତ୍ମାକୁ ତୋଷନ୍ତି ।
ଉଦର ତୋଷିଣ ଉଠିଲେ ବେନିଭାଇ
ପାଣି ତୋଳି ଦିଅଇ ଜନେକ ତନଇ ।
ଆଚୋଂବନ ସାରି ଶ୍ରୀମୁଖ ପୋଛନ୍ତି
କଷାଫଳ ଖାଇ ବାହାରେ ବସନ୍ତି ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ପତ୍ରେ ସୀତ୍ୟା ଭୁଞ୍ଜିବସି
କନ୍ଦ ଫଳ ମାଂସ ଲକ୍ଷଣ ପରଶି ।
ଓଦର ତୋଷିଣ ଉଠିଲେକ ସତୀ
ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ପକାଇ ଆଚୋଂବନ କଲେ ଧାତି ।
କଷାଫଳ ଖଣ୍ଡିଏ ଶ୍ରୀରାମ ଯାଚିଦେଲେ
ଅଯୋଧ୍ୟାର କଥା ବସିଣ ଭାଳିଲେ ।
ଦଶ ବରଷ ହୋଇଲା ଆମ୍ଭର ଅଇଲା
ବାରତା ନପାଇଲୁ କେହ୍ନୁ କିସ କଲା ।
ଲକ୍ଷଣ ବୋଇଲା ଦେବ ସେକଥା
ପାଶୋର
ବନସ୍ତେ ଥିବାର ଏକଥା ବିଚାର ।
ଯେସନେକ ମେରୁ ଓହାଡ଼େ ଆଦିତ୍ୟ
ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁମରିଲେ ଦଶରଥ ସୁତ ।
ଯହୁଂ ସେ ପହଡ଼େକ ହୋଇଲାକ ରାତି
ମୃଗଛାଲେ ଶେଯ ପାତିଲେ ମହାସ୍ୟତୀ ।
ଅମଳାଣ ବସ୍ତ୍ର ଶେଯାଇଲେ ତହିଁ ନେଇ
ଶେଯ୍ୟାରେ ପହୁଡ଼ିଲେ ରଘୁକୁଳ ସାଇଂ ।
ସୀତ୍ୟା ଶ୍ରୀରାମର ଚାପଇ ଚରଣ
ଧନୁ ଶସ୍ତ୍ର ଘେନି ଜଗଇ ଲକ୍ଷଣ ।
ବିବିଧ ବିନୋଦେଣ ବଂଚିଲେ ରଜନୀ
ପ୍ରଭାତେ ନଦୀକି ଗଲେ ଜଣ ତିନି ।

ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରିଣ ବାହୁଡ଼ି ଆସନ୍ତି
ପଞ୍ଚବଟୀ ବନେ ସୁଖେ ବିଳସନ୍ତି ।
ମୃଗ ମାରନ୍ତି ଆଣନ୍ତି ଫଳମୂଳ
ସୁଖେ ଦିନ ହରନ୍ତି ଦଶରଥ ବାଳ ।
ଗୋଦାବରୀ କୂଳେ ସୀତ୍ୟାଙ୍କୁ ରାମ ଘେନି
ଗ୍ରୀଷମ ଜଳକ୍ରୀଡ଼ା କରନ୍ତି ତହିଂ ବେନି ।
ଶରଦ ରଜନୀରେ ପର୍ବତେ ଉଠନ୍ତି
ବନ ଘୋର କନ୍ଦର ସୁଖେ ବିଳସନ୍ତି ।
ଯେମନ୍ତେଣ ତିନିବରଷ ତହିଂ ଗଲା
ସୀତୟା ଘେନି ରାମ ବହୁତ କ୍ରୀଡ଼ା କଲା ।

ଶୂର୍ପଣଖା ପ୍ରସଙ୍ଗ

ଯେମନ୍ତ ସମୟ ତହିଁ ରାକ୍ଷସୀଯେ ଆସି
ସ୍ନାହାନ କଲା ସେ ଗୋଦାବରୀରେ ପଶି ।
ମନିଷ୍ୟ ଚରଣ ସଞ୍ଚାକୁ ଦେଖିଲା
ଖୋଜ ଗୋଡ଼ାଇଣ ବନସ୍ତକୁ ଗଲା ।
ଦେଖିଲାକ ରାମ ଲକ୍ଷଣ ସୀତ୍ୟା ତିନି
ନାହିଁ ପଟାନ୍ତର ଭୁବନ ମେଦିନୀ ।
ଅସୁରୀ ବିଚାରଇ ଅପୂର୍ବ ପଦାର୍ଥ
ଯେହାଙ୍କୁ ଖାଇଲେ ମୋ ଶରୀର ହେବ
ସୁସ୍ଥ ।
ଯେ ଦୁଇ ପୁରୁଷଙ୍କୁ କରିବି ଆହାର
ଯେ କନ୍ୟାକୁ ନେଇ ଦେବଇଁ ଦଶଶିର ।
ଯେତେ ବିଚାରିଣ ସୁନ୍ଦେରୀ ଅଇଲା
କି ଜାଣି ଅପୂର୍ବ ତିନିପୁର ମୋହିଲା ।
ଶ୍ରୀରାମ ଛାମୁରେ ମିଳିଲାକ ଆସି
ଆଖି ଡାଳିଣ ସେ କହଇ କଥା ହସି ।
କେବଣ ଦେଶରୁ ତୁମ୍ଭେ ଯେଥକୁ ଅଇଲ
ଯେ ମୋର ବିପିନେ କିମ୍ପାଇ ରହିଲ ।
ଅସୁରଙ୍କୁ ଭୟେ ନାହିଁକି ତୁମ୍ଭର
ଶିରେ ଜଟା ବାନ୍ଧି ଧନୁ ଶର ଧର ।
କେ ତୁମ୍ଭର ମାତା କେ ତୁମ୍ଭର ପିତା
ଯେ ଯୁବତୀ ଅଟଇ କାହାର ବନିତା ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ଅଯୋଧ୍ୟା ମୋର
ଦେଶ
ଦଶରଥ ରାଜା ଅଟଇ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶ ।
ତିନିରାଣୀରୁ ଯେ ଚାରିପୁତ୍ର ଜାତ
କଉଶୁଲା ରାଣୀ ଅଟଇ ମୋର ମାତ ।
ମୁହିଁ ସେ ଶ୍ରୀରାମ ସୀତୟା ମୋର ନାରୀ
ଜନେକ ଋଷିର ଯେ ଅଟଇ କୁମାରୀ ।
ଲକ୍ଷଣ ନାମେଣ ଯେ ମୋହର ସାନ ଭାଇ
ଦଶରଥ ଯୁବତୀ ସୁମିତ୍ରା ଯେହାର
ଆଈ ।
ଶତ୍ରୁଘନ ନାମେଣ ଯେହାର କନେଷ୍ଠ
ଭ୍ରଥ ସଙ୍ଗତେ ସେ ଅଛଇ ନଗ୍ର ରାଷ୍ଟ୍ର ।
ଭ୍ରଥର ଜନନୀ ଅଟଇ କୟେକୟା
ଦାସୀର ବୋଲେ ମୋତେ ଚିନ୍ତିଲାକ ମାୟା ।
କପଟେ ନୃପତିକି ସତ୍ୟ କରାଇଲା
ପୂର୍ବର କଥା ଥିଲା ତେଣେ ହରାଇଲା ।
ବୋଇଲା ଶ୍ରୀରାମ ବନବାସ ଯାଉ
ଭ୍ରଥ ନୃପତି ଯେ ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ହୋଉ ।
ତେବେ ସେ ମୋହୋର ରହିବ କୀରତି
ତୁମ୍ଭର ତହିଁ ସତ୍ୟ ରହିବ ନୃପତି ।
ସତ୍ୟ କରାଇଣ ମାଗିଲା ଯେ ବର
ତେଣୁ କରି ମୁହିଁ ପଶିଲି ବନଘୋର ।
ଯେ ବଚନ ଶୁଣି ବୋଇଲା ସୂପଲେଖି
ଭୋ ରାମ ଅଇଲଇଁ ତୋତେ ମୁହିଁ
ଦେଖି ।
ଯୁବା ସୁନ୍ଦର ଯେ ପୁରୁଷ ତୁ ଅଟୁ
ଯେ ମୋହୋର ପଞ୍ଚମନକୁ ତୁ ଖଟୁ ।

ସୀତ୍ୟା ଛାଡ଼ିଣ ତୁ ମୋତେ ଭୋଗ୍ୟ କର
ତୋତେ ଶରଧା ଯେ ବଳିଲା ମୋହୋର ।
ସୀତୟାର ରୂପ ନୋହୋଇ ମୋତେ ସରି
ଯେ କଥା ହୃଦରେ ବିଚାର ଦୃଢ଼ କରି ।
ମୁହିଂ ସେ ସୂପଲେଖି ସୁନ୍ଦେରୀ ଯୁବତୀ
ଦିବ୍ୟରୂପ ମୋର ଦେଖ ରଘୁପତି ।
ରୂପେଣ ମଦନକୁ ପାରଇ ମୁହିଂ ଜିଣି
ଯେ ମୋହୋର ଗୁଣ ତୁ ଶୁଣ ରଘୁମଣି ।
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରମା ପ୍ରାୟେ ମୋହୋର ବଦନ
ହେଳେ ବଶ୍ୟ କରିପାରଇ ମଦନ ।
ଦୀର୍ଘନୟନ ମୋ ଚାହିଂବା ଛଟକ
ଦେଖିଲେ ମଞ୍ଚକୁ ଆସିବେ ସ୍ୱର୍ଗଲୋକ ।
ନବ ଯଉବନ ମୋର ଅମୃତ କୁମ୍ଭ ଜାଣି
ମୁହିଂ ସେ ଅଟଇ ସର୍ବରୂପ ଖଣି ।
ଯେ ମୋହୋର ରୂପକୁ ତୁହି ସେ ଅନରୂପ
ସୁନ୍ଦର ରୂପେ ଜିଣିପାରଇ କନ୍ଦର୍ପ ।
ରତି ଶାହାସ୍ତ୍ରେ ମୁଂ ନିର୍ଜିତ ରଘୁବୀର
ଆସ ଆସ ଶ୍ରୀରାମ ରମଣ ମୋତେ କର ।
ଯେସନେକ ବୋଲି ତୋଳିଲାକ କର
କାଖ ଆଉଂସିଣ ଦେଖାଇଲା ଉର ।
ନାକ ଡିଆଂଇଣ ଚାହିଂଲା ବକ୍ରକରି
ଅଳପ ହସଇ ଅଧର କରେ ଧରି ।
ଖୋସିଲାର ଖୋଷା ପୁଣ ପୁଣ ଫେଡ଼ି
ଯଉବନ ଉପରୁ ଖସାଇଲା ଶାଢ଼ୀ ।
ମଦନ ଚେରଷ୍ଟା ବହୁତ ଦେଖାଇଲା
କେବେହେଂ ଶ୍ରୀରାମର ଶରଧା ନବଳିଲା ।
ଶ୍ରୀରାମ ଅସନମତେ ଅସୁରୀ ଚକିତ
ମାୟାରେ ରୋଦନ ସେ କଲାକ ବହୁତ ।
ଥୋକାୟେକ ବେଳ ବୋଇଲାକ ପୁଣି
ମୋହୋର ବୋଲ ଯେବେ କର ରଘୁମଣି ।
ରତି ସାଂଗ୍ରାମ ତୁ ମୋହୋର ସଙ୍ଗେ କର
ଯେ ତୋହୋର କରେ ମୋହୋର କୁଚ
ଧର ।
ଅଧରେ ଚୁମ୍ବନ ଦେସି ମୋର ଆସି
କୁଚ ମର୍ଦ୍ଦନ ମୋର କର ରଘୁଶିଷି ।
ଦନ୍ତଛତ କର ମୋହୋର ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ
ଭୁଜେ ଭୁଜ ଭିଡ଼ି କର ମୋତେ କୋଳ ।
ଯହୁଂ ସୂପଲେଖି କହିଲା ଯେମାନ
କେବେହେଂ ନବଳଇ ଶ୍ରୀରାମର ମନ ।
ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ରୀରାମ ଶୁଣରେ ଯୁବତୀ
ସୀତ୍ୟାହୁଂ ଆନେ ମୋର ନବଳଇ ମତି ।
ବିଭାର କାଳେ ମୋତେ ନିୟମ କରାଇଛି
ତେଣୁ କରି ମୁହିଂ ପର ରମଣୀୟେ
ଲେଛି ।
ଯେକ ପତ୍ନୀବତୀ ଅଛଇ ମୋହୋର
ପାଖୁ ଯେବେ ଯାଇ ଲକ୍ଷଣକୁ ବର ।
ଯୁବତୀ ନାହିଂ ବେଗେ ତୁ ତହିଂକି ଯା ଯା
ସେ ଅବା ତୋତେ ଗୋ କରିବ ଭାରିଯା ।
ଶୁଣିଣ ଅସୁରୀ ଗଲା ତହୁଂ ଚଳି
ପର୍ବତୁଂ ଓହ୍ଲାଇଲା ବିଶର୍ବା ଦୁଲାଳୀ ।
ଲକ୍ଷଣ ମଢ଼ିଆରେ ଅଛଇ ଯେ ବସି
ସୂପଲେଖି ଯାଇ କହିଲାକ ହସି ।
ଧନ୍ୟ ରୂପବନ୍ତ ଧନ୍ୟ ତୋର ଗୁଣ
ଜାଣି ପଟାନ୍ତର ମଦନ ପଞ୍ଚୁବାଣ ।
ଯୁବା ବୟେସ ତୁ ଅଟୁ ଧନୁର୍ଦ୍ଧର
ଚାହୁଁ କହି ଚିତ୍ତ ହରିବି ତୋହର ।
ତୁ ମୋତେ ରମଣୀ କର ସ୍ୱାମୀ ଆସ
ଦାସୀ ପଣେ ତୋତେ ଖଟିଥିବି ପାଶ ।
ମୋହର ରୂପକୁ ତୁ ଅନରୂପେ ପତି
ତୋହ ବିନୁ ଆନେ ନବଳଇ ମତି ।

ଲକ୍ଷଣ ବୋଇଲେ ମୁଂ ଶ୍ରୀରାମର ଦାସ
ଦାସର ଭାରିଯା ହୋଇଲେ କିସ
ପଉରୋଷ ।
ତୋହେର ପରା ଲୋକ ହୋଇବୁ କିମ୍ପା
ଦାସୀ
ଆପଣେ ଆପଣେ ତୁ ବିଚାର କରସି ।
ଏ ତୋହର ରୂପକୁ ମୁଇଂ ନୋହଇ ସରି
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱାମୀ ଅଟନ୍ତି ମୋହରି ।
ତାହାଙ୍କର ତହିଂକି ତୁ ଲେଉଟିଣ ଯାସି
ତୋତେ ରମଣୀ ସେ କରିବେ ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ।
ଶୁଣି ସୂପଲେଖି ଲେଉଟାଣି ଗଲା
ଶ୍ରୀରାମ ସନିଧେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ।
ବୋଇଲା ଲକ୍ଷଣ ନ ବରିଲେ ମୋତେ
ବାହୁଡ଼ି ଆସିଣ ମୁଂ କହିଲଇ ତୋତେ ।
ଯେ ମୋହର ବୟେସ ଷୋହଳ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
ସୁରତି ରସ ଦେଇ ତୋଷ କର ମନ ।
ଏ ନବ ଯଉବନ ଧରଣ ନଯାଇ
ବିରହ ଜ୍ୱରେଣ ମୁଂ ହୋଇଲଇଂ ବାଇ ।
ତୁ ହୋ ଶ୍ରୀରାମ ମୋତେ ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରାୟେ
ମଣୁ ।
ମୁହିଂ ଯେହ୍ନୁ ଅଟଇ ତାହା ତୁ ନଜାଣୁ ।
ଲଙ୍କାର ରାଜା ଯେ ଅଟଇ ରାବଣ
ତାହାର କନେଷ୍ଟ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ବିଭୀଷେଣ ।
ମୋହର ଦେଖନ୍ତେ ସେ ହୋଇବେ ତୋର
ବନ୍ଧୁ
କେବଣ କାରଣେ ତୁ ଯେଡ଼େ ଯଶ ନିନ୍ଦୁ ।
ଅଥବା ରାମ ତୋତେ ନୋହଇ ଏ ଗୁଣ
ରାବଣ ଭୟେଣୀ ମୁଂ ସାବଧାନେ ଶୁଣ ।
ସେ ମୋହର ଭାଇ ଅଟଇ ମହାବୀର
ନିଜ ଭୁଜ ବଳେ ସାଧିଲା ତିନିପୁର ।

ତାହାର ସିଂହଦ୍ୱାର ରକ୍ଷପାଳ କତି
ଚାହୁଁ ବଚନ କହଇ ବସିଣ ସୁରପତି ।
ଦେବଗଣେ ଯାହାଙ୍କୁ ଅଛନ୍ତି ସେବାକରି
ସ୍ୱର୍ଗକୁ ସମାନ୍ୟ ଯେ ଅଟଇ ଲଙ୍କପୁରୀ ।
ମୃତ୍ୟୁପୁରେ ତୋତେ କରାଇବି ରାଜା
ସକଳ ନୃପତି ତୋତେ କରିବେ ପାଦ
ପୂଜା ।
ଯେଡ଼େ ବିଭୂତି ଗୋଟି କରିବୁ ବଇଭୋଗ
ଯେତେ ସୁଖକୁ ବିହି ଦେଉଅଛି ଯୋଗ ।
ଅନେକ ଗଉରବ ପାଇବୁ ରଘୁସାଇଂ
ଖର ଧୂଷଣ ବୋଲି ଅଛନ୍ତି ବେନି ଭାଇ ।
ସଇନ ସହିତେ ବନସ୍ତେ ଅଛନ୍ତି
କଥା ଶୁଣିଣ ତୋତେ ହୋଇବାକ ପ୍ରୀତି ।
ଯେ ମୋହୋର କୁଳେ ତୁ ପଶିବୁ ରଘୁନାଥ
ମୋହର ସ୍ୱାମୀ ହୋଇଲେ ଅନେକ
ପୁଷାର୍ଥ ।
ଉଠ କୋଳ କର କତିକି ମୋର ଆସ
ତୋତେ ଦେଖି ମୋର ବଳିଲା ମୁଂହାସ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ଗୋ କନ୍ୟା ବେଗେ
ଶୁଣ
ଯେ ସୀତ୍ୟାର ତହିଂ ଯେ ଅଛି ଯେତେ
ଗୁଣ ।
ମୋହୋନି ମନ୍ତ୍ରେ ଯେ ମୋତେ ଅଛି ମୋହି
ଯେହା ମୁଂ କେବେହେଂ ଛାଡ଼ି ନପାରଇ ।
ଯେ ମୋହୋର ପ୍ରାଣ ଯେହାକୁ ମୋର ବଶ୍ୟ
ଯେତେ ବୋଲି ରାମ ହୁଅନ୍ତି ହସ ହସ ।
ରାଜାର ଝିଅ ଯେ ହୋଇଲା ଯେଡ଼େ ଦୁଃଖୀ
ବନସ୍ତକୁ ଗୋଡ଼ାଇ ଅଇଲା ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ ।
ଦିନ ହରଇ ଦୁଃଖେ ମୋହୋର ସଙ୍ଗେ
ଥାଇ

ଯେହାକୁ ମୁଂ ଦଣ୍ଡେ ମୁକୁଳି ନପାରଇ ।
ପ୍ରାଣ ପରିତ ହୋଇ ଅଛଇ ମୋର ସଖୀ
କଦାଚିତେ ଯେହାକୁ ମୁଂ ନପାରଇ ମୁଚ୍ଛି ।
ତୁ ମୋତେ ସୂପଲେଖି ଗୋ ନ ବୋଲନି
ଆଉ ।
ହସ୍ତ ଧରି ପ୍ରବୋଧନା କରନ୍ତି ରାମରାହୁ ।
ରାମ ଅସନମତ ରାକ୍ଷସୀ ଜାଣିଲା
କାର୍ଯ୍ୟ ନପାଇ ତୁଚ୍ଛା ଯେ ଗଞ୍ଜି ହୋଇ
ମଲା ।
ମନେ ବିଚାରିଲା ନୋହିଲା କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ
ଯେ ସୀତ୍ୟା ଛଡ଼ାଇଲା ମୋହର ସର୍ବ
ଲାଜ ।
ଯେତେ ବୋଲି ନିଜ ରୂପ ଧଇଲା ରାକ୍ଷସଣୀ
ପ୍ରତଗ୍ୟାଂ କରିଣ ବୋଇଲା ଶିର ଝୁଣି ।
ଯେହାକୁ ଖାଇଲେ ତୋହର ଗର୍ବ ସରଇ
ଯେତେ ବୋଲି ସୀତୟା ଉପରକୁ ପଡ଼ଇ ।
ଦେଖିଣ ଶ୍ରୀରାମ ହୋଇଲେ ଆଶ୍ରିଯ ମତି
ଲକ୍ଷଣକୁ ରାମ ରାଇଲେ ତଡ଼ତି ।
ସୁମୈତ୍ରାନନ୍ଦନ ମିଳିଲାକ ଆସି
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ହୋ ଯେ ଦୁଷ୍ଟ
ରାକ୍ଷସୀ ।
ସୀତୟାକୁ ଡରାଉଣ ଅଛି ବାବୁ ଚାହାଂ
କୁରାଳ ଚକ୍ର ପ୍ରାୟେ ବୁଲାଇ ବେନି ବାହା ।
ନାସିକା ଶ୍ରବଣ ଛେଦସି ଯେହାର
ଶୁଣିଣ ଲକ୍ଷଣ ଯେ ଧଇଲା ଧନୁଶର ।
ବାଳ ଧରିଣ ଯେ ଅସୁରୀକି ପାଡ଼ି
ଭୟେ ଅସୁରୀ ଯେ ଦିଅଇ ସିଂହରଡ଼ି ।
ନାସା ଶ୍ରବଣ ଯେ ଛେଦିଲେ ଲକ୍ଷଣ
ଦିଶିଲା ରାକ୍ଷସିଣୀ ଅତି ଅପଛନ ।
ରୁଧିର ଜର ଜର ଶରୀର ସହିତେ
ବିରୂପ ଦେଖିଣ ଯେ ହସନ୍ତି ରଘୁନାଥେ ।
ଲକ୍ଷଣକୁ ବୋଇଲେ ଛାଡ଼ ଏହୁ ଯାଉ
ଦୋଷକୁ ପ୍ରଭାବ ପାଇଲାନି ଯେହୁ ।
ପ୍ରାଣେ ମାରନ୍ତୁ ଆଜ ଯୁବତୀ ନୋହିଲେ
ଧର୍ମ ହାନି ହୋଇବ ନା ସ୍ତିରୀ ବଧ କଲେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବଚନେ ଲକ୍ଷଣ ଅସୁରୀକି ଛାଡ଼ଇ
ପଳାନ୍ତେ ସୂପଲେଖି ବାଟେ ରୁଧିର
ପଡ଼ଇ ।
ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରେ ରୋଦନ କରି ତହୁଂ ଚଳିଗଲା
ଖର ଧୂଷଣ ଆଗେ ଯାଇଣ କହିଲା ।
ଦେଖିଣ ଚକିତ ହୋଇଲେ ବେନି ଭାଇ
ପୁଛନ୍ତି ସୂପଲେଖି ଯେମନ୍ତ କାହିଂପାଇଂ ।
ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ଗୋ ହୋଇଲା କାହାର
ନିକଟେ କେଉଂ ପ୍ରାଣୀ ଯିବ ଯମପୁର ।
କାହାର ରୋଧିରକୁ ମେଦିନୀ କଲା ଆଶ
କେହୁ କଲା ତାର ଯେଡ଼େକ ସାହାସ ।
ସୂପଲେଖି କାନ୍ଦଇ ଭୂମିରେଣ ପଡ଼ି
ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଣ ଶିରେ କର ତାଡ଼ି ।
ବୋଲଇ ଅଯୋଧାରେ ଦଶରଥ ରାୟେ
ରାମ ଲକ୍ଷଣ ବୋଲି ତାହାର ତନୟେ ।
ତାହାଙ୍କର ଭାରିଯା ସୀତ୍ୟା ନାମେ ବାଳୀ
ରୂପେ ପଟାନ୍ତର ନାହିଂ ମହୀଆଳି ।
ପଞ୍ଚୁବଟୀ ବନେ ତାହାକୁ ଦେଖିଲି
ମାୟେଂସ ଖାଇବି ବୋଲି ଶରଧାୟେ
କଲି ।
ମାୟା କଲି ମୁହିଂ ତାହାଙ୍କର ପାଶ
ମୋହୋର ନାସା ଶ୍ରବଣ କଲେ ସେହୁ
ନାଶ ।

ସୀତା ହରଣ

ଗହନ ବନରେ ପଶିଲା ଦଶଶିରି
ପଂଚୁବଟୀ ବନେ ମୃଗ ଗୋଟି ଚରି ।
ନବରତ୍ନେ ଜଡ଼ିତ ଦିଶଇ ଅନୁପାମ
ଦେଖିଣ ଜାନେକୀ ରାଇଲେ ଶ୍ରୀରାମ ।
ଭୋ ରାମ ଦେଖ ଯେ ଅପୂର୍ବ ଜୀବ ଗୋଟି
ଶୁଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେ ଶରୀର ଅଛି ଘୋଟି ।
ଯେତେ ଦୂର ବନ ବୁଲିଣ ଅଇଲୁ
ଏସନେକ ମୃଗ କାହିଂ ନ ଦେଖିଲୁ ।
ଏହାକୁ ମାରିଣ ଆଣ ରଘୁନାଥ
ଛାଲ ଗୋଟି କାଢ଼ି ଦିଅସି ମୋର ହାଥ ।
ମୁହିଂ ତାହା ଯତନ କରି ଥୋଇଥିବି
ଅନେକ ସାନନ୍ଦ ବସିଣ ପାଇବି ।
ଯେ ମୋହୋର ଶରଧା ନଭାଙ୍ଗ ରଘୁସାଇଂ
ଚିତ ପ୍ରବୋଧ ମୋର କୁରଙ୍ଗୀ ଗୋଟି
ଦେଇ ।
ହସିଣ ଶ୍ରୀରାମ ସୀତାକୁ ଚାହାନ୍ତି
ସଧୀରେ ସଧୀରେ ବଚନ ବୋଲନ୍ତି ।
ଯେବେ ତୁ ଶରଧା କଲୁ ମହାସ୍ୟତୀ
ଯେହିକ୍ଷଣି ମୃଗ ହୋଇବ ତୋର କତି ।
ତଇଲୋକ ସମ୍ପଦ ଯାହାରେ ହୋଇ ଦେଇ
କନେକ କୁରଙ୍ଗୀକି ଅପୂର୍ବ ଏହା ହୋଇ ।
ଯେତେ ବୋଲି ରାମ ଧଇଲେ ଧନୁଶର
ଲକ୍ଷଣକୁ ଚାହିଂ ବୋଲନ୍ତି ରଘୁବୀର ।
ଆମ୍ଭେ ମୃଗ ମାରି ହୋ ଆଣୁ ସଉମିତ୍ରୀ
ତୁ ରକ୍ଷା କରିଥାଅ ଜନେକ ଦୋହିତୀ ।
ଘୋର ବିପ୍ନୁନ୍ୟେ ଯେ ଡରଇ ମହାସ୍ୟତୀ
ଜନେକ ମୃଗକୁ ଯେ ବଳାଇଲା ମତି ।
ଆମ୍ଭେ ଧାଡିକାରେ ମାରି ଆଣୁ ଯାଇଂ
ଶ୍ରୀରାମ ମୁଖୁଂ ଶୁଣି ସୀତୟା ବୋଲଇ ।
ଅନେକ ମୃଗତ ବନସ୍ତେ ଦେଖିଲି
ଯେ ଜୀବ ସତ ନୋହଇ ବୋଲିଣ
ମଣିଲି ।
ବିଚାରି ଜାଣିଲି ଯେ ସତ ଯେ ନୋହଇ
ଯେତେକାଳେ ଯେହା ନଦେଖିଲି କାହିଂ ।
ଯେହା ବପ୍ନୁରୀତ ଜାଣିଲଇଂ ମୁହିଂ
ବିନୟ ହୋଇ ସୀତ୍ୟାଂ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ କହି ।
ନମାର ମୃଗ ତେଣେ ନାହିଂ ମୋର କାର୍ଯ
ସୀତ୍ୟା ବୋଲ ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ରଘୁରାଜ ।
ଡରିଲୁ କି ସୀତ୍ୟା ଗୋ କନେକ ମୃଗ ଦେଖି
ତେଣୁ କରି ମୋତେ ତିଆରୁ ଶଶୀମୁଖୀ ।
ମୁହିଂ ଯେ ବୋଇଲି ତୋତେ କୁରଙ୍ଗୀ
ଦେବି ଆଣି
ବିଅର୍ଥ ହୋଇବ କି ଯେ ମୋହୋର ବାଣୀ ।
ମୋହୋର ବାଣୀ ସଖି ନୁହଇ ନା ମିଛ
ମୃଗ ମାରି ଦେବି ଦେଖିବୁ ପ୍ରତକ୍ଷ ।
ମାୟା ହୋଇଲେ ଗୋ ମୋହୋର କିସ
ହୋଇ
ମାୟାକୁ ମାୟା ମୁଂ ଜାଣଇ ବଇଦେହୀ ।

ଯେ ମୋହୋର କରେ ଯେବେ ଧନୁଶସ୍ତ୍ର ଥିବ
ଇନ୍ଦ୍ର ହୋଇଲେ କି ମୋତେ ସେ ଜିଣିମ ।
ଯେତ ବୋଲି ଧନୁରେ ନାରାଚ ବସାଇ
ଲକ୍ଷଣ ତିଆରି ବାହାର ରଘୁସାଇଂ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବିଜେ କରିବା ଦେଖିଲାକ ମୃଗ
ଡରେ ପଳାଇଲା ସେ ହୋଇଣ ବେଗ ବେଗ ।
ଥୋକାୟେକ ଦୂରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଲା
ନଦେଖି ଶ୍ରୀରାମ କୋପେଣ ଧାଇଂଲା ।
ପୁଣି କେତେହେଂକ ଦୂରେ ମୃଗ ଯେ ଦିଶଇ
ଦେଖି ରଘୁନାଥ ଖର ହୋଇ ଯାଇ ।
କିଛି ଦୂରେ ଯାଇ କୁରଙ୍ଗୀ ନ ଦୁଶି
ଅଦୃଶ୍ୟେ ନାରାଚେକ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ପେଷି ।
ନିର୍ଘାତ ଶବଦ କରିଣ ଶସ୍ତ୍ର ଗଲା
ମାରୁଚିର ଶିର ତକ୍ଷଣେ ଛିଣ୍ଡାଇଲା ।
କନ୍ଧ ଛିଡ଼ି ଯହୁଂ ପଡ଼ିଲାକ ମୃଗ
ନିଜ ରୂପ ଧରିଣ ମାରୁଚି ଗଲା ସ୍ୱର୍ଗ ।
ତ୍ରାହି ଲକ୍ଷଣ ବୋଲି ଶବଦେକ ଦେଲା
ରାମ ବାଣ ଘାତେ ମୋକ୍ଷ ହୋଇଗଲା ।
ଲକ୍ଷଣ ବୋଲିଣ ସେ ଡାକିଲାକ ଯହୁଂ
ଶ୍ରୀରାମ ବିସ୍ମୟେ ଭାଳିଲାକ ତହୁଂ ।
ଯେତେ ଆଶ୍ରିଯ ଶୁଣିଲା ପୁଣ ନାହିଂ
ଲକ୍ଷଣ ବୋଇଲା ମୃଗ କେବଣ ଗୁଣ ପାଇଂ ।
ଅବଶ୍ୟ ବିପତ୍ତି ହୋଇବାକ ଆଜ
ଯେତେ ବିଚାରିଣ ବିସ୍ମୟ ରଘୁରାଜ ।
ଯେସନେକ ସମୟେ ଶୁଣ ବିପରୀତ
ତ୍ରାହି ବୋଲି ମୃଗ ରାଇଲା କିମର୍ଥ ।
ସୀତାର ଶ୍ରବଣେ ଶୁଭିଲାକ ବାଣୀ
ଲକ୍ଷଣ ତତ୍ତ୍ୱ କରି ସେକଥା ହିଂ ଜାଣି ।
ମନେ ବିଚାରିଲା ହୋଇଲା ପରମାଦ
ଯେତେକ ଭାଳିଣ ମନରେ ବିଷାଦ ।
ସୀତ୍ୟା ବୋଲଇ ଯେ ଲକ୍ଷଣ ମୁଖ ଚାହିଂ
ରାମର ସନିଧକୁ ଯାସି ବେଗ ହୋଇ ।
ବନେ ପରମାଦ ପଡ଼ିଲା ଜାଣଇଂ
ତ୍ରାହି ଲକ୍ଷଣ ବୋଲି ଶବଦ ଶୁଭଇ ।
ତୁ ହୋ ଯାସି ବେଗେ ଧନୁ ଶସ୍ତ୍ର ଧରି
ଶ୍ରୀରାମକୁ ଆଣ ସମ୍ଭାଳଣା କରି ।
କିମ୍ପା ମୁଂ ଦଇଦୁଣୀ ମୃଗକୁ ଶଧ କଲି
କଥାର ଛଟକେ ତ ସ୍ୱାମୀକି ହରାଇଲି ।
ଯାଆ ବାବୁ ବେଗେ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଘେନିଆସ
ତେବେ ସିନା ମୋର ପଶିବ ସାହସ ।
ସୀତ୍ୟା ବୋଲ ଶୁଣି ବୋଲଇ ସଉମିତ୍ରୀ
ଯେମନ୍ତ କଥା କିମ୍ପା କହୁ ଗୋ ଦୀର୍ଘନେତ୍ରୀ ।
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟେ ରାମଙ୍କୁ ଜିଣନ୍ତା କେହି ନାହିଂ
ତୁ ଯେହା ମନରେ ଗୋ କିମ୍ପା ଧରୁ ବଇଦେହୀ ।
ମୋହୋର ବୋଲ ସ୍ୟତୀ ଶୁଣ ହେତୁ କରି
ଇନ୍ଦ୍ରହିଂ ସମରେ ରାମଙ୍କୁ ନୋହେ ସରି ।
ସମୋଦ୍ର ସମାନ୍ୟେ ଅଟଇ ଯାର ବଳ
ତହିଂ ବୁଡ଼ିଣ କେ ପାଇବ ଥଳକୂଳ ।
ଲକ୍ଷଣ ବୋଲ ଶୁଣି ସୀତ୍ୟା କୋପ କରି
କପାଳ କଣ୍ଡି ବୋଲଇ ଜନେକ କୁମାରୀ ।
ମୁହିଂ ହୋ ଲକ୍ଷଣ ଜାଣିଲି ତୋର ମନ
ଯେବଣ କାରଣେ ତୁ ଆସିଅଛୁ ବନ ।
ଭ୍ରଥର ତୋହୋର ଅଟଇ ଯେକ କଥା

ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ତୋର ମନେ ନାହିଁ ବ୍ୟଥା ।
କପଟେ ଆସିଅଛୁ ଭାଳେଣି ଭିତରେ
କଯେକୟା ଭ୍ରଥ ଶତ୍ରୁଘନର ବିଚାରେ ।
ରାମଙ୍କୁ ମାରିଣ ମୋତେ ଘେନିଯିବୁ
ସିଂଘର ଭାରିଯା ନେଇ ଶ୍ରୀକାଳଙ୍କୁ ଦେବୁ ।
ଯେ ତୋହୋର ମନ ଜାଣିଲିରେ ମୁହିଂ
କପଟେଣ ଗୋଡ଼ାଇ ଆସିଅଛୁ ତୁହି ।
ଯେ ପାପ ମନ କିମ୍ପା ଧରୁ ସଉମିତ୍ରୀ
ତୋତେ କିମ୍ପା ଆଉ ସହିବ ଧରିତ୍ରୀ ।
ରାମର ନିଧନେ କି ମୁହିଂ ଧରିବଇଂ ପ୍ରାଣ
ଯେହେର୍ଣ୍ଣେକ କଥା କିମ୍ପା ଧଇଲୁ ଲଇକ୍ଷଣ ।
ମୋତେ ଘେନି ଘର କରିବାକୁ ଭ୍ରଥ
ଭାଳେଣି ହୋଇଅଛି ତୁମ୍ଭର ଯେମନ୍ତ
ମୁହିଂ ମନେ ମନେ ବିଚାରୁଥାଇ ଯେହା ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ବନ ଯେ ପେଷିଲା ନରନାହା ।
ଲକ୍ଷଣ କିମ୍ପାଇ ଯେ ଗୋଡ଼ାଇ ଅଇଲା
ଏଡ଼େ ଦୁଃଖ କେବଣ କାରଣେ ସହିଲା ।
ଯେବେ ଜାଣିଲି ତୋର ମାୟାର ଯେ
ପ୍ରକୃତି
ଯେତେ ଛଦ୍ମେ ତୁ ଆସିଛୁ ସଉମିତ୍ରୀ ।
ଯେକ ଚଲୁରୁ ତୁମ୍ଭେ ଜନମ ଚାରିପୁତ୍ର
ଯେକ ପିତାରୁ ତୁମ୍ଭେ ହୋଇଲ ଯେ ଜାତ ।
ମାତା ଗୁଣ ଘେନି ଅହନ୍ତା ବହିଲ
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭାଇକି ଯେ ମନ୍ଦ ଚିନ୍ତା କଲ ।
ପ୍ରତକ୍ଷେ ଶୁଣିଲି ରାମ ଡାକିଲାକ ତୋତେ
ଯେତେ ବାଗେ ପୁଣ ନଯାଉ କେବଣହିଂ
ମତେ ।
ପାପକଥା କିମ୍ପା ଧଇଲୁ ଲକ୍ଷଣ
ରାମଙ୍କୁ ନଦେଖିଲେ ମରିବି ଯେହିକ୍ଷଣ ।
ଚନ୍ଦ୍ରର କଳଙ୍କ କି ପୋଛିଲେଣ ଯାଇ
ଦିବସ କାଳେ ଯେହ୍ନେ ନଲୁଚଇ ଛାଇ ।
ସମୋଦ୍ର ପଙ୍କ କେ ପକାଇବ କାଢ଼ି
ସୀତ୍ୟା ଜୀଅଇଂ କି ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ।
ଯଦ୍ୟପି ପଶ୍ଚିମେ ଉଇଂବେ ଆଦିତ୍ୟ
ତଥାପି ମୋହୋର ହୋ ନ ଚଳିବ ଚିତ୍ତ ।
ତୁ ହାଦେ ବିଚାର କରସି ହୋ ଯେହା
ଶ୍ରୀରାମ ମୋହୋର ପଂଚୁପ୍ରାଣ ନାହା ।
ସୀତ୍ୟା ବୋଲ ଶୁଣି ବୋଲଇ ସଉମିତ୍ରୀ
ଯେ କଥା କିମ୍ପା ମନେ ଧରୁ ଦୀର୍ଘନେତ୍ରୀ ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଜିଣନ୍ତା ନାହିଂ ରବିତଳେ
ସାଂଗ୍ରାମେ ହାରିବେ ଯାଙ୍କୁ ଦଶ
ଦିଗପାଳେ ।
ସେ କିମ୍ପା ନିସତ ହୋଇଣ ଡାକ ଦେବ
ତ୍ରୈଲୋକେ ଅଜୟ ଅଟଇ ରାଘେବ ।
ଶୁଣିଣ ଜାନକୀ ବୋଇଲେ କୋପଭରେ
ତୁ ମୋତେ ହରିବାକୁ ଆସିଛୁ ବିଚାରେ ।
ତୁ ଚାଣ୍ଡାଳରେ କିଞ୍ଚିତ ଜନ ଅଛୁ
ହିଆରେ ପାପ ଲାଇ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଖଚୁ ।
ମୁହିଂ ପତିଭଗତା ସ୍ୱାମୀର ହିତକାରୀ
ଶ୍ରୀରାମହୁଂ ଚିତ୍ତ ଆନେ ନବଳଇ
ମୋହୋରି ।
ବିଭାକାଳେ ଅଗ୍ନି ଛୁଇଂ ନିଅମ କଲି
ସ୍ୱାମୀର ଅଭାବେ ଦେହ ନଧରିବି
ବୋଇଲି ।
ଅଗ୍ନିରେ ପଶିବି ମୁଂ ଶ୍ରୀରାମ ବିହୁନେ
ଆନ ପୁରୁଷକୁ ମୁଂ ନଦେଖଇ ନୟନେ ।
ସ୍ୱାମୀକି ମୋହୋର ବିପତି ପଡ଼ିଲା
ତ୍ରାହି ଲକ୍ଷଣେ ବୋଲି ଶବଦ ଶୁଭିଲା ।
ପ୍ରତକ୍ଷେ ଶୁଣିଲି ତୋହୋର ଯାଇ ନାହିଂ
ଯେମନ୍ତ ଦୁରାତ୍ମା ତୁ ହୋଇଲୁ କିସ ପାଇଂ ।

ଅନେକ ଝିଂଘାସ ଯହୁଁ ବୋଇଲେ
ମହାସ୍ୟତୀ
ଲକ୍ଷଣ ତହିଂକି କଲେ କୋପମୂର୍ତ୍ତି ।
ତୁମ୍ଭେ ମାଇପେ ସ୍ୱଭାବେ ଚଂଚଳ
ବେଭାର କଥା ବୁଝ ତୁମେ ଖଳ ।
ଯେତେ ବୋଲି ଲକ୍ଷଣ ସୂର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାହିଂ
ଦେବ ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କୁ ସାଖୀ କରି କହି ।
ଅଗ୍ନିପବନ ମେଦିନୀ ଜଳ ଥଳ
ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ଦେବତା ଦଶ ଦିଗପାଳ ।
ତୁମ୍ଭେ ଦେବତାଯେ ଦିବ୍ୟ ଗ୍ୟାନେ ଶୁଣ
ମୃଗ ମାରିବାକୁ ଗଲେ ରଘୁନାନ ।
ମୋତେ ବୋଇଲେ ତୁ ସୀତ୍ୟାକୁ ରଖିଥାସି
ରାଘେବ ଆଗ୍ୟାଂରେ ମୁଂ ଯେଥେ ଅଛି
ବସି ।
ବିପୁନ୍ୟେ ଶୁଭିଲା ଲକ୍ଷଣ ତ୍ରାହି ବାଣୀ
ଯେ ବଚନ ଆମ୍ଭେ ବେନି ଜନେ ଶୁଣି ।
ଯଦ୍ୟପି ଶୁଣିଲି ମୋହୋ ପ୍ରତେ ନାହିଂ
ସୀତ୍ୟା ବୋଇଲେ ତୁ ଯାସି ବେଗ ହୋଇ ।
ନାସ୍ତି ବୋଲନ୍ତେଣ ବୋଇଲେ ମୋତେ
ମର୍ମ
ସାଖ୍ୟ ହୋଅ ଅଷ୍ଟ ଲୋକପାଳ ଧର୍ମ ।
ଯେଥୁ ମୋର ଗଲେ ହୋଇବ ଯେତେ
ମନ୍ଦ ।
ସେ ଦୋଷ ମୋତେ ନଲାଗୁ ଶୁଣ ଇନ୍ଦ୍ର
ଚନ୍ଦ୍ର ।
ଯେତେ ବୋଲି ଲକ୍ଷଣ ସୀତ୍ୟା ମୁଖ ଚାହିଂ
ଶାପ୍ୟ ଦେଲା ସଉମିତ୍ରୀ କୋପଭର
ହୋଇ ।
ବୋଇଲା ଗୋ ସୀତ୍ୟା ଦୁଷ୍ଟ ବୁଧି କଲୁ
ଶ୍ରୀରାମହୁଁ ମୋତେ ବେଗଳ ମଣିଲୁ ।

ଆବର ଅନେକ ବୋଇଲୁ ଦୋଷ ବାଣୀ
ପରେ ଦୂଷିତ ହୁଅ ତୁ ଜନେକ ଦୁଲଣୀ ।
ଯେତ ବୋଲି ଧନୁ ଶସ୍ତ୍ର ଘେନି ଗଲା
ଶ୍ରୀରାମର ଗତ ପନ୍ଥ ଅନୁସରି ବିପୁନ୍ୟେ
ପଶିଲା ।
ଯହୁଁ ସେ ଲକ୍ଷଣ ଗଲା ପିଠିଦେଇ
ବନସ୍ତରେ ଲୁଚିଥିଲା ଲଙ୍କ ସାଇଂ ।
ମନେ ବିଚାରଇ କରିବି କିସ ବୁଧି
ଯେକା ହୋଇଅଛି ଯୁବତୀ ରତ୍ନନିଧି ।
ମାରୁଚି ଉପାୟେ ତ ଦୁହିଂକି ଘେନିଗଲା
ତାଡ଼େକୀ ପୁଅ ମୋତେ ଅନେକ ଗୁଣ
କଲା ।
ଯେସନେକ ବେଳେ ଯେବେ ହରି ପାରଇ
ସ୍ୟତୀ
ତେବେ ସେ ରବିତଳେ ରହଇ ମୋର
କୀର୍ତ୍ତି ।
ଶ୍ରୀରାମ ଅଇଲେ ନୋହଇ ସୀତ୍ୟା ନେଇ
ଯେସନେକ ବେଳେ ଦଣ୍ଡେ ନ ପାରଇ
ରହି ।
କେମନ୍ତେଣ ଯିବି ଜାନେକୀର କତି
ମୋତେ ଦେଖି ବାଳୀ କରଇ ନିକି ଭୀତି ।
ସାକ୍ଷାତ ସାଧେବୀ ଜନେକ କୁମାରୀ
ଅସୁର ରୂପ ଦେଖି ନପୁଣ ଭୟେ କରି ।
ଯେସନ ବିଚାରି ରଥୁଂ ଅବତରି
ରାକ୍ଷସ ରୂପେ ଲେଛି ତପସୀ ରୂପ
ଧରି ।
ଦୁଇ କର ଦୁଇ ଚରଣ ଯେକଇ ଯେ ମୁଖ
କି ଜାଣି ତପୀ ପଣ ଦିଶଇ ସୁରେଖ ।
ଶିରେଣ ଜଟା ଯେ ନାଗବନ୍ଧ ଫେରି
କର୍ଣ୍ଣରେ ତମ୍ବାର କୁଣ୍ଡଳ ବେନି ଭରି ।

କଣ୍ଠରେ ଲାଇଲା ରୁଦ୍ରାକ୍ଷର ମାଳ
ସ୍ୟଷ୍ଟିକର ହାର ଲୁଳଇ ବାହୁମୂଳ ।
କଷା ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧି ଦୋସଡ଼ା ମୃଗ ଛାଲ
ଗୋମଳ ପାଉଂଶ ଚିତା କରିଅଛି ଭାଲ ।
ବେଦ କରାଣ୍ଡି ପୋଥି କାଖ ମୂଳେ ଅଛି
କରେ କୁଶବଟୁ ବିଶର୍ବାର ବଛି ।
ଧୀର ଧୀର ହୋଇ ଶଙ୍କା ମନ ଧରି
ଚତୁର୍ବେଦ ଅଧ୍ୟାନ କନଡ଼ା ରାଗେ କରି ।
ଉଂକାର ନାଦ କରି ଗାଇତ୍ରୀ ପଢ଼ଇ
ଛଦ୍ମ ତପୁସୀ ସେ ଦ୍ୱାରେ ଉଭା ହୋଇ ।
ସୀତ୍ୟା ଶୁଣିଲେକ ସୁସ୍ୱର ବେଦ ଧ୍ୱନି
ବିଚାରଇ କେଣୁ ଅଇଲେ ଏ ମୁନି ।
ଶ୍ରୀରାମ ନାହାନ୍ତି କେ କରିବ ପାଦପୂଜା
ଯେତେ ବିଚାରିଣ ଜନେକ ତନୁଜା ।
ସମାସ୍ୟା ନଦେଇଣ ଭିତରକୁ ଉଠିଗଲେ
ପୁରୁଷ ନିକଟେ ଦେଖିଣ ଭୟେ କଲେ ।
ଦୋହୋରା ଅଗ୍ନି କତିରେ ଯାଇ ଦେବୀ ବସି ।
ମଢ଼ିଆ ଭିତରେ ରାବଣେଶ୍ୱର ପଶି ।
କି ଯେ ଘରେ ମନିଷ୍ୟ କେହି ନାହିଂ
ଯେତେ ବୋଲି ଦୁଆରେ ବସିଲା ଲଙ୍କ ସାଇଂ ।
ରାବଣକୁ ଦେଖି ଭୟେ ଉଠିଲେ ମହାସ୍ୟତୀ
ହେଠ ମାଥ ହୋଇ ଜନେକ ଦୋହିତୀ ।
ଦଶଶିର ବୋଲଇ ଶୁଣସିରେ ବାଳୀ
ରୂପେ ସମ ତୋତେ ନାହିଂ ମହୀଆଳି ।
ଶରଦ ଚନ୍ଦ୍ରମାରୁ ଅଗ୍ରୁଳି ତୋର ମୁଖ
କିମ୍ପାଇ ଯେକସରେ ବିପ୍ରୁନ୍ୟେ ପାଉ ଦୁଃଖ ।
କାହାର ଦୋହିତା ତୁ କାହାର ରମଣୀ
କିମ୍ପା ଯେଥକୁ ଅଇଲୁ ରୂପଖଣି ।
କେବଣ କୁଳେ ଜାତ କେବଣ ଦେଶେ ଘର
କେତେ ବଏସ ଅଟଇ ତୋହୋର ।
କିଂପାଇ ବନସ୍ତେ ପଶିଲୁ ତୁ ଅବା
ବନଜନ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ତୋର ନାହିଂ ନା ଡରିୟା ।
ବନସ୍ତରେ ଅଗମ୍ୟ ଅଟଇ ଯେହୁ ପନ୍ଥ
ଦେବାସୁର ମୁନି ନୁହନ୍ତି ସାମରଥ ।
ଅସୁରଙ୍କ ଭୂମି ଜନଗମ୍ୟ ନାହିଂ
କେମନ୍ତେ ଅନ୍ତୁ ଯେଥେ ଦିବ୍ୟ ବେଶ ହୋଇ ।
ମୋହୋର ଦେଖନ୍ତେ ଅଛନ୍ତି ଯେତେ ନାରୀ ।
ଅପସରୀ କିନ୍ନରୀ ଦକ୍ଷ ବିଦ୍ୟାଧରୀ ।
ତୋତେ ସମସରି ନୁହନ୍ତି ଜଣେ କେହି
ଶୁଧ୍ୟ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଜାଣି ଦିଶଇ ତୋର ଦେହୀ ।
ରାବଣ ବଚନ ଶୁଣି ସୀତ୍ୟା ଡରି
ଧୀର କରି କହଇ ଜନେକ କୁମାରୀ ।
ମିଥିଳା ଦେଶର ମୁଂ ଜନେକ ଦୋହିତା
ପୃଥୀରୁ ଜନମିଲି ନାମ ମୋର ସୀତ୍ୟା ।

x x x

ଯିସ ଯିସ କଥା କହନ୍ତି ଦେବୀ ସ୍ୟତୀ
ସେ କଥା କିଛି ନଶୁଣଇ ଲଙ୍କପତି ।
ମନେ ବିଚାରଇ କେମନ୍ତେ ନେମି ଯେହା
ନ ପୁଣ ଆସିଣ ମିଳଇ ଯେହାର ନାହା ।
ଛନ ଛନ ମନ ବିକୃତ ତାର ଚିତ୍ତ
ଦେଖିଣ ପଚାରଇ ଜନେକ ଦୋହିତ ।
ଭୋ ମୁନି ମୋତେ ଯେ ପୁଛିଲୁ ତୋର କୁଳ
ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶ ବୁଆସୁଣୀ ମୁଂ କହିଲି ସକଳ ।
କେବଣ କାରଣେ ଅଇଲୁ ଭୋ ଯତି

କେବଣ ଦେଶେ ଘର କେବଣ ତୋର
ଜାତି ।
କହ ମୋହୋର ଆଗେ ପ୍ରତେ ଯେଣେ
ଆସଇ ।
ସୀତ୍ୟା ବଚନ ଶୁଣି ମାୟାମୁନି ଭାଷଇ ।
ଶୁଣସି ଜାନେକୀ ମୋହୋର ମହିମା
ପିତା ଅଜା ମୋହୋର ଅଟଇ
ଦେବବ୍ରହ୍ମା ।
ମୁହିଂ ସେ ରାବଣ ଲଙ୍କାର ନୃପତି
ତିନିଭୁବନେ ମୁହିଂ ଅଟଇ ଚକ୍ରବ୍ରତୀ ।
ବିଶର୍ବା ଋଷି ଗୋ ଅଟଇ ମୋର ପିତା
ନଉକେଶୀ ରାକ୍ଷସୀ ଗର୍ଭଧାରୀ ମାତା ।
କୋବେର ମୋହୋର ଅଟଇ ଜେଷ୍ଠଭାଇ
କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ବିଭୀଷେଣ ମୋହୋର ସାନ
ଦୁଇ ।
ଛପନ ଗଣ୍ଡା ଯୁଗ କରିବି ପୃଥୀ ଭୋଗ
ବ୍ରହ୍ମାବର ପରସାଦେ ହୋଇଲି ଯେସନେକ
ଯୋଗ ।
ଆଜକୁ ମୋର ବୟେସ ଶୁଣ ଗୋ
ମହାସ୍ୟତୀ ।
ଷାଠିଏ କୋଟି ଯେ ତିରିଶି ଅଇବ୍ରତି ।
ଯେତେକ ବୟେସ ମୁଂ ଅଛଇ ଦେହ
ଘେନି ।
ଭୁଜବଳେ ସାଧିଲି ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟମେଦିନୀ ।
ମୋର ଠହୁଂ ବଳବନ୍ତ ନାହିଂ କେହି ଆନ
ମୁଇଂ ସେ ସୁନ୍ଦେରୀ ଗୋ ଅଟଇ ଦଶାନନ ।
ତେଣୁ ସେ ବଶ୍ୟାବୃତ୍ତି ସକଳ ନଗ୍ରପୁର
ସପତଦୀପା ପୃଥୀ ସପତ ସାଗର ।
ମୁହିଂ ଆକ୍ରଷିଣ ହରିଲି ସକଳ ବିତ୍ତ
ମୋହୋର ନାମେ ହେଜ ଘେନଇ ଜଗତ ।

ତୋହୋ ଯେଥି ଥିବା ପାଇଲି ବାରତା
ତହିଂକି ଯେଥିକି ଗୋ ଅଇଲି ଭୋ
ସୀତ୍ୟା ।
ତୁ ମୋହୋର ଭାରିଯା ହୋଇବୁ
ବଇଦେହୀ
ମୋତେ ଘେନି ଭୋଗ୍ୟ କରସିରେ ମହୀ ।
ତୋହୋର ସାଦ୍ରିସେ ତୋତେ ଅଳଙ୍କାର
ଦେବି
ବିବିଧ ଭୋଗ ତୋତେ ଯୋଗାଇଣ ଥିବି ।
ମନ୍ଦଦୋରୀ ସହିତେ ମୋର ଯେତେ ରାଣୀ
ଅଛି
ସବିହେଂ ସେବା ତୋତେ କରିବେ
ମୃଗାକ୍ଷୀ ।
ଯେ ମୋହୋର ବଚନ ନକରସି ଆନ
ମୋତେ ପୀଡ଼ା ସଖି କରଇ ମଦନ ।
ଯେ ତୋହୋର ଦେହ ମୋହୋର ଦେହେ
ଲାଗୁ
ବିରହ ତାପ ମୋର ତୋହୋରେଣ
ଭାଂଗୁ ।
ଶ୍ରୀରାମ ପତି ପଣେ ନଯୋଗାଇ ତୋତେ
ଅଳପ ଆଷ୍ୟ ତାର ଅଟଇ ଯୁଗତେ ।
ମୁଇଂ ସେ ତଇଲୋକେ ନୃପତି ଅଟଇ
ଯେ ତୋହୋ ରୂପକୁ ବଲଭ ପଣେ
ଖଟଇ ।
ଶୁଣିଣ ଜାନେକୀର କମ୍ପଇ ଶ୍ୟରୀର
କି ଜାଣି ବଜ୍ର ଯେ ପଡ଼ିଲା ତାର ଶିର ।
କପାଳ କଣ୍ଟି ଦେବୀ ବୋଲଇ ବଚନ
ଅନୀତି କଥା କିକେ କହୁ ଦଶାନନ ।
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ତୋତେ ମଣନ୍ତି କୀଟପୋକ
ଶ୍ରୀରାମ କୋପିଲେ ନରହେ ତୈଲୋକ୍ୟ ।

ସିଂଘର ଘରଣୀକି ଶ୍ରୀକାନ୍ତ ପାରଇ କି ହରି
ଯେହା କିମ୍ପା ମନେ ବିଚାର ନକରୁ
ଦଶଶିରି ।
ତୁ ସେ ସଂସାରେ ବଡ଼ କ୍ଷତ୍ରୀ ଅଟୁ
ସବୁକୁ ଜିଣିପାରୁ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ନ ଅଣ୍ଟୁ ।
ଯେତେକ ଗାରିମା ଅଟଇ ତୋହୋର
ଶଚୀକି ହରିପାରୁକି ଦେଖନ୍ତେ ବଜ୍ରଧର ।
ଅଗ୍ନିର ଶିଖା ଧରି ପାରୁକି ନିଜ କରେ
ଉମାକୁ ହରିପାରୁକି ଦେଖନ୍ତେ ଶୂଳଧରେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଥାନ୍ତେ ନ ପାରୁ ମୋତେ ହରି
କାଳ ଗରଳ ଖାଇପାରିବୁ କି ତରି ।
ଶ୍ରୀରାମର ତେଜ କାଳାନଳ ଜାଣି
ତହିଂ ପଶି କେହ୍ନେ ତରିବୁ ବିଂଶପାଣି ।
ରଘୁନାଥ ବଳ ଅଗାଦ ସିନ୍ଧୁଜଳ
ପଶିଲେ ବୁଡ଼ି ନପାଇବୁ ଥଳକୂଳ ।
ରାଘେବ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ପବନ ପ୍ରଖର
ଧୂଳି ପ୍ରାୟେ ଉଡ଼ି ପଡ଼ିବୁ ଦଶଶିର ।
ଭଲେ ପଳା ଯେଥେ ଦଣ୍ଡେହେଂ ନରହ
ଲକ୍ଷଣର ଶରେ ଛିଡ଼ିବ ତୋର ଦେହ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଦୟାଳୁ ନିରେଖ ନମାରଇ
ଲକ୍ଷଣ ଛତ୍ରୀବର ଓପ୍ରୋଧ ନକରଇ ।
ପ୍ରାଣ ଘେନି ଯେଥୁଂ ଯାସି ଲଙ୍କ ସାଇଂ
ଶ୍ରୀରାମ ଅଇଲେ ତୋର ପ୍ରାଣ ପାଇନାହିଁ ।
ଦେବ ଦାନେବ ଦକ୍ଷ ବିଦ୍ୟାଧର
ପଚାଶ ଉଡ଼ଗ ରାକ୍ଷସ କିନ୍ନର ।
ଯେହାଙ୍କର ସଙ୍ଗେ ସମର କଲେ ଜିଣୁ
ମନିଷ୍ୟ ରୂପେ ରାମ ଜନମିଲେ ତେଣୁ ।
ରାଘେବ ସଙ୍ଗେ ନୁହସି ଖଡ଼ିଆଳି
ଦଶଦିଗକୁ ହୋଇବ ଦଶ ମୁଣ୍ଡବଳି ।
ସଗୋତ୍ର ସହିତ ଯମପୁର ଯିବୁ
ଆଉ କ୍ଷଣେ ମାତ୍ର ଯେଥେ ଯେବେ ଥିବୁ ।
ଶୁଣି ରାବଣେଶ୍ୱର କୋପେ ବୋଲଇ
ବାଣୀ
ମୋହୋର ମହିମା ନାହୁଂ କି ଗୋ ଶୁଣି ।
କପିଳାସ କନ୍ଦର ତୋଳିଲି ବାମ କରେ
ତେତିଶ କୋଟି ଦେବ ଜିଣିଲି ଭୁଜବଳେ ।
ପାତାଳେ ନାରାୟଣକୁ ଦେଖିଲଇ ଯାଇ
ତିନିପୁରେ ମୋତେ ସମସରି ନାହିଂ ।
ଏ ରାମ ଉପର ବଂଶେ ଅରନ୍ୟ ବୋଲି
ରାଜ୍ୟ ହୋଏ
ମୋହୋର ସଙ୍ଗରେ ସମର ଘୋର କୟେ ।
ଚାପୋଡ଼େ ମାରି ତାର ମୁଣ୍ଡ ଛିଣ୍ଡାଇଲି
ସ୍ୱର୍ଗର ସମ୍ପଦ ଲଙ୍କାଏ ଠୁଳ କଲି ।
ଏ ରାମ ନିବଳ ବୋଲି ବନକୁ ଅଇଲା
ବଳୀଆର ପଣେ ଭ୍ରଥ ନୃପତି ହୋଇଲା ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ଅମନାତ୍ୟେ ନଗଛିଲେ ଯେହା
ଅଧମ ବୋଲି ଗୋ ତୋହୋର ନିଜ ନାହା ।
ପଶୁ ଜୀବ ପ୍ରାୟେ ବନସ୍ତେ ବୁଲଇ
ତୋହୋର ପରା ନାରୀକି ଶ୍ରୀରାମ
ରମ୍ୟଇ ।
ମୁଇଂ ସେ ବୀରମର୍ଦ୍ଦନ ଲଙ୍କନାଥ
ଆସ ଆସ ସୁନ୍ଦେରୀ ଗୋ ଧର ମୋର ହାଥ
ତୋହୋର କର ଛୁଇଂଲେ ପାଇବି ପରମ
ସୁଖ ।
ଶୁଣିଣ ଜାନେକୀ କଲେ କୋପମୁଖ ।
ବୋଇଲେ ଚାଣ୍ଡାଳରେ କାହିଂକି ଅଇଲୁ
ପୁରୁଷ ଯେଥେ ନାହାନ୍ତି ତୁ କିମ୍ପା ରହିଲୁ ।
ଦୁତୁକାର ବାଣୀ ବୋଇଲୁ ବହୁତ
ଛଦ୍ମ ତପୁସୀ ଆରେ ମରିବୁ ନିଅତ ।
ଶ୍ରୀରାମ ସିଂଘ ତୁ ଅଟୁ ମତ୍ତହସ୍ତୀ

ନାରାଚ ମୁନେ ତୋତେ ବିଦାରିବେ
ଦାଶରଥି ।
ପ୍ରାଣଘେନି ପଳାରେ ମରିବୁ ଯେହିକ୍ଷଣି
ଦେଖିଲେ ମୁଣ୍ଡ ତୋର କାଟିବେ ଲକ୍ଷଣି ।
ଦେବାସୁରନ୍ତ ଜିଣିପାରନ୍ତି ବେନି ଭାଇ
ତୁ କିମ୍ପା ଧରଣା ବସିଛୁ ପ୍ରାଣ ଦେଇ ।
ଖର ଧୂଷଣ ତ୍ରିଶିରା ଆସିଥିଲେ
ଚଉଦ ସପ୍ତବଳ ଶ୍ରୀରାମ ହାଥେ ମଲେ ।
ଲକ୍ଷଣ ନାମେଣ ଯେ ତାହାର ସାନ ଭ୍ରାଥ
ସୂପଲେଖି ନାସା ଶ୍ରବଣ କଲା ହତ ।
ଯେଡ଼େ ମୂଢ଼ ତୁରେ ନଜାଣୁ ଯେମାନନ୍ତ
ଯେଡ଼େ ଭରସା କରିଅଛୁ କେବଣହିଂ
ମତ ।
ଯାସି ଚାଣ୍ଡାଳରେ ମୁଖ ତୋ ନ ଚାହିଂ
ଅନେକ ଭ୍ରଛନା ବୋଇଲେ ବଇଦେହୀ ।
ଶୁଣି ରାବଣେଶ୍ୱର ବୋଇଲା କୋପ କରି
ବୋଇଲା ରାମ କେହ୍ନେ ପାରଇ
ରକ୍ଷାକରି ।
ବାମଭୁଜେ ସୀତାର ଡାହାଣ ଭୁଜ ଧରି
ବିକଳେ ସୀତୟା ଉଚ୍ଚେଂ ରୋଦନ କରି ।
ଶ୍ରୀରାମକୁ ଭୟେ କରିଣ ଦଶମାଥ
ଗଗନ ମାର୍ଗେଣ ବାହିଲାକ ରଥ ।
କଳାମେଘେ ଯେସନେ ଦିଶଇ ବିଜୁଳି
ରାବଣ କୋଳେ ତେହ୍ନେ ଦିଶଇ ମହୀଝଳୀ ।
ଯହୁଂ ସେ ରାବଣ ହରିଲାକ ସୀତ୍ୟା
ସ୍ୱର୍ଗେ କୃତ କୃତ ହୋଇଲେ ଦେବତା ।
ଅପଛରୀ କିନ୍ନରୀ ବିଦ୍ୟାଧରୀ ସମସ୍ତ
ଗନ୍ଧର୍ବଗଣଙ୍କର ହରଷ ବହୁତ ।
କେ ବୋଲଇ ଛାୟା କେ ବୋଲଇ ମାୟା
କେ ବୋଲଇ ନିଶ୍ଚେ ଅଟଇ ସୀତୟା ।
ବ୍ରହ୍ମା ନାରଦକୁ ପେଷିଲେକ ରାଇ
ତଇଥ ବାରତା ତୁ ବୁଝିଆସ ଯାଇ ।
ସେ ଆମ୍ଭର ମାତା ଜଗତ ଠାକୁରାଣୀ
ଅଶେଷ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡକୁ ଅଟଇ
କାରେଣୀ ।
ଅସୁରଙ୍କ ଭୟେ ନପାରୁ ସ୍ୱର୍ଗେ ରହି
ତେଣୁ ସେ ନାରାୟେଣ ମାନବେ ଉପୁଜଇ ।
ଯେ ସୀତ୍ୟା ପ୍ରମଲକ୍ଷ୍ମୀ ଜଗତଜନନୀ
କର ତୁ ଉପାୟେ ମରୁ ବିଂଶପାଣି ।
ବ୍ରହ୍ମାର ବଚନେ ନାରଦ ମହରଷି
ପଞ୍ଚବଟୀ ବନେ ମିଳିଗଲେ ଆସି ।
କଥା ଜାଣିଣ ସେ ବାହୁଡ଼ିଣ ଗଲେ
ବିଧାତାର ଆଗେ ବାରତା କହିଲେ ।

x x x

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ଗୋ ଭଗବତୀ
ସୀତ୍ୟାଙ୍କୁ ଘେନିଗଲା ଲଙ୍କପତି ।
ଉଚ୍ଚସ୍ୱରେ ରୋଦନ କରଇ ରାମରାଣୀ
ବସନ୍ତ କାଳେ ଯେହ୍ନେ ଅଣ୍ଡିର କୋକିଳ
ବାଣୀ ।
ବନ ପର୍ବତେ ଯେତେ ଜୀବଜନ୍ତୁ ଦେଖନ୍ତି
ବିକଳ ହୋଇ ସୀତ୍ୟା ତାହାଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ।
ମୋହୋର ନାମ ସୀତ୍ୟା ମୁଂ ଜନେକ ଦୁଲଣୀ
ଅଯୋଧ୍ୟାର ରାଜା ଶ୍ରୀରାମର
ପାଟରାଣୀ ।
ସ୍ୱାମୀ ଦିଅର ମୋର ଗଲେ ମୃଗ ମାରି
ଯେକା ଦେଖି ରାବଣ ମୋତେ ନେଉଅଛି
ହରି ।
ଶ୍ରୀରାମକୁ ତୁମ୍ଭେ କହିବଟି ଯେହା
ଲଙ୍କାଗଡ଼କୁ ମୋତେ ନେଉଅଛି
ବିଂଶବାହା ।

ଯେତେବୋଲି ଜାନେକୀ କରଇ ରୋଦନ
ନୟନୁ ଅଶ୍ରୁଜଳ ବହଇ ଘନ ଘନ ।
ପକ୍ଷୀଜଟା ଶୁଣିଲା ଜାନେକୀ ବିକଳ
ଧାଇଂ ଆସି ରଥ ଉଗାଳିଲା ମହାମଇ ।
ବୋଇଲା ରାବଣରେ ହୀନ ବୁଧି କଲୁ
ରଘୁନାଥ ଘରଣୀକି ଚୋରାଇ ଆଣିଲୁ ।
ବିଷ ଖାଇ ତରିବୁ ଯେତେକ ସାହସ
ନିଚୟେ ଆଜ ତୁରେ ହୋଇବୁ ପ୍ରାଣନାଶ ।
ଯେତେ ବୋଲି ଥଣ୍ଟେ ବୃକ୍ଷେକ ଉପାଡ଼ିଲା
ରହୁବର ଉପରେ ନେଇଣ ପିଟିଲା ।
ଚକ ଭାଜି ରଥ ପଡ଼ିଲା ଭୂମି ତଳେ
କୋପ କରି ଧନୁ ଧଇଲା ଲଙ୍କପାଳେ ।
ତୀକ୍ଷ ନାରାଚେକ ପେଷିଲାକ ଟାଣି
ଘାଆ ପାଇ ମୋହେ ପଡ଼ିଲା ପକ୍ଷୀମଣି ।
ତହୁଂ ରାବଣେଶ୍ୱର ରଥ ବାହିଗଲା
ଛଣେକେ ପକ୍ଷୀବର ଚେତନା ପାଇଲା ।
ରଥ ଦେଖି ପୁଣ ଧାଇଂଲାକ ରାଗେ
ଯାଇଣ ଉଗାଳିଲା ରାବଣେଶ୍ୱର ଆଗେ ।
ଆକାଶେଣ ଶିର ମଞ୍ଚେଣ ପାଦଦେଲା
ଦୁଇ ଡେଣା ଘେନି ବାଟ ନିରୋଧିଲା ।
ଲାହୁଡ଼ ଘାତ କରିଣ ରଥ ଭଗ୍ନ କଲା
କଳସ ଚିରାଳ ଛିନାଇ ପକାଇଲା ।
ଲହକରେ ରାବଣର ବିଦାରିଲା ଦେହ
ରୋଧିର ଝରଝର ବିଶର୍ବାର ପୁଅ ।
ପୁଣି ପକ୍ଷୀଜଟା ଲାତେକ ମାଇଲା
ସୁବର୍ଣ୍ଣମୟେ ରଥ ଭାଙ୍ଗି ପକାଇଲା ।
ଭୂମିଗତ ହୋଇଲା ବିଶର୍ବାର ସୁତ
କୋଳେ ଘେନିଅଛି ଜନେକ ଦୋହିତ ।
ଡେଣା ଘେନି ପକ୍ଷୀ ରାବଣକୁ ପିଟି
ଥଣ୍ଟ ଘେନିଣ ବିଦାରିଲା ମୁଣ୍ଡ ଗୋଟି ।

ଶିରର ମକୁଟ ଝିଙ୍କିଣ ରାଗେ ଝୁଣି
ଅତିହିଂ ଅସମ୍ଭାଳ ହୋଇଲା ବିଂଶପାଣି ।
ସୀତ୍ୟାକୁ ଛାଡ଼ିଣ ବୀର ଖଡ଼ଗ କରେ ଧରଇ
ଜଟାଇଶ ଉପରେ ପହୁଡ଼ିଲା ନେଇ ।
ଯେବଣ ଦଶଗ୍ରୀବକୁ ଦେବତାୟେ ଡରି
ପକ୍ଷୀଜଟା ଝୁଣଇ ମୁକୁଟ ଥଣ୍ଟ ଧରି ।
ରାବଣେଶ୍ୱର କୋପେ ତୀକ୍ଷ ଶର ଧରି
ପକ୍ଷୀଜଟା ଡେଣା କାଟିଲା ରୋଷ ଭରି ।
ପୁଣି ଅସିବର ପେଷିଲାକ ଧାତି
ପକ୍ଷୀର ଡେଣା ସେ କାଟିଲା ବିକୋତି ।
ରକତ ଉଦୁଗାରି ପଡ଼ିଲା ଜଟାଇଶ
ଚକ୍ଷୁ ବୁଲାଇଲା ଚକ୍ରର ସାଦୃଶ ।
ପକ୍ଷୀଜଟା ଯହୁଂ ପଡ଼ଇ ବୁକୁ ମାଡ଼ି
ଆଗଭର ହୋଇ ଗରୁଡ଼ ସୁତ ପଡ଼ି ।
ରାବଣ ସୀତ୍ୟାକୁ ଛାଡ଼ି ଯାଇଥିଲା
ରଣଗୋଳ ବେଳେ ଜାନେକୀ ପଳାଇଲା ।
ଯେବଣ କତି ରାମ ଗଲେ ମୃଗ ମାରି
ତେଣିକି ଯାଉଅଛି ଜନେକ କୁମାରୀ ।
ରୋଦନ କରିଣ ଦେବୀ ବିକଳେ ପଳାଇ
ସେ ଶବଦ ଶୁଣି ଧାଇଂଲା ଲଙ୍କସାଇଂ ।
ପାଦ ଗତି ଚିହ୍ନି ସୀତ୍ୟାକୁ ଠାବ କଲା
ବାମଭୁଜ ଯାଇ ଧରିଣ ଆଣିଲା ।
ହାଥ ଧରି ରାବଣ କୋପେଣ ଶିର ଝୁଣି
ଲୁଚିଲା ଠାବରୁ ବାହାର କରିଆଣି ।
କାଇହୁରି ଗୋରୁକୁ ଯେହ୍ନେ ଧରି ନିଅଇ ବାଘ
ତେହ୍ନେ ପଟାନ୍ତର ଜାନେକୀ ହୋଇବ ।
ଯାହାର ଶ୍ୟରୀରକୁ ନ ନାଗଇ ସୂର୍ଯ୍ୟ ତେଜ

ଆବର ନ ନାଗଇ ପବନ ଆଖାଇଯ ।
ସେ ସୀତ୍ୟା ଦଇବ କୃତେ ଦୁଃଖ ପାଇ
ତଇଲୋକ ଠାକୁରାଣୀ ଜଗଜ୍ଜନ ଆଈ ।
କର୍ମର ଅବଳେ ତାଙ୍କୁ ରାବଣ ଗଞ୍ଜଇ
କଞ୍ଚାମାଟି ଯେହ୍ନେ କୁମ୍ଭାର ପିଞ୍ଜଇ ।
ଦୋଷକଲା ଯୁବତୀକି ଯେହ୍ନେ ଆଣଇ
ସ୍ୱାମୀ ଧରି
ସୀତ୍ୟାକୁ ରାବଣ ଆଣଇ ତେହ୍ନେ କରି ।
ପୁଷ୍ପେକ ବିମାନ ସୁମରଣା କଲା
ତକ୍ଷଣେ ରଘୁବର ଆଗରେ ମିଳିଲା ।
ଜାନେକୀକି କୋଳେ ଧରିଣ ବସଇ
ଯାଅ ବୋଲି ରଥକୁ ମନେ ସୁମରଇ ।
ଗଗନ ମାର୍ଗେ ନେଇ ଟୋଳିଲାକ ରଥ
ଘନ ଘନ ବିବାନ ବାହାଇ ଦଶମାଥ ।
ସୀତ୍ୟା ଶୋକ କରଇ ରାବଣ କୋଳେ
ଥାଇ
ରନ୍ ଆଭରଣ କାଢ଼ିଲେ ବଇଦେହୀ ।
ବେଶ ବେସନମାନ ଛାଡ଼ିଲେ ଚନ୍ଦ୍ରମୁହିଂ
ଯେକାନ୍ତେ ଶ୍ରୀରାମ ନାମେଣ ଭୁବଇ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବିହୁନେ ସକଳ ଉପେଖି
ବିକଳେ ଭୁବଇ ଯେହ୍ନେ ନିରିମାଖି ।
ଭୂମିରେଣ ଆସି ପଡ଼ଇ ଆୟେମାନ
କି ଜାଣି ତାରାଗଣେ ଖସିବାର ଗଗନ ।
ଚରଣୁ ନେପୁର କାଢ଼ିଲେ ବିୟୋଷୀ
ଗଳାରୁ ହାର କାଢ଼ିଲେ ରନ୍ ଯେ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠି ।
ସୀତୟାର ଆୟେମାନ ପଡ଼ିଲା ନବ ସୃଷ୍ଟି ।
ଆନନ୍ଦେ ମେଘକି କରି ରନ୍‌ବୃଷ୍ଟି ।
ଉପରାଣ ଶାଢ଼ୀ କାଢ଼ିଲାକ ସୀତ୍ୟା
ଯାହା ସେ ଦେଇଥିଲା ମୁନିଙ୍କ ବନିତା ।
ସେ ଅମଳାଣ ବସ୍ତ୍ରେ ବାହି ଦୁଇ ବାନ୍ଧି
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ ସୁମରି ଦେବୀ କାନ୍ଦି ।
ଋଷିମୁଖ ପର୍ବତ ଉପରେ ରଥ ଚଳଇ
ଦେଖିଣ ଜାନେକୀ ମନେଣ ଭାଳଇ ।
ସେ ଗିରିରେ ଥାନ୍ତି ପଞ୍ଚ ମର୍କଟ ବସି
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ଆୟେ ତେଜିଲା
ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ।
ଲଙ୍କପତି ତାହା ଜାଣି ନପାରିଲା
ବେଗେ ବେଗେ ରଥ ବାହିଣ ଚଳିଗଲା ।
ଶୟେ ଜୂଣ ସମୁଦ୍ର ହେଳେ ଗଲା ପାରି
ହୋଇ
ସୀତ୍ୟାକୁ ଘେନିଣ ଲଙ୍କାରେ ହୋଅଇ ।

x x x

ଓଶେକ ବିପୁନ୍ୟେ ଯାଇଣ ହୋଇଲା
ପରବେଶ
ତହିଂର ମଧ୍ୟେ ଅଛି ସୁବର୍ଣ୍ଣଦିବ୍ୟବାସ ।
ଶ୍ରୀରାମର ଘରଣୀକି ତହିଂରେ ନେଇ ଥୋଇ
ଦୁଃଖେଣ ବସିଲେ ସୀତ୍ୟା ଜାଣିଣ
ଚକୋଇ ।

କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟା କାଣ୍ଡ

ଅଗ୍ନି ବନ୍ଦନା

ନମଇଂ ହୁତାଶନ ସାହେର ବିଳାସ
ସର୍ବଜୀବ ଜଠରେ ତୁ କରିଅଛୁ ବାସ ।
ଦେବଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ତୁ ନାଥ ଜୀବଙ୍କର
ଜୀବନ
ଯେ ତୋହୋର ଆଶ୍ରେକେ ଯେ ଅଛଇ
ପବନ ।
ସଂସାର ଭକ୍ଷଣି ତୁ କରୁ ଭସ୍ମ ରାଶି
ବେଦ ପୁରାଣେ ଯେ ତୋର ମହିମା ପ୍ରକାଶି ।
ରଜତ କୁମୁଦ ପ୍ରାୟେ ଶରୀର ଦିବ୍ୟ ତେଜ
ନୟନ ଯୁଗଳ କି ପ୍ରଭାତର ସୂର୍ଯ୍ୟ ।
ପିଙ୍ଗଳ କେଶ ତୋର ସୁବର୍ଣ୍ଣ କାନ୍ତି ଜିଣି
ଶିରରେ କିରୀଟ ବିବିଧ ରତ୍ନମଣି ।
ଲଲାଟେ କସ୍ତୁରୀ ଯେ ଚନ୍ଦନ ତିଳକ
ତିଳ କୁସୁମ ନାସିକା ବିକରାଳ କେଶଯାକ ।
ବନ୍ଧୁଲି କୁସୁମ ଜାଣି ଅଧର ସଂଜାତ
ଶାମଳ ଚନ୍ଦନ କି ସର୍ବାଙ୍ଗେ ରଜତ ।
ରଙ୍ଗବସ୍ତ୍ର ପରିହରଣ ମନ୍ଦାର ପୁଷ୍ପମାଳା
ଯେକମୁଖୀ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ଶୋହଇ ତୋର ଗଳା ।
ବାମକରେ ଅଗ୍ନି ଡାହାଣ କରେ ଜପାମାଳି
କଳାମେଘେ ଯେସନେକ ଝଟକ ବିଜୁଳି ।
ପ୍ରସନ ବଦନ ନାଥ ସୁନ୍ଦର ମୂରତି
ଜୟତୁ ବଶ୍ୟାନର ତୋତେ ସୁମରେ
ସୁରପତି ।
ଦଧୀଚି ଗୋତ୍ର ଯେ ଘୃତ କଲ୍ଲୋଳ ପ୍ରବର
ଅଷ୍ଟାଦଶ ଭୁବନେ କର୍କଶ ତୋ ଶରୀର ।

ଦେବାସୁର ପୂଜନ୍ତି ତୋତେ ଧନବସ୍ତ୍ର
ବିଦ୍ୟମାନେ
ଆଶ୍ରୟ ବୋଲିଣ ତୋତେ ଯେ ପୂଜନ୍ତି
ସର୍ବଜନେ ।
ଯଜ୍ଞ ପୁରୁଷ ତୁ ବ୍ରହ୍ମଗ୍ୟାନେ ଗ୍ୟାନୀ
ପ୍ରଳୟ ମଧ୍ୟେଣ ବଡ଼ବାନଳ ଘେନି ।
ସ୍ୱାହାର ବଲ୍ଲଭ ତୁ ଯେ ହିରଣ୍ୟ ବପୁସାର
ଯାହାର କଣ୍ଠତଟେ ଯେ ଚତୁର୍ବେଦ ହାର ।

x x x

ଋଷିଶୃଙ୍ଗ ମୁନି ଯେ ତୋତେ ସେବା କଲା
ପୂର୍ଣ୍ଣାହୁତି କାଳେ ଶ୍ରୀମୁଖକୁ ଦେଖିଲା ।
ତେଣୁ ସେ ଦଶରଥ ପାଇଲା ଚାରିଗୋଟି
କୁମର
ଯହୁଂ ସେ ଅନୁଗ୍ରହ କଲୁସି ହୃଦେ ତୋହର ।
ଗଦାବର ମୁଦ୍ଗର ଯେ ଶକତି ଚକ୍ରକର
ଊର୍ଧ୍ୱ କେଶ ବିକଟ ଦଶନ ଭୟାଙ୍କର ।
ସର୍ବ ପାପ ହରିଣ ତୁ ଯେ ବିପ୍ରଜନ ଗୁରୁ
ମହା ବିଶ୍ୱମୁତି ଦେବ ଧଇର୍ଯ୍ୟେଣ ମେରୁ ।
ମୁହିଂ ବଳରାମ ଯେ ଶ୍ରୀହରିର ଦାସ
ତୁ ମୋତେ ଆଗ୍ୟାଂ କର ସ୍ୱାହାର ବିଳାସ ।
ଯେ ମୋର ଅଙ୍ଗେଣ ଅଛଇ ପାପ ଘୋର
ତାହା ତୁ ଦହନ ଯେବେ କର ବୈଶ୍ୱାନର ।
ତେଣୁ ସେ ମନ ମୋର ହେଉଛି ବିଳାସ
ଶ୍ରୀ ରାମାୟଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ମୁଂ ଯେ କରିବି
ପ୍ରକାଶ ।

ଶ୍ରୀରାମ ହନୁମାନ ଭେଟ

ଥୋକାଯେକ ଦୂରେ ଯେ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ରୂପ
ଧରି
ଜାଣି ପଚାନ୍ତର ସେ ଯେ ଜନ୍ମରୁ ଭିଖାରି ।
ଆସନ୍ତେଣ ଦୂରହୁଁ ଯେ ଦେଖିଲେ ରଘୁନାଥ
ଜାମୁ ଗଛ ତଳରେ ବସିଅଛନ୍ତି ବେନି ଭ୍ରାଥ ।
ଜାନେକୀର କଥା ଯେ ଭାଳନ୍ତି ତହିଂ ବସି
ଯେସନ ସମୟେ ଯେ ହନୁମନ୍ତ ମିଳିଲାକ
ଆସି ।
ନିକଟ ହୋଇଣ ସେ ଯେ ପୁଚ୍ଛଇ ବାରତ
କେବଣ ଦେଶରୁ ତୁମ୍ଭେ କରିଅଛ ଆଗତ ।
କେ ତୁମ୍ଭର ପିତା ଯେ କେ ତୁମ୍ଭର ମାତା
କେ ତୁମ୍ଭର ଅଟନ୍ତି କୁଳର ଇଷ୍ଟ ଦେବତା ।
କିସ କିସ ନାମ ହେ କହ ତୁମ୍ଭେ ବେନି
କେବଣ କାରଣେ ଅଛ ଧନୁଶର ଘେନି ।
କେଶ ବାସ ଜଟା ବିଭୂତି କେଉଂ ସଧେ
ପଇତା ବହ ତୁମ୍ଭେ କେବଣ ହିଂ ବେଦେ ।
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ଦୁଇ କେ ହୁଅ କିସ କିସ
ଯେଥକୁ ଆସିଅଛ ଯେ କାହାର ଆଦେଶ ।
ଯେ ଘୋର ଅରଣ୍ୟକୁ ନଆସନ୍ତି ଅନ୍ୟ
ଦେବତା ପ୍ରାୟେକ ତୁମ୍ଭେ ଦିଶୁଛ ବେନି
ଜନ ।
ସରୂପ ବଚନ ଯେ କହ ମୋହର ଆଗ
ଗୁପତ କଥା ଥିଲେ କରସି ପରିତ୍ୟାଗ ।
ଶୁଣିଣ ରଘୁନାଥ ଯେ ଲକ୍ଷଣ ମୁଖ ଚାହିଂ
ଯାହା ପଚାରନ୍ତି ବିପ୍ର କହସିରେ ଭାଇ ।
ଶ୍ରୀରାମର ଆଗ୍ୟାଂରେ ଯେ କହନ୍ତି
ସୁମିତ୍ରାର ଶିଷ
ହନୁମନ୍ତ ମୁଖ ଚାହିଂ କହନ୍ତି ସନ୍ଦେଶ ।
ଶୁଣ ହୋ ବ୍ରାହ୍ମଣ ତୁ ଯେ ପଚାରିଲୁ ଯାହା
ଦଶରଥ ନୃପତି ଯେ ଅଯୋଧ୍ୟାର ନାହା ।
ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀ ରାଜା ଯେ ରଘୁକୁଳେ ଜାତ
ଅଜ ନୃପତିଙ୍କର ଅଟନ୍ତି ସେହୁ ସୁତ ।

x x x

ଶ୍ରୀରାମର ବୀରପଣ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ସ୍ଫୁରି
ଦେଖିଣ ଦଶରଥ ମନରେ ବିଚାରି ।
ଶ୍ରୀରାମକୁ ରାଜାପଣ ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ଦେବି
ବୃଦ୍ଧ ବୟସରେ ମୁଂ ଯେ ନିଶ୍ଚନ୍ତେଣ ଥିବି ।
ଯେମନ୍ତ ବୋଲିଣ ଯହୁଂ ରାଜା ବିଚାରିଲା
ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ଡକାଇଣ ସନମତ କଲା ।
କୟେକୟାର ଦାସୀ ସେ ରାତ୍ରରେ
ବୁଲୁଥିଲା
ଲୋକେ କଥା ହୁଅନ୍ତେ ସେ କର୍ଣ୍ଣରେ
ଶୁଣିଲା ।
ଘରକୁ ଆସିଲା ସେ ଯେ ବିରସ ମନ ହୋଇ
ମଉନେ ବସିଲା ସେ ଯେ କଥାହିଂ ନକହି ।
ଯେମନ୍ତେ ସମୟେ ଯେ କୟେକୟା ଆସି
ବୋଇଲେ କିପାଂଇ ତୁ ଗୋ ମଉନେ
ଅଛୁ ବସି ।

ସେ ବୋଇଲା ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ହୋଇବେ
କାଲି ରାଜା
ଯେମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତି ନଗ୍ରର ଜନ ପ୍ରଜା ।
ଯେ ତୋହୋର ପୁତ୍ର ଯେ ଅଟଇ ଧନୁଧର
ପାଖୁ ଯେବେ ଯେତେବେଳେ କହସି
ନୃପବର ।
ସାବତ ପୁତ୍ର ତୋର ନୃପତି ହୋଇବ
ଭରଥ ପରାୟେ ପୁତ୍ର ଯେ ଦାସ
ହୋଇଥିବ ।
ବିପରୀତ କୂଟବାଣୀ ଯେ ମନକୁ ତାର
ଗଲା
କପଟେ ନୃପତି କି ସତ୍ୟ କରାଇଲା ।
ଶ୍ରୀରାମ ବନ ଯିବେ ଚଉଦ ବରଷ
ଭ୍ରଥରାଜା ହୋଇ ଯେ ପାଳିବାକ ଦେଶ ।
ତେଣୁ ସେ ବନବାସ ଅଇଲୁ ଭାଇବେନି
ସଙ୍ଗତରେ ଅଇଲେ ଜନେକ ନନ୍ଦିନୀ ।
ପଞ୍ଚୁବଟୀ ବନେଣ ହରାଇଲୁ ସୀତ୍ୟା
କେହୁ ହରି ଘେନିଗଲା ଯେ ଜନେକ
ଦୋହିତା ।
ତାହାକୁ ଖୋଜିବାରେ ବନସ୍ତରେ ବୁଲୁ
ବାଟବଣା ହୋଇଣ ସେ ଯେଠାରେ
ମିଳିଲୁ ।
କେତେ ଦୂରେ ଭେଟିଲୁ ଯେ ଗରୁଡ଼ର ସୁତ
ସେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ କହିଲା ସକଳ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ।
ରାବଣ ନାମେଣ ଲଙ୍କାର ଅଧିପତି
ସେ ହରି ଘେନିଗଲା ଜନେକ ଦୋହିତୀ ।
ଦେଖିଣ ପଶୀଜଟା ଉଗାଳିଲା ଆଗେ
ଖଡ଼ଗେ ଡେଣା ତାର କାଟିଲାକ ବେଗେ ।
ବାରତା କହିବା ଯାୟେ ଥିଲା ତାର ପ୍ରାଣ
ଡେଣା ଗୋଟି ଛିଡ଼ିଥିଲା ଖଡ଼ଗ ଘାତେଣ ।

ତାହାର ମୁଖୁଂ ମାତ୍ର ଯେତେକ ଶୁଣିଲୁ
ତଥ୍ୟକରି ଆମ୍ଭେ ଯେ ସେ କଥା ଜାଣିଲୁ ।
କୋବନ୍ଧକୁ ମାରନ୍ତେ ସେ ରାମକୁ କହିଲା
ଲଙ୍କାର ରାବଣ ଯେ ସୀତ୍ୟାକୁ
ହରିନେଲା ।
ଶବରୀ ମୁଖୁଂ ଯେ ପାଇଲୁଂ ବାରତା
ସେ ବୋଇଲା ଲଙ୍କପତି ହରିନେଲା
ସୀତ୍ୟା ।
କେ ବୋଲଇ ଦକ୍ଷିଣେ ଯେ କେ ବୋଲଇ
ଉତ୍ତରେ
କେ ବୋଲଇ ଘର ତାର ସମୋଦ୍ର
ଭିତରେ ।
ଗୃହକୁ ଯିବୁ ଆମ୍ଭେ କାହାକୁ ପୁଣ ଘେନି
ତେଣୁ ଦୁଃଖୀ ହୋଇ ବୁଲୁଛୁ ଭାଇ ବେନି ।
ଯେ ଯେ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ରଘୁ କୁଳନାଥ
ମୁହିଂ ଲକ୍ଷଣ ଯେ ଶ୍ରୀରାମ ସାନଭ୍ରାଥ ।
ଶୁଣସି ବ୍ରାହ୍ମଣ ହୋ ପଚାରିଲ ଯାହା
ଯେ ରାମ ଅଟନ୍ତି ଯେ ଅଯୋଧ୍ୟାର ନାହା ।
ତୁମ୍ଭେ କାହୁଂ ଅଇଲ ହୋ ଭିକ୍ଷାସୀ
ଦ୍ୱିଜବର
ରାଜ୍ୟରେ ଥିଲେ ଦୁଃଖ ଫେଡ଼ନ୍ତୁ
ତୋହର ।
ଅନେକ ଧନରତ୍ନ ଆଣନ୍ତ ଯେ ବହି
ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଧ୍ୱଂସନ କରନ୍ତେ ଯେ ସୀତୟା
ଦେବୀ ସାଇଂ ।
ଦୁଃଖର କାଳେ ସେ ଯେ ହୋଇଲୁ
ଦେଖାଦେଖି
ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ଥିଲେ ଦେନ୍ତେ ଧନବସ୍ତ୍ର
ଲେଖି ।
ତୁମ୍ଭେ ଯେବେ କାହିଂକି ଯିବ ଦ୍ୱିଜବର

ଆଜ ରଜନୀ ରହିବା ହେଉ ଆମ୍ଭ
ସଙ୍ଗତର ।
ରାତ୍ର ପାହିଲେ କାଲି ଯାୟ ନିଜ ଦେଶ
କାହାର ତନୟ ତୁମ୍ଭେ ନାମ ତୁମ୍ଭର
କିସ ।
କେବଣ ବେଦ ଶାଖା କହ ବିପ୍ରବର
କେବଣ ବେଦ ଯଜ୍ଞ ଅଭ୍ୟାସ ତୁମ୍ଭର ।
ଲକ୍ଷଣ ବଚନେ ଯେ ବୋଲଇ ହନୁମାନ
ପୂର୍ବର କଥାମାନ ଯେ ପ୍ରସରିଲା ଗ୍ୟାନ ।
ଯାହା ପୂର୍ବେ ବ୍ରହ୍ମା ମୋତେ ଯେ ଗୁପତେ
ଥିଲେ କହି
ବିଷ୍ଣୁ ଅବତାର ଯେ ହୋଇବେ ଆମ୍ଭ
ପାଇଂ ।
ଅଯୋଧ୍ୟାର ନୃପତି ଯେ ଦଶରଥ କୋଳେ
ଜାତ
ମାନବ ଶ୍ୟରୀରେ ଯେ ଧନୁଶସ୍ତ୍ର ଧରି ହସ୍ତ
ସୀତୟା ଲକ୍ଷଣ ଘେନି ବନବାସ ଯିବେ ।
ଗୋଦାବରୀ କୂଳେ ଯାଇ ଘରଣୀ
ହରାଇବେ ।
ଯେମନ୍ତେ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ବୁଲୁଥିବେ ବନେ
ବନେ
ସୁଗ୍ରୀବର ଥିବ ଯେ ଶ୍ରୀରାମ ଯିବେ
ଯେଣେ ।
ରଘୁନାଥଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ପଳାଇବେ ଭୟ କରି
ବାଳୀର ଦୂତ ବୋଲିଣ ମନରେ ଶଙ୍କା ଧରି ।
ଋଷିମୁଖ ପର୍ବତରେ ଲୁଚିବେ ସେ ଯାଇ
ଜାଣି ଆସ ବୋଲିଣ ପେଷିବେ ତୋତେ
ସେହି ।
ତୁ ଯାଇ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଭେଟିବୁ ଯେତେବେଳେ
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇବେ ତୋତେ ରଘୁବାଳେ ।

ଯେବେ ତୁ ସମୟେ ଯେ ଗୋପ୍ୟ
ହୋଇଥାଅ
ଋଷିଙ୍କ ମଢ଼ିଆ ଭାଙ୍ଗିବା ଫଳ ପାଅ ।
ଗର୍ବ ବହିଣ ଯେ ନମାନିଲୁ କିଛି
ଯେ ତୋର ପରାକର୍ମ ଥିଲେ ଋଷିଙ୍କି କାହିଂ
ଭଲ ଅଛି ।
ସମୟେକ ଶାନ୍ତି ହୋଇଣ ଦିନ ନିଅ
ଶ୍ରୀରାମର ଦ୍ରଶନରେ ଅନେକ ବଳ ପାଅ ।
ଦେବଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟେଣ ଅସୁର ବଳ ମାରି
ତ୍ରେତୟା ଯୁଗେ ଆଉ ନଥିବେ ତୋତେ
ସରି ।
ରାମାୟଣ ଯୁଦ୍ଧେ ତୁ ଯେ ହୋଇବୁ
ମହାବଳୀ
ତୋହାର ଭୟରେ ଲଙ୍କାରେ ପଡ଼ିବ
ହାଲବୋଳି ।
ଆବର କଥାଯେ ତୁ ଯେ ଥିବୁ ହେତୁ କରି
ଇନ୍ଦ୍ର ଦେଲା କୁଣ୍ଡଳ ଯେ କର୍ଣ୍ଣରେ ଅଛୁ
ଭରି ।
ପବନ ଦେଇଅଛି ଯେବଣ ମୁକୁଟ
ଯେ ମୋର ମାଳା ଯେ ଅଛଇ କଣ୍ଠତଟ ।
ଦେବ ଗନ୍ଧର୍ବ ଯେ ଦକ୍ଷ ବିଦ୍ୟାଧର
କାହାରି ନୟନଙ୍କୁ ଯେ ନୋହିବ ଗୋଚର ।
ଦେବଦାନବ ଯେ ନୋହିବ କାହାଙ୍କୁ ଦୃଶ୍ୟ
ଯେକାମାତ୍ର ଦେଖିଣ ଚିହ୍ନିବେ
ପୀତବାସ ।
କଉଶୁଲ୍ୟା ସୁତ ବିନୁ ଅନ୍ୟଙ୍କୁ ଦୃଶ୍ୟ ନାହିଂ
ସେ ସେ ଚିହ୍ନିବେ ପୁଣ ତୋହର ମୁଖ
ଚାହିଂ ।
ଯେ କଥା ଜାଣି ତୁ ଥିବୁ କପିବୀର
ସେ ଦିନୁ ଖଟିବୁ ତୁ ଯେ ଶ୍ରୀରାମ ପୟର ।

ଶ୍ରୀରାମ ଶ୍ରୀଚରଣେ ସେବା କରିଥିବୁ ତୁହି
ତେବେ ସେ କ୍ରୀତି ତୋର ଯୁଗେ ଯୁଗେ
ରହି ।
ଶ୍ରୀରାମ ଦ୍ରଶନେ ତୁ ଯେ ପାଇବୁ ବହୁଫଳ
ଶ୍ରୀରାମର ଆଗ୍ୟାଂରେ ତୁ ମାରିବୁ
ଦତ୍ୟବଳ ।
ଯେତେ ବୋଲି ସର୍ବଦେବତାକୁ ଘେନି
ବରଦେଇ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯେ ଗଲେକ
ପଦ୍ମଯୋନି ।
ସେହିଦିନୁ ମୋହୋର ଯେ ତୁଟିଅଛି ବଳ
ଯେସନେକ ଆଗ୍ୟାଂ ମୋତେ ଦେଇଛି
ଲୋକପାଳ ।
କୁଳ ଗୋତ୍ର ନାମ ପଚାରିଲ ଦେଶ
ଲକ୍ଷଣ କହିଲେ ମୋତେ ସକଳ ସନ୍ଦେଶ ।
ଯେବେ ସେ ହେତୁ କଲି ବ୍ରହ୍ମାର ବଚନ
ନିଷ୍ଟେ ଅଟନ୍ତି ଯେ କମଳ ଲୋଚନ ।
ନୋହିଲେ ଅନ୍ୟକି ଯେମନ୍ତ ରୂପ ଦିଶି
ନିଷ୍ଟେ ଅଟନ୍ତି ଯେ ବଇକୁଣ୍ଠବାସୀ ।
ଯାହା ସେ ବିଧାତା ଯେ ଅଛଇ ମୋତେ
କହି
ଯେ ସେ ରଘୁନାଥ ଯେ ଅଟନ୍ତି ମୋର
ସାଇଂ ।
ଯେହାକୁ କେମନ୍ତେଟି କରିବି ମୁହିଂ ମାୟା
ଯେହାରେ ଯେବେ ମୁଂ ଯେ ଧରିବି ନିଜ
କାୟା ।
କିରଟୀ କୁଣ୍ଡଳ ଯେ ଚିହ୍ନିଲେ ପ୍ରତେ ଯିବି
ଆଜହୁଂ ଯେହାକୁ ମୁଂ ସେବା କରିଥିବି ।
ଯେତେ ବିଚାରିଣ ସେ ଯେ ପବନର ସୁତ
ଲକ୍ଷଣର ମୁଖ ଚାହିଂ କହଇ ବାରତ ।
ଯାହା ସେ ସଉମିତ୍ରୀ ପଚାରିଲ ମୋତେ
ସାବଧାନେ ଶୁଣ ତୁ ଯେ କହଇ ମୁହିଂ
ତୋତେ ।
କିଷିନ୍ଧ୍ୟା କଟକେ ଯେ ବାଳୀ ନୃପବର
ସୁଗ୍ରୀବର ବୋଲିଣ ଯେ ସାନୁଜ ତାହାର ।
କପିକୁଳରେ ସେ ଯେ ଅଟଇ ଆଧିପତି
ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପରେ ଯେତେ ବାନର ଅଛନ୍ତି ।
ବାଳୀ ରାଜାର ସେ ଅଟଇ ସଞ୍ଚଲା
ସାନଭାଇ ସୁଗ୍ରୀକି ରାଜ୍ୟୁଂ ବାହାର
କରିଦେଲା ।
ସଂସାରେ ସେ ବାଳୀ ଡରେ ନପାରିଲା
ରହି
ଯେ ଋଷିମୁଖ ପର୍ବତରେ ଲୁଚିଣ ଦିନ
ନେଇ ।
ଚାରିମନ୍ତ୍ରୀକି ରାଜ୍ୟରୁ ବାହାର କରିଦେଲା
ମୁହିଂ ସୋଦର ଭଣଜା ମୋତେ
ନରଖିଲା ।
ରୋମା ନାମେ କନ୍ୟା ଯେ ସୁଗ୍ରୀବର ଯୁବତୀ
ତାହାକୁ ବଳେଣ ହରିଲା ମୂଢ଼ମତି ।
ଭ୍ରାଥର ବହୂ ବୋଲିଣ ଯେ ଲଜ୍ଜା ହିଂ ନକଲା
ତାହାକୁ ଘେନି ବଳେ ରମଣୀ ଭୋଗ କଲା ।
ଆମ୍ଭେ ଅନ୍ୟାଚାର ତାର ଦେଖିଲୁ ହାଦେ
ଯହୁଂ
ସେ ପୁର ଛାଡ଼ିଣ ଯେ ଅଇଲଇଂ ତହୁଂ ।
ସୁଷେଣ ଜାମ୍ବେବ ଯେ ଗନ୍ଧମାରଦନ
ସୁଗ୍ରୀବର ସଙ୍ଗେ ଯେ ଅଇଲୁ
ପାଞ୍ଚଜଣ ।
ବନବାସ କଲୁ ଆମ୍ଭେ ବନଜନ୍ତୁ ମେଳେ
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ ଆମ୍ଭେ କଲୁ ଯେତେକାଳେ ।
ଯେହି ପର୍ବତ ଶିଖରେ ଯେ ଆମ୍ଭେ
ବସିଥିଲୁ

ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ଯେ ଡରେ ପଳାଇଲୁ ।
ଋଷିମୁଖ ପର୍ବତେ ଯେ ଲୁଚିଲୁ ଆମ୍ଭେ ଯାଇ
ଡରେ ବାଳୀ ନଯାଇ ଅଛଇ ଶାପ୍ୟ ପାଇ ।
ଯେବେ ସୁଗ୍ରୀବର ମୋତେ ଦେଲା ପଠିଆଇ
ତୁମ୍ଭର କୁଳ ଗୋତ୍ର ବୁଝିବାର ପାଇଂ ।
ସେ ମୋର ମଉଳା ଯେ ବିଶେଷେ ମାନିତ
ତାହାଙ୍କର ଆଗ୍ୟାଂ ମୋତେ ଅଟଇ ଅଲଘିତ ।
ଚିହ୍ନିବାକୁ ଭୋ ନାଥ ମୁଂ ଅଇଲି ତୁମ୍ଭ ପାଶ
ନୁହଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମୁଂ ଯେ ନୁହଇ ମନୁଷ୍ୟ ।
ପିତା ମୋର କେଶରୀ ଯେ ବାନର ଆଧିପତି
ପମଯଂନୀ ନାମେ ଯେ ତାହାର ଯୁବତୀ ।
ସେ ମୋହୋର ଜନନୀ ଯେ ମୁଂ ତାହାର ସୁତ
ଯେ ମୋହୋର ନାମ ଯେ ଅଟଇ ହନୁମତ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖିଲି ମୁଂ ଯେ ପୂର୍ବ ତପ ଫଳେ
ଖଟିଣ ଥିବି ଯେବେ ଶ୍ରୀଚରଣେ ତଳେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୋଇଲେ ତୁ ନୋହୁ ଯେବେ ମନୁଷ୍ୟ
ଦେଖିବାନା ତୋହୋର ଧର ନିଜ ରୂପ ।
ଶୁଣିଣ ହନୁମତ ଯେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ରୂପ ଲେଛି
ମର୍କଟ ରୂପ ଧରିଣ ଉଭା ହୋଇଅଛି ।
ସ୍ୱରୂପ ଦେଖିଣ ରାମ ହୋଇଲେକ ତୋଷ
ଦେବତା ପ୍ରାୟେକ ଦିଶେ ପବନର ଶିଷ ।
ଶ୍ରୀରାମକୁ ଦିଶିଲା ଯେ ମୁକୁଟ ମଣ୍ଡଳ
କଣ୍ଠ ତଟେ ଲମ୍ବଇ ଯେ ନବ ରତ୍ନମାଳ ।
ଦେଖିଣ ବିଚାରନ୍ତି ଯେ କଉଶୁଲ୍ୟାଙ୍କର ସୁତ
ଯେ କଥା ଅଟଇ ଯେ ବଡ଼ଇ ବିପରୀତ ।
ପ୍ରତକ୍ଷେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସ୍ୱରୂପ ଧରିଥିଲା
ସେ ରୂପ ଛାଡ଼ି ଯେବେ ବାନର ହୋଇଲା ।
ଯାହା ଆମ୍ଭଙ୍କୁ କହିଲେ ଯେ କୋବନ୍ଧ ଶବରୁଣୀ
ସେ ପାଞ୍ଚଜଣରୁ ସେ ଅଟଇ ଜଣେ ପୁଣି ।
ମର୍କଟ ଶରୀର ଯେ ଦେବଙ୍କ ଆୟେ ଅଛି
ନିଶ୍ଚୟେ ବଡ଼ଲୋକକୁ ଯେ ଆଶ୍ରୟେ କରିଅଛି ।
ତୁ ଯେ ହନୁମତ କପି ତନୁ ବହି
ମର୍କଟ କୁଣ୍ଡଳ ହାର ପାଇଲୁ ତୁ କାହିଂ ।
କେ ତୋତେ ଯେ ରତ୍ନ ଦେଲା କାହୁଂ ତୁ ପାଇଲୁ
କି ଅବା ତୁ ଧନ ଦେଇଣ କିଣିଲୁ ।
କହ ହୋ ହନୁମତ ପ୍ରତେ ଯେଣେ ଆସଇ
ତୋହୋର ଚରିତ୍ର ମୋତେ ମାୟା ପ୍ରାୟେ ଲାଗଇ ।
କରପତ୍ର ଯୋଡ଼ିଣ ଯେ କହଇ ହନୁମତ
ଯେ ମୋର ବଚନ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣିମା ରଘୁନାଥ ।
ଶୁଣିମା ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ଦଶରଥ ଶିଷ
ପବନ ବୀର୍ଯ୍ୟେ ପମଯଂନୀ ହୋଇଲା ଗର୍ଭବାସ ।
ଅନେକ କାଳ ମୁଂ ଯେ ମାତାର ଗର୍ଭେ ଥିଲି
ପବନ ଉପାୟେ ମୁଂ ଯେ ଜନମ ହୋଇଲି ।
ମାତାକୁ ବୋଇଲି ଗୋ ଆହାର ମୋତେ ଦିଅ
ଜନନୀ ବୋଇଲା ବାବୁରେ ସୁରଙ୍ଗ ଫଳ ଖାଅ ।

ଦେଖିଲି ଆକାଶେ ଆଦିତ୍ୟ ଉଇଂଅଛି
ସୁପକ୍ୱ ଫଳ ବୋଲି ଯାଇ ଧଇଲି ଖେପି ।
ଆଦିତ୍ୟ ଦେବତାଙ୍କୁ ମୁଂ ଯେ ବାନ୍ଧିଲି ଦୃଢ଼ କରି
ଆରତେ ଆଦିତ୍ୟ ଯେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ସୁମରି ।
ମୋତେ ବଜ୍ରଶର ସେ ଯେ ମାଇଲା କୋପଭରେ
ଗ୍ୟାନ ହାରି ପଡ଼ିଲି ମୁଂ ଯେ ରଥର ଉପରେ ।
ଦେଖିଣ ପିତା ମୋର ବିକଳ ହୋଇଲେ
ଜଗତଜନଙ୍କର ନିଶ୍ୱାସ ନିରୋଧିଲେ ।
ଦେଖିଣ ପିତାମହ ଧଇଲେକ ଟୋଳି
ଅମୃତ ଦେଇ ବଞ୍ଚାଇଲେ ବ୍ରହ୍ମାଦିସୁର ମିଳି ।
ସମସ୍ତ ଦେବତାଙ୍କୁ ବୋଇଲେ କୁଶଧର
ଯେହାରେ ଦେବ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇବ ଅପାର ।
ସମସ୍ତେ ଯେହାକୁ ଯେ ସୁକଲ୍ୟାଣ କର
ଯେ ମୋହୋର ଯେ ହୋଇବ ଅମର ।
ଯେତେ ବୋଲିଣ ବିଧାତା ଯେ ରତ୍ନମାଳା ଫେଇ
ମୋହୋର କଣ୍ଠେଣ ଯେ ଲମ୍ୱାଇଲେ ନେଇ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଦେବତା ଶିରେ ମୋର ମୁକୁଟ ଖଞ୍ଜିଲେ
ପିତା ପବନ ମୋତେ ଯେ କୁଣ୍ଡଳ ଦୁଇ ଦେଲେ ।
ଆବର ତେତିଶ କୋଟି ଯେ ଦେବଗଣ
ସମସ୍ତେ ଅଛନ୍ତି ଯେ ଯେ ମୋର ସଙ୍ଗେଣ ।
ତେଣୁ ସେ ପରାକ୍ରମ ଅନେକ ମୋର ହୋଇ
ଦୁଷ୍ଟପଣ କଲି ମୁଂ ଯେ କହଣା ନ ଯାଇ ।

ବନେ ଋଷି ବିପ୍ରଙ୍କୁ ମୁଂ ବହୁତ ଦୁଃଖ ଦେଲି
ମଢ଼ିଆ ଭାଙ୍ଗିଣ ମୁଂ ଗଡୁ ପିଢ଼ା ଫିଙ୍ଗିଦେଲି ।
ଶାପ ନଦିଅନ୍ତି ସେ ବାଳୀର ଉପ୍ରୋଧେ
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଗୁହାରି କଲେ ମୋହୋର ଅପ୍ରାଧେ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଯେ ଆସିଣ ମୋରେ ଭାଙ୍ଗିଲେ ପରାକର୍ମ
ବୋଇଲେ ସମୟେ ତୁ ଯେ ହୋଇଥିବୁ ନିପ୍ରାଣ ।
ଯେବଣ ଦିନେ ତୋତେ ଶ୍ରୀରାମ ଭେଟିବ
ଗତୁଂ ଶରତ ଶତେ ଗୁଣ ଯେ ପ୍ରାକର୍ମ ବଢ଼ିବ
ମୁଂ ଯେ ବୋଇଲି ତାଙ୍କୁ କରପତ୍ର ଯୋଡ଼ି
କାହିଁ ପାଇବି ମୁଂ ଯେ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଲୋଡ଼ି ।
ବ୍ରହ୍ମାଯେ ବୋଇଲେ ତୁ ଯେ ସୁଗ୍ରୀ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଥିବୁ
ପିମ୍ପା ସରୋବରେ ତୁ ଯେ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଭେଟିବୁ ।
ଭାରିଯା ହରାଇଣ ଯେ ବୁଲୁଥିବେ ବେନିଭାଇ
ସେଠାରେ ଭେଟିବୁ ତୁ ଯେ ଗୁପ୍ତ ରୂପ ହୋଇ ।
ମକୁଟ କୁଣ୍ଡଳ ଯେ କଣ୍ଠେ ଅଛଇ ହାର
ଅନ୍ୟକୁ ଦୃଶ ନୋହିବ ବୋଇଲେ କୁଶଧର ।
ଯାହାକୁ ରତ୍ନମାନ ହୋଇବଟି ଦୃଶ
ସେହିଟି ଶ୍ରୀରାମ ଅଟନ୍ତି ପୀତବାସ ।
ସେହି ଦିନରୁ ତୋର ଯେ ପ୍ରାକର୍ମ ବଢ଼ିବ
ମନର ଦୁର୍ଗତି ତୋର ଯେ ସମସ୍ତ ପାର ଯିବ ।

ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣେ ହୋଇବୁ ଭଗତି
ସେ ପ୍ରଭୁ ଅଟନ୍ତି ଯେ ଜଗତର ଆଧିପତି ।
ତାହା ଚେତୋଇ ମୁଂ ଯେ ଅଛଇ ହେତୁ କରି
ଯେବେ ପ୍ରତକ୍ଷେ ଯେ ଦେଖିଲି ଶ୍ରୀହରି ।
ଯେ ମୋହୋର ରନ୍ ଯେ ଅନ୍ୟକୁ ନୋହେ ଦୃଶ୍ୟ
ତୁ ଦେବ ଚିହ୍ନିଲୁ ଯେ ଅଟୁ ପୀତବାସ ।
ତୋତେ ଦେଖିଲି ମୋର ଯେ ପ୍ରାକର୍ମ ବଢ଼ିଲା
ବ୍ରହ୍ମାର ବଚନେ ମୋର ଯେ ଦୃଗତି ଛାଡ଼ିଗଲା ।
ମୁହିଂ ତୋତେ ଶରଣ ଯେ ପଶିଲଇଂ ସ୍ୱାମୀ
ଜଗତ ଜୀବନ ତୁ ଯେ ଅଟୁ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ।
ଯେତେ ବୋଲି ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀଚରଣେ ଧରି
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପଡ଼ିଲା ସେ କାର୍ପୁଣ୍ୟ ହୋଇ କରି
ଉଠିଣ ଶ୍ରୀକରେ ତୋଳି ଧଇଲେକ ଶ୍ରୀରାମ
ଶରୀର ଆଉଂଶିଣ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ତୁହୋ ହନୁମତ ଯେ ପ୍ରତକ୍ଷେ ଦେବତା
ଯେ ମୋହୋର ଦୁଃଖ ଦେଖି ସଜିଛି ବିଧାତା ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଆଜ ଦିନ ହୋଇଲା ମୋହର
ତୋହୋରେ ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟ ମୁଂ ଯେ କରିବି ଦେବଙ୍କର ।

ଯେତେବେଳେ ଶ୍ରୀରାମ ଛୁଇଁଲେ ତାର ଦେହୀ
ଦୁତୀୟ ପବନ ଯେ ପ୍ରାୟେକ ଦିଶଇ ।
ବେଳୁଂ ବେଳ ପ୍ରତଗ୍ୟାଂ ହୋଅଇଂ ଅତି ଗାଢ଼
କିସ ମାତ୍ର ରାବଣ କିସ ଲଙ୍କାଗଡ଼ ।
ଯେ ତୋହୋର ଆଗ୍ୟାଂରେ ଦେବ କ୍ଷଣକେ ଉଡ଼ିଯିବି
ରାବଣକୁ ବଧି ତୋର ସୀତ୍ୟାକୁ ଆଣିଦେବି ।
ପୁଣ ପୁଣ ହନୁମତର ପୁଲକେ ଶ୍ୟରୀର
ବିଷ୍ଣୁତେଜ ପାଇ ପ୍ରତଗ୍ୟାଂ କରଇ ଅପାର ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ନମସ୍କାର କରଇ ପବନ କୁମାର
ଶ୍ରୀରାମ ଚରଣେ ଯେ ନମଇ ଶତେବାର ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଲନ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମୁଖ ଚାହିଂ
ଯେହାରେ ପ୍ରାପତ ମୋତେ ହୋଇବେ ବଇଦେହୀ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ ଶୁଣ ତୁ ହନୁମାନ
ସୁଗ୍ରୀବରକଇ ଘେନିଆସ ଯା ବହନ ।
ମୋତେ ଭେଟିଲେ ତାର ଦୁଖ ଯିବ ପାର
ନିଶ୍ଚୟେ ଶତ୍ରୁ ମୁଂ ଯେ ସାଧିଦେବି ତାର ।
ଉଠିଣ ହନୁମତ ଯେ ଚରଣେ ଓଳଗିଲା
ଚକ୍ଷୁର ମଟକେ ସେ ଯେ ପର୍ବତ ଲଙ୍ଘିଗଲା ।

ଋଷ୍ୟମୁଖ ପର୍ବତ

ବାବୁ ସେ ପର୍ବତକୁ ନାହିଁ ପଟାନ୍ତର
ଶିଖରୁ ଝର ଫୁଟି ବହଇ ଝର ଝର ।
ଚନ୍ଦନ ଅଗର ଯେ ପୁଷ୍ପଙ୍କର ବାସ
ମଳୟ ପବନ ଯେ ବହଇ ଚଉପାଶ ।
ଲବଙ୍ଗ ମରିଚ ଜାଇ ଫଳ ଆଦି ଛନ୍ତି
ଆତ ପଣସ ଗୁଆନଡ଼ିଆ ପନ୍ତି ପନ୍ତି ।
ଜୀବଜନ୍ତୁମାନେ କେ ପାରିବାକ ଗଣି
ମଉଭରେ ଶୁକ ଶାରୀ ଭାଷନ୍ତି ଶୁଦ୍ଧବାଣୀ ।
କାବେରୀ ନଦୀ ଯେ ବହଇ ଝର ଝର
ବହୁ ତହୁଁ ଛନ୍ତି ଯେ ପକ୍ଷୀ ଜଳଚର ।
ସେ ବନେ ବସନ୍ତ ଯେ ସର୍ବଦା ବହୁଥାଇ
ମନେ ଯାହା ବାଞ୍ଛା କରି ସର୍ବଦା ତାହା
ପାଇ ।
ନାନ ମଉଷଧି ଅଛି ଯେ ତଦନ୍ତ ନଜାଣି
ପୂର୍ବେ ଋଷିଗଣେ ଯେ ସମ୍ପାଦି ଛନ୍ତି ଆଣି ।
ଅଷ୍ଟଧାତୁ ଉପୁଜଇ ଧନ୍ୟ ସେହୁ ଗିରି
ହୀରା ଲୀଳା ମାଣିକ୍ୟ ଯେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ
ଆଦିକରି ।
ଅପୂର୍ବ ବୃକ୍ଷମାନ ଯେ ଅନେକ ତହିଁ ଅଛି
ସପୁରୀ ସଙ୍ଗତେଣ ସେ ଦାରାକ୍ଷ ପନ୍ତି
ପନ୍ତି ।
ବକୁଳ ପୁଷ୍ପ ଫଳ ଦିଶନ୍ତି ଗୋଟା ଗୋଟା
କି ଅବା ଅଟଇ ସେ କାମଦେବର
କେଳିତୋଟା ।

ଶୁକ ଶାରୀମାନେ ଯେ ଉଡ଼ନ୍ତି ଯୂଥ ଯୂଥ
କେବଣ ଠାବରେ ଅଛନ୍ତି ପାରୁଆ ବହୁତ ।
ଶେତ ନେଉଳ କାହିଁ ଯେ ଖେଦା ଖେଦା
ହୋଇ
ଭୂମି ଖୋଳିଣ କେହୁ ଆହାର ଭକ୍ଷଇ ।
ଉଇ ଟାଙ୍କୁମାନ କାହିଁ ଭକ୍ଷଇ ଭାଲୁକ
କେବଣ ଠାବରେ ଯେ ଅଛନ୍ତି କଣ୍ଟା ଝାଙ୍କ
ଝାଙ୍କ ।
କାହି ଅଜଗରେ ପିଅନ୍ତି ପବନ
କାହିଁ ହସ୍ତୀମାନେ ଯେ କରନ୍ତି ଗରଜନ ।
ମାତଙ୍ଗ ଫଳମାନେ ପଡ଼ି ଭୂମିରେ ଗଡ଼ନ୍ତି
ଶୁଖିଲା ପତ୍ର ପଡ଼ି ପବନେ ଉଡ଼ନ୍ତି ।
ଜେଉଟ ଗଛେ ବସି ଶାରୀ ଶୁଆ ଡାକେ
ବଟବୃକ୍ଷ ଉପରେ ଯେ ବସିଛନ୍ତି ବକେ ।
ପୁଷ୍ପଲତା ତଳେ ପକ୍ଷୀ କରିଛନ୍ତି ବସା
କେତକୀ ମୁଣ୍ଡା ତଳେ ଶୋଇଛନ୍ତି ଶଶା ।
କାଠକଟା ଚଢ଼ାଇ ଯେ ହାଣନ୍ତି ଚଢ଼ି ବୃକ୍ଷେ
ପଳାବନ୍ତି ଜମ୍ବୁକେ ହୋଇ କାଛେ କାଛେ ।
ପର୍ବତ ଉପରେ ମୟୂରେ ଡାକ ଦେନ୍ତି
ଚୂତ ବନେ ପଶିଣ ଯେ କୋକିଳ ଡାକନ୍ତି ।
ସିଙ୍ଘର ଖୋଜମାନ କାହିଁ ଅଛି ପଡ଼ି
ଡାଳିମ୍ବ ଫଳ ପାଚି ଭୂମିରେ ଅଛି ପଡ଼ି ।
ବନ ଦେଖି ରଘୁନାଥ ପ୍ରଶଂସନ୍ତି ବହୁତ
ସାଧୁ ମହିମା ଯେ ଅପୂର୍ବ ବନସ୍ତ ।

ହନୁମତ କହଇ ଯେ ଶୁଣିମା ଶ୍ରୀରାମ
ପୂର୍ବେ ଯେହ୍ନୁ ବନ ହେ ଦୁର୍ବାସାଙ୍କ
ଆଶ୍ରମ ।
ମୁନିଙ୍କର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯେ ଅଟନ୍ତି ଦୁର୍ବାସା
ଅନେକ କାଳ ଯେଥେ କରିଥିଲେ ବସା ।
ନାନା ବୃକ୍ଷ ରୋପିଣ ଯେ ଆପଣା ନାମ
ଦେଲେ
ତେଣୁ ସେ ଯେ ପର୍ବତ ଋଷିମୁଖ
ବୋଲାଇଲେ ।
ଆଦ୍ୟରେ ଯେ ପର୍ବତର ତପଶାଳୀ ନାମ
ତପୀମାନଙ୍କର ଅଟଇ ବିଶ୍ରାମ ।

ବାଳୀ ବଧ

ଶ୍ରୀରାମ ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ ମୋହରି
ପ୍ରାଣସରି
ନିଶ୍ଚୟେ ଆଜ ତୁମ୍ଭର ସାଧିବି ବଇରୀ ।
ଯେବେ ସଂପ୍ରତେ ତୁମ୍ଭେ ପାଇଲଟିକି
ପ୍ରାଣସଖା
ଚାଲ କାହିଂଅଛି ତୁମ୍ଭର ଶତ୍ରୁ ମୋତେ
ଦେଖା ।
ଆଜର ମଧ୍ୟେ ତୋତେ ଦେବଇ ସମ୍ପଦ
ଅନେକ କାଳରୁ ଅରଜିଅଛି ବାଦ ।
ବାଳୀ ଯେ ତୁମ୍ଭର ଭାରିଯାକୁ ନେଲା
ତାହାର ଘରଣୀ ଆଜୁଂ ତୁମ୍ଭର ହୋଇଲା ।
ଯେତେ ବୋଲି ଶ୍ରୀରାମ ହୋଇଲେ
ଆଗୁସାର
ସୁଗ୍ରୀବର ସହିତେଣ ଗୋଡ଼ାନ୍ତି ପାଞ୍ଚବୀର ।
ସହୋଦର ଲକ୍ଷଣ ସଙ୍ଗତେ ଅଛଇ
ସାତଜଣ ଚଳିଲେ ଆଗପଛ ହୋଇ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ଆଗରେ କଢ଼ାଇଅଛି ବାଟ
ଲକ୍ଷଣ ପଛରେ ଅଛି ପବନର ଚାଟ ।
ତାରାକ୍ଷ ସୁଷେଣ ଗନ୍ଧମାରଦନ
ଦକ୍ଷିଣ ମୁଖ ହୋଇ ଚଳନ୍ତି ଘନ ଘନ ।
ବନସ୍ତର ଭିତରେ ସେ ଶୁଭିଲା ପ୍ରବଳ
ଯନ୍ତ୍ର ବୀଣା ବଇଂଶୀ ନୃତ୍ୟଗୀତ ତାଳ ।
ଶ୍ରୀରାମ ପଚାରନ୍ତି ମିତ୍ର ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ
ନୃତ୍ୟଗୀତ ଶବଦ ଶୁଭଇ କି କାରଣ ।
ଯେ ଘୋର ଅରଣ୍ୟେ ତ ଦେଶ ଗ୍ରାମ ନାହିଂ
ଯେମନ୍ତ ଗୀତ ତାଳ ଶୁଭଇ ପୁଣ କାହିଂ ।
ଶୁଣିଣ କପିରାୟେ ରହିଣ କହେ କଥା
ଯେଥର ଚରିତ୍ର ଦେବ ଅପୂର୍ବ ବାରତା ।

x x x

ମନ୍ଦକର୍ଣ୍ଣ ଋଷି ଯେ ଅଛନ୍ତି ଯେଥେ ରହି
ତପସ୍ୟାବଳେ ତାକୁ ସମାନ ନାହିଂ କେହି ।
ଦେଖି ଇନ୍ଦ୍ରରାୟେ ଯେ ତପସ୍ୟାକୁ ଭୟେ
କରି
ଭୋଗ ଦେଇଛନ୍ତି ତାକୁ ସ୍ୱର୍ଗର ଅପକ୍ଷରୀ ।
ମୁନିର ମନ ସେ ମୋହନ୍ତି ନୃତ୍ୟ ରଙ୍ଗେ
ସେ ଧ୍ୱନି ଶୁଭୁଅଛି ଅରନ୍ୟ ବନମାର୍ଗେ ।
ଯେମନ୍ତ କହନ୍ତେ ପୁଣ ଯାନ୍ତି ସେ ପଥବହି
ଋଷିଙ୍କର ମହିମା ଶ୍ରୀରାମ ଆଗେ କହି ।
ଶୁଣିଣ ହରଷ ହୋଇଲେ ରଘୁବଛ
ଯହୁଂ ସୁଗ୍ରୀବର ରାଜା ହୋଇଲେ ସପକ୍ଷ ।
ଦେଖିଣ ଆଦିତ୍ୟ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟାରେ ପୁତ୍ର ମୋର ରାଜା ହୋଇବ
ବୋଇଲେ ।
ଯେତେ ବୋଲି ଗଳାରୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପଦ୍ମମାଳ
କାଢ଼ି
ନିଜ ତେଜ ଅଙ୍ଗୁଦେଇ ଅନ୍ତରୀକ୍ଷେ ଛାଡ଼ି ।
ସେ ମାଳା ଆସି ସୁଗ୍ରୀ କଣ୍ଠରେ ପ୍ରବେଶ
ରତ୍ନ ଜଡ଼ିଅଛି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଶତେ ପୁଷ୍ପ ।

ଦେଖିଣ ଶ୍ରୀରାମ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ
ମୈତ୍ରଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ମୋର ହୋଇବ
ବୋଇଲେ ।
ଶୁଣି ସୁଗ୍ରୀବର ଶ୍ରୀରାମ ଚରଣେ କଲେ
ନମସ୍କାର
ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ମୋର ତୋହର ଶ୍ରୀପୟର ।
ଯେମନ୍ତ କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟାରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ସୁଗ୍ରୀକି ଆଡ଼େ କରିଣ ଉହାଡ଼େ ରହିଲେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ମିତ୍ର ଆଗ ହୋଇଯାଅ
ବାଳୀ ନାମ ଧରି ସିଂଘଦ୍ୱାରେ ଡାକ ଦିଅ ।
ଯଦ୍ୟପି ବାଳୀ ଆଜ ବାହାର ହୋଇବ
ପ୍ରାଣ ଘେନିକି ଆଜ ଘରକଇ ନଯିବ ।
ଯେହି ଲିମ୍ୱ ଗଛ ଉହାଡ଼େ ଆମ୍ଭେ ଥିବୁ
ବାଳୀବୀର ଅଇଲେଣ ନାରାଜ ବିନ୍ଧିବୁ ।
ସୁଷେଣ ହନୁମତ ଗନ୍ଧମାରଦନ
ତାରାକ୍ଷ ଜମ୍ୱେବ ଅଛନ୍ତି ପାଞ୍ଚଜଣ ।
ଯେହାଙ୍କର ଉହାଡ଼େ ଯେ ରହିଲେ
ରଘୁସାଇଂ
ତୀକ୍ଷ ନାରାଜେକ ସେ ଗୁଣରେ ବସାଇ ।
ଯହୁଂ ସେ ପାଞ୍ଚେଣି ପାଞ୍ଚିଲେ ରାମରାହୁ
ସୁଗ୍ରୀବର ଉଚ୍ଛାହା ହୋଇ ଉଭାରି
ବେନିବାହୁ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣଙ୍କୁ ଉହାଡ଼େ ଜଗାଇ
ସିଂଘଦ୍ୱାରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲାକ ଯାଇ ।
ସିଂହ ନାଦ କରିଣ ଉଚ୍ଚେଣ ଡାକଦେଲା
କି ଜାଣି ପର୍ବତେ ବଜ୍ରପାତ କି ପଡ଼ିଲା ।
ନଗ୍ରର ନରନାରୀ ଦେଖିଣ ଚକିତ
କେ ବୋଲଇ ଯେବେ ତ ହୋଇଲା
ବିପରୀତ ।
କେ ବୋଲଇ ସୁଗ୍ରୀବର ମାଗୁଅଛି ଯୁଦ୍ଧ
କେ ବୋଲଇ ତୁମ୍ଭେ ହୋ କେମନ୍ତ
କରିବୁଝ ।
ସହସ୍ରେ ବରଷ ହେଲା ଭାଜିଂ ପଳାଇଲା
ଋଷିମୁଖ ପର୍ବତେ ଲୁଚିଣ ଦିନ ନେଲା ।
ସହସ୍ର ଗୁଣେ ବାଳୀକି ଯେ ନୋହେ
ସମସରି
ଯେବେ କେମନ୍ତେ ଯେ ଅଇଲା ଯୁଦ୍ଧକରି ।
ନିଶ୍ଚେ କାହାକୁ ଯେ ସାହାପକ୍ଷ ପାଇଲା
ସିଂଘ ପାଶକୁ ଯେ ମତ୍ତଗଜ ଅଇଲା ।
କେ ବୋଲଇ ଯାହାକୁ ଯେତେବେଳେ
ଭୋଗାଭୋଗ
ଦଇବ କଢ଼ାଇ ଆଣଇ କରିଣ ସଂଯୋଗ ।
ଆଉ କ୍ଷଣକେ ଜାଣିମା ଭଲମନ୍ଦ ଦୁଇ ମତ
ଯେତେବୋଲି ଦେଖିବାକୁ ଅଇଲେ ସମସ୍ତ ।
ଦ୍ୱିତୀୟ ଆଦିତ୍ୟ ପ୍ରାୟେ ଦିଶଇ ସୁଗ୍ରୀବର
ଉଚ୍ଚେ ଡାକଇ ବାଳୀ ହୋ ଯୁଦ୍ଧକୁ ହୁଅ
ଆଗୁସାର ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ବଳ ସେ ପାଇଣ ଉଗ୍ରମୂର୍ତ୍ତି
ବିଶେଷେ ନିକଟ ତାକୁ ଯେ ପ୍ରାପତ ବିଭୂତି ।
ବାହୁ ଦୁଇ ଉଭାରିଣ ସୁଗ୍ରୀବର ଡାକ ଯହୁଂ
ଦେଲା
କେହି ନଶୁଣନ୍ତେ ଦ୍ୱାର ଜିଣି ଭିତରେ
ପଶିଲା ।
ଦେଖିଣ ଦ୍ୱାରପାଳେ ଭୟେଣ ପଳାଇଲେ
ବାଳୀ ନୃପତିର ଛାମୁରେ ଯାଇଣ
ଜଣାଇଲେ ।
ଶୁଣ ଦେବ କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟାର ଠାକୁର ଆଦିପତି
ସାନୁଜ ସୁଗ୍ରୀବର ଆସି କରୁଅଛି ଅନୀତି ।
ମାଲ ବେଶ ହୋଇଣ ସେ ନବରେ ପ୍ରବେଶ
ବାହୁରେ ବୀରନେତ ବାନ୍ଧିଛି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଶିଷ୍ୟ ।

ଗଳାରେ ଅଛଇ ତାର ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପଦ୍ମମାଳେ
କି ଜାଣି ଦିଶୁଅଛି ସେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଅନଳେ ।
ସିଂଘଦ୍ୱାର ମୁହଂକୁ ସେ ଆସୁଅଛି ପଶି
ଡରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଦେବ ପଳାଇଲୁ
ତ୍ରାସି ।
ପୁଣି ସିଂଘ ରଡ଼ି ସେ ଦେଉଛି ଘନ ଘନ
ଯେହିକ୍ଷଣି ରାଜ୍ୟରେ ସେ କରିବ ଉଚ୍ଛନ ।
ଯେମନ୍ତ ସମୟେ ଆସି ନିକଟ ସୁଗ୍ରୀବର
କିମ୍ପା ହୋ ବାଳୀରାଜା ପଶିଲୁ ଅନ୍ତଃପୁର ।
ଅନେକ କାଳ ତୁ ଯେ କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟାରେ ଭୋଗ
କଲୁ
ଆଜ ନିଶ୍ଚୟେ ତୁ ସଂପୁଟେ ନାଶ ଗଲୁ ।
ନିସତ ହୋଇଲେ କି ତୁ ଜୀବନ ପାଇବୁ
ତାରା କନ୍ୟାକୁ ତୋର ଅନ୍ୟକୁ
ଦିଆଇବୁ ।
ନଇଲେ ଯେହିକ୍ଷଣି ଆଣିବି ଯାଇ ଧରି
ସମସ୍ତେ ଦେଖୁଥିବେ ପକାଇବି ମାରି ।
ଯେତେବୋଲି ରଡ଼ି ଛାଡ଼ଇ ଘନ ଘନ
ଶୁଣିଣ କୋପକଲା ବାସବ ନନ୍ଦନ ।
ଦେଖିଣ ବୋଇଲା ଯେ ଅପୂର୍ବ ହୋଇଲା
ସୁଗ୍ରୀ ଛାର ମୋର ସଙ୍ଗେ ଯୁଝିତେ
ଅଇଲା ।
ଯାହାକୁ ଯତ୍ନେ ମୁଂ ଯେ ଲୋଡ଼ଇ
ପରିଘାଇ
ଦଇବ ଆଣିଲା ଦେଖ ଗଳରେ
ଫାଶୀଦେଇ ।
ଯେତେ ବୋଲି ନବଣୁ ହୋଇଲା ବାହାର
ଦେଖିଲା ସୁଗ୍ରୀ ଉଭା ହୋଇଛି ସିଂଘଦ୍ୱାର ।
ଅତିବେଗେ କୋପ ଭରେ ମୁଥେକ ମାଇଲା
ଜୀବନେ ନମାରଇ ପଳା ଯା ବୋଇଲା ।

ଯେକା ପ୍ରହାରେକ ସୁଗ୍ରୀ ଅଇଲା ଅପସରି
ପ୍ରାଣ ଘେନି ପଳାଇଲା ସୁଗ୍ରୀ କାହାକୁ ନ
ବିଚାରି ।
ବଜ୍ରଘାତେ ଯେହ୍ନେ ପର୍ବତ ଶିଖରେ ପଡ଼ଇ
ବାଳୀର ଗୁରୁଦା ତେସନ ଶୁଭଇ ।
ବିଷମ ଘାତ ପାଇ ସୁଗ୍ରୀ ପଛକୁ ନ
ଚାହିଂଲା
ଋଷିମୁଖ ପର୍ବତକୁ ବୋଲିଣ ପଳାଇଲା ।

x x x

ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ ଆଶ୍ରିଯ ତାହା ଚାହିଂ
ଧନ୍ୟରେ ବାଳୀବୀର ପବନ୍ନ ବେଗେ ତୁହି ।
ସୁଷେଣ ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ଯେ ହନୁମତ
ଜମ୍ବେବ ଲକ୍ଷଣ ଘେନିଣ ଗଲେକ
ରଘୁନାଥ ।
ଯାଉଂ ଯାଉଂ ଶ୍ରୀରାମ ହନୁମନ୍ତକୁ କହନ୍ତି
ବାଳୀ ସୁଗ୍ରୀବର ବେନି ଯେକତ୍ୱ ଦିଶନ୍ତି ।
ବାରି ନପାରିଲୁ ଆମ୍ଭେ ଏକଇ ସ୍ୱରୂପ
ଧନ୍ୟ ସେ ବାଳୀରାୟେ ରୂପେଣ କନ୍ଦର୍ପ ।
ବିଜୁଳି ତେଜ ପ୍ରାୟେ ଅଇଲା ତଡ଼ତି
ଦେଖି ନପାରିଲୁ ତାର ଆସିବାର ଗତି ।
ଯେକ ବିଧାଯେକ ମାଇଲା ବାଳୀ ଆସି
ବିଜୁଳି ଝଟକ ଜାଣି ଭିତରେ ଗଲା ପଶି ।
ତେତେକ ମାତ୍ର ସହିପାରିଲେ ନାହିଂ ପୁଣି
କି ରୂପେ ବାଳୀ ସଙ୍ଗେ ଯୁଝିବେ
କପିମଣି ।
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ନକହିଣ ସେ ଗଲେକ ପଳାଇ
ଜାଣିଲି ତେବେ ମୈତ୍ରର କିଛି ବଳ ନାହିଂ ।
ହନୁମତ ବୋଇଲା ଦେବ ଶୁଣିମା ରଘୁମଣି
ଦେବସଭାରେ କ୍ଷେତ୍ରୀପଣେ ତାହାକୁ
ଆଗେ ଗଣି ।

ନିରନ୍ତରେ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ଦେବଗଣ
ଯୁଦ୍ଧେ ହାରିଣ ଗଲା ବାଳୀକି ରାବଣ ।
ମୃତ୍ୟୁଲୋକ ବାଳୀକି ନାହିଂ ସମସରି
ଯଉଂ ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଦେଖିଣ ସେ ରାଜାଗଣେ ଡରି ।
ଯଉଂ ମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇଣ ଯେ ଅଇଲା ବାଳୀରାୟେ
ତାହାର ଛାମୁରେ କି ସୁଗ୍ରୀବର ସମ ହୋୟେ ।
ସହସ୍ରେ ବରଷ ସେ ବନସ୍ତେ ଦିନ ନେଲା
ତୋହୋର ଭରସାରେ ବାରେକ ରାଇଲା ।
ବାଟ ଶ୍ରାନ୍ତି ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ କରୁଥାଇ ଭୟେ
ରାଜାପଦକୁ ଶରଧା ନକରେ ସୁଗ୍ରୀରାୟେ ।
ଭୟେଣ ଅନ୍ନ ଶାସ୍ତି ଦୁଜେଣ ଚିନ୍ତାର୍ଥି
ସେ କିସ ବାଳୀ ସଙ୍ଗେ ଯୁଝିବ ରଘୁପତି ।
ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ହୁତାଶନ ଅଟଇ ରାୟେ ବାଳୀ
ସୁଗ୍ରୀବର ପତଙ୍ଗ ଯେ ଅଟଇ ତୃଣ ଝଳି ।
ଶୁଖିଲା ତୃଣ ପ୍ରାୟେ ଅଟଇ ସୂର୍ଯ୍ୟ ସୁତ
ବାଳୀର ତେଜ ଯେ ଅଟଇ ବ୍ରହ୍ମଦୂତ ।
ଆଜ ଛାଡ଼ିଦେଲାକୁ ସେ ସୁଗ୍ରୀ ଗଲା ଜୀଇଂ
ଆଉ ପ୍ରହାରକେ ମରନ୍ତା ସନ୍ଦେହ ତାର ନାହିଂ ।
ଯେ ତୋହୋର ଶୂରପଣ ଦେଖିବାରେ ଅଇଲା ।
ବିଧାୟେ ଖାଇ ଯେଥୁ ପଳାଇଣ ଗଲା ।
ତୁ ସ୍ୱାମୀ ଜଗତରେ ଯେ ଅଟୁ ଅଜୟେ
ସୁଗ୍ରୀକି ବୁଝିଲି କି ତୋହୋର ପରାୟେ ।
ସେ ବଡ଼ ନିର୍ବଳ ଯେ ଅଟଇ ରଘୁପତି
ସହି ନପାରିଲା ବାଳୀର କୋପମୂର୍ତ୍ତି ।
ଯେସନେକ କଥା ହୋଇ ମିଳିଲେକ ଯାଇ ।
କିପାଇଂ ଶୋଇଲା ମିତ୍ର ହେ ନିର୍ମାଖି ପ୍ରାୟେ ହୋଇ ।
ଚିହ୍ନି ନପାରିଲି ମିତ୍ର ଦୁହେଂ ଯେକା ସ୍ୱରୂପ ଦିଶ
ଅକାରଣେ କାହାକୁ ମୁଂ ଯେ କରନ୍ତି ପ୍ରାଣେ ନାଶ ।
ବାଳୀକି ପୂର୍ବେ ମୋର ଦେଖିଲା ନଥିଲା
ଦୁହିଂକି ଏକତ୍ୱ କରିଣ ବିଧାତା ନିର୍ମାଣିଲା ।
ବାରି ନପାରି ମୁଂ ଯେ ନାରାଜ ନବିନ୍ଧିଲି
ତୀକ୍ଷ ନାରାଜେକ ଯେ ଗୁଣରେ ଯୋଚିଥିଲି ।
ଯେବେ ଭୋ ମୈତ୍ର ହୋ ଚାଲ ଯିବା
ବିମୁଖ ନୋହିଣ ଯେ ବିସ୍ମୟେ ନୋହିବା ।
ତେଣୁ ବାଣ ମୁଂ ଯେ ନପାରିଲେ ପ୍ରହାରି
ନିଶ୍ଚୟେ ସତ୍ୟ ମିତ୍ର ହେ ସଂଶୟ ନକରି ।
ପୂର୍ବେ କଉଂ ପାପ କରି କଷ୍ଟ ପାଉଅଛି
ରାଜାର ପୁତ୍ର ହୋଇ ଦୁଃଖରେ ମରୁଅଛି ।
ନ ଚିହ୍ନିଣ ମୈତ୍ରୟା ପାପକୁ ଭୟେ କଲି
ତେଣୁ ସେ ଭୋ ମୈତ୍ର ମୁଂ ନାରାଜ ନ ବିନ୍ଧିଲି ।
ଉଠ ଉଠ ଭୋ ମୈତ୍ର ତୁମ୍ଭେ ବିସ୍ମୟେ ଚିତ୍ତ ନକର
ଯେ ଘାନ୍ତି ବଇରି ତୁମ୍ଭର ସାଧିଦେବି ନିକର ।
ସୁଗ୍ରୀବର ବୋଇଲା ଦେବ ମୁଂ ଉଠିତ ନପାରଇ

ସେ ମହାବୀରର ପ୍ରହାରକୁ ମୁଂ ଡରଇ ।
ଯେକା ବିଧାକେ ଯେ ଭାଜିଂଲା ସବୁ ଦର୍ପ
ମୁହିଂ ତାକୁ ମଣଇ ସେ ଅଟଇ
କାଳସର୍ପ ।
ଶିଶୁ ମୃଗକୁ ଯେହ୍ନେ ତରୁଣ ସିଂହ ଝାମ୍ପଇ
ବକ ପକ୍ଷୀକି ଯେହ୍ନେ ଶାମଳ ଧରଇ ।
ପର୍ବତେ ବଜ୍ର ଯେହ୍ନେ ବଡ଼ଇ ଦୃଢ଼ ହୋଇ
ତେସନ ମତ କରି ମୋତେ ମାଇଲାକ
ସେହି ।
ଯେକା ବିଧାକେ ସେ ଭାଜିଂଲା ମୋର ଗର୍ବ
ଆଉ କି ବାଳୀର ସଙ୍ଗେ ଯୁଝିତେ ଅଛି
ଦର୍ପ ।
ତୁ ସ୍ୱାମୀ ଭରସା ଆଉ ନଦିଅ ଭୋ ମୈତ୍ର
ପୁଣ ପୁଣ ବିନୟି ଯେ ବୋଲଇ ଦୁମ୍ନନ୍ତ ।
ବିଧାର ଘାୟେଣ ଯେ ଭାଜିଲା ମୋର
ବୁକୁ
ଦେହରେ ଶଉର୍ଯ୍ୟ ଆଉ ନାହିଂ ଉଠିବାକୁ ।
ନିଶ୍ୱାସ ନ ବହଇ ଦେଉଛି ବୁକୁ ଯନ୍ତି
ଆଣ୍ଡୁ ପିଠି ଯେକ ବଥା ଶୁଣିମା ରଘୁପତି ।
ନିଶ୍ଚୟେ ପ୍ରାଣ ମୈତ୍ର ହେ ଛାଡ଼ିବି ନିଜ
ଦେହ
ଯେତେ ବୋଲି ସୁଗ୍ରୀବର କାନ୍ଦଇ
କହକହ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ମୈତ୍ର ଆମ୍ଭର
ବୋଲକର
କିଷିନ୍ଧ୍ୟା ଯିବା ଚାଲ ହୁଅ ଆଗୁସାର ।
ଯେହିକ୍ଷଣି ତୋହୋର ମୁଂ ସାଧିବି ବଇରୀ
ଯେ ମୋହୋ ଭୁଜବଳେ ଭୁଞ୍ଜିବୁ ସୁଖଶିରୀ ।
ନିସତ ହୋଇଲେ ଦୋଷ ନଦେବ ପୁଣ
ମୋତେ
କର୍ମ ମୋର ଅବଳ ମୁଂ କି ବୋଲିବି
ତୋତେ ।
ବାଳୀ ମହାବୀର ଯେ ଜଗତେ ବିଖ୍ୟାତି
ମୁହିଂ ତାହାକୁ ଭାର୍ଯନ କି ହୋଇବି
ରଘୁପତି ।
ସହସ୍ରେ ବରଷ ତ ଅଇଲି ମନ ମୂର୍ଚ୍ଛି
ଆଉ କି କିଷିନ୍ଧ୍ୟାକୁ ଶରଧା ମୋର ଅଛି ।
ଯେ ତୋର ଆଗ୍ୟାଂରେ ସେ ଗଲଇଂ
ବେଳେ ମୁହିଂ
ଆଉ ବେଳେ ଯିବାକୁ ମୋ ଦେହରେ ବଳ
ନାହିଂ ।
ଜୀବ ଥିବାଯାକ ମୁଂ ନକରଇ ସେକଥା
ପ୍ରାଣ ପିଣ୍ଡରେ ଥିବାଯାକ ଯେ ଅଙ୍ଗରୁ
ନଛାଡ଼ିବ ବ୍ୟଥା ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ଛୁଇଂଲେ ସୁଗ୍ରୀବର
ଅଙ୍ଗ
ଅଙ୍ଗ ବ୍ୟଥା ଛାଡ଼ିଣ ସେ ହୋଇଲା ଅନଙ୍ଗ ।
ବିଷ୍ଣୁ ତେଜ ଲାଗିଣ ସେ ହୋଇଲା ଭରସା
ବୀର୍ଯ୍ୟ ବଳ ହୋଇଣ ସେ ଯୁଦ୍ଧକୁ କଲା
ଭରସା ।
ଶୋଇଲା ଠାବରୁ ସେ ଉଠିଲା ମୂର୍ତ୍ତିବନ୍ତ
କରି
ଶ୍ରୀରାମକୁ ଓଳଗିଲା ଚରଣ ଦୁଇ ଧରି ।
ଭୋ ରଘୁନାଥ ତୁମ୍ଭେ ବେଗ ହୋଇ ଆସ
ବାଳୀ ନୃପତିକି କରିବା ପ୍ରାଣେ ନାଶ ।
ମୈତ୍ର ବଚନେ ଉଠିଲେ ରଘୁପତି
ପୁଣି ହିଂ ସାତ ଜଣେ ଆଗପଛ
ହୋଇଯାନ୍ତି ।
ମାଲ ବେଶ କାଛେଣି ହୋଇଲା ସୁଗ୍ରୀବର
ବାହାରେ ବୀରନେତ ଉଡ଼ଇ ଫରଫର ।

ଶିରରେ ବୃଟ ବାନ୍ଧି ଦେହରେ ରଙ୍ଗମାଟି
କାଛେଣି ପିନ୍ଧିବା ଲୁଗା ଭୂମିରେ ଲାଞ୍ଜ
ଲୋଟି ।
ଆଦିତ୍ୟ ଦେଲା ମାଳା କଣ୍ଠରେ ଲମ୍ବାଇଣ
ଦୁତୀ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରାୟେକ ଦିଶଇ କପିରାଣ ।
ବେଗ ବେଗ ଧାମଇ ବିକ୍ରମି ପୁଣ ପୁଣି
ଶୂନ୍ୟେ ମୁଥ ଉଞ୍ଚାଇ ଧରଇ ଠାଣିମାଣି ।
ଦେଖିଣ ଲକ୍ଷଣ ତା ମନରେ ବିଚାରି
ବେଳେକ ଲଙ୍କା ପାଇ ଅଇଲୁ ବାହୁଡ଼ି ।
ଯେ ବେଳ ବାହୁଡ଼ି ନଯିବୁ ନମାଇଲେ
ରଘୁସାଇଂ
ଯେବେ ନମାଇଲେ ଥୋଇବେ ପୁଣ ମୁହଂ
କାହିଂ ।
ଦୁହିଂକରି ଯେକବର୍ଣ୍ଣ ଯେକଇ ବୟେସ
ଭ୍ରାନ୍ତି କରିଣ ସେ ନକଲେ ତାକୁ ନାଶ ।
ଯେବେ ଚିହ୍ନିବାକୁ ପୁଣ ଥିବା ଉପାୟେ
କରି
ଯିସ ତିସ ପଦାର୍ଥେକ ଥିବା କଣ୍ଠରେଣ
ଭରି ।
ଯେସନେକ ବିଚାରି ସେ ଶ୍ରୀରାମର ଭାଇ
ବଣମଲ୍ଲୀ ଫୁଲ କୋଇଲି ସୂତାରେ ଗୁନ୍ଥଇ ।
ଆବର ଆଣିଲେ ଯେ ନାଗେଶ୍ୱର ଫୁଲ
ଦୁଇ ବର୍ଣ୍ଣେ ଫୁଲ ଆଣି କଲେକ ସମତୁଲ ।
ସୁଗ୍ରୀବର କଣ୍ଠରେ ତାହା ଲମ୍ବାଇଲେ ନେଇ
ବୋଇଲେ ଭୋ ଭ୍ରାଥ ତୋତେ ଚିହ୍ନିବାର
ପାଇଂ ।
ଦେଖିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ହୋଇଲେ ହରଷ
ଯେବେ ହୋ କାର୍ଯ୍ୟ ସେ ପାଇବା
ସୂର୍ଯ୍ୟଶିଷ୍ୟ ।
ଲକ୍ଷଣ ପ୍ରସନ ହୋଇ ମାଳା ଦେଲେ ନେଇ
ଆଜହୁଂ ପବିତ୍ର ମୈତ୍ର ହେଲା ତୁମ୍ଭ ଦେହୀ ।
ସର୍ବଗୁଣେ ସୁଲକ୍ଷଣ ଅଟଇ ମୋର ଭାଇ
ତୁମ୍ଭେ ହେ ସୂର୍ଯ୍ୟପୁତ୍ର ଅଟହୋ
ପୁଣ୍ୟଦେହୀ ।
ଯେ ପୁଷ୍ପମାଳା ତୁମ୍ଭେ ଥିବ କଣ୍ଠେ ଭରି
ଯେହା ଚିହ୍ନିଣ ମୁଂ ଅବଶ୍ୟ ବାଣମାରି ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଦୁର୍ଗେ ଗୋ ମହାରାସ
ଶୁଣ
ଋଷିମୁଖ ପର୍ବତକୁ କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟା ତିନି କ୍ରୁଣ ।
ସକାଳ ବେଳେ ଆସି ବାହୁଡ଼ିଣ ଯାଇଥିଲେ
ପୁଣିହିଂ ସେହିଦିନେ କୋପେଣ
ଧାଇଂଲେ ।
ତେର ଘଡ଼ି ଦିନ କର ହୋଇଅଛି ବେଳ
କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟାରେ ପ୍ରବେଶ ଯାଇ ହୋଇଲେ
ରଘୁବାଳ ।
ବାଳୀ ନୃପତି ଯେ ମଣୋହି ବିଧି ସାରି
ଅତି ଆନନ୍ଦେ ଯେ ଇନ୍ଦ୍ରାଧି ଭୋଗ କରି ।
ତାମ୍ବୁଳ ଭୁଞ୍ଜିଣ ସେ ଚତୁସମ ଘେନି
ଶିରେଣ ପୁଷ୍ପଗଭା ପିନ୍ଧିଣ ପତନି ।
ଦିବ୍ୟ ଆଭରଣ ଅଳଙ୍କାର ହୋଇ
ତାରା ପାଦ ମଞ୍ଚାଳଇ ପଲଙ୍କେ ଅଛି
ଶୋଇ ।
ଯେସନ ସମୟେ ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ
ସୁଗ୍ରୀବର ହନୁମତ ତାରାକ୍ଷ ସୁଷେଣ ।
ଗନ୍ଧମାଦନ ଛୟେବ ଜଣ ଆଠ
କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟା କଟକେ ଯାଇ ହୋଇଲେ
ଉପଗତ ।
ଦେଖନ୍ତି ନଗ୍ର ଯେ ଅତିଅ ସୁସଞ୍ଚ
ମଞ୍ଚକଇ ସ୍ୱର୍ଗ ଯେ ସ୍ୱର୍ଗକଇ ମଞ୍ଚ ।
ଚାରିକତି ସମୋଦ୍ର ମଧରେ ଅଛି ଗିରି

ବିଶ୍ୱକର୍ମା ଗଢ଼ିଲା ତାହା ଅତିଅ ଯତ୍ନ କରି ।
ଦେଉଳ ମଣ୍ଡୋପ ଯେ ଅଟ୍ଟାଳି ଜଗତୀ
ମେଢ଼ ଅଟ୍ଟାଳିକାମାନ ପାଷାଣେ
ନର୍ମାଣିଛି ।
ଚାଙ୍ଗୁ ବନ୍ଧାଫେରମାନ କାଙ୍ଗୁଲା ଭିଆଇ
ତିନିଲକ୍ଷ କାଙ୍ଗୁଲା ଯେ ଭିଆଇ ଅଛଇ ।
ଠାବେ ଠାବେ ଛିଟିକିଣି ଅଛଇ ନିରନ୍ତର
ଚିହ୍ନ ଚିରାଳ ମାଣିକ୍ୟ ସବୁଙ୍କରି ଘର ।
ତିନିପୁରେ ଅପୂର୍ବ ଦେଖି ସେହି ପୁର
ପରମଲକ୍ଷ୍ମୀ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସବୁଙ୍କରି ଘର ।
ଦେଖିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ପ୍ରଶଂସା ତହିଁକରି
ଆଦି କଟକେ ଯେ ଅଟଇ ଦେବଶିରୀ ।
ଧନ୍ୟ କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟା ଯେ ବାଳୀର କଟେକ
ଦେବ ଅଙ୍ଗେ ଜାତ ଯେ ଯେଥିର
ସର୍ବଲୋକ ।
ଯେ ପୁରେ ସୁଗ୍ରୀବର ଯେ ହୋଇବାକ ରାୟେ
ବାଳୀ ନୃପତି ଯେ ହୋଇବ ଆଜ କ୍ଷୟେ ।
ଯେତେ ବିଚାରି ରାମ ସୁଗ୍ରୀବରକୁ ଚାହିଁ
ସିଂଘଦ୍ୱାରକୁ ମିତ ଯାଅସି ଶୀଘ୍ର ହୋଇ ।
ଆମ୍ଭେ ଲିମ୍ବଗଛ ଓହାଡ଼େ ଜଗିଥିବୁ
ନବଗ୍ଭୁ ଅଇଲେ ବାଳୀ ନାରାଚ ବିନ୍ଧିବୁ ।
ଓହାଡ଼ କରିଣ ତୁମ୍ଭେ ଥାଅସି ମନ୍ତ୍ରୀ ଚାରି
ମୋତେ ଦେଖିଲେ ନିକି ନଆସଇ ଭୟେ
କରି ।
ଭୋ ସୂର୍ଯ୍ୟ ନନ୍ଦନ ଯେ କଥାୟେ ମୋର
ଶୁଣ
ଅବଶ୍ୟ ବାଳୀକି ମୁଂ ଯେ ବିନ୍ଧିବଇ ବାଣ ।
ବାଳୀକି ଦେଖିବାଯାୟେ ନପଳାଅ ଡରି
କ୍ଷେତ୍ରୀର ପୁଅ ହୋଇକି ସଂଗ୍ରାମକୁ ଭୟେ
କରି ।

ଯେକା ପଶରେ ମାତ୍ର ବାଳୀର ସଙ୍ଗେ ଯୁଝ
ଯେ ମୋର ଗାରିମା ଯେ ପ୍ରତକ୍ଷେ ତୁମ୍ଭେ
ବୁଝ ।
ଯେକା କାଣ୍ଡକେ ଯେ ମାରିବି ତୋର
ଭାଇ
ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ର ହୋଇଲେ ରଖନ୍ତା କେହି
ନାହିଁ ।
ଯେସନେକ ବୋଲି ରାମ ସୁଗ୍ରୀକି ପେଷନ୍ତି
ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ଘେନିଣ ସେ ଆପଣେ ରହିଛନ୍ତି ।
ରାମକୁ ପିଠିକରି ରହିଲେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଚାରି
ସିଂଘଦ୍ୱାରେ ସୁଗ୍ରୀ ଯାଇ ସିଂଘନାଦ
କରି ।
ଆରେ ଆରେ ବାଳୀ ବୋଲିଣ ସୁଗ୍ରୀବର
ଡାକଦେଲା
ବାହାସ୍ଫୋଟ ମାରିଣ ଯେ ରଡ଼ିୟେ
ଛାଡ଼ିଲା ।
ହୁଙ୍କାର ଧ୍ୱନି କରି ଭିତରକୁ ଗଲେ
ନଗ୍ର ନରନାରୀ ଯେ ଦେଖିତେ ଅଇଲେ ।
କେ ବୋଲଇ ସୁଗ୍ରୀ ଯେ ଭାଜିଂ ପଳାଇଲା
କେବଣ କାରଣେ ପୁଣି ଆଜିହିଂ ଅଇଲା ।
କେ ବୋଲଇ ଯେହାର ମରିବା ହୋଇଲା
ନିକଟ
ଜୀବନ ହାରିବା ପାଇଁ ହେଉଛି ଛଟପଟ ।
କେ ବୋଲଇ ଯେ କାହାର ଅଛଇ ବଳ
ପାଇ ।
ନୋହିଲେ କିପାଇଂ ଯେ ଆସିଅଛି
ଧାଇଂ ।
ସହସ୍ରେ ବରଷ ହେଲା ଭାଜିଂ ଯେଥୁ ଗଲା
କନ୍ଦମୂଳ ଖାଇଣ ଯେ କନ୍ଦରେ ଲୁଚିଲା ।
ଯେବେ ଯେକା ଦିନକରେ ଦୁଇବେଳ ଆସି

ହାକ ମାରୁଅଛି ଯେ ସିଂଘଦ୍ୱାରେ ପଶି ।
ଦେଖ ମୂର୍ତ୍ତି ଯେହାର ତ ଦିଶୁଅଛି ଆନ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପଦ୍ମମାଳାଯେ ଗଳାରେ ଆଭରଣ ।
ଆବର ପୁଷ୍ପମାଳାଯେ ଗଳାରେ ଅଛଇ
ଯୁଦ୍ଧ କରିବ ବୋଲିଣ ଆଣ୍ଟେଣ ଡାକଇ ।
ମୁହିଂ କଥାଯେକ ଯେହାର କରଇ ଅନୁମାନ
ପୂର୍ବର କଥା ଆସି ହୋଇଲା ବିଧାନ ।
ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ଆଶ୍ରେ କଲା ସେହି
କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟା କଟକେ ହୋଇବ ନରସାଇଂ ।
ଯେତେ ବୋଲିଣ ଲୋକେ କୁହାକୁହି ହୁଅନ୍ତି
ମେଢ଼ ମଣ୍ଡୋପରେ କେହ୍ନୁ ଚଢ଼ିଣ ଦେଖନ୍ତି ।
ଯେକ ଦୃଷ୍ଟି କରିଣ ଯେ ଅଛନ୍ତି ସମସ୍ତ
ଶୁଣିସି ଗଉରା ଗୋ ବୋଲନ୍ତି ବିଶ୍ୱନାଥ ।
ଯେସନେକ ସମୟେ ସୁଗ୍ରୀ ପାଡ଼ଇ ସିଂଘରଡ଼ି
ମେରୁ ପର୍ବତ କି ସେ ପଡୁଅଛି ଝଡ଼ି ।
ଅନ୍ତଃପୁରେ ଥାଇଣ ଶୁଣିଲା ତା ବାଳୀ
ଘୃତ ସଂଯୋଗେ ଯେହ୍ନେ ଅଗ୍ନି ପ୍ରଜ୍ୱଳି ।
ତାରାକୁ ଘେନିଣ ସେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ରହିଥିଲା
ଧଡ଼ପଡ଼ି ହୋଇଣ ଉଠିଣ ବସିଲା ।
କୋପେଣ ନୟନ ବୁଲାଇ ଘନ ଘନ
ରୋଷେଣ ଖରତର ବହଇ ପବନ ।
ବସ୍ତ୍ର ଅସମ୍ଭାଳ ସେ ଯେ ତଳକୁ ଯାନ୍ତେ ଉଠି
ଆଗରେ ଉଗାଳିଲେ ତାରା ଯେ ବିମ୍ବୋଷ୍ଠୀ ।
କିମ୍ପାଇ ନାଥ ତୁମ୍ଭେ ମୂର୍ଖପଣ କର
କଥାର ସନ୍ଧି କିମ୍ପା ମନରେ ନବିଚାର ।
ସହସ୍ରେ ବରଷ ଯେ ପଳାଇ ସୁଗ୍ରୀବର
ଆଜ ଦୁଇବେଳ ଅଇଲା ଯେକା ଦିନକର ।
ଇନ୍ଦ୍ରଦେବତା ଯେବେ ଯୁଝିବ ତୋର ତୁଲେ
ପ୍ରାଣ ଘେନି ପାରିକି ତୁ କୋପେ ହାଦେ କଲେ ।
ସେ କଥା ଭଲେଣ ତ ଜାଣଇ ସୁଗ୍ରୀବର
ତୋତେ ହାକ ମାରଇ ଯେ ପଶିଣ ସିଂଘଦ୍ୱାର ।
ବେଳେକ ହାରିଣ ଯାଇ ପୁଣିହିଂ ଅଇଲା
ବଡ଼ଲୋକର ନିଶ୍ଚୟେ ଯେ ଭରସା ପାଇଲା ।
ଚାର ମୁଖେ ବାରତା ମୁଂ ଶୁଣିଅଛି ଯାହା
ସାବଧାନ ହୋଇ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣିମା କପିନାହା ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଲିଣ ଯେ ଅଯୋଧ୍ୟାର ନାଥ
ତାହାଙ୍କର ସଙ୍ଗେ ସୁଗ୍ରୀ ଯେ ହୋଇଛନ୍ତି ମିତ୍ର ।
ସମରେ ସରି ତାଙ୍କୁ ନୁହନ୍ତି ଶୂଳହସ୍ତ
ତାହାଙ୍କର ବଳେ ସୁଗ୍ରୀ ହେଉଛି ଯେମନ୍ତ ।
ସେ ରାମ ପ୍ରତଗ୍ୟାଂ କଲେ ଶସ୍ତ୍ରଛୁଇଂ
ତୋତେ ମାରି ସେ ସୁଗ୍ରୀକି ରାଜ୍ୟ ଦେବାପାଇଁ ।
ଚାର ମୁଖୁଂ ଯେସନ ଯେ ଶୁଣିଲି ବାରତା
ମିଥ୍ୟା ସେ ନୋହଇ ଦେବ ଯେ ମୋହର କଥା ।
ଯାହା ମୁଂ ସ୍ୱପନ ଯେ ଦେଖିଲଇଂ ଆଜ
ସେ କଥା ଶୁଣ ଦେବ ହେ କପିକୁଳ ରାଜ ।
ଦଇତ୍ୟେ ପଶିଣ ଆସି ଭାଙ୍ଗିଂଲେ ଆମ୍ଭ ପୁରୀ
ନଗ୍ର ନରନାରୀଙ୍କି ସେ କଲେକ ହୁରିଜୁରି ।
ସ୍ୱପନ ଦେଖିଣ ଦେବ ହେ ଉଠିଣ ବସିଲି
ରାତ୍ର ପାହିବାରୁ ଆଉ ନିଦ୍ରାହିଂ ନଗଲି ।
ଯେକ ବିଧବାଯେ ରୋଦଇ ମୋର ସଙ୍ଗେ
ତେତେବେଳହୁଂ ମୁଂ ଯେ ଭାଳଇ ମନ ଭଙ୍ଗେ ।

ଚିତ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳ ମୋର ଯେ ହେଉଅଛି ଆର
ମୁଖହିଂ ଅଶୋଭା ଯେ ଦିଶୁଅଛି ତୁମ୍ଭର ।
ଆଜ ଯୁଦ୍ଧକୁ ଗଲେଣ ଯେ ନୋହିବାକ
ଜୟେ
ମୋତେ କୋପ ଦେବ ଯେ ନକର
କପିରାୟେ ।
ତାର ଡରେ ନକହଇ ତୁମ୍ଭର ଆଗରେ
ତୁମ୍ଭେ ବୋଲ ମୋତେ ସମ କେ ଅଛି
ସଂସାରରେ ।
ଗଲେଣ ଆଜ ଦେବ ହରାଇବୁ ପ୍ରାଣ
ବିଧବା ଅବସ୍ଥା ମୋତେ ନଦିଅ କପିରାଣ ।
ଦୁଃଖୀ ହୋଇଣ ମୁଂ ବଞ୍ଚିବି କେତେ ଦିନ
ତାମ୍ବୁଳ ବିହୁନେ ଶୋଭା ନଦିଶିବ ବଦନ ।
କଜ୍ଜଳ ନ ଘେନିଲେ ନୟନ ନଶୋହେ
କୁସୁମ ବିହୁନେ କବେରୀ ଶୋଭା ନୋହେ ।
ଚତୁଃସମ ନଘେନିଲେ ଶୋଭା ନୋହେ
ଅଙ୍ଗ
ଆଭରଣ ନୋହିବି ମୁଂ ବସନ ଦେବାଙ୍ଗ ।
ଅଳତା ରଙ୍ଗ ଯେ ନଥିବ ପାଦତଳି
କୁଚରେ ଲେଖନ ନୋହିବ ପତ୍ରାବଳି ।
ନୂପୁର ବିହୁନେ କି ଶୋହିବ ଚରଣ
ବାହେ ବାହୁଟି ନ ଥିବ କଙ୍କଣ ।
ନାସିକା ନ ଶୋହିବ ବସୁଣୀ ବିହୁନେ
ଯେଡ଼େକ ଦୁଃଖ ମୁଂ ସହିବି କେସନେ ।
ଯେବେ ମୁଂ ବୋଲାଉଅଛି ତାରା ମହାଦେଈ
ପରେ ଲୋକେ ବୋଲିବେ ରାଣ୍ଡୀ ଗୋଟି
ଯେହି ।
ଶୁକ୍ଳ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧିଲେ ମୁଂ ଅଶୋଭା ଦିଶିବି
କାହାର କୋଳେ ବସି ମୁଂ ପ୍ରେମବାଣୀ
ଭାଷିବି ।

ଯେ ମୋହୋର ଶପତ ହେ ନଯାଅ ନାଥ
ଯୁଝି
ଗଲେ ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତେ ପୋଛିବେ ତୋର
ପାଞ୍ଜି ।
ସୁଗ୍ରୀବର ତୋହୋର ଅଟଇ ସାନଭ୍ରାଥ
ତାହାକୁ ଯୁବରାଜା କରସି ପ୍ରାଣନାଥ ।
ରାଜ୍ୟର ଭାରାଭାର ତାହାର ମୂଳେ ଦେଇ
ସୁଖେ ଭୋଗକର ଅନ୍ତଃପୁରେ ଥାଇ ।
ତାରାର ବଚନେ ବୋଲଇ ବାଳି ରାୟେ
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଲିଣ ସଖି କାହାର ତନୟେ ।
ସେ କିଂପାଇ ମୋତେଟି କରିବ ପ୍ରାଣ ନାଶ
ମୋହୋର ତାହାକୁଟି କଲା ନାହିଁ ଦୋଷ ।
ସେ ଯେବେ ମାରିବେ ମୋତେ ସୁଗ୍ରୀବର
ଛଳେ
ଇନ୍ଦ୍ର ସମାନେ ମୁଂ ଯାଇ ବସିବି
ସ୍ୱର୍ଗଆଳେ ।
ତାହାର ଜନ୍ମକଥା ଶୁଣିଅଛି ମୁହିଂ
ଦୁର୍ଭାସା ଋଷି ମୋତେ ପୂର୍ବେଛନ୍ତି କହି ।
ରାବଣ ଆଦି ଯେତେ ଅଛନ୍ତି ଦତ୍ୟବଳ
ମାନବ ରୂପେଣ ବିଷ୍ଣୁ ମାରିବେ ସକଳ ।
ତୁ ସଖି ନଜାଣୁ ଯେ ମୋହୋର ବୀର୍ଯ୍ୟବଳ
ମୋତେ ସମାନ ଗୋ ନୋହନ୍ତି ଦିଗପାଳ ।
ଘଡ଼ିକେ ଚାରି ସମୋଦ୍ରେ ମୁଂ ସ୍ନାହାନ
କରଇ
ସୁର ନର ଗନ୍ଧର୍ବ କାହାକୁ ନ ଡରଇ ।
ତୁ ଯେ ବୋଇଲୁରେ ସଖି ସୁଗ୍ରୀବଙ୍କି ଆଶ୍ୱାସ
ରାଜାଗଣେ ଶୁଣିଲେ ମୋତେ ବୋଲିବେଟି
କିସ ।
ବୋଲିବେ ଭାଇକି ଯେ ଘଉଡ଼ି ଦେଇଥିଲା
ଶ୍ରୀରାମକୁ ଡରିଣ ଯେ ଶରଣ ପଶିଲା ।

ମୁହିଂ ସୁଗ୍ରୀବର ବୋଲ ନପାରିବି ଶୁଣି
ତାରାକୁ ଆଡ଼େ କରିଣ ବାହାର କପିମଣି ।
ସୁଗ୍ରୀକି ଦେଖିଣ ବାଳି ଯେ କୋପେଣ
ଧାଇଁଲା
ବଜ୍ରମୁଷ୍ଟି କରିଣ ଯେ ବିଧାୟେ ମାଇଲା ।
ସୁଗ୍ରୀବର ବକସ୍ଥଳେ ବାଜିଲା ଯାଇ ବିଧା
ସ୍ୱର୍ଗେ ଶୂନ୍ୟମାର୍ଗେ ଥାଇ ଦେଖନ୍ତି ବିବୁଧା ।
ବିଧାକୁ ନମାନି ସେ ପଶିଲା ଝସାଇ
ଶାଳବୃକ୍ଷେ ଉପାଡ଼ିଣ ସେ ଧାଇଁଲା ରୋଷ
ବହି ।
ବାଳିର ଉପରେ ପିଟିଲା ନେଇ ତାହା
ଚିତ୍ରଗତି କରିଣ ଛଡ଼ାଇ କପିନାହା ।
ବୋଇଲା ସରିଲା ଆଜ୍ଞି ତୋର ସୁଗ୍ରୀବର
ନାମ
ନିଶ୍ଚୟେ ପେଷିବି ତୋତେ ଜନ୍ତୁପତି ଗ୍ରାମ ।
ଯେତେ ବୋଲିଣ ଦୁହେଂ ଧରାଧରି ହୋନ୍ତି
ଶିରରେ କୋଡ଼ାକୋଡ଼ି ହିଆରେ ଯନ୍ତାଯନ୍ତି ।
ଯେକ ଦେହ ହୋଇଣ ସେ ହୋଇଲେ
ଭିଡ଼ାଭିଡ଼ି
ଚିତ୍ରଗତି କରିଣ ସେ ଯାନ୍ତି ଗଡ଼ାଗଡ଼ି ।
ଯେକୁ ଆରେକ ସେ ବିନ୍ଧାଣ ଘେନନ୍ତି
ନଖ ଦନ୍ତ ଘାତେଣ ଶରୀର ବିଦାରନ୍ତି ।
ଫୁ ଫୁ କାର ଶବଦ ନିଶ୍ୱାସ ଖର ବାଜେ
କାଷ୍ଠ ପାଷାଣ ଧୂଳି ପୁର ଦ୍ୱାର ଭାଙ୍ଗେ ।

ନଗର ନରନାରୀ ଅମନାତ୍ୟ ଗଣ
ସମସ୍ତେ ଦେଖନ୍ତି ଆରତ ହୋଇଣ ।
ସ୍ୱର୍ଗେ ଦେବଗଣେ କରନ୍ତି ଭାଳେଣି
ବାଳୀ ରାୟେ ବଧ ହୋଇବ ଯେହିକ୍ଷଣି ।
ବାଳୀ ସୁଗ୍ରୀବଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ କହିଲେ ନସରଇ
ଏକ ମୁଥ ମାରିଣ ଆରେକକୁ ଟାଳଇ ।
ଯେକକୁ ଆରେକ ସେ ଯେ ବିନ୍ଧାଣ ପୁଣ
ପୁଣି
ସୁଗ୍ରୀକି ତଳେ ମାଡ଼ି ବସିଲା ବୀରମଣି ।
ଦେଖିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ମନେ ବିଚାରନ୍ତି
ଯେହି ସେ ଉପରେ ମାଡ଼ି ବସିଛି ବାଳୀ
କ୍ଷେତ୍ରୀ ।
ନ ପୁଣ ମୁଥେ ନିକି ମାରଇ ଯେହୁ ଟାଳି
ଯେକା ମୁଥକେ ମୈତ୍ର ମୋର ହୋଇଯିବ
ଧୂଳି ।
ଆଗହୁଂ ନାରାଚ ଯେ ଥିଲେନି ପୂରୋଇ
ବାଳୀର ଉପରକୁ ବିନ୍ଧିଲେ ରୋଷ ବହି ।
ଗର୍ଜିଣ ବାଳୀ ହୃଦେ ପଡ଼ିଲା ନାରାଚ
ପିଠିଆଡ଼କୁ ଫୁଟି ରହିଲା ଅତି ତେଜ ।
ସୁଗ୍ରୀକି ଛାଡ଼ିଣ ବୀର ପଡ଼ିଲାକ ଢଳି
ଅଙ୍ଗଦକୁ ରଜାପଣ ନ ଦେଲି ବୋଲି ଭାଳି ।
ବୋଇଲା ସ୍ୱହସ୍ତେ ମୁଂ ଅରଜିଲି ରାଜ୍ୟ
ତୋତେ ଦେଇତ ମୁଂରେ ନ ପାରିଲି
ତନୁଜ ।

ମାଲ୍ୟବନ୍ତରେ ବର୍ଷା

ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଗୋ ଶୁଣିମା ହେମବନ୍ତୀ
ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ପର୍ବତେ ରହିଲେ ରଘୁପତି ।
ଗ୍ରୀଷମ ଋତୁ ଶେଷ ହୋଇଲା ଦିନୁ ଦିନ
ପ୍ରଥମ ଆଷାଢ଼େ ହୋଇଲା ବରଷଣ ।
ଘଡ଼ଘଡ଼ି କରିଣ ମାରଇ ବିଜୁଳି
ସଦା କାଳେ ଉଦୟେ ଆଦ୍ରାବଳି ।
ହାଥୀ ମୁଣ୍ଡା ମେଘମାନେ ଗର୍ଜନ୍ତି
ନିର୍ଘାତ ଶବଦେଣ ପର୍ବତେ ଚମକନ୍ତି ।
ଶୀତଳ ପବନ ବହଇ ଚଉକତି
ପୂର୍ବ ଦିଗରୁ ମେଘେ ପଶ୍ଚିମକୁ ଚଳନ୍ତି ।
ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗର ମେଘେ ପାଣି ଘେନି ଚଳି
ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ନେଇ ବରଷନ୍ତି ତୋଳି ।
ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ପୁଣ ଉଦୟେ ଘନ ଘନ
ଅସ୍ତକାଳେ ଆଦିତ୍ୟ ଦିଶନ୍ତି ରଙ୍ଗବର୍ଣ୍ଣ ।
ଦିବସେ ମଣ୍ଡଳ ଯେ ରାତ୍ରେଣ କୁହୁକ
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ପବନ ବହଇ ଝାଙ୍କ ଝାଙ୍କ ।
କ୍ଷଣକେ ଗୁଳଗୁଳି କ୍ଷଣକେ ଶୀତ କରଇ
କ୍ଷଣକେ ଆକାଶରେ ସୂର୍ଯ୍ୟହିଁ ନ ଦିଶଇ ।
ନିଘୋଡ଼ ଜଳଧାରେ ଦିଗହିଁ ନ ଦିଶେ
କ୍ଷଣେ ଖରା କରେ କ୍ଷଣକେ ବରଷେ ।
ରାତ୍ରେ କୁଙ୍କୁମ ବର୍ଣ୍ଣ ଆଚ୍ଛାଦଇ ତାରା
ଦିକି ଦିକି ହୋଇଣ ସେ ଦିବସରେ ଖରା ।
ଚନ୍ଦ୍ରମା ମଣ୍ଡଳ ସେ ଦୂର ହୋଇ ଦିଶେ
ଭିତରେ ବାହାରେ ନକ୍ଷତ୍ର ପ୍ରକାଶେ ।

ନିର୍ମଳ ଗଗନ କ୍ଷଣକେ ନୀର ନେଇ
ପୁଣିହିଁ କ୍ଷଣକେ ଗର୍ଜ୍ଜଣ ଆସଇ ।
ଦିବସେ ଗରଜିଣ କରଇ ଗମଗମ
ଭୂମି କମ୍ପିଣ ହୋଅଇ ଦମଦମ ।
ଆଷାଢ଼ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲାକ ଯହୁଁ
ଝିମିଝିମି କରିଣ ବରଷଇ ତହୁଁ ।
ବିଜୁଳି ଦେଖାଇଣ ମାରଇ ଘଡ଼ଘଡ଼ି
କି ଜାଣି ପର୍ବତ ଶୃଙ୍ଗକି ପଡୁଅଛି ଝଡ଼ି ।
ନାନା ପକ୍ଷୀଜନ୍ତୁ ଭିଆଇଲେ ବସା
ଯହୁଁ ସେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ବରଷା ।
ବୃକ୍ଷେ ପଲ୍ଲବିଲେ କଅଁଳିଲେ ଲତା
ମୟୂରପକ୍ଷୀମାନେ ମଦନେ ଉନମତା ।
ମୃଗେ ଭୟ ଛାଡ଼ି ଚରନ୍ତି ଯେଣେ ତେଣେ
କୋକିଳ ଝିଙ୍କାରି ପଶିଲେ ଗହନ
କାନନେ ।
କଦମ୍ବ ପୁଷ୍ପମାନ ଫୁଟନ୍ତି ଘନ ଘନ
ଜମ୍ବୁଫଳ ପାଚିଣ ପଡ଼ନ୍ତି ଭୂମିରେଣ ।
ପାତାଳ ଗଙ୍ଗା ନାମେ ଉଲ୍ଲୋଳ ବହେ ନଦୀ
କୁକୁଟ ଚକ୍ରବାକେ ଉନ୍ମତ୍ତରେ ଖେଦାଖେଦି ।
ଖରହଂସ ବକ କାକ କରନ୍ତି ଜଳେ କେଳି
ଜଳପିମ୍ପି କଣ୍ଠା ଡାହୁକ ହଂସରାଳି ।
ଶ୍ରୀରାମ ରହିଲେ ସେ ପର୍ବତ ଶିଖରେ
ଘୋର ବୃଷ୍ଟି କରିଣ ସେ ବରଷେ
ଜଳଧାରେ ।

ଅଖଣ୍ଡିତ ଧାରା ସେ ନ ଦିଶଇ ଦିଶ
ବନ ପଲବିଲା ଆଷାଢ଼ ପ୍ରବେଶ ।
ନଦୀମାନେ ବଢ଼ିଲେ ପୂରିଲେ ପୁଷ୍କରିଣୀ
ପର୍ବତ ଉପରୁ ଝର ବହି ପଡ଼ଇ ପାଣି ।
ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ତେଜ ନଦିଶେ ଗଗନେ
ବୃକ୍ଷେ କମ୍ପମାନ ଯେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ପବନେ ।
ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ପର୍ବତେ ଶ୍ରୀରାମ ରହିଛନ୍ତି
ମୃଗ ହରିଣ ମାରି ରନ୍ଧନ କରି ଖାନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ବିରହ ଓ ବକପଞ୍ଚମୀ ବ୍ରତ

ଯେମନ୍ତ ସମୟେ ଯେ ଆସିଲା ବରଷିଣ
ତେନ୍ତୁଳି ବୃକ୍ଷ ତଳେ ଉଭା ବେନି ଜନ ।
ଝିମିଝିମି କରିଣ ଯେ ଗୋଟା ଗୋଟା କଲା
ତକ୍ଷଣେ ପୁଣ ଯେ ବରଷା ଛୁହାଇଲା ।
ଆକାଶକୁ ଚାହିଂଣ ବୋଲନ୍ତି ସୀତ୍ୟାସାଇଂ
ଭୋ ମେଘମାନେ ତୁମ୍ଭର ମୋତେ ଦୟା
ନାହିଂ ।
ମୁହିଂ ପରବାସୀ ନିରେଖ ଦେଶାନ୍ତରୀ
ମହାଘୋର ଅରଣ୍ୟେ ମୁଂ ଅଛଇ
ବସାକରି ।
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ଯେ ଦିଗକୁ ସେ ଦିଗକୁ ଯାଅ
ସ୍ୱର୍ଗମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଦୁଇପୁରେ ଭ୍ରମଣ କରୁଥାଅ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଅଦୃଶ୍ୟ ତ ନାହିଂ ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରେ
ପର ଉପଗାରୀ ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ହେ
ସଂସାରେ ।
ମୋହୋର ଭାରିଯାର ନାମ ଅଟେ ସୀତ୍ୟା
ଜାଣିଥିଲେ କହ କିନା ତହିଂର ତଥ୍ୟ ବାର୍ତ୍ତା ।
ଚମ୍ପା ପୁଷ୍ପ ପ୍ରାୟେ ଦିଶଇ ରୂପ ତାର
ମଝା ଗୋଟି ସରୁ ତାର ହୃଦୟ ବିସ୍ତାର ।
ପୂର୍ଣ୍ଣମୀର ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରାୟେ ଶ୍ରୀମୁଖ ମଣ୍ଡଳ
ନୀଳ ଉତ୍ପଳ ନୟନ ଅଧର ବିମ୍ବ
ଫଳ ।
କୃଷ୍ଣ ଚାମର ପ୍ରାୟେ କୁଟିଳ ତାଙ୍କୁ କେଶ
ପଦ୍ମ ପୁଷ୍ପ ପ୍ରାୟେକ ମୁଖର ସୁବାସ ।

ନାସା ତିଳ କୁସୁମ ଦଶନ ମୁକୁତା
ବନ୍ଧୁଲି ପୁଷ୍ପ ଜାଣି ଅଧର ଦିଶେ ରତା ।
ସର୍ବାଙ୍ଗ ସୁନ୍ଦେରୀ ସେ ମୁଂ ବାଉନିବି କିସ
ଜାଣିଥିଲେ ମେଘମାନ କହିବ ସନ୍ଦେଶ ।
ବିଦୁଲତା ପ୍ରାୟେକ ଦିଶଇ ଦେହକାନ୍ତି
ଅନ୍ୟ ସ୍ତିରୀ ଦେଖିଲେ ତା ତାକୁ କରନ୍ତି
ଭ୍ରାନ୍ତି ।
ଅଣ୍ଡିର କୋକିଳ ପ୍ରାୟେ ଶୁଭଇ ତାର
ବାଣୀ
ପ୍ରିୟାର ବଚନେ ମୋର ତେସନେକ
ଜାଣି ।
ଅଳକା ବଢ଼ିଣ ତାହାର ମୁଖକୁ ପଡ଼ିଅଛି
ଅନ୍ୟ ଅବିଗୁଣ ପୁଣ ନାହିଂ କିଛି ।
ଯେବେ ହେଂ ଦେଖିଲେ ତୁମ୍ଭେ ସନ୍ଦେଶ
କହିବ
ଲେଉଟି ବାରତା ମୋତେ ଦେଖିଲେ
ଆଣିଦେବ ।
ମୁହିଂ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କହଇ ମେଘମାନ
ଶ୍ରୀରାମ ନାମେଣ ମୁଂ ଯେ ଦଶରଥ ନାନ ।
ସାବତ ଜନନୀ ମୋତେ ବନସ୍ତକୁ ପେଷି
ତେଣୁ ସେ ହରାଇଲି ସୀତୟା
ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ।
ଶ୍ରୀରାମ ମୁଖରୁ ଯେସନ ବାଣୀ ଶୁଣି
ବଟବୃକ୍ଷ ଶିଖେ ଥାଇଣ ବକ ପକ୍ଷୀ ଭଣି ।

କିମ୍ପାଇଁ ମହାତ୍ମା ତୁ ହେଉଛୁ ଆରତ
କହସି କେବଣ ହୋ ହୋଇଲା ବିପରୀତ ।
ମୂର୍ଖ ଜନ ପ୍ରାୟେ ହୋଇ ଅକାରଣେ କାନ୍ଦୁ
ସେ ତୋତେ ସମ୍ବାଦ କହିବେ ପୁଣ କାହୁଁ ।
ଆମ୍ଭେ ସେ ଧର୍ମବକ ବୃକ୍ଷ ଶିଖେ ଥାଉ
ଯେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ପଚାରଇ ଜାଣିଥିଲେ କହୁ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ତୁ ଶୁଣସି ପକ୍ଷୀବର
ଅଯୋଧା କଟକେ ସେ ଅଟଇ ଆମ୍ଭ ଘର ।
କର୍ମ ବିପାକେ ମୁଂ କଲଇ ବନବାସ
ପଞ୍ଚବଟୀ ବନେ ମୋର ଛିଡ଼ିଲା ମୁହାଂସ ।
ଘରଣୀକି କେହୁ ମୋର ଚୋରାଇଣ ନେଲା
ସେହିଦିନୁ ମନ ମୋର ଅଥିର ହୋଇଲା ।
ତେଣୁକରି ଯାହାକୁ ଦେଖଇ ପଚାରଇ
ଅତି ଦୁଃଖୀ ହୋଇଣ ମୁଂ ଅରଣ୍ୟେ ବଞ୍ଚଇ ।
ଯେ ଯେ ଲକ୍ଷଣ ମୋହୋର ସାନଭାଇ
ଯେହାର ବିନୁ ମୋର ଅନ୍ୟ ଶାଖା ନାହିଁ ।
ତୁ ଯେ ପକ୍ଷୀବର ସମସ୍ୟା ଦେଲୁ ମୋତେ
ଯେ ମୋହୋର କଷ୍ଟଯାକ କହିଲଇଂ ତୋତେ ।
ତୁ ଯେ ପକ୍ଷୀବର ଉଚ୍ଚ ତରୁଶିଖେ ଥାଉ
ଅନେକ ଦୂରରୁ ତୁ ବାରତାମାନ ପାଉ ।
ସୀତୟାର ବାରତା ତୁ ଜାଣୁ କି ହୋ ବକ
ଜାଣିଥିଲେଣ କହ ଛାଡୁ ମନୁ ଶୋକ ।
ବକ ବୋଇଲା ଦେବ ଶୁଣିମା ମୋର ବାଣୀ
ସେ ସୀତ୍ୟାଙ୍କ ବାରତା ମୁଂ ଅଛଇ ଯେ ଜାଣି ।
ପରଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟର କାଳେ
ଲଙ୍କାର ରାବଣ ଯେ ସୀତ୍ୟାକୁ ହରିନେଲା ବଳେ ।
ଗଗନ ମାର୍ଗେ ରଥ ବାହି ଘେନିଗଲା
ଦକ୍ଷିଣକୁ ମୁଖ କରି ଶୂନ୍ୟରେ ରଥ ନେଲା ।
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ ବୋଲି ଉଚ୍ଚେ କାନ୍ଦଇ ସୁନ୍ଦରୀ
ମୋହୋର ଅଙ୍ଗେ ପଡ଼ିଲା ତାହାର ଅଶ୍ରୁବାରି ।
ତେଣୁ ମୋହୋର ଦେହ ଯେ ଦିଶିଲା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ
ଯେ ମୋହୋର ବଂଶରେ ମୁଂ ଯେ ଦିଶିଲି ଧବଳ ।
ସେ ନାରୀ ବୋଲୁଥିଲା ଦଶଦିଗ ଚାହିଁ
ଅଯୋଧାର ନୃପତି ଅଟନ୍ତି ମୋର ସାଇଂ ।
ମୃଗ ମାରିତେ ଗଲେ ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ
ମାୟା କରି ବଳେ ମୋତେ ନେଉଛି ରାବଣ ।
ଦେଖିଲେ କହିବଟି ବୃକ୍ଷର ପକ୍ଷୀମାନେ
ଲଙ୍କାଗଡ଼କୁ ମୋତେ ନେଉଛି ଦଶାନନେ ।
ଯେମନ୍ତ ବୋଲିଣ ସେ ଯେ ବୋଇଲେ ଉତ୍ତର
ଦେଖିଲେ କହିବ ତୁମ୍ଭେ ତାକୁ ପକ୍ଷୀବର ।
ଯେଣୁ ସେ ଡାକ ଦେଲେ ଥାଇଣ ବିମାନେ
ମୁହିଂ ସେ କଥା ଜାଣିଲି ଅନୁମାନେ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦରୀ ସେ ସୀତୟା ନାମେ ବାଳୀ
ଅନ୍ୟ ପଟାନ୍ତର ତାକୁ ନାହିଁନା ମହୀଆଳି ।
ମୁହିଂ ସେ ବାରତା ଯେ ହିଆରେ ଅଛି ଧରି
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କହିତେ ମୁଂ ଅଛଇ ବିଚାରି ।
ତୋତେ ଦେଖିଲି ଦେବ ଯେ କହିଲି ବାରତା
ମହା ଗର୍ବ ହୋଇଥିଲା ସେ ସୀତୟାର କଥା ।

ଯେବେ ଭୋ ଶ୍ରୀରାମ ତୁମ୍ଭେ ବିକଳିତ ନୁହ
ଯେକ ମୁଖ ହୋଇ ତୁମ୍ଭେ ଲଙ୍କାକୁ
ଚଳିଯାଅ ।
ଦେଖିଲାବେଳୁ ବିକଳ ହେଉଅଛି ମୋ ଦେହ
ଯେବେ ତୋତେ ବାରତା କହିଲି ଫିଟିଲା
ସନ୍ଦେହ ।
ବନଦୁର୍ଗା ପ୍ରାୟେକ ଘରଣୀ ତୋର ଗଲା
ଯେହାସେ ବିଧାତା ତୋର କର୍ମରେ
ଲିହିଲା ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ପକ୍ଷୀବର ବାଣୀ
ପୁଣ ପୁଣ ପୁଚ୍ଛା ଯେ କରନ୍ତି ରଘୁମଣି ।
ଭୋ ପକ୍ଷୀବର ତୁ ଅଟୁ ଉପକାରୀ
ସତେ କି ଦେଖିବି ମୁଂ ଜନେକ କୁମାରୀ ।
ମାଗସି ବର ତୋତେ ହୋଇଲି ପ୍ରସନ
ବକ ବୋଇଲା ଦେବ ଶୁଣସି
ରଘୁନାନ ।
ମୁହିଂ ପକ୍ଷୀ ଜନ୍ତୁ ଯେ ଆହାର ଲୁବୁଧି
ଅନ୍ୟ ଉପଭୋଗେ ନାହିଂ ମୋର ସିଦ୍ଧି ।
ତୁ ଯେବେ ଶ୍ରୀରାମ ହୋଇଲୁ ପ୍ରସନ
ବସିଲା ଠାବରେ ମୋତେ ମିଳବ ଭୋଜନ ।
ଯେ ଯେ ଘୋର ବରଷା ଅଟଇ ଚତୁର୍ମାସ୍ୟା
ଚରିଯିବାକୁ ମୋର ନବଳଇ ମନିସା ।
ବସିଲା ଠାବରେ ଯେବେ ଆହାର
ପାଇବଇଂ
ତେବେ ସେ ବଚନ ସିଦ୍ଧି ତୋର ହୋଇବ
ଗୋସାଇଂ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ତୋର ମନିସା ସିଦ୍ଧି
ହେଉ
ଚତୁର୍ମାସ୍ୟାରେ ତୋର ଘରଣୀ ଆହାର
ଆଣିଦେଉ ।

ତୁ ମହାସୁଖେ ବୃକ୍ଷ ଶିଖାରେ ବସିଥିବୁ
ଚତୁର୍ମାସ୍ୟା ପାହିବା ଯାଏ ତୁ କାହିଁକି
ନଯିବୁ ।
ବକ ବୋଇଲା ଦେବ ହୋଇଲା ମୋତେ
କଷ୍ଟ
କେମନ୍ତେ ଭୁଂଜିବି ମୁଂ ଘରଣୀ ଉଚିଷ୍ଟ ।
ଲୋକେଣ ଉପହାସ ଆବର ଧର୍ମହାନି
ନର୍କ ଗତି ପାଇବିନା ଗଲେଣ
ସଂଜୀବନୀ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ତୁ ନଜାଣୁ ଖଗପତି
ଯେହୁ ସେ ଯାହାର ଅଟଇ ଯୁବତୀ ।
ସେ ସେ ଯେକ ପ୍ରାଣ ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗ ଭାବେନୀ
ଜାତ ମୃତ୍ୟାଂଶ ଯୋଗ ଯେ କରଇ
ପଦ୍ମଯୋନି ।
ସ୍ତିରୀ ପୁରୁଷଟି ଅଟନ୍ତି ଯେକ କାୟା
ଲୋକେ ନଜାଣନ୍ତି ସବୁ ବିଧାତାର ମାୟା ।
ଯେବଣ ସ୍ତିରୀ ଜାଣ ସ୍ୱାମୀରେ ଭଗତି
ସ୍ୟତୀ ସାଧେବୀ ସେ ତାକୁ ସ୍ୱର୍ଗରେ ପୂଜା
ପ୍ରାପ୍ତି ।
ମୋହୋର ବଚନ ନୁହଇ ପୁଣ ଆନ
ଚାରିମାସ ବରଷା ତୁ ବସିଥିବୁ ଶୁଷ ସ୍ଥାନ ।
ଘରଣୀ ଆହାର ତୋତେ ଆଣି ଦେଉଥିବ
ଅଲଗେ ଭୁଂଜିବୁ ତୁ ଯେ ଥଣ୍ଡ ନଲାଗିବ ।
ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଦୋଷ ବୋଲିଣ ଯେ ବୋଇଲୁ
ପକ୍ଷୀବର ।
ସେ ଦୋଷ ନଲାଗିବ ତୋହୋର
ଅଙ୍ଗର ।
କାର୍ତ୍ତିକ ମାସରେ ଯେ ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ଦଶମୀ
ପୂର୍ଣ୍ଣମୀ ପରିଯନ୍ତେ ଯେ ପାଞ୍ଚଦିନ ପୁଣି ।
ଯେହୁ ପାଞ୍ଚଦିନ ଯେ ଭୁଂଜିବ ଆମିଷ

ସେ ଜନ ପାଇବ ଯେ ଯେଥିର ଯେତେ
ଦୋଷ ।
ଜନ୍ମଜନ୍ମାନ୍ତରେ ଯେ ଆମିଷ ଗନ୍ଧାଇବ
ତୁଣ୍ଡ
ନାନା ରୋଗ ଆଶ୍ରେ ଯେ କରିବୟ ତାର
ପିଣ୍ଡ ।
ଆଜହୁଂ ଯେ ପାଞ୍ଚଦିନ ଯେ ବକପଞ୍ଚମୀ
ହେଉ
ଯେ ତୋହୋର କୀରତି ଯୁଗେ ଯୁଗେ
ଥାଉ ।
ଯେ ପାଞ୍ଚଦିନ ଯେହୁ ଛାଡ଼ିବ ଆମିଷ
ଚତୁର୍ମାସ୍ୟା ଫଳ ସେହୁ ପାଇବ ଅବଶ୍ୟ ।
ଶୁଣିଣ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲା ପକ୍ଷୀବର
ଘରଣୀ ଶୁଣିଲା ତାର ଶ୍ରୀରାମ ଉତ୍ତର ।
ତେଣୁ ସେ ସଂପ୍ରତେ ଗଲେ ବେନି ଜନେ
ରାମବଗୀ ବୋଲିଣ ଯେ ବୋଲନ୍ତି
ବିଦ୍ୟମାନେ ।

ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ପର୍ବତରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସେନାପତିଙ୍କ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ

ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଦୁର୍ଗେ ଶୁଣିମା ଦିବ୍ୟରସ
ସୁଗ୍ରୀବରକୁ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ ରଘୁଶିଷ୍ୟ ।
ଭୋ ମୈତ୍ର ଥାଠ କଢ଼ାଇ ବେଗେ ଆଣ
ଦେଖିବା ରିକ୍ଷ କପି କେତେ ବଳ ପ୍ରାଣ ।
ଶୁଣିଣ କପିରାୟେ ହନୁମତକୁ ରାଇ
ଅଙ୍ଗଦ ସଙ୍ଗତେ ତୁମ୍ଭେ ରହ ହୋ
ବେନିଭାଇ ।
ସେନାପତିମାନଙ୍କୁ ଆଣି କରାଅ ଦର୍ଶନ
ଜମେବ ଜଣାନ୍ତି ସବୁ ଯେ ଯାହାର ନାମ ।
ସୁଷେଣ ମନ୍ତ୍ରୀ ସବୁ ପାଞ୍ଜିରେ ଲିହିବେ
ଯାହାର ଯେତେକ ସନ୍ୟ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ
ଜଣାଇବେ ।
ପର୍ବତର ତଳେ ରହିଣ ଥିବେ ବଳ
ଦ୍ୱାର ଜଗିଣ ଥିବେ ନଳ ନୀଳ ।
ଯେକାବେଳକେ ସନ୍ୟ ମାଡ଼ି ନପଡ଼ିବେ
ଗୋଟିୟେ ଗୋଟିୟେ ହୋଇ ଦର୍ଶନ
କରିବେ ।
ଯେତେକ ସନ୍ୟ ଘେନିଣ ଆସିଛନ୍ତି ଯେହୁ
ନାମ ମାନ ସୁଷେଣ ଶ୍ରୀରାମ ଆଗେ କହୁ ।
ମୁହିଂ ଅବଧାନ କରାଉଥିବି ସମସ୍ତ
ତେବେ ସେ ଜାଣିବେ ଯେ ସୀତୟାର
କାନ୍ତ ।
ଯେସନ ଭାଳିଣ ସୁଗ୍ରୀ କଲାକ ରାଜନୀତି
ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନକୁ କହିଲା ତାରାପତି ।
ତୁମ୍ଭେ ଯାଇ ସନ୍ୟକୁ ହକରାଇ ଆଣ
ଗୋଳ ନକରିବେଟି ରାଜାର
ଆଗ୍ୟାଂରେଣ ।
ମାଡ଼ି ନପଡ଼ିବେ ନଆସିବେ ଧାଇଂ
ନୀଳ ସେନାପତିକି ଦ୍ୱାରେଣ ରଖାଇ ।
ରାଜାର ଆଗ୍ୟାଂରେ ଗନ୍ଧମାରଦନ
ଶ୍ରୀରାମ ଛାମୁର ସେ ଚଳିଲେ ବହନ ।
ନଳ ନୀଳ ସହିତେଣ ଅଛନ୍ତି ବେନିବୀର
ତାହାକୁ କହିଲେ ଯାଇ ରାଜାର ଉତ୍ତର ।
ଶୁଣିଣ ଦୁଇ ବୀରେ ଦ୍ୱାରେଣ ରହିଲେ
ଆପଣେ ଯାଇଣ ସେ ସନ୍ୟକୁ ଡାକ
ଦେଲେ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ଆଗ୍ୟାଂ ହୋ ଆସସି ବୋଇଲେ
ଶ୍ରୀରାମ ଶ୍ରୀଚରଣେ ଦର୍ଶନ କର ଭଲେ ।
ହୁରି ଜୁରି ନୋହିବଟି ମାଡ଼ି ନପଡ଼ିବ
ଜଣେ ଜଣେ ହୋଇଣ ସେ ଦ୍ରଶନ କରିବ ।
ଯେ ଯାହାର ବଳକୁ ସେ ଥିବ ସଜକରି
ମୋହୋର ଡାକିଲେ ସେ ଆସିବ ରକ୍ଷ
ହରି ।
ପୂର୍ବର କଥାମାନ ଛାଡ଼ି ମେଲ କପି
ଶ୍ରୀରାମ ଅଟନ୍ତି ଯେ ଅତିଥି ପ୍ରତାପୀ ।
ଯାହାର ଯେକା କାଣ୍ଡକେ ବାଳୀବୀର
ମଲା
ଯାହାରେ ସୁଗ୍ରୀବର ଶ୍ୱେତଛତ୍ର ଧରାଇଲା ।
ଶ୍ରୀରାମକୁ ଦ୍ରଶନ କରିବେ ଆଜ ସନ୍ୟ
ଯାହାକୁ ପ୍ରଶଂସିବେ ଜୀବନ ତାର ଧନ୍ୟ ।

ଶୁଣିଣ ଶଉରୀ ଯେ ଗଲାକ ଆଗସରି
ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ତାର ଅଛଇ କର ଧରି ।
ଧୀରହୋଇ ଚାଲଇ ସେ ମନରେ ଶଙ୍କା
ଧରି
ସର୍ପକି ମଣ୍ଡୁକୀର ଅଛଇ ଗଳାଧରି ।
ବେନିବୀରେ ଯାଇଣ ଦ୍ୱାରେ ସେ ମିଳିଲେ
ନଳନୀଳଙ୍କୁ କହିଣ ଭିତରେ ପଶିଲେ ।
ସଙ୍ଗରେ ସଇନି ଅଛଇ ବହୁତ
ଦେଖିଣ ବୋଇଲେ ସେ ଅଙ୍ଗଦ
ହନୁମତ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଛାମୁରେ ସେ କଲେକ ତାକୁ
ନେଇ ।
ଓଳଗିଲେ ଶଉରୀ ଯେ ପନସ ତଳେ
ଥୋଇ ।
ସୁଗ୍ରୀବର କହନ୍ତେଣ ଶୁତିଲେ ଗଡ଼ଘାଲି
ହସିଣ ଶ୍ରୀରାମ ତାକୁ ଉଠ ଉଠ ବୋଲି ।
ସୁଷେଣ ଜମ୍ୱେବ ବୋଇଲେ ଦେବ ଶୁଣ
ଯେହାର ଘର ଯେଠାକୁ ଅଟଇ ସହସ୍ର
ଯୁଣ ।
ତାରାବତୀ ପର୍ବତରେ ଥାଇ ଯେ ଶଉରୀ
ସେନାପତି
ତୋହୋର ଆଗ୍ୟାଂରେଣ ପ୍ରବେଶ ହୋୟ
ଯେଥି ।
ଜମ୍ୱେବ ବୋଇଲେ ଦେବ ଶୁଣିମା
ରଘୁନାଥ
ବାନର ସଇନ୍ୟ ଯେହାର କୋଟିଯେ
ଅହିବ୍ରତ ।
ଶରୀର ଧୂମବର୍ଣ୍ଣ ରକତ ବର୍ଣ୍ଣ ଆଖି
କାଳ ଦେବତା ଯେହାକୁ ଭୟେ କରେ
ଦେଖି ।

ମତ୍ତଗଜ ପ୍ରାକର୍ମ ଯେ ବହନ୍ତି ଜଣେ ଜଣ
ଶୁଉରୀ ସେନାପତିର ଶତେ ସିଂଘର
ପରାକର୍ମ ।
ତାରାକ୍ଷ ମନ୍ତ୍ରୀ ଯେହା ପାଞ୍ଜିରେଣ ଲିହି
ଜମ୍ୱେବ ସୁଷେଣ ସମସ୍ତ ଦେଲେ କହି ।
ଶୁଣିଣ ରାମ ଯେ ହୋଇଲେ ହରଷ
ପ୍ରସାଦ ଦେଲେ ତାକୁ ଅମଳାଣ ପୁଷ୍ପ ।
ଶଉରୀ ମଥାରେ ଯେ ପଡ଼ିଲା ପୁଷ୍ପ ଯାଇ
ତେଡ଼େ ବଡ଼ ମହାବୀର ପଡ଼ିଲା ଘୁମାଇ ।
ଅଙ୍ଗଦ ହନୁମତ ଧଇଲେ ତାକୁ ଟୋଳି
କିମ୍ପା ହୋ ଭୂମିଗତ ହୋଇଲୁ
ମହାବଳୀ ।
ଶଉରୀ ବୋଇଲା ଶ୍ରୀରାମ ମୁଖ ଚାହିଂ
ଅମଳାଣ ପୁଷ୍ପରେ ମୋତେ ଗଂଜିଲୁ
ଗୋସାଇଂ ।
ବଜ୍ର ପଡ଼ିଲା ପ୍ରାୟେକ ମୁଂ ମଣିଲଇଂ ଗଞ୍ଜୁ
ଜଗତ ଲୋକେ ତୁ ଅଟୁ ହନ୍ତକାନ୍ତୁ ।
ତୋହୋର କାଣ୍ଡରେ କିମ୍ପା ନ ମରିବ ବାଳୀ
ମୋହୋର ପ୍ରାୟେ ବୀର ପୁଷ୍ପ ଲାଗି ଢଳି ।
ଭୋ ରଘୁନନ୍ଦନ ମୁଂ ସମାନ୍ୟ ନୁହଇ
ତୋହୋର ପ୍ରସାଦେ ମୁଂ କାହାକୁ
ନଗଣଇ ।
ମେରୁରେ ଉଠି ମୁଂ ପଡ଼ଇ ସିନ୍ଧୁଜଳେ
ଯେକ ବୁଡୁଣାକେ ଆସି ହୁଅଇ
ଯେଣିକୂଳେ ।
ମହାମତ୍ତ ହସ୍ତୀର ମୁଂ ଯେ ଧରଇ ଚରଣ
ବୁଲାଇ ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ ପଡ଼େ ଦଶ ଯୁଣ ।
ବାହା କଣ୍ଡୁକଲେ ମୁଂ ଯେ ବିପିନେ ପଶଇ
ଯୁଣେକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ପୁଣ ବୃକ୍ଷନ୍ତ ଭାଞ୍ଜଇ ।
ନଦୀ ଭିତରେ ପଶି କୁମ୍ଭୀର ଆଣଇ ଧରି

ରୋଷେ ଭୂମିରେ ଆଣି ପିଟଇ କୋପ କରି ।
ମତ୍ତ ବ୍ୟାଘ୍ରମାନଂକୁ ମୁଂ ଧରିଣ କଚାଡ଼ଇ
ଅନ୍ୟ ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ମୁଂ ଯେ କାହାକୁ ନ ଗଣଇ ।
ବାଳୀକି ସେ ମୋହୋର ମନରେ ଶଙ୍କା ଥିଲା
ତୋହୋର ପ୍ରସାଦେ ସେ ଭୟ ମୋର ଗଲା ।
ଭୋ ରଘୁନନ୍ଦନ ଦାସ ମଛଳ ଦାଶରଥି
ତୋତେ ଦେଖି ତୃପତି ଯେ ହୋଇଲା ମୋର ମତି ।
ଅପାର ମହିମା ତୋର ପୀରତି ଜନେହିତ
କେବଣ ତପେ ସୁଗ୍ରୀ ହୋଇଲା ତୋର ମୈତ୍ର ।
ଅନେକ କାଳର ଦୁଃଖ ଖଣ୍ଡିଲା ଅବହେଳେ
କିଷିନ୍ଧ୍ୟାରେ ରାଜା ହୋଇଲା ତୋହୋର ପୁଣ୍ୟବଳେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଲିଣ ମୁଂ ଯେ ଶ୍ରବରେ ଶୁଣୁଥିଲି
ପୂର୍ବର ତପ ଫଳେ ଦ୍ରଶନ ପାଇଲି ।
ଯେବେ ତୋହୋର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବି ଗୋସାଇଂ
ଦିଅସି ଆଗ୍ୟାଂ ତୋର ଶତ୍ରୁ ଅଛି କାଇଂ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ହୋଇଲେ ହରଷ
ପୁଣିହିଂ ପ୍ରସାଦ ତାକୁ ଦେଲେ ଶ୍ୱେତ ପୁଷ୍ପ ।
ଭୟ କରିଣ ଶିର ନପାତିଲା ତରେ
ଭୂମିରେ ପଡ଼ନ୍ତେ ହସିଲେ ରଘୁବୀରେ ।
ଆସ ଆସ ଶଉରୀ ହୋ କିମ୍ପାଇ ଭୟେ କରୁ
ମିତ୍ରଙ୍କ ସମାନେ ତୁ ଅଟୁ ଉପଗାରୁ ।
ଉଶ୍ୱାସି ପୁଷ୍ପ ରାମ ସଞ୍ଚିଲେ ତାର ଶିରେ
ମହାବଳ ପାଇ ରୋମ ଉଶ୍ୱାସେ ତୋଷଭରେ ।
ମନରେ ବିଚାରଇ ଯେ ପ୍ରତକ୍ଷେ ନାରାୟଣ
ଯେହାଙ୍କୁ ସେବାକଲେ ପାଇବା କାରଣ ।
ରାଘେବ ବୋଇଲେ ସୁଗ୍ରୀବ ମୈତ୍ର ଶୁଣ
ଯେ ଯେ ଦକ୍ଷିଣରେ ଦିଶଇ ବେଲାବନ ।
ଅଇଲାର ସନ୍ୟ ସବୁ ରହନ୍ତୁ ତହିଂ ଯାଇ
ସୁଗ୍ରୀବର ବୋଇଲେ ଯେ କଥା ମିଳଇ ଗୋସାଇଂ ।
ହନୁମତ ଅଙ୍ଗଦ ଶଉରୀକୁ ନେଲେ
ଆଉସବୁ ସନ୍ୟକୁ ଯାଅ ହୋ ବୋଇଲେ ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ପୁଣ ତାର ପିତା ଆୟେ
ଶ୍ରୀରାମ ଶ୍ରୀଚରଣେ ଦ୍ରଶନ ଆସି କୟେ ।
ତାହାର ସଙ୍ଗତରେ ଅଇଲା ରୋମାପିତା
ପାୟେ ପଡ଼ି ଶୁଅନ୍ତେ ପୁଣ ପୁଛନ୍ତି ଜଗଜିତା ।
କେବଣ ଦେଶରୁ ଯେ ଅଇଲେ ବେନି ଜନ
କର ଯୋଡ଼ି କହଇ ସୁଗ୍ରୀବ ରାଜନ ।
ଶୁଣ ଦେବ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ମୋହୋର ଶଶୁର
ରୋମାଙ୍କର ପିୟର ଯେ ଯେ ଥାଆନ୍ତି କାଶୀପୁର ।
ରମଣ ନାମ ଯେହାଙ୍କର ଅଟଇ ଚାପଧାରୀ
ସହସ୍ର କୋଠି କପି ଅଟଇ ଯେହାଙ୍କରି ।
ଚମ୍ପା ପୁଷ୍ପ ପ୍ରାୟେ ଦିଶଇ ଦେହ କାନ୍ତି
ବାରାଣସିପୁରେ ଯେ ସର୍ବଦା ରହିଥାନ୍ତି ।
ଯେହୁ ରମଣଟି ମୋହୋର ଅଟେ ପ୍ରାଣ
ଯେହାକୁ ଗଉରୋବ କରସି ରାମରାଣ ।

ଦାରାକ୍ଷ ଫଳ ତୋତେ ଦେଇଅଛି ଦେଖା
ଦୁଃଖର କାଳେ ମୋତେ ହୋଇଥିଲା
ସାଖା ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ତାକୁ ଗଉରୋବ କଲେ
ବୋଲାବନ ତୁମ୍ଭେ ଯାଇ ରହସି
ବୋଇଲେ ।
ତାରାର ପିଅର କଲାକ ଦ୍ରଶନ
ଦେଖା ଆଣିଅଛି ଅଗର ଚନ୍ଦନ ।
ଶ୍ରୀରାମ ପଚାରନ୍ତେ ଅଙ୍ଗଦ କହିଲା
ମୋହୋର ଅଜା ଯେହୁ ବୋଲିଣ
ବୋଇଲା ।
ଚିତ୍ରକୂଟ ପର୍ବତେ ସର୍ବଦା ଯେହୁ ଥାଇ
ଅହିବ୍ରତେକ ସନ୍ୟ ଯେହାର ଅଟଇ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାୟେକ ଦେହ ଦିଶଇ ସୁନ୍ଦର
ସିଂଘେକର ପରାକର୍ମ ବହନ୍ତି ଯେହୁ ବୀର ।
ଦିଅସି ଆଗ୍ୟାଂ ବସା ହୋଇଣ ଯେ ରହୁ
ଯାଅ ବୋଲି ପ୍ରସାଦ ତାକୁ ଦେଲେ ରାମ
ରାହୁ ।
ସୁଗ୍ରୀ ଅଙ୍ଗଦ ଯହୁଂ ଯେକଥା କହିଲେ
ତାରାକ୍ଷ ମନ୍ତ୍ରୀ ଯେହା ପାଞ୍ଜିରେ ଲିହିଲେ ।
ଯେଥୁଅନନ୍ତରେ ଅଇଲା କେଶରୀ
ପାଚଲା ପଣସ ତାଳ ଅଛଇ କରେ ଧରି ।
ଶ୍ରୀରାମ ଶ୍ରୀଚରଣେ ସେ କଲା ନମସ୍କାର
ହନୁମତ କହିଲେ ଯେ ଯୋଡ଼ିଣ
ବେନିକର ।
ଭୋଦେବ କେଶରୀ ଯେ ସୁଗ୍ରୀବର
ଭିଣୋଇ ।
ମୋହୋର ପିଅର ଯେ କଣାଅର୍କ ତୀର୍ଥେ
ଥାଇ ।
ଅହିବ୍ରତେ ସନ୍ୟ ଯେହାର ସଙ୍ଗରେ ଅଇଲା
ଯେତେକ ପରାକର୍ମ ଯେହାର କହିତ
ନୋହିଲା ।
ଭାସ୍କର ତୀର୍ଥେ ଯେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ସେବା
କରଇ
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ କତିକି ତାକୁ ରାଇ ।
ଆସ ଆସ କେଶରୀ ତୁ ହନୁମତର ପିତା
ରାବଣ ଚୋରାଇ ନେଲାକ ମୋର ସୀତ୍ୟା ।
ତେଣୁ ସେ ଆରମ୍ଭ କରୁଅଛି ମୁହିଂ
ତୁ ମୋତେ ତ୍ରିପ୍ତତି କର ସୀତ୍ୟା ଦେଇ ।
ଶିରେ କର ଦେଇଣ କେଶରୀ ବୋଇଲା
ଯେ ତୋହୋର ଶତ୍ରୁ ଜାଣ ଆଜହୁଂ ସେ
ଗଲା ।
କାହିଂଅଛି ମୋତେ ଆଗ୍ୟାଂ ଦିଅ
ଦେବରାଜ
ଅଭିମାନ ସମୋଦ୍ରୁ ମୁଂ ଉଧରିବି ଆଜ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ହୋଇଲେ ପରମ ଶାନ୍ତି
ବେଲାବନେ ବସା ଯାଇ କର ହୋ
ବୋଲନ୍ତି ।
ଶ୍ରୀରାମ ଆଗ୍ୟାଂରେ କେଶରୀ ଚାଲିଗଲା
ଗବାକ୍ଷ ସେନାପତି ଦ୍ରଶନ ଆସି କଲା ।
ଅଙ୍ଗଦ ହନୁମତ ଗୋଚରେ ଗନ୍ଧମାରଦନ
ସମର୍ପି ଆଣିତେ ସେ ଗଲା ଅନ୍ୟ ସନ୍ୟ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଛାମୁରେଣ କଲେ ତାକୁ ନେଇ
ଗଡ଼ଘାଲି ଶୁତିଲା ସେ ପୁନାଙ୍ଗ ପୁଷ୍ପ
ଥୋଇ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ବୋଇଲା ଯେ ଗବାକ୍ଷ
ସେନାପତି
ଗୟା ସୀମାରେ ଯେ ଅଟଇ ଆଧିପତି ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ପ୍ରଶଂସା ତାକୁ କଲେ
ଯେହାର କେତେ ବଳ ଅଛଇ ବୋଇଲେ ।

ଜମ୍ବେବ ବୋଲନ୍ତି ଯେ ଯୋଡ଼ି ବେନିକର
ପାଞ୍ଚକୋଟି ଯେହାର ଗୋ ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ା ବୀର ।
ଶାର୍ଦ୍ଦୋଳଙ୍କ ସମାନ ଯେ ବଳ ବହନ୍ତି
ଯେକେ ଯେକେ
ଯେହାଙ୍କୁ ଭୟ ଦେବ କରନ୍ତି
ସର୍ବଲୋକେ ।
ସହସ୍ରେ ବ୍ୟାଘ୍ରର ବହଇ ଯେହୁବଳ
ଶୁଣିଣ ତରାକ୍ଷ ଲିହିଲେ ପାଞ୍ଜିରେଣ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ତୁ ସେ ବେଲାବନେ
ଥାଅ
ସମସ୍ତ ଯୂଥପତି ସଙ୍ଗତେଣ ରହ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ବୋଇଲେ ଯେବେ ଅନ୍ୟ କହ
ବେଗେଣ ଆସ ତୁ ସେ ମୋହୋର ଆଗ୍ୟାଂ
ବହ ।
ଆଗ୍ୟାଂ ପାଇଲା ଯହୁଂ ଗଲାକ ଗବାକ୍ଷ
ଭାଲୁକ ବଳ ଘେନି ଅଇଲା ଧୃମାକ୍ଷ ।
ପେଣ୍ଡାଯେ ଖର୍ଜୁରୀ ଆଣି ରାମକୁ
ଦେଖାକଲା
ପାୟେ ପଡ଼ି ଶୋଅନ୍ତେଣ ସୁଷେଣ
ଜଣାଇଲା ।
ଭୋଦେବ ରଘୁନାଥ ଯେ ବହୁତ ଦୂରହୁଂ
ଆଗତ
ଯେହାର ଘର ଦେବ ଧବଳି ପର୍ବତ ।
ଦୁଇକୋଟି ଭାଲୁକ ବଳ ଘେନିଣ ଅଇଲା
ଶୁଣିଣ ତାରାକ୍ଷ ମନ୍ତ୍ରୀ ପାଞ୍ଜିରେ ଲିହିଲା ।
ଜମ୍ବେବ ବୋଇଲେ ଯେ ଅଟଇ ବଡ଼ ବୀର
ପ୍ରାଣ ବହଇ ଯେ ସହସ୍ର କପିଙ୍କର ।
ଯେକ ଯେକ ରକ୍ଷଙ୍କର ବଳ ଅପ୍ରମାଣ
ଶୁଣିଣ ଅଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ ରଘୁକୁଳ ରାଣ ।
ଯାଅ ତୁ ଧୃମାକ୍ଷ ହୋ ବେଲାବନେ ରହ

ସୁଗ୍ରୀବ ବୋଇଲେ ଯେବେ ଅନ୍ୟ ଆଗେ
କହ ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଦଧିମୁଖ ବୀର
ଦ୍ରଶନ ଆସିକଲା ଶ୍ରୀରାମ ଶ୍ରୀପୟର ।
ମହୁ ଫେଣାଯେକ ଦେଖା ଆଣିଦେଲା
ଶ୍ରୀରାମଂକୁ ଚାହିଂଣ ସୁଗ୍ରୀବ ବୋଇଲା ।
ଯେହାର ତ ଅପୂର୍ବ ଦିଶଇ ବଦନ
ଜାଣି ପଟାନ୍ତର ଶରଦ ପୂର୍ଣ୍ଣମୀ ଜହ୍ନ ।
କେବଣ ଦେଶରୁ ଯେ ଅଇଲା ଭୋ ମୈତ୍ର
ଶୁଣିଣ କପିରାୟେ ଯୋଡ଼ଇ ବେନିହସ୍ତ ।
ଯେ ଯେ ଦଧିମୁଖ ଦେବଗିରିରେ ଥିଲା
ସହସ୍ର କାଠି ବଳ ଘେନିଣ ଅଇଲା ।
ଶତେକ ଷଣ୍ଢର ବଳ ବହଇ କପିବୀର
ରବିତଳେ ଗଣିତାୟେ ଅଟଇ
ମହାବୀର ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ହୋଇଲେ ହରଷ
ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ ବେଲାବନେ କର ଯାଇ
ବାସ ।
ତାରାକ୍ଷ ମନ୍ତ୍ରୀ ତାହା ପାଞ୍ଜିରେ ଲିହିଲେ
ପ୍ରସାଦ ପାଇ ଦଧିମୁଖ ବେଲାବନେ
ଗଲେ ।
ସମସ୍ତେ ରହିଲେ ଯାଇ ବେଲା ବନସ୍ତର
ନୀଳ ଦର୍ଶନ କଲା ଯେଥୁ ଅନନ୍ତର ।
ଦେଖିଣ ପଚାରନ୍ତି ଦେବ ରଘୁବୀର
କେତେକ ସନ୍ୟ ତୁ ଆଣିଛୁ ସଙ୍ଗତର ।
କହସି ନୀଳ ତୁ ହୋ ମୋହୋର ଆଗରେ
ପାଞ୍ଜିରେ ତାରାକ୍ଷ ଲିହ ତୁ ସତ୍ୱରେ ।
କର ଯୋଡ଼ି ବୋଲଇ ଦେବ ଦଶ କୋଟି
ବଳ
ସମସ୍ତେ ଅଟନ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ଅନର୍ଗଳ ।

ଗବାକ୍ଷ ନାମେଣ ସେ ମୋହୋର ସାନ ଭାଇ
ନୀଳଗିରି ସୀମାନ୍ତରେ ଥିଲା ସେହୁ ରହି ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ତୁ ସେ ବେଲାବନେ ରହ
ତାରାକ୍ଷ ମନ୍ତ୍ରୀ ଯେହା ପାଞ୍ଜିରେଣ ଲିହ ।
ଡାଳିମ୍ବ ଫୁଲ ମାଳେ ଗୁନ୍ଥିଣ ଧରିଥିଲା
ଲକ୍ଷଣ ହସ୍ତେ ଦେଇ ରାମକୁ ଭେଟିଲା ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଦ୍ୱିବିନ୍ଦ ମହାବୀର
ଦାମୋଦର ନଦୀ ତୀରରେ ଅଟଇ ଯେହାର ଘର ।
ସର୍ବଦା ଥାଇ ଦେବ ଯେହୁ ସେହୁ ପୁରୀ
ସ୍ୱୟେଂ ନାରାୟଣ ତହିଂ ଅଛନ୍ତି ବିଜେ କରି ।
ଲକ୍ଷେ କୋଟି ବଳ ଯେହୁ ଘେନିଣ ଅଇଲା
ଶୁଣିଣ ତାରାକ୍ଷ ପାଞ୍ଜିରେ ଲିହିଲା ।
ଶ୍ରୀରାମ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ ବସା ହୁଅ ଯାଇ
ତକ୍ଷଣେ ଦ୍ୱିବିନ୍ଦ ଗଲାକ ଆଗ୍ୟାଂ ପାଇ ।
ମହୀନ୍ଦ୍ର ସେନାପତି ଦ୍ରୁଶନ ଆସି କରି
ପାଚିଲା ଡାଳିମ୍ବ ସେ ଦନାୟେ ଅଛି ଧରି ।
ସୁଗ୍ରୀବର ବୋଇଲେ ଯେ ମହୀନ୍ଦ୍ର ମହାବୀର
ମଗଧ ଦେଶେଣ ଅଟଇ ଯେହାର ଘର ।
ସହସ୍ରେ କୋଟି ବଳ ଆଣିଲାକ ଯେହି
ଶୁଣିଣ ତାରାକ୍ଷ ତାହା ପାଞ୍ଜିରେ ଲିହଇ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ତୁ ରହସି ବେଲାବନେ
ଗଲାକ ମହୀନ୍ଦ୍ର ପରମ ତୋଷ ମନେ ।
ପାଞ୍ଚକୋଟି ବଳ ଘେନି ଅଇଲା ଗବୟେ
ଜମ୍ବୁଫଳ ଘେନିଣ ଦ୍ରୁଶନ ଆସି କୟେ ।
ଅଙ୍ଗଦ ହନୁମତ ଜଣାଇଲେ ଯାଇ
ଗବୟେ ସେନାପତି ଯେ ଅଟଇ ଗୋସାଇଂ ।
ଗୋମତୀ ନଦୀକୂଳେ ଅଟଇ ଯେହା ଘର
ସହସ୍ରେ ମତ୍ତଗଜ ପ୍ରାକର୍ମ ବହଇ କପିବର ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ବସା ତୁମ୍ଭେ ହୁଅ
ତାରାକ୍ଷ ମନ୍ତ୍ରୀ ଯେହା ପାଞ୍ଜିରେଣ ଲିହ ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଜମ୍ବେବର ଭାଇ
ଦଶକୋଟି ଭାଲୁକ ସେ ଘେନିଣ ଦେଖାଦେଇ ।
ରିକ୍ଷ ରାୟେ ଉଠିଣ ସେ ଯୋଡ଼ିଲେ ବେନିକର
ଯେ ମୋହୋର କନେଷ୍ଟ ଅଟଇ ରଘୁବୀର ।
ଜମ୍ବୁନଦୀ କୂଳେଣ ଅଟଇ ଯେହାର ପୁରୀ
ଯହିଂ ବିଜୟେ କରିଣ ଅଛନ୍ତି ଶାକାମ୍ବରୀ ।
ହିଙ୍ଗୁଳା ନାମ ଗୋଟି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ତାହାଙ୍କର
ପଞ୍ଚାଶତ ଯୋଜନ ଅଟଇ ସେହୁ ଦୂର ।
ଯେହାର ନାମ ଗୋଟି ଅଟଇ ଜୋତିର୍ମୟେ
ଗଙ୍ଗାଜଳ ଘେନିଣ ସେ ତୋର ଛାମୁକୁ ଆୟେ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ହୋଇଲେ ହରଷ
ଭାଗୀରଥି ଜଳ ଆଣି ଶିରେ ସିଞ୍ଚିଲେ ରଘୁଶିଷ୍ୟ ।
ବେଲାବନେ ରହ ଯା ବୋଲିଣ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ
ତାରାକ୍ଷ ମନ୍ତ୍ରୀ ଯେହା ପାଞ୍ଜିରେ ଲିହିଲେ ।
ଶ୍ୱେତ ରମଣ ନାମେ ବାନର ଅଇଲା
ଶ୍ୱେତ ଗଙ୍ଗାକୂଳେ ଯେ ସର୍ବଦା ରହିଲା ।

ଶଯେ କୋଟି ଯେହାର ଅଟଇ ଅଙ୍ଗବଳ
ଯେହାର ସନ୍ୟ ଦେବ ହେ ଅଟଇ ଗହଳ ।
ଶ୍ୱେତ ଅପରାଜିତା ଫୁଲ ଘେନିଣ ଆସିଅଛି
ଶିରେ ଘେନି ସଂଗ୍ରାମ କଲେ ଜୟେ ହୋଇ
ରଘୁବଛି ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ତାକୁ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ
ହସ୍ତରେ ଘେନିଣ ପୁଷ୍ପ ଜଟାରେ ମଣ୍ଡିଲେ ।
ବୋଇଲେ ବେଲାବନେ ରହ ତୁହି ଯାଇ
ତାରାକ୍ଷ ମନ୍ତ୍ରୀ ପାଞ୍ଜିରେଣ ଲିହିଲେ
ଶବଦାଇ ।
ପବନ ନାମେ ଯେ ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନର ସାନ
ନଳ ଶ୍ୱେତ ପୁଷ୍ପ ଘେନି କଲାକ
ଦ୍ରଶନ ।
ଦେଖିଣ ଶ୍ରୀରାମ ତାକୁ ହରଷ ହୋଇଲେ
ଯେତ ଅପୂର୍ବ କାହିଁ ପାଇଲ ବୋଇଲେ ।
ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ବୋଇଲେ ଯେ ମୋହୋର
ସାନ ଭାଇ
ଗନ୍ଧର୍ବ ନଦୀକୂଳେ ସର୍ବଦା ଯେହୁଥାଇ ।
ସାତକୋଟି ବାନର ଘେନିଣ ଆସିଅଛି
ବେଲାବନେ ରହ ବୋଲି ବୋଇଲେ
ରଘୁବଛି ।
ଯେଗାର କୋଟି ଭାଲୁକ ଘେନି ଦୁର୍ମୁଖ
ଅଇଲା
କୃଷ୍ଣାଜିନ ଛାଲ ଦେଇ ଦ୍ରଶନ ସେହୁ କଲା ।
ସୁଷେଣ କହିଲେ ଯେ ଦୁର୍ମୁଖ ମହାବୀର
ଦ୍ରାବିଡ଼ ଦେଶରେ ଅଟଇ ଯେହାର
ଘର ।
ଦଶ ହସ୍ତୀର ଅଟଇ ଯେହାର ପରାକ୍ରମ
ବେଲାବନେ ରହ ବୋଲି ବୋଇଲେ
ଶ୍ରୀରାମ ।

ବିରୂପାକ୍ଷ ଅଇଲା ଘେନି ପାଞ୍ଚକୋଟି ବଳ
ଗଣ୍ଡୁକୀ ନଦୀକୂଳେ ଯେ କରିଅଛି ଥାଳ ।
ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା ଆଣି ଛାମୁରେ ଥୋଇଲା
ଶ୍ରୀରାମ ମୁଖକୁ ଚାହିଁ ଓଳଗି ଶୁତିଲା ।
ଉଚ୍ଛେଣ ବୋଇଲା ରଘୁକୁଳ ସାଇଂ
ତାରାକ୍ଷ କହିଲେ ଯେ ମୋହୋର ସାନ
ଭାଇ ।
ଗଣ୍ଡୁକୀ ନଦୀକୂଳେ ଅଟଇ ଯେହାର ଘର
ଅଙ୍ଗଦ ଆଗ୍ୟାଂରେ ଅଇଲା ଯେହୁ ବୀର ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ହୋଇଲେ ହରଷ
ବେଲାବନେ ରହ ଯୂଥପତିଙ୍କର ପାଶ ।
ସହସ୍ରେ କୋଟି ବଳ ଘେନି ହନୁମତ
ଅଇଲା
କରପତ୍ର ଯୋଡ଼ି ଶ୍ରୀରାମ ଛାମୁରେ କହିଲା ।
ଯେ ମୋହୋର ଅଙ୍ଗବଳ ଥିଲେ ପିତାଙ୍କର
ସଙ୍ଗେ
ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ ରହ ଯାଇ ବେଲାବନ
ଲାଗେ ।
ଶହେ କୋଟି ବଳ ଘେନି ଅଇଲା ରୈବତ
କୁଶ ମଦାଙ୍ଗ ତଳେ ଥୋଇ କଲାକ
ଦଣ୍ଡବତ ।
ସୁଷେଣ କହଇ ଯୋଡ଼ିଣ ବେନିକର
ଯେ ଯେ ରଇବତ କନେଷ୍ଟ ମୋହୋର ।
ରଇବତ ପର୍ବତେ ସର୍ବଦା ଯେହୁ ଥାଇ
ଶୁଣିଣ ଦାଶରଥି ପରମ ତୋଷ ହୋଇ ।
ଗଉରେବ କରିଣ ବୋଇଲେ ବେଲାବନେ
ରହ
ତାରାକ୍ଷ ମନ୍ତ୍ରୀ ଯେହା ପାଞ୍ଜିରେଣ ଲିହ ।
ଦଶପଦ୍ମ କପି ଘେନି ଚନ୍ଦନ ଅଇଲା
ଖଡ଼ଗ ପତ୍ର ଘେନି ଦ୍ରଶନ ଆସିକଲା ।

ସୁଗ୍ରୀ ବୋଇଲେ ଦେବ ଶୁଣିମା ରଘୁପତି
ଚମ୍ପାବତୀ ନଗ୍ରର ଯେ ଚନ୍ଦନ ସେନାପତି ।
ଚାରିଶତ ମତ୍ତହସ୍ତୀର ଅଟଇ ଯେହାର ବଳ
ଶ୍ରୀରାମ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ ବେଳାବନେ ରହ ।
ଶତେ ମେବଛ କପି ଘେନି ଶତବାଳି ଆୟେ
ଶ୍ୱେତ ଚାମର ଶତେକ ଘେନି ଦ୍ରଶନ ଆସି କୟେ ।
ଜମ୍ବେବ ବୋଇଲେ ଯେ ଧାର୍ମିକ କପିବର
ଶତେସିଂଘ ପର୍ବତରେ ଅଟଇ ଯେହାର ଘର ।
ସହସ୍ରେ ହସ୍ତୀର ଯେ ପ୍ରାକର୍ମ ବହଇ
ବେଳାବନେ ରହ ବୋଲି ଶ୍ରୀରାମ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଇ ।
କୋଟିୟେ ସନ୍ୟ ଘେନି କାଞ୍ଚିଞ୍ଜନ ବୀର
ଦ୍ରଶନ କଲା ଆସି ଶ୍ରୀରାମ ପୟର ।
ସୁଗ୍ରୀବର ବୋଇଲା ଯେ କାଉଂରୀ ଦେଶେ ଥିଲା
କେଶରୀ ଲକ୍ଷେ ଘେନି ଦ୍ରଶନ ଆସିକଲା ।
ଅଙ୍ଗବଳ ସହସ୍ରେକ ଅଛଇ ଯେହାର
ବେଳାବନେ ରହ ବୋଲି ବୋଇଲେ ରଘୁବୀର ।
ସାତ ପରାର୍ଦ୍ଧ ଘେନି ପନଶୀଙ୍କ ଆୟେ
ଚାଳିଶ ସାଗର ସନ୍ୟ ଘେନି ସରସେତୁ ଦ୍ରଶନ କୟେ ।
ସାତକୋଟି ଭାଲୁକ ସମସ୍ତେ ଶ୍ୱେତବର୍ଣ୍ଣ
କୁମୁଦ ନାମେଣ ରିକ୍ଷ କଲାକ ଦ୍ରଶନ ।
ମେବଛେକ କପି ହିଙ୍ଗୁଳ ବର୍ଣ୍ଣଦିଶି
କଞ୍ଚନ ସେନାପତି ଦ୍ରଶନ କଲା ଆସି ।
ଶୟେ ମେବଛ କପି ନିଶାନ୍ତ କଳାବର୍ଣ୍ଣ
ଦୁରଙ୍ଗ ବୀର ଆସି କଲାକ ଦ୍ରଶନ ।
ତିମଙ୍ଗଳ ନାମେ କପି ତାହାର ଉତ୍ତାରେ
ଶୟେ ଖର୍ବ କପି ତାହାର ସଙ୍ଗରେ ।
ଅଠାର ଖର୍ବ କପି ଘେନି ଅଇଲା ବିଶ୍ୱାବସୁ
ସର୍ବ କପିଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣ ଦିଶଇ ପାଉଂଶୁ ।
କିଳିକିଳା ଶବଦ ଶୁଭଇ ମହାଘୋର
ସମ୍ଭୋଦ ଲହରୀକି ସପତ ସାଗର ।
କେହି କରେ ଧରି ଅଛଇ ତରୁତାଳ
କେହୁ କଉତୁକେ ବୋଲନ୍ତି ମାରିବି ସମ୍ଭାଳ ।
କେହୁ ଧୂଳି ଘଷି ପାଡ଼ଇ ସିଂଘ ରଡ଼ି
ଯେକର ଉପରେକ ଆରେକ ପଡ଼େ ମାଡ଼ି ।
ଶ୍ରୀରାମକୁ ବୋଇଲେ ତୋର ଶତ୍ରୁକୁ ଦେଖା
କିପାଂଇ ସନ୍ୟବଳ କରୁଅଛୁ ଲେଖା ।
ବାଣାରାଶି ପରିଯନ୍ତେ ଥାଟ ଅଛି ପୂରି
ଦକ୍ଷିଣ ସିନ୍ଧୁକୂଳରୁ ପୂର୍ବଦିଗ ଆଦିକରି ।
ହେମବନ୍ତ ପର୍ବତେ ଯେତେକ କପିଅଛି
ଯେବେ ସେ ସନ୍ୟସବୁ ସଜ ହେଉଅଛି ।
ନର୍ମଦା କୂଳରେ ରହି ଅଛନ୍ତି ସନ୍ୟମାନେ
ସେ ଆସି ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଆଠଦିନେ ।
ସନ୍ୟର ଗହଳେ ସେ ନପାଇଲେ ବାଟ
ଚାଲି ନପାରି ସେ ରହିଛନ୍ତି ଥାଟ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ବୋଇଲେ ଦେବ ଆଜର ଗଣିତା
ଲେଖାର କଥା ମୁଂ କହିଲି ଜଗଜିତା ।

ଏହିମତି ସନ୍ୟ ଦେବ ଆସିବେ ଅପାର
କିମ୍ପା ତୁ ବିଚାର ହୋ ନକର ରଘୁବୀର ।
ବେଳ ଅସ୍ତ ଦେବ ହେଉଅଛି ଆସି
ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁମର ଦେବ କଉଶୁଲ୍ୟାର ଶିଷି ।
ସୁଗ୍ରୀବର ବଚନେ ଶ୍ରୀରାମ ତୋଷ ହୋନ୍ତି
ସନ୍ୟର ଠୁଳ ରାମ ତାରାକ୍ଷକୁ ପଚାରନ୍ତି ।
ଆସିବାର ସନ୍ୟଟି ହୋଇଲା ଆଜ କେତେ
କହସି ସୁଷେଣ ହୋ ପାଞ୍ଜିରେ ଅଛି
ଯେତେ ।
ଶୁଣିଣ ତାରାକ୍ଷ ମିଶାଇଲା ବଳ
ମେଣ୍ଡା ପାଞ୍ଜିବିଡ଼ା ସେ ଧଇଲା କରସ୍ଥଳ ।
ପ୍ରବେଶ ଗଣିତା ପାଞ୍ଜି ଦେଖିଣ କହିଲା
ଶୁଣିମା ଶ୍ରୀରାମ ହେ ସନ୍ୟ ଯେତେକ
ହୋଇଲା ।
ତିରିଶ ସେନାପତି ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
ସଂଯେ ଗଣିତା ଦେବ ଶୁଣିମା ରଘୁଶିଷ ।
ଦଧିମୁଖା ବାନର ଦଶପଦ୍ମ ଲିହି
ସତୁରୀ ଖର୍ବ ଦେବ କାଳିମୁଖ ହୋଇ ।
ଗୋଲାଙ୍ଗୀ ତିନି କୋଟି ଅଇଲେ ସଇନି
ଷାଠିଯେ କୋଟି ଭାଲୁକ ପ୍ରବେଶ
ରଘୁମଣି ।
ଧୂମବର୍ଣ୍ଣ ବାନର ଶତେ ଖର୍ବ ଆସି
ଆଠ ଲକ୍ଷ ପଦ୍ମ ଅଇଲେ ତରୁଶିଷି ।
ସର୍ବେ ଶ୍ୱେତବର୍ଣ୍ଣ କୋଟିଯେ କପି ଆୟେ
ମେବଛ ପଦ୍ମ ଆୟେ ଚମ୍ପା ପୁଷ୍ପ ପ୍ରାୟେ ।
ସିନ୍ଦୂର ବର୍ଣ୍ଣ କପି ସହସ୍ରେ ପଦ୍ମ ଆସି
ଶୁକଳ ବର୍ଣ୍ଣ ଭାଲୁକ ଅଇଲେ କୋଟି
ରାଶି ।
ଯେହିମତେ ସନ୍ୟ ଆସିବେ ଅପାର
କିମ୍ପା ତୁ ବିଚାର କରୁଛ ରଘୁବୀର ।

ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ହୋଇଲେ ହରଷ
ସୁଗ୍ରୀବରକୁ କଲେ ବହୁତ ପଉରୋଷ ।
ଭୋ ମୈତ୍ର ମହିମା କି ଅଟଇ ତୋହୋର
ଭଲା ସାଧ କଲଟି ଯେତେକ ବାନର ।
ଅବୋଧ ରକ୍ଷ କପି କେମନ୍ତେ କଲୁ ବଶ
ଶୁଣିଣ ସୁଗ୍ରୀବର ହୋଇଲେ ହରଷ ।
ଶିରେ କର ଦେଇଣ ସେ ପଛ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା
ପାଯେ ପଡ଼ି ଶୋଇଣ ଶ୍ରୀରାମକୁ
ବୋଇଲା ।
ବୋଇଲା ବାଳୀ ସେ କରିଛି ଯେହା ସାଧ
ତାହାକୁ ବଳେଣ କଲୁ ପ୍ରାଣେ ବଧ ।
ତାହାକୁ ମାରିଣ ବହିଲୁ ତାର ଶିରୀ
ତୋହୋର ପ୍ରତାପ ଦେବ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ
ସ୍ଫୁରି ।
ବାଳୀରାୟେ ସବୁନ୍ତି କରେ ଦଣ୍ଡମଣ୍ଡ
ରିକ୍ଷ ବାନରେ ଯେତେ ଅଛନ୍ତି ଭ୍ରଥ ଖଣ୍ଡ ।
ତେଣୁ ସେ ସମୟେ ଅଛନ୍ତି ଭୟେ କରି
ମୋତେ କିମ୍ପା ପ୍ରଶଂସା କରୁ ତାପଧାରୀ ।
ଯେସନ ସମସ୍ତେ ଆସି ଦ୍ରଶନ କଲା ନଳ
ସହସ୍ରେ କୋଟି ସଙ୍ଗେ ଅଛଇ ସନ୍ୟବଳ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ଆଜ ଯେତେକହିଂ
ହେଉ
ଅଇଲାର ସନ୍ୟ ପଛେ କାଲି ଦେଖାଯାଉ ।
ଭବ୍ରସେନ ଦ୍ରଶନ କଲା ପୁଣି
ସଙ୍ଗତେ ସନ୍ୟ ଅଛି ତୃତୀୟ କ୍ଷେଉଣି ।
ସୁଗ୍ରୀବର ବୁଝାଇ କହିଲା କଥାନ୍ତ
ଶୁଣିଣ ସନ୍ତୋଷ ଜାନକୀର କାନ୍ତ ।
ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁମରିତ ଉଠିଲେ ଦାଶରଥି
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ପୁଣ ଆଛାଦିଲା ରାତି ।
ପର୍ଣ୍ଣକୁଟୀ ଭିତରେ ଆସନ ରାମକଲେ

ସେନା ସେନାପତି ସବୁ ଜଗିଣ
ଶୋଇଲେ ।
ରଜନୀ ପ୍ରଭାତେ ସାରିଲେ ନିତ୍ୟ କର୍ମ
ପୁଣିହିଂ ସନ୍ୟଗଣିତା ଘେନିଲେ
ଶ୍ରୀରାମ ।
ଆଶ୍ୱିନ ଶୁକଳ ଦୁତୀୟାର ଦିନ
ପ୍ରଥମେ ସନ୍ୟ ଆସି କଲେକ ଦ୍ରଶନ ।
କନ୍ୟା ଶୁକଳ ନବମୀର ଯାଏ
ଅପ୍ରମିତ ବଳ ଯେତେକ ଦିନ ଆଏ ।
ତେଇଶି ଦିନେ ସେ ସରିଲା ଗଣିତା
ଅସଂଖ୍ୟ ସଇନ ଅଇଲେ ଅପ୍ରମିତା ।
ଭୂଇଁ ନ ଦିଶଇ ଲତା ବନଗିରି
କିଅବା ସୃଷ୍ଟିଯାକ ହୋଇଅଛି ପୂରି ।
ବୃନ୍ଦ ସେନାପତି ଦ୍ରଶନ ଆସି କଲା
ଦୁଇଲକ୍ଷ କପି ସେ ଘେନିଣ ଅଇଲା ।
ବକୁଳ ଫୁଲ ଥୋଇ ସେ ଶ୍ରୀରାମ ପାଦେ
ପଡ଼ଇ
ଉଠି ଉଭା ହୋଇଣ ସେ କର ଦୁଇ
ଯୋଡ଼ଇ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ବୋଇଲେ ଯେ ବୃନ୍ଦ ସେନାପତି
ମହୀନ୍ଦ୍ର ପର୍ବତୁ ଯେ ଅଇଲେ ଦେବଯେଥି ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ହୋଇଲେ ହରଷ
କଦର୍ଣ୍ଣ ସେନାପତି ଦ୍ୱାରେଣ ପ୍ରବେଶ ।
ଅଙ୍ଗଦ ଛାମୁରେ ସେ କହଇ କର ଯୋଡ଼ି
ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ ସନ୍ୟ ଦେବ ଦ୍ରଶନ
ଆସିକରି ।
ଦୁଇମାସର ସନ୍ୟ ସେ କଦର୍ଣ୍ଣ ସଙ୍ଗତରେ
ମୃଗନାଭି କସ୍ତୁରୀ ସେ ଧରିଅଛି କରେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଛାମୁରେ ସେ ଦ୍ରଶନ ଆସି
ଦେଲା
ପାୟେ ପଡ଼ି ଶୋଇଣ ବିନୋଇ
ହୋଇଲା ।
ଜମ୍ୱେବ ବୋଇଲେ ଯେ କଦର୍ଣ୍ଣ ମହାବୀର
ବୈମତ ପର୍ବତେ ଅଟଇ ଯେହାର ଘର ।
ତୋହୋର ଆଗ୍ୟାଂ ସେ ଅଇଲା ଦେବ
ଯେଥ
ସମର ଭୂଇଂକି ଯେ ବଡ଼ାଇ ସାମର୍ଥ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ତାକୁ ଗଉରୋବ କଲେ
ବସା ହୋଇଣ ଯାଇ ରହସି ବୋଇଲେ ।
ରାଘେବ ଆଗ୍ୟାଂରେ ସେ ଚଳିଗଲେ ବଳ
ଆଶ୍ରମ କଲେ ଯାଇ ବେଲା ବନସ୍ତର ।
ମଦନ ନାମେ ପୁଣ କପିଯେକ ଆଯେ
ଶ୍ରୀରାମ ଚରଣେ ସେ ଯାଇ ବିନୟ
କୟେ ।
ମଧୁ ଦନାଯେକ ଦେଖାଅଣି ଦେଲା
ଶ୍ରୀରାମ ଛାମୁରେ ନେଇ ଜମ୍ୱେକ
ଚିହ୍ନାଇଲା ।
ଯେ ସେ ମଦନ ଅଟଇ ମହାବୀର
ମଦନ ଗିରି ଶିଖରେ ଅଟଇ ଯେହାର
ଘର ।
ସାତ ଶଙ୍ଖ କପି ଅଟଇ ଗଣିତା
ଭଇରବୀ ନଦୀକୂଳେ ଯେ ରହଇ
ବଳବନ୍ତା ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ସନ୍ତୋଷ ମନ ହୋଇ
ବୋଇଲେ ବେଲାବନେ ବସାକର ଯାଇ ।
ଶୁଣିଣ କପିବୀର ହରଷେଣ ଗଲା
ମେଘ ଘଡ଼ଘଡ଼ି ଜାଣି ମୁଖ ଧ୍ୱନି କଲା ।
ସନ୍ୟର ଗହଳେ ପୂରିଲା ମେଦିନୀ
ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ଧନ୍ୟ ଶ୍ରୀରାମ
ଭାଇବେନି ।

ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ପର୍ବତେ ଯେଗାର ଯୁଣ ମାଡ଼ି
ଯେଥେ ସନ୍ୟ ରହିଅଛି ଦେହକୁ ଦେହ
ଭିଡ଼ି ।
ଚନ୍ଦ୍ରଗିରି ସୀମାଠାରୁ ଗୁଞ୍ଜରାଷ୍ଟ୍ର ଯାୟେ
ଘୋଟିଲେ ରିକ୍ଷକପି ଲଗାଲଗି କାୟେ ।
ଗୋଦାବରୀ ନଦୀ କୃଷ୍ଣାବେଣୀ ନଦୀ କୂଳ
ଯେଥେହେଂ ପୂରିଲେ ରିକ୍ଷ କପିବଳ ।
ପଞ୍ଚଧାରା ପର୍ବତରୁ ଯମଗିରି ଯାଏ
ବରୁଣାବନ୍ତ ଘେନିଣ ଯେକଖଣ୍ଡ ହୋଏ ।
ଯେକାମ୍ବରି ବନ କପିଳାସ ଆଦିକରି
ବିରୋଜା ମଣ୍ଡଳେ ଅଛନ୍ତି ସନ୍ୟ ପୂରି ।
ବଣା ହୋଇଣ ଯାଇ ରହିଲେ ସର୍ବଥାଟ
ବଣାଇ ବୋଲି ହୋଇଲା ସେହୁ ରାଷ୍ଟ୍ର ।
ବାଟ ନପାଇଣ ଅମଡ଼ା ମାଡ଼ିଗଲେ
ଅମଡ଼ା ମାଡ଼ିବାରୁ ବାମଡ଼ା ନାମ ଦେଲେ ।
ସେ ଦେଶର ନାମଟି ହୋଇଲା ବାମଡ଼ା
ଯହୁଂ ସେ ସନ୍ୟମାନେ ରହିଲେ ଅମଡ଼ା ।
କୃଷ୍ଣାବେଣୀ ନଦୀକୂଳ ହରଗଙ୍ଗା ନଈ
ସନ୍ୟ ପୂରିଅଛି ଛଡ଼ାଛଡ଼ି ନାହିଂ ।
ରଣ କରିବେ ବୋଲି ସେଠାରେ କଲେ
ବିଚାର
ରଣପୁର ନାମ ବୋଲି ହୋଇଲା ତାହାର ।

ପାଣ୍ଡବ ବିପିନେ ଦେବଗିରି ଭେଟେ
ସମୋଦ୍ର କୂଳ ମାଡ଼ି ପୂରିଅଛି ଥାଟେ ।
କାହିଂ ରଙ୍ଗବର୍ଣ୍ଣ କାହିଂ ପାଉଁଶ ରାଶି
କେବଣ ଠାରେ ଶୁକ୍ଳ ବର୍ଣ୍ଣ ଦିଶି ।
କାହିଂ ସିନ୍ଦୂର ବର୍ଣ୍ଣ କାହିଂଟି ହରିତାଳେ
ଭୂମିରେ ଶୋଇଣ କି ଅଛନ୍ତି ମେଘମାଳେ ।
କାହିଂଟି କଳାବର୍ଣ୍ଣ କାହିଂଟି ଧୂମବର୍ଣ୍ଣ
କାହିଂଟି ରୂପାବର୍ଣ୍ଣ କାହିଂଟି ସୁନାବର୍ଣ୍ଣ ।
କାହିଂଟି ଶୁଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣ କାହିଂଟି କାଚ ଆଭା
ରିକ୍ଷ କପି ପୂରନ୍ତେଣ ମେଦିନୀ ଅତି
ଶୋଭା ।
ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ଶିଖେଣ ଥାଇ ରଘୁନାଥ
ଦେଖନ୍ତି ସନ୍ୟ ପୂରିଅଛନ୍ତି ଜଗତ ।
ଗଣିତା ଅଗଣିତା ସଂକ୍ଷେପି ନପାରି
ଅତିଅ ଗହଳ ସନ୍ୟ ପୃଥୀରେ ପୂରି ।
ସୁଗ୍ରୀବର ବୋଇଲା ଦେବ ଶୁଣିମା
ରଘୁପତି
ସମସ୍ତ ସନ୍ୟ ଆସି ମିଳିଲେ ତୋର କତି ।
ଯେ ତୋହୋର ଇଚ୍ଛା ଦେବ ତାହା ଯେବେ
କର
କପି ରାଜା ବଚନେଣ ବୋଇଲେ
ରଘୁବୀର ।

ଦୂତ ପ୍ରେରଣ

ଯାହା ସେ ବୋଇଲ ମିତ୍ର ଅଟଇ ଯେ ସତ୍ୟ
ଚାରି ଦିଗକଇ ପେଷିବା ଆଗେ ଦୂତ ।
କେବଣ ଦିଗରେ ଅଛି ରାବଣର ଘର
ଲଙ୍କା ନାମେଣ ଅଛଇ ଅନେକ ନବର ।
ରାବଣ ନାମେ ଯେ ଅନେକ ରଜା ଅଛି
କେବଣ ରାବଣ ମୋର ନେଇଛି ମୃଗାକ୍ଷି ।
ଅଛଇ ଅବା ନାହିଁ ସେ ଜନେକ ଦୋହିତା
ଅନେକ ସ୍ତିରୀମାନଙ୍କର ନାମ ଅଟଇ ଯେ ସୀତ୍ୟା ।
ରାବଣ ପୁରେ ସେ ଅଛଇ କେମନ୍ତେ
କି ଅବା ବଳେ ତାହାକୁ ହରିଲା ଦଇତ୍ୟେ ।
ହାନି ଲାଭ କଥା ବୁଝିବା ଆଗତ
ସାଧ୍ୟକଥା ବୁଝିବା ପେଷିଣ ଆଗ ଦୂତ ।
ଯଦ୍ୟପି ସୀତ୍ୟାକୁ ରାବଣ ହରିଥିବ
ଥାଟ ଘେନିଯାଇ ଆଉ କିସଟି କରିବ ।
ଦୂଷିତ ଯୁବତୀକି ନଆଣଇ ମୁହିଁ
ତେଣୁ ସେ ବୋଇଲି ମୈତ୍ର ଦୂତ ପେଷିବାର ପାଇଁ ।
କି ଅବା ସୀତ୍ୟା ମୋର ଆତ୍ମାଘାତେ ମଲା
ଯହୁଂ ସେ ରାବଣ ତାକୁ ଅନେକ ଦୁଃଖ ଦେଲା ।
ଯେମନ୍ତ ହୋଇଲେଣ ଅନ୍ୟାଶେ କିମ୍ପା ଯିବା
ହାନିଲାଭ ବୁଝିଣ କାର୍ଯ୍ୟଟି କରିବା ।

ଅପ୍ରମାଦେ ଜାନକୀ ଯେବେ ପ୍ରାଣେ ଥିବ
ଅସୁର ସଙ୍ଗେ ନୋହିଥିବ ପ୍ରିୟ ଭାବ ।
ଦୂତକୁ ଦେଖିଲେ ଯେବେ ହୋଇବ ବିକଳ
ଅବିକ୍ଷଣେ ନୟନୁ ବହୁଥିବ ଅଶ୍ରୁଜଳ ।
କାର୍ପୁନ୍ୟ ହୋଇ ବୋଲିବ ସ୍ୱାମୀ ନିଅ ତୁ ମୋତେ
ଯେସନ ବୋଲି ଯେବେ କହିବେ ଆସି ଦୂତେ ।
ତତକ୍ଷଣେ ଥାଟ ଆଣି ଯିବା ଆମ୍ଭେ ବାହି
ମାରିବା ରାବଣକୁ ରଖନ୍ତା କେହି ନାହିଁ ।
ଯେବେ ତୁମ୍ଭେ ମୈତ୍ର ହୋ ଦୂତ ବେଗେ ପେଷ
ମାସକେ ବାହୁଡ଼ାଇ ପାଇବା ସନ୍ଦେଶ ।
ଶୁଣିଣ ସୁଗ୍ରୀବର ପରମ ତୋଷ ହୋଇ
ବୋଇଲା ଯେ କଥା ଦେବ ବିଚାରେ ଖଟଇ ।
ଦୂତର ଲକ୍ଷଣ ଲୋକ ସନ୍ୟରୁ ବାଛିଲା
ସୁରବନ୍ତ ବୁଦ୍ଧିବନ୍ତ କଥାନ୍ତ ବୁଝିଲା ।
ବୃନ୍ଦ ନାମେ ସେନାପତି ଅଟଇ ମହାବୀର
ଦେବ ଅଂଶେ ଜାତ ହୋଇଛି ସେ କୁମର ।
ତାହାକୁ ରାଇଣ ସେ ବୋଇଲା ସୁଗ୍ରୀବର
ତୁମ୍ଭେ ଆପଣେ ଯାଇ ଶ୍ରୀରାମ କାର୍ଯ୍ୟକର ।
ଦଧିମୁଖ ଦ୍ବିବିନ୍ଦ ପନସ ଶରସେତୁ
ତୁମ୍ଭେ ପାଞ୍ଚଜଣେ ଅଟ ବଇରି ଧୂମକେତୁ ।

ପୂର୍ବ ଦିଗକଇ ତୁମ୍ଭେ ଯେହିକ୍ଷଣି ଯିବ
ଶ୍ରୀରାମର ଘରଣୀ ସୀତ୍ୟାକୁ ଖୋଜିବ ।
ନାମ ଗୁଣ ସ୍ୱରୂପ କହିଲେ ରଘୁପତି
ସଂଯେ କମଳଣୀ ଅଟନ୍ତି ସୀତ୍ୟାସତୀ ।
ଗୁପତ ପ୍ରଘଟ ସ୍ଥାନ ଖୋଜିବ ନିରନ୍ତର
ମାସକେ ଛାମୁରେ ହୋଇବ ମୋହୋର ।
ଦିନେହେଂ ଉଗୁଳିଲେ କେବେହେଂ ନରହିବ
ରାତ୍ର ଦିବସ ହୋଇଣ ପଥ ବହିଯିବ ।
ସୀତ୍ୟାର ସନ୍ଦେଶ ଯେ ଖୋଜିଣ
ଆଣିଦେବ ।
ଅନେକ ସଦିଭାବେ କରିବେ ରାଘବ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ ଶୁଣ ହୋ
ବୃନ୍ଦବୀର
କରେ ଘେନିଥାଅ ମୋର ମନ୍ମଥ ଶର ।
ସୀତ୍ୟାକୁ ଦେଖିଲେ ଆଗେ ପୁଛିବି ବାରତା
ଯଦ୍ୟପି ପ୍ରତେ ତୋତେ ନଯିବେ ଦେବୀ
ସୀତ୍ୟା ।
ପୂର୍ବେ ଯେ ଜାନକୀର ଦେଖିଲା ତୁମ୍ଭର
ନାହିଂ
ଯେ କାଣ୍ଡ ଗୋଟିଏ ତାକୁ ଚିହ୍ନାଇବୁ ନେଇ ।
ତେବେ ସେ ସଂପ୍ରତେ ତୋତେ କରିବେ
ମହସ୍ୟତୀ
ଶୁଣିଣ ବୃନ୍ଦବୀର ଚଳିଲାକ ଧାତି ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ପୁଣ ସୁଗ୍ରୀବର ରାଯେ
କଞ୍ଚନ ସେନାପତିକି ସେ ଛାମୁକୁ
ହକରାଯେ ।
ମହୀନ୍ଦ୍ର କାଳିଞ୍ଜନ କୁମୁଦ ଜଣଚାରି
ପଶ୍ଚିମ ଦିଗକୁ ତୁମ୍ଭେ ଚଳ ହେ ବେଗ
କରି ।

x x x

ପୁଣି ସୁଗ୍ରୀବର ମନେ ମନେ ଭାଛି
ଗୁପତ କରି ସେ ରାଇଲେ ଶତବାଳି ।
ମଙ୍ଗଳ ରିଷଭ ଗବଯେ ଗବାକ୍ଷ
ଶଉରୀ ସେନାପତି ଆବର ଧୂମାକ୍ଷ ।
ତୁମ୍ଭେ ସାତ ବୀରେ ଉତ୍ତର ଦିଗେ ଯିବ
ଶ୍ରୀରାମର ଘରଣୀ ସୀତ୍ୟାଙ୍କୁ ଖୋଜିବ ।

x x x

ଶତବାଳୀକି ସୁଗ୍ରୀବ ନେଲେ ରାମ ପାଶ
ଗୁପତ କରି ତାକୁ କହିଲେ ସନ୍ଦେଶ ।
ଗରୁଡ଼ ଧ୍ୱଜ କାଣ୍ଡ ତାହାର ହସ୍ତେ ଦେଲେ
ସୀତ୍ୟାକୁ ଦେଖିଲେ ଯେହା ଚିହ୍ନାଇବୁ
ବୋଇଲେ ।
ପୂର୍ବରେ ସୀତ୍ୟାର ତୁମ୍ଭରେ ଦେଖିବାର
ନାହିଂ
ଯେ ମୋହୋର ବାଣମାନ ଚିହ୍ନନ୍ତି
ବଇଦେହୀ ।
ତେବେ ସେ ସଂପ୍ରତେ ତୋତେ କରିବାକ
ବାଛୀ
ଶୁଣିଣ ମହାବୀର ନାରାଜ ଘେନି ଚଳି ।
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ପୁଣ ରାଜା ସୁଗ୍ରୀବର
ପାଶକୁ ହକାରିଲେ ଅଙ୍ଗଦ କୁମର ।
ଜମ୍ବେବ ହନୁମତ ଗନ୍ଧମାରଦନ
ନଳ ନୀଳ ତାରାକ୍ଷ ସୁଷେଣ ଅଷ୍ଟଜଣ ।
ତାହାକୁ ବୋଇଲେ ସେ ଗଉରୋବ
କରି ।
ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗକୁ ତୁମ୍ଭେ ଯିବ ଖର କରି ।
ଶ୍ରୀରାମର ଘରଣୀ ସୀତ୍ୟାକୁ ଖୋଜିବ
ବାହୁଡ଼ି ମାସକେ ଆଣି ବାରତା ଦେବ ।
ତେବେ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ଜାଣ ହୋଇବାକ ସିଦ୍ଧ
ତୁମ୍ଭର ଅଇଲେ ସିନା କରିବା ଯାଇ ଯୁଦ୍ଧ ।

ମାସକୁ ଉଶ୍ବାଳି ଯେବେ ଦିନେକ ହୋଇବ
ଅବଶ୍ୟ ତାହାକୁ ଦଣ୍ଡିବେ ରାଘବ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଜାଣିଲେ ଯେ ପାରିବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି
ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ ସିନା ରାବଣର ପୁରୀ ।
ଯେକାନ୍ତ କରି ରାମ ହନୁମତକୁ ରାଇଲେ
ମୋହୋର କାର୍ଯ୍ୟ ବାବୁ ତୁ ସିନା କରିବୁ
ବୋଇଲେ ।
ସୀତ୍ୟା ନିଷେ ବାବୁ ତୁହି ସେ ଭେଟିବୁ
ଏ ମୋହୋର ଅବସ୍ଥା ବାବୁ ତାହାକୁ
କହିବୁ ।
ଭ୍ରାନ୍ତି କରିଣ ଅବା ଅନ୍ୟକୁ କହୁ କଥା
ସେ ସେ ଜାନେକୀ ବାବୁ ଲମ୍ଭାଇ ଥାଇ
ମଥା ।
ନିଷ୍କଳଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ରମା ପ୍ରାୟେ ଶ୍ରୀମୁଖ ବିକାଶଇ
ଅଧର ବଧୁଲି କୁସୁମ ସାଦୃଶ୍ୟ ଦିଶଇ ।
କୁରଙ୍ଗୀ ନୟନ ତାର ଦଶନ ମୁକୁତା
କର ପାଦ ତଳି ତାର ସୁରଙ୍ଗ ଅଳତା ।
ଭ୍ରୂଲତା ନୟନ ତାର କୁଟିଳ ଚାରୁକେଶ
କୁସୁମ ବିହୁନେ ସେ କରୁଥାଇ ବାସ ।
ଅଣିର କୋକିଳ କି ବସନ୍ତ ମାସ ଜାଣି
ତେସନେକ ସୁସ୍ୱର ସୀତ୍ୟାର ମୃଦୁବାଣୀ ।
ମଝା ଗୋଟି କ୍ଷୀଣ ବିସ୍ତାର ବକସ୍ଥଳ
କରିକୁମ୍ଭ ଜାଣିଣ କୁଚ ଯେ ଯୁଗଳ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣର କାନ୍ତି ମତ୍ତଗଜର ଗତି
ଆଗକୁ ଉଭାର ଯେ ପଛକୁ ଶୋଭାବନ୍ତି ।
ଉଲଟ କଦଳୀ ଜାଣିଣ ଜାନୁ ଦୁଇ
ବୃଷାଳ କଟି ତଟ ଡମ୍ବରୁ ସାଦୃଶଇ ।
ପ୍ରସନ୍ନ ବଦନ ଅଳ୍ପ ହସ ହସ
ଶ୍ରବଣ ଦୁଇ ଶୋଭା କାମଦେବ ଫାଶ ।
ପଦ୍ମନାଳ ବଳିତା ମୃଣାଳ ବାହୁ ଦୁଇ
ଶରୀର ରୋମାବଳି ପୁଞ୍ଜି ପୁଞ୍ଜି ହୋଇ ।
କେତେକ ଗୁଣ ଅବା କହିବଇଂ ମୁହିଂ
ଯେହାଉଂ ଅଧିକ ଦିଶଇ ସୀତ୍ୟାର
ଦେହୀ ।
ରାବଣ ପ୍ରୀତି ଯେବେ କରିଥିବ ସୀତ୍ୟା
ତେବେ ହନୁମତ ହୋ ନକହିବୁ ବାରତା ।
ରାତ୍ର ଦିବସ ଆଗେ ବୁଲିବୁ ଗୁପତେ
ଆଗହୁଂ ପ୍ରଘଟ ତୁ ନୋହିବୁ ହନୁମତେ ।
ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଦେଖିଲେ ତୁ କହିବୁ ସନ୍ଦେଶ
ଛିଦ୍ର ଥିଲେ କେବେହେଂ ନୋହିବୁ
ବିଶ୍ୱାସ ।
ଆବର କଥାଯେ କହଇ ତୋତେ ମୁହିଂ
ଗୁପତ କଥାଯେ ବାବୁ ଥିବୁ ହେତୁଆଇ ।
ପୂର୍ବେ ଯେ କେବେ ତୋତେ ନ ଚିହ୍ନଇ
ସତୀ
ତୋ ରୂପ ଦେଖିଲେ ତୋତେ ନିକି
ବୋଲିବ ଲଙ୍କପତି ।
ତୁ ଯେହା ଚିତୋଇଥିବୁ ବାୟୁଶିଷ
ଚିତ୍ରକୂଟ ଗିରିରେ ଆମ୍ଭେ କରିଥିଲୁ ବାସ ।
ମନ୍ଦାଅଗ୍ନି ନଦୀରେ ଜଳକ୍ରୀଡ଼ା କଲୁ
ଲକ୍ଷଣକୁ ବସାରେ ଜଗାଇ ଆମ୍ଭେ ଗଲୁ ।
ନାଗେଶ୍ୱର ଫୁଲ ଘେନି ହୋଇଲୁ
ମରାମରି
ନାନା କଉତୁକ କଥା ଯେକାନ୍ତେ ଆମ୍ଭେ
କରି ।
ନଦୀରେ ପଶି ସ୍ନାନ କଲେକ ଚାନ୍ଦମୁହିଂ
ବାହାର ହୋଇଲେ ସେ ଓଦାବସ୍ତ୍ର ହୋଇ ।
ଧାତୁଶିଳା ପଥରେ ସେ ଯାଇଣ ବସିଲେ
ଓଦା ବସ୍ତ୍ର ଲାଗନ୍ତେ ସେ ଗେରୁ ଉକୁଟିଲେ ।
ସେ ଗୁରୁ ଘେନିଣ ଦେଲଇଂ ମୁହିଂ ଚିତା

ଆପଣେ କପାଳେ ଘେନିଲେ-ଦେବୀ
ସୀତ୍ୟା ।
ଲଲାଟେ ଲାଗିଣ ସେ ଦିଶିଲା ସୁନ୍ଦର
ଅରୁଣ ଉଇଁଲାକି ଚନ୍ଦ୍ରମା ଉପର ।
ତହୁଂ ଦୁହେଂ ହସ୍ତ ଧରାଧରି ହୋଇଗଲୁ
ଯାନ୍ତେ ପୁଣ କପି ପଲେକ ଦେଖିଲୁ ।
ଡରେ ପଳାଇଣ ସ୍ୟତୀ ମୋତେ
କୋଳକଲା
କପାଳର ଚିତା ମୋର ହୃଦରେ ଲାଗିଲା ।
ପୁଛିଲେଣ ନାସ୍ତିକରି ହସିଲେ ସୁନ୍ଦରୀ
ଦେଖୁଥିବ ଯେ ଚିତ୍ର ବୋଲି ମାଇଲେ
କରତାଳି ।
ଯେକାନ୍ତ କଥା ଯେହୁ ନଜାଣନ୍ତି ଅନ୍ୟ
ପଚାରିଲେ ସୀତ୍ୟାକୁ କହିବୁ ହନୁମାନ ।
ଆହୁରି କଥାଯେ କହିବୁ ବିଶ୍ୱାସ
ଚିତ୍ରକୂଟ ପର୍ବତେ ଶୁଖାଇଥିଲେ ମୃଗମାଂସ ।
କାକ ଚାଣ୍ଡାଳ ତହିଂକି ଝାମ୍ପ ଦେଲା
ନହ ଘେନିଣ ସୀତ୍ୟାର ହୃଦୟ
ବିଦାରିଲା ।
ପୁଣ ଘଉଡ଼ନ୍ତେଣ କାମୋଡ଼ିଲା ଓଷ୍ଠଦୁଇ
ରୋଦନ କଲେ ସଖୀ ଧରିଣ ପାଦ ଦୁଇ ।
କାକକୁ ଦଣ୍ଡିଲି ମୁଂ ସୀତୟାର ପାଇଂ
ପୁଣିହିଂ ଦୟା କଲି କହନ୍ତେ ବଇଦେହୀ ।
ଯେକଥା ହନୁ ହୋ ନଜାଣନ୍ତି କେହି
କହିଲେ ସଂପ୍ରତେ ତୋତେ କରିବେ
ଚାନ୍ଦମୁହିଂ ।
ଯେତେ ବୋଲି ଶ୍ରୀରାମ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠିର ମୁଦ୍ରିକା
କାଢ଼ିକରି
ହନୁମତର ହସ୍ତେ ଦେଲେକ ଚାପଧାରୀ ।
ବୋଇଲେ ସୀତ୍ୟାକୁ ଯେ ମୋର ମୁଦି
ଦେବୁ
ତାହାର ତହୁଂ କିଛି ସନ୍ଦେଶ ଆଣିବୁ ।
ମୋହୋର ନାମ ଯେ ମୁଦିରେ ଅଛି ଲିହି
ଦେଖିଲେ ସଂପ୍ରତେ ତୋତେ କରିବେ
ବଇଦେହୀ ।
ଯାଅ ତୁ ଶୁଭ ଯୋଗେ କାର୍ଯ୍ୟ ମୋର କର
ମୁଦି ଗୋଟି ଘେନିଣ ସେ ଲଗାଇଲା
ଶିର ।
ମାସକର ମଧରେ ବାବୁ ବାରତା ଦେବୁ
ଆଣି
ଅଙ୍ଗଦକୁ ଚାହିଂଣ ବୋଲନ୍ତି ରଘୁମଣି ।
ତୁ ରାଜକୁମର ତ ଜାଣୁ ସର୍ବ କଥା
ଯେମନ୍ତେ ପାର ବାବୁ ଫେଡ଼ସି ମୋର
ବ୍ୟଥା ।
ଜମ୍ବେବକୁ ରାଇଣ ଶ୍ରୀରାମ ଆଗ୍ୟାଂ
ଦେଲେ ।
ତୁମ୍ଭେ ଥିଲାଠାରେ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇବ
ସୁଫଳେ ।
ଯାଅ ଶୁଭ ଯୋଗେ ବାବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧିକର
ଶୁଣିଣ ସମସ୍ତ ଦୂତେ ମସ୍ତକେ ଦେଲେ କର ।
ଚାରି ଦିଗର ଦୂତ ଶ୍ରୀରାମ ପାଦେ ଶୋଇ
ଯେ ଯାହାର ଯୂଥପତି ଗଲେକ ପଥ ବହି ।
ଆଶିନ୍ୟ ଶୁକଳ ଦଶମୀର ଦିନ
ଶୁକ୍ରଙ୍କର ବେଳାରେ କଲେକ ପ୍ରସ୍ଥାନ ।
ଆପଣେ ଶ୍ରୀରାମ ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭିଲେ
ସେ ଦିନର ନାମଟି ଅପରାଜିତା ଦେଲେ ।

ସମ୍ପାତି ଚରିତ

ଯେମନ୍ତେଣ କଥାମାନ ହୁଅନ୍ତେଣ
ତହିଁ ।
ସମ୍ପାତି ଶୁଣିଲା ତାହା ଥୋକାଏ ଦୂରେ
ଥାଇ ।
ଗରୁଡ଼ର ତନୟ ପକ୍ଷ ଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇ
ଆଦିତ୍ୟର ତେଜ ଲାଗି ଡେଣା ତାର
ନାହିଁ ।
ଉଡ଼ିନପାରି ସେ ସମୋଦ୍ର କୂଳେ ଅଛି
କପିଙ୍କର କଥା ସେ ଶୁଣିଲାକ ପକ୍ଷୀ ।
ମନରେ ବିଚାର ସେ କରଇ ପକ୍ଷୀବର
ଆଜ ମୁଂ ଯେହାକଇ କରିବି ଆହାର ।
ଜୀବଜନ୍ତୁ କିଛି ଆଜି ମୋତେ ଆହାର
ନମିଳି
ଯେହାଙ୍କୁ ଖାଇଲେ ପ୍ରାଣ ସୁଖହେବ ଭଳି ।
ଯେହାନ୍ତ ଖାଇଲେ ମୁଂ ପାଇବି ମହାସୁଖ
ଅପାର କାଳର ମୋର ଗଲାକ ଶୋଷ
ଭୋକ ।
ଯେତେ ବୋଲି ପର୍ବତୁ ସେ ପଡ଼ିଲାକ ଗଡ଼ି
ଥଣ୍ଟ ବିସ୍ତାରିଣ ଚାରି ଦିଗକୁ ଚାହାଇଂ
ଉଦବଡ଼ି ।
ସମ୍ପାତିର ବିଚାର ସେ ଶୁଣିଲେ ଅଙ୍ଗଦ
ବୋଇଲା ନିଶ୍ଚୟେ ଆଜ ପଡ଼ିଲା
ପରମାଦ ।
ଆମ୍ଭର ବିନୁ ଯେଥେ ଅନ୍ୟ କେହି ନାହିଁ
କାହାକୁ ଖାଇବ ବୋଲିଯେ ପକ୍ଷୀ
ଆସୁଅଛି ଧାଇଂ ।
ନିଶ୍ଚୟେ ଯେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ କରିବ ପ୍ରାଣନାଶ
ଥଣ୍ଟ ବିସ୍ତାରିଣ ଯେ ପୂରୋଇଲା ଆକାଶ ।
ଶ୍ରୀରାମର କାର୍ଯ୍ୟ ତ କରିନପାରିଲୁ
ଅକାରଣେ ଆମ୍ଭେ ଯେଥେ ପ୍ରାଣ
ହରାଇଲୁ ।
କ୍ଷେତ୍ରୀଙ୍କର ଧର୍ମ ଯେ ସଂଗ୍ରାମ କରିବ
ନୋହିଲେ ତୀର୍ଥ କରି ପ୍ରାଣ ବିସର୍ଜିବ ।
ଅଣଉଚିତ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଲା ଆମ୍ଭନ୍ତ
ପଳାଇ ଯାଇତ ଯେଥେ କେଣେ ନାହିଁ
ପଥ ।
ଧନ୍ୟ ଜଟାୟୁଣ ହୋ ତୁ ଅଟୁ ପୁଣ୍ୟବନ୍ତ
ଶ୍ରୀରାମର କାର୍ଯ୍ୟେଣ ସଂଗ୍ରାମେ
ଗଲୁହତ ।
ଶୁଣିଣ ସଂପାତି ହରଷ ହୋଇଲା
କେବଣ ଜଟାୟୁଣ ଶ୍ରୀରାମ କାର୍ଯ୍ୟେ ମଲା ।
କେ ପୁଣ କାହୁଂ ଆସି ସଂଗ୍ରାମଟି କଲା
କାହିଁ ଥାଇ ଜଟାୟୁଣ କିପାଇଂ ଯୁଦ୍ଧ କଲା ।
କହ କପିବୀର ଧଉର୍ଯ୍ୟ ମନ ହୋଇ
ଜଟାୟୁଣ ବୋଲିଣ ମୋହୋର ସାନ
ଭାଇ ।
ମୁଂ ତାହାର ଜ୍ୟେଷ୍ଟ ଭ୍ରାଥ ଗହନ ବନେ
ଥାଇ ।

ପକ୍ଷୀ ବିହୁନେ ମୁଂ ଯେ ଉଡ଼ିତ ନପାରଇ ।
ଜଗତେ ଅଜୟେ ସେ ଅଟେ ପକ୍ଷୀବର
କେବଣ ବାପୁଡ଼ା ସେ ଛେଦିଲା ତାର ଶିର ।
ସମ୍ପାତି ବୋଇଲା ତୁମ୍ଭେ ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହ
ଭାଇର ଦୁଃଖ କଥା ମୋହୋର ଆଗେ
କହ ।
ଶୁଣିଣ ଅଷ୍ଟ ସେନା ଯେ ଉଠିଣ ବସି
ସମ୍ପାତି ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ବହୁତ ପ୍ରଶଂସି ।
ରାଘେବ କାର୍ଯ୍ୟେଣ ମଲା ମୋର ଭାଇ
କହ ବାବୁ ସନ୍ଦେଶ କତିକି ତୁମ୍ଭ ନେଇ ।
ଦୂତେ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦୟାକର
ଶ୍ରୀରାମ ଚରିତ୍ର ଶୁଣାଇ ସର୍ବ ପାପ ହର ।
ସମ୍ପାତି ବୋଇଲା ମୁଂ ଦେଖିବି ତାଙ୍କୁ କାହିଁ
ତୁମ୍ଭେ ତାହାଙ୍କର ଦୂତ ଅଟ ହେ
ଗୋସାଇଂ ।
ଚଳି ନପାରଇ ପକ୍ଷୀ ମୋର ହତ
ତେଣୁ ସେ ବାବୁରେ ମୁଂ ଅଟଇ ଅଶକତ ।
ତୁମ୍ଭର ନିକଟକୁ ମୋତେ ଘେନିଯାଅ
ଶ୍ରୀରାମ ସୀତ୍ୟାଙ୍କର ବାରତା ଶୁଣାଅ ।
ମୁହିଂ ଜାଣଇ ସୀତ୍ୟା ଅରଣ୍ୟ ଉଠାଇ
ରାବଣ ହରିନେଇ ଥୋଇଅଛି ଯହିଂ ।
ଦୂତେ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦୟାକର
ଆମ୍ଭର କହନ୍ତେ ତୁମ୍ଭକୁ ଦୟା କରିବେ
ରଘୁବୀର ।
ଯେମନ୍ତେ ଜଟାୟୁର ହୋଇଲା ପ୍ରାଣନାଶ
ଯେକମନେ ଶୁଣ ତୁ ହୋ ଗରୁଡ଼ର
ଶିଷ୍ୟ ।
ଖଡ଼ଦ କପି ବୋଲି କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟାରେ ରାୟେ
ବାଳୀ ସୁଗ୍ରୀ ବୋଲିଣ ଯେ ତାହାର

ସେ ବାଳୀର ତନୟ ଯେ ଅଙ୍ଗଦ ଅଟେ
ମୁହିଂ
ପିତା ପ୍ରତିପାଳନ୍ତି କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟାରେ ଥାଇ ।
ସାନୁଜ ସୁଗ୍ରୀକି ସେ ରାଜ୍ୟରୁ ଘଉଡ଼ିଲା
ଯେକାଙ୍କ ମହାବଳୀ ଜଗତେ
ବୋଲାଇଲା ।
ଯେମନ୍ତ ସମୟେ ଦଶରଥ ସୁତ
ଶ୍ରୀରାମ ନାମେ କୋଦଣ୍ଡ ଚାପ ହସ୍ତ ।
ପିତାର ସତ୍ୟ ପାଳି ବନବାସ କଲେ
ଦଣ୍ଡକା ଅରନ୍ୟେ ଭାରିଯା ହରାଇଲେ ।
ଲଙ୍କାର ରାବଣ ସୀତାକୁ ନେଲା ହରି
ଶ୍ରୀରାମ ନଥିବାରେ ତପ୍ସୁସୀ ବେଶ ଧରି ।
ଦେଖିଣ ଜଟାୟୁଶ ଓଗାଳିଲା ବଳେ
ଖଡ଼ଗ ଧରି ଧାଇଂଲା ବିଶର୍ବାର ବାଳେ ।
ତୋହୋର ଭାଇ ତାହା ତୁଲେ ବହୁତ
ଯୁଦ୍ଧକଲା
ରଥ ଧ୍ୱଜ ପାତାଙ୍କ ସମସ୍ତ ଭାଜିଲା ।
କୋପେ ଡେଣା ପାଦ ତାର ପକାଇଲା
କାଟି
ତୋହୋର ଭ୍ରାଥ ପଡ଼ିଲା ମହୀଲୋଟି ।
ତେବେ ସେ ରାବଣ ସୀତ୍ୟାକୁ ଘେନିଗଲା
କେବଳ ମାତ୍ର ତାର ଶରୀରେ ଜୀବ ଥିଲା ।
ରାବଣ ନେଲାବେଳେ ବୋଇଲେ
ବଇଦେହୀ
ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ ହୁଅ ପକ୍ଷୀ ରାମକୁ ବାର୍ତ୍ତା କହି ।
ଖଡ଼ଗ ପାତେ ଦେହ ହୋଇଲା ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡ
ରାମକୁ ବାରତା କହି ଛାଡ଼ିଲା ପକ୍ଷୀ ପିଣ୍ଡ ।
ବିମାନ ଆରୋହି ସେ ସ୍ୱର୍ଗକଇ ଗଲା
ଦୟାରେ ରଘୁନାଥ ଅଗ୍ନିରେ ଦାହ

ଅସ୍ଥି ନେଇ ପକ୍ଷୀର ପୁଣ୍ୟଜଳେ ପକାଇଲେ
ଦଶରଥ ମୈତ୍ର ବୋଲି ପକ୍ଷୀକି
ଉଦ୍ଧାରିଲେ ।
ତେଣୁ ସେ ବୋଇଲୁ ହୋ ଧନ୍ୟ ଜଟାୟୁଶ
ରାମ କାର୍ଯ୍ୟେ ମରିଣ ପାଇଲୁ ସ୍ୱର୍ଗେ ବାସ ।
ଆମ୍ଭେ ମରୁଅଛୁ ତେତେ ପ୍ରଭୁକୁ ଆଶ୍ରେ
କରି
ନିରାଶେ ଶୋଇଲୁ ଦେଖ କୁଶ ଶେଯ୍ୟା
କରି ।
ସମ୍ପାତି ବୋଇଲା ଯେବେ ଶ୍ରୀରାମ ଅଛନ୍ତି
କାହିଁ
ପବିତ୍ର କର ମୋତେ ଚରିତ୍ର ତାଙ୍କର କହି ।

x x x

ଦୂତପେଷି ଚାରିଦିଗୁଂ ସନ୍ୟ ଠୁଳ କରି
ବିଜେ କରିଛନ୍ତି ରାମ ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ଗିରି ।
ଚାରିଦିଗକୁ ରାମ ପେଷିଲେ ଆଗେ ଦୂତ
ବାରତା ବୁଝି ତଥ୍ୟ ଧାଡ଼ିଦେବେ ରଘୁନାଥ ।
ଆମ୍ଭେ ଆଠବୀର ଦକ୍ଷିଣକୁ ଅଇଲୁ
ଚାରିମାସ ବଣା ହୋଇ ବିମ୍ବରେ ପଶିଥିଲୁ ।
ନିରନ୍ତରେ ବୁଲୁଅଛୁ କ୍ଷଣେହେଂ ନରହୁ
କେବଣ ଠାରେ ବାରତା ନପାଉ ।
ଦେଶବିଦେଶ ବୁଲିଲୁ ବନଘୋର
ପର୍ବତ କନ୍ଦର ନଦୀ ସରୋବର ।
କାହିଂ ନଦେଖିଲୁ ଆମ୍ଭେ ଶ୍ରୀରାମ ଘରଣୀ
ପାତାଳ ବିମ୍ବରେ ପଶିଲୁ ନଜାଣି ।
ଧର୍ମବଳେଣ ତହୁଂ ହୋଇଲୁ ପାର
କି ବୁଦ୍ଧି କରିବୁ ସେ କହ ପକ୍ଷୀବର ।
ଆସିବାବେଳେ ସୁଗ୍ରୀ ଅଛଇ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଇ
ମାସକେ ଆସି ମୋତେ ବାରତା ଦେବ
କହି ।

ତିରିଶ ଦିନରୁ ଯେବେ ଦିନେକ ଉଗୁଳିବ
ନିଶ୍ଚେ ହେଂ ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରାଣ ନପାଇବ ।
ତହିଂକି ତ ପାଞ୍ଚମାସ ହୋଇଲାକ ଆସି
ଆଶ୍ୱିନ ଦଶମୀ ଦିନ ସୁଗ୍ରୀବର ରାଏ
ପେଷି ।
ଏବେ ବସନ୍ତ ଆସି ହୋଇଲା ପରବେଶ
ଫାଲ୍‌ଗୁନ ମାସର ଆସି ଦଶ ଯେ ଦିବସ ।
ବୁଦ୍ଧି ନଦିଶଇ ହେ ଆମ୍ଭେ କରିବୁ କାହା
ଦଣ୍ଡିବେ ନିଶ୍ଚୟେ ଅଯୋଧାର ନାହା ।
ତେଣୁ ସେ ପକ୍ଷୀ ହୋ ଯାଇତ ଡରଇ
ସୁଗ୍ରୀବର କୋପକୁ ଅନେକ ଭୟ କରଇ ।
ଅଙ୍ଗଦର ବଚନେ ବୋଲଇ ସମ୍ପାତି
ମୁହିଂ ଜାଣଇ ଯହିଂ ଅଛନ୍ତି ମହାସ୍ୟତୀ ।
ଯେବେ ମୋତେ ସମୋଦ୍ର ମଧକୁ ଘେନି
ଯାଅ
ସେ ତୀର୍ଥରାଜରେ ମୋତେ ସ୍ନାହାନ
କରାଅ ।
ଭାଇ ମୋର ମଲା ବୋଲି ଶୁଣିଲି ମୁଂ
ଆଜ
ସ୍ନାହାନେ କଲେ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇବି ତୀର୍ଥରାଜ ।
ଶୁଚିବନ୍ତ ହୋଇଣ ମୁଂ କହିବି ବାରତା
ପରମଲକ୍ଷ୍ମୀ ସେ ଅଟନ୍ତି ଦେବୀ ସୀତା ।
ଯହୁଂ ରାବଣ ତାକୁ ବଳେ ନେଲା ହରି
ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଛୁଇଂତେ କି ଭାର୍ଜନ ଦଶଗିରି ।
ଯେବଣ ଠାବରେ ସେ ଅଛନ୍ତି ବିଜେକରି
ଦେଖାଇବି ତୁମ୍ଭକୁ ପିଠିରେ ବହିକରି ।
ଶୁଣିଣ ଅଷ୍ଟବୀରେ ହରଷ ହୋଇଲେ
ହସ୍ତ ପୈଠ ଦେଇ ତାକୁ ସମୋଦ୍ରକୁ
ନେଲେ ।
ସ୍ନାହାନେ ଶୁଚିବନ୍ତ ସେ ହୋଇଲା ପକ୍ଷୀବର

ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଚିନ୍ତାକରି ସେ ହୋଇଲା
ବାହାର ।
ଦଣ୍ଡେ ଉଭା ହୋଇଣ ସେ ଦେହକଲା
ସୁସ୍ଥ
ବୋଇଲା ତୁମ୍ଭେମାନେ ଶୁଣ ହୋ ସମସ୍ତ ।
ମୁହିଂ ସମ୍ପାତି ଯେ ଜଟାୟୁଣ ସାନ
ଦୁହେଂ ଗରୁଡ଼ର ଆମ୍ଭେ ଅଟୁ ହୋ ନନ୍ଦନ ।
ଖଳ ଲୋକଙ୍କର ଆମ୍ଭେ ବଚନ ଶୁଣିଲୁ
ସୋହୋଦ୍ରେ ଦୁଇଭାଇ ବିବାଦ ଆଚରିଲୁ ।
ଜଟାୟୁଣ ବୋଇଲା ମୁଂ ହୋଇବି
ପକ୍ଷୀରାଜା
ସକଳ ପକ୍ଷୀଗଣେ କରିବେ ମୋତେ
ପୂଜା ।
ମୁଂ ବୋଇଲି ଜଟାୟୁଣ ମୋହୋର
ବୋଲକର
ମୁହିଂ ଖଗପତି ସେ ହୋଇବଇଂ ସଂସାର ।
ତୁ କିମ୍ପାଇ ଲୋଭ କରି ପରର ବୋଲ ଶୁଣୁ
ହିତ ଅହିତ କଥା ତୁହିତ ନଜାଣୁ ।
ଜଟାୟୁଣ ବୋଇଲା ତୁ କିସ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭାଇ
ମୁହିଂ କେବଣ ଗୁଣେ କନିଷ୍ଠ ଅଟଇ ।
ସମର କରିବା ଦୁହେଂ ମଧପାଦ୍ରେ ଥୋଇ
ହାରିଲେ ରାଜ୍ୟ ଛାଡ଼ି ଯିବା ଯୋଗୀ
ହୋଇ ।
ଯେଣୁ ନବିଚାରି ଆମ୍ଭେ ଆରମ୍ଭିଲୁ ଯୁଦ୍ଧ
ବନ୍ଧୁ ଲୋକମାନେ ମିଳି କଲେକ
ବିରୋଧ ।
କାହିଂପାଇଂ ଯୁଦ୍ଧ କରିବ ଦୁଇ ଭାଇ
ଯେକଥା ତୁମ୍ଭର ଯୁଗତ ନୁହଂଇ ।
ଯେକପିତା ଯେକମାତା ଗର୍ଭରୁ ତୁମ୍ଭେ ଜାତ
ଯେକଥା ତୁମ୍ଭର ନୁହଇ ଉଚିତ ।

ଯେକର ସମ୍ପତ୍ତିକି ଆରକକୁ ନୁହଂଇ ଶିରୀ
କେବଣ କାରଣେ ତୁମ୍ଭେ ମରିବ ଯୁଦ୍ଧ କରି ।
ଜଟାୟୁଣ ବୋଇଲା ହେ ନଜାଣ ତୁମ୍ଭେ
କିଛି
ଯେକଥାରେ ମୋତେ ଅନେକ ନିନ୍ଦା ଅଛି ।
ମରିବାରୁ ବଡ଼ ଅଟଇ ଜାଣ ଲାଜ
ଜଗତରେ ଶୁଭିବନା ମୁହିଂ
ପକ୍ଷୀରାଜ ।
ନୋହିଲେ ଶାନ୍ତି ନୁହଇ ମୋର ମନ
ଆବର କଥାଏ ଶୁଣ ତୁମ୍ଭେ ବନ୍ଧୁ ଜନ ।
ଯେ ତୁମ୍ଭର ବୋଲେ ଆମ୍ଭେ ଯୁଦ୍ଧ ନକରିବୁ
ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବତାଙ୍କର ସନ୍ନିଧକୁ ଆମ୍ଭେ ଯିବୁ ।
ଯେ ଯାଇ ଆଗରେଣ ଛୁଇଂବ ସୂର୍ଯ୍ୟଯାନ
ତେଣୁ ସେ ହୋଇବଟି ପକ୍ଷୀଙ୍କ ରାଜନ ।
ଶୁଣିଣ ଚକିତ ହୋଇଲେ ବନ୍ଧୁଲୋକେ ।
ହେଉଯା ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ ତହିଂ
ଥୋକେ ।
ଶୁଣିଣ ସନମତି କଲଇ ମୁହିଂ ତେବେ
ସବୁକଇ ବିଚାରକୁ ଯୋଗାଇଲା
ଯେବେ ।
ଜଟାୟୁଣ ହାକ ଦେଇ ଆଗେଣ ଉଡ଼ିଗଲା
ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଅନେକ ଦୂରେ ଅଦୃଶ୍ୟ
ହୋଇଲା ।
ତାହା ଦେଖିଣ ମୁଂ ପଛେ ତା ଉଡ଼ିଗଲି
ପଞ୍ଚାଶ ଯୋଜନେ ମୁଂ ଯାଇଣ ତାକୁ ଲାଗ
କଲି ।
ନିଶ୍ୱାସକେ ସହସ୍ର ଯୋଜନ ମୁହିଂ ଗଲି
ତାହାର ସଙ୍ଗତେ ମୁଂ ଯାଇଣ ମିଶିଲି ।
କେହୁ ଆଗେ କେହୁ ପଛେ ହୋଇଣ ଧାପ
ଦେଲୁ

ଯେସନେ ଅଛି ସହସ୍ର ଯୋଜନ ଗମିଲୁ ।
ଦିନକର କିରଣ ତ୍ରାସ ଲାଗିଲାକ ମୋତେ
ଝସାଇ ପଶିତ ଇଚ୍ଛା କଲୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ
ରଥେ ।
ପକ୍ଷୀମାନ ପୋଡ଼ି ଉଠିଲା ଅନଳ
ଦେଖିଲି ଜଟାୟୁଶ ପଡ଼ିଲା ଯାଇ ତଳ ।
ଆରତେ ଡାକିଲା ମୋତେ ରଖ ରଖ ଭାଇ
ଜୀବନ ରଖିଲେ ତୋର ଥିବଇ ଦାସ
ହୋଇ ।
କାର୍ପୁଣ୍ୟ ଧ୍ୱନି ଶୁଣିଣ ଧାଇଂଲି କୋପଭରେ
ପକ୍ଷୀଜଟାକୁ ଆଣିଲ ବସାଇଲି ପିଠିରେ ।
ମୋହର ପିଠି ପୋଡ଼ିଲା ସେ ସୂର୍ଯ୍ୟର
ତେଜ ଲାଗି
ମତ୍ତଗର୍ବ ଭାଜିଲା ସେ ସୋଦରେ
ବାଦଲାଗି ।
ଛନ୍ଦାଛନ୍ଦି ହୋଇଣ ପଡ଼ିଲୁ ବେନିଭାଇ
ଦଣ୍ଡକାରଣ୍ୟେ ପଡ଼ିଲା ସେହି ଯାଇ ।
ମୁହିଂ ହରାଇ ମୁଂ ପଡ଼ିଲି ଯେଥେ ଆସି
ସୁତଦାରା ସକୁଟୁମ୍ବ ରମ୍ୟେକ
ଦୀପବାସୀ ।
ସହି ନପାରି ମୁଂ ମରନ୍ତି ଆତ୍ମାଘାତେ
ନିଶାକର ମୁନି କହିଲେ ଆସି ମୋତେ ।
ନମର ମହାତମା ହୋ ମୋହର
ବୋଲକର
ଅବଶ୍ୟ କଷ୍ଟରୁ ତୁ ହୋଇବୁଟି ପାର ।
ଆମ୍ଭେ ଯାଇ ତୋର ପୁତ୍ରକୁ କହିବୁ
ଯେହି ପର୍ବତ ଶିଖରେ ତୁ ନିଶ୍ଚୟ
ରହିଥିବୁ ।
ସେ ତୋତେ ନିତ୍ୟେ ଆଣି ଦେଉଥିବ
ଆହାର
ତାହା ଖାଇଣ ତୁ ଶରୀର ରକ୍ଷା କର ।
ରାମ ଅବତାର ହୋଇବେ ଚକ୍ରଧର
ରାବଣ ବଧ ଅର୍ଥେ ମାନବଶରୀର ।
ପିତା ସତ୍ୟ ପାଳି ସେ ବୁଲନ୍ତେ ବନର
ସୀତ୍ୟାକୁ ଚୋରାଇଣ ନେବ ଦଶଶିର ।
ତାହାକୁ ଖୋଜିତେ ରାମ ଦୂତ ବରଗିବେ
ଅନେକ ଦୂର ବୁଲିଣ ସେ ଏଠାରେ
ରହିବେ ।
ତୁ ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ କହିବୁ ବାରତା
ଲଙ୍କାର ରାବଣ ଚୋରାଇ ନେଲା
ସୀତା ।
ତାହାଙ୍କୁ ଛୁଇଂଲେ ସେ ତୋର ପାପ
ସମସ୍ତ ଯିବ
ପୋଡ଼ିଲାର ପକ୍ଷୀ ତୋର କ୍ଷଣକେ
କଉଂଳିବ ।
ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ବସିଥାଅ ଯେ ପର୍ବତ ଶିଖର
ଆଜ୍ଞୁଂ ଲକ୍ଷେ ସହ୍ରେ ବରଷେ ଜାତ
ହୋଇବେ ଚକ୍ରଧର ।
ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆହାର ନପାଇ ମୁଂ ଫଳମୂଳ ଖାଇ
ତେଣୁ ସେ ଭାଇ ମୁହିଂ ଯେବେ ପର୍ବତେ
ବସିଥାଇ ।
ତୁମ୍ଭେ ଅଷ୍ଟବୀରେ ମୋତେ କୋଦଣ୍ଡ
ଚାପଧାରୀ
ସେ ମୁନିଙ୍କ କଥା ମୁଂ ଅଛଇ ହେତୁ କରି ।
ମୋହର ପୁତ୍ର ସୁପାର୍ଶ୍ୱ ହେମବନ୍ତରୁ
ଆସିଥିଲା
ଯେବଣ ଦିନେ ରାବଣ ସୀତାକୁ
ହରିନେଲା ।
ମୋହର ପାଇଂ ସେ ଆହାର ଆଣୁଥିଲା
ବହି

ରାବଣ ହରି ନିଅନ୍ତେ ଦେଖିଲା ବଇଦେହୀ ।
ମୋହୋର ଆଗରେ ସେ କହନ୍ତେ ବାରତା
ମୁହିଂ ଦେଖିଲାଇଂ ରାବଣ ରଥେ ସୀତା ।
ଶିର ଟେକିଣ ସେ ଦେଖିଲଇ ଅନାଇ
ଅଶୋକ ବନିକାରେ ଥୋଇଲା ସୀତା
ନେଇ ।
ଦେଖିଣ ମନରେ ମୁଂ ହୋଇଲି ବିକଳ
ପକ୍ଷୀ ଥିଲେଣ ମୁହିଂ କରନ୍ତି ରଣଗୋଳ ।
ବିଧାତା ପୁରୁଷ ଯେବେ ଡେଣା ଦେଇଥାନ୍ତା
ରାବଣ ଛାର କି ସେ ପ୍ରାଣ ଘେନି ଯାନ୍ତା ।
ଦଶଶିର ଛେଦିଣ ମୁଂ ସୀତାଙ୍କୁ ଆଣନ୍ତି
ଶ୍ରୀରାମ ଶ୍ରୀଚରଣେ ନେଇଣ ସମର୍ପନ୍ତି ।
ରଥର ପାତାଙ୍ଗ ଏକା ଦିଶୁଥିଲା ମୋତେ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ କଳସ ସୀତୟା ସହିତେ ।
ତାହା ଦେଖି ତ ମୋର ସମର କରିତ ମନ
ପକ୍ଷୀ ନଥିବାରେ ପୁଣ ନିସତ ଜୀବନ ।
ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟେ ସେ ବିମାନ ବାହିନେଲା
ଚୋର ପ୍ରାୟେ ହୋଇ ସେ ପଳାଇ
ପଶିଲା ।
ଶଏ ଯୁଣ ସମୋଦ୍ର ସେ ପାରି ହୋଇ କୂଳେ
ଗଡ଼ କରି ରହିଅଛି ଲଙ୍କର ଭୂପାଳେ ।
ଅଶୋକ ବନରେ ସେ ଥୋଇଛି ଲୁଚାଇ
ସହସ୍ରେ ଅସୁରୀଙ୍କି ଅଛଇ ଜଗାଇ ।
କେ ତୁମ୍ଭେ ସହସ୍ରେ ଯୋଜନ ଡେଇଂଯାଇ
ପାର
ତେବେ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧ ହୋଇବ ତୁମ୍ଭର ।
ଯେସନ କହି ସମ୍ପାତି ବିନୟ ହୋଇଲା
ଅଷ୍ଟ ସେନାପତିଙ୍କର ଚରଣେ ଓଳଗିଲା ।
ବୋଇଲା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ତୁମ୍ଭେ ମୋତେ ରାମ
ସରି
ଦୁସହ ଶାପରୁ କଲ ଏବେ ପାରି ।
ଶୁଣିଣ ଅଷ୍ଟବୀରେ ଶ୍ରୀରାମ ଚିନ୍ତା କଲେ
ସମ୍ପାତିକି ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ୱାସି ବୋଇଲେ ।
ତତକ୍ଷଣେ ପୋଡ଼ିଲାର ପକ୍ଷୀ କଉଂଳିଲା
ଦେଖିଣ ସମ୍ପାତି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲା ।
ଅଙ୍ଗଦ ସହିତେ ଯେତେକ ସେନାପତି
ଥିଲେ
ଗରୁଡ଼ର ତନୟ ଚରଣେ ଓଳଗିଲେ ।
କୃତାଞ୍ଜଳି ହୋଇଣ ସେ ସମସ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦୟା ତୁମେ କରସି ଖଗପତି ।
ଲଂଘିଣ କେମନ୍ତେ ଯେ ଆମ୍ଭେ ଉଡ଼ିଯିବୁ
ଲଙ୍କା
ଯେକଥା ଶୁଣିଣ ଯେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଲାଗୁଅଛି
ଶଙ୍କା ।
ତୁମ୍ଭେ ସମ୍ପାତି ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ବୁଦ୍ଧିବାଟ କହ
ପକ୍ଷୀ ବୋଇଲା ଆସୁ ଏ ମୋହର ପୁଅ ।
ଯେତେ ବୋଲିଣ ସେ ଯେ ଧ୍ୟାନ କରି ବସି
ଜାଣିଣ ସୁପାରୁଶ ଯେ ହେମବନ୍ତରୁ
ଆସି ।
ପକ୍ଷୀବର ପବନରେ କମ୍ପଇ ଜଗତ
ଜାଣିଣ ପଟାନ୍ତର ସେ ଦ୍ୱିତୀୟ ବଇନେତ୍ର ।
ପିତାର ଚରଣେ କଲାକ ନମସ୍କାର
ଆଗେ ଉଭା ହୋଇଣ ସେ ଯୋଡ଼ଇ
ବେନିକର ।
ସମ୍ପାତି ବୋଇଲା ବାବୁ ଶୁଣରେ ସୁପାରୁଶ
ଯେ କପିମାନେ ଅଟନ୍ତି ଶ୍ରୀରାମ ଦାସ ।
ସୀତାଙ୍କୁ ହରିଲେ ଲଙ୍କାର ରାବଣ
ସେ କଥା ବୁଝିବା ପାଇଂ ପେଷିଲେ
ସୁଗ୍ରୀବ ରାଜନ ।
ବଣା ହୋଇଣ ଯେ ବିମ୍ବରେ ପଶିଥିଲେ

ପାଞ୍ଚମାସ ହୋଇଲା ଖୋଜି
ନପାଇଲେ ।
ମୋତେ ଦୟା କଲେ ଯେ ଅଷ୍ଟବୀରେ ଦେଖି
ଯେହାଙ୍କ ପ୍ରସାଦେଣ ମୋର କଉଂଳିଲା
ପକ୍ଷୀ ।
ବଡ଼ ଧାର୍ମିକ ଅଟନ୍ତି ମହାବୀର
ଶ୍ରୀରାମ କାର୍ଯ୍ୟେ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି ଆଗୁସାର ।
ତୁ ବାବୁ ଯେବେ ମୋହର ବୋଲକର
ଯେମାନଙ୍କୁ ବସାଅ ତୋହର ପିଠିର ।
ଲଙ୍କାଗଡ଼ ଦେଖାଅ ଶ୍ରୀରାମର ଚାର
ଶୁଣିଣ ସୁପାଖୁଶର ଉଲ୍ଲସଇ ଶରୀର ।
ଆସସି କପିବର ପିଠିରେ ମୋର ବସ
ଦେଖସି ଲଙ୍କାଗଡ଼ ସୁବର୍ଣ୍ଣମୟ ଦେଶ ।
ସୀତୟା ସହିତେଣ ଦେଖସି ମଧୁବନ
ରାବଣର ଉଆସ ପାତ୍ରଙ୍କର ସଦନ ।
ଗଡ଼ର ପାଚେରି ଦେଉଳ ଅଟାଳି
ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦିଶୁଅଛି ଦୈତ୍ୟଙ୍କର ପୁରୀ ।
ଅଙ୍ଗଦ ବୋଇଲା ହୋ ଯେକଥା ନ
ଯୋଗାଇ ।
ତୋହର ପିଠିରେ ବସିଲେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଯଶ
ନାହିଂ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ବୋଲିବ ବୋଲାଅ ମହାବୀର
ଅନ୍ତରୀକ୍ଷେ ଦେଖିଲ ବସି ପକ୍ଷୀର ପିଠିର ।
ଯେକଥାରେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ପଉରୋଷ
ନଆସଇ ।
ତୁ ଯେବେ ଚଳିଯାଅ ହେ ନିଜପୁରକଇ ।
ଆମ୍ଭେ ଯେଠାରେ ଥାଇଣ ବୁଦ୍ଧିବଳ କରିବୁ
ସମୁଦ୍ର ଡେଇଂଯାଇ ସୀତାକୁ ଖୋଜିବୁ ।

ଶୁଣିଣ ସୁପାଖୁଶ ହୋଇଲା ହରଷ
ପିତାପୁତ୍ର ଚଳିଗଲେ ଯେ ଯାହାର ବାସ ।
ହେମବନ୍ତ ପର୍ବତେ ମିଳିଲେକ ଯାଇ
ହରଷ ହୋଇଲା ସେ ପୁତ୍ରଦାରା ଚାହିଂ ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ଗୋ ହେମବନ୍ତୀ
ଅଷ୍ଟସେନାୟେ ସାହେର କୂଳେ ଛନ୍ତି ।
ଶ୍ରୀରାମ ମାଲ୍ୟବନ୍ତେ ସୁଗ୍ରୀବ ସଙ୍ଗେ ଘେନି
ରାବଣର କଥାମାନ କରନ୍ତି ଭାଳେଣି ।
ଦୂତ ଆସିବାକୁ ସେ ଅଛନ୍ତି ବାଟ ଚାହିଂ
ପାର୍ବତୀଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ ଶଙ୍କର ଯେହା କହି ।
ବଳରାମ ଦାସ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଦାସ
କର ଅନଗ୍ରହ ସ୍ୱାମୀ ହେ ନଲାଗୁ ଯମ
ତ୍ରାସ ।
ସାମ ବେଦୁ ଜାତ ଯେ ଯେ ସୁଧାରସ
ବାଣୀ
ବଳରାମ ଦାସ ଯେହା ଗ୍ରନ୍ଥ କରି ଭଣି ।
ହେ ସୁଜ୍ଞଜନମାନେ ନଧର ମୋର ଦୋଷ
ଶ୍ରୀରଘୁନାଥଙ୍କ ଚରିତ୍ର ମୁଂ କଲଇ ପ୍ରକାଶ ।
ଶ୍ରୀ ନୀଳଗିରି ଜଗନ୍ନାଥ ଦୟା ମୋତେ
କଲେ
ଯେ ଗ୍ରନ୍ଥ କର ବୋଲି ଶ୍ରୀମୁଖେ
ଆଜ୍ଞାଦେଲେ ।
ତେଣୁ ସେ ମନମୋର ଯେ ହୋଇଲା
ହରଷ
ରାମାୟଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ମୁଂ କଲଇଂ ପ୍ରକାଶ ।
ଯେହୁ କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟା କାଣ୍ଡ ହୋଇଲାକ ଶେଷ
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଶରଣ ମୁଂ ବଳରାମ
ଦାସ ।

ସୁନ୍ଦରା କାଣ୍ଡ

ଶିବସ୍ତୁତି

ବନ୍ଦଇ ନାରାୟଣ ବାନ୍ଧବ ତ୍ରିପୁରାରି
ତ୍ରିଶୂଳ ଡମ୍ବରୁ ବେନି କରେ ଧରି ।
ବିଭୂତି ବିଲୋପନ ଜୟ ତୁ ବିଶ୍ୱନାଥ
ଚନ୍ଦ୍ରଶିଖର ସ୍ୱାମୀ ତୁ ଗିରିଜାର କାନ୍ତ ।
ପବିତ୍ର ଶ୍ୟରୀର ଶୁଦ୍ଧ ସ୍ଫଟିକର ଆଭା
ଫଣିମଣି କୁଣ୍ଡଳ ଦିଶଇ ମାହା ଶୋଭା ।
ପଶୁଚର୍ମ ପରିହରଣ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷମାଳା ହାର
ଜଟାଜୁଟ ମୁକୁଟ ବ୍ୟାଳ ବଳୟା ଅଳଙ୍କାର ।
ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ବହ୍ନି ତ୍ରୟ ତ୍ରିଲୋଚନ
ଜୟ ଜୟକାପାଳୀ ଦୁଗତି ବିମୋଚନ ।
ଯେକାଦଶ ରୁଦ୍ରର ତୁହି ଦେବ ମୁଖ୍ୟ
ଶଙ୍କର ସଦାଶିବ ଈଶ୍ୱର ବିରୂପାକ୍ଷ ।
ଅନୀଳ ଲୋହିତ ପରମ ତତ୍ତ୍ୱ ଜ୍ଞାନୀ
ଯେ ତୋହୋର ରୂପକୁ ଚିନ୍ତନ୍ତି ସୁର ମୁନି ।
ତୁ ଦେବ ଅନାଦି ଅଯୋନି ସମ୍ଭୂତ
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଭ୍ରୂଲତା ମଧ୍ୟରୁ ହୋଇଲୁ ଜାତ ।
ସୃଷ୍ଟି କର ବୋଲି ବୋଇଲାକ ଧାତା
ତୋତେ
ତେଣୁ ସେ ରୁଦ୍ରମୟେ ହୋଇଲା ଜଗତେ ।
ଚଉଦ କୋଟି ଶିବଗଣ ପୂରିଲେ ମେଦିନୀ
ଦେଖିଣ ତୁଷ୍ଟି ତୋତେ କଲାକ ପଦ୍ମଯୋନି ।
ତୁ ହୋ ସଦାଶିବ ନକର ସଂସାର
ରୁଦ୍ରଙ୍କ ତେଜେ ପୃଥୀ ହୋଇଲା ନାରଖାର ।
ତେଣୁକରି ଶ୍ୟାନ୍ତି ମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇଲୁ ଶୂଳପାଣି
ମଇତ୍ର ମୁନି ଯେହା ଦେବଙ୍କ ଆଗେ ଭଣି ।

ତୁ ଦେବ ପଂଚୁବଦନ ଶଙ୍କର
ଖଟ୍ୱାଙ୍ଗ ଡମ୍ବରୁ ତ୍ରିଶୂଳ ମୁଦ୍ଗର ।
କଣ୍ଠେ ମୁଣ୍ଡମାଳା ଫାଶୀ ଯେ ଆଙ୍କୁଶ
ପର୍ଶୁ କମାୟେଣ ଧାରଣ ଜୟ ତୁ
ବ୍ୟୋମକେଶ ।

x x x

ସର୍ବଦା ଶିବ ତୁ ଅମଙ୍ଗଳ ନୋହୁ
ସର୍ବଗ୍ୟଂ ପୁରୁଷ ତୁ ଶାନ୍ତି ମାହାବାହୁ ।

x x x

ବନ୍ଦଇ ବାଲ୍ମିକ ମୁନିର ଚରଣେ
ଯାହାର ମୁଖରୁ ରାମାୟେଣ ହୋଇଲା
ଉଚ୍ଚାରଣେ ।

x x x

ତୁ ସେ ମହାଋଷି ସଂସାର ହିତ ଜାଣୁ
ଶ୍ରୀରାମ ଚରିତ ମୁଖରେ ବଖାଣୁ ।

x x x

ଆମ୍ଭାର ହିତେ ମୁଂ ଘୋଷଇ ପୁଣ ପୁଣି
ତୁ ମୋତେ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଅସି ମୁନି ମଣି ।
ସାତକାଣ୍ଡ ରାମାୟେଣ କହିତ ମୋର ମନ
ନୀଳଗିରି ଜଗନ୍ନାଥ ମୋତେ ହୋଇବା
ପରସନ ।

x x x

ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ ଏ ଅଟଇ ପୁଣ୍ୟ ନାମ
ତତ୍ତ୍ୱ କରି ଭାବିଲେ ବସନ୍ତି ବିଷ୍ଣୁଗ୍ରାମ ।

ହନୁମାନର ଲଙ୍କାଯାତ୍ରା

ସଦାଶିବ ଚରଣେ ନମନ୍ତି ପୁଣ ପୁଣି
କହିବା ଭୋ ନାଥ ମୋତେ ଅମୃତ ରସ
ବାଣୀ ।
ଶ୍ରୀରାମର ଦୂତେ ଯେ ଅଛନ୍ତି ସିନ୍ଧୁକୂଳେ
ଜମ୍ବେବ ହନୁମନ୍ତ ଯେ ବାଳୀର
ଦୁଲାଳେ ।
ସମ୍ପାତିର ଠହୁଂ ସେ ପାଇଲେ ବାରତା
ଲଙ୍କାଗଡ଼ ଭିତରେ ସେ ଅଛଇ ଦେବୀ
ସୀତା ।
ଠହୁଂ ଉତ୍ତାରେ ସେ କଲେ କେବଣ କୃତ୍ୟ
ଏହା ସଞ୍ଚପି ମୋତେ କହିବା
ପଞ୍ଚମାଥ ।
ସମୋଦ୍ର ଲଙ୍ଘିଣ ପାରିଲେ ଟିକି ଯାଇ
କେବଣ ପ୍ରକାରେ ଖୋଜିଲେ ବଇଦେହୀ ।
କେମନ୍ତେ ଶ୍ରୀରଘୁନାଥ ବାରତା ପାଇଲେ
କେବଣ ପ୍ରକାରେ ସେ ଲଙ୍କାଗଡ଼ ଗଲେ ।
ଯେହା ସଂଚପି ମୋତେ କହିବା ଭୋ ନାଥ
ଯେତେ ବୋଲି ଦେବୀ ଯୋଡ଼ିଲେ
ବେନିହସ୍ତ ।
ସଦାଶିବ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣସି ଗୋ ସହି
ସିନ୍ଧୁକୂଳେ ଦୂତେ ଅଛନ୍ତି ସର୍ବେ ରହି ।
ଯେକ ଝୁଣ୍ଡ ହୋଇ ବସିଣ ଭାଳନ୍ତି
ଅଙ୍ଗଦର ମୁଖ ଚାହିଁ ଜମ୍ବେବ ବୋଲନ୍ତି ।
ସମୋଦ୍ର ଡେଇଂଣକେ ଲଙ୍କକଇ ଯିବ
ଶ୍ରୀରାମ ଠାକୁରଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ କେ
କରିପାରିବ ।
କାହାକୁ ଯେତେ଼ ଯଶ ହୋଇବ ପରାପତ
ରବିତଳେ ମହିମା କାହାର ହୋଇବ
ବିଛାତ ।
କେହୁ ପାରିବ ହୋ ହୋଅ ଆଗୁସାର
ଯେହା ଶୁଣି ବୋଇଲା ବାଳୀର କୁମର ।
ଭୋ ମନ୍ତ୍ରୀବର ତୁମ୍ଭେ କହିଲ ଯାହା ସତ
ଦଶାନନ କଟକ ଦୁର୍ଗମ ବହୁତ ।
ସାହେର ଭିତରେ ଅଟଇ ଲଙ୍କାପୁରୀ
ଜଳେ ଥଳେ ପବନେ କଳିତ ନପାରି ।
ଶଏ କ୍ରୁଣ ସମୁଦ୍ର ଘର ଗ୍ରାମ ନାହିଁ
ଦିଗ ନ ଦିଶଇ ଯିବା କେମନ୍ତ ହୋଇ ।
ଦେବେଣ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ମନିଷ୍ୟେ ଅଗୋଚର
ଦୁର୍ଗମ ସ୍ଥାନରେ ଯେ ରହିଛି ନିଶାଚର ।
କେବଣ ଉପାୟେ ଖୋଜିବାକ ସୀତ୍ୟା
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କେମନ୍ତେ ଦେବାକ ବାରତା ।
ତେବେ ସେ ଯଶ ସେ ରହିବ ତିନିପୁର
ଯେମନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇବ ସେ କଥାନ୍ତ
ବିଚାର ।
ଅଙ୍ଗଦର ବଚନେ କହିଲା ତାରାକ୍ଷ
ତୁ କିମ୍ପା ବିମୁଖ ହୋଉଛୁ ହୋ ବାଳୀବଛ ।
ପଚାଶ ଯୋଜନ ଉପରକୁ ଉଡ଼ିଯାଇ
ପାରଇ

ବାହୁଡ଼ି ଆସିବାକୁ ଭରସା ନୁଆରଇ ।
ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ବୋଇଲା ତାହା ଶୁଣି
ମୁହିଂ ଜିଣି ପାରଇ ସତୁରି ଜୁଣ ପାଣି ।
ଆସି ନୁଆରଇ ଏହୁ ସିନା ଗନ୍ତୁ
ନୀଳ ବୋଇଲା ମୁଂ ଅଟଇ ହନ୍ତକାନ୍ତୁ ।
ଅଶୀ ଜୁଣ ଯିବି ମୁଂ ନୁଆରଇ ଆସି
କି ଜାଣି ସମୋଦ୍ର ମୋତେ ଦିଶଇ କାଳ ଫାଶୀ ।
ଅଙ୍ଗଦ ବୋଇଲା ହୋ ଯିବାକୁ କିମ୍ପା ଭାଳୁ
ନଉ ଜୁଣ ସିନ୍ଧୁ ଅବା ତରିବା ମହାଜଳ ।
ବାହୁଡ଼ି ନଇଲେ ହୋଇବ ଆଉ କିସ
ଯେବେ ନଯିବା ହୋ ରାବଣର ଦେଶ ।
ନଳ ବୋଇଲା ମୁଂ ପାଣିକି ନୁଆରଇ
ଥଳେ ଶଏ ଜୁଣ ବିକ୍ରମି ଯାଇ ପାରଇ ।
ହସିଲା ସୁଷେଣ ସବୁରି କଥା ଶୁଣି
ବୋଇଲା କିସ ଯେ ଦୁର୍ଗମ ଜଳ ପାଣି ।
ଦିଗ ନଜାଣଇ ଯିବାକୁ କିସ ଚିନ୍ତା
ରକ୍ଷ ରାଯେ ଜମ୍ବେବ କହନ୍ତି ସିଦ୍ଧାନ୍ତା ।
ସେମାନେ କହିଲେ ହୋଇବ ଆଉ କିସ
ଯେବଣ କାଳେ ଥିଲା ମୋର ପ୍ରଥମ ବଏସ ।
ଯେକା ଦିବସକେ ବୁଲୁଥିଲି ମହୀ
ଯେବେ ସେକଥା ମୋତେ ଲାଜ ମାଡ଼ଇ କହି ।
ଆନ ଉପାୟେ ଯେ ବିଚାର ହୋ ଯିସ
ଶୁଣିକରି ବୋଇଲା ପବନର ଶିଷ ।
ତୁମ୍ଭେ ସମସ୍ତେ ହେଂ ମୋହର ଅଛ ବନ୍ଧୁ ଭାଇ
ମୁହିଂ ଲୋଡୁଅଛି ଲଙ୍କାକଇ ଯାଇ ।
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଣ କର ମୋତେ ଦୟା
ମୁହିଂ ଖୋଜି ଆସିବି ଜନେକ ତନୟା ।
ଜମ୍ବେବ ବୋଇଲା ମୁଂ ଜାଣଇନା ବାବୁ
ଶ୍ରୀରାମର କାର୍ଯ୍ୟ ତୁହି ସେ କରିବୁ ।
ତୋ ତହୁଂ ଭାର୍ଜନ ନୋହିବାକ ଆନ
ତୁହି ସେ ମହାବୀର ହୋ ପବନର ନାନ ।
ତୁହି ସେ ଆଗେ ସିନା ଭେଟି ରଘୁନାଥ
ତୋହୋରେ ସୁଗ୍ରୀ ସେ ପାଇଲା ରାଜ୍ୟ ଅର୍ଥ ।
ଏବେ ସେ ଶ୍ରୀରାମକୁ ସୀତୟା ଖୋଜିଦେବୁ
ଚାରି ଯୁଗକୁ ଯେ କୀରତି ବୁହାଇବୁ ।
ଅଙ୍ଗଦ ସୁଷେଣ ତାରାକ୍ଷ ନଳ ନୀଳ
ଗନ୍ଧମାରଦନ ଜମ୍ବେବ ସକଳ ।
ହନୁମନ୍ତକୁ ବହୁତ ପ୍ରବୋଧନା କରନ୍ତି
ଶ୍ରୀରଘୁନାଥର କାର୍ଯ୍ୟ କର ହୋ ବୋଲନ୍ତି ।
ବାବୁ ହନୁମନ୍ତ ଧନ୍ୟ ତୋର ପିତା
ଧନ୍ୟ ସେ ସାଧବୀ ତୋହୋର ଗର୍ଭଧାରୀ ମାତା ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଯେ ବଂଶେ ହୋଇଲୁ ତୁହି ଜାତ
କପିକୁଳ କମଳ ବାବୁ ତୁ ଶରଦ ଆଦିତ୍ୟ ।
ଯହୁଂ ସେ ସମସ୍ତେ କଲେ ତାକୁ ତୁସ୍ତି
ଶୁଣିଣ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲା ମାରୁତି ।
ଯିବାକଇ ବୀର କଲାକ ସନମତ
ଜମ୍ବେବ ତିଆରିଲେ ତରକ କଥା ଯାବତ ।
ବାବୁ ତୁ ଯେବେବେରେ ଲଙ୍କାକଇ ଯିବୁ
ଖୁପ ରୁପ ଧରିଣ ତୁ ନିଶାରେ ବୁଲିବୁ ।

ଦିବସେ ତୋଟାରେ ଯେ ରହିବୁ ଗୁପତେ
ରାତ୍ରେ ନଗରେ ବୁଲିବୁ ଅବିରତେ ।
ଗୁପତ ପ୍ରଘଟ ବିଷମ ସନ୍ଧିମାନ
ହାଟ ବାଟ ମଣ୍ଡୋପ ଦେବତାଆଳମାନ ।
ନଦୀ ସରୋବର କୂପ ବାମ୍ଫି ତୋଳା
ସମସ୍ତ ଥାନ ଖୋଜିବୁ ପବନର ବଳା ।
କନ୍ଦି ବିକନ୍ଦି ଖୋଜିବୁ ନିରନ୍ତର
ବଖରାଏ ନଛାଡ଼ିବୁ ପଶିବୁ ଘରେ ଘର ।
ରାଜାଙ୍କର ନଗର ପାତ୍ରଙ୍କର ଉଆସ
ଏକସର ଦୋସର କଟକ ଚଉପାଶ ।
ଆସିବାର ବେଳେ ତ ଶ୍ରୀରାମ ଛନ୍ତି କହି
ମୁଦି ସନ୍ତକ ଦେଇଛନ୍ତି ତୋହୋ ତହିଁ ।
ସୀତ୍ୟାଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ ସନ୍ଦେଶ କହିବୁ
ବାହୁଡ଼ା ବାରତା ପକ୍ଷକେ ଆଣିଦେବୁ ।
ହନୁମନ୍ତ ନମଇଂ ଜମ୍ୱେବ ଚରଣେ
ଅଙ୍ଗଦକୁ କୋଳ କରଇ ପ୍ରିୟ ପଣେ ।
ଯେ ଯାହାର ଚିତ୍ତେ ଭଗତି ଭାବ ଘେନି
ଯିବି ବୋଲି ଲୋଡ଼ି ଉଠିଲା ପାବେନି ।
ଶ୍ରୀରାମ ସୁମରି ଆକାଶକୁ ଉଡ଼ିଗଲା
ତିରିଶ ଯୋଜନ କରି କାୟା ବଢ଼ାଇଲା ।
ଚାଳିଶି ଯୋଜନ ହୋଇଲାକ ମୋଟ
ବିକ୍ରମ ରୂପ ଧଇଲା ପବନର ଚାଟ ।
ପଚାଶ ଯୋଜନ ଉପରକୁ ଉଡ଼ିଗଲା
ଲଙ୍କାଗଡ଼ ଲୋକଙ୍କୁ ଅଲଗେ ଦିଶିଲା ।
ନେତର ପଣତ ଉଡ଼ଇ ଫରହର
ମଣିମୟ କୁଣ୍ଡଳ ରତ୍ନ ଅଳଙ୍କାର ।
ଦୁତୀ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯେହ୍ନେ କିରଣ ପ୍ରକାଶଇ
ଲଙ୍କାର ଅସୁର ଯେ ଭୟେ କଲେ ଚାହିଁ ।
କେହୁ ବୋଲନ୍ତି ହୋ ଉତ୍ତର ଆକାଶେ
ଧୂମକେତୁ ଉଇଂଲା ପ୍ରାଏକ ତ ଦିଶେ ।
ଲାଞ୍ଜ ଫରହର ବିକଟ ମୂରତି
ଲଙ୍କାକୁ ଆସିବା ପ୍ରାୟେ ଦିଶଇ ତାର
ଗତି ।
ଏସନକ ବିଚାରି ଭାଳନ୍ତି ଦନୁଜ
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ପବନ ଆତ୍ମଜ ।
ଲଙ୍କାକଇ ବୀର ବିକ୍ରମେ ଖେପିଗଲା
ବନପର୍ବତ କମ୍ପି ସିନ୍ଧୁ ଉଚ୍ଛୁଳିଲା ।
ଯିବାର ବେଳେ ବୃକ୍ଷେ ସାଙ୍ଗରେ
ଗୋଡ଼ାଇଲା
ସଚରାଚର ପୃଥ୍ୱୀ ଥରହର ହୋଇଲା ।
କେତେହେଂକ ଦୂରେ ରହିଲେ ବୃକ୍ଷମାନେ
କୋଶେ ଦୁଇକୋଶେ ପଡ଼ିଲେ
ଗଗନେ ।
ବନ୍ଧୁ କୁଟୁମ୍ୱକୁ ଯେସ୍ନେ ପାଛୋଟିଣ ଆସି
ହନୁମନ୍ତ ଯାନ୍ତେ ବୃକ୍ଷେ ତେସନକ ଦିଶି ।
ତଳେ ମହାଜଳ ଉପରେ ଗଗନ
ଶୂନ୍ୟେ ଉଡ଼ିଯାଇ ପବନ ନନ୍ଦନ ।
ଗୋଡ଼ାଇବା ତରୁମାନେ ପଡ଼ିଲେ ସିନ୍ଧୁ
ମଧ୍ୟେ
ଦଶଦିଗ କମ୍ପିଲା ହନୁମନ୍ତ ବାହାନାଦେ ।
ବରୁଣ ଜାଣିଲା ଏ ଶ୍ରୀରାମର ଦୂତ
ପବନ ତନୟେ ଏହା ନାମ ହନୁମନ୍ତ ।
ସୀତ୍ୟାଠାବେ କରିବାକୁ ଯାଉଅଛି ଯେହୁ
ଫଳମୂଳ ଦେବା ଘଡ଼ିଏ ଏଥି ରହୁ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଉପରବଂଶେ ଭଗୀରଥ ରାୟେ
ଗଙ୍ଗାପାଣି ସାତସମୋଦ୍ର ପୂରାୟେ ।
ତେଣୁ ସେ ଉଲ୍ଲୋଳ ହୋଇଲା ମହାଜଳ
ସାଧୁ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶେ ଯେତେ ମହୀପାଳ ।
ସଗର କୀରତି ଅଟଇ ସାଗର
ଶ୍ରୀରାମ ଦୂତକୁ କରିବି ଉପଗାର ।

ଏତେ ବିଚାରି ସେ ଜଳର ଆଦିପତି
ମଣିନାଗ ପର୍ବତକୁ ସେ ହକାରିଲା କତି ।
ତୁ ହୋ ଗିରିବର ଶୁଣସି ବଚନ
ଆକାଶେ ଯାଉଅଛି ପବନ ନନ୍ଦନ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଘରଣୀ ସେ ଜନକ ଦୋହିତା
ରାବଣ ଯେ ହରି ନେଇଅଛି ସୀତ୍ୟା ।
ତାହାକୁ ଖୋଜିବାକୁ ପେଷିଲେ ରାମଦୂତ
ସମୁଦ୍ର ଲଂଘିଣ ଶୂନ୍ୟେ ଯାଉଅଛି
ହନୁମନ୍ତ ।
ତୁ ହୋ ମଣିନାଗ ଭୁହାଇବୁ ତାକୁ ଯାଇ ।
ଫଳମୂଳ ଦେବୁ ତାଙ୍କୁ ପୀରତି କଥା କହି ।
ଶ୍ରୀରାମର ଦୂତକୁ ଗଉରୋବ କର
ଜଳପତି ଆଜ୍ଞାରେ ଗଲା ମହୀଧର ।
କାୟା ବିସ୍ତାରି ସେ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଉଡ଼ିଗଲା
ଶତେଯୋଜନ ସେ କାୟା ବଢ଼ାଇଲା ।
ସାହେର ଭିତରେ ସେ ଦିଶିଲା ମାହାକୁଦ
ଦେଖିଣ ହନୁମନ୍ତ ଯେ ହୋଇଲା ବିଷାଦ ।
ମନେମନେ ବିଚାରି କରଇ ମାରୁତି
ସାହେର ଭିତରେ ଗିରିଯେ ଉତପତ୍ତି ।
ବନଲତା ଭରିଅଛି ଫୁଲଫଳ
ଗିରକ୍ରୋଟ କନ୍ଦର ବିବିଧ ବର୍ଣ୍ଣେ ଶିଳ ।
କେବଣ ଆକାର କେବଣ ହିଂ ମତ
ଯେସନେକ ଭାଳୁଣ ରାଇଲା ପରବତ ।
ତୁ ହୋ ହନୁମନ୍ତ ପବନର ପୁଅ
ମୋହର ଶିଖରେ କ୍ଷଣକେ ଆସି ରହ ।
ଫଳମୂଳ ଖାଇ ଯାଅ ସୁସ୍ଥ ହୋଇ
ବରୁଣ ପେଷିଲା ମୋତେ ତୋହର ହିତ
ପାଇଂ ।
ଶ୍ରୀରାମର ଦୂତ ତୁ ଲଙ୍କାକଇ ଯାଉ
ମୁଂ ଯେ ମଣିନାଗ ଗିରିଙ୍କର ରାହୁ ।
ତୋହୋର ପିଅରେ ମୋହର ଉପଗାରୀ
ଯେବଣ କାଳେ ଇନ୍ଦ୍ର ପର୍ବତକୁ ବଜ୍ରମାରି ।
ପବନକୁ ଆଶ୍ରେ କଲଇ ମୁହିଂ ଯାଇ
ଶଚୀପତି ବଜ୍ରକୁ ମୁଂ ମାହାଭୟେ ପାଇ ।
ସେ ଋଣ ପାଶୋରି କି ପାରିବି ଦେହ ଥିଲେ
ପ୍ରତେ ଗଲା ହନୁମନ୍ତ ମଣିନାଗ
ବୋଲେ ।
ତାରା ପ୍ରାୟେ ହୋଇ ହନୁ ଗଗନୁ ଖସିଲା
ଗିରିବର ଉପରେ ଯାଇଣ ବସିଲା ।
ଶତେକ ଯୋଜନ ଯେବଣ ମହୀଧର
ବୃକ୍ଷବନ ଲତା ଅଛଇ ଅପାର ।
ହନୁମନ୍ତ ଭାରା ସହି ନପାରିଲା
ତେତେ଼ ମାହାଗିରି ତଳକୁ ବୁଡ଼ିଗଲା ।
ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀର ଧରିଣ ମଣିନାଗ
ମାରୁତିକି ତୁଷ୍ଟି ଯେ କରଇ ଅତି ବେଗ ।
ତୁ ସେ ପବନର ତନୟ ମହାବଳୀ
ପକ୍ଷୀ ନ ଥେଲେ କି ଗଗନେ ଯିବ ଉଡ଼ି ।
ତୋହୋର ସେ ହୋଏନା ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ କର୍ମ
କରି
ଯତନେ ଏଥକୁ ବୋଲି ଅଛୁ ଅବତରି ।
ଶ୍ରୀରାମ କାର୍ଯ୍ୟ ଯେ ତୋହୋର ହୋଇବ
ବିଚାରି ନିର୍ଭା ତୋତେ କରିଛି ଦଇବ ।
ପବନ ମାହାତ୍ମା ରକ୍ଷା ମୋତେ କଲା
ବରୁଣ ଗୋଚରେ ଆଣିଣ ସମର୍ପିଲା ।
ଜଳପତି ମନ୍ଦିରେ ମୁଂ ନିଚିନ୍ତେ ରହିଲି
ତେତେ଼ ମହାଭୟେ ପବନେ ନପାଇଲି ।
ଶୁଣିଣ ତ୍ରିପୁତି ଯେ ପବନ କୁମର
ଫଳମୂଳ ଆଣି ଦେଲାକ ମହୀଧର ।
ଭୁଞ୍ଜିଣ ସନ୍ତୋଷ ସେ ହୋଇଲା ହନୁମନ୍ତ
ମଣିନାଗ ବୋଇଲା ଶୁଣ ପବନର ସୁତ ।

ତୁ ଯେ ହନୁମନ୍ତ ଲଙ୍କାକଇ ଯିବୁ
ଶ୍ରୀରାମ ଘରଣୀ ସୀତ୍ୟାଙ୍କୁ ଖୋଜିବୁ ।
ଅସୁରେ ମାୟାବୀ ଅଟନ୍ତି କାମରୂପୀ
ସତ ଦେଖାଇ ତୋତେ ଭଣ୍ଡନ୍ତିଟିକି କପି ।
ଜାଣିଶୁଣି ବାବୁ କରିବୁଟିକି କାର୍ଯ୍ୟ
ଯାଅ ତୋର ବିଘ୍ନ ଖଣ୍ଡନ୍ତୁ ବିଘ୍ନରାଜ ।
ଶୁଣି ହନୁମନ୍ତ ବିକ୍ରମିଣ ଗଲା
ପକ୍ଷୀ ପ୍ରାୟେ ହୋଇ ଗଗନେ ବିକ୍ରମିଲା ।
ସ୍ୱର୍ଗେ ଦେବତାୟେ କରନ୍ତି ବିଚାର
ଶ୍ରୀରାମର ଦୂତ ଯେଯେ ପବନକୁମର ।
ଲଙ୍କାକୁ ଯାଉଅଛି ହନୁମନ୍ତ ବୀର
ତହିଂ ଠାବ ଯେହ୍ନୁ କରିବ ନିରାଧାର ।
ଜାଣିବା କେତେମାନ ବୁଦ୍ଧି ଯେ ୟେହାରି
ୟେ ଯେବେ ପାରିବ ଶ୍ରୀରାମର
କାର୍ଯ୍ୟ କରି ।
ବ୍ରହ୍ମା ସହିତେଣ ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ଦେବମାନେ
ନାଗମାତାକୁ ରାଇଲେ ସନ୍ନିଧାନେ ।
ତୁ ଯାଇ ହନୁମନ୍ତକୁ ଉଗାଳିବୁ ବାଟ
ଯେତେ ଜାଣିଅଛୁ କୁମନ୍ତ କପଟ ।
ତହୁଂ ଉଦ୍ଧରିଲେ ବୋଲିବା କାର୍ଯ୍ୟ ସିଧି
ଯେମନ୍ତ ପାର ଯାଇ କରଯା ବିରୋଧୀ ।
ଶୁଣିଣ ନାଗମାତା ହୋଇଲାକ ତୁନି
ଆଗେ ଓଗାଳିଲା ଆସନ୍ତେ ପାବେନି ।
ବିକଟ ବଦନ ମୁଖ ବିକରାଳ
ଭୟଙ୍କର ମୂରତି ଯେ ମୁକୁଳା କରି ବାଳ ।
ବାହୁ ବୁଲାଇ ଯେ ଆକ୍ରୋଶିଲା ଆସି
କାହିଂକି ଯାଉଅଛୁ ବୋଲି ଯେ ବୋଇଲାକ
ହସି ।
ଆଜ ସେ ପଡ଼ିଲୁ ମୋହୋର ପଞ୍ଝାଳି
ଆତ୍ମା ପ୍ରବୋଧିବି ଆଜ ତୋତେ ଗିଳି ।

ଦେଖି ହନୁମନ୍ତ ହୋଇଲା ତରସ୍ତ
ତିରିଶ ଯୋଜନ କାୟା ପବନର ସୁତ ।
ନାଗମାତା ଚାଳିଶି ଯୋଜନା ଦେହ କଲା
ଦେଖି ହନୁମନ୍ତ କାୟା ବଢ଼ାଇଲା ।
ଦୁଇଶତ ଯୋଜନ ହୋଇଲାକ ଦେବୀ
ପ୍ରତିଗ୍ୟାଂ କରି ବୋଇଲା ମୁହିଂ ତୋତେ
ଗିଳିବି ।
ବାହୁ ବୁଲାଇ ଯେ ଧରିତ ମନ କଲା
ଜାଣିଣ ପାବେନି ଯେ ଶ୍ରୀରାମ ସୁମରିଲା ।
ଚାରିଶତ ଯୋଜନ ଯେ କାୟା ଗଲା ତାର
ବଢ଼ି
ନାଗର ଜନନୀ ଗଲା ବାଟ ଛାଡ଼ି ।
ଦେବତାଙ୍କ ଆଗେ କହିଲାକ ଯାଇଂ
ବାବୁ ସେ ମହାବୀର ତାକୁ କେହି ସରି
ନାହିଂ ।
ନିଶ୍ଚୟେ ତୁମ୍ଭର ଯେ ହୋଇବ ଦେବକାର୍ଯ୍ୟ
ଯେବଣ ଚରିତ୍ର ଆଜ ଦେଖିଲି
ଦେବରାଜ ।
ତେଣୁ ସେ ପ୍ରତେ ମୁଇଂ କଲଇ ନିଅତ
କେବଣ ଦେବତା ଏ ଅଟଇ ହନୁମନ୍ତ ।
ଶୁଣିଣ ସୁରଗଣ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
ମାରୁତିର ଶିରେ କୁସୁମ ବରଷିଲେ ।
ମଳୟ ପବନ ଯେ ଧୀରେ ଧୀରେ ବହି
ତହୁଂ ହନୁମନ୍ତ ବିକ୍ରମିଣ ଯାଇ ।
ସାହେର ଭିତରେ ସେ ଅନ୍ତରୀକ୍ଷେ ଚଳଇ
ଦେଖିଣ ରାହୁମାତା ଆଗେ ଉଗାଳଇ ।
ସହସ୍ରେ ଯୋଜନ ସେ ହୋଇଲା ତଡ଼ତି
ଦେଖିଣ ଖୁପରୂପ ଧଇଲା ମାରୁତି ।
ମନେ ବିଚାରଇ ସଙ୍କଟ ବହୁତ
ବିଶ୍ରାମି ଠାବ ମୋତେ ନାହିଂ ଜଳପଥ ।

କେବଣ ଉପାୟେ ମୁଂ ଯିବି ଏଥୁଂ ତରି
ଦଶଦିଗ ନିରୋଧି ଅଛଇ ଆବୋରି ।
ହନୁମନ୍ତ ବିଚାରନ୍ତେ ଧଇଲା ରାକ୍ଷସୀ
ରାହୁ ଯେସନେକ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଗରାସି ।
ମୁଖ ବିସ୍ତାରିଣ ଭିତରକୁ ଭକ୍ଷଇ
ସିଂହିକା ଗର୍ଭେ ହନୁ ପଡ଼ି ଯାଇ ।
ମନେ ବିଚାରଇ ଗଲି ମୁହିଂ ନାଶ
ପାମରୀ ଦଇତ୍ୟୁଣୀ କଲା ମୋତେ ଗ୍ରାସ ।
ଶ୍ରୀରାମର କାର୍ଯ୍ୟ ତ ନ ପାରିଲି କରି
ଏତେ ବୋଲି ବୀର ବୁକୁ ତା ବିଦାରି ।
ଅନ୍ତନାଡ଼ି ଛିଣ୍ଡାଇ ପକାଇଲା ଯହୁଂ
ମଲି ମଲି ବୋଲି ବିକଳ ହୋଇଲା ତହୁଂ ।
ରଖ ରଖ ବୋଲି ପେଟ ଆଉଂଷଇ
ହିଆ ବିଦାରିଣ ହନୁ ବାହାର ହୋଇ
ଆସଇ ।
ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଣ ସେ ପଡ଼ିଲା ଦଇତ୍ୟୁଣୀ
ହାନ୍ଦୋଳି ହୋଇଲା ସେ ମହାର୍ନବ
ପାଣି ।
ତହୁଂ ହନୁମନ୍ତ ବିକ୍ରମ ରୂପ ଧରି
ଗଗନେ ଗମଇ ସେ ଲୀଳାଗତି କରି ।
ଶତେକ ଯୋଜନ ସେ ହେଳେଣ ଜିଣିଗଲା
ଲଙ୍କାଗଡ଼ ଉତ୍ତର ଭାଗେଣ ପଡ଼ିଲା ।
ଯେବଣ ଠାବେ ବୀର ବିଶୋଇଲା ଯାଇ
ଭାରା ପାଇ ପାତାଳକୁ ନସିଗଲା ଭୂଇଂ ।
ତହିଂ ମାହାବୀର ସାଞ୍ଚୋଇଣ ଉଠି
ଉଗ୍ର ତେଜ ଛାଡ଼ି ହୋଇଲାକ କପି ଗୋଟି ।
ଆଗେ ଦେଖିଲାକ ସୁବଳୟା ପର୍ବତ
ତହିଂ ଯାଇ ବିଶ୍ରାମ କଲାକ ହନୁମନ୍ତ ।
ଗିରିବରେ ବସି ଲଙ୍କାକୁ ଚାହିଂଲା
ସାଧୁ ସାଧୁ ନଗ୍ର ବୋଲିଣ ବୋଇଲା ।

ଅଶୋକବନରେ ସୀତା

ନଗ୍ର ବାହାରେଣ ଦେଖିଲା ଯେକ ତୋଟା
ମନେମନେ ବିଚାର କରଇ ପବନର
ବେଟା ।
ଓଶେକ ବିପୁନ୍ୟ ଏଥେ ଦେଖିବଇଂ ଯାଇ
ଏଥି ନଥିଲେ ସୀତ୍ୟା ନିଷ୍ଚେ କାହିଂ
ନାହିଂ ।
ସୀତ୍ୟାକୁ ନଦେଖି ମୁଂ ନଯିବଇଂ ବାହୁଡ଼ି
ପ୍ରାଣ ହାରିବି ମୁଂ ସମୋଦ୍ରେଣ ପଡ଼ି ।
ଭୋ ଓଶେକ ବନ ବୋଲଇ ମୁହିଂ ତୋତେ
ସୀତ୍ୟା ଦେଖାଇ ଶୋକ ଖଣ୍ଡସି ତୁରିତେ ।
ତୁ ଯେ ଓଶୋକ ଶୋକ ମୋତେ ନୋହୁ
କେମନ୍ତେ ଦେଖିବି ମୁଂ ଦଶରଥର
ବହୁ ।
ଏତେ ଭାଳି ବୀର ତହୁଂ ଚଳିଗଲା
ଓଶୋକ ବିପୁନ୍ୟେ ସେ ପ୍ରବେଶ
ହୋଇଲା ।
ଦେଖିଲା ବନସ୍ତ ଯେ ଅତିୟ ଚାରୁ ଶୋଭା
ଧୀର ପବନ ବହଇ ନାହିଂ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଭା ।
ଫଳନ୍ତି ଫୁଟନ୍ତି ପାଚନ୍ତି ତରୁମାନ
ସର୍ବଦା ବସନ୍ତ ବହଇ ସେହୁ ସ୍ଥାନ ।
ଶୁକ ପିକ ଶାରୀ କ୍ରୀଡ଼ାରେ ଉନୁମତ
ବାବୁ ସେ ବନସ୍ତ ନନ୍ଦନ ସଂଜାତ ।
ତୋଟାର ଭିତରେ ପୋଖରୀଏ ଅଛି
କ୍ରୀଡ଼ା କରୁଛନ୍ତି ବିବିଧ ବନେପକ୍ଷୀ ।
ପଦ୍ମ କୁମୁଦ ଯେ ଫୁଟନ୍ତି ନିରନ୍ତର
ମର୍କତର ପାବଛ ବାନ୍ଧିଲା ଚଉକତିର ।
ମଧେ ସୁବର୍ଣ୍ଣର ଅଛଇ ଦୀପଦଣ୍ଡି
ଆଦିହୁଂ ଗଢ଼ିଛି ତାହା ନବରନ୍ନେ ମଣ୍ଡି ।
ଶଉଚ ନିର୍ମଳ ସେ ପବିତ୍ର ଜଳ ପାଣି
ଦଳ ପଙ୍କ ବୋଲି ତହିଂ କିଛିହିଂ ନଜାଣି ।
ହଂସ ଚକ୍ରବାକ ଡାହୁକ ହଂସରାଳି
ପଦ୍ମ ମକରନ୍ଦେ ଭ୍ରମର କରେ କେଳି ।
ପୁଷ୍କରିଣୀ ଦେଖି ପ୍ରଶଂସା କରଇ ମାରୁତି
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ମହିମା ତୋର ପୌଲସ୍ତିର
ନାତି ।
ସକଳ ଭୁବନେଣ ଯେତେକ ସାର ଆୟେ
ଏ ତୋହୋର କଟକେ ଅଛଇ
ଲଙ୍କରାୟେ ।
ଏତେ ବୋଲି ତହୁଂ ଭିତରକୁ ଗଲା
ଏକ ନଦୀୟେକ ବହନ୍ତେ ଦେଖିଲା ।
ଥୋକାୟେକ ଦୂରୁ ଗଲା ତହୁଂ ଚଳି
ଦେଖିଲାକ ତହିଂ ବସି ଅଛଇ ମହୀଯ୍ଚଳୀ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣର ମଣ୍ଡୋପ ନବରନ୍ନ ମୟେ
ସହସ୍ରେକ ଅସୁରୀ ବେଢ଼ି ବସିଥାଏ ।
ମଧରେ ଜାନେକୀ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଜାଣି
ଦେଖି ବିଚାରଇ କପି କୁଳମଣି ।
ୟେ ସେ ବଇଦେହୀ ଶ୍ରୀରାମର ନାରୀ
ସ୍ୱୟେଂ କମଳିଣୀ ଅଛି ଅବତରୀ ।

ଯେତେ ରୂପ ଗୁଣ ମୋତେ କହିଥିଲେ
ରାମ
ତହୁଂ ଶତେଗୁଣ ଅଟଇ ଅନୁପାମ ।
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟମୋହିନୀ ଯେ ଜନେକର
ଦୋହିତା
ଅନେକ ଯତନେ ଯେହାକୁ ଜାତକଲା
ଧାତା ।
ମୁହିଂ ଚାଣ୍ଡାଳ ଯେ କିଛି ହିଂ ନଜାଣଇ
ଅସୁରୀକି ଦେଖି ଜାନକୀ ପ୍ରାୟେ ମଣଇ ।
ନୋହିଲେକି ବିହି ମୋତେ ପଶୁଜନ୍ମ କଲା
ଏ ମୋହୋର ଜୀବନ ମଲେହେଂ ହୋନ୍ତା
ଭଲା ।

x x x

ପୋଡୁ ମୋହର ଜୀବନ ପୋଡୁ ମୋହର
ତୁଣ୍ଡ
ରାଗେଣ ଗାଲେ ହନୁ କ୍ଷିନାଇ ଖଣ୍ଡ
ଖଣ୍ଡ ।
ସେ ମହାସ୍ୟତୀ ଶ୍ରୀରାମର ରାଣୀ
ଅନନ୍ତ କୋଟି ଭଣ୍ଡାରର ଅଟଇ
ଠାକୁରାଣୀ ।
ପବିତ୍ର ନିର୍ମଳ ଯେ ଶୁଦ୍ଧ ଏହାର କାୟେ
ନୋହିଲେ କି ଶ୍ରୀରାମ ପରାୟେ ପଡି
ପାୟେ ।
ଏସନକ ଭାଳି ପବନ କୁମାର
ମାୟାରୂପ ଧରି ହୋଇଲା ଭ୍ରମର ।
ସୀତ୍ୟାର ସନ୍ନିଧ୍ୟକୁ ବୋଲି ଉଡ଼ିଗଲା
ନନ୍ଦ୍ରାବ୍ରତେକ ଓରା ଉପରେ ବସିଲା ।
ଗୁପତ ପ୍ରଘଟେ ଯେ ଖୋଜଇ ପୁଣପୁଣି
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ଯେ ଅଇଲା ବିଂଶପାଣି ।
ଜହ୍ନ ବୁଡ଼ି ନିଶି ହୋଇଲା ପାହାନ୍ତି
ଘଡ଼ି ତିନି ଅଛି ବହୁତ ନାହିଂ ରାତି ।
ସେଦିନ ଚଇତ ଶୁକଳ ଅଷ୍ଟମୀ
ମାହାସିନ୍ଧୁ ଜିଣି ହନୁ ଅଇଲା ବିକ୍ରମି ।
ରାତ୍ରେଣ ବୁଲିଣ ସୀତ୍ୟାକୁ ଠାବ କଲା
ବାରତା ରାବଣକୁ ଲଙ୍କ ଦେବତୀ କହିଲା ।
ନିଜ ମନ୍ଦିରେ ଯେ ଶୋଇଥିଲା ଲଙ୍କପତି
ସପନେ କହିଲା ତାକୁ ଲଙ୍କର ଦେବତୀ ।
ଶ୍ରୀରାମର ଦୂତ ବାନର ରୂପ ଧରି
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ଯେ ତୋହର
ଲଙ୍କପୁରୀ ।
ଶୁଣିଣ ରାବଣେଶ୍ୱର ଉଠିଲା ତଡ଼ତି
ପଲଙ୍କେ ବସିଲା ଯେ ବିସ୍ମୟ ମଣି ମତି ।
ପୁଣି ବିଚାରଇ ଏ ଅଟଇ ସପନ
ଜାନେକୀର ତହିଂ ଥାଇ ମୋର ମନ ।
ତେଣୁ ସେ ନିଦ୍ରାରେ ପ୍ରକୃତି ବଳିଲା
ଯେତେ ବୋଲି ରାବଣ ପୁଣିହିଂ ଶୋଇଲା ।
ନିଦ୍ରା ନମାଡ଼ଇ ଛନଛନ ମନ
ଭାଳଇ କିମ୍ପା ମୁଂ ଦେଖିଲି ସପନ ।
ଦଶମାସ ହୋଇଲା ଆଣିଲି ସୀତ୍ୟା ହରି
ତାହାକୁ ତ ଭୋଗ୍ୟ ନପାରିଲି କରି ।
ସଂସାର ମାୟା ଏ ଜୀବନ ଅସାର
ଏତେ ବୋଲି ବିମାନ ଆରୋହିଲା
ଦଶଶିର ।
ମନ୍ଦୋଦରୀ ରାଣୀକି ବୋଇଲାକ ରାଇ
ନଗ୍ର ଭ୍ରମିଣ ଆମ୍ଭେ କରିଆସୁ ଯାଇ ।
ଏତେ ବୋଲି ଓଶୋକ ବିପୁନ୍ୟକୁ ଗଲା
ଯହିଂ ଅଛି ଜାନେକୀ ସନ୍ନିଧେ ମିଳିଲା ।
ବିବାନୁ ଓହ୍ଲାଇଣ ଗଲା ତାର କତି
ଦେଖିଣ ଶିର ଯେ ନୁଆଂଇଲା ସ୍ୟତୀ ।
ହନୁମନ୍ତ ଅଛଇ ଭ୍ରମର ରୂପ ଧରି

ମନେ ବିଚାରଇ ଯେ ଅଟଇ ଦଶଶିରୀ ।
ସୀତ୍ୟାଙ୍କର ଭାବ ଅଭାବ କଥା ମାନ
ଯେହିକ୍ଷଣି ଜାଣିବି ଯାବତ ବିଧାନ ।
ଏତେ ବୋଲି ହନୁ ଅଛଇ ଗୁପତେ
ରାବଣ ବୋଇଲା ଶୁଣରେ ଜନକ
ଦୋହିତେ ।
ଅନେକ ଆଶେ ଆଣିଲି ତୋତେ ମୁଇଂ
ତୁ କିମ୍ପାଇଂ ମୋତେ ନଦେଉ ଅଙ୍ଗ ଛୁଇଁ ।
ସପତ ଦୀପେ ମୁଂ ଅଟଇ ରାଜ୍ୟେଶ୍ୱର
ତୋହର ମନକୁ ମୁଂ ନଯୋଗାଇଲି ବର ।
କିମ୍ପାଇଂ ନିରାଶ କରୁ ଗୋ ସଖୀ ମୋତେ
କାମଦେବ ପୀଡ଼ା କି ନକରଇ ତୋତେ ।
ଏବେ ତୁ ସୁନ୍ଦରୀରେ ମୋତେ ଭୋଗ୍ୟ କର
ମୋହର ସପତ ମନେ କିଛିହିଂ ନବିଚାର ।
ମୁଇଂ ତୋତେ ଭାବେ ଭଜିଲି ଗୋ ସଖି
ଯେ ତୋହର ସୁନ୍ଦର ଯୁବା ରୂପ ଦେଖି ।
ସୁରଙ୍ଗ ଅଧରେ ମୋତେ ଚୁମ୍ବନ ଦେସି
ବାହୁ ମୃଣାଳେ ଘେନି ଗାଢ଼େଣ ଭିଡ଼ସି ।
ମୁଇଂ ତୋତେ ସୁନ୍ଦରୀରେ ହୋଇଲଇଂ
ବଶ୍ୟ
ହସି କଥା କହ କତିକି ମୋର ଆଶ ।
ଯେତେ ରାଣୀହଂସ ଅଛନ୍ତି ମୋହର
ସେ ହାଦେ ଆଜ୍ଞା ଗୋ ନ ଲଂଘିବେ
ତୋହର ।
ମନ୍ଦୋଦରୀ ରାଣୀ ତୋତେ ସେବା
କରୁଥିବ
ତୁ ଯାହା ବୋଲିବୁ ସେ କଥା କରିବ ।
ଏ ଲଙ୍କା କଟକରେ ଯେତେକ ନରନାରୀ
ସଭିଏଂ ହୋଇବେ ସେ ସେବକ ତୋହରି ।
ଆସ ଆସ ସଖି ସୁରତି ମୋତେ ଦେସି

ଶୁଣିଣ ଜାନେକୀ ଯେ ପଛ ଘୁଞ୍ଚି ବସି ।
ବୋଇଲେ ଚାଣ୍ଡାଳରେ ଅଟୁସି ପାପିଷ୍ଠ
ଯେତେ କଥା କହୁ ସବୁ ତୋର ନଷ୍ଟ ।
ପରର ଯୁବତୀ ହରିବୁ କିସ ପାଇଂ
କି ତୋହର ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ଶୁଣିଲାକ ନାହିଂ ।
ଋଷିର ପୁତ୍ର ହୋଇ ତୁ ଅସୁର ହୋଇଲୁ
ପୂର୍ବର ଭାଗ୍ୟ ଥିଲା ତୁ ଏତେ ଭୋଗ୍ୟକଲୁ ।
ଏ କର୍ମଭୂମିରେ ବାବୁ ଯେତେ ପାପ ଅର୍ଜି
ଶତେ କୋଟି କଳ୍ପେ ତାହା ସେ
ଭୋଗ୍ୟଭୁଞ୍ଜି ।
ମାହାରାଜା ହୋଇ ତୁ ନଜାଣୁ ଏମାନ
ଶୁଣିଣ କୋପକଲା ରାଜା ଦଶାନନ ।
କରେ ଖଡ଼ଗ ଧରି ଉଠିଲାକ ଧାତି
ବୋଇଲା ତୁ ମୋହର ଶତ୍ରୁର ଯୁବତୀ ।
ଶିର ଛେଦିଣ ତୋହର କରିବି ପ୍ରାଣନାଶ
ନାଗୁ ପଛେ ମୋତେ ସ୍ତିରୀହତ୍ୟା ଦୋଷ ।
ଏସନକ ବୋଲି ଯେ ଆସଇ କୋପକରି
ତ୍ରିଜଟା ରୁହାଇଲା ଚରଣ ଦୁଇ ଧରି ।
ଭୋ ଦେବ ରାବଣ ବୀର ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ
ସ୍ୱର୍ଗମଞ୍ଚ ପାତାଳେ ତୁ ଅଟୁ ଅଧିପତି ।
ସ୍ତିରୀ ନିଲକ୍ଷଣ ପ୍ରାଣବୁଦ୍ଧି ହୀନ
ଏହାକୁ କୋପ କିମ୍ପା କରୁ ଦଶାନନ ।
ତୋହର ମାଇଲେ ଏହାକୁ କେ କରିବାକ
ରକ୍ଷା
ମୋହର ବୋଲ କର ନକର ଭୋକ ଇଚ୍ଛା ।
ଏବେ ତୁ ବାହୁଡ଼ି ଯାସି ନିଜପୁର
ଶୁଣିଣ କୋପେ ଯେ ବୋଲଇ ଦଶଶିର ।
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଉ ମୋତେ ଆଣି
ନୋହିଲେଣ ମୁଣ୍ଡ ପକାଇବି ହାଣି ।
ଦୁଇମାସ ଯାଏ ଆଜ୍ଞୁ କଣ୍ଟ କରିଥିବୁ

ଦେଖାଇ ନପାରିଲେ ମୋହର ଘରଣୀ
ହୋଇବୁ ।
ଏତେ ବୋଲି ଉଭା ହୋଇଲା ଦଶଶିରି
ସହସ୍ରେ ଅସୁରୀଙ୍କି ରାଇଣ ଡିଆରି ।
ତ୍ରିଜଟାକୁ ସମସ୍ୟା ଗୁପତେଣ କହି
ଯେମନ୍ତେଣ ଜାନେକୀ ମୋତେ ବଶ୍ୟ
ହୋଇ ।
ତେର୍ଣ୍ଣେ କରି ମୋତେ ଭିଆଇ ଦେବ
ତାହା ।
ମୁଇଂ ଆଣିଦେବି ମାଗିବ ଯାହା ଯାହା ।

x x x

ଏତେ ବୋଲିଣ ରାବଣ ଅନ୍ତଃପୁର ଗଲା
ଏକଥାମାନ ସବୁ ହନୁମନ୍ତ ଶୁଣୁଥିଲା ।
ଓରାର ଉପରେ ଭ୍ରମର ରୂପ ଧରି
ବସିଅଛି ମାରୁତି ଶ୍ୟରୀର ଗୋପ୍ୟ କରି ।
ରାବଣ ଗଲା ଯେ ରାକ୍ଷସୀମାନେ ଆସି
ତ୍ରିଜଟା ସହିତେ ସୀତ୍ୟାକୁ ଜଗି ବସି ।
ବୋଲନ୍ତି ଜାନେକୀ ଆମ୍ଭର ବୋଲ ଶୁଣ
ତ୍ରଇଲୋକେ ପ୍ରତାପୀ ଯେ ଅଟଇ
ରାବଣ ।
ଦେବେ ବଶ୍ୟାବୃତ୍ତି ଅଟନ୍ତି ଯାହାର ପୟର
ଦଶବଦନ ବିଂଶଭୁଜ ଅଟଇ ତାହାର ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣମଏ ଲଙ୍କା ସମୋଦ୍ର ଚଉକତି
ତିନିକୋଟି ପଞ୍ଚାଶ ଲକ୍ଷ ଯାହାର ଯୁବତୀ ।
ପାଟ ମହାଦେଈ ଅଟଇ ମନ୍ଦୋଦରୀ
ଅକଣ୍ଟେକ ରାଜ୍ୟ ଲଙ୍କାଗଡ଼େ କରି ।
ଅଇଶ୍ବର୍ଯ୍ୟ ପରେ ବଳିଲା ତୋତେ ଶ୍ରଧା
ପଞ୍ଚମ ସ୍ୱରେ ତାକୁ କାମ କଲା ବାଧା ।
ତେଣୁ ସେ ତୋତେ ଗୋ ଲୋଡ଼ଇ
ରତିକରି
ତୋ ତହୁଂ ବଡ଼ ନାହନ୍ତି କି ନାରୀ ।
ପୁରୁଷ ଭ୍ରମର ଚୁମ୍ବଇ ଲକ୍ଷେ ଫୁଲ
ତେଣୁ ସେ ତୋତେ ମନକଲା ଲଙ୍କମଇ ।
ତୁ କିମ୍ପାଇ ସୁନ୍ଦରୀରେ ନିରାଶ ତାକୁ
କରି
ପୁଣ୍ୟସ୍ତିରୀ ହୋଇ ତୁ କଥା ନବିଚାରି ।
ବନେ ବୁଲୁଥିଲୁ ଯତି ଭ୍ରଥା ପାଇ
ଗିରି ଘୋର କନ୍ଦରେ ଫଳମୂଳ ଖାଇ ।
ଦଇବ ଆସି ତୋତେ କଲାକ ଏତେ ଦୂର
ଯେବେ ସୁଖ ଭୋଗ ଯେ କରିବୁ
ଲଙ୍କପୁର ।
ଏହା ଛାଡ଼ି କିମ୍ପା ବିଷାଦ ହୋଉଥାଉ
କି କି ଶଧ କରୁ ତାହା କିମ୍ପାଇ ନକହୁ ।
ଯିସ ଅବା ବାଞ୍ଛା କରୁ ଚାନ୍ଦମୁହିଂ
ତାହା ଆଣି ତୋତେ ଦେବ ଲଙ୍କସାଇଂ ।
ଚଉଦ ଭୁବନରେ ଯିସ ଅପୂରୁବ
ତାହା ଉପଭୋଗ କରଇ ଲଙ୍କଦେବ ।
କେବଣ ହିଂ ପରକାରେ ବଳିଲା ତୋତେ
ମତି
ତୁ କିମ୍ପାଇଂ ସୁନ୍ଦେରୀରେ ତାକୁ କରୁ
ନାସ୍ତି ।
ଯେତେ କାଳେ ବିଧାତା ଆଣିଦେଲା ସୁଖ
କିମ୍ପା ସୁନ୍ଦରୀ ହୋ ହୋଉ ତୁ ବିମୁଖ ।
ରାଜପତ୍ନୀ ହୋଇବୁ ରାବଣ ଦେହ ଛୁଇଂ
ଗ୍ୟାନ ଗୋଚରେ ଗୋ ମେଳା ତୋହର
ନାହିଂ ।
ଅମୃତ ପକାଇ ବିଷ କରୁ ପାନ
ବୁଝିବାର କଥା ତୋର ନୁହଂଇ ଏମାନ ।
ବୋଲୁ ସେ ଶ୍ରୀରାମ ଅଟନ୍ତି ମୋହର ପତି
ତାହା ବିନୁ ଆନେ ମୋର ନବଳଇ ମତି ।

ସେ ସେ ମନିଷ୍ୟ ଅଟଇ ତପଚାରୀ
ତୁ ଗୋ ସୁଲକ୍ଷଣୀ ସୁନ୍ଦରୀ ଯୁବାନାରୀ ।
ରୂପ ଅନୁରୂପେ ପାଇଲୁ ଏବେ ବର
ରାଜାଧି ରାଜ୍ୟେଶ୍ୱର ଅଟଇ ବିଂଶକର ।
ସୁଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପ ଚନ୍ଦନ ଗନ୍ଧ ବାସ
ନାନା ଅଳଙ୍କାରେ ଯେ ହୋଇଣ ସୁବେଶ ।
ଲଙ୍କପତିର ତୁଲେ ବଢ଼ାଅ ପୀରତି
ଚାରିଯୁଗକଇ ଯେ ରହିଥାଉ କୀରତି ।
ଆମ୍ଭେ ତୋର ପରିଜନ ହୋଇଣ ଖଟିଥିବୁ
ଯହିଁକି ପେଷିବୁ ତୁ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବୁ ।
ଅସୁରୀଙ୍କ ବଚନେ ବୋଲନ୍ତି ରାମରାଣୀ
ବିଧାତା ଯେବେ ମୋତେ କଲା ଯେହା ଆଣି ।
ତୁମ୍ଭ ବୋଲକୁ ଛଳ କଲେ ହୋଇବାକ କିସ
ଯେଣ୍ଣେ କର୍ମେ ମୋର ଅଛଇ ଭବିଷ୍ୟ ।
ଯତିର ଭାରିଯା ମୁଁ ପତିଭକ୍ତା ସ୍ୟତୀ
ରାଜା ହୋଇଣ ତୁମ୍ଭେ କଲହ ଅନୀତି ।
କପଟେ ଚୋରାଇ ଆଣିଲ ପରନାରୀ
ଏବେ ଲୋଡୁଅଛ ସୁରତି ଭୋଗ୍ୟ କରି ।
ଯଦ୍ୟପି ପୃଥ୍ୱୀ ପଡ଼ିବ ରାସାନ୍ତଳେ
ମଧୁର ହୋଇବ ଯେବେ ଲବଣ ସିନ୍ଧୁ ଜଳେ ।
ଆଦିତ ଦେବତା ପଛିମେ ଉଇଂମ
ପବନ ଦେବତା ଯେବେ ଥମ୍ଭୀଭୂତ ହୋଇବ ।
ପର୍ବତ ଶିଖରେ ଯେବେ ଫୁଟିବ ପଦ୍ମଫୁଲ
ସର୍ବଦା ନଦୀ ଯେବେ ବହିବ ସମତୁଲ ।
ପାଣିର ପଙ୍କ ଯେ ଚନ୍ଦ୍ରମା ନିକଳଙ୍କ
ଜନ୍ତୁ ମରିବାକୁ ଯେବେ ହୋଇବନିଶଙ୍କ ।
ଯେସନେକ ହୋଇଲେ ନଟଳଇ ମୋହର ମନ
ମୋତେ ପତିପଣେ ଶ୍ରୀରାମ ହିଁ ସେ ଭାର୍ଜନ ।
ମୁଇଂ ତାର ନାରୀ ଜନ୍ମେ ଜନ୍ମେ ଅଟଇ
ସର୍ବଦା ଦିନେ ମୁଂ ସ୍ୱାମୀନ୍ତ ଚରଣେ ଖଟଇ ।
ଶୁଣିଣ ରାକ୍ଷସୁଣୀ ପାଇଲେ ବଇରାଗ
ବିକଟ ମୂରତି ଯେ ଧଇଲେ ସୀତ୍ୟା ଆଗ ।
ନୟନ ତରାଟି ବାଙ୍କ କରି ଚାହିଁ
ଜିଭ କାଢ଼ିଣ ଯେ ଲୋଡ଼ନ୍ତି ତାକୁ ଖାଇ ।
କେଶ ମୁକୁଳା କରି ଯେ ପାଡ଼ନ୍ତି ସିଂଘରଡ଼ି
ଯେକର ଉପରେ ଆରକ ଯାଇ ପଡ଼ି ।
କେ ବୋଲଇ ସୀତ୍ୟାକୁ ମାରିବା ଏହିମତେ
କେ ବୋଲଇ ମାରିବି ସ୍ୱାମୀର ନିମନ୍ତେ ।
ବୋଲଇ ବିଧାତାର ନ ଯୋଗାଇ କିଛି
ଯେହାକୁ କିମ୍ପାଇ ଯେଥକୁ ଆଣିଅଛି ।
ବନସ୍ତେ ବୁଲିବ ସେ ଖାଇବ କନ୍ଦମୂଳ
ପରିହରଣ କରିବ ଯେ ବୃକ୍ଷର ବକଳ ।
ଦେଶାନ୍ତରୀ ଲୋକର ଘରଣୀ ହୋଇଥିବ
ରାଜ୍ୟ ଭୋଗ୍ୟ ଯେ କିଅବା କରିବ ।
କେ ବୋଲଇ ପାମେରୀ ନଜାଣଇ ଏ ଭାବ
ଯେବଣ ଲଙ୍କାଗଡ଼ ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲଭ ।
ତହିଁର ଠାକୁରାଣୀ କି ଇତର ଲୋକ ହୋଇ
ଏଡ଼େ ସମ୍ପଦ ଏହାକୁ ଦେଲା କବେଣ ବିହି ।
କେ ବୋଲଇ ଏହାକୁ ପକାଇବା ମାରି
ପୋଡୁ ଯେସଲ ଯାଉ ସବୁଙ୍କରି ।
ଏହାରେଣ ସହସ୍ରେ ଲୋକ ବନ୍ଦୀ ହୋଇଲୁ

ରାଜାଙ୍କୁ ସେବା କେହି କରି ନପାରିଲୁ ।
କେହି ବୋଲଇ ମୋହର ବୋଲରେଣ ଆସ
ସବିଂଏ ହୋଇଣ ଗୋ ଚୋବାଇବା ମାଂସ ।
କେହି ବୋଲଇ ଆଗୋଳି ନଧର ମୋତେ ଛାଡ଼
ତୁଳା ପ୍ରାୟେ ଚୋବାଇବି ଏହାର ହାଡ଼ ।
କେହୁ ବୋଲଇ ଏହୁ ଅଟଇ ନିରିମାଖି
ନିର୍ଭରେ ଯେହାର ମୁଂ ଉପାଡ଼ିବି ଆଖି ।
କେ ବୋଲଇ ପ୍ରାଣ ଘେନିମି ଯେହାର
କେ ବୋଲଇ ଆଗୋ ବେଗ କରି ମାର ।
କେହୁ ରଡ଼ି ଦେଇ ଆକ୍ରଷନ୍ତି ଯାଇ
ତ୍ରିଜଟା ବୋଇଲା ଅସୁରୀଙ୍କି ଚାହିଂ ।
କିମ୍ପା ଲୋ ଡରାଇ ଏହାଙ୍କୁ ପ୍ରାଣ ଘେନ
ଯେ ମହାସ୍ୟତୀକି ଲୋ ନଧର ଅବିଗୁଣ ।
ଆଜର ରଜନୀ ମୁଂ ସପନେ ଦେଖିଲି
ତେତେବେଳେ ସୀତ୍ୟାଙ୍କୁ ମୁଂ କୋପ ଉପେକ୍ଷିଲି ।
ଶ୍ରୀରାମ ନାମେ ଯେ ଅଟଇ ଏହାର ବର
ସାଙ୍ଗେଣ ଲକ୍ଷଣ ଅଟଇ ସହୋଦର ।
ରକ୍ଷ ମରକଟ ବଳ ଘେନି ଆୟେ
ସମୋଦ୍ର ପାରିହୋଇ ପଶିଲେ ଲଙ୍କାୟେ ।
ରାବଣଙ୍କୁ ମାରି ଘେନିଗଲେ ସୀତା
ଏ ନଗ୍ରେ ନୃପତି ହୋଇଲା ମୋହର ପିତା ।
ଯେସନ ସପନ ସଂଶୟେ ଏଥି ନାହିଂ
ଶଙ୍କୁନ୍ୟ ବିଚାରି ଜାଣିଲଇଂ ମୁଇଂ ।
ତୁମ୍ଭେ ଯେବେ ଲୋ ସୀତାରେ ଶରଣ ପଶ
ନୋହିଲେଣ ଗଞ୍ଜି ହୋଇବ ଅବଶ୍ୟ ।
ଏଯେ ମାହାସ୍ୟତୀ ଶ୍ରୀରାମର ରାଣୀ
ଅନନ୍ତକୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଅଟଇ କାରେଣୀ ।
ଅସୁରବଳ ଯହୁଂ ହୋଇଲେ ବର୍ଦ୍ଧମାନ
ତେଣୁ କରି ମାନେବ ରୂପ ଧଇଲେ ଭଗବାନ ।
ନିଶ୍ଚୟେ ରାବଣଙ୍କୁ ନିଧନ କରିବେ
ସୁରଗଣମାନଙ୍କର ମାନ ଉଦ୍ଧରିବେ ।
ଆମ୍ଭେ ଏହାଙ୍କୁ ତ ସେବା କରୁଥିବା
ଆପଦକାଳେଣ ଦୁସ୍ତରୁ ତରିବା ।
ତ୍ରିଜଟା ମୁଖରୁ ଏମନ୍ତ ବାକ୍ୟ ଶୁଣି
ଶୁଣିଣ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ ରାକ୍ଷାସୁଣୀ ।
ସୀତୟାର ବାମନୟନ ଘନଘନ ଫୁରି
କାୟା ସଲିକାଜ ଜନେକ କୁମାରୀ ।
ଦେବୀ ବିଚାରିଲେ ହୋଇଲା କାର୍ଯ୍ୟସିଦ୍ଧ
ନିଚୟେ ରାବଣ ହୋଇବ ପ୍ରାଣେବଧ ।
ତ୍ରିଜଟାହିଂ ଯାହା ଦେଖିଲା ସପନେ
ମୁହିଂ ଦେଖିଲି ଗୋ ଏସନ ବିଧାନେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ ଯେ ବାନର ଠୁଳ ଘେନି
ଲଙ୍କାରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଭାଇ ବେନି ।
ରାବଣଙ୍କୁ ମାରି ମୋତେ ଘେନିଗଲେ
ଏ କଟକେ ରାଜା ବିଭୀଷେଣ କଲେ ।
ଏସନେକ ସପନ ଦେଖିଲା ମୋ ଆଜ
ତ୍ରିଜଟାହିଂ ଦେଖିଲା ହୋଇଲା ଶୁଭକାର୍ଯ୍ୟ ।
ବାମନୟନ ମୋର ଘନଘନ ଫୁରି
ଏସନେକ ସପନେ ଯେ ଶୁଭ ପାଆନ୍ତି ନାରୀ ।
ଏସନେକ ଭାଳନ୍ତେ ରଜନୀ ଶେଷ ହୋଇ
ଆଦିତ ଦେବତା ପୂର୍ବଭାଗରେ ଉଇଂ ।

ହନୁ ବିଚାରଇ ଏବେ କରିବି ବୁଧି କିସ
କେବଣ ପ୍ରକାରେ ମୁଂ ନେମଇ ସନ୍ଦେଶ ।
ଲୋକେ ଅଛନ୍ତି ଯେ ବାରତା କେମନ୍ତେ
ଦେବି
ଯେକାକରି ସୀତୟାକୁ କେମନ୍ତେ
ଦେଖିବି ।
ଯେସନେକ ଭାଳି ଯେ ବିସ୍ମୟେ ତୁନି
ହୋଇ
ଉରାର ଉପରେ ଯେ ଅଛି ବୀର ଶୋଇ ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଯେ ଶୁଣିମା ଦିବ୍ୟରସ
ଅହର୍ନିଶି ପାହି ହୋଇଲା ଦିବସ ।
ସୀତୟା ବୋଇଲେ ଗୋ ତୁ ଶୁଣସି ତ୍ରିଜଟା
ଯେତେବେଳ ଯାଏ ହୋଇଲୁ ଲୁଗା
ଅପାଲଟା ।
ଶଉଚ ହୋଇବା ନଦୀକି ଯିବା ଚାଲ
ଶୁଣି ସଜ ହୋଇଲେ ରାକ୍ଷସୁଣୀ ପଲ ।
ହନୁମନ୍ତ ମନ ହୋଇଲା ଉଷତ
ଯେହିକ୍ଷଣି ସୀତାକୁ କହିବି ବାରତ ।
ନଦୀର କୂଳେ ତ ଦେଖିବି ଏକା କରି
ଯେତେ ଭାଳି ବୀର ଯେ ଗଲାକ ଆଗ
ସରି ।
ଭ୍ରମରେକ ହୋଇଣ ଗଗନେ ଉଡ଼ିଗଲା
ବୃଦ୍ଧ ଗଣ୍ଡକୀ ତୀରେଣ ଯାଇଣ ମିଳିଲା ।
ଶିଶୁପା ବୃକ୍ଷର ଶିଖରେ ଯାଇଣ ବସି
ସୀତାର ଯିବାକୁ ସେ କରିଅଛି ଦୃଷ୍ଟି ।
ଛନଛନ ମନ ତାର ଖର ନିଶ୍ୱାସ
ବାଟ ଚାହୁଂଅଛି ଯେ ପବନର ଶିଷ ।
ସହସ୍ରେ ଅସୁରୀ ମଧରେ ଦେବୀସୀତ୍ୟା
ନଦୀକୂଳକୁ ଆସଇ ଜନେକ ଦୁହିତା ।
ତାରାଗଣ ମଧ୍ୟେ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଯେହ୍ନେ ଦିଶି

ବନଜୀବ ମଧ୍ୟେକି ସିଂହ ବଧୂ ଆସି ।
ଦେଖି ହନୁମନ୍ତ ମନରେ ବିଚାରି
ଏ ସେ ଜାନେକୀ ଶ୍ରୀରାମ ମନୋହାରୀ ।
ଦେହ ଭାଜି ଅଛି ନାହିଂ ଯେ ଆହାର
ଓଶେକ ବନ ମଇଧୁଂ ହୋଇଲା
ବାହାର ।
ଅତିହିଂ ଶୋକେଣ ମଳିନ ନୟନ ବେନି
ଶିର ନୁଆଂଇଣ ଚାଲଇ ମାନିନୀ ।
ଅମଳାଣ ବାସ ପିନ୍ଧିଣ ବାଳୀ ଅଛି
ନେତ୍ରରୁ ଅଶ୍ରୁଜଳ ଘନଘନ ପୋଛି ।
ଶ୍ୟରୀରେ ବଳ କି ଜୀବ ଏହାର ନାହିଂ
ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନେ ମନ ଅଛି ଶ୍ରୀରାମର ତହିଂ ।
ଅଳକା ବେଢ଼ିଅଛି ଖୋଷା ଅସମ୍ଭାଳ
ବେଣୀ ପାଡ଼ିଅଛି ଥୋକାଏକ ବାଳ ।
ତାମ୍ବୋଳ ବିହୁନେ ସିଠୁଆ ଦିଶଇ ଓଷ୍ଠ
ତୈଲୋକନାୟେକାଣୀ ପାଉଅଛି କଷ୍ଟ ।
କୁଚେ ପତ୍ରାବଳୀ ଲେଖନ ଏହାର ନାହିଂ
ଅଳତା ବିହୁନେ ପାଦ ଅଶୋଭା ଦିଶଇ ।
ବାହେଣ ବାହୁଟି କଣ୍ଠେ ନାହିଂ ହାର
ଆଭରଣ ବିହୁନେ ଦେହ ଅଶୋଭା
ଏହାର ।
ପର୍ବତୁ ନଦୀ ଯେହ୍ନେ ଆସୁଥାଇ ବାହି
ତେସନେକ ଜାନେକୀ ଆସଇ ଥର
ହୋଇ ।
ଦିଅଁ ନଥିଲେଣ ଦେଉଳ ଯେଣ୍ଣେ ଦିଶି
ତେସନେକ ପଟାନ୍ତର ଦିଶଇ ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ।
ବାବୁ ବିଧାତାରେ ଯେହାକୁ ଏହା କଲୁ
ଜଗତଜନନୀକି ଏଡ଼େ କଷ୍ଟ ଦେଲୁ ।
ମଦୁଆର ହାତେ ଯେ ଦେଲୁ ବେଦପୋଥି
ତୃଣେ ବୁଡ଼ାଇଣ ଥୋଇଲୁ ଗଜମୋତି ।

ତମ୍ବା ଖୋରିରେ ଭରିଲୁ ନେଇ ଦୁଧ
ମାଣିକ ପକାଇଲୁ ହୁତାଶନ ମଧ ।
ପଙ୍କେ ପାଟସୂତା ଲୁଚାଇଲୁ ନେଇ
ସୀତୟାକୁ ଅଛୁ ସେ ରାକ୍ଷସ ଘରେ ଥୋଇ ।
କେଣ୍ଣେ ସେ ସର୍ବଜ୍ଞ ଅଟୁ ହୋ ବିଧାତା
କି ଦୋଷ କଲା ତୋତେ ଜନେକ ଦୁହିତା ।
ଏସନେକ ବିଚାର କରଇ ମାରୁତି
ଅସୁରୀଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ଆସଇ ଦେବୀ ସ୍ୟତୀ ।
ଯେବଣହିଂ ବୃକ୍ଷେ ହନୁମନ୍ତ ବସିଅଛି
ସେ ତରୁତଳେ ଯାଇ ମିଳିଲା ମୃଗାକ୍ଷି ।
ଯେ ଯାହାରେ ରାକ୍ଷସୀମାନେ ଗଲେ
ନିତ୍ୟକର୍ମ ବିଧି ସାରିତ ମନକଲେ ।
ଶିଶୁପା ବୃକ୍ଷତଳେ ଜାନେକୀ ଉଭାହୋଇ
ଦୁଃଖେଣ ମନେମନେ ଭାଳଇ ବଇଦେହୀ ।
ପୋଡୁ ମୋହର ଜୀବନ ମରିବା ବଡ଼ ସୁଖ
କେତେହେଁ ବିଧାତା ଦେଉ ମୋତେ ଦୁଃଖ ।
ଶ୍ରୀରାମର ବିଚ୍ଛେଦ ଆଜକୁ ଦଶମାସ
କାହାରି ମୁଖେ ସ୍ୱାମୀର ନପାଇଲି ସନ୍ଦେଶ ।
ଏସନେକ ବୋଲନ୍ତେ ହନୁମନ୍ତ ବିଚାରି
ଏହି ଯେ ନିଚୟେ ଜନେକ କୁମାରୀ ।
ଯେବଣ ଦିନେ ସୀତାକୁ ଆଣିଲା ରାବଣ
ମୁହିଂ ଯେ ଥିଲି ଋଷିମୁଖ ପର୍ବତେଣ ।
ରୋଦନ କରି ଯେ ଆସନ୍ତେ ଦେବୀ ସ୍ୟତୀ
ରଘୁବଂଶେ ଶ୍ରୀରାମ ଅଟନ୍ତି ମୋର ପତି ।
ଯେ ଶବଦ ଶୁଣି ଊର୍ଦ୍ଧକୁ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଲି
ରାବଣର କୋଳେ ମୁଂ ସୀତାକୁ ଦେଖିଲି ।
ଏହି ସେ ଜାନେକୀ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ବାମା
ଆନ ପଟାନ୍ତର ନାହିନା ଉପମା ।
ଏ ସେ ପରମଲକ୍ଷ୍ମୀ ସିନ୍ଧୁର ଦୋହିତୀ
ଏ ଅଟେ ଜନକର ଘରେ ଉତପତ୍ତି ।
ପତିର ବିଚ୍ଛେଦେ ଏ ସ୍ୟତୀର ବ୍ରତପାଳି
ଦୁଃଖେଣ ଦିନ ସେ ବଞ୍ଚଇ ମହୀୟଳୀ ।
ଶ୍ରୀରାମ ମୋହର ଆଗେ କହିଲେ ଯିସ ଯିସ
ତହୁଂ ଶତେଗୁଣ ଅଟଇ ବିଶେଷ ।
ଧନ୍ୟ ଯେ ଜାନେକୀ ଯେ ଧନ୍ୟ ଯେହାର ନେତ୍ର
ଧନ୍ୟ ଯେହାର ନାସିକା ଧନ୍ୟ କରପତ୍ର ।
ଧନ୍ୟ ଶ୍ରବଣ ଯେ ଅଧର ଦନ୍ତଧନୀ
ଧନ୍ୟ କାବେରୀ ଯେ ଜିଣି ସେ ମେଦିନୀ ।
ଧନ୍ୟ ବକସ୍ଥଳ ଧନ୍ୟ ଯଉବନ
ଧନ୍ୟ ମଝା ଯେହାର ଧନ୍ୟ ନିସ୍ତମ୍ବନ ।
ଧନ୍ୟ ଚରଣ ତୋହର ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠି ତୋର ଧନ୍ୟ
ଧନ୍ୟ ଶଶୁରେ ଯେ ଧନ୍ୟ ଜନେକ ମହାମୁନ୍ୟ ।
ଧନ୍ୟ ଜନନୀ ଯେ ଧଇଲା ଉଦରେ
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ବଢ଼ିଲୁ ତୁ ଯେ ଯାହାପୁରେ ।
ଧନ୍ୟ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଯେ ଧନ୍ୟ ଦଶରଥ
ଧନ୍ୟ କଉଶୁଲ୍ୟା ଯେ ଗର୍ଭଧାରୀ ମାତ ।
ଧନ୍ୟ ଅଯୋଧ୍ୟାର ଧନ୍ୟ ନରନାରୀ
ଧନ୍ୟ ଶ୍ରୀରାମକୁ ସୀତା ବିଭା କରି ।
ଧନ୍ୟ ସୁଗ୍ରୀବର କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟା କଟେକ
ଧନ୍ୟ ଶ୍ରୀରାମକୁ ଦେଖନ୍ତି ଯେତେ ଲୋକ ।
ଧନ୍ୟ ମୋହର ପୁଣ୍ୟ ଧନ୍ୟ ମୋହର ଜନନୀ
ଧନ୍ୟ ମୋହର ପିତା କେଶରୀ ପବନ ହିଂ ଧନୀ ।
ଧନ୍ୟ ଦେଶ ଲୋକ ହେ ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭର ସାଇଂ

ଧନ୍ୟ ଲଙ୍କପତିରେ ତୁ ତପ କଲୁ କାହିଁ ।
ରଘୁନାଥର ବାଣେ ହୋଇବୁ ପ୍ରାଣ ନାଶ
ସ୍ୱର୍ଗେ ବସିବୁ ଯାଇ ଅକ୍ଷୟେ ସ୍ୱର୍ଗବାସ ।
ଯେହ୍ନେକ ବୋଲି ହନୁ ଭାଳଇ ପୁଣ ପୁଣି
ରାକ୍ଷସୁଣୀମାନେ ଆସିବେ ଏହିକ୍ଷଣି ।
ଏକାନ୍ତ ବେଳେ ଯେ ସମାଦ କରିବି
ସଙ୍କେତ ଘେନି ଏଥୁଂ ବେଗ ହୋଇଯିବି ।
ଯେତେ ବୋଲି ଛାଡ଼ିଲା ଭ୍ରମର ଶରୀର
ଅତିହିଂ ସାନ ସେ ଯେ ହୋଇଲାକ ବାନର ।

x x x

ଯେବଣ ରୂପ ମୋତେ କହିଲେ ସ୍ୱାମୀ ରାଇ
ସେ ଗୁଣ ଶଙ୍କୁନ୍ୟ ଅଛି ସୀତା ତହିଂ
ନିଚୟେ ଜାନେକୀ ଯେ ଜନେକ କୁମାରୀ
ନୋହିଲେ କି ଯେତେ ଲକ୍ଷଣ ଏଡ଼େ ନାରୀ ।
ଯହୁଂ ସେ ହନୁମନ୍ତ ଯେ ବୋଲ ବୋଇଲା
ଶୁଣି ସୀତା ହରଷ ବିସ୍ମୟ ହୋଇଲା ।
ଚାରିଦିଗକଇ ଚାହାନ୍ତି ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଗତି
ମନେ ମନେ ବିଚାର କରଇ ମାହାସ୍ୱତୀ ।
କେ ମୋତେ ରାମ ନାମ ଅମୃତ ସିଞ୍ଚିଲା
ଯେତେ ବୋଲି ଦେବୀ ବୃକ୍ଷକୁ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଲା ।
କର ଦୁଇ ଯୋଡ଼ିଣ ଯେ ବୋଲଇ ପୁଣ ପୁଣି
କେ ମୋତେ ଶୁଣାଇଲା ଶ୍ରୀରାମର ବାଣୀ ।
କେବଣ ମାହାତ୍ମା କଲୁ ମୋତେ ଦୟା
ତୁନି ହୋଇଲୁ ତ କେବଣ ହିଂ ମାୟା ।

x x x

ଏ ସତ ହୋଇଲେ ପାଇବି ବାରତା
ଯେତେ ବୋଲି ବିସ୍ମୟେ ହୋଇଲା ଦେବୀ ସୀତା ।
ହନୁ ବୋଲଇ ନ ପୁଣ କରଇ ମୋତେ କୋପ
ଯେତେ ବୋଲି ହୋଇଲା ସାମାନ୍ୟ ସ୍ୱରୂପ ।
ବାନର ପ୍ରାୟେ ହୋଇ ବୃକ୍ଷରୁଂ ଖସିଲା
ଆକାଶୁଂ ପକ୍ୱୁଂ ଫଳ ପଡ଼ିବା ପ୍ରାୟେକ ଦିଶିଲା ।
ଜାନେକୀର ଛାମୁରେ ମିଳିଲା ମାରୁତି
ପଚାରଇ କେ ତୁମ୍ଭେ କାହାର ଯୁବତୀ ।

x x x

ଶୁଣି ବଇଦେହୀ ଯେ ହେଠ ମାଥ କରି
ଧୀରେ ଧୀରେ କହଇ ଯେ ହୃଦରେ ଶୋକ ଭରି ।
ଜନେକର ଝିଅ ମୁଂ ନାମ ମୋର ସୀତା
ଦଶରଥ ବଧୂ ମୁଂ ଶ୍ରୀରାମ ବନିତା ।

x x x

ଯେକଥା ଦେବେ ଯେ ମାନୁଷ୍ୟେ ଅଗୋଚର
କହସି କପି ତୁ ଯେ କାହାର କୁମର ।
ହନୁମନ୍ତ ବୋଲଇ ମୁଂ କେଶରୀର ସୁତ
ଡମଞ୍ଜନୀ ନାମେ ଅଟଇ ମୋହର ମାତ ।

x x x

ଏବେ ମାଏ ତୁମ୍ଭେ ଗୋ ନକରସି ଶୋକ
ହେଳେଣ ଜିଣିମୁ ମାଗୋ ଆମ୍ଭେ ତଇଲୋକ୍ୟ ।
ତୋହର ସ୍ୱାମୀ ଯେ ଅଟଇ ରଘୁନାଥ
ଅବଶ୍ୟ ବିଜୟ କରିବେ ରାମ ଏଥ ।
ରାବଣକୁ ମାରି ଗୋ ତୋତେ ଘେନି ଯିବେ
ଯେ ନଙ୍କାଗଡ଼ ଗୋ ଅବିଘ୍ନରେ ବିଧଂସିବେ ।
ହନୁମନ୍ତ କଥା ଶୁଣିଣ ମାହାସତୀ
ମନେ ମନେ ବିଚାରଇ ଜନେକ ଦୋହିତୀ ।
ଯେ ଅବା ରାବଣ ଯେ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ପିତା

ମାୟା ହୋଇ ଅବା କହଇ ବାରତା ।
ରାକ୍ଷାସ ଚାଣ୍ଡାଳ ଯେ ଅଟଇ କାମରୂପୀ
ରାମ ଯେ ମାନୁଷ୍ୟ ଆଣିଲେ କାହିଁ କପି ।
ମାୟା ଅମାୟା ମୁଂ ଜାଣିବି କେମନ୍ତେ
ପ୍ରତେ ଯିବି ଯେହାକୁ କେବଣ ହିଂ ମତେ ।
ଏସନେକ ବିଚାରି କହିଲେ ମାହାସ୍ୱତୀ
କିସ ଶଙ୍କୁନ୍ୟ ତୋତେ ନା କହିଲେ
ରଘୁପତି ।
ତୁ ଯେବେ ତାହାକଂର ଯେଡ଼େକ ବିଶ୍ୱଆସ
ଶୁଣି ଅଛୁଟିକି ଗୁପତ ସନ୍ଦେଶ ।
ଶୁଣି ହନୁମନ୍ତ ହୋଇଲା ତ୍ରିପୁତି
ଅଣ୍ଟିରୁ କାଢ଼ି ମୁଦି ଦେଲାକ ମାରୁତି ।
ଦେଖିଣ ଜାନେକୀ ଯେ ଶିରରେ ତାହା ଧରି
ଭ୍ରାନ୍ତି ଛାଡ଼ିଲା ଯେ ଜନେକ କୁମାରୀ ।
ଶ୍ରୀରାମ ନାମ ଯେ ଅକ୍ଷର ତିନିଗୋଟି
ତାହାଦେଖି ବଇଦେହୀର ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ ଫୁଟି ।

x x x

ଏତେ ବୋଲି ମୁଦି ହିଆରେଣ ନଦି
ନୟନୁ ଅଶ୍ରୁଜଳ କି ପର୍ବତୁ ବହେ ନଦୀ ।
ହନୁମନ୍ତ ବୋଇଲା ତୁ କିମ୍ପାଇ ଶୋକ କରୁ
ପୁଣ୍ୟସ୍ତିରୀ ହୋଇଣ ଗୋ କଥା ନ ବିଚାରୁ ।
ତୁ ଯେବେ ଏତେ କଷ୍ଟ ନପାଇବୁ ସତୀ
କେମନ୍ତେ ମରିବ ଆନେ ରାବଣ ଦୁପିଷ୍ଟି ।

x x x

ତୁ ଯେବେ ଆସିଣ ପିଠିରେ ମୋର ବସ
ମାୟା ବୁଦ୍ଧିମାନ ହେଉ ତାର ନାଶ ।
ଶ୍ରୀରାମର ସନିଧେ ତୋତେ ସମର୍ପଇ
ଲଙ୍କା ପାଉ କି ନା ସେ ମନ୍ଦୋଦରୀ ସାଇଂ ।
ଜାନେକୀ ବୋଇଲା ହନୁର ବୋଲ ଶୁଣି
ଯେବଣ କଥା ତୁ କହିଲୁ କପି ମଣି ।
ମୋହ ଗଲେ ଏଥୁ ରାବଣ ଜୀଇଂବ
ସ୍ୱାମୀର ଆଜ୍ଞା ତ ବିଅର୍ଥ ହୋଇବ ।
ସେହି ଚୋରାଇଲା ତୁମ୍ଭେ ଚୋରାଇବ
ଏ କଥାରେ କିସ ପୌରୋଷ ପାଇବ ।

x x x

ମୁହିଂ ସତ୍ୟ କଲି ଅଗ୍ନି ଦେବ ଛୁଇଂ
ଶ୍ରୀରାମ ବିନୁ ମୋର ଆନ ପତି ନାହିଂ ।
ଯେହୁ ବେନି କଥା ସେ ଯେ ନଜାଣଇ ଆନ
କହିଲେଣ ପ୍ରତେ ଯେ ଯିବେ ରଘୁନାନ ।
ଯେତେ ବୋଲି ଦେବୀ ମଥାରୁ ମଥାମଣି
ହନୁମନ୍ତ ହସ୍ତରେ ଯେ ସମର୍ପିଲେ ଆଣି ।
ଶ୍ରୀରାମର ମୁଦ୍ରିକା ସାଇତିଲେକ ସ୍ୱତୀ
ଆଙ୍ଗୁଷ୍ଠିରେ ଆପଣ ନାଇଲେ ପ୍ରିୟବତୀ ।
ହନୁମନ୍ତକୁ ବୋଇଲେ ଯାଅ ବେଗେ
ହୋଇ
ବାରତା କହି ଘେନି ଆସ ବେଗ ହୋଇ ।

ରାବଣର ରାଜସଭା

ତୋଟାଳ ସହିତେ ମିଳିଲେ ନବର
ଆସ୍ଥାନ କରି ବସି ଅଛଇ ଦଶଶିର ।
ମ୍ରକତର ଜଗତୀ ସୁବର୍ଣ୍ଣର କମ
ନବରତ୍ନ ପିତୁଳା ଦିଶଇ ଅନୁପାମ ।
ସ୍ଫଟିକର ପାବଛ ଖମ୍ବ କାଚ ଢାଳ
ନିର୍ମଳ ରୁପାର ଉପରେ ଖଣ୍ଡଶାଳ ।
ମାଣିକର ଚଉରା କୁବିନ୍ଦର ଗୁଞ୍ଜ
ନୀଳା ଚଟିପାଟି କାଣ୍ଡ ବଇଦୁର୍ଯ୍ୟ ।
ଗଣ୍ଡିଅନା ବତା ରଙ୍ଗ ପାଟ ନଇ
ତେଜପତ୍ର ଛାୟେଣୀ ସୁବର୍ଣ୍ଣ କଳସ ଦୁଇ ।
ନେତର ଚିରାଳ ମୁକୁତା ମଣିମାନ
ପୟରେ ନୂପୁର ତୋଢର ବିତପନ ।
ଶିରରେ ଶ୍ୱେତଛତ୍ର ଉଡ଼ଇ ଫରଫର
ପାଶରେ ଢାଳଇ ଯେ ସହସ୍ରେ ଚାମର ।
ବିଭୀଷେଣ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଯେ ପ୍ରଶସ୍ତ
ଅକ୍ଷୟେ ମୋହୋଦର ଶୁକ ସାରଣ
ଦୁଇପାତ୍ର ।
ଯମଘଣ୍ଟ କାଳଘଣ୍ଟ ଅତିକାୟେ ଅଜୟେ
କୁମ୍ଭାସୁର ନନ୍ଦାସୁର ମାହାକାୟେ ଅମୟେ ।
ବୀରଘଣ୍ଟ ସହିତେ ମହୀରାବଣ
ଜମ୍ବୋମାଳୀ
ମୁଖା ଦୁରମୁଖା ରଣସିଂଘା ବାଜି ।
ବିଦ୍ୟୁମାଳି ଭଦ୍ରାସୁର ମୋଟ ମାହାନାଦ ।
ଶାରଦୋଳ ସିନ୍ଧୁ ପ୍ରକାଶ ମାହାମେଦ ।

ଶମ୍ଭୁ ନିଶମ୍ଭୁ ମୂଳେଣ ପାତ୍ରମାନ
ଅଠରଗଣ୍ଡା ଯେ ଅଟଇ ନନ୍ଦନ ।
ତେର ଶତ ନାତି ସମସ୍ତେ ଅଛନ୍ତି
ପଞ୍ଚାଶ କୋଟି ଯେ ମକୁଟ ବନ୍ଧାୟେ ଥାନ୍ତି ।
ରାଉତ ମାହୁନ୍ତ ରଥୀ ଅଗଣିତା
ପୟେକାର ପାଇକ କେ କରିବ ଗଣିତା ।
ବ୍ରହ୍ମା ରୁଦ୍ର ଇନ୍ଦ୍ର ସହିତେ ଦେବଗଣ
ସଭା କରି ବସିଅଛଇ ରାବଣ ।
ସ୍ୱର୍ଗ ଅପଛରୀ କରୁଛନ୍ତି ନୃତ୍ୟ
ତେତିଶ କୋଟି ଦେବେ ଅଛନ୍ତି
ବହୁତ ।
ଚିମ୍ବରୁ ନୃତ୍ୟ ଯେ କରଇ ଗାୟେଣୀ
ଦୁର୍ବାସା ନାଟକୁ ଅବଧାନ ବିଂଶପାଣି ।
ଗନ୍ଧର୍ବ କିନ୍ନର ଦକ୍ଷ ବିଦ୍ୟାଧର
ଦେବତାଙ୍କର ସଇନି ଅଛନ୍ତି ଅପାର ।
କାହିଁ ଅଶ୍ୱ ଖେଳ କାହିଁ ମାଲଯୁଦ୍ଧ
କାହିଁ ପଟୋଆରି ଅଛନ୍ତି ମତ୍ତଗଜ ।
ସେନାମାନେ ଅଛନ୍ତି ନିଶବଦ ହୋଇ
ବ୍ରହ୍ମାକଇ ଚାହିଁ ବୋଲଇ ଲଙ୍କସାଇଂ ।
ଭୋ ପିତାମହ କଥାୟେ କହସି
ତାଣ୍ଡେବନୃତ୍ୟ ବୋଲି କେବଣ
ଭରହରସି ।
ଦିଅସି ଆଜ୍ଞା ନାଚନ୍ତୁ ଅପଛରୀ
ଶୁଣିଣ ହସିଯେ ବୋଇଲେ କୁଶଧାରୀ ।

କେ ତାଣ୍ଡବ ନୃତ୍ୟ କରିତ ଭାରଜନ
ଯେକା ମାତ୍ର ତାହା ଜାଣନ୍ତି ତ୍ରିଲୋଚନ ।
ଆନ କି ଭାରଜନ ତାଣ୍ଡବ ନୃତ୍ୟ କରି
ଶୁଣିଣ ରୁଦ୍ରଙ୍କୁ ଯେ ବୋଇଲା ଦଶଗିରି ।
ଭୋ ଦେବ ତ୍ରିପୁର ଦହନ ପଞ୍ଚମୁଖ
କରହ ନୃତ୍ୟ ସ୍ୱାମୀ ଆମ୍ଭେ ଦେଖି ହେଉ ମୋକ୍ଷ ।
ରୁଦ୍ର ବୋଇଲେ ସେ ଅପୂର୍ବ ନୃତ୍ୟରଙ୍ଗ
ତାଳ ଧରିବାକୁ ଯେ ନାହାନ୍ତି ଶ୍ରୀରଙ୍ଗ ।
ବ୍ରହ୍ମା ମରଦଳ କଂସାଳ ଇନ୍ଦ୍ର ବାଇ
ପବନ ଦେବତା ଫୁଙ୍ଗା କାହାଳୀ ଯମ ବଜାଇ ।
ନାରଦ ଯନ୍ତ୍ର ବରୁଣ ବଜାଇ ବଇଂଶୀ
ବିଷ୍ଣୁ ତାଳ ଧରି ଗୀତ ରସେ ପଶି ।
ତେବେ ସେ ନୃତ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ସୁଖ ପାଇ
ନୋହିଲେଣ ତାନମାନ କେବେହେଂ ନରସଇ ।
ରାବଣ ବୋଇଲା ଯେକା ବିଷ୍ଣୁ ନାହିଂ ଯେଥେ
ମରଦଳ ଧରିବାକୁ ତ ଅଛନ୍ତି ଚଉମାଥେ ।
ଯମ ବରୁଣ ବାସେବ ଯେ ପବନ
ନାରଦ ସହିତେ ଯେ ଅଛନ୍ତି ତ୍ରିଲୋଚନ ।
ହରି ପାଳଟକୁ ମୁଂ ଧରଇ କିନା ତାଳ
ଯେତେ ବୋଲି ଉଠିଲା ବିଶ୍ରବାର ବାଳ ।
ତକ୍ଷଣେ ବିଧାତା ମର୍ଦ୍ଦଳ ଯାଇ ଧରି
ଯନ୍ତ୍ର ବଜାଇ ନାରଦ ଗାନ୍ଧାର ଉଚାରି ।
ପବନ ଫୁଗାଂ ଯେ ବଜାଇ ଧୀର ଧୀର
କଂସାଳ ଧରି ଯେ ଝମକାଇ ବଜ୍ରଧର ।

ବରୁଣ ବଇଂଶୀ ସୁସରେ କରେ ଧ୍ୱନି
ନୃତ୍ୟରଙ୍ଗ ଦେଖିବାକୁ ଆନନ୍ଦ ସୁରମୁନି ।
ଗହ ଗହ ଶବଦ ତବଦ ସର୍ବଜନ
ବିଭୀଷେଣ ବିଚାର କରଇ ମନେ ମନ ।
କିମ୍ଵା ଯେ ବିପରୀତ କରୁଅଛି ରାୟେ
ଅରଷ୍ଟି ମଣୁଅଛି ସମ୍ପଦ ପରାୟେ ।
ଯେସନ ସମୟେ ଧାତା ବାଇଲେ ମର୍ଦ୍ଦଳ
ପୃଥ୍ୱୀ ହଲିଲା ହୋଇଲା ଟଳମଳ ।
ରୁଦ୍ରଦେବ ନୃତ୍ୟେ ପଶିଲେକ ଯାଇଂ
ଚରଣେ ଘାଗୁଡ଼ି ଯେ ବାନ୍ଧିଲା ଉମାସାଇଂ ।
ମର୍ଦ୍ଦଳେ ହସ୍ତଦେଇ ଗୁଣିଲେକ ଗୀତ
ଘସଡ଼ି ଦେଇଣ ଯେ ମାଇଲେ ପାଦଘାତ ।
ବଦନ ମାଡ଼ିଣ ଯେ ପଡ଼ିଲା ଲଙ୍କପତି
ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ ହୋଇଣ ବୁଲିଲାକ ବସୁମତୀ ।
ରାବଣ ବୋଇଲା ନକର ଦେବ ନୃତ୍ୟ
ଆମ୍ଭ ବିକଳ ମୋହର ସମାକୁଳ ଚିତ୍ତ ।
ମୁହିଂ କି ଭାର୍ଜନ ତାଣ୍ଡବ ନୃତ୍ୟ ଚାହିଂ
ବସ ବସ ସ୍ୱାମୀ ବିହିତ ନୁହଇଂ ।
ହର ବୋଇଲେ କାହିଂ ନାଟ ରସେ ଭୋଳା
ଘାଗୁଡ଼ି ହୋ ବାନ୍ଧିଅଛି ବିଶ୍ରବାର ବଳା ।
ନୃତ୍ୟ ରଙ୍ଗ ଦେଖିବାକୁ ଶରଧା ଯେବେ କଲୁ
କିମ୍ପା ଆନେ ନାସ୍ତି ବୋଲିଣ ବୋଇଲୁ ।
ରାବଣ ବୋଇଲା ମୁଂ ନିହାଇ ଆଉ ଚାହିଂ
କୁରାଳଚକ୍ର ପ୍ରାୟେ ବୁଲିଲା ମୋତେ ମହୀ ।
କାଲିର ଅପଥ୍ୟ ଅନିଦ୍ରା ହୋଇଥିଲି
ଆମ୍ଭିଳୀ ପିତ୍ତ ଦୋଷ ଶରଧା ନକଲି ।

ଆନଦିନେ ପଛେ କରାଇବା ନୃତ୍ୟ
ଶୁଣିଣ ସନ୍ତୋଷ ଯେ ହୋଇଲେ ଶୂଳହସ୍ତ ।
ବ୍ରହ୍ମା ମର୍ଦ୍ଦଳ ଛାଡ଼ିଣ ଯାଇ ବସି
ବରୁଣ ବାସେବ ଯେ ହୋଇଲେ ହସାହସି ।
ଯମ ପବନ ଯେ ନାରଦ କୋବେର
ନବଗ୍ରହ ଅଷ୍ଟବସୁ ଦେବ ସାତବୀର ।
ସପ୍ତ ସାହେର ନବ ପୃଥ୍ୱୀ ଅଛନ୍ତି
ଚାରିମେଘ ଏକାଦଶ ରୁଦ୍ର ହୋ ବସନ୍ତି ।
ଅଣଚାଶ ପବନ ପଞ୍ଚହୁତାସନ
ସନକ ସନାତନ ବ୍ରହ୍ମ ଋଷିମାନ ।
ଅଷ୍ଟ ଅପକ୍ଷରୀ କିନ୍ନରୀ ବିଦ୍ୟାଧରୀ
ନାନା ପରିବନ୍ଧେ ନୃତ୍ୟରଙ୍ଗ କରି ।
ସଭାର ଗହଳେ ପ୍ରଳୟ ସିନ୍ଧୁ ଜାଣି
ବିରସ ହୋଇଣ ବସିଛି ବିଂଶପାଣି ।

ଇନ୍ଦ୍ରଜିତର ନାଗପାଶରେ ହନୁମାନ

ଏତେ ବୋଲିଣ ଯେ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତକଇ ଚାହିଁ
ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲାକ ସେ ମନ୍ଦୋଦରୀ ସାଇଁ ।
ତୁ ହୋ ମେଘନାଦ ଯିବୁ ଏହିକ୍ଷଣି
ବାନରକୁ ବାନ୍ଧି ମୋ ଛାମୁରେ ଦେବୁ ଆଣି ।
ଅକ୍ଷୟର କଷ୍ଟ ପାଶୋରିବି ତାହାକୁ ମାରି
ବିଳମ୍ବ ନକରିଣ ଆଣ ତାକୁ ଧରି ।
ଶୁଣିଣ ମେଘନାଦ ଶିରେ କର ଦେଲା
ଲଙ୍କପତି ପାଦତଳେ ପ୍ରଲମ୍ବିତ ହେଲା ।
ଦଶ ସହସ୍ର ରଥୀ କୋଟିଏ ପାଦାନ୍ତି
ଦୁଇ ସହସ୍ର ଅଶ୍ବଆର ତିନି ସହସ୍ର ଗଜ
ଛତ୍ରି ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣର ରଥ ବିଚିତ୍ର କମମାନ
ନୀଳାର ଘଟଣ ଯେ କଳସ ବିତପନ ।
ଶ୍ୱେତ ଚାମର ଯେ ଦର୍ପଣ ପନ୍ତିପନ୍ତି
ନାନାବର୍ଣ୍ଣେ କୁସୁମ ମାଳ ଲମ୍ବିଣ ଅଛନ୍ତି ।
ସେ ରଥେ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ବସିଲାକ ଯାଇ
ନେତର ଉଦଣ୍ଡ ଯେ ପାଟଛତ୍ର
ଧରାଇଂ ।
ବାମେଣ କୋଦଣ୍ଡ ଯେ ଦକ୍ଷିଣେ ତୀକ୍ଷଶର
ଦିବ୍ୟବେଶ ହୋଇ ଯେ ରାବଣ କୁମର ।
ଶିରରେ ମୁକୁଟ ଯେ ଶୋହଇ ବିତପନ
କର୍ଣ୍ଣରେ କୁଣ୍ଡଳ କଣ୍ଠେ ବିବିଧ ହାରମାନ ।
ହୃଦରେ ଲମ୍ବଇ ପଦେକ କଣ୍ଠିମାଳ
ନାନାରତ୍ନ ଆଭରଣ ସେ ରାବଣ ଦୁଲାଳ ।

ବାହେଣ ବାହୁଟି ଶିକୁଳି କଙ୍କଣ
ବିଦମୁଦି କଚଟି ସରଳ ଆଭରଣ ।
ପୟରେ ନେପୁର ଅନର୍ଗଳ ତୋଡର
ବିଚିତ୍ର ବସନ ସେ ଯେ ମଣ୍ଡିଣ
ଶ୍ୟରୀର ।
ଚନ୍ଦନ ଗନ୍ଧ ସେ କର୍ପୂର କସ୍ତୁରୀ
ବିବିଧ କୁସୁମେ ସେ କେଶ ସାଙ୍ଗୋଂଇ କରି ।
ଆସ୍ରନ୍ତ ସାରଥି ଯେ ରଥେ ଆଣି ଥୋଇ
ଶତେକ ହୟବର ରହୁବରେ ଯୋଚଇ ।
ବାଜଇ ଟମକ ନିଶାଣ ବୀରତୂର
କମ କାହାଳ ଯନ୍ତ୍ର ସପ୍ତସ୍ୱର ।
ଭାଟ କୟେବାର କରନ୍ତି ଆଗେ ମିଳି
ଶୁଦ୍ଧ ଯୁବତୀମାନେ ଦିଅନ୍ତି ହୁଳହୁଳି ।
ଶତେକ ମହୁରୀ ଯେ ପୁରଇ ଘନ ଘନ
ମଙ୍ଗଳ ପଢ଼ନ୍ତି ସୁଗ୍ୟଂ ବିଦୁଜନ ।
ଟାଳ ଟାଳ ବୋଲି ଯେ ବୋଲଇ
ଆଗିଆଣି
ଚଳିଲେକ ଥାଠ ପ୍ରଳୟ ସିନ୍ଧୁ ଜାଣି ।
ମୁଖ ରାବ ଶବଦେ କୁରୁମ ଚମକି
ଦେବାସୁର ନର ଯେ କିନ୍ନର ଦକ୍ଷ ଶଙ୍କି ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତର ଯାଉଂ ସେ ବାସେବ ବିଚାରି
ଯେହା ମଲେ ସେ ସୁସ୍ଥ ସର୍ଗ ପୁରୀ ।
ପ୍ରମାଦେଣ ହନୁ ଯେବେ କରଇ ନାଶ
ତେବେଣ ସୁସ୍ଥ ସେ ଥିବେ ତ୍ରିଦଶ ।

ଭୋ ବିହି ବିଧାତା ଆଜ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ମରୁ
ଆମ୍ଭର ବିବିଧ ଦୁଃଖକଷ୍ଟ ସରୁ ।
ଏସନେକ ବୋଲି ଭାଳନ୍ତି ଶକ୍ରରାୟେ
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ହୋ କଥାୟେ ।
ସନ୍ୟ ସଜ କରି ଗଲା ମେଘନାଦ
ଲଙ୍କା ନଗ୍ର ନାରୀ ମନରେ ବିଷାଦ ।
ଗଳାର ଲୋକଙ୍କୁ ଗୋଡ଼ାଇ ତିଆରନ୍ତି
ଆଗୁସାର ବାବୁରେ ନୋହିବ ବୋଲନ୍ତି ।
ସେ କପିବୀର ଯେ ଓପ୍ରୋଧ ନକରଇ
କଷ୍ଟୋର ମାରେଣୀ ସେ ବିକୋଟି
ମାରଇ ।
ଅଗ୍ୟାନ ପିଣ୍ଡ ତାର ଦୟା ଧର୍ମ ନାହିଁ
ଅସୁରଙ୍କର ଅନ୍ତ ଗଳାରେ ଲମ୍ବାଇଂ ।
ଯତନେ ରୁଧିର ଅଙ୍ଗେଣ ସାମଳି
ମଡ଼ାନ୍ତ ଘେନିଣ କରଇ ରଙ୍ଗକେଳି ।
ପାଞ୍ଚ ସେନାପତି ଯେ ଜମ୍ୱୋମାଳି ମଲା
ଅକ୍ଷୟେ ପରାକ ବୀର କ୍ଷଏ ଗଲା ।
ଅନେକ ସଇନ୍ୟ ଯେବେ ହୋଇଲେ
ନିପାତ
କି ଜାଣି ବାନର ଅଟଇ ଯମଦୂତ ।
ସାହାସ କରି ବାବୁରେ ଆଗକୁ ନଯିବ
ଦୁଇ ଚାରି ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଣ ଯୁଝିବ ।
ମେଳିଆ ହୋଇଣ ନପଡ଼ିବଟି ଧାଇଂ
ଗର୍ବ କଲେଣ ଯେ ପ୍ରାଣ ପାଇନାହିଁ ।
ଏସନେକ ବୋଲି ତିଆରନ୍ତି ଥୋକେ
ସାଂଗ୍ରାମକୁ ରାକ୍ଷସେ ଧାମନ୍ତି ଉଳୁକେ ।
କିଳିକିଳା ରାବ ଦେଇଣ ଧାପ ଦ୍ୟନ୍ତି
ଏକକୁ ଆରେକ ସେ ଆଗସରି ଯାନ୍ତି ।
ମଧୁବନ ନିକଟେ ମିଳିଲେ ଯାଇ ବଳ
ଦେଖି ବିଚାରଇ ପବନର ବାଳ ।

ଅସଂଖ୍ୟ ସଇନି ତ ଆସୁଛନ୍ତି ମାଡ଼ି
ପ୍ରଳୟ କାଳରେ ଯେହ୍ନେ ସାଗର କରଇ
ବଢ଼ି ।
କେତେକ ଥାଠ ପୁଣି ଅଛଇ ସମ୍ଭାଳି
ଯେଣୁ ସେ ସାଧ୍ୟ ସେ କଲା ମହୀଆଳି ।
ତ୍ରିଭୁବନେ ତ୍ରାସ ଲାଗଇ ଏହାରି
ସାଧୁ ରାବଣରେ ଜୀବ ତୋହୋରି ।
ଏତେ ବୋଲି ବୀର ମଧୁବନେ ପଶି
ପଲାଶ ବୃକ୍ଷରେ ଉଠିଲା ବୀର ଆସି ।
ସାମାନ୍ୟ ଶ୍ୟରୀର କରିଣ ଲୁଚା ଦେଲା
ପତ୍ର ଗୋଟିକର ଓହାଡ଼େଣ ବସିଲା ।
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ବୀର
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ଯାଇ ମଧୁବନ
ଦ୍ୱାର ।
ସଇନି ଗହଳେ ପଶିଲେ ଝସାଇଂ
କେ ବୋଲେ ବାନର ଗଲା ପୁଣ କାହିଁ ।
କେ ବୋଲେ ଲୁଚିଅଛି କେଉଂ କତି
କେ ବୋଲଇ ପଳାଇଗଲା ପ୍ରାଣ ଭୀତି ।
କେ ବୋଲଇ ଏଥି ଏହିକ୍ଷଣି ଥିଲା
ଥାଠ ଦେଖିଣ କେଣେ ପଳାଇଲା ।
କେ ବୋଲେ ଦ୍ରୋଣା ଖମ୍ଭେ ତାର ଠଣା
କେ ବୋଲଇ କେଣେ ହୋଇଅଛି ବଣା ।
କେ ବୋଲଇ ଦେଖ ଲୁଚିଅଛି କାହିଁ
କେ ବୋଲଇ ଆଉ ତ ଦିଶିବାକୁ ନାହିଁ ।
କେ ବୋଲଇ ଆହୋ ବୃକ୍ଷେ ଉଠି ଦେଖ
କେ ବୋଲଇ ଗହଳ ଅଟଇ ଏହାର
ଶିଖ ।
କେ ବୋଲଇ ଡାଳେ ଡାଳେ ପତ୍ରେ ପତ୍ରେ
ଲୋଡ଼
କେ ବୋଲଇ ଆହୋ ଧାଇଂଣ ନପଡ଼ ।

ମାୟା ବାନର ସେ ଗୁପତେଣ ଥାଇ
ପକ୍ଷୀ ପ୍ରାୟେ ହୋଇ ସେ ଗଗନେ ଉଡ଼ଇ ।
ପର୍ବତର ସମାନେ ସେ ବଢ଼ାଇ ଶ୍ୟରୀର
ଦଇତଙ୍କର ପ୍ରାଣ ସେ ହରଇ କପିବୀର ।
ସାଂଗ୍ରାମେ ନିଶଙ୍କ ସେ ଅଚାର୍ଗଳ ବୀର
ତାହାର ତହିଂକି ହୋ ଭରସା ନକର ।
ସଭିଏଂ ଭ୍ରୁଣ୍ଡ ହୋଇ ଲୋଡ଼ ଚଉକତି
ଚାଣ୍ଡାଳ କପି ସେ ଅଟଇ ପଶୁଜାତି ।
ଧଇଲେ ନରହଇ ମାଇଲେ ନ ମରଇ
ତାହାର ମାଇଲେ ସେ ଓପ୍ରୋଧ
ନ କରଇ ।
ଏସନେକ ସମୟେ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ବୀର
ତୋଟାଦ୍ୱାରେ ନେଇ କଲା ରଘୁବର ।
ବୋଇଲା ବାନର ଅଛି ଅବା କାହିଂ
ଧରି ଘେନିଆସ ଲୁଚିଅଛି ଯହିଂ ।
ଶୁଣିଣ ବଳ ଯେ ପଶିଲେ ମଧୁବନ
ଖୋଜନ୍ତି ନିଗମ ଗୁପତ ସ୍ଥାନ ମାନ ।
ଗଛେ ଗଛେ ଡାଳେ ଡାଳେ ପତ୍ରେ ପତ୍ରେ
ଖୋଜି ।
ଲତାଙ୍କର ଭିତରେ ମନ ସରି ହେଜି ।
ଦେଖି ନପାଇଲେ କେଉଣିସି କତି
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତର ଆଗରେ ଯାଇଣ କହନ୍ତି ।
ଶୁଣ ଦେବ ଅସୁର କୁଳ ଶିରୋମଣି
ସ୍ୱର୍ଗରେ ପଶି ସେ ଜିଣିଲୁ ବଜ୍ରପାଣି ।
ତୋହୋର ଧାଡ଼ିକି କି ଭାର୍ଜନ ସୁରେଶ୍ୱର
କେଣେ ପଳାଇଣ ଗଲାକ ବାନର ।
ଗଛେ ଗଛେ ପତ୍ରେ ପତ୍ରେ ଖୋଜିଲୁ ଯେ
ବେଢ଼ି
ମଧୁବନ ତୋଟାରେ ନପାଇଲୁ ଲୋଡ଼ି ।
ଭୟେଣ ପଳାଇ ଦେବ ଗଲା କେଉଂ କତି
ଗରୁଡର ସଇନ୍ୟକୁ କଲା ଦେବ
ଭାତି ।
ଶୁଣି ମେଘନାଦ ଅଶ୍ୱରୁ ଅବତରି
ଅକମ୍ପନ ଧୂମ୍ରାକ୍ଷ ଦୁହିଂଙ୍କର ଭୁଜ ଧରି ।
ତୋଟାର ଭିତରେ ପଶିଲାକ ଯାଇଂ
ସନ୍ୟଙ୍କୁ ଆଗ୍ୟାଂ ସେ ଦେଲାକ ଶବଦାଇ ।
ଯେ ଆଣି ବାନର ଦେବ ମୋର ଆଗ
ଏ ଲଙ୍କାପୁରେ ସେ କରିବ ବଇଭୋଗ ।
ଅନେକ ସମ୍ପଦ ଦେବଇଂ ତାହାରେ
ପ୍ରସାଦ ପାଇବ ସେ ରାବଣ ଆଗରେ ।
ଶୁଣିଣ ବଳ ସେ ଯେ ଲୋଡ଼ନ୍ତି ବନେ
ପଶି ।
ତରୁଲତା ଓହାଡ଼େ ଲୋଡ଼ନ୍ତି ଝାସି
ଝାସି ।
ଝାଡ଼ ବାଡ଼ ପାଚେରି ଅଥାନ ଥାନମାନ
ଖୋଜନ୍ତି ଅସୁରେ ପବନର ନାନ ।
ଅଶ୍ୱେକ ଆରୋହି ଆପଣେ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ
କରେ ଧରିଅଛି ନବ ନିଶିକୋନ୍ତ ।
ତରକସ ବାନ୍ଧି କରେ ସଂଘଣି କମାୟେଣ
ସହସ୍ରେ ଅଶ୍ୱଆର ସଙ୍ଗେ ଆସନ୍ତି ଭ୍ରମିଣ ।
ବୃକ୍ଷକୁ ଅନାଇଣ ବୁଲନ୍ତି ବନସ୍ତ
ଦେଖିଲେ ତରୁଏ ଭାଜିଅଛନ୍ତି ବହୁତ ।
ତାହା ଦେଖି ବୀର କୋପ ପାଇକରି
କେ ଆଣି କପିକି ସମର୍ପିବ ଧରି ।
କାହିଂକି ଗଲା ସେ କେଣେ ଅଛି ପଶି
ୟେହେର୍ଣ୍ଣେକ ବୋଲି ବନ ଭ୍ରମି ଆସି ।
ତୋଟାର ଭିତରୁ ହୋଇଲା ବାହାର
ରୋଷଭରେ ତନୁ କମ୍ପଇ ତାହାର ।
ରକତର ନଦୀ ମଡ଼ା ଅପ୍ରମିତ
ଅଛୟେକୁମାରକୁ ଦେଖିଲା ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ।

ମୁଖ ଚାହିଁଣ ସେ ଅନେକ ଶୋକ କଲା
ଆବର ଜାମ୍ବୋମାଳିକି ଦେଖିଲା ।
ଭାସକର୍ଣ୍ଣ ବିରୂପାକ୍ଷ ସାରାକ୍ଷ ପାଞ୍ଚବୀର
ରଣେ ପଡ଼ିଣ ସେ ଦିଶନ୍ତି ନାରଖାର ।
ବନ୍ଧୁଜନମାନଙ୍କୁ ବୋଇଲା ମେଘନାଦ
ଶମଶାନେ ନେଇ ଏହାଙ୍କୁ କରାଅ ଦଗଧ ।
ଏ ପାଞ୍ଚବୀରେ ସେ ଅଟନ୍ତି ଗରିଷ୍ଠ
ବିଶେଷେ ଜମ୍ବୋମାଳି ନୃପତିର ଇଷ୍ଟ ।
ଅଛଏ କୁମାର ତ ମୋହୋର ସାନଭାଇ
ଅଗ୍ନି ସଂସ୍କାର ଯେ କରାଅ ଯେହାଙ୍କୁ ନେଇ ।
ଯେଡ଼େ ଯେଡ଼େ ବୀରେ ତରକି ନୁଆରିଲେ
ଛାର ନିଲକ୍ଷଣ ବାନର ହାଥେ ମଲେ ।
କେସନେକ କପି କେମନ୍ତେ ଦେଖିବା
ତେବେ ସେ ସୋଦରଙ୍କ କଷ୍ଟ ପାଶୋରିବା ।
ଯେତେ ବୋଲି ପୁଣି ମଧୁବନେ ପଶଇ
ଆପଣେ ବୀର ସେ ବନ ଭ୍ରମି ଆସଇ ।
ଯେବଣ ତରୁବରେ ବସିଛି ମାରୁତି
ତହିଁ ତଳେ ମିଳିଲା ବିଶ୍ରବାର ନାତି ।
ସନ୍ୟଙ୍କୁ ହକରାଇ ବୋଲଇ ବେଗେ ଲୋଡ଼
ଲତାବୃକ୍ଷମାନ ବେଗେଣ ଉପାଡ଼ ।
ପତ୍ରେ ପତ୍ରେ ଲୋଡ଼ି ଦିଅ ଆଣି ଧରି
ଭାଇର କଷ୍ଟ ପାଶୋରିବି ତାହାକୁ ମାରି ।
ସଇନ୍ୟ ବୋଲନ୍ତି ଦେବ କପି ଯେଥି ନାହିଁ
ନଥିଲା ଲୋକଙ୍କୁ ପାଇବା ଆର କାହିଁ ।
ଶୁଣି ମେଘନାଦ ଯୋଦ୍ଧାଙ୍କୁ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲା
ହସ୍ତୀ ଘେନି ବୃକ୍ଷ ଭଙ୍ଗାଅ ବୋଇଲା ।
ତକ୍ଷଣେ ମାହୁନ୍ତେ ହସ୍ତୀ ଲଗାଇଂ ଦେଲେ
ଆଙ୍କୁଶ ଆଶ୍ୱାସି ଆରଣ ଲଗାଇଲେ ।
ପଛ ପାଗଡ଼ କେ ବୋଲଇ ଧର ଧର
ଲୋହଟେ ପିଟିରଣ କେ ଚାଲଇ ଧୀର ଧୀର ।
ରୋଷେଣ ମାତାଙ୍କ ଥୋର ହସ୍ତେ ଟୋଳି
ଦନ୍ତ ଲଗାଇଣ ତରୁବର ଟାଳି ।
କେବଣହିଂ ବୃକ୍ଷ ଉପାଡ଼ନ୍ତି ବଳେ
ତାହା ଆଉଜାଇ ପକାନ୍ତି ଭୂମିରେ ।
କାହା ମାଡ଼ିଣ କରନ୍ତି ମସି ଗୁଣ୍ଡ
କେବଣ ତରୁବର କରନ୍ତି ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡ ।
ହନୁମତ ଉଗ୍ଗୁଳି ଯେତେ ବୃକ୍ଷ ଥିଲା
ସବୁ ମେଘନାଦ ଭଙ୍ଗାଇ ପକାଇଲା ।
ତୋଟା ବେଢ଼ିଣ ରହିଅଛି ଥାଠ
ମାଛି ଗଳି ଯିବାକୁ ନାହିଂ ତହିଂ ବାଟ ।
ଭାଙ୍ଗିଲାର ବୃକ୍ଷ ଆଡ଼ କରି ପକାଇ
ହନୁମନ୍ତକୁ ଲୋକେ ଲୋଡ଼ନ୍ତି କୋପାଇଂ ।
ଦେଖି ନପାଇଲେ କେଉଣିସି କତି
ମେଘନାଦର ଆଗରେ ଯାଇଣ କହନ୍ତି ।
କାହିଂ ନଦେଖିଲୁ କପି କେଣେ ଗଲା
କି ଅବା ବୃକ୍ଷ ମାଡ଼ିଣ ପଡ଼ିଲା ।
ମରିଥିଲେଣ ଯେ ପାଆନ୍ତୁ ନା ଶବ
କେ ବୋଲଇ ଆହୋ ପଳାଇଣ ଥିବ ।
ଅଳପ ଥାଠ ଦେଖି ସମର କରୁଥିଲା
ଦିଗ ଦହନ ଚିରାଣ ଦେଖିଣ ଭୟେ କଲା ।
ନାହିଂ ଦେବ ଏଥି ବାହୁଡ଼ିଣ ଯିବା
ଦଶକନ୍ଧ ରାଜା ଛାମୁରେ ଜଣାଇବା ।
ଶୁଣି ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ତବଦ ବିସ୍ମଏ
କି ବୋଲି ବୋଲିବେ ମୋତେ ରାବଣେଶ୍ୱର ରାୟେ ।
ଏସନକ ସମଏ ହନୁମନ୍ତ ବୀର

ଲୁଚିଣ ଥିଲା ସେ ପଲାଶ ବୃକ୍ଷର ।
ଆଢ଼ୋ ଆଢ଼ୋ ବୋଲି ଶବଦେକ ଦେଲା
ପକ୍ଷୀ ପ୍ରାୟେ ହୋଇ ଗଗନେ ଉଡ଼ିଲା ।
ଜାଇଫଳ ଗଛର ଶିଖରେ ଯାଇ ବସି
ଭଏଣ ଅସୁରେ ପଳାଇଲେ ତ୍ରାସି ।
ତାହା ଶୁଣି ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ହୋଇଲା ଚକିତ
ପଚାରଇ ଯେ କଥା ହୋ ଅଟଇ କେମନ୍ତ ।
ଲୋକେ କହିଲେ ଅଟଇ ଦେବ ସେହି
ଯାହାରେ ଅଛଏ ବୀର କ୍ଷଏ ଯାଇ ।
ଅନେକ ମାୟା ଦେବ ଅଟଇ ଏହାର
କେବଣ ବୃକ୍ଷେ ଥିଲା ଓହାଡ଼ ହୋଇ
ବୀର ।
ପଲାଶ ବିପୁନ୍ୟ ବୃକ୍ଷରୁ ଉଡ଼ିଗଲା
ଏହି ତରୁବର ଉପରେ ବସିଥିଲା ।
ଭଲା ଉପରକୁ ନପଡ଼ିଲା ମାଡ଼ି
ଆଢ଼ୋ ଆଢ଼ୋ ବୋଲିଣ ଗଲା ତହୁଁ ଉଡ଼ି ।
ଜାଇଫଳ ଗଛରେ ବସିଲାକ ଯାଇଂ
ଶୁଣି ମେଘନାଦ ଅଶ୍ୱକୁ ଧୂଆଇଂ ।
ଶୁପ ନାରାଜେକ କମାୟଣେ ଯୋଚି
ପୂରାଇଣ ବୀର ବିନ୍ଧିଲା ଆମଞ୍ଚି ।
ଜାଇଫଳ ବୃକ୍ଷେ ଯେତେକ ଡାଳ ଥିଲା
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଶରେ ସବୁ ଛିଡ଼ିଗଲା ।
ମୁଣ୍ଡା ବୃକ୍ଷ ଉପରେ ବସିଲାକ ମାରୁତି
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଅନଳ ଜାଣିଣ ତାର ଜୋତି ।
ଦୁଇ ଆଡ଼କୁ ସେ ଲମ୍ବାଇ ଗୋଡ଼ ଦୁଇ
ଜାଇଫଳ କଷି ଯେ ଗୋଟିଏ ଭୁଂଜଇ ।
ଦୁଇଖଣ୍ଡି କରି ଦନ୍ତେ ତାହା ଛିନି
ଖଣ୍ଡେକ ଚୋବାଇ ଖଣ୍ଡିଏ ଦନ୍ତେ ଘେନି ।
ପୁଣି ଆର ଖଣ୍ଡି ତୁଣ୍ଡରେ ନେଇଂ ଭରି
ଥାଠକୁ ଚାହିଂଣ ଅଖି ନଟା ମାରି ।
ଗଛର ବକଳ ନଖରେ ଉକୁଟି
ଲିଡାଯେ ଲିଡାଯେ କରି ତାହା ଝିଣ୍ଟି ।
ବୁକୁ ଆଉଂଶଇ କାଶଇ ପୁଣ ପୁଣି
ଘୋ ଘୋ ଗରଜଇ ଶିର ଗୋଟି ଝୁଣି ।
ବାହା ମରଦିଣ ନିଶେ ହାଥ ଦେଇ
ଆକ୍ଷି ମଳିଣ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତକୁ ଚାହିଂ ।
ହସି ବୋଲଇରେ ନାମ ତୋର କିସ
କେବଣ ରାକ୍ଷସ ଅଟୁ ତୁ ରେ ଶିଷ ।
ଅଗିଆନ ରାକ୍ଷସରେ କିଛି ହିଂ ନଜାଣ
ଆଖି ଥାଉଂ ଥାଉଂରେ ହୋଉଂଥାଅ
କାଣ ।
ସଇନି ଅଇଲେରେ ଅଛନ୍ତି ସେ କାହିଂ
ତୁ ହୋ ମହାତମା ଅଇଲୁ କିସ ପାଇଂ ।
ଯେତେକ କାଳର ଯଶ ତୁମ୍ଭର ଥିଲା
ଆଜ ଦିନ ସରିକି ସବୁ ତୁମ୍ଭର ଗଲା ।
ଶ୍ରୀରାମ ଘରଣୀକି ଆଣିଲ ଚୋରାଇ
ଗ୍ୟାନ ଗୋଚରରେ ମେଳା ତୁମ୍ଭର ନାହିଂ ।
ରାଜା ହୋଇଣ ହରିଲ ପରନାରୀ
ବିଶେଷେ ରଘୁନାଥ ଅଟନ୍ତି ତପଚାରୀ ।
ପିତାର ସତ୍ୟେ ରାମ ବନବାସ କଲା
କିମ୍ପାଇଂ ରାବଣ ତାର ଘରଣୀ
ଆଣିଲା ।
ଖୋଜି ଅଇଲାର ଲୋକକୁ ଏବେ ମାର
ଏ ତୁମ୍ଭର ଅଟଇରେ କେବଣ ବିଚାର ।
ମେଘନାଦ ବୋଇଲା ହନୁମନ୍ତର ବଚନେ
ତୁ କିମ୍ପା ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲୁ ମଧୁବନେ ।
ଯେବଣ ଲଙ୍କାଗଡ଼କୁ ଦେବେ ଭଏ କରି
ତୁ ଆସି ଅକାରଣେ କରୁ ହୁରିଜୁରି ।
ମୁହିଂ ସେ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ରାବଣର କୁମର
ଆଜ ତୋତେ ମୁହିଂ ପେଷିବି ଯମପୁର ।

ଯେତେ ବୋଲି ବୀର କୋନ୍ତେକ ମାଇଲା
ଯାଇ ମାରୁତିର ପାଖରେ ପାଇଲା ।
ଉପୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ସେ ନବ ନିଶୀକୋନ୍ତ
ଟହଟହ ହୋଇ ହସିଲା ହନୁମନ୍ତ ।
ବୋଇଲା ଆମ୍ଭଙ୍କୁରେ ଏଣେ କି ଯାଇ ଭାଇ
ଯେ ତୋହୋର ନାରାଚ୍ଚେ ଆମ୍ଭର କିସ ହୋଇଂ ।
ଗୁରୁମୁଖେ ଯେତେ ଶହସ୍ର ଅଛ ପାଇଂ
ତାହା ବିନ୍ଧି ଏବେ ସାବଧାନ ହୋଇଂ ।
ଶୁଣି ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ମନେ ମନେ ଶଙ୍କ
ତକ୍ଷଣେ ସୁମରିଲା ସହସ୍ର ପନଙ୍ଗ ।
ଧନୁରେ ବାଣ ଯୋଚି ବିନ୍ଧିଲାକ ମନ୍ତ୍ରି
ହନୁମନ୍ତ ଶରୀରକୁ ବୋଲି ବାଣ ଯୋଚି ।
ଚଳିଲାକ ବାଣ ପବନ ଗତି ଜାଣି
ଦେଖି ପଳାଇଲା କପିକୁଳ ମଣି ।
ଆକାଶ ମାର୍ଗେ ସେହୁ ଉଠିଲା ଉଗ୍ରଇଂ
ଶୀଘ୍ରେଣ ଅସ୍ତ୍ର ଧଇଲା ତାକୁ ଯାଇ ।
ହନୁମନ୍ତକୁ ଯେ ତରସ୍ତ ଲାଗିଲା
ଦୁଇଭୁଜ ପଛ କରିଣ ବାନ୍ଧିଲା ।
ଚରଣ ଯୁଗଳ ବାନ୍ଧିଲା ନିରୋଧି
ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲା କପିକୁଳ ନିଧି ।
ଲଙ୍କା ଭୁବନ ଯେ କମ୍ପିଲା ଦଲଦଲ
ମନରେ ବିଚାରଇ କପିକୁଳ ମଲ୍ଲ ।
ଶ୍ରୀରାମର କାର୍ଯ୍ୟ ତ ନପାରିଲି କରି
ମାୟା ଯୁଦ୍ଧେ ମୋତେ ତ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଧରି ।
ଖୁର୍ପ ରୂପ ଧରି ପଳାଇଣ ଯିବି
ଭୋ ବିହି ବିଧାତା ଯେବେ କେମନ୍ତ କରିବି ।
ଯେସନ ବିଚାରି ଶିଶୁରୂପ ଧରି
ଜାଣିଣ ଅସ୍ତ୍ର ତାହା ନିର୍ବନ୍ଧିଣ ଧରି ।
ଅନେକ ପ୍ରକାରେ ଯାଇତେ ମନ କଲା
କେବେହେଂ ଫାଶରୁ ଉବୁରି ନପାରିଲା ।
ଅସ୍ତ୍ର ଛିନାଇବାକୁ ବୁଧି ଏକ ରଞ୍ଚି
ନିବିଡ଼ ବାନ୍ଧେଣି ନିରୋଧି ବାନ୍ଧିଅଛି ।
ଗଳି ନପାରଇ ପବନର ବାଳ
ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦ ରାବଣ ଦୁଲାଳ ।
ସଇନିକି ବୋଇଲା ନିବନ୍ଧିଣ ଧର
ଏ ମହାପାପୀକି ହୋ ଓପ୍ରୋଧ ନକର ।
ଶୁଣିଣ ଅସୁରେ ବେଢ଼ିଲେ ମାରୁତି
ଅଲିଖ ରଜ୍ଜୁ ଘେନି ବାନ୍ଧିଲେ ବିକୋତି ।
କର ଚରଣ ଗଳା ଆଣ୍ଠୁ ହିଆ
କେ ବୋଲେ ଏ ମୋଢ଼ା ରାଜାର ଦୋରେହା ।
କାହାର ତନୟେ ଏ କାହାର ସେବକ
କେବଣ ଦେଶର ଅଟଇ ଏ ଲୋକ ।
କେ ବୋଲଇ ପାମର ମରଇ କିନା ଏହି
ଏହାର ଜୀବନ୍ତେଣ କିସ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ବୋଇଲା ନକର ଏହାକୁ କିଛି
ଯେହାରେ ଆମ୍ଭର ଯେ ଅନେକ ଯଶ ଅଛି ।
ରାଜା ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଇଛି ଜୀଆଇଂ ନେମା ପାଇଂ ।
ନୋହିଲେଣ ପ୍ରାଣେ ମାରନ୍ତି ନିନା ମୁହିଂ ।
ଏତେ ବୋଲି ବୀର ସିଂଘନାଦ ପୁରି
ବୋଲଇ ଏହାକୁ ରେ ଧର ଯତ୍ନ କରି ।
ବଳୀଆର ମର୍କଟ ପଳାଇ ପୁଣ ଯାଇ
ଗଲେ ଏହାକଇ ଲୋଡ଼ିଲେ ନ ପାଇଂ ।
ପୁଣି ବୋଲଇ ଏ କାହିଂକି ଅବା ଯିବ
ନାଗଫାଶ ବନ୍ଧନ ଯେ କେମନ୍ତେ ଫେଡ଼ିବ ।

ଇନ୍ଦ୍ର ଦେବତାଙ୍କୁ ଆଣିଲଇଂ ବାନ୍ଧି
ସକଳ ସୁରଗଣ ଶସ୍ତ୍ରେ କଲି ବନ୍ଦୀ ।
କପି ନିଲକ୍ଷଣକୁ ନକରି ଯେ ଶର
ଯହୁଂ ଗର୍ବ କଥା କହିଲା ବାନର ।
ତେଣୁ ସେ କୋପେ ମୁହିଂ ସେ ବାନ୍ଧିଲି
ବିକୋତି
ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ ଏବେ ଏ ଦେଖୁ
ଲଙ୍କପତି ।
ଅଣ୍ଡାରେ ଦଉଡ଼ି ଲଗାଇ ଏହାକୁ ଧର
ସହସ୍ରେ ଅସୁର ହୁଅ ଆଗୁସାର ।
ଗଳାର ଫାଶୀକି ସହସ୍ରେ ଦନୁଯ
ଦୁଇ ସହସ୍ର ଦନୁଯ ଧଇଲେ ଦୁଇ ଭୁଜ ।
ଚରଣ ରଜ୍ଜୁକୁ ସହସ୍ରେ ଅସୁର
ଚୂଳ ଦଉଡ଼ିକି ସହସ୍ରେକ ଧର ।
ମେଘନାଦର ବଚନେ ଅସୁର ବଳ ଗଲେ
ସତୁରି ସହସ୍ର ନୋକ ହନୁକୁ ଧଇଲେ ।
ତୋଟାରୁ ବାହାର କରି ଘେନିଯାନ୍ତି
ହୁରି କରିଣ କିଳିକିଳା ରାବ ଦ୍ୟନ୍ତି ।
ହୁଳହୁଳି ଦେଇ ଯେ କେହୁ ବୋବି
ପାରେ
କେ ଚିରା ମାରିଣ ଯେ ଧାଇଂଯାନ୍ତି
ଗାଢ଼େ ।
ଆପଣେ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ରଥୁବରେ ବସି
ବନ୍ଦୀ ଆଗ କରି ପଛ ହୋଇଂ ଆସି ।
ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ପାଦାନ୍ତି ବହୁତ
ଉଦଣ୍ଡ ଉଲାଗ ବିମଳ ପାଟଛତ୍ର ।
ଚିରାଳ ଆଲମ୍ବ ଯେ ପାତାଙ୍ଗ ନିରନ୍ତର
ବିବିଧ ଛନ୍ଦେଣ ବାଜଇ ବୀରତୂର ।
ସଇନି ଆନନ୍ଦ ଯେ ରଣେ ଜୟେ କରି
ଲଙ୍କାରେ ହରଷ ସକଳ ନରନାରୀ ।

ଲଙ୍କାଦହନ

ନିଶ୍ଚଏଂ ଯେବେ ମୋତେ କରିବ ପ୍ରାଣ
ହତ
ଶୁଣ ମୃତ୍ୟୁଭେଦ କହଇ ତ୍ୱରିତ ।
ଯେବଣ କାଳେ ବିଧାତା ବର ଦେଲା
ସବୁ ଦେବତାଙ୍କ ପ୍ରାଣ ଏକ କଲା ।
ମୋହୋର ପିଣ୍ଡରେ ଭଳିଲା ସବୁନେଇ
ବଜ୍ରହୁଂ ଆଣ୍ଡ କଲା ଶ୍ୟରୀର ମୋର ଛୁଇଁ ।
ହନୁମନ୍ତ ନାମ ବ୍ରହ୍ମା ମୋତେ ଦେଲା
ସେହିଦିନରୁ ମୋହୋର ପ୍ରାକର୍ମ ବଢ଼ିଲା ।
ବଳେ ଉତକର୍ମ ହୋଇଲି ମୁଂ ଯହୁଂ
ଋଷିଙ୍କର ମଢ଼ିଆ ଭାଙ୍ଗିଲଇଂ ତହୁଂ ।
ଜାଣି ଋଷିଗଣ ଶାପ୍ୟ ମୋତେ ଦେଲେ
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଅଗ୍ନିରେ ଦହିକ ହୁଅସି ବୋଇଲେ ।
ଆନ ପ୍ରକାରେଣ ମୃତ୍ୟୁ ତୋତେ ନାହିଂ
ଲାଞ୍ଜେସ ବସ୍ତ୍ର ବେଢ଼ାଅ ମୋତେ ନେଇଂ ।
ଅଭଗଂ ଦେଇଣ ଜାଳିବ ଅନଳ
ତେବେ ସେ ମରିବ ଅଛଇ କର୍ମଫଳ ।
ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ ବ୍ୟାଧି ଅଛି ମୋର ତହିଂ
ଲୁଗା ଲଗାଇଲେ ସେ ବଢ଼ଇ ବଡ଼ ହୋଇ ।
ତହିଂକି ତୁ ଯେବେ ଭିଆଇପାରୁ ବାସ
ତେବେ ସେ ଏ ଦେହ ହୋଇବ ମୋର
ନାଶ ।
ସାତ ଦଉଡ଼ି ଗୋଟା ବାନ୍ଧିଅଛୁ ଭିଡ଼ି
ହଲିଚଳି ନପାରଇଂ ଆଣନ୍ତି ଉଛୁଡ଼ି ।

ଆନ ହୋଇଲେ ନଥାନ୍ତାନି ପ୍ରାଣ
ଯେ ଦୁଃଖରେ ଜୀଇଂଥିବାର ଅଟଇ
ଅକାରଣ ।
ଯେତ ବୋଲି ହନୁ ଉତ୍ତାନ ହୋଇ ଶୋଇଂ
ଆଖି ନେଉଟାଇଂ ବୋଲଇ ଆଇଂ ଆଇଂ ।
ଆସ୍ଥାନକୁ ଚାହିଂ ବୋଲଇ ବେଗେ ମାର
ଶୁଣିଣ ଖଦ ଖଦ ହସଇ ଦଶଶିର ।
ପ୍ରଶସ୍ତ ସେନାପତିକି ଚାହିଂଣ ବୋଇଲା
ମୃତ୍ୟୁଭେଦ କପି ଯାହା ସେ କହିଲା ।
ଯେଣେ ସେ କପି ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇବ ନିଅତ
ମିଛ ନକହନ୍ତି ଶ୍ରୀରାମର ଦୂତ ।
ଅଣାଅ ବସ୍ତ୍ର ହୋ ବେଢ଼ାଅ ବେଗେ ନେଇ
ତଇଳ ପାଡ଼ି ଅଗ୍ନି ଦିଅତୁ ଲଗାଇ ।
ଆଗ୍ୟାଂ ପାଇଣ ଭଣ୍ଡାର ଅଧିକାରୀ
ଦୁଇ ସହସ୍ର ପାଟ ଅଣାଇଲା ଶାଢ଼ୀ ।
ଦେଖିଣ ଆଗ୍ୟାଂ ସେ ଦେଲେ ପ୍ରତାପୀ
ଲଙ୍କେଶ୍ୱର
ଯାହା ବୋଇଲା କପି ତାହା ବେଗେକର ।
ଜଗତୀରୁ ଓହ୍ଲାଇ ପ୍ରଶସ୍ତ ବୀର ଗଲା
ହନୁମନ୍ତକୁ ଚାହିଂ ବଚନ ବୋଇଲା ।
ଦିଅସି ଲାଞ୍ଜ ତୋହୋର ବେଗ କାଢ଼ି
ବିବିଧ ବସ୍ତ୍ରେଣ ଯେ ଆଣିଲା ଅଛି ଶାଢ଼ୀ ।
ଯେ ବସ୍ତ୍ରମାନ ସକଳ ଭୋଗ୍ୟ କର
ଦିଅସି ଲାଞ୍ଜ ବେଢ଼ାଇଂ ଆନ ନବିଚାର ।

ଶୁଣି ହନୁମନ୍ତ କପୋଳେ ଦେଇ ହସ୍ତ
କାନ୍ଦି ବିଚାରଇ ରଖ ହୋ ବିଧାତ ।
ଯେ କର୍ମ ଯେବେ ମୁଂ ଅର୍ଜିଅଛି ପୂର୍ବେ
ଋଷିଙ୍କର ମଢ଼ିଆ ଭାଙ୍ଗିଲି ମତ୍ତଗର୍ବେ ।
ତହିଂର ଶାପ୍ୟଫଳ ହୋଇଲାକ ଆସି
କିମ୍ବା କହିଲି ହୋ ବୋଲଇ ନିବେଶି ।
ପୁଣି ବିଚାରଇ ଯେ ଦେହ ପଛେ ଯାଉ
ଯେଢ଼େ ବଡ଼ ଦୁଃଖେ ଦେହ ମୋ ନଥାଉ ।
ବେକ ମୁଣ୍ଡ କାଢ଼ି ନୂଆରଇ କିଛି
ପାହୁରାଣୀର ଘାୟେ ଦେହ ବଥାଉଂଣ
ଅଛି ।
ମୂଷଳର ଘାୟେ ଦେହ ହୋଇଲାନି ଚୂନା
ପୋଡ଼ି ନଦେଲେ ମୁଂ ଯୁଗତେ ମଲି ସିନା ।
ପ୍ରଶସ୍ତ ବୋଇଲା ତୁ ନୁହସି ବିମୁଖ
ଲାଞ୍ଜ ବଢ଼ାଇଂଣ ଦିଅ ପବନର ସୁତ ।
ଶୁଣି ହନୁମନ୍ତ ଉଠିଣ ବସିଲା
ଆଜ ସେ ମରିବି ବୋଲିଣ କହିଲା ।
ପଛ କତିକି ଲାଞ୍ଜ ଦେଲା ମେଲି
ଉପରକୁ ଚାହିଂ ଦଇବ ଦଇବ ବୋଲି ।
ଶୁଣି ଦଇତ୍ୟବଳ ହୋଇଲେ ହରଷ
ମାରୁତିର ଲାଞ୍ଜେ ବେଢ଼ାଇଲେ ବାସ ।
ସହସ୍ରେକ ପାଟ ଗୁଡ଼ିଆନ୍ତି ଶାଢ଼ୀ
ଉଗୁଳିଣ ଲାଞ୍ଜ ଦିଶିଲା ହାଥ ଚାରି ।
ରାବଣ ବୋଇଲାରେ ଆହୁରି ବସ୍ତ୍ର ଆଣ
ଶୁଣିକରି ଲୁଗା ଆଣନ୍ତି ଦତ୍ୟଗଣ ।
ଶତେ ଖଣ୍ଡ ଯେ ଅଣାଇଲା ସବୁ ଶାଢ଼ୀ
ଯହୁଂ ଉଗୁଳି ଲାଞ୍ଜ ଦିଶିଲା ହାଥ
ଚାରି ।
ତହିଂକି ଭଳି କରି ଭିଆଇଲେ ବାସ
ଦେଖି ହନୁମନ୍ତ ହୋଇଲା ହସହସ ।

ବୋଇଲା କି ରାଢ଼ରେ ଅଟୁସି ରାବଣ
ଜାଣିଲି ତୋହୋରରେ ଅଦାତ୍ରୀକ ପଣ ।
ଜଗତ ସଂସାରେ ଦୂତ ଅଟଇ ଅବଧ୍ୟ
ଅବଧ୍ୟ ବଧିବାକୁ ତୁ କରିଅଛୁ ସଧ ।
ମୁହିଂ ଯେବେ ଶତ୍ରୁ ଅଟଇ ତୋହୋର
ଯେ ସେ ମୃତ୍ୟୁ ଅଛଇ ମୋହୋର ।
ଯେଣେ ସେ ମରିବି ସେ କଥା କହିଲି
ପ୍ରାଣ ଯିବାବେଳେ ନିସତ ନୋହିଲି ।
ତୁ କିଂପା ଲୁଗାକୁ କରିଅଛୁ ଯୋଗ
ମୋହୋର ଯେଠାରୁ ସରିଯିବଇଂ ଭୋଗ ।
ଗଲା ଦର୍ବ୍ୟନ୍ତ ପାଇବ ତୁମ୍ଭେ ପୁଣି
ମୋତେ ପୁଣ କେ ଜୀଆଇଂ ଦେବ ଆଣି ।
ଯେ କଥା ନବିଚାରୁ ଆୟେକୁ ଲୋଭ କରୁ
ପ୍ରାଣେ ମରିବି ମୁଂ ଯେମନ୍ତ ନବିଚାରୁ ।
ଶୁଣି ଲଙ୍କପତି ଦେଲାକ ଆଦେଶ
ଅଣାଅରେ ଯେତେକ ଅଛଇ ମୋହୋର
ବାସ ।
ଆଗ୍ୟାଂ ପାଇଂଣ ଭଣ୍ଡାର ଅଧିକାରୀ
ସହସ୍ରେକ ଖଦି ଅଣାଇଲେ ଶାଢ଼ୀ ।
ଲାଞ୍ଜେଣ ବେଢ଼ାଇଲେ ଅତି ଯତ୍ନମତେ
ଉଗୁଳି ଲାଞ୍ଜ ପୁଣି ଦିଶିଲା ଚାରି ହାଥେ ।
ପୁଣ ବସ୍ତ୍ର ଯାଇଂ ଆଣନ୍ତି ଦଇତ
ବିଚିତ୍ର ପାଟକ ନେତନ୍ତ ଯୁଗତ ।
ପୁଚ୍ଛ ଗୁଡ଼ିଆନ୍ତେ ନ ଅଣ୍ଟଇ ଆଉ
କୋପେ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲା ଯେ ନୃପତି
ବିଂଶବାହୁ ।
ଯେତେ ବଇତମ ତଡ଼ପ ମୋହୋର ଅଛି
ଚାଙ୍ଗଡ଼ା ଘରୁ ତାକୁ ଅଣାଅ ତୁ ବାଛି ।
ମୁଦୁସୁଲୀମାନେ ଅନ୍ତେଶ୍ୱରେ ଯାନ୍ତୁ
ତହୁଂ ପୁରାତନ ବସସ୍ତ୍ର ହିଂ ଆଣନ୍ତୁ ।

ନଗ୍ର ଦଣ୍ଡଆଶୀ କି ରାଇଣ ଆଗ୍ୟାଂ ଦ୍ୟନ୍ତି
କୋଟିଯେ ବସ୍ତ୍ର ତୁ ଦିଅସି ବୋଲନ୍ତି ।
ଶୁଣିଣ ଦୋସାଧୁ ଗଲାକ ତଡ଼ବଡ଼ି
ହାଟବାଟ ଦାଣ୍ଡେ ଲୁଗାନ୍ତ ଉଛୁଡ଼ି ।
ଘରେ ଘରେ ପଶି ବସ୍ତ୍ରମାନ ନେଲେ
ଆପଣାର ଦେଶ ଆପଣେ କ୍ରୂରକଲେ ।
ନଗ୍ରେ ହାଲହୋଳି କଲେ ହୁରିକୁରି
ଘରେ ଘରେ ଲୋକ ପାରନ୍ତି ବୋବାଳି ।
କେ ବୋଲଇ ଯେହା ଦେଖିଲାତ ନାହିଂ
ଯେ ପାପ ବିଯୋଗ ଥିଲା ପୁଣ କାହିଂ ।
ଲୁଗା ବେଢ଼ାଇଲେ କି ଶତ୍ରୁ ହୋୟେ ହତ
ଗ୍ୟାଂନ ହାରିଲାନି ବିଶ୍ରବାର ସୁତ ।
ହାଣିଲ ମାଇଲ ନୋହିଲା କିଛି ତାହାର
ତାହାକୁ ବଧିବାକୁ ଅବଧାନ ଲଙ୍କେଶ୍ୱର ।
ଯେକ ବୋଲଇ ବିମୁଖ କିଂପା ହୁଅ
ରାଜାର ଆଗ୍ୟାଂଯେ ବସ୍ତ୍ର କାଢ଼ି ଦିଅ ।
ଯେଉଂକାଳେ ଯାହା କରିବାନା ତାହା
ଯେତେ କାଳେ ବିଧାତା କଲା ଯେବେ
ଏହା ।
ଯେତେ ବୋଲି ଲୋକେ ହୋଅନ୍ତି ବିକଳ
ସପତପୁର ଲଙ୍କା ହୋଇଲା
ହାଲହୋଳ ।
ଥେଣ୍ଟ ହୁରିଆଯେ ରାଜାର ଲୋକ ହୋନ୍ତି
ପର ଆପଣା କିଛି ନ ଜାଣନ୍ତି ।
ଯେ ମୁଖେ ପଡ଼ନ୍ତି ସେ ସୁଖେ କରନ୍ତି କ୍ରୁର
ନଗ୍ରେ ଉଚାଟଣ କରନ୍ତି ଅପାର ।
ସେ ବସ୍ତ୍ରମାନ ସବୁ ନବରକୁ ଘେନିଗଲେ
କେ ନେଇଂ ଖିଆ ନିମନ୍ତେ ବନ୍ଧା ଦେଲେ ।
ଯେକେ ଆରେକେ କରନ୍ତି ତାତସରା
କାପଡ଼ିଯେ ଘେନି ପଳାନ୍ତି ପଶରା ।

ଦୁଇ ଚାରି ଥେଣ୍ଟ ତାହା ଉଦୁଛନ୍ତି
କେ ଯେକ ନେଇଂ ଥୋକାଯେ
ଦିଅନ୍ତି ।
ଦୁଇ ଘଡ଼ିଯାଯେ ହୋଇଲା ତହିଂ ଦମ
ରହୁ ରହୁ ବୋଲି ଡେଙ୍ଗୁରା ଦେଲା ଡମ ।
ସମସ୍ତ ବସନ ଯେକ ଠାବ କରି
ଭାର ବୋଝ ବୁହାଇଂ ନେଲେ ଲୋକ
ଧରି ।
ରାବଣର ଛାମୁରେ କଲେ ନେଇଂ ତାହା
ଦେଖିଣ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲା ବିଂଶବାହା ।
ଝଡ଼ା ମୁଦୁସୁଲୀ ଧାଇ ପରିବାରୀ
ଅନ୍ତେଶ୍ୱର ଭିତରୁ ଆଣିଲେ ବହୁତ ଶାଢ଼ୀ ।
ଚାଙ୍ଗଡ଼ା ମଇକାପ ବଇତମ ତଡ଼ପ ମାନ
ଗଣାଇଣ ଦେଲା ନଇଂ ରାଜାର
ସନିଧାନ ।
ଭଣ୍ଡାର ଅଧିକାରୀ ଭଣ୍ଡାରୁ ଲୁଗା ଆଣି
ଦେଖିଣ ଉଷତ ହୋଇଲା ବିଂଶପାଣି ।
ହନୁମନ୍ତ ଲାଞ୍ଜ ଅଛଇ ବଢ଼ାଇଂ
ଦଇତେ ଗୁଡ଼ିଆନ୍ତି ମାହାସୁଖ ପାଇଂ ।
ଯେତେକ ବସ୍ତ୍ର ଭୁଣ୍ଡ ଆଣିକଲେ
ସବୁ ଶାଢ଼ୀ ତାର ପୁଛେ ଗୁଡ଼ାଇଲେ ।
ଚାରି ହାଥକୁ ଯେ ନ ଅଣ୍ଟିଲା ଶାଢ଼ୀ
ଦେଖିଣ ଲଜ୍ଜା ସେ ପାଇଲା ଦଶଧାରୀ ।
ହନୁମନ୍ତ ମାଡ଼ି ବସିଅଛି ତାହା
ମାୟା ବୋଲିଣ ନଜାଣଇଂ
ବିଂଶବାହା ।
ବିମୁଖ ହୋଇଣ ପ୍ରଶସ୍ତ ସେନାପତି
ନ ଅଣ୍ଟିଲାମାନଙ୍କରେ ବସ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ିଆନ୍ତି ।
ହନୁମନ୍ତ ବୋଇଲା ଯେତିକିହିଂ ହୋଉ
ଭଲା ରାବଣରେ ନୃପତି ବୋଲାଉଂ ।

ନାଙ୍ଗୁଡ଼ ଖଣ୍ଡକୁ ଭୁଜାଇଁ ପାରିଲୁ ବାସ
ରାମ ସଙ୍ଗେ ଯୁଝିବାକୁ କରିଛୁ ମୁହାଁସ ।
ମୋତେ ସେ ସଂଘାରିବୁ ଯେହା ସେ ହୋଇବ
ବାବୁ ମରଣ ମୋତେ ବିହିଛି ଦଇବ ।
ନଡ଼ପ ଅଣାଅ ପକାଅ ବେଗେ ଆଣି
ମୁହିଂ ସେ ନିରେଖ ଅଟଇ ହୋଇ ପ୍ରାଣୀ ।
ଜୀଇଂଥିବାରୁ ପ୍ରୟୋଜନ କିସ
ବେଗ କରି ମୋତେ କର ପ୍ରାଣନାଶ ।
ରାବଣ ବୋଇଲା ଦୋସାଧିକୁ ରାଇଂ
ନଡ଼ପ ଅଣାଅ ବେଗେ ତୁମ୍ଭେ ଯାଇଂ ।
ଶୁଣିଣ ଦୋସାଧି ଖର ହୋଇଂଗଲା
ତେଲିଙ୍କର ଘରୁ ଅଭଙ୍ଗ ଅଣାଇଲା ।
ଖୋଜନ୍ତା ଖୋଜଇଂ ବହନ୍ତା ବହି ନେଇଂ
କେ ନେଇଂ ଦଶଗିରି ଛାମୁରେଣ ଦେଇଂ ।
ଲାଞ୍ଜେଣ ଅଭଙ୍ଗ ପାରନ୍ତି ଲୋକେ ନେଇଂ
କେ ବୋଲଇ ମରିବ ଆଜ ପରା ଦିନ ଯେହି ।
ଚଇତ ଶୁକଳ ଅଷ୍ଟମୀ ଦିବସ
ଶ୍ରୀରାମର ଦୂତ ହୋଇବ ପ୍ରାଣ ନାଶ ।
ତଡ଼ପ ନ ଅଣ୍ଟିଲାକୁ ହନୁମନ୍ତ ଭାଳି
ରାବଣକୁ ଚାହିଂ ବହୁତ ଦେଲା ଗାଳି ।
ତୁ ହୋ ଦଶାନନ କି ଫାଙ୍କ କଥା କହୁ
ଦଇତ ଦୁରାତ୍ମା ତେଣୁ ସେ ଗର୍ବ ବହୁ ।
ଲାଞ୍ଜ ମାତ୍ରକୁ ତୁ ଲାଇଂ ନପାରିଲୁ ବାସ ।
ଅଭଙ୍ଗ ନିଲକ୍ଷଣକୁ କରିଛୁ ମୁହାଁସ ।
ଯେ ଯେ ମାହାରାଜା ହୋଇଂ ଅଛୁ ନେତ ଦୃଷ୍ଟି ।
ଯାହାର ବୋଲେ କୁବେର କରଇ ରତ୍ନବୃଷ୍ଟି ।
ତୁ କିଂପା ନଡ଼ପକୁ କରିଅଛୁ ସୋଗ
ମୋତେ ତ ଦେଉଅଛୁ ଦୁଃସହ ପରାଭବ ।
ଶୁଣିଣ ଦଶାନନ ହସିଣ ବୋଇଲା
ଯେତେବେଳେ କପି ସତହିଂ କହିଲା ।
ଭଣ୍ଡାରୁ ଅଣାଅ ମୋହୋର ମୂଳ ପାଗମାନ
ଯେତେକ ତଇଳ ଅଛି ମଉଷୋଧି ବିଧାନ ।
ମାହା ସୁଗନ୍ଧି ସହିତେ ଅଣାଅ ମୋହୋବାଛି
ଯେତେକ ନାରାୟେଣୀ ତଇଳ ମୋହୋର ଅଛି ।
ତଇଳ ନ ଅଣ୍ଟିଲେ ଘିଅ ଘେନି ଆସ
ଯେମନ୍ତେ ଚିନ୍ତଇ ନାଙ୍ଗୁଡ଼ର ବାସ ।
ଆଗ୍ୟାଂ ପାଇଣ ଭଣ୍ଡାର ଅଧିକାରୀ
ଅଣାଇଲା ଚିକଣ ଭାର ବୋଝ କରି ।
ଦେଖିଣ ଦଶଗ୍ରୀବ ବୋଇଲାକ ପାଡ଼
ଅଗ୍ନି ଜାଳି ଦେଲେ ମରୁ ଯେହୁ ରାଢ଼ ।
ଶୁଣିଣ ନଡ଼ପ ଘେନିଗଲେ
ମାରୁତିର ପୁଛେ ନେଇଂ ଅଭଙ୍ଗ ପାଡ଼ିଲେ ।
ପ୍ରଶସ୍ତ ବୋଲଇ ଦେବ ଶୁଣ ଲଙ୍କେଶ୍ୱର
ତଇଳେ ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ ହୋଇଲା ଜରଜର ।
ଯେବେ କିସ କରିବା ଆଗ୍ୟାଂ ଦିଅ ରାୟେ ।
ମାରୁତି ବୋଇଲା ହୋ କିସ ପୁଛୁ ତାୟେ ।
ଅଣାଅ ହୁତାଶନ ବେଗେ ଦିଅ ଜାଳି
ମୋହୋର ମରନ୍ତେ ସବୁ ତୁମ୍ଭର ଶଙ୍କୀ ।
ଶୁଣିଣ ଦଶଗ୍ରୀବ ହସିଣ ବୋଇଲା
ଅଗ୍ନି ଆଣି ବେଗେ ନଗାଅ ବୋଇଲା ।

x x x

ଶୁଣି ପ୍ରଶସ୍ତ ଅଗ୍ନି ଘେନିଗଲା
ହନୁମନ୍ତ ନାଞ୍ଜେ ଅଗ୍ନି ଲଗାଇଲା ।
ତଇଳ ବସ୍ତ୍ର ଘେନି ଅଗ୍ନି ଯନ୍ତୁଂ ନାଗିଲା
ପ୍ରଳୟ କାଳର ହୁତାଶନ ଶିଖା ଜାଣି
ଜଳିଲା ।
ବ୍ରହ୍ମା, ରୁଦ୍ର, ଇନ୍ଦ୍ର ସକଳ ଦେବେ ଛନ୍ତି
ହନୁମନ୍ତ ପୋଡ଼େନ୍ତେ ବିକଳ ହୁଅନ୍ତି ।
କେହୁ ହାହାକାର କରନ୍ତି ଧର୍ମଲୋକେ
କାହାର ନୟନୁ ଅଶ୍ରୁଜଳ ବହୁଅଛି ଶୋକେ ।
କେହୁ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଂଣ ନୃତ କରି
କେବଣ ବାପୁଡ଼ା ବଜାନ୍ତି ଗାଲ ତୂରୀ ।
ଗୀତ ବାଦ୍ୟ ବୀଣା ବଜାନ୍ତି ସୁସ୍ୱର
ଲଙ୍କାର ଅରଷ୍ଟି ଯାଉ ବହୁତ ଦୂର ।
ପାମର କପିକି ହୋ ପଡ଼ିଲା ପରମାଦ
ଆପଣେ ଆପଣେ କହିଲା ମୃତୁଭେଦ ।
ମରିବାର ବେଳେ ଶୁଣୁ ବାଦ୍ୟମାନ
ବଜାଅ ଦୁନ୍ଦୁଭି ବୋଇଲା ଦଶାନନ ।
ଶୁଣିଣ ଦତ୍ୟେ ଯେ ବଜାଇଲେ ତୂର
ହନୁମନ୍ତ ବୁକୁ କୋଡ଼ଇ ଦୂର ଦୂର ।
ମଲି ମଲି ବୋଲି ଯେ ଛାଟପଟ ହୋଇ
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ହୋଇଣ ଯେ ଜଳିଲାକ
ଜୋଇ ।
ଦଉଡ଼ି ଧରିଣ ଯେତେକ ଲୋକ ଥିଲେ
ଅଗ୍ନିର ତାପନେ ସେ ଦୂର ହୋଇଗଲେ ।
ମେଲା ହୋଇଲା ସେ ପବନ କୁମର
ମନେ ମନେ ଗୁପତେ ସେ କରଇ ବିଚାର ।
ଯେଥିର ଚରିତ ସକଳ ଜାଣିଲି
ବୁଦ୍ଧି ବିଧାନ ପ୍ରତଗ୍ୟାଂ ଠାବ କଲି ।
ଯେବେ ଯେଥିପାଇଁ କରିବଇଂ କିସ
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ନେଇଂ ଦେବଇଂ ସନ୍ଦେଶ ।

ଅଗ୍ନି ଘେନି ଆଜ ଧ୍ୱଂସିବି ଲଙ୍କାପୁରୀ
ମାହାରାଜ୍ୟଯାକେ କରିବି ହୁରିଜୁରି ।
ଯେତେ ବୋଲି ବୀର ସାମାନ୍ୟ ରୂପ
ହୋଇଂ
ଗଳାରୁ ଫାଶୀ ଯେ କାଢ଼ିଲା ହୁଗୁଳାଇ ।
କର ଚରଣରୁ କାଢ଼ିଲା ଧାତିକାର
ରାବଣକୁ ଚାହିଂ ହସଇ କପିବୀର ।
କି ହୋ ଦଶଗ୍ରୀବ ଯେସନ କୃତ କଲୁ
ଶ୍ରୀରାମର ଦୂତକୁ ମାରିତ ବିଚାରିଲୁ ।
ଜଗତେ ବୋଲନ୍ତି ଚାର ଅଟଇ ଅବଧ୍ୟ
ଅବଧ୍ୟ ବଧିବାକୁ ମନେକଲୁ ସଧ ।
ଧର୍ମପଣ ଛାଡ଼ି ଅଧର୍ମକୁ ଗଲୁ
ଶ୍ରୀରାମ ଘରଣୀକି ଚୋରାଇଂ ଆଣିଲୁ ।
ଖୋଜି ଅଇଲାର ଲୋକକୁ ଯେବେ ମାରୁ
ପାପ ପୁଣ୍ୟ ଦୁଇ ବିଚାର ନକରୁ ।
ଯେମନ୍ତ ବୁଦ୍ଧିମାନ ଶିଖିଲୁ କିମ୍ପାଇଂ
ଶରୀରେ ତୋହୋର କି ଧର୍ମ ବିଜେ
କରି ନାହିଂ ।
କେମନ୍ତେ ତୁ ରେ ତରକ କଥାମାନ ଜାଣୁ
ସକଳ କଳାର କୃତ୍ୟ ଅଟୁ ସର୍ବ ମଣୁ ।
ମାୟା ସମୋଦ୍ର ତୁ ଅଟୁସି ରାବଣ
ନାନା ବୁଧିମାନ ହୋଇଲା ଅକାରଣ ।
ଯେବେ ଯେହିକ୍ଷଣି ସେ ପୋଡ଼ିବି ଲଙ୍କପୁର
ଯେହା ନଜାଣୁ ଯେ ବିଶ୍ରବା କୁମର ।
ଯେତେ ବୋଲି କପି ବିକର୍ମି କ୍ଷେପି ଗଲା
ଜଗତୀ ପିଢ଼ା ଉପରେ ଯାଇଂଣ ବସିଲା ।
ଲାଞ୍ଜରୁ ଅଗ୍ନି ଲାଗିଲା ପୋଡ଼ିଲାକ ଚାଳ
ଦଇତ ଦୁରାତ୍ମା ଚାହାଂଇ ଜଳଜଳ ।
ଜଗତୀରୁ ହନୁମନ୍ତ ମେଢ଼କୁ ଡେଇଂଗଲା
କାଚ ଡାଳ ପୁରେ ଅଗ୍ନି ଲଗାଇଲା ।

ରାବଣ ଶୟନ ମନ୍ଦିରେ ଯାଇଂ ବସି
ତହିଂ ହୁତାଶନ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ଦିଶି ।
ନାଟପା ମନ୍ଦିରେ ଯେ ବସିଲା ପୁଣ ଯାଇଂ
ତହୁଂ ଉଠିଲା ନିଆଂ ବିକରାଳ
ହୋଇଂ ।
ଯହୁଂ ହୁତାଶନ ଲାଗିଲା ଚଉକତି
କର ଯୋଡ଼ି କହଇ ପ୍ରଶସ୍ତ ସେନାପତି ।
ଭୋ ଦେବ ଲଙ୍କେଶ୍ୱର ଅସୁର କୁଳ ସାଇଂ
ମର୍କଟ ମାୟାକୁ ପ୍ରତେ ଗଲୁସି
ଗୋସାଇଂ ।
ଦେଖ ଘରମାନ ପୋଡ଼ଇ ଅବିଚ୍ଛନ୍ନ
ପ୍ରଳୟ ଅଗ୍ନି ଲାଗି ଦହଇ ହୁତାଶନ ।
ଯେତେ କୁମାର୍ଗ ବୁଧି କପି କଲା
ତାହା ମରିବା ଛାଡ଼ି ଯେହା ସେ
ଭିଆଇଲା ।
ଶୁଣି ଲଙ୍କପତି ଆସ୍ଥାନରୁ ଉଠି
ଅସୁରୀ ଅସୁର ଦକ୍ଷ କିନ୍ନର ଯେକ
ଗୋଷ୍ଠୀ ।
ଜଗତୀ ଉପରୁ ଅଇଲା ଓହ୍ଲାଇ
ଦେବଦତ୍ତର କରେଣ କର ଦେଇଂ ।
ବାହାରକୁ ଆସି ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଦେଲା ଦୃଷ୍ଟି
ଦେଖିଲା ଧୂମମୟେ ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ ସୃଷ୍ଟି ।
ଅଗ୍ନିକି ଚାହିଂଣ କୋପେ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲା
କି ସେ ବଶ୍ୟାନର ବୋଲିଣ ବୋଇଲା ।
ତୁ ରେ ପୁରୀ ମୋର କରୁଅଛୁ ଦାହ
ମୁହିଂ ସେ ରାବଣେଶ୍ୱର ମୁଖକୁ ମୋର
ଚାହଂ ।
ଶୁଣିଲା ବଶ୍ୟାନର ଦଶଗ୍ରୀବର ବାଣୀ
ତତକ୍ଷଣେ ନିବିଲା ମୁଦୁଗର ପାଣି ।
ହନୁମନ୍ତ ଦେଖିଲା ନିବିଲା ହୁତାଶନ
ଯହୁଂ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲା ବିଶ୍ରବା ନନ୍ଦନ ।
ମନେ ମନେ ବିଚାର ସେ କରଇ ମାରୁତି
ଦଶଗ୍ରୀବର ଯେ ଦେବେ ବଶ୍ୟାବୃତ୍ତି ।
ଆଗ୍ୟାଂ ପ୍ରମାଣେ ନିବିଲା ବହନି
ଯେବେ ଯେ ମୁଂ ଲଙ୍କା ପୋଡ଼ିବି କାହା
ଘେନି ।
ଯେତେ ବୋଲି ବୀର ଶ୍ରୀରାମ ସୁମରି
ଆପଣାର ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ ଦକ୍ଷିଣ କରେ ଧରି ।
ନିଜ କପାଳେ ଘଷିଲା ତାହା ନେଇଂ
ଉଠିଲା ହୁତାଶନ ପ୍ରଜ୍ଜଳିତ ହୋଇଂ ।
ଯେବଣ କାଳେ ତାକୁ ଦେବେ ବର ଦେଲେ
ଅଗ୍ନି ନେଇଂ ତାର କପାଳେ ଥୋଇଥିଲେ ।
ନୟନେ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ନାସାରେ ମରୁତ
କର୍ଣ୍ଣେଣ ଗଙ୍ଗା ଯମୁନା ସରିତ ।
ଶିରେ ପିତାମହ କେଶେ ଭଗବତୀ
ଜିଭ୍ୱେ ପୁରନ୍ଦର କର୍ଣ୍ଣେ ସରସ୍ୱତୀ ।
ହୃଦେ ନାରାୟେଣ ବାହା ଦୁଇ ଯମ
ଉଦରେ ବସୁମତୀ ନାଭିରେ ବସଇ ଧର୍ମ ।
ଲାଞ୍ଜରେ ବାସୁକି କଟିରେ ସଦାଶିବ
ଚରଣେ ବରୁଣ ଦେବତା ବସିବ ।
କୁବେର ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠି ବିଶ୍ୱଦେବା ନଖ
ଅପୂର୍ବ ଅଟନ୍ତି ଦଶନ ମହାତୀକ୍ଷ ।
ତେତିଶକୋଟି ଯେ ଦେବତାଗଣମାନ
ଯେତେ ପ୍ରକାରେ ସେ ପବନ ନନ୍ଦନ ।
ସେ କଥା ହନୁମନ୍ତ ଭଲେଣ ଜାଣଇ
ଲଲାଟେ ଲାଞ୍ଜ ଘଷି ବ୍ରହ୍ମ ଅଗ୍ନି ଆଣଇଂ ।
ସେ ଅଗ୍ନି ଘେନିଣ ପୋଡ଼ିଲା ଲଙ୍କପୁର
ଦେଖିଣ ରହ ରହ ବୋଇଲା ଦଶଶିର ।
ରାଜାର ଆଗ୍ୟାଂରେ ସେ ନିଉନ ନୋହିଲା
ଅଣଚାଶ ମୂର୍ତ୍ତି ଧରି ପବନ ବହିଲା ।

ଲାଗିଲାକ ଅଗ୍ନି ବିକରାଳ ହୋଇଂ
ଦଶାନନ ବୋଲଇଂ ଯେ ପବନକୁ ଚାହିଁ ।
ତୁ ହୋ ପବନ ଅଦିତିର ସୁତ
ଯେ ସର୍ବ ଦେବତା ଯେ ତୋହୋର ସାବତ ।
ହିଂସା କରି ତୋତେ କାଟିଲା ବାସବ
ଅମୃତ ପ୍ରସାଦେ ପାଇଲୁ ତୁ ଜୀବ ।
ଏକଥା ନଜାଣି ତୁ ଦେବଙ୍କ ସାଙ୍ଗେ ଯାଉ
ମୁହିଂ ତୋହୋର ଗୋତ୍ର ଅଭାବ ମୋତେ
ହୋଉ ।
ଯେ ତୋହାର ତନୟେ ହନୁମନ୍ତ ଅଟଇଂ
ମାନେବ ତପୁସୀ ଶ୍ରୀରାମକୁ ଖଟଇଂ ।
ଯେ ଲଙ୍କାପୁରେ ଆସି ଯେତେ କୃତ କଲା
ମଧୁବନ ଭାଙ୍ଗି ମୋ ଅଛୟେ ମାଇଲା ।
ଯେବେ ମାୟା କରି ଦେଖ ଦହୁଅଛି ପୁରୀ
ଅପ୍ରିୟ ହୋଇଲୁ ମୋତେ ତୁହି ଆଜି କରି ।
ଲଙ୍କା ପୋଡ଼ିବା କାଳେ ବହୁ ଅଣଚାଶ
ଯେତେ କାଳ ମୋତେ ତୁ ହୋଇଲୁ
ଅବିଶ୍ୱାସ ।
ମରୁତ ବୋଇଲା ତୁ ଶୁଣ ଲଙ୍କସାଇଂ
ମୁହିଂ ବହୁଅଛି ତୋହୋର ହିତ ପାଇଂ ।
ନିବାଇଂ ବିଚାର କରଇ ମନେମନ
ଶାନ୍ତି ନୁହଇ ସେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ହୁତାଶନ ।
ଶୁଣି ଦଶକନ୍ଧ ହୋଇଲା ହରଷ
ଉଚେଂଣ ବୋଇଲା ତୋ ପୁତ୍ରକୁ
ଘେନିଆସ ।
ନ ଜାଣିମା ପଣେ ଯେତେକ ମନ୍ଦ କଲା
ତୋହୋର ଦେଖନ୍ତେ ସକଳ ପାର
ଗଲା ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ସଙ୍ଗେ ତାକୁ କରାଇବି ମଇତ୍ର
ସୁଖ ଭୋଗ ସମ୍ପଦ ଦେବଇଂ ବହୁତ ।

ଯେ ତୋହୋର ପୁତ୍ର ସେ ମୋହୋର
ତନୟେ
ଅଯୋଧ୍ୟା କଟକେ କରିବି ତାକୁ ରାୟେ ।
ଆଣ ପବନ ହନୁମନ୍ତକୁ ହକାରି
ମୋହୋର ବୋଇଲା ବୋଲି ହନୁମନ୍ତ ହସ୍ତ
ଧରି ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଶପଥ ତାହାକଇ ନକରିବି କିଛି
ପବନ ବୋଇଲା ଶୁଣ ବିଶର୍ବାର ବଛି ।
ନୁହଇ ଶାନ୍ତି ସେ ନକରଇ ମୋହୋର
ବୋଲ
ଆଗହୁଁ ତାହାକୁ ସେ ଓପ୍ରୋଧ ନକଲ ।
ହସ୍ତରୁ ଫିଟିଲେ ପାଇବା ଆଉ କାହିଂ
ଯେହା ଶୁଣି ବୋଇଲା ସେ ମନ୍ଦୋଦରୀ
ସାଇଂ ।
ନଇଲେଣ ନଆସୁ ଗଲେ ସେହୁ ଯାଉ
ଯେ ଲଙ୍କାଗଡ଼ ମୋର ଯେମନ୍ତେ ରକ୍ଷା
ହୋଉ ।
ଭୋ ମରୁତ ମୋତେ କରସି ପ୍ରତିକାର
ହୁତାଶନ ନିବିବାକୁ ଉପାୟେ ସର୍ବେ
କର ।
ଶୁଣି ପବନ ବହଇ ଖର ହୋଇ
ହନୁମନ୍ତକୁ ସାଖା ହୋଇଲା ଯାଇଂ ।
ଅଗ୍ନି ଘେନିଣ ବହିଲା ଅଣଚାଶ
ମେଢ଼ ମୋଣ୍ଡପ ଜଗତୀ ହୋଇଲା ବିନାଶ ।
ଦଶଯୋଜନ ଯେ ଲଙ୍କାର ଆକୃତି
ତକ୍ଷଣେ ଧୂମାନ୍ତ ତାହା କରଇ ମାରୁତି ।
ଆସ୍ତାନ ନବର ନୃତ୍ୟ ରଙ୍ଗଶାଳ
ଦେବାର୍ଚ୍ଚନ ନବର ଦୋହୋରା ଯେ ଆଳ ।
ରାଣୀହଂସ ପୁର ତୋଟାପୁର ଜଗତୀ
ତିନିପୁର ମେଢ଼ ପୋଡ଼ଇ ଚଉକତି ।

ଘୋଡ଼ାଶାଳ ଯେ ଭଣ୍ଡାରଘର ମାନ
ପ୍ରଳୟ କାଳ ଜାଣି ଦହଇ ହୁତାଶନ ।
ଯହିଁ ହନୁମନ୍ତ ବସଇ ପୁଣ ଯାଇଂ
ସେ ପୁର ପୋଡ଼ଇ ସନ୍ଦେହ ତହିଁ ନାହିଁ ।
ନଗ୍ର ପୋଡ଼ିଣ ଯେ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଉଠିଗଲା
ଶତେ ଯୋଜନ କରି ଲାଞ୍ଜ ବଢ଼ାଇଲା ।
ଲଙ୍କାର ଆକୃତି କି ପାଇଲାକ ପୁଛ
ଶୂନ୍ୟେ ରହିଅଛି ଯେ ପବନର ବଛ ।
କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣର ନବର ଇନ୍ଦ୍ରଜିତର ପୁର
କୁମ୍ଭ ନିକୁମ୍ଭ ବିଭୀଷେଣର ଘର ।
ଧୂମାକ୍ଷ କାକାକ୍ଷ ବିରୂପାକ୍ଷର ବାସ
ମହୋଦର ପୁର ପ୍ରଶସ୍ତର ଉଆସ ।
ଅଙ୍କପନ ତ୍ରିଶିରା ଖର ଧୂଷଣର ପୁର
ଅଗ୍ନି ଲାଗିଣ ଯେ ଜଳଇ ଦୁରଦୁର ।
ସପ୍ତପୁର ଲଙ୍କ ସହସ୍ରେକ ହାଟ
ଶତେ ରାଜ ଦାଣ୍ଡ ଦୁଇ ସହସ୍ର ବାଟ ।
କୋନ୍ଦି ବିକୋନ୍ଦି ତଦନ୍ତ ନଜାଣି
ଘରେହେଂ ନଛାଡ଼ଇ କପିକୁଳମଣି ।
ସବୁରି ଘରେ ଯେ ଲାଞ୍ଜ ବେଢ଼ାଇଲା
ପବନ ସାହା ପାଇଂ ସମସ୍ତ ଦହିଲା ।
ନଗ୍ର ନରନାରୀ ବିକଳେ ବୋବି ଦ୍ୟନ୍ତି
କେହୁ ଆୟେଦାୟେ ଘେନିଣ ପଳାନ୍ତି ।
କେହୁ ହସ୍ତେ ଲୁଗା ପୁତ୍ରନ୍ତ ହସ୍ତେ ଧରି
ପୋଖୋରୀ କୂଳକୁ ପଳାନ୍ତି ଖର କରି ।
କେ ବୋଲଇ ବାବୁ କେ ବୋଲଇ କକା
କେ ବୋଲଇ ଆଗେ ପୋଢୁ ବିତ୍ତ ପକା ।
କେ ବୋଲଇ ଦାଦା କେ ବୋଲଇ ନନା
କୋ ବୋଲଇ ମୋତେ ଧରିନେଉ କିନା ।
କେ ବୋଲଇ ପଳାଅ କେ ବୋଲଇ ଆସ
କେବଣ ବାପୁଡ଼ା ଚାହାଇଂ ଦଶଦିଶ ।
କେ ଆସି ନପାରି ଘରେ ପଶି ମଲା
କାହାର ତାଟକା ହୋଇଣ ପ୍ରାଣ ଗଲା ।
କେହୁ ବଡାଗୁଳି ହୋଇଂଣ ପ୍ରାଣ ଦେଲା
କେହୁ ବାଟ ନ ପାଇଂଣ କୋନ୍ଦିରେ ପଡ଼ି
ମଲା ।
କେ ବୋଲଇ ବାବୁ ପୁଅ ମୋର କାହିଂ
କେ ବୋଲଇ କେବଣ ଗଲା ମୋ
ଗୋସାଇଂ ।
କେ ବୋଲଇ ମୋହୋର ଜନନୀ ନଇଲା
କେ ବୋଲଇ ମୋହୋର ଭାଇ କେଣେ
ଗଲା ।
କେ ବୋଲଇ ଆଉ ଜୀଇଂଅଛି କାହିଂ
କେ ବୋଲଇ କେଣିକି ଯିବା ହୋ
ପଳାଇଂ ।
କେ ବୋଲଇଂ ଲଙ୍କା ବେଢ଼ିଛି ହୁତାଶନ
କେ ବାହାର ହୋଇନ୍ତ ଅଛଇ ଭାର୍ଜନ ।
କେ ବୋଲଇ ଆଜ ମରିବା ନିଅତ
କେ ବୋଲଇ ଯେର୍ଣ୍ଣେ ପୂର୍ବର ଅଛଇ ପରା
କୃତ ।
ଯେହେର୍ଣ୍ଣେକ ଯେବେ ପୂର୍ବେ ଅଛଇ ଭବିଷ
ୟେଥକୁ ଭାଳିଲେ କାରଣ ହୋଇବାକ
କିସ ।
ଲଙ୍କା ପୋଡ଼ିବା କାଳେ ଆମ୍ଭେହେଂ ମରିବା
ୟେତେ ଯୋଗ ପାପ ଅଛି କି ବୁଦ୍ଧି କରିବା ।
କେ ବୋଲଇଂ ୟେକା ବାନରେକ ୟେହା
କରି
ଶ୍ରୀରାମ ଅଇଲେକି ରହିବ ଯେହୁ ପୁରୀ ।

x x x

ରାବଣର ବୁଧି ସରିଲା ସକଳ
ବାହାରକୁ ଆରମ୍ଭ ଭିତରକୁ ବିକଳ ।

ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ବୋଇଲା ତୁ ଯେହା ଜାଣିଥାସି
କୁଶପାଣି
ଯେକା ଯେହା କଲାଟି ଜନେକ ଦୁଲଣୀ ।
ଦୟା କରିଣ ଉପଗାର କରିଥିଲି
ସ୍ତିରୀ ଲିଙ୍ଗବଧ୍ୟ ନକରିବି ବୋଇଲି ।
ଯେବେ ସେ ଆସି ମୋତେ କଲା ରଣଭଣ
ବୁଝିବାନା ବାନର କୁମନ୍ତ ମାୟାପଣ ।
ଗାଆଁ ପୋଡ଼ିଲେ କି ମୋତେ ହୁଅଇ ଜିଣି
କିମ୍ପା ଯେ ମୋଡ଼ା ନ ବିଚାରି ମଣି ।
ଯେବେ ସେ ବୁଝିବାନା ଯେହାଙ୍କର ଆଣ୍ଟ
ପଣ
ମୋହୋର ଛାମୁରେ ମିଳି ଯେବେ କରିବ
ରଣ ।
କାଲି ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଆଣିମଇଂ ଧରି
ସୀତୟା ଛାମୁରେ ପକାଇବି ମାରି ।
ବାଳୀର ଶତ୍ରୁ ଯେ ମୋହୋର ବଇରି
ଯେତେ ବୋଲି ଶିର ଝୁଣଇ ଦଶଶିରି ।
ଇନ୍ଦ୍ରକୁ ବୋଇଲା ତୁ ଶୁଣ ଶଚୀସାଇଂ
ଚାରିମେଘ ଘେନି ତୁ ବୃଷ୍ଟ କର ଯାଇଂ ।
ଯେମନ୍ତ ନିବଇଂ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଅନଳ
ପବନ ଦେବତା ତୋତେ ହୋଇଥିବ ବଳ ।
ଯେମନ୍ତେ ରକ୍ଷା ଯେ କର ଲଙ୍କା ଭୂଇଂ
ବିଳମ୍ବ ନକର ଦେଖ ଘର ପୋଡ଼ିଯାଇଂ ।
ଶୁଣି ସ୍ୱର୍ଗପତି ଚାରିମେଘନ୍ତ ଘେନି
ଆକାଶ ମଣ୍ଡଳକୁ ଗଲା ସସ୍ତ୍ରଯୋନି ।
ଶୂନ୍ୟେଣ ରହି ଯେ ମେଘନ୍ତି ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲା
ବରଷି ଶୀତଳ ଲଙ୍କ କରସି ବୋଇଲା ।
ଶୁଣିଣ ମେଘେ ଯେ କରନ୍ତି ଗରଜନ
ଘୋର ଜଳ ବୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ଅବିଛନ୍ନ ।
ବ୍ରହ୍ମା ବୋଇଲା ଶୁଣ ଲଙ୍କେଶ୍ୱର
ଯେହିକ୍ଷଣି ତୋର ଦୁସ୍ତର ଯିବ ପାର ।
ସେ କପି ସଙ୍ଗେ ନକର ବିଗ୍ରହ
ମୋହୋର ବୋଲ କର ସମୟେ ଜାଣି
ରହ ।
ପୁଷ୍ପେକ ବିବାନେ ବସସି ତୁ ଯାଇଂ
ସେ ଦେବଯାନ ତହିଂ ଅଗ୍ନି ଭୟେ ନାହିଂ ।
ସୁରଗଣ ଘେନି ମୁଂ ଯିବି ସ୍ୱର୍ଗପୁର
ନପୁଣ ଉପଦର୍ପ କରଇ ବାନର ।
ସେ କଥା ଜାଣି ଯେ ଅଟଇ ନିଅତ
ଯଦ୍ୟପି ବାଟେ ଆମ୍ଭେ ଭେଟିବୁ
ହନୁମନ୍ତ ।
ପ୍ରବୋଧ କରି ତାକୁ ବାହୁଡ଼ାଇଂ ଦେବୁ
ଅଗ୍ନିଭୟେ ଆମ୍ଭେ ନିଚୟେ ତୁହାଇବୁ ।
ଲଙ୍କା ପୋଡ଼ିବାକୁ ଚିନ୍ତା ତୁ ନକର
କାଲି ବିଶ୍ୱକର୍ମା ଗଢ଼ିବ ଯେ ପୁର ।
ଗଢୁ ଶତେ ଗୁଣେ ହୋଇବ ଅଗ୍ଗଳି
ଶୁଣି ସନ୍ତୋଷ ଯେ ଦଶଗ୍ରୀବ ମଉଳି ।
ବିଧାତାକୁ ବୋଇଲା ତୁ ଯାଆସି ବେଗ
ହୋଇଂ
କପିକି ପ୍ରବୋଧି ପଠିଆଅ ବାହୁଡ଼ାଇଂ ।
ମୋହୋର କଟେକ ହୋଇଲା ନାରଖାର
ତୋ କୁଶକେତୁ ମୋତେ ପ୍ରତିକାର କର ।

ରାବଣର କ୍ରୋଧ ଓ ବିଭୀଷଣ ବହିଷ୍କାର

ଶୁଣ ଦେବ ଲଙ୍କାର ଠାକୁର ଦତ୍ୟପତି
ରାମ ଲକ୍ଷଣ ନାମେଣ ବେନି ଯତି ।
ସିନ୍ଧୁ ଉତ୍ତର କୂଳେ ଆସି ଆଜ ହୋଏ
ଋକ୍ଷ ମର୍କଟ ସଇନ୍ୟ କଳଣା ନଯାଏ ।
ଶୁଣି ରାବଣେଶ୍ୱର ହସିଣ ବୋଇଲା
କିସ କିସ କଥା ଆସି ଏ କହିଲା ।
ମହୋଦର ଚାରକୁ ବୋଇଲା ଆଗ ହୁଅସି
କି ବାରତା ଆଣିଅଛୁ ଉଚେଂଣ କହସି ।
ଯେତେ ବୋଲି ତାର ହାମୋଳିଲା ପିଠି
ବାହା ଧରିଣ ଆଗକୁ ଦେଲା ଛାଟି ।
ବିଭୀଷେଣ ବୋଇଲା ତାକୁ ନକର ତରସ୍ତ
ସାଷ୍ଟମ ହୋଇଂ କହୁ କେବଣ ଚରିତ ।
ଚାର ବୋଇଲା ଦେବ ଶୁଣିମା ଲଙ୍କସାଇଂ
ଜମ୍ବୋଦୀପକୁ ଆଜ ଯାଇଥିଲି ମୁଇଂ ।
ଭ୍ରଥଖଣ୍ଡରେ ଯେ ଅଯୋଧ୍ୟା କଟେକ
ତହିଂର ନୃପତି ଯେ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶର ଲୋକ ।
ଦଶରଥ ନାମେଣ ଅଟଇ ତହିଂର ରାୟେ
ତାହାର ତହୁଂ ଜାତ ଚାରି ଯେ ତନୟେ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ କନେଷ୍ଟ ଶତ୍ରୁଘନ
ଭ୍ରଥ ଲକ୍ଷଣ ଅଟନ୍ତି ଶୁଦ୍ଧ ଜନ ।
ମିଥିଳା ନୃପତି ଯେ ଜନେକ ଦୋହିତା
ସେ କନ୍ୟାର ନାମ ଅଟଇ ଦେବୀ
ସୀତ୍ୟା ।
ତାହାକୁ ଶ୍ରୀରାମ ହୋଇଲେକ ବିଭା
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟେଣ ଦିଶନ୍ତି ବେନି
ଶୋଭା ।
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଦଶରଥ ରାୟେ
ମନ୍ତ୍ରୀଗଣ ଘେନି ଭାଳିଲା ସଭାୟେ ।
ଶ୍ରୀରାମକୁ ରାଜ୍ୟ ଦେବାକୁ ତାହାର ବୁଧି
କୟେକୟା ରାଣୀ ତାହା ଆସିଣ
ବିରୋଧି ।
ସତ୍ୟ କରାଇଣ ରାଜାକୁ ବର ମାଗଇ
ବୋଇଲା ଶ୍ରୀରାମ ଯାଉ ବନଭାଗଇଂ ।
ଭ୍ରଥ ମୋହୋର ହୋଉ ଅଯୋଧ୍ୟାରେ
ରାୟେ
ରାମ ବନ ଯାଉ ଚଉଦ ବରଷ ଯାୟେ ।
ତହୁଂ ସେ ଲକ୍ଷଣ ସୀତୟା ସାଙ୍ଗେ ଘେନି
ଅରନ୍ୟେଣ ବାସକଲେ ଜଣ ତିନି ।
ଗୋଦାବରୀ କୂଳେ ଘରଣୀ ହରାଇଲେ
ଋଷିମୁଖ ପର୍ବତେ ସୁଗ୍ରୀବରକୁ
ଭେଟିଲେ ।
ଦୁଃଖ କୁହାକୋହି ହୁଅନ୍ତେ ବେନିଜନ
ସୁଗ୍ରୀବର ସଙ୍ଗେ ମଇତ୍ର ହୋଇଲେ
ରଘୁନାନ ।
ମଇତ୍ର ଛଳେ ରାମ ବାଳୀକି ବଧ୍ୟ କଲେ
ଦୁନ୍ଦେଭିର ହାଡ଼ ଚରଣେ ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ ।
କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟା କଟକେ ସୁଗ୍ରୀକି ରାଜା କଲେ
ସପତ ଶାଳ ତରୁ ବାଣକେ ଛେଦିଲେ ।

ମାଲ୍ୟବନ୍ତେ ଚତୁର୍ମାସ୍ୟା ସାରି ଜଟାଧାରୀ
ଲକ୍ଷଣକୁ ପଠାଇଲେ ସୁଗ୍ରୀବରକୁ ହକାରି ।
ଶରଦ ଋତୁ ଅନ୍ତେ ଅଇଲା ସୁଗ୍ରୀବର
ସଙ୍ଗେ ସୈନ୍ୟ ତାର ଋକ୍ଷ ଯେ ବାନର ।
ତହିଂ ଥାଇ ଚାରିଦିଗକୁ ଦୂତ ପେଷି
ଦକ୍ଷିଣକୁ ପବନତନୟେ ହନୁ ଆସି ।
ସାହେର ଲଙ୍ଘିଣ ପଶିଲା ତୋର ପୁରୀ
ଓଶୋକ ବନେ ଖୋଜିଲା ଜନେକ କୁମାରୀ ।
ଯେଥିପାଇଂ ଶ୍ରୀରାମକୁ ବାରତା କହିଲା
ଶୁଣିଣ ଜଟାଧାରୀ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲା ।
ଭାଲୁକ ମୁକଟ ବଳ ସଙ୍ଗେ ଘେନି
ସିନ୍ଧୁକୂଳେ ଆସି ରହିଲେକ ଭାଇ ବେନି ।
ଲଙ୍କାକୁ କଟକାଇ କରିବେ ବୋଲିଣ ଶୁଣିଲି
ଆସିବା ନୁଆସିବା ତଇଥ ନ ମଣିଲି ।
ବନଗିରି ପୂରିଣ ଅଛଇ ତାର ବଳ
କେବଣ ଉପାୟେ ତରିବେ ମାହାଜଳ ।
ତହିଂ ବିଧାନ ମୁଂ ନଜାଣଇ ଗୋସାଇଂ
ଥାଠ ଦେଖିଣ ମୁଂ ତୋତେ କହିଲଇଂ ।
ଏତେ କହିଂ ଚାର ପଛ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା
ପୁଣିହିଂ ରାବଣ ଦୂତକୁ ପଚାରିଲା ।
ସତ କି ବାଳୀକି ମାଇଲା ତପସୀ
ଯେ କଥା ନୁହଇଂ ବୋଲି ଦଶମାଥ ହସି ।
ଝାଡ଼ର ଜୀବେ କାହିଂ ମନୁଷ୍ୟରେ ବଶ୍ୟ
ଯେ କଥା ଛାର ମିଛ କହିଲୁରେ ମୋର ପାଶ ।
ସମୁଦ୍ର କୂଳକୁ ଆସିବା କଥା ଭଣ୍ଡ
ନଗ୍ର ବାହାର କରି କାଟ ଯେହାର ମୁଣ୍ଡ ।
ଯେସନେକ କଥା ଶୁଣି ବିଭୀଷେଣ ବୀର
ଆଗ ହୋଇଣ ସେ ଯୋଡ଼ଇ ବେନି କର ।
ଭୋ ଦେବ ରାବଣ ଲଙ୍କା ଅଧିପତି
ତିନି ଭୁବନେ ତୁ ଅଟୁ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।
ଦୂତକୁ କିମ୍ପା ଅନୁବ୍ରତେ କୋପ କରୁ
ସୁଗ୍ୟାନୀ ରାଜା ହୋଇଂ କଥାନ୍ତ ନ ବିଚାରୁ ।
ଦେଖିଲା ବୋଲିଣ କହିଲାନା ଆସି
ଆପଣା ସେବକକୁ ପାରୁନା ଭଲା ନାଶି ।
ଦଶରଥ ତନୟେ ଯେ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଅଟଇଂ ।
ବଳ ପ୍ରାକର୍ମେ ତାକୁ ରୁଦ୍ର ନ ଅଣ୍ଟଇ ।
ଆପଣେ ଜାଣୁ ମୁଂ କହିବଇଂ କିସ
ଯେବଣ ଦିନେ ରାମକୁ ବାରହ ବରଷ ।
ଅଗମ୍ୟ ବିପୁନ୍ୟେଣ ତାଡ଼କୀ ଦଇତୁଣୀ
ଯେକା ବାଣକେ ତାକୁ ପକାଇଲା ହାଣି ।
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଯଗ୍ୟଂ ହେଲେଣ ରଖିଲା
ତହିଂ ଯେ ଅନେକ ଅସୁର ସଂଘାରିଲା ।
ବିପୁଳ ବନେ ଯେ ଗଉତମ ନାରୀ
ଶାପ୍ୟେଣ ଥିଲା ସେ ପାଷାଣ ରୂପ ଧରି ।
ରାମ ପାଦ ଲାଗନ୍ତେ ପାଇଲା ନିଜ କାୟେ
ଗତୁଂ ଶତେ ଗୁଣ ଅଧିକ ରୂପ ହୋୟେ ।
ମିଥିଳା ନଗ୍ରେ ଜନେକର ଘରେ
ରୁଦ୍ରହି ଥିଲୁ ନାହିଂକି ଧନୁ ସୟେମ୍ବରେ ।
ଅକଳଣ ଧନୁ ରାମ ହେଲେ ଆମଞ୍ଚିଲା
ଅବହେଳେ ସୀତାକୁ ବିଭା ହୋଇଗଲା ।
ପ୍ରଶୁରାମ ଦର୍ପ କ୍ଷଣକେ ଉପେଖି
ଅରନ୍ୟକୁ ଅଇଲା ସେ ରାଜ୍ୟ ଯେ ଉପେଖି ।

ପିତାର ସତ୍ୟ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ
ବନବାସ କଲା ସେ ଭାରିଯା ସହିତେ ।
ତାହାର ଘରଣୀ କି ଆଣିଲୁ ଚୋରାଇଂ
ପରସ୍ତିରୀ ହରଣ କଲୁ ଲଙ୍କାସାଇଂ ।
ରାଜାମାନେ ତୋତେ କହିବେନା କିସ
ଯେ କଥା ବିଚାର ତୁ ନକଲୁ ଦଶାଇଶ ।
ଅଧର୍ମେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲୁ ଗୋସାଇଂ
କହିଲା ଲୋକଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡୁ କିସ ପାଇଂ ।
ଋକ୍ଷ ବାନର ରାମର କାହିଂ ମେଳା
ଏହା ନଜାଣୁ ତୁ ବିଶର୍ବାର ବଳା ।
ଦେଖି ଯେ ଆସଇ କହିଲେ ତାହିଂ ମାରୁ
ତିଆରିଲା ଲୋକଙ୍କ ବୋଲକୁ ନକରୁ ।
ରାମ ଯେବେ ବାନରଙ୍କ ସାହା ଯେ ନ ପାନ୍ତା
ହନୁମନ୍ତ କିମ୍ପା ଏଥକୁ ଆସନ୍ତା ।
ବାଳୀ ମରିବାର ନିଚୟେ କଥା ଅଟଇଂ
ରଘୁନାଥ ଚରଣେ ସୁଗ୍ରୀବର ଖଟଇ ।
ପରୀଛ ନିମନ୍ତେ ବିନ୍ଧିଲେ ସାତ ତାଳ
ଯେଥେ ନକହିଲା କି ପବନର ବାଳ ।
ଦୁନ୍ଦଭିର ହାଡ଼ ଚରଣେ ଦେଲା ଫିଙ୍ଗି
ମାରୁଚୀ ମରାଇଲୁ କରିଣ କୁରଙ୍ଗୀ ।
ଯତିର ଭାରିଯା ସତୀ ଦ୍ରୋହ କଲୁ
ମାହାର୍ଜା ହୋଇ ଅକର୍ମକୁ ଗଲୁ ।
ବେଦ ପୁରାଣ ଆପଣେ ପାଠ ଜାଣୁଂ
ଧର୍ମ ଶାସ୍ତ୍ରମାନ ନାନା କଥାନ୍ତ ବଖାଣୁ ।
ପରକୁ ବୁଧି ଦେଉ ତିଆରୁ ଅନେକ
ଏବେ ତୁ ଆପଣେ ଛାଡ଼ିଲୁ ବିବେକ ।
ଯେକା କପିକେ ପୋଡ଼ିଲା ଲଙ୍କପୁରୀ
ଅଛୟେ ମୂଳେ ଅନେକ ଦତ୍ୟ ମାରି ।
ନନ୍ଦୀର ଶାପ୍ୟକୁ ନକଲୁ ତୁ ଭୟେ

ଶୁଣିଣ କୋପେଣ ବୋଇଲା ଲଙ୍କରାୟେ ।
ବାଇ କି ବାତୁଳ ହୋଇଲୁରେ ଭାଇ
ରାମ କି ମନିଷ୍ୟ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଖାଇ ।
ଆମ୍ଭେ ସେ ରାକ୍ଷସ ସର୍ବ ଜୀବ ଭକ୍ଷି
ଦେବାସୁରନରକୁ କି ମୋହୋର ଭୟେ ଅଛି ।
ତୁ ଯେବେ ଡରିଲୁ ଶରଣ ପଶ ଯାଇଂ
କେବେହେଂ ସୀତାକୁ ଛାଡ଼ିଲା ମୋହୋର ନାହିଂ ।
ଶୁଦ୍ଧ୍ୟ ସୁବନ୍ୟ ପ୍ରାୟେ ଦୁଇ ଜଙ୍ଘ ଦିଶଇ
ଶତଦଳ କମଳ ବଦନ ବିଙ୍ଘସଇ ।
ପୁରୁଷ ହୋଇଂ ମୁଂ କେମନ୍ତେ ମୂରୁଛିବି
ଅପୂର୍ବ ପଦାର୍ଥକୁ ମୁଂ କେମନ୍ତେ ଛାଡ଼ିଦେବି ।
ତାହାର ତହିଂ ଅନେକ ଗୁଣ ଅଛି
ଅଗମ୍ୟ ବନସ୍ତକୁ କଢ଼ାଇ ଆଣିଅଛି ।
ସେହି ପୁଣି କୁଳବଧୂ ନକଲାକ ଲାଜ
ଘର ବାସ ଛାଡ଼ି ତାର ରମଣୀରେ କାର୍ଯ୍ୟ ।
କର୍ମେଣ ପ୍ରାପତ ଆସି ହୋଇଲାକ ମୋତେ
ମୁହିଂ ତାହାର ସଙ୍ଗତେ ରସିବି ଅନୁବ୍ରତେ ।
କିମ୍ପାଇଂ ଶ୍ରୀରାମକୁ ଦେବଇଂ ବାହୁଡ଼ାଇଂ
ସାଂଗ୍ରାମ କରି ପଛେ ନୋଉ ସେ ଛଡ଼ାଇଂ ।
ଯେ ବଚନ ଶୁଣି ବୋଲଇ ବିଭୀଷେଣ
ଅଗ୍ୟାଂନ ପରାୟେ କହୁତୁ ଆପଣ ।
ସୀତୟା ପତିବ୍ରତା ଅଟଇ ମାହାସ୍ୟତୀ
ସନମତ ନକଲେ କି ଯିବୁ ତାର କତି ।
ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ମହେଶ୍ୱର ନୁହନ୍ତି ଭାର୍ଜନ
ମନ୍ଦ ପ୍ରାଣୀ ଅଟୁ ତୁ ଅସୁର ରାଜନ ।

ତୁଣ୍ଡର ଏ କଥା ବସାଇଂ ନପାରି
ପ୍ରତକ୍ଷେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଏ ଜନେକ କୁମାରୀ ।
ଶ୍ରୀରାମନ୍ତୁଂ ଆନେ ସେ ନ ବକଇ ମତି
ଶୁଣି କୋପକଲା ମନ୍ଦୋଦରୀ ପତି ।
ବୋଇଲା ସୀତାକୁ ମୁଂ ନପାରଇ ଛାଡ଼ି
ତୁ ହୋ ବିଭୀଷେଣ ନ କହ ଆଗ
ବଢ଼ି ।
ରାମକୁ ମାରି ସୀତାକୁ କରିବଇଂ ଭୋଗ
ମୋତେ ପ୍ରାପତ ଅଛି ଏହେର୍ଣ୍ଣେକ
ଯୋଗ ।
କି ଅବା ଶ୍ରୀରାମ ମୋହୋର ଶିର ଛେଦୁ
ତେତେବେଳେ ପଛେ ନେଉ ତାର ବଧୂ ।
ଏଇ କଥା ତ ଅଟଇ ଦୃଢ଼ ବ୍ରତ
ଯାହା କହୁଅଛି ଏ କଥା ମୋର ସତ ।
ଆନ ନକରଇ ନଛାଡ଼ଇ ସୀତା
ଯହୁଂ ଦଶଗ୍ରୀବ କହିଲା ଏମନ୍ତ କଥା ।
ଶୁଣିଣ ଦଇତମାନେ ପ୍ରତଗ୍ୟାଂ କରନ୍ତି
ଯେକ ଆରେକ ଯେ ଗର୍ଜି ଉଭା
ହୋନ୍ତି ।
ବୋଲନ୍ତି ଭୋ ରାୟେ ଶୁଣ ଦଶଶିରି
ମୋହୋର ନ ସାଧିଲା ନାହିଂ କାହିଂ
ପୁରୀ ।
ଚଉଦ ଭୁବନରେ ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ଆଧିପତି
ସେ ତୋହୋର ଚରଣେ ଖଟଇ
ବଶ୍ୟାବୃତ୍ତି ।
ତୁ କାହାକୁ ଭୟେ ନକର ଲଙ୍କସାଇଂ
କେ ତୋହୋର ହାଥେ ପ୍ରାଭବ
ପାଇନାହିଂ ।
ଯେବେ ତୁ ଥାଇଣ ଆଗ୍ୟାଂ ଦିଅସି
ନୃପମଣି
ରାମ ଲକ୍ଷଣକୁ ମାରିବୁ ଏହିକ୍ଷଣି ।
ସୁଗ୍ରୀବର ଅଙ୍ଗଦ ମାରିବୁ ନଳନୀଳ
ହେଲେ ନାଶିବୁ ଋକ୍ଷ କପିବଳ ।
ଶୁଣି ବିଭୀଷେଣ ବୋଲଇ ବଚନ
ବଡ଼ ବଡ଼ ପ୍ରତାପୀ ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ମନେମନ ।
ରାମକୁ ଜିଣିମାକୁ ସାମର୍ଥ ହୋଉଅଛ
ଯେ କଥାଇ ସିନା ଅଟଇ ବଡ଼ ମିଛ ।
ଯେକା କାଣ୍ଡକେ କିମ୍ପା ନାଶ ଗଲା ବାଳୀ
ତାହାର ସଙ୍ଗେ ଯେବେ କରିବ ଏବେ
କଳି ।
ହନୁମନ୍ତ ଅଇଲା ତାହାର ସଙ୍ଗେ କେହି
ନାହିଂ
ଅଛୟେ ହତ କଲା ଲଙ୍କା ଗଲା ଦହି ।
ତାହାକୁହିଂ ତ କିଛି କରି ନପାରିଲ
ଭୋ ରାୟେ ଏହାଙ୍କର ନକର ତୁମ୍ଭେ
ବୋଲ ।
ସଗୋତ୍ର ସହିତେ ସଭିଏଂ ନାଶ ଯିବ
ଏ ମୋହୋର ବଚନ ଯେବେ ନକରିବ ।
ସମ୍ପଦ ଯଶ ଜୀବନେ କାର୍ଯ୍ୟ ଥିଲେ
ସବୁ ପଛ ଯିବ ସୀତୟା ସମର୍ପିଲେ ।
ନୋହିଲେ ହତ ହୋଇ ଦତ୍ୟବଳ
କାଲି ପାରି ହୋଇ ଆସିବେ ମାହାଜଳ ।
ଅକଣ୍ଟେକ ପୁରେ କରିବେ ଅନିର୍ଯ୍ୟାପ ଗୋଳ
ପୁତ୍ର ନାତିବନ୍ଧୁ ମରିବେ ସକଳ ।
ଯେ ବଚନ ଶୁଣି ରାବଣ କୋପ କଲା
ନାସିକା ଡିଆଂଇ ବିଂଶ ଲୋଚନେ
ଚାହିଂଲା ।
ବୋଇଲା ପାପିଷ୍ଠରେ ଅତୁ ବିଭୀଷେଣ
ଯେତେ କଥା କହୁ ସବୁ ଅକାରଣ ।
ଗ୍ୟାଂନ୍ତି ଯେବେ ଗ୍ୟାନ୍ତିଂକି କହଇ ଅଭରସା

ମୋତେ ତେସନେକ ଶୁଭିଲା ତୋର ଭାଷା ।
ରାମର ବଳ ବୀର୍ଯ୍ୟ କହୁ ତୁ ବଡ଼ କରି
ମୋତେ ଡରାଉଅଛୁ ଅବିଗୁଣ ଧରି ।
ମାନେବ ଦୁଇଜଣ ରକ୍ଷ କପି ସାହା
ତାହାଙ୍କର ଆରମ୍ଭକୁ କି ଡରଇ ବିଂଶବାହା ।
ସେହି ରଘୁନାଥରେ ଶରଣ ଯାଇଂ ପଶ
ଏଥେ ଥିଲେ ତୋତେରେ କରିବି
ପ୍ରାଣନାଶ ।
ଏତେ ବୋଲି ଆସନୁ ଉଠିଲା ଲଙ୍କପତି
କରେଣ ଖଡ଼ଗ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ମୂରତି ।
ମାରିବ ବୋଲି ସେ ଧାଇଂଲାକ ରାଗେ
ପୁତ୍ର ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଆସି ଉଗାଳିଲା ଆଗେ ।
ଭୋ ଦେବ ଲଙ୍କାର ଠାକୁର ବିଂଶପାଣି
ତିନି ତଇଲୋକ ଠାକୁର ଶିରୋମଣି ।
ସେ ତୋହୋର ସୋଦର ଅଟଇ କନେଷ୍ଟ
ତାହାକୁ କିମ୍ପା ସ୍ୱାମୀ କରୁ ଯେତେ ରୁଷ୍ଟ ।
ରାବଣ ବୋଇଲା ସେ ମୋହୋର ବଇରି
ନିଚୟେ ତାହାରେ ସରିବ ମୋହୋର
ଶିରୀ ।
ଯେ ପୁରେ ଥିଲେ ତାହାକୁ କରିବି ଯେ
ନାଶ
ଏତେ ବୋଲି ନାତେକ ମାଇଲା ଦଶାଇଶ ।
ବୋଇଲା ଲଙ୍କାରୁ ଏହିକ୍ଷଣି ଯାସି
ଶ୍ରୀରାମ ଚରଣେ ଶରଣ ପଶସି ।
ଏତେ ବୋଲି ପୁଣି ମାରିତ ମନ କରଇ
ଆଗେ ଉଗାଳିଣ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଧରଇଂ ।
ରାବଣ ବୋଇଲାରେ ନଧର ମୋତେ ଛାଡ଼
ସେ ମୋଢ଼ା ପାପିଷ୍ଠ ଅଟଇ ବଡ଼ ରାଢ଼ ।
ଯେବଣ କଥାକୁ କରଇ ମୁହିଂ ସଧ
ଯେହା ଜାଣିଲେ ସେ କରଇ ବିରୋଧ ।

ଯେବେ ସେ ହନୁମନ୍ତ ପୋଡ଼ିଲା ଲଙ୍କପୁରୀ
ସେ ବୁଧି ହାଦେ ଅଟଇ ଏହାରି ।
ସୀତା ଖୋଜିଣ ବାରତା ଘେନି ଗଲା
ଏହା ବୋଲେ ତପୁସୀ କଟକାଇ କଲା ।
ଆଦ୍ୟହୁଂ ଏ ମୋହୋର ମନ୍ଦରେ ସେ
ଥାଇଂ
ଏ ମୋହୋର ନିଉନେ ପରମ ସୁଖ
ପାଇଂ ।
ଏବେହେଂ ଶ୍ରୀରାମର ତେଜ ପ୍ରକାଶଇଂ
ସନମାନ ପାଇ ଯେ ମୋ ଦର୍ପ ହରଇ ।
ଯାଉ ସେ ନଥାଉ ଲଙ୍କା ସୀମାନ୍ତରେ
ରାଜା ହୋଉ ସେ ଯେ ମୋହୋର
ଅନ୍ତରେ ।
ଯଦି ତାହାକୁ ମୁଂ ଦେଖିଲେ ନମାରଇ
ବିଶର୍ବା ଋଷିର ଚରଣେ ହାରଇଂ ।
ଯେ ତୋହୋର ଶପତ ନଉକେଷାର ରାଣ
ଏଥେ ଥିଲେ ବିଭୀଷେଣର ଘେନିମି
ପରାଣ ।
ଏତେ ବୋଲି ମହୀରାବଣକୁ ଚାହିଂ
କୋପେ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲା ସେ ମନ୍ଦୋଦରୀର
ସାଇଂ ।
ମୋହୋର ରାଣ ତୋତେ ଯାଆସିରେ
ମହିମା
ବିଭୀଷେଣକୁ ଛଡ଼ାଇଂ ଆସ ମୋହୋର
ସୀମା ।
ତେବେ ମୁଣୋହି ମୁଂ କରିବଇଂ ଆଜ
ତାହାରେ ନାଶ ସେ ହୋଇଲା ବହୁତ
କାର୍ଯ୍ୟ ।
ତୋହୋର ଆସିବା ଯାଏ ଏଥି ଥିବି
ବାରତା ପାଇଲେ ଭିତରକୁ ଯିବି ।

ଶୁଣି ମହୀରାବଣ ଗଲାକ ତଡ଼ତି
ବିଭୀଷେଣ ଥିଲା ଯେ ମେଢ଼ର ପଛକତି ।
ହସ୍ତ ଧରି ତାକୁ ବୋଇଲା ବେଗେ ଆସ
ରାଜା ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲା ଛଡ଼ାଇବି ଦେଶ ।
ଶୁଣି ବିଭୀଷେଣ ଶୂନ୍ୟେ ବିକ୍ରମିଲା
ଶତେ ଯୋଜନ କରି କାୟା ବଢ଼ାଇଲା ।
ଆକାଶରେ ଥାଇଂ ଉତ୍ତର ଦିଗକଇଂ ଚାହିଂ
ରକ୍ଷ ବାନର ଯେ ପୃଥୀ ହୋଇଅଛି ଛାଇ ।
ବୋଇଲା ରାବଣ ଯେ ମୋତେ କୋପ କଲା
ଏ କଥାଇ ମୋତେ ଭଲ ଯୋଗାଇଲା ।
ଶ୍ରୀରାମରେ ଶରଣ ପଶିବଇଂ ଯେବେ
ନାରାୟେଣ ଦୟା ହୋଇବେ ମୋତେ ତେବେ ।
ଆଉ କିମ୍ପାଇଂ ଯିବଇ ବାହୁଡ଼ି
ପ୍ରାଣ ରଖିବଇଂ ଶ୍ରୀରାମ ପାଦେ ପଡ଼ି ।

ବିଭୀଷଣ ମୁଖରେ ଲଙ୍କାର ପରିଚୟ

ବିଭୀଷେଣକୁ ଚାହିଁ ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ରୀରାମ
ଯେଥକଇଂ କେତେଦୂର ଅଟଇ
ଲଙ୍କାଗ୍ରାମ ।
କେବଣ ଠାବେ ଆହୋ ବାନ୍ଧିବାକ ବନ୍ଧ
କେବଣ ପ୍ରକାର ଜିଣିମା ଦଶକନ୍ଧ ।
ବିଭୀଷେଣ ବୋଇଲା ଶୁଣିମା ଗୋସାଇଂ
ଶତେ ଯୋଜନ ଅଟଇଂ ଲଙ୍କଭୂଇଂ ।
ଯେହି ସଳଖେ ଅଟଇ ସିଂଘଦ୍ୱାର
ପଛିମେ ମଇଦାନ ପୂର୍ବେ ତାଟିବାଡ଼ ।
ଦକ୍ଷିଣ ଦ୍ୱାରେ ରାଜା ଆସ୍ଥାନ କରି ବସଇ
ସକଳ ଦିଗକଇ ତେଜ ବିକାଶଇ ।
ଶତେ ଯୋଜନ ଗଡ଼ର ଆୟେତନ
ଚାଳିଶ କୋଶ ପାଚେରି ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟମାନ ।
ପକ୍ଷୀ ଜନ୍ତୁମାନେ ନପାରନ୍ତି ଉଡ଼ି
ମେଘମାନେ ଯାଉଂ ଯାଉଂ ପଡ଼ୁଥାନ୍ତି ବୁଡ଼ି ।
ତେଣୁ ସେ ପାଚେରି ହୋଇଲା ମେଘଦଣ୍ଡ
ଲଙ୍କାରେ ଭିତରେ ଦେବ ଚଉଷଠି ଦାଣ୍ଡ ।
ଆବର ବାଟ କନ୍ଦି ନଯାଇ ଗଣିନ୍ତା
ଶତେକ ହାଟ ବସଇ ସବୁ ସର୍ବ
ଶିରୀଯୁତା ।
ଗଡ଼ର ପାଚେରି ଦଶ ଦଶ କ୍ରୁଣ
ବନ ଗିରି ପର୍ବତ ଅଟଇ ରଘୁରାଣ ।
ଭାର୍ଗବୀ ବୋଲିଣ ବହଇ ଯେକ ନଦୀ
ଶତେ ଯୋଜନ ଯାୟେ ଅଛଇ ଆଛାଦି ।

ଯେ ଯାହା ସମୟେ ତହିଁ ସ୍ନାହାନ କରନ୍ତି
ଦ୍ୱାଦଶ ଗୋରୁ ଦାନ ଦେଲାକ ଫଳଶ୍ରୁତି ।
ଲଙ୍କେଶ୍ୱରୀ ନାମେ ଦେବୀୟେ ତହିଁ ଅଛି
ଯାବତ କାର୍ଯ୍ୟ ରାବଣ ତାହାକୁଇ ପୁଛି ।
ଘୃତ ସମିଧ ଦେଇଂ ଅଗ୍ନିକି ତୋଷଇ
ଦେବତାଙ୍କୁ ପୂଜା କରଇ ତହୁଂ ଯାଇଂ ।
ରୁଦ୍ରକୁ ସ୍ନାହାନ କରାଇ ଲକ୍ଷେ ଯୋଡ଼ା
ପାଣି
ବିଷ୍ଣୁ ଦେବତାକୁ ଲକ୍ଷେ ପ୍ରଜମ୍ନ ପୁଣି ।
ଲକ୍ଷେକ ବୋଦା ଦେଇଂ ତୋଷଇ ଶାକମ୍ଭେରୀ
ବଳି ଭାତ ଭୋଜି କେତେ ଅନ୍ତ କରି ।
ଲକ୍ଷେକ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ପଞ୍ଚୁବିଂଶ ଦାନ
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ରକୁ ଦିଅଇ ଲକ୍ଷେ ଧନ ।
ତହୁଂ ଗଜ ଚଢ଼ି ମରାଇ ମଇଂଷି
ତହୁଂ ଉତ୍ତାରେ ଅଶ୍ୱ ପିଠିରେ ବସି ।
ଧୁଆଇଂଣ ତୀର ବିନ୍ଧଇ ଖଣ୍ଡା କାଢ଼ି
ପାଞ୍ଚ ସାତ ହୟ ଫୁଟିଲେଣ ଛାଡ଼ି ।
ବାହୁଟିଆ ମେଲିଣ ଗୋଡ଼ାଇଂ ଧରଇ
ତହୁଂ ଉତ୍ତାରେଣ ମରଡାୟେ ବିଜେ
କରଇ ।
ସୁଗନ୍ଧ ବୋଲିଣ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ପଖାଳଇଂ
ବିଚିତ୍ର ବସନ ମନ ହିଆଳୀ ପିନ୍ଧଇ ।
ଦିବ୍ୟ ଅଳଙ୍କାର ଶରୀର ଭୂଷଣ
ନବରତ୍ନ ନବ ଗ୍ରହଙ୍କର କିରଣ ।

କେଶେ କୁସୁମ ସୁନ୍ଦର ଦିଶଇ ଗଭା
ପାଗର ଉପରେ ମୁକୁଟି ଦିଶଇ ଶୋଭା ।
ଦଶ ଲଲାଟେ କସ୍ତୁରୀ ଚିତା ଘେନି
ସାଙ୍ଗେଣ ଗୋଡ଼ାଇ ଥାଆନ୍ତି ସୁର ମୁନି ।
ବିଚିତ୍ର ତଡ଼ପ ଶ୍ୟରୀରେ ଶୋହଇ
ରଣଝୁଣ ବାଜେ ପାଦର ନୂପୁର ଦୁଇ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ କଠାଉ ଚଢ଼ିଣ ଯେ ଆସି
ଶିରେ ବୀରଛତ୍ର ଶରଦର ଶଶୀ ।
ତାମ୍ବୋଳ ଭୁଞ୍ଜଂଇ ପୟରେ ଚାଲିଯାନ୍ତେ
ପଟୋଆରି ଥାନ୍ତି ରାଉତ ମାହୁନ୍ତେ ।
ଚାମର ଚିତଂଣି ପଡ଼ଇ ନିରନ୍ତର
ଆସ୍ଥାନେ ବିଜୟେ କରଇ ଦତ୍ୟବୀର ।
ଗହ ଗହ ସଭା ଯେ ସାତଘଡ଼ି ଯାୟେ
ହାଥୀ ଘୋଡ଼ା ପାଇକ ଯେ ଦେଖଇ
ଲଙ୍କରାୟେ ।
ରାଜ୍ୟର ନିତି ପରଦେଶର ବାରତା
ପାତ୍ର ଅମନାତ୍ୟଙ୍କୁଂ ପଚାରଇ ସକଳ
କଥା ।
ଆସନୁ ଉଠିଣ ଭିତରକୁ ଯାଇଂ
ମତଫୁଲି ଘରେ ପ୍ରବେଶ ଯାଇଂ ହୋଇଂ ।
ଚାରି ଘଡ଼ିମାନେ ମୋଣୋହି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
ଆଚୋଂବନ ବିଧି ସାରଇ ଦଶାନନ ।
ତଇଳ ବାସ ଗୁଆ କ୍ରର୍ପୂର ତାମ୍ବୋଳ
ଶେଜ୍ୟାୟେ ବିଜୟେ କରଇ ଲଙ୍କପାଳ ।
ଲୋକ କଢ଼ାଇଣ ହୋଅଇ ନିଅବକାଶ
ମନ୍ଦୋଦରୀ ରାଣୀ ଖଟଇ ତାର ପାଶ ।
ତିନିକୋଟି ପଚାଶ ଲକ୍ଷ ଯାହାର ନାରୀ
ଯାହାକୁ ଶରଧା ତାହାକୁ ଭୋଗ୍ୟ କରି ।
ଯେଥିର ଅନ୍ତରେ ନିଦ୍ରା ଅବକାଶ
ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁମରି ଯେ ଉଠଇ ଦଶାଇଶ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଧଇଲେ ଧନୁକର
ବୋଇଲେ ଅନକୂଳ ହୋଇଲା
ମୋହୋର ।
ଦିବସେ ରତିଭୋଗ୍ୟ କରଇ ଦଶଗିରି
ଦିବସ ରମଣେ ସରଇ ପୁରୁଷର ଶିରୀ ।
ନିଚୟେ ରାବଣ ଆଇଷ ହୋଇଲା କ୍ଷୟେ
ଏ ଘାନ୍ତିର ସମରେ ନାହିଂ ଜୟେ ।
ସୁର ନର କିନ୍ନର ରଖିବେ ଯେବେହେଂ
ଦଶକନ୍ଧ ଜୀବନ ନପାଇବ
ତେବେହେଂ ।

ଗୁଣ୍ଡୁଚିମୂଷା ଉପାଖ୍ୟାନ

ବନ୍ଧ ପଡ଼ିବା ଦେଖି ଶ୍ରୀରାମ ହରଷ
ଅଂଗଦ ହନୁମନ୍ତଙ୍କୁ ହକାରିଲେ ପାଶ ।
ବୋଇଲେ ଋକ୍ଷ କପି ଯାଆନ୍ତୁ ଆଗସରି
ଏକେକୁ ଆରେକ ନୋହିବ ମରାମରି ।
ବାଟ ସଂକଟ ପାଇବଟି ଘଞ୍ଚ
ଚଉକତି ଲୋକ ବସାଇ ଠଣା ସଞ୍ଚ ।
ଆଗର ଲୋକଙ୍କୁ ଆଗରେ ଛାଡ଼ିଦେବ
ପଛର ଲୋକମାନେ ମାଡ଼ି ନପଡ଼ିବ ।
ଆବର କଥା ଏକ ଶୁଣ ସୁଗ୍ରୀବର
ବାଲି ବିଞ୍ଚିବ ବଂଧର ଉପର ।
ପାଷାଣ ଭୂମୀ ଖାଲ କଣ୍ଟା ଅଛି
ଗମନ୍ତେ ବଥା ପାଇବେ ତରୁ ବଛି ।
ଯୁଦ୍ଧର ବେଭାର ହାନି ଅପଚୟେ
ବାହୁଡ଼ି ଆସିବାକୁ ନ ଥିବ ନା ଭୟେ ।
ହେତୁ ପାଇଲେଣ ଆସିବନା ଘୁଞ୍ଚି
ତହିଂକି ଆଗତ କରିଣ ଥିବ ସଂଚି ।
ବାଲି ପକାଇ ବାଟ ସମତୁଲ କର
ଲତାପତ୍ର ଛେଦିଲେ ହୋଇବନା ଭଲ ।
ଶୁଣି ସୁଗ୍ରୀବ ଯେ ହନୁମନ୍ତକୁ ବୋଲି
ବନ୍ଧର ଉପରେ ପକାଅ ନେଇ ବାଲି ।
ଅଂଗଦ ସୁଷେଣ ଜମ୍ବେବ ନଳନୀଳ
ଅଧିଷ୍ଠାନ ହୋଇଣ ଏଥେ ଅଛନ୍ତି ସକଳ ।
ଋକ୍ଷ କପି ବୀରେ ବାଲିନେଲେ ବହି
ବନ୍ଧର ଉପରେ ପକାନ୍ତି ତାହା ନେଇ ।
ବାଟକୁ ବଣଲତା ପତ୍ର ଥିଲା ମାଡ଼ି
ଋକ୍ଷ କପି ତାହା ପକାଉଛନ୍ତି କାଢ଼ି ।
ଏସନ ସମୟେ ଏକଇ ଇନ୍ଦୁର
କ୍ରୀଡ଼ା ନିମନ୍ତେ ପଶଇ ସିନ୍ଧୁନୀର ।
ତଟର ବାଲିରେ ଯାଇଂ ଲୋଟଗାଳି
ବଂଧର ଉପରେ ଝାଡଇ ନେଇ ବାଲି ।
ଦେଖି ହନୁମନ୍ତ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଚାହିଂ
ଭୋଦେବ ପର ଉପଗାରୀ ଅଟି ଏହି ।
ଆମ୍ଭର ନିମନ୍ତେ ପଶି ସିନ୍ଧୁଜଳେ
ବାଲିରେ ଲୋଟଗାଳି ଦେଇ ଆସି କୂଳେ ।
ସେ ବାଲି ବନ୍ଧ ଉପରେ ଯେ ଝାଡ଼ି
ଆମ୍ଭର ପାଇଂ ଦେବ ମୂଷାହିଂ ଦୁଃଖ ପଡ଼ି ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ହୋଇଲେ ହରଷ
ଆଜ୍ଞାଦେଲେ ତାକୁ କଡିକୁ ଘେନିଆସ ।
ଶୁଣିଣ ମାରୁତି ଅଇଲା ଖର କରି
ମୂଷାକୁ ଘେନିଗଲା ବାମକରେ ଧରି ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଦେଖି ଓଳଗୋଇ ଇନ୍ଦୁର
ଆସ ଆସ ବୋଲି ଡାକନ୍ତି ରଘୁବୀର ।
କଡିରେ ବସାଇ ଦେହ ଆଉଂଷନ୍ତି
ଅନେକ ପ୍ରିୟ କଥା ମଧୁର କୁହନ୍ତି ।
ବୋଲନ୍ତି ଧନ୍ୟ ତୁ ଅଟୁ ପୁଣ୍ୟ ଆତ୍ମା
ପର ଉପଗାରୀ ତୁ ମହତ ମହାତ୍ମା ।
ପଶୁ ଜନ୍ତୁ ହୋଇ ଏଡ଼େ ତୋର ବୁଦ୍ଧି
ମୁହିଂ ଜାଣିଲଇଂ ତୁ ନିର୍ମଳ ଚଉନିଧି ।
ଯାଅ ତୋତେ ପ୍ରାପତ ହୋଉ ସୁରଆଳ
ଏତେ ବୋଲି ଉଠିଲେ ଦଶରଥ ବାଳ ।

ସୁବଳୟାରେ ଶ୍ରୀରାମ

ମୁଖରାବ ଶବଦେ ସାହେର ଉଛୁଳି
ଯାନ୍ତେଣ ମେଦିନୀ ହୋଇଲା ହାଲହୋଳି ।
ତିନିଘଡ଼ିମାନେ ବିଜେ କରିଗଲେ
ବେଳ ଅସ୍ତମାନେ ସୁବଳୟାରେ ପ୍ରବେଶ
ହୋଇଲେ ।
ଦେଖନ୍ତି ପର୍ବତ ଅପୂର୍ବ ରମ୍ୟସ୍ଥାନ
ସୁସ୍ୱାଦୁ ଫଳ ଅଛଇ ପୂରିବନ ।
ବିବିଧ ପ୍ରକାରେ କୁସୁମେ ଆମୋଦନ୍ତି ବାସ
ଦେବନଦୀ, ଝରଝର ବହଇ ଚଉପାଶ ।
ଶୁକଳ ବର୍ଣ୍ଣ ଅଟଇ ଗିରିବର
ଦୁଇକୋଶ ଅଟଇ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱର ଶିଖର ।
ଯୋଜନେକ ମାଡ଼ି ବସିଅଛି ଗିରି
ବିଧାତା ଭିଆଇଲା ତାହା ସାତପୁର କରି ।
ଉପରେ କୋଶେକକ ଅଛଇ ତା ଅର୍ବେ
ଏକଖଣ୍ଡ ଶିଳା ସ୍ଫଟିକର ଭାବ ।
ଗିରିବରକୁ ଦେଖିଣ ହନୁମନ୍ତକୁ ପଚାରି
ଆଗେ ଦିଶୁଅଛି ହୋ କେବଣହିଂ ଗିରି ।
ହନୁମନ୍ତ ବୋଇଲା ଦେବ ସେ ସୁବଳୟା
ପର୍ବତ
ଧ୍ୱଜମୟେ ଶରୀର ଦିଶଇ ସବୁ ଶ୍ୱେତ ।
ଏଥି ଗଡ଼ କରିଣ ହୋ ରହିବା ଗୋସାଇଂ
ଲଙ୍କା ପୋଡ଼ିବା କାଳେ ଦେଖିଯାଇଅଛି
ମୁହିଂ ।
ଏଥି ବସିଥିଲେ ଲଂକାଯାକ ଦିଶଇ
ଭୋଦେବ ତୋହୋର ବିଚାରକୁ କିସ
ଆସଇ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ହୋ ଏଥିସେ ରହିବା
ଏହୁ ଭଲ ସ୍ଥାନ କିମ୍ପାଇଂ ଛାଡ଼ିବା ।
ଏସନେକ ଭାଳିଣ ଯାଆନ୍ତି ବଳ ଚଳି
ଆଗିଆଣ ଦଣ୍ଡ ଦକ୍ଷିଣ କୂଳେ ମିଳି ।
ବୀରଦୂର ବଜାଇ କିଳିକିଳା ରାବଦେଲେ
ସୁବଳୟା ପର୍ବତ ଉପରେ ଉଠିଲେ ।
ଏଥୁ ଅନ୍ତେ ଦେବ ରଘୁନାଥ
କୋଦଣ୍ଡ କାଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡା ଅଛଇ ବେନି
ହସ୍ତ ।
ଶୁଭ ବେଳ ପାଇଣ ସୁବଳୟାରେ ପାଇ
ଆଗେଣ ଦେଖିଲେ ଅଛଇ ଦେବନଈ ।
ହନୁମନ୍ତ କାନ୍ଧରୁ ଉଭୁରିଲେ ତତ୍କ୍ଷଣି
ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁମରିଲେ ରଘୁକୁଳମଣି ।
ଅଙ୍ଗଦ ପିଠିରୁ ଲକ୍ଷଣ ଓହ୍ଲାଇଲେ
ଯାଇଂଣ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କଲେ ।
ସେହି ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁମରିଲେ ଦେବନଦୀ କୂଳେ
ଶୟେ କ୍ଷୁଣ ଅଇଲେ ସାତଘଡ଼ି ବେଳେ ।
ଦୁଇଘଡ଼ି ଉତ୍ତାରୁ ଉତ୍ତର କୂଳୁଂ ଗଲେ
ସାତଘଡ଼ିମାନେ ଲଙ୍କାରେ ମିଳିଲେ ।
ପବନହୁଂ ବେଗେ ଚଳିଲାକ ଥାଠ
ଗହଣରେ ଘାଏ ନପାଇଲେ ଭଲ ବାଟ ।
ପଛର ଲୋକେ ଆସି ନପାରନ୍ତି

ହିୟାରେ ହିୟା ଲାଗି ହୋଇଲେ ଯନ୍ତାଯନ୍ତି ।
ଅଗିଆଣ ଥାଠ ଭଲ ମନ୍ତେ ଗଲେ
ପର୍ବତ ଉପରେ ଉଠିଣ ରଡ଼ିଦେଲେ ।
ଶ୍ରୀପୟରେ ଚାଲନ୍ତି ରଘୁକୁଳ ନାଥ
ସୁଗ୍ରୀବର ଉପରେ ଦେଇଣ ବାମହାଥ ।
ଗିରିବର ଉପରେ ଉଠିଲେ ଦେବସାଇଂ
ଦେଖିଲେ ଶଉଚ ନିର୍ମଳ ଚାରୁଭୂଇଂ ।
ଦଶକ୍ରୁଣ ଓସାର ଶତେକ କ୍ରୁଣ ଦୀର୍ଘ
ଗଡ଼ ପର୍ବତ ଉପରେ ଅଛଇ ଅପୂର୍ବ ।
ଶ୍ରୀରାମ ପଚାରନ୍ତି ଏ ଅଟଇ ଭଲ ସ୍ଥାନ
ସିନ୍ଧୁକୂଳ ମାଡ଼ିଣ ରହୁ ଆମ୍ଭ ସୈନ୍ୟ ।
ଏହି ସୁବଳୟା ଗିରି ଆମ୍ଭର କଟେକ
ଏଥି ଥାଇଂ ଆମ୍ଭେ ବିଧସିଂବା ଲଙ୍କ ।
ସୁଗ୍ରୀବରକୁ ଯେ ବୋଇଲେ ମୈତ୍ର ଶୁଣ
ପାରିହୋଇ ଅଇଲାର ସୈନ୍ୟ କେତେ
ଗଣ ।
ଯୂଥପତିମାନଙ୍କୁ ଆଜ୍ଞା ଦିଅସି ରାଇ
ଏକେ ଆରେକ କଳି ନକରିବାର
ପାଇଂ ।
ରକ୍ଷ ବାନର ବଳକୁ ମୁଂ କଲିଂ ଭରସା
ଶତ୍ରୁର କଡିରେ କଲଇଂ ଆସି ବସା ।
ଦୁଷ୍ଟପଣ କଲେ କଳିବ ବଇରି
ଆମ୍ଭର ବୋଇଲା ବୋଲ ଆସହୋ
ତିଆରି ।
ସୀତ୍ୟାକୁ ଆଣିମାରେ ଅଟଇ ଆମ୍ଭର ମୂଳ
ଅନୁବ୍ରତେ ସେକଥା ଚିନ୍ତୁଥିବେ ବଳ ।
ଆବର କଥା ଏକ ଶୁଣିମା କପିରାୟେ
ଯେତେ ଥାଠ ଆମର ସାଙ୍ଗରେ
ପାରିହୋଏ ।
ଏତେକ ଘେନିଣ ନୀଳ ବୀର ଯାଉ

ଆଗିଆଣ ହୋଇଣ ବାଟେ ରହିଥାଉଂ ।
ପଛର ସଇନି ତାର ଶ୍ୱଶୁର ଘେନିଆସୁ
ତାହାର ଅଙ୍ଗବଳ ତାହାର ସଙ୍ଗେ ମିଶୁ ।
ଶୁଣିଣ ସୁଗ୍ରୀବର ଯୋଡ଼ଇ ବେନିକର
ଶୁଣ ଦେବ ଠାକୁର ତ୍ରୈଲୋକ ଈଶ୍ୱର ।
ବୋଇଲ ଯେ ସୈନ୍ୟ କେତେକ ଅଇଲା
କାହାର ବଳେ ଏ ହୁଅଇ କହିଲା ।
ପଚିଶ ଯୂଥପତି ଏ ଅଟନ୍ତି ମହାବୀର
ଏହାନ୍ତ ସମାନ ନୁହନ୍ତି ସୁରେଶ୍ୱର ।
କାହାର ଶଂଖେ ପଦ୍ମେ ମଭୃତେ ବଳ
ଖଟଇ ।
ଖର୍ବେ ନିଖର୍ବେ କାହାର ଅଗଣିତା ଅଟଇ ।
ଆଉରି ଅଛନ୍ତି ଯେ ଲକ୍ଷେକ କୋଟିସେନା
ଶୂନ୍ୟ ଲେଖି ଜାଣି ସେ ଏକସର
ହୋଇକିନା ।
ସମୋଦ୍ର ସମାନେ ଅଟଇ ତେହୋର ବଳ
କେହୁ ଭାର୍ଜନ ହୋଇଂ କରିଣ ଜାଣିମାକ
ଥଳ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ବୋଲ ଶୁଣି ଶ୍ରୀରାମ ଆନନ୍ଦ
ବିଭୀଷେଣକୁ ଚାହିଂଣ ବୋଲନ୍ତି
ଆଦିକନ୍ଦ ।
ଦୈତ୍ୟଙ୍କର ମାୟା ତୁ ଜାଣି ବୀର ଥାସି
ତୋହୋର ବିଶ୍ୱସେ ମୁଂ ଏଥକଇ ଆସି ।
ଶିରେ କର ଦେଇଣ ବୋଲଇ ବିଭୀଷେଣ
ଏଥକଇ ଚିନ୍ତା ନକର ରଘୁରାଣ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ହନୁମନ୍ତକୁ ଚାହିଂ
ସୁବଳୟା ଗିରି ରଖିଥିବୁ ତୁହି ।
ନୀଳ ସେନାପତିକି ହକାରିଲେ ପାଶ
କୋମଳ କରିଣ କହିଲେ ବିଶ୍ୱାସ ।
ଶତବଳ ମାରୁତିକି ସଙ୍ଗେ ଘେନିଯିବୁ

ଆଗିଆଣି ଦଣ୍ଡ ଆଗରେ ତୁ ଥିବୁ ।
ଶୁଣି ଦୁଇବୀର ପର୍ବତକୁ ଗଲେ
ରୋମାବାପକୁ ଶ୍ରୀରାମ କତିକି
ହକାରିଲେ ।
ପଛିଆଣି ଦଣ୍ଡକୁ ବେଗେଣ ତୁ ଯାସି
ସୁଷେଣକୁ ଘେନିଣ ସୈନ୍ୟ ସମ୍ଭାଳସି ।
ସୁଗ୍ରୀବର ଜମ୍ବେବ ଲକ୍ଷଣ ଜନ ତିନି
ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱେ ଥିବେ ଅନେକ ସୈନ୍ୟ
ଘେନି ।
ଅଙ୍ଗଦ ମହେନ୍ଦ୍ର କୁମୁଦ ନଳନୀଳ
ଡାହାଣେ ରହ ତୁମ୍ଭେ ଘେନିଣ ଅଙ୍ଗବଳ ।
ଆବର ସଇନି ଘେନିଣ ଥୋକାଏକ
ହନୁମନ୍ତ ସାଙ୍ଗେଣ ଏ ବୁଲିବେ କଟେକ ।
ଏତେବୋଲି ଶ୍ରୀରାମ ଦେଲେ ଫରମାଣ
ବୋଲନ୍ତି ସଦାଶିବ ଶାକମ୍ଭେରୀ ଶୁଣ ।
ସୁନ୍ଦରା କାଣ୍ଡ ଏ ଯେ ଶ୍ୟାମବେଦୁ ଜାତ
ବାଲମ୍ମିକ ଆଗେ ଯାହା କହିଲେ ବିଧାତ ।
ତାହା ତୋହୋର ଆଗେ କହିଲିରେ ସହି
ସୁବଳୟାଗିରିରେ ଶ୍ରୀରାମ କଟକ କରି
ରହି ।
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଗୋଳ ହୋଇବ ଅପାର
ରାମ ରାବଣ ଯୁଦ୍ଧ ଅମୃତମୟେ ସାର ।
ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରସନ୍ନେ ଯେ ବଳରାମ ଦାସ
ଶ୍ରୀ ଜଗମୋହନ ରାମୟେଣ କଲଇଂ
ପ୍ରକାଶ ।
ଶ୍ରୀରାମାୟେଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ଯେ ପବିତ୍ର ଆଛାନ
ୟେକମନ ହୋଇଂଣ ଶୁଣିମ ଯେଉଂ
ଜନ ।
ଜୀବନ୍ତେଣ ଭକ୍ତି ଯେ ମରନ୍ତେଣ ମୁକ୍ତି
ନିର୍ମଳ ହୋଅନ୍ତି ଯେ ଯେ ଗ୍ରନ୍ଥ
ଶୁଣନ୍ତି ।
ଦେବା ଦୟା ଧର୍ମ ହୋଅଇ ଉଦୟେ
ଜନ୍ମ ଜନ୍ମାନ୍ତର ଦୁରିତ ଯିବ ଛୟେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ରହିଲେ ଯେ ସୁବଳୟା ପର୍ବତରେ
ରାବଣକୁ ମାରିବେ ଯେ ଆପଣା ହାଥରେ ।
ଶୁଣିମା ଶାକେମ୍ଭରୀ ଗୋ ପରମ ୟେହୁ
ରସ
ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଶରଣ ମୁଂ ବଳରାମ ଦାସ ।
ମାହାପାତ୍ର ସମନାଥର ମୁଂ ଅଟଇ ଯେ
ସୁତ
ବଳରାମ ଦାସ ମୁଂ ଯେ ଶ୍ରୀରାମର
ଭୃତ୍ୟ ।

ଲଙ୍କା କାଣ୍ଡ

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପୁଷ୍ୟାଭିଷେକ

ବନ୍ଦଇ ଜଗନ୍ନାଥ କମଳାର ପତି
ସର୍ବଦେବ ନିସ୍ତାରଣ ପ୍ରମବ୍ରହ୍ମ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ଜଗତ ଜନ୍ତୁ ହୃଦେ ସର୍ବଦା ଯାହାର ବାସ
ଭଗତ ବଛଳ ସ୍ୱାମୀ ପୁରାଣ ପୁରୁଷ ।

x x x

ବିବିଧ ବିନୋଦେ ଯେ କରନ୍ତି କ୍ରୀଡ଼ାରସ
ନିଯୋଗେଣ ଦେଲେ ସୁଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପବାସ ।
ଚନ୍ଦନ କର୍ପୂର କସ୍ତୁରୀ ଗନ୍ଧ ଗୁଣ୍ଡି
ନାନା କୁସୁମେ ସ୍ୱାମୀ ହୋଇଛନ୍ତି ମଣ୍ଡି ।
ଦେବାଙ୍ଗ ପାଟ ନେତବସ୍ତ୍ର ପରିହରଣ
ଶୁଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣର ହାର ଯେ କଙ୍କଣ ।
ବିଦ ମୁଦି ବାହୁଟି ଶିକୁଳି ତାଡ଼ ବଳା
କ୍ଷୁଦ୍ର ମୁକୁତା କଦମ୍ବ ରତ୍ନମାଳା ।
ବିବିଧ ପଦେକ ଭିନ ଭିନ ପରି
କଣ୍ଠେଣ ମାଣିକ୍ୟମାଳି ଶତେସରି ।

x x x

କେ ଚନ୍ଦ୍ରଉଦିଆ କେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଆଚ୍ଛନ୍ନ
କାହିଁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଘେନି ବିଜୟେ ଭଗବାନ ।
କାହିଁ ନରସିଂହ କାହିଁ ବିଶ୍ୱନାଥ
କାହିଁ ବରୁଣ ଚଢ଼େ ସହସ୍ରେ ଉଲୋକ
ରଥ ।
କାହିଁ ବାଳଗୋପାଳ ହରିଡ଼ା କଣ୍ଠିମାଳ
କନେକ ଚମ୍ପାମାଳ ପୂରିଛି ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ ।
ହେମ ନାଗେଶ୍ୱର ମାଣିକ୍ୟରେ ମିଶା
ମାଣିକ୍ୟର କିରଣ ଜଳଇ ମହାନିଶା ।
ନାନା ପୁଷ୍ପମାନ ପଟାନ୍ତର କରି
ଅନେକ ଅଳଙ୍କାରମାନ ସ୍ୱାମୀ କଣ୍ଠରେ
ଛନ୍ତି ଭରି ।
ନବରତ୍ନହାର ଯେ ଶୋହଇ ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ
ଶ୍ରବଣେ ମ୍ରକତ କୁଣ୍ଡଳ ଯୁଗଳ ।
ମଉଳି କିରୀଟ ଯେ ମୁକୁଟ ବିତପନ
ମଣିଗଣ କିରଣ ବିରାଜଇ ଛନ ଛନ ।
ଗଳାରେ ଲମ୍ବଇ ଯେ ଗଜମୋତି ହାର
ମାଣିକ୍ୟର ପଗଡ଼ ନୀଳାର କେଶର ।
ଶ୍ରବଣ ଶିଖରେ ସ୍ଫଟିକ ଚାରୁ ଛନ୍ଦ
ଜାଣି ଅବତଂଶ ମ୍ରକତ କୁବିନ୍ଦ ।
ଶୁଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣର କଙ୍କଣ ଶୋହେ ଶ୍ରୀଭୁଜ
ଜାମ୍ବୋନଦ ଘଟଣ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ସଜ ।
ସାତକୁମ୍ଭ ପଦ୍ମ ଚରଣ ଯୁଗଳ
ପ୍ରତିମା ରୂପେ ଅଛି ବିନତାର ବାଳ ।
ମ୍ରକତ ତୋଡ଼ର ନୂପୁର ବେନି ପାଯେ
ନେତ ପଟନୀ ପିନ୍ଧିଣ ଦେବରାଯେ ।
ଶିରେ ଶିରୀକାପଡ଼ା ଯେ ସୁରଙ୍ଗଣୀ ପାଟ
ଭାଲ ପରେ ଶୋଭା ଯେ ଅଭିଷେକ
ମୁକୁଟ ।
ହୃଦୟ ପରେ ଦୋସରି କୁସୁମମାଳା ଶୋହେ
ଜଗତିଷ ଜଣାଇଲା ଅନୁକୂଳ ହୋଯେ ।
ଅରୁଣ ପ୍ରକାଶେ ଅମୃତ ଯେ ବେଳ
ଡାହାଣାବ୍ରତେକ ଶଙ୍ଖ ଶବଦ
କୋଡୋହୋଳ ।
ପୁଷ୍ୟା ନକ୍ଷତ୍ର ଆବର ଧନୁମାସ ଅନ୍ତେ
ବନ୍ଦାପନା ବିଧି ଯେ ହୋଇବେ ଅନନ୍ତେ ।
ଦିବ୍ୟବେଶ ହୋଇଲେ ଯେ ସାହେର
କୁମାରୀ
ନବରଙ୍ଗ ପାଟେକ ପରିହରଣ କରି ।
ଉପରେ ଉପରାଣ ଦେଇାକ ଦାସୀ ନେତ
ବାହେଣ ବାହୁଟି ଦୁଇ ଶୁଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ମତ ।
ଜଗନ୍ନାଥ କୋଳରେ ବସଇ ଦେବୀ ଯାଇଂ
ପରମ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ
ଗୋସାଇଂ ।

ରାବଣପୁରରୁ ଶ୍ରୀରାମସେନା ନିରୀକ୍ଷଣ

ଶତେ ପୁର ମେଢ଼ ସୁବର୍ଣ୍ଣମୟେ କମ
ନବରତ୍ନେ ଖଞ୍ଜାଣି ଯେ ଦିଶଇ ଅନୁପମ ।
କସ୍ତୁରୀ ଚିତା କ୍ରପୂରର ଗୁଣ୍ଡି
ନାନା କୁସୁମେ ଯେ ଅଛନ୍ତି ତାହା
ମଣ୍ଡି ।
ନେତ ପାଟ ପତନୀ ନାନା ବସ୍ତ୍ରମାନ
ଚଉକତି ଟେରା ଦିଶଇ ବିତପନ ।
ମର୍କତର ଓରା ନୀଳମଣି ଗୁମ୍ବୁଜ
କୁବନ୍ଦର ଗୁଅ ଶେଣି ଯେ ବୈଡୁଯ ।
ମାଣିକର ସ୍ତମ୍ଭ ସ୍ଫଟିକର ପାବଚ୍ଛ
ଗଜମୋତି ଝରା ଦିଶଇ ମହାଘଞ୍ଚ ।
ସାତ ପୁରେଣ ଯେ ଅଛଇ ଶତ ଆଟୁ
ଯେ ଯାହାର ବେଢେ ଯୁବତୀ ଥାନ୍ତି ଖଟୁ ।
ମର୍କତ ନବର ଯେ ଶୋଭିତ ସର୍ବଠାୟେ
ଉପରେ ବିଚିତ୍ର ଯେ ଟାଣିଲାଅଛି
ଚାନ୍ଦୁଆଏ ।
କେବଣ ପିଡୁଳୀ ବାଢ଼େ ଅଙ୍ଗ ଡାକି
ବିବିଧ ବର୍ଣ୍ଣେ ଚାମର ପାଷୁଶେ ଲୁଚି ।
କାହିଂ ପାଟ ମୋଡ଼ା କାହିଂ ଖଟ ଦୋଳି
କେବଣ ହିଂ ପୁରେ ଦେଖଯାଇ ପାଟଦୂଳୀ ।
କାହିଂ ରତ୍ନପଲଙ୍କ କାହିଂ ସିଂହାସନ
ପୁରେକ କବାଟ ଶୁଦ୍ଧ୍ୟ ଯେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ।
ତହିଂଯାଇ ବିଜୟେ ଲଙ୍କାର ଦଶଶିରି
ଉପରକୁ ବୋଲି ସେ ଗଲା ଖର କରି ।

ଉତ୍ତର ଦିଗକଇ ସେ ଚାହିଂଲା ନିରୋପି
ଦେଖିଲା ପୃଥିବୀଯାକେ ପୂରିଅଛି
କପି ।
ନଦୀ ବନ ପର୍ବତ ସମୋଦ୍ର ତଉପାଶ
ବାନର ଭାଲୁକେ ସେ ପୂରିଛି ଦଶଦିଶ ।
ଇନ୍ଦ୍ରର ଉପବନ ସୁବଳୟା ପର୍ବତ
ସିନ୍ଧୁ ଉତ୍ତର କୂଳ ବନ୍ଧ ଯେ ସହିତ ।
ଦେହେ ଦେହ ଲାଗି ଅଛନ୍ତି ସଇନି
କିଳିକିଳା ଘାୟେ କମ୍ପଇ ମେଦିନୀ ।
କେବଣ ଠାବରେ ଯେ ସିନ୍ଦୂର ବର୍ଣ୍ଣ ଦିଶେ
କାହିଂ ହରିତାଳ ତେଜ ଯେ ପ୍ରକାଶେ ।
କାହିଂ ମେଘଖଣ୍ଡ ଦିଶଇ କାହିଂ ଦିଶଇ
କଳା
କେବଣ ଠାବରେ ଯେ ଦିଶଇ
ଶାମଳା ।
କାହିଂ ପାଣ୍ଡୁର କାହିଂ ଧୂମ ବର୍ଣ୍ଣ
କାହିଂ ପଚାବର୍ଣ୍ଣ କାହିଂ ଯେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ।
କାହିଂ ତାରାଗଣ ଅଛନ୍ତି କି ଶୋହି
କେବଣ ଠାବରେ ଅନେକ ଚନ୍ଦ୍ର ଅଛଇ କି
ଉଇଂ ।
କାହିଂ କୁହୁଡ଼ି କାହିଂ କଜ୍ଜ୍ୱଳ ନିଶାନଭ
କେବଣ ସ୍ଥାନ ଯେ ଦିଶଇ ଚିତ୍ରଭାବ ।
ଦେଖି ରାବଣର ନପୁରଇ କିଛି
କି ଜାଣି ତଉଳରେ ପଡ଼ିଯାଇ ମାଛି ।

ଧାତିକାରେ ହୋଇ ଯେ ମେଢ଼ଙ୍କୁ ଓହ୍ଲାଇଲା
ଆସ୍ଥାନ ନବରେ ଆସି ଅବକାଶ ହୋଇଲା ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ପ୍ରଶସ୍ତ ଅଛନ୍ତି ବେନିଜନ
ଉଭା ହୋଇଲେ ଯେ ଓଳଗ ମେଲିଣ ।
ବାଙ୍କିଆରେ ବିଜୟେ କଲାକ ରାୟେ ଯାଇଂ
ଆଜ୍ଞା ଦେଲା ଯେ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତକଇ ରାଇଂ ।
ଶାର୍ଦ୍ଦୋଳଙ୍କୁ ହକରାଇ ଅଣାଅ ମୋର ପାଶ
ଆନ କେହି ନଆସନ୍ତୁ ଦୁଆରେ କହି ଆସ ।
ଶୁଣି ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଯେ ଗଲାକ ତଡ଼ତି
ଶାର୍ଦ୍ଦୋଳ ନାମ ଧରି ରାଇଲାକ ଧାତି ।
ଶୁଣିଣ ଡଗର ଯେ ବେଗ ହୋଇ ଗଲା
ମେଘନାଦ ଛାମୁରେ ଯାଇଣ ମିଳିଲା ।
କୁମାର ବୋଇଲା ତୋତେ ନୃପତିର ଆଦେଶ
ଯେକାନ୍ତ କଥା କହିବେ ବେଗେ ତୁମ୍ଭେ ଆସ ।
ଦ୍ୱାରପାଳକଇ କହିଲା ନପଶିବେ କେହି
ଛାଡ଼ି ନଦେବୁଟି ନୃପତି ଆଜ୍ଞା ନାହିଂ ।
ଯେତେ କହିଣ ସେ ଭିତରକୁ ଗଲା
ନୃପତି ଛାମୁରେ ସେ ଯାଇଣ ମିଳିଲା ।
ପ୍ରଜନ୍ମ କରିଣ ଶାର୍ଦ୍ଦୋଳ ବେଗେ ଉଠି
ଶିରେ ଯୋଡ଼ି ଅଛଇ ବେନିକର ଗୋଟି ।
ରାବଣ ବୋଇଲା ତୁ ସନ୍ନିଧକୁ ଆସ
ଶୁଣି ଶାର୍ଦ୍ଦୋଳ ମିଳଇ ରାୟେ ପାଶ ।
ଦଶଗ୍ରୀବ କହଇ ମଧୁର ବଚନ
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ପ୍ରଶସ୍ତ ତୁମ୍ଭେ ଅଛ ବେନିଜନ ।
ଯେ ମୋହୋର ଯେତେ ବିଶ୍ୱାସ ତୁମ୍ଭେ ଜାଣ
ଯେହାଙ୍କର ଜଂଘେ ମୁଂ ଦିଅଇ ସୀମସ୍ଥାନ ।
ଚାର ବୋଲିଣ ମୁଂ ଯେହାକୁ ନକରଇ ଯାନ
ତୁମ୍ଭରି ସମାନେ ଯେହାକୁ ଦିଅଇ ସନମାନ ।
ଗୁପତ କଥାମାନ ଯେହାକୁ ରାଇଣ ପୁଛଇଂ
ଯେହାକୁ ମୋହୋ ଅନେକ ଦୟା ଯେ ଅଛଇ
ଯେତେକୋଲୁ ମୁଂ ଲଙ୍କାରେ ରାଜ୍ୟ କଲି
ଦିନେହେଂ ମୁଂ ତାକୁ ଅନ୍ତର ନବୁଝିଲି ।
ଯେବେ ଆସି ମୋତେ ଯେ ପଡ଼ିଲା ବିପରି
ଯେଥି ରିକ୍ଷ ମ୍ରକଟଙ୍କୁ ହୋଇଲା ମୋର ଭୀତି ।
ରାମ ଲଇକ୍ଷଣ ବେନି ଜଟାଧାରୀ
ପର୍ବତ ବାନ୍ଧିଣ ସେ ହୋଇଲେ ସିନ୍ଧୁ ପାରି ।
ତାହାଙ୍କର ବଳ ଯେବେ କଳିଆସ ଯାଇ
ଆନ ବୋଲକୁ ଯେ ପ୍ରତେ ମୋହର ନାହିଂ ।
ଶୁକ ସାରେଣ ଯେ କହିଲେ ମୋତେ ଭଣ୍ଡ
ତାହାଙ୍କର ବୋଲକୁ ମୁଂ ପାଇଲି ବିଖଣ୍ଡ ।
ଯେବେ ଯାଇ ଖୋଜି ଆସିବାକ ଯାହା
ମୁହିଂ ସଂପ୍ରତେ ସେ କରିବଇଂ ତାହା ।
ଶୁଣି ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ପ୍ରଶସ୍ତ ବୋଲନ୍ତି
ତୋହୋର ଆଗ୍ୟାଂ ଭାଙ୍ଗିବ ଲଙ୍କପତି ।
ଯିବ ଏହିକ୍ଷଣି ଆସିବ ସକଳ କଳି
ଶୁଣି ବୋଲଇ ଯେ ରାବଣ ମହାବଳୀ ।
ଯାସି ଶାର୍ଦ୍ଦୋଳ ହୋ କରସି ମୋର କାର୍ଯ୍ୟ
ତୋହୋର ଅଇଲେ ଯେ ମୋହେର ମୋଣୋହି ଆଜ ।
ଶୁଣି ଶାର୍ଦ୍ଦୋଳ ଯେ ଶିରେ କର ଯୋଡ଼ି
ଯିବି ବେଗ ହୋଇ ଆସିବି ବାହୁଡ଼ି ।
ନବର ଭିତରୁ ସେ ବାହାର ହୋଇଗଲା

ମାୟାମତେ କପି ଶ୍ୟରୀର ଧଇଲା ।
ଲଙ୍କାଗଡ଼ର ସେ ଉତ୍ତର ଦ୍ୱାରେ ଥାଇଂ
ବାହାରେଣ ଥାଇ ଉତ୍ତରକୁ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଲା
ରହି ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଉପବନ ସୁବଳୟା ପର୍ବତ
ଯେଥି ସଇନି ପୂରିଅଛନ୍ତି ଅପ୍ରମିତ ।
ଦେଖି ଭୟେ କରି ପାଚେରିକି ଉଠି
ଚାହିଂଲା କପିମୟେ ଦିଶୁଅଛି ସୃଷ୍ଟି ।
ଶତେ ଯୋଜନ ଦୀର୍ଘ ପ୍ରତି ଶହେ କୋଶ
ଲଙ୍କା ଚାରିକତି ଅଛି ଯେହାଙ୍କର ଦେଶ ।
ଯେଥି ନିଘଞ୍ଚରେ ପୂରିଅଛି ବଳ
ପଚାଶ ଯୋଜନ ଦୀର୍ଘ ଦିଶଇ ଗହଳ ।
ବନ୍ଧ ଶତେଯୋଜନ ଚାରିଶତ କ୍ରୋଶ ପ୍ରତି
ଆସିବାର ଘାୟେ ଦେହେ ଦେହେ
ଯନ୍ତାଯନ୍ତି ।
ଦୁଇ ପାଖେ ବଳ ଥୋକାୟେ ଅଛନ୍ତି ରହି
ଗହଳ ସରିଲେ ସେ ଆସିବେ ପାରିହୋଇ ।
ସିନ୍ଧୁ ଉତ୍ତରକୂଳ ଦିଶଇ ଧୂମ ମୟେ
ଶାର୍ଦ୍ଦୋଳ ମହାତ୍ମା ଯେ ପାଇଲା
ମହାଭୟେ ।
ମନ୍ତ୍ରେକ ପଢ଼ିଣ କପାଳେ ଧୂଳି ଘେନି
ଲକ୍ଷେ ଯୋଜନ ଲୋକନ୍ତ ପାରଇ ତହିଂ
ଚିହ୍ନି ।
ସେ ମନ୍ତ୍ର ଶାର୍ଦ୍ଦୋଳକୁ ଯେ ନାରଦ
କହିଥିଲେ
କେବଣହିଂ ବେଳେ ସେ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ
ଦେଇଥିଲେ ।
ତୁ ଯେ ତଗରା ହୋ ଦଶଦିଗ ଯାଉ
ଅନେକ ଦୂରର ଯେ ବାରତାମାନ ପାଉ ।
ଗୁପତ ପ୍ରଘଟ ଜାଣି ମୁଂ କେମନ୍ତେ
ମୁହିଂ ଏବେ ପଦାର୍ଥେ କହୁଅଛି ତୋତେ ।
ଅଶ୍ୱଲାଦି କରେ ଆଣିବ ତଡ଼ତି
ବସ୍ତ୍ରେ ପୂରାଇ ତାହା ଚିପୋଡ଼ିବ ଧାତି ।
ତମ୍ୱାପାତ୍ରକେକ ଅଦା ଲୋଟିୟେ ଘେନିଥିବ
ମରିଚ ଘେନି ଦଳିଲେ ଯେ ଅଞ୍ଜନେକ
ହୋଇବ ।
ନୟନ ରଞ୍ଜିଲେ ଯେ ଅନ୍ଧାର ଆଲୁଅ
ଦିଶଇ
ଘେନ ତୋର ବିଚାରେ ଯେବଣ
ଯୋଗାଇ ।
ଆବର ମନ୍ତ୍ରେକ ପଢ଼ି ବାମପାଦ ଧୂଳି
ସୂର୍ଯ୍ୟ ସୁମରି ବୋଳିବ ଆପଣା ମଉଳି ।
ଲକ୍ଷେକ ଯୋଜନର ଜାଣିବ ବାରତା
ଆବର ଶାର୍ଦ୍ଦୋଳ ହୋ ଶୁଣ ରସ କଥା ।
ଶେତ ଅରଖ ସେ ପୂର୍ବକତି ମୂଳ
ଶୁକଳ ଅକଂରାନ୍ତି ଶିଖର ଏକ ଡାଳ ।
ଗୋରଚନା କର୍ପୂର କୁଙ୍କୁଂମ ଯେସବୁ ସମ
ସବୁୟେକ କରି ଦଳିଲେ ଯେ ହୋଇବ
ଉପାମ ।
ତୈଲୋକ୍ୟ ବଶ ହୋଇବେ ତହିଂକି
ମଦନ ଅବତାର ଦିଶିବୁ ସ୍ତିରୀଙ୍କି ।
ଯେ ତିନି ପଦାର୍ଥକୁ ଘେନ ହୋ ଶାର୍ଦ୍ଦୋଳ
ଯନ୍ତ୍ର ବଜାଇଣ ଯେ କଲୁ ମୋତେ ଭୋଳ ।
ପ୍ରସନ ହୋଇଲି ଘେନ ତିନି ବର
ବିଘ୍ନ ଉପୁଜିବ ତୋତେ ଯେବଣହିଂ ପୁର ।
ଯେତେକ ବୋଲି ନାରଦ ଯେ ଯେ ମନ୍ତ୍ର
ଦେଲା
ପୂର୍ବର ଭାଗ୍ୟେ ଶାର୍ଦ୍ଦୋଳକୁ ପ୍ରାପତ
ହୋଇଲା ।
ସେ ଘେନି ନାନାପୁରକୁ ସେ ଯାଇଂ

ନାନା ବାରତା ଆଣି ରାବଣଙ୍କୁ ଦ୍ୟଇ ।
ସେ କଥା ଜାଣିଣ ସେ ବିଶର୍ବାର ସୁତ
ଥାଠ କଳିବାକୁ ପେଷିଲା ତାହାନ୍ତ ।
ସ୍ୱାମୀ ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଶାର୍ଦ୍ଦୋଳ ଅଇଲା
ପାଚେରି ଉପରେ ଯେ ଉଠିଣ ଅନାଇଲା ।
ନାରଦ କହିଲା ମନ୍ତ୍ର ସୁମରଣା କରି
ବାମ ପାଦ ଧୂଳି ନିଜ କରେ ଧରି ।
କଜଳ ନିଜ କପୋଳେ ଲିପିଲାକ ନେଇ
ଉତ୍ତର ଦିଗକଇ ସେ ଦେଲାକ ଅନାଇ ।
ଶ୍ରୀରାମ ସଇନି ରିକ୍ଷ କପି ବଳ
ସଇନି ଗହଳେ ତିଳ ନପଡ଼ଇ ତଳ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଉପବନ ସମୋଦ୍ର ଉତ୍ତର ପାଶ
ସୁବଳୟା ପର୍ବତ ନଦିଶଇ ଲେଶ ।
ବନ୍ଧର ଉପରେ ସିନ୍ଧୁର ଉତ୍ତରକୂଳ
ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ପର୍ବତେ ଯେ ଅଛନ୍ତି କପି ବଳ ।
ବିଂଝଗିରି ଶିଖର ବୋଲାବନ ଲାଇଂ
ସଇନି ନିଘଞ୍ଚରେ ନଦିଶଇ ଭୂଇଂ ।
ବେଣୀ ନଦୀ ପଛକତି ଋଷିମୁଖ ଘେନି
ତୁଙ୍ଗଭଦ୍ରା କୂଳେ ମାଡ଼ିଅଛନ୍ତି ସଇନି ।
ଗୋଦାବରୀ କୂଳ ଜିଅର ପରବତ
ଯେଥି ରିକ୍ଷ କପି ଯେ ଅଛନ୍ତି ବହୁତ ।
ପଦ୍ମଲାଭ ଶୟଳ ପଞ୍ଚୁଧାରା ଗିରି
ମହୀନ୍ଦ୍ର ସୀମାରେ ଥାଠ ଅଛି ପୂରି ।
କିଷିନ୍ଧା କଟକକୁ ଆସିବା ଅଛି ଆସି
କାବେରୀ ନଦୀର ବାଲି ନାହିଂ ଦିଶି ।
ମଇଲାଣ ଦେଶ କନାଉଜ କାଞ୍ଚି
ଯେଥି ନିଘଞ୍ଚର ସଇନି ଘଞ୍ଚାଘଞ୍ଚି ।
କନାଉଜ ସଉରାଷ୍ଟ୍ର ପଶ୍ଚିମ ସିନ୍ଧୁକୂଳ
ଛଡ଼ାଛଡ଼ି ନାହିଂ ଯେ ରିକ୍ଷ କପିବଳ ।
ଗଦା ଆକାର କେ ପର୍ବତଙ୍କ ସରି
ନଦୀକୂଳ ଗଛ କାହାକୁ ପଟାନ୍ତରି ।
ଦେଖି ଶାର୍ଦ୍ଦୋଳ ପାଚେରି ଉପରୁ ଖସି
ଗଡ଼ର ଭିତରକୁ ବାହୁଡ଼ିଣ ଆସି ।
ରାଜାର ନବରେ ପଶିଲାକ ଯାଇଂ
ଦେଖିଲା ଜଗତୀରେ ବସିଛି ଲଙ୍କସାଇଂ ।
ପାୟେ ପଡ଼ି ଶୋଇ ଉଠିଲାକ ଧାତି
ହାଥଯୋଡ଼ି ଗଲା ନୃପତିର କତି ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ପ୍ରଶସ୍ତ ଅଛନ୍ତି ଯେ ବେନି
ଶାର୍ଦ୍ଦୋଳ ସହିତେ ଯେ ହୋଇଲେ ଜଣ ତିନି ।
ଲଙ୍କପତି ପୁଚ୍ଛଇ କେବଣହିଂ କଥା
କହହୋ ଡଗର ତୋହୋର ତଇଥ ବାରତା ।
କେବଣ କେବଣ କଥା ଦେଖିଣ ଅଇଲୁ
କିସ କିସ କଥା ମନରେ ବିଚାରିଲୁ ।
ଶାର୍ଦ୍ଦୋଳ ବୋଲଇ ଯେ ଯୋଡ଼ି ବେନି କର
ଶୁଣ ଦେବ ରାବଣ ପ୍ରତାପୀ ଲଙ୍କେଶ୍ୱର ।
ଯେ ତୋହୋର ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ମୁହିଂ ଗଲି
ନବରୁ ବାହାର ହୋଇ ମୁଂ କପି ରୂପ ଧଇଲି ।
ଶ୍ରୀରାମ ଥାଟରେ ଯେ ନପାରିଲି ପଶି
ପାଚେରିକି ଉଠିଲି ବାହୁଡ଼ିଣ ଆସି ।
ଉତ୍ତର ଦିଗକଇ ନିରୋପି ଚାହିଂଲି
ମନ୍ତ୍ରବଳେ ଜମ୍ବୋଦ୍ୱୀପକୁ ଅନାଇଲି ।
ଦେଖିଲି ଅପ୍ରମିତ ସଇନି ଅଛଇଂ
କଳିତ ଭାର୍ଜନ କେ ହୋଇବ ଥାଠକଇ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଉପବନ ସୁବଳୟା ପରବତ
ଲଙ୍କା ଉତ୍ତର ଗଡ଼ଦ୍ୱାରେ ଯେ ସୀମାନ୍ତ ।
ବନ୍ଧ ଶହେ କ୍ରୁଣ ସିନ୍ଧୁ ତେଣି କୂଳ

ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ଗିରି ମହେନ୍ଦ୍ର ସକଳ ।
ପଶ୍ଚିମ ସାଗର କନାଉଜ ଘେନି
ଚନ୍ଦ୍ରଗିରି ସୀମାନ୍ତେ ଅଛନ୍ତି ସଇନି ।
ଋଷିମୁଖ ପର୍ବତ ଆବର ବେଲାବଣ
ବିନ୍ଧ୍ୟ ମହାନ୍ଦ୍ର କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟା ଆୟତନ ।
ଦେବଗିରି କତି ଋଷିକୋଇଲା କନାଉଜ ଘେନି
ମହ୍ଲାର ଗୋଦାବରୀ ଆବର ଉଜାଣି ।
ସଇନି ପୂରିବାରେ ନଦିଶଇ ଭୂଇଂ
ଶ୍ରୀରାମ ଥାଠକୁ ମୁଂ ଯେ ନପାରିବି କହି ।
ଭୋଦେବ ଦଶକନ୍ଧ ତୁ କି ବିଚାରୁ ମନର
ଦେବେଣ ଅଗୋଚର ଯେ ଶ୍ରୀରାମ ଈଶ୍ୱର ।
ଶୁଣିଣ ରାବଣେଶ୍ୱର ତରସ୍ତ ହୋଇଲା
ପଞ୍ଚଭୂତ ଆତ୍ମାରେ ବହୁତ ଭୀତି କଲା ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତକୁ ବୋଇଲା ଶୁକ ସାରଣକୁ ରାଅ
ଆବର ଅମନାତ୍ୟମାନଙ୍କୁ ହକରାଅ ।
ରାଉତ ମାହୁନ୍ତ ରଥୀ ପୟେକାରୀ
ବେଗେଣ ଆସନ୍ତୁ ବୋଇଲା ଦଶଶିରି ।
ତତକ୍ଷଣେ ମେଘନାଦ ଯେ ଦ୍ୱାରୀକି ଆଜ୍ଞାଦେଲା
ନୃପତି ଅବକାଶ ହୋଇଲେ ବୋଇଲା ।
ଆସନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ସଇନି ନିରୋଧ ନକର
ବାହାରେ ଥିବା ଲୋକକୁ ବେଗେଣ ହକାର ।
ଶୁକ ସାରଣ ବେନି ଆସନ୍ତୁ ସଜ ହୋଇ
ତୋଷ ମନେ ଆଜ୍ଞା ଯେ ଦେଲା ଲଙ୍କସାଇଂ ।

ରାବଣର ମନ୍ତ୍ରଣା ଓ ଗଡ଼ଦ୍ୱାର ରକ୍ଷା

ଶୁଣିଣ ଦ୍ୱାରପାଳ ଯେ ବାହାରକୁ ଗଲା
ରାୟେ ଅବକାଶ ହୋଇଲେ ବୋଇଲା
ନିଯୋଗର ଲୋକ ଯେ ବହନ ହୋଇ
ଆସ
ରଥୀ ଯୋଧା ପାଇକ ଯେତେ ଅସୁର
ବଂଶ ।
ପାତ୍ର ଅମନାତ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୀଗଣମାନ
ବଡ଼ ଅବକାଶ ନୃପତି ଦଶାନନ ।
ଆଜ୍ଞା ହୋଇଲା ଯେ ଦ୍ରଶନ ଆସି କର
ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ହେ ପଶିଲେ ଭିତର ।
ପାୟେ ପଡ଼ି ଉଠି ଦ୍ରଶନ ଯାଇ କଲେ
ଯେ ଯାହାର ଅନରୂପେ ପଟୁଆରି
ରହିଲେ ।
ରାଉତ ମାହୁନ୍ତ ରଥୀ ପୟେକାର
ବିଶ୍ୱାସ ଲୋକ ଯେ ଅଛନ୍ତି ଅପାର ।
ଶୁକ ସାରଣ ଯେ ବେନି ମନ୍ତ୍ରୀ ଛନ୍ତି
ମେଘନାଦ ଯମଘଣ୍ଟ ପ୍ରଶସ୍ତ
ସେନାପତି ।
ମୋହୋଦର ମହାପାଶ୍ୱଶ ଧୂମାକ୍ଷ
କାକାକ୍ଷ ସହିତେ ଲୁଲୁପାକ୍ଷ ଲୋହିତାକ୍ଷ ।
କାଳଘଣ୍ଟ ଯମଘଣ୍ଟ ବୀରଭଦ୍ର ଅସୁର
ଅଜୟେ ଅମୟେ ଯେ ଶାନ୍ତି ଯେ ସାଗର ।
କାଳିଜଂନ କାପାଳି ବିରଙ୍ଗ ବକାକ୍ଷଣ
ସାକାକ୍ଷ ବିରୂପାକ୍ଷ କୁଣ୍ଡଳ ପରଚଣ୍ଡ ।

କୁମ୍ଭ ନିକୁମ୍ଭ ଯେ ମହାକାଳକେତୁ
ଭାରିଯା ଭାଇମାନେ ବଇରି ଶଲ ହେତୁ ।
ଦେବଦୂତ ମହୀଧର ଭାସକର୍ଣ୍ଣ ଚେତା
ନାମଧରି କେ ତାହା କରିବ ଗଣିତା ।
ସଇନି ନିରନ୍ତରେ କଳନା ନଯାଇ
ଲଙ୍କପତି ବୋଇଲା ସଇନିଙ୍କୁ ହାଦେ
ଚାହିଁ ।
ରଥୀ ମହାରଥୀ ସମସ୍ତେ ଅଛ ଏଥ
ଯେକେ ଯେକେ ଜିଣିପାର ଶଚିନାଥ ।
ଯୋଦ୍ଧା ରାଉତ ଯେ ପାଇକ ଲେଖାନାହିଁ
ଯେତେକାଳ ଅପଚୟ ନପାଇଲ କାହିଁ ।
ମୋହୋର ପରସାଦେ ଭୁଞ୍ଜିଲ ବିଭୂତି
ସ୍ୱର୍ଗେ ବସାଇଲି ଯେ ଦେବତାଙ୍କ କତି ।
ଯାନ ସୁକାସନ ଯେ ହୟଗଜ ଚଢ଼
ବେଦ ପୁରାଣ ଯେ ଆଗମ ଶାସ୍ତ୍ର ପଢ଼ ।
ନବରନ୍ ଶୁଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣମୟେ ଜଡ଼ି
ଆନୁ ଆନ ଅଳଙ୍କାର ନାଅ ଷୋଳ ଘଡ଼ି ।
ଚନ୍ଦ୍ରବଦନୀ ଯେ ଯୁବତୀ ଭୋଗ୍ୟ କର
ବିଚିତ୍ର ମହାକମ ଯେ ସବୁଙ୍କରି ଘର ।
ସଂଗ୍ରାମରେ ନିଶଙ୍କ ସମସ୍ତେହେଂ ଅଟ
ଅବଜ୍ଞା ନକର ମୋହୋର ପାଦେ ଖଟ ।
ଯମରାଜକୁ ଜିଣିଲ ଯେ ମୃତ୍ୟୁ ନାହିଁ
ଏଣେ
ଏତେ ଅଇଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ପାଇଅଛ ଯେଣେ ।

ତହିଂକି ଉବୁରା ଯେ ହୋଇଅଛି
ଆନଲୋକ
ରାତ୍ରେ ନିଦ୍ରା ନାହିଂ ଦିବସେ ନାହିଂ
ଭୋଖ ।
କି ବୁଧି କରିବା ହୋ କହସି ବିଚାରି
ନର ବାନର ଆସି ଏବେ ହୋଇଲେ
ବଇରି ।
ଯେସନେକ ବିପରୀତ ଶୁଣିଲା ନଥିଲା
ଚୋର ଆସି ଯେବେ ସେରନ୍ତା ହୋଇଲା ।
ରିକ୍ଷ କପିମାନେ ବନସ୍ତେଣ ଥାନ୍ତି
ମନିଷ୍ୟ ଦେଖିଲେ ପଳାଇ ପଶନ୍ତି ।
ଯେବେ ଆସି ପାରିହୋଇଲେ ମହାଜଳ
ମାଡ଼ି ବସିଲେକ ସୁବଳୟା ଶୟଳ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ ଅଟନ୍ତି ଜଟାଧାରୀ
କରେଣ ଶସ୍ତ୍ର ଧରି ଲୋଡ଼ନ୍ତି ମୋତେ
ମାରି ।
ସେ ଆମ୍ବର ଭକ୍ଷମାନ ଅଟନ୍ତି ଯୁକତେ
ଯେଡ଼େକ ଭରସା ବହିଲେ କେମନ୍ତେ ।
ଭୟେ ନକରିଣ ତରିଲେ ସିନ୍ଧୁ ପାଣି
ଅତିହିଂ ଘଞ୍ଚାଳ ଯେ କଲେ ମୋତେ ଆଣି ।
ଆହେ ସମସ୍ତେହେଂ ବିଚାର କେମନ୍ତ
ଅକାଳେ ଶତୃକୁ ଯେ ହୋଇଲ ପରାପତ ।
ରାବଣ ମୁଖରୁ ଯେ ଯେସନେକ ବାଣୀ
ଶୁଣି
ଦଇତେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରନ୍ତି ଶିରଝୁଣି ।
ଭୋଦେବ ଦଶଗ୍ରୀବ ଯେହା କିମ୍ପା କହୁ
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ କେ ତୋ ତହୁଂ ଅଛି
ମହାବାହୁ ।
ଚଉଦ ଭୁବନେ ଇନ୍ଦ୍ର ଆଧିପତି
ସେ ଆସି ବସଇ ତୋର ଦ୍ୱାରପାଳ କତି ।
ବ୍ରହ୍ମା ପିତାମହ ଯେ ତିନି ଜଗତର ସାଇଂ
ରାତ୍ର ପହଡ଼େ ଥାଉ ସେ ବେଦ ଆସି
ପଢ଼ଇଂ ।
ସଦାଶିବ ପ୍ରସନ ହୋଇଣ ବରଦେଲା
ଯେକା ମାତ୍ରକ ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରସନ ନୋହିଲା ।
ସେ ପୁଣି ପାତାଳେ ଯେ ଭେଟିଲାକ
ତୋତେ
ଅନୁଗ୍ରହ କଲା କରୁଣାମୟ ଚିତ୍ତେ ।
ଦଶ ଦିଗପାଳ ଅଟନ୍ତି ତୋର ବଶ
ତୋତେ ସେବା କରିଅଛନ୍ତି ତ୍ରିଦଶ ।
ଯେ ମହୀମଣ୍ଡଳେ ଯେତେକ ନୃପତି
ଯେ ତୋହୋର ଚରଣେ ଖଟନ୍ତି ବଶ୍ୟବୃତି ।
ସର୍ବଶତୃ ବୂଡ଼ଣ ଅଟଇ ତୋର ବାନା
ସାରଥି ବିହ୍ମନେ ଚଳଇ ବିବାନା ।
ଅମୋହ ଶହସ୍ର ଯେ ପ୍ରାପତ ତୋର କର୍ମେ
ଯମ ଦେବତାକୁ ଜିଣି ତୁ ସଂଗ୍ରାମେ ।
ଜଗତ ସମ୍ପତ୍ତି ଲଙ୍କାରେ ଠୁଳ କଲୁ
ଛପନ ଗଣ୍ଡା ଯୁଗକୁ ଆୟୁଷ୍ୟେ ପାଇଲୁ ।
ସଂଏଣ ଶକତା ତୁ ବଏଣ ବକତା
ଧାର୍ମିକ ଆଚାର ବିବେକ ମରିଜିତା ।
ତିନି ତୈଲୋକ୍ୟେ ତୁ ଅଟୁ ଯେ ଗୋସାଇଂ
କେ ତୋହୋର ହାଥେ ପ୍ରାଭବ
ପାଇନାହିଂ ।
କିମ୍ପା ତୁ ବିସ୍ମୟେ ହଉ ଦଶଶିର
ବୀରଙ୍କର ଉପରେ ତୁ ଅଟୁ ବୀରବର ।
ରକ୍ଷ ବାନରମାନେ ଆବର ଜଟାଧାରୀ
କିସ ବଳବୀର୍ଯ୍ୟ ଅଟଇ ତାହାଙ୍କରି ।
ସିନ୍ଧୁ ତରିବାକୁ ନ କରସି ଚିନ୍ତା
ଦେସି ଆଗ୍ୟାଂ ଦେବ ମନ୍ଦୋଦରୀର କାନ୍ତା ।
ଭଲ୍ଲୁକ ମରକଟ ଯେତେକ ବଳ ଅଛି

ଆବର ଦଶରଥଙ୍କର ବେନି ବଛି ।
ଯେହିକ୍ଷଣି ସବୁନ୍ତି ଆସିବୁ ଆମ୍ଭେ ମାରି
ଯେ ପରିଘାଇବ ତାହାନ୍ତ ଆଦିକରି ।
ଇକ୍ଷିନ୍ଧ୍ୟା ଅଯୋଧ୍ୟା କରିବୁ ଭସ୍ମରାଶି
ବିପିନେ ଗୋଟିଏ ନଥିବେ ତରୁ ଶିଷି ।
ନ କରସି ହେଳ ଯିବୁ ଯେହିକ୍ଷଣି
ଦଶଗ୍ରୀବ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲା ଯେହା ଶୁଣି ।
ଅଳପ ହସିକରି ଯେ ସମାର୍ଜଇ କର
ମଧୁର ବଚନ ଯେ କହଇ ସଧୀର ।
ଯାହା ସେ କହିଲ ଅଟଇ ଯେ ସାଧ
ଆଗକରି କିମ୍ପା ଆରମ୍ଭିବା ଯୁଦ୍ଧ ।
ଯେବେ ଆମ୍ଭେ ଗଡ଼ର କପାଟ ପାଡ଼ିଥିବା
ନବରୁ ବାହାର ହୋଇ ଗୋଟିଯେ ନଯିବା ।
ସୁବଳୟା ପର୍ବତେ ଯେ ଅସଭାବ ନାହିଂ
ବାହୁଡ଼ି ପଳାନ୍ତି ସିନା ଦିନାକେତେ ରହି ।
ଭଣ୍ଡିତ ତପୁସୀ ଯେ ଆଣିଅଛି ରାଇ
ଲଙ୍କାଗଡ଼ ଜୁର କରିବ ବୋଲି କହି ।
ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଯେ ଭୁଞ୍ଜିବା ସାରଦ୍ରବ୍ୟ
ଯେବଣ ଦ୍ରବ୍ୟ ପାଇବା ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ।
ଯେମନ୍ତେ ମନାଇଲାକୁ ବାନରେ ଅଇଲେ
ବଣଜନ୍ତୁ ମୂରୁଖ ଜାଣି ନୁଆରିଲେ ।
ଭୁଞ୍ଜିବା ଯୁଝିବା ଯେକତ୍ର ମଣନ୍ତି
ମରିବା ଜୀଇଂବା କିଛି ନଜାଣନ୍ତି ।
ଯେବେ ଆମ୍ଭେ ଚାରିଦ୍ୱାର କିଳିଥିବା
ହାନି ଅପଚୟେ ସକଳ ବିଚାରିବା ।
ବାହୁଡ଼ିଣ ଗଲେ ବାହୁଡ଼ିଣ ଯାନ୍ତୁ
ନୋହିଲେଣ ଦିନାକେତେ ରହିଣ ଥାଆନ୍ତୁ ।
ଆହାର ନପାଇଲେ ଛୁଟଇ ସିନା ପ୍ରାଣ
ତେତେବେଳେ ତାହାଙ୍କର ସଙ୍ଗେ କରିବା
ରଣ ।
ନିରେଖ କରିଣ ମାରିବା ହାଥ ସୁଖେ
କେ ପ୍ରାଣ ପାଇବଟି ପଡ଼ିଲେ ଆମ୍ଭ
ମୁଖେ ।
ଶୁଣିଣ ରାକ୍ଷସେ ହୋଇଲେ ତୃପତି
ରାବଣକୁ ବିବିଧ ପ୍ରକାରେ କଲେ ତୁଷ୍ଟି ।
ଭୋ ଲଙ୍କପତି ତୁ ନଜାଣୁ ଅବା କିସ
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ସର୍ବ ରୂପେ ଜାଣ ମହତ
ପୁରୁଷ ।
ଭୂତ ଭବିଷ୍ୟ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ତିନି
ଜନମ ହୋଇଅଛୁ ସକଳ ଗୁଣ ଘେନି ।
ଯାହା ସେ ବିଚାରିଲୁ ଅଟଇ କଥା ସତ
ଯେ ବୁଧି ଜାଣି ସାଧିଲୁ ଜଗତ ।
ଦେସି ଆଗ୍ୟାଂ ଦେବ କବାଟ ପାଡ଼ନ୍ତୁ
ରାତ୍ର ଦିବସରେ ନିରୋଧିଣ ଥାନ୍ତୁ ।
ଅମନାତ୍ୟ ବଚନ ଶୁଣିଲାକ ରାୟେ
ପ୍ରାକର୍ମ ହୋଇଣ ଉଲୁସଇ କାୟେ ।
ବାମକରେ ନିଶ ମରଦଇଂ ପୁଣି
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ ଖଡ଼ଗ ଦକ୍ଷିଣ କରେ ଝୁଣି ।
ପ୍ରଶସ୍ତକୁ ବୋଇଲା ତୁ ନଉକେଶାର ଭାଇ
ତୋହୋର ଭଗ୍ନୀ ଯେ ମୋହୋର୍ହିଂ ଆଇ ।
ସର୍ବଦା କାଳେ ତୁ ମୋହୋର ବିଶ୍ୱଆସ
ମୋହୋର କଥାକି ତୋତେ ନୁହଇ ପ୍ରାଶ ।
ଯେବେ ତୁ ଯାଅସି କୋଟିଏ ରଥ ଘେନି
ପୂର୍ବ ଦୁଆର ରଖିଥିବୁ ଦିବା ଯେ
ରୟଣୀ ।
ପାଚେରି ତେଇଂଣ ନପୁଣ ବାନର ପଶନ୍ତି
ତୋହୋର ଥିବାଠାରେ ମୋହୋର ନାହି
ଭ୍ରାନ୍ତି ।
ଶଙ୍ଖେକ ଅଶ୍ୱ ଦୁଇ ବୃନ୍ଦ ଗଜ
ଅଶୀ ପଦ୍ମ ପାଦାନ୍ତି ହଉ ବେଗେ ସଜ ।

ଯାସି ପ୍ରଶସ୍ତ ହୋ ଯେହି ଅନୁକୂଳେ
ଯେତେ ବୋଲି ଦେଲା ହାର ରନ୍ ଚନ୍ଦ୍ର
ମାନେ ।
ଶାଢ଼ୀ ଶିରେ ଘେନି ପ୍ରଶସ୍ତ ସେନାପତି
ନବରୁ ବାହାରିଯାଇ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ମୂରତି ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣମୟେ ରଥେ ବସିଲାକ ଯାଇଂ
ପୂର୍ବଦ୍ୱାର ରଖିଲା ରାଜାର ଆଗ୍ୟାଂ
ପାଇ ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣିମା ଦିବ୍ୟରସ
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ପୁତ୍ରକୁ ହକାରିଲା ପାଶ ।
ଶାଢ଼ୀ ସୁନାବଳା ଚନ୍ଦନ ପୁଷ୍ୟ ଦେଲା
ପଶ୍ଚିମ ଦ୍ୱାର ତୁ ଜଗସି ବୋଇଲା ।
ଯେତେ ତୋହୋର ଇଚ୍ଛା ସଇନି
ତେତେ ନିଅ
ଡେଇଂଣ ପଶନ୍ତିଟି ନିର୍ବନ୍ଧି ଜଗିଥାଅ ।
ଶୁଣି ମେଘନାଦ ଓଳେଗ ମେଲାଇଲା
ବଡ଼ସମ୍ଭରେଣ ନବରୁଂ ବାହାର
ହୋଇଲା ।
ଶତ୍ରୁଜୟେ ହସ୍ତୀ କାନ୍ଧରେଣ ବସି
ପଶ୍ଚିମ ଦ୍ୱାର ବୀର ଆବୋରିଲା
ଆସି ।
ପାରାଶ ମୋହୋଦର ଏ ବେନି କୁମର
ଏହାଙ୍କୁ ଚାହିଂଣ ରାବଣ ଦିଅଇ ଉତ୍ତର ।
ତୁମ୍ଭେ ମୋହୋର ପୁତ୍ର ଅଟ ବୀରବର
ଦକ୍ଷିଣ ଦ୍ୱାର ବାବୁ ବେଗେ ରକ୍ଷାକର ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତକୁ ମାଗି ସଇନ ସଙ୍ଗେ ନିଅ
ତେଇଂ ପେଶିବେଟି ବିଚାର କରି ଥାଅ ।
ଏତେ ବୋଲି ଶାଢ଼ୀ ଚନ୍ଦନ ପୁଷ୍ପ ଦେଲା
ଯାଅ ଯାଅ ବୋଲି ଆଜ୍ଞା ତାକୁ ଦେଲା ।
ଶୁଣିଣ ପାରାଶ ମୋହୋଦର ବେନି
ନବରୁ ବାହାର ହୋଯେ ନୃପତି ଆଜ୍ଞା
ଘେନି ।
ଅଶ୍ୱ ଆରୋହିଣ ଧରାଇଲେ ପାଟଛତ୍ର
ଦକ୍ଷିଣ ଦ୍ୱାରକୁ ଗଲେ ରାଜପୁତ୍ର ।
ଆବର ଦଶଗ୍ରୀବ ବିଚାରଇ ମନେ
ମୁଇଂ ଯେବେ ବୁଦ୍ଧି କରିବି କେସନେ ।
ଉତ୍ତରଦିଗେ ଅଛି ମୋହୋର ବଇରି
ମୁହିଂ ଯାଇଣ ଯେ ଜଗିବି ଯତ୍ନ କରି ।
ଶୁକ ସାରଣଙ୍କୁ ବୋଇଲାକ ଚାହିଂ
ଉତ୍ତର ଦ୍ୱାରକଇ ଯାଉଅଛି ମୁହିଂ ।
ଟେରାବାଡ଼ ତହିଂ ପଡୁ ଏହିକ୍ଷଣି
ମଣ୍ଡୋପ ଶାଢ଼ୀଘର ନବର ପାତେଣି ।
ସାଙ୍ଗି ସଜ କରି ବେଗେ ଘେନି ଆସ
ଯେତେ ବୋଲି ବାଙ୍କିଆରୁ ଓହ୍ଲାଇଲା
ଦଶାଇସ ।
ସୁକାସନେ ରାଜା ବିଜେ କଲାଯାଇ
ଶିର ଉପରେ ବୀରକ୍ଷତ୍ର ଧରାଇ ।
ମଙ୍ଗଳ ଗୁଜ୍ଜରୀ ଆଳାପ ଶଙ୍ଖ ଧ୍ୱନି
ନିଶାଣର ଘାୟେ କମ୍ପଇ ମେଦିନୀ ।
ଢୋଲ ଦମା ଟମକ କଂସାଳ ଘନ ବାଜେ
ପଖାରେ ରାଉତ ମାହୁନ୍ତ ବେଗେ ସାଜେ ।
ପଞ୍ଚାଶ କୋଟି ଯେ ଅଛନ୍ତି ମୁକୁଟ ବନ୍ଧା
ସଭିଏ ସାଂଗ୍ରାମେ ଅଟନ୍ତି
ମହାଯୋଦ୍ଧା ।
ପାଦାନ୍ତି ନିରନ୍ତରେ କଳଣା ନଯାଇଂ
ଧର୍ମ ନୁଚାଇଲା କ୍ଷତ୍ରୀଙ୍କର ଛାଇଂ ।
ପାଦରେଣୁ ଉଡ଼ି ଗଗନ ନଦିଶି
ହସ୍ତୀଙ୍କର ଗର୍ଜନ ଘୋଡ଼ାଙ୍କର ହିଂସା ମିଶି ।
ରଥଚକ ଘୋଷ ପଦାନ୍ତିକର ଡାକ
ହେଳ ଘେନୁଅଛି ସଂସାର ତଇଲୋକ ।

ଉତ୍ତରଗଡ଼ ଦ୍ୱାରେ ବିଜୟେ ରାଜା ଯାଇଂ
ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲାକ ସେ ଦ୍ୱାରପାଳଙ୍କୁ ରାଇଂ ।
ବୋଇଲାକ କବାଟରେ ପାଡ଼ ବେଗ କରି
କିଳିଣି କିଳିବରେ ପଡ଼ି ତାଳ ମାରି ।
ଅଗଳି ମେଲିଣ ତ୍ରିଶୂଳ ଆଉଜାଅ
ଅଚଳ ପଥରମାନ ହାବୋଡ଼ାଇ ଥାଅ ।
ଲୁହାର ଶିକୋଳି ଉପରେ ଲମ୍ୱାଇ
ଯେ ଯାହାର ଯନ୍ତ୍ରେ ଛନ୍ଦ ତାହାନେଇଂ ।
ବେଗେ ସଜକର ତପତ ଚିକ୍କଣ
ରଣଘର ନିଶୁଣୀ ସଜ କରିଆଣ ।
ସାଙ୍ଗି ଶାବେଳୀ ଖଡ଼ଗ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶର
ୟେହାନ୍ତ ଘେନି ଉଠ ପାଚେରି ଉପର ।
ନିଶୁଣୀ ନିରନ୍ତରେ ଲଗାଅରେ ଆଣି
କୋଶେକ ପାତିବ ଲକ୍ଷେକ ଛିଟିକିଣି ।
କମଳ ଶିରାରେ ଜଣେ ଜଣେ ଥିବ ରହି
ପାଞ୍ଚ ପାଞ୍ଚ ପାଇକରେ ଥିବେ ବାଘମୁହିଂ ।
କାଗୁଂଲାରେ ବସିଥିବ ବଳବନ୍ତ ପନ୍ତି
ଦୁଇଜଣ ରହିଥିବ ବନ୍ଧାପେଂରକତି ।
ବଜ୍ରଶାଣ ଶାବେଳୀ ବେଗ କରି ସାଜ
ଚୋରୀ ଦ୍ୱାରମାନଙ୍କରେ ଥିବେ ମତ୍ତଗଜ ।
ରାଦ୍ରେଣ ଦ୍ରୁଳା ଯେ ଜାଳିବ ନିରନ୍ତର
ଗୋବ୍ରୁ ଅସ୍ତି ଗବତେଲ ଅରଖ ଅଙ୍ଗାର ।
ହରିତାଳ ଯବଖାର ଗନ୍ଧକ ଟାଙ୍ଗଣା
ଲୁହାନଳି ଅପାର କରହୋ ଭିଆଣା ।
ଚାରପଟା ବାନ୍ଧି ଶଗଡ଼ ସଜକର
ଲେନ୍ତି ମାରିବାକୁ କୁଢ଼ାଅ ପଥର ।
ଗୋବ୍ରୁ ଚର୍ମ ଦଉଡ଼ି ପକାଅ ବେଗେ ଆଣି
ସେ କତିକି ଲମ୍ୱାଅ ବାନ୍ଧି ଦାବୁ ଟାଣି ।
ଚଉକତି ଠଣା ଜଗି ରହିଥିବ
ଯେ ଯାହାର ସଜ ଛଣେ ନଛାଡ଼ିବ ।
ଉକାସି ନଦେବ ନଯିବ ବାହାରକୁ
ପିଠି ହୋଇଥିବ ୟେକ ଆରକକୁ ।
ତୁଣ୍ଡ ନଶୁଭିବ ନଡ଼ାକିବ ଆଣ୍ଟେ
ନିରୋଧି ଜଗିଥିବ ଯେ ଯାହାର ବାଣ୍ଟେ ।
ଠାରିଣ ସମାଦିବ ଯେ ଯାହାର ବାଂଛା
ୟେସନେକ ବୋଲିଣ ଦେଲା ରାୟେ ଦୀକ୍ଷା ।
ଆଗ୍ୟାଂ ପାଇଣ ସେ ଆନନ୍ଦ ସର୍ବଜନ
ସାଜିଲେ ଲଙ୍କାଗଡ଼ ବିବିଧ ବିଧାନ ।
ଚାରି ଭାଗ କରି ବାଣ୍ଟିଲେ ସଇନି
ଯେ ଯାହାର ବାଣ୍ଟରେ ରହିଲେ ସନ୍ୟ ଘେନି ।
ଆପଣେ ଦଶଗ୍ରୀବ ନବରେ ଭିଆଇଂ
ଉତ୍ତର ଗଡ଼ ଦ୍ୱାରେ ବିଜୟେ ଲଙ୍କସାଇଂ ।
ପ୍ରଶସ୍ତ ସେନାପତି ରଖିଲା ପୂର୍ବ ଦ୍ୱାର
ସଙ୍ଗତେ ସଇନି ଅନେକ ସମ୍ଭାର ।
ଦକ୍ଷିଣେ ଅଛନ୍ତି ପାରାଶ ମୋହୋଦର
ଅନେକ ସଇନି ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗତର ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ପଶ୍ଚିମେ ଆବୋରିଲା ଯାଇଂ
ସୂଚୀମାଛି ପରୀକ୍ଷ ରହନ୍ତା କେହି ନାହିଂ ।

ବାନରସେନା

ଶୁଣିଣ ଯୂଥପତି ସଜ ହୋଇଯାନ୍ତି
ହନୁମନ୍ତଙ୍କୁ ଚାହିଁ ଶ୍ରୀରାମ ଆଜ୍ଞାଦ୍ୟନ୍ତି ।
ଅଠାର କ୍ଷୋଉଣୀ ହୋ ରାବଣର
ବାଦ୍ୟମାନ
ଆମ୍ଭର ବାଜେଣିଆ କରାଇବା ଭିଆଣ ।
କଂସାର ଘଟଣ ନାମ ରାମତାଳି
ବାଜନ୍ତେଣ ସବୁ ବାଦ୍ୟୁଂ ବାଜିବ
ଉଗ୍ଗୁଳି ।
ଢୋଲ ଦମାଲୁ ନିଶାଣ ଟମକ ଶଙ୍ଖକମ
ତହୁଁ ରାମତାଳି ବାଜିବ ଉପାମ ।
ଅଷ୍ଟସେନାପତି ମୂଳେ ଯେତେ ଯୂଥପତି
ବୀର ମହାବୀର ଯେତେକ ଅଛନ୍ତି ।
ସବୁଙ୍କରି ଥାଟେ ବାଜୁ ରାମତାଳି
ଶୁଣି ଦୈତ୍ୟବଳ ଦର୍ପ ହୋଉ ଦଳି ।
ଶ୍ରୀରାମ ବଚନ ଶୁଣି ହନୁମନ୍ତ
ଟହ ଟହ ହୋଇ ହସି ହୋଇଲା ଉଷତ ।
ସୁଗ୍ରୀବି ଜଣାଇ ମାହାରଣାନ୍ତ ଆଜ୍ଞାଦେଲା
ତତକ୍ଷଣି ରାମତାଳି ଭିଆଣ
ହୋଇଲା ।
କରତାଳୁ ବଡ଼ କଂସାଳୁ ଅଟଇ ସାନ
ଗମ୍ଭୀର ରାବ ବହ ଉଞ୍ଚମାନ ।
ଦୁଇଗୋଟିରେ ଯେ ଗୁନ୍ଥିଲେ ପାଟସୂତା
ସମତୁଲ କରି ହସ୍ତେ ଘେନିଲେ ତା ।
ଦୁଇକରେ ଧରି ବାଇଲେ ସୁସ୍ୱର କରି
ଅପୂର୍ବ ବାଦ୍ୟ ଯେ ବାଜିଲା ବସଂନ୍ତରୀ ।

ସବୁ ଶବଦହୁଁ ରାମତାଳି ଟାଣ
ଲଙ୍କାକୁ ଶୁଭିଲା ଭୟ କଲାକ ରାବଣ ।
ଶ୍ରୀରାମର ଦଣ୍ଡରେ ବାଜିଲା ଯହୁଁ ବାଦ୍ୟ
ସର୍ଗେଣ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ସୁରସିଦ୍ଧ ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଯେ ବିବିଧ ବାଜଣା
ସଜ ହୋଇଆସନ୍ତି ଯେ ସୁଗ୍ରୀବର ରଣା ।
ସର୍ବାଙ୍ଗେ କୁଙ୍କୁମ କଣ୍ଠେ ରନ୍‌ହାର
ଶିରରେ ମୁକୁଟ କର୍ଣ୍ଣେ କୁଣ୍ଡଳ ଦିନକର ।
ବାହେଣ ବାହୁଟି କଙ୍କଣ ହୀରାବଳୀ
ହୃଦେଣ ଲଗାଇଣ ଗଜମୋତି ମାଳି ।
ଭୁଜେ ବୀରନେତ ଉଡ଼ଇ ଫରଫର
ଚରଣେ ନେପୁର ଯେ ଅନର୍ଗଳ ତୋଡ଼ର ।
ନେତ କାଛି ପିନ୍ଧି ମାଲ ଛନ୍ଦେ ଭିଡ଼ି
ଉପରେ ଦୋସଡ଼ା ରଙ୍ଗ ପାଟଶାଢ଼ି ।
କଟିରେ କଟିମେଖଳା ବାମେ ଯମଦାଢ଼
ବାନା ଉଡ଼ାଇଲା ବଇରି ବିଭାଣ୍ଡ ।
ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦନଚିତା କପୋଳେ କସ୍ତୁରୀ
କେରା
କର୍ଣ୍ଣକତି ଲମ୍ୱଇ ଯେ ମୁକୁତା କଡ଼ିଝରା ।
ଫରହର ନିଶ ନିଶ୍ୱାସ ବାଏ ହଲେ
କପୋଳେ ଭୃକୁଟିମାଳା ଉଡୁଅଛି ଭାଲେ ।
ନଳନୀଳ ଗନ୍ଧମାର୍ଦନ ଶତବଳ
ସଜ ହୋଇଅଛନ୍ତିଏ କରିବେ ମହାଗୋଳ ।
ଗନ୍ଧମାରଦନ ବୀର ହୋଇଲା ସାଜେଣି
କଣ୍ଠେ ଲମ୍ୱାଇଲା ପଦ୍ମରାଗ ମଣି ।

ଭିନେ ନୀଳମାନ ଖଞ୍ଜିଲା କର୍ଣ୍ଣେ ନେଇ
ଚଉସରା ମୁକୁତା ମାଳ ଅଛି ଲାଇ ।
କର୍ଣ୍ଣରେ ତଡ଼କି ଉପରେ ମୋଡ଼ିଆ
ସେବତୀ କୁସୁମ ଗଭାଏ ଭାରିଆ ।
କପାଳେଣ ଗନ୍ଧ ଶୋହଇ ଠିଆ ଚିତା
ଗଳାଏ ଲମ୍ବାଇଲା ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପଇତା ।
ମର୍କତ ବଳା ବେନିକରେ ଶୋହେ
ନୀଳ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧି ଦୋସଡ଼ା ନେତହୋଯେ ।
ସର୍ବାଙ୍ଗେଣ ଗଣ୍ଡିଅନା ପ୍ରଘଟଇ ଗନ୍ଧ
ପିଠି କଟିକି ଯେ ଲମ୍ବଇ ଶିର ଚୂଡ଼ା
ବନ୍ଧ ।
ନିଶମୋଡ଼ି ବାହା ମରଦଇ ବୀର
ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ଯେ ହୋଇଲେ ସୁଗ୍ରୀବର ।
ନୀଳସେନାପତି ଯେ ବୀରବେଶ ହୋଇ
ବସନ୍ତ ପଟନୀ କାଛା ତାହାକୁ ସେ ଶୋହି ।
ଉପରେ ପଟନୀ ପାଛୋଡ଼ି ଦୋସଡ଼ା
ପଣନ୍ତେକ ଉଡ଼ଇଯେ ଆବର କଳାବେଢ଼ା ।
ସର୍ବାଙ୍ଗେଣ କର୍ପୂର କାଖେଣ ଯୁଆଦ
କାନେ କାନଫୁଲ ବାହେଣ ରତ୍ନବିଦ ।
କରେଣ କଙ୍କଣ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠିରେ ମୁଦି
କସ୍ତୁରୀ କଣେୟର ଗଭା ଶିରେ ବାନ୍ଧି ।
ଲଲାଟେ ସିନ୍ଦୂର ଚିତା ଶୋଭାବନ
ଶିରରେ ଟୋପର ମୟୂର କଣ୍ଠ ବିତପନ ।
ତାମ୍ବୋଳ ଭୁଞ୍ଜିଣ ସେ ଚାଲଇ ଗେଲେ
ଗେଲେ
କପିକୁଳେ ଗଣିତା ସେ ଉତ୍ତମ ମହାମଲେ ।
ଦେଖିଣ ସୁଗ୍ରୀବର ହୋଇଲା ସନ୍ତୋଷ
ନଳ ସେନାପତିର ସଜ ଦିବ୍ୟବେଶ ।
ଅଙ୍ଗେଣ ଲେପିଲା କୃଷ୍ଣ ଅଗ୍ରଗୁଣ୍ଡି
ରଙ୍ଗଣୀ କୁସୁମେ ଚୂଳ ଅଛି ମଣ୍ଡି ।

କପୋଳେ ଚନ୍ଦନ ଲେପନ ବୀର କଲା
ସରୁଝିନନେତ ପାଗେକ ବାନ୍ଧିଲା ।
ଉପରେ ଦୋସଡ଼ା ସୁବର୍ଣ୍ଣ କମପାଟ
ନବରତ୍ନ ମଏ ଶୋଭଇ ତାଳୁକଣ୍ଟ ।
ହୃଦେଣ ପଦେକ ରବିକିରଣ ମଣ୍ଡଳ
ଶର୍ବଣେ ଖଞ୍ଜିଲା ବେନି ମାଣିକ୍ୟ କୁଣ୍ଡଳ ।
କେତକୀ କୁସୁମର ପାଖୁଡ଼ା ସୁବର୍ଣ୍ଣର କଡ଼ି
କେଶ ଲମ୍ବାଇଲା ପିଠିରେ ଅଛି ପଡ଼ି ।
ଭୁଜମୂଳେ ଶ୍ୱେତ ନେତ ଫରହର
ବାମକରେ ଅଛି ଅନର୍ଗଳ ତୋଡ଼ର ।
ବାହେ ବାହୁଟି ଶିକଳି ତାଡ଼ ବଳା
ଗଳାଯେ ଲମ୍ବାଇଲା କଦମ୍ବ
ପୁଷ୍ପମାଳା ।
ଢାଇଫଳ ଚୋବାଇ ଯେ ଆସଇ
ମହାବୀର
ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ଅଯୋଧ୍ୟା
ଈଶ୍ୱର ।
ଶତବାଳି ସେନାପତି ମିଳିଲାକ ଯାଇଂ
ନୀଳମଣିମୟ ଟୋପରରେ ଅଛି ଲାଇଂ ।
ଉପରେ ନେତପାଟ ଅଛଇ ଗୁଡ଼ିଆଇଂ
ରଙ୍ଗମାଟି ଘେନନ୍ତେ ସୁନ୍ଦର ଦିଶଇ ।
ଉପରେ ଠିଆ ଚିତା ଗନ୍ଧକ ହିଂ ଦେଲା
ମର୍କତର ଆଡ଼କାନି ଶ୍ରବଣେ ଲାଇଲା ।
ବସନ୍ତ ପଟନୀ ମାଧବ ପାଛୋଡ଼ି ।
ଚଉସରା ମୁକୁତା କଣେ କଣ୍ଠମାଳି
ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳ ପଦେକ ଲୁଳଇ ବକସ୍ଥଳୀ ।
ଦାଢ଼ିରେ କସ୍ତୁରୀ ଘଷଇ ସୁଖ ପାଇଂ
ନିଶ ଆଉଂସଇ ଦ୍ରପଣକୁ ଅନାଇଂ ।
ମାଣିକର କଙ୍କଣ ଜଡ଼ିତ ବେନିକରେ
ଦେଖିଣ ସୁଗ୍ରୀବର ପ୍ରଶଂସଇ ତାହାରେ ।

ଅଙ୍ଗଦ କୁମାର ଯେ ହୋଇଲା ବୀରବେଶ
କେଶ ସାଂଜୋଇଲା ନାଗେଶ୍ୱର ପୁଷ୍ପ ।
ସରୁ ଝିନ କଳା ପାଟେକ କାଛି ପିନ୍ଧି
ତଥି ଉପରେ ରନ୍ ଖୋଳ ନଦି ।
ପତନୀ ପାଟ ଘେନି ବାନ୍ଧିଲାକ ତାହା
ମଣିମୟ ମୁକୁଟ ଭୂଷଣ କପିନାହା ।
ପାଗ ପଛେ ପାଟସୂତା ଲମ୍ବଇ କେରିକେରି
ଚନ୍ଦନ ସିନ୍ଦୂର କପାଳେ ଚିତାକରି ।
ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟ ସାରିକ୍ଷ କାନରେ କାନଫୁଲ
ତହିଁର ତଳେ ଅଛି ମୁକୁତାର ଝୁଲ ।
ମାଣିକ ମୁକୁତ ମର୍କତ ତିନିସରି
ଏସନେ କରିଣ କଣ୍ଠରେ ଅଛି ଭରି ।
ପୋୟେଳାର ସଙ୍ଗେ ସୁନା କଣ୍ଠିମାନ
ଖୁଦ୍ର ମୋତିମାଳା ଦିଶଇ ଅନୁପାମ ।
ଶ୍ୱେତଦଳ ପଦ୍ମର ପ୍ରାୟେକ ପଦେକ
ମଧ୍ୟରେ ଅଛଇ କୁବିନ୍ଦ ନାୟକ ।
ମାଣିକର ବେସର ଗୁଣା ଶୁଦ୍ଧସୁନା
ହୀରାର ପାଖୁଡ଼ା ସେ ରବିର ଦ୍ରୋହନା ।
ସେ ପଦେକ ବୀର ହୃଦରେ ଲମ୍ବାଇଂ
ଆବର ବିବିଧ ଅଳଙ୍କାର ଲାଇଂ ।
ପିଠିରେ ଶେତଚାମର ପିଠିଆଳି
ବାହେଣ ବାହୁଟି କଙ୍କଣ ଶିକୁଳି ।
ମୁକୁତା ପୋଡ଼ିଣ ବିଭୂତି ଅଙ୍ଗେ ଘେନି
ଲୋଟାଇଅଛି କାଛ ଶୁକଳ ପତନୀ ।
ଫରହର ଲାଞ୍ଜ ସାଉଂଟଇ ଧୂଳି
ଦୋସଡ଼ାର ପାଟ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ଓହଳି ।
ନେତ ତିନି କାନି ଅଣ୍ଟାରେ ଅଛି ଭିଡ଼ି
ଉପରେ ନରବନ୍ କଟି ମେଖଳାଜଡ଼ି ।
ଜାନୁ ପରିଯନ୍ତେ ଲମ୍ବଇ ମୋତିଝରା
ବାମେ ବୀରବର ବାନା ଫରହରା ।
ପୟରେ ନେପୁର ବାଜଇ ଗୁଣଝୁଣ
ଦେଖିଣ ପରମ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ
ରଘୁରାଣ ।
ଶଉରୀ ସେନାପତି ମିଳିଲାକ ଆସି
ମଣିଶିଳ ଗୁଣ୍ଡି ଦେହରେ ଅଛି ଘଷି ।
ଶିରରେ କୁସୁମ ସୁବାସ ଫୁଲ ଜାଇ
କଣ୍ଠେଣ ଶତେସରି ମୁକୁତା ମାଳଲାଇଂ ।
କର୍ଣ୍ଣେ ତଡ଼କୀ ଶୋହଇ ହୀରାଫେର
ବାମଚରଣେ ଅଛି ଅନର୍ଗଳ ତୋଡ଼ର ।
କରେଣ କଙ୍କଣ ବାହୁଟି ବିଦମୁଦି
କପାଳେଣ ଚିତା ଶୋହଇ ଗନ୍ଧକାଦି ।
ଭାଲେ ଚିତ୍ରପାଟ କାଛ ଆଗଭର ଛନ୍ଦ
କାଖରେ ଜରଜର ଦିଶୁଅଛି ଗନ୍ଧ ।
ଶୁକଳ ବସନ ଦୋସଡ଼ା ବେଢ଼ାଇଲା
ଅଙ୍ଗଦର ପାଶ ଖର ହୋଇଗଲା ।
ଡାଳିମ୍ବ ମହାବୀର ସର୍ବାଙ୍ଗେ ବିଭୂତି
ଜାଣି ପଟାନ୍ତର ଯେ ଶରଦଚନ୍ଦ୍ର କାନ୍ତି ।
କପାଳେ ହରିତାଳ ଚିତା ଶୋଭାବନ
ସୁବର୍ଣ୍ଣର ନୋଳି ଶୋଭିତ ବେନିକର୍ଣ୍ଣ ।
କେଶ କୁରଳି ଗଭାଛନ୍ଦେ ବାନ୍ଧି
ଉପରେଣ ମଲ୍ଲୀ ଗୋଟି ଗୋଟି ଛନ୍ଦି ।
ଗୁଳୁରା ଗୁଞ୍ଜମାଳି ମସ୍ତକେ ଶୋଭାଦିଶେ
ଡାଳିମ୍ବେନେତ ବାନ୍ଧିକରି ଆସେ ।
ଉପରେ ପୀତ ପାଟ ଦୋସଡ଼ା ପାଛୋଡ଼ି
ବିଦମୁଦି ବାହୁଟି ଆଭରଣ କରି ।
ଦକ୍ଷିଣଭୁଜେ ବାନ୍ଧିଅଛି ଚାମର
ଦେଖିଣ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ ରଘୁବୀର ।
କେଶରୀ ମହାବୀର କେଶରେ
ଫୁଲସାଜେ
ବସନ୍ତ ତରାଟ କରବୀର ମିଶି ଖଞ୍ଜେ ।

ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଆଭରଣ ଦିଶଇ ଝଟପଟ
ପରିହରଣ କରିଅଛଇ ରଙ୍ଗ ପାଟ ।
ଉପରେ ଘୋଡ଼ାଇଲା ସଞ୍ଜଣ ଦୋସଡ଼ା
ସୁବର୍ଣ୍ଣର ପିତୁଳି ମୁକୁତା ମୋତିଝରା ।
କାନେ ଆଡ଼କାନି ଦିନକର ଜାଣି
କଣ୍ଠେଣ ଶତସରି ଲମ୍ବଇ ନୀଳମଣି ।
ଗନ୍ଧ ଲଗାଇଣ ଦାଢ଼ି କଲା କଳା
ଦୁଇହାଥେ ଶୋହଇ ହୀରାର ଦୁଇବଳା ।
କ୍ରପୂର ଚୋବାଇ ସଂଗ୍ରାମକୁ ଆସି
ନିଶ ମୋଡ଼ିଲା ଦେଖି ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ହସି ।
ଦଧିମୁଖ ବୀର ମିଳିଲାକ ଯାଇଂ
କଣ୍ଠେଣ ପଦେକ ସେ ଅଛି ଲାଇଂ ।
ବାହେଣ ବୀରନେତ ବେନିବାହେ ଉଡ଼େ
ଅନର୍ଗଳ ତୋଡ଼ର ବାନ୍ଧିଅଛି ଗୋଡ଼େ ।
କଟିରେ କଟି ମେଖଳା ଶିରରେ ଠେକ ପାଗ
ଗର୍ଜନ କରୁଅଛି ଜାଣି ମତନାଗ ।
ନବତନ ଚନ୍ଦନ ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଭୂଷଣ
ଛୁରୀଅନା ଗଭା ରଞ୍ଜିତ କେଶେଣ ।
ବାମଭୂଜେଣ କଙ୍କଣ ଯୋଡ଼ା ଚାରି
ସାହାଣ ମୃଆଦ କପୋଳେ ଚିତା କରି ।
ଲବଙ୍ଗ ଚୋବାଇ ଆସଇ ସେ ବୀର
ରାମକୁ ଦେଖି ଯୋଡ଼ଇ ବେନିକର ।
ମାହାବଳ ହନୁମନ୍ତ ସଜ ହୋଇ ଆୟେ
ସିନ୍ଦୂର ଶୋଭାବନ ଦିଶଇ ତାହା କାୟେ ।
କର୍ପୂର ଚିତା କପୋଳେ ବିରାଜି
ଶ୍ରବଣେ ମାଣିକ କୁଣ୍ଡଳ ଦୁଇ ଖଞ୍ଜି ।
କେଶେଣ ପାଟୋଳି କୁସୁମ ଚାରିଜଟ
ଶିରେଣ ସିନ୍ଧୁଆ କରିଅଛି ପାଟ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣର ଗୁଣାଏ ମୁକୁତା କେରି କେରି
ନବରତ୍ନେ ଜଡ଼ି ଅଛଇ ଆବୋରି ।

ରଙ୍ଗ ଶୁକଳର ପାଟ ଫୁଲି ଛନ୍ଦି
ପିଠିକଇ ଓହଳି ପଡୁଛି ବୃଟ ବାନ୍ଧି ।
ହୀରରା କିରଣ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଜ୍ୟୋତି ଜାଣି
ଭଲା ହନୁମନ୍ତକୁ ଶୋହିଲା ସେ ବେଣୀ ।
ନବରତ୍ନେ ଗୁନ୍ଥିଲାଅଛି ଶତେସରିମାଳା
ତେଣେ ମାରୁତି ସୁନ୍ଦର ଦିଶଇ ଗଳା ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଗାଢ଼େଣୀ ହୀରାର ପଦକ
ନୀଳରତ୍ନ ଖଞ୍ଜି ଅଛଇ ଅନେକ ।
ଗଜମୋତି ଝରା କୁବିନ୍ଦର ପାଟି
ପଦ୍ମରାଗ ମାଣିକ ପାଖୁଡ଼ା ଉକୁଟି ।
ଚାରିଚଉରସେ କ୍ଷୁଦ୍ରମୋତି ଝରା
ମଧ୍ୟେଣ ନାଏକା ବ୍ରହ୍ମଜାତି ହୀରା ।
ପଦ୍ମରାଗ ପଗଡ଼ା ମର୍କତେ ଅଛି ଝଳି
ସେ ଅଳଙ୍କାର ହୃଦେ ଲାଇଲା ମହାବଳୀ ।
ପିଉଳା ପତନୀ ମାଲକାଛ ଛନ୍ଦେ
କ୍ଷୀରୋଦ୍ର ପଖାଡ଼ି ପାଟେକ ଦୋସଡ଼ା କରି
ବାନ୍ଧେ ।
କଟିମେଖଳା ଶୋହେ ସୁବର୍ଣ୍ଣର ଘଣ୍ଟି
ମାଲବନ୍ଧ କରି ଦୃଢ଼କଲା ଗଣ୍ଠି ।
ବାମେ ବୀରନେତ ଉଡ଼ଇ ଫରହର
ଚରଣେ ବୀର ଘଣ୍ଟି ମର୍କତ ତୋଡ଼ର ।
ବାହେଣ ବାହୁଟି ଶିକଳା ତାଡ଼ବଳା
କଙ୍କଣ ସରଳ ସୁନ୍ଦର ବିଦମାଳା ।
ଲାଞ୍ଜର ଅଗ୍ରେ କୃଷ୍ଣଚାମର ଅଛି ମଣ୍ଡି
ବିଷମରୋଳେ ଯମକୁ ମାରି ପାରଇ ଉଣ୍ଡି ।
କ୍ରପୂର ତାମ୍ବୋଳ ମରିଚ ସାଙ୍ଗେ ଖାଇ
ନିଶମୋଡ଼ି ବୀର ସଜହୋଇ ଯାଇଂ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଚରଣେ କରଇ ନମସ୍କାର
ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦେ ହସନ୍ତୁ ରଘୁବୀର ।
ବସନ୍ତ ସେନାପତି ମିଳିଲାକ ଆସି

ସର୍ବାଙ୍ଗେ କସ୍ତୁରୀ ହୋଇଅଛି ଘଷି ।
କପାଳେ ତିଳକ ଶୋହଇ ଚାରୁଚିତା
ବଧୁଳ କୁସୁମେ କବେରୀ ରଞ୍ଜିତା ।
ପିଠିକତିକି ଓହୋଳି ପଡ଼ିଅଛି ବେଣୀ
କାଳିଆ ବିଷଧର ମୋହିଲାକ ଜାଣି ।
କର୍ଣ୍ଣେ କୁସୁମ ତାର ଚଉକତି କାନଫୁଲ
କଣ୍ଠେଣ ମୋତିମାଳା ଅପୂର୍ବ ଅମୂଲ୍ୟ ।
ରାୟେଟ ପାଟ ସେ ମାଇକାଛେ ଭିଡ଼ି
ଦୋସଡ଼ାନେତ ବାନ୍ଧି କୁସୁମ ପାଛୋଡ଼ି ।
ଦୁଇ ବାହାର ମୂଳେ ଦୁଇ ଚାମର ବାନ୍ଧେ
ପାଟକଇ ବାନ୍ଧିଲାଅଛି ଦୁଇ କାନ୍ଧେ ।
ଲାଙ୍ଗର ଶିଖରେ ନେତର ଚିରାଳ
ଚରଣେ ନେପୁର ଶବଦ ପରିମଳ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଛାମୁରେ ମିଳିଲାକ ଯାଇଂ
ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ରଘୁସାଇଂ ।
ମହୀନ୍ଦ୍ରମହାବୀର ନୀଳବସ୍ତ୍ରେକ ପିନ୍ଧି
ଉପରେ ଦୋସଡ଼ା ସିନ୍ଧୁଆ ଶାଢ଼ି ବାନ୍ଧି ।
ରଙ୍ଗମାଟି ଲେପନ ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ ଶରୀରେ
ନବରତ୍ନେ ଜଡ଼ିଅଛି ଶର୍ବଣ ତଡ଼କୀରେ ।
କସ୍ତୁରୀ ଲେପନ କରିଣ ଅଙ୍ଗର
କଣ୍ଠରେଣ ଶତେସରି ମୁକୁତାର ହାର ।
କେଶେ ଖୋଷିଅଛି ମାଳତୀ ପୁଷ୍ପ ଲାଇଂ
ଦିବ୍ୟବଳା ବାହୁଟି ଭୁଜରେ ଅଛି ଶୋହି ।
କଟିରେ କଟିସୂତା ନବରତ୍ନେ ଖଞ୍ଜି
ନୀଳାମୋତି ମାଣିକ୍ୟ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପୁଞ୍ଜି ପୁଞ୍ଜି ।
ଚରଣେ ବୀରଘଣ୍ଟି ବାନ୍ଧିଣ ବୀର ଆୟେ
ଦେଖି ହସ ହସ ହୋଅନ୍ତ
ରାମରାୟେ ।
ଦୁବିନ୍ଦ ଅଇଲା ମୁକୁଳା କରି କେଶ
ବାଳ କେରି କେରି ଗୁନ୍ଥିଅଛି ଗଇଶ ।
ପିଠିରେଣ ଗଙ୍ଗାଦୟଣା ଚାମର ବେନି
ସର୍ବାଙ୍ଗେଣ ଅଛି ହରିତାଳ ଘେନି ।
କର୍ଣ୍ଣେଣ ହୀରାକଡ଼ି ସୂର୍ଯ୍ୟଜ୍ୟୋତି ବିରାଜେ
ମେଘର ଗର୍ଜନ ଜାଣି ବୀର ଗଳଗାଜେ ।
କପାଳର ଚିତା କୁସୁମ କେଶର
କଣ୍ଠେଣ ରତ୍ନମାଳା ବକସ୍ଥଳେ ପଦ୍ମଫୁଲ ।
ବିଦ ବଳୟା କଙ୍କଣ ଭଲା ଶୋହେ
ସଜହୋଇ ବୀର ଶ୍ରୀରାମ ଛାମୁରେ
ହୋୟେ ।
ପାରାସ ସେନାପତି ଅଇଲା କଥା ଶୁଣ
କରେ ଗୁଣଝୁଣ ବାଜଇ କଙ୍କଣ ।
ପୟରେ ନେପୁର ଘରଘରି ଝମଝମ
କପାଳ ପାଟିରେ କସ୍ତୁରୀ କଲା କମ ।
ସର୍ବାଙ୍ଗେ ବିଭୂତି କର୍ଣ୍ଣେ ରତ୍ନନୋଳି
ଗଳାରେ ମୁକୁତା ଶତେସରି ମାଳି ।
ଶିରରେ ମନ୍ଦାର କୁସୁମ ଶୋଭାବନ
ଉଦୟେ ଗିରି ଦିଶିଲା କି କଶ୍ୟପର ନାନ ।
ବାମବାହୁରେ ବୀରଘଣ୍ଟ ବାନ୍ଧେ
ଚାଲିଯିବାୟେ ଧ୍ୱନି ବାଜଇ ଛନ୍ଦେ ।
ବାହେ ବାହୁଟି ଶିକୁଳି ବିଦମୁଦି
ଅଇରି ଉରଶଲ ଭୁଜେ ନେତବାନ୍ଧି ।
ଶ୍ରୀରାମ ଛାମୁରେ ମିଳିଲାକ ଯାଇଂ
ଶୁଣଗୋ ଭାବାନୀ ସଦାଶିବ କହିଂ ।
ଜମ୍ୱେବ ସୁଷେଣ ତାରାକ୍ଷ ତିନିଜଣ
ଯେହାନ୍ତ ଚାହିଂ ସ୍ୱାମୀ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।
ଚାରିଭାଗ କରି ବାଣ୍ଟ ହୋ ସଇନି
ଯାଆନ୍ତୁ ଯୂଥପତି ଯେ ଯାହାର ସଇନି
ଘେନି ।
ସମୋଦ୍ର ପାରିହୋଇଂ ଯେତେକ ଆସିଛନ୍ତି
ବେଢ଼ନ୍ତୁ ଗଡ଼ ଯାଇ ଯେତେକ ପାରନ୍ତି ।

ଆବର ବଳ ଅଇଲେ ପଛେ ଯାନ୍ତୁ
ବସିବାର ହୋଇଣ ଯେ ଜଣେହେଁ ନଥାନ୍ତୁ ।
ଯିବାର ଯାଆନ୍ତୁ ଆସିବାର ଆସନ୍ତୁ
ଆଗ୍ୟାଂ ଦିଅସି ପାଚେରି ଡେଇଂ ପଶନ୍ତୁ ।
ଶୁଣିଣ ରିକ୍ଷରାୟେ ଯୋଡ଼ନ୍ତି ବେନିକର
ଶୁଣଦେବ ଶ୍ରୀରାମ ଜଗତଇଶ୍ୱର ।
ପଶ୍ଚିମ ସମୋଦ୍ରଯାଏ ଲାଗିଅଛି ଥାଟ
ଆସିବାର ଗହଳେ ନପାଇଣ ବାଟ ।
ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ପର୍ବତରୁ ଋଷିମୁଖ ଲାଇଂ
ସଇନ ପୂରିବାଏ ନଦିଶଇ ଭୂଇଂ ।
କିଷ୍କିନ୍ଧା ନବରୁ ବିଝଂଗିରି ପର୍ବତ
ଯେଥି ରିକ୍ଷକପି ଅଛନ୍ତି ବହୁତ ।
ବେଣୀ ଗୋଦାବରୀ ତୁଙ୍ଗଭଦ୍ରା କାବେରୀ
ବଳ ନିରନ୍ତରେ ଘଞ୍ଚାଘଞ୍ଚ ପୂରି ।

ଦକ୍ଷିଣ ସିନ୍ଧୁକୂଳେ ବନ୍ଧ ଶଏକ୍ରୁଣ
ନିରନ୍ତରେ ବଳ ଅଛି ଅପ୍ରମାଣ ।
ଯେମାନେ ଅଇଲେ ପୂରିବ ଲଙ୍କାଦେଶ
ଠାବ ନପାଇବେ ଶୁଣିମା ରଘୁଶିଷ ।
ଯେଥେ ଯେତେ ବଳ ଛାମୁକୁ ଆସିଛନ୍ତି
ଯେମାନେ ଗଡ଼ ଯାଇ ବେଢ଼ନ୍ତୁ
ରଘୁପତି ।
ଲଙ୍କାଗଡ଼ ପାଚେରି ଚାରିକତି ପ୍ରବନ୍ଧ
ଶଏକୋଶ ଓସାର ଶଏକୋଶ ଦୀର୍ଘ ।
ଯେଥିଥିଲାମାନେ ରହନ୍ତୁ ତହିଂ ଯାଇଂ
ପଛ ଥାଟ ଅଇଲେ ପୂରିବ ଏ ଭୂଇଂ ।
ସେନପତିମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯେ ସନ୍ୟ ଯାନ୍ତୁ
ଯେ ଯାହାର ବଣ୍ଟାରେ ଆବୋରି
ରହିଥାନ୍ତୁ ।

ରାବଣର ସୀତାଙ୍କୁ ରାମ–ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ମାୟାଶିର ଦର୍ଶନ

ଯେତେ ଭାଳି ମନେ ବିସ୍ମୟ ବିଚାରି
ଭାଳୁ ବୁଧି ଏକ ପାଇଲା ଦଶଶିରି ।
ବୋଇଲା ଆନ ମତେ ନୋହିଲା ସୀତ୍ୟା ରମି
ସାକ୍ଷାତେ ସାଧେବୀ ସେ ଅପାପୀ ଅକାମୀ ।
ଆନପ୍ରକାରେ ତାର ନବଳଇ ମତି
ବୋଲିବି ତୋହରି ହାଦେ ନାଶିଲଇ ନିଜ ପତି ।
ରାମଲକ୍ଷଣଙ୍କର ସାକ୍ଷାତେ ବେନି ଶିର
କୋଦଣ୍ଡ ଧନୁରେ ତାହା କରିଥିବି ଭାର ।
ତେବେ ସେ ପ୍ରତେ ଯେ କରିବ ଚାନ୍ଦମୁହୀଂ
ଆନମତେ ଭୋଗ କରିତ ନୁଆରଇ ।
ଯେତେ ବୋଲିକରି ବିଚାରିଣ ରାବଣ
ଦଇତ ଦୁଇଗୋଟା ହାଣିଲା ତତକ୍ଷଣ ।
ସେ ମୁଣ୍ଡ ଦୁଇ ଯେ ମାୟାଯେ ଭିଆଇଲା
ରାମ ଲକ୍ଷଣଙ୍କ ଶିରପ୍ରାୟେ କଲା ।
ବିଦୁତଜିଭ ବୋଲି ଏକଇ ଦଇତ
ତାହାକୁ ବୋଇଲା ମୁଣ୍ଡ ଘେନ ହାଥ ।
ଆପଣାର ଧନୁ ମାୟାରେ କୋଦଣ୍ଡ କଲା
ତାହା ଘେନାଇ ଓଶୋକ ବିପୁନ୍ୟକଇ ଗଲା ।
ସନ୍ୟକୁ ବୋଇଲାରେ ଦ୍ୱାର ଜଗିଥାଅ
ଅରଗଳି ପାଡ଼ି ଆନ ଆଡ଼କୁ ନଯାଅ ।
ଓଶୋକ ବିପୁନ୍ୟ ମୁଂ ଆସି ଏହିକ୍ଷଣି
ଯେତେ ବୋଲି ଯେକସରେ ଆସଇ ଲଙ୍କମଣି ।

ମଧୁବନେ ଯାଇ ହୋଇଲା ପରବେଶ
ଝାଳେ ଝମ ଝମ ବହଇ ଖର ନିଶ୍ୱଆସ ।
ଓଶୋକ ବିପୁନ୍ୟେ ହୋଇଲାକ ଯାଇ
ଜଗତୀର ଉପରେ ସୀତ୍ୟା ଅଛି ଶୋଇଂ ।
ସହସ୍ରେ ଅସୁରୀ ଯେ କହନ୍ତି କଥାମାନ
ଏସନେକ ବେଳେ ଯାଇ ମିଳିଲା ଦଶାନନ ।
ଧୂରୁ ଦେଖି ଜାନେକୀ ଉଠିଲେ ତଡ଼ତି
ଶିର ଲୁଆଂଇଣ ବସିଲେ ମହାସ୍ୟତୀ ।
ତ୍ରିଜଟା ସହିତେଣ ଉଠିଲେ ଦଇତୁଣୀ
ନମସ୍କାର କରି ଉଭା ସକଳ ତରୁଣୀ ।
ଦଇତ କାନ୍ଧୁ ମୁଣ୍ଡ ଭାର ଘେନିଲା ଦଶଶିରି
ଭୂମିରେ ଥୋଇଣ ସେ କହଇ ଥିର କରି ।
ଶୁଣଗୋ ଶଶୀମୁଖୀ ଜନେକର ସୁତା
ସିନ୍ଧୁ ଜିଣିକରି ଯେ ଅଇଲେ ତୋହୋର ଭ୍ରଥା ।
କାଲି ଆସି ସୁବଳୟାରେ ହୋଇଲେ ପରବେଶ
ମୋହୋର ଆଗ୍ୟାଂୟେଂ ତାଙ୍କୁ ଦଇତେ କଲେ ନାଶ ।
ଦେଖ ଦେଖ ରାମଲକ୍ଷଣଙ୍କର ବେନିମୁଣ୍ଡ
ଆବରହିଂ ଦେଖ ସ୍ୱାମୀର ତୋହୋର କୋଦଣ୍ଡ ।
ଯେବେ ପ୍ରତେ ଗଲୁଟିକି ଶୁଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣର ଗାତ୍ରୀ

ତୁଅଟୁ ମାଳଣା ସେ ଶରଦ ପଦ୍ମନେତ୍ରୀ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ ଯେ ମାନେବ ଶରୀର
ଆମ୍ଭେ ଦଇତମାନେ ଅଟୁ ମହାବୀର ।
ଦେବତାୟେ ଭୟକରି ସେବାକଲେ
ମୋତେ
ଯେକାକୀ କ୍ଷତ୍ରୀ ମୁଇଂ ଅଟଇ
ଜଗତେ ।
ସେ କାହିଂ ଜାଣିବେ ଯେ ଯୁଦ୍ଧର କିସ
ରୀତି
ରାମର ଉପର ବଂଶେ ଅରଣ୍ୟକ ନୃପତି ।
ତାହାର ସାଂଗରେ ମୁଂ ରଣଗୋଳ କଲି
ମାୟାଯୁଦ୍ଧ କରି ଯେ ଚାପୋଡ଼େ ମାଇଲି ।
କନ୍ଧ ଛିଡ଼ିଣ ମୁଣ୍ଡ ପଡ଼ିଲାକେ ତଳେ
ଅଯୋଧ୍ୟା କଟେକ ମୁଂ ଜୁରକଲି ବଳେ ।
ସେ ବଂଶେ ଯେତେକ ନୃପତି ଜାତ ହୋନ୍ତି
ଭୟ କରି ମୋତେ ସନମାନ ଦିଅନ୍ତି ।
ଏ ରାମ ବାଳୁତ ଯେ ନଜାଣଇ କିଛି
ମୋତେ ଜିଣିବ ବୋଲି ଧାଇଂ
ଆସିଅଛି ।
ଯେବେ ପ୍ରାଣ ହାରିଲାୟେ ସାନଭାଇ
ଘେନି
ତୋହୋର ପ୍ରତେ ଯିବାକୁ ଆଣିଲି ମୁଣ୍ଡ
ବେନି ।
ଭ୍ରଥା ଦିଅରକୁ ଏବେ ଭଲ କରି ଚିହ୍ନ
ଏବେ ଦୃଢ଼େ କରି ହୋଅସି ଯେକମନ ।
ଖେଦ ନକରିଣ ଛାଡ଼ ସଖୀ ଚିନ୍ତା
ଆବର ହିଂ ଲୋଡ଼ିଲେ ପାଇବୁ କାହୁଂ
କାନ୍ତା ।
ଆଶା ବଢ଼ାଇଲେ ଶରୀରକୁ ହୁଅଇ ରୋଗ
ମୋତେ ଘେନିଣ ଏବେ କର ବଇଭୋଗ ।

ଶ୍ରୀରାମ ମନିଷ୍ୟ ନଜାଣଇ ରତିରସ
ମୋହୋର ସଂଗ ମେଳେ ପାଇବୁ ସଖୀ
ତୋଷ ।
ମୁହିଂ ସେ ରାବଣ ଦେବଙ୍କୁ ତୋଷ କଲି
ଚଉଦ ଭୁବନେ ମୁଂ ନୃପତି ହୋଇଲି ।
ତୁ ମୋର ଭାବେନୀ ହୋଅସିରେ ସହି
ମୋହୋର ବହୁତ ଶରଧା ତୋତେ ହୋଇ ।
ଉଠ ଉଠ ସୁନ୍ଦରୀରେ ନୋହସି ବିସ୍ମୟେ
ହରଷକାଳେ ବିମୁଖ କିମ୍ପା ହୋୟେ ।
ମୁହିଂ ମାହାରାଜା ତୋତେ ଆଶା କଲି
ଦଶମାସ ହେଲା ହରି ଯେ ଆଣିଲି ।
କିମ୍ପା ତୁ ନିର୍ଦ୍ଦୟା ହେଉ ବଇଦେହୀ
ଭୋଗ ଭୁଞ୍ଜିବାର କାଳ ଅଟଇଟି
ଯେହି ।
ଦିବ୍ୟ ଅଳଙ୍କାର ଯେ ଆଭରଣ କର
ଦେବାଙ୍ଗ ବସ୍ତ୍ର ଯେ ଶରୀରେ ପରିହର ।
କ୍ରପୂର ତାମ୍ବୁଳ ଯେ ମିଶାଇଣ ଭୁଞ୍ଜ
କୋଳକରି ମୋତେ କାମ ଜ୍ୱର ଭାଞ୍ଜ ।
ତିନିକୋଟି ପଚାଶ ଲକ୍ଷ ଯେ କୁମାରୀ
ଅନୁବ୍ରତେ ମୋହରି ପାଶେ ମନୋହାରୀ ।
ମଏ ଦଇତର ଅଟଇ ମନ୍ଦୋଦରୀ ସ୍ୟତୀ
ସେ ମୋହର ରମଣୀ ଅଟଇ ପ୍ରିୟବତୀ ।
ତୋତେ ଦେଖି ତାହାରେ ଯେ ନ ବଳଇ
ମନ
ମୋହନମନ୍ତ୍ରେ ମତେ ତୁ କଲୁ
ଅଚେତନ ।
ଯତିର ଯୁବତୀ ହୋଇ ଯେତେଦିନ ଥିଲୁ
ଅରନ୍ୟେ ବୁଲି ଯେ ତୁ ଦୁଃଖେ ଦିନ ନେଲୁ ।
ସୁଖ ଭୋଗରେତ ନପାଇଲୁ ଲେଶ
ନଡ଼ପ ବିହୁନେଣ ପିଙ୍ଗଳ ଦିଶଇ କେଶ ।

ଘଟି ବିହୁନେଣ ଦେହେ ମଳିଅଛି
ବସ୍ତ୍ର ବିହୁନେ ତୁ ହୋଇଲୁ କମଳ ପତ୍ରାକ୍ଷୀ ।
ଅଳତା ବିହୁନେ ଯେ ଚରଣ ରଂଗ ନୋହେ
କଜ୍ଜ୍ୱଳ ନଥିବାଯେ ନୟନ ନ ଶୋହେ ।
ତାମ୍ବୋଳ ବିହୁନେ ଯେ ଅଧର ଦିଶଇ ରତା
ଅଳକା ବଢ଼ିଣ ଘୋଟିଲା ଆଖିପତା ।
ଏବେ ତୁ ସୁନ୍ଦରୀ ଗୋ ମୋହୋର
ବୋଲ କର
ଶ୍ରୀରାମ ଗୁଣ ତୁ ବେଗେଣ ପାଶୋର ।
ଯଦ୍ୟପି ଲୋଡ଼ିବୁ ତୁ ପାଇବୁ ଆର କାହିଂ
ଯେ ଜନ୍ମେ ତାହାର ତୋହୋର ଦେଖାଦେଖି
ନାହିଂ ।
ପୂର୍ବର କର୍ମ ସେ ଭୁଞ୍ଜିଲା ଜଟାଧାରୀ
ଦଇତ ହାଥେ ଯେ ହୋଇଲା ସଂଘାରି ।
ଯେତେ ଦିବସକୁ ସେ ଜୀବନ ପାଇଥିଲା
କାଳକୃତ ଘେନି ସେ ଭୋଗ କରିଗଲା ।
ତୋହୋର ମନେ ସେ ଗୋ ନୁଆସଇ
ଆଉ
ମୁହିଂ ଦଶଗ୍ରୀବ ଅଟଇ ଦତ୍ୟ ରାହୁ ।
ପୂର୍ବର କର୍ମେ ତୁ ହୋଇଲୁ ଆସି ଯେଥ
ଅନେକ ତପବଳେ ଧଇଲୁ ମୋର ହାଥ ।
ଏ ପୁରେ ଠାକୁରାଣୀ ହୋଇବୁ ତୁ ସୀତ୍ୟା
ଯେଣ୍ଡେ କପାଳେ ତୋ ଲିହିଲା ବିଧାତା ।
ଏତେ ବଏସେ ତୋତେ ସୁଖଶିରୀ ଦେଲା
ସାଧୁ ସାଧୁ ବିଧାତା ଯେ ଭଲା ଠାବ
କଲା ।
ଯେ ତୋହୋର ଇଚ୍ଛା ଭୋଗସିରେ ବାଳୀ
ଶୁଣିଣ ଶୋକ କଲା ଜନେକ ଦୁଲାଳୀ ।
ଆଗେଣ ଦେଖିଲା ଶ୍ରୀରାମର ମୁଣ୍ଡଗୋଟି
ମହାର୍ଣ୍ଣବ ଜଳେକି ମର୍କତ ପଦ୍ମଫୁଟି ।

ଲକ୍ଷଣର ମୁଣ୍ଡ ଯେ ସୁବର୍ଣ୍ଣର କମଳ ଜାଣି
ଦେଖି ଉରେ କର ତାଡ଼ଇ ତରୁଣୀ ।
ମଳି ମଳି ବୋଲି ସାଉଂଟଇ ଧୂଳି
ଶ୍ରୀରାମର ମୁଣ୍ଡ ଗୋଟି ଧଇଲାକ
ତୋଳି ।
ଝରଝର ରୁଧିର ଝରି ପଡ଼ଇ ତଳେ
ଦେଖି ମହାସ୍ୟତୀ ରୋଦଇ ବିକଳେ ।
ହାହା ବନ୍ଧୁ ମୋର ପୀରତିର ସାଇଂ
ତୋହୋର ବିନ୍ତୁକେ ମୋହୋର ଆନପ୍ରିୟ
ନାହିଂ ।
ସୁଦୀର୍ଘ ନାସା ଗୋଟି ତିଳଫୁଲି ଜାଣି
ନୟନ ଯୁଗଳ କି ଅଟଇ ନୀଳମଣି ।
ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର କସ୍ତୁରୀ ରେଖ ଦାଢ଼ୀ
ଫରହର ନିଶ ବାଏ ଅଛି ଉଡ଼ି ।
ଶର୍ବଣେ ତମ୍ଭାର କୁଣ୍ଡଳ ବେନି ଶୋହେ
ଏକଖଣ୍ଡ କପାଳ ତଇଲୋକ ଜନମୋହେ ।
ନାଗବନ୍ଧ ଛନ୍ଦଣି ଅଟଇ ଚାରୁଜଟ
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ରାମ ତୋହୋର ନାସିକା
କଣ୍ଠତଟ ।
ଅଯୋଧ୍ୟା ରାଜ୍ୟର ରାଜାପଣ ଛାଡ଼ି
ଚଉଦ ବରଷ ବୁଲିଲୁ ବନ ମାଡ଼ି ।
ଯେବେ ଅସୁରଙ୍କର ହାଥରେ ପ୍ରାଣଦେଲୁ
ମୋହୋର ଛାର ପାଇଂ କିମ୍ପା ଯେଥକୁ
ଅଇଲୁ ।
ତୋହୋ ଜୀଇଂଥିଲେ କୋଟିଯେ ନାରୀ
ଅଛି
କିମ୍ପା ଅଗ୍ୟାଂନ ବୁଧି କଲୁସି ରଘୁବଛି ।
ମୁହିଂ ଛାର ହୀନ ପାମର ଚାଣ୍ଡାଳୁଣୀ
ମୋତେ କିମ୍ପା ଶରଧା କଲୁ କୋଦଣ୍ଡ
ଚାପପାଣି ।

ଅଯୋଧ୍ୟା ନଗ୍ରେ ତୋହୋର ଅଛନ୍ତି
ବନ୍ଧୁବର୍ଗ
ସେ ଆଶ ଛାଡ଼ିଣ ତୁ ଚଳିଲୁ କୁମାର୍ଗ ।
ଦଇତଙ୍କର ମାୟାତ ଜାଣି ନପାରିଲୁ
ବାଳୀ ମ୍ରକଟକୁ ମାରିବା ପରା ମଣିଲୁ ।
ତୁ ଯେ ମଲୁ ତୋହୋର ଘରଣୀ ନିମନ୍ତେ
ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ମରାଇଲୁ କେବଣହିଂ
ମତେ ।
ସୋଦର ଗୁଣ ଘେନି ସେ ଗୋଡ଼ାଇ
ଅଇଲା
ଅକାରଣେ ସୁମଇତ୍ରାନନ୍ଦନ ପ୍ରାଣଗଲା ।
ଶୁଣିଲେ କି ବୋଲି ବୋଲିବେ ଯେହାର
ଆଇଂ
ଦେହ କେହ୍ନେ ଧରିବଟି ଶତ୍ରୁଘନ ଭାଇ ।
ଭ୍ରଥ ଜାଣିଲେ କରିବ ମହାରୋଷ
ଏପୁରକୁ ଭ୍ରଥ ବାହିବ ଅବଶ୍ୟ ।
ଏ ଲଙ୍କାଗଡ଼ ଯେ ଅବଶ୍ୟ ଧୂମାନ୍ତିବେ
ଏହି ସୁଗ୍ରୀକି ସାଙ୍ଗେଣ ଘେନି ଆସିଥିବେ ।
ହନୁମନ୍ତ ଥିଲେ ତ ସରିବ ତୋହୋର ଶିରୀ
ବିଭୀଷେଣର ଅଟୁ ତୁ କୁଳର ବଇରୀ ।
ସେ ତୋତେ କେବେହେଂ ନଚିନ୍ତଇ ଭଲ
ଏଯୋଗେ ଅବଶ୍ୟ ମରିବୁ ଲଙ୍କମଲ ।
ଏବେ ତୁ ମୋହୋର ବୋଲ କର ଦଶଶିରି
ଶ୍ରୀରାମ ଉପରେ ପକାଅ ମୋତେ ମାରି ।
ଶ୍ରୀରାମ ପଛି ଜୀବ ପଞ୍ଜୁରୀ ମୋହୋରି
ଅଙ୍ଗ
ତୁ ଯେ ଅନମିତେ ଭାଙ୍ଗିଲୁ ଏଡ଼େ ରଙ୍ଗ ।
ଆବର ଥାଇଂ ମୁହିଂ କରିବଇଂ କିସ
ଆଜୁ ମୋତେ ଅନ୍ଧାର ହୋଇଲା ଦଶଦିଶ ।
ସ୍ୱାମୀର ବିହୁନେ ମୁଂ ନବ୍ରତଇ ବିଂଶପାଣି

ଚନ୍ଦ୍ରହାସ୍ୟ ଖଡ଼୍‌ଗେ ପକାଅ ମୋତେ
ହାଣି ।
ସ୍ୱାମୀର ଶତ୍ରୁ ତୁ ମୋହୋର ବଇରୀ
ମୁଇଂ କିମ୍ପା ନୟନେ ଦେଖିବି ତୋହୋର
ଶିରୀ ।
ସଂହାତେ ବଧ୍ୟ ତୁ କଲୁ ମୋହୋର ପତି
ମୋତେ ଥୋଇବାର ତୋହୋର ନୁହଇ
ସୁଗତି ।
ସ୍ୱାମୀ ମୋହୋର ମଲା ମୁଂ ବିଧବା
ହୋଇଲି
ପୂର୍ବେ ଋଷିଙ୍କର ତୁଣ୍ଡରୁ ଶୁଣିଥିଲି ।
ପିତାର ଘରକୁ ମୋହୋର ଆସୁଥାନ୍ତି ଯତି
ସେ ବୋଲନ୍ତି ବିଧବା ଗୋ ନୋହିବୁ ତୁ
ସତୀ ।
ତାହାଙ୍କର ବୋଇତ ହୋଇଲାକ ମାୟା
ଏକାଙ୍ଗ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଏବେ ଭୁଞ୍ଜୁ କଏକୟା ।
ମନ୍ଥଡ଼ିର ବୋଲେ ଯେ ଏଡ଼େ କର୍ମ କଲା
ତାହାର ପ୍ରସାଦେ ଯେବେ ସ୍ୱାମୀ
ମୋହୋର ମଲା ।
ଗୁରୁଜନ ଲୋକକୁ ମୁଂ କି ବୋଲି ବୋଲିବି
ମନ୍ଦ ବୋଲି ବୋଇଲେ କି ସ୍ୱାମୀ କି
ପାଇବି ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣର ମୁଣ୍ଡ ଚାହିଂଣ ସତୀ କାନ୍ଦି
ଧିକ ଧିକ ବୋଲି ଯେ ବିଧାତାକୁ ନିନ୍ଦି ।
କିମ୍ପା ଦଇବତୁ ଯେଡ଼େ କର୍ମ କଲୁ
ସୁମିତ୍ରା ପୁତ୍ରକୁ ଅକାରଣେ ମୃତ୍ୟୁ ଦେଲୁ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଯେବେ ରାବଣର ଅଟଇ ବଇରୀ
ସେହି ଏହାକୁ ପାରିଲେ ଯାଆନ୍ତିଟିକି
ମାରି ।
କେଉଁଣେ ଧର୍ମେ ନପଶଇ ଯେ ମନ୍ଦ

ଏବେକଉଂ ପୁଣ୍ୟ କଲା ଦଶକନ୍ଧ ।
ପରଘରଣୀକି ଆଣିଲା ଚୋରି କରି
ମାୟାଛନ୍ଦେ ତାହାଙ୍କୁ ପକାଇଲା ମାରି ।
ଛାମୁରେ ମିଳିଣ ସମର ନକଲା ।
ବିଶ୍ୱାସଘାତେକୀ ପାପ ଅରଜିଲା ।
ବିଶର୍ବା ଋଷିର ତୁ ଅଟୁ ଯେ ତନୟେ
ଋଷିପୁତ୍ର ହୋଇ ବଧକୁ ନାହିଁ ଭୟେ ।
ସମଦଣ୍ଡ ଘେନି ନକଲା ସମର
ଜାଣିଲୁ ଦଇତ ଯେ ଅଟଇ ପାମର ।
ଏତେ ବୋଲି ଦେବୀ ଯେ ରୋଦଇ ପୁଣପୁଣି
ରାବଣେଶ୍ୱର ଯେ ବୋଇଲା ତାହା ଶୁଣି ।
ଯେତେକାଳକୁ ଯେ ଆଇଷ ପାଇଥିଲେ
କର୍ମର ଅନୁସାରେ ଭୋଗ କରିଗଲେ ।
ଏବେ ଲୋଡ଼ିଲେ ତୁ ପାଇବୁ ଆଉ କାହିଁ
ଏବେ ତୁ ସ୍ନାହାନ କରସି ଖସି ଯାଇଂ ।
ବେଣ ବେସନ ଗୋ ହୁଅସି ତଡ଼ତି
ମୁଇଂ ଯେ କାମେଣ ହୋଇଅଛି ଆରତି ।
ଏସନେକ ସମୟେ ଅଇଲାକ ଚାର
ଶୁଣ ଦେବ ରାବଣ ପ୍ରତାପୀ ଲଙ୍କେଶ୍ୱର ।
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଯେ ସୁବଳୟା ଗିରିବରେ ଥିଲେ
ଚାରିଦ୍ୱାରକୁ ତୋହୋର ସନ୍ୟ ବରଗିଲେ ।
ପୂର୍ବେଣ ସୁଗ୍ରୀବର ପଶ୍ଚିମେ ମାରୁତି
ଅଙ୍ଗଦ ଆବୋରିଲେ ଦକ୍ଷିଣ ଦ୍ୱାର କତି ।
ଆପଣେ ରଘୁନାଥ ଉତ୍ତର ଦ୍ୱାରେ ଅଛି
ସାଙ୍ଗେ ସାହାତାର ସୁମେଇତ୍ରାର ବଛି ।
ଭାଇ ତୋର ବିଭୀଷେଣ ଅଟଇ ଆଗିଆଣି
ସନ୍ୟ ଅପ୍ରମିତ ପାରିବ କେ ଗଣି ।
ସହସ୍ରେ ପୁର କରି ଗଡ଼ ବେଢ଼ିଛନ୍ତି
ପାଚେରି ଉପରେ ଉଠି ରଡ଼ି ଦେଉଛନ୍ତି ।
ଏହିକ୍ଷଣି କଟେକ ଯେ କରିବେ ଧୂମାନ୍ତ ।
ଅସଂଖ୍ୟ ସଇନି ଦେବ ମନ୍ଦୋଦରୀକାନ୍ତ ।
ନକର ବିଳମ୍ବ ତୁ ବେଗ ହୋଇ ଆସ
ବୀରଦୂର ଘାଏ କମ୍ପଇ ଦଶଦିଶ ।
ଆଉ ଦଣ୍ଡେକ ଭାଙ୍ଗିବେ କବାଟ
ନାରଖାର ହୋଇବ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ରାଷ୍ଟ୍ର ।
ଡଗର ମୁଖରୁ ଯେସନେକ ବାଣୀ
ଶୁଣିଣ ଚକିତ ହୋଇଲା ବିଂଶପାଣି ।
ଯିସ ଯିସ କଥା ସୀତ୍ୟାକୁ କହୁଥିଲା
ତାହା ଛାଡ଼ିଣ ଯେ ବାହୁଡ଼ି ଅଇଲା ।

ସୁଲକ୍ଷଣା ସୀତା

ଯେବଣକାଳେ ମୁଁ ପିତାଘରେ ଥିଲି
ମୁନିମାନଙ୍କର କହନ୍ତେ ଶୁଣିଲି ।
ବୋଇଲେ ଜାନେକୀର ବିଧବା ଗୁଣ ନାହିଁ
ଲକ୍ଷେକ ସୁଲକ୍ଷଣ ଅଛଇ ଏହାର ତହିଁ ।
ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ ସୁନ୍ଦର ସମଦନ୍ତପନ୍ତି
ତିଳଫୁଲ ନାସିକା ଦନ୍ତ ଗଜମୋତି ।
ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର ଚାତର ଚାରୁକେଶ
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭ୍ରୂଲତା ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ ଦେଶ ।
ପଲ୍ଲବ ନୟନ ସୁଶୀତଳ ଚକୋରୀଦ
ସମତୁଲ ଲଲାଟ ସୁଦୀର୍ଘ ଗଳାର ବୃତ୍ତ ।
କମ୍ବୁକଣ୍ଠ ରୁଚିର ହୃଦୟ ବୃଷାଳ
ସୁଦୀର୍ଘ ନୟନ ଲାବଣ୍ୟ ରସଡୋଳ ।
କୋମଳ ବଚନ କଠୋର ଉରଜ
ପ୍ରଳମ୍ବ ସୁବଳିତ ବୃଷାଳ ବେନିଭୁଜ ।
ବିସ୍ତାର ବକସ୍ଥଳ ପଦ୍ମପତ୍ର ପେଟ
ନାଭି ଗଭୀର ସିଂହ କଟିତଟ ।
ଗଜକନ୍ଧ ଯୁଗଳ ରୁଚିର ଚାରୁପିଠି
ଆରକତ ଲୋଚନ ମଧୁର ବିମ୍ବୋଷ୍ଠୀ ।
ମଧ୍ୟେ ରୋମାବଳୀ ପଟପଦ ଜିଣି
ଉରଜାନୁ ଜଂଘନ ଉଭାର ଗଣ୍ଡି ଟାଣି ।
ବିପୁଳ ପୁଲକ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ଗତି
କରଚରଣ ତଳି ଅଶୋକ ପୁଷ୍ପଜ୍ୟୋତି ।
ହସ୍ତର ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠି ଚମ୍ପାବତି ଓଳି
ଜାତି କୁସୁମ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ନଖର ସୁବଳି ।
ପୟର ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠି ଓଶେକ କଢ଼ିମତି
ସେବତୀ ପାଖୁଡ଼ା ନଖର ସଂଜାତି ।
ଅଛିଦ୍ରେ ରୋମରାଜି ନପାରଇ ଗୁଣେ
ଦରହୁଟି କମଳ ଅଳପ ହାସ୍ୟ ଯେହ୍ନେ ।
ଅତିହିଂ ସ୍ଥୂଳ ନୋହେ ଅତିହିଂ ନୋହେ ଉଚ୍ଚ
ଆଗକୁ ଉଭାର ପଛକୁ ଚାରୁସଞ୍ଚ ।
ଅତି ନିଶ୍ଚଳ ଚଞ୍ଚଳ ନୋହଇ ଅତି
ଆବର୍ତ୍ତ ନଅଟଇ ନିସ୍ଥମ୍ଭର ପ୍ରକୃତି ।
ଚଳନ୍ତେଣ ଅଙ୍ଗ କମ୍ପମାନ ନୋହେ
ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଶଶୀ ଉଇଂଲା ପ୍ରାଏ ଶ୍ୟରୀର ଶୋହେ ।
ସ୍ନିଗ୍ଧ ପାଟେଳି ଯେ କଠିଣ କରସ୍ଥଳ
ବାଚା ସୁଲଳିତ କୋମଳ ପରିମଳ ।
ବିଲକ୍ଷଣ ନବହଇ ଜାତି କମଳଣୀ
ଗହ ଗହ ଶବଦ ଶୁଭଇ ମୁଖବାଣୀ ।
ବାଟୋଳ ଲୋଚନ ନୁହଇଂ କାକ ଦୃଷ୍ଟି
ପିଙ୍ଗଳ କବେରୀ ନୋହଇ ବିମ୍ବୋଷ୍ଠୀ ।
ଭାଲତଟେ ଭ୍ରମର ଅଖଣ୍ଡିତ ଭ୍ରୂଲତା
କସ୍ତୁରୀ ରେଖ ଜାଣି ଦିଶଇ ଆଖିପତା ।
ଜାତି ପଦ୍ମିନୀ ସେ ଅଟଇ କମଳାକ୍ଷୀ
ଅବିଗୁଣ ବର୍ଣ୍ଣିବାକୁ ଗୋଟିଏ ନାହିଁ କିଛି ।
ଗଳାରେ ପ୍ରଳମ୍ବ ଦିଶି ଯାର କଣ୍ଠିମାଳି
ଏଣେ ସେ ବିଶ୍ୱାସୀ ହୋଅନ୍ତି ଚାରୁବାଳୀ ।
କୋମଳ ଯଉବନ ଅତି ଘଞ୍ଚ ଦିଶେ

କିଅବା ଉରୁଜଂଘ ଜାନୁ ଉଚ ଦିଶେ ।
ଅତି ମୋଟ ମଖା ଭ୍ରମର ମଧ ଘେନି
କାଏ ଅନୁରୂପେ ଖୁଦ୍ରବାହୁ ବେନି ।
ଉଚ୍ଚ ଘଞ୍ଚ ଦିଶେ ଜଘନ ପୁଲକ
ମିଥ୍ୟା ଅଭାଷଣେ ନିନ୍ଦଇ ସ୍ୱାମୀଲୋକ ।
କର ଉପରେ ରୋମ ଆବର୍ତ୍ତ ବହୁତ
ଆଗପଛ ନିଶ୍ଚଳ ପାଟିର ନିଜଦାନ୍ତ ।
ଉଭା ହୋଅନ୍ତେ ବାମଚରଣ ଦୁଳନୋହେ
କନେଷ୍ଠ ଆଙ୍ଗୁଠି ନପଡ଼ି ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ହୋଯେ ।
କରନଖ ଇନ୍ଦୁର ଚରଣ ନଖର ଓଳି
ଦ୍ରଶନର ମୂଳେ ଦିଶଇଂ ଗୋଲବଳି ।
ତାଲୁ ଭିତରେଣ କାଳ ପାଦ ଚିହ୍ନ
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ କେଶପନ୍ତି ହୋଅନ୍ତି ଭିନ ଭିନ ।
ବୃଷାଳ ପିଠି ଅଧର ସରୁ ହୋଯେ
ଅତି ଦୟାଳୁ ଅତିହିଂ ଅଟେ କୋହେ ।
ଦନ୍ତୁର ଦନ୍ତ ଅଲଗା ଯାର ହୋନ୍ତି
ଦୀର୍ଘ ହୋଯେ ଅବା ପୃଥୁଳ ହୋଯେ
ଅତି ।
ଚରଣ ଚଳନ୍ତେ ଫୁଟଇ ଭଡ଼ା ଚାରି
କାମେନୀ ଅକାମେନୀଏ ପୁରୁଷ ଖାନ୍ତି
ନାରୀ ।
ପାତଳ କବେରୀ ପାଦ ବହୁତ ଖର
ଚରଣେ ନଖ ନମାଡ଼େ ମେଦିନୀର ।
ଚଞ୍ଚଳ ଅଞ୍ଚଳ ଭୋଜନେ ପୀରତି
ବଳବନ୍ତ ରାଗୀଅଇରି ଦମ୍ଭମତି ।

ସ୍ତ୍ରୀହାନେ ଅପ୍ରୀତି ଆସ୍ତ୍ରାହେନ ତୋଷ
ଜାଣିମା ଯୁବତୀଙ୍କର ବିଧବାଏ ଦୋଷ ।
ମହା ବୁଧିବନ୍ତ ନ ଜାଣଇ ବୁଧି
ଅତି ଲମ୍ବ କବେରୀ ଅତି ଛୋଟ ଯଦି
ସର୍ବାଙ୍ଗେ ସୁବେଶିତ ମଳିଣ ଯାର ଇଚ୍ଛା ।
ଦୟାଳୁ ଗରିଷ୍ଠାଣ ଧନବନ୍ତ ଇଚ୍ଛା ।
ଫଳପୁଷ୍ପଙ୍କର ନାମ ଯାହାର ହୋଇ
କିଅବା ନାମମାନ ବହଇ ନାନା ନଈ ।
ପର୍ବତଙ୍କର ସାଙ୍ଗିଆ ହୋଇଲେ ଯୁବତୀ
ଅବଶ୍ୟ ତାଙ୍କର ନାଶିବାକୁ ପତି ।
ଯଦି ବିଡ଼ମ୍ବଣ ଅଶୋଭା ନାମ ହୋଇ
ସେଇ ପରମଦା ନିଚୟେ ପୁରୁଷ ଖାଇଂ ।
ସର୍ବାଙ୍ଗେ ରୋମ ଦୀର୍ଘ କଟୀତଟ
ଭ୍ରୂଲତା ଯୁଗଳ ହୋଇବ ଯେବେ ଭେଟ ।
ଡାକନ୍ତେ ଶୁଭଇ ଯେହ୍ନେ ପୁରୁଷଙ୍କର ବାଣୀ
ସେ ଅବଶ୍ୟ ବିଧବା ହୋଇବ ତ ଜାଣି ।
ସୀତ୍ୟାର ତହିଂ ଯେ ଏହୁ ବିଲକ୍ଷଣ ନାହିଂ
ସର୍ବଗୁଣେ ସୁଲକ୍ଷଣ ଅଛଇ ଯେହାର
ତହିଂ ।
ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦେରୀଯେ ଅପାପୀ ଶ୍ୟରୀର
ଆବର କଥାଯେ କହଇ ଏହାର ।
ବାକରସ୍ଥଳେ ରେଖାମାନ ଦେଖ
ମୃତ୍ୟୁ ନ ଗଛଇ ଅପୂର୍ବ ଲକ୍ଷଣ ହାକ ।
ଯେସନେକ ବୋଲିଗୋ ବୋଲନ୍ତି
ଋଷିଗଣେ
ତେଣୁ ସେ ପ୍ରତେ ନଯାଇ ମୋର ମନେ ।

ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଶ୍ରୀମୁଖଲେଖ

ମୁଦ ଭାଙ୍ଗିଣ ହନୁମାନ ପଢ଼ଇ ଶ୍ରୀମୁଖ
ଅବଧାନ ହୋଇଣ ତୁ ଶୁଣ ଦଶମୁଖ ।
ଅନନ୍ତ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଯେ ଅଟୁ
ଅଧିକାରୀ
ମାନବେ ଅବତରିଲୁ ଅସୁର ବଳ ମାରି ।
ଆମ୍ଭେ ସେ ପରମ ପଦ ଯେ ଜଗନ୍ନାଥ
ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦା ପଦ୍ମ ଚତୁର୍ଭୁଜ ହସ୍ତ ।
ଆମ୍ଭେ ସେ ବ୍ରହ୍ମାକୁ ନାଭିରୁ ଜନ୍ମ କଲୁ
ଶଙ୍କର ନାମେ ରୁଦ୍ରକୁ ଈଶ୍ୱର ପଦ ଦେଲୁ ।
ଆମ୍ଭେ ସେ ଇନ୍ଦ୍ରକୁ ନୃପତି କଲୁ ସ୍ୱର୍ଗେ
ଆମ୍ଭେ ସେ ସର୍ବଦା ଚଳୁ ଶୂନ୍ୟ ମାର୍ଗେ ।
ଆମ୍ଭେ ସେ ସଞ୍ଚିଲୁ ପବନ ହୁତାଶନ
ଆମ୍ଭେ ସେ କୁବେରକୁ ସମର୍ପିଲୁ ଧନ ।
ଆମ୍ଭେ ସେ ବରୁଣକୁ ସପତ ସିନ୍ଧୁ ଦେଲୁ
ଆମ୍ଭେ ସେ ନୈଋତକୁ ଦିଗପାଳ କଲୁ ।
ଆମ୍ଭେ ସେ ଧ୍ରୁବକୁ ଉପରେ ଥୋଇଲୁ
ଆମ୍ଭେ ସେ ସଚରାଚର ପୃଥିବୀ ଥାପନା
କଲୁ ।
ଆମ୍ଭେ ସେ ବାସୁକୀ ଶିରରେ ଦେଲୁ ମହୀ
ଆମ୍ଭର ପ୍ରସନେ ଯେ ଜୀବଜନ୍ତୁ ରହି ।
ଆମ୍ଭର ବିନା ଆଗ୍ୟାଂରେ ତିରଣ ନହେଲେ
ଅଷ୍ଟ ଅଇଶ୍ୱର୍ଯ ଦେଇ ହୋଇ ଆମ୍ଭର
ବୋଲେ ।
ଫଳଙ୍କର ସ୍ୱାଦ ଯେ ଫୁଲଙ୍କର ବାସ
ଆମ୍ଭେ ସେ ଭିଆଇଂଅଛୁ ଯେ ତ୍ରିଦଶ୍ୟ ।
ଆମ୍ଭେ ସେ ସଂସାର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଆଧିପତି
ଆମ୍ଭେ ସେ ଅଟୁ ଯେ ଅନନ୍ତ ମୂରତି ।
ଆମ୍ଭେ ସେ ଦଶ ଅବତାର ରୂପ ଧରି
ମୀନ ରୂପେ ସମୋଦ୍ରରେ ପଶି ଶଙ୍ଖାସୁର
ମାରି ।
ପୃଥିବୀ ଧଇଲୁ କୂରୁମ ମୂରତି
ତେବେ ସେ ରକ୍ଷା ହୋଇଲା ବସୁମତୀ ।
ବରେହା ରୂପ ଧରି ହିରଣାକ୍ଷ ମାଇଲୁ
ସଚରାଚର ପୃଥିବୀ ଦାନ୍ତରେ ଧଇଲୁ ।
ନରସିଂହ ରୂପେ ହିରଣ୍ୟ ବିଦାରି
ପ୍ରହଲାଦକୁ କଲୁ ସ୍ୱର୍ଗେ ଅଧିକାରୀ ।
ବାମନ ରୂପେ ବଳିକି ପାତାଳେ ଚାପିଲୁ
ପ୍ରଶୁରାମ ରୂପେ ନିକ୍ଷତ୍ରୀ ମହୀ କଲୁଂ ।
ୟେବେ ସେ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶେ ଅଯୋଧ୍ୟା
ନୃପବର
ତିନିପୁର ରାଜାଙ୍କ ଉପରେ ଠାକୁର ।
ଭୁଜବଳ ପ୍ରାକର୍ମେ ଅସୁରବଳ ମାରି
ଦେବତାମାନଙ୍କର ପରମ କଷ୍ଟ ସାରି ।
ଇଛ୍ଛାକୁ ଗୋତ୍ରେ କାକୁସ୍ଥ କୁଳେ ପୁଣି ଜାତ
ରଘୁପତି ପଣେ ବୋଲାଉ ରଘୁନାଥ ।
ଦଶରଥ ନନ୍ଦନ କଉଶୁଲା କୋଳେ ଜାତ
ଭ୍ରଥ ଲଇକ୍ଷଣ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ମୋର ଭ୍ରାଥ ।
ପିତା ସତ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ବନଗିରି ବୁଲିଲି

ଗୋଦାବରୀ ନଦୀକୂଳରେ ରହିଲି ।
ତୁ ମୋହୋର ଭାରିଯାକୁ ଆଣିଲୁ ଚୋରାଇଂ
ଦେ ଦୋଷ କ୍ଷେମା ତୋତେ କଲି
ଲଙ୍କସାଇଂ ।
ଯେବେ ହନୁମନ୍ତର ସାଙ୍ଗେ ତୁ ବେଗେ ଆସ
ସୀତା ଦେଇଂ ମୋହୋର ଚରଣେ ଶରଣ
ପଶ ।
ନୋହିଲେଣ ଯେଉଂ କାଣ୍ଡ ନେଇଅଛି ହନୁ
ଯେ ଅସ୍ତ୍ରେ ବିନାଶ ହୋଇବ ତୋର ତନୁ ।
ଦଶଦିଗକୁ ଦେବି ତୋର ଦଶ ମୁଣ୍ଡ ବଳି
ହୃଦୟ ଖଣ୍ଡ ତୋର ଗାଇବ ମହୀଆଳି ।
ଯମ ଦେବତା ପ୍ରାଣକୁ ତୋର ନେମ ଧରି
ବିଭୀଷେଣ ନୃପତି ହୋଇବ ଲଙ୍କପୁରୀ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ତୋର ଯେତେ ବଂଶ
ମଞ୍ଚେ ଦେହ ଛାଡ଼ି ସବିହେଂ ଯିବେ ଯମ
ପାଶ ।
ଶରଣ ନପଶିଲେ ଜୀବନ ଆଶ ଛାଡ଼
ଯେଡ଼େ ସୁଖ ଯେଡ଼ାଇଂ ଅମଡ଼ା ନ ମାଡ଼ ।
ମୁହିଂ ସେ ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ ଅଗ୍ରଜ
ରଘୁବଂଶ ନାତି ତେଣେ ରଘୁରାଜ ।
ସୀତ୍ୟାବଲ୍ଲଭ ନାମ ମୋ ସୀତାପତି
ସୁନ୍ଦର ବୋଲନ୍ତି ଯହୁଂ ମଧୁର ମୂରତି ।
କାକୁସ୍ଥ ବଂଶେ ଜାତ କାକୁସ୍ଥ ବୋଲି
ତେଣେ ।

କରୁଣା ସାଗର ମୁଂ ଅଟଇ ହାଦେ ଯେଣେ ।
ଗୁଣେ ପରିପୂରିତ ଅଟଇ ଗୁଣନିଧି
ବିପ୍ରପ୍ରିଅ ବୋଲି ବୋଲନ୍ତି ବିବୁଧାଦି ।
ମୁଇଂ ସେ ଧାର୍ମିକ ଅନ୍ୟାୟେ ନ ଥାଇଂ
ରାଜାଙ୍କର ଉପରେ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ବୋଲାଇଂ ।
ସତ କହଇ ମୁଂ ତେଣୁ ସେ ସତଧର୍ମ
ଦଶରଥ ସୁତ ମୋର ନାମ ଯେ ଶ୍ରୀରାମ ।
ଶାମଳ ବର୍ଣ୍ଣ ଶାନ୍ତି ମୂର୍ତ୍ତି ଯେ ମୋହୋର
ତିନିଲୋକ ବନ୍ଦିତ ମୋହୋର ପୟର ।
ଅଭିରାମ ବୋଲିଣ ବୋଲନ୍ତି ସର୍ବଜନେ
ରଘୁକୁଳ ତିଳେକ ରାଘବ ବୋଲନ୍ତି
ଯେଣେ ।
ରାବଣାରି ନାମ ମୁଂ ନ ବହଇଂ ଯେମନ୍ତେ
ତେଣୁ ସେ ପୁଣ ପୁଣ ବୋଲୁଅଛି ତୋତେ ।
ତୁ ମୋତେ ସାନ ପ୍ରାୟେ ନମଣ ଦଶମାଥ
ଜଗତେ ବୋଲନ୍ତି ମୋତେ ଜାନେକୀର
କାନ୍ତ ।
ଯେହା ତୁ ଭାଳିଣ ଭାରିଯା ମୋତେ ଦେସି
ଲଙ୍କା ଭୁବନେ ତୁ ନିଷ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଂଥାସି ।
ନୋହିଲେଣ ସଜ ହୋଇଣ ଯୁଦ୍ଧ କର
ମୁଇଂ ତ ରହିଅଛି ସୁବଳୟା ଗିରିର ।
ଯେଉଂଦିନ ସାଂଗ୍ରାମ କରିବୁ ପଠିଆଅ କହି
ସୀତା ନଦେଲେ ତୋର ପ୍ରାଣ
ପାଇନାହିଂ ।

ରାବଣର ସମର ସଜ୍ଜା

ଦକ୍ଷିଣକଇଂ ମୁଖ କରି ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରରାୟେ
ଦିଶୁଅଛି ଲଙ୍କା କଟକ ସବୁ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୟେ ।
ଚିହ୍ନ ଚିରାଳ ଯେ ଉଡ଼ଇ ଫରହର
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଯେ ଦଶାନନ ବୀର ।
ମଇଦାଣ ଜଗତୀରେ ବିଜେ କଲା ଯାଇଂ
ଅପ୍ରମିତ ବଳ ଦେଖିଲା ଲଙ୍କସାଇଂ ।
ବିସ୍ମୟେ ଛାଡ଼ିଣ ସେ ହୋଇ ହରଷ ମତି
ମରିବ ବୋଲି ତାର ମନେ ନାହିଂ ଭୀତି ।
ସଭାବେଣ ଅସୁର ବିଶେଷେଣ ଦୁଷ୍ଟ
ଅପ୍ରମିତ ବଳ ସେ ଦେଖିଲା ଦ୍ରପିଷ୍ଟ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ କୁମର ଯାଇଂ ଦ୍ରଶନ କଲା
ପାୟେଂ ପଡ଼ି ଶୋଇଂ ମଥାରେ ହାଥ
ଦେଲା ।
ଦିବ୍ୟ ସେ କାଛେଣୀ ହୋଇଅଛି ବୀର
ରତ୍ନମୁକୁଟ ଶୋହଇ ତାହାର ଯେ ଶିର ।
ତାଟର ଉପରେ କଷିଅଛି ପାଗ ବାନ୍ଧି
ଗୁପତେ ମସ୍ତକେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଖୋଳ ନଦି ।
କଣ୍ଠେଣ ମୁକୁତା ଯେ ଶତେସରି ମାଳ
ନବରତ୍ନ ପଦେକ ଲମ୍ବଇ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ ।
ବକ୍ର ଘୋଟି ସେହ୍ନା ହୀରାମୟେ କମ
ଦ୍ରପଣ ଚାମର ମଣ୍ଡିଅଛି ଅନୁପାମ ।
ହାଥରେ ହାଥ ସେହ୍ନା ଶୋହଇ ବଜ୍ରଜାଲି
ମୁକୁତା ଖଞ୍ଜିଅଛି ଜାଣି ଗୋଟି ମଲ୍ଲୀ ।
କଟିରେ କଟିମେଖଳା ନୀଳମଣି ଶୋହେ
ଡାହାଣେ ଯମଦାଢ଼ ଖାପ ରତ୍ନମୟେ ।
ଅଇରି ଉରଣଇ ବାନା ଫରହର
ବାମ ଗୋଡ଼େ ବାନ୍ଧିଅଛି ଅନର୍ଗଳ
ତୋଡ଼ର ।
ଦଖିଣ ଚରଣେ ବୀରଘଣ୍ଟ ସାଜି
ପୟରେ ଚଳନ୍ତେ ବିକରାଳ ବାଜି ।
ଇନ୍ଦ୍ରଗୋବିନ୍ଦ ପାଟ ଶୁଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ୟୋତି
ସେ ପାଗ ଯୋଡ଼ା ବାନ୍ଧିଲା ବିଶର୍ବାର
ନାତି ।
ପୟରେ ନେପୁର କରେଣ କଙ୍କଣ
ବିଦ ମୁଦି ବାହୁଟି ବିବିଧ ଆଭରଣ ।
ମକରଧ୍ୱଜ ପ୍ରାୟେ ଦିଶଇ ସୁନ୍ଦର
ହେଳ ଯୁଦ୍ଧେ ଜିଣି ପାରଇ ପୁରନ୍ଦର ।
ଯତନେ ସଜ ଯେ ବାନର ବଳ ମାରି
ଦେଖିଣ ତୋଷ ଯେ ହୋଇଲା
ଦଶଶିରି ।
ନରାନ୍ତେକ ଦେବାନ୍ତେକ ଦୁଇ ଭାଇ ଆୟେ
ଚାହିଂଣ ପ୍ରଶଂସା କରଇ ଦଶାନନ
ରାୟେ ।
ମହୋଦର ମହାପାର୍ଶ୍ୱ ସଜ ଦେଖି
ଅନେକ ସୁଖ ଯେ ପାଇଲା ବିଂଶଆଖି ।
କୁମ୍ଭ ନିକୁମ୍ଭ ଯେ ଦେବଦତ୍ତ ତିନି
ସିଂଘ ତୁରଙ୍ଗ ଅଇଲେ ଲୁଳୁପାକ୍ଷ ଘେନି ।
କାକାକ୍ଷ ବିରୂପାକ୍ଷ ଅଜୟେ ଅମୟେ
କଙ୍କ ଧଙ୍କ ଶାର୍ଦ୍ଦୋଳ ଦୁର୍ମୁଖା ସଜ ହୋୟେ ।
ସୁଖା ମୁଖା ଯେ ଯମଘଣ୍ଟ ବୀର

କାଳଘଣ୍ଟ ମହୀରାବଣ ବକାସୁର ।
ଏକପାଦ ପାଟୋଳି ବିଜୟେ ପଲାଦ
ସଲୋପି ଅଲୋପି ନାଦ ମହାନାଦ ।
ଲୋହିପାଦ ଲୋହିତାକ୍ଷ ଚାରଣ ବିଚାରଣ
ବୀର
ଏହାଙ୍କର ସଜ ଦେଖି ହସଇ ଦଶଶିର ।
ବୋଲଇ ଆଜ ସେ ଜାଣିମା ତୁମ୍ଭର ବଳ
ରିକ୍ଷ କପି ମାରିବ ଯେ ଦଶରଥ ବାଳ ।
ତେବେ ସେ ମହିମା ଯେ ରହିବ ତିନିପୁରେ
ସର୍ଗେ ଯେହ୍ନେ ଯୁଝିଲ ଦେବଙ୍କ
ସଙ୍ଗତରେ ।

x x x

ବୋଇଲା ତୁମ୍ଭେ ଯେ ପଞ୍ଚାଶ କୋଟି
ଯୋଦ୍ଧା
ଯେକେ ଯେକେ ପୃଥୀ କରିପାର
ଶୋଧା ।
ଯୋଧାକେ ଦଶ ସସ୍ର ରଥୀ ଥିବ ଘେନି
ରଥୀକେ ମତ୍ତଗଜ ଥିବ ସସ୍ର ବେନି ।
ମତ୍ତଗଜ ସହସ୍ରେ ଦନ୍ତା ଜଗିଥିବେ
ଦନ୍ତାକେ ପାଞ୍ଚଶତ ରାଉତ ରହିବେ ।
ରାଉତକେ ଶତ ପାଇକ ଥିବେ ଜଗି
ରଣେ ପିଠି ଦେଇ ନ ଆସିବ ଭାଗି ।
ମୁଇଂ ଥିବି ଇନ୍ଦ୍ରଜିତକଇ ଘେନି
ନରାନ୍ତେକ ଦେବାନ୍ତେକ ଗଡ଼େ ଥିବ
ବେନି ।
ଏହାଙ୍କର ସଙ୍ଗତରେ ଦଶକୋଟି ଥିବେ
ରଥୀ
ମେବକ୍ଷେକ ଥିବ ସଙ୍ଗେଣ ମତ୍ତହସ୍ତୀ ।
ଅଠାର ପଦ୍ମ ରାଉତ ଘେନିକରି ଯିବ
ସନ୍ଥୁରୀ କ୍ଷେଉଣୀ ସଙ୍ଗତରେ ବଳ ଥିବ ।

ମଧ୍ୟଦଣ୍ଡରେ ଯେ ଥିବ ବେନି ଭାଇ
ଯେମନ୍ତେ ରିକ୍ଷ କପି ଗୋଟିଯେ ନଥାଇଂ ।
କୁମ୍ଭ ନିକୁମ୍ଭ ଯେ ଯେହି ବିଧାନରେ ଯାନ୍ତୁ
ଯେତେକ ପାରନ୍ତୁ ତେତେକ ସନ୍ୟ
ନେନ୍ତୁ ।
ଦଶପଦ୍ମ ଯୋଧା ମୋହୋର ସଙ୍ଗେ ଥାନ୍ତୁ
ଷାଠିଯେ କୋଟି ମତ୍ତଗଜ ଆମ୍ଭର ସଙ୍ଗରେ
ରହନ୍ତୁ ।
ଲକ୍ଷେ ଲକ୍ଷେ ଶଙ୍ଖ ଅଶ୍ବଆର ଘେନି
ବୃନ୍ଦେ ବୃନ୍ଦେ କାଠିଯେ ଥିବାକ ସଇନି ।
ଅଠର ଗଣ୍ଡା କୁମର ତେର ଶତ ନାତି
ଜଣକେ ଥିବ ଯେ ମର୍ଭ୍ୟତେକ ହାଥୀ ।
ଶଯେକୋଟି ପଞ୍ଚାଶ ସହସ୍ର ବଳବନ୍ତା
ଅଶ୍ୱ ଥିବ ସହସ୍ରେ କୋଟି ମେବକ୍ଷେ
ଗଣିତା ।
ଶଙ୍ଖେକ ପଦ୍ମ ଯେ ପାଇକ ଘେନିଯିବ
ଭିନ ଭିନ ହୋଇ ତୁମ୍ଭେ ସାଂଗ୍ରାମେ ପଶିବ ।
ଯେତେକ ଥିବ ତହିଂ ରିକ୍ଷ କପି ପୁଣି
ବିଭୀଷେଣ ସହିତେ ଥିବେଟି ଭାଇ
ବେନି ।
ମଧ୍ୟରେ ପଶିଲେ ବେଢ଼ିବଟି ଗୁଡ଼ିଆଇଂ
ଯାହାର କତିରେ ଯିବ ତାହାର ବର୍ତ୍ତି ନାହିଂ ।
ଗୋଳ ଯୁଦ୍ଧ କରିଣ ମାରିବ ହାଥ ସୁଖେ
କେ ପ୍ରାଣ ପାଇବଟି ପଡ଼ିଲେ ଆମ୍ଭ ମୁଖେ ।
ଯେତେକ ବୋଲି ଉଠି ପିନ୍ଧିଲାକ ଗନ୍ତା
ବଜ୍ର ଘୋଟି ସେହ୍ନା ଯେ ଲାଇଲା
ବଳବନ୍ତା ।
ବିଂଶ ଭୁଜେଣ ଯେ କୋଡ଼ିଯେ ବୀରବାହୁ
ଯାହାର ବାନା ବୋଲାଇଂ ସାଂଗ୍ରାମେଣ
ରାହୁ ।

ସୁରଂଗଣୀ ପାଟ ହୀରାର ଦରପଣ
ମୁକୁତାର ମେଖଳା ଚନ୍ଦ୍ରର କିରଣ ।
ନିରନ୍ତରେ ଶୁକଳ ଚାମର ଳେରି ଳେରି
ସେହ୍ଲାର ଉପରେ ନେଇଂ ପୁଣ ରତ୍ନଜାଲି ଭରି ।
ବିବିଧ ପଦେକ ଲୁଳଇ ବକ୍ଷସ୍ଥଳେ
ବାତୁଳ ମୁକୁତା ଶତେସରି ମାଳେ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଯେବଣ ଅକ୍ଷତମଣି ଦେଇଥିଲା
ଲଙ୍କା ପୋଡ଼ିବା ଦିନ ବିଶକର୍ମା ତାହା ଦେଲା ।
ସେ ଅମୋହମଣି ଯେ ଭୂଷଣ ଲଙ୍କା ସାଇଂ
ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ଭୟେ ତାର ନାହିଂ ।
ଅନର୍ଗଳ ତୋଡ଼ର ବାନ୍ଧିଲା ଦୁଇ ପାଦେ
ଚରଣ ଶୋଭାପାୟେ ନୂପୁରର ନାଦେ ।
କଟିରେ କଟିମେଖଳା ବାମେ ଯମଦାଢ଼
ନେତେକ ଉଡ଼ାଇଲା ବଇରୀ ବିଭାଣ୍ଡ ।
ଦଶଶିରରେ ଯେ ଦଶମୁକୁଟ ରତ୍ନମୟେ
ଦଶଇ ବଦନେ ଯେ ତାମ୍ବୁଳ ଲାଗିହୋୟେ ।
ଶ୍ରବଣେ କୁଣ୍ଡଳ ଯେ ବିଜୁଳି ଝଳି ଜାଣି
ଲଲାଟେ ଝରା ଯେ ଲମ୍ବଇ ନାନାମଣି ।
କେଶେ ପୁଷ୍ପଲାଇଂ ବାନ୍ଧିଅଛି ଗଭା
ଆନୁଆନେଣ ଯେ ଦିଶିଲା ମହାଶୋଭା ।
ଫରହର ନିଶ ନିଶ୍ୱାସ ବାୟେଂ ଉଡ଼ି
ଭ୍ରୂକୁଟିମାନେ ଯେ କର୍ଣ୍ଣତଟେ ପଡ଼ି ।
କପାଳେ କସ୍ତୁରୀ ଯେ ଗୋରଚନା ଚିତା
ନୟନର ତେଜ ବୁଲଇ ଅପ୍ରମିତା ।
ଦାଢ଼ୀ ଫୁଲାଇଣ ଛାଡ଼ଇ ନିଶ୍ୱାସ
ପୁଷ୍ପେକ ରଥେ ବିଜେ କଲା ଦଶାଇସ ।
ଲକ୍ଷେକ ଶଙ୍ଖ ଯେ ଫୁରଇ ଘନଘନ
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଚଢ଼ିଲା ଦେବଦଳନ ନାମେ ଯାନ ।

ଯେ ଯାହାର ବାହାନ ଚଢ଼ି ଅଇଲେ ପୋୟେ
ସେନାପତିମାନେ ଆଗୁସାର ହୋୟେ
ନରାନ୍ତେକ ଦେବାନ୍ତେକ ଅଟନ୍ତି ଆଗିଆଣି ।
ପାଦ ଭରେ ଟଳ ଟଳ କମ୍ପୁଛି ଧରଣୀ ।
ସୁରଗିରି ଚମକଇ ବାଜଇ ନିଶାଣ
ଢୋଲ ଦମା ଟମକ ବାଜୁଛି ଅପ୍ରମାଣ ।
ହସ୍ତୀଙ୍କର ଗର୍ଜନ ଘୋଡ଼ାଙ୍କର ହିଂସା ରାବ
ପାଦାନ୍ତିଙ୍କର ମୁଖରାବ ଯେ ଶବଦ ଶୁଭିବ ।
ଫରୀଙ୍କର ଠେଂଶ ଯେ ଧନୁଙ୍କର ଟଙ୍କାର
ଗଜ ଘଣ୍ଟ ଘାଘୁଡ଼ି ଶବଦ ଗରୁଟାଣ ।
ଚାଲ ଚାଲ ଶବଦ ଧାଂଅ ଧାଂଅ ରାନ୍ତି
ୟେକକୁ ଆରେକ ଯେ ଆଗକରି ଯାନ୍ତି ।
ଅସୁର ସଇନି କେ ପାରିବାକ କଳି
ଚିତ୍ରଗୁପତେ ସେ ପାରିବେ ଅବା କଳି ।
ବିଭୂତି ଭୂଷଣ ସେ ରଙ୍ଗମାଟିମୟେ
ଚତୁସମ ବୋଳି କେ ବେଗେ ବେଗେ ଧାୟେଂ ।
କେହୁ ଲତା ପତ୍ର ଗୁଡ଼ିଆଇଂ ଦେହେ
କେହୁ ଠାବକେ ଯୋଡ଼ା ପହଣ୍ଡ ଡିଅନ୍ତି ପାୟେ ।
କେହୁ ଖୁରି ଦେଇଂଯାନ୍ତି କେହୁ ଚିରା ମାରେ
କେବଣ ଅସୁର ଖଣ୍ଡା ପକାଇଣ ଧାୟେଂ ।
କେହୁ ଦାଢ଼ୀ ଆଉଂସି ମୋଡ଼ଇ କେହୁ ନିଶ
ୟେକକୁ ଆରେକ ଦେଖି ହୋଅନ୍ତି ହସ ହସ ।
କେହୁ ହୁଳହୁଳି କେହୁ ରଡ଼ି ଦ୍ୟନ୍ତି
କେହୁ ମାର ମାର ଆଣ୍ଟେଣ ଡାକନ୍ତି ।

କେ ରଡ଼ି ପାରନ୍ତି ଖଣ୍ଡେ ଦୂରେ ପଡ଼ି
ଯେକର ଉପରେ ଆରେକ ମାଡ଼ି ପଡ଼ି ।
କାହାର ମାଲ କାଛ କାହାର ମାନିଆ
ପରିଛନ୍ଦ
ପିଠି କଡିକି କାହାର ଲମ୍ବିଛି ନୂଟବନ୍ଧ ।
କେ ପାନ ଭୁଞ୍ଜଇ କେ ପୋଡ଼ା ମାଂସ ଖାଇ
କେହୁ ମୃଦୁ ମୃଦୁ ଘୁମୁରା ବଜାଇ ।
କେହୁ କେଶ ଫେଡ଼ି ଉକୁଟାନ୍ତି ଆଖି
କତି ଲୋକେ ପଳାନ୍ତି ତାହାକୁ ହାଦେ
ଦେଖି ।
ବସିବା ହୋଇଂ କେ ନୃତ୍ୟ କରିଯାଇଂ
କେହୁ ଭଣ୍ଡ ବିଭଣ୍ଡ କରିଣ ଗୀତ ଗାଇଂ ।
କେ ଦାନ୍ତ ନିକୁଟିଣ କାଢୁଛନ୍ତି ଜିଭ
ଉଡ଼ା ମାରିଣ କେ ପାଲଟି ରହିବ ।
କେହୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ପଶଇ ଠାଣ ଘେନି
କେହୁ ଗର୍ଜନ୍ତି ଯେ ମେଘନାଦ ଜାଣି ।
କେ କରେ ଖଡ଼ଗ କାହା କରେ ଧନୁଶର
କେହୁ ଧରିଛନ୍ତି ଦୁସହ ମୁଦୁଗର ।
କେହୁ ଖଣ୍ଡା ଶକତି କେହୁ ଯନ୍ତ୍ର ବାଇ
ତୀକ୍ଷ ଭାଲ ଘେନି କେବଣ ଅସୁର ଧାଇଂ ।
କେ ବଜ୍ରବାଣ କେ ହାବେଳି ସଜ କରି
ଛିଟିକିଣି ପାତେଣି କେ ଘେନିଣ
ଆଗସରି ।
ଲେନ୍ତି ପଥର କେ ଗଧଡ଼ି ବହି ନ୍ୟନ୍ତି
କଙ୍କଣ ରଣଝଣ କେ ବାହୁଟି ରାବ ଦ୍ୟନ୍ତି ।
କେହୁ ଭୁଶଣ୍ଡୀ କେ ପରିଘ ଘେନି ଧାୟେଂ
କେହୁ ନିଜ ସାଙ୍ଗିକି ଛାଡ଼ିକରି ଯାୟେ ।
ଓଟ ପିଠି ନିଶାଣ କେ ବଜାନ୍ତି ଅବିଛନ୍ନ
ବିବିଧ ଛନ୍ଦେଣ ଯେ ବାଜଇ ବାଦ୍ୟମାନ ।
ଅଠର କ୍ଷେଉଣୀ ଯହିଂ ବାଜେଣିଆ ଥାଟ
କିମ୍ବା ସ୍ୱର୍ଗ ଆୟେ ନଘେନିମେ ପାପିଷ୍ଠ ।
ପବନେଣ ମେଘ ଯେହ୍ନେ ଗଗନେଣ
ପୂରି ।
ଅସୁର ଚଳନ୍ତେ କମ୍ପଇଂ ବସନ୍ଧରୀ ।
ଉତ୍ତର ଦ୍ୱାର ଫେଡ଼ି ଦ୍ୱାରପାଳ ଦେଲା
ଯହୁଂ ସେ ନୃପତି ଫରମାଣ ପାଇଲା ।
ସେହି ବାଟେ ଥାଟ ଯେ ହୋଇଲେ
ବାହାର ।
ସୁବଳୟାରେ ଥାଇଂ ଯେ ଚାହିଂଲେ
ରଘୁବୀର ।
ଅପ୍ରମିତ ସଇନି ଯେ ଆସୁଛନ୍ତି ମାଡ଼ି
ସର୍ଗପୁରକଇ କଲେ ଯେବଣ ମତେ ଧାଡ଼ି ।
ତହୁଂ ସହସ୍ରେକ ଗୁଣେ ଅଛି ଥାଟ ପୂରି
ମୁଖ ରାବ ଶବଦ ଯେ ଅନ୍ତରୀକ୍ଷେ ଫୁରି ।
ଅତି ବୃଦ୍ଧ ଅତି ବାଳକ ନଇଲେ
ମାଇପେ ମାତ୍ର ଯେ ଲଙ୍କାରେ ରହିଲେ ।
ହୁରି ଜୁରି ଦେଖିଣ ଆସିଣ ଅଛନ୍ତି
ପାଇକ ଭିତରେ ରାଉତେ ଝମକନ୍ତି ।
ଝାଙ୍କ ଝାଙ୍କ ହୋଇ ଚଳନ୍ତି ଅଶ୍ୱଆର
ଅଙ୍ଗେ ଲୋହ ସେହ୍ନା ଦିଶନ୍ତି ଅପାର ।
ପଚା ପାଟ ପ୍ରାୟେ କେବଣ ପଲ ଦିଶେ
କେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ସେହ୍ନା କେ ବିଭୂତି ଅଙ୍ଗେ
ଘଷେ ।
କରେ ଗଦା ଧରିଣ କେ ଦେଖାବନ୍ତି ଛାଟ
କେବଣ ଘୋଡ଼ା ଉଡ଼ଇ ନପାଇଣ ବାଟ ।
କେ ତୂର ବଜାଇଣ ହାଙ୍କଇ ତୁରଙ୍ଗମ
କୋନ୍ତ ଧରି କେହୁ ଦିଶଇ କାଳଯମ ।
କେବଣ ଅଶ୍ୱରେ କେ ମଣ୍ଡିଅଛି ନେତ ପାଟ
ଯାଉଂ ଯାଉଂ ଭଲ ଯେ ବୋଲଇ
ଦୁଇଥାଟ ।

କେହୁ କଡ଼ା ଚମ ହୋଇଛନ୍ତି ଓହାଡ଼ି
କେବଣ ଅଶ୍ୱ ଗୋଟା ଯାଉଛନ୍ତି ବଡ଼ି ।
ପାଦେକ ଟେକି କେ ତିନି ପାଦେ ଚାଲେ
କାହାକୁ ରାଇଂ କେ ହେଲୁ ହେଲୁ ବୋଲେ ।
କେ ବାନ୍ତି କରନ୍ତି ସମର ଭୂମି ଦେଖି
କେ ଲାଞ୍ଜ ଟୋଳନ୍ତି ଦୁଇ ଗୋଡ଼ ଯୋଖି ।
କେ ଖୁରି ଧାଆନ୍ତି କେ ପକାନ୍ତି କଇଥା
ଘୋଡ଼ା କେ ଟେକି ଦେଖିଣ ଚାହେଂ
ମଥା ।
ବଜ୍ରବାଣ ପଡ଼ନ୍ତେ କେହୁ ଟେକଇ କାନ
ପଛ କିଳାନ୍ତମାନ କେ ପିଟନ୍ତି ଘନଘନ ।
କେହୁ କଡ଼ିଆଳି ଚୋବାନ୍ତି ଅତି କୋହେ
କାହାର କଳକୁ ରୁଧିର ଜାତ ହୋଏ ।
କେ ପେଲି ପଶି କେ ହାଣିମା ଦେଖିକରି
କେ ତ୍ରାସନ୍ତି ସନ୍ନିଧେ ଦେଖି ରଙ୍ଗଫରୀ ।
ମତ୍ତଗଜମାନେ ଦିଶନ୍ତି କୁଦାକୁଦା
କି ଜାଣି ପର୍ବତେ ଦିଶିଲେ ମହାବୁଦା ।
କେ ଆଚରଣେ ଚଳଇ କେ ନମାନଇ
ଆଙ୍କୁଶ
କେ ଚେକି ମାରଇ ଲୋକ ଦେଖି ପାଶ ।
ଥୋରହସ୍ତ ଟେକି କେ କରଇ ଗରଜନ
ଲୋହଟ ପିଟନ୍ତେ କେ ଚଳଇ ଘନଘନ ।
ଲାଞ୍ଜ ପିଟିଣ କେ ଚଳାନ୍ତି ମାହୁନ୍ତ
କେହୁ ଝିଙ୍କାରିଲେ ବସଇ ତୁରିତ ।
କେ ଠାବୁଂ ପଳାଇ ପାଗଡ଼ ସୁସ୍ଥ ନୋହି
ପୃଥିବୀ ଦଳିତ କେବଣ ମତ୍ତଗଜ ଧାଇଂ ।
କାହାର ଘଣ୍ଟ ବାଜଇ ଟଣମଣ
ଉତ୍ତୁମିଳ ଘାଗୁଡ଼ି ବାଜଇ ଢୁଣଢୁଣ ।

ପାଗଡ଼ ଦଉଡ଼ି ଉତ୍ତୁର ଗଣ୍ଡି ଘଞ୍ଚ
ବେଲୁରି ପାଟ ଭାଲ ବହିଲା ସୁସଞ୍ଚ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣର ଶିକୁଳି ରୁପା ତମ୍ବା କଂସା
କେବଣ ମାହୁନ୍ତେ ହାଙ୍କିଣ କରନ୍ତି ପ୍ରଶଂସା ।
କେ ମଥା ଟାଙ୍ଗର କପାଳ କାହାର ତୁଲ
କଳିଆର ଗୋଟି କାହାର ଅତିହିଂ
ଅମୂଲ୍ୟ ।
କାହାର କାନ୍ଧରେ ବସିଥିଲେ ସୁଖ ପାଇ
ମଥାଫୁଲ ନହଲଇ କେ ସଦଭାବେ ଯାଇ ।
ଖଳଖଳ ମଉଝାଳ ଗଳଇ କାହାର
କେ ଠାବେ ପାଣି ପିଇ ଯୁଦ୍ଧକୁ ବାହାର ।
କାହାର ଶିରରେ ଫୁଲ ମଣ୍ଡିଛନ୍ତି
ଅମାରୀ ସାଜିଣ କେ ଅସଭାବ ବହନ୍ତି ।
ଦୋଚଡ଼ା କୋଦମା କେ ବରଷେକ ନୂଆ
ବିଂଝସିଲା କେହୁ ନିଶାଘଣ୍ଟ କଳାକୁଆ ।
ଶେତ ଚାମର ଲମ୍ବଇ କାହାର ଯେ ଗଳା
କାହାର ଗଳାରେ ମୁକୁତାମାଳ ନୀଳା ।
କେହୁ ନାହାଳ ଖାଇ ଗିରିବର ପ୍ରାୟେ
ଚାହିଂ
କେ ଅତିହିଂ ବେଗେ ହୋଇ ଗଲା ହାଦେ
ଧାଇଂ ।
କେବଣ ମାହୁନ୍ତ ତରକସି କଷି
ଗଜକୋନ୍ତ ଧରି କେ ହସ୍ତୀରେ ଅଛି ବସି ।
କେବଣ ଗଜ ଲଲାଟେ ମୁକୁତା
ଦ୍ରୋଣାପନ୍ତି ।
କାହାର କପୋଳେ ନୀଳମଣି ଝଟକନ୍ତି ।
ସିନ୍ଦୁରର ପାଟି କପୋଳେଣ ଚିତା
ଗୁପ୍ତୁଜ ଧରିଅଛି କେବଣ ମାହୁନ୍ତା ।

ଇନ୍ଦ୍ରଜିତର ନାଗପାଶରେ ରାମ–ଲକ୍ଷ୍ମଣ

ତୁ ଯାଇ ଲେଉଟିକି ଦେଖିବୁ ଲଙ୍କପୁରୀ
ଏହେନେକ ବିଚାର କି ମନରେ ଅଛୁ
ଧରି ।
ଯେତେ ବୋଲିଣ ବିନ୍ଧିଲେ ତୀକ୍ଷ ଶର
ଦେଖି ନିବାରିଲା ତା ରାବଣ କୁମାର ।
ପ୍ରତି ଅସ୍ତ୍ରକରି ଶହସ୍ର ବେଗେ ମାରି
ଦେଖି ସଉମିତ୍ରୀ ପାଞ୍ଚ କାଣ୍ଡରେ ନିବାରି ।
ଦଶଶତ ନାରାଚ୍ଚ ବିନ୍ଧିଲାକ ହେଳେ
ଦୁହିଂଙ୍କର ସମର ବଢ଼ିଲା ବେଳେବେଳେ ।
ଶହସ୍ର ଆତଯାତ ହୋଅନ୍ତେ ଦୁହେଂ ନ
ଦିଶନ୍ତି
ବଜ୍ରଘାତ ପରାଯେକ ଟଙ୍କାର କରନ୍ତି ।
ଶ୍ରୀରାମ ଅଙ୍କପନ ସଙ୍ଗରେ ଯୁଝୁଥିଲେ
ହନୁମନ୍ତ କହନ୍ତେ ସେ ବାହୁଡ଼ି ଧାଇଂଲେ ।
ଜ୍ଞୁଳୁପାକ୍ଷକୁ ଛାଡ଼ି ସୁଗ୍ରୀବର ଆୟେ
ନରାନ୍ତେକ ବୀରକୁ ଛାଡ଼ି ବିଭୀଷେଣ
ଧାୟେ ।
ଅମର ଛାମୁରୁ ଅଇଲା କେଶରୀ
ଦେବାନ୍ତେକକୁ ଛାଡ଼ି ଅଇଲା ଶଉରୀ ।
ନୀଳ ବାହୁଡ଼ିଲା ପ୍ରଶସ୍ତ ଛାମୁରୁ
ଲକ୍ଷଣ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ସମର ମହାଗରୁ ।
ନଳ ସୁଷେଣ ଜମ୍ବେବ ଶତବାଳି
କାଳିମୁଖ ଦଧିମୁଖ ଧାମନ୍ତି ବିକରାଳି ।
ଶରସେତୁ ଗବୟେ ଗବାକ୍ଷ ସୁନାସ
ଚନ୍ଦନ ମହୀନ୍ଦ୍ର ସାରାସ ପାରାସ ।
ତାଳିମ୍ଭ ପବନ ବସନ୍ତ ସୁସୋଦନ
କୁମୁଦ କଞ୍ଚଣ ଗନ୍ଧମାରଦନ ।
ଶୁଣିଲେ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଲକ୍ଷଣର ଯୁଦ୍ଧ
ରଣଛାଡ଼ି ଧାମନ୍ତି ଘେନିଣ ଆୟୁଧ ।
ଅଷ୍ଟ ଯେ ଯୂଥପତି ଯେକମୁଖ ହୋଇ
ଲକ୍ଷଣକୁ ପିଠି ସର୍ବ ହୋଇଲେକ ଯାଇଂ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଧାମନ୍ତେ ଜାଣିଲା ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ
ଲକ୍ଷେକ ନାରାଚ୍ଚ ବିନ୍ଧିଲା ତୁରିତ ।
ଲକ୍ଷଣକୁ ଶୟେ ସୁଗ୍ରୀବରକୁ ସାତ ଶର
ବିଭୀଷେଣକୁ ଲକ୍ଷେ ନାରାଚ୍ଚ ପରିହର ।
ଅଙ୍ଗଦକୁ ପାଞ୍ଚ ହନୁମତକଇ ଦଶ
ଗନ୍ଧମାର୍ଦନକଇ ବିନ୍ଧିଲା ପଞ୍ଚାଶ ।
ସୁନାସକୁ ଦୁଇବାଣ ଗବାକ୍ଷକୁ ବେନି
ନଳକଇ ଆଠ ନୀଳକଇ ତିନି ।
ତାଳିମ୍ଭକଇ ଚାରି ପବନକଇ ବାର
କେଶରୀକି ଆଠ ମହୀନ୍ଦ୍ରକଇ ପନ୍ଦର ।
ଦ୍ବିବିନ୍ଦକଇ ବତିଶ କାଳିମୁଖକଇ ଚାରି
ସୁଷେଣ ମନ୍ତ୍ରୀକି କୋଡ଼ିୟେ ବାଣ ମାରି ।
ଜମ୍ବେବକଇ ଚଉଦ ବଳିମୁଖକଇ ସାତ
ସୁସୋଦନକୁ ଦୁଇ ପାରାସକୁ ଏକଶତ ।
ଦଧିମୁଖକୁ ଷୋଳ କାଳିଜନକଇ ଯେଗାର
ସମ୍ପାତିକି ଷାଠିୟେ ଶରସେତୁକୁ ପନ୍ଦର ।
କୁମୁଦକୁ ଚଉବିଂଶ ପାରିଜାତକଇ ଦୁଇ

ଶଉରୀକି ସାତ ନାରାଜ ପେଷଇ ।

x x x

ପନଙ୍ଗ ଉଡ଼ିଲାକି ଅନଙ୍ଗ ମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇ
ଝୁଲୁଝୁଲା ପୋକକି ପଡ଼ିଲେ ରଣଭୂଇଂ ।
ତାରାଗଣେ ଗଗନୁ ପଡ଼ିଲେ କି ଖସି
ନାରାଜ ତେସନ ପରାୟେକ ଦିଶି ।
ମନଭେଦୀ ଶର ସୁମରଣା କଲା
ପହଡ଼େ ପରିଯନ୍ତେ ସଇନି ନ ଦିଶିଲା ।
ଅଙ୍ଗଦର ସଙ୍ଗେ ଘଡ଼ିୟେ ଯୁଦ୍ଧ କରି
ଲକ୍ଷଣର ସଙ୍ଗେ ଯୁଝିଲା ନବଘଡ଼ି ।
ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେବତାକି ପଶିଲାକ ରଣେ
ଅସ୍ତଗିରିକି ହୋଇଲା ଛାୟାର ରମଣେ ।
ଅସୁରେ ନିଶାଚରେ ରାତ୍ରେଣ ବଳୀଆର
ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଯୁଦ୍ଧ କଲାକ ଅପାର ।
ଯେବଣ କାଳେ ସେ ଜିଣିଲା ସ୍ୱର୍ଗପୁରୀ
ତହୁଂ ଦଶଗୁଣେ ସମର ଘୋର କରି ।
ଘଡ଼ିକ ଭିତରେ ଶ୍ରୀରାମ ସୈନ୍ୟ କାଟି
ରିକ୍ଷ କପିମାନେ ସମରେଣ ଲୋଟି ।
ଘାୟେ ଘୁମାଇଣ ପଡ଼ିଲେ ପଲ ପଲ
ସେନା ସେନାପତି ମଲ୍ଲ ମହାମଲ୍ଲ ।
ପଞ୍ଚଶ ଯୂଥପତି ହୋଇଲେ ସଂଘାରି
ଅଷ୍ଟ ସେନ୍ୟାକୁ ବିକୋଟିଣ ମାରି ।
ବିଭୀଷେଣ ଜ୍ଞାନ ହାରି ଭୂମିରେ ଶୋଇଲା
ସୁଗ୍ରୀବର ରାଜା ଅଚେତନ ହୋଇଲା ।
ହନୁମନ୍ତ ଅଙ୍ଗଦ ପଡ଼ିଲେ ନଳନୀଳ
ଜମ୍ବେବ ସୁଷେଣ ରିକ୍ଷ କପିବଳ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ ଅଛନ୍ତି ଭାଇବେନି
କୋପେ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ନାଗପାଶ ଘେନି ।
ମନ୍ତ୍ରିଣ ବିନ୍ଧିଲା ବୀର ଗୁଣରେ ବସାଇ
ଦେଖି ପଳାଇଲେ ସ୍ୱର୍ଗସୁର ସାଇଂ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କମ୍ପିଲା ସପତ ସିନ୍ଧୁ ଥିର
ବାସୁକି ଭୟେ ନ ଟେକଇ ଶିର ।
ଚଳିଲାକ ଅସ୍ତ୍ର ଘୋର ରାବକରି
କୃତାନ୍ତେକ ଆଇଲାକି ଅନଳ ମୁଖେ ଭରି ।
ବିକଟାଳ ମୁଖ ବିକଟ ଦଶନ
ଜିଭ ଲହ ଲହ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବଦନ ।
ଫୁ ଫୁ କାର ଧ୍ୱନି ଗର୍ଜଇ ପୁଣପୁଣି
ଅଣଚାଶ ପବନ ଗର୍ଜନ ପ୍ରାୟେ ମଣି ।
ଫେରି ଟେକିବାରେ ଗଗନ ଉହାଡ଼ିଲା
ସ୍ୱର୍ଗମଞ୍ଚ ଦୁଇପୁର ନିରୋଧିଲା ।
ଶ୍ରୀରାମ ଉପରକୁ ପଡ଼ିଲାକ ଧାଇଂ
ଅସ୍ତ୍ର ନିବାରି ନପାରିଲେ ରଘୁସାଇଂ ।
ଲକ୍ଷଣକୁ ଆଗେ ବାନ୍ଧିଲା ଅହିଶର
ପଛେଣ ବାନ୍ଧିଲା କୌଶଲ୍ୟା କୁମର ।
ଧନୁ ଶସ୍ତ୍ର ଛାଡ଼ି ପଡ଼ିଲେ ବେନି ଭାଇ
ମନେ ବିଚାରିଲେ ଆମ୍ଭେ ସେ ବିଷ୍ଣୁଂଦେହୀ ।
ଅସୁର ଯୋଗ୍ୟତା ଯେ କି ଆମ୍ଭକୁ ହୋୟେ ନାଶି
କିସ କରିବ ଯେହୁଂ ଦୁଃସହ କାଳଫାଶୀ ।
ଏସନେକ ଭାଳି ପଡ଼ିଲେ ଯହୁଂ ବେନି
ଶହସ୍ତ୍ର ଭୟେ କଲା ନାରାୟେଣକୁ ଚିହ୍ନି ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତର ଭୟେ ମନ୍ତ୍ରର ପ୍ରବଳେ
ଆପଣାର ଗାଢ଼େ ସାଗ୍ରାଂମର କାଳେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣକୁ ବାନ୍ଧିଲା ଯନ୍‌କରି
ଦୁଇଭାଇ ନିଚେଷ୍ଟ ଶୋଇଲେ ବସୁନ୍ଧରୀ ।
ଯାହାରଟି ସେବକ ଗରୁଡ଼ ବାହନ
ସେ ଦେବ କାଳଗରଙ୍କେ ହୋଇଲେ ଅଚେତନ ।

ସୀତାଙ୍କ ଶୋକ

ତ୍ରିଜଟାକୁ ହକାରି ବୋଲେ ଲଙ୍କେଶ୍ୱର
ଏକଥା କହଯାଇଂ ସୀତୟା ଛାମୁର ।
ପୁଷ୍ପେକ ରଥ ମୋର ଚଢ଼ାଇ ଘେନିଯାଅ
ସାଂଗ୍ରାମ ଭୂମିରେ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଦେଖାଅ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ନାରାଜେ ତାର ପତିର ପ୍ରାଣହାରି
ଦେଖି ପ୍ରତେ ଯାଉ ଜନେକ କୁମାରୀ ।
ବାହୁଡ଼ାଇ ଆଣି ଓଶେକ ବନେ ଥୁଅ
ପୁଷ୍ପେକ ରଥ ଘେନି ଯେହିକ୍ଷଣି ଯାଅ ।
ଆଜ୍ଞା ପାଇଂଣ ଯେ ଗଲାକ ତ୍ରିଜଟା
ଯାଇଂ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ମଧୁବନ
ତୋଟା ।
ରାବଣ ଆଜ୍ଞାୟେ ପୁଷ୍ପେକ ରଥ ଘେନି
ସୀତାକୁ କହଇ ସେ ବିଭୀଷେଣର ଦୁଲଣୀ ।
ଶୁଣ ଗୋ ଜାନେକୀ ଆଜିର ସମର
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ବୋଲି ରାବଣ କୁମର ।
ପରିଘାଇ ଯୁଦ୍ଧ କଲାକ ରଣେ ପଶି
ରିକ୍ଷ କପିବଳ ସକଳ ବିନାଶି ।
ରାମ ଲକ୍ଷଣଙ୍କୁ ନାଗଫାଶେ ବାନ୍ଧି
ସୁଗ୍ରୀ ବିଭୀଷେଣକୁ ବିଷମ ଶର ବିନ୍ଧି ।
ହନୁମତ ଅଙ୍ଗଦ ସହିତେ ନାଶ ଗଲେ
ପତିର ସଇନି ତୋର ଗୋଟିୟେ ନ
ବର୍ତ୍ତିଲେ ।
ରାବଣେଶ୍ୱର ତୋତେ ବାରତା ଦେଇଅଛଇ
ତୋତେ ଘେନିଯିବି ମୁଂ ପୁଷ୍ପେକ ରଥେ
ବସାଇ ।
ଦେଖ ଯାଇଂ ତୋର ସ୍ୱାମୀର ମରଣ
ଦେଖାଇ ଆଣିମି ରାଜା ଦେଇଛି
ଫରମାଣ ।
ଆସ ଆସ ସୁନ୍ଦେରୀରେ ପୁଷ୍ପେକ ରଥେ
ବସ
ଶୁଣି ଜାନେକୀ ମନରେ ପାଇଲାକ ପ୍ରାଶ ।
ନୟନୁ ଅଶ୍ରୁଜଳ ଗଳଇ ଅବିକ୍ଷନେ
ଫୁଇ ସୂତାରୁ ଛିଡ଼ି ମୁକୁତା ପଡ଼ଇ
ଯେସନେ ।
ଶୋକ ସମ୍ଭାଳିଣ ବୋଲଇ ଚାନ୍ଦମୁହୀଂ
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଜିଣନ୍ତା ପୃଥୀରେ କେହି ନାହିଂ ।
ଦେବେ ନପାରନ୍ତି ଅସୁରେ କିସ କରି
ଅପୂର୍ବ କଥା କିରେ ପ୍ରତେ କରି ପାରି ।
ଚାଲ ଚାଲ କେସନେ ଦେଖିବାକ ରୀତି
ଯେତେବୋଲିଣ ଉଠିଲା ମହାସ୍ୟତୀ ।
ପୁଷ୍ପେକ ବିବାନେ ବିଜେ କଲା ଯାଇଂ
ରଘୁବର ଆନନ୍ଦ ଅନେକ ସୁଖପାଇଂ ।
ବିଚାରଇ ଯେବେ ଗଲା ମୋର କଷ୍ଟ
ଯହୁଂ ଅଙ୍ଗେ ମୋର ଲାଗିଲା
ପାଦପୃଷ୍ଠ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପ୍ରସନ୍ନ ମୋତେ ହୋଇଲେ
ଯେତେକାଳେ
ଏତେ ବୋଲି ରଥ ଉଡ଼ଇ ଅନ୍ତରାଳେ ।
ତ୍ରିଜଟା ସୁରମା ସହିତେ ସହସ୍ରେକ ନାରୀ
ମଧ୍ୟେ ବସିଛନ୍ତି ଜନେକ କୁମାରୀ ।

ତାରାଗଣେ ଯେହ୍ନେ ପୌର୍ଣ୍ଣମୀର ଶଶୀ
ରାକ୍ଷସୁଣୀଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଜାନକୀ ଶୋଭାଦିଶି ।
ଉତ୍ତର ମୁଖେ ରଥ ଚଳଇ ଘନ ଘନ
ନିଶ୍ୱାସକେ ଛାଡ଼ିଲା ଲଙ୍କାର ଆୟେତନ ।
ପାଚେରି ଡେଇଂଯାଇଂ ସାଂଗ୍ରାମ ଭୂମିରେ ପଶି
ରିକ୍ଷ କପି ମୃତ୍ୟୁ କୁଢ଼ ହୋଇ ଦିଶି ।
ରକତେ ଜର ଜର ସବୁଙ୍କରି କାୟେ
ନାନାବର୍ଣ୍ଣେ କପି ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଘାୟେ ।
କାହାର ନିଶ୍ୱାସ ବହଇ ଖରତର
କେ ଚିରି ହୁଗାଳି ପକାଇଲେ ଶର ।
କେହ୍ନୁଂ ଆପଣେ ଫୁଙ୍କନ୍ତି କଟାକ୍ଷି
ଧୀର ଧୀର ହୋଇଣ କେ ବାହାର ହେଉଅଛି ।
ଏକକୁ କହିବାକୁ ଆରେକ ନିସତ
କେ ବୋଲଇ କାହିଂ ଅଛନ୍ତି ରଘୁନାଥ ।
କେବଣହିଂ କପି ନିଚେଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲା
ଲୋକ ଦୁଣ୍ଡ ଶୁଣି ଉଠିଣ ବସିଲା ।
ଏକ ଆରେକର ଉଶ୍ୱାସନ୍ତି କାୟେ
କେ ବୋଲନ୍ତି ରଖ ଆସି ବାପମାୟେ ।
କେ ବୋଲଇ ବାବୁରେ କ୍ଷତ୍ରୀ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ
ଏତେ ବଳ ଗୋଟାକୁ କଲାକ ବିଘାତ ।
ଦୁଇ ଚାରି ପାଞ୍ଚ ସାତ ଦେଖିଯାନ୍ତି
ଅଜ୍ଞାନ ଲୋକ ଦେଖିଲେ ଉଠାଇ ବସନ୍ତି ।
ନାରାଜ ଉପାଡ଼ି ଫୁକନ୍ତି ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି
ବୁମେକ ପଥର ଦେଖାଇ ଫଳା କାଢ଼ି ।
ହୋଇଲେ ସଚେତ ରିକ୍ଷ କପି ବଳ
ମୋହ ତେଜି ତହିଂ ଉଠିଲେ ସକଳ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ହନୁମତ ଜମ୍ବେବ ବିଭୀଷେଣ
ଗନ୍ଧମାରଦନ ଅଙ୍ଗଦ ସୁଷେଣ ।

କାଳିଞ୍ଜଂନ କାଳିମୁଖ ସମ୍ପାତି ପାରାସ
ଦଧିମୁଖ କୁମୋଦ କଞ୍ଚଣ ସାରାସ ।
ବସନ୍ତ ରମଣ ଶୁରୀ ସେନାପତି
ତାରାକ୍ଷ ଗବୟେ ଗବାକ୍ଷ ଉଠନ୍ତି ।
ତାରାର ପିଅର ରୋମାଦେଇର ତାତ
ମୋହ ତେଜି ଉଠି ବସିଲେ ସମସ୍ତ ।
ଶର ହୁଗାଳି ଫୁଙ୍କନ୍ତି ଘାଆ ମୁଖେ
ଶ୍ରୀରାମକୁ ଚାହିଂ ରୋଦନ୍ତି ମହାଦୁଃଖେ ।
ବିଷର ଜ୍ୱାଳାରେ ସ୍ୱାମୀ ଥିଲେ ଶୋଇ
ଲୋକ ଦୁଣ୍ଡ ଶୁଣି ଉଠନ୍ତି ଗୁଆଇଂ ।
ପୁଣି ପଡ଼ିଲେ ସେ ସମ୍ଭାଳି ନପାରି
ନାଗଫାଶ ବାନ୍ଧିଅଛି ଅତି ଯତ୍ନକରି ।
ଚରଣୁ ବେଢ଼ାଇ ଅଛି କଣ୍ଠ ପରିଯନ୍ତେ
ଦେଖିଣ ଆକୁଳ ସବୁଙ୍କରି ଚିତ୍ତେ ।
ବାସ୍ତରି ବେଢ଼ା କରି ଗୁଡ଼ିଆଇ ଅଛି
ଏହି ପରକାରେ ସୁମେତ୍ରାର ବଛି ।
ଲକ୍ଷଣକୁ ଚାହିଂ ରୋଦନ୍ତି ଦାଶରଥି
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଭାଇରେ ମୃତ୍ୟୁ ଅଛି ଯେଥି ।
ସୀତା ସେ କଢ଼ାଇ ଆଣିଲା ମୋତେ ବାଟ
ସ୍ୱଭାବେ ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗ ଅଟଇ ଯମରାଷ୍ଟ୍ର ।
ରିକ୍ଷ କପି ଲୋଚାୟେ ମରାଇଲି ଆଣି
କେହ୍ନେ ବିଭୀଷେଣକୁ କରାଇବି ନୃପମଣି ।
ସବୁ କଥାମାନ ନିଷ୍ଫଳକୁ ଗଲା
ନିଶ୍ଚୟେ ରାବଣ ମୋ ସୀତାକୁ ଭୋଗ କଲା ।
ଯଶ ସମ୍ପଦରେ ନାହିଂ ମୋର କାର୍ଯ୍ୟ
କେମନ୍ତେ ପ୍ରାଣ ପାଇବ ସୁମେତ୍ରା ତନୁଜ ।
ଲକ୍ଷଣ ବିକଳେ ସୁମରଇ ଆଈ ଆଈ
ଶ୍ରୀରାମକୁ ବୋଲଇ ମୋର ପ୍ରାଣ ରଖ ଭାଇ ।

ଖଣ୍ଡି ଖଣ୍ଡି ହୋଇ ଛିଡ଼ିଲା ମୋର ଦେହ
ଜୟେବ ମନ୍ତ୍ରୀ ହୋ ଉପାୟ ମୋତେ କହ ।
ପ୍ରାଣ ଯାଉ ପଛେ ଯେହା ଦେହ ନ ସହଇ
ନିଲଜର ଦେହ ରହିଅଛି କାହିଂପାଇଂ ।
କର ଲେଉଟାନ୍ତି ଆପଣା ମନେ ମନେ
ଟାଳି ନୁଆରନ୍ତି ନିବିଡ଼ ବନ୍ଧନେ ।
କର ପାଦ ପେଟ ବୁକୁ କଟିଯାନୁ
ଅହିର ବାନ୍ଧେଣି ଅଟଇ ଅନୁ ଆନୁ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଉଠିବାକୁ ପୁଣିହିଂ ମନ କଲେ
ଲକ୍ଷଣ ଉପରେ ଆଉଜି ପଡ଼ିଲେ ।
ଅନନ୍ତ ଶଯ୍ୟାରେ ଯେହ୍ନେ ନାରାୟଣ
ଶୋୟେ
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ ଦିଶନ୍ତି ତେହ୍ନେ ପ୍ରାୟେ ।
ଆକାଶରେ ଥାଇ ଦେଖନ୍ତି ଦେବୀ ସୀତା
କପାଳେ କର ମାରଇ ଜନେକ ଦୋହିତା ।
ପୋଡୁ ମୋର ମୁଣ୍ଡ ମରଇଂକିନା ମୁଇଂ
ଦୁଃଖୀ
ସ୍ୱାମୀ ଦିଅରଙ୍କର ଯେସନ କଷ୍ଟ ଦେଖି ।
ବାବୁ ବିଧାତାରେ ଯେହା ଆଣି କଲୁ
ରାଜ୍ୟ ସୁଖ ଛାଡ଼ି ବନସ୍ତେ ବୁଲାଇଲୁ ।
ଏତେକେହେଂ ତୋର ନପୂରିଲା ପେଟ
ଯୁବାକାଳେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କି ମୋର ଦେଲୁ ଏଡ଼େ
କଷ୍ଟ ।
ଏବେ ମରାଇଲୁ ଅସୁର ପାପୀ ହାଥେ
ଏଡ଼େ ବଡ଼ପଣ ତୋର ଦିଶିଲା
ଚଉମାଥେ ।
ମୋହୋର ପ୍ରାଣ କିଂପା ଅଛୁ ହାଦେ ଥୋଇ
ତିନି ପ୍ରାଣୀ ହତ୍ୟା କନ୍ଧେ ଥାଅ ବସାଇ ।
ଯେତେ ବୋଲି ଦେବୀ ଭୂମିକି ଦେଲା ଦୃଷ୍ଟି
ଦେଖିଲା ରିକ୍ଷ କପି ପୂରିଅଛି ସୃଷ୍ଟି ।

ବୋଇଲା ଶ୍ରୀରାମ ଧନ୍ୟରେ ତୋର ପୁଣ୍ୟ
କାହୁଂ ଭିଆଇଲୁ ଯେତେକ ସୈନ୍ୟ ।
ମୋହୋର ଥିଲାକାଳେ ଗୋଟିଯେ
ନଥିଲେ
ଏବେ ଏତେ ବଳ କାହୁଂ ଉପୁଜିଲେ ।
ହନୁମତକୁ ଚାହିଂ ବୋଲଇ ଦେବୀ ସ୍ୟତୀ
ତୋହୋର ଥାନ୍ତେ ବନ୍ଧନ ହାଦେ ମୋର
ପତି ।
ଏ ଲଙ୍କାଗଡ଼ ହେଳେ ଧ୍ୱଂସ କରିଗଲୁ
ଜୟୋମାଳି ଅକ୍ଷୟେକୁମାର ମାଇଲୁ ।
ଅନେକ ଅସୁର ସଇନି କଲୁ ତୁ ନିପାତ
ଏବେ ବୁଦ୍ଧି ହରାଇଲୁ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତର ହାଥ ।
ଶ୍ରୀରାମକୁ ଦେଖିଣ କହଇ ଶଶିମୁଖୀ
ସୁକୁମାର ଦେହଗୋଟି ହୋଇଲା ଏବେ
ଦୁଃଖୀ ।
ଭୃଥ ଶତ୍ରୁଘନ କେମନ୍ତେ ମୁରୁଛିବେ
ଶାଶୁ ମୋର କୌଶଲ୍ୟା ନିଶ୍ଚୟେ
ମରିବେ ।
ସେ ମରିବେ ମୁଇଂ ହୋଇଲି ଯେ ରାଣ୍ଡ
କାହିଂଥିଲା ତୋତେ ଅକାଳର କାଣ୍ଡ ।
ଆହା ସ୍ୱାମୀ ମୋର ମଧୁର ମୂରତି
ତୋ ତହୁଂଆନେ ମୋହୋର ନାହିଂ ଯେ
ପୀରତି ।
ପ୍ରାଣର ପ୍ରାଣ ମୋର ଭାବର ଭାବନା
ଅଳପ ହସି ମୋତେ କଥା କହ କିନା ।
ମୁହିଂ ଯେ ନିରେଖ ହୋ ଠାକୁରହିଂ ତୁହିଂ
ନିଚେଷ୍ଟ ହୋଇ କି ଶୋଇଅଛୁ ମହୀ ।
ଧର୍ମ ତ ମିଛ ହୋଇଲା ତୋହୋର ମଲେ
ଭ୍ରାନ୍ତି ନାହିଂ ମୋହୋର ମୁନିଙ୍କର
ବୋଲେ ।

ପିତାର ଘରକୁ ମୁନିମାନେ ଗଲେ
ସମସ୍ତ ମୁନିମାନେ ଏମନ୍ତ ବୋଇଲେ ।
ସଧବା ଲକ୍ଷଣ ମୋତେ ଯେ କହନ୍ତି
ବିଧବା ଲକ୍ଷଣ ମୋତେ ନାହିଁ ଯେ ବୋଲନ୍ତି ।
ତାହାଙ୍କର ବୋଲ ଯେବେ ହୋଇଲାତ ମାୟା
ସେ ବୋଲନ୍ତେ ବିଧବା ଗୋ ନୋହିବ ସୀତୟା ।
ସେ କଥା ଯେବେ ହୋଇଲାକ ଆନ
କେବେହେଁ ମିଛ ନ କହନ୍ତି ତପୀଜନ ।
ଏ ବୋଲ ଶୁଣି ବୋଲି ତ୍ରିଜଟା
ସୁଛ ମୁନିମାନେ ନୋହନ୍ତି ପ୍ରକଟା ।

ସେ ଯାହା ବୋଲନ୍ତି ଗୋ ନୁହଂଇ ଅନୀତି
ବିଧବା ସ୍ତିରୀପ୍ରାୟେ ନଦିଶୁ ଦେବୀ ସ୍ୟତୀ ।
ପୁଷ୍ପେକ ରଘୁବର ଗୋ ପାଉଅଛି ଶୋଭା
ଦଶଦିଶ ଆଲୋଅ ଗୋ ଦେଖୁ ତୋର ପ୍ରଭା ।
ଶ୍ରୀରାମ ଉତ୍ତାନ ହୋଇଣଛନ୍ତି ଶୋଇ
ଜାନେକୀଙ୍କି ତ୍ରିଜଟା ଦେଲାକ ଦେଖାଇ ।
ତୋହୋର ସ୍ୱାମୀ ଗୋ ନଦିଶଇ ମୃତ୍ୟୁପ୍ରାୟେ
ସୁଲକ୍ଷଣ ତୁଲ ଅଟଇ ତାର କାୟେ ।
ମରିବାର ଲୋକକି ଯେମନ୍ତ ଦେହ ବହି
ଶୁଣିଣ ଅଳପ ଥିର ବଇଦେହୀ ।
ତହୁଂ ବାହୁଡ଼ିଣ ଓଣେକ ବନ ଗଲେ
ରଥୁଂ ଓହ୍ଲାଇଣ ଜଗତୀରେ ବସିଲେ ।

ଗରୁଡ଼ଙ୍କ ଆଗମନ ଓ ପାଶମୁକ୍ତି

ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ମୁଂ ନ ପାରଇ ସହି
ଚଳିଲେ ପାପ ଅହି ଭିଡ଼ଇ ଗୁଡ଼ିଆଇ ।
କି ବୁଦ୍ଧି ଉପାୟେ କରିବା କିସ ଜାଣ
ମନେ ବିଚାର କରି ବିଭୀଷେଣ ।
ଏ ଯେ ବିଷ୍ଣୁନାଥ ଅଟଇ ପ୍ରତକ୍ଷ
ବାହାନ ଅଟଇ ଯେହାର ବିନତାର ବଛ ।
ସର୍ପେ ପଳାଇବେ ତାହାର ଅଇଲେ
ନୋହଇ ଯେ ନାରାୟେଣ ଗରୁଡ଼
ନଇଲେ ।
ଏ ମୋହୋର ଶକୁନ୍ୟ ଜାଣରେ ଏହିକ୍ଷଣି
ନୋହିଲେଣ ଦେବ ନିଶ୍ଚୟେ ଏଥେ ମରି ।
ବ୍ରହ୍ମାର ମନ୍ତ୍ରେ ଯେ ଅହିଶର ଚାଳି
ଯେ ମୁଖେ ପଡ଼ଇ ଦେହ ତାର ଜାଳି ।
ସବୁ ଅସ୍ତ୍ରକୁ ଯେ ପ୍ରତିଅସ୍ତ୍ର ଅଛି
ଏଥକୁ ପ୍ରତିଅସ୍ତ୍ର ନାହିଁ ଦେବ କିଛି ।

X X X

ଅନନ୍ତ ବାସୁକିର ଅଟଇ ନାଗଫାଶ
ନିଶ୍ୱାସକେ ବାନ୍ଧି ପାରଇ ଅଶେଷ ।
ଏହାକୁ ପ୍ରତିଅସ୍ତ୍ର ନାହିଂ ଦେବ କିଛି
ଏକମାତ୍ର ଅପୂର୍ବ କଥାଏ ଦେବ ଅଛି ।
ବିଷ୍ଣୁର ସେବକ ଅଟଇ ଖଗପତି
ତାହାକୁ ମାତ୍ର ଦେବ କରଇ ଯେହ୍ନ ଭୀତି ।
ଆବର ପ୍ରତିକାର ନାହିଂ ଦେବ କିଛି
ଶୁଣି ଶୋକଭରେ ବୋଲନ୍ତି ରଘୁବଛି ।
ସେ ପକ୍ଷୀରାଜ ତ ଶ୍ରୀହରିର ଦାସ
ରମ୍ୟେକ ଦୀପରେ ଅଟଇ ତାର ବାସ ।
ସେ କିଂପା ଆସିବଟି ମୋହୋର ବିଷହରି
ଇନ୍ଦ୍ରଦେବତା ଯାକୁ ସମରେ ନୋହେ ସରି ।

X X X

ଏତେ ବୋଲିଣ ଯୋଡ଼ଇ ବେନିକର
ଶୁଣ ଦେବ ଶ୍ରୀରାମ ତୈଲୋକ୍ୟ ଈଶ୍ୱର ।
ସୁମର ଗରୁଡ଼କୁ ଆସିବ ଯେହିକ୍ଷଣି
ଦଶରଥର ପ୍ରୀତି ଯେ ଅଛଇ ମୁଇଂ ଶୁଣି ।
ଶ୍ରୀରାମ ବିଚାରନ୍ତି ନୁଆସଇନିକି
ମୁଂ ହୋ ବିଭୀଷେଣ ବିଚାରଇ ତହିଂକି ।
ଦେଖାଦେଖି ନାହିଂ ଶୁଣିଲା ନାହିଂ କେହ୍ନେ
ନପୁଣ ନୁଆସଇ ବିନତା ନନ୍ଦନେ ।
ଲବଣ ସମୋଦ୍ର ଲକ୍ଷେ କ୍ରୂଣ ଚାରି
ଦୁଇଲକ୍ଷ ଯୋଜନ ପକ୍ଷ ଦ୍ୱୀପ ବସନ୍ଧରୀ ।
ଦୁଇ ସମୋଦ୍ର ତହୁଂ ଷୋଳ ଲକ୍ଷ କୋଶ
ଚଉଷଠୀ ଲକ୍ଷ ଅଟଇ କୁଶ ଦେଶ ।
ସୁରା ସମୋଦ୍ର ଯେ ଷାଠିଏ ଚାରିଲକ୍ଷ କ୍ରୁଣ
ଘୃତ ସମୋଦ୍ର ତହୁଂ ଅଟଇ ଚାରିଗୁଣ ।
ତହିଂ ପୁଣ ଶାକଲ୍ୟ ଦ୍ୱୀପ ଅଟଇ ଦୁଗୁଣ
ଚଡ଼ା
ଦଧି ସମୁଦ୍ର ଯେ ତହିଂକି ଚାରିଗୁଣ ବଡ଼ା ।
ଶାମଳ ଦେଶର ମହିମା ଏବେ ଶୁଣ
ତହିଂକି ଆଠଗୁଣେ ଅଟଇ ହାଦେ ପୁଣ ।

ତାହାକୁ କ୍ଷୀରସିନ୍ଧୁ ଷୋଳ ଗୁଣେ ହୋଇଣ
ତହିଁ ସେ ନାରାୟଣ ଅନନ୍ତ ଶୟନ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ବୋଇଲେ ଆସିବ ଯେହିକ୍ଷଣି
ମୋହୋର ବୋଲକର ସୁମର ରଘୁମଣି ।
ଶୋକକରି ବୋଇଲେ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାୟେ
ମନ ପ୍ରକୃତି ଆତ୍ମା ସବୁ ଯେକକରି କାୟେ ।
ଗରୁଡ଼କୁ ଦୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ରଘୁସାଇଂ
ମନ କ୍ରୋଧରେ ଗରୁଡ଼କୁ ଜଣାଇଂ ।
ଜୟତୁ ବଇନେତ୍ର ପକ୍ଷୀଙ୍କର ବର
ବିଷ୍ଣୁର ବାହନ ତୁ ବଳରେ ଆଗୋଚର ।
କଶ୍ୟପର ନନ୍ଦନ ତୁ ଅଟୁ ଖଗେବର
ବାରେକ ମୋତେଣ ଉଧରିଣ ଧର ।
ମାତାର ଛଳେ ଅମୃତ ଜୁର କଲୁ
ସ୍ୱର୍ଗମଣ୍ଡଳ ପକ୍ଷଘାତରେ ଉଡ଼ାଇଲୁ ।
ସତ୍ୟଯୁଗରେ ଶ୍ରୀହରି ବାହନ ହୋଇଲୁ
ଅଙ୍ଗରେ ବଜ୍ର ବାଜନ୍ତେ କିଛିହିଁ ନୋହିଁଲୁ ।
ଦେବତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟିରେ ପ୍ରବୋଧ ହୋଇଲୁ
ତୋହୋର ପକ୍ଷୀଘାତେ ସ୍ୱର୍ଗହିଁ ନ ରଖିଲୁ ।
ଦେବଙ୍କର ପ୍ରବୋଧ ଘେନି ହୋଇଲୁ ତୁ ଶାନ୍ତି
ତେବେ ସେ ଥିର ହୋଇଲା ସୁରପତି ।
ଗଜ କଚ୍ଛପ ସହସ୍ରେ ଯୋଜନ କାୟେ
ତାହାନ୍ତ ଘେନିଣ ତୁ ଉଡ଼ିଲୁ ଖପରାଏ ।
ନିଗ୍ରୋଧ ବଟର ଶତେ ଯୋଜନ ଡାଳ
ନାହୁଡ଼େ ଧରିଣ ରଡ଼ିଲୁ ଅନ୍ତରାଳ ।
ବାଳଖିଳା ଋଷି ସହସ୍ରେ ଚେଲା ଘେନି
ତାହାକୁ ଘେନି ଘଡ଼ିକେ ବୁଲିଲୁ ମେଦନୀ ।
ବସିବାକୁ ଥାନ ଉଡ଼ନ୍ତେ ନ ପାଉ
ନାରାୟେଣ ବଢ଼ାଇଦେଲେ ବେନିବାହୁ ।
ତେଣୁ ସେ ଶ୍ରୀହରିର ହୋଇଲୁ ପୀରତି
ତୁ ଅଟୁ ପନଙ୍ଗନାଶନ ପ୍ରଜାପତିର ନାତି ।
ସର୍ପନ୍ତ ଭକ୍ଷନ୍ତେ ତୋର ନାଗାନ୍ତେକ ନାମ
ରମ୍ୟେକ ଦୀପରେ ଅଟଇ ବିଶ୍ରାମ ।
ସୁଦୀର୍ଘ ନାସା ସୁପର୍ଣ୍ଣ ତୋତେ ବୋଲି
ଏଥିର ନିମନ୍ତେ ତୋତେ ମୁହିଁ ଚିନ୍ତାକଲି ।
ଦଶରଥର ସୁତ ଶ୍ରୀରାମ ମୋର ନାମ
ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶେ ଅବତାର ଅଯୋଧ୍ୟା ମୋର ଗ୍ରାମ ।
ପିତାର ବଚନେ ବନବାସ କଲି
ଗୋଦାବରୀ କୂଳେ ଘରଣୀ ହରାଇଲି ।
ଖୋଜି ଜାଣିଲି ଯେ ରାବଣ ଅଛି ଆଣି
ମାଗି ଅଇଲାକୁ ନ ଦେଲା ବିଂଶପାଣି ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ନାମେ ରାବଣ କୁମାର
ମାୟା ଯୁଦ୍ଧ କରି ମୋତେ ପେଷିଲା ଅହିଶର ।
ସାନୁଜ ସହିତେଣ ପଡ଼ିଲୁ ବନ୍ଧନ
ରକ୍ଷାକର ମୋତେ ହେ ବିନତାନନ୍ଦନ ।
ବିଷକୁ ହରି ବିଷହେରି ଅଟେ ତୋର ନାମ
ଏହାଙ୍କର ଉପରେ ଅଟୁସି ରାଜନ ।
ଏ କାଳ ଗରଳୁ ମୋତେ କର ପାର
ଉଧରି ଧର ମୋତେ ପକ୍ଷୀଙ୍କର ବର ।
ଆରତଭଂଜନ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ବାହାନ
ଏ ମୋର ଆରତ ଫେଡ଼ହୋ ବିନତାନନ୍ଦନ ।
ବିଷମଘାତ ବନ୍ଧନ ନୁଆରଇଂ ସହି
ଆକୁଳେ ଚିନ୍ତା ଯେ ପାଇଲା ମୋର ଦେହୀ ।
ପାରିଲେ ହୋ ରକ୍ଷାକର ହାଦେ ମୋତେ
ପୁଣ ପୁଣ ବନ୍ଦନା କରୁଅଛି ତୋତେ ।
ସର୍ପବିଘାତରୁ ଉଧରି ଧର ମୋତେ

ଦୁଃସହ କାଳ ଫାଶୀ ଦୂର ହୋଅଇ
ଯେମନ୍ତେ ।
ଏସନେକ ବୋଲି ରାମ କଲେ ଯହୁଁ ସ୍ତୁତି
ରହେକ ଦୀପରେ ଥାଇଁ ଜାଣିଲେ
ଖଗପତି ।
ବୋଇଲା ଲକ୍ଷ୍ମୀନାଥ ବିଷ୍ଣୁ ଅବତାର
ରାବଣ ସଂଗରେ ସମର ମହାଘୋର ।
ନାଗଫାଶ ବନ୍ଧନରେ ବାନ୍ଧିଲା ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ
ତେଣୁକରି ସୁମରଣା କଲେକ ରଘୁନାଥ ।
ଅନେକ ଜନ୍ମର ପାପ ହୋଇବ ମୋର ନାଶ
ଏ ଜନ୍ମେ ସ୍ୱାମୀର ନୋହିଥିଲି ଦାସ ।
ଏବେ ଦେଖିବି ମୁଂ ନାରାୟେଣର ମୃତି
ପୂର୍ବରେ ଯେଉଂ କଥା କହୁଥାଇ
ବାରସ୍ୟତୀ ।
ଏତେକ ପାଞ୍ଚି ତହୁଂ ଆସଇ ଖର କରି
ପକ୍ଷୀର ଗମେନ୍ତ ଥରଇ ବସୁନ୍ଧରୀ ।
ସମୁଦ୍ର ପାଣି ଆକାଶକୁ ଗଲାକ ଉଡ଼ି
ପର୍ବତେ ଉଡ଼ିଲେ ନିଜ ସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ି ।
ସଚରାଚର ମହୀ ହୋଇଲା ଥମ୍ଭୀଭୂତ
ସ୍ୱର୍ଗରେ ଦେବତାୟେ ହୋଇଲେ କୃତକୃତ ।
ମହାର୍ଣ୍ଣବ କାଳେ ଯେହ୍ନେ ଖୋଜ ଚନ୍ଦ୍ରମା
ଉଅଇଂ
ଶ୍ରୀରାମ ପଚାରନ୍ତି ବିଭୀଷେଣକଇ ଚାହିଁ ।
ପୁଣିକି ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଆସୁଅଛି ବାହି
ମୋତେ ତ ଭୋ ମୈତ୍ର ଯେମନ୍ତ ଲାଗଇ ।
ଏ ଘାନ୍ତି ନିଷ୍ଟୟେ କରିବ ପ୍ରାଣନାଶ
ବାବୁ ବିଧାତା ତୁ କଲୁ ତ ଅକଶ ।
ରିକ୍ଷ କପି ଲୁଚାୟେ ମରାଇଲୁ ଅନମିତେ
ବିଭୀଷେଣ ମହାତ୍ମା ପକାଇବ କେବଣ
ପଥେ ।
ମୋତେ କାଳ ଯେବେ ଆଣିଲା କଢ଼ାଇ
ଭାଇ ଚାଣ୍ଡାଳ କିମ୍ପା ଅଇଲା ଗୋଡ଼ାଇ ।
ହୋଇଲି ନିରେଖ କରିବି କିସ ବୁଦ୍ଧି
କିମ୍ପା ପାରି ହୋଇ ହୋଇଲି ପୟୋଧି ।
ୟେସନେକ ଭାଳୁ ବିନତା ତନୟେ
ଜଳ ଥଳ ଅନଳ ପର୍ବତ ଜିଣିଆୟେ ।
ସ୍ୱର୍ଗେଣ ପଶିଣ ଆଣିଲା ଅମୃତ
ଦେବତାୟେ ସ୍ତୁତି କଲେ ଅନେକ ମତ ।
ଯାସି ବଇନେତ୍ର ସ୍ୱାମୀକି ତୋର ଦେଖ
ନପୁଣି ଗତକଥା କହୁ ଖଗ ନୃପ ।
ଶୁଣିଣ ଖଗପତି ଖସଇ ଧୀର ଧୀର
ସାମାନ୍ୟ କଳା ନେଇ ଆପଣା କଳେବର ।
ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେବତା କି ନିଶାକାଳରେ ଆସଇ
ଲଙ୍କାଭୂମି ଆଲୁଅମୟେଣ ଦିଶଇ ।
ପକ୍ଷୀର ଗମନ ଜାଣିଲେ ନାଗଫାଶ
ମନେ ବିଚାରିଲେ ଆମ୍ଭେ ଗଲୁ ନାଶ ।
ଏସେ ନାରାୟେଣ ମାନେବ ତନୁ ଧରି
ଚାଣ୍ଡାଳ ଦଇତ ପେଷିଲା ମୋତେ ମାରି ।
ଏହିକ୍ଷଣି ପ୍ରାଣ ଯେ ଘେନିମ ମୋହୋର
କୋପେ ଆସୁଅଛି ବିନତା କୁମର ।
ୟେତେ ବୋଲିଣ ଯେ ପଳାଇଣ ଗଲା
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣଙ୍କର ବନ୍ଧନ ଫିଟିଲା ।
ଦୁହେଂ ଯେ ସର୍ପ ହୋଇଲେ ଯେକ କାୟେ
ପବନହୁଁ ବେଗେ ପଳାଇଣ ଯାୟେ ।
ବାଟ ନ ପାଇଲେ ପଳାଇ ମନ କଲେ
ପାତାଳ ନାଗଙ୍କ ସଂଗତେ ମିଳିଲେ ।
ୟେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣିମା ଦିବ୍ୟ ରସ
ଯହୁଂ ପଳାଇଂଣ ଗଲାକ ନାଗଫାଶ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ ଉଶ୍ୱାସ ପାଇଲେ
ଗରୁଡ଼ ଆସୁଅଛି ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ ।

ଏସନେକ ସମୟେ ଖଗବର ରାୟେ
ଦୂରହୁଂ ଦେଖିଣ ରାମଙ୍କୁ ଦୃଷ୍ଟିୟେ ।
ମନେମନେ କୋଟି ନମସ୍କାର କଲା
ଅମୃତ ଘେନି ଯାଇଂ ଛାମୁରେ ମିଳିଲା ।
ଶ୍ରୀରାମ ଶ୍ୱରୀରେ ସିଞ୍ଚିଲାକ ନେଇ
ପୁଣି ଆଣି ଲକ୍ଷଣ ଉପରେ ନିଉଡ଼ଇ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ବିଭୀଷେଣ ସେନାପତି ମାନ
ଆବର ଅଛନ୍ତି ଯେତେକ ରିକ୍ଷକପି
ସୈନ୍ୟ ।
ନିରୋପିଣ ସିଞ୍ଚିଲେ ସବୁଙ୍କରି ଦେହଶୁଦ୍ଧ
ତରୁଶିଷଗଣେ ଛାଡ଼ିଲେ ମୋହ ବାଧ ।
ଗତୁଂ ଶତେଗୁଣ ହୋଇଲାକ ବଳ
ସୁଗ୍ରୀ ବିଭୀଷେଣ ଅଙ୍ଗଦ ନଳନୀଳ ।

ହନୁମନ୍ତ କେଶରୀ ଉଦୟେ ଗବାକ୍ଷ
ମହୀନ୍ଦ୍ର ମଲ୍ଲୁତ କାମୋଦ ତାରାକ୍ଷ ।
ଶଉରୀ ସେନାପତି ଆବର ସୁସୋଦନ
ସମ୍ପାତି ବଳିମୁଖ ଗନ୍ଧମାରଦନ ।
କୁନ୍ଦ ବସନ୍ତ ପବନ ପାରିଜାତ
ଶରସେତୁ ସାରାସ ପାରାସ ରୋମାର
ସୁତ ।
ତାରାର ପିଅର ଆବର ଶତବଳ
ରମଣ କଞ୍ଚଣ ଆବର ପନଶିଳ ।
ଦେବତା ସମାନେ ଦିଶନ୍ତି ତେଜମୟେ
ରାମ ଲକ୍ଷଣ ଦିଶନ୍ତି ହରିହର ପ୍ରାୟେ ।
ଉଠି ଦୁଇଭାଇ ହୋଇଛନ୍ତି ଉଭା
ଆଗେ ବିରାଜଇ ଗରୁଡ଼ର ପ୍ରଭା ।

କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ବଧ

ଯେତେ ବୋଲି ଦତ୍ୟ ଧାଇଂଲା କୋପକରି
ରକ୍ଷ କପିବଳ ପଳାଇଲେ ଭୟେ କରି ।
ଶତେ କୋଶ କରି ବଢ଼ାଇଲା କାୟା
ପନ୍ଦର ପନ୍ଦର କୋଶ ବଢ଼ାଇଲା ବେନି
ବାହା ।
ତିନିଧାର ହୋଇ ବହଇ ରକତ
କି ଜାଣି ନଦୀ ବହଇ ମେରୁ ପରବତ ।
ସମର ମଣ୍ଡୋଳେ ପଶିଲାକ ଆସି
ଜାଣି ପଟାନ୍ତର କି ପ୍ରଳୟ ଅଗ୍ନିରାଶି ।
ରାଗେଣ ଦେହ ତାର କମ୍ପଇ ଘନଘନ
ପାଦେ ମରଦିଲା ଶ୍ରୀରାମର ସୈନ୍ୟ ।
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ କରି ତୁଣ୍ଡକଇ ଚିଣ୍ଟି
ଚଉକତି ରାକ୍ଷସ ଗୋଡ଼ାଇ ବଳ ହେଟି ।
କାହାକୁ ଗୋଇଠା ଯେ କାହାକୁ ବିଧା ମାରି
କାହାକୁ ପାଦରେ ମର୍ଦ୍ଦଇ ଗୁଣ୍ଡାକରି ।
ବାନରକଇ ପଚାରଇ ଶ୍ରୀରାମ ତୁମ୍ଭର
କାହିଂ
ହୀନ ଜନ୍ତୁ ବଧିବାରେ ପ୍ରିଓଜନ ନାହିଂ ।

x x x

ଆଜି ତୋର ପ୍ରାଣ ଘେନଇ ଯେହିକ୍ଷଣ
ଏତେ ବୋଲି ରଡ଼ିୟେ ଛାଡ଼ଇ ଘନ ଘନ ।
ସଇନି ପଳାଇଲେ ଗର୍ଜିବା ତାର ଚାହିଂ
ସୁଗ୍ରୀବର ହନୁମନ୍ତ ଅଙ୍ଗଦ ଛନ୍ତି ରହି ।
ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ପଛେ ବିଭୀଷେଣ ଅଛି ଲୁଚି
ବୋଇଲା ଦେଖିଲେ ଗାଳିଦେବ ପରପଞ୍ଚ ।

ସେନା ସେନାପତି ଅଛଇ ବହୁତ
ସଇନକୁ ଚାହିଂ ଯେ ବୋଲଇ ରାମଭ୍ରାଥ ।
ନକର ଭୟେ ତୁମ୍ଭେ ରକ୍ଷକପିମାନ
ରାକ୍ଷସର ଦେହ ପର୍ବତ ସମାନ୍ୟ ।
ଯେହାର ଉପରେ ଉଠ ସମସ୍ତେହେଂ ଯାଇଂ
ରନ୍ ଆୟେମାନ ଘେନ ହୋ ଛଡ଼ାଇ ।
ଆମ୍ଭେ ଅଛୁନି ନକର ତୁମ୍ଭେ ଭୟେ ।
ଶୁଣିଣ ରକ୍ଷକପି ଭରସାମନ କୟେ ।
କୋପେ ଲକ୍ଷଣ ରାମକୁ ପଛକରି
ହୁଂକାରିଣ ସାତବାଣ ମାଇଲା ଅନୁସରି ।
ଦୈତ୍ୟର ଦେହେ ଯାଇ ପଡ଼ିଲାକ ଶର
ଘାଆ ପାଇ ଦୈତ୍ୟ ମାଇଲା ମୁଦୁଗର ।
ତୀକ୍ଷ ନାରାଜେକେ ଛେଦିଲେ ତାହା ରାମ
ଘଡ଼ିୟେ ଯାୟେ ସମର ବାଜିଲା ଅବିକ୍ଷନ ।
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ କରି ବିନ୍ଧନ୍ତି ବେନିଭାଇ
କାଣ୍ଡ କାଠିରେ ଦେହ ହୋଇଲାନି ଛାଇ ।
ରାକ୍ଷସ ଘାଆ ଯେ ପାଇଣ କୋପ କଲା
ରକ୍ଷ ରାକ୍ଷାସ କପି ମିଶାଇଣ ଖାଇଲା ।
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ କପିକି ଡାକ ଦ୍ୟନ୍ତି
ଦୈତ୍ୟର କତିକି ତୁମ୍ଭେ ନଯାଅ ଯେଘାନ୍ତି ।
ନେଉଟି କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ପରିଘେକ ମାରି
ବାଇବା ଅସ୍ତ୍ରେ ତାହା ଶ୍ରୀରାମ ନିବାରି ।
ପୁଣି ବାଇବା ଅସ୍ତ୍ରେକ କଲେ ଦାଶରଥି
ଦକ୍ଷିଣ ହସ୍ତ ଦଇତର ଛିଡ଼ିଣ ପଡ଼ିଲାକ
ପୃଥୀ ।

ସହସ୍ରେ ବାନର ଉପରେ ମାଡ଼ିଣ ପଡ଼ିଲା
ଏକହାଥେ ଦନୁଜ ଅନେକ ଯୁଦ୍ଧ କଲା ।
ବାମହାଥେ ତରୁ ଘେନି ଯୁଦ୍ଧକରି
ଋକ୍ଷ କପିବଳ ବହୁତ ସଂହାରି ।
ଦେଖିଣ ବାବଲ ଯେ ପେଷିଲେ ସୀତା ସାଇଂ
ଆରେକ ଭୁଜ ତାର ପକାଇଲେ ଛିନାଇଂ ।
ପୁଣି ଅଧାଚନ୍ଦ୍ରବାଣ ପେଷିଲେ ରଘୁମଣି
ଦୁଇଚରଣ ତାର ପକାଇଲେ ହାଣି ।
ଚାରିଡାଳ ଛିଡ଼ିଣ ଯେ ପଡ଼ିଲାକ ଦୈତ୍ୟ
ଉଗୁଇଂ ଦଇତ ଖାଉଛି ସଇନି ବହୁତ ।
ଶିର ଛେଦିବେ ବୋଲି ବିଚାର କରନ୍ତି
ଅତିବଡ଼ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ନାରାଚେ ବିନ୍ଧନ୍ତି ।
ଅଧାଚନ୍ଦ୍ର ଆକାର ସୂର୍ଯ୍ୟର କିରଣ
ମନ୍ତ୍ରି ପେଷିଲେ ତାହା ରଘୁକୁଳନାନ ।
ସେ କାଣ୍ଡ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣର କଣ୍ଠରେ ପଡ଼ିଲା ।
ଭେଦି ନପାରିଣ ବାହୁଡ଼ି ଅଇଲା ।
ଦେଖି ରଘୁନାଥ ଦେହରୁ ଝାଳ ଗଳି
ଗରିଷ୍ଠ ଦାନେବ ବୋଲି ମନେ ମନେ ଭାଳି ।
ତାଡ଼େକୀକି ବିନ୍ଧିଲେ ରାମ ଯେବଣହିଂ ଶରେ
ତାହା ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ପେଷିଲେ କୋପଭରେ ।
କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ କଣ୍ଠେ ପଡ଼ିଲା ଅସ୍ତ୍ର ଯାଇ
ଭେଦି ନୁଆରିଣ ଗଲାକ ପଳାଇ ।
ଦେଖି ରଘୁନାଥ ଆଶ୍ରିଯ ହୋଇଲେ
ଧନ୍ୟ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣରେ ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ ।
କିଂପା ଦେବତାୟେ ନକରିବେ ଭୀତି
ଯେଡ଼େ ଯେଡ଼େ ନାରାଚେ ଉପୁଡ଼ି ପଡୁଛନ୍ତି ।

କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ବୋଇଲା ତୁ ଶ୍ରୀରାମ ଅଜ୍ଞାନ
ଆନ ଦୈତ୍ୟପ୍ରାୟେ ବୁଝିଲୁ ମୋତେ ସାନ ।
ବାଳୀ ବିରାଉଧ କୋବନ୍ଧ ଜିଣିଲୁ
ତାହାଙ୍କର ପରାୟେ କି ମୋତେ ହିଂ ମଣିଲୁ ।
ତିନିପୁର ମହୀ ଜିଣିଲଇଂ ହେଳେ
ବଜ୍ର ପଡ଼ିଅଛି ଯେହି ବକସ୍ଥଳେ ।
କିଛୁତ ନାରାଚେ ତୁ ମାରି ଲୋଡୁ ମୋତେ
ଯେତେ ଶହସ୍ର ତୋର ବିନ୍ଧ ହୋ ତୁରିତେ ।
ଏତେ ବୋଲି ଉଂଗୁଅଇଂ ଆଗସରି
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଯେହ୍ନେ ରାହୁଗ୍ରହ ଆବୋରି ।
ଲକ୍ଷଣ ବୋଇଲା ତୁ ହୋ ସୁଗ୍ରୀବର ଶୁଣ
ଏ ତୋହୋର ଥାଠକୁ କଢ଼ାଇଣ ଆଣ ।
ଅକାରଣ ଯୁଦ୍ଧେ କରିବେ କିସ ପାଇଂ
ନରାଚ ଉପୁଡ଼ି ଯେ ପଡୁଅଛି ଭୂଇଂ ।
ଅଜୟେ ଦନୁଜ ଯେ ଅପୂର୍ବ ପୁରୁଷ
ଆମ୍ଭର ଭାଗ୍ୟ ଥିଲେ ହୋଇବୟେ ନାଶ ।
ଏସନେକ ସମୟେ ଧାଇଂଲା କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ
ପ୍ରଳୟ ଅଗ୍ନି ଜାଣି ବୁଲାଇ ନୟନ ।
ଦେଖିଣ ଶ୍ରୀରାମ ମନେଣ କୋପଭରେ
ବାଳୀକି ମାଇଲା ଶର ମାଇଲେ ରଘୁବୀରେ ।
ଗୁଣେ ବସାଇଣ ବିନ୍ଧିଲେ ଆଗସରି
ଚଳିଲାକ ଶସ୍ତ୍ର ଯେ ଘୋର ରାବ କରି ।
କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ କଣ୍ଠେ ପଡ଼ିଲାକ ଯାଇଂ
ଭେଦି ନୁଆରି ଅସ୍ତ୍ର ବାହୁଡ଼ି ପଳାଇଂ ।
ଟହ ଟହ ହୋଇ ଯେ ହସିଲା ଦଇତ
କେତେ ଅସ୍ତ୍ର ଅଛି ବିନ୍ଧରେ ରଘୁସୁତ ।
ଆଜ ଜାଣିମା ତୋହର ବୀରଶୂର ପଣ
କେଉଂବାଣେ ମୋତେ ମାରିବୁ ରାମରାଣ ।
ଯେ ତୋହେର ସୈନ୍ୟସବୁ କରିବି ଯେ ଗ୍ରାସ

ଜଣେ ହେଂ ନ ଥୋଇବି ଭୁବନ ଚତୁର୍ଦଶ ।
ଶୁଣି ଶ୍ରୀରାମର ନସ୍ଥୁରଇ କିଛି
ସପତ ଶାଳ ଭେଦିଲା ଶର ଗୋଟି ବାଛି ।
ଗୁଣେ ବସାଇଣ ମନ୍ତ୍ରିଣ ଛାଡ଼ିଦେଲେ
ଆଷାଢ଼ ମେଘ ଗର୍ଜନ ଶବଦ ଶୁଭିଲେ ।
ଦଇତ ଗଳାରେ ବାଜିଲା ଶର ଯାଇ
ମୁନ ମୋଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ରଣଭୂଇଂ ।
ଯେବଣ ନାରାଜେ ସପତ ଶାଳଫୁଟି
ପର୍ବତ ଫୁଟିଯାଇଂ ପାତାଳକୁ କଣ୍ଟି ।
ବଳିପୁର ଭ୍ରମି ବାହୁଡ଼ି ଛିଡିଗଲି
ପୁଣି ପର୍ବତେ ଅଇଲା ନିକିଳି ।
ସେ କାଣ୍ଡର ମୁନ ହୋଇଲା ଏବେ ମୋଡ଼ି
ଲାଜେ ନୁ ଆସଇ ଭୂମିରେ ଅଛି ପଡ଼ି ।
ସାଉଂଟି ଲକ୍ଷଣ ଥୋଇଲା ନେଇ ଦ୍ରୋଣେ
ଖର ଧୂଷଣକୁ ରାମ ମାଇଲେ ଯେବଣ
ବାଣେ ।
ସେ କାଣ୍ଡ ମାଇଲେ ନୋହିଲା ତାର କିଛି
ରାଗେ ରଘୁରାଜ ଯେ ନାରାଜେକ ବାଛି ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଅସ୍ତ୍ର ନେଇ ଗୁଣେ ବସାଇଲେ
କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣର ମୁଣ୍ଡ କାଟସି ବୋଇଲେ ।
ଧନୁର୍ବେଦ ପଢ଼ନ୍ତେ ଗଲା ଖରକରି
ପକ୍ଷୀର ଶବଦେ ଯେ କମ୍ପିଲା ବସନ୍ଧରୀ ।
କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣର କଣ୍ଠେ ପଡ଼ିଲାକ ଯାଇ
ଉବୁରି କାଟୁଅଛି ବଇରାଗ ପାଇ ।
ବେଗେ ଗଳିଯାଇ ଯେ ଛିଡ଼ିଲା ଦୈତ୍ୟର
ମୁଣ୍ଡ
ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଗଲା ପୃଥୀରେ ପଡ଼ିଲା ତାର
ପିଣ୍ଡ ।
ମରିବାବେଳେ ଯେ ରଡ଼ିୟେ ଛାଡ଼ିଲା
ୟେକାବେଳେ ବଜ୍ରକି କୋଟିୟେ ପଡ଼ିଲା ।
ଦୁଇସସ୍ର ବାନର ମାଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ତାର କାୟେ
ଲଙ୍କାର ପାଚେରି ଭାଙ୍ଗିଲା ମୁଣ୍ଡ ଘାୟେ ।
ଘର ଅଟାଳି ମଣ୍ଡୋପ ହୋୟେ ବୂରି
ଦଲ ଦଲ ହୋଇ ଯେ କମ୍ପିଲା ବସୁନ୍ଧରୀ ।
ସମୋଦ୍ର ଲହରୀ ଯେ ହୋଇଲାକ ଥିର
ଡରେ ହେଲୁ ହେଲୁ ଯେ ବହଇ ସମୀର ।
ଧାଇଂ କପିବୀର ଯେ ସିଂହରଡ଼ି ଦେଲେ
ରାକ୍ଷସର ଉପରେ ଉଠିଣ ନୃତ୍ୟ କଲେ ।
ରଣ ଜୟେକରି ଶ୍ରୀରାମ ବାହୁଡ଼ି
ପବନ ତନୟେ ହନୁମନ୍ତ କନ୍ଧେ ଚଢ଼ି ।
ବାଳୀସୁତ କନ୍ଧରେ ଲକ୍ଷଣ ବସିଲେ
ହରିହର ଗମନ ପ୍ରାୟେକ ଦିଶିଲେ ।
ଉତ୍ତରା ଅଭିମୁଖେ କରନ୍ତି ଗମନ
ସମ୍ଭର ହୋଇଗଲେ ସେନାପତିମାନ ।
ବିଭୀଷେଣକୁ ଚାହିଂ ଯେ ବୋଲନ୍ତି
ରଘୁବୀର
କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ପଡ଼ିଲା ହୋ ସୋହାଦ୍ର
ତୋହୋର ।

x x x

ଯିସ ଅବା ମନରେ ଭ୍ରାନ୍ତି କରୁଥିଲି
ଆଜ ସେ ସ୍ୱାମୀ ମୁଇଂ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଲି ।
ଆବର ହାବୋଡ଼େକ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଅଛି
ତାହାକୁ ମାଇଲେ ରାବଣ ନ ଯୋଗାଇ
କିଛି ।
ଶୁଣି ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ହୋଇଲେ ସନ୍ତୋଷ
ବିଭୀଷେଣକୁ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ରଘୁଶିଷ ।

ମାୟା ସୀତା

ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ବୋଇଲା ବହୁତ ଯୁଦ୍ଧ କଲି
କଥାଏକ ଭାଳି ବାହୁଡ଼ି ଅଇଲି ।
ନିକୁମ୍ଭିଲା ବଟ ତଳୁ କାଢ଼ିବଇଁ ରଥ
ଆବର ବିଚାରେକ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ
ଦଶମାଥ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣର ସମର ମହାଘୋର
ବ୍ରହ୍ମଶର ସମାନ୍ୟେ ତାହାଙ୍କର ତୀକ୍ଷ
ଶର ।
ଅନେକ ସାଂଗ୍ରାମ ଦେବ ହୋଇଲା
ଅକାରଣେ
ଭଲ ଭଲ ଯୋଧାଏ ପଡ଼ିଲେ ରାମ
ବାଣେ ।
ବୁଧିଏକ ମୋର ଶୁଣିମା ଗୋସାଇଁ
ମାୟା ସୀତାୟେକ ମାରିବାକ ନେଇ ।
ନିରାଶ ହୋଇ ସେ ବାହୁଡ଼ି ଯାଉ ପତି
ଆନବୁଦ୍ଧିରେ ସେ ନାଶ ନାହିଁ ଲଙ୍କପତି ।
ରାବଣ ବୋଇଲେ ୟେ ମିଳଇ ବିଚାର
ମାୟା ଭଣ୍ଡାର ତୁ ମୋହୋର କୁମର ।
କରସି ଉପାଏ ଶତ୍ରୁ ଯେମନ୍ତେ ଯାଇଁ
ବଳେ ନୁଆରିଲେ ଉପାଏ କରଥାଇଁ ।
ଶୁଣିଣ ମେଘନାଦ ଅଇଲା ତଡ଼ତି
ଓଶେକ ବିପ୍ରନେ ଚଳିଲାକ ଝଟତି ।
ଅଧବାଟେ ମାୟା ବୁଧିୟେକ କଲା
ଜାମ୍ୟୋମାଳିର ସୁତକୁ କତିକି ହକାରିଲା ।

ବୋଇଲା ୟେହିକ୍ଷଣି ଉପାଏକ କରି
ମାୟାରେ ଭିଆଇବୁ ଜନେକ କୁମାରୀ ।
ନଖମୁଖ ନାସିକା ହୋଇବାକ ସେହି
ଯେବଣ ରୂପଗୁଣ ଅଟଇ ବଇଦେହୀ ।
ବେଗକରି ଆଣ ସମର୍ପ ମୋର ପାଶ
ଶୁଣି ସିଂହନାଦ ଚଳିଲା ପ୍ରୟାଗ ପାଶ ।
ଆପଣାର ଭଗ୍ନୀ ସୁକାନ୍ତି ନାବେ ବାଳୀ
ତାହାକୁ ଘେନିଣ ଅନ୍ତରୀକ୍ଷେ ଗଲା ଚଳି ।
ମକରାକ୍ଷସର ଅଟଇ ସେ ବାମା
ନାହିଂ ପଟାନ୍ତର ଭୁବନ ଉପମା ।
ଭାଇ ଭଗ୍ନୀ ଯେ ଗଗନ ମାର୍ଗେ ଗଲେ
ଜମ୍ବୋଦୀପ ପ୍ରାଗରେ ଯାଇଂଣ
ମିଳିଲେ ।
ଗଙ୍ଗା ଯମୁନା ଯେ ସଙ୍ଗମ ହୋଅନ୍ତି ବେନି
ଗୁପତେ ସରସ୍ୱତୀ ଏମନ୍ତେ ନଦୀ ତିନି ।
କଶ୍ୟପ ତୀର୍ଥ ବୋଲି ଯାହାବୋଲି କହି
ମନାସି ଝାସିଲେ ସେହି ତନୁ ବହି ।
ତାହାଜାଣି ଭଗ୍ନୀକି ସିଂହନାଦ ଘେନିଗଲା
ପବିତ୍ର ନଦୀକୂଳେ ଯାଇଂଣ ମିଳିଲା ।
ମହାଦେବ ଦେବଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରି
ବୋଇଲା ଯେବଣ କାର୍ଯ୍ୟେ ଅଇଲୁ
ତ୍ରିପୁରାରି ।
ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧି ହୋଇ ତୋହୋର
ପରସନେ

ଯେତେ ବୋଲି ତହୁଁ ଚଳିଲେ ବେନି
ଜନେ ।
ତିନି ନଦୀର ମଧ୍ୟେ ଅଛି ଅନ୍ତର୍ବେଦୀ
ଯହିଂ ବସି ବ୍ରହ୍ମା ବେଦ କଲାକ ସିଦ୍ଧି ।
ସେ ଜଳେ ସ୍ନାହାନ କରଇ ମୋର ଭଗ୍ନୀ
ସିଂହନାଦ ବୀର ଯେ ସୁକାନ୍ତିକି ଘେନି ।
ତୁ ଗୋ ମନାସିଣ ଏହି ଜଳେ ପଶ
ଶ୍ରୀରାମ ଘରଣୀ ହୋଇବୁ ସାଦୃଶ ।
ତୋତେ ଦେଇ ଲଙ୍କା ଲୋକେ ସୁଖ ଥିବେ
ନୋହିଲେ ସମସ୍ତ ଅସୁର ନାଶଯିବେ ।
ତୁହିଂ ରଘୁନାଥର ଯେ ହୋଇବୁ ଘରଣୀ
ଅଯୋଧ୍ୟା ନବରେ ତୁ ହୋଇବୁ
ପାଟରାଣୀ ।
ଶୁଣିଣ ସୁକାନ୍ତି ସନମତ କଲା
ସୀତା ରୂପ ହୋଇବି ବୋଲିଣ
ବୋଇଲା ।
ଗଙ୍ଗାକୁ ସୁମରି ଯମୁନା ଜଳେ ଝାସି
ପୁଣି ବାହୁଡ଼ିଣ କୂଳେ ଲାଗଇ ଆସି ।
ପ୍ରତକ୍ଷେ ଜାନେକୀ ସେ ଶ୍ରୀରାମର ଘରଣୀ
ରୂପ ଯଉବନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କମଳିଣୀ ।
ଦେଖି ସିଂହନାଦ ହରଷ ହୋଇଲା ।
ଭଗ୍ନୀକି ଘେନିଣ ଯେ ଲଙ୍କାକଇ ଗଲା ।
ଅସୁରେ କାମରେ ଜାଣନ୍ତିନା ଯାଇ
ଘଡ଼ିକେ ଚାରିଭାଗ କରନ୍ତି ଏ ମହୀ ।
ମାୟାସୀତା ନେଇ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଆଗେ ଦେଲା
ଦେଖି ମେଘନାଦ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲା ।
ରଥେ ବସାଇ ସାଂଗ୍ରାମକୁ ଚଳି
ମୁଣ୍ଡ ପୋଡିଣ ଯେ କାନ୍ଦୁଛି ମାୟା
ବାଳୀ ।
ଓଶୋକ ବିପିନୁ ଆଣିଲା ପ୍ରାଏ ହୋଇ
ଲଙ୍କାର ଲୋକେ ବୋଇଲେ ବୀରେ
ଚାହିଂ ।
ଏ ସୀତାର ପାଇଂ ଏତେ ମହାଦ୍ୱନ୍ଦ
ବିଚାର ନକଲା ମୋ ପିତା ଦଶକନ୍ଧ ।
ପର ଯୁବତୀକି ଆଣିଲା ଚୋରାଇ
ମୁହିଂ ଯେବେ ଯେହା ଦେଉଛି ବାହୁଡ଼ାଇ ।
ନଗ୍ରପୁର ଜନେ ତୁମ୍ଭେ ଥାଅ ଜାଣି
ବୋଲୁ ଯେ ଥିଲ ମନ୍ଦ କଲାକ
ବିଂଶପାଣି ।
ଯେବେ ଯେହିଠାରୁ ରହୁ କଳିମାନ
ଏତେବୋଲି ରଥ ବାହାଇ ଘନ ଘନ ।
ବାଟେ ଆସୁ ଆସୁ ଜଣାଇଲା ଚାର
ଶୁଣ ଦେବ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ରାବଣ କୁମର ।
ଯୁଦ୍ଧ ଛାଡ଼ିଣ ଯେ ଗଲୁ ଆଡ଼େ ହୋଇ
ସବୁ ସୈନ୍ୟ ତୋର ଲକ୍ଷଣ ଗଲା ଦହି ।
ଶୁଣି ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ରାଗେ
ମାୟା ସୀତା ଦେବୀ ବସିଅଛି ଆଗେ ।
ଗଡ଼ୁ ବାହାର ହୋଇ ସାଂଗ୍ରାମେ ଯାଇଂ
ପଶି
ଦେଖି ରକ୍ଷ କପି ପଳାଇଲେ ତ୍ରାସି ।
ହନୁମନ୍ତ ଓଗାଳିଲା ଶିଳାବୃକ୍ଷ ଧରି
ଦଇତ ଛେଦିଲା କିଞ୍ଚିତ ଶର କରି ।
କୋପେଣ ପବନ ତନୟେ ଥର ହର
ବରଷଣ ପ୍ରାଏ କରି ବରଷିଲା ପଥର ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ରଥ ନଦିଶଇ ତେଣେ
ଘନ ଘନ ରାବେଣୀ ଛେଦଇ ତୀକ୍ଷ
ବାଣେ ।
ମେଘନାଦ ବୋଇଲା ହନୁମତ ଚାହିଂ
ତୁମ୍ଭର ଆମ୍ଭର ହୋଇ ଯୁଦ୍ଧ ଯହିଂ
ପାଇଂ ।

ଯେ ଚାଣ୍ଡାଳୀ ମଲେ ସରଇ ସବୁ ସଳି
ଅକାରଣେ ଆମ୍ଭେ କରିବା କିମ୍ପା କଳି ।
ଏତେବୋଲି ଯୁବତୀର ଧଇଲାକ ବାଳ
ତୋଳି ମାଇଲା ଯେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଅସିବର ।
ମୁଣ୍ଡ ଛିଣ୍ଡିଣ ଯେ ପଡ଼ିଲାକ ତଳେ
ଋକ୍ଷ କପି ରୋଦନ କରନ୍ତି ବିକଳେ ।
ହନୁମନ୍ତ ଦେଖିଣ ଛାଡ଼ିଲା ଶହସ୍ର
ଜ୍ଞାନଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇଲା ପବନର ଶିଷ ।
ବୁକୁରେ ଦୁଇହସ୍ତ କୋଡ଼ଇ ଘନଘନ
ନୟନୁ ଅଶ୍ରୁଜଳ ବହଇ ଅବିକ୍ଷଣ ।
ରାଗେଣ ବାନରେ ମାରନ୍ତି ତରୁଶିଳ
ନାରାଚେ ନିବାରଇ ରାବଣର ବାଳ ।
ଶିର ଝୁଣିଣ ଯେ ପ୍ରତଜ୍ଞା ବୀର କରି
ତୁମ୍ଭନ୍ତ ଛାରରେ ନମାରଇ ଋକ୍ଷ ହରି ।
ଯେବଣ କାଣ୍ଡରେ ଅଇରାବତକୁ ବିନ୍ଧଇ
ସେ ନାରାଚମାନକି ତୁମ୍ଭଙ୍କ ସନ୍ଧଇ ।
ଲାଜ ପାଇବେନା ମୋହ ତୀକ୍ଷସର
ମୁଇଂ ଅବା କେହ୍ନେ କରିବି ପ୍ରହାର ।
ଅଷ୍ଟ ସେହ୍ନା ତୁମ୍ଭେ ଯୂଥପତିମାନ
ଲକ୍ଷଣ କୁମାର ବଏସେଣ ସାନ ।
ଏହାନ୍ତ ନମାରଇ ମୁହିଂ କ୍ଷତ୍ରୀବର
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ବାନା ଅଟଇ ମୋହୋର ।
ଯେବଣ ଶ୍ରୀରାମ ବୋଲେ ସେତୁବନ୍ଧ
ଏ ବାଣେ ତାହାର ଛେଦିବଇ କନ୍ଧ ।
ରଘୁନାଥକୁ ନୋଡ଼ଇଂ ଆନେ କାର୍ଯ୍ୟ
ନାହିଂ
ନୟନ ତରାଟି ବୋଇଲା କୋପେ
ଚାହିଂ ।
ଶୁଣି ପଳାଇଲେ ଋକ୍ଷ କପି ସୈନ୍ୟ
ରହରହ ବୋଲି ଡାକିଲା ହନୁମାନ ।

ଭାଲୁକ ମରକଟେ ଲାଗିଲେ ତାର କତି
ଅନେକ ବଳ ଘେନି ଧାଇଂଲା ମାରୁତି ।
ତରୁଶିଳ ପେଷନ୍ତି ସୀତାର ଅଭିମାନେ
ମାର ମାର ଡାକ ଡାକନ୍ତି ଅବିକ୍ଷଣେ ।
ହନୁମନ୍ତ ବୋଇଲା ଶୁଣସି ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ
ଅବଧ ବଧିବାକୁ ବଳିଲା କେହ୍ନେ ଚିତ୍ତ ।
ଏଡ଼େ ବଡ଼ କଥା ତୁ କଲୁ ଯେ କେମନ୍ତେ
ସ୍ତିରୀ ହତ୍ୟା ଘେନିଲୁ ରେ ପାମର
ଦଇତେ ।
ଧର୍ମ ଅଧର୍ମରେ କିଛିହିଂ ନଜାଣ
ଅପାପୀ ଲୋକଙ୍କର ମସ୍ତକହିଂ ହାଣ ।
କେବଣ ଯୁଗେ ପ୍ରାପତ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଯେଡ଼େ
ଶିରୀ
ଏ ବୁଧି ଚାଣ୍ଡାଳେ କେବେହେଂ ନକରି ।
ଯେତେକ ବୋଲିଣ ପର୍ବତେକ ଧରି
ତିନିବେଳ ବୁଲାଇ ମାଇଲା କୋପ
କରି ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତର ରଥେ ପଡ଼ିଲାକ ଯାଇଂ
ଜାଣିଣ ମେଘନାଦ ଗଲାକ ପଳାଇ ।
ପଥର ବାଜି ତାହାର ଭାଜିଗଲା ଯାନ
ଭୂମିରେ ଉଭା ହୋଇଲା ରାବଣର ନାନ ।
ଯହୁଂ ସେ ମେଘନାଦ ହୋଇଲା ବିରଥୀ
ପଳାଇଲେ ରାକ୍ଷାସେ କରିଣ ପ୍ରାଣ
ଭୀତି ।
ଗୋଡ଼ାଇ ବାନରେ ମାରନ୍ତି ଅବିକ୍ଷଣ
ଦେଖି ବୁହାଇଲା ପବନର ନାନ ।
ପାଦଗତି ହୋଇ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ବୀର
ବାମେଣ କୋଦଣ୍ଡ ଦକ୍ଷିଣେ ଏକ
ତୀର ।
ଯହୁଂ ସେ ହନୁମନ୍ତ କପିଙ୍କି ବାହୁଡ଼ାଇ

ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ବୀର ଲଙ୍କାକଇ ଯାଇ ।
ପିଅର ଆଗରେ ଯେ କହିଲା ବାରତା
ଭୋ ଦଶାନନ ମୁଂ ମାଇଲି ମାୟା ସୀତା ।
ଷହସ୍ର ପକାଇଣ ପଳାଇଲେ କପି ରକ୍ଷ
ଯହୁଂ ସେ ସ୍ତିରୀ ବଧ ଦେଖିଲେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।
ରାତ୍ର ପାହିବାକୁ ଗୋଟିଏ ନଥିବେ
ଏହିକ୍ଷଣି ସବିହେଂ ଯେ ପାରିହୋଇ
ଯିବେ ।
ସୀତା ମଲା ତାହାଙ୍କର ସରିଲାନି ଯୁଦ୍ଧ
ଆବର ସାଂଗ୍ରାମେ କରିତ ଅଛି
ସାଧ୍ୟ ।
ଶୁଣି ଦଶଗ୍ରୀବ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲା
ମୋଣୋହି କରିବାକୁ ଭିତରକୁ ଗଲା ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ବାହୁଡ଼ି ଗଲାକ ନିଜପୁରେ
ଶୁଣିମା କାହାଣୀ ଯେ ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ।
ସାଂଗ୍ରାମ ଭୂମିରେ ମାୟା ସୀତାକୁ ଦେଲା
ହାଣି
ସତ ପରାଏ ତାହାକୁ ହନୁମନ୍ତ ଜାଣି ।
ଯୁଦ୍ଧ ଛାଡ଼ି ସେ ବାହୁଡ଼ିଣ ଗଲା
ଶ୍ରୀରାମ ଛାମୁରେ ଯେ କହିବି ବୋଇଲା ।
ଏତେକ ବୋଲିଣ ଆସଇ ପାବେନି
ଲୁହ ଝରଝର ବହଇ ନୟନ ବେନି ।
ସୀତାକୁ ମାରିବାର ରଘୁନାଥ ନଜାଣନ୍ତି
ଜମ୍ବେବ ମନ୍ତ୍ରୀକି ରାଇଣ ଆଜ୍ଞା ଦ୍ୟନ୍ତି ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତର ତୁଲେ ହନୁମନ୍ତର ଯୁଦ୍ଧ
ଯାଅ ରକ୍ଷ ରାୟେ ଯେକଥାମାନ ବୁଝ ।
ଏକାୟେ ମାରୁତି କରଇ ରଣଗୋଳ
ପିଠି ହୋଅ ତୁମ୍ଭେ ଘେନିଣ ରକ୍ଷବଳ ।
ଶୁଣିଣ ଜମ୍ବେବ ଥାଠ ଘେନିଗଲେ
ହନୁମତର ଆସନ୍ତେ ବାଟରେ ଭେଟିଲେ ।

ଦେଖି ହନୁମତ ବୋଇଲା ଗୋସାଇଂ
ଶ୍ରୀରାମର ଶୋକେ କାହାରି ଜୀଇଂ
ନାହିଂ ।
ପ୍ରିୟବତୀ ଭାରିଯା ତାହାର ନାଶଗଲା
ମୂଢ଼ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ମାରି ପକାଇଲା ।
ଶୁଣି ରକ୍ଷ ରାଜା ଯେ ବିଷାଦ ହୋଇଲେ
ଦୁଇଲୋକେ ବାହୁଡ଼ି ସୁବଳୟା ଗଲେ ।
ଦୂରୁହୁଂ ଶ୍ରୀରାମ ଯେ ବିଚାରନ୍ତି ଦେଖି
ଯେ ଦୁଇ ଲୋକଙ୍କର ତ ମୁଖ ଅଛି ଶୁଖି ।
ନିକଟେ ଜମ୍ବେବ ଜଣାଇଲା ଯାଇଂ
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ସୀତାକୁ ହାଣିଲା ଗୋସାଇଂ ।
ରଣଭୂମିରେ ପଡ଼ିଅଛି ତୋହର ଘରଣୀ
ହନୁମନ୍ତ ଦେଖି ଯେ ଅଇଲା ଯେହିକ୍ଷଣି ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଢଳିଣ ପଡ଼ିଲେ
କେଜାଣି ଶରୀରୁ ଜୀବନ କାଢ଼ିନେଲେ ।
ତୋଳି ଧଇଲାକ ସୁମେତ୍ରା ତନୟେ
ପାଣି ସିଞ୍ଚଇ ନେଇ ସୁଗ୍ରୀବର ରାୟେ ।
ଚେତନା ପାଇ ଯେ ଚାହିଂଲେ ଅଙ୍ଗକରି
ହନୁମନ୍ତ ବସିଲା ଚରଣ ଦୁଇଧରି ।
ବାଳୀର ତନୟେ ଗନ୍ଧମାରଦନ
କୋମଳ ପତ୍ର ଘେନି ବିଞ୍ଚନ୍ତି ଘନ ଘନ ।
ସେନା ସେନାପତି ସେ ସବିହେଂ ତବଦ
ରକ୍ଷକପି ସଇନି ହୋଇଲେ ବିଷାଦ ।
ଶ୍ୱେତ ନାଗ ଯେହ୍ନେ କାତି ଛାଡ଼ିଯାଇଂ
ତେସନ ସଂଯାତ ଯେ ଶ୍ରୀରାମ ଦିଶଇ ।
ଚେତନା ପାଇଣ କରନ୍ତି ସନ୍ତାପ
ଭୋ ବିଷ୍ଣୁ କେବଣ ମୁଂ ଅରଜିଲି ପାପ ।
ରାଜ୍ୟ ଛାଡ଼ି ଆସି ବନବାସ କଲି
ଯୁବା ବୟସେ ମୁଂ ଘରଣୀ ହରାଇଲି ।
ଚାଣ୍ଡାଳ ଦଇତ ଆଣିଲା ଚୋରିକରି

ଉପ୍ରୋଧ ନକରି ସେ ସଖୀକି ଗଲା ମାରି ।
ଆହା ଜାନେକୀ ଗୋ ଜନକ ଦୁହିତା
ସର୍ବ ସୁଲକ୍ଷଣୀ ନାମ ଗୋଟି ସୀତା ।

x x x

ସଖୀ ସଖୀ ବୋଲି ରୋଦନ୍ତି ଉଛ ସ୍ୱରେ
ନିଜ ଭୁଜ ନେଇ କୋଡ଼ନ୍ତି ହୃଦୟରେ ।
ଆହା ଭାବିନୀରେ ଗୁଣର ଗୁଣନିଧି
ରାଜ୍ୟତପ କାୟା ନୋହିଲା ତ ସିଦ୍ଧି ।
ମରିବି ମରିବି ମୁଂ ଜୀବନେ ନାହିଂ ଆଶ
କେହୁଂ ଛିନାଇଲା ଯେଡ଼େକ ମୁହାଂସଂ ।
ରାଜାର ଦୋହିତା ସେ ରାଜାର ବହୁଆରି
ଦେଶ ଛାଡ଼ି ବନସ୍ତେ ମୋତେ ସେବାକରି ।
ମୁଇଂ ପାମର ତ ନ ପାରିଲି ରଖି
ନିରେଖ ପ୍ରାଣୀ ମତେ କଲା ମୋର
ସଖୀ ।
କାହିଂକି ଯିବଇ ପଶିବି ଯେବେ କାହିଂ
କେ ମୋତେ ସୀତାକୁ ଦେବାକ ଦେଖାଇ ।

x x x

ଯେତେବୋଲି ରାମ ଉଠି ଉଭାହୋଇ
ଯହିଂ ଅଛି ଜାନେକୀ ତହିଂକି ବୋଲି
ଯାଇଂ ।
ଦେଖିଲେ ରଣମଧେ ପଡ଼ିଛି ସୁନ୍ଦେରୀ
ଧାଇଂଣ ଶ୍ରୀରାମ ଧଇଲେ କୋଳକରି ।
ମୃତପିଣ୍ଡ ଆଣି ବସାଇଲେ କୋଳେ
ବାଉନିଣ ରୋଦନ କରନ୍ତି ବିକଳେ ।

x x x

ନିୟମ କରାଇଣ ଯେ ଥିଲୁ ମହୁଶେଯେ
ଅଗ୍ନି ଦେବତାଙ୍କୁ ଛୁଇଂଲି ନିଜ ଭୁଜେ ।
ଏକକୁ ଆରେକ ଯେ ନୋହିବା ଛଡ଼ାଛଡ଼ି
ତୁହିଂ ସିନା ଆଗ ଗଲୁ ମୋତେ ଛାଡ଼ି ।
ମୁଇଂ ତୋତେ କ୍ଷଣେ ଛାଡ଼ି ନ ପାରଇ
ଦାରୁଣ ହିଆ ତୋର ଅଟଇ ବଇଦେହୀ ।
ସପନ ନିଧି ମୋତେ କାହିଂ ଛାଡ଼ିଗଲୁ
ଯୁବାକାଳେ ମୋତେ ଯେତେ କଷ୍ଟ ଦେଲୁ ।
ପୋଡୁ ପୋଡୁ ଜୀବନରେ ଯାଉ ଦେହୁ ଛାଡ଼ି
ଭୋ ଯମ ଦେବତା ନିଅ ପ୍ରାଣ କାଢ଼ି ।
ଆଉ କାହାକୁ ଘେନି ଥିବଇ ମୁଂ ଯେଥ
ଯଶଶ୍ରୀ ଆୟୁଷ ମୋର ହରିଲା ଦଶମାଥ ।
କିବୁଧି କରିବଇଂ ପୋଡୁ ମୋର ମୁଣ୍ଡ
ସୀତାର ଦେହ ଗୋଟି ହୋଇଲା
ବେନିଖଣ୍ଡ ।
ଯେହା ଦେଖି ପ୍ରାଣ ନ ଯାଇ କିସ ପାଇଂ
କେବଣ ସୁଖ ଭୋଗ କରିବି
ଜୀଇଂଥାଇଂ ।
ସତୀ ସାଧବୀରେ ଅଟୁ କମଳିଣୀ
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ତୋତେ ପକାଇଲା ହାଣି ।
ଯେ କର୍ମ ଅରଜିଲୁ ଦେବୀ ଚାନ୍ଦମୁହିଂ
ଏତେ ବୋଲି ରାମ ଢଳି ପଡ଼ିଲେ ମହୀ ।
ଦେଖି ସଉମିତ୍ରୀ ଧଇଲାକ ତୋଳି
ସବୁଙ୍କର ନୟନୁ ଅଶ୍ରୁଗଳି ।

x x x

ବିକଳ ହୋଇଲେ ଯେ ସକଳ ନରନାରୀ
ସୀତାର ସହିତେ ଯେ ଶୁଣିଲେ ସହସ୍ରେକ
ଅସୁରୀ ।
ହସିଣ ଚାହିଂଣ ପୁଣିଣ ଭାଳିଲେ
ଯୁଝି ନପାରି ଗୋ ଯେମନ୍ତ ବୁଧି କଲେ ।
ସୀତା ତ୍ରିଜଟାସରମା ଭାଳିଲେ ତିନିଜନ
କେମନ୍ତେ ବାରତା ପାଆନ୍ତି ଶ୍ରୀରାମ
ରାଜନ ।
ନ ପୁଣ ରଘୁନାଥ ଆତ୍ମାଘାତେ ମରଇ

ମାୟା କଥା ବୋଲି ବିଚାର ନ କରଇ ।
ଏମନ୍ତ ଭାଳି ଯେକ ଅସୁରୀ ଯେ ଗାଆନ୍ତି
ଯାହାକୁ ସର୍ବଦା ପ୍ରତେ କରିଥାନ୍ତି ।
ନିକୁମ୍ଭିଲା ନାମ ଯେ ଅଟଇ ତାହାରି
ତ୍ରିଜଟା ବୋଇଲା ଶୁଣସିରେ ନାରୀ ।
ମାୟା ସୀତା ନେଇ ଯେ ମାଇଲା ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ
ବିଭୀଷେଣ ଆଗେ ଯାଇଂ କହସି ତ୍ୱରିତ ।
ଶୁଣି ରାକ୍ଷସଣୀ ଯେ ଅଇଲା ତଡ଼ତି
ଘରୁ ବାହାର ହୋଇ ଧଇଲା କପିମୂର୍ତ୍ତି ।
ନିଜ ମୂର୍ତ୍ତି ଧରି ବିଭୀଷେଣକୁ ଭେଟଇ
ଶୂନ୍ୟରୁ ଖସି ଯେ ଛାମୁରେ ମିଳଇ ।
କ୍ଷତେ ଦଣ୍ଡ ପ୍ରଣାମ କରି କହଇ କଥାମାନ
ଶୁଣ ଦେବ ଠାକୁର ଲଙ୍କାର ରାଜନ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଯେ ମାୟାସୀତାକୁ ମାରିଗଲା
ସେକଥା ନଗ୍ରଯାକ ଯେ ଉଚ୍ଚାନ ପଡ଼ିଲା ।
ତ୍ରିଜଟା ସରମା ମୋରେ ପେଷିଲେକ ରାଇ
ବୋଇଲେ ବିଭୀଷେଣକୁ କହ ବେଗେ
ଯାଇଂ ।
ଭୋ ରାଜନ ଶ୍ରୀରାମର କୋପ କର ଶାନ୍ତି
ଏତେ ବୋଲି ରାକ୍ଷସୀ ଚଳିଲା ତଡ଼ତି ।
ହରଷ ହୋଇଣ ଯେ ବିଭୀଷେଣ
ଚଳିଯାଇଂ
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଚାହିଂ ବଚନ ବୋଲଇ ।
ଛାଡ଼ ମୃତପିଣ୍ଡ ନୋହଇ ତୋର ସତୀ
ଅସୁରଙ୍କର ମାୟା ତୁ ନ ଜାଣୁ ରଘୁପତି ।
ମାୟା ଯୁବତୀ ସେ ପକାଇଲା ହାଣି
ଯହୁଂ ଯେ ଯୁଦ୍ଧରେ ନ ପାରିଲା ଜିଣି ।
ଘୋର ଯୁଦ୍ଧ ଦେଖି ତରକେ ଯେହାକଲା
କେମନ୍ତେ ଆନେ ଚଉଦ ଭୁବନେ ସାଧିଲା ।
କୁମନ୍ତ୍ର କୂଟ କପଟ ଜାଣଇ ବହୁତ
ସୀତାକୁ ଛୁଇଂବାକୁ କି ଭାର୍ଜନ ଦଇତ ।
ଅଗ୍ନିର ତେଜ ଯେ ଅଗ୍ନିଳି ତୋର ନାରୀ
ଦେବ ଦାନେବ ଯାହାକୁ ଚାହିଂତ ନପାରି ।
ମାୟା କଥା ଯେଥକୁ ନ ଭାଳ ଗୋସାଇଂ
ଶୋକ ଛାଡ଼ିଣ ଯେ ଉଠିଲେ ରଘୁସାଇଂ ।
ଭୋ ବିଭୀଷେଣ କହ ମୋତେ ସତ
ଅଟଇକି ନୋହଇ ଜନେକଦୋହିତ ।

x x x

ବିଭୀଷଣ ବୋଇଲା ଦେବ ଶୁଣ ରଘୁନାଥ
ମୁଇଂ ଯାହା କହିଲଇଂ ଅଟଇ ଯଥାର୍ଥ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ବଳେ କି ସୀତାକୁ ହୋଯେ ମାରି
ସାକ୍ଷାତ ସାଧେବୀ ସେ ଜନେକ କୁମାରୀ ।
ଚାଲ ସ୍ୱାମୀ ଏବେ ସୁବଳୟାକୁ ଯିବା
ବେଳ ଅସ୍ତ ହୋଇଲା ଯେଥେ କିମ୍ପା ଥିବା ।

ରାମ-ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ସ୍ୱପ୍ନଦର୍ଶନ

ନିଜ ନବରେ ଯେ ହୋଇଲେ ପରବେଶ
ନିଦ୍ରାରେ ଅଶକତ ଦଶରଥର ଶିଷ୍ୟ ।
ନୀଳ ଆଗିଆଣି ରଖିଲାକ ଠଣା
ବିଭୀଷେଣ ବୁଲଇ ବଜାଇ ବାଜଣା ।
ସୁଗ୍ରୀବର ଅଙ୍ଗଦ ଜମ୍ବେବ ହନୁମନ୍ତ
ଆଗପଛ ଦୁଇପଖା ଲାଗଇ ଯେହାନ୍ତ ।
ଲକ୍ଷଣ ଧନୁଧରି ଜଗଇ ପାହାରୀ
ନିଜେ ଅଚେତନ ଅଯୋଧ୍ୟା ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
କୃଷ୍ଣାଜିନ ଛାଲେ ଅମଳାଣ ଶାଢ଼ୀ ଶେଯ
ତହିଂ ପହୁଡ଼ିଣ ଅଛନ୍ତି ରାମରାଜ ।
ନିଦ୍ରାରେ ରଘୁନାଥ ଦେଖିଲେ ସପନ
ଶ୍ୱେତ ଗଜ ଆରୋହି ଅଛନ୍ତି ରଘୁନାନ ।
ଶିରେ ଶ୍ୱେତ ଛତ୍ର ଉଡ଼ଇ ଫର ଫର
ଶ୍ୱେତ ପୁଷ୍ପମାଳା ଲମ୍ବଇ ହୃଦୟର ।
ଶ୍ୱେତବସ୍ତ୍ର ପରିହରଣ ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦନ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ କଟୋରାଯେ ଶାଳୀଅନ୍ନ କରନ୍ତି ଭୋଜନ ।
ଶ୍ୱେତ ପର୍ବତ ଉପରେ ଛନ୍ତି ଉଠି
ଶ୍ୱେତ ମେଘଙ୍କର ଶୁକଳ ପୁଷ୍ପ ବୃଷ୍ଟି ।
ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ବାହେ ଶାରଙ୍ଗ ଧନୁଶର
ସାମବେଦ ଶିଖା ଶିଖାନ୍ତି ଦ୍ୱିଜବର ।
ସୁବାସ ସମୀର ଶୀତଳ ଘେନି ବହେ
ସନ୍ତୋଷେଣ ସାନନ୍ଦ ମନ ହୋଯେ ।
ଶୁକଳ ଶୂନ୍ୟ ଯେ ଦିଶଇ ସୃଷ୍ଟି ଯାକ
ସାଧୁ ସାଧୁ ଡାକ କରନ୍ତି ସୁରଲୋକ ।
ଶ୍ୱେତଚାମର ଯେ ପଡ଼ଇ ଚଉପାଶ
ଶିରେ ବାନ୍ଧିଛନ୍ତି ଶୁକଳ ଝିନବାସ ।
ଶ୍ରୀକର୍ପୂର ଗୁଣ୍ଡି ଯେ ସିଞ୍ଚନ୍ତି ସେନାମାନେ
ଶ୍ୱେତ ରନ୍ ଶୋଭାବନ ଶରୀର ଭୂଷଣେ ।
ସୁନ୍ଦରୀ ସୁସ୍ୱରେ ହୁଳହୁଳି ଦ୍ୟନ୍ତି
ସୀତୟା କୋଳେଧରି ପୂର୍ବ ମୁଖେ ବସିଛନ୍ତି ।
ଶ୍ୱେତ ଅଶ୍ୱ ସଜ କରି ସନ୍ନିଧେ ଲୋକ ଘେନି
ଶୁଦ୍ଧ ସୁମଙ୍ଗଳେ ଯେ ଶବଦ ଶୁଭଇ ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନି ।
ଏସନେକ ସପନ ଯେ ଦେଖିଲେ ରଘୁପତି
ନିଦ୍ରା ତେଜିଣ ଯେ ଉଠିଲେ ଦାଶରଥି ।
ଲକ୍ଷଣକୁ କହିଲେ ସପନ ବୃତ୍ତାନ୍ତ
ସଉମିତ୍ରୀ ବୋଇଲେ ଶୁଣ ସୀତାକାନ୍ତ ।
ତଇଲୋକରେ ଈଶ୍ୱର ତୁ ହୋଇବୁ ଯେ ଯେକା
ଅଳପ ଦିନେ ଆମ୍ଭେ ବିଧଂସିବା ଲଙ୍କା ।
ଆଜର ସାଂଗ୍ରାମ ହୋଇବ ଦେବଜୟେ
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତକୁ ଦେବ ଆଜ କରିବ କ୍ଷୟେ ।
ଏହି ରାତେ ସପନ ଦେଖିଲି ଭୋଦେବ ଯାହା

ଶୁଣ ସାବଧାନେ ତୁମ୍ଭେ ତୈଲୋକ୍ୟର
ନାହା ।
ରାବଣର ତନୟେ ଯେ ମଇଂଷି ବାହାନ
ଗଳାରେ ରଙ୍ଗପୁଷ୍ପ ମାଳା ଶୋଭାବନ ।
ରଙ୍ଗବସ୍ତ୍ର ପରିହରଣ ଡରରେ ଜରଜର
ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗକୁ ଗମଇ ରାବଣ କୁମାର ।
ଯେସନେକ ସପନ ଦେଖିଲି ଗୋସାଇଂ
ବସିଥିଲି ସିନା ନୟନେ ନିଦ୍ରା ନାହିଂ ।
ଅଳପ ଘୁମଘାଲି ହୋଇଲା ପାହାନ୍ତିକି
ଭୋଦେବ ସପନ ମୁଂ ଦେଖିଲି ଯେତିକି ।
ବିଚାରି ଜାଣିଲି ମରିବ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ
ଶୁଣି ସନ୍ତୋଷ ଯେ ହୋଇଲେ ରଘୁନାଥ ।

ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ବଧ

ରାତ୍ର ପ୍ରହରେ ଥାଉ ଉଜାଗର
ବିଭୀଷଣେ ଚାହିଁ ଯେ ବୋଲନ୍ତି ରଘୁବୀର ।
କିହୋ ଲଙ୍କପତି କରିବା ଆମ୍ଭେ କିସ
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ କୁମର କେମନ୍ତେ ହୋଇ
ପ୍ରାଣନାଶ ।
ତାହାକୁ ଦେଖି ମୋର ପଳାନ୍ତି ସଇନି
ଯୂଥପତି ନପାରନ୍ତି ଶାଳଶିଳ ଘେନି ।
ସେନାମାନେ ଭୟେ ଆଡ଼ ହୋଇଯାନ୍ତି
ବୀର ମହାବୀର କେହି ନରହନ୍ତି ।
ଲକ୍ଷଣ କୁମାର ନୋହଇ ସାମରଥ
ମୋତେ ତୁମେ ଯୁଝି ନଦିଅ କଦାଚିତ ।
ତୁ ତ ବିଭୀଷେଣ ଓପ୍ରୋଧ ତାକୁ କରୁ
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ବୀର କେମନ୍ତେ ଆନେ ମରୁ ।
ବାବୁ କ୍ଷେତ୍ରୀ ତୁରେ ଅଟୁ ମେଘନାଦ
ସାଚା ବୀରଧ୍ୱ ତୋର ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ପଦ ।

x x x

ଶ୍ରୀରାମ ବିମନ ଜାଣିଲା ବିଭୀଷେଣ
କରଯୋଡ଼ି କହିଲା ଯେ ଶୁଣିମା ରଘୁନାନ ।
ପୂର୍ବେ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଅନେକ ତପ କଲା
ବାର ବରଷ ଯେ ଆହାର ବର୍ଜିଲା ।
ବାର ବରଷ ଯେ ନକଲା ମଇଥୁନ
ନିଦ୍ରା ସହିତେ ନାହିଁ ଦ୍ୱାଦଶ ବରଷେଣ ।
ଇନ୍ଦ୍ରି ନିଗ୍ରହିଣ ଅନେକ ତପ କଲା
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଣ ବିଧାତା ବରଦେଲା ।
ଜଗତ ଜିଣ ବୋଲି ଯେକମନ୍ତ କର୍ଣ୍ଣେ
ଦେବଦଳଣ ରଥ ଦେଲାକ ତୋଷମନେ ।
ଅକ୍ଷୟେ ଦ୍ରୋଣ ଯେ ଦିବ୍ୟଅସ୍ତ୍ର ଦେଲା
ଦିଗଦହନ ଚିରାଳ ବିଜୟେ ଧନୁ
ସମର୍ପିଲା ।
ତେଣୁ ସେ ଦଇତ ଜିଣିଲା ତିନିପୁର
ପ୍ରଥମ ରଣବେଳେ ଜିଣିଲା ବଜ୍ରଧର ।
ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ସେ ଆଣିଲା ବନ୍ଦୀକରି
ତେଣୁ ନାମ ବୋଲାଇଲା ଇନ୍ଦ୍ରର
ଅଇରି ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ଅଜୟେ ବିଶ୍ରବାର ନାତି
କୋଟିୟେ ଭାରିଯା ତାର ଅଟଇ
ପଦ୍ମନେତ୍ରୀ ।
ସବୁ ଭୁବନରୁ ଅଛି ବାଛି ଆଣି
ଡରେଣ ମଇତ୍ର ହୋଇଲା ବଜ୍ରପାଣି ।
ବଡ଼ ଦୁଲଭେ ସେ ମରଇ ଅସୁର
ଶୁଣି ବିସ୍ମୟେ ଯେ ହୋଇଲା ରଘୁବୀର ।
ଲକ୍ଷଣ ପ୍ରତଜ୍ଞା ଯେ କରନ୍ତି ଶିରଝୁଣି
ଦେସି ଆଜ୍ଞା ଦେବ ସୂର୍ଯ୍ୟ କୁଳମଣି ।
ଯେତେ ଜପତପ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ କଲା
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭିତରେ ସବୁନ୍ତି ଜିଣିଲା ।
ଆଜ ତାର ଜୀବନ ହରିବଇଁ ମୁଇଁ
ନିୟମ କରୁଅଛି ଧନୁଶସ୍ତ୍ର ଛୁଇଁ ।
ଯେବଣ ବ୍ରହ୍ମା ତାହାକୁ ଦେଇଅଛି ବର

ତାହାରେ ରଖିଲେ ମାରିବି ଅସୁର ।
ଯେତେ ବୋଲି ସଜ ସମରେ କନେଷ୍ଟ
ଅକ୍ଷୟେ ବେନିଦ୍ରୋଣ ଭିଡ଼ିଲେ
କାନ୍ଧତଟ ।
କରେଣ କୋଦଣ୍ଡ ଯେ ବିକ୍ରମ ସିଂହମୂର୍ତ୍ତି
ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦ ଯେ ହୋଇଲେ ରଘୁପତି ।
ବିଭୀଷେଣକଇ ବୋଇଲେ ତୁ ଶୁଣ
ଲଙ୍କପତି
ଲକ୍ଷଣର ସଙ୍ଗେ ତୁ ହୋ ଯାଅସି ତଡ଼ତି ।
ସଉମିତ୍ରୀ ସାନ ନଜାଣଇ ଯୁଦ୍ଧର ଭଙ୍ଗୀ
ତୁମ୍ଭେ ଦୁଇ କ୍ଷତ୍ରୀ ହୋଅ ଏକ ସଙ୍ଗୀ ।
ଅଙ୍ଗଦ ହନୁମନ୍ତ ଯିବେ ଆଗ ହୋଇ
ନଳ ନୀଳ ସୁଷେଣ ଯୁଝିବେ ପରିଘାଇ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ଜମ୍ବେବ ପଖା ରଖିଥିବେ
କେଶରୀ ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ପଛକୁଯେ ଯିବେ ।
ଶଉରୀ ଶତବଳ ଆଣିମେ କଢ଼ାଇ
ଦଧିମୁଖ ବଳିମୁଖ ଓଗାଳିବେ ଯାଇଂ ।
ଡାଳିମ୍ବ ଚନ୍ଦନ ପବନ କାଳିଞ୍ଜନ
ଗବୟେ ଗବାକ୍ଷ କାମୋଦସୁସୋଦନ ।
ଏ ଆଠବୀରେ ମାରିବେ ସୈନ୍ୟପଣି
ବସନ୍ତ କଞ୍ଚଣ ନଥିବେ ଯୁଦ୍ଧେ ମିଶି ।
ସଂପାତି ଶତବାଳି ଓହାଡ଼େଣ ଥିବେ
ସୈନ୍ୟଆଗ କରି ପଛେଣ ଯୁଝିବେ ।
ତୋତେ ହୋ ବିଭୀଷେଣ ଲାଗଇ ମୋର
ଭାଇ
ଗାଢ଼ ପାଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଆସିବ କଢ଼ାଇ ।
ଗଡୁ ବାହାର କରିଆଣିମ ମେଘନାଦ
କଟେକ ଭିତରେ ପଣି ନକରିବ ବାଦ ।
ସବୁ ରକ୍ଷକପି ତୁମ୍ଭର ସଙ୍ଗେ ଯାନ୍ତୁ
ଅଧ ସୈନ୍ୟମାତ୍ର ଏକା ଏଥେ ଥାନ୍ତୁ ।

ତୁହୋ ବିଭୀଷେଣ କରିବୁଟି ଯୁଦ୍ଧ
ଦୈତ୍ୟଙ୍କର ମାୟା ତୁମ୍ଭେ ଦଇତେ ସିନା
ବୁଝ ।
ଯେତେ ବୋଲିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଉଠିଣ ଉଭା
ହୋନ୍ତି
ଲକ୍ଷଣକୁ କୋଳକରିଣ ତିଆରନ୍ତି ।
ବାବୁ ସଉମିତ୍ରୀ ମୋହୋର ବୋଲେ ଥିବୁ
ଆଗଭର ହୋଇ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତକୁ ନଯୁଝିବୁ ।
ମୋହୋର ସପତ ତୋତେ ଜାନେକୀର
ରାଣ
ବିଭୀଷେଣ ପଛେ ଥାଇ ଯୁଝିବୁ ଲକ୍ଷଣ ।
ଜାଣୁନା ମେଘନାଦ ଯେମନ୍ତ ଶହସ୍ର
ବିନ୍ଧଇଂ
ଆଖି ନପିଛାଡୁ ସ୍ୱର୍ଗ ମଞ୍ଚ ରୁନ୍ଧଇଂ ।
ରଣଗୋଳ କରିରେ ମାରଇଟି ବଳେ
ସେ କଥାକୁ ତଲେ ବାବୁ ଥିବ ସମର
କାଳେ ।
ଯାଅ ତୋତେ କଲ୍ୟାଣ ହୋଇ ସଉମିତ୍ରୀ
ହେଳେ ଜିଣି ଆସ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ କ୍ଷେତ୍ରୀ ।
ପରିମୁଣ୍ଡା ହୋଇ ଯାଇଂରେ ତୋତେ ବାବୁ
ତୋହୋର ଜୀଇଂଥିଲେ ଅଛଇ ମୋତେ
ସବୁ ।
ନପୁଣ ରଣଦେଖି ଆଗଭର ଧାଉଂ
ଜଗତ ଅନ୍ଧାର ସେ କରଇ ଚାହୁଂ ଚାହୁଂ ।
ଶୂଳ ଶକତି ଗଦା ଯେକାବେଳେ ଯେ
ମାରଇ
ଦେବତାଙ୍କୁ ଦୁଲଭ ଯେମନ୍ତ ଯୁଦ୍ଧ ସେ
କରଇ ।
ମୁଇଂ ତୋତେ ମୁରୁଛି ନପାରଇରେ ଭାଇ
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଛାମୁକୁ ଭାର୍ଜନ କେ ଯାଇଂ ।

ତୋତେ ପଠିଆଇ ମୁଂ ଏଥେ କିମ୍ପା ଥିବି
ସଇନି ସଜ ହୋଇ ମୁଇଂ ଯେବେ ଯିବି ।
ବିଭୀଷେଣ ବୋଇଲା ତୁ ଶୁଣ ରଘୁବୀର
ରାତ୍ର ପ୍ରହରେକ ଅଛଇ ଅପାର ।
ନିଶବଦ ହୋଇ ଯେଥୁ ଆମ୍ଭେ ଯିବା
ତୁନି ହୋଇ କବାଟ ବାହାରେ
ରହିଥିବା ।
ଦ୍ୱାର ଫିଟିଲେ ଯେ ପଶିବା ଝସାଇଂ
ଆନ ପ୍ରକାରେ ଜୟ ନାହିଂଟି ଗୋସାଇଂ ।
ଗୋଳ ବାଜିଲେଣ ଜାଣିମ ମେଘନାଦ
ବ୍ରହ୍ମା ଦେଇଅଛି ଯେବଣ ମନ୍ତ୍ରପଦ ।
ନିକୁମ୍ଭିଲା ବଟତଳେ କରିବାକ ହୋମ
ରଥେକ ବାହାର ହୋଇବ ଦେବଦଳଣ
ନାମ ।
ତାହା ଚଢ଼ି ଆସି ସମରେ ପଶଇ
ଅକ୍ଷୟେ ତ୍ରୋଣ ବାଣେ ସବୁ ସୈନ୍ୟ
ନାଶଇ ।
କାଲି ଯେ ମାୟା ସୀତାକୁ ଗଲା ମାରି
ଯେବୁଧି କପଟ ହାଦେ ଅଟଇ ତାହାରି ।
ଯହୁଂ ସେ ଲକ୍ଷଣ ହୋଇଲା ଆଗୁସାର
ବିଚାରି ବାହୁଡ଼ିଲା ରାବଣ କୁମର ।
ଭାଳିଲା ଯେ ରଥେ ଥିଲେ ନୋହଇଂ
ଶତ୍ରୁଜିଣି
ସବୁ ସଂହାରଇ ହୋମଘରୁ ରଥ ଆଣି ।
ଯେତେ ବୋଲି ତରକ ଛନ୍ଦ କରିଗଲା
ମାୟା ସୀତାଯେକ ଉପାୟେ ଭିଆଇଲା ।
ସେ ରଥ ଚଢ଼ିଣ ଅଇଲା ଦୁଇବେଳ
ନାଗ ଫାଶେ ବାନ୍ଧି କଲାକ ମହାଗୋଳ ।
ବ୍ରହ୍ମ ଶସ୍ତ୍ର ଦିନରେ ସେହି ରଥ ଚଢ଼ି
ଏଡ଼େ ବଳ ତୋର ମାଇଲା ଯେକ ଘଡ଼ି ।

କାଲି ସେ ବିବାନ ନଥିଲାକ ଯହୁଂ
ତରକ ଛନ୍ଦେଣ ବାହୁଡ଼ିଣ ଗଲାକ ସେହୁ
ତହୁଂ ।
ଯେବେ ଆମ୍ଭେ ପାଚେରି ପାଖେ
ଲାଗିଥିବା
କବାଟ ଫିଟିଲେଣ ଭିତରେ ପଶିବା ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ମନ୍ଦିରେ ବେଢ଼ିବା ଧାତିକାରେ
ଗୋଳ ଯୁଦ୍ଧ କରି ମାରିବା ଯେ ଯାହାରେ ।
ନିକୁମ୍ଭିଲା ବଟ ତଳକୁ ନପାରି ଯାଇଂ
ତେତେବେଳେ ସେ ଅବା ମରିବାକ
ଗୋସାଇଂ ।
ଶୁଣି ହରଷ ଯେ ହୋଇଲା ଶ୍ରୀରାମ
ବିଭୀଷେଣକୁ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ରଘୁନାନ ।
ସାଧୁ ସାଧୁ ଲଙ୍କପତି ସାଧୁ ତୋର ହିଆ
ଜାଣିଲି ମହାତ୍ମା ତୁ ଅଟୁ ପୁଣ୍ୟ ଦେହା ।
ସୋଦର ଭାଇଙ୍କି ଛାଡ଼ିଲୁ ମୋର ପାଇଂ
ବନ୍ଧୁବର୍ଗ ମଲେ ଭାଳିବା ତୋର ନାହିଂ ।
ଯେବେ ପୁତୁରାକୁ ଯାଉଅଛୁ ମାରି
ଯେକଥା ଆନବେଳେ ନୁହଂଇନା କରି ।
ଏତେ ବୋଲି ରାମ ବିଭୀଷେଣକଇ
କୋଳକଲେ
ଲକ୍ଷଣ ହାଥଧରି ସମର୍ପିଣ ଦେଲେ ।
ଏହାର କଥା ରାଜା ଲାଗଇନା ତୋତେ
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତକଇ ଆଜି ଜିଣିଦେବୁ ମୋତେ ।
ହୋଉ ଦେବ ବୋଲି ଯେ ବୋଲଇ
ବିଭୀଷେଣ
ମୋତେ ସାହା ଘେନି ସେ ମାରିବେ
ଲକ୍ଷଣ ।
ଏତେ ବୋଲି ଶ୍ରୀରାମ ଚରଣେ ନମନ୍ତି
ଆପଣେ ରଘୁନାଥ କୋଦଣ୍ଡ ଗୁଣେ ଦ୍ୟନ୍ତି ।

ଦୁଇକନ୍ଧେ ଭିଡ଼ିଲେ ଅକ୍ଷୟେ ଦ୍ରୋଣବେନି
ପାଦ ବଢ଼ାଇଲେ ଅନୁକୂଳ ଘେନି ।
ଜମ୍ବେବ ସୁଷେଣ ମଙ୍ଗଳ ପାଠ ପଢ଼ି
ଯାଆନ୍ତି ରାତ୍ର ଯେ ଅଛଇ ବେନିଘଡ଼ି ।
ନବମୀର ତିଥି ଯେ ହୋଇବ ପରାଭାତେ
ରବିବାର ଦିବସ ହସ୍ତାନକ୍ଷତ୍ରେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ରାଶିକି ସାଧକେ ତାର ହୋଇ
ତୃତୀୟ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଲି ଜମ୍ବେବ ମନ୍ତ୍ରୀ କହି ।
ଲକ୍ଷଣ ରାଶିକି ପ୍ରଶସ୍ତ ଅଟଇ ସେଦିନ
ଶୁଣି ରଘୁପତି ଆନନ୍ଦ ମନେ ମନ ।
ପର୍ବତୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ ଦିଉଡ଼ି ଲଗାଇ
ପଥ ବାହି ଯାନ୍ତି ନିଶବଦ ହୋଇ ।
ଲଙ୍କାଗଡ଼ ତଳେ ହୋଇଲେ ପରବେଶ
ଶିଳାବୃକ୍ଷ ଧରି ଯେ ରହିଲେ ତରୁଶିଷ ।
କୋଟିଏ ରାକ୍ଷସ ଯେ ରକ୍ଷା କରିଥିଲେ
ଆଗିଆଣି ଦଣ୍ଡର ମୁଖରେ ପଡ଼ିଲେ ।
ବାଜିଲା ରଣଗୋଳ ସାଂଗ୍ରାମ ଧନ୍ଦୋଳ
ମାର ମାର ଧ୍ୱନି ଯେ ବାଜଇ ରଣଗୋଳ ।
ଶହସ୍ରେ ମରାମରି ବୃକ୍ଷେ ପିଟାପିଟି
ରକ୍ଷ ଭାଲୁଙ୍କ ଯେ ଅସୁର ରଣେ ଲୋଟି ।
ଲଙ୍କାର ଦଇତେ ପାଇଲେ ବାରତା
ଏକକୁ ଆରେକ ପଚାରନ୍ତି କଥା ।
କେ ବୋଲଇ ଗଡ଼େ ଯେ ପଶିଲେ ରକ୍ଷକପି
କାଲି ଗଡ଼ଦ୍ୱାରେ ରହିଥିଲେ ଛପି ।
ଦୁଣ୍ଡ ନଶୁଭଇ ବାଜଣା ନବଜାଇ
କବାଟ ଫିଟିବା ମାତ୍ରକେ ପଶିଲେ ଝସାଇ ।
ଠଣା ରାକ୍ଷସଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ
ଦୁଇ କଟିରୁ ଯେ ଅନେକ ସୈନ୍ୟ ମଲେ ।
ଆଜି ନଗ୍ର ନିଷୟେ କରିବେ ଧୂମାନ୍ତ
ଆପଣେ ଭାଳିଆସି ଅଛଇ ସୀତାକାନ୍ତ ।
ଗଡ଼େ ନିହାଇ ପଶନ୍ତି ଲୋକେ ଯେ କହିଲେ
ବିଭୀଷେଣର ବୁଧିରୁ ରାଦ୍ରହୁଂ ଅଇଲେ ।
ବିକରାଳ ମୂର୍ତ୍ତି ଦିଶନ୍ତି କପିମାନେ
ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଖେପୁ ଯେ ଅଛନ୍ତି ଗଗନେ ।
ଯେକର କହନ୍ତେ ଆରେକ ତହିଂଜାଣି
ଉତ୍ତର ଦ୍ୱାରେ ଯେ ବାଜିଛି ହଣାହଣି ।
ନଗ୍ର ନରନାରୀ ହୋଇଲେ ବିକଳ
କୁଦାକୁଦା ହୋଇ ଭାଳନ୍ତି ସକଳ ।
ପିଢ଼ାଙ୍କର ଉପରେ ଉଠିଣ ଚାହାନ୍ତି
କେ ବୃକ୍ଷରେ ଥାଇଂଣ ସାଂଗ୍ରାମ ଦେଖନ୍ତି ।
ପ୍ରସାଦ ଅଟାଳି କେ ମେଢ଼ରେ ଉଠିଚାହିଂ
ତଳର ଲୋକକୁ ଯେ ଦେଖିଲେ କଥା କହି ।
ହୋଇଲା ହାଲୋହୋଳି ଯେ ଶଏକ୍ଷୁଣ ଲଙ୍କା
ମର୍କଟ ଭାଲୁଙ୍କଙ୍କୁ ଅସୁରେ କଲେ ଶଙ୍କା ।
ସାଜ ସାଜ ବୋଲି ଯେ ପାଡ଼ିଲେ ଡାକମାନ
ସାଜିଲେ ରଥଗଜ ଚତୁରାଙ୍ଗ ସୈନ୍ୟ ।
ଧାଇଂଲେ କଙ୍କ ଧଙ୍କ ସିଘ ତୁରଙ୍ଗ ଚାରି
ସଲୋପି ଅଲୋପି ଦେବଦତ୍ତ ଆଦି କରି ।
ଉତ୍ତରଦ୍ୱାରେ ଯାଇଂ ବିରୋଧ ବୀରକଲେ
ପଛେ ଯାଇ ଶ୍ରୀରାମ ପଶି ନୁଆରିଲେ ।
ଲକ୍ଷଣ ବିଭୀଷେଣ ଅଙ୍ଗଦ ହନୁମତ
ସୁଗ୍ରୀ କେଶରୀ ସୁଷେଣ ଜମ୍ବୋବନ୍ତ ।

ଶଉରୀ କାଳିଞ୍ଜନ ଗାନ୍ଧମାରଦନ
ଦଧିମୁଖ କାଳିମୁଖ ବସନ୍ତ ପବନ ।
କୁନ୍ଦ କାମୋଦ ପନସ ପନଶିଳ
ବିବିଧ ସଂପାତି ବଳିମୁଖ ନଳ ନୀଳ ।
ଯେମାନେ ପଶିଲେକ ବହୁତ ଥାଠ ଘେନି
ଶ୍ରୀରାମ ରହିଲେ ସଙ୍ଗେକ ସେନା ଘେନି ।
ଡାଳିମ୍ବ ଚନ୍ଦନ ଆବର ଶତବାଳି
ରକ୍ଷକପି ସଇନ ଯେ ନୋହଇ ଆନେ
କଳି ।
ଗଡ଼ର ବାହାରେ ଯେ ରହିଲେ ଦାଶରଥି
ଆଗେ ଓଗାଳିଲେ ଦଇତ ସାତରଥୀ ।
ଦଇତଙ୍କର ବଳ ଯେ କଳଣା ନଯାଇ
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଯୁଦ୍ଧ ଯେ କରନ୍ତି ସାତଭାଇ ।
ଘୋର ସାଂଗ୍ରାମ ଯେ ବଢ଼ିଲା ବେଳୁବେଳ
ଭିତରେ ପଶିଲା ଯେ ସୁମିତ୍ରାର ବାଳ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ପୁରକୁ ବୋଲିଣ ଧାଡ଼ିଦେଲେ
ବାଟେ ଯାଉଂ ଅନେକ ଦାନବ
ଓଗାଳିଲେ ।
ଦେଖି ହନୁମତ ଧାଇଂଲା ଆଗସରି
ରାକ୍ଷସନ୍ତ ମାଇଲା ଯେ ଶିଳାବୃକ୍ଷ ଧରି ।
ଅଙ୍ଗଦ ଜମ୍ବେବ ସୁଷେଣ ସୁଗ୍ରୀବର
ଏହି ଦୈତ୍ୟ ସୈନ୍ୟ ଯେ ମାଇଲେ
ଅପାର ।
କେଶରୀ ଦ୍ବିବିନ୍ଦ ରଣଗୋଳ କଲେ
ବିଭୀଷେଣ ମାରନ୍ତେ ଅନେକ
କ୍ଷୟେଗଲେ ।
ଦୈତ୍ୟଙ୍କର ପ୍ରବଳ ଦେଖି ଯେ ଶ୍ରୀରାମର
ଭାଇ
ଦିବ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ର କରି ଯେ ମାରିଲା ଦୁହାଇ ।
ଯେକା କାଣ୍ଡକେ ସହସ୍ରେ ଅସୁରେ
ସଂହାରଇ
ଶହସ୍ରେକ ନଛାଡୁ ଆରେକ ଶହସ୍ର
ବିନ୍ଧଇଂ ।
ଅନେକ ଦୈତ୍ୟ ଯେ ପଡ଼ିଲେ ତାର ବାଣେ
ବିକଳେ ରାକ୍ଷସେ ପଳାନ୍ତି ଯେଣେତେଣେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଲକ୍ଷଣ ସମର କଥା ଶୁଣ
ଦେବତା ଦୁଲଭ କରନ୍ତି ଯେବଣ ରଣ ।
ଦୁହିଂଙ୍କରି ଶ୍ୟରୀରୁ ରଧିର ଗଳୁଅଛି
ଶକ୍ରାଜିତ ବୋଇଲାରେ ଶୁଣ ରଘୁବଚ୍ଛି ।
ଯୁବାକାଳେ ସ୍ତିରୀ ଭୋଗ୍ୟ କରି ନ ପାରିଲୁ
ମରିବୁ ବୋଲି ମୋର ମୁଖରେ ପଡ଼ିଲୁ ।
ତୁ କେହ୍ନେ ଜାଣିବୁ ଯୁଦ୍ଧର କିସ ମତ
ନଜାଣି ହୁତାଶନେ ପଶୁରେ ବାଳୁତ ।
ମୁଇଂ ସେ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ନଜାଣୁକି ମୋତେ
ବିଭୀଷେଣ ଦୁମ୍ମର କହିନାହିଂ କି ତୋତେ ।
ଶତେକ ବେଳ ମୁଂ ଯେ ଜିଣିଲି ସୁରଆଳ
ମୋହୋର ମୁଖ ଦେଖି ଡରନ୍ତି ଦିଗପାଳ ।
ମେରୁ ପର୍ବତ ମୁଂ କରିପାରଇ ଧୂଳି
ଲେଉଟାଇ ପକାଇ ମହୀଆଳି ।
ପୃଥିବୀ ବିଦାରିବି କି ନା ରାଜର ଘାୟେ
ସାତସିନ୍ଧୁ ପାଣି ଉଡ଼ାଇବି କି ବାୟେ ।
ପାତାଳ ଭୁବନ ମଞ୍ଚକୁ ଆଣି ପାରଇ
ଯେହିକ୍ଷଣି ତୋତେ ନାରାଜ
ସଂହାରଇ ।
ମୋହୋର ମୁଖେ ପଡ଼ି କେହୁ ଜୀଇଂ ଯିବ
ଦେବତା ପ୍ରଭୃତି କେ ଜୀବନ ପାଇବ ।
ଲକ୍ଷଣ ବୋଇଲା ତୁ ଶୁଣରେ ରାବେଣୀ
ତୋହୋର କଥା ମୁଂ ଅଛିନିଆଗୁ ଜାଣି ।
ଯେ ମୃତ୍ୟୁ ଭୁବନରେ ସଭିହେଂ ନାଶଯାଇ
ଚିର ହୋଇ ଯେଥେ କେହି ଯେ ନରହଇ ।

ଯେ ସୃଷ୍ଟିକି ଯେ ସର୍ଜିଲା ଦଇବ
ପ୍ରଳୟ କାଳେ ପୁଣି ଯେହା ନାଶଯିବ ।
ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଇଂଣ ଅସ୍ତ ହେଉଣ ଅଛନ୍ତି
ଯେ ଯାହାର ବେଳେ ଋତୁ ଭୋଗ
କରନ୍ତି ।
ଶୀତ ବରଷା ଗ୍ରୀଷମ ଋତୁ କାଳେ
ଆତଯାତ ହୋଉଛନ୍ତି ଯେ ଯାହାର
ବେଳେ ।
ଦିବସ ସରିଲେ ପୁଣି ରାତ୍ର ଆସି ହୋୟେ
ରାତ୍ର ହୋଇପୁଣ କାଳକୁ ନଥାୟେ ।
ପୁଣିହିଂ ଦିବସ ପୁଣିହିଂ ନିଶିହୋୟେ
ବାର ତିଥି ନକ୍ଷତ୍ର ମାସ ପକ୍ଷ ଯାୟେ ।
ଦ୍ୱୀପେକେ ସମୋଦ୍ର ସମୋଦ୍ର କେ
ଦ୍ୱୀପେ
ଜଣେଙ୍କର ନାମେ ନାମ କେ ସ୍ୱରୂପେ ।
ସ୍ତିରୀ କେ ପୁରୁଷେ ପୁରୁଷେ ସ୍ତିରୀଅଛି
ଆତଯାତ ହୋଇ ଜୀବନ ଗଛାଗଛି ।
ଯେକା ହୋଇଣ ତ ପଦାର୍ଥେ ନାହିଂ କିଛି
ହାନି ଅପଚୟେ ସବୁରି ଅଙ୍ଗେ ଅଛି ।
ପୃଥୀ ଆପ ତେଜ ବାଇବ ଆକାଶ
ସାଗର ସଙ୍ଗମ ଯେ ନଦୀ ପରକାଶ ।
ପୃଥିବୀକି ମେରୁ ଧାରଣା ଅଟଇ
ବାଲି ମାଟି ପଥର ଅଟଇ ଯେକ ଦେହୀ ।
ମାଟି ବାଲିରୁ ବାଲିରୁ ଶିଳ ଜାତ
ସତ ରଜ ତମ ତ୍ରିଗୁଣଟି ବିଖ୍ୟାତ ।
ଉଦୟେ ମଧ୍ୟାହ୍ନେ ଯେ ସନ୍ଧ୍ୟା ତିନିକାଳ
ଆତଯାତ ହୋଉଅଛି ଯେ ଯାହାର
ବେଳ ।
ତୁ କେହ୍ନେ ବିଚାର କରୁ ଯେ ଅସୁର
ଏ ପୃଥୀର ନାମ ହାଦେ ଅଟଇ ମୃତ୍ୟୁପୁର ।

ବେଦ ବଉଦ ବୋଲି ଅଛଇ ଦୁଇମତ
ଶ୍ୟରୀରାର୍ଥ ପରମାର୍ଥ ଏଯେ ଦୁଇ ସତ ।
ଯେଥିଜାତ ହୋଇଲେ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରାଣହାରି
ତୁ ବୋଲୁ ମୋତେ କେହି ନପାରଇ ମାରି ।
ପୂର୍ବ ଭାଗ୍ୟ ଘେନି ସମୟେ ଭୋଗ୍ୟକଲୁ
ମରିବାର କାଳେ ଆସି ମୋର ମୁଖରେ
ପଡ଼ିଲୁ ।
ଆଜ ଜାଣିମାରେ ତୋହୋର ବଡ଼ପଣ
କିଞ୍ଚିତ ନାରାଚେ ଘେନଇ ତୋର ପ୍ରାଣ ।
କଥା କହୁଂ କହୁଂ ବିନ୍ଧୁଛନ୍ତି ଶର
ଦୁହିଂଙ୍କରି ଶ୍ୟରୀର ଋକତେ ଜରଜର ।
କୁହୁଡ଼ି ପ୍ରାୟେ ହୋଇ ଦିଶଇ ରଣଭୂଇଂ
ଏକକୁ ଆରେକ ଚିହ୍ନନ୍ତା କେହି ନାହିଂ ।
ସାତ ଶସ୍ତ୍ରବାଣ ବାଛି ପେଷିଲା ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ
ଦେଖିଣ ନିବାରିଲା ସୁମେତ୍ରାର ସୁତ ।
ଅଶୀସସ୍ତ୍ରବାଣ ଯେ ପେଷିଲା ଶ୍ରୀରାମର
ଭାଇ
ଗରୁଡ଼ା ଶହସ୍ରେ ଦନୁଜ ପ୍ରତିତୁଲେ ଦେଇ ।
ଦୁଇ ଶସ୍ତ୍ର ମଧବାଟେ ଭେଟାଭେଟି
ହାବୋଡ଼ା ବାଜିଣ ଯେ ପ୍ରଳୟ
ଅଗ୍ନିଉଠି ।
ନିର୍ଘାତ ପରାୟେ ଶବଦ ଶୁଭିଲା
ଅସ୍ତ୍ରଙ୍କର ତେଜେ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ଲୁଚିଲା ।
ଦୁଇଅସ୍ତ୍ର ବାଜିଣ ପଡ଼ିଲା ରଣତଳେ
ଉଲ୍କାପାତ କି ହୋଇଲା ପ୍ରଳୟର କାଳେ ।
ଏସନେକ ଦେଖି ରିଷଭ ସୁଷେଣ
ଜମ୍ୱେବ ହନୁମନ୍ତ ଅଙ୍ଗଦ ବିଭୀଷେଣ ।
କୁନ୍ଦ କାମୋଦ ଯେ ଶରସେତୁ ନଳ
ଧାଇଂଲେ ଯୂତପତି ଘେନିଣ ତରୁଶିଳ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ରଥେ ଉଠିଲେ ବୀରେ ଯାଇଂ

ଚାରି ଘୋଡ଼ାକଇ ଯେ ମାଇଲେ ଦୁହାଇ ।
ଚକ୍ଷୁର ଛଟକେ ବାହୁଡ଼ିଲେ ପୁଣି
ସାରଥି କି ଲକ୍ଷଣ ନାରାଜ ଘେନିହାଣି ।
ବିରଥୀ ହୋଇଲା ଯେ ରାବଣର ସୁତ
ଲକ୍ଷଣଙ୍କୁ ଚାହିଁ ଯେ ବୋଇଲା ଦଇତ ।
କ୍ଷଣେ ରହିଥାଅ ମୁଁ ଆସଇ ସଜ ହୋଇ
ପିତା ନଜାଣଇ ମୁଁ ତାହାକୁ ହାଦେ କହି ।
ସୈନ୍ୟର ସଙ୍ଗେ ତୁ ଯୁଝୁଥାଅ ବୀର
ବିରଥୀ ହୋଇଲି ମୁଁ ନାହିଁ ରଘୁବର ।
ଏତେ ବୋଲି ଭଗ୍ନ ରଥରୁ ଓହ୍ଲାଇଲା
ଲକ୍ଷଣର କର୍ଣ୍ଣେ ବିଭୀଷେଣ କହିଲା ।
ନୋହଇ ସଉମିତ୍ରୀ ନଦିଅ ଯେହାକୁ
ଯାଇଂ
ଯେମନ୍ତ ବେଳ ହାଦେ କେବେ ହେଂ
ନପାଇଂ ।
ନିକୁମ୍ଭିଲା ବଟତଳକୁ ଯେ ଯିବ
ଦେବ ଦଳଣ ରଥ ହୋମରୁ କାଢ଼ିବ ।
ତହିଂ ବସି ଯୁଝିଲେ ଜିଣଇ ଜଗତ
ବ୍ରହ୍ମାର ଆଜ୍ଞା ଯେ ଅଟଇଟି ସତ ।
ସେହି ରଥେ ବସି ଦୁଇବେଳ ଗଲା
ନାଗପାଶ ବ୍ରହ୍ମଅସ୍ତ୍ର ଦୁଇ ଯେ ମାଇଲା ।
ଯେବେ ମୋହୋର ବୋଲ କର ସଉମିତ୍ରୀ
ଯେ ସେ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଅଟଇ ମହାକ୍ଷତ୍ରୀ ।
କିଞ୍ଚିତ ନାରାଜେ ଜଗତ ଦହି ପାରଇ
ସେ ରଥେ ଥିଲେ ଯେହାକୁ କେହି
ନପାରଇ ।
ତୁ ଯେହାକୁ ଓଗାଳି ଯୁଦ୍ଧ କର ଯେବେ
ମୁଇଂ ବୋଲୁଅଛି ଛାଡ଼ି ଯେହାକୁ ନଦେ ।
ବିଭୀଷେଣ କହନ୍ତେ ଜାଣିଲା ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ
ମନେ ବିଚାରିଲା ହୋଇଲା ବିପରୀତ ।

ଚାଣ୍ଡାଳ ଖୁଦ୍ରତା ମୋର କହିଲା ମୃତ୍ୟୁଭେଦ
ଏତେ ବୋଲି ଦୂରିତେ ବାହୁଡ଼ିଲା
ମେଘନାଦ ।
ଦିବ୍ୟ ରଥେକ ଯେ ସାରଥି ଆଣିଦେଲା
ତହିଂ ମହାବୀର ବିଜେ ଯାଇ କଲା ।
ବାବୁ ସେ ରଘୁବର ସବୁ ହୀରାମୟେ
ନବରତ୍ନେ ଜଡ଼ିତ ଶୁଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣମୟେ ।
କାଳକେତୁ ଧ୍ୱଜ ଦିଗଦହନ ଚିରାଜ
ଦେଖି ରିପୁବଳ ଯେ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତରାଜ ।
କରେ ଧନୁ ଧରି ଆସି ପଶିଲାକ ରଣେ
ଭୋଖିଲା ସିଂହ କି ବୁଲଇ ଘୋର ବନେ ।
ବିଭୀଷେଣକୁ ଚାହିଁ ଯେ ବୋଲଇ
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ
ଧିକ ହୋଇ କିନା ତୋର ନିଲଜ
ଜୀବିତ ।
କ୍ଷତ୍ରୀ ହୋଇ ତୁ ମରିବାକୁ ଡରିଲୁ
ଶତ୍ରୁର ତହିଂ ଯାଇ ଶରଣ ପଶିଲୁ ।
ସୁକେଶା ଦଇତ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌କେଶୀ ସୁତ
ମାଳି ସୁମାଳି ତାର ତନୟେ ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ।
ମାଳି ମାଲ୍ୟବନ୍ତକୁ ଶ୍ରୀହରି ନାଶକଲା
ପଳାଇ ଯାଇଂ ସୁମାଳି ପାତାଳେ ପଶିଲା ।
ତାହାର ଦୋହିତା ଅଟଇ ନଉକେଶୀ
ତାହାକୁ ବିଭା ହୋଇଲା ବିଶ୍ରବା ମହାଋଷି ।
ତହୁଂ ତିନିପୁତ୍ର ତୁମ୍ଭେ ହୋଇଲ ଖ୍ୟାତ
ମାତାଗୁଣ ଘେନି ହୋଇଲ ଦଇତ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭାଇ ରାବଣ ସାଧିଲା ତିନିପୁର
କଟେକ କଲା ଆଣି ସମୋଦ୍ର ଭିତର ।
ଚଉଦ ଭୁବନର ଧନବିତ୍ତ ନାରୀ
ଲଙ୍କାଗଡ଼େ ପୂଜ କଲା ସବୁ ଶିରୀ ।
କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ମହାବୀର ନିଦ୍ରାଭୋଗ କଲା

ସବୁ ସମ୍ପଦ ତୋତେ ରାବଣ ସମର୍ପିଲା ।
ଅନେକ ରାଜ୍ୟ ଯେ ଭୋଗ୍ୟ କରିଥିଲୁ
ଅସମୟ ଦେଖି ଛାଡ଼ି ପଳାଇଲୁ ।
ଶତ୍ରୁର ସଙ୍ଗେ ଥାଇଂ କୁଟୁମ୍ବ ଛିଦ୍ର କହୁ
ଯେତେ ପାପ ଆମ୍ଭ କେବଣ ଗୁଣେ ବହୁ ।
ବିଶ୍ୱାସଘାତେକୀ ତୁ ଅଟୁରେ ଚାଣ୍ଡାଳ
ଯେତେ ନିସତେ ତୁ ଜୀଇଂବୁ କେତେ
କାଳ ।
ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ପୁରାଣ କି ଶୁଣିଲା ନାହିଂ କର୍ଣ୍ଣେ
ସୋଦର ବଧ୍ୟକଲେ କିସ ହୋନ୍ତି ଜନେ ।
ଯେକା ଜୀଇଂଣ କୁଟୁମ୍ବ ମରାଇଲୁ
ଆପଣେ ନୁଆରି ପରରେ କରାଇଲୁ ।
ମୁଇଂ ତୋର ପୁତୁରା ମୋତେ ମନ୍ଦ ଚିନ୍ତୁ
ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭାଇ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ମଲା ତୋର
ହେତୁ ।
ଲଙ୍କାଗଡ଼େ ରାଜା ହୋଇବୁ ବୋଲିଅଛୁ
ତେଣୁ ସେ ପାପିଷ୍ଠରେ କୂଟବୁଧି ରଞ୍ଚୁ ।
ଋକ୍ଷ ମର୍କଟଙ୍କୁ ପାଇଅଛୁ ସାହା
ତପୁସୀ ଦୁଇ ବାପୁଡାକୁ ହୋଇଲୁ ଡାହାଣ
ବାହା ।
ଯେମନ୍ତ ବୁଧିକରି ମରାଇବୁ ବଂଶ
ଯେତେକ ଭରସା କେମନ୍ତେ କଲୁରେ
କୁଳପାଂଶ ।
ନଜାଣୁ କି ରାବଣର ବୀର ଶୂରପଣ
ଆଖି ଘେନି ଦେଖିନାହୁଂକି ମୋର ରଣ ।
ସାଂଗ୍ରାମ ଭୂମିରେ କାହାକୁ ଅଛି ହାରି
ଯେକଥା କିଂପାରେ କହିଲୁ ନବିଚାରି ।
ଆଜି ତୋତେ ମୁଂ ଯେ ପେଷିବି ଯମପୁର
ଯେତେବୋଲି କରେ ଧଇଲା କରବାଳ ।
ବିଭୀଷେଣ ବୋଇଲା ଶୁଣସିରେ ପୁତ୍ର
ମୁହିଂ କିମ୍ପା ନାଶ କରିବି ତୁମ୍ଭ ଗୋତ୍ର ।
ଆପଣାର ଦୋଷ ତୁମ୍ଭେ ନବିଚାର ମନେ
ଶ୍ରୀରାମ ଘରଣୀକି ଆଣିଲ କେସନେ ।
ଯେତେକ ଉପଦର୍ପ କହିଲେ ନଗଲା
ରମ୍ଭାକୁ ହରିଲ ପୁରନ୍ଦର ଶାପ୍ୟ ଦେଲା ।
କପିଳାସ ଉପାଡ଼ିଲ ନନ୍ଦିକେଶ୍ୱର ଶାପ୍ୟ
ବୁଝି ନପାରିଲା ତୁମ୍ଭର ଏ ବାପ ।
ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ମାଇଲ ଶ୍ରୀରାମର
ଉପରବଂଶ
ସେ ବୋଇଲା ମୋହର ବଂଶେ ତୁହିଂ
ହୋଅ ନାଶ ।
ବେଦମତୀ କନ୍ୟା ଯେ ତପ କରୁଥିଲା
ଚାଣ୍ଡାଳ ପିତା ତୋର ତାହାକୁ ହରିଗଲା ।
ବିଡ଼ମ୍ବଣ ହୋନ୍ତେ କୋପିଲା ମହାସ୍ୟତୀ
ବୋଇଲା ମୋର ଯୋଗୁଂ ମରସି
ଲଙ୍କପତି ।
ଯେତେବୋଲି ବାଳୀ ଅଗ୍ନିରେ ଝାସ ଦେଲା
ସେ ସେ ବେଦମତୀ ଜାନେକୀ ହୋଇଲା ।
ଆବେର କୋବର ଯେ ଦେଇଅଛି ଶାପ୍ୟ
ଯହୁଂ ହୃଦରେ ତାହାକୁ ଚିନ୍ତିଲେ ଲକ୍ଷେ
ପାପ ।
ସେ ବୋଇଲା ମୁଇଂ ତୋର ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭାଇ
ମୋତେ ହିଂସାକଲ ଯାବତ ଗୁଣ ବହି ।
ତୋତେହିଂ ବିପତ୍ତି ପଡ଼ିବାର କାଳେ
ଭାଇଭାଇ ଛଡ଼ାଛଡ଼ି ହୋଇବ
ତେତେବେଳେ ।
ସେ କଥା ଜାଣିଣ ମୁଂ ଅଛଇ ହେତୁ କରି
ଯେତେକ ଶାପ୍ୟ ତୁମ୍ଭର ସକଳ ସୁମରି ।
ଶ୍ରୀରାମ ଘରଣୀ ଯହୁଂ ଆଣିଲା ଚୋରାଇ
ମୁଇଂ ଜାଣିଲି ନିଶ୍ଚେ ମରିବ ଲଙ୍କସାଇଂ ।

ବ୍ରହ୍ମା କହିଅଛି ନ ହରିବୁ ସୀତା
ଆପଣେ ଶୋଇକ ପଢ଼ଇ ତୋର ପିତା ।
ଏବେ ପାଶୋରିଲା ହେତୁ ମତି ଥାଉଂ
ମୋତେ ମାରୁଥିଲା ଭଲ କଥା କହୁଂ ।
ତିଆରିଲା ବୋଲ କେବେହେଂ ନ କଲା
ଲଙ୍କାଂଗଡ଼ରୁ ମୋତେ ବାହାର କରିଦେଲା ।
ଭଲ ହିଂ ସେ କଥା ଯୋଗାଇଲା ମୋତେ
ମୁଇଂ କିମ୍ପା ମନ୍ଦକୁ ଯିବଇଂ ଅନୁମତେ ।
ଯେବେ ତୋର ବାପ ପାଇଲା କେବଳ କାର୍ଯ୍ୟ
କରୁଣାସାଗର ଯେ ଅଟନ୍ତି ରାମରାଜ ।
ଯେବେହେଂ ସୀତାଙ୍କୁ ଯେବେ ସମର୍ପିବ ଆଣି
ଶରଣ ପଶିଲେ ନମାରନ୍ତି ରଘୁମଣି ।
ବାପ ପୋୟେ ହୋଇକି ପାରିବ ଯେହାକରି
ଯେଥି କିଛି ଦୋଷ ନାହିଂରେ ମୋହରି ।
ମୁଇଂ ଆଉ ତୁମ୍ଭନ୍ତ ନକରଇ ସୋଗ
ସେନେହ ଛାଡ଼ିଲାରେ କେବଣ ପାପ
ଯୋଗ ।
ଶ୍ରୀରାମ ମୋହର ପ୍ରାଣର ଅଧିକାରୀ
ଶ୍ରୀରାମ ପାଇଂ ମୁଂ ତୋତେ ପାରଇଂ
ମାରି ।
ପୁତ୍ର ବୋଲି ଯେ ପାପକୁ ଭୟେ କରଇ
ନୋହିଲେ ମୁଣ୍ଡ ତୋର ଯେହିକ୍ଷଣି କାଟି
ପାରଇ ।
ଯେତେବୋଲି ଖଡ଼ଗ ପକାଇଲା ତୋଳି
ଶୁଣିଣ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ କୋପେଣ ପ୍ରଜ୍ୱଳି ।
ଚାଳିଶ ନାରାଚ ଯେ ପେଷିଲା ତୀକ୍ଷମୁନା
ଗର୍ଜିଣ ଆସନ୍ତି ଅସ୍ତ୍ରର ଦ୍ରୋଛନା ।
ଦେଖିଣ ସଉମିତ୍ରୀ ବିଭୀଷେଣକୁ ପଛକରି
ସେ ସହସ୍ର ଛେଦିଲା ବାବଲ ଶସ୍ତ୍ର ଧରି ।
ଦେଖି ହନୁମନ୍ତ ଓଗାଳିଲାକ ଯାଇଂ
ଅତିବଡ଼ ପଥରେ ମାଇଲା ନିଠାଇ ।
ବଜ୍ର ବାଣେ ତାହା ଛେଦିଲା ଦଇତ
ଦେଖି ଧାଇଂଲେ ସୁମେତ୍ରାର ସୁତ ।
ଧନୁ ଓଟାରିଣ ଅସୁର ଆଗେ ମିଳି
ଯେମନ୍ତେଣ ଅସ୍ତ୍ର ହୋଇଲା ଅସମ୍ଭାଳି ।
ଷଷ୍ଠ ପ୍ରହର ପ୍ରଥମ ରଜନୀ
ସ୍ୱର୍ଗରେ ଥାଇଂଣ ଭାଳନ୍ତି ସୁରମୁନି ।
ଗନ୍ଧର୍ବ ଯକ୍ଷଗଣ ରାଇଲେ ଦୁଇବଳ
ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଲଙ୍କା ଭୁବନକୁ ଚଳ ।
ଲକ୍ଷଣ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ସମର ଗରୁ ଟାଣ
ଦୈତ୍ୟ ନିଶାଚର କରିବ ମହାରଣ ।
ରକ୍ଷ ମର୍କଟେ ନଜାଣନ୍ତି କିଛି ଭେଦ
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟର ଶତ୍ରୁ ଅଟଇ ମେଘନାଦ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ସହିତେ ସକଳ ସୁରଗଣେ ଯାଅ
ଶ୍ରୀରାମର ଭାଇକି ଅନ୍ତରୀକ୍ଷେ ଜଗିଥାଅ ।
ବ୍ରହ୍ମାର ଆଜ୍ଞାରେ ଅଇଲେ ଦେବଗଣ
ଦେଖନ୍ତି ଆରେଣ ଧନ୍ଦୋଳ ମହାରଣ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଦେବତା ଯେହ୍ନେ ବୃତାସୁର ସଙ୍ଗେ
ଯୁଝି ।
ସୁରଗଣମାନେ ତେସନ ପ୍ରାୟେ ବୁଝି ।
ଲଙ୍କା ନରନାରୀ ଦେଖନ୍ତି ସମସ୍ତ
ଦୁଇକୁଳ ଲୋକେ ହୋଇଲେ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ।
ଲକ୍ଷଣ ମେଘନାଦର ସମର ମହାଘୋର
ମୂଷଳ ସମାନ୍ୟେଟି ଯେକୁ ଯେକ ଶର
ଏକର ପଡ଼ନ୍ତେଟି ଆରେକ ନାଶ ଯାଇଂ ।
ରଣଭୂମି ଗୋଟା ଯେ କୁହୁକମନ୍ତ ଦିଶଇ ।
କେବଣହିଂ ଶର ଯେ ପ୍ରଖର ତେଜକାନ୍ତି
କେବଣ ନାରାଚ ଗୋଟା ଅଧାଚନ୍ଦ୍ର
ଜ୍ୟୋତି ।
କେବଣ ହିଂ ଶର ଯେ ସୂର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରକାଶ

କେବଣ କାଣ୍ଡ ଚଳନ୍ତେ କମ୍ପଇ ଦଶଦିଶ ।
କେବଣ ହିଂ ଶହସ୍ର ପବନୁ ବେଗେ ଆସି
ଯେକକୁ ଆରେକ ଯେ ଶହସ୍ର
ପେଷାପେଷି ।
ବରଷଣ ପ୍ରାୟେକ ଯେ ପଡ଼ଇ ଶସ୍ତ୍ରମାନ
ବେଳୁଂବେଳ ସମର ବଢ଼ିଲା ଅନ୍ୟୋଅନ୍ୟ ।
ହାକିମରାମରି ଡାକି ବିନ୍ଧାବିନ୍ଧି
ଅପୂର୍ବ ସାଂଗ୍ରାମ କହିତ କିସପାରି ସନ୍ଧି ।
ନବଖଣ୍ଡ ମେଦିନୀ ହୋଇଲା ଟଳମଳ
ଶହସ୍ରଙ୍କର ଗର୍ଜନ କି ପ୍ରଚଣ୍ଡ ମେଘମାଳ ।
ବିଜୁଳି ପ୍ରାୟେ ହୋଇ ଶହସ୍ର ଆତଯାତ
ଦୁହିଂଙ୍କରି ଶ୍ୟରୀରେ ଭୂଷଣ ରକତ ।
ଯେକ ଦୁଇ ଚାରି ଦଶବିଂଶ ବାଣ
ଯେକର ନାରାଚ ଯେ ଆରେକ ଗରୁ
ଟାଣ ।
ଶଏ ସହସ୍ର ଲକ୍ଷ କୋଟିଏ ବାଣ ବିନ୍ଧି
ମେବକ୍ଷେ ମର୍ତ୍ତେ ନାରାଚ ସନ୍ଧାସନ୍ଧି ।
ନିମିଷକେ ନାରାଚ ବେଳକୁ ବେଳ ଟାଣ
ଚାହାଂନ୍ତା ଭାର୍ଜନ ତହିଂ ନାହିଂ ଆନଜଣ ।
ଅସଂଖ୍ୟ ଅଗୋଚର ପ୍ରଳୟ ବୃଷ୍ଟି ଜାଣି
ଅପୂର୍ବ ସାଂଗ୍ରାମେ ପାହିଲା ରୟଣୀ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେବତାର ଦିଶିଲାକ ତେଜ
ଦେବେ ବାହୁଡ଼ିଲେ ରାଇଲେ
କମଳଜ ।
ଦୁହିଂଙ୍କର ସମର ବେଳକୁ ବେଳ ହୋଇ
ହାକିଣ ବିନ୍ଧନ୍ତି ନାନାଶସ୍ତ୍ର ପରିଘାଇ ।
ଏକକୁ ଆରେକ ନଭାଙ୍ଗନ୍ତି ରଣେ
ସ୍ୱର୍ଗେ ଥାଇଂ ଦେଖୁଅଛନ୍ତି ସୁରଗଣେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ରଥ ଚଳଇ ଘନଘନ
ରଘୁବରେ ଯୋଡ଼ିଅଛି ସହସ୍ରେକ ଯାନ ।
ଦିଗଦହନ ଚିରାଳ ଉଡ଼ଇ ଫରହର
ବ୍ରହ୍ମଜାତି ହୀରାରେ ନିର୍ଯ୍ୟାତ ରଘୁବର ।
ଦିବ୍ୟ ବେଶ ହୋଇଅଛି ରାବଣର ସୁତ
ଅବିଶ୍ରାମ ଯୁଦ୍ଧ କରଇ ଅପ୍ରମିତ ।
ଲକ୍ଷଣ ପୟେକାରୀ ହୋଇଣ ଯୁଦ୍ଧ କରି
ରାତ୍ର ପାହି ବେଳ ହୋଇଲା ତିନିଘଡ଼ି ।
ଦୁହିଂଙ୍କର ଶର ପଛ ଛାଡ଼ିଲାନି ଗୁଣେ
ହାଥ ବୋଲ ନକରନ୍ତି ଅତି ଘୋର ରଣେ ।
ବାବୁ ଯେ ଧନୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ତହିଂ ଧନୁର୍ଦ୍ଧର
ଭଲା
କେବଣ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ନିର୍ମାଣ ଯେହା କଲା ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ରଥେ ଶହସ୍ରମାନେ ପଡ଼ିଅଛନ୍ତି
ଝିଙ୍କ ପକ୍ଷୀ ପ୍ରାୟେ ଦୂରକୁ ଦିଶନ୍ତି ।
ଶ୍ରୀରାମର ଭାଇ ଯେ ବିନ୍ଧିଲା ଲକ୍ଷେ କାଣ୍ଡ
ମେଘନାଦ ଶ୍ୟରୀର ହୋଇଲା ଖଣ୍ଡ
ଖଣ୍ଡ ।
କୋପେଣ ଶକ୍ରାଜିତ ତିନିବାଣ ଘେନି
ମନ୍ତ୍ରିଣ ବିନ୍ଧିଲା ଯେ ଶୁଭିଲା ଘୋର ଧ୍ୱନି ।
ତିନି ମୂର୍ତ୍ତି ଅଗ୍ନି ଅଇଲାକ ଉଡ଼ି
ଲକ୍ଷଣ ଲଲାଟେ ନାରାଚ ଆସିଣ ପଡ଼ି ।
ବିଭୀଷେଣକୁ ପାଞ୍ଚବାଣ ମାଇଲା ତୁହାଇଂ
ତେଡ଼େ ବଡ଼ ଛତ୍ରୀ ପଡ଼ିଲା ମୋହ ଯାଇଂ ।
ହନୁମନ୍ତକୁ ପାଞ୍ଚବାଣ ମାଇଲାକ ପୁଣି
ବାଜନ୍ତେ ମହୀରେ ପଡ଼ଇ କପିମଣି ।
ସୁଗ୍ରୀବରକୁ କୋଡ଼ିଏ ମହୀନ୍ଦ୍ରକୁ ଯେଗାର
ଗନ୍ଧମାର୍ଦନକୁ ବିନ୍ଧିଲା ବାରଶର ।
ଜମ୍ୱେବକୁ ଦୁଇ ସୁଷେଣକୁ ଚାରି
ତାରାକ୍ଷକୁ ଆଠ ରିଷଭକୁ ତିନିମାରି ।
ଦଧିମୁଖକୁ ସାତ କେଶରୀକି ପଞ୍ଚଶ
ହାକି ବିନ୍ଧୁଅଛି ରାବଣର ଶିଷ ।

ନଳକୁ ଚଉଦ ନୀଳକୁ ସାତବାଣ
ଶଉରୀକି ସତର ବିଭୀଷେଣକୁ
ପାଞ୍ଚବାଣ ।
ସଂପାତିକି ବାଇଶି ବିବିଧକୁ ଚାରି
ଶତବଳକୁ କୋଡ଼ିଏ ବଳିମୁଖକୁ ପାଞ୍ଚ ମାରି ।
କାଳିଞ୍ଜନକୁ ଅଠାଇଶ ପନଶିଳକୁ ଦଶ
ମହୀନ୍ଦ୍ରକୁ ତିରିଶ ଦୁବିନ୍ଦକୁ ପଞ୍ଚାଶ ।
ରମଣକୁ ଚଉଦ ତାରାପିତାକୁ ତିନି
ସୁଗ୍ରୀବ ଶଶୁରକୁ ମାଇଲା ପାଞ୍ଚ ଘେନି ।
ଗବୟେକୁ ଆଠ ଗବାକ୍ଷକୁ ସାତ
ହାକି ବିନ୍ଧୁଅଛି ରାବଣର ସୁତ ।
କାଳିମୁଖକୁ ପନ୍ଦର ପାରାସକୁ ଚାରି
ଋକ୍ଷକପିଙ୍କି କାଣ୍ଡେ କାଣ୍ଡେ ମାରି ।
ଯେକାଯେ ଦଳିଲାନି ତେଡ଼େ ମହାବଳ
ଶ୍ରୀରାମର ସଇନି ହୋଇଲେ ବିକଳ ।
ଯୂଥପତିମାନେ ମୋହ ତେଜି ଉଠି
ଲକ୍ଷଣ ଲଲାଟେ ତିନିବାଣ ଫୁଟି ।
ମେରୁରୁ ଗଙ୍ଗା ଯେହ୍ନେ ବହଇ ଝର ଝର
ଲକ୍ଷଣ ଲଲାଟେ ରୁଧିର ବହେ ତିନିଧାର ।
ଆକୁଳେ ଲକ୍ଷଣ ପୋଛିତ ମନ କରଇ
ନପୁଣ କାଣ୍ଡ ଆସି ପଡ଼ଇ ବୋଲିଣ
ଡରଇ ।
ମୁହଂ ବୁଡ଼ି ରୁଧିର ହୃଦେ ଆସି ପଡ଼ି
ତୁଣ୍ଡରେ ପଶନ୍ତେ ପୁଙ୍କିଣ ଛିଞ୍ଚାଡ଼ି ।
ଶ୍ରୀରାମର ସୈନ୍ୟ ସବୁ ରକତମୟେ
ଦେଖିଣ ଲକ୍ଷଣ ଆତଙ୍କ ମନ ହୋୟେ ।
ବିଭୀଷେଣକୁ ଚାହିଂ ବୋଲଇ ସଉମିତ୍ରୀ
ବାବୁ ମେଘନାଦ ଅଟଇ ମହାକ୍ଷତ୍ରୀ ।
ବିଭୀଷେଣ ବୋଇଲା ବାବୁ ମୋତେ ତୁ
ନ ଚାହାଂ
ଜାଣିଛୁନା ପ୍ରତଜ୍ଞା କରିଅଛୁ ଯାହା ।
ବିଭୀଷେଣ ବୋଇଲା ମୋତେ
ନଚାହାଂରେ ବାବୁ
ଥାଠଯାକ ତୋର ଜୀଇଂଲେଣି ସବୁ ।
ଶ୍ରୀରାମହିଂ ଅଇଲେ ଦିଶିଲାଣି ସୈନ୍ୟ
ବିନ୍ଧ ବିନ୍ଧ ନାରାଜ ହୋ ନକର ବିଡ଼ମ୍ବନ ।
ମୁଇଂ ଅଛିନି ବାବୁ ପିଠିକି ତୋର ରକ୍ଷା
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତକୁ ନମାଇଲେ ନ ରହଇଟି
କକ୍ଷା ।
ସୁଗ୍ରୀ ହନୁମନ୍ତ ସବିହେଂ ଦେଖୁଛନ୍ତି
ଅନେକ ଯଶ ବାବୁ ପାଇବୁ ଯେ
ଘାନ୍ତି ।
ନପୋଛ ରକତ ସେ ବହି ଯାଉଂ କିନା
ଦୈତ୍ୟ ମଲେ ସେ ଆମ୍ଭେ ଓଷଧ ଦେଇ
ସିନା ।
ସେନା ସେନାପତି ଅଛନ୍ତି ତୋର ପଛ
ସବୁଙ୍କରି ହସ୍ତରେ ଅଛି ଶିଳାବୃକ୍ଷ ।
ରାକ୍ଷସ ଯେତେ ବାଣ ମାରଇ ତାହା ସହି
ବିଭୀଷେଣ ବଚନେ ଲକ୍ଷଣ ବଳ ପାଇ ।
ଅପୂର୍ବ ସାଂଗ୍ରାମ କରଇ ରାମ ଭାଇ
ପିଛଡ଼ା ନପଡ୍ଡୁ ଶର ଚଳି ଯାଇଂ ।
ଶ୍ରାବଣ ବରଷା ଜାଣି ବିନ୍ଧୁଛନ୍ତି ଶର
ଘନ ଘନ ଛେଦଇ ତାହା ରାବଣ
କୁମାର ।
କୋପେ ସଉମିତ୍ରୀ ବିନ୍ଧଇ ତୀକ୍ଷବାଣ
ଚଳିଲା ନାରାଜ ଶବଦ ଗରୁଟାଣ ।
ମେଘନାଦ ଶ୍ୟରୀରେ ବସିଲାକ ଯାଇ
ସ୍ନେହାଫୁଟି ଦେହେ ପଶିଲା ଝସାଇ ।
ଘାଏ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ହୋଇଲା ନିସତ
ଶହସ୍ରେ ବାଣ ଧରି ବିନ୍ଧିଲା ଦଇତ ।

ଦେଖିଣ ଲକ୍ଷଣ ତାହା ଦୂରୁହୁଁ ନିବାରି
ଆପଣେ ସୂଚୀମୁନା ପାଞ୍ଚକାଣ୍ଡ ଧରି ।
ଗୁଣଯୋଚି ପୂରାଇ ବିନ୍ଧିଲା ତଡ଼ତି
ମେଘନାଦ ଶ୍ୟରୀର କାଟିଲା ବିକୋଡି ।
ଯେତେକ ଅସୁର ରଣମଧ୍ୟେ ଥିଲେ
ଜଣେକ ପାଞ୍ଚକାଣ୍ଡ କରିଣ ବିନ୍ଧିଲେ ।
ରଣଗୋଳ ଧନ୍ଦୋଳ ହୋଇଲା ଦୁହିଂଙ୍କରି
ଲଙ୍କାର ରାଜଦାଣ୍ଡ ରକତେଣ ପୂରି ।
ସ୍ୱର୍ଗ ଦେବତାୟେ ସାଧୁ ସାଧୁ କଲେ
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଲକ୍ଷଣ ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ ।
ଆକ୍ଷେଣ ଡାକନ୍ତି ବେଗେ ଦୈତ୍ୟ ଜିଣ
ତେବେ ସେ ରହଇ ଆମ୍ଭ ବଡ଼ପଣ ।
ଶୁଣିଣ ସଉମିତ୍ରୀ କୋବେରା ଶସ୍ତ୍ର ପେଷି
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ହୃଦରେ ଶର ଯାଇଂ ବସି ।
ବଥା ପାଇଲାକ ରାବଣର ସୁତ
କୋପେ ବାରୁଣା ଶସ୍ତ୍ର ବିନ୍ଧିଲା ଦଇତ ।
ଦୂରୁହୁଁ ଦେଖିଣ ଲକ୍ଷଣ ନିବାରି
ସହସ୍ରେକ ବାଣ ମାରିଲା ଇନ୍ଦ୍ରର ଅଇରି ।
ପ୍ରତି ଅସ୍ତ୍ର କରି ଲକ୍ଷଣ ତାହା ଛେଦି
ଦୁହିଂଙ୍କରି ଶ୍ୟରୀରେ ଅଛି ଶର ଭେଦି ।
ଅପୂର୍ବ ନାରାଜ ବିନ୍ଧିଲା ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ
ଦେଖି ପଳାଇଲେ ସଇନି ସମସ୍ତ ।
କୋଟିୟେ ସୂର୍ଯ୍ୟ କି ୟେକ ରୂପ ଧରି
ପବନା ଶହସ୍ରେ ତାହା ସଉମିତ୍ରୀ
ନିବାରି ।
ଦୁଇ ଶହସ୍ରଙ୍କର ଲାଗିଲାକ ବାଦ
ଉଡ଼ାଇ ପବନ ପକାଇଲା ସିନ୍ଧୁ ମଧ ।
ଶକ୍ରାଜିତ ପୁଣି ବିନ୍ଧିଲା ତୀକ୍ଷଶର
ଆସିଲା ପଡ଼ିଲା ଲକ୍ଷଣ ହୃଦୟର ।

ବିଭୀଷେଣ ମୁଖକୁ ଚାହିଂଣ ସଉମିତ୍ରୀ
ବୋଇଲା ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଅଟଇ ବଡ଼କ୍ଷତ୍ରୀ ।
ମହାର୍ଣ୍ଣବ ସାଂଗ୍ରାମ ଜାଣଇ କୂଟଛନ୍ଦ
ଏହାକୁ ସମାନ ତ ନୋହଇ ଦଶକନ୍ଧ ।
ବିଭୀଷେଣ ବୋଇଲା ମୋତେ ତୁ ନ
ଚାହାଂ
ଜାଣୁଚିକି ପ୍ରତଜ୍ଞା କରିଅଛୁ ଯାହା ।
ମତୁ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ମାର ତୀକ୍ଷଣ ବାଣ
ଶୁଣିଣ ଆଗଭରି ଧାଇଂଲା ଲକ୍ଷଣ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଦେବତାର ବାବଲ ପୂରାଇଲା
ଶ୍ରୀରାମ ସୁମରି ନାରାଜ ଛାଡ଼ିଦେଲା ।
ବଜ୍ରଘାତ ଜାଣି ଶୁଭିଲା ଶବଦ
ଶିର ଛିଡ଼ି ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲା ମେଘନାଦ ।
ଦେଖି ଦେବଗଣ ଜୟେ ଜୟେ କଲେ
ଅପକ୍ଷରୀମାନେ ହୁଳହୁଳି ଦେଲେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରର ବଦନ ଫୁଟିଲା ପଦ୍ମଜାଣି
ରୋମ ଟାଙ୍କୋରାଇଂ ବଜ୍ରଧରି ଝୁଣି ।

x x x

ବ୍ରହ୍ମା ସହିତେଣ ସକଳ ସୁରଗଣ
ସ୍ୱର୍ଗ ମଣ୍ଡାଇଣ କଲେ ବେହରଣ ।
ଅପକ୍ଷରୀ କିନ୍ନରୀ ବିଦ୍ୟାଧରୀ ଉଷତ
ଦିବ୍ୟବେଶ ହୋଇଣ କରନ୍ତି ନୃତ୍ୟଗୀତ ।
ଗନ୍ଧର୍ବେ ଉଷତ ଦକ୍ଷଗଣେ ମିଳି
ଗହଳେ ଧନ୍ଦୋଳ ହୋଇଲା ସ୍ୱର୍ଗସ୍ଥଳୀ ।
ସୁଗନ୍ଧ ଘେନି ଯେ ବହିଲା ବସନ୍ତ
ଦିଗପାଳେ ବସି କରି ବିଚାରନ୍ତ ।
ସାଧୁ ଲକ୍ଷଣ ତୁ ସାଧୁ ସଉମିତ୍ରୀ
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭିତରେ ତୋତେ ସମ ନାହିଂ
କ୍ଷତ୍ରୀ ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶକ୍ତିଭେଦ

ଅପୂର୍ବ ସଂଗ୍ରାମ ସେ ହୋଇଲା ବେଳୁଂବେଳ
ରଥରେ ଉଠିଲା ଯାଇଂ ପବନର ବାଳ ।
ତଳକୁ ଓଲଟାଇଂ ଦେଲାକ ଦେବଯାନ
ଉଛୁଡ଼ି କରି ତଳକୁ ପକାଇଲା ଶସ୍ତ୍ରମାନ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବିଭୀଷେଣ କଟାଳି ଯୁଝନ୍ତି
ରାମହିଂ ଅପ୍ରମିତ ନାରାଚ ପେଷନ୍ତି ।
ଏମନ୍ତ ପହଡ଼େକ ହୋଇଲା ରଣଗୋଳ
ଆମ୍ଭାକୁ ଭୟ ଯେ କଲାକ ଲଙ୍କପାଳ ।
ଏକଘନୀ ନାମେ ଧଇଲା ଶକତି
ପୂର୍ବେ ପ୍ରସନ୍ନେ ଯାହା ଦେଇଛି
ବେଦପତି ।
ମାଇଲେ ମରନ୍ତି ଦଶଦିଗପାଳ
ଯମଦେବତା ହୋଇଲେ ପୂରଇ ତାର
କାଳ ।
ବ୍ରହ୍ମା ରୁଦ୍ର ଇନ୍ଦ୍ର ନୁହନ୍ତି ଭାର୍ଜନ
ଯାହା ହୃଦେ ପଡ଼ଇ ହରଇ ତା ଜୀବନ ।
କମାର ଯେହ୍ନେ ଶହସ୍ର ଗଢ଼ିଣ ପାଣି ଦେଇ
ତାହା ଧରି ହାଣିଲେ ଯେହ୍ନେ ଆନ ଶହସ୍ର
ଛିଡ଼ଇ ।
ତେସନେକ ସଂଯାତ ବ୍ରହ୍ମାର ତହୁଂ ଜାତ
ବ୍ରହ୍ମାକୁ ମାଇଲେ ସେ ହରଇ ଜୀବିତ ।
ଏକା ଜଣକରୁ ଦୁଇଜଣ ନମାରି
ତେଣୁ ଏକଘନି ନାମ ବୋଇଲେ ତାହାରି ।
ଅତିହିଂ ଘଞ୍ଚାଳ ଯହୁଂ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର କଲେ
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବିଭୀଷେଣ ବିକୋଡି ମାଇଲେ ।
ଅଷ୍ଟସେନା ଆବର ପଚିଶ ଯୂଥପତି
ସନ୍ୟ ସହିତେଣ ସୁଗ୍ରୀବର ପ୍ରଭୃତି ।
ବେଢ଼ି ଗୋଳ କରି ମାଇଲେ ତରୁ ଶିଳ
ଅସଂଖ୍ୟ ସମର ହୋଇଲା ବେଳୁଂବେଳ ।
ବିଭୀଷେଣର ଆଜ ଘେନିମି ପରାଣ
ତେଣୁ ବ୍ରହ୍ମ ଶକତି ଧଇଲା ରାବଣ ।
ଯେସନେ ଅଗ୍ନି ଦେବତା ପ୍ରଳୟକାଳେ
ଜଳଇ
ପରିଘ ବୁଲାବନ୍ତେ ସପ୍ତଦ୍ୱୀପ ଚଳଇ ।
ଦେବେ ବିଚାରନ୍ତି ଆଜ ବିଭୀଷେଣ ମଲା
ଶ୍ରୀରାମ ଶରଣ ପଶି ଅକାରଣ ହେଲା ।
ଆଜହୁଂ ସରିଲା ଯେହାର ଜୀବନ
ହାହାକାର କରନ୍ତି ଅପଛରୀମାନ ।
ଏହାର ପରା ଲୋକକୁ ସେ ମରଣହିଂ ଅଛି
କେଉଂ ମନ୍ଦପଣ ଦେଖି ଯମହିଂ ପାଞ୍ଚି
ପୋଛି ।
ଏସନେକ ଭାଳେଣି ଭାଳନ୍ତି ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ
ବ୍ରହ୍ମଶକତି ରାବଣ ଧରିଅଛି କରେ ।
ବିଭୀଷେଣକୁ ମାରିବ ବୋଲି ଉଞ୍ଚାଇଲା
ଏହାର ଯୋଗୁଂ ସିନା ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ପଡ଼ିଲା ।
କୁଳକୁ କଳଙ୍କ ଅଟଇ ଚାଣ୍ଡାଳ
ଶକତି ମାରି ଏହାର ପୂରୋଇବି କାଳ ।
ଜାଣି ସଉମିତ୍ରୀ ବିଭୀଷେଣକୁ ପଛ କଲା

ଆଗଭର ହୋଇଣ ଆପଣେ ଯୁଝିଲା ।
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ କରି ବିନ୍ଧିଲା ନାରାଜ
ରକତେ ଜରଜର ହୋଇଲା ଲଙ୍କରାଜ ।
ବିମୁଖ ପାଇଲା ଲଙ୍କାର ଅଧିପତି
କୋପଭରର ହୋଇ ଚମକାଇ ଶକତି ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ବୋଇଲା ଆଡ଼ ହୋ ଯତିଆ
ଚାଣ୍ଡାଳ ବିଭୀଷେଣର ଛେଦିବି ଆଜ
କାୟା ।
ଏହାର ମରିବାର ମୋହର ବଡ଼ କାର୍ଯ୍ୟ
ଚଉଦ ଭୁବନେ ମୋତେ କରାଇଲା ଲାଜ ।
ମନୁଷ୍ୟରେ ମରନ୍ତି କି ମୋହର ପୁତ୍ର ଭାଇ
ଏ ଯେବେ ଶରଣ ହୋ ନ ପଶନ୍ତା ଯାଇଂ ।
ଆଡ଼ ହୋ ଆଡ଼ ହୋ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ତୁ ସାମରଥ
ନୋହୁ
ଏ କାଳ ଶହସ୍ର ବିଭୀଷେଣଙ୍କୁ ଦହୁ ।
ଏହାର ଘାଏ ନ ବର୍ତ୍ତନ୍ତି ସୁରାସୁର
ପଡୁ ଏ ଶକତି ବିଭୀଷେଣ ହୃଦୟର ।
ମରୁ କୁଳକଣ୍ଟକ ଯାଅ ତୁ ଆଡ଼ ହୋଇ
ଶୁଣି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଯେ ବୋଇଲେ ପରିଘାଇ ।
ଶରଣ ରକ୍ଷଣ ଅଟଇ ମୋ ବାନା
ତୋହୋର ଶହସ୍ର ମୁଂ ସହିପାରଇ ସିନା ।
ମାର ମାର ଶକତି ଅଟଇ କେତେ ଗାଢ଼
ନ କହ ଗାରିମା ହୋ ପୂର୍ବର କଥା ଛାଡ଼ ।
କିଞ୍ଚିତ ନାରାଜେ ଘେନିବି ତୋର ପ୍ରାଣ
ମୋତେ କିସ କରିବ ଶକତି ନିଲକ୍ଷଣ ।
ଏତେ ବୋଲି ସଉମିତ୍ରୀ କୋଡ଼ିଏ ବାଣ ମାରି
ଲଙ୍କପତିର ଦେହ ହୋଇଲା ବିଦାରି ।
ନିଃଶ୍ୱାସକେ ମର୍ଭୁତେ ବିନ୍ଧିଲେକ ଶର
କୋପେ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ସୁମିତ୍ରା କୁମର ।
ରୋମେକ ନାରାଜ କରିଣ ବିନ୍ଧିଲା
କୋପେ ଦଶଗିରି ଆକ୍ରୋଷି ଚାହିଂଲା ।
ଆଷ୍ଟେଣ ଡାକିଲା ତୁମ୍ଭେ ଦିଗପାଳେ ଶୁଣ
ତେତିଶ କୋଟି ଦେବତା ସହ ଗ୍ରହଗଣ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅନଳ ପବନ ସାକ୍ଷୀ ହୁଅ
ଏ ବ୍ରହ୍ମ ଶକତିକି କେହି ନାହିଂ ରହ ।
ବିଭୀଷେଣ ଶତ୍ରୁ ମୋର ତାହାକୁ ସଂହାରିବି
କୁମାର ବୟସ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ନମାରିବି ।
ଏ ଧର୍ମ ନୁହଇ ଏହା ମୁଂ ଜାଣଇ
ଆଡ଼େ ହୋଇ ଯାଉ ମୁଂ ବିଭୀଷେଣଙ୍କୁ
ମାରଇ ।
ମତ୍ତଗର୍ବ ହୋଇ ଡାକଇ ମୋତେ ରଣେ
ସାକ୍ଷୀ ହୋଇଥାଅ ହେ ସକଳ ସୁରଗଣେ ।
ମୋହର ଦୋଷ ନାହିଂ ହେ ମାରୁଅଛି ଶର
ଶୁଣିଣ ପ୍ରକୃତି ସୁମିତ୍ରା କୁମର ।
ଲକ୍ଷେ ଲକ୍ଷେ ନାରାଜ ବିନ୍ଧିଲା
ନିଃଶ୍ୱାସକେ
ପଡ଼ିଲେ କାଣ୍ଡମାନେ ଦଶଗ୍ରୀବ ମୁଖେ ।
ନାକ କାନ ଆଖି ତୁଣ୍ଡରେ କାଣ୍ଡ ଲାଗି
ବ୍ୟଥା ପାଇ ରାବଣ ହୋଇଲା ବଡ଼
ରାଗୀ ।
ଶକତି ଧରି ପୁଣ ବୁଲାଇଲା ତୋଳି
ଅନ୍ତରାଳ ହୋଇ ବୁଲିଲା ମହୀଆଳି ।
ଉଲ୍କାପାତ ଯେହ୍ନେ ଦିଶିଲା ଛନ୍ନଛନ୍ନ
ଏକାବେଳେକେ ଜଳିଲାକି ଦଶ ସହସ୍ର
ହୁତାଶନ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେବତା ଦିଶିଲା ମଳିନ
ଶକତି ତ୍ରୋଛନାରେ ଲିଭିଲା କିରଣ ।
ଉଡ଼ା ଚାରି ଯାଇ ମାଇଲା ତୋଳି
ଅନ୍ତରାଳ ପୁଣ ହୋଇଲା ମହୀଆଳି ।
ଯେବଣ ରିକ୍ଷ କପି ରଥରେ ଉଠିଥିଲେ

ତେଜ ଲାଗିଣ ସେ ତଳେ ପଡ଼ିମଲେ ।
ଅଷ୍ଟ ସେନାମାନ ବୁଜିଲେ ଆଖି କାନ
ପଚିଶ ଯୂଥପତି ହୋଇଲେ ହତଜ୍ଞାନ ।
ସୁଗ୍ରୀ ବିଭୀଷେଣ ପଛକୁ ମୁହଁ କଲେ
ସାଂଗ୍ରାମ ଛାଡ଼ିଣ ପଛକୁ ପଳାଇଲେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ହୋ ହୋଇଲା ବିପରୀତ
ଆଜ ଏ ଅସ୍ତ୍ରରେ ନଜୀଅଇଂ ମୋର ଭ୍ରାତ ।
ଏଡ଼େ ପାପ ଲକ୍ଷ୍ମଣରେ ଅର୍ଜିଥିଲୁ କାହିଂ
ଏ ବ୍ରହ୍ମ ଶକତିକି ତ ପ୍ରତି ଅସ୍ତ୍ର ନାହିଂ ।
ଏତେ ବୋଲି ରାମ କୋଡ଼ିଏ ବାଣ ପେଷି
ସଉମିତ୍ରୀ ଲକ୍ଷେ ନାରାଚ ବରଷି ।
ଦିହୁଡ଼ି ପାଖେ ଯେହ୍ନେ କୁଳୁକୁଳା ପୋକମାନ
ଶକତି ନିବାରକୁ ନୋହିଲେ ଭାର୍ଜନ ।
ସ୍ୱର୍ଗେ ଦେବତାଏ ହାହାକାର କରି
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମରିବ ବୋଲି ବିଧାତା ହିଂ ଡରି ।
ଘୋର ରାବ କରି ଗର୍ଜିଲା ମହାଶର
ନିଶବଦ ହୋଇ ଦେଖନ୍ତି ସୁରନର ।
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ହୁତାଶନ କି ଉଡ଼ି ଆସୁଅଛି
ନିବାରି ନ ପାରିଲେ ସୁମିତ୍ରାର ବଛି ।
ଦେଖୁଂ ଦେଖୁଂ ଶକତି ପଡ଼ିଲା ଆସି ହୃଦେ
ହାହାକାର ଶବଦ ଶୁଭିଲା ସ୍ୱର୍ଗ ମଧେ ।
ଶହସ୍ର ପଡ଼ନ୍ତେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପ୍ରାଣ ହାରି
ବିଷ୍ଣୁର ସଖା ବୋଲି ମନରେ ବିଚାରି ।
ଭାରା ନିବାରଣ ପାଇଂ ହୋଇଅଛି ଜାତ
ତୈଲୋକେ ଅକ୍ଷଏ ମୁଂ ଶ୍ରୀରାମର ଭ୍ରାଥ ।
ଏ ବ୍ରହ୍ମ ଶକତିକି ମୋହର ପ୍ରାଣ ହାରି
ଅଜ୍ଞାନ ବାପୁଡା ଏ ମୋତେ ମାରଇ ।
ଏସନ ବିଚାରୁ ହୃଦେ ଫୁଟିଲାକ ଶର
ବୁକୁ ଫୁଟି ପିଠିକି ହୋଇଲା ବାହାର ।
ବଳେ ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ପକାଇଲା ମାଡ଼ି
ଉତ୍ତାନ ହୋଇପଡ଼ିଲେ ଧନୁଶର ଛାଡ଼ି ।
ଭୂମିରେ ପଶି ଶର ପାତାଳକୁ କଣ୍ଟିଲା
ବାସୁକି ଫେଣାରେ ଯାଇଂଣ ଲାଗିଲା ।
ଦିତୀ ମେରୁ ପ୍ରାୟେ ଦିଶିଲା ମହାଶର
ଦେଖି ସିଂହନାଦ କଲାକ ଅସୁର ।
ରଥରୁ ଓହ୍ଲାଇଲା ଅତି ଖରକରି
ମତ୍ତହସ୍ତୀ ଯେହ୍ନେ ଘୋଡ଼ାକୁ ପାଡ଼ି ମାରି ।
ଧରି ନେବ ବୋଲି ଅଇଲାକ ରାଗେ
ଦେଖିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଓଗାଳିଲେ ବେଗେ ।
ଭାଇକି ଆବୋରି ବିନ୍ଧିଲେ ତୀକ୍ଷ ବାଣ
ବାହୁଡ଼ି ରଥେ ଯାଇ ବସିଲା ରାବଣ ।
ଧନୁଶର କରେ ଧରି ସେହି ଅସ୍ତ୍ର କଲା
ବେଳୁଂବେଳ ସଂଗ୍ରାମ ଅନେକ ହୋଇଲା ।
ରଘୁନାଥ ବିନ୍ଧନ୍ତି କୋପମୁଖ ହୋଇ
ଘାଏ ବିରକତ ହୋଇଲା ଲଙ୍କସାଇଂ ।
ବେଳକେ ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷେ ବାଣ ମାରି
ନିଶ୍ୱାସକେ ସାତବେଳ ମାରନ୍ତି ମନ ସରି ।
ଘଡ଼ିଏ ପରିଯନ୍ତେ ଶର ବୃଷ୍ଟି କଲେ
ଲଙ୍କପତି ସର୍ବାଙ୍ଗ ବିକୋଟି କାଟିଲେ ।
ଥୋକାଏକ ବାଣ ନିବାରଇ ଲଙ୍କପତି
ତେଣୁ ସେ ରାବଣ ପାଇଲା ମନେ ଭୀତି ।
ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ସବୁଠାରେ କାଣ୍ଡ ଲାଗି
ବିମୁଖେ ଦଶଗ୍ରୀବ ପଳାଇଲା ଭାଜି ।
ଉତ୍ତାଳେକ ପରିଯନ୍ତେ ରାମ ଗୋଡ଼ାଇଲେ ସଙ୍ଗେ
ପାଲଟି ବିଂଶଭୁଜ ନ ରହିଲା ଆଗେ ।
ଯୋରବୋର ହୋଇ ପଳାଇଣ ଗଲା

ଉତ୍ତର ଗଡ଼ ଦ୍ୱାରବାଟେ ଯାଇଂଣ ପଶିଲା ।
ଶ୍ରୀରାମ ବାହୁଡ଼ିଲେ ଭାଇର ତହିଂ ମନ
ସଙ୍ଗେ ଗୋଡ଼ାଇଲେ ରିକ୍ଷ କପି ସନ୍ୟ ।
ଧାତିକାରେ ମିଳିଲେ ଭାଇର ସନ୍ନିଧେ
ପଡ଼ିଅଛି ବୀର ବିଷମ ଶର ଭେଦେ ।
ସୁଗ୍ରୀ ବିଭୀଷେଣ ଅଙ୍ଗଦ ହନୁମନ୍ତ
ନଳନୀଳ ସୁଷେଣ ତାରାକ୍ଷ ଜମ୍ବୋବନ୍ତ ।
ଅଷ୍ଟସେନା ଆବର ପଚିଶ ଯୂଥପତି
ଉବୁରା ଉବୁରି ହୋଇ ସଇନି ଦେଖନ୍ତି ।
ଏସନେକ ସମଏ ମିଳିଲେ ରାମ ଆସି
ଦେଖି ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ତରୁଶିଷି ।
ଭିତରେ ପଶି ରାମ ଚାହିଂଲେ ଭାଇ ମୁଖ
ତତକ୍ଷଣେ ପାଇଲେ ଅନେକ ଘୋର
ଦୁଃଖ ।
ଧନୁଶସ୍ତ୍ର ଦେଲେ ନେଇ ସୁଗ୍ରୀବର ହାତେ
ଲକ୍ଷଣଙ୍କୁ ତୋଳନ୍ତି ରଘୁକୁଳନାଥେ ।
ନ ଚଳଇ ସଉମିତ୍ରୀ ଶସ୍ତ୍ର ଅଛି ଫୁଟି
ପାତାଳ ପରିଯନ୍ତେ ଅସ୍ତ୍ର ଅଛି କଣ୍ଟି ।
ଭାଇକି ଟାଳନ୍ତେ ଟଳଇ ମହୀଆଳି
ଛାଡ଼ିଣ ଶ୍ରୀରାମ ହୋଇଲେ ବିକଳି ।
ବିଭୀଷେଣଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ଏ କିସ ଆକାର
କିମ୍ପାଇ ନ ଉଠିଲା ସୁମିତ୍ରା କୁମର ।
ରାବଣର ଭାଇ କହଇ କରଯୋଡ଼ି
ଭୋ ସ୍ୱାମୀ ନଜାଣ ଶକତି ଅଛି ପଡ଼ି ।
ବ୍ରହ୍ମ ଶକତି ଏ ଅଟଇ ଭାରି ଶର
ମନ୍ତ୍ରିଣ ପେଷିଲା ଏହା ଦଶାନନ ବୀର ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସହିତେ ଫୁଟିଲା ବସୁନ୍ଧରୀ
ତେଣୁ ସେ ଟାଳନ୍ତେ ଟଳଇ ମହୀଆଳି ।
ଶହସ୍ର ଉପାଡ଼ିଲେ ତାହାକୁ ତୋଳି ପାରି
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ନୟନୁଂ ଲୁହ ଗଳି ।

କୋହ କୋହ ହୋଇଂ ରୋବନ୍ତି ରଘୁସାଇଂ
ଗୁଣ ବାହୁନନ୍ତି ଭାଇର ମୁଖ ଚାହିଂ ।
ଆରେ ବାବୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ତୁ କେତେ ପାପ କଲୁ
କାଳମୁଖ ଶରେ ପ୍ରାଣ ହରାଇଲୁ ।
ନିରେଖ କରିଣ ଛାଡ଼ିଗଲୁ ମୋତେ
ଅନେକ ପ୍ରକାରେ ତିଆରିଥିଲି ତୋତେ ।
ଆଜ ନ ଯୁଝିବୁରେ ମୋହର ଶପତ
ରାଣ ମେଣ୍ଟି ଯୁଝିଲୁ ହୋଇଲା ଏଡ଼େ କୃତ୍ୟ ।
ଏବେରେ କି ବୁଦ୍ଧି କରିବଇଂ ମୁହିଂ
ଅନାସ୍ତ ହେଲିରେ ତୋତେ ମୁଂ ହରାଇ ।
ଆହୋ ସୁଗ୍ରୀବର ଆହୋ ବିଭୀଷେଣ
ଜମ୍ବେବ ହନୁମନ୍ତ ଅଙ୍ଗଦ ସୁଷେଣ ।
କାହାର କିସ ବୁଦ୍ଧି ଅଛି ବାବୁ କହ
ଏହି ଶକତି ଘେନୁଅଛି ତୁଇ ଦେହ ।
ଭାଇ ମୋର ମଲେ ମୁହିଂ ନ ଜୀଅଇଂ
ଏ ଶହସ୍ର ଉପାଡ଼ ମୁଂ କେଡ଼େ ଘାଆ
ଦେଖଇ ।
ଶୁଣିଣ ରକ୍ଷ କପି ଧଇଲେ ମହାଶର
ବଳେ ଉପାଡ଼ିତ ମନ ତାହାଙ୍କର ।
ନିଃଶ୍ୱାସ ଧରିଣ ଉପାଡ଼ିଲେ ଆଣ୍ଟେ
ନ ଚଳଇ ଶହସ୍ର ବସିଛି ମୂରାଟେ ।
ପୁଣ ହଙ୍କାହଙ୍କି କରିଣ ଧଇଲେ
କେଉଣିସି ପ୍ରକାରେ ଉପାଡ଼ି ନପାରିଲେ ।
ଦେଖି ସୁଗ୍ରୀବର ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଛାଡ଼
ଦେବ ଆୟୁଧ ଯେ ଅଟଇ ବଡ଼ ଗାଢ଼ ।
ଝୁଙ୍କାଝୁଙ୍କି ନକର ପାଇବ ବୀରବ୍ୟଥା
ପୁତ୍ର ଶୋକେ ମାରିଗଲା ଦଶମଥା ।
ରାଜା ଆଜ୍ଞା ପାଇଂ ରକ୍ଷ କପି ଆଡ଼
ହୋଇଗଲେ
ସୁଗ୍ରୀ ହନୁମନ୍ତ ଜମ୍ବେବ ଧଇଲେ ।

ଅଙ୍ଗଦ ବିଭୀଷେଣ ଆବର ନଳନୀଳ
ତାରାକ୍ଷ ଶତବାଳି ମହାନ୍ଦ୍ର ସକଳ ।
ଗବଏ ଗବାକ୍ଷ ଶରସେତୁ ବାଳ
ସମ୍ପାତି ଡାଳିମ୍ବ ପବନ ପନଶିଳ ।
ଦଶକାଳ ବୃଦ୍ଧ ବିବିଧ ପାରାସ
ଋଷଭ କୁମୁଦ ଚନ୍ଦନ ସାରାସ ।
ମହାନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୱିବିନ୍ଦ କଞ୍ଚଣ ସୁଶୋଦନ
ରମଣ କାଳିମୁଖ ଦଧିମୁଖ ପବନ ।
ଅଷ୍ଟସେନା ଆବର ପଚିଶ ଯୂଥପତି
ସହସ୍ରେକ ବୀର ବିଭୀଷେଣ ପ୍ରଭୃତି ।
କଳବଳ କରି ସେ ଧଇଲେ ଗଣ୍ଠି ମୁଠି
ଅସ୍ତ୍ର ନଉପୁଡ଼ିଲା ଚଳିଲାକ ସୃଷ୍ଟି ।
ତିନିବେଳ ହୁଙ୍କାରି ଧଇଲେ ଏକମନେ
ଯେହ୍ନେ ପର୍ବତ ନ ଟଳଇ ବହୁତ
ସୂଚୀମୁନେ ।
ସବୁଙ୍କରି ଶରୀରୁ ବହେ ଶ୍ରମଝାଳ
ଦେଖି ବିସ୍ମଏ ହେଲେ କୌଶଲ୍ୟା ଦୁଲାଳ ।
ବାବୁରେ ରାବଣ ମହିମା ତୋର ଧନି
ଶସ୍ତ୍ର ଗୋଟାଏ ମାଇଲୁ ଫୁଟିଲା ମେଦିନୀ ।
ଏତେ ବଳ ମୋର ନ ପାରଇ ଟଳି
ଶହସ୍ର ଉପାଡ଼ନ୍ତେ ଟଳଇ ମହୀଆଳି ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ କ୍ଷତ୍ରୀ ତୁ ବୀର ଲଙ୍କନାଥ
ଏଡ଼େକ ପ୍ରାକର୍ମ ବହଇ ତୋର ହାଥ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ମରିବାରୁ ଭରସା ପାଇଥିଲି
ଆଜ ତୋର ସାଂଗ୍ରାମ ଦେଖିଣ ଭାଳିଲି ।
ଏତେ ବୋଲି ଆପଣେ ଧଇଲେ ଶକତି
ଛାଡ଼ି ଉଭା ହୋଇଲେ ସେନା ଯୂଥପତି ।
ଭାଇର ମୁଖ ଦେଖି ବିକଳ ରଘୁବୀର
ନୟନୁ ଅଶ୍ରୁଜଳ ଗଳଇ ଧାର ଧାର ।
ଶୋକଭରେ କହି ନପାରନ୍ତି ବାଣୀ

ଦୁଃଖେ ଦୁଃଖୀ ହୋଇ ଭାଳନ୍ତି ରଘୁମଣି ।
ବାମହସ୍ତ ଦେଲେ ନେଇ ଶକତିର ବେଣ୍ଟେ
ପ୍ରାସ ପାଇବ ବୋଲି ନ ଧଇଲେ ଆଣ୍ଟେ ।
ଅବହେଳା କରି ଉପରକୁ ଟାଳି ଦେଲେ
ପୂର୍ବେ ଯେହ୍ନେ କରି ମନ୍ଦର ଉପାଡ଼ିଲେ ।
ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଆଦିତ୍ୟଙ୍କର ପ୍ରାଏ ଶହସ୍ରଙ୍କର ତେଜ
ବେନି ଖଣ୍ଡ କରିଣ ଭାଙ୍ଗିଲେ ରଘୁରାଜ ।
ଦେଖି ଦେବତାଏ ବହୁତ ପ୍ରଶଂସିଲେ
ଆନରେ ଏ ଶହସ୍ର ନ ଉପୁଡ଼ଇ
ବୋଇଲେ ।
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାୟେ
ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ କୋଳ କରିଣ ଶୋକ କଏ ।
ଗଳାରେ ଗଳା ଛନ୍ଦି ଭୁଜରେ ଭୁଜ ବାନ୍ଧି
ବହୁତ ବାହୁନଇ କୌଶଲ୍ୟା ସୁତ କାନ୍ଦି ।
ହା ଦଇବରେ ଏହା ସେ ମୋତେ କଲୁ
ଉଦାସ ଭାଇକି ମୋର ଏଡ଼େ କଷ୍ଟ ଦେଲୁ ।
ରାଜ୍ୟ ସୁଖ ଛାଡ଼ି ଅଇଲା ମୋର ତୁଲେ
ବାହୁଡ଼ି ନଗଲା ଅନେକ ତିଆରିଲେ ।
କନ୍ଦମୂଳ ଖାଇ ଦୁଃଖେ ଦିନ ନେଲା
ଚଉଦ ବରଷ ନିଦ୍ରାହିଂ ବଞ୍ଚିଲା ।
ରାତ୍ରେ ଉଜାଗର ହୋଇ ଜଗିଥାଇ
ଦୁଃଖକୁ ସଂଘାତ ତୁ ଅଟୁ ମୋର ଭାଇ ।
ସାବତ ଜନନୀର ଅଟୁ ତୁ ତନୟେ
ହିଂସା ନ କରଇ ଏ ତୋହର କାୟେ ।
ଅର୍ଥ ଭାଗ ବଣ୍ଟାନ୍ତି ଆନ ଭାଇମାନେ
କଷ୍ଟ ପାଇବୁ ବୋଲି ଅଇଲା ଘୋର
ବନେ ।
ଆରେ ଆରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଆରେ ମୋର ବାପ
କାହିଂ ବସି ଅର୍ଜିଲୁ ଏଡ଼େ ପାପ ।
ସର୍ବଗୁଣେ ସୁନ୍ଦର ଅଟଇ ମୋର ଭାଇ

ଘରକୁ ଗଲେ ମୋତେ କି କହିବେ ଆଈ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ କାହିଂ ବୋଲି ପଚାରିବେ ଆସି
କି ବୋଲି କହିବିରେ ସୁମିତ୍ରାର ଶିଷି ।

x x x

ଦିଗପାଳ ସମାନେ ଅଟଇ ମୋର ଭାଇ
ଦେବାସୁରନରେ ଜିଣନ୍ତା କେହି ନାହିଂ ।
ଲକ୍ଷଣ ପରିପୂରିତ ନାହିଂ ତୋତେ ମୃତ୍ୟୁ
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ମୁନି ମୋତେ କହିଛନ୍ତି ହେତୁ ।
ତାହାଙ୍କର ବୋଲ କି ହୋଇବାକ ଆନ
କିମ୍ପାଇଂ ଏ ଶକତି ମାଇଲା ଦଶାନନ ।
ତୋହୋର ଛାମୁରେ ନ ମଲିରେ ମୁହିଂ
ତୋତେ ହଇରାଣ ଥିବି କିମ୍ପା ଜୀଇଂ ।
ସୁଷେଣକୁ ଚାହିଂ ବୋଲନ୍ତି ରାମ ରାଏ
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବିହୁନେ ମୁଂ ମରିବି ନିଶ୍ଚଏ ।
ଆଉ ଜୀଇଂଥାଇଂ ଚାହିଂବି କାହା ମୁଖ
ତାହାର ବିହୁନେ ମୋତେ ସବୁ କଥା ଦୁଃଖ ।

x x x

ଶୋକ ସମ୍ଭାଳିଣ ସୁଷେଣ ଜଣାଇଲା
ଭୋ ରାମ ରୋଦନ ତୁ ନକର ବୋଇଲା ।
ନ ମରଇ ଭାଇ ତୋର ଜୀଇବ ନିଅତ
ଯେବଣ ମନ୍ତ୍ରପୋଥି ଅଛି ମୋର ହାଥ ।
ଯେହାର ପରସାଦେ ଜୀଇଂବ ଲକ୍ଷଣ
ନିଦରୁ ଉଠିଲା ପ୍ରାୟେ ଉଠିବ ଯେହିକ୍ଷଣ ।
ଯେତେ ବୋଲି ପୋଥି ଫେଡ଼ି ପତ୍ରକୁ ଚାହିଂ
ଦିଉଡ଼ିର ତ୍ରାସକୁ ନେଇଣ ଅନାଇ ।
ପୁଡ଼ାକୁ ପୁଡ଼ା ପଢ଼ିଣ ଲେଉଟାଇଂ
ପୁଡ଼ାକର ଅନ୍ତରେ ଲୋଡ଼ିଲା କଥା ପାଇଂ ।
ଯେବଣ ଅସ୍ତ୍ରକୁ ଯେବଣ ମଉଷୋଧି
ସାମବେଦରୁ ଯାହା ଉଧାରିଅଛି ସୋଧି ।
ବ୍ରହ୍ମ ଶକତି କି ଯେବଣ ହିଂ ରସ

ପଢ଼ିଣ ସୁଷେଣ ହୋଇଲା ହରଷ ।
ଶ୍ରୀରାମକୁ ଚାହିଂ ବୋଇଲା ଗୋସାଇଂ
ଲକ୍ଷଣ ଘାଆକୁ ମଉଷୋଧି ଅଛି ଯହିଂ ।
ଗନ୍ଧମାରଦନ ନାମେଣ ଗିରିବର
ଛାୟାଶ୍ରୀ ସହସ୍ର ଯୋଜନ ଅଟଇ ସେହୁ
ଦୂର ।
ତହିଂର ପୂର୍ବ ଭାଗେ ଉଦୟଗିରିର କତି
ଦକ୍ଷିଣ ଆଡ଼େ ସିଂଘ ପରାୟେକ ଜୋତି ।
ତହିଂର ଉପରେ ଅଛଇ ତରୁବର
ପାଞ୍ଚ ଯୋଜନ ସେ ଅଟଇ ଶିଖର ।
ପଚାଶ କୋଶ ଓସାର ପର୍ବତ ଗୋଟି
ମଉଷୋଧି ତହିଂ ଯତନେ ରଞ୍ଚିଲା
ପରମେଷ୍ଠୀ ।
ବ୍ରହ୍ମଲୋକକୁ ସେ ତହିଂ ଅଛି ବାଟ
ନନ୍ଦନବନକୁ ସେ ଅଟଇ ମୁରାଟ ।
ପ୍ରଳୟକାଳରେ ସେ ନ ଭାଙ୍ଗଇ ତୋଟା
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଯାକ ସେ ସୁଖ ଥାନ ଗୋଟା ।
ଅସର ପାଇଲେ ଧାତା ତହିଂ ଆସି ବସଇଂ
ସବୁ ଦେବତା ଘେନି ଚିନ୍ତାଜ୍ୱର ନାଶଇ ।
ଅମୃତମୟେ ଫଳ ଭୁଂଜନ୍ତି ଦେବଗଣ
ଅଛନ୍ତି ଘରମାନେ ରନ୍ ନିରିବାଣ ।
ବ୍ରହ୍ମା ବାହୁଡ଼ିଲେ ଗୋଟିୟେ ନ ରହନ୍ତି
ବାବୁ ସେ ବିପୁନ୍ୟ ବନ ବାରସ୍ୱତୀ ।
ବ୍ରହ୍ମଲୋକକୁ ସେ ବିପୁନ୍ୟଯାକ ଦିଶଇଂ
ଶତ୍ରୁ ସାଧିବାକୁ ଧାତା ତହିଂକି ଆସଇଂ ।
ତହିଂ ଥାଇ ଚାହିଂଲେ ଦିଶଇ ବ୍ରହ୍ମପୁର
ଅତି ଯତନେ ତାହା ସଞ୍ଚିଲା ବେଦବର ।
ତାହାକୁ ଗନ୍ଧର୍ବ ତିନି କୋଟି ରଖିଥାନ୍ତି
ଦେବାସୁର ନରେ ପଶି ନ ଦିଅନ୍ତି ।
ପଚାଶ ଲକ୍ଷ ସନ୍ୟ ଦ୍ୱାରେ ଛନ୍ତି ରହିଂ

ଆନଲୋକ ହୋଇଲେ ଯୁଝନ୍ତି ପରିଘାଇଂ ।
ତୋଟାର ଭିତରେ ସବୁହୁଂ ବଡ଼ ଗଛ
ଶୁଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଜାଣି ଦିଶଇ ପ୍ରତକ୍ଷ ।
ଲୋହିତ ବର୍ଣ୍ଣ ପତ୍ର ଲୋଚିଯେ ଯେବେ ଆଣି
ତାହାକୁ ସେ ବୋଲି ବିଶଲ୍ୟାକରଣୀ ।
ବହ୍ମଶକତି କି ଯେବଣ ମଉଷୋଧି
ଯେସନେକ ସନମତେ ଦେବତାଙ୍କର ବୁଧି ।
ରାତ୍ର ନ ପାହୁଣ ଯେବେ ଆଣିତ ପାରି
ବାସିଘାଆ ହୋଇଲେ ଭରସି ନପାରି ।
ବିଷମ ଶକତିର ଘାତ ଯେ ଦୁଭାର
ରାତ୍ର ପାହିଲେ ଲକ୍ଷଣ ନ ବ୍ରତଇ ରଘୁବୀର ।
ବୁକୁ ପାଚିବ ଅରୁଣ ହେଲେ ଉଦେ
ରଣଗୋଜ ହୋଇଲେ ହୋଇବ ପରମାଦେ ।
ମନେ ମନେ ବିଚାରି କହିଲେ ସୁଷେଣକୁ
ତୁ ମୋତେ ମନ୍ତ୍ରୀ ହୋ କହିଲୁ ଯିବାକୁ ।
ଛୟାଶୀ ସହସ୍ର ଯୋଜନ ଅଟଇ ଯେବଣ ଧୂର
ରାତ୍ର ନପାହୁ ଯାଇ ଆସିବ କେବଣ ବୀର ।
ନୋହିଲେ ଲକ୍ଷଣ ରାତ୍ର ପାହିଲେ ନ ବ୍ରତଇଂ ।
ଯେସନେକ ବିଧାତା ମୋର କପାଳେ ଲେଖଇଂ ।
ଯେହା ଶୁଣିଣ ଦ୍ବିଗୁଣ ଶୋକ ଜାତ
ଆଉ କି ପ୍ରାଣ ପାଇବ ମୋର ଭ୍ରାଥ ।
ସୁଷେଣ ବୋଇଲେ ଯେହା କିମ୍ପା ବୋଲୁ
ଦୁର୍ଗମ ଥାନକୁ ଯେ ହନୁମତକୁ ମେଲୁ ।
ଯେବେ କିମ୍ପା ବିସ୍ମୟେ ହୋଇଣ ପଚାରୁ
ପବନ ତନୟେ ଅଟଇ ମହାମେରୁ ।
ସେହି ସେ ପାରିବ ଆନକୁ ଅଗୋଚର
ନକର ବିଳମ୍ବ ଦେବ ପଥ ବହୁତ ଦୂର ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ହୋଇଲେ ମଉନ
ଜାଜେ ନ ବୋଇନ୍ତି ଭାଳନ୍ତି ମନେ ମନ ।
ଯେଡ଼େ ଦୁର୍ଗମ ସ୍ଥାନକୁ ପେଷିବି କେମନ୍ତେ
ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ନଖାଇ ସେବା କରନ୍ତି ମୋତେ ।
ସବୁ ଝେଝକୋତ ତାହାକୁ ଲାଗଇଂ
ସୀତ୍ୟାକୁ ଖୋଜିଲା ଯେ ସମୋଦ୍ର ଗଲା ଡେଇଂ ।
ଲଙ୍କା ପୋଡ଼ିଣ ଅକ୍ଷୟ କୁମାରକୁ ମାଇଲା
ପର୍ବତ ମୁଣ୍ଡେ ବହି ସେତୁବନ୍ଧ କଲା ।
ଯୁଦ୍ଧକୁ ଆଗୁସାର ସେହି ଯେ ଅଟଇଂ
ଲେଙ୍କା ଲମ୍ବହତା ତାହା ତହୁଂ କେହି ନାହିଂ ।
ହେମଗିରି ପର୍ବତୁ ଆଣିଲା ମଉଷୋଧି
ତେଣୁ କ୍ଷୟେ ଗଲା ମୋହୋର ବ୍ରହ୍ମ ଶହସ୍ର ବ୍ୟାଧି ।
ରାତ୍ର ଉଜାଗରେ ସେ ବୁଲଇ ମୋର ଥାଠ
ଯେ ମୋହୋର ଥାଠକୁ ସେହି ସେ କବାଟ ।
ଯେବେ ଯେତେ ଧୂରକୁ କେମନ୍ତେ ବରଗିବି
ନୋହିଲେ ଯେହିକ୍ଷଣି ଭାଇକି ନପାଇବି ।
ଓହୋ ସଙ୍କଟ କଥା ଭାଳନ୍ତି ରାମ ରାୟେ
ସଇନି ନିଶବଦ ସମାର୍ଜନା କୟେ ।
କର ଦୁଇ ଯୋଡ଼ି ବୋଲଇ ହନୁମତ
ମୋତେ ଦୟା ନାହିଂକି ଜାନେକୀର କାନ୍ତ ।
ଲକ୍ଷଣ ଭାଇ ତୋର ହୋଇଛି ଶକ୍ତିଭେଦ
ଯେହାଉଂ କି ବଡ଼ ହୋଇଛି ପରମାଦ ।
କିମ୍ପାଇ ଯାଅ ବୋଲି ନଦେଉ ମୋତେ ଆଗ୍ୟାଂ ।

ତିନି ଭୁବିକିତ ତୋହୋର ପ୍ରତଗ୍ୟାଂ ।
ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ପର୍ବତ ଅଟଇ କେତେ ଧୂର
ଯେହିକ୍ଷଣି ମଉଷୋଧି ଆଣିମି ରଘୁବୀର ।
ତୋହୋର ପେଷିଲେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଯାକ ବୁଲି
ପାରଇଂ ।
ବ୍ରହ୍ମା ରଦ୍ର ଇନ୍ଦ୍ର କାହାକୁ ନ ଡରଇଂ
ଦେସି ଆଗ୍ୟାଂ ମୋତେ ମୁଂ ନ ପାରଇ
ରହିଂ ।
ଲକ୍ଷଣ କଷ୍ଟ ଦେଖି ବିକଳ ମୋର ଦେହୀ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ହୋଇଲେ ଉଷତ
ସେନା ଯୂଥପତି ସଇନି ସମସ୍ତ ।
ସାଧୁ ସାଧୁ ବୋଲି ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି
ସୁଗ୍ରୀ ବିଭୀଷେଣ ବହୁତ ତିଆରନ୍ତି ।
ଯାଅ ବାବୁ ମଉଷୋଧି ବେଗେ ଘେନିଆସ
ଶତ୍ରୁମୁଖେ ଯେମନ୍ତେ ନପାଇ ଯେ ହାସ ।
ହସଇ ମାରୁତି ତାହାଙ୍କର ବୋଲ ଶୁଣି
ଆଗହୁଂ କହିଲେ ହୋଇବ କିସ ପୁଣି ।
ଯାଇ ଆସି ପାରଇ କରଇ ଯେବେ କାର୍ଯ୍ୟ
ଶତ୍ରୁମୁଖେ ତେବେ ନପାଇବା ଲାଜ ।
ଯେତେବୋଲି ଶ୍ରୀରାମକୁ ନମସ୍କାର କଲା
ପଚିଶ ଯୋଜନ ଉପରକୁ ଉଡ଼ିଗଲା ।
ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ କଲାକ ଗମନ
ଯୋଗବଳ ଘେନି ଚଳଇ ଘନଘନ ।
ରାବଣ ଯେ ଲକ୍ଷଣକୁ ଶକତି ମାରିଗଲା
ଶ୍ରୀରାମ ଯୁଝନ୍ତେ ଭାଗି ପଳାଇଲା ।
ନିଜ ନବରେ ହୋଇଲାକ ସମ୍ଭାଳି
ଜୟେ କଲି ବୋଲି ମନେ ମନେ ଭାଜି ।
ଚାର ପମନ୍ତିଲା ଶ୍ରୀରାମର ପାଶ
ଲକ୍ଷଣ ଜୀଇବା ମରିବା ଜାଣି ଆସ ।
ଶୁଣି ଦେଶାଉର ଅଇଲା ତଡ଼ତି
ଗଡ଼ରୁ ବାହାର ହୋଇ ଧଇଲା କପି ମୂତି ।
ରିକ୍ଷ ବାନରଙ୍କ ଭିତରେ ପଶିଲା
ହନୁମତ ଯିବାର ଜାଣି ବାହୁଡ଼ି ଅଇଲା ।
ଦଶଗ୍ରୀବର ଆଗରେ ଜଣାଇଲା ଯାଇଂ
ଶୁଣସି ରାବଣ ତୁ ମନ୍ଦୋଦରୀର ସାଇଂ ।
ଲକ୍ଷଣକୁ ଶକତି ମାରି ଯେ ଅଇଲୁ
ଶତ୍ରୁର ମୁଖେ ଯେ କାଳି ଲଗାଇଲୁ ।
ରାମର ବିକଳ କହିଲେ ନସରି
ଅନେକ ରୋଦନ କଲା ଭାଇକି କୋଳ
କରି ।
ବୁକୁରୁ ଶକତି କେହି କାଢ଼ି ନ ପାରିଲେ
ହନୁ ଅଙ୍ଗଦ ଯେ ଭାର୍ଜନ ନୋହିଲେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଉପାଡ଼ିଲେ ବାମ କରେ ଧରି
ମହିମା ପଣେ ଦେବ ଶ୍ରୀରାମ ଉପାଡ଼ି ।
ସୁଷେଣ ନାମେଣ ଅଛଇ ଯେକ ବେଯ
ସେ ବୋଇଲା ଲକ୍ଷଣକୁ ମୁଂ ଜୀଆଇବି
ଆଜ ।
ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ପର୍ବତେ ଅଛି ମଉଷୋଧି
ପଶି ଆଣିମାକୁ ହନୁମତ ତହିଂ ସେ ଯୋଧି ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଉଷତ ହୋଇଲେ
ପବନ ପୁତ୍ରକୁ ରାଇଣ ବରଗିଲେ ।
ଓଳେଗ ମେଲାଇ ବିକ୍ରମିଣ ଗଲା ଗଗନେ
ଯେହିକ୍ଷଣି ଦେଖି ଅଇଲି ଦଶାନନେ ।
ଶୁଣି ଲଙ୍କପତି ହୋଇଲା ଆରତ
କାଳନଉମି ନାମେ ଯେକଇ ଦଇତ ।
ଚାରିମୁଣ୍ଡ ଯାର ଅଷ୍ଟ ଯେ ଲୋଚନ
ଦୁଇ ଚରଣ ଆଠ ଭୁଜ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ।
ତାହାକୁ ହକାରି ବୋଇଲା ଲଙ୍କସାଇଂ
ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ପର୍ବତକୁ ହନୁମତ ଯାଇଂ ।
ମଉଷୋଧି ଆଣି ଲକ୍ଷଣକୁ ଜୀଆଇବ

ତୁମ୍ଭର କି ବୁଧି ଅଛି ତାହା ଭିଆଇବ ।
ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନକୁ ପାରିବୁ କି ଯାଇଂ
ତହିଁର ସନ୍ନିଧେ ଯେକ ଖଣ୍ଡେକ ଅଛଇଂ ।
ସ୍ୱର୍ଗର ଅପକ୍ଷରୀ କୁମ୍ଭୀର ରୂପ ଧରି
ସେ ଜଳ ଭିତରେ ଅଛି ବାସ କରି ।
ଯେ ତହିଁ ପଶଇ ସେ ତହିଂ ପ୍ରାଣ ହରାଇଂ
ବ୍ରହ୍ମା ରୁଦ୍ର ହୋଇଲେ ହେଂ ଧରଇ ।
ପାରିବୁ କି ଉପାୟେ କରି ଦେବଇ ବଧାଇଂ
ବିଳମ୍ବ ନକର ଯାଅସି ବେଗ ହୋଇଂ ।
ଶୁଣିଣ କାଳନଉମି ଯୋଳେଗ ମେଲାଇଲା
ବିକ୍ରମ ଗତି ହୋଇ ଗଗନ ମାର୍ଗେ ଗଲା ।
ହନୁମନ୍ତହୁଂ ଆଗ ଗଲାକ ରାକ୍ଷସ
ନିଜ ତନୁ ଛାଡ଼ି ହୋଇଲା ଯତି ବେଶ ।
ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ନଦୀର ନିକଟେ
ଦେବଥାନେକ ଯେ ରଚିଲା କପଟେ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣର ଦେଉଳ ସୁବର୍ଣ୍ଣର ମଣ୍ଡୋପ
ଉପରେ ଟାଣିଲା ଅଛଇ ଚନ୍ଦ୍ରାତପ ।
ଶଶିଭୂଷଣ ନାମେ ଯେକଇ ଶଙ୍କର
ଆପଣେ ମାୟାରେ ହୋଇଲା ଜଟିଳ ।
ନନ୍ଦି ମହାକାଳ ବିଘ୍ନରାଜ ଥୋଇଂ
ଗଙ୍ଗା କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର କତିରେ ବସାଇଂ ।
ଅପୂର୍ବ ବିପୁନ୍ୟେ ରଚିଂଲା ପୁଷ୍ୟ ଫଳ
ଦେବଥାନେ ଯେହ୍ନେ ଦିଶଇ ନିର୍ମଳ ।
ବାଘ୍ରଛାଲ ମାଡ଼ି ବିଭୂତି ଭୂଷଣ
କର୍ଣ୍ଣେଣ ତମ୍ଭା କୁଣ୍ଡଳ ବିଦ୍ୟମାନ ।
କକ୍ଷା କଉପୁନୀ ପାଖରେ ଆଧାରୀ
ସ୍ୱଷ୍ଟିକର ମାଳା ଗୋଟି ଘେନିଣ ଜପ କରି ।
ବାମେଣ କମଣ୍ଡଳୁ ଦକ୍ଷିଣେ ଛତାପିଢ଼ା
ଥୋଇଂ
ବସିଲାକ ଜଟାସୁର ମଉନବ୍ରତ ହୋଇଂ ।
ଆଗେ ବନ୍ଧ ନଦୀ ବହଇ ଝର ଝର
ଗଣ୍ଡ ଭିତରେ ଯେ ଅଛଇ କୁମ୍ଭୀର ।
ତହିଂ କୂଳେ ବସି ଜପଇ ଦଇତ
ହନୁମତ ଯାଆନ୍ତେ ଶୁଭି ବାହାନାଦ ।
ବନଗିରି କମ୍ପିଲା ଯିବାର ଶବଦେ
ପକ୍ଷୀ ପ୍ରାୟେ ହନୁ ଗଗନେ ଉଡ଼ଇ ହାଦେ ।
ଜାଣି ଜଟାସୁର ଉପରକୁ ଚାହିଂ
ମନେ ବିଚାରଇ ହନୁମତ ଯେହି ।
କର ଘେନି ରାଇଲା ଆସ ହୋ ମାରୁତି
କ୍ଷଣେକ ବିଶ୍ରାମ କର ମୋର କତି ।
ଯେ ସରୋବରୁ ପାଣି ପିଅ ଶର୍ମ ଭାଳୁ
ବଳ ପାଇଣ ଯେ ରିପୁମାନ ଗଞ୍ଜୁଂ ।
ଶୁଣିଲା ହନୁମନ୍ତ ମାୟା ଯତିର ବାଣୀ
ବିଚାରିଲା ମହାତ୍ମା ଅଟଇ ଧର୍ମ ପ୍ରାଣୀ ।
ଯେକାନ୍ତ ଠାବେ ବସି ନିର୍ଦ୍ୱନ୍ଦେ ତପ କରଇ
ପର ଉପଗାରୀ ଦୟା ଚିତ୍ତେ ଧରଇ ।
ଯେ ମୋହୋର ଆସିବାର ଜାଣିଲା ଯୋଗ
ବଳେ
ମୁହିଂ ଶର୍ମ ପାଇବାର ଜାଣିଲା ଜଟିଳେ ।
ହିତ ନିମନ୍ତେ ମୋତେ ରାବଇ ପୁଣ ପୁଣି
ବୋଲଇ ସରୋବରୁ ପିଅସି ପାଣି ।
ଯେ ମୋହୋର ଯିବାର ଜାଣିଲା କେହ୍ନେ
ଋଷି
ସମାସ୍ୟା ହୋଇ ନଗଲେ ହୋଇବି ନା
ଦୋଷୀ ।
ଯେତେ ବୋଲି ହନୁମନ୍ତ ନମସ୍କାର କଲା
ଭୋ ମୁନି ରହି ମୁଂ ନପାରଇ ବୋଇଲା ।
ରାମ ରାବଣର ସମର ଘୋର କାଳେ
ଶକତି ଭେଦ ହୋଇଲା ସୁମେତ୍ରାର ବାଳେ ।
ମଉଷୋଧି ନେମାକୁ ପେଷିଛନ୍ତି ମୋତେ

ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ଗିରି ଦୂର ଅଛି କେତେ ?
ରାତ୍ର ନପାହୁ ଅଇଲେ ସେ ହୋଇବାକ
କାର୍ଯ୍ୟ
ଜାଣୁଚିକି ମହାତ୍ମା ସୁଗ୍ରୀବର ରାଜ ।
ତାହାର ଭଗ୍ନୀର ପତି କେଶରୀ ନାମେ ବୀର
ମୋହୋର ନାମ ହନୁମନ୍ତ ମୁଂ ତାହାର
କୁମର ।
ଶ୍ରୀରାମ ସୁଗ୍ରୀ ଯେ ଅଟନ୍ତି ମଇତ୍ର ବେନି
ଯେ ବଚନ ଶୁଣି ବୋଇଲା ମହାମୁନି ।
ଆସ ହନୁମତ ଦେଖ ତପ ସ୍ଥାନ
ନୋହିଲେ ପ୍ରାଭବ ହୋଇବ ପବନର
ନାନ ।
ଦେବତା ଗୁରୁଜନ ତପ ଥାନ ଯେତ
ଯେହାକୁ ଅବଗ୍ୟାଂ ତୁ ନକର କପିସୁତ ।
ଯେ ଜଳେ ସ୍ନାନ କରି ଶଙ୍କରକୁ ଦେଖ
ଅନେକ ଜନ୍ମର ତୋର ପାପନ୍ତ ଉପେଖ ।
ଆସ ଆସ ଆମ୍ଭ ଆଗ୍ୟାଂ କିମ୍ପା ଭାଗୁ
ତପୀ ବୋଲ ନକଲେ ପୁଣି ନରକକୁ ଯିବୁଂ ।
ଯହିକି ଯାଉଅଛୁ ତାହି ନ ପାଇବୁ
ଆମ୍ଭର ବୋଲ ଯେବେ ଅବଗ୍ୟାଂ କରିବୁ ।
ଯେସନେକ ଶୁଣି ହନୁମତ ଭୟେ କଲା
ଗଗନୁଂ ଖସି ଯାଇଂ ଭୂମିରେ ମିଳିଲା ।
କର ଦୁଇ ଯୋଡ଼ି ବୋଲଇ କହ କିସ
ଯତି ବୋଇଲା ତୁ ଯେହି ଜଳେ ପଶ ।
ସ୍ନାହାନ କରି ଆସି ଦେଖ ଶଙ୍କରକୁ
ଯେ ଦେହ ଆଷ୍ୟ ନଥାଉ ଯମକୁ ।
ଶୁଣି ହନୁମତ ପଶିଲା ଗନ୍ଧ ନଦୀ
ପାତାଳ ପରିଯନ୍ତେ ସେ ଗଣ୍ଡକୀ ଅଛି
ଭେଦି ।
ସ୍ନାହାନ କରନ୍ତେ ଧଇଲାକ କୁମ୍ଭୀରିଣୀ
କ୍ଷୁଧା ମତେ ଧଇଂଲା ଆହାର ମତ ଜାଣି ।
ହନୁମତର ଚରଣ କାମୋଡ଼ି ଘେନି ଗଲା
ଜଳେ ବୁଡ଼ାବନ୍ତେ ମାରୁତି ଜାଣିଲା ।
ଆପଣେ ବୁଡ଼ିଣ ଧଇଲା ତାକୁ ଆଣ୍ଟେ
ଉଛୁଡ଼ି ଆଣିଣ ପକାଇଲା ଜଳ ତଟେ ।
ଦୁଇଗୋଡ଼ ଧରି ଚିରି ପକାଇଲା
ବୁକୁ ବିଦାରିଣ ଅନ୍ତ ବାହାର କଲା ।
ମଲା କୁମ୍ଭୀରିଣୀ ଘୋର ରାବ କରି
ପାର୍ଥିବ ଦେହ ଛାଡ଼ି ନିଜ ତନୁ ଧରି ।
ଦେଖିଲା କୁମାରୀ ରୂପେ ନିରିଜିତା
ରୂପ ଯଉବନେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣେ ବନିତା ।
ଚନ୍ଦ୍ରବଦନୀ କୁରଙ୍ଗୀ ଜାଣି ଆଖି
ହନୁମତ ଆଶ୍ରିଯ ହୋଇଲା ତାହା ଦେଖି ।
କନ୍ୟା ବୋଇଲା ତୁ ଶୁଣସି ମାରୁତି
ମୁହିଂ ଗନ୍ଧବାଳିକା ଦକ୍ଷର ଦୋହିତି ।
ବ୍ରହ୍ମା ଯେ ଗୟାରେ ତପ କରୁଥିଲେ
ମକର ମାସେ ପ୍ରଜାପତି ସ୍ନାହାନ
କରିଗଲେ ।
ସେ ପୁଣ୍ୟ ନଦୀ କି ମୁଂ ସ୍ନାହାନ କରିଗଲି
ପାଣିରେ ଧରି ମୁଂ ଧାତାକୁ ଉଛୁଡ଼ିଲି ।
ଜାଣି ପିତାମହ ମୋତେ ଶାପ୍ୟ ଦେଲା
ଯାଅସି ଜଳରେ ତୁ କୁମ୍ଭୀରୀ ହୁଅସି
ବୋଇଲା ।
ଶୁଣି କରିଣ ମୁଂ କମ୍ପିଲି ଥରହର
ଜଳରୁ ବାହାର ହୋଇଣ ମୁଂ ଯୋଡ଼ିଲି
ବେନିକର ।
ଅନେକ କାର୍ପୂଣ୍ୟ ହୋଇଣ ତୁଷ୍ଟି କଲି
ଶାପ୍ୟକୁ ପ୍ରତିକାର ଅନୁଗ୍ରହ ମାଗିଲି ।
ବ୍ରହ୍ମା ବୋଇଲେ ତୁ କଲୁ ମନ୍ଦକୃତ
ତପ ଭାଙ୍ଗିଲୁ ମୋହୋର ଅରଜିଲୁ ଦୂଷିତ ।

ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ସନ୍ନିଧେ ଅଛି ଗନ୍ଧ ନଦୀ
ପାତାଳ ପରିଯନ୍ତେ ସେ ଗଣ୍ଡୁକୀ ଅଛି ଭେଦି ।
ତହିଂ ଯାଇ କୁମ୍ଭୀରୀ ରୂପ ହୋଇଥିବୁ
ଶ୍ରୀରାମ ଦୂତ ଦେଖି ମୁକତି ହୋଇବୁ ।
ମୁହିଂ ବୋଇଲି ମୁଂ ତ ଥିବି ଜଳେ
କେମନ୍ତେ ଜାଣିମି ସେ ଯାଉଥିବ କୂଳେ ।
ଧାତା ବୋଇଲା ପାଣିରେ ଯେହୁ ପଶି
ତାହାକୁ ଆହାର କରିବୁ ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ।
ଯେହୁ ତୋତେ କୂଳରେ ଧରି ମାରଇ ଆଣି
ସେ ସେ ରାମଦୂତ ଥେବୁ ତାହା ଜାଣି ।
ତେବେ ସେ ତୋହୋର ଦୁଃଖ ହୋଇବ କ୍ଷୟେ
ପାଇବୁ ନିଜ ତନୁ ଯେକଥା ନିଶ୍ଚୟେ ।
ତହୁଂ ଆସିଣ ମୁଂ ପଶିଲଇଂ ଜଳେ
ଭୋ ମହାତ୍ମା ଦୁଃଖ ଗଲା ଯେତେ କାଳେ ।
ଯେ ମାୟା ମୁନି ହାଦେ ଅଟଇ ରାକ୍ଷସ
ଯେ ଯୋଗବଳେ ମୋତେ ହୋଇଲାକ ଦୃଶ ।
ରାବଣ ପେଷିଲା ତୋତେ ନାଶ କରିବ ବୋଲି
କାଳନଉମି ଦଇତେ ଯେ ଜଟାସୁର ରୂପ ଧରି ।
ଯେତେ କହି ବାଳୀ ମୁକତି ହୋଇଗଲା
ଧାଇଂ ହନୁମତ ଯତିକି ଧଇଲା ।
ବୋଇଲା ଆରେ ଭଣ୍ଡ ଯେହା ମୋତେ କଲୁ
ବିଶ୍ୱାସ କରି ମୋତେ ମାରିତ ବିଚାରିଲୁ ।
ଯେତେ ବୋଲିଣ ଜଟା ଧରିଣ ଉଛୁଡ଼ିଲା
ମାୟା ଦେଉଳ ଉପରେ କଚାଡ଼ିଲା ।
ଭାଜିଗଲା ଦେଉଳ ହାରିଲା ଦତ୍ୟ ପ୍ରାଣ
ଗଗନେ ହନୁମତ ଗଲାକ ବିକ୍ରମିଣ ।
ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ପର୍ବତେ ହୋଇଲା ପରବେଶ
ସୁଷେଣ କହିଥିଲା ଯେବଣ ସନ୍ଦେଶ ।
ପୂର୍ବ ଭାଗେ ଉଦୟେ ଗିରି କତି
ଗିରିବର ଶିଂଘ ଅଟଇ ହୀରା ଜୋତି ।
ତହିଂ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ମାରୁତି
ପଲବିଲା ଶରୀର ହୋଇଲା ଶାନ୍ତି ମୂର୍ତ୍ତି ।
ହନୁ ବିଚାରଇ ଯେ ସେ ସୁରଆଳ
ଅମୃତ ସମାନ୍ୟେ ଯେଥିର ଫୁଲଫଳ ।
ଯେଥି ବସି ଧାତା କ୍ରୀଡ଼ା ଯେ କରଇଂ
ଗ୍ରୀଷମ ଋତୁକାଳେ ଯେଥି ବସିଥାଇଂ ।
ବାବୁ ମହାତ୍ମାରେ କଲୁ କେଉଣ ତପ
ନାମ ବୋଲାଇଲୁ ଜଗତର ବାପ ।
ବ୍ରହ୍ମା ପଦରୁ ତ ବଡ଼ କେହି ନାହିଂ
କେବଣ ଗୁଣେ ଯେଡ଼େ ସମ୍ପଦ ଅଛି ପାଇଂ ।
ଯେସନେକ ବିଚାରନ୍ତେ ଜାଣିଲେ ରକ୍ଷାଲୋକେ
ଭୂମି ଗନ୍ଧୁ ଲାଗିଲା ବୋଇଲେ ତହିଂ ଥୋକେ ।
ଖୋଜି ଜାଣିଲେ ଯେ ଅଛଇ ହନୁମତ
ତିନି କୋଟି ଗନ୍ଧର୍ବ ଧାଇଂଲେ ତୁରିତ ।
ମାରୁତିକି ବେଢ଼ିଲେ ଶତେପୁର କରି
ବୋଇଲେ ବାନରରେ ପଶିଲୁ ଯମପୁରୀ ।
ମରିବାକୁ ଭୟେ ନୋହିଲା ତୋହୋର
କି କାର୍ଯେ ଯେଥକୁ ଅଇଲୁରେ ବାନର ।
ବ୍ରହ୍ମଲୋକକୁ ଯେ ଦୁର୍ଲଭ କର୍ମ ସ୍ଥାନ
ବ୍ରହ୍ମାର ବୋଲେ ପଶି ପାରଇ ଆନ ।
ତୁହି ହୀନ ଜନ୍ତୁ ରିକ୍ଷ କପି ଛାର

କେମନ୍ତେ ଠାବ କଲୁ ଅମୂଲ୍ୟ ଭଣ୍ଡାର ।
ହନୁମତ ବୋଇଲା ହୋ ନଜାଣ ହାଦେ ମୋତେ
ଆସିଣ ଅଛି ମୁଂ ଯେବଣ ନିମନ୍ତେ ।
ରାମ ରାବଣର ସମର ମହାଘୋର
ଲକ୍ଷଣର ହୃଦେ ପଡ଼ିଲା ଶକତି ଶର ।
ମଉଷୋଧି ନେମାକୁ ପଠିଆଇଲେ ମୋତେ
ତେଣୁ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲଇଂ ଯେଥେ ।
ରାତ୍ର ପାହିଲେ ଲକ୍ଷଣ ନ ବ୍ରତି
ଓଷଧ ଘେନି ମୁଂ ଯିବଇଂ ତଡ଼ତି ।
ନିରୋଧ ନ କର ତୁମ୍ଭେ ମୋହର ତହୁଂ ଶୁଣ
ଯେଠାକୁ ଲଙ୍କାଗଡ଼ ଛୟାଶୀ ସହସ୍ର କ୍ରୁଣ ।
ରାତ୍ର ନ ପାହୁ ନେଲେ ହୋଇବାକ କାର୍ଯ୍ୟ
ଯୁଝି ମନ କଲେ ମରିବ ତୁମ୍ଭେ ଆଜ ।
ଶ୍ରୀରାମର ଦୂତ ମୁହିଂ ନ ଡରଇ ତୁମ୍ଭନ୍ତ
ଶୁଣି ନାହକି ମୋହୋର ନାମ ହନୁମନ୍ତ ।
ନିର୍ଘାତ ମାରେଣି ମାରିବି ଅଙ୍ଗ ଛଳେ
ପର୍ବତ ସହିତେ ଉପାଡ଼ି ନେମି ବଳେ ।
ଶୁଣିଣ ଗନ୍ଧର୍ବେ କଲେ ମନେ ଖଙ୍ଗ
କାଳ ସର୍ପ ପ୍ରାୟେ ବେଢ଼ିଲେ ଯେ ବେଗ ।
ଚକ୍ର ଛେଲ କୋନ୍ତ ମାରନ୍ତି ଭାଲ ଗଦା
ହନୁ ବିଚାରଇ ମୋହୋର ଦୁଇହାଥ ଶୋଧା ।
ଯେତେବୋଲି ଲାଞ୍ଜ ବେଢ଼ାଇଲା ଶୀଘ୍ର କରି
ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କୁ ପିଟିଲା କୋପ ମୁଖ କରି ।
ହାଥକୁ ହାଥ ହିଆକୁ ହିଆ ଦେଇ
ଯେକ ଧରି ଆରେକ ଉପରେ କଚାଡ଼ଇଂ ।
ପାଦେ ମରଦି କାହାକୁ କରଇ ଧୂଳି
ତାହାଙ୍କର ଶହସ୍ର ଧରି ତାହାଙ୍କୁ ହି ମାରି ।
ବାଳ କଦଳୀ ବନ ଯେହ୍ନେ ମତ୍ତଗଜ ଭାଙ୍ଗଇଂ
ଯେକା ହନୁମତ ଗନ୍ଧର୍ବବଳ ଗଞ୍ଜଇଂ ।
ତାହାଙ୍କର ମାରନ୍ତେ ଯେହାର ନୋହେ କିଛି
ହନୁମନ୍ତର ଦେହେ ଯେ ବିଷ୍ଣୁ ତେଜ ଅଛି ।
ଦେବାସୁରେ ଯାହାକୁ ନୁହନ୍ତି ସମସରି
ତ୍ରେତୟା ମଲ୍ଲ କ୍ଷତ୍ରୀ ଯାହାର ନାମ ଧରି ।
ଘଡ଼ିୟେ ପରିଯନ୍ତେ ବାଜିଲା ରଣଗୋଳ
ଭାଜି ପକାଇଲେ ଗନ୍ଧର୍ବ ସକଳ ।
ହନୁମନ୍ତ ବିଚାରଇ କରିବା କିସ ବୁଧି
କେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ଯେଥୁଂନେମଇ ମଉଷୋଧି ।
ଗନ୍ଧର୍ବେ ପଳାଇବେ ଆସିବେ ପୁଣ ଧାଇଂ
ଯୁଦ୍ଧ କରି କରି ରାତ୍ର ଯିବପାହିଂ ।
ମଉଷୋଧ ନେମିକି ମୁହିଂ ପର୍ବତ ନେମି ବହିଂ ।
ଯେଡ଼େ ଦୁଗମ ଥାନେ କେମନ୍ତେ ଥିବି ରହି ।
ଯେତେବୋଲି ଗିରିର ଶିଙ୍ଗ ଧରି ଝୁଙ୍କଇଂ
ଯହୁଂ ନ ଚଳଇ ପାଦେ ପ୍ରହାର କରଇଂ ।
ହିଆ ଭର ଦେଇ ପେଲଇ ଆଣ୍ଠୁଆଇଂ
ଭାଜିଲା ପର୍ବତ ବିଷମ ଭାରା ପାଇଂ ।
ଶତେ ଯୋଜନ ଉଚ୍ଚର୍ଗ ଶତେ ଯୋଜନ ଥଳୀ
ଉପାଡ଼ି ମୁଣ୍ଡରେ ଘେନିଲା ମହାବଳୀ ।
ବିକର୍ମ ଗତି କରି ଗଗନ ମାର୍ଗେ ଆସଇ
ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗକୁ ମୁଖ କରିଣ ଗମଇଂ ।

x x x

ଶୁଣି ଲଙ୍କପତି ଉଦ୍‌ବେଗ ମନ

ଦଶ ସହସ୍ର ରାକ୍ଷାସ ରାଇଲା ସନିଧାନ ।
ବୋଇଲା ଯେହିକ୍ଷଣି ଯାଅ ବେଗ ହୋଇ
ହନୁମତ ପର୍ବତ ଘେନସି ଛଡ଼ାଇ ।
ପ୍ରାଣେ ମାରି ପାରିଲେ ସବୁହୁଁ ହୁଅଇ ଭଲ
ପର୍ବତ ଛଡ଼ାଇ ପାରିଲେ ହେବ ସମତୁଲ ।
ଆଗ୍ୟାଂ ପାଇଂ ଧାଇଂଲେ ଦଶ ସହସ୍ର ଅସୁର
କରେ ଧରିଛନ୍ତି ଛେଲ ଭାଲ ଶର ।
ଉତ୍ତର ଦିଗେଣ ଗଗନ ମାର୍ଗେ ଗଲେ
ଚାଳିଶି ସସ୍ର ଯୋଜନେ ହନୁମତକୁ ଦେଖିଲେ ।
ଆଗେ ଉଗାଳିଣ କଲେକ ମହାରଣ
ମାରୁତି ଜାଣିଲା ଯେହାନ୍ତ ପେଷିଲା ରାବଣ ।
ଯେତେବୋଲି ପର୍ବତ ଧଇଲା ଦୁଇ ହାଥେ
ଅସୁରଙ୍କୁ ଗୋଡ଼ାଇ ମାଇଲା ପାଦଘାତେ ।
ଲାଞ୍ଜେ ଗୁଡ଼ିଆଇ ମାଇଲାକ ନେଇ
ତାହାଙ୍କ ମାରିବାକୁ ଯେହାର ଭୟେ ନାହିଁ ।
ଘଡ଼ିଯେ ପରିଯନ୍ତେ ହୋଇଲା ମହାଗୋଳ
ହନୁମନ୍ତ ଘାତେ ପଡ଼ିଲେ ଦତ୍ୟବଳ ।
ଦେଖି ଦେବତାୟେ ସାଧୁ ସାଧୁ କଲେ
ଯେ ଯୁଦ୍ଧ ଆନ ବଳେ ନୁହଇ ବୋଇଲେ ।
ମୁଣ୍ଡରେ ପରବତ ଅଛଇ ଶୟେ କ୍ଷୁଣ
ଗଗନ ମାର୍ଗରେ ଯାଉଅଛି ପୁଣ ।
ଯେଥି ଆସି ଶତ୍ରୁ ହୋୟେ ଉପଗତ
ଗୋଡ଼େ ହତ କଲା ଦଶ ସହସ୍ର ଦଇତ ।
ଯେ ପୃଥୀ ମଧରେ ଅଛନ୍ତି ଯେତେ ବୀର
ଯେ ମାହାରଣ ସବୁହିଂ ଅଗୋଚର ।
ଆନ କି ଭାର୍ଜ୍ଜନ ଯେମନ୍ତ କରିପାରି
ଧନ୍ୟ ହନୁମତ ତୋତେ ନାହିଁ ସମ ସରି ।
ଯେସନେକ ବୋଲି ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ଦେବାସୁର
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ହନୁମନ୍ତ ବୀର ।
ଦଇତ ମାରି ଯେ ବିଚାରଇ ମନେ
ନ ପୁଣି ଆଉ ଥାଠ ପେଷଇ ଦଶାନନେ ।
କି ବୁଧି କରିବି ହୋଇଲା ଉଛୁର
ଆହୁରି ଲଙ୍କାଗଡ଼ ଅଛଇ ବହୁତ ଧୂର ।
ବାଟ ଭାଙ୍ଗି ବୀର ଆଡ଼େ ହୋଇ ଗଲା
ପଛିମ ମୁଖ ହୋଇ ଡାହାଣକୁ ଗଲା ।
ଥୋକାୟେକ ଧୂରେ ଉତ୍ତରକୁ ପିଠିକରି
ଘନ ଘନ ହୋଇ ଆସଇ ଗିରିଧରି ।
ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳ ଅଯୋଧା ବୋଲି ରାଷ୍ଟ୍ର
ସେହି ସଳଖରେ ହୋୟେ ପବନର ଚାଟ ।
ଉଡ଼ନ୍ତେ ଶବଦ ହୋୟେ ମହାଗୋଳ
ଖଳ ଖଳ ଶ୍ୱରୀର ବହେ ଶ୍ରର୍ମ ଝାଳ ।
ନନ୍ଦୀଗ୍ରାମ ଭିତରେ ଖେପିଣ ଆସଇ
ପର୍ବତର ତେଜ ମାଣିକ୍ୟ ପ୍ରାୟେ ଦିଶଇ ।
ଯେସନେକ ସମୟେ ଶ୍ରୀରାମର ସାନ ଭାଇଂ
ନନ୍ଦୀଗ୍ରାମରେ ସେ କଟେକ କରିଥାଇ ।
ରାତ୍ର ଅର୍ଧମାନେ ସେ ଅନ୍ଧାରି ବିଜେ କରିଗଲା
ଗୁଳୁଚା ବାଟୁଳି ହସ୍ତେ ଘେନିଥିଲା ।
ନଶବଦ କାଳେ ନଗ୍ର ବୁଲି ଯାଇଂ
ଗଗନେ ହନୁମନ୍ତ ବିକ୍ରମିଣ ଆସଇଂ ।
ପ୍ରଳୟ ପ୍ରାୟେକ ଶୁଭଇ ଶବଦ
ଭ୍ରଥ ଶୁଣି କରି ହୋଇଲା ତବଦ ।
ଉପରକୁ ଚାହିଁ ବିଚାରଇ ମନେ
ଘୋର ଧ୍ୱନିୟେକ ତ ଶୁଭଇ ଗଗନେ ।
କେବଣ ପକ୍ଷୀୟେ କେତେ ଯେହାର ବଳ
କି ଅବା ଗରୁଡ଼ ଯେ ବିନତାର ବାଳ ।

ଦେବ ଦାନେବ କି ଉଚ୍ଚିଶ୍ରବା ଅବା
କେବଣ ଦିଗପାଳେ ଅବା ଆପଣେ
ମଘବା ।
ଦେଖିଲେ ସେ ଜାଣିମା ନା କେବଣିହିଁ ଜାତି
ଯେତେବୋଲି ବାତୁଳି ମାଇଲା
ଶୀଘ୍ରଗତି ।
ଅଣଚାଶ ପବନ ପ୍ରାୟେକ ଗର୍ଜ୍ଜିଗଲା
ହନୁମତ କପାଳେ ଯାଇଣ ବାଜିଲା ।
ବଜ୍ର ଉପରେ କି ମହାବଜ୍ର ପଡ଼ି
ହନୁ ଛାଡ଼ିଲାକ ବିକର୍ମ ସିଘଂ ରଡ଼ି ।
ଗ୍ୟାଂନ ଧ୍ୱଂସ ହୋଇଣ ପଡ଼ିଲାକ ଭୂମିତଳେ
ପର୍ବତ ମୁଣ୍ଡିଆଇ ଧରିଛି ବିକଳେ ।
ଚେତନା ପାଇଣ ଶ୍ରୀରାମ ସୁମରି
ପୁଣି ଉଠିଲା ଯେ ପର୍ବତ ମୁଣ୍ଡେ ଧରି ।
ଭ୍ରଥ ବିଚାରଇ ବାବୁ ଯେହାର ବଳ
ମୋହୋର ବାତୁଳିକି ଡରନ୍ତି ଦିଗପାଳ ।
କେବଣ ବାପୁଡ଼ା କେତେ ଯେହାର ପ୍ରାଣ
ପକ୍ଷୀ ନଥାଉ ଊର୍ଦ୍ଧେ କରଇ ପୟାଣ ।
ପର୍ବତ ଗୋଟାୟେ ଅଛଇ ମୁଣ୍ଡିଆଇଂ
କ୍ଷଣେ ମାତ୍ର କେବଳ ପଡ଼ିଲା ମୋହ
ଯାଇଂ ।
ପୁଣି ଉଠିଅଛି କାହିଂକି ଯେ ଯିବ
ମୁଖ ଦିଶୁଅଛି ମର୍କଟ ସ୍ୱଭାବ ।
ପଚାରିବା ବୋଲି ନିକଟକୁ ଗଲା
କାହିଂର ମହାତ୍ମା ବୋଲିଣ ସମାଦିଲା ।
ହନୁମତ ବୋଇଲା ହୋ କେତେ ଅଛଇ ରାତି
ଭ୍ରଥ ବୋଇଲା ହୋଇଲାନି ପାହାନ୍ତି ।
ଶୁଣି ଉଦବେଗ ଉଠଇ ପାବେନି
ଶୟେ କ୍ରୁଣ ଗିରିବର ମୁଣ୍ଡେ ଅଛଇ ଘେନି ।
କୟେକୟା ନନ୍ଦନ ବୋଲଇ ଆହୋ ଶୁଣ
ତରତର ହେଉଛୁ କେବଣ କାରଣ ।
ହନୁମତ ବୋଇଲା ମୁଂ ନପାରଇ ରହି
ଆସର ନାହିଂ ମୋତେ ତୋତେ କଥା
କହିଂ ।
ଶ୍ରୀରାମର ଭାଇ ଲକ୍ଷଣ ଶକ୍ତିଭେଦ
ମଉଷଧି ନେମି ମୁଂ ଲଙ୍କାଗଡ଼ର ମଧ ।
ରାତ୍ର ପାହିଲେ ନ ବ୍ରତଇ ବୀର
ସମୋଦ୍ର ଲେଛି ପଶିଲି ବନ ଘୋର ।
ସଳଖ ବାଟ ଛାଡ଼ି ଅଇଲି ବେଢ଼ ପଥେ
ବାଟ ଚାହୁଂଥିବେ ରଘୁକୁଳ ଗୋତ୍ରେ ।
ଶୁଣି ଭ୍ରଥ ବୀର ପୁଣିହିଂ ପଚାରି
କାହିଂର ରାମ ଲକ୍ଷଣ କାହିଂରେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ।
କେ ମାଇଲା ଶକତି କାହାର ତୁ ଲୋକ
କହ ମହାତମା ହୋ ଛାଡୁ ମୋର ଶୋକ ।
ହନୁମତ ବୋଇଲା ଅଯୋଧ୍ୟା ନାମେ ଦେଶ
ଦଶରଥ ରାଜା ଅଟେ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶ ।
ତିନି ରାଣୀରୁ ତାର ଚାରିପୁତ୍ର ଜାତ
ରାମ ଲକ୍ଷଣ ଶତ୍ରୁଘନ ଭ୍ରଥ ।

x x x

ଶୁଣି ଭ୍ରଥ ବୀର ଭୟେ ମନ କଲା
ଶ୍ରୀରାମର ଭାଇ ମୁଂ ଅଟଇ ବୋଇଲା ।
ଯେହି ଯେ ଅଯୋଧ୍ୟା ନନ୍ଦୀନାମେ ଗ୍ରାମ
ଶ୍ରୀରାମ ଗଲାଦିନୁ ମୋହୋର ନାହିଁନା
ବିଶ୍ରାମ ।
କୟେକୟାର ସୁତ ମୁଂ ନ ଜାଣୁ ବୀର
ମୋତେ
ଭ୍ରଥ ନାମ ମୋହୋର ଅଟଇ ଯୁଗତେ ।
କଉଶୁଲା କୟେକୟା ସୁମେତ୍ରା ଭଲେ ଛନ୍ତି
ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ପରଜା ସୁଖେଣ ବ୍ରତନ୍ତି ।
ରାଘେବ ଗଲାଦିନୁ ମୋହୋର ଯତି ବେଶ

ଦେଖ ଜଟା ଭାର ରଦ୍ରାକ୍ଷ କଷା ବାସ ।
ଚଉଦ ବରଷ ହୋଇଲା ନଥିଲା ବାରତା
ଯେ ଦୁଖ ସେ ଭାଇକି ମୋର ଦେଲୁରେ
ବିଧାତା ।

x x x

ଯିବି ବେଗ ହୋଇ ନପାରଇ ରହିଂ
ରାତ୍ର ପାହିଲେ ଯେ ଲକ୍ଷଣ ନ ବ୍ରତଇଂ ।

x x x

ଯେତେ କହି ହନୁ ଗଗନ ମାର୍ଗେ ଗଲା
ରାତ୍ର ଥାନ୍ତୁ ଥାଉ ଲଙ୍କାରେ ପ୍ରବେଶ
ହୋଇଲା ।
ରଣ ଭୂମି ଦେଖି ଆକାଶରୁ ଖସି
ଲକ୍ଷଣକୁ ଧରି ଶ୍ରୀରାମ ଛନ୍ତି ବସି ।
ସେନା ଯୂଥପତି ସୁଗ୍ରୀ ବିଭୀଷେଣ
ରିକ୍ଷ କପିବଳ ଅତି ଅପ୍ରମାଣ ।
ଚାଡେକ ଚଢ଼େଇ ପ୍ରାୟେ ସମସ୍ତେ
ହୋଇଛନ୍ତି
ହନୁମନ୍ତ ଆସିବାକୁ ବାଟ ଯେ ଚାହାନ୍ତି ।
ଯେସନେକ ସମୟେ ଶୁଭିଲା ବାହା ନାଦ
ଜମ୍ବେବ ବୋଇଲେ ହୋଇଲା କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧ ।
ଯେସନେକ ସମୟେ ପବନ ତନୟେ
ଗଗନୁ ଖସି ଯାଇଂ ଭୂମିରେ ଉଭା
ହୋୟେ ।
ଉଡ଼ନ୍ତା ପାରୁଆ ଯେହ୍ନେ ଆକାଶେ ଉଡୁଥାଇଂ
ପାରୋଇ ଦେଖିଲେ ଯେହ୍ନେ ଆକାଶୁ
ଖସଇ ।
କି ଅବା ଶୂନ୍ୟ ପୁରୁଷ ଚ୍ୟୁତ ହୋୟେ
ତେସନେକ ପଟାନ୍ତର ପବନ ତନୟେ ।
ଗଙ୍ଗାର ବୁଡାଇ ଚଢ଼ଇ ଯେହ୍ନେ ଉଡ଼ି
ମସ୍ୟ ଦେଖି ଯେହ୍ନେ ଗଭୀର ଜଳେ ବୁଡ଼ି ।
କି ଅବା ଶାମଳ ଝାଙ୍କିଲା ବକ ଚାହିଂ
ହାଥୀଷଣ୍ଡା ଉଇଂ ପଡ଼ିଲାକ ଭୂଇଂ ।
ବଜ୍ରବାଣ ପଥର କି ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲା
ସର୍ପ ଦେଖି ଗରୁଡ଼ ଅବା ଧାଡ଼ିଦେଲା ।
ଇନ୍ଦ୍ରଦେବତା କି ମାଇଲା ବଜ୍ର ସୂଚୀ
ରିକ୍ଷ ମର୍କଟେ ଯେକୁ ଆରେକ ପୁଛାପୁଛି ।
ଜମ୍ବେବ କହନ୍ତେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରତେ ଗଲେ
ହନୁମନ୍ତକୁ ଚାହିଂ ସମସ୍ତେ ପ୍ରଶଂସିଲେ ।
ଯେସନେକ ସମୟେ ପବନ କୁମର
ମୁଣ୍ଡେ ଧରିଅଛି ମହତ ଗିରିବର ।
ଶ୍ରୀରାମ ଛାମୁରେ ହୋଇଲାକ ଉଭା
ଅନନ୍ତ ଆଗରେ ଯେହ୍ନେ ବସନ୍ଧରୀ
ଶୋଭା ।
କରପତ୍ର ଯୋଡ଼ିଣ ବୋଲଇ ପାବେନୀ
ଦୃଷ୍ଟି କରୁଅଛି ଶ୍ରୀରାମକୁ ଚିହ୍ନି ।
ଦେଖି ରଘୁନାଥ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
ଅଇଲୁ କି ବାବୁ ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ ।
ତୋତେ ନ ଦେଖି ମୋର ଅଥିର ଜୀବନ
ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ ମୁଂ କରିଅଛି ମନ ।
ମୁହିଂ ସେ ମୃତୁଶବ ତୁହି ସେ ମଉଷୋଧି
ଯେସନେକ ପ୍ରକାରେ ହୋଇଅଛି ବୁଧି ।
ଆସ ଆସ ମାରୁତି ବିଷଲ୍ୟକରଣୀ ଆଣ
ଯେଣେ ବ୍ରତିବ ମୋର ଅନୁଜ ଲକ୍ଷଣ ।
ହନୁମତ ବୋଇଲା ମୋର ଦୋଷ ଯେ
ନ ଧର
ଗଛ ନ ଚିହ୍ନି ଆଣିଲି ଗିରିବର ।
ବାଟେ ମୋତେ ବହୁତ ବିଘ୍ନ ଯେ ପଡ଼ିଲା
ତୋହୋର ପ୍ରସାଦେ ମୋତେ ଧର୍ମ ରକ୍ଷା
କଲା ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଆଶ୍ୱାସନା କଲେ

ତୋହୋର ଯେ କର୍ମ ହୋଅଇ ବୋଇଲେ ।

x x x

ଆଗ୍ୟାଂ ପ୍ରମାଣେ ଅଷ୍ଟସେନାୟେ ଧଇଲେ
ହନୁମତ ଶିରରୁ ପର୍ବତ ଓହ୍ଲାଇଲେ ।
ଡେଇଂ ଋକ୍ଷକପି ଉଠିଲେ ଗିରିବରେ
ଅଧେକ ପଶିଲା ଗିରି ସମୋଦ୍ର ମଧରେ ।
ସୁଷେଣ ମଉଷୋଧି ଚିହ୍ନି ଠାବ କଲା
ପତ୍ର ଗୁଡ଼ିୟେକ ଛିନାଇ ଆଣିଲା ।
ଦୁଇ ହାଥେ ଧରି ମଚାଳିଲା ଆଣ୍ଟେ
ଲକ୍ଷଣ ଛାମୁକୁ ଚଳିଲାକ ଝାଣ୍ଟେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଭାଇକି କୋଳେ ଧରିଛନ୍ତି
ଦୁହିଙ୍କରି ଶରୀର ଲୁୟେ ତିନ୍ତିଛନ୍ତି ।
ମୃତୁ ସଞ୍ଜିବନୀ ସୁଷେଣ ଘେନିଗଲା
ସଉମିତ୍ରୀ ନାସିକାରେ ରସ ନେଇ ଦେଲା ।
ରସ ଚିପୋଡ଼ନ୍ତେ ପବନ ଦେଲା ବାସ
ହୃଦୟ ବୁଝିହୋଇ ଛାଡ଼ିଲେ ବଥା ପ୍ରାସ ।
ଗଡୁଂ ଶତେଗୁଣେ ହୋଇଲାକ ପ୍ରାଣ
ଆଖି ମଳିଣ ଉଠିଲା ଲଇକ୍ଷଣ ।
ଶ୍ରୀରାମ କୋଡ଼ରୁ ଉଠି ଉଭା ହୋଇଂ
ଦ୍ରୋହ କଲି ବୋଲି ଯୋଡ଼ଇ କର ଦୁଇଂ ।
ପୁଣି ପୁଣି ଆଲିଙ୍ଗନ କରନ୍ତି ଗୋସାଇଂ
ଅତି ଗାଢ଼େ ଭିଡ଼ନ୍ତି ହିଆକୁ ହିଆ ଦେଇଂ ।
ବୋଇଲେ ବାବୁରେ ତୁ ମୋହ ହୋଇଥିଲୁ
ସୁଷେଣ ମନ୍ତ୍ରୀର ପ୍ରସାଦେ ଜୀଇଂଲୁ ।
ହନୁମନ୍ତ ମଉଷୋଧି ଆଣିଲା ବହୁତ ଧୂରୁଂ
ଆମ୍ଭେ ସମସ୍ତେ ବସି ଶୋକ କରୁଥିଲୁ ।
ୟେତେ ବୋଲି ରାମ ସୁଷେଣକୁ ଚାହିଂ
ତୋହୋର ପ୍ରସାଦେ ଜୀଇଂଲା ମୋର ଭାଇ ।
କିସ ଦେଇ ତୋତେ କରିବି ଉପଗାର
ଶୁଣି ପଛଘୁଞ୍ଚା ଦେଲା ମନ୍ତ୍ରୀବର ।
ମସ୍ତକ ହସ୍ତଦେଇ ବୋଇଲା ଗୋସାଇଂ
କିପାଇଂ ପ୍ରାର୍ଥନା ମୋତେ କର ରଘୁସାଇଂ ।
ତୋହୋର ପୁନ୍ୟେ ତୋର ଭାଇ ପ୍ରାଣ ପ୍ରାୟେ
ହନୁମତ ମହାତମା କଲା ଯେ ଉପାୟେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ କହ କିମ୍ପା ୟେହା
ସବୁଠାରେ ମୋତେ ହନୁମତ ଅଟଇ ସାହା ।
ରାବଣକୁ ମାରି ୟେବେ ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ଯିବି
ପବନସୁତକୁ କପାଳ ବଣ୍ଟା ଦେବି ।

ରାବଣର ଆତ୍ମଜ୍ଞାନ

ପୂର୍ବେ ମୋତେ ନାରାୟେଣ ଅଛନ୍ତି ଯାହା
କହି
ସେ କଥା ପାଶୋରିଥିଲି ଚିତୋଇଲି
ମୁହିଂ ।
ଯେବଣ କାଳେ ମୁହିଂ ପାତାଳକୁ ଗଲି
ବ୍ରହ୍ମଜାତି ହୀରା ପୁରେକ ଦେଖିଲି ।
ମାୟା ଭୁବନେ ଯେ ଜନପଦ ନାହିଂ
ମଧରେ ଯେକଇ ମଣ୍ଡପେକ ଅଛି ତହିଂ ।
ଯୋଗବଳେ ମୋତେ ପୁରେକ ହୋଇଲାକ
ଦୃଶ
ରଥୁଂ ଓହ୍ଲାଇଣ ଗଲି ତହିଂରେ ପାଶ ।
ଅପୂର୍ବ ପୁର ଭିତରେ ଯାଇଣ ପଶି
ସ୍ତିରୀ ପୁରୁଷ ବେନି ଜନେ ଛନ୍ତି ବସି ।
ରୂପେଣ ପଟାନ୍ତର ନାହିଂ ଆନ ଜଣ
ଅସୁର କିନ୍ନର ନୁହନ୍ତି ଭାର୍ଜନ ।
ପଶା ଖେଳନ୍ତି ଦିବ୍ୟବେଶ ହୋଇଂ
ତାହାଙ୍କର ସନ୍ନିଧେ ମୁଂ ପଚାରିଲି ଯାଇଂ ।
କେ ତୁମ୍ଭେ କାହିଂର କିସ ତୁମ୍ଭର ନାମ
ଯେଥିର ପୁର ନାମ ଅତିହିଂ ଉପାମ ।
ସେହି ବୋଇଲେ ଆମ୍ଭେ ଅଟୁ ଦେବଦେବୀ
ଚଉଦ ଭୁବନ ଲୋକେ ଆମ୍ଭର ପାଦ
ସେବି ।
ପୂର୍ବେ ହୀନଜନ୍ତୁ ହୋଇ ଜନ୍ମିଥିଲୁ
ବିଷ୍ଣୁର ନାରାଚେ ବେନି ଖଣ୍ଡ ହୋଇଲୁ ।

ବିଷ୍ଣୁ ଯେ ଉଗ୍ରମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିଲେ
ଅସୁରବଳ ଯହୁଂ ପ୍ରବଳ ହୋଇଲେ ।
ଦନୁଦାନେବ ବୋଲିଣ ଭାଇ ବେନି
ରମଣୀ ରସକେଳି ସେ ସୁରନାରୀ ଘେନି ।
ତେଣୁ ଭଗବାନ ସାରଙ୍ଗ ଧନୁଧରି
ଦନୁଜ ଦାନେବଙ୍କୁ ପକାଇଲେ ମାରି ।
ପ୍ରଥମ ଅସ୍ତ୍ର ଯେ ବିନ୍ଧିବାର କାଳେ
ଭୂମିକି କାଣ୍ଡେକ ମାଇଲେ
ଅବହେଳେ ।
ଆମ୍ଭେ ତହିଂର ମଧରେ ଲତା ହୋଇଥିଲୁ
ନାରାଚ ବାଜନ୍ତେ ବେନି ଖଣ୍ଡ ହୋଇଲୁ ।
ଭୂମିଲତା ସ୍ୱରୂପ ଛାଡ଼ିଲୁ ତତକ୍ଷଣେ
ସ୍ତିରୀ ପୁରୁଷ ହୋଇଲୁ ବେନିଜନେ ।
ଜେଷ୍ଠ ଖଣ୍ଡି ପୁରୁଷ କନେଷ୍ଟ ଖଣ୍ଡି ସ୍ତିରୀ
ଜୀଆଂନାଡ଼ ଗୋଟି ଯେସନେକ ରୂପ ଧରି ।
ଶ୍ରୀହରି ନାରାଚେ ହୋଇଲୁ ଆମ୍ଭେ ହତ
ଦେବଦେବୀ ବୋଲି ପୂଜନ୍ତି ଜଗତ ।
ଯେସନେକ କହିଲେ ମୋତେ ଯହୁଂ
ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ବସିଲି କ୍ଷଣେ ତହୁଂ ।
ପଶା ଖେଳନ୍ତେ ତାହାଙ୍କର କାଠି ଗଡ଼ିଗଲା
ରନ୍ନ ମଣ୍ଡୋପ ତଳେଣ ପଡ଼ିଲା ।
ମୋତେ ବୋଇଲେ ହୋ ଆଣ ପଶାକାଠି
ତାହାଙ୍କର ବୋଲନ୍ତେ ମୁଂ ତଳକୁ ଗଲି
ଉଠି ।

ହାଥ ବଢ଼ାଇଣ ଆଣିତ ମନ କଲି
କୋଡ଼ିଯେ ଭୁଜରେ ମୁଂ ତୋଳି ନପାରିଲି ।
ଲାଜ ପାଇଣ ମୁଂ ବାହୁଡ଼ିଣ ଆସି
ଦେଖି ସ୍ତିରୀ ପୁରୁଷ କରତାଳି ମାରି ହସି ।
ପୁଣି ସେହି ମଣ୍ଡୋପେ ବସିଣ ମୁହିଂ ଥିଲି
କେ ପୁଣି ଆଣଇ ଜାଣିମି ବୋଇଲି ।
ଗର୍ଭବାସ ଯୁବତୀ ପାଣିକି ଯାଇଥିଲା
କାଖେ ନୀରକୁମ୍ଭ ଘେନି ବାହୁଡ଼ିଲା ।
ମଣ୍ଡୋପ ତଳ ବାଟେ ଆସଇ ସୁନ୍ଦେରୀ
ଧୀରେ ଧୀରେ ଚଳଇ ସେ ଗର୍ଭବାସ
ନାରୀ ।
ତାହାକୁ ବୋଇଲେ ଗୋ ଦିଅ ପଶାକାଠି
ଶୁଣି ଥମ୍ଭୀଭୂତେ ରହିଲା ବିୟୋଷୀ ।
ନଇଂ ନପାରି କାଖେ ମୁଣ୍ଡେ କୁମ୍ଭ
ସ୍ୱଭାବେ ଗର୍ଭବାସ ଚଡ଼ଚଡ଼ ଗର୍ଭ ।
ବୋଲ ନ ଭାଙ୍ଗିଣ ବେଗେ ସେ ରହିଲା
ଦକ୍ଷିଣ ପାଦ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠିରେ ପଶାକାଠି
ଧଇଲା ।
ବଡ଼ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠି ସନ୍ଧିରେ ଆଣି ତୋଳି
ଦକ୍ଷିଣ ଭୁଜେ ତୋଳି ଫିଙ୍ଗିଦେଲାକ ବାଳୀ ।
ମଣ୍ଡୋପେ ପଡ଼ିଲା ଆସି ତାହାଙ୍କରି ପାଶେ
ସ୍ତିରୀ ପୁରୁଷେ ପଶା ଖେଳନ୍ତି ହରଷେ ।
ମୁହିଂ ବୋଇଲି ହୋ ଯାଉଅଛି ହାକ
ରନ୍‌ମାନେ ତୁମ୍ଭର ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଦେଖ ।
ପୁଣ ସେ ପୁରୁଷ ମୋତେ ବୋଇଲାକ
ଚାହିଂ
ବିଶର୍ବାର ନନ୍ଦନ ତୁ ଅଟୁ ଲଙ୍କସାଇଂ ।
ମୁହିଂ ବୋଇଲି ତୁମ୍ଭେ ଜାଣିଲ କେମନ୍ତ
ସେ ଯେ ବୋଇଲେ ଆମ୍ଭେ ବୁଝିଲୁ
ଯେମନ୍ତ ।

ବିଷ୍ଣୁ ଭଗତ ନୋହିଲେ ଯେ ନ ଦିଶଇ ପୁର
ବ୍ରହ୍ମା ବୋଇଲେ ଯେ ଅଟଇ ଦୂରୁଦୂର ।
ତୁ ଯହୁଂ ନିଶଙ୍କେ ପଶିଲୁ ଆସି ଯେଥେ
ଜାଣିଲି ଦୟା ତୋତେ କରନ୍ତି ବିଷ୍ଣୁନାଥେ ।
ପୂର୍ବେଣ ଅଟୁ ତୁ ଶ୍ରୀହରିର ଦାସ
କିଞ୍ଚିତ ପାପେ ତୁ ହୋଇଲୁ ରାକ୍ଷସ ।
ପୁଣି ବଇକୁଣ୍ଠକୁ ତୁ ଯିବୁଟି ନିଶ୍ଚୟେ
ଯେ ପୁର ନାମ ଅଟଇ ଜ୍ୟୋତିରାୟେ ।

x x x

ଆନକୁ ପ୍ରକାଶଇ ନୋହଇ ଯେ ପୁର
ତୁ ହୋ ରାବଣ ସେବାକର ବିଷ୍ଣୁର ପୟର ।
ପାବୁ ପରିଯନ୍ତେ ଆଶ୍ରେ କର ଭଗବାନ
ସବୁ ପାପମାନ କରିବୁ ଦହନ ।
ତାହାର ହାଥେ ମଲେ ସକଳ ପାପ ଯାଇଂ
ବିଷ୍ଣୁର ଭକ୍ତି ହେଲେ ଏ ସ୍ଥାନ ଦେଖଇ ।
ଯେସନେକ ବଚନ ମୋ କହିଲେ ମାହାତ୍ମା
ତାହା ଜାଣି ହରିଲି ମୁଂ ଶ୍ରୀରାମର ବାମା ।
ସଗୋତ୍ର ସହିତେ ମୋର ମାରିବେ ରଘୁସାଇଂ
ଅଭୟ ପଞ୍ଜରେ ମୁହିଂ ପଶିବଇ ଯାଇଂ ।
ବିଷ୍ଣୁର ବିତ୍ରକେ ନ ମରଇ ଆନ ହାଥେ
ନିଶ୍ଚୟେ ଯେ କଥା ମୋତେ କହିଅଛନ୍ତି
ଚଉମାଥେ ।
ସବୁ ଦେବତାଙ୍କର ସଙ୍ଗତେ ଯୁଦ୍ଧ କଲି
କାହାରିହିଂ ହାଥେ ଅପଚୟ ନ ପାଇଲି ।
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଯେବେ ଅଟଇ ନାରାୟେଣ
ସେ ସେ ନାରାଜେ ମୋର ଘେନିବ
ପରାଣ ।
ବିଷ୍ଣୁ ନୋହିବେ ଯେବେ ଦଶରଥଙ୍କର
ସୁତ
ମୋହୋର ବାଣେ ସେ ହାରିବ ଜୀବତ ।

ସ୍ୱର୍ଗ ସହିତେ ମୁଂ ଜିଣିଲି ବଜ୍ରଧର
ଯେତେ ବୋଲି ଆସ୍ଥାନୁ ଉଠିଲା
ଲଙ୍କେଶ୍ୱର ।

x x x

ମନ୍ଦୋଦରୀ ରାଣୀ ନକହିଲା କଥା
ଶୋକାଭରେ ତଳକୁ ନୁଆଇଂଲାକ ମଥା ।

x x x

ଯେକା ଯୁବତୀ ଶ୍ରୀରାମର ଘରଣୀ
ତାହାକୁ ଉପେକ୍ଷା କର ବିଂଶପାଣି ।
ଦେବା ଜାନେକୀ କି ନେଉ ରାମ ଯତି
ନୋହୁ ଦ୍ୱନ୍ଦ ସ୍ୱାମୀ ନଶୁଣ ଅପଛାତି ।
ନ ମରନ୍ତୁ ସଇନି ନିରେଖ ନୋହିବା
ନେଇ ସୀତ୍ୟାଙ୍କୁ ଦେବ ବାହୁଡ଼ାଇ ଦେବା ।
ଯେତେ ବୋଲି ରାଣୀ ଦନ୍ତେ ତିରଣ ଧରି
ରାବଣ ପାଦଧରି ପଡ଼ିଲା ସୁନ୍ଦେରୀ ।
ଉଠ ଉଠ ବୋଲି ବୋଇଲା ଲଙ୍କେଶ୍ୱର
ଆପଣେ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା ବେନିକର ।
ମହାଦେଈ କି ଆଣି କୋଡ଼ରେ ବସାଇଲା
ଶୁଣରେ ସଖି ବୋଲି ପୁଣି ହିଂ ଭାଳିଲା ।
ତୁମ୍ଭେ ଯାହା କହିଲ ଯେ କଥା ଅଟଇ ସତ
ସୀତ୍ୟା ଦେଲେ ଶ୍ରୀରାମ ଛାଡ଼ିବେ
କୋପଚିତ୍ତ ।

ଶତ୍ରୁର ମୁଖେ ଅପଛାତି ଉପୁଜିବ
ଯେ ଦେହ ସଖିରେ କେତେ ଦିନ ଥିବ ।
ସର୍ବଦା କାଳେ ମୁହିଂ ବଳ ଆଗ୍ରେ କରଇଂ
ଅନ୍ୟାୟେ କଥାମାନ ସୁଲଭ ମଣଇଂ ।
ଅସାଧ ମାର୍ଗେ ସିନା ଅର୍ଜିଲି ଯେତେ ଶିରୀ
ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବତା ମୋତେ ଥାନ୍ତି ସେବା
କରି ।
ଛପନ ଯୁଗର ମୁଂ ଅର୍ଜିଅଛି ପାପ
କେହ୍ନୁଣି ପ୍ରକାରେ ସେ ନୁହଇ ସଂକ୍ଷେପ ।
ଅବଶ୍ୟ ପିଣ୍ଡରୁ ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ି ଯିବ
କାଳେ ବିଧାତା ମୋତେ ନର୍କ ଗତି ଦେବ ।
ଶ୍ରୀରାମ ନାରାୟେଣ ଅଟନ୍ତି ଚକ୍ରପାଣି
ପରମ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅଟନ୍ତି ଜନେକ ଦୁଇଣୀ ।
ମୁହିଂ ସେ ଜାଣଇ ମାରିବେ ରାମ ମୋତେ
ତେଣୁ କରି ସୀତ୍ୟାକୁ ନ ଦିଅଇ କଦାଚିତେ ।
ବିଷ୍ଣୁର ଆଥେ ମୁଂ ମରିବି ଅବଧି
କେମନ୍ତେ ପାପଭାରା ଛେଦିବି
କାଳବ୍ୟାଧି ।
ବିଷ୍ଣୁ ନାରାୟେଣ ବୈକୁଣ୍ଠକୁ ଯିବି
ନିଜ ରୂପ ଧରିଣ ମୁଂ ଦ୍ୱାରପାଳ ହୋଇବି ।
ବାରସ୍ୱତୀ ଭୁବନେ ମୁଂ କେମନ୍ତେ ବସିବି
ଅମର ବୈକୁଣ୍ଠ କେମନ୍ତେ ପାଇବି ।

ରାବଣକୁ ରାଣୀମାନଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନା

ଯେ ଯାହାର ସେବାରେ ଅଛନ୍ତି ପରିଜନ
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ରାଏ ଦଶାନନ ।
ମର୍ଦ୍ଦନ ହୋଇଣ ମାଜ୍ଜଣାରେ ବିଜେ କଲା
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ନୀଳା ପିଢ଼ା ଉପରେ ବସିଲା ।
ମନ୍ଦୋଦରୀ ସହିତେ ସକଳ ରାଣୀହଂସ
ସେବା କରୁଛନ୍ତି ନୃପତିର ପାଶ ।
ତିଳ ଅଏଂଳା ଯେ ଚତୁଃସମ ଘୋଟି
ମହା ସୁଗନ୍ଧ ଜଳରେ ପଖାଳନ୍ତି ବିମ୍ବୋଷ୍ଠୀ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଗରୁଆରେ ବାସ ପଣିମାନ
ଘେନି ନାରୀଗଣେ କରାନ୍ତି ସ୍ନାହାନ ।
ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ପୋଛନ୍ତି ଝିନ ପୀତବାସେ
ବିବିଧ କୁସୁମ ଗଭା ବାନ୍ଧିଲେକ କେଶେ ।
ଦିବ୍ୟ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧି ଆୟେମାନ ଆଭରଣ
ଝିନବାସ ପରିହରଣ ଉପରେଣ ।
ରନ୍ ପାଦୁକାରେ ଚଢ଼ିଣ ବିଜେ କଲା
ମଣୋହି ପୁରେ ଭୋଜନ ଠାବରେ
ବସିଲା ।
ଟେରା ମାରିଗଲେ ମହାଦେଈମାନନ୍ତ
ଛାମୁରେ ରହିଲେ ବିଶ୍ବଆସ ସ୍ତିରୀନ୍ତ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପଲମେ ମନ୍ଦୋଦରୀ ରାଣୀ
ଶାଳୀଅନ୍ନ ବେଞ୍ଜନ ପରଷନ୍ତି ଆଣି ।
କାଳକେତୁର ଦୋହିତା ସୁଲକ୍ଷଣୀ
ସେ ସେ ରାନ୍ଧିଅଛି ଅପୂର୍ବ ରାନ୍ଧେଣି ।
ନାରକାସୁରର ଦୋହିତା ପଦ୍ମାବତୀ
ଆବରହିଂ ରକତବୀର୍ଯ୍ୟର ଦୋହିତି ।
ସେ ଆଣି ଦ୍ରବ୍ୟନ୍ତ ଦିଅଇ ଘନ ଘନ
ମଣୋହି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା ଦଶାନନ ।
ଆସନରୁ ଉଠି ବିଜେ କରିଗଲା
ରନ୍ ପିଢ଼ାରେ ବସି ଆଚୋବନ କଲା ।
କର୍ପୂର ବାସଜଳ ଚତୁସମ ଗନ୍ଧି
ଚରଣ ପଖାଳଇ ଝିନବାସ ପିନ୍ଧି ।
ଛାମୁରେଣ ଉଭା ମନ୍ଦୋଦରୀ ରାଣୀ
ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ପୋଛଇ ଦଶଇ ମୃଧୁନି ।
ଉଠି ଦେବାଙ୍ଗ ପାଟ ପରିହରଣ କରି
ମୁଖବାସ ତାମ୍ବୋଳ ଭୁଞ୍ଜଇ ଦଶଶିରି ।
ପ୍ରହଲ୍ଲାଦ କୁମାରୀର କରେ ଦେଇ ହାଥ
ରନ୍ପାଦୁକା ମାଡ଼ି ଚଳଇ ଦଶମାଥ ।
ଗଜଦନ୍ତ ମୁକୁତା ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଖୋରା ଚାରି
ବ୍ରହ୍ମାଜାତି ହୀରା ପିଠୁଳି କମକରି ।
ପଦ୍ମରାଗ ମାଣିକ୍ୟ ଚାରି ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ ଝଳି
ନୀଳମଣି ଝରା ଗଜମୋତି ମିଳି ।
ମଧୁପି ବେଲୁରି ଉପରେ ପାଟ ଶେଯାଇଂ
ଶେଯାଇଲେ ପାଛୋଡ଼ି ବସ୍ତ୍ର କରେ
ନେଇଂ ।
ଶ୍ରୀକର୍ପୂର ଗୁଣ୍ଡି ସିଞ୍ଚିଲାକ ତହିଂ
ମର୍କତ ବେନି ଖମ୍ଭେ ଅଛଇ ଦୋଳି ରହି ।
ପ୍ରବାଳ ରତନର ତୋରଣା କାଠ ମଞ୍ଚା
କୃବିନ୍ଦ ବାଙ୍କିଆରେ ସଞ୍ଚିଲା ଅଛି ସଞ୍ଚା ।

ଉପରେ ଚନ୍ଦ୍ରାତାପ ଖଞ୍ଜି ପୁଞ୍ଜି ପୁଞ୍ଜି ମୋତି
କିଅବା ପଟାନ୍ତର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଚନ୍ଦ୍ରଜ୍ୟୋତି ।
ମଧ୍ୟେ ମାଣିକର ପଦ୍ମରାଗ ଝରା
ଅରୁଣ ସଙ୍ଗେ କି ଉଦୟେ ଲକ୍ଷେ ତାରା ।
ନେତ ପାଟ ଚାମର ମଣ୍ଡଣି ଚଉପାଶେ
ପ୍ରକଟଇ କର୍ପୂର କସ୍ତୁରୀର ବାସେ ।
ଚନ୍ଦନ ପିଚିକା ମାରନ୍ତି ଚଉକତି
ଜାଣି ପଟାନ୍ତର ଶରଦଚନ୍ଦ୍ର କାନ୍ତି ।
ରୁପାର ଘର ଗୋଟା ନବରତ୍ନ ମୟେ
ଦୀର୍ଘ ପାଞ୍ଚ ଯୋଜନ ଓସାର ତିନି ଯୋଜନ
ହୋଏ ।
ଉଞ୍ଚେଣ କୋଶେକ ଚନ୍ଦନ କାଠ ଚାଳ
ମର୍କତ ଉରାରେ ଲମ୍ବେ ଗଜମୋତି ମାଳ ।
କୃଷ୍ଣ ଅଗ୍ରଶେଣୀ ଗଣ୍ଡିଅନା ବତା
ଲଇକରି ବାନ୍ଧି ଅଛଇ ପାଟସୂତା ।
ପଟାପତ୍ର ଛାଏଣୀ ଯେ ପିଡ଼ାରେ କଳସ
ଉପରେ ଉଡ଼ଇ ବହୁତ ଝିନ ବାସ ।
ସେ ଘରେ ମଣ୍ଡିଲା ଅଛଇ ଖଟଦୋଳି
ବିଜୟେ କଲା ତହିଁ ରାବଣ ମହାବଳୀ ।
କଠାଉ ଛାଡ଼ି ଶେଯ୍ୟାରେ ବସିଲାକ ଯାଇ
ରାଣୀ ମହାଦେଈ ରହିଲେ ପଟୁଆର
ହୋଇ ।
କେ ଶ୍ୱେତ ଚାମର ଢାଳନ୍ତି ଅବିଚ୍ଛନ୍ନ
ରତ୍ନ ବିଞ୍ଚଣୀ କେ ବିଞ୍ଚନ୍ତି ଘନଘନ ।
କେହୁ ଧୂପକାଠି ଦର୍ପଣ ଧରିଛନ୍ତି
କେବଣ ଯୁବତୀ ଆଲଟ ବିଞ୍ଚନ୍ତି ।
ଦିବ୍ୟ ସିଂହାସନେ ଅଛଇ ରାଏ ବସି
ମହିଷାସୁର ନନ୍ଦିନୀ ନାମ ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ।
ସେ ଆଗ ହୋଇଣ ଯୋଡ଼ଇ ବେନିକର
କମ୍ପମାନ ହୋଇଣ କହଇ ଉତ୍ତର ।

ଶୁଣ ଦେବ ଠାକୁର ଅସୁରକୁଳ ପତି
ତିନିକୋଟି ପଚାଶ ଲକ୍ଷ ଯେ ଯୁବତୀ ।
ଯେକକୁ ଯେକ ସୁନ୍ଦରୀ ନାହିଁ ପଟାନ୍ତରି
ଜଗତ ମୋହଇ ରାଣୀ ମନ୍ଦୋଦରୀ ।
ଚଉଦ ଭୁବନରେ ଯେତେକ ଅର୍ଥମାନ
ଅଧିକାରୀ ହୋଇଣ ବିଳସୁ ଦଶାନନ ।
ଯେ ଲଙ୍କା କଟେକ ସକଳ ଗୁଣେ ପୂରି
ଅମର ବାରସ୍ୟତୀ ଯହିଁକି ନୋହେ ସରି ।
ଅଠର ଗଣ୍ଡା ତୋର ଅଟନ୍ତି ତନୟେ
ତେରଶତ ନାତି ତୋର ସାଂଗ୍ରାମରେ
ଅଜୟେ ।
ପାତ୍ର ଅମନାତ୍ୟ ଅନେକ ବନ୍ଧୁଜନ
ପଚାଶ କୋଟି ଯୋଦ୍ଧା ଇନ୍ଦ୍ରର
ସମାନ ।
ରଥୀ ହାଥୀ ଘୋଡ଼ା କଳିତ ନପାରି
ଚାଳିଶ କୋଶ ଉଞ୍ଚ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପାଚେରି ।
ପୁଷ୍ପେକ ବିବାନେ ଚଉଦ ଭୁବନ ଗମଇଂ
ଦେବଗଣ ସହିତେ ଖଟିଥାନ୍ତି ଯମଇଂ ।
ଚନ୍ଦ୍ରଦେବତା ରାନ୍ଧଇ ପାଗ ସଞ୍ଚୁ
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଣ ବର ଦେଲାକ ବିରଞ୍ଚୁ ।
ପବନ ଚାମର ଧରଇ ଅଗ୍ନି ଧୁଅଇ ଲୁଗା
ରମ୍ଭା ଗୀତ ଗାଇ ବରୁଣ ଧରଇ ପୁଂଙ୍ଗା ।
ମେନକା ନାଚଇ ନାରଦ ଯନ୍ତ୍ର ବାଇ
ଜଉତିଷ ପାଞ୍ଜି ଘେନି ବୃହସ୍ପତି ଖଟିଥାଇ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଦେବତାକୁ ଜିଣିଲା ତୋର ସୁତ
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ନାମ ଜଗତେ ବିଦିତ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭାଇ କୁବେର ଦେବତାକଇ ଜିଣି
ମଝିଆ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ଅଟଇ ବୀରମଣି ।
କନେଷ୍ଟ ବିଭୀଷେଣ ଛେଦଭେଦ ଜାଣଇ
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭିତରେ କ୍ଷତ୍ରୀପଣେ ଗଣାଇ ।

ସାହେର ଭିତରେ ଅଜୟେ ଗଡ଼ କଲୁ
ଛପନ ଗଣ୍ଡା ଯୁଗକୁ ଆଷ୍ୟ ହିଂ ପାଇଲୁ ।
ଏବେ ଆଉ ଦ୍ୱନ୍ଦ ନକର ଗୋସାଇଂ
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ନଯାଅ ବାଟରେ ବସାଇଂ ।
ତୋହୋର ବିହୁନେ ହୋଇବୁ ନିରିମାଖି
ଲୋକେ ଉପହାସ କରୁଥିବେ ଦେଖି ।
ବୋଲିବେ ରାବଣ ଆଣିଲା ପରନାରୀ
ଭୋଗବିଳାସ କିଛି ନପାରିଲା କରି ।
ଆପଣେ ନାଶ ଗଲା ରାଣୀମାନେ ଦୁଃଖୀ
ଲୋୟେ ମଳିଣ ହୋଇବ ଆମ୍ଭ ଆଖି ।
କୁସୁମ ବିହୁନେ ନଶୋହିବ କେଶ
ପରିହରଣ ନକରିବୁ ବିବିଧ ଝିନ ବାସ ।
ବାହି ନ ଥିବ ନ ଘେନିବୁ ବାସ ଗନ୍ଧ
ଆଖି ଥାଉଂ ଥାଉଂ ହୋଇବୁ ଆମ୍ଭେ ଅନ୍ଧ ।
ଚନ୍ଦନ କସ୍ତୁରୀ ହୋ କର୍ପୂର ନମିଳିବ
ବ୍ୟଥାୟିତ ଲୋକ ଦେଖିଲେ ଭାଳିବ ।
ଦିବ୍ୟ ବସ୍ତ୍ର ଦିବ୍ୟ ଅଳଙ୍କାର ଲେଛି
ବସି ରୋବୁଥିବୁ ତୋହୋର ନାମ ବାଛି ।
ଏତେକ ୟେବେ ତୋର ହୁଅଇ ଦଶାନନ
ସେ କଥା କରତୁ ବୀରଙ୍କ ମୋକ୍ଷପାନ ।
ରାମ ସାଙ୍ଗେ ଯୁଝିବାକୁ ଆମ୍ଭର କାର୍ଯ୍ୟ
ନାହିଂ ।
ଏତେ ବୋଲି ସୁନ୍ଦେରୀ ସେ ପ୍ରଳମ୍ଭ କରି
ଶୋଇ
ରାଣୀଏ ଜଣାବନ୍ତି ପାଏ ପଡ଼ି ଶୋଇ ।
ସୀତା ଉପେକ୍ଷିବାକୁ ଆଗ୍ୟାଂ ଦିଅସି
ଗୋସାଇଂ ।
ସୁଲକ୍ଷଣୀ ହୋଇ ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ଆମ୍ଭେ ଥିବୁ
ତୋହୋର ହାଥ ଧରି ଅନାସ୍ତ ନୋହିବୁ ।
ସବୁ ରାଣୀମାନେ ଆମ୍ଭେ ଏତେକ ମାଗିଲୁ
ଆମ୍ଭର ଦୋଷ କ୍ଷମାକର ଯେ ବୋଇଲୁ ।

x x x

ସବୁ ମହାଦେଈକି ଚାହିଂ ବୋଲଇ
ଲଙ୍କରାଏ
ତୁମ୍ଭେ ଯାହା ବୋଇଲ ଶୁଣସି କଥାଏ ।
ସୀତାଙ୍କୁ ଆଣିଲି ମୋହୋର ମନ୍ଦପଣ
ନଦେବି ବୋଇଲାରୁ ହୋଇଲା ଏତେ
ରଣ ।
ଭଲଭଲ ଲୋକେ ପଡ଼ିଲେ ମୋହୋର
ପାଇଂ
ମୁହିଂ ଆଉ କିସ କରିବି ଜୀଇଂଥାଇଂ ।
କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ଭାଇ ପୁତ୍ର ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ
ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ପାଦାନ୍ତି ବହୁତ ।
ସମ୍ପଦ ସରିଲା ପୋଡ଼ିଲା ଲଙ୍କପୁରୀ
ବୃକ୍ଷ କପିବଳ କଲେ ହୁରି ଜୁରି ।
ଏହା ସହିବିକି ମୁଂ କ୍ଷତ୍ରୀବର ହୋଇ
ନିଲଜ ଦେହ ମୁଂ ରଖିବି ସୀତା ଦେଇଂ ।

ରାମ–ରାବଣ ଯୁଦ୍ଧ ଓ ରାବଣର ମୃତ୍ୟୁ

ଅପୂର୍ବ ବିମାନେ ବିଜଏ ରାମ ରାହୁ
ଗୁଣ୍ଡିଚା ବିଜୟକି ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରଭୁ ।
କରେ କାଣ୍ଡ କୋଦଣ୍ଡ ବିକ୍ରମ ସୁରପଣ
ଦେଖି ଭୟ କଲା ମନରେ ରାବଣ ।
ହୃଦେ ବିଚାରିଲା ହୋଇଲା ବିପରୀତ
ମନୁଷ୍ୟ ନୁହଇଂ ଏ ଦଶରଥ ସୁତ ।
ଆକାଶେ ଶିର ଏହାର ଲାଗୁଅଛି ଯାଇ
ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟ ଚକ୍ଷୁକି ରହିଛି ଅନାଇ ।
ଦଶ ଦିଗେ ଏହାର ତ ପୂରିଲା କଳେବର
ପାତାଳ ପୁରେ ଏହାର ଲାଗିଲା
ପୟର ।
କ୍ଷତ୍ରୀଙ୍କର ଈଶ୍ୱର ଦଶରଥଙ୍କର ସୁତ
ନୋହିଲେ ରଥ କେଣେ ଆଣିଲା
ଦେବଦୂତ ।
ଏସନେକ ଭାଳୁଂ ଜାଣିଲା ମାତେଳି
ମନେ ବିଚାରିଲା ଦଶଗ୍ରୀବ ଭାଳି ।
ଏତେ ବୋଲି ରହୁବରେ ବସିଲାକ ଯାଇ
ବାଗ ଦଉଡ଼ି ଘେନି ଘୋଡ଼ାକୁ ଧୁଆଂଇ ।
ଯାଅ ବୋଲି ଜୟା ବିଜୟା ସୁମରିଲା
ନନ୍ଦିଘୋଷ ରଥ ତାହାର ବୋଲ କଲା ।
ଯହିଂକି ମନକରଇ ତହିଂକି କରଇ ଗମନ
ରାବଣ ଚଢ଼ିଅଛି ପୁଷ୍ପକ ବିମାନ ।
ଶୁକସାରଣେ ଚାହିଂ ବୋଇଲା ବାହା ରଥ
ଦିଗପାଳ ସମାନେ ମୁହିଂ ଦଶମାଥ ।

କରେ ଧନୁଶର ବିକରାଳ ମୂର୍ତ୍ତି
କେବଣ କରେ ଧରି ଅଛଇ ଚକ୍ରକାତି ।
କେବଣ କରେ ଗଦା କେବଣ କରେ ଶୂଳ
କାହିଂ ମୁଦ୍‌ଗର କାହିଂ କରବାଳ ।
କେବଣ କରେ ଶକତି ଅଛଇ ହାଦେ ତୋଳି
କେବଣ କରେ କୋନ୍ତ ହଲାଉଅଛି
ମହାବଳୀ ।
କାହିଂ ମୂଷଳ କାହିଂ ତୀକ୍ଷ ଭାଲ
କେବଣ କରେ ଶସ୍ତ୍ର ଗିରିବର
ସମତୁଲ ।
କାହିଂ କମାଏଣ ଗୁଳିନ୍ତ ଅଛି କାହିଂ
ବଜ୍ରବାଟୁଳି ମାରଇ ସାବଧାନ ହୋଇ ।
କାହିଂ ଯଷ୍ଟି କାହିଂ କରବାଳ ଧରେ
କେବଣ କରେ ଫାଶୀ ଆଙ୍କୁଶ କେବଣ
କରେ ।
ଦଇତ କାମରୂପୀ ବିଷ୍ଣୁର ଦ୍ୱାରପାଳ
କାଳକୁ ଡରାଇ ସେ ବୋଲାଇ ମହାକାଳ ।
ଦଶଦିଗେ ଦଶଦିଗପାଳ ମୂର୍ତ୍ତି
ଦେଖି ଦେବେ ଯାହାକୁ କରିଥିଲେ ସ୍ତୁତି ।
ପୁଷ୍ପକ ବିମାନେ ବସି କ୍ଷତ୍ରୀପଣ କରଇ
ନାରାୟଣ ଛାମୁରେ ସମର କରଇ ।
ସାଧୁ ସାଧୁ ରାବଣ କେବଣ ତପ କଲୁ
ତେତିଶ କୋଟି ଦେବତାଙ୍କୁ ସମରେ
ଜିଣିଲୁ ।

ଏବେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଛାମୁରେ ଖଣ୍ଡା ପାଡୁ
ଏହାଙ୍କୁ ଜିଣିମାଙ୍କୁ ମନେ ମନେ ଆଞ୍ଚୁ ।
ଏସନେକ ବୋଲି ବୋଲନ୍ତି ସର୍ବସୁର
ଭେଟ ପଡ଼ିଅଛି ଦୁଇ ରଘୁବର ।
ଋକ୍ଷକପି ରାକ୍ଷାସ ଯୁଝିଣ ହେଲେ ଧନ୍ଧା
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁଂ ରାବଣ ହୋଇବକି ବଡ଼
ଯୋଦ୍ଧା ।
ଶ୍ରୀରାମ ଅବା ତାହାଙ୍କୁ ନାହାନ୍ତି କେବଣ
କରି
ବିଭୀଷେଣହିଂତ ଭରସା ଅଛି କରି ।
ଦୁଃଖ ସୁମରି ରାବଣ ଆସିଅଛି ଯୁଦ୍ଧକରି
କାଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡା ପଡ଼ନ୍ତେ ତୁଳା ପ୍ରାୟେକ ମଣି
ଦଶଶିରି ।
ନାନା ପ୍ରତିଶର ବିନ୍ଧଇ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ
ମାତେଳି ଅଇଲାନ୍ତୁ ଭାଜିଲାନି ତାର
ବୁକୁ ।
ରାଗେଣ ସାଂଗ୍ରାମେ ଅଛଇ ମୁଖ ଟେକି
ନନ୍ଦିଘୋଷ ରଥ ଟେକିଲେ ତହିଂକି ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଶର ବିନ୍ଧଇ ଅନୁକ୍ଷଣେ
ପ୍ରତିତୁଲ କରି ଛେଦନ୍ତି ରଘୁନାନେ ।
ବେଲୁ ବେଳ ଶର ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ବିନ୍ଧଇ
ମାତଳିକି ବିନ୍ଧି ତା ଦେହ ନଦିଶଇ ।
ଦେଖିଣ ରଘୁନାଥ କୋଦଣ୍ଡ ସଜକରି
ହାତୁଂ ନଫିଟୁ ତାହା ବାଣନ୍ତ ନିବାରି ।
ଗରୁଡ଼ା ଶର ବିନ୍ଧିଲେ ଦାଶରଥି
ଦେଖି ବେନି ଆଖି ବୁଜିଲା ପୌଲସ୍ତି ।
କାଖର ସଳଖେ ଯେ ବାଣ ଚଳିଗଲା
ରଘୁନାଥ ଦ୍ରୋଣେ ଯାଇ ସମ୍ଭାଇଲା ।
ଘାଆ ପାଇ ରାବଣ ପେଷିଲା ମୋହଫାଶ
ବାବଲ ଶରେ ତାହା କଲେ ରାମ ନାଶ ।

ହସି ବୋଲନ୍ତିରେ ଲଙ୍କପତି ବାଇ
ଏ ଶହସ୍ରମାନନ୍ତରେ କିରେ ଆସ୍ତନ୍ତ କି
ପାଇ ।
ଅପୂର୍ବ ବିଦ୍ୟା ଥିଲେ ହୋ ପରୀକ୍ଷା କରିବୁ
ଏହି ନାରାଚେ କି ଶତ୍ରୁକୁ ସଂହାରିବୁ ।
ଶୁଣି ରାବଣ ଯେ ପେଷିଲା ତୀକ୍ଷ ଶରେ
ଯାଇଣ ପଡ଼ିଲା ଶ୍ରୀରାମ ଜାନୁର ଉପରେ ।
ଗଳି ପଳାଇଲା ସେ ଛିନ୍ନଛତ୍ର ହୋଇ
ଦେବତାଏ ବ୍ୟଥା ପାଇଲେ ସ୍ୱର୍ଗେ ଥାଇ ।
ଘାଆ ପାଇ ରଘୁନାଥ କୃତାନ୍ତକ ରୂପ ଧରି
ଶରୀର କମ୍ପାଇଲେ ମହାକୋପ କରି ।
ଦେଖି ରିପୁ ବଳ ହୋଇଲେ କାତର
ଯେ ସେ ବିଷ୍ଣୁନାଥ ଯେ ରାକ୍ଷାସ
ମାତର ।
ସୁବଳୟା ପର୍ବତ କମ୍ପିଲା କୋପ ଚାହିଂ
ସିନ୍ଧୁ ଉଚ୍ଛୁଳିଲା ଯେ ମହାଭୟେ ପାଇ ।
ଦେବେ ବିଚାରିଲେ ଜଗତ ନାଶଯିବ
ଶ୍ରୀରାମ କୋପକୁ କେ ଭାର୍ଜନ ହୋଇବ ।
ଦେଖି ଦଶଗ୍ରୀବ ଭାଳିଲାକ ମନେ
ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀର ଏହାଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି
କେସନେ ।
ମହାଘୋର ସାଂଗ୍ରାମ ପାଇଲି ଏତେ କାଳେ
ନପୁଣ ରଘୁନାଥ ମାରଇ ମୋତେ ବଳେ ।
ଏତେ ଭାଳି ପେଷିଲା ସହସ୍ରେକ ଶର
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ କୋଟି କୋଟି ପୁଣି ତହିଂର
ଉପର ।
ଶୂଳ ଶକତି ଚଳଇ ବଜ୍ରବାଣ
ଗଦା ମୁଦଗର ପରିଘ ଗରୁ ଟାଣ ।
କନ୍ୟାମାସେ ଯେହ୍ନେ ମେଘ ବରଷଇ ପାଣି
ବାଣ ବିନ୍ଧଇ ଦଶାନନ ତେସନେକ ଜାଣି ।

ଶ୍ରୀରାମ ଘନ ଘନ ତାହା ପକାଉଛନ୍ତି ଛେଦି
ଥୋକାଏକ ଶର ଶରୀରେ ଅଛି ଭେଦି ।
କୋପେ ଲଙ୍କପତି ଧଇଲା ଏକ ଶର
କି ଜାଣି ଦିଶଇ ମହତ ଗିରିବର ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଚାହିଁ ବୋଲଇ ଲଙ୍କମଲ୍ଲ
ଦୁଇଭାଇ ଆଜରେ ମୋହର ମାଥେ ମଲ ।
ନଜାଣୁକି ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ମୋର ବାଣ
ଏତେ ବୋଲି ଶର ପେଷିଲା ତତକ୍ଷଣ ।
ପୃଥ୍ୱୀ କମ୍ପିଲା ସୁବଳୟା ଗିରି ଶଙ୍କି
ସବୁ ସନ୍ୟ ଭୟକରି ପଳାଇଲେ ତହିଁକି ।
ମାତେଳିକି ଶକତି ମାଇଲାକ ନିଠାଇ
ଦେଖି ଦୁଇ ଶର ପେଷିଲେ ରଘୁସାଇଁ ।
ପୁଷ୍ପେକ ବିମାନେ ଲକ୍ଷେକ ଅଶ୍ୱ ଥିଲା
ଏକାବାଣକେ ରାମ ସବୁନ୍ତି ଛେଦିଲା ।
ଦେଖିଣ ରାବଣ ବାରୁଣା ଶରମାରି
ଚଳିଲାକ ଅସ୍ତ୍ର ଘୋର ରାବ କରି ।
ଶ୍ରୀରାମ ଶରୀରେ ନପାରିଲା ଭେଦି
କିଞ୍ଚିତ ପ୍ରକାରେ ରାମ ଦୃଷ୍ଟୁନ୍ତି ତାହା ଛେଦି ।
ବଡ଼ବାଆ ବହିଲେ ଯେହ୍ନେ ପରବତ ନଟଳି
ତେସନେକ ପଟାନ୍ତର ଶ୍ରୀରାମ ମହାବଳୀ ।
ଖୁପ ନାରାଜେକ ଗୁଣରେ ବସାଇ
ରାବଣଙ୍କୁ ଚାହିଁ ବୋଲନ୍ତି ରଘୁସାଇଁ ।
କେବଣ ଭରସାରେ ହରିଲୁ ମୋର ନାରୀ
ଭଲଲୋକ ଗୋଟା ତୁରେ ନ ଅଟୁ ଦଶଶିରି ।
କାଳସର୍ପ କିମ୍ପା ତୁ ଚାଳିଲୁ ଅତି ଗାଢ଼େ
ବିଷଖାଇ ତରିବୁ ଭରସା ତୋର ଯେଡ଼େ ।
ବଳବନ୍ତ ପଣେ ଯେବେ ତୋର ଯେତେ ଗାଢ଼
ଚୋରାଇ କିମ୍ପା ତୁ ଆଣିଲୁରେ ରାଢ଼ ।
ନିଜ ଶଉର୍ଯ୍ୟ ଶ୍ୟରୀରେ ଯେବେ ହାଦେ ଜାଣୁ
ଯୁଦ୍ଧ ନକରି କିମ୍ପା ଚୋରାଇଣ ଆଣୁ ।
ଆଜ୍ଝୁଂ ଜୀବନର ଛାଡ଼ ତୁହି ଆଶ
ଯେ ମୋହୋର ବାଣେ ତୁ ନିଶ୍ଚେ ଯିବୁ ନାଶ ।
ଯେସେନେକେବେଳେ ରାମ ରାବଣର ଯୁଦ୍ଧକାଳେ
ରବି ଅସ୍ତ ହୋଇଲା କେତେହେଂକ ବେଳେ ।
କ୍ଷଣେ ବିଶ୍ରାମ ନାହିଁ ଅବିଶ୍ରାମ ସମର
ପୁଣି ଗୋଳ ଯୁଦ୍ଧ ବାଜିଲା ଅପାର ।
ଅନ୍ଧାରବେଳେ ଯେ ହୋଇଲେ ପିଟାପିଟି
ପଶି ମରାମରି ଘେନି ଉଠାଉଠି ।
ରାବଣ ପୁତ୍ରନାତି ରାମଙ୍କୁ ବେଢ଼ିମାରି
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବିଭୀଷେଣ ରାବଣକୁ ଶର ମାରି ।
ସ୍ୱଭାବେ ଲଙ୍କପତି ବିରଥୀ ହୋଇଲା
ଶ୍ରୀରାମ ତାହାର ଘୋଡ଼ାନ୍ତ ନାଶକଲା ।
ବିଭୀଷେଣ ବାଣେ ମୋହଗଲା ଦଶଶିରି
ଅନ୍ଧାରେ ରାବଣ ନପାରିଲା ତଥ୍ୟକରି ।
ବିଭୀଷେଣ ନାରାଜ ବିନ୍ଧିଲା ବେଜ ଜାଣି
ଆଦି ଆଷାଢ଼େ ଯେହ୍ନେ ବରଷଇ ପାଣି ।
ବୁକୁ ବୁକୁ ବୁକିକି କାଖ ଖୋଲା ସନ୍ଧି
ନାସାର ବିମ୍ବରକୁ ବିଭୀଷେଣ ବିନ୍ଧି ।
କଣ୍ଠ କପାଳ ଆଣ୍ଠୁ ଗଣ୍ଡି ଆଖି
ଅନ୍ଧାରେ ତରକିଣ ବିନ୍ଧୁଅଛି ସଞ୍ଚି ।
ବସାଇଲା କାଣ୍ଡର ହୁଗୁଳି ରହଇ ଫଳା
ବେଲୁକି ଅଧାଚନ୍ଦ୍ର ତ୍ରିକନା ଚିଆରା ।

ତୀକ୍ଷ ନାରାଚ ଅସୁରା ଶହସ୍ରମାନ
ଦିବ୍ୟାଅସ୍ତ୍ର ଗନ୍ଧର୍ବାସ୍ତ୍ର ଅନେକ ବିଧାନ ।
ମନ୍ତ୍ରିଣ ବିନ୍ଧଇ ମରମକୁ ଖୋଜି
ବାଣ ପଡ଼ନ୍ତେଣ ରାବଣ ଗଳମାଜି ।
ଚାଳିଲେ କାଟଇ ହୁଗାଳିଲେ ଫଳା ରହଇଂ
ଧରି ଉଛୁଡ଼ିଲେ କନାମାନନ୍ତ ଲାଗଇଂ ।
ବାଣ ପଡ଼ନ୍ତେଣ ରାବଣ ବିକଳାଇ
ଧନୁଶସ୍ତ୍ର ପକାଇ ରଥେ ମୋହଯାଇ ।
ଦେଖି ବିଭୀଷେଣ ପୁଣ ବିନ୍ଧଇ ଶର
ଭାଇ ବୋଲି ଓପ୍ରୋଧ ନାହିଁ ଯେ ତାହାର ।
ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ଯହୁଂ ପଡ଼ିଲା ଦଶଶିରି
ବାଛି ବିଭୀଷେଣ ଦଶକାଣ୍ଡ ମାରି ।
ଶିରଛେଦ ବୋଲି ପେଷିଲାକ ଶର
ଯାଇଣ ପଡ଼ିଲା ସେ ରାବଣର କପାଳ ।
ଦଶଇ ଲଲାଟେ ପଡ଼ିଲା ଦଶବାଣ
ରକତ ବହୁଅଛି ନଜାଣେ ରାବଣ ।
ଜୀବନ ହାରିଣ ରଥେ ଅଛି ପଡ଼ି
ପଡ଼ିଲା ବୋଲି କେହୁ ନପାରନ୍ତି ବାରି ।
ଅନ୍ଧାର ରଜନୀ ଦିହୁଡ଼ି ହୁଳା ନାହିଁ
ଶ୍ରୀରାମ ନ ଜାଣନ୍ତି ଢଳିଲା ଲଙ୍କସାଇଂ ।
ଶୁକସାରଣ ଅଟନ୍ତି ବୁଦ୍ଧିବନ୍ତ
ସେ ବୋଇଲେ ପଡ଼ିଲା ହୋ ମନ୍ଦୋଦରୀ
କାନ୍ତ ।
ଅନ୍ଧାର ବେଳେ ରଥ ବାହିଲେ ବାହୁଡାଇ
ନିବିଡ଼ ରଜନୀ କିଛିହିଂ ଦିଶୁନାହିଂ ।
ଚେତି ଲଙ୍କପତି ବୋଇଲା କୋପକରି
ଜ୍ଞାନ ହାରିଲ କିହୋ ଦେଖିଣ ବଇରୀ ।
ଏ ମୋହୋର ବଳରେ ନଜାଣ କି ଅବା
ବାହୁଡ଼ାଇ ରଥ କି ରୂପେ ବାହିନେବା ।
ଏସନେକ ବିଚାର କିମ୍ପା ନକଲ ବେନିଜନ
ରଣୁ ବାହୁଡ଼ାଇ ଆଣିଲ ମୋର ଯାନ ।
ବିଜୟେ ରଥ ଏହାର ହାରିବାର ନାହିଂ
କ୍ଷତ୍ରୀକୁଳେ ମୋତେ ଲାଜ କରାଇଲ
କାହିଂପାଇଂ ।
ଶୁଣି ରାଜାମାନେ କି ବୋଲିବେ ମୋତେ
ଯେ ବେଳେ କ୍ଷେମା ମୁଂ କଲଇ
ତୁମ୍ଭତେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଛାମୁକୁ ବୋଲି ରଥ ମୋର ବାହ
ମହାସାଂଗ୍ରାମ ଗୋଟା ବେଗେ ମୋତେ
ଦିଅ ।
ଏତେ ବୋଲି ରାଏ ଉଠି ସୁସ୍ଥ ହୋଇ
ଦେଖିଲା କାଣ୍ଡ ଦେହେ ହୋଇଅଛି ଛାଇ ।
ସେନ୍ହାଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଦେହ ବଡ଼ ବ୍ୟଥା
ବିଭୀଷେଣର କାଣ୍ଡ ବୋଲି ଚିହ୍ନିଲା
ଦଶମାଥା ।
ଶ୍ରୀରାମହୁଂ ଅଧିକ ମୋତେ ବିଭୀଷେଣ
ବଇରୀ
କେହ୍ନୁଣିସି ପ୍ରକାରେ ତାକୁ ନପାରିଲି ମାରି ।
ଏତେ ବୋଲି କରେ ଧନୁଶର ଧରି
ଯୁଦ୍ଧକୁ ଉଦ୍‌ବେଗ ହୋଇଲା ଦଶିଶିରି ।
ଶୁକସାରଣ ବେନି ଯୋଡ଼ନ୍ତି ବେନିକର
ଶୁଣ ଦେବ ରାବଣ ପ୍ରତାପୀ ଲଙ୍କେଶ୍ୱର ।
ଅଚେତ ହୋଇଲୁ ତୁ ବିଭୀଷେଣର ଶରେ
ରଥ ଘୋଡ଼ାମାନେ ଛେଦିଲେ
ରଘୁବୀରେ ।
ବିଚାରିଲୁ ଆନ ଅଶ୍ୱ ଯୋଚିଣ ଆଣିବା
ରାଜା ସଚେତନ ପାଇଲେ ସମରେ
ପଶିବା ।
ଏବେ ଏହିକ୍ଷଣି ବାହିବୁ ରଥୁବର
କରସି ସଂଗ୍ରାମ ଦେବ ଯେତେ ମାନ ପାର ।

ଏତେ ବୋଲି ଯାନେ ଲକ୍ଷେକ ଅଶ୍ୱ ଯୋଚି
ବାଗଦଉଡ଼ି ଧଇଲେକ ଦିହେଂ ସଞ୍ଚି ।
ଯାଅ ବୋଲି ରଥ ଉତରା ମୂର୍ତ୍ତି କଲେ
ଦେଖି ରଘୁନାଥ ମାତେଳିକି ବୋଇଲେ ।
ଏବେ ଏ ମୋହୋର ଯାନ ନେଇ ରାବଣ
ଆଗେ କର
ଶୁଣିଣ ସାରଥି ଯେ ବାହିଲା ରହୁବର ।
ଶ୍ୱେତଘୋଡ଼ା ଚାରି ହାଙ୍କିଣ ଛାଡ଼ିଦେଲା
ପୁଷ୍ପେକ ରଥ ଆଗେ ନନ୍ଦିଘୋଷ କଲା ।
ଦେଖି ରାବଣ ଯେ ଦୂରହୁଂ ଅସ୍ତ୍ର ମାରି
ସାଂଗ୍ରାମ ଭୂମି ଗୋଟା ଅନ୍ଧକାର କରି ।
ଗରୁଡର ସାଂଗ୍ରାମ କରନ୍ତି ବେନିଜନ
କହିବାକୁ ଆଉ କେ ନୁହନ୍ତି ଭାରଜନ ।
ଦିବ୍ୟଅସ୍ତ୍ର ଘେନିଣ ସାଂଗ୍ରାମ କରନ୍ତି ବେନି
ସ୍ୱର୍ଗ ମଞ୍ଚ ସମାନ ନାହାନ୍ତି କେହି ପୁଣି ।
ହାକି ବିନ୍ଧିବାରେ କମ୍ପଇ ମେଦିନୀ
ସାଂଗ୍ରାମ କରନ୍ତି ଯେ ନିବିଡ଼ ରଜନୀ ।
ଦୁହିଙ୍କର ଶ୍ୟରୀରୁ ବହଇ ଶ୍ରମଝାଳ
ବାଣ ପଡ଼ି ରୁଧିର ବହଇ ଖଳଖଳ ।
କ୍ଷଣେ ଅବିଶ୍ରାମ ବିଷମ ମହାରଣ
ରାତ୍ରପାହି ଉଦୟ ଛାୟାର ରମଣ ।
ପରିଘାଇ ଯୁଝନ୍ତି ବେଳକୁ ବେଳ ରାଗେ
ଛଡ଼ାଛଡ଼ି ନାହିଂ ଅଛନ୍ତି ଅତି ଲାଗେ ।
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ନାରାଚ ବିନ୍ଧଇ ଦଶଶିର
ଯେସନେକ ଜଳ ବୃଷ୍ଟି କରଇ ଜଳଧର ।
ଘନଘନ ତାହା ଛେଦନ୍ତି ରଘୁପତି
ଅସଂଖ୍ୟ ସମର କଲା ପୌଲସ୍ତିର
ନାତି ।
ରାବଣ କୋପମୁଖ ଦେଖିଣ ରଘୁନାଥ
ଇନ୍ଦ୍ର ଦେଲା ଧନୁ ଧଇଲେ ବାମହସ୍ତ ।

ଅକ୍ଷୟ ତ୍ରୋଣ ଭିଡ଼ି ଦିବ୍ୟାଅସ୍ତ୍ର କଲେ
ଦଶଗ୍ରୀବ ରଥରେ ରୁଧିର ବରଷିଲେ ।
ଉଲ୍କା ପାତ ଯେ ହୋଇଲା ରଣମଧେ
ସ୍ୱର୍ଗେ ଥାଇଂ ଦେଖୁଅଛନ୍ତି ବିବୁଧେ ।
ଅଗସ୍ତିଙ୍କ ଶର ପୁଣି ପେଷିଲେ ରାମରାଉ
ଜଗତ ଛନ୍ନ ଛନ୍ନ ଦିଶଇ ହାଉ ହାଉ ।
ରଙ୍ଗମୟେ ଦିଶିଲା ସବୁଙ୍କରି କାୟେ
ଦୁଇବଳ ସଇନି ସବୁ ଭୟ ପାୟେ ।
ରାବଣର ପୁତ୍ର ନାତି ସକଳ ସଇନି
ଯୋଦ୍ଧା ରଥୀରାଉତେ ଥିଲେ ଶହସ୍ରମାନନ୍ତ
ଘେନି
ଅପୂର୍ବ ସାଂଗ୍ରାମ ଦେଖି ଆୟୁଧ
ପକାଇଲେ ।
ମଧସ୍ଥ ପ୍ରାୟେ ହୋଇ ସମସ୍ତ ରହିଲେ ।
ଶ୍ରୀରାମର ସଇନି ସମସ୍ତେ ଶସ୍ତ୍ର ଛାଡ଼ି
କେହି ସାଂଗ୍ରାମକୁ ନଗଲେ ଆଗବଢ଼ି ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବିଭୀଷେଣ ସୁଗ୍ରୀବର ରାଏ
ଯୁଦ୍ଧ ନକରିଣ ଉଭାରିଣ ଚାହେଂ ।
ଅଷ୍ଟସେନା ଆବର ପଚିଶ ଯୂଥପତି
ବୀର ମହାବୀର ଯେତେକ ଅଛନ୍ତି ।
ତରୁଶିଳ ପକାଇ ସମସ୍ତେ ମଧସ୍ଥ ପଣେ
ଚାହିଂ
ରାମରାବଣର ଅସଂଖ୍ୟ ଯୁଦ୍ଧ ହୋଇ ।
ଏମନ୍ତେ ଦିବସ ହୋଇଲାକ ଶେଷ
ଆଦିତ୍ୟ ଅସ୍ତ ହୁଅନ୍ତେ ରଜନୀ ପ୍ରବେଶ ।
ରାତ୍ରେ ପୁଣ ସମର ହୋଇଲା ଅପାର
ଅପୂର୍ବ ମାୟାଯୁଦ୍ଧ କଲାକ ନିଶାଚର ।
ପୁଣି ରଜନୀ ପାହି ଉଦୟେ ସବିତା
ଶ୍ରୀରାମ ରାବଣର ସମର ଅପ୍ରମିତା ।
ନିଃଶ୍ୱାସେ ବିଶ୍ରାମ ନାହିଂ ଦୁହିଂଙ୍କରି

ଲକ୍ଷେକୋଟି ମରଭୂତେ ଶର ହାଦେ
ମାରି ।
ଜୟା ବିଜୟା ଶର ଦୁହିନ୍ତି ଆମଚଂଇଂ
ନିର୍ଘାତ ଶବଦ ଜାଣି ଶର ଗୋଟା ପଡ଼ଇ ।
ଏମନ୍ତେ ରାତ୍ର ଦିବସେ ଅବିଶ୍ରାମ
ସାତରାତି ସାତ ଦିବସ ହୋଇଲା ସାଂଗ୍ରାମ ।
ରାବଣ ମାୟାଯୁଦ୍ଧ କଲାକ ଅନେକ
ମନୋରଥ ବିବାନ ଅଟଇ ପୁଷ୍ପେକ ।
ମନେଧରି ଯାନ ଶୂନ୍ୟକୁ ତୋଳିଦେଲା
ନନ୍ଦିଘୋଷ ରଥ ତହିଂ ଯାଇଣ ମିଳିଲା ।
ଅନ୍ତରୀକ୍ଷେ ସମର ହୋଇଲା ଅପାର
ପୁଣି ଭୂମିଗତ ହୋଇଲା ରଘୁବର ।
ଉଡ଼ନ୍ତି ରଘୁବର ପକ୍ଷୀରାଜ ଜାଣି
ସୂର୍ଯ୍ୟଚନ୍ଦ୍ର ଉଦେକି ହୋଇଲେ ମେଦିନୀ ।
ବାଣ ବରଷିବାରେ ନଦିଶଇ ରଥ
ମେଘର ଉହାଡ଼େ ଯେହ୍ନେ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଆଦିତ୍ୟ ।
ଥମ୍ଭୀଭୂତ ହୋଇଣ ଦେଖନ୍ତି ସର୍ବସନ୍ୟ
କୋପେ ତୀକ୍ଷ ବାଣ ମାଇଲା ଦଶାନନ ।
ଦେଖି ରଘୁନାଥ ଅଜଏ ବାଣ ପେଷି
ଶୂନ୍ୟମାର୍ଗେ ଗଲାକି ଆକାଶରୁ ଖସି ।
ଦୁଇ ଶହସ୍ର ଘୋଡ଼ାଙ୍କର ଉପରେ
ବି ଶୋଇଲେ
ବାବୁ ସେ ଅଶ୍ୱମାନେ କିଛିହିଂ
ନୋହିଲେ ।
ଦେଖି ଲଙ୍କାପତି ପେଷିଲା ଅଗ୍ନିଶର
ଏହିକ୍ଷଣି ଦହିବକି ଜଗତ ସଂସାର ।
ନାରାଜ ଆସନ୍ତେ ଶ୍ରୀରାମ ତାହା ଜାଣି
ବରୁଣା ଅସ୍ତ୍ର ଦେବ ବିନ୍ଧିଲେକ ଟାଣି ।
ଅଗ୍ନି ଲିବିଲାକ ପରିତାଙ୍କ ପାଇଂ
ପୁଣିହିଂ ଶସ୍ତ୍ର ପେଷିଲା ଲଙ୍କସାଇଂ ।

ପ୍ରତିଅସ୍ତ୍ର ପେଷି ଛେଦିଲେ ରାମ ତାହା
ଅପୂର୍ବ ସାଂଗ୍ରାମ କରଇ ଲଙ୍କନାହା ।
ଧନୁର୍ବେଦ ପଢ଼ି ଥାନମାନ ଛୁଇଂ
ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ଶସ୍ତ୍ର ଯାଅ ବୋଲି ବୋଲଇ ।
ରାଗେଣ ଶ୍ୟରୀର କମ୍ପଇ ଥରହର
ଶ୍ରୀରାମହିଂ ଅତି ରୋଷେ ରୋଷଭର ।
ଦୁଇକ୍ଷତ୍ରୀଙ୍କର ସମର ବଣ୍ଡାବଣ୍ଡି
ଯେଡ଼େ ମହାଯୁଦ୍ଧ କାହାକୁହିଂ ନିଅଣ୍ଡି ।
ଶର ହୃଦେ ପଡ଼ି ବହଇ ରୁଧିର
ଦୁହିଙ୍କର ଶ୍ୟରୀର ରକତେ ଜରଜର ।
ଗଗନ ପୂରିଲା ଶସ୍ତ୍ର ଆତଯାତ
ପୁଣି ରଜନୀ ହୁଏ ପୁଣିହିଂ ପ୍ରଭାତ ।
ଦୁଇବଳର ସଇନି ନଦିଶିଲେ କିଛି
ଅସ୍ତ୍ରଙ୍କର ତେଜ କି ଆଦିତ୍ୟ ଉଇଂଅଛି ।
ରାତ୍ର ଦିବସ ତହିଂ ନୋହିଲାକ ବାରି
କେତେବେଳେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ମେଘୁରେ ଉହାଡ଼ି ।
କେତେବେଳେ ଅରୁଣ ପ୍ରକାଶଇ ନିଜ ସାହା
ଘେନି
ଦିବାରାତ୍ର ତହିଂ ନୁହଇଂ ନା ଚିହ୍ନି ।
ଅସ୍ତ୍ରଙ୍କର ତେଜେ ହୀନ ବୀର୍ଯ୍ୟ ରବି
ଗ୍ରହଙ୍କର ତେଜମାନ ହୋଇଲା ପରାଭବି ।
ରଜନୀ ପ୍ରକାଶେ ଯେହ୍ନେ ଉଅଂନ୍ତି ଲକ୍ଷେ
ତାରା
ଶହସ୍ରଙ୍କର ତେଜ ଦିଶଇ ତେହ୍ନେ ପରା ।
ନିଶି ଦିବସ ତହୁଂ ବାରିତ ନପାରି
ଅପୂର୍ବ ସାଂଗ୍ରାମ ରାମ ରାବଣ ସଙ୍ଗେକରି ।
ଅଷ୍ଟସେହ୍ନା ଆବର ପଚିଶ ଯୂଥପତି
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସୁଗ୍ରୀବର ବିଭୀଷେଣ ପ୍ରଭୃତି ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି କପିବଳ
ଜୟେବ ବୋଇଲେ ସାଧୁ ଦଶରଥର ବାଳ ।

ଧନ୍ୟ କଉଶୁଲା ଧନ୍ୟ ତୋର ତାତ
ଧନ୍ୟ ଦଶରଥ ଅଯୋଧ୍ୟା ନୃପନାଥ ।
ନାରାୟେଣ ସ୍ୱରୂପ ଦେଖିଲୁ ଦେବ ଏବେ
ଦେବ ବ୍ରହ୍ମା ମୁନି ଯାହାର ପାଦ ସେବେ ।
ଏତେ ବୋଲି ମନେ ବିଚାର କରନ୍ତି
ବାବୁ ଯୋଦ୍ଧା ଶ୍ରୀରାମ ବୋଲିଣ ବୋଲନ୍ତି ।
ତୋହୋର ପରା କ୍ଷତ୍ରୀ ସଙ୍ଗେ ଯେବେ ଯୁଝି
ତେବେ ସେ ସାଂଗ୍ରାମ କଲା ପ୍ରାୟେ ବୁଝି ।
ବୟେସ ସରିଲା ଏବେ କହିଲେ ହେବ କିସ
ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଭାଳନ୍ତେ ଜାଣିଲେ ରଘୁଶିଷ ।
ସର୍ବଜ୍ଞ ପୁରୁଷ ସେ ହସନ୍ତି ମନେମନ
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ରାଏ ଦଶାନନ ।
ଘୋଡ଼ାଙ୍କର ଉପରେ ପଡ଼ିଲା ଯହୁଂ ଶର
ଅରଷ୍ଟି ନାମେ ଶର ପେଷଇ ଦଶଶିର ।
ଅନେକ ଶହସ୍ର ଯେ ମାତେଳି କି ମାରି
ଚାରି ଘୋଡ଼ାଙ୍କୁ ମାଇଲା ଚକ୍ରଚାରି ।
ବାଣ ଆସନ୍ତେଣ ସମୋଦ୍ର ଛାଇ ହୋଏ
ସ୍ୱର୍ଗରେ ତରସ୍ତ ହୋଇଲେ ଦେବତାଏ ।
ଆକୁଳ ଧ୍ୱନି ଶୁଣି ରାମ ଉପରକୁ ଚାହିଁ
ଦାଶରଥିଙ୍କି ଯେ ଦେବତାଏ କହି ।
ଭୋରାମ ତୋହୋର ନାରାଜେ ରାବଣ ଆଜ ମରୁ
ଚଉଦ ଭୁବନର ଉତପାତ ସରୁ ।
ଶୁଣିଲେ ରଘୁନାଥ ବିବୁଧଙ୍କର ବାଣୀ
ରାବଣ ଶସ୍ତ୍ରମାନ ସବୁ ପକାଇଲେ ହାଣି ।
ଦେଖି ଦଶଗ୍ରୀବ ପେଷିଲାକ ଏକଶର
ରାମ ଛେଦିଲେ ତାହା କିଞ୍ଚିତ ପରକାର ।
ପୁଣି ବାବଲ ବାଣ ବିନ୍ଧିଲେ ରଘୁନାଥ
ହେଲେ ଛେଦିଲା ତାହା ଦଇତ ଦଶମାଥ ।

ଶହସ୍ର ଗଳିଗଲା ନଛିଡ଼ିଲା ମୁଣ୍ଡ
ଗର୍ଜଇ ଦଇତ ଯେ କମ୍ପଇ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ।
ପୁଣିହିଁ ଶ୍ରୀରାମ କୁବେରା ଶର ପେଶି
ଦଶମଉଳି ତାର ପକାଇଲେ ନାଶି ।
ବେକ ସନ୍ଧଖେ ବାଣ ଗଳିଗଲା
ଛିଡ଼ି ଦଶମୁଣ୍ଡ ତଳେ ନପଡ଼ିଲା ।
ପାଣି କାଟିଲେ ଯେହ୍ନେ ନୁହଇ ବେନିଭାଗ
ଦେଖି ରଘୁନାଥ ପାଇଲେ ବଇରାଗ ।
ପୁଣିହିଁ ଦେବ ଜଇନ୍ତା ଶର କଲେ
ତୋଟି ସନ୍ଧଖେ ବାଣ ଗଳି ପକାଇଲେ ।
ଛିଡ଼ିଣ ମୁଣ୍ଡ ଲାଗିଲା ତତକ୍ଷଣ
କୋପେଣ ଘୋର ଯୁଦ୍ଧ କଲାକ ରାବଣ ।
ଶ୍ରୀରାମ ପେଷିଲେ ଅଧାଚନ୍ଦ୍ର ଶର
ପଡ଼ିଲା ଦଶଗ୍ରୀବର ବେକ ସନ୍ଧଖର ।
ଦଶମୁଣ୍ଡ ଛିଡ଼ିଲା ନାଗିଲାକ ପୁଣି
ରାମ ରାବଣର ଯୁଦ୍ଧ ମାତେଳି ବିଭୀଷେଣ ଜାଣି ।
ଦେବେ ବିଚାରନ୍ତି ରାବଣ ମହାବୀର
ନ ପୁଣ ଜୀଅଇଂନିକି ଆଜର ସମର ।
ଏଘାନ୍ତି ବର୍ତ୍ତିଲେ ନରହନ୍ତି କେହି
ନିଶ୍ଚୟେ ରାସାନ୍ତଳେ ପଡ଼ିବାକ ମହୀ ।
ଆଜର ସାଂଗ୍ରାମକୁ ଆଶ କରିଥିଲୁ
ଏବେ ଦେଖିଣ ମନରେ ଭ୍ରାନ୍ତି କଲୁ ।
ନ ପୁଣ ରଘୁନାଥ ନ କରନ୍ତି ନାଶ
ଏ ଘାନ୍ତି ନିଶ୍ଚୟେ ଛାଡ଼ିବା ସ୍ୱର୍ଗବାସ ।
ଏସନେକ ବୋଲି ଭାଳନ୍ତି ସୁରଗଣ
ରାମ ରାବଣର ଅସଂଖ୍ୟ ମହାରଣ ।
ଗୁଣ ଟଙ୍କାର ନାଦ ପ୍ରଳୟ ମେଘ ଜାଣି
ଶ୍ରାବଣ ମାସେ ଯେହ୍ନେ ବରଷଇ ପାଣି ।
ତେସନେକ ପ୍ରାଏ ଶର ବିନ୍ଧନ୍ତି ବେନିବୀର

ଉଦୟ ହୋଇଛନ୍ତି ନାନା ପ୍ରତିଶର ।
ବ୍ରହ୍ମଅସ୍ତ୍ର ପାଶୁପତ ନାରାୟଣ ଅସ୍ତ୍ର
ଯକ୍ଷଅସ୍ତ୍ର କାଳଶସ୍ତ୍ର ରୁନ୍ଧିଲା ଜଗତ ।
ବାରୁଣାଅସ୍ତ୍ର ଇନ୍ଦ୍ରଅସ୍ତ୍ର ଅଗ୍ନିଶର ସହିତେ
ଶଙ୍କରା ଅସ୍ତ୍ର ଶୂଳା ଶହସ୍ତ୍ର ଗର୍ଜନ
ସହିତେ ।
କପାଳ ବିମୋଚନା ସୋମନାଥ ଅସ୍ତ୍ର ଅଛି
ମୋହନା ଶସ୍ତ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟାଅସ୍ତ୍ର ଘାଏ
ସୂର୍ଯ୍ୟଲୁଚି ।
ଚକ୍ରାଅସ୍ତ୍ର ବ୍ରହ୍ମାୟଣୀ ବ୍ରହ୍ମଶିରାକାଣ୍ଡ
କୋବେରା ଅସ୍ତ୍ର ଘାଏ କମ୍ପଇ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ।
ପବନା ଅସ୍ତ୍ର ବାଇବା ଅସ୍ତ୍ର ଗରୁଡ଼ା ଅସ୍ତ୍ର
ଅଛି
ଗର୍ଜନା ମୋହନାଏ ସୁରପୁର ଲୁଚି ।
ଗନ୍ଧର୍ବା ଦାନେବା ସୋମ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆଭା
ସାବେତ୍ରୀ ଷୋଳହ ବାରୁଣା ଅଧାଚକ୍ର
ଶୋଭା ।
ବକ୍ରମୁନା ଜୟା ବିଜୟା ଶକତି
ଅମୋହ ଶକତି ବଜ୍ର ଶକତି ମାରନ୍ତି ।
ଇନ୍ଦ୍ରଶକତି ବ୍ରହ୍ମଶକତି କୁମାର ଶକତି
ଲୋହମଏଗଦା ପ୍ରହାର ପହୁଡ଼ନ୍ତି ।
ବ୍ରହ୍ମ ମୁଦ୍‌ଗର ବଜ୍ର ମୁଦୁଗର ବ୍ରହ୍ମପାଶ
ମହାମାୟା ଶୂଳ ବଜ୍ର ଶୂଳହଂସ ।
ଶିବଶୂଳ ଚନ୍ଦ୍ରଶୂଳ ଅପୂର୍ବ ଶସ୍ତ୍ରମାନ
ଏକକୁ ଆରେକ ବିନ୍ଧନ୍ତି ଘନଘନ ।
ଏସନେକ ଅପ୍ରମିତ ହୋଇଲା ସମର
ବାରୁଣା ଅସ୍ତ୍ର ପେଷି ରାମ ଛେଦିଲେ
ଦଶଶିର ।
ବେକେ ଗଳିଗଲାକ ନ ଛିଡ଼ିଲା ମୁଣ୍ଡ
ପୁଣି ବିନ୍ଧିଲେ ରାମ ତାଡ଼କୀ ବଧ୍ୟକାଣ୍ଡ ।
ମୁଣ୍ଡ ଛିଡ଼ି ସ୍କନ୍ଧେ ପୁଣିହିଂ ଲାଗିଲା
ବେଳକୁ ବେଳ ରାମର ସାହାସ ଭାଙ୍ଗିଲା ।
ରାବଣ ବୋଇଲା ତୁ ନ ଜାଣୁ ରଘୁନାଥ
ସହସ୍ରେ ଛେଦନ ଯେ ନୁହଂଇ ମୋର
ମାଥ ।
ମୁହିଂ ଯେବେ ମୁଣ୍ଡ କାଟିଲେ ମରନ୍ତି
ଏତେଦିନ ଯାଏଂ କେମନ୍ତେ ଜୀଇଂଥାନ୍ତି ।
ଦେବତାୟେ ବେଢ଼ି ମାରନ୍ତେନି ମୋତେ
ଚଉଦ ଭୁବନେ ଆନେ ମୁଂ ଜିଣନ୍ତି
କେମନ୍ତେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାୟେକ ମୋତେ ବୁଝୁ
ଦେବତାଙ୍କ ଶିଖାଇଲା ବୋଲ ଘେନି
ଯୁଝୁ ।
ଆଜରେ ଏହିକ୍ଷଣି ଘେନିବି ତୋର ପ୍ରାଣ
ଏତେ ବୋଲି ବୃଷ୍ଟି କରଇ ଲକ୍ଷେ ବାଣ ।
ତାହା ଦେଖି ନିବାରିଲେ କଉଶୁଲା ସୁତ
ବାଳୀକି ମାଇଲା କାଣ୍ଡ ବିନ୍ଧିଲେ ତୁରିତ ।
ଛିଡ଼ିଲାକ ଦଶମୁଣ୍ଡ ଲାଗିଲାକ ବେକେ
ସପ୍ତାଶାଳା ଛେଦକାଣ୍ଡ ବିନ୍ଧିଲେ
ରାମରାଗେ ।
ଦଶବେକେ ଗଳିଗଲା ନଛିଡ଼ିଲା ଶିର
କୋପେଣ ଗର୍ଜନ କରଇ ଦଶଶିର ।
ଆକାଶକୁ ଚାହିଂ ଦେବତାଙ୍କୁ ପୂଜଇ
ନିମିଷେକ ଦଶବେଳ ଧନୁର୍ଗୁଣ ମାଜଇଂ ।
ଧାଇଂ ଆଗସରି ବିନ୍ଧଇ ଶରମାନ
ଶ୍ରୀରାମ ଅଙ୍ଗେ କାଣ୍ଡ ପଡ଼ଇ ଅବିଚ୍ଛନ୍ନ ।
ଖଳ ଖଳ ରୁଧିର ବାହାର ଚଉକତି
କାଳମୁଖ ଶର ରାମ କୋପେଣ ବିନ୍ଧନ୍ତି ।
ଛିଡ଼ି ଦଶମୁଣ୍ଡ ଲାଗିଲାକ ପୁଣି
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଲନ୍ତି ମୁଂ ନପାରିବି ଜିଣି ।

ଏତେ ବୋଲି ରାମ ଦଶବାଣ ମାରି
ଛିଡ଼ିଲା ଦଶମୁଣ୍ଡ ଉଭା ହୋଇଛି ଦଶଶିରି ।
ଏମନ୍ତେଣ ଏକ ଉତର ଶତେ ବାର
ରାବଣ ମୁଣ୍ଡ କାଟିଲେ ରଘୁବୀର ।
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଦେବ ମାତେଳିକି ପୁଛି
କେବଣ ଆକାର ଯେ ଜାଣୁଚିକି ବୋଲି ପୁଛି ।
ବାବୁ କ୍ଷତ୍ରୀ ତୁରେ ଅଟୁ ଲଙ୍କପାଳ
ଶହସ୍ରେ ଭେଦ ନୁହଇଂ ଯେହାର ଶରୀର ।
ମୋହର ପରାଯୋଦ୍ଧା ସାତଦିନ ଯୁଦ୍ଧକଲି
କେହୁଣିସି ପ୍ରକାରେ ସଂହାରି ନପାରିଲି ।
କି ବୁଦ୍ଧି କରିବି ଏ କେମନ୍ତେ ନାଶଯାଇଂ
ମୋହର ତ ବୁଦ୍ଧି ବିଦ୍ୟା ଆନ କିଛି ନାହିଂ ।
ଶହସ୍ରଙ୍କର ତେଜେ ଛିଡ଼ିଯାଇ ବେକ
କେବେହେଂ ତଳେ ନପଡ଼ଇ ମସ୍ତକ ।
ବଜ୍ରହୁଂ ଆଣ୍ଡ ହୋଇଲା ଏହାର ଦେହୀ
ଏହାର ପ୍ରାୟେ ଅସୁର ନଥିଲେ ହାଦେ କାହିଂ ।
ମୟେଂଷାସୁର ଦଇତ ଅତି ବଳବାନ
ଏକାଶୂଳକେ ସେ ହାରିଲା ପରାଣ ।
ହିରଣ୍ୟ ହିରଣାକ୍ଷ ମଧୁ କଇଟପ
ଶଙ୍ଖାସୁର ଅସୁର ବୈଲୋଚନ ନୃପ ।
ବୃତ୍ର ଅସୁର ସହିତେ ଯେତେ ଥିଲେ ପୃଥିବୀ
ଏହାର ପ୍ରାୟେ ଦେଖା ନଥିଲାକ କ୍ଷତ୍ରୀ ।
କେହି ଏଡ଼େ ଉପଦର୍ପ କରି ନପାରିଲା
ମାଇଲେ ମରନ୍ତି ଏହା ଅଛଇ ଶୁଣିଲା ।
ରକତବୀର୍ଯ୍ୟ ଶରୀରୁ ସନ୍ୟ ହୋଇଲେ ଜାତ
ଶହସ୍ରେ ମାରନ୍ତେ ପୁଣି ମରିଲେ ଦଇତ ।
ଅତି ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ସେ ବେଳେକ ନମରନ୍ତି
ଆରବେଳେ ଶସ୍ତ୍ର ମାଇଲେ ସେ ପ୍ରାଣ ହାରନ୍ତି ।
ଗରିଷ୍ଠ ଦାନେବ ଏ କେବେହେଂ ନମରି
କେମନ୍ତେ ଆନ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ଆନ କେହି ନୋହିଲେ ସରି ।
କିହୋ ମାତେଳି ତୁ ଜାଣୁଚିକି ଯେଥିର ଉପାୟେ
କେବଣ ପ୍ରକାରେ ମରିବ ଲଙ୍କରାଏ ।
ଅନେକ ଦିବ୍ୟଅସ୍ତ୍ର କଲେହେଂ ନମଲା
ଚାଣ୍ଡାଳ ଦଇତ ମୋତେ ଅନେକ କଷ୍ଟ ଦେଲା ।
ମାତେଳିକି କହନ୍ତେ ତେଣେ ବିନ୍ଧୁଛନ୍ତି ଶର
ରଣଗୋଳ ଧନ୍ଦୋଳ ଅସଂଖ୍ୟ ସମର ।
ମାତେଳି ବୋଇଲା ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ରଘୁରାଜ
ବ୍ରହ୍ମାର ବରେଯେ ଅଜୟେ ଦନୁଜ ।
ଭୋ ରାମ ଏହାର ତୁ ମହିମା ନ ଜାଣୁ
ଆନ ଅସୁରଙ୍କୁ ରାବଣ ସଙ୍ଗେ ଗଣୁ ।
ସୃଷ୍ଟି କରତା ଅସୁରକୁ ଅଭୟେ ବର ଦେଲା
ସେହି ପୁଣି ତାହାକୁ ବାହୁଡ଼ି ସେବାକଲା ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଯେ ଅଟଇ ଦେବତାର ରାଏ
ସେ ଏହା ଦ୍ୱାରପାଳ କତିରେ ବସିଥାଏ ।
ରୁଦ୍ର ନୃତ୍ୟ କରଇ ଅଗ୍ନି ଧୁଅଇ ଶାଢ଼ୀ
ଏହାର ମହିମା ଦେବ କହିଲେ ନ ସରି ।
ଯେବଣ ଦିନ ଯାଇ ସ୍ୱର୍ଗ ଜୁର କଲା
ପ୍ରଳୟ ମେଘ ଜାଣି ନାରାଜ ବରଷିଲା ।
ଦଶଦିଗପାଳଙ୍କୁ ଆଣିଲା ବନ୍ଦୀକରି
ପୁଷ୍ପେକରଥ ଚଢ଼ି ଭ୍ରମିଲା ତିନିପୁରୀ ।

ରାକ୍ଷାସଙ୍କ ଇନ୍ଦ୍ର ଏ ବଳେ ବଳବନ୍ତା
ଦେବାସୁର ନରେ ଏହାକୁ ନୋହିଲେ
ଜିଣନ୍ତା ।
ଅତିହିଂ ଦୁଃଖେ ଦେବ ତୋତେ ଆଶ୍ରେ
କଲେ
ସୁରଗଣେ ବିଚାରି ମାନେବ ଦେହ ଦେଲେ ।
ସ୍ୱୟେଂ ନାରାୟଣ ତୁ ନପାରୁଛୁ ମାରି
ଆନର ବଳେ କି ସେ ହୋଇବ ସଂହାରି ।
ତୋହର ଏହାରେ ଯେହ୍ନୁ ଜିଣିମ ରଣ
ତାହାକୁ ସେବା କରିବେ ଦେବଗଣ ।
ସାମାନ୍ୟ ପରାୟେ ଏହାକୁ ନମଣ
ରଘୁସାଇଂ
ମୁଣ୍ଡ କାଟିଲେ ମୃତ୍ୟୁ ଏହାର ନାହିଂ ।
ବ୍ରହ୍ମଅସ୍ତ୍ର ଘେନି ମରମ ସ୍ଥାନକୁ ମାର
ହୃଦୟ ଫୁଟିଲେ ମରିବ ନିଶାଚର ।
ପୂର୍ବେଣ ଶିର କମଳ ଦେଇଣ ମନାଇଲା
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ବିଧାତା ଏହାକୁ
ବରଦେଲା ।
ତେଣୁ ସେ ମୁଣ୍ଡ ହୋ କାଟିଲେ ନଛିଡ଼ି
ବେକ ଛିଡ଼ିଗଲେ ମୁଣ୍ଡ ତଳେ ନପଡ଼ି ।
ଆନହିଂ ମୁଣ୍ଡ ତହାର କାଟିତ ଭାର୍ଜନ ନୋହେ
ତୋହୋର ବଳେ ରଘୁନାଥ ଏଡ଼େ କର୍ମ
ହୋୟେ
ଏବେ ବ୍ରହ୍ମ ଅସ୍ତ୍ର ଘେନିଣ ବୁକୁ ଫୋଡ଼
ଏହାର ବକ୍ଷସ୍ଥଳ ବଜ୍ରହୁଂ ଅଟେ ଗାଢ଼ ।
ଶୁଣିଣ ରଘୁନାଥ ପ୍ରସନ୍ନ ମୁଖ ହୋଇ
ନନ୍ଦିଘୋଷେ ରଥ ବିକ୍ରମ ହୋଇ
ତେଇଂ ।
ଅଗସ୍ତିଙ୍କ ଦେବାର ଯେବଣ ବ୍ରହ୍ମଶର
ତତକ୍ଷଣେ ତ୍ରୋଣୁ କାଢ଼ିଲେ ରଘୁବୀର ।

ଧନୁର୍ବେଦ ପଢ଼ି ବସାଇଲେ ଗୁଣେ
ଦେଖି ଦତ୍ୟ ବଳ ପଳାଇଲେ
ଏଣେତେଣେ ।
ମଧାହ୍ନ ଆଦିତ୍ୟ ପରାୟେ ଦିଶଇ ଅସ୍ତ୍ରଙ୍କର
ତେଜ
ପ୍ରଳୟ ଅଗ୍ନି ଘେନି କରିବ ଦହିଜ ।
ମେରୁଗିରି ସମ ଜାଣି ଦିଶିଲାକ ପ୍ରଭା
ବିଷ୍ଣୁର ହାଥେ ଯେହ୍ନେ ସୁଦରଶନ ଚକ୍ର
ଶୋଭା ।
ବନ ପର୍ବତ ଯେ କମ୍ପିଲା ବସନ୍ଧରୀ
ଜଗତ ସଂସାର କି ହୋଇବ ସଂହାରି ।
ଶ୍ରୀରାମ କୋପେ କି ଦହିବେ ସୁରମୁନି
ଖଳବଳ ହୋଇଲେ ଲୋକେ ଆତଙ୍ଗ ମନ
ଘେନି ।
ଶ୍ରୀରାମ ନାରାଜ ପୂରାଇ ଉଛୁଡ଼ି ଓଟାରନ୍ତି
ମନପବନ ପ୍ରାଣ ଏକ କରିଛନ୍ତି ।
ମୁଖ ବାଟେ ଗଳିକି ବହଇ ରକତ
ଆଖି ଢୁଗୁଳିବା ପ୍ରାୟେ ଦିଶନ୍ତି ରଘୁନାଥ ।
ଉଛୁଡ଼ିବା ଘାଏ ଧନୁ ଲୋଚାହୋଇ
ଗୁଣ ବାଏଂଶ କେ ବାରିତ ନୁହଇଂ ।
ଚକ୍ର ପରାଏକ ଦିଶିଲା ଶରାସନ
ବଳୟା ଭିତରେ କି ଲୁଚିଲା ଗୁଣମାନ ।
କଟ କଟ କରି ଆଣିଲେ ପୂରୋଇ
ଦେଖିଣ କର୍ଣ୍ଣ ପରିଯନ୍ତେ ଉଛୁଡ଼ିଲେ ରହି ।
ଏସନେକ ସମଏ ଶ୍ରୀରାମ ବାମକର
ଦକ୍ଷିଣ କରକୁ ସେ କହଇ ଉତ୍ତର ।
ସାଂଗ୍ରାମ କାଳେ କିମ୍ପା ପଛଘୁଞ୍ଚା ଦେଉ
ତୋହୋର ପରଲୋକ ନିସତ କିମ୍ପା ହଉ ।
ଦକ୍ଷିଣ କର ସେ ବୋଲଇ ତାହା ଶୁଣି
ତୁ ଯାହା ବୋଇଲୁ ହୋ ନୁହଇ ସେ ବାଣୀ ।

ମୁହିଂ କିମ୍ବା ସାଂଗ୍ରାମେ ଦେବି ପଛଘୁଞ୍ଚା
ତୁ ଏମନ୍ତ ମନରେ କରିଛୁକି ପଂଚା ।
ଫଳା ମେଲିବାରେ ତୋତେ ଆଗ କରୁ
କରବାଳ ଫରୀ ଆଗେ ଆମ୍ଭେ ମାରୁ ।
ଯେବଣ କାରଣେ ମୁଂ ପଛକୁ ଅଇଲି
ଶ୍ରୀରାମ ଦକ୍ଷିଣ କର୍ଣ୍ଣରେ କହିଲି ।
କରୁଣା ସାଗର ଯେ ଅଟନ୍ତି ରଘୁନାଥ
ଛେଦିବେ କି ନଛେଦିବେ ରାବଣ ଦଶମାଥ ।
ସତ ପଚାରିଣ ଅଇଲଇଂ ମୁହିଂ
ଆଜ୍ଞା ପାଇଲେ ସେ ମାରିବଇଂ ଯାଇଂ ।
ଏସନେକ ସମଏ ବିଶ୍ରବା ତନଏ
ବ୍ରହ୍ମ ଅସ୍ତ୍ର ଦେଖି ମନରେ ଶଙ୍କାକଏ ।
ହୃଦରେ ପାଞ୍ଚିଲା ରଘୁନାଥ ଜାଣିଲେ
ମୃତ୍ୟୁଭେଦ
ଏହିକ୍ଷଣି ସରିବ ମୋର ଏଡ଼େକ ସମ୍ପଦ ।
ଏତେ ଭାଳି ଦଶକରେ ଦଶଧନୁ ଧରି
ଅପ୍ରମିତ ନାରାଜ ବିନ୍ଧିଲା କୋପକରି ।
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ କୋଟି କୋଟି ଏକାବେଳେ
ପେଷଇ
ପ୍ରଳୟ କାଳେ ଯେହ୍ନେ ମେଘ ବରଷଇଂ ।
ନନ୍ଦିଘୋଷ ରଥ କାଣ୍ଡରେ ଅଛି ପୂରି
ମାତେଳିକି ନାରାଜ କୋଟିଏ ମାରି ।
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ନାରାଜ ବିନ୍ଧଇ ଶ୍ରୀରାମକୁ ସନ୍ଧି
ପଞ୍ଚ ଆକାଶ ଶରେ ପୁଣ ରୁନ୍ଧି ।
ରଥ ଘୋଡ଼ା ଅଶ୍ୱକୁ ଶକତି ଚାରି ମାରି
ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ଲକ୍ଷେ ନାରାଜ ପ୍ରହାରି ।
ବିଭୀଷେଣକୁ ଲକ୍ଷେ ହନୁମନ୍ତକୁ ଶଏ
ଅଙ୍ଗଦକୁ ଷାଠିଏ ବିନ୍ଧଇ ଲଙ୍କରାଏ ।
ସୁଗ୍ରୀବରକୁ ଶହେ ଜମ୍ବେବକୁ ଅଶୀ
ନଳନୀଳ ଦୁହିଙ୍କୁ ବହୁତ ବାଣ ପେଷି ।

ସୁଷେଣକୁ ପଞ୍ଚାଶ ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନକଇ ଷୋଳ
ହାଙ୍କିଣ ନାରାଜ ବିନ୍ଧଇ ଲଙ୍କପାଳ ।
ତାରାକ୍ଷକୁ ଚାଳିଶି ରମଣକୁ ଦଶ
ଶଉରୀ ସେନାପତିକି ବିନ୍ଧିଲା ଅଠାଇଶ ।
ଶତତବଳକୁ ଆଠ ବଳିମୁଖକୁ ବାର
ମହୀନ୍ଦ୍ରକୁ କୋଡ଼ିଏ ଦ୍ୱିବିନ୍ଦକୁ ଏଗାର ।
କୁମୁଦକୁ ବାଇଶି କୁନ୍ଦକୁ ବାର
ଦଶକାଳ ବୃଦ୍ଧକୁ ମାଇଲା ପନ୍ଦର ।
ସାରାସକୁ ସାତ ପାରାସକୁ ଚାରି
ବଳିମୁଖ କାଳିମୁଖକୁ ପାଞ୍ଚ ପାଞ୍ଚ ମାରି ।
ଦଧିମୁଖକୁ ଦଶ ବିନ୍ଧଇ ଲଙ୍କରାଏ
ସମ୍ପାତିକି ସତର ବିନ୍ଧଇ ଲଙ୍କରାଏ ।
ବିବିଧକୁ ଚାଳିଶ ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନକୁ ଅଠାଇଶ
ରୁଷଭକୁ ବତିଶ କାଳିଞ୍ଜନକୁ ଦଶ ।
ବସନ୍ତ କଇ ଚଉଦ ତାଳିମ୍ବକଇ ବାର
ଚନ୍ଦନ ପନଶିଙ୍କୁ ମାଇଲା ତେର ତେର ।
ଯେତେକ ଋକ୍ଷ କପି ରଣରଙ୍ଗେ ଥିଲେ
ସବୁଙ୍କୁହିଂ ପାଞ୍ଚ ପାଞ୍ଚ କରିଣ ବିନ୍ଧିଲେ ।
କାହାକୁ ବାବଲ କାହାକୁ ଦିବ୍ୟଅସ୍ତ୍ର
କାହାକୁ ଅସୁରାଅସ୍ତ୍ର କାହାକୁ ଅଙ୍ଗିରା ଶସ୍ତ୍ର ।
ବିଚାରଇଂ ମୁହିଂ ମରିବି ଯେବେ ରାମବାଣେ
ମାରି ପାରଇ ଯେବେ ଏଥିଂ ଭଲ ଜଣେ ।
ମାରି ମଲାବୋଲି ମୋତେ ସେ ବୋଲିବେ
ଭଲ କ୍ଷତ୍ରୀ କଲା ବୋଲି ସୁମରିବେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଏତେବେଳେ ନପାରିବେ ଛେଦି
ଯେ ଶହସ୍ରବାରି ନପାରିବେ ଆନ ଯୋଧି ।
ଏତେବେଳେ ମାରି ପାରିଲେ ମାରିବି
ଅଷ୍ଟ ସେହ୍ନାକୁ ହେଲେ ଗୋଟିଏ ସିଂହାରିବି ।
ଏତେ ବୋଲି ରାଗେ ଶର ବୃଷ୍ଟି କଲା
ଶ୍ରୀରାମକୁ ଲକ୍ଷେ ପୁଣ ନାରାଜ ବିନ୍ଧିଲା ।

କୋଦଣ୍ଡ କାଟିବାକୁ ପେଷିଲା ଚକ୍ର ଶଏ
ବ୍ରହ୍ମ ଅସ୍ତ୍ରକୁ ବ୍ରହ୍ମ ଅସ୍ତ୍ର ପ୍ରତି ଢୁଳଏ ।
ଧନୁଗୁଣ ନାଶିବାକୁ ପେଷିଲା ତୀକ୍ଷ ଶର
ବଜ୍ରବାଣ ମାଇଲା ଛେଦ ରଘୁବର ।
ରଡ଼ିଛାଡ଼ି ଗର୍ଜି ବିନ୍ଧିଲାକ ବହୁତ ବାଣ
ଧାଇଂଲେ ଶସ୍ତ୍ରମାନେ ଶବଦ ଗରୁ ଟାଣ ।
ନାରାଚ ଆସନ୍ତେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଚାହିଂଲା
ବାବଲ ବାଣେ ସବୁ ଛେଦି ପକାଇଲା ।
ଦେଖି ଦେବତାଏ ସାଧୁ ସାଧୁ କଲେ
ଧନ୍ୟ କ୍ଷତ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ ।
ଏସନେକ ସମୟେ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାଏ
ଧନୁର୍ବେଦ ପଢ଼ି ବ୍ରହ୍ମ ଅସ୍ତ୍ର କଏ ।
ନାରାଚ ଛାଡ଼ିଲେ ହୁଙ୍କାର ଗତି କରି
ଅସ୍ତ୍ର ଆସନ୍ତେଣ କମ୍ପିଲା ବସୁନ୍ଧରୀ ।
ଦଶଦିଗପାଳେ ବୁଜିଲେ ଆଖିକାନ
ଜଳି ଆସୁଅଛି କି ପ୍ରଳୟ ହୁତାଶନ ।
ଯେତେ ଅସ୍ତ୍ର ରାବଣ ପ୍ରତିଅସ୍ତ୍ର କଲା
କେହି ତାହାକୁ ଯେ ନିବାରି ନ ପାରିଲା ।
ଭାଗ୍ୟ ସରିଲା ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ନ କାଟଇ ଖଣ୍ଡା
ଭାଗ୍ୟ ଥିଲା କାଳେ ହୁଅଇ ପରଚଣ୍ଡା ।
ଯେବଣ କାଳେ ରାବଣର କନ୍ଧେ ଶିରୀ ଥିଲା
ବ୍ରହ୍ମା ତାହାକୁ ଆସି ପ୍ରବୋଧି କହୁଥିଲା ।
ଯହୁଂ ସରିଲା ଏବେ ସକଳ ବଡ଼ ପଣ
ମୁହେଂ ମୁହେଂ ରହି ଯୁଝିଲେ କପିଗଣ ।
ବ୍ରହ୍ମଅସ୍ତ୍ର ପେଷିଲେହେଂ ହୋଇଲା ବିଅର୍ଥ
ସାକ୍ଷାତେ ଧର୍ମ ଯେ ଅଟନ୍ତି ରଘୁନାଥ ।
ଜଗତ ନିମନ୍ତେ ଅସୁର ସଙ୍ଗେ ଯୁଝି
ଅଗସ୍ତିଙ୍କ ନାରାଚ ପେଷିଲେ ରାମ ହେଜି ।
ରାବଣର ହୃଦେ ପଡ଼ିଲା ଶର ଯାଇ
ପିଠିକି ଗଳିଗଲା ଛିନ୍ନଛତ୍ର ହୋଇ ।

ଅସ୍ତ୍ର ବାହାର ହୁଅନ୍ତେ ପିଣ୍ଡରୁ ପ୍ରାଣ ଗଲା
ସମୋଦ୍ରେ ନାରାଚ ସ୍ନାହାନ ଯାଇ କଲା ।
ରକତ ଛଡ଼ାଇ ଶ୍ରୀରାମ ତ୍ରୋଣେ ପଶି
ରଘୁନାଥ ଚକ୍ଷୁକୁ କିଛିହିଂ ନଦିଶି ।
ଦଶଦିଗ ଅନ୍ଧାର ଭାଳନ୍ତି ରାମରାଏ
ଆତଙ୍କ ମନ ହୋଇ ମାତେଳି କି ପୁଛୟେ ।
ମାତେଳି ବୋଇଲେ ରାବଣକୁ ମାଇଲ
ବ୍ରହ୍ମବାଣ
ଆବର ବିଶେଷେ ସେ ଅଟଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ବିଶ୍ରବା ତହୁଂ ହାଦେ ଉପୁଜିଲା
ମାତା ଗୁଣ ଘେନି ସେ ରାକ୍ଷସ ହୋଇଲା ।
ବ୍ରହ୍ମାର ନାତି ସେ ବିଶ୍ରବାର ସୁତ
ଋଷି କ୍ଷତ୍ରୀ ସେ ଅଟଇ ବେନିରେତ ।
ବ୍ରହ୍ମକର୍ମ ଗୋଟା ଥିଲା ତାର ତହିଂ
ତୁମ୍ଭେ ତାଙ୍କୁ ସଂହାର କଲ ରଘୁସାଇଂ ।
ତେଣୁ ସେ ହତ୍ୟା ଗୋଟା ଆକ୍ରୋଷି ଅଛି
ତୋତେ
ବ୍ରହ୍ମ ଅସ୍ତ୍ର ତେଜ ଲାଗିଛି ଯୁଗତେ ।
ଆନ ହୋଇଲେକି ପ୍ରାଣ ଆଜ ଥାନ୍ତା
ରାବଣର ସଙ୍ଗେ ସେହି ସେ ନାଶଯାନ୍ତା ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ହୋଇଲେ ବିଷାଦ
ମାତେଳିକି ଚାହିଂ ପୁଛନ୍ତି ସମ୍ବାଦ ।
କେବଣ ମତେ ଦୋଷ ଯାଇ ମୋର ପାର
ଶୁଣି ଦେବଦୂତ କହଇ ମଧୁର ।
ଭୋ ରଘୁନନ୍ଦନ ତୁ ନୁହସି ବିକଳ
ତୁ ଯେ ଅଟୁ ଯେହୁ ମନେ ମନେ ଭାଳ ।
ତୋତେ କିମ୍ପା ପାପ ଲାଗିବ ରଘୁପତି
ତୁହି ସିନା କରିଅଛୁ ଏସନେକ ରୀତି ।
ଅନନ୍ତ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଠାକୁର ଚକ୍ରପାଣି
ତୋହରେ ସଞ୍ଚିଲା ଯେ ଅଟଇ ଚାରିଖାନି ।

ଶୁଣି ରଘୁନାଥ ପରମ ତୋଷ ମନ
ହୃଦପଦ୍ମ ମଧ୍ୟେ ବିଚାରିଲେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ।
ଜୀବ ପରମଆତ୍ମା ଏକମେକ କଲେ
ପ୍ରକୃତିକି ଅନ୍ତର କରିବି ବିଚାରିଲେ ।
ମୁହିଂ ସେ ଶ୍ରୀହରି ଜଗତର ନାଥ
ମୋହର ସଞ୍ଚଳାସିନା ଅଟଇ ଜଗତ ।
ପାପପୁଣ୍ୟ ବୋଲି ମୁହିଂ ସେ ଭିଆଇଲି
ଧର୍ମ ଆଗକରି ପାପ ପଛ କଲି ।
ବେଦ ବଉଦ ମୋହୋର ଦୁଇମତ
ମୁହିଂ ସେ ଭିଆଇଲି ଦେବତା ଦଇତ ।
ସନ୍ଥ ପ୍ରତିପାଳି ଦୁଷ୍ଟନ୍ତ ନାଶଇ
ରାକ୍ଷାସକୁ ମାରି ବୃନ୍ଦାର୍କ ସଞ୍ଚଇ ।
ଏ ଯେ ରାବଣେଶ୍ୱର ଅନ୍ୟାୟେ ବହୁତ
କଲା
ମୋହୋର ଘରଣୀ ଜଗତମାତାଙ୍କୁ ଚୋରାଇ
ଆଣିଲା ।
ତେଣୁ ସେ ନାରାଜେ ଘେନିଲି ତାର ପ୍ରାଣ
ମୁହିଂ ସେ ଅପାପୀ ପୁରୁଷ ନାରାୟେଣ ।
ସର୍ବ ପାପ ଦହନ୍ତି ଜନେ ମୋତେ
ସେବାକରି
ଜଗତ ରଖିଲି ମୁଂ ରାବଣକୁ ମାରି ।
ମାୟା ସଂସାର ଏ ମୋହୋର ପାତନା
ନ ଜାଣି କଳ୍ମଷ ହୋ ହୋଇଲୁ କି ବଣା ।
କେହୁ ମୃତ୍ୟୁ ପାଇଲା କେହୁ କେ ମାରି
କେହୁ ପାପ ପୁଣ୍ୟ ସେ କାହାକୁ କିସ
କରି ।
ଯାଅସି କଳ୍ମଷ ହୋ ଶୁଝିଲୁ ତୋର ସେବା
ନୋହିଲେଣ ଶାପ୍ୟ ତୁ ପାଇବୁ ଅଥବା ।
ପୂର୍ବେ ଯେ ମରୁତ ରାଜାର ଥିଲା ଦୋଷ
ତାହା ତ ଭୋଗ୍ୟ ଏବେ କଲୁହୋ କଳ୍ମଷ ।

ନିୟମ ବଢ଼ିଲା ତୁ ଯାସି ମୋ ଅଙ୍ଗୁ ଛାଡ଼ି
ଏତେ ବୋଲି ଶ୍ରୀରାମ ଆପଣା ନାମ ପଢ଼ି ।
ତାରେକ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ଶ୍ରୀରାମ ନାମ ଗୋଟି
ସୁମରିବା ମାତ୍ରକେ ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା
ଦୋଷ ତୁଟି ।
ଶ୍ରୀରାମ ଶ୍ୟରୀରୁ ଛାଡ଼ିଲା ପାପ ରାଶି
ପଦ୍ମଦଳ ଲୋଚନକୁ ଦଶଦିଗ ଦିଶି ।
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ସେ ଦଶାନନ ବୀର
ହୃଦୟ ଫୁଟି ଯହୁଂ ଗଲା ବ୍ରହ୍ମଶର ।
ଘୋର ରାବ କରି ପଡ଼ିଲାକ ଗର୍ଜି
ସର୍ବ ଦେବତାଏ ପଳାଇଲେ ଭାଜି ।
ତିନିଶତ ଷାଠିଏ ହାଥ ଲମ୍ବ ହୋଇ
ଶଏ ଷାଠିଏ ହାଥ ଓସାର ଲଙ୍କସାଇଂ ।
ଚାରି ସହସ୍ର ଘୋଡ଼ା ଦୁଇ ସହସ୍ର ହାଥୀ
ମାଡ଼ିଣ ପଡ଼ିଲା ମନ୍ଦୋଦରୀ ପତି ।
ଦେଖିଣ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଗୁଣ ଟଙ୍କାର କଲେ
ଏବେ ସେ ରାବଣେଶ୍ୱର ମଲା ବୋଲି
ପ୍ରତେଗଲେ ।
ଜୟେ ଜୟେ ଶବଦ ଆକାଶରେ ଶୁଭି
ଗନ୍ଧର୍ବ ପୁରୁଷେ ବଜାଇଲେ ଦୁନ୍ଦୁଭି ।
ସୁଛନ୍ଦ ଗନ୍ଧ ଘେନି ବହିଲା ପବନ
ଗାନ୍ଧାର ରାଗେ କିନ୍ନରୀ କରନ୍ତି ଗାୟନ ।
ତିନିପୁର ଲୋକଙ୍କର ଅପଗ୍ରହ ଗଲା
ଦୁଷ୍ଟ ଦ୍ରର୍ପିଷ୍ଟ ରାବଣ ଯହୁଂ ମଲା ।
ସବୁ ଦେବତାଙ୍କର ବିକଶିଲା ତେଜ
ଏବେ ସେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ବିହରିବେ
ଦେବରାଜ ।
ଅଗ୍ନିମୁଖେ ହୋମ ଦେବେ ମୁନିମାନେ
ଯୋଗୀମାନେ ନିଷ୍ଠିନ୍ତେ ସାଧିବେ
ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନେ ।

ପୃଥ୍ୱୀ ଶସ୍ୟ ହାନି ଏବେ ସେ ନୋହିବ
ଯେ ଯାହାର କାଳେ ରତ୍ନ ଭୋଗ
କରିବ ।
ଚଉଦ ଭୁବନକୁ ଯେ ଲାଗିଥିଲା ଶଙ୍କା
ଶ୍ରୀରାମ ବିଧ୍ୱଂସିବେ ଅଜୟେଗଡ଼ ଲଙ୍କା ।
ରାବଣ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ଅସୁର ବଳ ମଲେ
ଶୁଣିଣ ସୃଷ୍ଟି ଲୋକେ ସାଧୁ ସାଧୁ କଲେ ।
କ୍ଷତ୍ରୀବର ସୁନ୍ଦର ଧନ୍ୟ ରଘୁନାଥ
ରଣଗୋଳ ଧନ୍ଦୋଳେ ତୁ ମାଇଲୁ
ଦଶମାଥ ।
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ନାରାୟେଣ ମାନେବ ତନୁ ଧରି
ନୋହିଲେଣ ସଂସାର ବଇରୀ ହୋୟେକି
ମାରି ।
କରୁଣା ସାଗର କମଳା ବିଳାସ
ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଶରଣ ମୁଂ ବଳରାମ ଦାସ ।
ନମୋ ନୀଳଗିରି ଜଗନ୍ନାଥ ସ୍ୱାମୀ
ତାହାର ପ୍ରିୟବତୀ ତୈଲୋକର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।

ତୁମ୍ଭେ ସେ ଅନନ୍ତ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ନାଥ
ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦା ସାରଙ୍ଗ ଚତୁହସ୍ତ ।
ଗରୁଡ଼ ବାହନ ପୀତାମ୍ବର ମଧୁହାରୀ
ଶ୍ରୀବଛ ଲକ୍ଷଣ ଧାରଣ ଦଇତାରି ।
ଅପାର ମହିମା ଭଗତ ଜନ ସାହା
ଲୀଳା ଯୁଦ୍ଧ କରି ମାଇଲ ବିଂଶ ବାହା ।
ଦେବେଣ ଦୁର୍ଲଭ ନଉକେଶାର ସୁତ
ମନୁଷ୍ୟ ରୂପ ଧରି ବଧ୍ୟକଲ ଦଇତ ।
ବ୍ରହ୍ମଅସ୍ତ୍ର ଘେନି ଫୋଡ଼ିଲୁ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ
ପ୍ରାଣଯାନ୍ତେ ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲା ଲଙ୍କପାଳ ।
ଦେଖି ଦୈତ୍ୟବଳ ପଳାଇଲେ ରଣ ଛାଡ଼ି
ଗୋଡ଼ାଇ ରକ୍ଷକପି ମାଇଲେ ବେତବାଡ଼ି ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ରାଘେବ ତୁ କ୍ଷତ୍ରୀଙ୍କର
ଶିରୋମଣି
ଦଇତ ନିବାରଣ ଧାନୁକୀ ଚୂଡ଼ାମଣି ।
ତିନି ଭୁବନ ଲୋକର ରିପୁ କଲ ନାଶ
ଏତେ ବୋଲି ବୃଷ୍ଟି କଲେକ ଶ୍ୱେତପୁଷ୍ୟ ।

ବିଭୀଷଣଙ୍କ ରାଜ୍ୟାଭିଷେକ

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଲଙ୍କାରେ ରାମରାହୁ
ସୁଗ୍ରୀବରଙ୍କୁ ଚାହିଁ ଆଜ୍ଞାଦେଲେ ପ୍ରହୁ
ଯାହା ସେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲଇଂ ସିନ୍ଧୁ ତଟେ
ଲଙ୍କାରେ ବିଭୀଷେଣଙ୍କୁ ବସାଇବି ପାଟେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସଙ୍ଗତେ ସମସ୍ତେ ହେଂ ଯାଅ
ରାବଣର ଭାଇକି ଅଭିଷେକ କରାଅ ।
ପାତ୍ର ଅମାନାତ୍ୟ ଚତୁରାଙ୍ଗ ବଳ ଥାଇଂ
କରସି ନୃପବର ହୋ ଆଗଭର ହୋଇ ।
ଏସନେକ ବିଚାରୁ ମିଳିଲେ ବିଭୀଷେଣ
ହନୁମନ୍ତଙ୍କୁ ଚାହିଂ ବୋଲନ୍ତି ରଘୁରାଣ ।
ଯାସି ମାରୁତି ହୋ ସୀତ୍ୟାଙ୍କୁ ବେଗେ ଜଣା
ଏ ମୋହର ନାରାଙ୍କେ ବଧ କଲି ରାବଣା ।
ଶୁଣି ପରମ ତୋଷ ପବନ ନନ୍ଦନ
ଆଦିତ୍ୟ ଉଦୟେ ଯେହ୍ନେ ବିଘସଇ ପଦ୍ମ ବନ
ତେସନେକ ସାନନ୍ଦ ହୋଇଣ ହନୁମନ୍ତ ଯାଇ
ଲଙ୍କାଗଡ଼ ଭିତରେ ଅଶୋକ ବନେ ପାଇ ।
ମାରୁତି କି ପେଷି ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରରାୟେ
ତୀର୍ଥରାଜ ଜଳ ତତକ୍ଷଣେ ଅଣାଏ ।
ଲକ୍ଷଣ ସୁଗ୍ରୀବରଙ୍କୁ ଲଙ୍କାକୁ ପେଷନ୍ତି
ହକରା କଲେ ଶୁକ ସାରଣେ ବେନି ମନ୍ତ୍ରୀ ।
ଶୁକ ସାରଣେ ଦର୍ଶନ ଆସି କଲେ
ତାହାଙ୍କୁ ଶ୍ରୀରାମ ଗଉରୋବ କଲେ ।

ଆହୋ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଆମ୍ଭର ବୋଲ ଶୁଣ
ଲଙ୍କାରେ ନୃପତି ଆମ୍ଭେ କରିବୁ ବିଭୀଷେଣ ।
ମନ୍ଦୋଦରୀ ରାଣୀ ହୋଇବାକ ପାଟ
ତେବେ ସେ ସୁସ୍ଥ ହୋଇବ ଲଙ୍କରାଷ୍ଟ୍ର ।
ଲକ୍ଷଣ ସୁଗ୍ରୀବର ସଙ୍ଗରେ ତୁମ୍ଭେ ଯାଅ
ମୟ ଦୈତ୍ୟ ଦୁହିତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇଣ କହ ।

x x x

ଯାଅ ମନ୍ତ୍ରୀ ବେନି ବେନି ବେଗେ ଆସ
ଶୁଣି ଶୁକ ସାରଣେ ହୋଇଲେ ହରଷ ।
ଲକ୍ଷଣର ସାଙ୍ଗେ ଚଳଇ ବିରୀଷେଣ
ଜମ୍ବେବ ସୁଗ୍ରୀବର ଅଙ୍ଗଦ ସୁଷେଣ ।
ଶୁକ ସାରଣ ସହିତେ ମନ୍ତ୍ରୀ ବେନି
ଯାଆନ୍ତି ରକ୍ଷ କପି ଅନେକ ସଇନି ।
ଲଙ୍କାରେ ପରବେଶ ଦେଖନ୍ତି ନରନାରୀ
କେ ବୋଲଇ ଅଇଲେ ଏ ବିଭୀଷେଣଙ୍କୁ ରାଜା କରି ।
ମନ୍ଦୋଦରୀ ରାଣୀ ହୋଇବେ ପାଟ ମହାଦେଈ
ଶୁଣି ଲଙ୍କା ଲୋକେ ପରମ ତୋଷ ହୋଇ ।
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ସୁମିତ୍ରା ତନଏ
ରାଜାର ନବର ମଧରେ ଯାଇଂ ହୋଏ ।
ଦେଖିଣ ପ୍ରଶଂସଇ ଧନ୍ୟ ହୋ ରାବଣ

କେବଣ ପାପେ ହରାଇଲୁ ଏଡ଼େ ବଡ଼
ପଣ ।
ସ୍ୱର୍ଗର ସମାନେ ଅଟଇ ତୋର ପୁର
ସୁଖ ଭୋଗ କରି ନ ପାରିଲୁ ଦଶଶିର ।
ଏସନେକ ବୋଲି ଆସ୍ଥାନ ଉପରେ
ଅଭିଷେକ ଯୋଗାଡ଼ ଅଣାଇଲେ
ସମ୍ଭର୍ବରେ ।
ନଗ୍ର ମଣ୍ଡାଇଣ ଉଚ୍ଛେବ କରାଇଲେ
ମନ୍ଦୋଦରୀ ରାଣୀ ଭିତରୁ ଅଇଲେ ।
ବାଡ଼ ଓହାଡ଼େଣ ରହିଲେ ସୁନ୍ଦେରୀ
ଶୁକ ସାରଣ ବେନି ଅନେକ ତିଆରି ।
ଶୁଣ ଗୋ ଠାକୁରାଣୀ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କର ଆଜ୍ଞା
ପୂର୍ବେ ଯାହା କରିଅଛନ୍ତି ପ୍ରତିଜ୍ଞା ।

x x x

ପଚିଶ ଯୂଥପତି ଅଷ୍ଟ ସେହ୍ନା ହୋଇ
ବୋଲନ୍ତି ରାମ ଆଜ୍ଞା କର ଗୋ
ମହାଦେଇ ।
ଏସନେକ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେକ ରାମରାଏ
ଆସ ଆସ କିଛି ନଭାଳ ଗୋ ମାଏ ।
ଶୁଣି ମନ୍ଦୋଦରୀ ତବଦ ହୋଇଲା
ହୃଦପଦ୍ମ ମଧ୍ୟେ କଥାନ୍ତ ବିଚାରିଲା ।
ବୋଇଲା ଯଦ୍ୟପି କରିବି କଥା ରିଷ୍ଟ
ସୁମିତ୍ରା ପୁତ୍ରକୁ ଯେ ବୋଲନ୍ତି ବଡ଼ଦୁଷ୍ଟ ।
ଅକାରଣେ ସୁପଲେଖାର ଏ କାଟିଲା ନାକ
କାନ
ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ପରାଏ ସଂହାରିଲା ମୋହୋର
ନାନ ।
ଶ୍ରୀରାମହୁଂ ଅବୁଝା ଅଟଇ ସଉମିତ୍ରୀ
ବିଶେଷ ଆଜ୍ଞା ଭ୍ରଷ୍ଟ ନସହନ୍ତି କ୍ଷତ୍ରୀ ।

x x x

ଯେ ମୋହୋର କର୍ମେ ଅଛଇ ଯେବେ
ଯେହେର୍ଣ୍ଣେକ ଯୋଗ
ରାବଣର ଅନ୍ତେ ହୋଇବି ବିଭୀଷେଣକୁ
ଭୋଗ ।
ନାହିଂ ବୋଇଲେ ହୋଇବ ଆଉ କିସ
ଯେଣେ ଯେବେ ରକ୍ଷା ହୋଇବ ମୋର
ଦେଶ ।
ରାଜ୍ୟ ଲୋକଙ୍କର ପାଇଂ କରିବି ଏସନ
ମତ
ଯାହା ସେ କପାଳେ ଲିହିଛି ବିଧାତ ।
ଏସନେକ ବୋଲି ଭାଳଇ ମନ୍ଦୋଦରୀ
ସଉତୁଣୀମାନେ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଗୋ
ସୁନ୍ଦେରୀ ।
ନ କରସି ନାହିଂ ଗୋ ନୁହସି ବିମୁଖ
ଆମ୍ଭର କଟକେ ସିନା ଭୁଞ୍ଜିବା ଆମ୍ଭେ ସୁଖ ।
ରାବଣ ପ୍ରାୟେ ସ୍ୱାମୀକି ମାଇଲା ଯେବଣ
ବଇରୀ
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଓପ୍ରୋଧ ସେ କେବେଣ ଗୁଣେ କରି ।
ଭଲ ସେ ହୋଇଲା ବିଭୀଷେଣକୁ ହାଦେ
ଦେଲା
ରକ୍ଷ ମର୍କଟକୁ ଦିଅ ବୋଲି ନବୋଇଲା ।
ତାହାର ବୋଇଲେଣ କରିବା ଆମ୍ଭେ କିସ
ଯେହେର୍ଣ୍ଣେକ କର୍ମେ ଲିହିଅଛି ଭବିଷ ।
ଆମ୍ଭର ରାଜ୍ୟରେ ସିନା ହୋଇବା ଆମ୍ଭେ
ରାଣୀ
ଦିଅର ସିନା ହୋଇବ ରାଜ୍ୟରେ
କାରେଣୀ ।
ହଉ ସନମତ କର ମହାଦେଇ
କ୍ଷଣେ ତୁନି ହୋଇ ମନ୍ଦୋଦରୀ କହି ।
ଯେ ତୁମ୍ଭର ସମସ୍ତ ମନକୁ ଯୋଗାଇଲା

ଏ ମୋହୋର ବୋଇଲେ କି ହୋଇବ
ଆନ କଲା ।
ହୋଇବି ଦୋଚାରୀ ବସିବି ଯାଇଂ ପାଟେ
ଏଣେ ଯେବେ ସୁସ୍ଥ ହୋଇବ
ଲଙ୍କରାଷ୍ଟେ ।
ଶୁଣିଲେ ଶୁକ ସାରଣେ ମହାଦେଈର ବାଣୀ
ତୋଷିଲା ଚାତକ ଯେହ୍ନେ ପାଇଲା
ସ୍ୱର୍ଗପାଣି ।
ଶୁଣିଣ ବୋଇଲେ ଗୋ ମାଜଣା ହୁଅ
ଆସ
ଆମ୍ଭେ ଜଣାଉଂ ଯାଉଂ ସଉମିତ୍ରୀର ପାଶ ।
ଶୁଣି ମହାଦେଈ ଭିତରକୁ ଗଲେ
ଯେ ବିଧିବିଧାନ ମାଜଣା ସାରିଲେ ।
ପାଟେକ ପିନ୍ଧିଣ ପାଟେକ ଉପରାଣ
ନବରତ୍ନ ଅଳଙ୍କାର ଶ୍ୟରୀରେ ଆଭରଣ ।
ବିବିଧ ବେଶ ହୋଇ ଅଇଲାକ ଯୁବତୀ
ମୃଦୁସୁଲୀ ପହଣ୍ଡ ମଣାଇ ଘେନିଯାନ୍ତି ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣର ଆଗେ ଜଣାନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରୀ ବେନି
ତୋହୋର ଆଜ୍ଞାରେ ଅଇଲୁ ମନ୍ଦୋଦରୀ
ଘେନି ।
ଶୁଣିଣ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ ଶ୍ରୀରାମର ଭାଇ
ବିଭୀଷେଣ ଅଇଲା ନୃପତି ହୋଇ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣର ଚରଣେ କଲାକ ନମସ୍କାର
ମନ୍ଦୋଦରୀ ପ୍ରଣମ୍ଭ କଲାକ ଶତେବାର ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୋଇଲେ ଗୋ ଉଠ ଉଠ ସୁଲକ୍ଷଣୀ
ହୁଅ ଅଭିଷେକ ଲଙ୍କାରେ ପାଟରାଣୀ ।

ସୁନ୍ଦେରୀ ବୋଇଲା ଯେ ତୋହର
ପରମାଣ
ଏତେ ବୋଲି ଯାଇଂ ବସିଲେ
ସିଂହାସନେ ।
ପଛେ ବିଭୀଷେଣ କୋଳ କରି ବସି
ଅଭିଷେକ ହୋଇଣ ନିଜ ନବରକୁ
ଆସି ।
ଯେ ବିଧି ବିଧାନ ତୀର୍ଥଜଳ ଘେନି
ପଞ୍ଚାମୃତ ଜଲେ ବିଭୀଷେଣର
ମୃଧନୀ ।
ଶୁକ ସାରଣେ ଧରନ୍ତି ଦଣ୍ଡଛତ୍ର
ଅର୍ଘ୍ୟ ବଢ଼ାବନ୍ତି ସୁମିତ୍ରାର ସୁତ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ରାଜା କୁସୁମ ବରଷି
ସେନା ଯୂଥପତି ଜୟେ ଜୟେ ଭାଷି ।
ଅସୁର ଅମାନାତ୍ୟେ ଧରନ୍ତି ଚାମର
ବେଦଧ୍ୱନି କରନ୍ତି ସୁଜ୍ଞ ଦିଜବର ।
ନାରୀଏ ହୁଳହୁଳି ପାରନ୍ତି ଆନନ୍ଦେ
ମଙ୍ଗଳ ବାଜଣା ବଜାନ୍ତି ବିବିଧ ଛନ୍ଦେ ।
ହୋଇଲା ନୃପବର ଦଶାନନର ଭାଇ
ଅଭିଷେକ ସରିଲା ବନ୍ଦାପନା ହୋଇ ।
ପାଟଗଜ ପାଟ ଅଶ୍ୱ ଆଗରେ ଯେ ଅଛି
କୋଳେ ମନ୍ଦୋଦରୀ ଶରଦଚନ୍ଦ୍ର ମୁଖୀ ।
ମୂର୍ଦ୍ଧନୀ ଅଭିଷେକ ହୋଇଲା
ବିଭୀଷେଣ
ମନେ ବିଚାରଇ ଧନ୍ୟ ହେ ରାମରାଣ ।

ସୀତାଙ୍କ ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷା

ଆଜ୍ଞା ହୋଇଲା ଯେବେ ସୀତୟା ଚାଲିଆସୁ
ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଦୁଇଲୋକ କଇ ଦିଶୁ ।
ଶୁଣି ବିଭୀଷେଣ ଲେଉଟିଣ ଗଲା
ହାନ୍ଦୋଳ ବାହାରେ ଥାଇଣ ଜଣାଇଲା ।
ଭୋ ମାତ ବଇଦେହୀ ଶୁଣସି କଥାଏ
ଦ୍ୱିବିନ୍ଦ ସେନାପତି ରାମର ତହୁଂ ଥାଏ ।
ବୋଇଲେ ଠାକୁରାଣୀ ଆସନ୍ତୁ ପାୟେ ଚାଲି
ରକ୍ଷ ରାକ୍ଷାସ କପି ଦେଖିବେନା ବୋଲି ।
ଶୁଣିଣ ଜାନେକୀ ବାହାର ତତକ୍ଷଣ
ଆଗ ପଟୁଆରେ ଗଲା ବିଭୀଷେଣ ।
ଜାନେକୀ ମନେମନେ କରଇ ବିଚାର
ସ୍ୱାମୀର କୋପ ମୋତେ ହୋଇଲା
ଗରୁତର ।
ହାନ୍ଦୋଳା ଛାଡ଼ି ଯହୁଂ ଚାଲିଲାକ ସୀତା
ସାଧୁ ସାଧୁ କଲେ ସକଳ ଦେବତା ।
ତିନିଭୂଲୋକ୍ୟେ ପରମଲକ୍ଷ୍ମୀ ବୋଲି ସ୍ତୁତି ଭଣି
ଦେଖନ୍ତି ଲଙ୍କାର ରାକ୍ଷାସ ରାକ୍ଷାସୁଣୀ ।
ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଟି ଘେନିଣ ଚିହ୍ନାନ୍ତି ବଇଦେହୀ
ଶ୍ରୀରାମ ଅନୁରୂପେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତଇ ଏହି ।
ରକ୍ଷକପି ଦେଖନ୍ତି ଭରସା ତାହାଙ୍କରି
ବୋଲନ୍ତି ଏହି ସେ ଶ୍ରୀରାମ ମନୋହାରୀ ।
ତୋହୋରେ ଶ୍ରୀରାମ ବାନ୍ଧିଲେ ସେତୁବନ୍ଧ
ତୋହୋରେ ଶ୍ରୀରାମ ଛେଦିଲେ ଦଶକନ୍ଧ ।
ତୁ ସେ କମଳଣୀ ଗୋ ମାୟାରୂପେ ସୀତା
ଜନେକନନ୍ଦିନୀ ବରୁଣ ତୋହୋର ପିତା ।
ଦଶରଥନନ୍ଦନ ଶ୍ରୀରାମ ଚକ୍ରଧାରୀ
ତୁ ସେ ଅଟୁ ତାହାର ମୋ ପ୍ରିୟବତୀ ନାରୀ ।
ଆମ୍ଭେ ସେ ଦେଖିଲୁ ଗୋ ଚର୍ମ ନୟନ ଘେନି
ଗଲା ମହାପାତେକ ତୋହୋର ରୂପ ଚିହ୍ନି ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟେଣର ହୋଇଲୁ ସେବକ
ଏସନେକ ବୋଲନ୍ତି ସୁଗ୍ରୀବର ଲୋକ ।
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଜନେକ ଦୋହିତା
ପଟୁଆର ଭିତରେ ଚାଲଇ ଦେବୀସୀତା ।
ମତ୍ତଗଜବନୀ ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଏ
ଜଳେ ହଂସ ଯେହ୍ନେ ବଢ଼ାବନ୍ତି ପାଏ ।
ଶ୍ୟରୀର ଝଲକଇ ବିଜୁଳି ଜୋତି ଜାଣି
ଷୋଳକଳା ଶଶୀକି ପଡ଼ିଲା ଧରଣୀ ।
ନିର୍ଧୂମ ଅଗ୍ନିକି ଆସୁଅଛି ଜଳି
ନବରତ୍ନେ ଜଡ଼ିତ କି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପିତୋଳୀ ।
ରକ୍ଷ ରାକ୍ଷାସ କପି ଦେଖି ମୋହଯାନ୍ତି
ଉଛୁଳି ବେଣ୍ଟେ ଯେହ୍ନେ ଜନ୍ତୁମାନେ ଧାମନ୍ତି ।
ସ୍ୱର୍ଗେ ଦେବତାଏ ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ହୋଇ
ଜାନେକୀର ରୂପକୁ ଅଛନ୍ତି ଅନାଇ ।
ଶ୍ରୀରାମର ସନ୍ନିଧେ ମିଳିଲେ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ
ସେନା ଯୁଥପତି ଚମତ୍କାର ଦେଖି ।
ମକର ଆଦିତ୍ୟ ଯେହ୍ନେ ପ୍ରଭାତେ
ଉଇଂଆସଇଂ
ଶ୍ରୀରାମ ଘରଣୀ ତେସନେକ ଦିଶଇ ।

ରଘୁନାଥଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କଲେ ବଇଦେହୀ
ଦୁଇ ଭଡ଼ା ପଛକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଉଭାହୋଇ ।
ଭୋଦେବ ଦଶରଥ ନନ୍ଦନ ବୋଲିଣ କାନ୍ଦି
ମୁହିଂ ହାଦେ ଅସୁର ଘରେ ଥିଲି ବନ୍ଦୀ ।
ଏକର୍ମ ସେ ବିଧାତା ମୋତେ ଆଣି କଲା
ମୋହୋର ଯୋଗୁଂ ତୋତେ କଳଙ୍କ ଉପୁଜିଲା ।
ଏତେ ବୋଲି ଦେବୀ ରୋବଇ ଉଚ୍ଚଂସ୍ୱରେ
ଶ୍ରୀରାମହିଂ ଲୁଅ ପକାଇଲେ ଶୋକଭରେ ।

x x x

ଏମନ୍ତେ ଘଡ଼ିଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରୋଦନ କଲେ
ଶୋକ ସମ୍ଭାଳିଣ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ବୋଇଲେ ।
ଭୋ ସୀତା ଶୁଣସି ଗୋ ଯେ ମୋହୋର ବାଣୀ
ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଯେ କରି ମାଇଲି ବିଂଶପାଣି ।
ଅସୁରବଳକଇ ଧୂମାନ୍ତି ପକାଇଲି
ସୁଗ୍ରୀବର ଛଳେ ବାଳୀକି ବଧ୍ୟକଲି ।
ସମୋଦ୍ର ଭିତରେ ବାନ୍ଧିଲି ସେତୁବନ୍ଧ
ଯଶ ପାଇବା ଅର୍ଥେ ଛେଦିଲି ଦଶସ୍କନ୍ଧ ।
ତୋହୋର ନିମନ୍ତେ ହାଦେ କଲଇଂ ଏମାନ
ରଘୁବଂଶର ଛଳେ ଫେଡ଼ିଲି ଅଭିମାନ ।
ପରଘରେ ଆଗେ ଯେବଣ ନାରୀ ଥିଲା
ସେ ପୁଣି କୁଳକୁ କେମନ୍ତେ ଯୋଗାଇଲା ।
ମୁହିଂ ଯେବେ ପ୍ରତିଗ୍ରହ ଗୋ ନକରିବି ତୋତେ
ତୁ ଜନେକଦୋହିତା ଗୋ ନ ଯୋଗାଉ ମୋତେ ।
ଦଶଦିଶେଣ ଗୋ ଯେଣେ ପାବୁ ଯାଅ
ଆବର ତୁ ଗୋ ମୋତେ ଆଶା ନ ବଳାଅ ।

ଶ୍ରୀରାମର ମୁଖୁ ଏସନେକ ବାଣୀ ଶୁଣି
ତବଦ ହୋଇଲେ ସର୍ବଲୋକେ ପୁଣି ।
ଦେହରୁ କିଅବା ଛାଡ଼ିଗଲା ପ୍ରାଣ
ସୁଗ୍ରୀବ ଜାମ୍ବେବ ଅଙ୍ଗଦ ସୁଷେଣ ।
ହନୁମନ୍ତ ନଳ ଗନ୍ଧମାରଦନ
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସୁଷେଣ ମହୀନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦନ ।
ଅଷ୍ଟସେହ୍ନା ଆବର ପଚିଶ ଯୂଥପତି
ଋକ୍ଷକପି ରାକ୍ଷାସେ ଯେତେକ ପ୍ରଭୃତି ।
ଥମ୍ଭୀଭୂତ ହୋଇ ଚାହାନ୍ତି ଜଳଜଳ
ଓପ୍ରୋଧ ଛାଡ଼ି ଯହୁଂ କହିଲେ ରଘୁବାଳ ।
ଶୁଣି ବଇଦେହୀ କପାଳ କଣ୍ଟିଲେ
ହୃଦପଦ୍ମ ମଧ୍ୟେ କଥାନ୍ତ ବାଣ୍ଟିଲେ ।
ବିଚାରିଲେ ଶ୍ରୀରାମ ହୋଇଲା ମୋତେ କୋପ
ଭୁଞ୍ଜିବି ନା ଯାହା ଅରଜିଅଛି ପାପ ।
ଏତେ ଭାଳି ତବଦ ହୋଇ ଚାହିଂଅଛି
ପୁଣି ତମ କରି ବୋଲନ୍ତି ରଘୁବଚ୍ଛି ।
ତୁ ଯେବେ ଦଶଦିଗେ ନଯିବୁରେ ନାରୀ
ଭ୍ରଥ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଭାଇ ଅଛନ୍ତି ମୋହୋରି ।
ଏହାଙ୍କର ଘରଣୀ ହୋଇଣ ଘର କର
ନ ଉଚିତ ହୋଇଲେ ବିଭୀଷେଣକୁ ବର ।
ଲଙ୍କାଗଡ଼କୁ ବିଳସ ସୁଖ ପାଇ
ତୋହୋର ମୋହେରେ ଗୋ କିଛିହିଂ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଂ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ଜାମ୍ବେବ ହନୁମନ୍ତକୁ ଚାହିଂ
ଯେମନ୍ତେ ରୁଚଇ ବରସି ତାହାକଇ ।
ଶୁଣି ବଇଦେହୀ ଉଚ୍ଚେଂ ରୋଦନ କଲା
ଶ୍ରୀରାମର ମୁଖ ଚାହିଂ ବଚନ ବୋଇଲା ।
ଋଷିକୁଳରେ ମୁହିଂ ହୋଇଲଇଂ ଜାତ
ରଘୁକୁଳନାଥକୁ ବିଭାଦେଲା ମୋର ତାତ ।

ନଟନାରୀ ପରାୟେ ମୋତେ ତୁ ଆନକୁ
ବିକୋହୁ
ଏଡ଼େ ନଜାଣିମା କଥା କହୁ କିମ୍ପା ପ୍ରଭୁ ।
ଭୋ ଶତ୍ରୁଜିତା ମୁଂ ନରେନ୍ଦ୍ରର ରାଣୀ
ଦୁଇକଳକୁ ଶୁଦ୍ଧ ମୁଂ ଜଗତେ ବଖାଣି ।
ଏ ଗୁଣ ଛାଡ଼ିଣ ତୁ କୋପ ମୋତେ କରୁ
ହାନିଲାଭ କଥା କିଂପା ବିଚାର ନକରୁ ।
ଭୋ ସ୍ୱାମୀ ଏବେ ତୁ ମୋହୋର ବୋଲ
ଶୁଣ
ଧର୍ମବଳ ସାହା ମୋତେ ହୋଇବ
ରଘୁରାଣ ।
ତୁ ଏବେ ପରୀକ୍ଷା କରିଣ ମୋତେ ବୁଝ
ଇହଲୋକ ପରଲୋକ ଦୁଇଲୋକ କଥା
ସୁଝ ।
ତିନିଲୋକ ହାଦେ ଜିଣସି ଗୋସାଇଂ
ଜଳନ୍ତା ଅନଳେ ମୁଂ ପଶିବି ଝସାଇ ।
ଭୋ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଅଗ୍ନି ଅରୋପଣ କର
କିମ୍ପା ମନେ ତୁମ୍ଭେ ଅବିଗୁଣ ଧର ।
ଏ ମୋହୋର ପ୍ରାଣପତି ପ୍ରତେ ଯାଉ
ତାହା ମୁଂ କରବି କଥା ରହିଥାଉ ।
କିମ୍ପା ଅଳସ ତୁହୋ କରୁ ଲଇକ୍ଷଣ
ଅଗ୍ନି ଜାଳି ଦିଅ ମୁଂ ପଶିବି ଏହିକ୍ଷଣ ।
ଶୁଣି ସଉମିତ୍ରୀ ଶ୍ରୀରାମ ମୁଖଚାହିଂ
ଦୃଷ୍ଟି ଅନୁମତେ ନୟନେ ରାମ କହି ।
ରଘୁନାଥର ସନମତ ଜାଣିଲା ଲଇକ୍ଷଣ
ଥାଠ ପେଷି କାଠ ଅଣାଇଲା ତତକ୍ଷଣ ।
ଦ୍ରୋଣ୍ଣ ଅଗ୍ନିବାଣ ଘେନି ଜାଳିଦେଲେ
ପରଖର ଅନଳ ଜଳିଣ ଉଠିଲେ ।
ବିଭୀଷେଣ ଘୃତ ଅଣାଇଲା ତତକ୍ଷଣ
ଜଳନ୍ତା ହୁତାଶନେ ପକାବନ୍ତି ଢାଳିଣ ।
ବିକରାଳ ହୋଇ ଜଳଇ ବହନି
ତପତର ଘାଏ ଦୂର ହୋଇଲେକ ସଇନି ।
ଦେଖିଣ ଜାନେକୀ ପରମ ତୋଷ ଚିତ୍ତ
ପୂର୍ବମୁଖ ହୋଇ ବୋଲଇ ଜନେକର
ଦୋହିତ ।
ଶ୍ରୀରାମହୁଂ ମୋର ମନ ଆନେ ଯେବେ
ଥାଇ
ଭୋ ହୁତାଶନ ପକାଅ ମୋତେ ଦହି ।
ଏସନେକ ବୋଲି ପାଣିରେ ଯେହ୍ନେ ପଶି
ଜଳନ୍ତା ହୁତାଶନେ ପଶଇ ଦେବୀ ଝାସି ।
ଦେଖି ସକଳ ଲୋକେ ହାହାକାର କଲେ
ନିଶ୍ଚୟେ ଜାନେକୀ ଗୋ ଯେଥି
ନାଶଗଲେ ।
କିମ୍ପା ରଘୁନାଥ କଲେ ଏଡ଼େ କର୍ମ
ଜାଣିଲୁ ଲୋକକଇ ଝିଘାସଇ ଧର୍ମ ।
ଯାହା ନିମନ୍ତେ ଏଡ଼େକ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ
ଏବେ ସେ ମହାସ୍ୟତୀକି ଗୋ ଅଗ୍ନିରେ
ପୋଡ଼ିଦେଲେ ।
ରକ୍ଷୀ ଅସୁରୀଙ୍କର ବୋଲ ଅପ୍ରମାଣ
ବୋଇଲେ ଏଡ଼େ ନିର୍ଦ୍ଦୟା ଅଟନ୍ତି ରଘୁରାଣ ।
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ମାଣ୍ଡୁବୁଡ଼ା କରନ୍ତେ ସର୍ପଘଟ
ଯେ କିମ୍ପା ଜାନେକୀଙ୍କ କଲେ ପ୍ରାଣଭ୍ରଷ୍ଟ ।
ମନ୍ଦୋଦରୀ ସହିତେ ବିଭୀଷେଣର
ରାଣୀମାନେ
ଡରେ ଥରହର ଭାଳନ୍ତି ମନେ ମନେ ।
ବିଚାରନ୍ତି ଶ୍ରୀରାମର ନାହିଂ ଯେ ଓପ୍ରୋଧ
କେମନ୍ତେ ରାବଣକୁ ନକରନ୍ତେ ପ୍ରାଣେ
ବଧ ।
ଲଙ୍କାର ରାକ୍ଷାସ ରାକ୍ଷାସୁଣୀ ରୋଦନ କରି
ଶ୍ରୀରାମକୁ ବଇରାଗ ମନେ ମନେ ଧରି ।

ଏଡ଼େକ ନିର୍ଦ୍ଦୟା ଯେ କଉଶୁଲାର ସୁତ
ଏହାର ପରା ସୁନ୍ଦରୀକି କଲା
ପ୍ରାଣହତ ।
ରକ୍ଷକପି ଭାଳନ୍ତି କଲୁ ଏଡ଼େ ରଣ
ତେଡ଼େ ଦୁଃଖ ପାଇଲାର ହୋଇଲା
ଅକାରଣ ।
କିମ୍ପାଇଂ ରଘୁନାଥ କଲେକ ପାପବୁଦ୍ଧି
ହୁତାଶନେ ଧଂସିଲେ ଯୁବତୀ ରତ୍ନନିଧି ।
ଅଷ୍ଟସେହ୍ନା ପଚିଶ ଯୂଥପତି କାନ୍ଦି
ବସ୍ତ୍ରହିଂ ନ ପିନ୍ଧିଲେ ବାଳହିଂ ନବାନ୍ଧି ।
ସୁଗ୍ରୀ ବିଭୀଷେଣ ଅଙ୍ଗଦ ହନୁମନ୍ତ
ନଳନୀଳ ସୁଷେଣ ତାରାକ୍ଷ ଜମ୍ଵୋବନ୍ତ ।
ଓପ୍ରୋଧ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ନ ବୋଇନ୍ତି କିଛି
ସବୁଙ୍କରି ଦେହ ଆଉଟି ହେଉଅଛି ।
ଖଳ ଖଳ ନୟନୁ ବହଇ ଅଶ୍ରୁଜଳ
ବୁକୁରେ କୋଡ଼ି ହୋଇ କାନ୍ଦନ୍ତି ସୁମିତ୍ରାର
ବାଳ ।
ଶ୍ରୀରାମହିଂ ମନେ ମୁରୁଛି ନ ପାରିଲେ
ସୀତା ସୀତା ବୋଲି ଆପଣେ କାନ୍ଦିଲେ ।
ଆହା ଜାନେକୀ ଗୋ ମୋ ପ୍ରାଣର ପୀରତି
କଥାର ଛଟକେ ମୁଂ ହରାଇଲି ସତୀ ।
କିମ୍ପା ଯେ ପାପବୁଦ୍ଧି ପ୍ରସରିଲା ମୋତେ
କେବଣ ମୂର୍ଖପଣେ ମୂଛିଲି ମୁଁ ତୋତେ ।
ଏ ଜନ୍ମେ ତତେ ମୂଛିଲି ଦେଖିବି ହାଦେ
କାହିଂ
ତୋର ପରାୟେ ସୁନ୍ଦରୀ ଦେଖିଲା
ମୋହୋର ନାହିଂ ।
ଯାହା ନିମନ୍ତେ ମୁଂ ଦୁର୍ଲଭ କାମ କଲି
ସେ ପ୍ରାଣବଲ୍ଲଭୀକୁ ଅଖଡ଼େ ହରାଇଲି ।
ଏସନେକ ବୋଲି କାନ୍ଦନ୍ତି ରଘୁରାଣ
ରଘୁନାଥ ଭାଳନ୍ତେ ଭାଳନ୍ତି ସୁରଗଣ ।
କେବଣ ପ୍ରକାରେ ରାମ ପ୍ରବୋଧ ଏବେ
ହେଉ
କେବଣ ଉପାୟେ ଏହାର କାନ୍ଦିବାର ଗହୁ ।
ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବତାଏ ଏସନେକ ବିଚାରି
ରୁଦ୍ର ବୋଇନ୍ତି ଶୁଣଗୋ ଶାକାମ୍ଭରୀ ।
ଜଳନ୍ତା ଅନଳେ ପଶିଲେ ଯହୁଂ ସୀତା
ଚଉଦ ଭୁବନ ଲୋକେ ପାଉଛନ୍ତି ବ୍ୟଥା ।
ଶ୍ରୀରାମର ରୋଦନ କହିଲେ ନସରି
ଅଗ୍ନିକି ତରକି ଯେ ଚାହାନ୍ତି ରାବଣାରି ।
ତପତର ଘାୟେ ନପାରିଲେ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ
ଜାନେକୀ ବୋଲିଣ ବୁକୁରେ କୋଡ଼ିହୋଇ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବିକଳ ଲଙ୍କା ନାରୀମାନେ ଚାହିଂ
ରୋଦନ୍ତି ନିର୍ମାକ୍ଷୀଜନପ୍ରାୟେ ହୋଇ ।
ସକଳେ ରୋଦନ୍ତେ ସେ ପ୍ରଳୟ ସିନ୍ଧୁ ଜାଣି
ଆକାଶେ ସୁରଗଣେ କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି ପୁଣି ।
ସେ ଘୋର ଗର୍ଜନ ସମୁଦ୍ର ଯେସନ
ଦେବତାଙ୍କ ରୋଦନ ଶୁଭଇ ତେସନ ।
ଏସନେକ ସମୟେ ଜଳନ୍ତା ହୁତାଶନର
ମଧ୍ୟେ
ପୁରୁଷେକ ଉପୁଜିଲା ଦେଖିଲେ
ସୁରସିଧ୍ୟେ ।
ଅଗ୍ନିର ଭିତରୁ ସେ ହୋଇଲା ବାହାର
ଅଗ୍ନିପରାୟେ ଦେହ ଦିଶଇ ତାହାର ।
ସୀତାକୁ ଆଗକରି ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ କହି
ଏସେ ଅପାପୀ ହୋଇ ଅଟଇ ବଇଦେହୀ ।
ଏସନେକ କୃତ୍ୟ ଦେଖିଲେ
ଦେଖଣାହାରୀମାନେ
ଉଭୁରାଉଭୁରି ହୋଇ ଧାମନ୍ତି ବହନେ ।
ହୁତାଶନ ବେଢ଼ି ଶୁଣନ୍ତି ସମାଦ

ସମସ୍ତ ଶୁଣି ହୋଉଛନ୍ତି ତବଦ ।
ଅଗ୍ନି ଭିତରେ ଥାଇ କହଇ ସେ ପୁରୁଷ
ଶ୍ରୀରାମ ଜାନେକୀର କିଛି ନାହିଁ ଦୋଷ ।
ମୁଁ ଏହାନ୍ତ ସମର୍ପୁଅଛି ରାମ ତୋତେ
ମାନେବ ଦେହେ ତୁ ନଚିହ୍ନିଲୁ ମୋତେ ।
ମୁଇଂ ତୋତେ ଜାଣଇ ତୁ ପରମ
ବ୍ରହ୍ମପୁରୁଷ
ଅନନ୍ତ ମୂରତି ତୁ ସୟେଂ ବିଶ୍ୱବାସ ।
ସେ ସୀତା ଅଟଇ ସୟେଂ କମଳିଣୀ
ନିକଳଙ୍କ ପ୍ରତିମା ତୋହୋର
ପାଟରାଣୀ ।
ଦେବସ୍ତିରୀମାନେ ଏହାକୁ ନୁହନ୍ତି ସରି
ପରମ ବୈଷ୍ଣବୀ ଏ ଜନେକକୁମାରୀ ।
ଅଗ୍ନିକି ଅଗ୍ନି ଭକ୍ଷିତ କି ପାରିବ
ଏକଥା ତୁ ନିସଂଶୟେ ବୁଝସି ରାଘେବ ।
ସୀତ୍ୟା କାଳାନଳ ଅଗ୍ନିର ସମାନ
ଏହାକୁ ଭାର୍ଜନ କି ଛୁଇଂତ ଦଶାନନ ।
ଜଗତଜନନୀ କମଳଆସନୀ
ଦରିଦ୍ରଲୋକଙ୍କର ଦୁଃଖବିନାଶିନୀ ।
ମୁହିଂ ବୋଲୁଅଛି ଏହାର ପାପ ନାହିଂ
ପରିଗ୍ରହ କର ସୀତାକୁ ପରମ ତୋଷ
ହୋଇଂ ।
ଶୁଣିଣ ରଘୁନାଥ ପରମ ତୋଷ ହେଲେ
ଆସ ଆସ ଜାନେକୀ ଗୋ ବୋଲିଣ
ବୋଇଲେ ।
ସୀତାଙ୍କୁ ସମର୍ପି ସେ ପୁରୁଷ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନେ
ସାଧୁ ସାଧୁ ବୋଇଲେ
ଦେଖଣାହାରୀମାନେ ।
ଅଗ୍ନିର ଭିତରୁ ସୀତା ହୋଇଲେ ବାହାର
ଶୁଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ତନୁ ଦିଶଇ ତାହାଙ୍କର ।

ସନ୍ଥଜନ ଜିଅନ୍ତୁ ଦୁଷ୍ଟ ନାଶ ଯା'ନ୍ତୁ

ଯେତେ ରକ୍ଷ କପି ରାକ୍ଷାସେ ରଣେ
ପଡ଼ିଲେ
ଜାନେକୀର ନିମନ୍ତେ ଯେତେ ଲୋକ
ପ୍ରାଣଦେଲେ ।
ଯେବେ ସେ ଜୀଇଂଣ କହିବେ ମୋର
କୀରତି
ତେବେ ସେ କଥା ମୋହୋର ରହିବ
ସପତଦ୍ୱୀପା ପୃଥ୍ୱୀ ।
ଅଭିଷେକ କାଳେ ବ୍ରହ୍ମରଷିମାନେ
ଗନ୍ଧ ଅମୃତ ମୋ ଶିରେ ଢାଳିବେ
ବିଦୁଜନେ ।
ସୀତାକୋଳେ ଧରି ହୋଇବି ଅଭିଷେକ
ଦେଖିବେ ଚଉଦ ଭୁବନର ଲୋକ ।
ପ୍ରତେକରି ବୋଲିବେ ଶ୍ରୀରାମ ସୀତା ଶୁଦ୍ଧ
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ ଆସି କହିବେ ବିବୁଧ ।
ତହିଂକି ଜୀଆଂଇବେ ରକ୍ଷ ରାକ୍ଷାସ କପି
ଯଶ ଧବଳିବ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋଟା ବ୍ୟାପୀ ।
ଶ୍ରୀରାମ ମୁଖରୁ ଏସନେକ ବାଣୀ ଶୁଣି
କଲ୍ୟାଣ କରିଣ କଥା କହନ୍ତି କୃଶପାଣି ।
ଯାହା ସେ ସୀତାପତି ହୋ ବୋଇଲୁ
ବଚନ ।
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଜୀଇଂବେ ରକ୍ଷ ରାକ୍ଷାସ
ସୈନ୍ୟ ।
ଦୁଷ୍ଟ ଅସୁର ପୁଣ କରିବେଟି ଦ୍ୱନ୍ଦ
କେତେପ୍ରକାରେ ଦେବ ମାଇଲୁ ଦଶସ୍କନ୍ଧ ।

ଆମ୍ଭ ସୁରଗଣମାନଙ୍କୁ ଦେବ କଲୁ ରକ୍ଷା
ଏ ସଂସାର ଗୋଟାରେ ରହିଲା ତୋର
କକ୍ଷା ।
ଏବେ ଯେବେ ଦୟା କଲୁସି ଗୋସାଇଂ
କେବଣ କେବଣ ଅସୁରେ ଉଠିବେ
ପ୍ରାଣପାଇ ।
ବିଚାରିଣ କହ ହେ ରଘୁକୁଳ ନାଥ
ବିଭୀଷେଣ ଯେତେକ ବୋଲଇ ଚଉମାଥ ।
ସେମାନେ ଜୀଅନ୍ତୁ ବୋଲନ୍ତି ରାମରାହୁ
ମୋତେ ମାଗିବାର ନିଷ୍ଫଳ ନଯାଉ ।
ବିଭୀଷେଣକୁ ଚାହିଂ ବୋଲନ୍ତି ହୋ କହ
ଯେତେ ଅସୁର ତୋର ଜୀଆଇଂବ
ପିତାମହ ।
ବିଭୀଷେଣ ବୋଲଇ ଯୋଡ଼ିଣ ବେନିକର
ପାଏ ପଡ଼ି ଶୋଇ ବୋଲଇ ଉତ୍ତର ।
ଭୋ ଦେବ ନାରାୟେଣ ପରମପୁରୁଷ
ମୁହିଂ ସେ ଅପରାଧୀ ନଧର ମୋର
ଦୋଷ ।
କଥାର ପ୍ରସଂଗେଣ କହିଲି ଦେବ ଯାହା
ସର୍ବଜ୍ଞ ପୁରୁଷ ତୁ ଦୃଢ଼ କଲୁ ତାହା ।
ଯେବେ ତୁ ପ୍ରସନ୍ନ ମୋତେ ହୋଇଲୁ
ରଘୁମଣି
କଥା ରହିଥିବ ତୋର ପୁରାଣେ ବଖାଣି ।
ଦିଅ ମୋତେ ରଥ ଗଜ ଚତୁରାଙ୍ଗ ବଳ
ଅଦୋଷ ପ୍ରାଣୀମାନେ ଜୀଅନ୍ତୁ ସକଳ ।

ରାବଣର ସଂଗୋତ୍ର ଶତ୍ରୁଗଣ ସହିତେ
ବନ୍ଧୁ ମଇତ୍ରଗଣେ ପଡ଼ିଲେଟି ଯେତେ ।
ତାହାଙ୍କୁ ପ୍ରାପତ ନୋହିବ ଗତ ପ୍ରାଣ
ଦୁଷ୍ଟ ଲୋକଙ୍କର ବର୍ତ୍ତିବା ଅକାରଣ ।
ମୋହୋର ଭକ୍ତି ହାଦେ ଯେତେକ ଲୋକ ଥାନ୍ତୁ
ସଛଜନ ଜୀଅନ୍ତୁ ଦୁଷ୍ଟ ନାଶ ଯାନ୍ତୁ ।
ଶୁଣିଣ ରଘୁନାଥ ବିଭୀଷେଣର ବାଣୀ
ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ର ଚାହିଁ ବୋଲନ୍ତି ଚକ୍ରପାଣି ।
ଯେତେ ଅସୁର ଏ କହିଲା ନାମ ଧରି
ରାବଣର ସଂଗୋତ୍ର ବାନ୍ଧବ ଆଦିକରି ।
ଏମାନେ ନବର୍ତ୍ତନ୍ତୁ ଚତୁରାଙ୍ଗ ବଳ ଜୀଉଂ
ତୁମ୍ଭ ସୁରଗଣଙ୍କର କଥା ରହିଥାଉ ।
ସୁଗ୍ରୀବ ଆଣିମାର ଯେତେକ କପି ରକ୍ଷ
ତାହାଙ୍କ ମହିମା ଦେବେଣ ଅସକ୍ଷ ।
ଭାତ ବରତନ ନ ଖାନ୍ତି ମୋହୋର
ଇଷ୍ଟ ବନ୍ଧୁ ନୁହନ୍ତି ମୋର ଭଲ୍ଲୁକ ବାନର ।
ଅବୋଧ ଜନ୍ତୁମାନେ ଦୟା ମୋତେ କଲେ
ରାବଣ ପରା ଶତ୍ରୁକୁ ମାରି ପକାଇଲେ ।
ତୁମ୍ଭେ ତ ଦେବତାଏ ଭଲେ ତାହା ଜାଣ
ଅନେକ ରକ୍ଷ କପି ଦେଲେକ ଏଥି ପ୍ରାଣ ।
ସେମାନେ ନଜୀଇଂଲେ ଯେ ନ ରହେ ମୋର ଯଶ
ସୀତା ସତୀ ବୋଲି ଜଗତେ ଶୁଭିବ ଘୋଷ ।
ଯେବେ ଜୀଇଂବେ ସେ ରାକ୍ଷାସ ରକ୍ଷ କପି
ତେବେ ସେ ଯଶ ମୋର ଜଗତେଣ ବ୍ୟାପୀ ।
ସୀତା ସାଧେବୀ ବୋଲି ଉଠିବାକ ରାବ
ଶୁଣିଲା ଲୋକକୁ ବୈକୁଣ୍ଠେ ହେବ ଠାବ ।
ବେଦ ପୁରାଣେ ଯଶକୀର୍ତ୍ତି ରହୁ
ଚାରିଯୁଗରେ ଯେ ପୃଥ୍ୱୀରେ କଥା ଥାଉ ।
ସତମିଛ କଥାକୁ ଲୋକ ହାସ୍ୟ ନୋହୁ
ହସ୍ତୀ ଘୋଡ଼ା କପି ରାକ୍ଷାସ ବଳ ଜୀଉ ।
ଶୁଣି ସୁରଗଣେ ପରମ ସନ୍ତୋଷ
ସାଧୁ ସାଧୁ ବୋଲି ଶୁଭିଲାକ ଘୋଷ ।
ବ୍ରହ୍ମାର ବଚନେ ଅମୃତ ବରଷିଲା
ରକ୍ଷ ରାକ୍ଷାସ କପି ସମସ୍ତେ ଜୀଇଂଲା ।
ରାବଣର ବନ୍ଧୁ ଗୋତ୍ର ନ ଜୀଇଂଲେ କେହି
ବାବୁ ମନ୍ତ୍ର ଗୋଟା ଯନ୍ତ କଲାକ ବିହି ।
ସ୍ୱର୍ଗ ଉଦକ ଯେହ୍ନେ ଶାମୁକୁ ଦିଏ ମୋତି
ଅନ୍ୟସ୍ଥାନେ ପଡ଼ନ୍ତେ ହୁଅଇ ଉଗ୍ର ମୂରତି ।
ତେସନେକ ଜଳ ମନ୍ତ୍ର ଅମୃତ ବରଷିଲା
ନିର୍ଦ୍ଦୋଷୀ ଲୋକଙ୍କର ସାହାସ ପଶିଲା ।
ଦୁଷ୍ଟ ରାକ୍ଷାସମାନେ ନବର୍ତ୍ତିଲେ କେହି
ରକ୍ଷ ମର୍କଟ ଗୋଟିଏ ହତ ନୋହି ।
ଅମୃତ ବୃଷ୍ଟି କାଳେ ଦୁନ୍ଦୁଭି ବଜାଇଲେ
ଅପସରାମାନେ ହୁଳହୁଳି ଦେଲେ ।
ମର୍ଦ୍ଦଳ କଂସାଳ ରାମତାଳି ବାଜି
ରକ୍ଷ କପି ରାକ୍ଷାସ ଉଠିଲେ ଗଳଗାଜି ।
ହାଥୀ ଘୋଡ଼ା ପାଦାନ୍ତି ଗଧ ଶୁରୁଗାଳ
ଜୀଇଂଣ ଉଠିଲେ ବୁଲନ୍ତି ମାଳମାଳ ।
ଅସୁର ଯୋଦ୍ଧା ରଥୀ ରାଉତ ପାଦାନ୍ତି
ପ୍ରାଣପାଇ ଉଠି ଚାହାଂନ୍ତି ପନ୍ତି ପନ୍ତି ।
ରକ୍ଷ କପି ରାକ୍ଷାସ ସିଂହ ରଡ଼ିଦେଲେ
ସାଂଗ୍ରାମ କରିବେ ବୋଲି କୋପେଣ ଧାଇଂଲେ ।
ଯୂଥପତିମାନେ ପ୍ରବୋଧିଲେ ଯାଇ
ବୋଇଲେ ଶ୍ରୀରାମ ବାଣେ ହୋ ପଡ଼ିଲା ଲଙ୍କସାଇଂ ।

ବିଭୀଷେଣ ପାଇଲା ସୁବର୍ଣ୍ଣମୟେ ଦେଶ
ତୁମ୍ଭେ ରକ୍ଷ କପି ବାହୁଡ଼ିଣ ଆସ ।
ଶୁଣିଣ ଶାନ୍ତି ମନ ଭଲ୍ଲୁକ ମର୍କଟ
ବୋଇଲେ ଭଲା ରଣେ ପଡ଼ିଲା ତେଡ଼େ
ଦୁଷ୍ଟ ।
ବାବୁ ରଘୁନାଥ ହୋ ମାଇଲୁ ବଡ଼ ବେଗେ
ଏତେ ବୋଲି ମିଳିଲେ ଶ୍ରୀରାମର
ଆଗେ ।
ଅସୁରେ ଜୀଇଂଣ ସାଂଗ୍ରାମ କରି ଲୋଡ଼ି
ମନ୍ତ୍ରୀ ତିଆରନ୍ତେ ଲଙ୍କାକୁ ବାହୁଡ଼ି ।
ଯେ ଯାହାର ମନ୍ଦିରେ ମିଳିଲେକ ଯାଇ
ପୁତ୍ର ଦାରା ଦୁହିତା ସନ୍ତୋଷ ହେଲେ ତାହିଂ ।

କେ ବୋଲଇ ଆଗୋ ମଲାର ଲୋକ
ଜୀଇଂଣ ଅଇଲେ
କେ ବୋଲେ ଏହାଙ୍କୁ ସୁରଗଣେ
ଜୀଆଇଂଲେ ।
କେ ବୋଲେ ବିଭୀଷେଣ ମାଗିଲାକ ସନ୍ୟ
ପ୍ରସନ୍ନ ମନେ ତାକୁ ଦେଲେ ରଘୁରାଣ ।
ଶ୍ରୀରାମର ଆଜ୍ଞା କି ବିଧାତା ଭାଙ୍ଗି ପାରଇ
ଯାହାର ଅନୁଗ୍ରହେ ବିଧାତା ପଣ କରଇ ।
ହେ ପ୍ରଭୁ ଆପଣେ ମୂର୍ତ୍ତିବନ୍ତ ହୋଇ
ବୋଲୁଛନ୍ତି ଥାଟ ଜୀଆଇଂ ଦେବା ପାଇଂ ।
କଥା ବୁହାଇବା ନିମିତ୍ତେ ଏହା କଲା
ଯୁଦ୍ଧ ସରିଲେ ପୁଣି ସୈନ୍ୟ ଜୀଆଂଇଲା ।

ରାମାଭିଷେକ

ରଜନୀ ଶେଷେଣ ଶୁଭିଲା ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନି
ଆସିଣ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ସର୍ବମୁନି ।
ବାଲମିକ ଗଉତମ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଆଏ
ଭାରଦ୍ୱାଦଶ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ତନଏ ।
ପରାଶର ସହିତେ ଅଇଲେ ପିତାପୁତ୍ର
ଅଷ୍ଟବକ୍ର ପର୍ଶୁରାମ ଦୁର୍ବାସା ମାରକଣ୍ଡ
କୁମ୍ଭସୁତ ।
ଲୋମପାଦ ତ୍ରିକଳପ ବ୍ରହ୍ମଋଷି
ଦତ୍ତାତ୍ରୟ ତନଏ ନାରାୟଣ ଋଷି ।
ମଧୁବିଦ ସୁତୀକ୍ଷଣ ମୁନି ଆଏ
ଜନକ କୁଶଧ୍ୱଜ ପ୍ରବେଶ ଅଯୋଧ୍ୟାଏ ।
ବଶିଷ୍ଠ କାମଦେବ ଯାବାଳି କଶ୍ୟପ
ଋଷିଶିଙ୍ଗ ତୀକ୍ଷରାଜ ବିଭାଣ୍ଡେକ ।
ମିତ୍ରଦେବଗଣ କଣ୍ଡୁକଦେବ ମୁନି
ଆବର ଅନେକ ଅଇଲେ ତପୋଧନି ।
ରାଜଋଷି ବ୍ରହ୍ମଋଷି ଦେବଋଷିମାନେ
ଗହ ଗହ ଶବଦ ଅଯୋଧ୍ୟା ଭୁବନେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରିବାର ବେଳେ
ହନୁମନ୍ତ ଜଣାଇଲା ଏସନ ସମୟରେ ।
ଭୋ ରାମ ସର୍ବମୁନି ଅଇଲେ ବୋଇଲା
ଶୁଣି ରଘୁନାଥ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲା ।
ଏସନେକ ସମଏ ଶଉରୀ ନାମେ ବୀର
ଦକ୍ଷିଣ ସମୁଦ୍ରରୁ ଆଣିଲାକ ନୀର ।
ରକ୍ତଚନ୍ଦନ ପତ୍ର ଜଳରେ ଘୋଡ଼ାଇ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଗରିଆରେ ଶୁଦ୍ଧ୍ୟ ଜଳ ଲାଇଂ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଛାମୁରେ ଦୃଶାଇଲା ନେଇ
ଦେଖି ପରମ ତୋଷ ଜାନେକୀର ସାଇଂ ।
ପଶ୍ଚିମ ସମୁଦ୍ରୁଂ ଅଇଲେ ଋକ୍ଷପତି
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଫରୁଆରେ ଉଦେକ ପୂରୋଇଛନ୍ତି ।
ଉପରେ ଅଗର ଚନ୍ଦନ ପତ୍ର ଘୋଡ଼ାଇ
ଅଛନ୍ତି
ରଘୁନାଥ ଛାମୁରେ ନେଇ ଯତନେ ରଖନ୍ତି ।
ଉତ୍ତର ସମୁଦ୍ରରୁ ଅଇଲା ସୁଗ୍ରୀବର
ପବିତ୍ର ଜଳ ଅଛି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଘଟର ।
ବୃତପତ୍ର ଘୋଡ଼ାଇ ଶ୍ରୀରାମକୁ ଦେଖାଇଲେ
ଯେସନେକ ସମୟେ ସୁଷେଣ ଅଇଲେ ।
ପୂର୍ବ ସମୋଦ୍ରୁ ସେ ଆଣିଲାକ ଜଳ
ଉପରେ ଘୋଡ଼ାଇଅଛି ବେଲଡାଳ ।
ରାଘବ ଛାମୁରେ ଦରଶୁଆଇଲା ନେଇ
ଦେଖିଣ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ ସୀତାସାଇଂ ।
ନୀଳ ଆଣିଲା ନଦୀମାନଙ୍କର ଜଳମାନ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଘଟରେ ବହି ଆଣନ୍ତି କପିସନ୍ୟ ।
ଗଙ୍ଗା ଗୋଦାବରୀ ଯମୁନା ଗୋମତୀ
କୃଷ୍ଣବେଣୀ ତ୍ରିବେଣୀ ନର୍ମଦା ସରସ୍ୱତୀ ।
ମନ୍ଦାଗ୍ନି ସରଯୁ ଗଣ୍ଡକୀ ପାପନାଶିନୀ
ଦେବନଦୀମାନଙ୍କରୁ ନିର୍ମଳ ଜଳଆଣି ।
କୃଷ୍ଣାନଦୀ ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ଅର୍କତୀର୍ଥ
ଋଷିକୁଲ୍ୟାରୁ ଆଣିଲା

ପ୍ରାଚୀ ବୈତରଣୀରୁ ଜଳହିଁ ଅଣାଇଲା ।
ଗୌରବ ସୁରନଦୀ ମହାମର୍ତ୍ତେସର
ଶ୍ୱେତଗଙ୍ଗା ତୁଙ୍ଗଭଦ୍ରା ବିନ୍ଦୁ ଯେ
ସାଗର ।
ହରପାଦ ମଣିକର୍ଣ୍ଣିକା ସୋମତୀର୍ଥ
ଗଣ୍ଡନଦୀ କଉଶିକ ପ୍ରୟାଗ ସହିତ ।
ଭାସ୍କର ତୀର୍ଥ ମାନସରୋବର ପାଣି
ପୁଲକୀ କୁଶଭଦ୍ରାର ନୀର ଆଣି ।
ଜମ୍ବୋଦ୍ୱୀପ ମଧ୍ୟେ ଯେତେକ ଯେ ନଈ
ତ୍ରିଅମେକ ନଦୀରୁ ଜଳ ଆଣିଲାକ ଯାଇ ।
ଅଣଷଠି ତୀର୍ଥରୁ ଆଣିଲେ ତୀର୍ଥଜଳମାନ
ସବୁ ତୀର୍ଥୁ ନୀର ଆଣିଲେ କପିସନ୍ୟ ।
ଦେଖିଣ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲା ସୀତ୍ୟାସାଇଁ
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ନିଶିଗଲା ପାହି ।
ଅଭିଷେକ ଯୋଗାଡ଼ ସୁମନ୍ତ ଘେନି ଆଏ
ଆସ୍ଥାନ ନବରେ ପ୍ରବେଶ ରାମ ହୋଏ ।
ଜାନେକୀ ସଜହୋଇ ଅଇଲେ ତଡ଼ତି
ପଟୁଆରି ଅଛନ୍ତି ସକଳ ଯୁବତୀ ।
ମତ୍ତଗଜ ଗବନୀ ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲେ
ଝଡ଼ା ମୃଦୁସୁଲୀ ହୁଳହୁଳି ଦେଲେ ।
ଲାଜହରଷ ଲୁଚେଇଲେ ଚାନ୍ଦମୁହିଁ
ନିଜପତି ସନ୍ନିଧେ ମିଳିଲେକ ଯାଇ ।
ରତ୍ନ ସିଂହାସନେ ବସିଲେ ବେନିଜନ
ତଳେ ଥୋଇଲେ ନେଇ ଶାଳଗ୍ରାମମାନ ।
ଋଷିଗଣ ଘେନି ବଶିଷ୍ଟେ ଆସି ମିଳି
ସନ୍ଧ୍ୟାବାଳୀମାନେ ଦିଅନ୍ତି ହୁଳହୁଳି ।
ଶ୍ରୀରାମ ପାଶେ ଜନେକ ଦୁଲ୍ଲଣୀ
ବିଷ୍ଣୁ ସନ୍ନିଧେ କି ବିଜୟ କମଳଣୀ ।
କରେ କାଣ୍ଡକୋଦଣ୍ଡ ଅକ୍ଷୟ ତ୍ରୋଣ କନ୍ଧ
ଦକ୍ଷିଣ ପବନ ବହଇ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ।
ପଞ୍ଚ ଜ୍ୟୋତିଷ କହଇ ଯୋଡ଼ି କର
ଭୋଦେବ ଅନୁକୂଳ ହୋଇଲା ରଘୁବୀର ।
ଶୁଣି ସପ୍ତଋଷି ହୋଇଲେ ଆଗସରି
ବଶିଷ୍ଟେ ନବତନ ମୁକୁଟ କରେ ଧରି ।
ଶ୍ରୀରାମର ଶିରେ ପାଟେକ ବେଢ଼ାଇଲେ
ରାମ ଅଭିଷେକ ମୁକୁଟ ବାନ୍ଧିଲେ ।
ସୀତା ମସ୍ତକେ ଲାଇଲେ ରତ୍ନଚୋଳ
ଜୟ ଜୟ ବୋଲି ଶୁଭିଲା ଚହଳ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଶଙ୍କର ସହିତେ ବଜ୍ରଧାରୀ
ଅଷ୍ଟବସୁ ଗ୍ରହଗଣ ଦିଗପାଳ ଆଦିକରି ।
ଏକାଦଶ ରୁଦ୍ର ଅଇଲେ ଚାରିମେଘ
ଅଣଚାଶ ପବନ ପଞ୍ଚଅଗ୍ନି ଦେବ ।
ସିଦ୍ଧ ସାଧେକ ସନକ ସନାତନ
ଅପସରୀ କିନ୍ନରୀ ବିଦ୍ୟାଧରୀମାନ ।
ଏକକୁ ଆରେକ ରାଇଣ ଆଗସରି
ଅନେକ କାଳୁ ଯହିଁକି ଅଛୁ ଆଶ୍ରେ କରି ।
ରାମ ଅଭିଷେକ ଦେଖିବା ଗୋ ଆସ
ଯାହାର ଦର୍ଶନେ ପଳାଇ କଲ୍ମଷ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣଙ୍କର ଅଭିଷେକ
ଦେଖିବାକୁ ଉଷତ ଅଟନ୍ତି ଦେବଲୋକ ।
ଗହଳ ଧନ୍ଦୋଳ ହୋଏ ଅମରଘଣ୍ଟୀ
ବ୍ରହ୍ମାସହିତେ ସକଳ ଦେବ ମିଳି ।
ବିଷ୍ଣୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ ଯୋଗଲଗ୍ନ ଘେନି
ଦେବଗଣ ଘେନି ଆସଇ ପଦ୍ମଯୋନି ।

x x x

ଏସନେକ ସମୟେ ସପତ ମହାଋଷି
ସହସ୍ର ନାମ ପଢ଼ି ଷୋଳକାଣ୍ଡ ଘୋଷି ।
ନାନାତୀର୍ଥ ଜଳଭରି ବିଶୁଧ୍ୟ ଯେ କଲେ
ସପ୍ତଋଷିମାନେ ବିଶୁଧ୍ୟ ଘଟ ଧଇଲେ ।
ପଞ୍ଚାମୃତମାନ ଯୋଗାଡ଼ ଆଣିକରି

ତହୁଂ ବଶିଷ୍ଠ ଋଷି ପଞ୍ଚରତ୍ନ ଭରି ।
କୃଷ୍ଣାଜିନ ଆଚ୍ଛାଦି ପଞ୍ଚୁଛାଲ ଥୋଇ
ଗଣକ ବୋଇଲେ ଦେବ ଅନୁକୂଳ ଏହି ।
ଶୁଣି ମହାଋଷି ଘେନିଲେ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ
ପୂର୍ବମୁଖେ ବସିଅଛନ୍ତି ରଘୁନାନ ।
ପାଟଗଜ ପାଟଅଶ୍ୱ ପୁଷ୍ପକ ରଥ ଅଛି
ତାହାକୁ ହିଂ ପୂଜା କଲେ ରଘୁବଛି ।
କନେକ ଦଣ୍ଡ ଟେକି ଧଇଲା ଲକ୍ଷ୍ମଣ
ସୀତାଙ୍କୁ କୋଳ କରିଅଛନ୍ତି ରଘୁରାଣ ।
ସପତ ମହାଋଷି ପଞ୍ଚାମୃତ ଘେନି
ବେଦପଢ଼ି ଢାଳିଲେ ଶ୍ରୀରାମ ମୂର୍ଦ୍ଧନି ।
ସଙ୍ଗେ ଅପଛରୀ ହୁଳହୁଳି ଦେଲେ
ମଞ୍ଚେ ଜୟ ଜୟ ଶବଦ ଘୋଷିଲେ ।
ନାନା ତୀର୍ଥଜଳ ନିଉଡ଼ିଲେ ନେଇଂ
ଚାମର ଢାଳୁଛନ୍ତି କିଷ୍କିନ୍ଧାର ସାଇଂ ।
ବିଭୀଷେଣ ଶ୍ୱେତଛତ୍ର ଘେନିଣ ଠିଆ
ଦେଖି ହନୁମନ୍ତର ଉଲ୍ଲସଇ କାୟା ।
ଜମ୍ବେବ ଶ୍ରୀରାମର ଚାହାନ୍ତି ଶ୍ରୀମୁଖ
ଚାହିଂ ତାକୁ ପ୍ରାପତ ହୋଇଲା କେବଣ
ସୁଖ ।
ଲକ୍ଷେରାଜା ଧରି ଅଛନ୍ତି ଚାମର
ମୂର୍ଦ୍ଧନା ଅଭିଷେକ ଦେଖନ୍ତି ଶ୍ରୀରାମର ।
ପୁଣି ପୁଣି ମୁନିମାନେ କରନ୍ତି ସ୍ନାହାନ
ଦଧିଦୁଗ୍‌ଧ ଘୃତ ଢାଳନ୍ତି ଅବିଚ୍ଛନ୍ନ ।
ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ହୋଇଅଛନ୍ତି ରାବଣାରି
ନୀଳଗିରି ଜଗନ୍ନାଥ ଯେହ୍ନେ ସ୍ନାହାନଯାତ୍ରା
କରି ।
ବଜାନ୍ତି ଟମକ କାହାଳି କମଭେରୀ
ହଂସକେରୀ ରାଗେକେ ବଜାଇ ମହୁରୀ ।
ଚଉକତି ବେଢ଼ି ନୃତ୍ୟ ଠାବେ ଠାବେ

ଅଯୋଧ୍ୟା ନବର ଅମରାବତୀ ଭାବେ ।
ଅଗସ୍ତି ବୋଇଲେ ମାରକଣ୍ଡକୁ ଚାହିଂ
ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ପର୍ବତେ ତୋତେ ଯାହା
କହିଲଇଂ ।
ସେ ରାମଟି ଦଶଗ୍ରୀବ ସମ୍ପଦ କ୍ଷୟକଲା
ଏଥି ଆସି ଏଡ଼େ ଅଇଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ପାଇଲା ।
ଦେବଋଷିମାନେ ଅଭିଷେକ କରାନ୍ତି
ଲକ୍ଷେକ ନୃପତି ଦେଖ ଚାମର ଢାଳନ୍ତି ।
ଘେନି ସେ ପିତାମହ ସକଳ ଦେବଗଣ
ଶିରେ କରଯୋଡ଼ି ସେ ହଉଛନ୍ତି କ୍ରାପୁଣ୍ୟ ।
ଆପଣେ ବଜ୍ରଧର ପୁଷ୍ପବୃଷ୍ଟି କଲେ
ରୁଦ୍ର ନୃତ୍ୟ କରି ଶ୍ରୀରାମ ମନ ତୋଷିଲେ ।
ଏସେ ବ୍ରହ୍ମରାଶି ଦେବ ଦଇତାରି
ଏହାରେ ସେ ହୋଇଲା ଦତ୍ୟବଳ ମାରି ।
ଦେବଙ୍କର ଦୁଃଖ ଫେଡ଼ିଲେ ଏ ନିମିତ୍ତେ
ରହିଣ ଥିଲେ ଏ ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ପର୍ବତେ ।
ତୁରେ ମାରକଣ୍ଡ ମନେ ଭ୍ରାନ୍ତି କଲୁ
ଏ ଯେ ନାରାୟଣ ନୁହଇଂ ବୋଇଲୁ ।
ଯେବେ ସେ ସଂପ୍ରତେ କଲୁ ମହାଋଷି
ଅଗସ୍ତିଙ୍କ ବଚନେ କଳପରଷି ଭାଷି ।
ଭୋ କୁମ୍ଭଯୋନି ଯାହା କହିଲଇଂ ସତ
ଏ ଯେ ଶ୍ରୀରାମ ଅବ୍ୟୟ ଅଚିନ୍ତ ।
ଏହାର ପରସାଦେ ଦୁଃଖ ମୋର ଗଲା
ଏ ନେତ୍ର ଶ୍ରୀରାମର ଅଭିଷେକ ଦେଖିଲା ।
ବ୍ରହ୍ମା ସହିତେ ସକଳ ମୁନିମାନ
ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ଦିଗପାଳ ଆବର ଯୋଗୀଜନ ।
ଚଉଦ ଭୁବନରେ ଏଯେ ବଡ଼ଲୋକ
ଦେଖନ୍ତି ଶ୍ରୀରାମର ପାଟ ଅଭିଷେକ ।
ଗଉତମ ଦୁର୍ବାସା ଆବର କୁମ୍ଭମୁନି
ବଶିଷ୍ଠେ ନିଉଡ଼ନ୍ତି ପଞ୍ଚାମୃତ ଘେନି ।

ସ୍ନାହାନ ପାଣି ପଡ଼ଇ ତାଙ୍କ ତହିଁ
ନିସ୍ତରିଲୁ ନିସ୍ତରିଲୁ ବୋଲନ୍ତି ତାହା ଚାହିଁ ।
ଏବେ ଦେଖିଲୁ ଆମ୍ଭେ ହୋଇଣ ଯେ
ଶ୍ୟାନ୍ତି
ପୁଣିହିଁ ମନକୁ ଉପୁଜୁଅଛି ଭ୍ରାନ୍ତି ।
ସଂସାର ପ୍ରଳୟ ହେଲା ଯେବଣ କାଳେ
ଦେଖିଲି ନାରାୟେଣ ଅଛନ୍ତି ବଟଡାଳେ ।
ପତ୍ର ଗୋଟିକ ପରେ ଉତ୍ତାନ ଶୟନ
ବୁଡ଼ନ୍ତେ ଉଧରି ମୋତେ ଧଇଲେ
ନାରାୟଣ ।
ସେ ରୂପ ଅନୁସରି ନଦେଖିଲି କାହିଁ
ବିକ୍ରମ ନଗରେ ନରସିଂହ ହୋଇ ।
ବାମନ ପର୍ଶୁରାମ ଏବେ ରଘୁନାଥ
କେହି ନୁହନ୍ତି ଏସନ ସଞ୍ଜାତ ।
ଏସନେକ ଭାଳୁ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଜାଣି
ଅଗସ୍ତିଙ୍କି କହନ୍ତି କୋଦଣ୍ଡ ଚାପପାଣି ।
କିମ୍ପାଇ ହସିଲୁ ତୁ କହ ମୁନିବର
ଘଡ଼ିଏ ହେଲା ଭାଳୁଛ ମାରକଣ୍ଡଙ୍କ
ସଙ୍ଗତର ।
ଅଗସ୍ତି ବୋଇଲେ ରାମ ପୂର୍ବର ସେ କଥା
ସୀତା ହରାଇ ତୁମ୍ଭେ ପାଇଲ ଅବସ୍ଥା ।
ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ପର୍ବତେ ଦେଖିଲୁ ଆମ୍ଭେ ଯାଇ
ମୋହୋର ପଛେ ଗଲେ ମାରକଣ୍ଡ
ତପସାଇଂ ।
ତୋତେ ଦେଖି ଆମ୍ଭେ ବାହୁଡ଼ି ଅଇଲୁ
ପୂର୍ବକଥା ତାହାକୁ ଆମ୍ଭେ ବାଟରେ କହିଲୁ ।
ଏବେ ଦେଖିଲୁ ଆମ୍ଭେ ବୀର ଶୂରପଣ
ଅଭିଷେକ ବ୍ରହ୍ମା କରୁଛି ଆପଣ ।

ତେଣୁ ମାରକଣ୍ଡକୁ ବୋଇଲେ ହାଦେ ଦେଖ
ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ପର୍ବତେ ଏ ପାଉଥିଲେ ଦୁଃଖ ।
ଏବେ ଅଭିଷେକ ହେଲେ ରାବଣକୁ ନାଶି
ପଞ୍ଚାମୃତ ନିଉଡ଼ନ୍ତି ସକଳ ମୁନି ମିଶି ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣଙ୍କର ହରଷର କାଳ
ଦ୍ରଶନେ ସ୍ୱର୍ଗରେ ବସିବା ଦେବଆଳ ।
ଏସନେକ ବୁଝାଇ କୁହନ୍ତେ ବୁଝିଲେ ମୁନି
ବୋଇେଲେ ଏହାଙ୍କୁ ମୁଂ ନପାରଇ ଚିହ୍ନି ।
ପ୍ରଳୟ କାଳେ ବଟପୁଟେ ଥିଲା
ବୁଡୁ ବୁଡୁ ମୋତେ ସେ ଉଦ୍ଧରି ଧଇଲା ।
ସେ ମୂର୍ତ୍ତି ନଦେଖିଲି ସପ୍ତ ଅବତାରେ
ମୁଂ ହସିଲି ଶ୍ରୀରାମ ଏଥିର ଉପରେ ।
ଶୁଣି ରଘୁନାଥ ହୋଇଲେ ହସହସ
ମାରକଣ୍ଡ ଋଷିଙ୍କି ହକାରିଲେ ପାଶ ।
ବୋଇଲେ ଯାହା ହାଦେ ଦେଖୁଛୁ ହୋ ମୁନି
ମାୟାରେ ଏମନ୍ତ ମୁଂ କରିଛି ପୂର୍ବେ ପୁଣି ।

x x x

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ବହୁତ ଯୁଗ ଯିବ
ଦ୍ୱାପର ଯୁଗ କିଛି କିଛି ଥିବ ।
ତେବେ ସେ ସେ ରୂପ ହୋଇବ ଅବତାର
ସେ ରୂପେ ନାଶିବି ଅବନୀର ଭାର ।
ମାୟା କରିଣ ସଂହାରିବି ସୃଷ୍ଟି
ତହିଂ ମୋର ସ୍ୱରୂପ ଦେଖ ହୋ
ପରମେଷ୍ଠୀ ।
ଏସନେକ ବୋଲି ମାରକଣ୍ଡକୁ ତିଆରି
କେହି ନଜାଣିଲେ ଭାଳେଣି ତିନି କରି ।
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ସରିଲା ଅଭିଷେକ
ସାଧୁ ସାଧୁ କରନ୍ତି ଅଯୋଧ୍ୟାର ଲୋକ ।

ଉତ୍ତରା କାଣ୍ଡ

ଜଗମୋହନ ରୂପ ଦେଖିଲେ ନିସ୍ତରି

ବନ୍ଦଇଂ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ମୋହନ ଗୋସାଇଂ
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଯେହ୍ନୁ ଅଟଇ ସାଇଂ ।
ଅନନ୍ତ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଠାକୁର ପୁରୁଷ
ଯାହାର ଆଶ୍ରେକେ ପ୍ରଭୁ ଅଛନ୍ତି ତ୍ରିଦଶ୍ୟ ।

x x x

ଶୁଣିଲେ ନାରାୟେଣ ଦେବଙ୍କର ବାଣୀ
ହସିଣ ବୋଲନ୍ତି ଦେବ ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ପାଣି ।
ତୁମ୍ଭେ ସୁରଗଣେ ନକର ମନେ ଖେଦ
ଏ ରୂପେ ମୁହିଂ ସେ ନ ବହଇ ପାଣି ପାଦ ।
ଦାରୁ ବ୍ରହ୍ମ ମୂରତି ମୁଂ ଅଣାକାର ରୂପୀ
କାମ ରୂପୀ ଭଗବାନ ଅପୂର୍ବ ଯେ ମୁତି ।
ଜଗମୋହନ ରୂପ ଅଲେଖ ଅବର୍ଣ୍ଣ
ଶୂନ୍ୟକଇ ଠୁଳ ଠୁଳକଇ ଶୂନ୍ୟ ।

x x x

ତୁମ୍ଭେ ଯେବେ ଶରଧା କଲ ସୁରମାନ
ଦେଖ ମୋହର ଭୁଜ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଚିହ୍ନ ।
ଯେତେ ବୋଲି ପ୍ରଭୁ କର ବଢ଼ାଇଲେ ଟେକି
ଆନନ୍ଦେ ସୁର ବୃନ୍ଦ ଦେଖନ୍ତି ସର୍ବମିଳି ।

x x x

ବଳଭଦ୍ର ସୋଭଦ୍ରା ଜଗନ୍ନାଥ ସ୍ୱାମୀ
ବାମ ପାଶେ ଛନ୍ତି ସାହେର ନନ୍ଦିନୀ ।
କରେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ମୁକୁଟ କୁଣ୍ଡଳ
ଉରେ ହାର ପଦେକ ବିବିଧ ରତ୍ନମାଳ ।
ପ୍ରସନ୍ନ ବଦନ ନୀଳ ସୁନ୍ଦର ଶ୍ରୀମୁଖ
ଦର୍ଶନେ ପାପ ହତ ହୋଇ ପାଇ ପରମ
ସୁଖ ।

ସୁରଙ୍ଗ ସୁନ୍ଦର ଆନନ୍ଦ ଅଧର
ସୁଦୀର୍ଘ ନାସିକା ଅପୂର୍ବ ମନୋହର ।
ଅମୃତ ଲୋଚନ କି ଫୁଟିଲା ପଦ୍ମ ଡାଣି
ଲଲାଟର ଟିତା ଶୋହଇ ନାନାମଣି ।
ଜଗମୋହନ ରୂପ ଦେଖିଲେ ନିସ୍ତରି
ଆପଣେ ମହିମା ମେରୁ ନୀଳଗିରି ହରି ।

x x x

ମୁହିଂ ବଳରାମ ଦାସ ନିତ୍ୟ ଯେ ଭାବଇଂ
ଜଗନ୍ନାଥ ଜଗନ୍ନାଥ ଅନୁବ୍ରତେ ଜପଇଂ ।
ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ସ୍ୱାମୀ କରିବା ମୋତେ ରକ୍ଷା
ରାମାୟେଣ ଗ୍ରନ୍ଥ କରିତ ମୋର ଇଚ୍ଛା ।
ବାଲମିକ ମୁନି ଯାହା କଲେକ ପ୍ରକାଶ
ପାର୍ବତୀ ଆଗେ ଯାହା କହିଲେ ବିଶ୍ୱବାସ ।

x x x

ଶ୍ରୀ ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ ଗ୍ରନ୍ଥ
ଏଥିର କବି ସେ ନୀଳଗିରି ଜଗନ୍ନାଥ ।
ସେହି ମୋର ହୃଦେ ବିଜେ କରିଥାନ୍ତି
ଆପଣାର ଚରିତ ଆପଣେ ବଖାଣନ୍ତି ।
ମୂଷାର ବିମ୍ବରୁ ଯେହ୍ନେ ବାହାର ଶ୍ୱେତ ନାଗ
ମୋହୋର ମୁଖରୁ ଗ୍ରନ୍ଥ ବେସେନେକ ବାଗ ।
ଶୁଣିବା ସୁଗ୍ୟଂଜନେ ରାମାଏଣ କାହାଣୀ
ସାମବେଦୁଂ ସମ୍ଭୂତ ଯେ ପରମ ବ୍ରହ୍ମ ବାଣୀ ।
ପାର୍ବତୀ ପଚାରନ୍ତି ଶୁଣିମା ସଦାଶିବ
ରାବଣ ବିନାଶି ଯେ ଅଇଲେ ରାଘେବ ।
ସୀତ୍ୟା ଘେନି ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ପ୍ରବେଶ
ହୋଇଲେ
ତହିଂର ଉତ୍ତାରେ କେବଣ କୃତ୍ୟ କଲେ ।

ସତ୍ୟସନ୍ଧ ରାଜାମାନଙ୍କ ବୃତ୍ତାନ୍ତ, ରାଜେନ୍ଦ୍ର ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଦେବୀ କମଳିନୀ ସୀତା

ଗହ ଗହ ଗହଳ ଶ୍ରୀରାମ ଆସ୍ଥାନ
ବଶିଷ୍ଠ ମୁନି କହନ୍ତି ପୂର୍ବର କଥାମାନ ।
ପ୍ରଶୁରାମ ବୋଲି ନୃପତିଏ ଥିଲା
ଆପଣେ ଭିଖ ମାଗି କୁଟୁମ୍ବ ପୋଷିଲା ।
ପରଜାନ୍ତ ଠହୁଂ କର ନଘେନଇଂ କିଛି
ପୁତ୍ର ଠହିଂ ଅଧିକ କରି ପରଜା ପାଳୁଅଛି ।
ଶତ୍ରୁ ହୋଇଲେ ଆସି ଯୁଝଇ ଆପଣେ
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ କରି ହାଣଇ ଯେକ ବାଣେ ।
ଡରେ ଅଇରି ନମାଡ଼ନ୍ତି ଦେଶ
ସର୍ବଦା ପର୍ଶୁରାମ ଧର୍ମେଣ ବିଶ୍ୱାସ ।
ଭିକ୍ଷା ମାଗିଣ ତଣ୍ଡୁଳ ଯେତେ ପାଇ
ତାହା ସେ ନୃପତି ରନ୍ଧନ କରି ଖାଇ ।
ପାଟ ମହାଦେଈ ଆପଣେଣ ରାଏ
ଦୁହିଙ୍କରି ମନ ଧର୍ମେଣ ସେ ଥାଏ ।
ଦିନେକ ରାଜା ନଗ୍ରେ ଭିକ୍ଷା ମାଗିଗଲା
ସାଧୁତର ଦୁଆରେ ପ୍ରାର୍ଥନା ସେହୁ କଲା ।
ଗୃହସ୍ଥାଣୀ ତାହା କର୍ଣ୍ଣେ ନ ଶୁଣିଲା
ଅସ୍ତି ନାସ୍ତି ନ ଶୁଣି ରାଜାହିଂ ରହିଥିଲା ।
ତୁଲୋ କେଡ଼େ ଲୋକ ନ ଶୁଣୁ ଯେ ତୁହି
ଘଡ଼ିଏ ହେଲା ରାଜା ଦ୍ୱାରେ ଉଭା ହୋଇ ।
ଯାହାର ପ୍ରସାଦେ ବିପୁଳ ଭୋଗ ଭୁଞ୍ଜି
ସେହୁ ଭିକ୍ଷା ମାଗଇ ଆମ୍ଭର ମନରଞ୍ଜି ।
ତହିଂକି ପୁଣି ତୁମ୍ଭେ ଯେଡ଼େକ ଅଗିଆନ
ଅସ୍ତି ନାସ୍ତି କଥା ନ କହ ବଚନ ।

ଗୃହସ୍ଥାଣୀ ବୋଇଲା ଲୋକଙ୍କ ବୋଲ ଶୁଣି
ଘଣ୍ଟା ବଜାଇଣ କି ଅଇଲା ନୃପମଣି ।
ତେବେ ସେ ଜାଣିମା ନା ଭିତରେଣ ଥାଇଂ
କୀରତି ଝଗଡ଼େ ତ ନାଗିଅଛି ମୁହିଂ ।
ତାହାଙ୍କର କଥାମାନ ଶୁଣିଲା ନୃପବର
ବୋଇଲା ଯେହୁ କଥା ତ ଅଟଇ ବେଭାର ।
ଯେ ଯାହା ବ୍ୟାପାରେ ଲୋକେ ଲାଗିଥାନ୍ତି
ମୁହିଂ ଆସି ଦ୍ୱାରେ ମାଗି କେହି ନ ଜାଣନ୍ତି ।
ଯେ କଥା ତ ମୋହୋର ଚିତ୍ତକୁ ଯୋଗାଇଲା
କାଲିଠାରୁ ଘଣ୍ଟା ବାନ୍ଧି ଆସିବି ବୋଇଲା ।
କୋପ ନ କଲା ସେ ମହାରାଜା ହୋଇ
ଜାନୁରେ ଘଣ୍ଟା ବାନ୍ଧି ବୁଲଇ ନରସାଇଂ ।
ଜାଣି ନଗ୍ର ଲୋକେ ଭିକ୍ଷା ଆଣି ଦେଲେ
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ରଜା ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ ।
ସ୍ୱର୍ଗେ ସୁରଗଣ ସାଧୁ ସାଧୁ କରନ୍ତି
ଜାନୁଘଣ୍ଟ ପ୍ରଶୁରାମ ବୋଲିଣ ବୋଲନ୍ତି ।
ଯୁଗେ ଯୁଗେ କୀରତି ରହିଲା ଶାସ୍ତ୍ର ଯୋଗେ
ତାହାକୁ ସେ ନୃପତି ବୋଲନ୍ତି ଭୂମି ଭାଗେ ।
ବେଣୁ ବୋଲିଣ ରାଜା ଯେକ ଥିଲା
କୁଲା କୁଣ୍ଢୋଇ ବିକିଣ ଦିନ ନେଲା ।
ପରଜା ପାଳଇ ସେ ଅତି ଯତ୍ନ କରି
ସେହୁ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇଲା ବସୁନ୍ଧରୀ ।
ସହସ୍ର ଯୋଜନେ ଯେବେ ଦୁଷ୍ଟ ଲୋକ ଥାନ୍ତି
ମନ୍ତ୍ରିଣ ନୃପତି ହାଣଇ ବାଆଂଶ ପାତି ।

ସେହିଠାରେ ମୁଣ୍ଡ ଛିଡ଼ି ପଡ଼ଇ ଧରଣୀ
କୁଳା କୁଣ୍ଡୋଇ ବିକଇ ପୁଣି ତାହାର
ରାଣୀ ।
ତାହା ସେ ମଣୋହି ପୁଣ କରନ୍ତି ବେନିଜନେ
ଯେହି ପୃଥ୍ୱୀରେ ଥିଲେ ଯେମନ୍ତ
ରାଜନେ ।
ପୋଖରୀ ଭିତରୁ ପାଣି ଆଣଇ ଯାଇ ରାଣୀ
ପାଦ ନ ତିନ୍ତଇ ସ୍ୱରୂପ ଏ ବାଣୀ ।
ଜଳେ ପଶନ୍ତେ ପାଦ ନ ତିନ୍ତିଲା
ଯହୁଁ ସେ ରାଜା ସତ୍ୟ ପାଳିଥିଲା ।
ଯେସନେକ କରି ପାଳଇ ଜନ ପ୍ରଜା
ପ୍ରଭାତେଣ ନାମ ସୁମରନ୍ତି ବେଣୁ ରାଜା ।
ଶ୍ରୀବନ୍ତ ନାମେ ନୃପତିର ମହିମା ଅଗୋଚର
ଆପଣା ଦେହରୁ ଦେଲା ଶେଣାକୁ ଆହାର ।
ଜୀମୂତବାହାନ ରାଜା ଅସଂଖ୍ୟ କର୍ମ କଲା
ଶରଣ ରଖି ଗରୁଡ଼େ ଅଧେକ ଦେହ
ଦେଲା ।
ଭୋ ରାମ ତୁମର ଉପର ବଂଶେ ହରିଚନ୍ଦନ
ମହାରଥୀ
କହିଲେ ନସରଇ ତାହାର ପୁଣ୍ୟ କଥା ।
ଧର୍ମର ଛଳେ ରାଜା ଭାରିଯା ବିକ୍ରେ କଲା
ଆଜହିଂ ସେ କଥା ପୁରାଣେ ରହିଲା ।
ବଳି ନୃପତି ଧର୍ମେ ଜିଣିଲା ତିନିପୁର
ତାହାକୁ ଅହନ୍ତ କଲେ ସର୍ବସୁର ।
କପଟେ ବାସୁଦେବ ମାଗିଲେ ଆସି ଦାନ
ଜାଣିଣ ସତ୍ୟ କଲା ବଳି ରାଜନ ।
ସତ୍ୟ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ରାସାତଳେ ଗଲା
ଯେ ମହୀ ମଣ୍ଡଳେ କଥା ବୁହାଇଲା ।
ଆବର ଅନେକ ଯେଥି ଥିଲେ ନୃପମଣି
ଧର୍ମ ପରାଏଣ ସେ ପାପ ପୁଣ୍ୟ ଗ୍ୟାନୀ ।

ଧର୍ମ କୀରତି ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଥାଇ
ତୁ ରାଜା ଧର୍ମେଣ ପାଳ ଯେହ୍ନେ ମହୀ ।
ଶୁଣିଣ ରଘୁନାଥ ହସିଣ ବୋଲନ୍ତି
ଭୋ ବଶିଷ୍ଟ ତୁ ଯେଉଂଣ ଦେଶ ମନ୍ତ୍ରୀ ।
ସେ ଦେଶ ସ୍ୱଭାବେତ ସୁଲଭ ହୋଇବ
ପୃଥ୍ୱୀ ଦେବୀ ଆନନ୍ଦେ ବିବିଧ ରତ୍ନ ଦେବ ।
ମୋତେ କିମ୍ପା ଶ୍ଳେଷନା କହୁଛୁ ଭୋ ଯତି
ଶୁଣିଣ ହୋଇ ହୋଇ ବୋଇଲେ ସକଳ
ନୃପତି ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣଗୋ ମାହେଶ୍ୱରୀ
ମିଥିଳା ଦେଶରେ ଯେ ଜନେକ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଚାହିଂ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ
ବଶିଷ୍ଟେ କହିଲେ ଏ ଯେତେକ କୀର୍ତ୍ତିମାନ ।
ସେମାନେ ହେ ରାମ ନୁହନ୍ତି ତୋତେ ସରି
ତୁହି ସେ ଆଦିମୂଳ ଅଟୁ ରାବଣାରି ।
ଅନନ୍ତ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଅନନ୍ତଶୟନ
ଦେବାଧିରାଜ ଶିରୋମଣି ତୁ ଗରୁଡ଼
ଆସନ ।
ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧାରୀ ତୁ ଅଟୁ ଚତୁର୍ଭୁଜ
ପୀତ ବସନ ଶ୍ରୀବସ୍ତ ଲାଞ୍ଛନ
ଅଧୋକ୍ଷଜ ।
ଯତନେ ଜନମିଲୁ ଅସୁର ବଳମାରି
ଆନରେ ରାବଣ ଯହୁଂ ନୋହିଲା ସଂହାରି ।
ମୋହୋର ପୁଣ୍ୟେ ତୋତେ ଦୋହିତା
ଦେଲି
ଅନେକ ଜନ୍ମର ପାପ ଛଡ଼ାଇଲି ।
ଯେବେ ଶ୍ରୀରାମ ତୁ ମୋହର ବୋଲକର
ଯେତେକ ଅଛି ମୋହର ଧନରତ୍ନ ଭଣ୍ଡାର ।
ରାଜ୍ୟ ସହିତେଣ ତୋତେ ମୁହିଂ ଦେଲି
ରତ୍ନ ପଦାର୍ଥ ଗୋ ସୀତ୍ୟାକୁ ସମର୍ପିଲି ।

ଚତୁରାଙ୍ଗ ବଳ ମୋର ତୋହୋର ସଙ୍ଗେ
ଥାଉ ।
କିମ୍ବା ମୁଂ ରାଜ୍ୟ ଭାର ବହିବଇଂ ଆଉ ।
ତୋହୋର ପ୍ରାଏକ ଜ୍ଜୁଆଇଂ ଅଛଇ ଯାହାର
ଇହଲୋକ ପରଲୋକ ଭୟଥିବ କିମ୍ପାଇ
ତାହାର ।
ତୁ ରାମ ସତ୍ୟବନ୍ତ ପୁରୁଷ ଗ୍ୟାନବନ୍ତ
ସୀତାର ଦୋଷ ମୁଂ ମାଗଇ ତୁମ୍ଭନ୍ତ ।
ସେ ତୋହୋର ଦାସୀ ତୁ ତାହାର ସ୍ୱାମୀ
ତୁହି ସେ ନାରାଏଣ ସେ ଅଟେ ହାଦେ
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।
ପ୍ରକୃତି ପୁରୁଷ ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ବେନି ଜନ
ତୁହି ସେ ତାହାକୁ ବର ପଣେ ଭାର୍ଜନ ।
ମୋହୋର ବୋଲିବାର ନୁହଇ ଉଚିତ
ତୁହି ସେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଅନାଦି
ଜଗତ୍‌ଭୂତ ।
ଯେତେ ବୋଲି ଜନେକ ଉଠି ରାମକୁ
କୋଳ କଲେ
ସୀତୟାକୁ ଡିଆରିଣ ମିଥିଳାକୁ ଗଲେ ।
ଜନେକର ଯାତ୍ରେଣ ଶ୍ରୀରାମ ଗୋଡ଼ାଇଲେ
ନବରୁ ବାହାର ହୋଇ ସରଯୁ ଯାଏ
ଗଲେ ।
ଥୋକାଏ ଦୂରୁ ଆଇଲେ ବାହୁଡ଼ି
ମନୋରଥ ନାମେ ହୟବର ଚଢ଼ି ।
ଶିରେ ଶ୍ୱେତଛତ୍ର ଉଡ଼ି ଫରହର
ରଥଗଜ ଅଶ୍ୱ ପାଦାନ୍ତି ଅପାର ।
ନବରେଣ କିଏ କଲେକ ଦାଶରଥି
ବୋଲନ୍ତି ସଦାଶିବ ଶୁଣ ଗୋ ପାର୍ବତୀ ।

x x x

ଶୁଣି ରାଜାମାନେ ଶିରେ ହସ୍ତ ଦେଲେ
ଆମ୍ଭେ ତୋହୋର ଭୃତ୍ୟ ଅଟୁସି
ବୋଇଲେ ।
ତୁ ଦେବ ରାଜାଙ୍କର ଉପରେ ଅଟୁ ଇନ୍ଦ୍ର
ରାଜେନ୍ଦ୍ର ପଦ ତୋତେ ଦେଲୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ।

x x x

ବନ୍ଦଇ ଜଗନ୍ନାଥ ପୁଂରୁଣା ହେବା ମତେ
ମୁହିଂ ଚାରୁ କଥା କହୁଅଛି ତୋତେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ରୂପେ ତୋହୋର ମହିମା ଅପାର
ଯେହାଶୁଣି ମୁଂ ହୋଇବଇଂ ପାର ।
ତେଣୁ କରିଣ ତୋହୋର ବଖାଣଇ ଗ୍ରନ୍ଥ
ତୁ ମୋତେ ଅନୁଗ୍ରହ କର ରଘୁନାଥ ।
ରାବଣ ମାରି ତୁ ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ଅଇଲୁ
ଜାନେକୀ କୋଳେ ଧରି ଅବିଷେକ
ହୋଇଲୁ ।
ସୁଗ୍ରୀ ବିଭୀଷେଣକୁ ପଠିଆଇଲୁ ନିଜ ଦେଶ
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ତୁ କଲୁ ଯିସ ଯିସ ।
ଯେଗାର ସହସ୍ର ତୁ ବରଷ ଭୋଗ କଲୁ
ତିନିପୁର ଲୋକଙ୍କୁ ଅଭଏ ବର ଦେଲୁ ।
କାଳେ କ୍ଷୀରୋଦ୍ରେ ଅନନ୍ତ ଶେଯ୍ୟ କରି
ଯୋଗନିଦ୍ରା ଗଲୁ ତୁ ନିଜ ଗୁଣ ସୁମରି ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କି ଜଗାଇ ପାହାରି
ନିଦେ ଅଚେତନ ହୋଇଲୁ ମଧୁହାରି ।
ସମଏକ ପୁଣ କୃଷ୍ଣ ଅବତାର
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ତୋ ମହିମା ଅପାର ।
ଯେ କଥାମାନ ତୋହୋର ଚିତୋଉଣ ଥିବି
ତେଣୁ ବିଚାରଇଂ ମୁଂ ରାମାଏଣ କହିବି ।
ବାଲମ୍ମିକ ମୁନି ସେ ଜାଣନ୍ତି ତଥ୍ୟ ବାଣୀ
ପାର୍ବତୀ ଜାଣିଲେ ଶିବ ମୁଖୁ ଶୁଣି ।
କହନ୍ତି ସଦାଶିବ ଉତ୍ତରା କାଣ୍ଡ ଚରିତ
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଦଶରଥ ପୁତ୍ର ।

ହନୁମନ୍ତ ସହିତେ ସମସ୍ତେ ଯହୁଁ ଗଲେ
ଅଯୋଧ୍ୟା କଟକେ ରାମ ଅନେକ
ଭୋଗକଲେ ।
ମୃଗୟା ବିନୋଦେ ଗଜ ବେଣ୍ଟ ଯାନ୍ତି
ଶ୍ରୀରାମ କାନନେ ପୁଣି ଜଳକ୍ରୀଡ଼ା
କରୁଥାନ୍ତି ।
ବସନ୍ତେଣ ମଧୁବନେ ସୀତୟା ସହିତେ
ବରଷାଏଣ ଗୁପତ ଘରଣୀ ଆଏତେ ।
ଶରଦରେ ଜଗତୀ ଉପରେ ଉଠିଥାନ୍ତି
ଶିଶିରେ ଦକ୍ଷିଣ ମେଲାଏ ପହୁଡ଼ନ୍ତି ।
ଅଗର କାଠ ଅଗ୍ନି ଜଳଇ କିଛି ଦୂରେ
ଗିଲିମ ଟେରା ବାଡ଼ ଚାନ୍ଦୁଆ ଉପରେ ।
ପାଟର ମଶହେରୀ ଧୂପକାଠି ଧୂଆଁ
ଚାରିକତି ମଉଡ଼ ସଭାବେ ଉଟମୁହାଂ ।
ମେଘରେ ସୀତ୍ୟା ଘେନି ଶ୍ରୀରାମ ଅବକାଶ
ବିବିଧ ଭୋଗ କରି ଜାନେକୀ ବିଳାସ ।
ହେମ ଋତୁରେ ପାହାନ୍ତି ବେଣ୍ଟ ଯାନ୍ତି
କୁହୁଡ଼ି ବେଳେ ଗୋଡ଼ାଇ ହାତୀଙ୍କି ଧରନ୍ତି ।
ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ି ଦୁଆଡ଼ ହାଥୀ ଚଢ଼ି ବୁଲି
ଗୋଡ଼ାଇ ହାଣନ୍ତି ଅରଣା ପୋଲୁହ
ମେଲି ।
ନଦୀର ବାଲିରେ ସାଂଗ୍ରାମ ପାଞ୍ଚୁଥାନ୍ତି
ପରବ କାଳେ ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଯାନ୍ତି ।
ଅକଣ୍ଟେକ ରାଜ୍ୟ ଚତୁରାଙ୍ଗ ବଳ
ଯହିଂ ସେ ନ ପେଷନ୍ତି କାଳ ଯେ ବିକାଳ ।
ଯେବଣ କୃଷିକି ଯେତେବେଳେ ଯିସ
ଛଡ଼ ଋତୁଏ ନିର୍ବାଣ କରନ୍ତି ସେ ଶସ୍ୟ ।
ଧନେଣ ଗରିଷ୍ଠ ସକଳ ଜନ ପ୍ରଜା
ସତ୍ୟେଣ ଆତଯାତ ଶ୍ରୀରାମ ଯହିଂ ରାଜା ।
ରୋଗ ନପଶିଲେ ଅଯୋଧ୍ୟା ଦେଶ ସୀମା
ମୃତ୍ୟୁ ନପଶଇ ଶ୍ରୀରାମର ମହିମା ।
ପାପୀ ଜନ ହୋଇ ନରହିଲେ କେହି
ପୁରୁଷେ କାମଦେବ ପ୍ରାଏକ ଦେହ ବହି ।
ସ୍ତିରୀମାନେ ସମସ୍ତେ ରତିକି ପଟାନ୍ତର
ଚିତ୍ରସେନ ଗନ୍ଧର୍ବ ଜାଣି ଦିଶନ୍ତି କୁମାର ।
ଦୋହିତାଏ ଗଉରୀ ପ୍ରାଏକ ଖେଳୁଥାନ୍ତି
ଚାରିପାଦେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସତ୍ୟ ନ ଛାଡ଼ନ୍ତି ।
ଦେବାଦୟା ସେ ନ ଛାଡ଼ନ୍ତି ଜଣେ
କେଉଣ ଅସମ୍ଭବ ଅଯୋଧା ଭୁବନେ ।
ସବୁରିଙ୍କରି ଘରେ ବାଜଇ ଶଙ୍ଖ ଧ୍ୱନି
ନିତି ନିତି ଦୁଲାଇ ଥାଇ ସିନ୍ଧୁର ନନ୍ଦିନୀ ।
ତୁ ଅଟୁ ରାମ ସେ ଅଟଳାଚଳ ଲକ୍ଷ୍ମୀ
ସୀତ୍ୟା ଘେନି ଯହିଂ ଶ୍ରୀରାମ ଚନ୍ଦ୍ର ଅଛି ।
ସେ ପୁରେ ଅପୂର୍ବ କେବଣ ପଦାର୍ଥ
ଅନନ୍ତ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ରଘୁନାଥ ।
ଦିନେକ ରଘୁନାଥ ତିନି ଭାଇନ୍ତ ରାଇ
ଅନେକ ଅଳଙ୍କାର ଦେଲେ ତୋଷ ହୋଇ ।
ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ପାଦାନ୍ତି ବହୁତ ଦେଲେ
ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଥିବେଟି ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ ।
ଧନ ବସ୍ତ୍ର ଦେଶ ଶାସନ ଦେଲେକ ପାଇଂ
ପୁରୁଷାର୍ଥ ତ୍ରିପ୍ତି ହୋଇଲେ ତିନିଭାଇ ।
ଚତୁରାଙ୍ଗ ବଳ ଭ୍ରଥକୁ ସମର୍ପିଲେ
ଶତ୍ରୁଘନ ମୂଳେ ଭଣ୍ଡାର ଦିଆଇ ଦେଲେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ଲାଗଇ ଅନ୍ତେପୁର କଥା
ଯେସନେକ ରୂପେ ବାଣ୍ଟିଲେ ରଘୁନାଥା ।
ସୀତ୍ୟାର ସଙ୍ଗେ ଭଗ୍ନୀମାନେ ହରନ୍ତି ଦିନ
ତିନି ଭାଇଙ୍କର ନବର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ।
ରାତ୍ରେଣ ଯେ ଯାହା ସ୍ୱାମୀ ପାଶେ ଯାନ୍ତି
ଦିବସେ ଜାନେକୀଙ୍କ ସେବା କରିଥାନ୍ତି ।
ଯେତେ ଦାସୀ ତାଙ୍କର ବାପଘରେ ଥିଲେ

ମନମାୟା ସହିତେଣ ସମସ୍ତେ ଅଇଲେ ।
ବୃଦ୍ଧା ସ୍ତିରୀମାନେ ଯେତେଥିଲେ ପୂର୍ବେ ସଙ୍ଗେ
ସୀତୟା ମନ ହରନ୍ତି ନାନା ରଙ୍ଗେ ।
ବିଭା ହୋଇ ଆସିବାର ବେଳେ ସେ ନଇଲେ
ବନବାସୁଂ ଅଇଲାଂକୁ ସମସ୍ତେ ଅଇଲେ ।
ଶରଧାଏ ଅଇଲେ ସୀତ୍ୟା ନଛାଡ଼ିଲେ
ଜଣେ ଜଣେ ବୁହାଇ ତାହାନ୍ତ ବୋଇଲେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଗଉରୋବ କହିଲେ ନସରି
ସେମାନେ ଜାଣନ୍ତି ସେ ସୀତ୍ୟାକୁ ସେବା କରି ।
ବରୁଣ ଦେଲା ରନ୍ ଶ୍ରୀରାମ ଆଣିଥିଲେ
ଜାନେକୀ ସାଦ୍ରିଶେ ଆଏ ଗଢ଼ାଇଲେ ।
ଶ୍ରବଣକୁ ତଡ଼କୀ ଉପରକୁ ବେଷ୍ଟୁଲା
ପାଶକଇ ପଦ୍ମ କଢ଼ି ଚଉପାଶେ ଘଟିଲା ।
ଶିରରେ ମୋତି ଜାଲି ମଥାରେ ମଥାମଣି
କାର୍ତ୍ତିକ ପୁଞ୍ଜି ଜାଣି ନାସାରେ ବସଣୀ ।
କଣ୍ଠକଇ ହାର ମୁକୁତା ଶତେ ସରି
ନୀଳମଣି ମାଣିକ୍ୟ ଯେ ଗୁନ୍ଥିଲା ଅନୁସରି ।
ପ୍ରବାଳ ମାଳ ମାଳ ହୀରା ପୀଢ଼ ମିଶା
ଶୁଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣର ଅପୂର୍ବ ଧାନ ଶିଂସା ।
ମାଳି ମାଳି କରି ପୁଣି ବ୍ରହ୍ମଜାତି ହୀରା
ଯେକସରି ଦୋସରି ତିସରି ଚଉସରା ।
ବାଳ ଅର୍କ ପ୍ରାଏକ ମାଣିକ୍ୟ ପଦେକ
ମୁକତା କଢ଼ିରେ ଲିହିଲା ସୁନା ରେଖ ।
ପଦ୍ମରାଗ ମଣି ଶତେ ଶତେ ସରି
ଆବରଣ କଲେ ସତୀ ଅତି ଶ୍ରଧା କରି ।
ଅନନ୍ତ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଯେଉଁ ଠାକୁରାଣୀ
ତାହାଙ୍କ ଅଳଙ୍କାର କେ ପାରିବାକ ଗଣି ।
ନାଭି ପରିଯନ୍ତେ ଲମ୍ବଇ ହାରମାନ
ଘଟଣ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରତି ଆନ ଆନ ।
ବାହାକୁ ବାହୁଟି ଯାଉଂଳି ତାଡ଼ ବିଦ
ପାଟଗଣ୍ଠି ସୁନ୍ଦର ଝୁମ୍ପା ପରିଛନ୍ଦ ।
ହସ୍ତକଇ ବାହି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଚୁଡ଼ି
ଆଗପଛେ ବାଜେଣି ସରଳ ବେନିଯୋଡ଼ି ।
କରେଣ କଙ୍କଣ ମଙ୍ଗଳ ସୂତ୍ର ମୁଦି
କର ପଲବ ଜାଲି କଚଟିରେ ଛନ୍ଦି ।
ହୃଦକଇ କାଞ୍ଚୋଲି ସେ ଗଜମୋତି ମଏ
ଥନ ଯୁଗଳ କି କମଳ କଢ଼ି ପ୍ରାଏ ।
କନ୍ଧରେଣ ଥାଇ ପୁଣ ରଙ୍ଗ ପାଟ ଫୁଲି
ପଛକୁ ଛଟକ ବୋଲିଣ ଯାହା ବୋଲି ।
କଟିରେ କଟି ମେଖଳା ଗଜ ମୋତି ହୀରା
ନୀଳା ପଗଡ଼ ନାଏକ ରୁଦ୍ର ହୀରା ।
ଯାଉଳି ମୁକୁତା ଦୋସରି ପନ୍ତି ପନ୍ତି
ବିସ୍ତାର ବକ୍ଷସ୍ଥଳେ ଶୋଭା ପାଉଛନ୍ତି ।
ରସାଣିଲା ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଶିକୁଳି କମ କରି
ବାନ୍ଧିଲା ମାଣିକ୍ୟ ତହିଂ ଗୋଟି ଗୋଟି ଭରି ।
ଖଞ୍ଜାମୂଳେ କାପ କଳସ ମଗର ମୁଖ
କୋଟି ଶୁଦ୍ଧ ହୀରା ଅଛି ରେଖ ରେଖ ।
କାଞ୍ଚନ ଖଣ୍ଡି ଖଣ୍ଡି ଖଞ୍ଜା କମ ସଙ୍ଗେ
ସୁନା ଘଣ୍ଟି ଘାଗୁଡ଼ି ବାଜଇ ନାନା ରଙ୍ଗେ ।
ଚରଣେକେ ତୋଡ଼ର ଚରଣକେ ନୂପୁର
ଗୋଲ କମ ଗୋଟି ବାଜଇ ମଧୁର ।
ଗୋଡ଼ ବଢ଼ାବନ୍ତେ ରୁଣଝୁଣ ବାଜେ
ଦୁଇ ପାଦକୁ ଛଟକ ହୋଇ ସାଜେ ।
ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠିରେ ଝୁଣ୍ଟିଆ ନବରନ୍ ମଏ
ଯତନେ ରଘୁନାଥ ଗଢ଼ାଇ ଦେଲେ ଆଏ ।
ଦିନକେ ତିନିବେଳ ଆନଆନ ଅଳଙ୍କାର
ସାତରନ୍ ସୀତ୍ୟା ଆଭରଣ ସାତବାର ।

ଲକ୍ଷେକ ପରିବାରୀ ଦେଇଛନ୍ତି ଭ୍ରଥା
ଆପଣେ ଅନନ୍ତ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କରତା ।
ବିବିଧ ସୁଖ ଭୋଗ ଦିଅନ୍ତି ଯେଉଂଦେବୀ
ଆପଣେ ଦେହଘେନି ବୋଲଇ ବିଳସିବି ।
ତାହାଙ୍କର ସଧ କଲେ କେଉଣ ଅବା ନାହିଂ
ପନ୍ଦେକ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ନିତ୍ୟେ ଦିଅନ୍ତି ତାହାର ସାଇଂ ।
ତାହା ସେ ଜାନେକୀ ଦିଅନ୍ତି ପ୍ରଭାତେ ଦାନ
ମାଗନ୍ତା ମାଗିଲେ ହସ୍ତରୁ ଦିଅନ୍ତି ଧନ ।
ଜନେକ ଭଣ୍ଡାରୁ ଆସଇ ଲକ୍ଷେ ଲକ୍ଷେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ
ନିତିଧନ ଦିଅଇ ସେ ହୋଇଣ ତୋଷମନ ।
ନୋହିଲେ କୁବେର ପଦ ନଥାଇ ଯେ କ୍ଷଣେ
ବ୍ରହ୍ମା ସହିତେ କହି ଅଛନ୍ତି ସୁରଗଣେ ।
ଯାହାର ଚରଣେ ଶରଣ ଅଷ୍ଟ ନିଧି
ତାହାକୁ କି ଅପୂର୍ବ ଅଟଇ ଋଧିସିଧି ।
ଯାହା ଅନ୍ନ ଖାଇଣ ସଦାଶିବ କଳ୍ପି
ମଙ୍ଗଳାଙ୍କର ମୋହେ ଯେ ହୋଇଥିଲେ ପାପୀ ।
ସିଧ୍ୟ ନେଇ ଦେଲେ ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ଅନ୍ନ
ତେଣେ ସେ ଅନାଦି ନାଥ ପାଇଲେ ଜୀବନ ।
ସବୁକାଳେ ସିଦ୍ଧ ଅଟଇ ବସନ୍ଧରୀ
ତହୁଂ ଜାତ ହୋଇଲେ ଜନେକ କୁମାରୀ ।
ସଂଏ ନାରାଏଣ ଅଟଇ ଯାହାର ବର
ରୂପେକ ଥିଲା ଯାଇଂ ରାବଣ ଘରର ।
ନାରଦଙ୍କ ବଚନେ ବ୍ରହ୍ମାର ସନମତେ
ସ୍ୱାମୀକୁ ଲୁଚା ଦେଲା ଅଗ୍ନିରେ ଗୁପତେ ।
ଛାୟାରୁ ମାୟା ରୂପେକ ଜାତ କଲା
ରାବଣକୁ ଖାଇବ ବୋଲି ଦେଖାଇଣ ଦେଲା ।
ମାୟାରେ ମୋହିଲୁ ତାର ସଙ୍ଗେ ଲଙ୍କା ଗଲୁ
ସଗୋତ୍ର ନାଶି ତାର ବାହୁଡ଼ି ଅଇଲୁ ।
ପୁଣି ଅଗ୍ନି ଭିତରୁ ହୋଇଲେ ବାହାର
ମହାମାୟା ନାମ ଅଟଇ ଯାହାର ।
ତୁ ଦେବୀ କମଳା ଗୋ ରାମ ପାଟରାଣୀ
ମୋତେ ଅନୁଗ୍ରହ କରିବା ଗୋସାମଣି ।
ବଳରାମ ଦାସ ମୁଂ ଜଗନ୍ନାଥର ଦାସ
ହରି ରମଣୀ ବୋଲି କଲି ତୋତେ ଆଶ ।
ତୁ ଦେବୀ ସଦୟା କରସି ମୋତେ ଯେବେ
ଜଗନ୍ନାଥ ଅନୁଗ୍ରହ ହୋଇଲାନି ଯେବେ ।
ତେଣୁ ସେ ଅନୁଗ୍ରହ ଉଚିତ ତୁମ୍ଭର
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କୁ ଦେଖି ସଦୟା ମୋତେ କର ।
ଜଏ ଜଏ ଜନେକ ଦୁହିତା କମଳାକ୍ଷୀ
ଶ୍ରୀରାମକୁ ବର ତୁ ବରିଲୁ ଦେଖି ଗଛି ।
ଅକଣ୍ଟେକ ରାଜ୍ୟ ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ଭୋଗକଲୁ
ଅନାସ୍ତ ଜନକଇ ଶରଣ ସମ୍ଭାଳିଲୁ ।
ଶାଶୁଙ୍କୁ ଭଗତି ନିଜ ପତିଙ୍କି ସେବା
ଆପଣେ ଭୋଗ୍ୟ କରି ପରକଇ ଦେବା ।
ଯେ କଥା ବିର୍ଭକେ ନାହିଂ ତୋର ଆନ
ଦେଖି ପରମ ତୋଷ କଉଶଲାର ନାନ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଦେବତା ଦେଲା ଅମଳାଣ ଶାଢ଼ୀ
ତ୍ରିବିଧ କରିଣ ଦେଲେ ମାସ ପଡ଼ି ।
ପୁଷ୍ପ ଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନ ବହୁତ ସେ ଦେଲେ
ମୃଗ ନାଭି କସ୍ତୁରୀ କର୍ପୂର ସମର୍ପିଲେ ।
ତିନି ବହେଣୀଯେ ସୀତ୍ୟାଙ୍କର ସାନ
ଭାଇଙ୍କର ଭାରିଯାକୁ ଦେଲେ ଆଏମାନ ।
ସୀତ୍ୟାଙ୍କୁ ଯେସନେକେ ବେଭାର ଯେଉଁ କଥା

ଅନରୂପେ ତାହାଙ୍କୁ ଦେଲେ ରଘୁନାଥ ।
ସୁମନ୍ତ ମନ୍ତ୍ରୀକି ସମର୍ପିଲେ ରାଜ୍ୟ
ସୁଖ ଭୋଗ ଆଶ୍ରେ କଲେ କଉଶୁଲାର
ତନୁଜ ।
ଗ୍ରୀଷମେ ସୁବାସିଲା ଜଳରେ ପଶିଥାନ୍ତି
ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଅମୃତ ଆଣିଣ ନିତି ଖାନ୍ତି
ପାରିଜାତେକ ପୁଷ୍ପ ଥାନ୍ତି ଗଭା ଲାଇଂ
ମଳୟ ଜର ଜର ଚନ୍ଦନ ଲେପ ହୋଇଂ ।
ଯେବଣ ହିଂ ପୁଷ୍ପ ଗନ୍ଧ ଚିପୁଡ଼ିଲେ ପଡ଼େ
ସେ କୁସୁମ ରାମ ଯତନେ ହେଂ ଲୋଡ଼େ ।
ହାତେ ଘେନିଲେ ଯେହ୍ନେଂ ସୁନାକମ କରି
ସେ ଆଏ ଶ୍ରୀରାମ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ଭରି ।
ରାଜ ଇନ୍ଦ୍ରପଦ ହୋଇଲେ ଅବିଷେକ
ରାଜ୍ୟେ ରାଜ୍ୟେଶ୍ୱର ବୋଲନ୍ତି ସର୍ବ
ଲୋକ ।
ନାନା ବିନୋଦେ ପୁଣ ଆନନ୍ଦ ଗୋସାଇଂ
ସମସ୍ତ କଳାଏ ନିପୁଣ ରଘୁସାଇଂ ।
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କର ବୋଲେ ପାଳନ୍ତି ମେଦିନୀ
ବୁଦ୍ଧି ଦ୍ୟନ୍ତି କଶ୍ୟପ ଜାବାଳି ମାହାମୁନି ।
ବାମଦେବଙ୍କୁ ଥୋଇ ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟ କରି
ମାତୃଗଣଙ୍କୁ ବହୁ ବିନୋଇ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ଦୂତୀ ଇନ୍ଦ୍ର ପାଏ ଦିଶନ୍ତି ରଘୁନାନ
ଦିନେକ ବସିଅଛନ୍ତି ସମ୍ପର୍ବ ଆସନ ।

X X X

ଭୋ ରାମ ଯେବଣ ଦିନ ହୋଇଲୁ
ଅବିଷେକ
ସୁଖୀ ହୋଇଲେଣି ଅଯୋଧ୍ୟାପୁରେ
ଲୋକ ।
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ରୋଗୀ କେହି ନାହିଂ
ତୋହୋର ପରା ରାଜା ହୋଇବ ଆଉ
କାହିଂ ।
ଯେ ଅଯୋଧ୍ୟାପୁର ଅମରାବତୀ ସମ
ଯେବଣ ଦେଶ ସୀମାରେ ନ ପଶଇ ଯମ ।
ସର୍ବଦା ବସନ୍ତ ଋତୁ ଯେଥେ ଥାଇ
କାଳ ଅନରୂପେ ପୃଥୀ ଫଳ ଦେଇ ।
ଗାଈ କ୍ଷୀରବନ୍ତୀ ନାରୀ ପୁତ୍ରବନ୍ତୀ
ସମସ୍ତେ ହେଂ ଗ୍ୟାନବନ୍ତ ସତ୍ୟ ଆଚରନ୍ତି ।
ଦେବା ଦୟା ଯେ ଅଛଇ ସୁବୁଙ୍କରି
ଗୁରୁ ଗଉରୋବ ମାନନା ସବୁଙ୍କରି ।
ସଂଗ୍ରାମରେ ସୁରବନ୍ତ ଅଟନ୍ତି ଛତ୍ରୀଗଣ
ବେଦମନ୍ତ୍ରେ ନିର୍ଜିତ ତୋ ଦେଶ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ବଣିଜାରେ ବଶ୍ୟ ବେପାରେ ନିର୍ଜିତା
କୃଷିର ପାଗ ଚିହ୍ନନ୍ତି କୃଷିବନ୍ତା ।
ଅନ୍ୟାଏ ଉପଦର୍ପ ନାହିଂନା ତୋର ପୁରୀ
ଧନ୍ୟ ମହିମା ତୋର ରଘୁବଂଶ
ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ଶୁଣ କାହାଣୀ ମୋ ଯେଥୁଅନ୍ତେ ଭଲେ
ଶୁଣ ଗୋ ଭବାନୀ ଶଙ୍କର ବୋଇଲେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ରାଜ୍ୟ କରନ୍ତି ଅଯୋଧା ନାମେ
ପୁରେ
ଦେବେ ତୋଷ ହୋନ୍ତି ଦେଖି ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ।

ମଧୁର ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଓ ସୀତାଙ୍କ ଦୋହଦ

ପରଜାଏ ସୁସ୍ଥ କିଛି ହିଂ ଭଏ ନାହିଂ
ଅକଣ୍ଟେକ ରାଜ୍ୟ କରନ୍ତି ରଘୁସାଇଂ ।
ଭାଇନ୍ତ ଅଇଶ୍ବର୍ଯ୍ୟ ଦିଗପାଳ ସମ
ଦଶ ସହସ୍ର ବରଷ ରାଜ୍ୟେ ରାଜ୍ୟ କଲେ
ରାମ ।
ଅବିଛନେ ଜାନେକୀକି ଘେନିଣ ଅବକାଶ
ଅପୂର୍ବ ତୋଟାୟେକ ରଞ୍ଚିଲେ ରଘୁଶିଷ ।
ତହିଂ ରୂପିଲେକ ଆମ୍ବ ପଣସ ଗଛ
ନଟୀକାଳ ଆତ କଦଳୀ ଦାରାକ୍ଷ ।
ଟଭା ନାରଙ୍ଗ ନେମ୍ବାଭ କରମଙ୍ଗା
ଜମ୍ବିଳ ବରକୋଳି କଇଥ ମୁନଙ୍ଗା ।
ପାଣି ଅୟେଳା ଡାଳିମ୍ବ ଖିରକୋଳି
ଉଆଉ ପାଳଧୁଆ ଯେ ଗଙ୍ଗଶିଉଳି ।
ଖଜୁରୀ ମହୁଲ ସେ କରବା ସାନଆମ୍ବ
ତେନ୍ତୁଳି ଭାଲିଆ ଜମ୍ବାଳ ଜାମୁ ନିମ୍ବ ।
ଅପୂର୍ବ ଫଳମାନ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଅଣାଇଲେ
ବିବିଧ ବନ ପୁଷ୍ପ ତହିଂରେ ଲଗାଇଲେ ।
ଚମ୍ପା ନାଗେଶ୍ୱର କରୁଣା କେତକୀ
ଦଏଣା ମରୁଆ କୁନ୍ଦ କୁମୁଦ ଧାତୁକୀ ।
ବଗହୁଳ ମଲ୍ଲୀ ମାଳତୀ ଜାଇ ଜୁଇ
କଞ୍ଚଣ କଣେଅର ତରାଟ ସେ ଲଗାଇ ।
ଛୁରିଅନା ଗୁଳିଚା ପୁନାଗଙ୍ଗ ଉତ୍ପଳ
ମନ୍ଦାର ବଧୁଲ କୁରୁବେଲି କୁରୁଆଳ ।
ବୀରଭଦ୍ର ତୁଳସୀ ଅନୁପାମ ଗଛ
ଯତନେ ଦେଇଂ ପଠିଆଇଲେ ସହସ୍ରାକ୍ଷ ।
ସେ ବୃକ୍ଷଙ୍କର ମୂଳେ ସୁବର୍ଣ୍ଣର ବେଦୀ
ପନୀର ପାଣି କ୍ରପୂର ଖତ ମେଦି ।
ଖରତର ହୋଇ ନ ବହଇ ପବନ
କୋକିଳ ଚଡ଼ାଇ ରଡ଼ନ୍ତି ଘନ ଘନ ।
ଝିଙ୍କାରୀ ଶବଦ ଶୁଣିଣ ଉନ୍ମତ
ମୟୂର ଚଢ଼ଇ ଚରନ୍ତି ଯୂଥ ଯୂଥ ।
ଡାହୁକ ପକ୍ଷୀର ଅପୂର୍ବ ରସବାଣୀ
କୁମ୍ଭାଟୁଆ ଭାଷଇ ବେଳକାଳ ଜାଣି ।
ପଞ୍ଜୁରନ୍ତେ ଚାନ୍ଦୁଆ ଉପରେ ଅଛି ଟାଣି
ତିମିରି ଭିତରେ କି ଚନ୍ଦ୍ରମା ଉଦେ ଜାଣି ।
ସିନ୍ଦୂରୀ ପାଟର ପଡ଼ଇ ଦିବ୍ୟ ଟେରା
କତି କତି ଲମ୍ବଇ ଗଜମୋତି ଝରା ।
କର୍ପୂରର ଗୁଣ୍ଡି ଧୂଳି କରି ପାଡ଼ି
ପୁଷ୍ପେକ ମଣ୍ଡିଲା ଅଛି ଚଉକେକ ଛାଡ଼ି ।
ନିରନ୍ତରେ ଚାମର ଉପରେ ତଳେ
ଲୋଟେ
ନିଘଞ୍ଚରେ ଗହଳ ଦେବାଙ୍ଗ ତାରୁ ପାଟେ ।
ଦ୍ରପଣ ଝଟ ଝଟ ବିରାଜଇ ଦ୍ରୋଣା
ୟେକକଇଂ ଚାହିଂଲେ ଆରେକ ଦିଶଇ
ଜିଣା ।
ଅଗ୍ରଧୂପ ଧୂଆଂ ମହକଇ ଚଉପାଶ
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାଏଣ ଯହିଂ ହୋଇବେ
ନିଅବକାଶ ।
କାହିଂ ଖଟ ଦୋଳି କାହିଂ ଅଛି ମୋଢ଼ା
କାହିଂ ଭୂମିଶେଯ କାହିଂ ରତ୍ନପିଢ଼ା ।

କାହିଂ ଚଉଦୋଳ କାହିଂ ଖଟପଲଙ୍କ ସେ
ଅଛି
କାହିଂ ସିଂହାସନେ ନବରତ୍ନ ସଞ୍ଚି ।
ଯହିଂ ଇଛା ତହିଂ କରିବେନା ବିଜେ
ଯେବଣ ମନ୍ଦିର ବିଶ୍ୱକର୍ମା ସାଜେ ।
ଚାରିକତି ଜଳ ଅଛଇ ଘର ବେଢ଼ି
ମନକଲେ ଯାଇଂ ରୁପାର ସଂକୋଅ ଚଢ଼ି ।
ନୀଳ ଉତ୍ପଳ ଫୁଲ ମହକଇ ବାସ
ଶତଦଳ ପଦ୍ମ ଅଛଇ ବିଶେଷ ।
ରକତ କୁମୁଦ ଆବର ଶେତକଇଂ
ରଙ୍ଗ ପଦ୍ମ ଫୁଟଇ ଆଦିତ୍ୟ ଉଇଂ ଆସଇ ।
କଣ୍ଠା ତିତିର ଭାଷନ୍ତି ନାନା ରୀତି
ହଂସ ହଂସରାଳି ପହରନ୍ତି ପନ୍ତି ପନ୍ତି ।
ତହିଂ ରଘୁନାଥ ଜାନେକୀକି ଘେନି
ବିନୋଦ କରୁଥାନ୍ତି ଦିବସ ରଜନୀ ।
ବନେଣ ବୁଲନ୍ତି ସେ ମଦନେ ଉନ୍ମତା
ବାମ ଅଙ୍ଗେ ଆଉଜାଇଂ ଧରିଥାନ୍ତି
ସୀତ୍ୟା ।
ଯେବଣ ବୃକ୍ଷ ତଳେ ବସନ୍ତି ବେନିଜନ
ସୀତ୍ୟାର ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ରାମ ଲେପନ୍ତି ଚନ୍ଦନ ।
କାହିଂ ଜାନେକୀ ରାମ ଜଂଘରେ ବସି
କୁଙ୍କୁମ ଚିତା କପୋଳେ ଦିଅନ୍ତି ରଘୁଶିଷି ।
ଶୁକ ସାରୀ ପିକ ମଦନେ ମହାରସ
ଉଡ଼ନ୍ତି ମଧୁପ ବୁଲନ୍ତି ନାନା ପୁଷ୍ୟ ।
ଫଳଭରେ ତରୁ ... ଭୂମିରେ ଡାଳ ଲାଗି
ବସନ୍ତ ରହି ତହିଂ ସ୍ଥାନ ପରିତ୍ୟାଗୀ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ଦେବତା ସେ ତୋଟାକୁ ଦଣ୍ଡୁଆସୀ
ସର୍ବଦା ଛଡ଼ ଋତୁ ଛନ୍ତି ତହିଂ ବସି ।
ଯେ ଯାହା ବସନ୍ତ ଯେବଣ ଫୁଲ ଫଳ
ନିତିକି ନିତି ସେ ତୋଟା ଦେଖନ୍ତି ରଘୁମଲ ।
ଯେତେବେଳେ ଯିସ ଲୋଡ଼ିଲେ ତହିଂ ପାଇ
ସେ ତୋଟା ଭିତରେ ପୋଖରୀଏ
ଖୋଳାଇଂ ।
ଗଙ୍ଗା ନଦୀଠାରୁ ପଡ଼ିଲା ଆସି ଝର
ପବିତ୍ର ସ୍ୱାଦଜଳ ସଛନ୍ଦ ଗଭୀର ।
ତୋଳି ପକାବନ୍ତେ ଚରା ଚର ବାଜି
ବୁଡ଼ି ଅନାଇଲେ ଦିଶଇ ରୋମ ରାଜି ।
ମ୍ରକତ ଝୁମ୍ପା ବାନ୍ଧିଲା ଚଉପାଶ
ଚାରିଦିଗେ ଅଛି ଅପୂର୍ବ ଚାରୁବାସ ।
ସ୍ପଟିକର ଘର ଉପରେ ଚାଳ ସୁନା
ନବରତ୍ନରେ ମଣ୍ଡଣି ସୂର୍ଯ୍ୟର ଦ୍ରୋଛନା ।
ପୋଖରୀ ଭିତରେ ମଣ୍ଡୋପେକ ଅଛି
ଯିବାକଇ ରୁପାର ସଙ୍କୋଅ ଅଛି ସଞ୍ଚି ।
ବାବୁ ସେ ମନ୍ଦିର ମାଣିକ୍ୟର ପାବଛ
ବ୍ରହ୍ମଜାତି ହୀରା ପୀଢ଼ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।
ନୀଳ ଖମ୍ବମାନ ସୁବର୍ଣ୍ଣର କାନ୍ଥ
କସ୍ତୁରୀ ଲେଖନ କମ ବିବିଧ ପଦାର୍ଥ ।
ଚନ୍ଦନକାଠର ମେଲି ଅଛି ଶେଣୀ
ରୁଅ ପାଡ଼ିଅଛି କୃଷ୍ଣ ଅଗ୍ର ଆଣି ।
ଗଣ୍ଡିଅନାବତା ରଙ୍ଗପାଟ ଲଇଂ
ଗିଲିମି ଖଣ୍ଡଶାଳ ତେଜପତ୍ର ଛାଇଂ ।
ଉପରେ ପୁଣ କାଚ କଳସ ପଞ୍ଚବର୍ଣ୍ଣ
ଚିରାଳ ଉଡ଼ଇ ତାରା ମଣ୍ଡଳ ଜାଣି ।
ନନ୍ଦାବ୍ରତେକ ଉରା ଲାଗିଛି ପୁଞ୍ଜି ପୁଞ୍ଜି
ଯତନେ ହେ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ଗଢ଼ିଲା ଅଛି
ସାଜି ।
ଦେଖିଣ ପ୍ରଶଂସା କଲେ ରଘୁମଣି
ଗୁଲୁଚି ଲତା ତଳେ ବସନ୍ତି ଯାଇଂ ପୁଣି ।
ମୃଗମଦ କରାଟ ଫେଡ଼ିଲେ ରଘୁସାଇଂ
ଜାନେକୀ ଯଉବନେ ଚିତ୍ର କଲେ ନେଇ ।

ଶ୍ରୀକରେ ଶ୍ରୀରାମ ଧରନ୍ତି ନିର୍ଭରେ
ଶରଧାରେ ଶ୍ରୀରାମ ଧରନ୍ତି କୋଡ଼ରେ ।
ଆମ୍ବଗଛ ତଳେ ପଲଙ୍କ ଅଛି ପଡ଼ି
ସୀତ୍ୟା ଘେନି ରାମ ତହିଂରେ ପହୁଡ଼ି ।
ହିଆରେ ହିଆ ଦେଇ ଭିଡ଼ନ୍ତି ଭୁଜେ ଭୁଜ
ଜାନେକୀ ପରେ ଗୋଡ଼ ଲଦନ୍ତି ରଘୁରାଜ ।
ବିବିଧ ରସ କଥା କୁହାକୋହି ହୋନ୍ତି
ତହୁଂ ଉଠିଣ ପୁଣ ଫୁଲ ତୋଳି ଯାନ୍ତି ।
ପଶ୍ଚିମ ଦିଗେଣ ଅଛି ଯେଉଂ ଘର
ଫୁଲ ତୋଳି ତହୁଂ ବିଜଏ ରଘୁବୀର ।
ଜାନେକୀ ବସାଇ ଖୋଷନ୍ତି ତାର ଖୋଷା
ମୁଖ ଚାହିଂ ଦୁହେଂ ଦ୍ୟନ୍ତି ମୁଠୁକି ହସା ।
ତହୁଂ ଯାଇଂ ବେନି ତୋଟାରେ ପଶନ୍ତି
ସୀତ୍ୟାର ନୟନେ ରାମ କଜ୍ୱଳ ରଞ୍ଜନ୍ତି ।
କେବଣ ସ୍ଥାନରେ ବସି ଅଳଙ୍କାର ଲାଇ
ଦେବାଙ୍ଗ ବସ୍ତ୍ର କାହିଂ କାଛେଣି ପିନ୍ଧାଇ ।
ପୂର୍ବକତି ଘରେଣ ମିଳିଲେକ ବେନିଜନ
ମୃକତ ସିଂହାସନ ତହିଂ ଅଛି ବିତପନ ।
ହରଷ ମୁଖ ହୋଇ ବସିଲେ ବେନି ଯାଇଂ
ସୀତ୍ୟା ପାଦ ଯୁଗଳ ଧଇଲେ ରଘୁସାଇଂ ।
ଚରଣ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠି ନଖମାନନ୍ତ ମାଜିଲେ
ସୁନ୍ଦର ଦିଶିବା ନିମନ୍ତେ ଅଳତା ପୁଣି
ଦେଲେ ।
ଦଶନଦ୍ଧ ଉଜ୍ୱଳ ଦିଶିଲା ମାହା ସାଞ୍ଚି
ପୁଣ ପୁଣ ଶ୍ରୀରାମ ହୃଦପଦ୍ମେ ଆଞ୍ଚି ।
ଉପିଲା ହୀରାଜାଣି ଦିଶିଲା ତାର ଲଖ
ତହିଂ ଶ୍ରୀରାମର ଦିଶିଲା ଶ୍ରୀମୁଖ ।
ଦୁଇ ପାଦ ଯୋଡ଼ି ପୁଣ ବସିଥିଲେ ସୀତ୍ୟା
ଅନାଇଣ ଭ୍ରାନ୍ତି ପାଇଲେ ଜଗଜିତା ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୋଲିଣ ରାଇଲେ ଉଚ୍ଚ କରି

ଧନୁ ଆଣ ବୋଲି ଶୁଣି ସୀତ୍ୟା ଡରି ।
ପାଦ କାଢ଼ିଣ ବୋଇଲା କିମ୍ପା ତାଙ୍କୁ ରାଅ
କେବଣ ଚରିତ ନାଥ ମୋର ଆଗେ କହ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ସଖୀ ହୋଇଲି ମୁଂ
ବାଇ
ଚରଣ ନଖେ ତୋର ଦିଶିଲା ମୋର ଛାଇ
ଦଶ ନଖେ ଦଶ ମୁଖ ଆବର ବିଂଶ ଭୁଜ
ମୁହିଂ ବିଚାରିଲି ଅଇଲା ଲଙ୍କରାଜ ।
ତେଣୁ ସେ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ରାଇଲିରେ କତି
ଶୁଣିଣ ହସିଲେ ଜନେକ ଦୋହିତୀ ।
ଜାନେକୀ ମୁଖେ ରାମ ଉଠି ଚୁମ୍ବ ଦେଲେ
ତହୁଂ ହାଥ ଧରାଧରି ହୋଇ ଦୋହେ
ଗଲେ ।
ପୋଖରୀ ଭିତରେ ଅଛି ଯେବଣ ଘର
ତହିଂର ପଲଙ୍କେ ପହୁଡ଼ିଲେ ରଘୁବୀର ।
ସୀତୟାଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ହୃଦ ମୋର ବସ
ଶୁଣିଣ ବଇଦେହୀ ହୋଇଲେ ହସ ହସ ।
ରଘୁନାଥଙ୍କ ପାଦ ମଞ୍ଜାଳଇ ସ୍ୟତୀ
ଚାଟୁ ବଚନ ତାକୁ କହନ୍ତି ରଘୁପତି ।
ବୋଇଲେ ସଖୀ ତୁ ଗୋ ହୋଇଲୁକି ବାଇ
ଯେ ମୋହୋର ଶରୀର ତୁ ମୋର ଛାଇ ।
ତୋହୋର ମୋହୋର କି ବେଗଳ ହୋଏ
ପ୍ରାଣ
ତୁ ସଖୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମୁହିଂ ଅଟଇ ନାରାଏଣ ।
ତୁ ମୋହୋର ହୃଦେ ସର୍ବଦା କାଳେ ଥାଉ
ଯେବେ କିମ୍ପା ବସ ବୋଇଲେ ଲାଜ ପାଉ ।
ଯେତେ ବୋଲି ରାମ ସୀତ୍ୟା ଭୁଜ ଧରି
ଶେଯରେ ଶୁଆଇଲେ କୋଳାଗ୍ରତ କରି ।
ବିବିଧ ବିନୋଦ କରନ୍ତି ବେନି ଜନ
ହସିଣ ରଘୁନାଥ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ।

ଭୋ ସଖୀ ଜାନେକୀ ହେଲୁକି ଗର୍ଭବାସ
ସ୍ତନ ଯୁଗଳ ତୋରତ ଲାଗିଲା ଉଶ୍ୱାସ ।
ରସାଣିଲା ଶୁଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାଏକ ଦେହ କାନ୍ତି
ଯେବେ ଶ୍ୱେତ ଭାବ ଦିଶିଲା ରୂପବନ୍ତୀ ।
ପୂର୍ବେଣ ପାତଳ ତୁ ଯେବେ ମୋଟ ଲାଗୁ
ଯେଡ଼େ ଆନନ୍ଦେ କିମ୍ପା କିଛି ହିଂ ନମାଗୁ ।
ଲାଜେଣ ଜାନେକୀ ଲମ୍ୱାଇଲେ ଶିର
ମୁଖ ଟେକି ତାହାକୁ ଚାହିଂଲେ ରଘୁବୀର ।
କେତେଦିନ ସଖୀ ହୋଇଲା ଆଜକୁ
ଯେଡ଼େ ଶ୍ରଧାର କଥା ନକହୁ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ଯେଥରୁ ହରଷ କଥା ଅଛି କି ଆଉ ସହି
ଦୁଲଭ କଥା ଯେହାତ ଯତନେଣ କହି ।
ଜାନେକୀ ବୋଇଲେ ଆଜକୁ ଦୁଇମାସ
ତୁମ୍ଭର ବୀର୍ଯ୍ୟେ ମୁଂ ଦେବ ହୋଇଲି
ଗର୍ଭବାସ ।
କୌଶଲ୍ୟା ଜାଣନ୍ତି ନଜାଣନ୍ତି ଆନ
ଯେବେ ତୁମ୍ଭେ ଆପଣେ ଜାଣିଲ ରଘୁନାନ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ସଖୀ ଗୋ ଉଧରିଲ
ବଂଶ
ବୀରପୁତ୍ର ପ୍ରସବ ହୋଉନ୍ତୁ ଗରୁ ହଂସ ।
ଈକ୍ଷାକୁରୁବଂଶ ତୋହୋର ରକ୍ଷାଗଲା
ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶଗୋଟା ସଖୀ ଉଦିତ ହୋଇଲା ।
ରଘୁବଂଶ ସମୁଦ୍ରକୁ ତୁ ସେ ଅଟୁ ଶଶୀ
ସତ ମନେ ଦେଲେ ଜନେକ ମହାଋଷି ।
ତେଣୁ ସେ ବୃଷାଳ ହୋଇଲା କାକୁସ୍ଥ କୁଳ
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଜାନେକୀ ଜୀବନ ସୁଫଳ ।
ସ୍ୱାମୀର ସଉଭାଗୀ ଆବର ପୁତ୍ରବନ୍ତୀ
ଯେସନେକ ସ୍ତିରୀ ଉତ୍ତମେ ଗଣିତା ହୋନ୍ତି ।
ତୁ ଯେବେ ଜାନେକୀ ଗୋ ହୋଇଲୁ ଗର୍ଭବାସ
କେବଣ ପଦାର୍ଥକୁ ତୋହର ମୁହାଂସ ।
ଅପୂର୍ବ ପଦାର୍ଥ ସଖୀ ମାଗୁକିନା ମୋତେ
ତିନି ଭୁବନୁ ଗୋ ଆଣିଦେବି ତୋତେ ।
ସ୍ୱଭାବେ ମୋର ଜୀବନ ତୋହୋରି ସିନା
ପୁଣିହିଂ ସଖି ତୁ ଗୋ କଥାଏ ମାଗୁକିନା ।
ହସିଣ ଜାନେକୀ ବୋଇଲେ ଶୁଣ ସ୍ୱାମୀ
ବନ ପର୍ବତେ ବୁଲି ହୋଇଲାଇଂ
ବନଗାମୀ ।
ଅନେକ ଦୁଃଖରେ ନେଲୁ ତହିଂ ଦିନ
ଯେବେ ସମ୍ପଦ ହୋଇ ଯିବାକୁ ମୋର
ମନ ।
ଗଙ୍ଗାକୂଳେ ଯେ ଋଷିମାନେ ଥାନ୍ତି
କନ୍ଦମୂଳ ଖାଇଂ ଦୁଃଖେ ଦିନ ନ୍ୟନ୍ତି ।
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଶରଧା ମୋହୋର
ଯେବେ ଆଗ୍ୟାଂ ଭୋ ଦେବ ହୋଇବ
ତୋହର ।
ସେ ଋଷିମାନଙ୍କୁ ଫଳମୂଳ ଦେବି
ପାୟେ ପଡ଼ି ଶୋଇ ସଦୟେ ମାଗିବି ।
ବିଶେଷେ ଗଙ୍ଗା ଜଳେ କରିବି ସ୍ନାହାନ
ପଞ୍ଚବିଧି ପ୍ରକାରେ ଦେବଇଂ ତହିଂ
ଦାନ ।
ଯେକା ଦିନ ମଧରେ ଯାଇଣ ଆସିବି
ତୋତେ ଭୋ ନାଥ ମୁଂ ଶୁଭ ମନାସିବି ।
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲୁ ଯେବେ ଯେତେକ
ମୋତେ କର
ଶୁଣିଣ ଟହ ଟହ ହସନ୍ତି ରଘୁବୀର ।
ହୋଇ ହୋଇ ସୀତା ଗୋ ଦିନା କେତେ
ଯାଉ
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ତୋତେ ନେଇ ସେମାନ ଦେଖାଉ ।

ସୀତା ବିସର୍ଜନ

କଟେକ ଫେରି ରାମ ନବରେ ପରବେଶ
ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁମରିଲେ ଦଶରଥ ଶିଷ ।
ରଜନୀ ସମଏ ଲାଗିଲାକ ହୁଳା
ସନ୍ନିଧକୁ ରାଇଲେ ରାମ ସୁଇମିତ୍ରାର ବଳା ।
ତୁ ରେ ଲକ୍ଷଣ କାଲି ପ୍ରଭାତରୁ ଆସିବୁ
ରଥରେ ବସାଇଣ ଜାନେକୀକି ଘେନିଯିବୁ ।
ଗଙ୍ଗା ପାରି କରି ତାକୁ ଆସିବୁ ପୁଆଇ
ଯେ କଥାରେ ତୋହୋର କିଛି ହିଂ ଦୋଷ
ନାହିଁ ।
ଶୁଣିଣ ଶିରେ କର ଦେଲାକ ସଉମିତ୍ରୀ
ଯେ ତୁମ୍ଭର ଆଗ୍ୟାଂ ମୁଂ ପାଳିବି ମହାକ୍ଷତ୍ରୀ ।
ଯେତେ ବୋଲି ରାମ ଭିତରକୁ ଗଲେ
ଖଟଣି ସାମନ୍ତେ ବେଳ ଜାଣି ବାହୁଡ଼ିଲେ ।
ନିଅବକାଶେ ଶ୍ରୀରାମ ବିଜେକଲେ ଯାଇଂ
ଜାନେକୀ ଦର୍ଶନ କଲେ ବେଶ ହୋଇ ।
ନିଜ ପତି ପାଦ ମଞ୍ଜାଳଇ ସୀତ୍ୟା
ହସି କୋଳ କଲେ ଜଗତର ଜିତା ।
ଭିତରେ ବଇକୁଳ ବାହାରେ ଆରମ୍ଭ
ଶ୍ରୀରାମ ହୁଂ ଆନେ କେହ୍ନୁ ଅଛି ଦମ୍ଭ ।
ବିବିଧ ଚାଟୁ କହି ତୋଷିଲେ ସୀତ୍ୟା ମନ
ବୋଇଲେ ସଖି କାଲି ଯିବୁଟିକି ବନ ।
ଜାନେକୀ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭ ଆଗ୍ୟାଂଏଣ
ଯିବି
ତପୀଗଣମାନଙ୍କୁ ମୁଂ ଦେଖିଣ ଆସିବି ।
ଯେସନେକ ଭାଳନ୍ତେ ରଜନୀ ପରଭାତ
ଶେଯ୍ୟା ତେଜିଣ ଉଠିଲେ ରଘୁକୁଳନାଥ ।
ଜାନେକୀ ଅନ୍ତେସ୍ୱରେ ନିଜ କର୍ମ ସାରି
ଯିବାକୁ ଉଦ୍‌ବେଗ ଜନେକକୁମାରୀ ।
ବନ୍ଦଇ ଜଗନ୍ନାଥ ନୀଳଗିରି ବାସ
ମୁହିଂ ତୋହରେ ଶରଣ ବଳରାମ ଦାସ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଅବତାରେ ଯିସ କ୍ରୀଡ଼ା କଲେ
ତାହା ସେ ବାଲମ୍ମିକ ମୁଖରେ କୁହାଇଲେ ।
ସେ ମହାରଷି ଯେହା ଜଗତେ ଖ୍ୟାତ କଲା
ତେଣୁ ସେ ତିନିଲୋକେ ମୁକତ ହୋଇଲା ।
ମୁହିଂ ତାହା ସୁମରଇ ଶରଧା ନିମନ୍ତେ
ତୁହି ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲୁ ଯହୁଁ ଅନୁଗ୍ରହ ଚିତ୍ତେ ।
ତେଣୁ ସେ ଗ୍ରନ୍ଥ ମୁଂ ସୁମରିଲି ମନେ
ଯେବେ ଭ୍ରାନ୍ତି ମୋତେ ଲାଗିଲା
ଭଗବାନେ ।
ଜନେକର ଝିଅ ବାଲମ୍ମିକ ଘରକୁ ଯିବ
ଯେହା କହିବା ଭଏ କରଇ ଭୋଦେବ ।
ନୋହିଲେଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ନୋହିବ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
ଦୋଷ ନ ଘେନ ମୋର ଜଗତ ମୋହନ ।
ବନ୍ଦଇ ସେ କମଳା ଗୋ ବିଷ୍ଣୁର ପାଟରାଣୀ
ଦତ୍ୟ କୁଳ ବିନାଶି ଜଗତ ଠାକୁରାଣୀ ।
ସଂସାର ଶତ୍ରୁକୁ ମାରିବାର ପାଇଂ
ପତିକି ବୁଆଇଲୁ ଲଙ୍କାପୁରେ ଥାଇଂ ।
ରାବଣ ସଗୋତ୍ର ମାରିଣ ଅଇଲୁ
ଅଯୋଧ୍ୟା କଟକେ ସମଏ ଭୋଗକଲୁ ।
ପୁଣ ଶରଧା ତୋ ବଳିଲା ବନବାସ ଯାଇଂ

ନୋହିଲେ କେମନ୍ତେ ମାଗୋ ଚଞ୍ଚଳା
ବୋଲାଇଂ ।
ଚଉଦ ଭୁବନେଣ ଇଚ୍ଛା ସୁଖ ଥାଉ
ଯହିଂକି ମନ କରୁ ତହିଂକି ତୁ ଯାଉ ।
ଯେବେ ଗଙ୍ଗାକୂଳେ କରିବୁ ଭ୍ରମଣୀ
ପୂର୍ବର କଥାଏ ପୁରାଣେ ମୁହିଂ ଶୁଣି ।
ଯେବେ କହିବାକୁ କରଇ ମୁହିଂ ଭଏ
ତୁ ମୋହୋର ଦୋଷ ଗୋ ନଧର
ମହାମାଏ ।
ନ କହିଲେ ଗ୍ରନ୍ଥ ନୋହିବ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
ତେଣୁ ସେ ଆକୁଳେ ଭାଳଇ ମନେ ମନ ।
ପୁଣି ଅନୁଗ୍ରହ କଲେ ଜଗନ୍ନାଥ
ମୋହୋର ପାଇଂ ଧଇଲେ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର
ହାଥ ।
ସିନ୍ଧୁର ଦୁଲଣୀ ମୋତେ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲା
ରାମାଏଣ ଗ୍ରନ୍ଥ କର ତୁ ବୋଇଲା ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାଏଣଙ୍କ ଅନୁଗୃହ ଆଗ୍ୟାଂ ପାଇ
ମହାନାଟକେ କାବ୍ୟ ବଖାଣଇ ମୁହିଂ ।
ଶୁଣିମା ସୁଜ୍ଞଜନେ ଶ୍ରୀରାମ ଚରିତ
ପାର୍ବତୀ ଆଗେ ଯାହା କହିଲେ ତିନିନେତ୍ର ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ବୋଲି ଅଛନ୍ତି ଦାଶରଥି
ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରିଣ ସେ ରାଇଲା ସାରଥି ।
ବୋଇଲା ରଥ ବେଗେ ସଜ କରି ଆଣ
ଗଙ୍ଗାତୀରକୁ ସୀତ୍ୟା ଯିବାକ ଯେହିକ୍ଷଣ ।
ଶୁଣିଣ ସାରଥି ସାଜିଲାକ ରହୁବର
ଲକ୍ଷଣ ତକ୍ଷଣେ ପଶିଲା ଅନ୍ତେପୁର ।
ଶ୍ରୀରାମ ଆଗରେ ଦ୍ରଶନ ଯାଇ କଲା
ଘେନିଯାଅ ବୋଲିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଆଗ୍ୟାଂ
ଦେଲା ।
ତକ୍ଷଣେ ଲକ୍ଷଣ ଯାଇ ଭିତରେଣ ପଶି
ଜାନେକୀକି ଦେଖିଣ ଅଳପ ହୋଇ ହସି ।
ନିକଟକୁ ଯାଇ ତାର ନମସ୍କାର କଲା
ଯିବଟିକି ଗଙ୍ଗା ବୋଲିଣ ବୋଇଲା ।
ଶୁଣିଣ ମହାସ୍ୟତୀ ପରମ ତୋଷ ମନ
ଆଏ ଅଳଙ୍କାର ହୋଇଲା ବେସନ ।
ପାଟେକ ପିନ୍ଧି ପାଟେକ ଉପାରଣ ଦେଲା
ଉଦ୍‌ବେଗ ମନେ ଶାଶୁଙ୍କୁ ଓଳଗିଲା ।
କଉଶୁଲ୍ୟା, କଏକୟା, ସୁମଇତ୍ରା ଯେ ତିନି
ସାତଶ ପଞ୍ଚାଶ ଯେ ଶ୍ରୀରାମ ଜନନୀ ।
ଜଣେ ଜଣେ ଆଶ୍ରିଯ ପଚାରନ୍ତି ହୋଇ
ଯେତ ସଜ ହୋଇଅଛଇ କିସ ପାଇଂ ।
କାହିଂକି ଯିବ ଯେହାର ଉଦବେଗ ମନ
ନ ମଣଇ ଶାଶୁ ନ ମଣଇ ଗୁରୁଜନ ।
କେ ବୋଲଇ କାଳକ ବନସ୍ତେ ବୁଲିଲା
ପୁରୁଷଙ୍କ ମେଳେ ଥାଇଣ ଲାଜ ସେ
ଛାଡ଼ିଲା ।
ବିଶେଷେ ସପତଣୀ ନାହିଂ ଯେହାର ଆନ
ବହୁତ ଅନୁଗୃହ କରଇ ରଘୁନାନ ।
ଚତୁରୀ ଯୁବତୀ ଏ ଆଗହୁଂ ନାଗରୀ
ରାଜସଭା ମଧେ ରାମକୁ ବର ବରି ।
ଯେବେ ଗର୍ଭବାସ ଦିଗୁଣ ଗରବ
କ୍ଷଣେହେଂ ତ ପାଶ ନଛାଡ଼ନ୍ତି ରାଘବ ।
କେ ବୋଲଇ ସେ କଥା ଅଶୋଭା ନୁହଇ
ରାଜାରାଣୀ ତାକୁ ସକଳ ଶୋହଇ ।
ଆବର ଚେଷ୍ଟା ତ ଦିଶଇ ବିପରୀତ
ଉଦବେଗ ତରଳିତ ଅଟଇ ଯେହାର
ଚିତ୍ତ ।
ରାତ୍ର ନପାହୁଣୁ ଶୁଚିବନ୍ତ ହୋଇଲା
ତହିଂକି ଆସି ଯେବେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ରାଇଲା ।
ଯେସନେକ ବୋଲି କୁହାକୁହି ହୋନ୍ତି

କିସ କିସ କଥାମାନ ଶୁଣିମା ବୋଲନ୍ତି ।
ଯେସନେକ ସମଏ ଜନେକ ଦୋହିତା
କଉଶୁଲାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କଲା ଦେବୀ
ସୀତ୍ୟା ।
ସବୁ ଶାଶୁମାନଙ୍କୁ ଓଳଗି ଉଭା ହୋଇ
ସୀତ୍ୟା ମୁଖ ଚାହିଁ କଉଶୁଲ୍ୟା ବୋଲଇ ।
ତୁମେ ତ ସଜ ହୋଇ ଅଇଲୁ ଗୋ ମାଏ
ଉଦବେଗ ମନ ଥର ଥର କାଏ ।
ସୀତ୍ୟା ବୋଇଲେ ମୁଂ ଗଙ୍ଗା ନାହି ଯିବି
ତପୀମାନଙ୍କୁ ସେ ଫଳମୂଳ ଦେବି ।
ଆଜର ମଧେ ମୁଂ ଆସିବି ବାହୁଡ଼ି
ଲକ୍ଷଣ ସଙ୍ଗତରେ ଯିବି ରଥ ଚଢ଼ି ।
ଶୁଣି କଉଶୁଲାର ଉଡ଼ିଲା ସାହାସ
ବୁକୁ ଦମ ଦମ ଖର ନିଶୁଆସ ।
କଉଶୁଲ୍ୟା ବୋଇଲେ ତୁ ଶୁଣସି ଗୋ ମାଏ
ଯେ କଥାମାନ ଗୋ କେବେହେଂ ନ
ଯୋଗାଏ ।
ଶ୍ରୀରାମ ପରା ସ୍ୱାମୀ ତୋହୋର ଥାଉଂ
ତୁ ଆଉ ଧର୍ମ ଲୋଡ଼ାକରୁ କାହୁଂ ।
ପତିର ପାଦେ ତୋର ଅଛଇ ସବୁ ଧର୍ମ
ପତିର ସେବା କଲେ ପତ୍ନୀର ନିଜ କର୍ମ ।
ପତିଙ୍କି ଭଗତି ହୋଅନ୍ତି ଯେବଣ ନାରୀ
ତିନିପୁରେ କଥା ରହଇ ତାହାଙ୍କରି ।
ସାବିତ୍ରୀ ନାମେ ଯେ ଅଶ୍ୱକେତୁ ଝିଅ
ବିଭା ହୋଇଲା ତାକୁ ଧର୍ମସେନର ପୁଅ ।
କାଳେ ସତ୍ୟବନ୍ତର ଜୀବନ ଯମ ନେଲା
ଶବ କୋଳେ ଘେନି ଘରଣୀ ବସିଲା ।
ସେନେହ ଦହନ ନକରଇ ମଡ଼ା
ନିସତ ହୋଇଣ ନଭାଜଇ ବାହି ଯୋଡ଼ା ।
ଜାଣିଣ ଅନୁଗୃହ କଲାକ ଜନ୍ତୁପତି
ବୋଇଲା ସାବିତ୍ରୀ ଏ ଅଟଇ ମହାସ୍ୟତୀ ।
ବିଧବା ଲକ୍ଷଣ ଯେହାର ତହିଁ ନାହିଁ
ଅଜପ ଅୟୁଷେ ମଲା ଯେହାର ସାଇଂ ।
ଯେତେକ ବୋଲି ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତକୁ ହକାରି
ସାବେତ୍ରୀ ଜୀବନ ଦେବି ଦୁଇଭାଗ କରି ।
ସତ୍ୟବନ୍ତକଇ ଅଧକ ତହୁଂ ଦେଲା
ଦୁହେଂ ଯେକାବେଳେ ମରନ୍ତୁ ବୋଇଲା ।
ମାଗୋ ଘରଣୀର ପ୍ରସାଦେ ଜୀଇଂଲା
ସତ୍ୟବନ୍ତ
ଆଜହିଁ ସେ କଥାମାନ ପୁରାଣେ ଉକତ ।
ମଦନିକା ସୁନ୍ଦେରୀ କପଟ ବୋଲ ପାଇ
ଦଇତ ଭଣ୍ଡିଲାକ ମଲା ତୋହୋର ସାଇଂ ।
ଶୁଣିଣ ମହାସ୍ୟତୀ ଅଗ୍ନିରେ ଝାସ ଦେଲା
ଯୁଧ୍ୟେ ଜଏ କରି ରତ୍ନଧ୍ୱଜ ଅଇଲା ।
ନଗ୍ରେ ଶୁଣିଲା ମଲା ତାର ରାଣୀ
ଶୁଣିଣ ନୃପତି ଛାଡ଼ିଲା ଅନ୍ନପାଣି ।
ମାଗୋ ପାତାଳୁ ନାଗେ ଆସି ଜୀଆଇଂ
ତାର ରାଣୀ
ଯେ ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ସେ ଅଟଇ କାରେଣୀ ।
ମାଗୋ କାମଦେବ ଶଙ୍କର କୋପାନଳେ
ମଲା
ଅଗ୍ନି ନୟନେ ଚାହାନ୍ତେ ମଦନ ଜଳିଗଲା ।
ତାହା ଭାରିଯା ଅଟଇ ଦେବୀ ରତି
ସେ ପୁଣି ଉପାଏ ଜୀଆଇଂଲା ତାର ପତି ।
ପାର୍ବତୀ ମହାସ୍ୟତୀ ପିତା ଯାଗ୍ୟଂ କଲା
ସ୍ୱାମୀକି ନ ବରିଲାକୁ ଲାଜ ପାଇ ମଲା ।
ପୁଣି ଜନମିଲା ସେ ହେମବନ୍ତ ଘରେ
ଖୋଜି ବିଭା ତାକୁ ହୋଇଲେ
ମହେଶ୍ୱରେ ।
ତାହାଙ୍କୁ ବୋଲି ଗୋ ପତିଭକ୍ତା ନାରୀ

ମାଗୋ ସତ୍ୟ ଯୁଗେ ଥିଲା ନଳ ନାମେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ପୁଷ୍କର ସଙ୍ଗେ ବାଦ କଲା ରାଜା ପଶା ଯେ ଖେଳିଲା
ସମ ରାଜ୍ୟ ହାରି ସେ ବନକୁ ପଳାଇଲା ।
ମାଗୋ ଭୀମରାଜା ଝିଅ ଅଟଇ ତାହାର ଘରଣୀ
ତାହାକୁ ରାଜା ସଙ୍ଗତେ ଅଛି ଆଣି ।
ନିଜ ବେଳେ ଘରଣୀକି ବନସ୍ତେ ଛାଡ଼ିଲା
ଯେହି ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ଆସି ସେ ସେବା କଲା ।
ବନସ୍ତେଣ ତେଜି ଅଇଲା ଯେବଣ ନାରୀ
ଦମଏନ୍ତୀ ନାମ ହାଦେ ଅଟଇ ତାହାରି ।
ନିଦ ତେଜିଣ ସେ ବହୁତ ରୋଦନ କଲା
ପିତାର କଟେକକୁ ବୋଲିଣ ଚଳିଗଲା ।
ମାଗୋ ବରଷେକ ତହିଁରେ ଥିଲା ଦୁଃଖ ସହି
ମାତା ଆଗେ ପିତାକୁ ପଠିଆଇଲା କହି ।
ଦୁତୀଏ ସ୍ୱଏମ୍ବର ଆରମ୍ଭ କରାଇଲା
ଅଯୋଧ୍ୟା ରାଜା ସଙ୍ଗେ ପତି ତାର ଗଲା ।
ଚିହ୍ନି ପୁଣ ମାଳା ନଳ କଣ୍ଠେ ଦେଇଂ
ପୁଣ ବିଳସିଲେ ସୁଖେ ନିଜ ମହୀ ।
ତାହାକୁ ସେ ସ୍ୟତୀ ବୋଲି ବୋଲନ୍ତି ସଂସାରେ
ପରମାର୍ଥ ଛାଡ଼ି ତୁ ନ ପଶ ଲୋକାଚାରେ ।
ମୁଂ ତୋତେ ଜାନେକୀ ଗୋ କହୁଅଛି ସତ
ଆଜ ଯିବାର ତୋହୋର ନୁହଇଂ ଉଚିତ ।
ତହିଁକି ତୁ ଗର୍ଭୁଣୀ ହୋଇଅଛୁ ଆଉ
ଘରୁ ବାହାର ହୋଇଂ ତୋର ନ ଯୋଗାଇ ।
ଜାନେକୀ ହସିଣ ଶିରେ କର ଦେଲେ
ତୁମ୍ଭେ ମୋତେ ନ ବାର ମୁଂ ଯିବଇଂ ବୋଇଲେ ।
ଯେତେ ବୋଲି ନ ରହିଣ ଗଲେ ତହୁଂ ଚଳି
ମୁଖ ବୁହାଂ ଅନ୍ତେଶ୍ୱର ଲୋକେ ମିଳି ।
ଦାସୀ ପରିବାରୀ ଜଣେହେଂ ନ ନେଲା
ଲକ୍ଷଣକୁ ରାଇଂ ସେ ବାହାର ହୋଇଗଲା ।
ସୁମନ୍ତ ମନ୍ତ୍ରୀ ରଥ ସାଜିଲାକ ଆଣି
ତହିଂ ବିଜେ କଲା ଜନେକ ଦୁଲଣୀ ।
ସୁଭଦ୍ରାଦେବୀ ଯେହ୍ନେ ବାଲି ଖଣ୍ଡି ଯାଇଂ
ତେସନେକ ସଂଯାତ ଦିଶଇ ବଇଦେହୀ ।
ଲକ୍ଷଣ ବସିଲା ରଥେ ଧନୁଶର ଦେଇ କର
ବାହୁଡ଼ାଇ ରଥ ଯେ ବାହିଲା ମନ୍ତ୍ରୀବର ।
ସିଂହଦ୍ୱାର ବାଟେ ବାହାର ହୋଇଗଲେ
ରାଜ୍ୟ ଲୋକମାନେ ସମସ୍ତେ ଦେଖିଲେ ।
କେ ବୋଲଇ ଯେକଥା କେବଣ ଚରିତ
ସୀତ୍ୟାକୁ ଘେନି ଯାଉଚି ସୁମିତ୍ରାର ସୁତ ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ସୁମନ୍ତରୁ ତୁ ଆନ ନାହିଂ କେହି
ଅପ୍ରସନ ମୁଖତ ଦିଶଇ ବଇଦେହୀ ।
କେ ବୋଲଇ ଗଙ୍ଗାଏ କରିବ ସ୍ରାହାନ
କେ ବୋଲଇ ଦେଖିବେ ଋଷିଗଣମାନ ।
କେ ବୋଲଇ ତହିଂକି ଯେମନ୍ତ ହୋଇଂ ଯାଇଂ
ଅମନାତ୍ୟମାନଙ୍କ ମନକୁ ନ ଯୋଗାଇଂ ।
ନଗ୍ର ନରନାରୀ ଦେଖନ୍ତି ରଥ ବେଢ଼ି
କାଳେ ଆକାଶେ ମାରଇ ଘଡ଼ଘଡ଼ି ।
ନିର୍ଘାତ ପଡ଼ିଲାକ ପଥର ବରଷିଲା
କୁହୁଡ଼ି ଆଚ୍ଛାଦିଲା କିଛିହିଂ ନ ଦିଶିଲା ।
ଦେଖି ଜନେକ ଝିଅ ବିଚାରଇ ମନେ
ମୁହିଂ ଚାଣ୍ଡାଳୁଣୀ ପୁଣ ଅଇଲି କେସନେ ।

ଯେତେକ ବୋଲି ଦେବୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ଚାହିଁ
ନପୁଣ ବଇରାଗ ପାଆନ୍ତି ତୋର ଭାଇ ।
ଯେବେ ଅରଷ୍ଟି ବାବୁ ଦେଖିଲୁଟିକି ହାଦେ
କେମନ୍ତେ ଯିବା ଆମ୍ଭେ ଯେଡ଼େ
ପରମାଦେ ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ବିଘ୍ନ ପଡ଼ଇ ନିକି ବାବୁ
ତାହାର ଭଲେ ଥିଲେ ଆମ୍ଭେ ଭଲେ ଥିବୁ ।
ଯେବଣ ଦିନେ ମୁଁ ଲଙ୍କାଗଡ଼େ ଥିଲି
ବରଷ ପରିଯନ୍ତେ ଦୁଃଖେ ଦିନ ନେଲି ।
ରାବଣ ମାରି ସ୍ୱାମୀ ଆଣିଲେ ମୋତେ
ଯହୁଁ
ସମଏକ ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ଭୋଗକଲି ତହୁଁ ।
ଯେହା ବିଧାତା ଦେଖି ନପାରିଲା
କିମ୍ପାଇଁ ମୋତେ ତ ଯେ ବୁଧି ଦିଶିଲା ।
ସ୍ୱାମୀକି ଛାଡ଼ି ମୁଁ ବନସ୍ତକୁ ଯାଇଁ ଲୋଡ଼ଇ
ପେଟ ଥାଉଁ କିମ୍ପା ପିଠିକି କୋଡ଼ କରଇ ।
ଅକାରଣେ ମନ୍ଦ ବୁଦ୍ଧି କଲି ମୁହିଁ ଦୁଃଖୀ
ଯେସନେକ ବୋଲି ଭାଳଇ ଶଶୀମୁଖୀ ।
ସୁମନ୍ତ ମନ୍ତ୍ରୀ ରଥ ବାହାଇ ଘନ ଘନ
ନଗ୍ର ବାହାର ହୋଇଗଲେ ତିନିଜଣ ।
ଥୋକାଏକ ଦୂରେ ହୋଇଲାକ ନିଶି
ରାତ୍ର ପୁହାଇଲେ ତିନି ଜଣେ ବସି ।
ସୀତା ଶ୍ରୀରାମ ସୁମରଇ ପୁଣ ପୁଣି
ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ଆରତ ହୋଇଲେ
ରଘୁମଣି ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଗଲେ ପଥ ବାହିଁ
ତିନିଦିନେ ଗଙ୍ଗାକୂଳେ ହେଲେ ଯାଇଁ ।
ଯେହୁ ମହାନଦୀ ତୈଲୋକ୍ୟେ ପ୍ରସିଦ୍ଧି
ବାସୁଦେବ ପାଦେ ଯାହା ନିଉଡ଼ିଲେ
ବେଦନିଧି ।

ସେ ସୁର ନଦୀ ସୁରଙ୍କ ଈଶ୍ୱରୀ
ତେଣୁ କରି ନାମ ତା ବହଇ ସୁରେଶ୍ୱରୀ ।
ସେ ନଦୀରେ ପଶିଣ ଦେବୀ ସ୍ନାହାନ କଲା
ଦେବ ପିତୃଲୋକଙ୍କୁ ଜଳଦାନ ଦେଲା ।
ଆଏ ଅଳଙ୍କାର ହୋଇଲା ସୁବେଶ
ଦେଖିଣ କାନ୍ଦିଲା ସୁମିତ୍ରାର ଶିଷ୍ୟ ।
ଜାନେକୀ ବୋଇଲେ କିମ୍ପାଇଁ ବୀର କାନ୍ଦୁ
ପୁଣ୍ୟର ବେଳେ କିମ୍ପା ଯତ ସତ ନିନ୍ଦୁ ।
ଅମୃତ ସମାନେ ଅଟଇ ଯେବଣ ଫଳ
ସଞ୍ଚିଲୁ ଭୁଞ୍ଜିଲୁ ପୂର୍ବର ପୁଣ୍ୟ ଫଳ ।
ଜୀବନର ସାର ଆଜ ସେ ହୋଇଲା
ଧର୍ମକାଳେ କିମ୍ପା କାନ୍ଦୁସି ବୋଇଲା ।
କି ଅବା ଗୁପତେ ଶ୍ରୀରାମ କହିଲେ
ଜାନେକୀକି ଛାଡ଼ି ଆସସି ବୋଇଲେ ।
ଶୁଣିଣ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲା
ଜାନେକୀ ମୁଖ ସେ ଚାହିଁଣ ବୋଇଲା ।
ଯେବେ ସୀତ୍ୟା ଗୋ ଚାଲ ସେ କୂଳକୁ ଯିବା
ସିଦ୍ଧ ମୁନିମାନଙ୍କୁ ତହିଁସେ ଦେଖିବା ।
ଯେସନେକ ବୋଲି ନାଉରୀକି ଦେଲେ ରାଉ
ତକ୍ଷଣେ କଇବ୍ରତ ଡଙ୍ଗା ଯେ ଆଣଇ ।
ସୁମନ୍ତ ମନ୍ତ୍ରୀ ଯେ ରହିଲେ ଯେଣି କୂଳେ
ବିବିଧ ସ୍ୱାଦ ଘେନିଅଛି ଫୁଲ ଫଳେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୋଇଲେ ଯେ ସୁମନ୍ତକୁ ଚାହିଁ
ଯେହାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଣ ଆସଇଁ ବେଗେ ଯାଇଁ ।
ସୀତ୍ୟା ଲକ୍ଷଣ ବେନି ନାବରେ ବସିଲେ
ଗଙ୍ଗାଜଳ ଦେଖି ପ୍ରଶଂସା ବହୁତ କଲେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୋଇଲା ହୋ ନାବଦିଅ ବାହି
ଋଷିନ୍ତ ଦେଖିବୁ ସନ୍ତୋଷ ମନ ହୋଇ ।
ଶୁଣିଣ ତରାଇ ବାହିଲାକ ନାବ
ତକ୍ଷଣେ ତେଣି କୂଳେ ନେଇ ଲଗାଇବ ।

ନାବକୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ ଜାନେକୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣ
ନାଉରିଆକୁ ବୋଇଲେ ଆସିବୁ ଯେହିକ୍ଷଣ ।
ନାବଘେନି ତୁ ଯେହିଠାବେ ଥାଅ
ଯେତେ ବୋଲି ଗଲା ସୁମିତ୍ରାର ପୁଅ ।
ଅଗମ୍ୟ ବିପୁନ୍ୟ ଅତିହିଂ ଅନ୍ଧକାର
କରଯୋଡ଼ି କହଇ ସୁମିତ୍ରା କୁମର ।
ସ୍ବର ନାହିଂ ଦେହ ଥରଥର କମ୍ପି
ଲୋତକେ ଢଳ ଢଳ ପିଛଡ଼ା ନ ଢାଙ୍କି ।
ଭଏ ଭାବ ହୋଇ ବୋଲଇ ଗୋ ମାଏ
ଶୁଣ ଯେକମନେ କହଇ କଥାଏ ।
ଚଉଦ ବରଷ ବିପିନେ ବଞ୍ଚିଲୁ
ନିଜ ପତି ସଙ୍ଗେ ଦୁଃଖେ ଦିନ ନେଲୁ ।
ପୁଣି କର୍ମ ଆଣି ଥୋକାଏ ସୁଖ ଦେଲା
ଯେହା ହାଦେ ବିଧାତା ଦେଖି ନ ପାରିଲା ।
କୋପ ନ କରିବୁ ଗୋ କହିବି କଥାଏ
ଆଗ୍ୟା ଦେଲେ ମୋତେ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାଏ ।
ଯେତେ ବୋଲି ସୀତ୍ୟାର ଚରଣତଳେ ପଡ଼ି
ତରେ ନ ଉଠଇ ଭୂମିରେ ଅଛି ପଡ଼ି ।
ସୀତ୍ୟା ବୋଇଲେ ବାବୁ କି କଥା ମୋତେ କହ
ଜୀବନ ଯିବା ପ୍ରାଏ ହୋଇଲା ମୋର ଦେହ ।
ଉଠିଣ ଲକ୍ଷଣ ଓଳଗଇ ପୁଣ ପୁଣି
କାନ୍ଦନ୍ତେଣ କହି ସେ ପାରଇ ବାଣୀ ।
ବୋଲଇ ଶୁଣ ଗୋ ଜନେକ ଦୋହିତା
ସତୀ ଶିରୋମଣି ନାମ ଗୋଟି ସୀତ୍ୟା ।
ଅଯୋଧ୍ୟାର ଲୋକେ ନଜାଣିମାପଣ କଲେ
ତୋତେ ଆଣିଲାକୁ ମନ୍ଦ ସେ ବୋଇଲେ ।
ବୋଇଲେ ରଘୁନାଥ ହୋଇଲାକି ବାଇ
ଦୂଷିଲା ଯୁବତୀକି କରଇ ମହାଦେଈ ।
ଯେସନେକ ବୋଲି ବୋଲଇ ଅଯୋଧ୍ୟାର ପ୍ରାଣୀ
ଲଙ୍କାର କଥାମାନ ନାହାନ୍ତି ସେ ଜାଣି ।
ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷା ଦେଲୁଂ ବ୍ରହ୍ମା ସମର୍ପିଲା
ପିତା ଦଶରଥ ଆସିଣ ପ୍ରବୋଧିଲା ।
ଦେବ ଦାନବ ରକ୍ଷ ବାନର ଦେଖିଲେ
ସାଧୁ ସାଧୁ ସାଧେବୀ ବୋଲି ପ୍ରଶଂସା କଲେ ।
ଯେବେ ଅପକ୍ଷାତି ନିଜ ରାଜ୍ୟେ ଉପୁଜିଲା
ସେ କଥା ଶୁଣି ତୋତେ ଶ୍ରୀରାମ ତେଜ୍ୟା କଲା ।
ବନ ଯିବି ବୋଲି ମାଗିଲୁ ଯେ ବର
ସେ କାଳ ବୁଦ୍ଧି ତୋର ପଶିଲା ମନର ।
ସେ ହେତୁ ବନବାସୀ ହୋଇଲୁ ବଇଦେହୀ
ଛାଡ଼ିଣ ଯିବି ତୋତେ ନଥିବେ ସଙ୍ଗେ କେହି ।
ବାଲମ୍ମିକ ଆଶ୍ରମ ଯେଠାକୁ ନିକଟ
ପବିତ୍ର ଥାନ ଯେହୁ ଅଟଇ ଗଙ୍ଗାତଟ ।
ଯେଥେ ରହିଣ ତୁ ଋଷିଙ୍କି ସେବାକର
ଭୋ ମହାସ୍ବତୀ ତୁ ଆନ ନ ବିଚାର ।
ପତିଭକ୍ତା ତୁ ଯୁବତୀ ଶିରୋମଣି
ରୂପେ ରୂପବନ୍ତୀ ଅଟୁ ସଲକ୍ଷଣୀ ।
ମହତ ଲୋକକୁ ମାଗୋ ଦୁଃଖ ହାଦେ ଥାଇ
ମହତଙ୍କର କଷ୍ଟ କହଣା ନଯାଇ ।
ଧର୍ମେଣ କଷଣ କରଇ ବିଧାତା
ଧର୍ମେ ଆଶ୍ରେ କରି ଯେଥେ ରହିଥାଅ ସୀତ୍ୟା ।
ସ୍ବାମୀର ପଦ୍ମମୁଖ ଚିନ୍ତା କରିଥିବୁ
ରାମନାମ ପଦ ତୁ ଅନୁବ୍ରତେ ସୁମରିବୁ ।

ତେଣେ ସେ ଧର୍ମ ହେବ ତୋର ମାଏ
କାଲି ଆସି ତୋତେ ନେମେଟି ରାମରାଏ ।

x x x

ଶୁଣିଣ ଜାନେକୀର ଶରୀର କମ୍ପିଲା
ଦେହ ଛାଡ଼ିଣ କି ଜୀବନ ଉଡ଼ିଗଲା ।
ହସ୍ତର କଙ୍କଣ ମୁଦ୍ରିକାମାନ ଥିଲେ
ଅକାରଣେ ଶ୍ୟରୀରୁ ହୁଗୁଳି ପଡ଼ିଲେ ।
ଶୁଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଦେହ ଦିଶିଲାକ କଳା
ଅଧାରଣ ହୋଇଣ ଦିଶିଲା ଅବଳା ।
ଯମ ଘରକୁ କି ଗଲା ତାର ପ୍ରାଣ
ପୁଣି ଚେତି ଉଠି ବସିଲା ତତକ୍ଷଣ ।
ଶିରେ କର ଦେଇ ଅନେକ ଶୋକ କଲା
ଭୋ ରାମ କେମନ୍ତେ ମୋତେ ଛାଡ଼ିଲୁ ବୋଇଲା ।
ଖଳ ଲୋକଙ୍କର ଶୁଣିଲୁ ଯେ ବୋଲ
ମନ୍ଦ ପ୍ରାଣୀମାନେ ନକହନ୍ତି କଥା ଭଲ ।
ସର୍ବଗ୍ୟଂ ପୁରୁଷ ନ ଜାଣସି କାହା
କିମ୍ପା ମୋତେ ଡାଳେ ତେଜିଲୁ ରଘୁନାହା ।
ପର ବୋଲେ ମୋତେ ତେଜିଲୁ ରଘୁବଛି
ମୁହିଂ ତୋହଠାରେ ଦୋଷ ନ କରିଛି କିଛି ।
ଯେଥକୁ ସେ ପ୍ରୀତି ମୋତେ ବଢ଼ାଇଲୁ ତହିଂ ପାଇଂ
ମୁହିଂ ଦୁଃଖୀ କିମ୍ପା ଲୋଡ଼ି ବନ ଯାଇଂ ।
କପଟ କଥା ବୋଲି ମୁଂ ନ ଜାଣଇ ତେବେ
ଅନାଥ ଯୁବତୀ ପ୍ରାଏ ହୋଇଲଇଂ ଯେବେ ।
ତୁହି ହୋ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଜାଣୁ ସର୍ବକଥା
ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଅଇଲେ ଚଉମଥା ।
ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ସହିତେଣ ଦଶ ଦିଗପାଳ
ବିବୁଧଗଣମାନେ ଆସି ମିଳିଲେ ସକଳ ।
ପିତା ତୁମ୍ଭେ ଦଶରଥ ସହିତେ ଅଇଲେ
ସେ ମୋର ସାଧୁପଣ କହିପୁଣ ଗଲେ ।
ତେତିଶ କୋଟି ଥାଇଂ ଅଗ୍ନି ପରୀକ୍ଷା କଲେ
ଶ୍ରୀରାମ ଛାମୁରେ ମୋତେ ସମର୍ପିଣ ଦେଲେ ।
ତେତେବେଳେ ତୁମକୁ ମୁଂ ଯୋଗାଇଲି ଦୁଃଖୀ
ଯେବେ ମୋତେ ଆଣି ତୁମ୍ଭେ କଲ ନିରିମାଖି ।

ରାମରାଜ୍ୟରେ ବିଚାର

କ୍ଷଣକେ ପୁଣ ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହୋ ଲକ୍ଷଣ
ସିଂହଦ୍ୱାରକୁ ତୁ ଯାଅସି ଏହିକ୍ଷଣ ।
କାହିଂର ଗୁହାରିଆ ଆସିଅଛି ଯେବେ
ପଚାରିଆସ ବୋଲି ବୋଇଲେ ରାମ
ଦେବେ ।
ଶୁଣି ସଉମିତ୍ରୀ ସିଂହଦ୍ୱାରକୁ ଗଲା
କେହି ନାହିଂ ବୋଲି ବାହୁଡ଼ି ଅଇଲା ।
ଶ୍ରୀରାମ ଛାମୁରେ ଜଣାଇଲା ଯାଇଂ
ସିଂହଦ୍ୱାରେ କେହି ନାହିଂ ତ ଗୋସାଇଂ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ତୁ ବାହୁଡ଼ିଣ ଯାସି
ଅପାର ବେଲୁ ସେ ଗୁହାରିଆ ଅଛି ବସି ।
ଶୁଣିଣ ଲକ୍ଷଣ ବୀର ବାହୁଡ଼ିଣ ଗଲା
ସିଂହଦ୍ୱାରେ ଯାଇଣ ଡାକ ଦେଲା ।
ଦ୍ୱାରପାଳକଇ ବୋଇଲାକ ଚାହିଂ
ଗୁହାରିଆ ଥିଲେ ଘେନିଆସ ଯାଇଂ ।
ଶୁଣିଣ ପଡ଼ିଆରି ଦ୍ୱାରେଣ ଡାକ ଦେଲା
ଗୁହାରିଆ କେ କେ ଆସିଛ ବୋଇଲା ।
ଦ୍ୱାରପାଳ ବୋଇଲେ ନକହିଲେ କେହି
ବାହୁଡ଼ିଣ ପଡ଼ିଆରି ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ଜଣାଇଂ ।
ଭୋଦେବ କେହିତ ନାହିଂ ଆନଜନ
ଶୁଣିଣ ଚକିତ ହୋଇଲେ ସୁମେତ୍ରା ନନ୍ଦନ ।
ନିରୋପି ଚାହିଂଲା ସେ ଶ୍ରୀରାମ ଆଗ୍ୟାଂ
ଘେନି
କୁକୁର କାନ୍ଦୁଅଛି ଦେଖିଣ ତାହା ଚିହ୍ନି ।

ମନେ ବିଚାରଇ ଏହି ସେ ହୋଇବ
ସର୍ବଜ୍ଞ ପୁରୁଷ ସେ ଜାଣିଲେ ରାଘେବ ।
ଯେତେ ବୋଲି ଶ୍ୱାନକୁ ପଚାରିଲେ ଯାଇଂ
ଦୁଃଖୀ ହୋଇଣ କିମ୍ପା ଅଛୁ ଠିଆ ହୋଇ ।
କେବଣ କାର୍ଯ୍ୟ ତୁ କହସି କୁକୁର
ତୋହୋର ଅଇଲାର ଜାଣିଲେ ରଘୁବୀର ।
ମୋତେ ପେଷିଲେ ତୋତେ ଘେନିଯିବା
ପାଇଂ
ଶୁଣିଣ କୁକୁର ବୋଇଲା ଅନାଇଂ ।
ଭୋ ଲକ୍ଷ୍ମଣଯେ କଥାତ ଅଟଇ ଅବେଭାର
ଯାହା ସେ ଆଜ୍ଞା ଦେଇଛନ୍ତି କୁଶଧର ।
ସିଂହଦ୍ୱାରେ ଥାଉ ଘର ଭିତରକୁ ନଯାଉ
ଯଜ୍ଞଶାଳ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ ଆମେ ନୋହୁ ।
କେସନେକେ ଯିବି ମୁଂ ରାଜା ଗୃହ ମଧ୍ୟେ
ଯେକଥାମାନ କେବେ ନୋହଇଟି ସାଧ୍ୟେ ।
ଯେବେ ତୁ ଶ୍ରୀରାମକୁ ଜଣାଅସି ଯାଇଂ
ମୋହୋର ସତ୍ୟ ମୁଂ ଭିତରକୁ ନଯାଇଂ ।
ଶୁଣି ଲକ୍ଷଣ ଯେ ବେଗେଣ ବାହୁଡ଼ିଲା
ଶ୍ରୀରାମକୁ ଦେଖିଣ କର ଦୁଇ ଯୋଡ଼ିଲା ।
ଭୋ ଦେବ ଶ୍ୱାନ ଯେ କରଇ ରୋଦନ
ଭଲା ଏଥିପାଇଂ ତୁମ୍ଭେ ଜାଣିଲ ରଘୁନାନ ।
ମୋହୋର ରାଇଲେ ଭିତରକୁ ନଇଲା
ମୋତେ ଏହୁ ଅବେଭାର ବୋଲିଣ
ବୋଇଲା ।

ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ତୁ ଆମ୍ଭର ଆଗ୍ୟାଂ
କହିଂ
ସେ ଶ୍ୱାନ ମାହାତ୍ମାଙ୍କୁ ଘେନିଆସ ଯାଇଂ ।
ଶୁଣିଣ ସୁମଭଦ୍ରା ତନୟେ ପୁଣ ଗଲା
ଶ୍ରୀରାମ ଆଜ୍ଞା କହି କୁକୁରକୁ ନେଲା ।
ଛାମୁରେ ଦ୍ରଶନ କରାଇଲା ନେଇଂ
କରଯୋଡ଼ି ଶ୍ୱାନ ଅଛଇ ଉଭାହୋଇଂ ।
ଶ୍ରୀରାମକୁ ଚାହିଂଣ ବୋଲଇ କୁକୁର
ଯେ ମୋହୋର ଗୁହାରି ଶୁଣ ରଘୁବୀର ।
ଅଯୋଧ୍ୟା ରାଜ୍ୟ ତୁ ସେ ପ୍ରତିପାଳୁ ଧର୍ମେ
ଅଷ୍ଟାଦଶ ଜାତି ଅଛନ୍ତି ନିତ୍ୟକର୍ମେ ।
ଦିଗପାଳ ଅନୀତି ନକରନ୍ତି ଏ ପୁରେ
ଯମଦଣ୍ଡ ଏଥି ନ ପଶଇ ତୋର ଡରେ ।
ବେଳକାଳ ଜାଣି ବରଷଇ ଇନ୍ଦ୍ର
ମୋତେ ଯେଥି ଅବିଧି ହୋଇଲା
ରାମଚନ୍ଦ୍ର ।
ପରମ ସିଦ୍ଧ୍ୟ ନାମେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭିକ୍ଷାରୀ
ମୋତେ ସେ ଭୋ ଦେବ ଅକାରେଣ ମାରି ।
ମୋହୋର ବସାରେ ଥିଲି ଦେବ ଶୋଇଂ
ଶ୍ରୀରାମ ରାଜ୍ୟରେ ଅନ୍ୟାୟେ ହୋଇଲା
ଗୋସାଇଂ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ଖୁଣ୍ଟିଆକୁ ଚାହିଂ
ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ଘେନିଆସ ବୋଲି ଆଗ୍ୟାଂ
ଦେଇଂ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଆଜ୍ଞାରେ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ନେଲେ
ଆସ୍ଥାନର ତଳେ ଉଭା କରାଇଲେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ପଚାରନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ଚାହିଂ
ଶ୍ୱାନ ଶୋଇଂଥିଲା ମାଇଲୁ କିସ ପାଇଂ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଇଲା ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ରାମରାଏ
କ୍ଷୁଧାୟେ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ହେଲା ମୋର କାଏ ।
ଆହ୍ନିକ ସାରି ଘରକୁ ମୁଂ ଯାଇଂ
ଚିହ୍ନିଲା ଲୋକ ଦେଖି ପଛକତି ଚାହିଂ ।
ବାଟେ ଶୋଇଥିଲା ମୁଂ ଏହାକୁ ଛୁଇଂଲି
ରାଗବେଳେ ଏହାକୁ ମୁଂ ବାଡ଼ିୟେ ମାଇଲି ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ମୁଖରୁ ଏସନ ବାକ୍ୟ ଶୁଣି
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ମୁଖ ଚାହିଂଲେ ରଘୁମଣି ।
ଆବର ଅଛନ୍ତି ଯେତେ ମନ୍ତ୍ରୀଗଣମାନେ
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ଯେ କେବଣ ବିଧାନେ ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ବୋଇଲେ ହୋ ବ୍ରାହ୍ମଣର ଦୋଷ
ଅକାରଣେ ଶ୍ୱାନକୁ ହାଦେ କଲା ରୋଷ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଇଲା ମୋର ନଜାଣିମା ପଣ
ବିଚାରିଣ ଶାସ୍ତି ମୋତେ ଦେବା ରଘୁରାଣ ।
ଶୁଣି ରଘୁନାଥ ଶ୍ୱାନକୁ ପଚାରି
ସ୍ୱଭାବେ ଏହାର ହୋଇଲାକ ହାରି ।
ଆପଣେ ଆପଣେ ତ ହାରିଲା ବ୍ରାହ୍ମଣ
ଦୋଷକଇ ଦଣ୍ଡିବାର ଉଚିତ କାରଣ ।
କି ଶାସ୍ତି ଦେବା ତ କହସି କୁକୁର
ଶ୍ୱାନ ବୋଇଲା ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣସି ରଘୁବୀର ।
କାଳିଞ୍ଜନ ପର୍ବତେ ଅଛନ୍ତି ସଦାଶିବ
ତହିଂ ଏହାକୁ ପରିଛା ପଣ କରିବ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ହରଷ ହୋଇଲେ
କାଳିଞ୍ଜନ ପର୍ବତେ ଆଦିଷ୍ଟାଣପଣ
ଦେଲେ ।
ଶାଢ଼ୀ ଚନ୍ଦନ ତାକୁ ଦେଲେ ରତ୍ନହାର
ପାଲିଙ୍କି ପାଟଛତ୍ର ବାଦ୍ୟମାନ ଅପାର ।
ସମ୍ପଦ ହୋଇଣ ବ୍ରାହ୍ମଣ ତହିଂ ଯାଇଂ
ପଛେ ପଛେ ତାର କୁକୁର ଗୋଡ଼ାଇଂ ।
ନଗ୍ର ଲୋକ ଦେଖିଣ ନାକେ ହାତ ଦେଲେ
ଭଲା ଦଣ୍ଡ ପାଇଲା ଏ ବୋଲିଣ
ବୋଇଲେ ।

ଦରିଦ୍ର ପଣେ ଭିଖ ମାଗୁଥିଲା
ଅନ୍ୟାଏ କରି ଏବେ ସମ୍ପଦ ପାଇଲା ।
ବାବୁ ଶ୍ରୀରାମ ତୋର ରାଜ୍ୟର ବିଚାର
ଏହା ଶୁଣି ଆଗସରି ବୋଇଲା କୁକୁର ।
ଲୋକନ୍ତ ବୋଇଲା ହୋ ନଜାଣ ତୁମ୍ଭେ କିଛି
ପଛନ୍ତରେ ଏକଥାରେ ଅପାର ଦୋଷ ଅଛି ।
ମୁହିଂ ତହିଂ ପରିଛା ହୋଇଂ ଥିଲି
ସେ ଦୋଷେ ଏବେ ମୁଂ କୁକୁର ହୋଇଲି ।
ରୁଦ୍ର ଦେବତାର ନିର୍ମାଲ୍ୟ ଯେ ଖାଇ
ନାନା ବିଷୟେ ତାର ଆଦିଷ୍ଟଣ ହୋଇଂ ।
ମୁହିଂ ସେ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ କହିଲି ଏ ବୁଦ୍ଧି
ତେଣୁ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣର ଏଡ଼େକ ସମ୍ପ୍ରଧି ।
ଶୁଣିଣ ନଗ୍ରଲୋକେ ଚକିତ ହୋଇଲେ
ସାଧୁ ସାଧୁ କୁକୁର ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶାକେମ୍ବରୀ ଶୁଣ
କାଳିଞ୍ଜନ ପର୍ବତେ ପରିଛା ହୋଇଲା ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ଶ୍ୱାନ ଚଳିଗଲା ବାରଣାସି ପୁରୀ
ମଣିକର୍ଣ୍ଣିକା ତୀର୍ଥରେ ପ୍ରାଣହାରି ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଦେଖି ମୁକତ ହୋଇଗଲା
ଶିବଦ୍ରୋହ କଲାର ଦୋଷ ପାରଗଲା ।

ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ ଓ ଲବକୁଶଙ୍କ ରାମାୟଣ ପାଠ

ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଗଲା ଦିନ ଦଶ
ହର ବୋଲନ୍ତି ଉମା ଶୁଣ ମହାରସ ।
ଦିନେକ ଶ୍ରୀରାମ ଆସ୍ଥାନେ ବସିଛନ୍ତି
ନାନା କଥା ମାନ କୁହାକୁହି ହୋନ୍ତି ।

x x x

ଭୋ ଭ୍ରାଥ ଯାସ୍ୟ ମୁହିଂ କରିବଇଂ ହାଦେ
ଯେତେକ କାଳ ରାଜ୍ୟ କଲଇଂ ଅପ୍ରମାଦେ ।
ଯଗ୍ୟଂ ନ କଲେ ମୋତେ କାରଣ ନୋହେ କିଛି
ରାଜା ପଣ କଲେ ତ ଅନେକ ପାପ ଅଛି ।

x x x

ଶୁଣି ଭ୍ରଥବୀର କର ଯୋଡ଼ିଣ ବୋଇଲା
କରସି ଯାଗ ଦେବ ଯେବେ ଶରଧା ହୋଇଲା ।
ତୁ ଯଗ୍ୟଂ ପୁରୁଷ ଦେବ ହବିର୍ଭାଗ ଭୁଞ୍ଜୁ
ତୁହି ଯଗ୍ୟଂ କରିଣ ଜଗତ ମନ ରଞ୍ଜୁ ।
ଯେ ତୋହୋର ଆଗ୍ୟାଂ କରିବ ସର୍ବସିଦ୍ଧି
ତୋହୋର ଭଣ୍ଡାରେ ତ ଅଛି ଯଗ୍ୟଂ ବିଧି ।
କେବଣ ଯାଗ କରିବୁ କହସି ଗୋସାଇଂ
ରାଜସି ଯାଗେ କିଛିତ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଂ ।
ଜଗତ ଅପକ୍ଷାତିକି ମୁହିଂ ସେ ଡରଇ
ତମ ଧର୍ମ ହିଂସା ତେଣେ ସେ ବଢ଼ଇ ।
ସେ ଯାଗ କରିବାକୁ ନ ରୁଚଇ ମନ
ଅଶ୍ୱମେଧ କରନ୍ତୁ କଉଶଲ୍ୟା ନନ୍ଦନ ।
ଯେବଣ ଯଗ୍ୟଂ କଲେ ଦେବେ ପ୍ରଶଂସନ୍ତି
ସବୁ ଯଜ୍ଞର ଉତ୍ତମ ବୋଲିଣ ବୋଲନ୍ତି ।
ଶୁଣି ରଘୁନାଥ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କୁ ପୁଛି
କେବଣହିଂ ଯାଗ ମୁଂ କରିବି ବ୍ରହ୍ମଋଷି ।
ମୁନିବର ବୋଇଲେ ଅଶ୍ୱମେଧ ମହାଫଳ
ସବୁ ଯଜ୍ଞଙ୍କର ଅଟଇ ସେ ମୂଳ ।
ସାତ୍ତ୍ୱିକ ଧର୍ମ ସେ ଯେଣେ କେବେହେଂ କ୍ଷୟ ନାହିଂ
ଯେହି ଯାଗ ଯେବେହୁ କରସି ରଘୁସାଇଂ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ଯେବେ ଯାଗର ବିଧି କହ
ସୁମନ୍ତ ମନ୍ତ୍ରୀ ଯେହା ପାଞ୍ଜିରେ ପୁଣ ଲିହ ।
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କୁ କହନ୍ତେ ସୁମନ୍ତ ଲିହିଲା
ଯେ ଯାହା ଭିଆଇ ଲୋକ ବରଗିଲା ।
ଲକ୍ଷଣଙ୍କୁ ଚାହିଂ ବୋଇଲେ ରଘୁବୀର
ରାଜାମାନଙ୍କୁ ଯେବେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କର ।
ଋଷିଗଣମାନନ୍ତ ପଠିଆଅ କହି
ଯେଉଂଦିନ ଯାଗ ହେବ ପତ୍ରେ ଥିବ ଲିହି ।
ସୁଗ୍ରୀବର ତହିଂକି ଆଗେଣ ଲୋକ ଯାଉ
ସେନାପତିମାନନ୍ତ ଘେନିଆସୁ କପିରାହୁ ।
ଲଙ୍କାକୁ ଲୋକ ଯାଉ ବିଭୀଷଣଙ୍କୁ ଆଣୁ
ସେ ମୋର ପ୍ରାଣସଖା ଯେକଥା ଭଲେ ଜାଣୁ ।
ଅସୁର ସନ୍ୟ ଘେନି ଆସୁ ବେଗ ହୋଇ

ରାଜ୍ୟରେ ଚରଚା କରୁ ମନ୍ଦୋଦରୀ ସାଇଂ ।
ସିଂଘବେଣୀପୁରକୁ ବେଗେଣ ପେଷ ଦୂତ
ଗୁହ ନାଶେ ଶବର ଅଟଇ ମୋର ମିତ ।
ସେହୁ ବେଗେ ଆସୁ ସମ୍ପଦ ମୋର ଦେଖୁ
କନ୍ଦମାନଙ୍କୁ ଘେନି ଯାଗ ବେଗେ ରଖୁଂ ।
ଆବର ପୃଥିବୀରେ ଅଛନ୍ତି ଯେତେ ରାଏ
କଉଶୁଲ୍ୟା କକୟା ସୁମିତ୍ରା ଯେତେ ମାଏ ।
ଯେହାଙ୍କର ବାପଙ୍କୁ ଭାଇଙ୍କି ଚାର ପେଷ
ଆସନ୍ତୁ ରାଜାଗଣ ଅଯୋଧ୍ୟା ନିଜ ଦେଶ ।
ଋଷିଗଣମାନନ୍ତ କର ନିମନ୍ତ୍ରଣ
ସନ୍ନ୍ୟାସ ଦୀକ୍ଷା ଘେନି ଅଛନ୍ତି ଯେତେ ପୁଣ ।
ସେ ଲୋକମାନେ ଆସନ୍ତୁ ଚାର ବୋଲ ଶୁଣି
ଅନେକ କାଳ ମୁଂ ଅଛଇ ମନେ ଗୁଣି ।
ସମ୍ପଦ କରିଣ କରିବି ମୁହିଂ ଯାଗ୍ୟଂ
ତେବେ ସେ ମୋହୋର ଅଟଇ ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟ ।
ଯାଗ୍ୟଂଶାଳ ଆରମ୍ଭ ଗୋମତୀ ନଦୀକୂଳ
ପବିତ୍ର ଥାନ ବୋଲିଣ ବୋଲନ୍ତି ସକଳ ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ତହିଁ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ ଦେବସ୍ୱାମୀ
ଲଙ୍ଗଳେଣ ଶୋଧାଅ ଯାଗ୍ୟଂସ୍ଥଳ ଭୂମି ।
ରତ୍ନମଏ କରି ନିର୍ଭା ତୁମ୍ଭେ କର
ଯିସ ଯିସ ପଦାର୍ଥ ଯାଗର ସମ୍ଭାର ।
ତିଳ ତଣ୍ଡୁଳ ମୁଗ ବ୍ରିହୀ ଫଳ ଯବ
ମଧୁ ଘୃତ ତୈଳ ସର୍ବ ସମ୍ପାଦିବ ।
ପାଟ ପତନୀ ନେତ ଦର୍ପଣ ଚାମର
ବିବିଧ ପଦାର୍ଥ ଧନ ଅଳଙ୍କାର ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସୀତୟା ତହିଂକି ଯେବେ ଯାଉ
ଭ୍ରଥ ଲକ୍ଷଣ ଭାରିଯାନ୍ତ ସଙ୍ଗେ ଥାଉ ।
ନଗ୍ର ନରନାରୀ ସମସ୍ତେହେଂ ଯାନ୍ତୁ
ପାତ୍ର ଅମନାତ୍ୟଗଣଙ୍କ ଘରଣୀମାନେ ଥାନ୍ତୁ ।
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ଭିକ୍ଷାସୀ ଯେତେ ଜନ
ଗୋମତୀ ନଦୀ କୂଳେ ରହନ୍ତୁ ଯେମାନ ।
ରାଜାଙ୍କୁ ନବର ପାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଉଆସ
ଆବର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଅନରୂପେ ବାସ ।
ତୀର୍ଥ ଜଳ କନ୍ଦ୍ୟ ସମିଧ ଯବ ଧାନ
ଫଳମୂଳ ଭିକ୍ଷା ଅଣାଅ ଯେମାନ ।
ଭ୍ରଥ ଆପଣେ ଥାଇଂ ଯେମାନ ଚରନ୍ତୁ
ନଇମିଷା ଅରନ୍ୟେଣ ଯାଗଶାଳ ସଞ୍ଚୁ ।
ଲକ୍ଷଣ ଘୋଡ଼ା ଘେନି ପୃଥିବୀ ବୁଲିଯାଉ
ଶତ୍ରୁଘନକୁ ରାଅ କତିରେ ମୋର ଥାଉ ।
ଜନକ ଋଷିକି ପଠିଥାଅ ବେଗେ ଦୂତ
ଆବର ଆସନ୍ତୁ ବାଲମ୍ଭିକ ତପୋବନ୍ତ ।
ବାର ବରଷକୁ ଘେନିମାଇଂ ଯାଗ ଦୀକ୍ଷା
ହବିର୍ଭାଗ ଦେବେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତୁ ଯେତେକ ଇଚ୍ଛା ।
ଯେତେ ବୋଲି ଶ୍ରୀରାମ ଆସନୁ ଉଠିଗଲେ
ମଣିମା ଭୋଦେବ ବୋଲି ଖୁଣ୍ଟିଆ ଡାକ ଦେଲେ ।
ସୁମନ୍ତର ଭୁଜ ଧରିଣ ରଘୁପତି
ଲକ୍ଷଣ କରେ ତୋଳି ଧଇଲେ ବୀର ଛତ୍ରୀ ।
ଭ୍ରଥ ହନୁମନ୍ତ ଚାଳନ୍ତି ଚାମର
ଧୂପ କାଠି ଧରିଅଛି ସୁମନ୍ତ କୁମର ।
ଆଗରେ ଜଏ ଶଙ୍ଖ ବାଜଇ ଘନ ଘନ
ଧୀରେ ଧୀରେ ବିଜଏ କଉଶୁଲ୍ୟା ନନ୍ଦନ ।
ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଦାଶରଥି
ମର୍ଦ୍ଦନ ମାଜଣା ମୁଣୋହି ସାରନ୍ତି ।
ବଶିଷ୍ଠ ସୁମନ୍ତ ଭ୍ରଥ ଲକ୍ଷଣ ଯେ ଚାରି
ଯେମାନେ ବାହାରେ ବସି କଥାନ୍ତ ବିଚାରି ।
ସୁଗ୍ରୀବରକୁ ଦୂତ ବିଭୀଷେଣକୁ ଚାର

ଦୂତ ଯାଇଂ ଆଣ୍ଣୁ ଗୁହ ନାମେ ଶର ।
ସକଳ ରାଜାଙ୍କୁ ହିଂ ଡଗରା ଜଣେ ଜଣେ
ବିଚାରିଣ ଚାର ପେଷିଲେ ମନ୍ତ୍ରୀଗଣେ ।
ଜନେକ ଆସିବାକୁ ପେଷିଲେକ ଦୂତ
ଆବର ଆସିବେ ସେ ସକଳ
ତପୋବନ୍ତ ।
ବାଲମ୍ମିକ ମୁନିକି ପେଷିଲେ ବେଗେ ଚାର
ଗୋମତୀ ନଦୀତୀରେ ନିର୍ଭା କଲେକ
ହୋମଘର ।
ରାଜାମାନଙ୍କୁ ନବର ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କି ଉଆସ
ଆବର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଅନୁରୂପେ ବାସ ।
ଋଷିଙ୍କି ମଢ଼ିଆ କ୍ଷତ୍ରୀଙ୍କି ଘରମାନ
ଲକ୍ଷେ ରାଜା ସଙ୍ଗେ ଯେତେକ ସଇନ ।
ଯେ ଯାହା ଅନୁରୂପେ ରଞ୍ଚିଲେ ସମସ୍ତ
ନିର୍ଭାକରେ ଆସି ସକଳ ପଦାର୍ଥ ।

x x x

ହାଟ ବସିଲା ଫିଟିଲାକ ବାଟ
ଚାରି ଦିଗରୁ ଆସି ପଶିଲେକ ଥାଠ ।
ବାଦ୍ୟ ହିଂ ନିରନ୍ତରେ ବାଜିଲା ଚଉକତି
ନାନାଦେଶୁ ଲୋକେ ଦେଖିତ ଆସନ୍ତି ।
ଶୁଭ ଅନୁକୂଳେ ଶ୍ରୀରାମ ବିଜେ କଲେ
କଉଶୁଲ୍ୟାଙ୍କ ସହିତେ ମାତୃଗଣ ଅଇଲେ ।
ଜନେକ ସୀତ୍ୟାକୁ ହାନ୍ଦୋଳରେ ଚଢ଼ାଇଂ
ଭୋଡ଼ଗିଂଆ ପାଇକେ ପଟୋଆରି
ପକାଇ ।
ପୂର୍ବେଣ ଜାନେକୀର ଯିବାର ଯେବଣ ଗତି
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସୀତ୍ୟାକୁ ତେସନ କରି ନିଅନ୍ତି ।
ବେଢ଼ିଣ ଅଛନ୍ତି ଅନେକ ପରିବାରୀ
ତହିଂକି ଚଳନ୍ତି ବଶିଷ୍ଟ ଉପଚାରୀ ।
ଭ୍ରଥ ଲକ୍ଷଣ ଶତ୍ରୁଘନଙ୍କ ଭାରିଯା

ସେହି ଗଲେ ଯହୁଂ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ
ରାଜା ।
ମନ୍ତ୍ରୀଗଣମାନଙ୍କର ଘରଣୀମାନେ ଗଲେ
ଗୋମତୀ କୂଳେ ଯାଇଣ ଆଶ୍ରମେ
ରହିଲେ ।
ରଥଗଜ ଘୋଡ଼ା ପାଦାନ୍ତି ସମ୍ଭାର
ଶୁନ୍ଛା ହୋଇଲାକ ଅଯୋଧ୍ୟା ନବର ।
ଘରେକେ ଜଣେକେ ରକ୍ଷାଅର୍ଥେ ଥୋଇଂ
ସଭିଏଂ ଯାଗ ଦେଖିଗଲେ ହରଷ ହୋଇଂ ।
ଦୁତୀ ଅଯୋଧ୍ୟା ହେଲା ଗୋମତୀ ନଦୀକୂଳ
ଋକ୍ଷ କପି ଧଇଲେ ସୁଗ୍ରୀବର ମେଳ ।
ଅଙ୍ଗଦ ସୁଷେଣ ଆଦି ଗବଏ ଗବାକ୍ଷ
ମହୀନ୍ଦ୍ର ଦୁବିନ୍ଦ ସେ ଶରସେତୁ ତାରାକ୍ଷ ।
ରମଣ ଶତବାଳି ଶଉରୀ ସେନାପତି
ନଳ ନୀଳ ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ଆସନ୍ତି ।
ପବନ ଡାଳିମ୍ବ ବସନ୍ତ ଚନ୍ଦନ
ଦୁବିନ୍ଦ ଦଧିମୁଖ କଞ୍ଚନ କାଳିଞ୍ଜନ ।
ଅଷ୍ଟସେନା ଅଇଲେ ପଞ୍ଚଶ ଯୂଥପତି
ଋକ୍ଷ କପି ସନ୍ୟ ପୂରିଲେ ଆସି ପୃଥୀ ।
ବିଭୀଷେଣ ଅଇଲା ରାକ୍ଷସ ବଳ ସଙ୍ଗେ
କଡ଼ା ଘୁମୁରା ବାଜଇ ନାନାରଙ୍ଗେ ।
ସୁଗ୍ରୀ ବିଭୀଷେଣ ଦ୍ରଶନ ଯାଇଂ କଲେ
ଦେଖି ରଘୁନାଥ କୁଶଳ ପୁଚ୍ଛିଲେ ।
ସୁମନ୍ତ ଘେନିଯାଇ ବିଚିତ୍ର ପୁର ଦେଲା
ଚମ୍ପାବତୀ ନଗ୍ରୁଂ ଲୟୋପାଦହିଂ ଅଇଲା ।
ଜନେକ ମହାଋଷି ଅଇଲେ ଥାଠ ଘେନି
ବାଦ୍ୟ ବାଜନ୍ତେ ପୂରିଲା ମେଦିନୀ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ପାଛୋଟି ଆସିନେଲେ
ଦିବ୍ୟ ନବରେକ ରହିବାକୁ ଦେଲେ ।
ଯାଗ୍ୟଂକୁ ଅଇଲାକ କଏକୟା ଭାଇ

କଉଶୁଲ୍ୟାର ଭାଇ ଅଇଲେ ବେଗ
ହୋଇଂ ।
ସୁମଇତ୍ରା ରାଣୀ ବାପ ତନଏ ଅଇଲା
ଗୁହ ନାମେ ଶବର ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ।
ଶତୃଘନ ଅଇଲା ମଧୁବନ ରାଏ
କାଶୀଶ୍ୱର ରାଜା ସେ ଦ୍ରଶନ ଆସିକଏ ।
ଲକ୍ଷେକ ନୃପତି ମିଳିଲେର ସର୍ବେ ଆସି
ଚତୁରାଙ୍ଗ ବଳ ପୃଥିବୀ ନ ଦିଶି ।
ବାଦ୍ୟ ବାଜନ୍ତେଣ କମ୍ପଇ ବସୁନ୍ଧେରୀ
ଆଲମ୍ୱ ପାଟଛତ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ତେଜ ଉହାଡ଼ି ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଦ୍ରଶନ ସେ କଲେ ରାଜାଗଣ
କାର୍ପୁଣ୍ୟ ହୋଇଣ ବୋଲନ୍ତି ରଘୁରାଣ ।
ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରସନ୍ନ ମୋତେ ହୋଅ ଦଣ୍ଡଧାରୀ
ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ୍ୟଂ ମୁଂ ଲୋଡୁଅଛି କରି ।
ଶୁଣିଣ ନୃପତିମାନେ ଶିରେ ହସ୍ତ ଦେଲେ
ତୋତେ କିସ ଅସମ୍ଭବ ବୋଲିଣ
ବୋଇଲେ ।
ତୁ ଯଜ୍ଞ ପୁରୁଷ ଆପଣେ ଯାଗ କରୁ
ଆମ୍ଭକୁ ରାଇଣ ଆଉ କି କଥା ପଚାରୁ ।
ସ୍ୱର୍ଗ ମଞ୍ଚ ପାତାଳେ ତୁ ଅଟୁ ଆଧିପତି
ତୋହୋର ଯଜ୍ଞ କରିବାର ଅଟଇ ଯୁଗୁତି ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ହୋଇଲେ ସନ୍ତୋଷ
ରାଜାମାନନ୍ତ ନେଇ ସୁମନ୍ତ ଦେଲା ବାସ ।
ଚତୁରାଙ୍ଗ ବଳକୁହିଂ ଅଛି ସବୁ ସଞ୍ଜା
ଯେ ଯାହା ଲୋଡ଼ଇ ଓଦା ସିଝା କଞ୍ଚା ।
ବ୍ରହ୍ମଋଷି ରାଜଋଷି ଦେବଋଷିମାନେ
ଶିଷ୍ୟଗଣ ସହିତେ ଅଇଲେ ଯତିମାନେ ।
ତପୀ ଜଟାଧାରୀ ଭିକାରୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଋଷି
ଅନ୍ଧ ଦରିଦ୍ର ଅନେକ ମାଗନ୍ତା ହିଂ ଆସି ।
ଠାବେ ଠାବେ ଅନ୍ନଛତ୍ର ପାଣିପଣା ଦାନ
ଆବର ତଇଳ ଛତ୍ର ଦେଲେକ ଅବିକ୍ଷଣ ।
ଘରେ ଘରେ ଉତ୍ସବ ଆନନ୍ଦ ନରନାରୀ
ସବୁଙ୍କରି ଘରେ ମଙ୍ଗଳ ଆରମ୍ଭ କରି ।
କଦଳୀ ଚାରିଗଛ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବେଦି କୋଣେ
ପୂର୍ଣ୍ଣ କୁମ୍ଭ ବୃତପତ୍ର ଶ୍ରୀଫଳ ଆରୋପଣେ ।
ଗୁଆଘୃତ ନେତ ବଳିତା ଜାଗର
ଦଧିଭାଣ୍ଡ ଜିଆଂ ମାଛ ଅଛଇ ପାଖର ।
ଓସଣାରେ ଖଞ୍ଜିଲେ ମଙ୍ଗଳ ତାଳମାନ
ପିଢ଼ାରେ କଳସ ଧ୍ୱଜାଳ ନେତ ଚିହ୍ନ ।
ଫୁଲେ ଫୁଲେ ମଣ୍ଡି ବସ୍ତ୍ରେଣ ଘୋଡ଼ାଇ
ରତ୍ନ ଅଳଙ୍କାର ବାହାରେ ବେଢ଼ାଇ ।
ନଗ୍ରେ ଉଚ୍ଛବ କରନ୍ତି ଘରେ ଘରେ
ପର ରାଜ୍ୟ ଲୋକେ ପ୍ରଶଂସନ୍ତି ଅପାରେ ।
ହାଟମାନଙ୍କରେ ବିବିଧ ଦ୍ରବ୍ୟ ପାଇ
ସୁନା ହୀରା ରୁପା ମାଣିକ ମୋତି ଥାଇ ।
ବିକିବାର ନିମନ୍ତେ ଜୁଡ଼ାଇଛନ୍ତି ଆଗେ
ବିକା ନ ଗଲେ ତାହା ସେ ବିଛିଯାନ୍ତି
ରାଗେ ।
ସବୁ ରାଜାମାନଙ୍କର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବାଦ୍ୟ
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ପୂରୁଅଛି ଲୋକଙ୍କ ମୁଖନାଦ ।
ଠାବେ ଠାବେ ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି ନଟନାରୀ
ନାନା କଉତୁକ ନାନା ହଟମାନ କରି ।
କେ ଗୀତ ଗାବନ୍ତି କେ ନାଚନ୍ତି ଯାଉଂ ଯାଉଂ
କେହୁ ହୁଳହୁଳି ପାଡ଼ନ୍ତି କହୁଂ କହୁଂ ।
ନାଗର ପୁରୁଷ ଦୁଇ ଚାରି ଜୁଣ୍ଡ
ସୁବେଶ ହୋଇ ବୁଲନ୍ତି ରାଜଦାଣ୍ଡ ।
ଚତୁର ଯୁବତୀୟେ ତେଜିଲେ ଲାଜମାନ
ନଗ୍ର ବୁଲନ୍ତି ଦେଖନ୍ତି ସ୍ଥାନ ମାନ ।
ନାଗର ଯୁବତୀଏ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଚାହାନ୍ତି
ଆଖିର କୋଣରେ ଚାହିଂ ଅଳପ ହସନ୍ତି ।

ଡଗ ଡମାଳି କରି କହନ୍ତି ବଚନ
ତାହା ଦେଖି ପୁରୁଷଙ୍କୁ ପୀଡ଼ଇ ମଦନ ।
ଯେତେ ଲୋକ ଦେଖନ୍ତି ସବିହେଂ ବଣିଆ
କେହି ଯହୁଂ ହାଥରୁ ନ ଖାନ୍ତି କିଣିଆ ।
ଫଳ ଫୁଲ ଚନ୍ଦନ ସୁଗନ୍ଧ ସବୁରି ଗାତ୍ର
ଧନ ଅଳଙ୍କାର ସେ ତୈଳ ବସ୍ତ୍ର ପୂରିତ ।
ବରଷ ବରଷକୁ ପୂରିଅଛି ଆଏ
ଯେତେବେଳେ ଯାହା ମାଗଇ ତାହା ସେ ପାଏ ।
ଅତିହିଂ ଗହଳ ସେ ଗୋମତୀ ନଦୀ ତୀର
ଯେତେକ ଲୋକ ଥିଲେ ସୃଷ୍ଟିର ଭିତର ।
ସବିହେଂ ଠୁଳ ହେଲେ ଥୋକାଏ ସେ ନାହିଂ
ବାବୁ ଯଜ୍ଞ ଆରମ୍ଭିଲେ ରଘୁସାଇଂ ।
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କୁ ପୁଛି ଅନକୂଳ ଘେନି
ସିନ୍ଧୁ ଜାତି ଅଶ୍ୱଶାଳ ପଶି ଚିହ୍ନି ।
ବରଣ କରିଣ ଅଇଲେ ତାହା ଘେନି
ଶିରେ ବାନ୍ଧିଛନ୍ତି ବସନ୍ତ ପତନୀ ।
ପଞ୍ଚ ବର୍ଣ୍ଣ ଫୁଲ ମାଳ ମୁଣ୍ଡରେଣ ଖଞ୍ଜାଣି
ଦୁଇ ପାରୁଶେ ଲୋକେ ଚାମର ଡାଳନ୍ତି ଘେନି ।
ଲକ୍ଷେକ ଶଙ୍ଖ ପୁରଇ ଘୋଡ଼ା ଯାଉଂ
ଲକ୍ଷେକ ରାଜା ଅଛନ୍ତି ଘୋଡ଼ା ପଛେ ଥାଉଂ ।
ଆପଣେ ରଘୁନାଥ ଅଶ୍ୱ ପୂଜା କଲେ
ଶୁଭ ଅନୁକୂଳ ବେଳେଣ ଘୋଡ଼ାକୁ ମେଲିଦେଲେ ।
ଲକ୍ଷଣକୁ ବୋଇଲେ ତୁ ତୁରଙ୍ଗମ ପଛେ ଥିବୁ
ଯେ ଆଗେ ଓଗାଳିବ ତା ସଙ୍ଗେ ଯୁଝିବୁ ।
ରଣେ ଜିଣି ଘୋଡ଼ା ଆଣସି ବୁଲାଇଂ
ବାର ବରଷେ ପ୍ରବେଶ ହେବୁ ମୋର ତହିଂ ।

x x x

ପୃଥୀ ବୁଲି ଲକ୍ଷଣ ଆଣିଲାକ ଘୋଡ଼ା
କେହି ଛାମୁରେ ତାର ନୋହିଲାକ ଯୋଡ଼ା ।
ଦେଖି ରଘୁନାଥ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
ଲକ୍ଷଣକୁ ବହୁତ ସନମାନ ଦେଲେ ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ୍ୟଂ
ଦେବତାମାନେ ସୁଖେ ପାଇଲେ ହବିର୍ଭାଗ ।
ବ୍ରହ୍ମାରୁଦ୍ର ସହିତେଣ ମୂର୍ତ୍ତିବନ୍ତ ହୋଇ
ସୋମପାନ ଦେବେ କରନ୍ତି ସୁଖପାଇ ।
ସ୍ୱଂଏ ନାରାଏଣ ଯହିଂ କରୁଛନ୍ତି ହୋମ
ମେଘେ ବଳୀଆର ପିଇଣ ତହିଂ ଧୂମ ।
ଅଗ୍ନିଦେବତାର ଯିସ ଯିସ ପାପ ଥିଲା
ଶ୍ରୀରାମ ପୂଜନ୍ତେ ସେ ମୁକତ ହୋଇଲା ।
ଯେସେନେକ ଯାଗ କରନ୍ତି ରାମ ରାଏ
ଶୁଣ ମହାରସ ଯେହୁ ଅପୂର୍ବ କଥାଏ ।
ବାଲ୍ମିକ ମୁନିଙ୍କି ବରିଲେ ରଘୁପତି
ଲୋକ ଗଲେ ଆସିବାକୁ ମନକଲେ ଯତି ।
ସବୁ ସଜ କରି ସୀତୟାକୁ ଯାଇ କହି
ଭଲ କଥାଏ ତୁ ଗୋ ଶୁଣସି ବଇଦେହୀ ।
ଭ୍ରଥା ତୋର ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ କରି
ଆମ୍ଭକଇ ଲୋକ ପଠିଆଇଲେ ହକାରି ।
ଗୋମତୀ ନଦୀ ତୀରେ ନଇମିଷ୍ୟା ଅରନ୍ୟ
ଅଳପ ଧର୍ମ କଲେ ପାଇ ବହୁତ ପୁନ୍ୟ ।
ବଶିଷ୍ଠ କହନ୍ତେଣ ରାମ ଜାଣି ତାହା
ତହିଂ ହାଦେ ଯାଗ କରଇ ତୋର ନାହା ।
ଇକ୍ଷେକ ନୃପବର ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଛନ୍ତି
ପାଦଭରେ କମ୍ପୁଅଛି ବସୁମତୀ ।

ବହ୍ମଋଷି ରାଜଋଷି ଦେବଋଷିମାନେ
ଅନେକ ଋଷି ମିଳି ଅଛନ୍ତି ଯାଗ ସ୍ଥାନେ ।
ଲକ୍ଷଣ ଘୋଡ଼ା ଘେନିଣ ପୃଥୀ ବୁଲିଗଲା
କେହିତ ତାହାକୁ ଜଣେ ଓଗାଳନ୍ତା ନୋହିଲା ।
ଅସମ୍ଭବ କଥା କରଇ ତୋହୋ ଭ୍ରଥା
କଥାଏକ ଆମ୍ଭେ ତୋତେ କହି ଲୋଡୁ
ସୀତ୍ୟା ।
ସ୍ୱଭାବେ ପୁଣ୍ୟ ସ୍ଥାନ ଆବର ମହା ଯାଗ୍ୟଂ
ଯେହୁଣ ଦେଖନ୍ତି ତାହାର ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟ ।
ତହିଂକିତ ନିଜ ପିଅର ଧର୍ମହିଂ କରଇ
ପୁତ୍ରନ୍ତ ଘେନିଯିବାର ବିଚାରଇ ମୁହିଂ ।
ଦଇବ ସେ ବିଚ୍ଛେଦ କରାଇଅଛି ଆଣି
ସତେହେଂ କି ରକତେ ମିଶିବଇ ମାଏ
ପାଣି ।
ପରର ଆନନ୍ଦ ମାଗୋ ପରଦେଖି ଯାନ୍ତି
ସ୍ୱର୍ଗ ପାତାଳ ଲୋକେ ଦେଖି ଆସୁଛନ୍ତି ।
ସ୍ୱଭାବେ ଯେବଣ ସ୍ଥାନେ ରୁଣ୍ଡ ବହୁତ ଜନ
ତାହା ଦେଖିଲେ ପୁଣ ହରଇ ପାପମାନ ।
ତାହା ଦେଖିଲେ ଗୋ ପୋଏ ମୁକତ
ହୋଇବେ
ମୋହୋର ସଙ୍ଗେ ଥାଇ ଏ ପିତାଙ୍କୁ
ଦେଖିବେ ।
ସହଜେ ଅଶ୍ୱମେଧ କରଇ ତାଙ୍କ ପିତା
ପୋଏ ଦେଖି ଆସନ୍ତ ଗୋ ପଠିଆଅ
ସୀତ୍ୟା ।
ଶୁଣିଣ ଜାନେକୀ ବୋଇଲେକ ଧୀର ବାଣୀ
ନିଅତୁ ବାପ ପୋଏ ହୋଅନ୍ତୁ ଜଣାଜଣି ।
ମୁହିଂ ସିନା ଅପ୍ରାଧି ପୁଅଙ୍କର କିସ ଦୋଷ
ଯେ ଦୁଇ ବଳାନ୍ତ ସମର୍ପିଣ ଆସ ।
ରାଜାର ପୁତ୍ର ବନସ୍ତେ କିମ୍ପା ଥିବେ
କର୍ମ ବଳେ ଯେହୁ କାଲି ନୃପତି ହୋଇବେ ।
ଯେତେ ବୋଲି ସୀତ୍ୟା ଦୁଇ ପୁତ୍ରନ୍ତ ରାଇ
ଋଷିଙ୍କର ସଙ୍ଗତେ ବାବୁ ଯାଆରେ
ବୋଲଇ ।
ଅଯୋଧ୍ୟା ରାଜା କରଇ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ
ସେ ଧର୍ମଗୋଟା ଦେଖିଲେ ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟ ।
ଅଜ୍ଞା ଗୁରୁ ସହିତେ ତହିଂକି ଯାଉଛନ୍ତି
ସବୁ ଋଷିମାନ ଶିଷ୍ୟନ୍ତ ଘେନି ଯାନ୍ତି ।
ଶୁଣିଣ ଯିବୁ ବୋଇଲେ ବେନି ପୋଏ
ସଜକରି ଆମ୍ଭନ୍ତ ପଠିଆଅଗୋ ମାଏ ।
ଜାନେକୀ ଆନନ୍ଦ ପୁତ୍ରଙ୍କ ବୋଲ ଶୁଣି
ସଜକରି ଋଷିଙ୍କ ଛାମୁରେ ଦେଲେ ଆଣି ।

x x x

ବାଲ୍ମିକ ଋଷିଙ୍କି ବଶିଷ୍ଠେ ଦେଖିଲେ
ଯେଉଂଣ ଘର କଲା ଅଛି ତହିଂ
ରୁହାଇଲେ ।
ବସାଜାଣି ଲବକୁଶ ଅଇଲେ ବାହୁଡ଼ି
ଯାଗ ଶାଳ ଦ୍ୱାରେ ବସିଲେ ପାଠ ପଢ଼ି ।
ବାଲ୍ମିକ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ହୋମଘରେ
ଯାଇଣ ମିଳିଲେ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଛାମୁରେ ।
ଦେଖିଣ ରଘୁନାଥ ନମସ୍କାର କଲେ
କୁଶଳ ପଚାରିଣ ବସିତ ଠାବଦେଲେ ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଲବକୁଶ ବେନି
ସିଂଘଦ୍ୱାରେ ବସିଲେକ ପୋଥିଗୋଟି
ଘେନି ।
ଗୁଜରୀ ରାଗେଣ ଉଚ୍ଚାରିଲେ ଗୀତ
ତକ୍ଷଣେ ମୋହିଲେ ଶୁଣିଲା ଲୋକଚିତ୍ତ ।
ଯେକକୁ ଆରେକ ମିଳାଇଂଥାନ୍ତି ସ୍ୱର
କୁମାର ବଏସ ଶୁଭଇ ମଧୁର ।
ଯାହାର ସେ ସରସ୍ୱତୀ ଅଟନ୍ତି ଜନନୀ

ସେହି ନ ଜାଣିମେ କେଉଂ ରହସ କଳା
ଚିହ୍ନି ।
କୋମଳ କରିଣ ଗାବନ୍ତି ଗୀତ ରସ
ବେଢ଼ିଲା ଲୋକମାନେ ଶୁଣନ୍ତି ହରଷ ।
ଶ୍ରୀରାମ ମହିମା ଜାନେକୀର ବିଭା
ପର୍ଶୁରାମ ଜିଣିମା ବନବାସ ଯିବା ।
ଜାନେକୀ ହରଣ ବାଳୀ ପ୍ରାଣ ବଧ
ସୋମୋଦ୍ର ବନ୍ଧ ବାନ୍ଧି ଛେଦିଲେ ଦଶକନ୍ଧ ।
ବାଲମିକ କୃତ ଯେ ବୋଲିଣ ଗାବନ୍ତି
ପଦେ ପଦେ ରାମ ଚରିତ ବଖାଣନ୍ତି ।
ଶୁଣିଣ ଲୋକମାନେ ହୋଇଲେ ଉଷତ
ବୋଇଲେ ଅପୂର୍ବ ଯେ ଅଟଇ ନୂଆଗୀତ ।
ଜନମ ହୋଇ ରାମ ଯିସ ଯିସ କଲେ
ଭବିଷ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ଯେହା ବାଲମିକ ବଖାଣିଲେ ।
ଯେକର କହନ୍ତେଣ ଆରେକ ତାହା ଜାଣି
ଯତନେ ଲୋକମାନେ ଆସନ୍ତି ଗୀତ ଶୁଣି ।
ଯେ ଯାହାର ବେପାର ଛାଡ଼ିଲେ ସର୍ବଜନ
ସେ ଗୀତ ଶୁଣିମାକୁ ଅବିକ୍ଷଣେ ମନ ।
ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ପୋଏ ଘରକଇ ଯାନ୍ତି
ପୁଣି ପ୍ରଭାତେ ସିଂଘଦ୍ୱାରେ ଗୀତ ଗାନ୍ତି ।
ଯେମନ୍ତେ କେତେହେଂକ ଦିନ ବହିଗଲା
ନୂଆଗୀତ ବୋଲି ଶବଦ ଶୁଭିଲା ।
ଲକ୍ଷେକ ନୃପତିଙ୍କର ଲୋକେ ଶୁଣିଯାନ୍ତି
ବାଟେହେଂ ଯାଉଂ ଯାଉଂ ଋଷିମାନେହେଂ
ଶୁଣନ୍ତି ।
ରାଜାମାନେହେଂ ରହନ୍ତି ତହିଂକ୍ଷଣେ
ଶ୍ରୀରାମର ଆଗେ କହନ୍ତି ଚାର ଗଣେ ।
ଭୋ ରଘୁନନ୍ଦନ ବୀରବର ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ
ଗ୍ରନ୍ଥେକ କହିଛନ୍ତି ବାଲମିକ ମହାଯତି ।
ଋଷିକୁମାର ଦୁଇଗୋଟି ଆସିଛନ୍ତି
ସିଂଘଦ୍ୱାରରେ ବସି ଗୀତ ଗାଉଛନ୍ତି ।
ଅନେକ ଦିନକୁ ଅଇଲାନି ତାହାଙ୍କରି
ସବୁ ଚରିତ ଦେବ ଅଟଇ ତୁମ୍ଭରି ।
ଋଷିଶିଙ୍ଗ ମୁନି ଯାଗ୍ୟଂ ତାଡ଼େକା ବିନାଶ
ଜାନେକୀର ବିଭା ଆବର ବନବାସ ।
ରାବଣ ବଧିବାର ସହିତେ ଦେବ ଅଛି
ଅମୃତ ରସ ପ୍ରାଏକ ଶ୍ରବଣ ପୂରୁଛି ।
ଚାର ଜଣାବନ୍ତେ ରାମ କଲେ ଅବଧାନ
ହୋଇ ଦେବ ଏ କଥା ବୋଇଲେ
ରାଜାମାନ ।
ଯେ ତୋହୋର ଚରିତ ବାଲମିକ କଲେ
ରାମାଏଣ ବୋଲିଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ନାମ ଦେଲେ ।
ବାଳପୁଅ ଦୁଇଗୋଟି ଗୀତ ଗାଉଛନ୍ତି
କି ଜାଣି ଅମୃତ ରସ ବଖାଣନ୍ତି ।
ମୁନିମାନେ ହାଦେ କହିଲେ ଏହୁ ବାଣୀ
ଶୁଣି ହସ ହସ ହୋଇଲେ ରଘୁମଣି ।
ଡଗରାକୁ ବୋଇଲେ ତୁ ରାଇଣ ଆଣ
ଯାଇଂ
ଆଗ୍ୟାଂ ପରମାଣେ ଚାର ଗଲାକ ବେଗେ
ଧାଇଂ ।
ସିଂଘଦ୍ୱାରେ ଯାଇଣ ପୁଅନ୍ତ ରାଇଲା
ଠାକୁରଙ୍କର ହକରା ବୋଲିଣ ବୋଇଲା ।
ଶୁଣିଣ ଲୋକମାନେ ବୋଇଲେ ବାବୁ ଯାଅ
ରାଜାଙ୍କର ମନତୋଷି ଧନବସ୍ତ୍ର ପାଅ ।
ଚାର କହନ୍ତେଣ ଉଠିଲେ ଲବକୁଶ
ନବରେ ପଶିଲେ ଯାଇ ମନରେ ହରଷ ।
ଶ୍ରୀରାମ ସନ୍ନିଧେଣ ମିଳିଗଲେ ଯାଇଂ
ନମସ୍କାର କରିଣ ଅଛନ୍ତି ଉଭାହୋଇ ।
ଦେଖିଣ ରଘୁନାଥ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
ଯେ କିସ ପୋଥି ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ ।

କୁଶ ବୋଇଲା ଏ ରାମାଏଣ ଗ୍ରନ୍ଥ
ଭବିଷ୍ୟ ପୁରାଣ ଗ୍ରନ୍ଥ କରିଛନ୍ତି ବାଲମ୍ଭିକ
ତପୋବନ୍ତ ।
ଚଉବିଂଶ ସହସ୍ର ଶ୍ଳୋକ ଶୁଣିଲେ ପାପ ଯାଇ
ବ୍ରହ୍ମାର ବଚନେ ବେଦୁଂ କାଢ଼ିଲେ
ଝୁଗୁଳାଇଂ ।
ରଘୁନାଥ ବୋଇଲେ ସେହି ଠାବରେ ବସ
ଶୁଣିମା ଗ୍ରନ୍ଥ ତୁମ୍ଭର କରହ ପ୍ରକାଶ ।
ଆଗ୍ୟା ପାଇଂଣ ପୋଏ ବସିଲେ ଆଣ୍ଠୁଆଇଂ
କେଦାର ରାଗେ ଆଳାପ କରେ ତୋଷ
ହୋଇ ।
ପ୍ରଥମେ ଗାଇଲେ ବାଲମ୍ଭିକଙ୍କ ବନ୍ଦନା
ନାରଦ ଆସିବାର ରଷିଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନା ।
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ତିଆରଣ ସରସ୍ୱତୀ ପ୍ରସନ୍ନ
ଶୁଣି ରଘୁନାଥର ପରମ ତୋଷ ମନ ।
ଗାଅ ଗାଅ ବୋଲିଣ ବୋଲନ୍ତି ସ୍ୱାମୀ ହସି
ସଭାଲୋକମାନେ ବହୁତ ପରଶଂସି ।
କରଞ୍ଚ ପକ୍ଷୀ ମାରିବାର କଥା କହିଲେ
ତହୁଂ ଶ୍ରୀରାମର ଚରିତ ବଖାଣିଲେ ।

x x x

ଯହିଂ ଯହିଂ ଯେଉଂ ଚରିତ ରାମ କଲେ
ସେ କଥା ଶୁଣିଣ ଲୋକେ ଆନନ୍ଦ
ହୋଇଲେ ।
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଣ ଦେଲେ ସହସ୍ରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ
ଆବର ନବରତ୍ନେଣ ଅଳଙ୍କାରମାନ ।
ଚନ୍ଦନ ବୋଳାଇଣ ଦେବାଙ୍ଗ ବସ୍ତ୍ର ଦେଲେ
କାଲି ଆଉ ଗାଇବ ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ ।
ଶୁଣି ଲବକୁଶେ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ
କିସ କରିବୁ ଆମ୍ଭେ ଏ ଅଳଙ୍କାରମାନ ।
ଯେ ବସ୍ତ୍ର ଧନ ନେଇଂ ଥୋଇବୁ ଆମ୍ଭେ କାହିଂ
ଯେଣେ ଆମ୍ଭର କିଛି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଂ ।
କନ୍ଦମୂଳ ଖାଉଂ ବକଳ ପରିହରଣ
ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ କାଠମାଳା ଗଳାରେ ଆଭରଣ ।
ବିଭୂତି ବିଲୋପନ କଷା ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧୁ
ମସ୍ତକେ ବୃକ୍ଷ ଆମ୍ଭେ ଜଟାଛନ୍ଦେ ବାନ୍ଧୁ ।
ଅରଣ୍ୟ ଭିତରେ ତପୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଥାଉ
ବନସ୍ତେ ବୁଲି ଆମ୍ଭେ ନିର୍ଝର ନୀର ଖାଉ ।
ଶୁଣି ରଘୁନାଥ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
ବାଲୁତ ପୁତ୍ର ହୋଇ ଅଲୋଭୀ ହୋଇଲେ ।
ସୁଗ୍ରୀ ପଚାରିଲେ ଯେ କାହାର କଲା ଗ୍ରନ୍ଥ
କୁଶ ବୋଇଲେ କଲେ ବାଲମ୍ଭିକ
ତପୋବନ୍ତ ।
ଗାରିମାଏ ମେରୁ ସମାନ୍ୟେ ଯେବଣ ରଷି
ତାହାର ମୁଖବିମ୍ବରୁ ଗଙ୍ଗାଗ୍ରନ୍ଥ ବାହାର
ହୋଇଂଆସି ।
ଯେ ପୁଣ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ଶୁଣି ସକଳ ପାପ କ୍ଷଏ କର
ମହାପାତେକ ବିନାଶନ ଏକଇ ଅକ୍ଷର ।
ଦେବରୁ ସମ୍ଭୂତ ପଞ୍ଚଶ ସହସ୍ର ଶ୍ଳୋକନ୍ତ
ବାଲମ୍ଭିକ ବଖାଣିଲେ ବ୍ରହ୍ମା ସନମତ ।
ପୁଣି ହିଂ ଜନ୍ମ ନୋହି ଶୁଣି ଏହୁକାବ୍ୟ
ପୁଅଙ୍କ କହନ୍ତେ ପୁଣ ହସନ୍ତି ରାଘବ ।
ଯେଥୁ ଅନନ୍ତରେ ସେ ଆଦିତ୍ୟ ଅସ୍ତଗଲା
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁମରଣା କଲା ।
ନବକୁଶ ବାଲମ୍ଭିକ ଆଶ୍ରମକଇ ଗଲେ
କନ୍ଦମୂଳ ଫଳ ଭୋଜନ ତହିଂ କଲେ ।
ରାତ୍ରେ ଶଏନ କରି ପ୍ରଭାତେଣ ଆଏ
ଯାଗ ଶାଳେ ରଘୁନାଥଙ୍କୁ ଦରଶନ କଏ ।
ତାହିଂଣ ଦାଶରଥି ବୋଇଲେ ପୋଏ ବସ
କାଲିଠାରୁ ରହିଅଛି ମହାରସ ।
କହ କହ ଶୁଣିମା ଅପୂର୍ବ ଗ୍ରନ୍ଥ ସାର

ଆଗ୍ୟାଂ ପାଇ ବସିଲେ ସେ ବେନି କୁମର ।
ମଙ୍ଗଳ ଧନାଶ୍ରୀ ରାଗେଣ ଗୀତ ଉଚ୍ଚାରିଲେ
ସୁସ୍ୱର ସୁରେ ଦୁହେଂ ଯୋଡ଼ିଣ ଗାଇଲେ ।

x x x

ଭଦ୍ର ନାମେ ଚାର ସେ କହିଲା ମନ୍ଦବାଣୀ
ତେଣୁକରି ସୀତ୍ୟାଙ୍କୁ ତେଜିଲେ ରଘୁମଣି ।
ଗର୍ଭବାସ ହୋଇଥିଲା ଜନେକର ଝିଅ
ଭଣ୍ଡି ବନସ୍ତକୁ ପେଷିଲେ କୌଶଲ୍ୟାର
ପୁଅ ।
ରଥେ ବସାଇଂ ତାକୁ ଲକ୍ଷଣ ଘେନିଗଲା
ଗଙ୍ଗା ପାରି କରିନେଇ ନିବାସି ଅଇଲା ।
ଜାଣି ବାଲମ୍ମିକ ଋଷି ତାକୁ ନେଲେ
ଅନେକ ଯତ୍ନ କରି ମଢ଼ିଆରେ ଥୋଇଲେ ।
ଲକ୍ଷଣ ଅଇଲା ସୀତୟାକୁ ନିବାସି
ଗଙ୍ଗାଏଣୀ କୂଳେ ରଥେ ବସି ଆସି ।
ସୁମନ୍ତ କହିଲା ପୂର୍ବର କଥାମାନ
ଶୁଣି ବିସ୍ମଏ ସୁମିତ୍ରା ନନ୍ଦନ ।
ଅଯୋଧାରେ ଶ୍ରୀରାମକୁ ଦ୍ରଶନ ଆସି କଲା
ମୃଛାଇବା ନିମନ୍ତେ ବହୁତ ତିଆରିଲା ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣର ସୀତ୍ୟା ଶ୍ରୀରାମ ଗଢ଼ାଇଲେ
ତାହାକୁ ଥାପି ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ।
ଯେକାନ୍ତେ ଲକ୍ଷଣକୁ ଘେନିଣ ଭାଳୁଥାନ୍ତି
ନୃଗରାଜା ଶାପ୍ୟ କଥାମାନନ୍ତ କହନ୍ତି ।
ବଶିଷ୍ଠେ ନିମିରାଜ୍ୟ କଲି ଏ ଯତ୍ନୁଂ କଲେ
ଯଯାତିର କଥାମାନ ବିସ୍ତାରି କହିଲେ ।
କୁକୁରର ଗୁହାରି ବ୍ରାହ୍ମଣ ହାରିବା
ଶିବ ଦେଉଳେ ତାକୁ ଆଦିଷ୍ଟାଣ କରିବା ।
ଲବଣ ଦୁଷ୍ଟପଣ କହିଲେ ଋଷିମାନେ
ତହିଂକି ଥାଠ ଘେନି ଗଲେ ଶତୃଘନେ ।
ସେ ଯାଇଂ ବାଲମ୍ମିକ ଆଶ୍ରମେ ରହିଲେ
ସେହି ରାତ୍ରେ ସୀତ୍ୟାଙ୍କର ବେନିପୁତ୍ର
ହେଲେ ।
କୁଶନବ ବୋଲିଣ ମୁନିଏ ନାମ ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ
ଯେ ବୋଲ ଶୁଣିଣ ଲୋକେ ଉଷତ
ହୋଇଲେ ।

x x x

ଅପ୍ରମାଦେ ଆସିଣ ହୋଇଲେ ପରବେଶ
ବାଲମ୍ମିକ ସଙ୍ଗରେ ଅଇଲେ ନବକୁଶ ।
ସିଂଘଦ୍ୱାରେ ଶ୍ରୀରାମ ଚରିତ ଗାଇଲେ
ଶୁଣିଣ ଲୋକମାନେ ରାଜାଙ୍କୁ କହିଲେ ।
ରାମ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ ଘେନି ଆସ ଯାଇଂ
ଗୀତ ଗୁଆଇଲେ କତିରେ ବସାଇ ।
ପ୍ରଥମ ଦିବସେ ଶୁଣିଲେ ଯେତେ ଗ୍ରନ୍ଥ
ଧନବସ୍ତ୍ର ଅଳଙ୍କାର ଦେଲେ ରଘୁନାଥ ।
ତହିଂକି କୁମାରେ ଯିସ ଉତ୍ତର କଲେ
ଶୁଣି ରଘୁନନ୍ଦନ କିସ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ପଚାରିଲା ଯିସ ଯିସ କଥା
କହନ୍ତି କୁମାରେ ପଢ଼ି ପାଠ ପୋଥା ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଭ୍ରଥ ମୁଖ ଚାହିଂ
ଯେକକୁ ଆରେକ ଚାହାନ୍ତି ଚାରି ଭାଇ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ହନୁମନ୍ତ ଅଙ୍ଗଦ ବିଭୀଷେଣ
ଜମ୍ବେବ ନଳନୀଳ ଗବାକ୍ଷ ସୁଷେଣ ।
ପଞ୍ଚଶ ଯୂଥପତି ବୁହାଁବୁହିଁ ହୋନ୍ତି
ଯେ ଅବା ସୀତାଙ୍କର ପୁତ୍ର ବୋଲିଣ
ବୋଲନ୍ତି ।
ମହାଋଷିମାନେ ଯେକ ଆରେକକୁ ଚାହିଂ
ଲକ୍ଷେକ ନୃପତି ତବଦ ମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇ ।
ବାଲମ୍ମିକ ମୁଖ ଚାହିଂ ପଚାରନ୍ତି ରାମ
ଭୋ ମୁନି ଯେହୁ କଥା ଅଟଇ ଅନୁଆନ ।
ପୂର୍ବ ଗ୍ରନ୍ଥ ଯେହା ଶୁଣିଲାନି ଥିଲା

ତେହୋରେ କୀର୍ତ୍ତି ମୋର ପୃଥୀରେ
ରହିଲା ।
ଯେ ପୁତ୍ର ଦୁଇଗୋଟି ଅଟନ୍ତି କାହାର
ଶୁଣିଣ ବୋଇଲେ ବାଲମ୍ମିକ ମୁନିବର ।
ଭୋ ରଘୁନନ୍ଦନ ତୁ ବିବେକ ଚୂଡ଼ାମଣି
ତୁ ଯେ ତେଜ୍ୟା କଲୁ ଜନେକ ଦୁଲଣୀ ।
ଲକ୍ଷଣ ଛାଡ଼ିଣ ଅଇଲା ଘୋର ବନେ
ଜାନେକୀର ରୋଦନ ପଶିଲା ମୋର କର୍ଣ୍ଣେ ।
ଯୋଗେ ଜାଣିଣ ମୁଂ ସେଠାକୁ ଅଇଲି
ମଢ଼ିଆକୁ ଜନେକ ଦୋହିତାକୁ ନେଲି ।
ଗର୍ଭ ଦୁଇମାସ ଅଟଇ ତାହାର
ଲୋକିତ ବୋଲ ଶୁଣି କଲୁ ଯେ ବାହାର ।
ତେଜିଲାର ନାରୀ ପିତା ଘରକୁ ଯାଇଂ
ମୁହିଂ ପାଳିଲଇଂ ଜନେକ ତନଇ ।
କାଳେଣ ସୁତନ ହୋଇଲା ଯେବଣ ଦିନ
ଲବଣକୁ ମାରିଣ ଗଲାକ ଶତ୍ରୁଘନ ।
ସେହୁ ଜାଣିଅଛି ବେନି ପୁତ୍ର ଜାତ
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଚାହିଂଲେ ନିଜ ଭ୍ରାଥ ।
ଶୁଣି ଶତ୍ରୁଘନ ଯୋଡ଼େ ବେନି କର
ହୋଇ ଦେବ ଯାହା କହିଲେ ମୁନିବର ।
ଲବଣକୁ ମାରିଯାନ୍ତେ ରହିଲଇଂ ତହିଂ
ବାଲମ୍ମିକ ମୁନିଙ୍କ ଗଉରୋବ ପାଇଂ ।
ସେ ରାତ୍ରେ ସୀତ୍ୟାର ହୋଇଲେ ପୁତ୍ର ବେନି
ରାତ୍ରି ଅର୍ଦ୍ଧେ ଆସି କହିଲେ ମହାମୁନି ।
ଦେଖିତ ନଗଲି ମୁଂ ତୋତେ ମୋର ଭଏ
ନିଶ୍ଚଏ ଏ ଦୁହେଂ ସୀତ୍ୟାର ତନଏ ।
ଶତୃଘନ ବାଲମ୍ମିକ କଥା ରାମ ଶୁଣି
ଲୋତେକ ଢଳ ଢଳ ନଏନୁ ରଘୁମଣି ।
ଭ୍ରଥ ଯାଇଂ କୁଶ କୁମରକୁ ତୋଳି
କାଖେ ବସାଇଂ ନଏନୁ ଅଶ୍ରୁଜଳ ଗଳି ।
ଲକ୍ଷଣ ହିଂ ଯାଇ ନବକଇ କୋଳକଲା
ବୁକୁରେ ଲଗାଇ ପୁଣ ମୁଖେ ଚୁମ୍ବ ଦେଲା ।
ସୁଗ୍ରୀବର ପୁଣ ଭ୍ରଥ କୋଳରୁ ନେଲେ କୁଶ
ନବକଇ କାଖ କଲା ପବନର ଶିଷ୍ୟ ।
ବିଭୀଷେଣ ନେଲା ହନୁମନ୍ତର ତହୁଂ
ପୁଅକୁ ଘେନିଗଲା ଶତ୍ରୁଘନ କହୁଂ କହୁଂ ।
ସୁଗ୍ରୀ କାଖରୁ କୁଶଙ୍କୁ ଅଙ୍ଗଦ ଘେନିଗଲା
ତାହାର ତହୁଂ ନଳ ସେନେହ ଭରେ ନେଲା ।
ଜମ୍ବେବ ସୁଷେଣ ତହୁଂ ଘେନିଗଲେ
ପଞ୍ଚଶ ଯୁଥପତିଏ ସମସ୍ତେ ଧଇଲେ ।
ମୁନିମାନେ ଦେଖି କଲ୍ୟାଣ କରନ୍ତି
ଜନେକ ମହାରଷି କୋଳରେ ଧରନ୍ତି ।
ଲକ୍ଷେକ ନୃପତି ବେଢ଼ିଣ ତାହା ଚାହିଂ
ଆନନ୍ଦ ଭରେ ଉଲୁସୁ ଅଛି ମହୀ ।
ଯେକର କହନ୍ତେ ଆରକ ତହୁଂ ଜାଣି
ସୀତ୍ୟାର ବେନିପୁତ୍ର ବାଲମ୍ମିକ ଛନ୍ତି ଆଣି ।
ଦେଖିତ ଶରଧାରେ ଆସନ୍ତି ନରନାରୀ
ଗହଗହ ଶବଦ ଯାଗଶାଳ ପୂରି ।
ପୁତ୍ରକୁ ଦେଖି ବୋଲନ୍ତି ନରନାରୀମାନେ
ଧର୍ମ ଉଦେ ହେଲା ଅଯୋଧ୍ୟା ଭୁବନେ ।
ସୀତୟାର ବେନିପୁତ୍ରେ ଯେହୁଂ ସେ ଅଇଲେ
ବାଲମ୍ମିକ ମୁନି ଯେମନ୍ତ ଗୁଣ କଲେ ।
ପ୍ରତକ୍ଷେଣ ବାପର ପ୍ରାଏକ ଦିଶୁଛନ୍ତି
ଦୁହିଂଙ୍କର ଶ୍ୟରୀର ଦିଶେ ଯେକ କାନ୍ତି ।
ନଖ ମୁଖ ନାସିକା ନଏନ ଗୋଡ଼ ହାଥ
କି ଜାଣି ପ୍ରତକ୍ଷେ ଅଟନ୍ତି ରଘୁନାଥ ।
ଦୋହେଂ ଶ୍ୟାମବର୍ଣ୍ଣ ତୁଲାଇତ ନାହିଂ
ଯେତେକ କାଳ ପୋଏ ପଶିଥିଲେ କାହିଂ ।
ବାପାଙ୍କୁ କହିଣ ଯେବେ ମାଆଙ୍କୁ ଅଣାଅ
ଅଦୋଷେ ତେଜ୍ୟା କରିଅଛନ୍ତି ଦଶରଥ ପୁଅ ।

ସୀତାଙ୍କ ଅଯୋଧ୍ୟା ଆଗମନ ଓ ପାତାଳ-ପ୍ରବେଶ

ଯେସନେକ ସମଏ ଉଠିଲେ ଋଷିଗଣ
ଲକ୍ଷେକ ନୃପତି ସୁଗ୍ରୀବର ବିଭୀଷେଣ ।
ଭ୍ରଥ ଲକ୍ଷଣ ସୁମନ୍ତ ଲବଣ ଅଇରି
ଅଙ୍ଗଦ ହନୁମନ୍ତ ଜମ୍ବେବ କେଶରୀ ।
ନଳ ନୀଳ ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ଅଷ୍ଟ ସେନା
ଶ୍ରୀରାମର ଆଗେ କରନ୍ତି ପ୍ରାର୍ଥନା ।
ବଶିଷ୍ଠ ଜାବାଳି ବାମଦେବ କଉଶିକ
ସବୁଙ୍କୁ ହିଂ ଠାରି ଦେଲେକ ଜନେକ ।
ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀହସ୍ତ ଧରନ୍ତି ତପଚାରୀ
ଚରଣ ତଳେ ପଡ଼ିଲେ ଲକ୍ଷେକ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
କୁଶ ଲବ ଦୋହେଂ ଉଭା ହୋଇଛନ୍ତି
ରଘୁନାଥର ରୂପ ନିରୋପି ଚାହାନ୍ତି ।
ମୁନିମାନେ ବୋଇଲେ ଶୁଣିମା ରଘୁଶିଷ
ଜନେକ ଦୋହିତାର କିଛି ନାହିଂ ଦୋଷ ।
ଯୋଗବଳେ ଆମ୍ଭେ ଯେହା ଅଛୁ ଜାଣି
ଜଗତ ଜନନୀ ସେ ଅଟଇ କମଳିଣୀ ।
ତୁ ଦେବ ନାରାଏଣ ହୋଇଲୁ ଅବତାର
ରାବଣ ମାରି ଉଶ୍ୱାସିଲୁ ମହୀଭାର ।
ସେ ସୀତ୍ୟା ତୋହୋର ଅଟଇ ପ୍ରାଣସରି
ନେଚ ଲୋକ ବୋଲେ ତେଜିଲୁ ରାବଣାରି ।
ଦେଖ ତୋର ପୁତ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଜାଣି
ତୋହୋର ପଟାନ୍ତର ଦିଶନ୍ତି ରଘୁମଣି ।
ଆଗ୍ୟାଂ ତୁମ୍ଭେ ଦିଅ ଯେବେ ବଇଦେହୀ
ଆସୁ
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଭାଗ୍ୟ ମାନ ଦିଶୁ ।
ଲକ୍ଷେକ ରାଜାମାନେ ବୋଇଲେ ଯେହୁ
ବୋଇ
ପଞ୍ଚାଶ ଯୂଥପତି ମଲ୍ଲ ମହାମଲ୍ଲ ।
ସୁଗ୍ରୀ ବିଭୀଷେଣ ଅଙ୍ଗଦ ହନୁମନ୍ତ
ସମସ୍ତେ ପ୍ରବୋଧନ୍ତି ଜାନେକୀର କାନ୍ତ ।
ନଗ୍ର ନରନାରୀ ଯେତେକ ଲୋକ ଥିଲେ
ସମସ୍ତେ ହେଂ ସୀତ୍ୟାକୁ ଅଣାଅ ବୋଇଲେ ।
ଶୁଣିଣ ରଘୁନାଥ ହୋଇଲେ ପରମ ଶ୍ୟାନ୍ତି
ଅଣାଇବା ସୀତ୍ୟା ବୋଲି ଉଚ୍ଚେଣ
ବୋଲନ୍ତି ।
ଭ୍ରଥକୁ ବୋଇଲେ ତୁ ଲକ୍ଷଣକୁ ଘେନି
ଶତ୍ରୁଘନ ତୁଲେ ଯାଅ ଭାଇ ତିନି ।
ସୁଗ୍ରୀ ବିଭୀଷେଣ ଜମ୍ବେବହିଂ ଯାନ୍ତୁ
ଅଙ୍ଗଦ ହନୁମନ୍ତ ସୀତଯାକୁ ଆଣନ୍ତୁ ।
ବାଲ୍ମିକକୁ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଯାଅ ଋଷି
ଯେସନେକ କୋପ ନକରଇ
ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ।
ତେସନେକ ମଣାଇ ଘେନି ଆସ ଯାଇ
ଲୋକ ଅପବାଦକୁ ମୋହର ଭଏ ନାହିଂ ।
ଯେ ଯିସ ବୋଲିବେ ନ କରିବି ଛଳ
ଯାହାର ଗର୍ଭେ ଜନ୍ମିଲେ ଯେ ବେନି
ତୁଲାଳ ।
ଅନେକ ଦୋଷ କଲେ ସହିବା ଉଚିତ

ଯାଅ ଜାନେକୀକି ଘେନି ଆସ ତପୋବନ୍ତ ।

x x x

ଶୁଣିଣ ମହାମୁନି ଚଳିଲେ ନିଜ ଥାନ
ସାଙ୍ଗେଣ ସୁଗ୍ରୀବର ବିଭୀଷେଣ ରାଜନ ।
ଭ୍ରଥ ଲକ୍ଷଣ ଶତୃଘନ ତିନିହେଂ ଯାନ୍ତି
ରକ୍ଷ କପିବଳ ଆନନ୍ଦେ ଧାମନ୍ତି ।

x x x

ବନ ଗହନ ପୂରିଲା ସଇନି ଅଗୋଚର
ଗହଗହ ଧାନ୍ଦୋଳ ବାଲମ୍ମିକ ନବର ।
ଭିତରେ ଥାଇଣ ସୀତ୍ୟା ବାରତା ପାଇଲେ
ଶ୍ରୀରାମର ଆଗ୍ୟାଂରେ ଯେମାନ ଅଇଲେ ।
ଭ୍ରଥ ବୀର ଲକ୍ଷଣ ଶତୃଘନ ତିନି
ସୁଗ୍ରୀ ବିଭୀଷେଣ ବାଲମ୍ମିକ ମହାମୁନି ।
ଚତୁରାଙ୍ଗ ବଳ ତ ଆସୁଛନ୍ତି ଘେନାଇଂ
ଋଷି କୁମାରୀମାନେ କହିଲେ ବଇଦେହୀ ।
ଯେସନେକ ସମଏ ବାଲମ୍ମିକ ଯାଇ ମିଳି
ଦେଖିଣ ଉଠିଲେ ଦେବୀ ଜନେକ ଦୁଲାଳୀ ।
ନମସ୍କାର କରିଣ ହୋଇଲାକ ଉଭା
ସର୍ବ ସୁଲକ୍ଷଣା ସେ ଦିଶିଲେ ମହାଶୋଭା ।
ମୁନି ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣସି ଗୋ ମାଏ
କୋପ ନକରିବୁ ତୋତେ କହିବି କଥାଏ ।

x x x

ଯେସନେକ ସମଏ ମିଳିଲା ଯାଇ ଭ୍ରଥ
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶତୃଘନ ମୂଳେ ତିନିଭ୍ରାଥ ।
ଜାନେକୀକି ଦେଖି ପଡ଼ିଲେ ଗଡ଼ଘାଲି
ହସି ବୋଇଲେ ଦେବୀ ଉଠ ଉଠ ବୋଲି ।
ଯେତେକାଳ ମୋତେ କଲ କିହୋ ଦୟା
କେହୁ ବୁଝି ପାରିବଟି ଯେ ତୁମ୍ଭର ମାୟା ।
ଲକ୍ଷଣ ଭଏ କରିଅଛି ଅପସରି
ଭ୍ରଥ ବିନୋଇ କହଇ ପୁରସରି ।

ଭୋ ମାତ ଜାନେକୀ ଗୋ ଶ୍ରୀରାମ ପାଟରାଣୀ
ଅଯୋଧ୍ୟା ପୁର ମଣ୍ଡଣୀ ଜଗତ
ଠାକୁରାଣୀ ।

x x x

ଯେବେ ନିଜ ପତି ସନ୍ନିଧ୍ୟକୁ ଆସ
ରଘୁବଂଶ ନାଥ ତୋତେ ବଡ଼ାଇ ମୁହାଂସ ।

x x x

ଭ୍ରଥ ଜଣାଇଲା ଶୁଣିମା ରାମ ରାଣୀ
ପୁଷ୍ପେକ ବିମାନ ଗୋ ଆମ୍ଭେ ଅଛୁ ଆଣି ।
ଶ୍ରୀରାମ ଆଗ୍ୟାଂରେ ଗୋ ରଥବରେ ବସ
ପାଦେଣ ଗମନ୍ତେ ଗୋ ନୋହେ
ପଉରୋଷ ।
ସୀତୟା ବୋଇଲେ ମୁଂ ହୋ ନ ବସଇ ଯାନ
ନଦେଖିବି ଯେତେବେଳେ ମୁଂ
ରଘୁକୁଳନାନ ।
ଅଯୋଧ୍ୟା ଲୋକଙ୍କୁ ମୁଂ ପ୍ରତେ କରାଇବି
ଆବର ହିଂ ବେଳେ ମୁଂ ପରୀକ୍ଷ ଘେନିମି ।

x x x

କରପତ୍ର ଯୋଡ଼ି ଆସଇ ମହାସ୍ୟତୀ
ଅଭିମାନ ଭରେ ଅଛଇ ମଥା ପୋତି ।
ଯାଗଶାଳ ସିଂହଦ୍ୱାରେ ଯାଇ ମିଳି
ଜୟ ଜୟ ଶବଦ ଶୁଭଇ ହୁଳହୁଳି ।
ଶ୍ରୀରାମ ଆସ୍ଥାନ କରିଣ ବସିଛନ୍ତି
ଲକ୍ଷେକ ନୃପତି ଆଗେ ଉଭା ହୋଇଛନ୍ତି ।
ମହାମୁନିମାନେ ଅଛନ୍ତି ସମସ୍ତ
ଅଙ୍ଗିରା ମରିଚୀ ପୁଲହ ପୌଲସ୍ତ ।
ବଶିଷ୍ଠ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଅଗସ୍ତି ମହାଋଷି
ଅତ୍ରୀ ତପଚାରୀ କଶ୍ୟପ ଛନ୍ତି ବସି ।
ସନକ ନାରଦ ଦେବବଳ ମୁନି
କଣ୍ଠୁ କପିଳ ଆଦି ଜନେକ ମହାଜ୍ଞାନୀ ।

ଗଉତମ ଭରଦ୍ୱାଜ ଯବଖିଲା
ବାଲ୍ମିକ ଦୁର୍ବାସ୍ୟା ବିଶର୍ବାହିଂ ଅଇଲା ।
ପବିତ୍ର ସନକ ସେ ଶରଭଙ୍ଗ ଋଷି
ଉତଙ୍ଗ ମଇତ୍ରଏ ଚ୍ୟବନ ବୃହସ୍ୟତି ।
କୁଶଧ୍ୱଜ ମୁନି ଜନେକର ସାନଭାଇ
ବାମଦେବ ଯାବାଳି ସେ କଶ୍ୟପ ପୁତ୍ରଦୁଇ ।
ମାରକଣ୍ଡ ଋଷି ଭୃଗୁ ନାରାଏଣ ଋଷି
ଆବର ଅନେକ ଯତି ଅଘୋରୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ।
ମହା ମହାତ୍ମାମାନେ ବସିଅଛନ୍ତି ଆସ୍ଥାନେ
ବେଢ଼ି ପଟୋଆରୀ ଅଛନ୍ତି ସମସ୍ତ
ରାଜାମାନେ ।
କାଶୀଶ୍ୱର ରାଜାଗୁହ ନାମେ ଶବର
ଯେ ଦୋହେଂ ରଖିଛନ୍ତି ନବର ସିଂହଦ୍ୱାର ।
ଅସମ୍ଭବ ଥାଠ କଳଣା ନ ଯାଇ
ବାରବରଷ ରହଣି କଟକାଇ ।
ତିନିପୁର ଲୋକେ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଛନ୍ତି
ଶ୍ରୀରାମର ଯାଗ ଦେଖି ମୁକତି ଲଭନ୍ତି ।
ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବତାଏ ଦେଖନ୍ତି ସ୍ୱର୍ଗେ ଥାଇ
ପାତାଳର ଲୋକେ ଆସିବେ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଂ ।
ସ୍ୱଭାବେ ଦେଖୁଛନ୍ତି ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଲୋକ ମିଳି
ସବିହେଂ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଜନେକ ଦୁଲାଳୀ ।
ସୁଗ୍ରୀବ ବିଭୀଷେଣ ଶତ୍ରୁଘନ ଭ୍ରଥ
ଲକ୍ଷଣ ଜମ୍ୱେବ ଅଙ୍ଗଦ ହନୁମନ୍ତ ।
ରାବଣକୁ ଧ୍ୱଶନ କଲେ ସୀତୟାକୁ ଘେନି
ଆଗ ହୋଇଛନ୍ତି ବାଲମ୍ମିକ ମହାମୁନି ।
ଧୂରୁ ଦେଖିଣ ରାମ ଚିହ୍ନିଲେ ଜାନେକୀ
ବୋଇଲେ ଜନେକ ଦୋହିତା ସୀତୟାଏକି ।
ସଭାକୁ ଚାହିଂଲେ ହରଷ କୋପ ଭରେ
ଅଯୋଧ୍ୟାର ଲୋକେ ମୋତେ ଦୂଷିଲେ
ଅବିଚାରେ ।

ଅପାପୀ ସୀତ୍ୟାଙ୍କୁ ଅକାରଣେ ଦୋଷ
ଦେଲେ
ନିର୍ମଳ ପଦାର୍ଥେଣ ମଳି ଲଗାଇଲେ ।
ଯେସନେକ ବିଚାରୁ ମିଳିଲେ ଦେବୀ ସତୀ
ଅକଳିତ ବଳ ଅଛନ୍ତି ଚଉକତି ।
ପାଏ ପଡ଼ି ଖୋଇଣ ଉଠିଲେ ବଇଦେହୀ
କର ଦୁଇ ଯୋଡ଼ିଣ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଚାହିଂ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବଦନ ଆନନ୍ଦ ଶୋକଭରେ
କ୍ଷେଣକେ ପୀଡ଼ା ତାଙ୍କୁ କଲାକ ପଞ୍ଚଶରେ ।
ଲୁହ ଢଳଢଳ ସେ ଜାନେକୀର ଆଖି
ରାମ ହିଂ ଅଶ୍ରୁଜଳ ପକାଇଲେ ତାହା
ଦେଖି ।
ନବକୁଶ ଦୋହେଂ ଆଗେ ଉଭା ହୋଇଛନ୍ତି
ଯେକଥାମାନ ସେହୁ କିଛି ନ ଜାଣନ୍ତି ।
ସୀତ୍ୟା ହିଂ ପିତା ସେ ମାତା ଆବର ଲୋକେ
ପର
ଆବର ଜାଣନ୍ତି ବାଲମ୍ମିକ ମୁନିବର ।

x x x

ବାଲମ୍ମିକ ମାହାମୁନି ପୁଣି ହିଂ ଆଗସରି
ଦେଖିଣ ଉଠିଲେ ସେ ଶ୍ରୀରାମ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ନମସ୍କାର କରିଣ ପଚାରନ୍ତି କଥା
କେଉଂଣ ଆଗ୍ୟାଂ ମୋତେ ଦିଅସି
ବ୍ରହ୍ମବେତ୍ତା ।
ଋଷି ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ମୋହର ବୋଲ
ଶୁଣ
ମୁହିଂ ଜାଣିଅଛି ଯେ ଜାନେକୀର ଗୁଣ ।
ଯେ ମୋହୋର ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ
ଶତେବାର
ସୀତୟା ମହାସ୍ୟେତୀ ଏ ସଂସାରୁ ବାହାର ।
ନିୟମ କରିଣ ମୁଂ କହୁଅଛି ତୋତେ

ଯେ କଥା ମିଛ ହେଲେ ଅନେକ ପାପ
ମୋତେ ।
ଯେତେକ ସୁକୃତ ମୋର ଯିବ ନାଶ
ଜାନେକୀର ଯେବେ ଅଛଇଁ ଅଳପହିଁ
ଦୋଷ ।
ତୁ ମୋହର ବଚନ ନ ବୁଝସି ମାୟା
ଯେ ସ୍ୟତୀ ଶିରୋମଣି ଅଟଇ ସୀତୟା ।
ଯେହାର ଚରିତ ତୁ ହୋ ନଜାଣୁକି ରାମ
ଜଗତ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସେ ଅମୂଲ୍ୟ ପ୍ରତିମ ।
ଲୋକ ଅପବାଦକୁ ଛାଡ଼ିଲୁ ସିନା ତୁହି
ଅପୂର୍ବ ଯୁବତୀ ଯେ ଅଟଇ ବଇଦେହୀ ।
ଗ୍ୟାଂନ ବଳେ ଯେହାକୁ ଅଛଇ ମୁଂ ଜାଣି
ଅଯୋନି ସମ୍ଭୂତ ଯେ ବୈକୁଣ୍ଠ ଠାକୁରାଣୀ ।
ଯେହାକୁ ଆନ କି ପଟାନ୍ତର କରିପାରି
ମୋହୋର ବୋଲେ ସଂହର କର
ରାବଣାରି ।
ତିନି ଭୁବନେ ଯେହାକୁ ସରିସମ ନାହିଂ
ନିଅ ଭୁଜ ଧରି ତୁ ରଘୁକୁଳ ସାଇଂ ।
ବାଲ୍ମିକ ବଚନ ଶୁଣି ରଘୁନାଥ
ବିନୋଇ ହୋଇଣ ଯୋଡ଼ନ୍ତି ବେନିହାଥ ।
ବୋଲନ୍ତି ମାହାମୁନି ଯାହାତୁ ଆଗ୍ୟାଂ
ଦେଲୁ
ଅପାପୀ ବୋଲିଣ ସୀତୟାକୁ ବୋଇଲୁ ।
ଯେ କଥା ସତ୍ୟ ଯେହା ମୁଂ ଜାଣଇ
ନିଷଳଙ୍କ ଶ୍ୟରୀର ଯେ ଜନେକ ଦୁଲଣୀ
ଅଟଇ ।
ଯେଉଂକାଳେ ଲଙ୍କାରେ ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷା
ଦେଲା
ସେ ଦିନୁ ମୋହୋର ଅଛଇନି ଜାଣିଲା ।
ବ୍ରହ୍ମା ସମର୍ପିଲେ ତୋହୋର ପ୍ରାଏ କରି
ତହୁଂ ସେ ସଂଘରିଲି ଜନେକ କୁମାରୀ ।
ପରୀକ୍ଷ ତନୁ ଯେ ଅପୂର୍ବ ପୁଣ୍ୟରାଶି
ପ୍ରତେ ଗଲେ ଲଙ୍କାପୁର ରାକ୍ଷସ ରାକ୍ଷସୀ ।
ଅଯୋଧାରେ ଲୋକେ ନଦେଖିଲେ ତାହା
କାଳେ ଆସି ମୋତେ ସମ୍ପାଦିଲେ ଯେହା ।
ତାହାଙ୍କର ବୋଲେ ଯେ ଭାରିଯା ତେଜ୍ୟା
କଲି
ଗର୍ଭବାସୀ ସ୍ତିରୀକି ବନସ୍ତେ ନିବାସିଲି ।
ଯେହ୍ନୁ ପୁତ୍ର ଦୁଇଗୋଟି ଅଟନ୍ତି ମୋହର
ମୁହିଂ ଯେହା ଭଲେଣ ଜାଣଇଂ ମୁନିବର ।
ଲୋକେ ନଜାଣନ୍ତି ତହିଂକି ମୁଂ ଭାଳି
ତୁହି ମନେ ମନେ ବିଚାର କରସି
ତପଶାଳୀ ।
ଅଯୋଧ୍ୟାର ଲୋକେ ପ୍ରତେ ଯେଣେ ଯାନ୍ତି
ତେବେ ସେ ମୋତେ ରୁଚଇ ମହାସ୍ୟତୀ ।
ଦେଉ ପରୀକ୍ଷ ଯେବେ ଦେଖନ୍ତୁ ସର୍ବଜନ
ତେବେ ସେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇବ ମୋହର
ମନ ।
ଦଶଦିଗେ କୀରତି ଶୁଭିବ ଯେହାରି
ପରମ ସାଧେବୀ ସେ ଜନେକ କୁମାରୀ ।
ଯେମନ୍ତ ବୋଲି ଖ୍ୟାତି ଶୁଭିବ ତିନିପୁର
ଦେଉ ପରୀକ୍ଷ ଯେବେ ନଇମିଷା
ସିଂହଦ୍ୱାର ।
ଲୋକ ଅପବାଦକୁ ମୁଂ ଭଏ କରୁଅଛି
ତେଣୁ ଭୋ ମୁନି ଯେହାକୁ ପକାଇଲି
ଲେଛି ।
ଯଦପି ଛାଡ଼ିଲି ମୋର ମନ ସୁସ୍ଥ ନାହିଂ
ଅବିକ୍ଷଣେ ଚିତ୍ତ ମୋର ଥାଇ
ଯେହାତହିଂ ।
ଯେ ମୋହୋର ଦେହର ଅଟଇ ଅଧିକାରୀ

ଯେହାର ସଙ୍ଗେ ଥିଲେ ଦିନ ହରିପାରି ।
ବେଦ ଅଧ୍ୟାନରୁ ଯେ ହୋଇଅଛି ଜାତ
ସେ ମୋହୋର ଶ୍ୟରୀର ଅଟଇ
ତପୋବନ୍ତ ।
ଦେଉ ଯେବେ ପରୀକ୍ଷ ଜାଣନ୍ତୁ ପୁରତିନି
ଦେଖନ୍ତୁ ରାଜାମାନେ ସେ ସକଳ ସଇନି ।
ଯେ ନଗର ନରନାରୀ ସମସ୍ତେହେଂ ଥାନ୍ତୁ
ତିନିପୁର ଲୋକ ଯେଥେ ପରୀକ୍ଷ ଦେଖନ୍ତୁ ।
ଶୁଣି ପୁଣ ସମସ୍ତେହେଂ ବିଚାରନ୍ତି ମନେ
ନିଷ୍ଟଏ ପରୀକ୍ଷ ଦେବେ ନଇମିଷା ବନେ ।
ଯେତେକ କଟାଳ ଯହୁଂ କଲେ ରାବଣାରି
ଘେନିମ ପରୀକ୍ଷ ଯେହୁ ଜନେକ କୁମାରୀ ।
ଅପୂର୍ବ କଥା ଯାହା ଶୁଣିଲା ନାହିଂ କାହିଂ
ତାହା ଦେଖିବା ଯେବେ ନୟନ ପୂରାଇଂ ।
ସୁମନ୍ତ ଦିଆଇଲା କଟେକରେ ଘୋଷଣ
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ରାଣୀ ଆଜି ଘେନିମ କଷଣ ।
ଦେଖ ହୋ ସମସ୍ତେ ସିଂହଦ୍ୱାରେ ଯାଇଂ
ଶୁଣି ନରନାରୀ ଆସୁଛନ୍ତି ଧାଇଂ ।
ଅଗୋଚର ଲୋକେ ମିଳିଲେ ସିଂହଦ୍ୱାରେ
କଉଶ୍ଯଲ୍ୟା କକୟା ଶୁଣିଲେ ଅନ୍ତଃପୁରେ ।
ସୁମୈତ୍ରା ସହିତେ ସକଳ ନାରୀମାନେ
ମୃଦୁସୁଲୀ ଝଡ଼ା ସକଳ ପରିଜନେ ।
ସୀତୟାର ତିନି ଭଗ୍ନୀ ଆଦି କରି
ପୁତ୍ରଙ୍କର ହସ୍ତ ଅଛନ୍ତି ସେ ଧରି ।
ରାଜାର ଆଜ୍ଞାନେ ମିଳିଲେ ସ୍ତିରୀଗଣ
ଋଷିମାନେ ଉଠିଲେ ଭାଜିଲା ବେଦ୍ହରଣ ।
ନିଶବଦ ହୋଇଣ ଶୁଣୁଛନ୍ତି ସବୁ
ଶ୍ରୀରାମ ସୀତ୍ୟାକୁ ବୋଲନ୍ତି ପରୀକ୍ଷ
ଦେବୁ ।
ଶୁଣିଣ ଜାନେକୀ ଯୋଡ଼ଇ ବେନିକର
ଶୁଣ ରଘୁନାଥ ଜଗତ ଈଶ୍ୱର ।
ଶ୍ରୀରାମହୁଂ ଯେବେ ଆନେ ମନ ଥାଇ
ବେନି ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ଫାଟୁ ବେଗେ ମହୀ ।
ଭୋ ବସନ୍ଧରୀ ତୁ ଜାଣିଅଛୁ ନିନା
ମୁହିଂ ମହାସ୍ୟତୀ ଶିରୋମଣି ସିନା ।
ସହି ମୁଂ ନ ପାରଇ ସଂସାରର ଦୁଃଖ
କାନ୍ଦଇ ବଇଦେହୀ ନ ଚାହିଂଣ ଶ୍ରୀରାମର
ମୁଖ ।
ତିନିପୁର ଲୋକଙ୍କୁ ସାକ୍ଷୀ ଦେବୀ କଲେ
ପରୀକ୍ଷ ଦେଉଂଅଛି ଦେଖସି ବୋଇଲେ ।
ହୁଅସି ଦୁଇଭାଗ ଏହିକ୍ଷଣି ପୃଥୀ
ଆଗ୍ୟାଂ ପ୍ରମାଣେ ତାର ଫାଟିଲା ବସୁମତୀ ।
ଦିବ୍ୟ ସିଂହାସନ ଗୋଟିଏକ ଦିଶିଲା
ଭୂମି ଭିତରୁକି ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରକାଶିଲା ।
କୋଟିଏକ ବୀରଛତ୍ର କୋଟିଏକ ଚାମର
କୋଟିଏକ ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନି ଶବଦ ସୁମଧୁର ।
କୋଟିଏକ କରତାଳ କୋଟିଏ ମର୍ଦ୍ଦଳ
ବୀଣା ବେଣୁ ନାଦ ପୁଣି ଅନେକ ଗହଳ ।
ଅନେକ ଯୁବତୀ ଅଛନ୍ତି ତାଳ ଧରି
କୋଟିଏକ ବିଞ୍ଚଣୀ ବିଞ୍ଚନ୍ତି ସୁନ୍ଦେରୀ ।
କୋଟିଏକ ଅଗ୍ରଧୂଆଂ କୋଟିଏକ ବୀରଛତ୍ର
କୋଟିଏକ ଯୁବତୀ ବିଞ୍ଚନ୍ତି ଦିବ୍ୟ ବସ୍ତ୍ର ।
କୋଟିଏକ ନାଏକା ଜାଗାରେ ଘେନିଛନ୍ତି
କୋଟିଏକ ବନିତା କୁସୁମ ବିଞ୍ଚୁଛନ୍ତି ।
କୋଟିଏକ ନାରୀ ସେ ପାରନ୍ତି ହୁଳହୁଳି
ପୁରୁଷ କେହି ନାହାନ୍ତି ଯୁବତୀଙ୍କର ମେଳି ।
ଆପଣେ ବସୁମତୀ ନିଜ ରୂପ ଧରି
ପୃଥୀର ଭିତରୁ ସେ ଅଇଲା ଅବତରି ।
ସୀତୟାର ଆଗେ ଯାଇ କହିଲାକ ତାହୁ
ମହାସ୍ୟତୀମାନଙ୍କରେ ତୁ ଅଗ୍ରଲେଖା ଅଛୁ ।

ଜଗତ ଜନନୀ ତୁ ବିଷ୍ଣୁର ପାଟରାଣୀ
ସଂସାର ଉଦ୍ଧାରଣୀ ତୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁରାଣୀ ।
କମଳ ବଦନୀ ତୁ ଗୋ କମଳ ନୟନୀ
କମଳ ଧାରେଣୀ ତୁ ଗୋ କମଳ ବାସେନୀ ।
କର ଅନୁଗ୍ରହ ତୁ ଜଗତ ଜନଙ୍କର ମାଏ
ଏତେ ବୋଲି ପୃଥ୍ୱୀ ଦେବୀ ଆଗରେ ଉଭା
ହୋଏ ।
କର ପ୍ରସାରିଣ ଯହୁଂ ଦେଲେକ ବସୁମତୀ
ତାହାଙ୍କର କରେ କର ଦେଲେ
ମହାସ୍ୟତୀ ।
ଦେଖିଣ ଦେବତାଏ ପୁଣ ପୁଷ୍ପ ବୃଷ୍ଟି କଲେ
ଅପକ୍ଷରାମାନେ ହୁଳହୁଳି ଦେଲେ ।
ଗାଇଲେ ଗନ୍ଧର୍ବେ ନାଚିଲେ ଅପଛରୀ
ଜଏ ଜଏ ବୋଲନ୍ତି ଦକ୍ଷ ବିଦ୍ୟାଧାରୀ ।
ବାଜଇ ଦୁନ୍ଦୁଭି ଶୁଭଇ ମହାଗୋଳ
ଉଲୁସି ପଡୁଅଛି ମୁଖରାବ ଚହଳ ।
ପାତାଳ ଲୋକନ୍ତ ଦେଖନ୍ତି ମଞ୍ଚପୁରୀ
ସାଧୁ ସାଧୁ ସୀତୟା ବୋଲନ୍ତି ନରନାରୀ ।
ଋଷିଗଣମାନେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ବୋଲୁଛନ୍ତି
ସମରାଷ୍ଟ୍ର ଲୋକେ ସମସ୍ତେ ଦେଖନ୍ତି ।
ପୃଥୀ ଦେବୀ କରେଣ କର ଦେଇ ସୀତା
ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲଇ ଜନେକ
ଦୋହିତା ।
ରତ୍ନପଲ୍ୟଙ୍କରେ ସିଂଘାସନ ଅଛି
ତହିଂ ଯାଇଂ ବିଜଏ କଲେ କମଳାକ୍ଷୀ ।
ଦେଖୁ ଦେଖୁ ସିଂହାସନ ପାତାଳକୁ ଗଲା
ସଂସାରର ଶିରୀକିଂ ପୃଥୀ ଦେବୀ ନେଲା ।
ଫାଟିଲାର ଭୂମି ହୋଇଲା ସମତୁଲ
ବାହାରକୁ ଶୁଭୁଅଛି କହିବାର ବୋଲ ।

ଦେଖିଣ ଶ୍ରୀରାମର ଉଡ଼ିଲା ସାହାସ
ଭୂମିକି ନିରୋପିଣ ଚାହାନ୍ତି ରଘୁଶିଷ୍ୟ ।
ଯେତେବେଳେ ଜାନେକୀ ଅଦୃଶ୍ୟ
ହୋଇଲା
କଉଶୁଲ୍ୟା ନନ୍ଦନ ପଡ଼ି ମୂର୍ଚ୍ଛା ଗଲା ।

x x x

ସୁଗ୍ରୀବ ବିଭୀଷେଣ ଧଇଲେ ଯାଇଂ ତୋଳି
ସବୁଙ୍କରି ନୟନୁ ଅଶ୍ରୁଜଳ ଗଳି ।
ଶ୍ରୀରାମ କାନ୍ଦନ୍ତି ମୁଖରେ ବସ୍ତ୍ର ଦେଇଂ
ଆହା ଜାନେକୀ ଗୋ ଗଲୁ ଏବେ
କାହିଂ ।
ସ୍ୟତୀ ଶିରୋମଣି ତୁ ଅମୂଲ୍ୟ ପ୍ରତିମା
ଲଙ୍କାପୁରେ ମୋତେ କହିଲେକ ବ୍ରହ୍ମା ।
ଜଳନ୍ତା ଅଗ୍ନିରେ ପଶିଣ ପରୀକ୍ଷ ଦେଲୁ
ଅଯୋଧାର ଲୋକଙ୍କୁ ଜିଣି ନପାରିଲୁ ।

x x x

ଭୋ ପୃଥୀ ଦେବୀ ଗୋ ସୀତୟାକୁ ଆଣି
ଦେସି
ନୋହିଲେ ତୋତେ ମୁହିଂ ପକାଇବି ଧ୍ୱଂସି ।
ମୋହୋର କୋପ କଲେ ପାରିବୁଟିକି ସହି
କେହ୍ନେ ଯେ ତୋତେ ଲୋକେ ବୋଲନ୍ତି
ଧର୍ମମହୀ ।

x x x

ଭୋ ଶ୍ରୀରାମ କୋପ ତୁ ନ କର ଅକାରଣେ
କିମ୍ପାଇଂ ମେଦିନୀ ତୁ ବିଦାରିବୁ ବାଣେ ।
ଏ ସୀତୟା ଅଟନ୍ତି ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ଈଶ୍ୱରୀ
ସିଧ୍ୟ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ଜନେକ କୁମାରୀ ।
ସଂସାର ଭିତରେ ଏ ବିନୋଦ କରୁଥିଲା
କ୍ରୀଡ଼ା ସାରି ନିଜ ଆଶ୍ରମକଇ ଗଲା ।

କାଳପୁରୁଷର ଆଗମନ ଓ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବିସର୍ଜନ

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ଶାକେମ୍ବରୀ
ସୁରଗଣ ଘେନି ଭାଳନ୍ତି କୁଶଧାରୀ ।
କେମନ୍ତେ ଶ୍ରୀରାମ ଆସିବେ ବେଗ ହୋଇଂ
କମଳା କୋପକୁ ତ ଭାର୍ଜନ କେହି ନାହିଂ ।
ଏତେ ବୋଲି କାଳ ପୁରୁଷକୁ ହକାରି
ସନ୍ନିଧ୍ୟେ ବସାଇଣ କହନ୍ତି ତିଆରି ।
ବୋଇଲେ ଏହିକ୍ଷଣି ମର୍ତ୍ତପୁର ଯିବୁ
ଅଯୋଧାରେ ଶ୍ରୀରାମକୁ ଏକାନ୍ତ ମାଗିବୁ ।
ନିୟମ କରାଇ ଥିବୁ ଦୃଢ଼ କରି
ଭାଳିବା ଠାବକୁ ଯେ ଆସିବେ ତାଂକୁ ମାରି ।
ଗୁପତେ ରଘୁନାଥଙ୍କୁ କହିବ ଏମାନ
ବୋଲିବୁ ତୁମ୍ଭେ ସେ ଅଟ ଭଗବାନ ।
ଜଗତର ହିତେ ରାବଣ ବଧ କଲୁ
ନିଜ ଆଶ୍ରମକୁ କିଂପାଇଂ ନଗଲୁ ।
ଏତେକ ବୋଲି ତାଂକୁ ତିଆରିଣ ଆସ
ଶୁଣି କାଳପୁରୁଷ ହୋଇଲା ହରଷ ।
ପ୍ରତିଗ୍ୟାଂ କରିଣ ସେହୁ ଅଇଲା ତହୁଂ ଚଳି
ବୋଇଲା ଏହିକ୍ଷଣି ଆଣିମି ବନମାଳୀ ।
ଯୋଗବଳେ ଆସିଣ ଅଯୋଧା ପରବେଶ
ସିଂହଦ୍ୱାରେ ମିଳିଲା ବିକଟାଳ ବେଶ ।
ନୟନ ରଙ୍ଗ ବର୍ଣ୍ଣ ସର୍ବାଙ୍ଗରେ କଳା
ପିଙ୍ଗଳ ଜଟାଭାର ଜିଣିଣ ବିଜୁମାଳା ।
ଦୀର୍ଘ ଦାଢ଼ୀ ଗୋଟି ଶୁକଳ ବର୍ଣ୍ଣ ଦିଶି
ବିକଟାଳ ଦର୍ଶନ ଦୁତୀଆର ଶଶୀ ।
ପେଟ ଖଙ୍କାଳ ଦିଶଇ ଶିରାମାନ
ଖର ନିଃଶ୍ୱାସ କି ପ୍ରଚଣ୍ଡ ପବନ ।
କଷା ବସ୍ତ୍ର ପରିହରଣ ରଦ୍ରାକ୍ଷ କାଠମାଳ
ଦିବ୍ୟ କଳେବର କରେଣ କମଣ୍ଡଳ ।
ଦେଖିଣ ଦ୍ୱାରପାଳ ଉଠିଲାକ ଭଏ
କାଳପୁରୁଷ ବୋଇଲେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ କୋପ
କୋହେ ।
ଆରେ ପଡ଼ିଆରୀ ତୋ ରାଜାକୁ କହ ଯାଇଂ
କାଳିଞ୍ଜନ ମୁନି ଆମ୍ଭେ ଅଇଲୁ କାର୍ଯ୍ୟ
ପାଇଂ ।
ଶୁଣିଣ ଦ୍ୱାରପାଳ ଭିତରକୁ ଗଲା
ଲକ୍ଷଣର ଛାମୁରେ ଯାଇଣ ଜଣାଇଲା ।
ଅପୂର୍ବ ମୁନିଏ ନାମ କାଳିଞ୍ଜନ
ବୋଇଲା ବେଗକରି ଜଣାଅ ରାଜନ ।
ତାହାକୁ ଡରିଣ ମୁଂ ଅଇଲି ଗୋସାଇଂ
ଶୁଣିଣ ସଉମିତ୍ରୀ ରାମକୁ କହଇ ଯାଇ ।
ଭୋଦେବ କାଳିଞ୍ଜନ ମୁନି ଆସିଛନ୍ତି
ଶୁଣି ରଘୁନାଥ ଅଣାଅ ବୋଲନ୍ତି ।
ଆଗ୍ୟାଂ ପରମାଣେ ବୀର ଲକ୍ଷଣ ଅଇଲା
ସିଂହଦ୍ୱାରୁ ଆସି ଋଷିଙ୍କି ଘେନିଗଲା ।
ଦେଖି ରଘୁନାଥ ଆସନୁ ଉଠିଲେ
ଆସନ ଦେଇଣ ମୁନିଙ୍କି ପୂଜା କଲେ ।
କୁଶଳ ପୁଛା ପୁଛି ହୋଇ ବେନି ଜନ
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ କାଳିଞ୍ଜନ ।

କେବଣହିଂ କାରଣେ ଅଇଲୁ ମୁନି ଏଥ
ତପୀ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣିମା ରଘୁନାଥ ।
ଏକାନ୍ତେ ବସିବା ତୋହୋର ମୋହୋର ଦୁଇ
ସକଳ ଲୋକଙ୍କୁ ତୁ କଢ଼ାଅ ରଘୁସାଇଂ ।
ଲକ୍ଷଣକୁ ଦ୍ୱାରେ ବସାଇଣ ଥିବୁ
ଯେ ଅବା ଆସିବ ତାକୁ ପ୍ରାଣରେ ମାରିବୁ ।
ହୋଉ ହୋଉ ବୋଲି ରାମ ସନମତ କଲେ
ମନ୍ତ୍ରୀ ଅମନାତ୍ୟ ସକଳ କଢ଼ାଇଲେ ।
ବଶିଷ୍ଠ ବାମଦେବ ସୁମନ୍ତ ଭାଇ ଭ୍ରଥ
ସମସ୍ତେ ଯାଅ ବୋଲି ବୋଇଲେ ରଘୁନାଥ ।
ଲବ କୁଶ ସହିତେଣ ବାହାର ହୋଇଗଲେ
ଲକ୍ଷଣକୁ ଚାହିଂଣ ଶ୍ରୀରାମ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ।
ଦ୍ୱାରେ ରହିଥିବୁ ନ ପଶିବେ କେହି
ମୋହୋର ରାଇଲେ ପୁଣ ଆସିବୁଟି ତୁହି ।
ନିୟମ କରି ଅଛି ଶୁଣିଲୁଟିକି ଯାହା
ଏକାନ୍ତକୁ ଅଇଲେ ମାରିବଇଂ ତାହା ।
ଶୁଣି ସଉମିତ୍ରୀ ଗଲା ଆଡ଼େ ହୋଇଂ
ଖଡ଼ଗ ଧରି ଦ୍ୱାରେ ନିରୋଧିଲା ଯାଇଂ ।
କାଳିଞ୍ଜନ ସଙ୍ଗେ ଶ୍ରୀରାମ ଏକାନ୍ତ
ବାଲ୍ମିକ କଲା ଗ୍ରନ୍ଥ ପାଶୋରି ସୀତ୍ୟାକାନ୍ତ ।
ଦଇବ ହରିଲା ତାର ଜ୍ଞାନ ବୁଦ୍ଧି ବଳ
ଦେହେ କି ପ୍ରତକ୍ଷେ ଭେଟିଲା ଆସି କାଳ ।
ଦେହ ବହି ବିଧାତାକୁ କେ ଅବା ଜାଣିମ
ମାୟା କଥା ସତ ପ୍ରାଏ ମଣିଲେ ଶ୍ରୀରାମ ।
ମୁନିଙ୍କର ସଙ୍ଗତରେ ଏମନ୍ତ ଭାଳେଣି
ଋଷି ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣିମା ରଘୁମଣି ।
ପରମ ଗୁପତ ଏ ଦେବତାଙ୍କର କଥା
ଯେ ଏଠାକୁ ଆସିବ ଛେଦିବୁ ତାର ମଥା ।
ଯାହାର ଶବଦ ଅବା ଶୁଭିବଟି ରାମ
ତାହାକୁ ନିଶ୍ଚଏ ତୁ ପେଷିବୁ ଯମ ଗ୍ରାମ ।
ଏତେ ବୋଲି ଏକାନ୍ତେ ବସିଲେ ମହାମୁନି
ଶୁଣତୁ ରଘୁନାଥ ଅପୂର୍ବ ଯିସ ଧ୍ୱନି ।
ତୋହୋର ଭାରିଯା ସେ ଅଟଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବୀ
ସୁର ନର ମୁନି ଯାହାର ପାଦେ ସେବି ।
ତାହାର ଗର୍ଭରୁ ମୁଂ ହୋଇଲଇଂ ଜାତ
ସେ ମୋହୋର ଜନନୀ ତୁ ମୋହୋର ଅଟୁ ତାତ ।
ମୋହୋର ନାମ ଅଟଇ ଦେବ କାଳ
ମୁଂ ଯାହାକୁ ଦେଖଇଂ ସେ ଯାଇଂ ଯମ ଆଳ ।
ଏବେ ସେ ସୁରଗଣେ ପେଷିଲେ ମୋତେ ରାଇ
ଭୋରାମ ହାଦେ ତୋହୋର ଯିବା ପାଇଁ ।
ଦେବତାଙ୍କର ଛଳେ ତୁ ହୋଇଲୁ ଅବତାର
ଦତ୍ୟକୁ ମାରି ଉଶ୍ୱାସିଲୁ ମହୀଭାର ।
ସମଏକେ ରବିତଳେ ତୁ ହୋଇଲୁ ଭାବ
ଏବେ କିମ୍ପା ସ୍ୱର୍ଗକୁ ନ ଯାଉ ପଦ୍ମନାଭ ।

x x x

ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
ଅବଶ୍ୟ ଆମ୍ଭେ ଯିବୁଟି ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ ।
ଦେବତାଙ୍କର ବୋଲ ଅଲଙ୍ଘିତ ମୋତେ
ମୋ ରହିବାର ଉଚିତ ନୁହଇ ଯୁଗତେ ।
ସୀତ୍ୟା ଗଲାଦିନୁଂ ମନ ଥିର ନାହିଂ
ଯିବାଇଂ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଅଳ୍ପଦିନ ରହି ।
ଏମନ୍ତେ ଶ୍ରୀରାମ କାଳିଞ୍ଜନ କଥା ହୁଅନ୍ତେ
ସିଂହଦ୍ୱାରେ ମିଳିଲା ଏକଇ ତପୋବନ୍ତେ ।

ଦୁର୍ଭାସା ନାମେଣ ଅଟନ୍ତି ମହାମୁନି
ଯତନେ ରାଇଂ ପେଷିଲେ ପଦ୍ମଯୋନି ।

x x x

ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ବଚନେ ଦୁର୍ଭାସା ମହାଋଷି
ଅଯୋଧା ସିଂହଦ୍ୱାରେ ମିଳିଗଲେ ଆସି ।
କୋପରେ ଥର ହର କ୍ଷୁଧାରେ ଆରତ
ଲକ୍ଷଣଙ୍କୁ ଚାହିଂଣ ବୋଲନ୍ତି ତପୋବନ୍ତ ।
ଆରେ ସଉମିତ୍ରୀ ରାମଙ୍କୁ ବେଗେ କହ
କ୍ଷୁଧାରେ ଆରତ ହେଉଅଛି ମୋର ଦେହ ।
ଅଯୋଧ୍ୟାର ଲୋକ ଦହିବି ଏହିକ୍ଷଣି
ଯଦି ନଦେଖାଇବୁ ରଘୁକୁଳମଣି ।
ଏତେକ ବୋଲି ଋଷି କାୟା ବଢ଼ାଇଲେ
ଚକ୍ରପ୍ରାୟେ କରି ଦୁଇ ଆଖି ବୁଲାଇଲେ ।
ନିଶ୍ୱାସର ଘାଏ ହଲଇ ସିଂହଦ୍ୱାର
ଭୂମିରେ ଲାଗୁଅଛି ପିଙ୍ଗଳ ଜଟାଭାର ।
ରୋମ ପୁଲକାଇଂ ଅଧର କାମୁଡ଼ି
ରକଟଇ ଦାନ୍ତ ଜାଣିଣ ଘଡ଼ଘଡ଼ି ।
ହାଟ ବାଟ ଲୋକେ ପଳାଇଗଲେ ଶୁଣି
ଥରହର ହୋଇ କମ୍ପଇ ଧରଣୀ ।
ଲକ୍ଷଣ ବୋଲନ୍ତି ଯୋଡ଼ିଣ ବେନି କର
ଅକାରଣେ କୋପ ତୁ ନକର ମୁନିବର ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଜଣାଇଂ ନେମି ତୋତେ ଆସି
କ୍ଷଣେକ କୋପ ତୁ ନକର ମହାଋଷି ।
ଏତେ ବୋଲି ସଉମିତ୍ରୀ ଭିତରକୁ ଗଲା
ଦଇବର ମାୟା ବୋଲି ମନେ ବିଚାରିଲା ।
ସତ୍ୟ କରିଣ ଅଛି ଜାନେକୀର ସାଇଂ
ଏକାନ୍ତକୁ ଗଲେତ ମୋହୋର ଜୀଇଂ
ନାହିଂ ।
ନଗଲେ ଋଷି କରିବ ପୁର ନାଶ
ରାଜାପୁର ଗୋରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଯିବେ ନାଶ ।
ମୋହୋର ମଲେଣ ଯେବେ ବ୍ରତିବେ
ସକଳ
ଏକଥା ନକଲେ ମୋର ଜୀବନ ବିଫଳ ।
ପର ଉପକାରୀ ହୁଅନ୍ତି ଯେବଣ ପ୍ରାଣୀ
ଯାଆନ୍ତି ସୁରପୁରୀ ପୁରାଣେ ଏ ବାଣୀ ।
ରାଜ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଅର୍ଥେ ତେଜିବଇଂ ପ୍ରାଣ
ଏତେକ ବୋଲି ଚଳି ଗଲାକ ଲକ୍ଷଣ ।
ଶ୍ରୀରାମ କଳି ମୁନି କଥା ହୁଅନ୍ତିଟି ବସି
ଯାଇଂଣ ମିଳିଲେ ସେ ସୁମିତ୍ରାର ଶିଷି ।
ଦେଖିଣ ରଘୁନାଥର ଭାଜିଲା ଏକାନ୍ତ
ଆସ୍ତାନୁ ଉଠିଲେ କାଳିଞ୍ଜନ ତପୋବନ୍ତ ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ଅଇଲାଟି ଲକ୍ଷଣ
ଯାହା ତୁମ୍ଭେ ସତ୍ୟ କଲୁ ଏହିକ୍ଷଣ ।
ସେ କଥା ଜାଣ ତୁ ବୋଲିଣ ଚଳିଗଲା
ଜାଣିଲି ବୋଲି ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲା ।
କାଳିଞ୍ଜନ ପୁରୁଷ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ
ରଘୁନାଥ ଆଗେ ଉଭା ସୁମିତ୍ରା ନନ୍ଦନ ।
କର ଯୋଡ଼ିଣ ବୋଲଇ ଶୁଣ ନୃପବର
ଦୁର୍ଭାସା ମହାଋଷି କୋପେଣ କୋପଭର ।
ସିଂହଦ୍ୱାରେ ଉଭାରିଛି କୋପଭର ହୋଇ
ବୋଇଲା ବେଗେ ମୋତେ ଭେଟାଅ
ରାବଣାରି ।
ନୋହିଲେ ଏ ପୁର ଦହିବି କୋପାନଳେ
ସେ କଥା ଶୁଣି ମୁଂ ଅଇଲି ବିକଳେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ସେ ମୁନିକି ଘେନିଆସ
ଶୁଣିଣ ବାହୁଡ଼ିଲା ସୁମିତ୍ରାର ଶିଷ୍ୟ ।
ସିଂହଦ୍ୱାରୁ ଆସିଣ ଋଷିକି ରାଇ ନେଲା
କୋପ ଛାଡ଼ି ଋଷି ଭିତରକୁ ଗଲା ।
ମନେ ବିଚାରଇ ଧନ୍ୟ ମୋର ପୁଣ୍ୟ
ଆଜ୍ଣୁଂ ସେ ସୁଫଳ ଅଟଇ ଜୀବନ ।

ନିରାକୃତ ବ୍ରହ୍ମ ଦେଖିବି ନୟନେ
ବ୍ରହ୍ମା ଯାହାକଇ ରହୁ ଥାଇ ଧ୍ୟାନେ ।
ଏହାର ଅନ୍ନ ଖାଇ କରିବି ପାପ କ୍ଷଏ
ଏମନ୍ତ ଭାଳିଣ ମୁନି ବେଗେ ବେଗେ ଯାଏ ।
ବାଟରେ ରଘୁନାଥଙ୍କୁ ଭେଟିଲେକ ଆସି
ନମସ୍କାର କଲେ କଉଶୁଲ୍ୟାର ଶିଷି ।
ଗଉରୋବ କରିଣ ଋଷିଙ୍କି ଘେନିଗଲେ
ଦିବ୍ୟ ମନ୍ଦିରେଣ ଯାଇଂଣ ବସିଲେ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଆସନ ଦେଇଂଣ କଲେ ପୂଜା
କାର୍ପୁଣ୍ୟ ହୋଇଣ ପୁଛନ୍ତି ରାମ ରାଜା ।
ଭୋମୁନି କେବଣ କାରଣେ ଆଗମନ
ମୋହୋର ଆଗେ କହ ସ୍ୱରୂପ ବଚନ ।
ଦୃଭାସା ବୋଇଲେ ମୁଂ କ୍ଷୁଧାରେ ଆରତ
ଷଡ଼ରସ ପ୍ରକାରେ ମୋତେ ଦେସି ଭାତ ।
ତୋହୋର ଅନ୍ନ ଖାଇଲେ ଶ୍ୟରୀର ହେବ
ସ୍ୱାର୍ଥ
ବେଗେଣ ଚରଚା ମୋତେ କର ରଘୁନାଥ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣକୁ ଚାହିଂ
ବଶିଷ୍ଠ ଘରୁ ଅନ୍ନ ଅଣାଅ ଆଗ୍ୟାଂଦେଇ ।

x x x

ଦୃଭାସା ଋଷି ଗଲାରୁ ଶ୍ରୀରାମ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ
ମନେ ବିଚାରିଲେ ମୁଂ କରବି କେମନ୍ତ ।
ପିତାର ସତ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ବନବାସ ଗଲି
ଲୋକ ଅପବାଦେ ଜାନେକୀ ଛାଡ଼ିଲି ।
ଏବେ ଆପଣେ କରିଛି ନିୟମ
ସଂକଟ ଲାଗିଲା ମୋତେ ରକ୍ଷାକର ଧର୍ମ ।
ଲକ୍ଷଣକୁ ଅବା ମୁହିଂ ମାରିବି କେମନ୍ତେ
ନୋହିଲେ ସତ୍ୟ ରକ୍ଷା ହୋଇବ କେମନ୍ତେ ।
ଶ୍ରୀରାମର ଭାଳନ୍ତେ ଲକ୍ଷଣ ତାହା ଜାଣି
କରପତ୍ର ଯୋଡ଼ି ବୋଲନ୍ତି ରଘୁମଣି ।

କାଳିଞ୍ଜନ ମୁନି ଆଗେ ସତ୍ୟ କଲୁ ଯାହା
ଏବେ କିମ୍ପାଇଂ ସ୍ୱାମୀ ପାଶୋରିଲୁ ତାହା ।
ଦଇବର କଥା କେ କରିବ ଆନ
ମୋତେ ତୁ ପ୍ରାଣରେ ମାରସି ରଘୁନାନ ।
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମ ଛୁଇଂଲେ ବେନି କର୍ଣ୍ଣ
ଏକଥା କିମ୍ପାଇଂ ତୁରେ କହିଲୁ ଲକ୍ଷଣ ।
ତୋତେ ମାରିଣ ମୁଂ ଯେଉଂ ଧର୍ମ ପାଇବି
ଏଥକୁ ପାଲଟ ମୁଂ ବିଷହିଂ ଖାଇବି ।
କେଉଂ ଧର୍ମ ମୋର ପୋଡ଼ିଯାଉ କିନା
ସବୁ ବଡ଼ ପଣ ତୋହୋର ଥିଲେ ସିନା ।
ପ୍ରାଣ ତେଜ୍ୟା ମୁହିଂ କରି ପାରଇରେ ଭାଇ
ତୋତେ ମାରିତେ ମୋହୋର ବେଳରେ
ନୋହଇଂ ।
ଏତେକ ବୋଲିଣ ରାମ ପଡ଼ି ମୂର୍ଚ୍ଛା ଗଲେ
ଭୂମିରେ ଲୋଟଗାଳି ବହୁତ ରୋବିଲେ ।
ହା ହା ସେ ଭାଇ ମୋର ପ୍ରାଣର ପୀରତି
ତୋତେ ଛାଡ଼ିଲେ ମୋ ବିଅର୍ଥ ଜୀବତି ।
ସର୍ବଗୁଣେ ସୁଲକ୍ଷଣ ଅଟୁ ସଉମିତ୍ରୀ
ତୈଲୋକ୍ୟ ମଧରେ ତୁ ଅଟୁ ମହାକ୍ଷେତ୍ରୀ ।

x x x

ଲଙ୍ଘିବଇଂ ସତ୍ୟ ମୁଂ ଧର୍ମକୁ ଭୟ ନାହିଂ
ସହୋଦର ଭାଇକି ମାରିବି କିସ ପାଇଂ ।
ଏତେ ବୋଲି ରାମ ହୋଇଲେ ମଉନ
ସତ୍ୟ ଛାଡ଼ିବି ବୋଲିଣ ଭାଳନ୍ତି ମନେ ମନ ।

x x x

ଭୋ ମୁନି ବଶିଷ୍ଠ ମୋତେ ପ୍ରତିକାର କର
କେମନ୍ତେ ସତ୍ୟ ରହି ନମରେ ସୋଦର ।
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର କୁମର ବସିଣ ତିଆରି
ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ଶୁଣ ରାବଣାରି ।
ସତ୍ୟ ରଖି ବଳି ପାତାଳକୁ ଗଲା

ସତ୍ୟେ ଶିବି ରାଜା ଦେହ କାଟି ଦେଲା ।
ସତ୍ୟେ ହରିଚନ୍ଦନ ବିକିଲେ ପୁତ୍ର ନାରୀ
ସତ୍ୟେଣ ଜୀମୁତବାହନ ପ୍ରାଣ ହାରି ।
ସତ୍ୟେଣ ସମୁଦ୍ର ନ ଲଙ୍ଘଇ କୂଳ
ସତ୍ୟ ରଖି ବସୁମତୀ ନ ପଡ଼ଇ ତଳ ।
ସତ୍ୟେଣ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦେ ହେଉଛନ୍ତି
ସତ୍ୟେ ଦକ୍ଷିଣକୁ ଗଲେକ ଅଗସ୍ତି ।
ସତ୍ୟେଣ ପାର୍ବତୀ ପୁରୁଷ ହତ୍ୟା କଲା
ସତ୍ୟେଣ ମନ୍ଦର ପର୍ବତ ନ ବଢ଼ିଲା ।
ସତ୍ୟେଣ ସଦାଶିବ ଭକ୍ଷିଲେଟି ବିଷ
ସତ୍ୟେଣ ଶ୍ରୀହରି ଦତ୍ୟକୁ କରଇ ବିନାଶ ।
ସତ୍ୟେଣ ବ୍ୟାଧି ଔଷଧେ ଭଲ ହୋଇ
ସତ୍ୟେଣ ହୁତାଶନ ସକଳ ଭକ୍ଷଇ ।
ପରର ସତ୍ୟ ତୁ ରଖୁ ରଘୁନାଥ
ତୋହୋର ସତ୍ୟ କିମ୍ପା ହୋଇବ ବିଅର୍ଥ ।
ମୋହୋର ତହିଁ ହାଦେ ଅଛଇ ଏକ ବୁଦ୍ଧି
ତାହାତୁ ପାଳସି କ୍ଷତ୍ରିୟ ଗୁଣନିଧି ।
ଲକ୍ଷଣ ନ ମରୁ ସତ୍ୟ ତୋର ରହୁ
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ମୁନି ଏହି କଥା ହୋଉ ।
କି ବୁଦ୍ଧି କରିବି କହସି ବିଚାରି
ଏତେକ ବୋଲି ଉଠି ବସିଲେ ରାବଣାରି ।
ବ୍ରହ୍ମାର ତନୟେ କହନ୍ତି କଥାମାନ
ଶୁଣ ସର୍ବଲୋକେ ହୋଇଣ ସାବଧାନ ।
ମଲା ଗଲା ହଜିଲା ଏକଇ ସମାନ
ଅରଣ୍ୟକୁ ଗମନ କରୁ ଏବେ ଲକ୍ଷଣ ।
ଆଉ ବେଳେ ଅଯୋଧ୍ୟା ଲୋକଙ୍କୁ ଭେଟ
ନୋହୁ
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ସତ୍ୟ ଗୋଟା ରହୁ ।
ଆମ୍ଭର ବିଚାରକୁ ଯୋଗାଇ ଏମାନ
କେମନ୍ତ ମଣିଲ ଏହା ମନ୍ତ୍ରୀଗଣମାନ ।
ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ଯେ କଲେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ
ବାବୁ ବୁଦ୍ଧି ଏକ ପାଞ୍ଚିଲ ମହାମୁନ୍ୟ ।
ସତ୍ୟ ରୁହାଇଲୁ ପ୍ରାଣୀକି ଜୀଆଇଂଲୁ
ଏକଥା କେବଣ ପ୍ରକାରେ ଭିଆଇଲୁ ।
ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷଣ ମନକୁ ହିଂ ଗଲା
ଭ୍ରଥ ସହିତେଣ ସବୁଙ୍କୁ ହିଂ
ଯୋଗାଇଲା ।
ବଶିଷ୍ଠ ବଚନେ ରାମ ହୋଇଲେକ ଶାନ୍ତି
ଲକ୍ଷଣକୁ ଚାହିଂଣ କୋପେଣ ବୋଇଲନ୍ତି ।
ଯାଅସି ସଉମିତ୍ରୀ ନଥାଅ ମୋର ପାଶ
ଯଦି ଜୀବନକୁ ଅଛି ତୋର ଆଶ ।
ଜାଣୁ ଜାଣୁ ନିୟମ ଲଙ୍ଘିଲୁରେ ଭାଇ
ଆନ ଲୋକେ ହୋଇଲେଟି ଜୀବନହିଂ
ନ ପାଇ ।
ଯାଅ ତୁହି ମୋହୋର ରାଜ୍ୟ ସୀମାରେ
ପୁଣ ନ ଥା
ରହିଲେ ଏଥିକି ଆଉ ନାହିଂ ଭଲ କଥା ।
ଶ୍ରୀରାମର କଇକ୍ଷା ବଚନେ ସଉମିତ୍ରୀ
ଗଡ଼ଘାଲି ଶୁତିଲା ପଡ଼ିଲା ଧରିତ୍ରୀ ।
ଉଠି ଉଭାହୋଇ ଶିରେ କର ଦେଲା
ଯାଉଅଛି ବୋଲି ଆଗ୍ୟାଂ ସେ ମାଗିଲା ।
ଲକ୍ଷଣ ପିଠିଦ୍ୟନ୍ତେ ଶ୍ରୀରାମ ରୋଦନ କରି
ମନ୍ତ୍ରୀ ଅମନାତ୍ୟଙ୍କର ଲୋଚନୁ ବହେ
ବାରି ।

x x x

ଶ୍ରୀରାମ ଦୁଃଖ ହୋଇଲା ଅପାର
ବିଧାତା କଲା ଆଣି ଏସନେକ ବିଚାର ।
ସୀତ୍ୟା ଗଲାହୁଂ ଏବେ ଲକ୍ଷଣ ହିଂ ଯାଏ
ଆଉକି ଶ୍ରୀରାମ ଜୀବନ ଧରିଥାଏ ।
ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇଣ ତାର ଦୁଇଜଣ ଥିଲେ

ତାହା ଦଇବ ସେ କଢ଼ାଇ ଘେନିଗଲେ ।

x x x

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଲକ୍ଷଣ ରଥେ ବସି
ନବରୁଂ ବାହାର ହୋଇ ଅରଣ୍ୟରେ ପଶି ।
ସରଯୁ କୂଳେ ଯାଇଂ ରଥୁଂ ଓହ୍ଲାଇଲା
ବାହୁଡ଼ି ଯାଅ ବୋଲି ସୁମନ୍ତକୁ
ବୋଇଲା ।
ସୁମନ୍ତ ତିଆରିଣ ରଥ ଘେନି ଆସଇ
ସୁମୈତ୍ରାନନ୍ଦନ ଗହନ ବନସ୍ତେ ପଶଇ ।
ଦେଖିଲା ତପୀମାନେ ତପ କରୁଛନ୍ତି
କଷ୍ଟ ପୂରିଲେ ସୁର ପୁର ସେ ଯାଆନ୍ତି ।
ତାହାନ୍ତ ପୁଛି ଲକ୍ଷଣ ଅନେକ ତପ କଲା
ଦିନୁ ଦିନ କାୟା ଶୁଦ୍ଧ ଯେ ହୋଇଲା ।
ସ୍ୱୟଂ ପରମବ୍ରହ୍ମ ଅଟଇ ସଉମିତ୍ରୀ
ଯାହାର କର୍ଣ୍ଣେ କୁଣ୍ଡଳ ମଣି ଅଟଇ ଧରିତ୍ରୀ ।
ଲୋକାଚାରକୁ ସେ ତପ ଆରମ୍ଭ କଲା
ପଦ୍ମାସନେ ବସି ଶ୍ରୀରାମ ସୁମରିଲା ।
ରାମ ରୂପ ଚିନ୍ତି ରାମ ରୂପ ଧ୍ୟାନ
ରାମ ନାମ ସେ ଅଟଇ ବ୍ରହ୍ମ ଜ୍ଞାନ ।
ଏମନ୍ତେଣ ତପ କରନ୍ତେଣ ବସି
ଇନ୍ଦ୍ର ଦେବତା ମିଳିଲାକ ଆସି ।
ସଙ୍ଗେଣ ଅଛନ୍ତି ସକଳ ସୁରଗଣ
ଅପଛରୀ କିନ୍ନରୀ ଗନ୍ଧର୍ବ ମିଳିଣ ।
ଦେଖିଲେ ଘୋର ତପ କରନ୍ତି ରାମ ଭାଇ
ଏକ ଆସନେ ବସି ଆହାର ନ ଖାଇ ।
ପବନ ଭକ୍ଷିଣ ଦୁଃଖେ ଦିନ ନେଲା
ଏସନକ ଦେଖି ଇନ୍ଦ୍ର ଆଗେଣ ମିଳିଲା ।
ଅନେକ ସ୍ତୁତି କଲା ସହସ୍ର ଲୋଚନ
ଧ୍ୟାନ ଛାଡ଼ି ଚାହିଁଲେ ସୁମିତ୍ରାନନ୍ଦନ ।

x x x

ଆସ ଆସ ଭୋଦେବ ବିମାନେଣ ବସ
ଯାଅସି କ୍ଷୀର ସିନ୍ଧୁ ତୋହର ନିଜ ବାସ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯେ ଜାନେକୀ ରୂପେଣ ଏଥି
ଥିଲା
ପାତାଳ ବାଟେ ସେ ନିଜ ପୁରେ ଗଲା ।
ତୋହୋର ଯିବାକୁ ଅଛଇ ବାଟ ଚାହିଁ
ପୁଣି ଅଳପଦିନେ ଆସିବେ ରଘୁସାଇଂ ।
ମୁହିଂ ଇନ୍ଦ୍ରଦେବତା ତୋହୋର ନିଜ ଦାସ
ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯିବା ସ୍ୱାମୀ ରଥେ ଆସି ବସ ।

x x x

ଇନ୍ଦ୍ର ହାଥେ ହାଥ ଦେଇଣ ଲକ୍ଷଣ
ନନ୍ଦିଘୋଷେ ରଥ କଲେକ ଆରୋହଣ ।
ମାତେଳି ନମସ୍କାର କରିଣ ରଥ ବାହି
ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ଯାଇଂ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଂ ।

ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ବୈକୁଣ୍ଠପୁର ଯାତ୍ରା

ଶୁଣିମା ସୁଗ୍ୟଂଙ୍କନେ ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ
ସଦାଶିବ କହନ୍ତି ପାର୍ବତୀ ଆଗରେ ।
ଶୁଣ ମହାମାୟା ଗୋ ବିଷ୍ଣୁର ପୁରାଣ
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାଣ ।
ନବରୁ ବାହାର ହୋଇ ଉତ୍ତର ମୁଖେ ଗଲେ
ସମସ୍ତ ଲୋକମାନେ ସଙ୍ଗରେ
ଗୋଡ଼ାଇଲେ ।
ଲକ୍ଷେକ ନୃପତି ଯେ ଦାରା ସମ୍ପଦ ଘେନି
ଚଳନ୍ତେ ଟଳ ଟଳ କମ୍ପଇ ମେଦିନୀ ।
ଅଯୋଧ୍ୟା ରାଜ୍ୟରୁ ପରଜାମାନେ ଗଲେ
ନଗ୍ର ଆବୋରି କେହି ଗୋଟିଏ ନ ରହିଲେ ।
ବାମେ ଶତ୍ରୁଘନ ଡାହାଣେ ବୀର ଭ୍ରଥ
ମଧ୍ୟେଣ ବିଜୟେ କଲେ ରଘୁନାଥ ।
ପାଦେ ବସିଛନ୍ତି ମାୟା ବସନ୍ଧରୀ
ତେଣେ ସେ ବେଗେ ବେଗେ ଚାଲନ୍ତି
ରାବଣାରି ।
ସୀତ୍ୟାର ତିନି ଭଗ୍ନୀ ଦାସୀଗଣ ସହିତେ
ଶ୍ରୀରାମ ପଛେ ସେ ଆସନ୍ତି ସମସ୍ତେ ।
ବାଟ କଢ଼ାଉଛନ୍ତି ବଶିଷ୍ଠ ତପଚାରୀ
ବିବିଧ୍ୟ ବେଶ ହୋଇ ଚଳନ୍ତି ରାବଣାରି ।
ତପୀଗଣମାନେ ମନେଣ ଆନନ୍ଦ
ଶ୍ରୀରାମ ମଧ୍ୟେ କରି ଚଳନ୍ତି ତପୀବୃନ୍ଦ ।
ସୁମନ୍ତ ପାତ୍ର ଆଦି ଯେତେକ ପରିବାରୀ
ଅଯୋଧ୍ୟାରୁ ବାହାର ହୋଇଲେ
ନରନାରୀ ।

ଏଡ଼େକ ମାହାନଗ୍ର ହୋଇଲାକ ଶୂନ୍ୟ
ଦେଶ ଛାଡ଼ି ଶ୍ରୀରାମ ପଶିଲେ ଘୋର ବନ ।
ଦେଖି ରିକ୍ଷ କପିମାନେ ଗୋଡ଼ାଇଲେ
ସଙ୍ଗେ
ନାନା ଜୀବଜନ୍ତୁ ଆସନ୍ତି ନାନାରଙ୍ଗେ ।
କୀଟ ପତଙ୍ଗମାନେ ସମସ୍ତେହେଂ ଗଲେ
ପକ୍ଷୀ ହୋଇ ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ନ ରହିଲେ ।
ସୁଗ୍ରୀବର ଅଙ୍ଗଦ ରିକ୍ଷ ବାନର ସଇନି
ନିଶାଚର କନ୍ଧ ଲୋଧା ପୂରିଲେ
ମେଦିନୀ ।
କ୍ଷୁଧା ତୃଷା ବୋଲି କାହାରି ସେ ନାହିଂ
ଅଗମ୍ୟ ବିପିନେ ଯାନ୍ତି ପଥ ବାହି ।
ମହାଯାତ୍ରା କରି ଯାଉଛନ୍ତି ଲୋକେ
ଆଗୁସାର ହୁଅନ୍ତି ଏକକୁ ଆରେକେ ।
ରାତ୍ର ଦିବସରେ ଲୋକେ ପଥ ବାହିଗଲେ
ବେନି ମାସେ ହେମଗିରି ସନିଧ୍ୟେ
ମିଳିଲେ ।
ସରଯୁ ନଦୀତୀରେ ମିଳିଲେ ତ ଯାଇଂ
ସ୍ୱର୍ଗପୁର ଲୋକେ ଅଇଲେ ଓହ୍ଲାଇଂ ।
ବ୍ରହ୍ମାଦି ସହିତେଣ ମହାଦେବ ଆଏ
ଇନ୍ଦ୍ରଦେବ ଅଇଲେ ଦେବଙ୍କ ରାଏ ।
ବରୁଣ ଅଇଲେ ସପତ ସିନ୍ଧୁ ଘେନି
କୁବେର ଅଇଲେକ ଅଷ୍ଟନିଧି ଘେନି ।
ଯମ ନଇରୁତ ପବନ ହୁତାଶନ
ହରଷ ମନେ ପୁଣ ସେ କରନ୍ତି ଗମନ ।

ବ୍ରହ୍ମରଷି ସିଧ୍ୟଗଣ ଦେବରଷି ଆଏ
ଗନ୍ଧର୍ବ ପିଚାଶନ୍ତ ଉଡ଼ଙ୍ଗ ଆସି ହୋଏ ।
ନାନା ଦେବତାଗଣ ସମସ୍ତେ ଆସି ମିଳି
ତିନିପୁର ଚମକ ପଡ଼ଇ ହାଲହୋଳି ।
ଶ୍ରୀରାମ ସ୍ୱର୍ଗ ଯିବେ ଦେଖନ୍ତି ସର୍ବେ ଆସି
ଚଉଦ ଭୁବନ ଲୋକେ ହୋଇଲେ ମିଶାମିଶି ।
ପୃଥୀରେ ଯେତେକ ଅବା ସାଧୁଜନ ଥିଲେ
ଏମାନେ ଯେ ଯାହା ମନେ ବିଚାରିଲେ ।
ବୋଇଲେ ଆମ୍ଭର ପୂର୍ବରେ ନାହିଁ ପାପ କଲା
ଯେସେ ଯେବେ ବିଧାତାଏ ଭଲ ବେଳ ହେଲା ।
ସୁସଙ୍ଗ ପାଇଲୁ ଶ୍ରୀରାମ ସଙ୍ଗେ ଯିବୁ
ଅମର ବାରସ୍ୱତୀ ଭୁବନେ ବସିବୁ ।
ଏସନେକ ବିଚାରିଣ ଅଇଲେ ସାଧୁଜନେ
ଆବରହିଁ ଅଇଲେ ପାପୀ ଲୋକମାନେ ।
ଭାଳି ବୋଇଲେ ପୁଣ୍ୟ ନକଲୁ ଆମ୍ଭେ କିଛି
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଯେବେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯାଉଅଛି ।
ଏସନେକ ସମୟେ ବସିବା ସ୍ୱର୍ଗପୁରୀ
ଏବେ ନ ଗଲେ କେବେହେଂ ନ ପାରି ।
ଅନେକ ପାପ କଲୁ ଆନରେ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ
ଏତେ ବୋଲି ଲୋକେ ଆସୁଛନ୍ତି ଧାଇଂ ।
ସ୍ଥାବର ଜଙ୍ଗମ କୀଟ ପତଙ୍ଗାଦିମାନେ
ଯହୁଁ ଶ୍ରୀରାମ ଚାହିଁଲେ ଅମୃତ ଲୋଚନେ ।
ଅପଦେ ପଦ ପାଇଲେ ଅଗ୍ୟାଂନେ ଗ୍ୟାନୀ ହୋନ୍ତି
ରଘୁନାଥ ସଙ୍ଗତେ ଗୋଡ଼ାଇ ଆସନ୍ତି ।
ଦୁଛା ହୋଇଗଲା ଅଯୋଦ୍ଧା କଟେକ
ସରଯୁ କୂଳେ ମିଳିଲେ ସର୍ବଲୋକ ।

ଶ୍ରୀରାମ ବିଜୟେ କଲେକ ନଦୀ ତଟେ
ଆପଣେ ଉଭା ହୋଇଅଛନ୍ତି ବଶିଷ୍ଟେ ।
ସୁରଗଣ ଘେନି ଅଇଲା ପଦ୍ମଯୋନି
ଆପଣେ ବୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ଶ୍ୱେତ ପୁଷ୍ପ ଘେନି ।
ନବରତ୍ନ ଝର ଝର ବରଷେ କୁବେର
ଅମୃତ ଶିରେ ସିଞ୍ଚୁଅଛି ବଜ୍ରଧର ।
ସୁଗନ୍ଧ ଘେନି ଦକ୍ଷିଣା ପବନ ବହିଲା
କର ଯୋଡ଼ିଣ ବ୍ରହ୍ମା ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ କହିଲା ।
ଭୋ ଜଗତଠାକୁର ତୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ନାଏକ
ଧର୍ମ ଅର୍ଥ କାମ ମୋକ୍ଷ ଚତୁର୍ବ୍ବା ପ୍ରଦାଏକ ।
ଅପାର ମହିମା ଅନନ୍ତ ଯାର ମୃତି
ବେଦାନ୍ତ ବେଦବ୍ରହ୍ମା ଅଦୃଷ୍ଟି ଅଶ୍ରୁତି ।
ଅବର୍ଣ୍ଣ ଅବ୍ୟୟ ତୋ ଅରୂପ ଅଗୋଚର
ଅମାୟା ଅପାପୀ ତୁ ଅସଂଖ୍ୟ ଅନ୍ୟାକାର ।
ନାମୋ ନାରାଏଣ ନମୋ ପୀତବାସ
ଜୟ ଜୟ ବାସୁଦେବ ପୁରାଣ ପୁରୁଷ ।
ବନ୍ଦଇ ଜଗନ୍ନାଥ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶଶୀ ବର୍ଣ୍ଣ
ପବିତ୍ର ମଣ୍ଡଳ ସାରିକ୍ଷ କୁଣ୍ଡଳ ବେନି କର୍ଣ୍ଣ ।
ଶୁକ୍ଳ ବସ୍ତ୍ର ପରିହରଣ ଚତୁର୍ଭୁଜ ଧାରୀ
ପ୍ରସନ୍ନ ବଦନ ଯାର ବେଦ ବାକ୍ୟ କରି ।
କିରୀଟ ମୁକୁଟ ନିର୍ଧୂମ ଅଗ୍ନି ଜାଣି
ଅରୁଣ ଆଚ୍ଛାଦନେ କଣ୍ଠେ କଉସ୍ତୁଭ ମଣି ।
ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ପ୍ରାୟେକ ଶ୍ରୀବଚ୍ଛ ଲାଞ୍ଛନ
ହାର କେଉର ବିଦମୁଦି ବଳୟ ବିଦ୍ୟମାନ ।
କଙ୍କଣ କଣୟ ନାନା ରତ୍ନ ବିରାଜି
ପଦ୍ମପାଦେ ତୋଡ଼ର ମର୍କତ ବେନି ସାଜି ।
ଗରୁଡ଼ ଗମନ ଅନନ୍ତ ନାଗ ଛତ୍ର
ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦା ଶାରଙ୍ଗ ଚତୁହସ୍ତ ।
କୋଳେ କମଳିଣୀ ଜଗତ୍ର ମୋହିନୀ ରୂପ
ଦେବାଧି ଦେବରାଜ ପରମବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱରୂପ ।

ଅନନ୍ତ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଅଟୁ ଅଧିପତି
ଈଶ୍ୱର ଇଚ୍ଛାଏ ତୋର ସର୍ଜଇ ବସୁମତୀ ।
ଉତ୍ପତି ଥିତି ପ୍ରଳୟ କରନ୍ତା
ନମସ୍ତେ ନମସ୍ତେ ନମୋ ଜଗୁଜିତା ।
ଅନନ୍ତ ମୂରତି ସହସ୍ର ରୂପ ଧରୁ
ଦଶ ଅବତାରେ ଦଇତ ସଂଘାରୁ ।
ମୀନ ଶ୍ୟରୀରେ ଧରିଣ ଉଧାରିଲୁ ବେଦ
କୂର୍ମ ରୂପେଣ ପୃଥୀ ଧଇଲୁ ପିଠି ମଧ ।
ବରେହା ଅବତାରେ ହିରଣାକ୍ଷ୍ୟ ମାରି
ଦନ୍ତ ମୁନେ ସପତ ଦୀପା ପୃଥୀ ଧରି ।
ନରସିଂହ ମୂରତି ପ୍ରହଲ୍ଲାଦ ଛଳେ
ହିରଣ୍ୟ ଦଇତକୁ ବିଦାରିଲୁ ହେଳେ ।
ବାମନ ରୂପେ ବଳିକି ଚାପିଲୁ
ପ୍ରଶୁରାମ ରୂପେ ପୃଥୀ ନକ୍ଷତ୍ର ହିଂ କଲୁ ।
ଏବେ ନିଜ ଶ୍ୟରୀର ଦଶରଥ ଘରେ
ରାବଣର ନିମିତ୍ୟେ ଜନ୍ମିଲୁ ରଘୁବୀରେ ।
ଏବେ ନିଜ ପୁରକୁ ଆସସି ଗୋସାଇଂ
ଦେବତାମାନେ ଅଇଲେ ତୋତେ ନେମା
ପାଇଂ ।
ମୁହିଂ ତୋର ସ୍ୱଭାବେ ଅଟଇ କିଙ୍କର
ତୁ ମୋର ସ୍ୱାମୀ ଅଟୁ ପୁରୁଷ ଚକ୍ରଧର ।
ତୋହ ଆଗ୍ୟାଂ ବିନା ତିରଣ ନହଲି
ଅଛିଦ୍ର ପୂର୍ଣ୍ଣାନନ୍ଦ ତୋତେ ବୋଲି ।
ତୁ ଯେ ଜନ୍ତୁଙ୍କର ପ୍ରାଣର ପ୍ରତିମା
ନାଭିରୁ କୀଟ ପୋକ କଲୁ ମୋତେ ବ୍ରହ୍ମା ।
ତୋହୋର କୃପାରେ ମୁହିଂ ଚରଚୁ ଅଛି
ମହୀ
ମୋତେ ଅବଳ ହୋଇଲେ ତୋତେ ଯାଇଂ
କହି ।
ତୁ ଦାସବତ୍ସଳ ଭୃତ୍ୟଙ୍କର ବୋଲ କରୁ
ପୃଥୀ ଭାରାଭାର ଉଣ୍ଣାସନେ ରୂପ ଧରୁ ।
ଅପାର ମହିମା ତୋର କହଣା ନଯାଇ
କରୁଣା ସାଗର ତୁ ଭାବକୁ ଭାବଗ୍ରାହୀ ।
ଭାବେ ଯେବଣ ରୂପକୁ ଶ୍ରଧା କର
ଏବେ ଏହି ଦେହ ହେବ ତେସନ ପ୍ରକାର ।
ନନ୍ଦିଘୋଷ ରଥ ଆଣିଲା ଅଗ୍ନି ସାଜି
ଷୋଡ଼ଶ ପ୍ରକାରେ ଧୂପଦୀପ ପୂଜି ।
ଏ ତୋହୋର ଆସନ ସର୍ବଦା ଅଟଇ
ପୂର୍ବେ ପୁଣ୍ୟ କଲା ଯେବେ ତୋତେ
ଖଟଇଂ ।
ଭୋ ପରମ ପୁରୁଷ ଦୟାଳୁ ବ୍ରହ୍ମରାଶି
ଏମଣିମଏ ବିମାନେ ବିଜେ କର ଆସି ।
ସ୍ୱର୍ଗ ନ ଶୋହୋଇ ତୋହୋର ନଥିଲେ
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ ।
ସରଯୁ ନଦୀରେ ସେ ସ୍ନାହାନ ଆସି କରି
ଜଳଦାନ ଦେଇ ପିତୃ ତୋଷ କରି ।
ଉତ୍ତର ତୀରେଣ ମିଳିଲେ ରାବଣାରି
ସେହି ରୂପ ଗୋଟି ଆନରୂପ ଧରି ।
ଦୁର୍ବାଦଳ ପ୍ରାୟେକ ଦେହ ଦିଶୁଥିଲା
ନୂତନ ମେଘ ପ୍ରାଏକ ଦିଶିଲା ।
ପଦ୍ମ ଦଳ ଲୋଚନ ମୁକୁଟ କୁଣ୍ଡଳ
କଣ୍ଠେ କଉସ୍ତୁଭ ହୃଦରେ ବନମାଳ ।
ପୀତ ବସନ ବିଜୁଳି ଝଳି ତେଜ
ଭୁଜ ମୂଳୁଂ ବାହାର ନବୀନ ବେନିଭୁଜ ।
ଦକ୍ଷିଣ ପାଖରେ ଯେ ଭ୍ରଥ ବୀର ଥିଲା
ଚକ୍ର ହୋଇଂ ଆସି କରରେ ଲାଗିଲା ।
କୋଟିଏ ସୂର୍ଯ୍ୟର କିରଣ ଜାଣି ତେଜ
ଶତ୍ରୁଘନ କରେ ଦେଇଥିଲେ ବାମଭୁଜ ।
ସେ ଆସି ଶଙ୍ଖ ହୋଇ ବାମଭୁଜେ ଶୋହି
ଇକ୍ଷେକ ଚନ୍ଦ୍ରମାର ତେଜ ପ୍ରକାଶଇ ।

ଆରେକ ଭୁଜରେ କୋଦଣ୍ଡ ଛନ୍ତି ଧରି
ଶାରଙ୍ଗ ଧନୁ ସେ ଅସୁରଙ୍କର ଅରି ।
ଦକ୍ଷିଣେ କଉମୋଦୀ ଗଦା ଶୋଭାବନ
ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ସକଳ ସୁରଗଣ ।
ସାଧୁ ସାଧୁ ବୋଲିଣ ଆଣ୍ଟେଣ ଡାକ ଦେଲେ
ବ୍ରହ୍ମଋଷିମାନେ ବେଦ ଆଧ୍ୟାନ କଲେ ।

x x x

ଅଯୋଧ୍ୟା କେତେକ ହୋଇଲା ସବୁ ଶୂନ୍ୟ
ତହିଁ ନୃପତି ହେଲେ କୁଶ ନାମେ ରାଜନ ।
କାଳ ବଶେଣ ସେ ମୋହେଣ ମୋହିଲେ
ଶ୍ରୀରାମର ସଙ୍ଗେ ସେ ଗୋଡ଼ାଇ ନଇଲେ ।
ଉତ୍ତମ ଥାନ ଦେଖି ସେ ହୋଇଲେକ ରାଏ
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଏବେ ଶୁଣସି କଥାଏ ।
ବ୍ରହ୍ମା ବୋଇଲେ ସକଳ ଲୋକକଇ ଚାହିଁ
କୀଟ ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ବୃକ୍ଷ ଆଦି ହୋଇ ।
ରାମନାମ ସୁମରି ରାମନାମ ଚିନ୍ତ
ସରଯୂ ଜଳେ ପଶି ହୁଅ ଶୁଚିବନ୍ତ ।
ପାର୍ଥିବ ଦେହ ଛାଡ଼ି ଦିବ୍ୟ ତନୁ ଧରି
ବିମାନ ଆରୋହିଣ ଯାଅ ସ୍ୱର୍ଗପୁରୀ ।

x x x

ବିଧାତାର ମୁଖୁଁ ଏସନେକ ବାଣୀ ଶୁଣି
ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଶୁଣି ଚାରିଖାନି ।
ରାମନାମ ସୁମରି ସରଯୂ ଜଳେ ପଶି
ଏକକୁ ଆରେକ ଆଗେସରି ଝାସି ।

x x x

ଏବେ ତୁ ନନ୍ଦିଘୋଷ ରଥେ ବିଜେକର
ଯିବ ବଇକୁଣ୍ଠ ତୋହୋର ନିଜପୁର ।
ଜଏ ବିଜଏ ଯେ ଶାପ୍ୟ ପାଇଥିଲେ
ତୋହୋର ଦୟାରେ ସେ ମୁକତ ହୋଇଲେ ।
ଯେବେ କ୍ଷୀର ସମୁଦ୍ରେ ଯାଇ ତୋ ଦ୍ୱାର ରଖିଛନ୍ତି
ସୀତା ଲକ୍ଷଣ ସହିତେ ସମସ୍ତେ ଅଛନ୍ତି ।
ଆସ ଆସ ଭୋଦେବ ବିଳମ୍ବ ନକର
ଏତେ ବୋଲି ପାୟେ ପଡ଼ି ଶୋଇଲେ ସର୍ବସୁର ।
ପୁଣି ଉଭା ହୋଇଲେ କର ଦୁଇ ଯୋଡ଼ି
ହସିଣ ନାରାଏଣ ପୁଣ ଆନନ୍ଦରେ ଗଡ଼ି ।
ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦା ସାରଙ୍ଗ ଚଉକର
ନନ୍ଦିଘୋଷ ରଥେ ବିଜୟେ ଦେବବର ।
ଦୁଇ କଡିରେ ଛନ୍ତି ବସୁମତୀ ମାୟା
ଶ୍ରୀହରି ସଙ୍ଗତେ ଧଇଲେ ନିଜ କାୟା ।
ଶ୍ୱେତ ଚାମର ଧରିଣ ବିଞ୍ଚନ୍ତି
ଅପଛାରୀମାନେ ମିଳି ହୁଳହୁଳି ଦ୍ୟନ୍ତି ।
ବିକଟାଳ ହୋଇ ବାଜଇ ବୀର ତୂର
ମାତେଳି ରଘୁବର ବାହଇ ଧୀର ଧୀର ।
ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ର ରୁଦ୍ର ସକଳ ସୁର ଘେନି
ଆନନ୍ଦେ ଗମନ କରନ୍ତି ସୁର ମୁନି ।
ନିରନ୍ତରେ ପାଟଛତ୍ର ଚିରାଳ ଉଡ଼ନ୍ତି
ଉଦଣ୍ଡ ଆଲମ୍ବ ବିଲମ୍ବ ପନ୍ତି ପନ୍ତି ।
ଅପଛରୀମାନେ ପାୟେ ପଡ଼ି ଶୁଅନ୍ତି
ଆଗ ପଟୋଆରେ ସେ ଖଟଣି କରିଛନ୍ତି ।
ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ଦୁନ୍ଦୁଭି ବାଜଇ ଅତି ସଞ୍ଚ
ରଥ ଚଳିଯାନ୍ତେ ହୋଇଲା ମାହାଘଞ୍ଚ ।
ଚଉଦ ଭୁବନେ ଲୋକେ ଆସିଛନ୍ତି
ହରି ହରି ବୋଲିଣ ଉଚ୍ଚେ ଡାକ ଦ୍ୟନ୍ତି ।
ହେମବନ୍ତ ଉପରେ ଉଠିଲା ଯାଇ ରଥ
ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାର ବାଟେ ପଶନ୍ତି ରଘୁନାଥ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଆଗିଆଣି ଐରାବତ ଚଢ଼ି

ହଂସ ଚଢ଼ି ବ୍ରହ୍ମା ପଛ ପାଟୋଆରେ ପଡ଼ି ।
ଡାହେଣ କୋବେର ବାମେଣ ବରୁଣ
ରଥ ପେଲୁଛନ୍ତି ଆବର ସୁରଗଣ ।
ହେମବନ୍ତ ବାଟରେ ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ପଶି
ସୁର ପୁର ଲୋକେ ଦେଖିବାରେ ଆସି ।
ପୁରୁଷୋତ୍ତମେ ଯେହ୍ନେ ଗୁଣ୍ଡିଚା ବିଜୟେ
ତେସନ ପଟାନ୍ତର ଦିଶନ୍ତି ରାମରାଏ ।
ଗହ ଗହ ଧାନ୍ଦୋଳ ଗନ୍ଧର୍ବ ଅପଛରୀ
କର୍ପୂର କସ୍ତୁରୀ ମିଶାଇ ବାଟରେ ସିଂଚାଡ଼ି ।
ଆରମ୍ଭେଣ ମଣ୍ଡିଲାଅଛି ପୁର ସ୍ୱର୍ଗ
ତହିଂ ଅବା ଅପୂର୍ବ ଅଛି କେବଣହିଂ ଦ୍ରବ୍ୟ ।
ଯେବଣ ସ୍ୱର୍ଗ ଥାନ ନବରନ୍ନେ କମ
ସୁବାସିଲା ଅଛଇ କସ୍ତୁରୀ ଚନ୍ଦ୍ରସମ ।
ପଦ୍ମରାଗ ମାଣିକ୍ୟ ଗଜମୋତି ଝରା
ନାନା ବର୍ଣ୍ଣ କଳସ ଚିରାଳ ଫରହରା ।
ଦ୍ୱାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭ ଦଧି ମାଛ ଥୋଇ
ଅର୍ଘ୍ୟଘେନି ଯୁବତୀଏ ଅଛନ୍ତି ଉଭାହୋଇଂ ।
ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଦେଖି ଦିଅନ୍ତି ହୁଳହୁଳି
ଶରଧା ନିମନ୍ତେ ଗୋଡ଼ାଇଛନ୍ତି ବାଳୀ ।
ସ୍ୱର୍ଗର ମଧ୍ୟେ ରଥ ଗମନ କରି ଯାଇ
କୋଳାହଳ ଶବଦେଣ ବାଜଣା ବଜାଇଂ ।
ସୁର ନର କିନ୍ନର ମଥାରେ ହାଥ ଦ୍ୟନ୍ତି
ଜଏ ଜଏ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ବୋଲିଣ ବୋଇନ୍ତି ।
ମେରୁ ପିଠିରେ ଯାଇ ଉଠିଲାକ ରଥ
କରପଦ୍ର ଯୋଡ଼ି ବୋଲଇ ଚଉମାଥ ।
ଭୋଦେବ ନାରାୟଣ ଏ ସୁଧର୍ମାର ସଭା
ଏଥିରେ ରହିବାକି ବଇକୁଣ୍ଠ ଯିବା ।
ଶୁଣି ଭଗବାନ ବୋଇଲେ ଚାଲ ଚାଲ
ଆଗ୍ୟାଂ ପ୍ରମାଣେ ଆନନ୍ଦ ସୁର ଆଳ ।
ପଞ୍ଚୁରନ୍ନ ବୃଷ୍ଟି ଯେ କରନ୍ତି ସୁରପତି
ଅପଛରୀ ବିଦ୍ୟାଧରୀ ହୁଳହୁଳି ଦ୍ୟନ୍ତି ।
ସ୍ୱର୍ଗ ଜିଣି ରଥ କ୍ଷୀରସିନ୍ଧୁ ପାଇଂ
ପଛେଣ ସୁରଗଣ ଅଛନ୍ତି ଗୋଡ଼ାଇଂ ।
ବାରତା ପାଇଣ ମଣ୍ଡିଲେ ବଇକୁଣ୍ଠ
ଦର୍ପଣ ଚାମର ପୁଷ୍ପ ବସନ ମୁରାଟ ।
ଘରେ ଘରେ ଉଛବ ବାରସ୍ୱତୀ ଭୁବନ
ଦ୍ୱାଦଶ ଯୋଜନ ଯେ କଟେକ ଆଏତନ ।
ସବୁଙ୍କରି ଦ୍ୱାରେ ମଙ୍ଗଳ ଗୀତ ଆରମ୍ଭ
ବେନିପାଶେ ପୋତିଲେ ମ୍ରକତ ବେନି ଖମ୍ବ ।
କାଚର ପତ୍ରମାନେ ପୋଏଳାର ଫଳ
ନୀଳାର ପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭ ପନୀରର ଜଳ ।
ଗଜ ମୋତି ତଣ୍ଡୁଳ ଉପରେ ଘଟ ଥୋଇ
ମାରାଗ ବୃତପତ୍ର ମାଣିକ୍ୟ ଫଳ ଦେଇଂ ।
ଅମୃତ ଦଧିଭାଣ୍ଡ ହୀରାର ମାଛ ରୋହି
ଶ୍ରୀକର୍ପୂର ଗୁଣ୍ଡି ସିଞ୍ଚିଲେ ଦ୍ୱାରେ ନେଇ ।
ପଦ୍ମିନୀ କନ୍ୟାମାନେ ଦିବ୍ୟବେଶ ହୋଇଂ
ଦ୍ୱାରେ ଉଭା ହୋଇଅଛନ୍ତି ଅର୍ଘ୍ୟ
ଦେବାପାଇଂ ।
ଅଗରର ଧୂପ କର୍ପୂରର ବଳିତା
ଅର୍ଘ୍ୟ ଦେଖାଇ ହୁଳହୁଳି ଦିଅନ୍ତି ବନିତା ।
ବିଷ୍ଣୁଗଣମାନେ ଅଇଲେ ସଜ ହୋଇଂ
ବାଟେ ନାରାଏଣଙ୍କୁ ଦ୍ରଶନ କଲେ ଯାଇଂ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ର ରୁଦ୍ର ସକଳ ସୁରଗଣ
ଗହ ଗହ ଗହଳ ଅଟଇ ଅପ୍ରମାଣ ।
ନବର ସିଂଘଦ୍ୱାରେଣ ମିଳିଲେ ଦେବ ଯାଇଂ
ଗରୁଡ଼ ଦର୍ଶନ କଲା ପାଏ ପଡ଼ି ଶୋଇ ।
ଉଠି ଉଭା ହୋଇଣ ଯୋଡ଼ଇ ବେନି କର
ଚାହିଂଣ ଅଳପ ଅଳପ ହସନ୍ତି ଚକ୍ରଧର ।
ସିଂହଦ୍ୱାର ଜିଣିଣ ପଶିଲେ ଭିତରେ
ଅନନ୍ତ ଦ୍ରଶନ କଲେ ତହିଂର ଉଭାରେ ।

ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଣ ଦେବ ହସିଣ ବୋଇଲେ
ଅନନ୍ତ ହସ୍ତ ଧରି ଭିତରକୁ ଗଲେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସରସ୍ୱତୀ ଅଇଲେ ବନ୍ଦାଇଂ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଥାଳିରେ କୋଟିଏ ରତ୍ନ ନେଇଂ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାଏଣ ହୋଇଲେ ଯହୁଂ ଭେଟ
ଦେଖିଣ ପାଏ ପଡ଼ି ଶୋଇଲେ ସୁରଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
ଇନ୍ଦ୍ର, ରୁଦ୍ର, ବରୁଣ, କୋବେର ଦିଗପାଳେ
ସଭିଏଂ ଗଡ଼ଘାଲି ଶୁତିଲେ ରଥତଳେ ।
କମଳା ଦେବୀ ଆସି ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ଅର୍ଘ୍ୟ ଦେଲେ
ଉଠି ପିତାମହ ବେଦ ଆଧ୍ୟାନ କଲେ ।
ସୁଗନ୍ଧ ଗନ୍ଧ ଘେନିଣ ପବନ ବହିଲା
ଅର୍ଘ୍ୟ ଘେନି ସରସ୍ୱତୀ ହୁଳହୁଳି ଦେଲା ।
ଇନ୍ଦ୍ରଦେବ ଅମୃତ ବୃଷ୍ଟି କରଇ ଉପରେ
ସମସ୍ତ ଦେବତାମାନେ ଗୋଡ଼ାନ୍ତି ସମ୍ଭରେ ।
ଶ୍ରୀରାମ ପାରୁଶେ ଯେ ମାୟା ଦେବୀ ଥିଲା
ସେ ଆସି ଲକ୍ଷ୍ମୀକି ନମସ୍କାର କଲା ।
ବିନଇ ହୋଇଣ ପୁଣ ସମସ୍ୟା କହିଲା
ଆଣିଲି ତୋହ ପ୍ରଭୁ ବୋଲିଣ ବୋଇଲା ।
କର ଭୋଗ ତୋର ନିଜ ପତି ଘେନି
ଏତେକ ବୋଲିଣ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଲା
କାମେନୀ ।
କମଳାର ଶ୍ୟରୀରେ ପଶିଲାକ ଯାଇଂ
ଯେକ ହୋଇଲା ରେଖ ରୂପ ନାହିଂ ।
ପୃଥ୍ୱୀ ଯେ ଶ୍ରୀହରିର ସନ୍ନିଧ୍ୟରେ ଥିଲା
କରପତ୍ର ଯୋଡ଼ିଣ ସୀତ୍ୟାକୁ ବୋଇଲା ।
ଭୋ ବିଷ୍ଣୁ ଘରଣୀ ଯେ ତୋହୋର ନିଜ
ସାଇଂ
ଅଯୋଧ୍ୟା କଟେକରୁ ଆଣିଲି କଢ଼ାଇଂ ।
ଏବେ ପ୍ରାଣ ବଲଭଂକୁ ଘେନିଣ ଭୋଗ
କର
ଲକ୍ଷ୍ମୀର ମୁଖ ଚାହିଂ ହସନ୍ତି ଚକ୍ରଧର ।

x x x

ପୁଣ କେତେହେଂ ଯୁଗ ଅନ୍ତରେ
କୃଷ୍ଣ ଅବତାରେ ହେଲେ ବସୁଦେବ
ଘରେ ।
ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ଗୋ ପାର୍ବତୀ ରାମର ମହିମା
ଏହା ମୁହିଂ ଜାଣଇ କହିଲେ ମୋତେ
ବ୍ରହ୍ମା ।
ତୁହିତ ଶୁଣିଲ ଗୋ ପାତେକ ତୋର ଗଲା
ଶୁଣିଣ ଉମାଦେବୀ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲା ।
ଶୁଣ ସୁଜ୍ଞଜନ ତୁମ୍ଭେ ଯିସ ବାଞ୍ଛାକର
ନୀଳଗିରି ଜଗନ୍ନାଥେ ପ୍ରସନ୍ନେ ଦେଲେ
ବର ।
ମୁହିଂ ବଳରାମ ଦାସ ଅଟଇ ଅଜ୍ଞାନ
ମୋର ଦୋଷ ନଧର ପଣ୍ଡିତ ଜନମାନ ।
ସାତକାଣ୍ଡ ରାମାଏଣ ଅଟଇ ଲକ୍ଷେ ପଦ
ଜଗମୋହନ ଗଦ ଅଟଇ ମହାସ୍ୱାଦ ।
ଧର୍ମ ଅର୍ଥ କାମ ମୋକ୍ଷ ଅଟଇ ଏ ଚାରି
ଶୁଣିଲେ ବଇକୁଣ୍ଠ ପ୍ରାପତ ନରହରି ।
ମହାପାତ୍ର ସୋମନାଥର ମୁଂ ଅଟଇ ତନଏ
ମୁହିଂ ବଳରାମ ଦାସ ଅପୂର୍ବ ଗୀତ
ଗାଏ ।
ଜୟ ତୁ ଜଗନ୍ନାଥ ନୀଳଗିରି ବାସ
ତାହାଙ୍କ ଶରଣ ମୁଂ ବଳରାମ ଦାସ ।

କବିଙ୍କ ଆତ୍ମପରିଚୟ*

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ଦିବ୍ୟ ରସ
ପଣ୍ଡିତ ଲୋକମାନେ ନ ଧରିବା ଦୋଷ ।
ଅଜ୍ଞାନ ପଣେ ଅବା ବଖାଣ କଲି ଯାହା
ଶୁଣିଣ ସୁଗ୍ୟଂଜନେ ଉପେକ୍ଷା କର ତାହା ।
ଜପ ତପ ଦାନ ନାମ ସୁମରଣ
ଏକଥାମାନ ଯହୁଂ ନୁହଇଂ ପୂରଣ ।
ଚାଣ୍ଡାଳ ଜୀବନ ଏ ଚଞ୍ଚଳ ପ୍ରକୃତି
ପାପ ପୁଣ୍ୟ ବୋଲିଣ ନ ବିଚାରଇ ମତି ।
ଅନ୍ୟାଏ କଥାମାନ ମଣଇ ପରମ ହିତ
ବାସୁଦେବ ସୁମରଣା ନକରଇ କଦାଚ୍ଚିତ ।
ତେଣୁକରି ଆତ୍ମା ତାରିବା ନିମନ୍ତେ
ଶ୍ରୀରାମ ଚରିତ ମୁଂ କହିଲି ତୋ ଅଗ୍ରତେ ।
ମହାମନ୍ତ୍ରୀ ସୋମନାଥ ମହାପାତ୍ର
ବଳରାମ ଦାସ ମୁଂ ଅଟଇ ତାର ସୁତ ।
ଜନ୍ମେ ଜନ୍ମେ ମୁଂ ଶ୍ରୀହରିର ସେବକ
ଇଚ୍ଛା କଲି ଆସି ଜନ୍ମିଲି ମୃତ୍ୟୁଲୋକ ।
ମାନମାୟା ନାମେ ଜନନୀର ଗର୍ଭୁଂ
ଜନ୍ମ ହୋଇ ମୁଂ ଚିନ୍ତିଲି ମାହାପ୍ରଭୁ ।
ନୀଳଗିରିରେ ଶ୍ରୀପୁରୁଷୋତ୍ତମେ ବିଜାଏ
ନୀଳ ବଦନ ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ନିଜ କାଏ ।
ବିବିଧ ଭୋଗ ସେ ବିଧ୍ୱଂସନ୍ତି ଶ୍ରୀରଙ୍ଗେ
କଉତୁକେ ବିହରନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ନାନା ରଙ୍ଗେ ।
ସଙ୍ଗେଣ ସୁଭଦ୍ରା ଆବର ହଳପାଣି
ଆଗେଣ ଗରୁଡ଼ ପାଶେଣ କମଳିଣୀ ।
ବାମେଣ ଭାରତୀ ପଦ୍ମ ପାଦରେଣ ସେବି
ହୃଦର ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବୀ ।
ଜଗମୋହନ ରୂପ ଅଟନ୍ତ ଅରୂପ
ଦାରୁମଏ ବ୍ରହ୍ମ ଏ ପ୍ରତିମା ସ୍ୱରୂପ ।
ବେଦରୁ ସମ୍ଭୂତ ବେଦବର କହି
କାଷ୍ଠ ରୂପେ ଅପୂର୍ବ ଉତ୍ତମ ତନୁ ବହି ।
ସାମବେଦୀ ଉପଲେଖ କାଷ୍ଠୀ ଯାହା କହିଂ
କୃଷ୍ଣରୂପୀ ଭଗବାନ ଅପୂର୍ବ ରୂପ ବହିଂ ।
ତାହାଙ୍କ ପ୍ରସନ୍ନେ ଶାରଦା ଦୟା କଲେ
ରାମାୟଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ମୋର ମୁଖରୁ ଉଚ୍ଚାରିଲେ ।
ଚଉବିଂଶ ସହସ୍ର ଶ୍ଳୋକ ଗୀତ ରସ
ବାଲ୍ମିକି ମୁନି ଯାହା କଲେକ ପ୍ରକାଶ ।
ବିଦୁଜନ ମୁଖୁଂ ଶୁଣିଲଇଂ ତାହା
ଦୟାକଲେ ମୋତେ କମଳାର ନାହା ।
ତେଣୁ ସେ ମହାନାଟେକ କାବ୍ୟ କଲି
ଲକ୍ଷେ ପଦ ଆଖ୍ୟାନ ଗୀତେ ବସାଇଲି ।
ରାମନାମ ସୁମରଣା କରୁଥାଇ ନିତି
ନୀଳଗିରି ନାଥ ମୋର ଘେନିଲେ ଭକତି ।
ଭାବଗ୍ରାହୀ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ ଦୟା କଲେ
ହୃଦୟରେ ବସି ମୋତେ ରାମାଏଣ
କହିଲେ ।
ସେ ପ୍ରଭୁ କବିତ୍ୱ ଅଟଇ ଏଥିର
ଲୋଭେ ମୋହୋର ନାମ ଭଣାଇଲି
ଗ୍ରନ୍ଥର ।
ପଣ୍ଡିତ ଜନ ଶୁଣି ନଧର ମୋର ଦୋଷ
ସମୁଦ୍ର ପହଂରିବାକୁ କଲଇଂ ସାହାସ ।

ନାରାୟଣ ପ୍ରସାଦେ ଭବ ସିନ୍ଧୁ ତରି
ଏହା ଜାଣିଣ ଗଉଡ଼ା ହୋଇଲା ମୋହରି ।
ଦେହେଣ ଶୁଦ୍ର ମୁଁ ଅଟଇ ବଂଶ
ଭୁଜ ବଳିବା କାଳେ ଯେସ ବଟିଶ ।
ଦାରା ସୁତ ଧନ ସୁଖ ଭୋଗ ଲୀଳା
ଅଭୋଗା ବାଳପଣ ଦେଇଛି ହରି ।

ଏ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଲୋକେ ମୁଁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ସେବିବି
ଜନ୍ମା ହୋଇଲେ ପୁଣ ବୈକୁଣ୍ଠକୁ ଯିବି ।
ସ୍ୱାମୀର ସେବକ ମୁଁ ସନ୍ନିଧେଣ ଘଟି
ଏ ଭବସାଗର ମୋତେ ନୁହଇଁ ନା ଭଟି ।
ନୀଳଗିରି ନାଥଙ୍କୁ ସର୍ବଦା ମୋର ଆଶ
ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥେ ଶରଣ ମୁଁ ବଳରାମ ଦାସ ।

* ଉକ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ 'ଉତ୍ତରାକାଣ୍ଡ'ରୁ ଗୃହୀତ

ବଳରାମ ଦାସ ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀର ସଂଭ୍ରାନ୍ତ ଓଡ଼ିଆ କବି ; ଓଡ଼ିଶୀ ସନ୍ଥ-ପରମ୍ପରାର ଆଦ୍ୟ ପ୍ରବକ୍ତା ସେ, ମଧ୍ୟଯୁଗୀୟ ଓଡ଼ିଆ କାବ୍ୟାଦର୍ଶର ପ୍ରାଣପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଓ ପଥପ୍ରଦର୍ଶକ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ପ୍ରଥମ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ରାମଚରିତ ରଚନାର ଗୌରବ ତାଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ୟ । ଭାକ୍ତିକତା ଓ କାବ୍ୟିକତାର ସୁସମନ୍ୱୟରେ ରଚିତ 'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ' ଅଭିଜାତ ବଳରାମଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କାବ୍ୟକୃତି । ବାଲ୍ମୀକିକୃତ ରାମାୟଣର ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟା ଓ ତ୍ୟାଗପୂତ ଆର୍ଷ ସଂସ୍କୃତିଟି ଓଡ଼ିଶାର ସାଂସ୍କୃତିକ, ଭୌଗୋଳିକ ଓ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଭାବଭୂମିରେ ପୁନଃସୃଜିତ । ମହାଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିର ସ୍ୱାକରଣ ସୂତ୍ରେ ସମୁଦ୍ଭାସିତ ଓଡ଼ିଶାର ସମାଜ-ସଂସ୍କୃତି, ପରିବେଶ-ପ୍ରକୃତି, ବିଚାର-ବିଶ୍ୱାସ, ନୀତିନିଷ୍ଠା, ସ୍ୱଭାବଚରିତ୍ର, ମାନମୂଲ୍ୟାୟନ, ସଂସ୍କାର ଓ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ । ଭାଷା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସ୍ୱଚ୍ଛ, ସ୍ନିଗ୍ଧ ଓ ଗତିଶୀଳ, ଶୈଳୀ କାବ୍ୟୋଚିତ, ବର୍ଣ୍ଣନା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟସିକ୍ତ ଓ ରସବନ୍ତ, ରୁଚି ଓ ଭାବାଦର୍ଶ ଯଥାସମ୍ଭବ ସୁସ୍ଥ-ସଂପନ୍ନ-ମାର୍ଜିତ । ବଳରାମ କେବଳ ସଂସ୍କୃତାଭିସାରୀ ଆଳଙ୍କାରିକତା ନେଇ ମଧ୍ୟଯୁଗୀୟ କାବ୍ୟାଦର୍ଶଟିର ଦିଶାନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିନାହାନ୍ତି, ଉଭୟ କଥିତ ଓ ବିଦଗ୍ଧ ଭାଷାର ସମନ୍ୱୟ ପୂର୍ବକ ଏକ ଲୋକୋପଯୋଗୀ କାବ୍ୟଭାଷା ନିର୍ମାଣରେ ଅଗ୍ରଦୂତର ଭୂମିକା ନିଭାଇଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆ କାବ୍ୟ-କବିତାର ପ୍ରେରଣା-ଉତ୍ସ ଭାବରେ 'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ'ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଓ ପ୍ରାଣପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ଆଜି ପ୍ରତିପାଦିତ । ଗ୍ରନ୍ଥଟିର ପ୍ରସାଦରୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା କେବଳ କାବ୍ୟବୋଧ ଅର୍ଜିନାହିଁ, ଓଡ଼ିଆ ସଂସ୍କୃତି ମହାଭାରତୀୟ ଚେତନାର ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ଲଭିଛି, ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ସାରସ୍ୱତ ରୁଚିନିର୍ମାଣ ସଂଭବିଛି । ସମଗ୍ର ପୂର୍ବଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରେକ୍ଷାପଟରେ ଏପରି କବିତ୍ୱଭାବସଂହତ ସାଂସ୍କୃତିକ ମହାକାବ୍ୟ ବିରଳପ୍ରାୟ । 'ଜଗମୋହନ ରାମାୟଣ ଏ ଅଟଇ ପୁଣ୍ୟନାମ' ସେହି ବିଶାଳ ମହାକାବ୍ୟର ନିର୍ବାଚିତ ଉପସ୍ଥାପନ ।

ସଂପାଦକ ଡକ୍ଟର ପ୍ରଦୀପ୍ତ କୁମାର ପଣ୍ଡା (୧୯୫୮) ରମାଦେବୀ ମହିଳା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା-ସାହିତ୍ୟ ବିଭାଗର ପ୍ରାକ୍ତନ ପ୍ରାଧ୍ୟାପକ । ପ୍ରାଚୀନ ଓ ମଧ୍ୟଯୁଗୀୟ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ସଂପାଦନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ଏକ ବିଶେଷ ପରିଚିତି ରହିଛି । *ଓଡ଼ିଶାର ଧର୍ମଧାରା* ଓ *ଓଡ଼ିଆ ରାସ ପରଂପରା* ତାଙ୍କର ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ କୃତି ।

Balaram Dasanka Shrestha Kabyakruti (*Odia*)

ନ୍ୟାସନାଲ ବୁକ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟ, ଇଣ୍ଡିଆ